Straffelovrådets betænkning nr. 1355/1998 om en lov om fuldbyrdelse af straf m.v.

Delbetænkning III om sanktionsspørgsmål

Resumé:

Straffelovrådets betænkning indeholder forslag til en lov om straffuldbyrdelse m.v. De gældende bestemmelser om straffuldbyr-delse findes dels i nogle få bestemmelser i straffeloven, dels i to bekendtgørelser og i et betydeligt antal cirkulærer. I betænk-ningen stilles forslag om en samlet lovregulering af fuldbyrdel-sen af straf m.v. Forslaget bygger på et lovudkast, som en ar-bejdsgruppe under Straffelovrå-det har forberedt. Straffelovrådet har i meget vidt omfang kunnet tilslutte sig de synspunkter, der ligger til grund for arbejds-gruppens lovudkast. Forslaget indeholder bl.a. en lovregulering af de indsattes ret-tigheder og pligter under ophold i fængsel. Det gælder f.eks. med hensyn til adgangen til fællesskab med andre indsatte, medindfly-delse, arbejde, uddannelse, fritidsaktiviteter samt forsorgs- og sundhedsmæssig bistand. Forslaget regulerer også spørgsmål, der har betydning for de ind-sattes muligheder for kontakt til samfun-det uden for fængslet, f.eks. adgang til udgang, besøg, brevveks-ling,

Indholdsfortegnelse
Kolofon
Hele publikationen uden billeder og grafik

Udgiver:
Justitsministeriet
Slotsholmsgade 10
DK-1216 København K
Tlf.: 33 92 33 40
jm@jm.dk

Justitsministeriet Version 1.0 den 21. april 1998
Denne publikation findes på adressen: http://jm.schultzboghandel.dk
Copyright (c) Justitsministeriet 1998

Indholdsfortegnelse

- Kapitel 1 : Indledning
  - 1. Straffelovrådets kommissorium
  - 2. Resumé af Straffelovrådets forslag
  - 3. Straffelovrådets sammensætning

- Kapitel 2 : Hæftestraffen
  - 1. Gældende ret
  - 2. Straffelovens forarbejder om hæftestraffen
  - 3. Tidligere overvejelser om hæftestraffens afskaffelse
  - 4. Straffelovrådets overvejelser og konklusion

- Kapitel 3 : Fuldbyrdelse af fængselsstraf i Kriminalforsorgens pensioner og i institutioner m.v. uden for Kriminalforsorgen
  - 1. Gældende ret
  - 2. Anvendelsesområdet for straffelovens § 49, stk. 2
  - 3. Arbejdsgruppens forslag i betænkning nr. 1181/1989
  - 4. Straffelovrådets overvejelser og konklusion

- Kapitel 4 : Prøveløsladelse af livstidsdømte
  - 1. Opretholdelse af livstidsstraffen
  - 2. Gældende regler og praksis
  - 3. Gældende regler og praksis i de øvrige nordiske lande
  - 4. Tidligere overvejelser
  - 5. Straffelovrådets overvejelser og konklusion

- Kapitel 5 : Klageregler m.v.
  - 1. Indledning
  - 2. Hovedtræk af gældende ret
  - 3. Straffelovrådets tidligere overvejelser
  - 4. Klagereglerne i de øvrige nordiske lande
    - 4.1. Sverige
    - 4.2. Norge
    - 4.3. Finland
    - 4.4. Island
  - 5. Administrativ klageadgang
    - 5.1. Arbejdsgruppens overvejelser
    - 5.2. Straffelovrådets overvejelser
  - 6. Oprettelse af nævn eller udvidelse af domstolskontrollen
    - 6.1. Arbejdsgruppens overvejelser
    - 6.2. Straffelovrådets overvejelser

7. Klageordningens betydning for ombudsmandens kompetence
- 7.1. Ombudsmandsloven
- 7.2. Ombudsmandens praksis på områder, hvor der består en særlig adgang til domstolsprøvelse
- 7.3. Ombudsmandens hidtidige praksis på Kriminalforsorgens område
- 7.4. Arbejdsgruppens overvejelser i betænkning nr. 1181/1989
- 7.5. Straffelovrådets overvejelser og konklusion

8. Afgrænsningen af de afgørelser, der eventuelt bør omfattes af en udvidet klageordning
- 8.1. Arbejdsgruppens overvejelser
- 8.2. Straffelovrådets overvejelser

9. Fremgangsmåden ved behandlingen af klager under en udvidet klageordning
- 9.1. Arbejdsgruppens overvejelser
- 9.2. Straffelovrådets overvejelser
- 9.3. Straffelovrådets overvejelser om en appelbegrænsningsmodel

- Kapitel 6 : Udkast til lov om fuldbyrdelse af straf m.v. med bemærkninger

- Kapitel 7 : Udkast til lov om ændring af forskellige lovbestemmelser i forbindelse med gennemførelsen af en lov om fuldbyrdelse af straf m.v. med bemærkninger
  - 1. Udkast til lov om ændring af forskellige lovbestemmelser i forbindelse med gennemførelsen af en lov om fuldbyrdelse af straf m.v.
  - 2. Bemærkninger til Straffelovrådets udkast til lov om ændring af forskellige lovbestemmelser i forbindelse med gennemførelsen af en lov om fuldbyrdelse af straf m.v.

- Bilag 1 : Arbejdsgruppens endelige udkast til forslag til lov om fuldbyrdelse af straf m.v.
- Bilag 2 Arbejdsgruppens endelige udkast til forslag til lov om ændring af forskellige lovbestemmelser i forbindelse med gennemførelsen af en særlig lov om, fuldbyrdelse af straf mv.
- Bilag 3 STRAFFELOVRÅDETS UDTALELSE om AKTINDSIGT I SAGER OM STRAFFULDBYRDELSE December 1996
- Bilag 4 - Notat af d. 25. august 1997 med bilag fra Direktoratet for Kriminalforsorgen om de &oshash;konomiske og administrative konsekvenser af forslagene i betænkning om lov om fuldbyrdelse af straf.
- Bilag 5 - Notat af d. 7. oktober fra præsidenten for Østre Landsret om de økonomiske og administrative omkostninger afforslagene i betænkningen om lov om fuldbyrdelse af straf.
- Bilag 6 Rapport af 1994 fra Direktoratet for Kriminalforsorgen om anvendelsen af straffelovens § 49, stk. 2 - en undersøgelse af samtlige sager i perioden 1987-92 sammenholdt med udviklingen i 1993.

[Forside] [Top]

Justitsministeriet Version 1.0 den 21. april 1998
Denne publikation findes på adressen: http://jm.schultzboghandel.dk
Copyright (c) Justitsministeriet 1998

Kolofon

Titel
Straffelovrådets betænkning nr. 1355/1998 om en lov om fuldbyrdelse af straf m.v.
Undertitel
Delbetænkning III om sanktionsspørgsmål
Forfatter
Justitsministeriet
Udgiver/forlægger
Justitsministeriet, 99
Ansvarlig institution
Justitsministeriet
Copyright
Justitsministeriet 1998
Emneord
straffelovrådet, straffuldbyrdelse, betænkning, fængsel, klage, domstolsprøvelse, udgang, besøg, brevveksling, telefonsamtaler, disciplinærstraf, erstatning, enrum
Resumé
Straffelovrådets betænkning indeholder forslag til en lov om straffuldbyrdelse m.v. De gældende bestemmelser om straffuldbyrdelse findes dels i nogle få bestemmelser i straffeloven, dels i to bekendtgørelser og i et betydeligt antal cirkulærer. I betænkningen stilles forslag om en samlet lovregulering af fuldbyrdelsen af straf m.v. Forslaget bygger på et lovudkast, som en ar-bejdsgruppe under Straffelovrådet har forberedt. Straffelovrådet har i meget vidt omfang kunnet tilslutte sig de synspunkter, der ligger til grund for arbejdsgruppens lovudkast. Forslaget indeholder bl.a. en lovregulering af de indsattes rettigheder og pligter under ophold i fængsel. Det gælder f.eks. med hensyn til adgangen til fællesskab med andre indsatte, medindflydelse, arbejde, uddannelse, fritidsaktiviteter samt forsorgs- og sundhedsmæssig bistand. Forslaget regulerer også spørgsmål, der har betydning for de indsattes muligheder for kontakt til samfundet uden for fængslet, f.eks. adgang til udgang, besøg, brevveksling,
Sprog
dan
ISBN
ISBN 87-601-7239-8
Pris for læsning
0,- DKK
Pris for download
0,- DKK
URL
http://jm.schultzboghandel.dk
Version
1.0
Versionsdato
19980421
Format
html
Den trykte udgaves ISBN
ISBN 87-601-1721-4

Publiceringsstandard

1.0

Denne publikation er udarbejdet af Bureaukratiet for

Justitsministeriet Version 1.0 den 21. april 1998
Denne publikation findes på adressen: http://jm.schultzboghandel.dk
Copyright (c) Justitsministeriet 1998

Kapitel 1 : Indledning

1. Straffelovrådets kommissorium

Straffelovrådet blev nedsat ved Justitsministeriets skrivelse af 3. oktober 1960. I denne skrivelse udtales, at det påhviler rådet

1) efter Justitsministeriets anmodning at afgive indstilling om strafferetlige lovgivningsspørgsmål og principielle spørgsmål vedrørende fastsættelsen af administrative bestemmelser af strafferetlig karakter og den praktiske gennemførelse af kriminalpolitiske foranstaltninger og

2) efter Justitsministeriets nærmere bestemmelse at medvirke i det internationale strafferetlige samarbejde, herunder navnlig det nordiske strafferetlige samarbejde.

Om Straffelovrådets kommissorium vedrørende det strafferetlige sanktionssystem henvises til kapitel 1.2. (s. 29-34) i Straffelovrådets betænkning nr. 1099/1987 om strafferammer og prøveløsladelse. Som det fremgår heraf, har rådet siden påbegyndelsen af dette arbejde sigtet på at dele sanktionsproblemerne således, at resultaterne af rådets arbejde fremlægges i en række delbetænkninger. Den første af disse betænkninger var den ovennævnte betænkning nr. 1099/1987 om strafferammer og prøveløsladelse (delbetænkning I om sanktionsspørgsmål). Den anden betænkning var betænkning nr. 1211/1990 om samfundstjeneste (delbetænkning II om sanktionsspørgsmål). Den tredje delbetænkning er den betænkning om en lov om fuldbyrdelse af straf m.v., der hermed afgives (delbetænkning III).

Den foreliggende betænkning beskæftiger sig med udformningen af en lov om fuldbyrdelse af straf m.v. Betænkningen bygger på betænkning nr. 1181/1989 om en lov om fuldbyrdelse af straf m.v., hvori en arbejdsgruppe under Straffelovrådet har forberedt et udkast til en lov om fuldbyrdelse af straf m.v.

I kapitel 1.2. i betænkning 1099/1987 nævnes det, at Straffelovrådets kommissorium omfatter flere forskellige spørgsmål vedrørende fuldbyrdelse af frihedsstraf, herunder spørgsmålet om eventuel indførelse af fritidsfængsel, dvs. ordninger efter hvilke ubetinget frihedsstraf afsones alene ved ophold i fængslet i aften- og nattetimerne (nat fængsel) eller i weekenden (weekend-fængsel).

Der er i rådet enighed om, at spørgsmålet om eventuel indførelse af fritidsfængsel ikke bør behandles i denne betænkning, idet dette spørgsmål falder uden for den emnekreds, der knytter sig til udformningen af en lov om fuldbyrdelse af straf m.v. Straffelovrådets lovudkast beskæftiger sig således udelukkende med fremgangsmåden ved fuldbyrdelsen af de eksisterende sanktionstyper, dvs. fængsel og bøder m.v., og lægger ikke op til en drøftelse af indførelse af nye sanktionstyper.

2. Resumé af Straffelovrådets forslag

2.1. De gældende bestemmelser om straffuldbyrdelse findes dels i nogle få bestemmelser i straffeloven, dels i Justitsministeriets bekendtgørelser af 21. juni 1973 med senere ændringer om fuldbyrdelse af frihedsstraf og om behandling af personer, der anbringes i forvaring, og i et betydeligt antal cirkulærer.

I denne betænkning stilles forslag om en samlet lovregulering af fuldbyrdelsen af straf m.v. i form af en lov om fuldbyrdelse af straf m.v. (straffuldbyrdelsesloven). Straffelovrådets lovudkast med bemærkninger findes i kapitel 6.

Straffelovrådets lovudkast bygger på det lovudkast, som arbejdsgruppen har udfærdiget, jf. betænkning nr. 1181/1989 om en lov om fuldbyrdelse af straf m.v. Rådet har endvidere taget udgangspunkt i de administrative regler, der i dag er fastsat om straffuldbyrdelse. Arbejdsgruppens endelige lovudkast er optaget som bilag 1 til Straffelovrådets betænkning.

Straffelovrådet har i meget vidt omfang kunnet tilslutte sig de synspunkter, der ligger til grund for arbejdsgruppens lovudkast, jf. herved afsnit 2.2. nedenfor.

2.2. Straffelovrådets udkast til en straffuldbyrdelseslov består af 6 afsnit. *Afsnit I* indeholder indledende bestemmelser.

Kapitel 1 (§§ 1-2) indeholder bl.a. bestemmelser, der afgrænser lovens anvendelsesområde. Det foreslås, at loven finder anvendelse på fuldbyrdelse af fængselsstraffe, bødestraffe, betingede domme, samfundstjeneste og forvaring.

Den foreslåede afgrænsning af lovens anvendelsesområde forudsætter, at *hæftestraffen afskaffes*. Straffelovrådet har i *kapitel 2* i denne betænkning redegjort for rådets tidligere overvejelser herom. Der er fortsat enighed om at anbefale, at hæftestraffen afskaffes, således som der er stillet forslag om i Straffelovrådets betænkning nr. 1099/1987 om strafferammer og prøveløsladelse.

I *kapitel 2* (§§ 3-4) fastsættes almindelige bestemmelser for fuldbyrdelse af alle former for straf.

Afsnit II indeholder bestemmelser, der særligt tager sigte på fuldbyrdelsen af fængselsstraffe.

Kapitel 3 (§§ 5-7) fastsætter almindelige bestemmelser om fuldbyrdelse af fængselsstraf, og i *kapitel 4* (§§ 8-9), *5* (§§ 10-13) *og 6* (§§ 14-19) fastsættes bestemmelser om henholdsvis straffuldbyrdelsens iværksættelse, udsættelse og benådning samt beregning af straffetiden. Der er i det væsentlige tale om en lovfæstelse af den gældende retstilstand på disse områder. Dog foreslås i § 18 en nyordning om fradrag i straffetiden og adgang til erstatning i anledning af anholdelse og varetægtsfængsling m.v. i straffesager, der rejses under straffuldbyrdelsen, men ikke føres igennem til domfældelse. Denne ordning omfatter også fradrag og erstatning i anledning af uforskyldte indgreb under straffuldbyrdelsen, jf. herved kapitel 20 i rådets lovudkastinalforsorgen. Forslaget om at lempe betingelserne for anbringelse i og overførsel til lukket institution af stærke indsatte bygger på en flertalsopfattelse i Straffelovrådet.

Kapitel 8 (§§ 31-45) indeholder en lovregulering af de indsattes rettigheder og pligter under opholdet i afsoningsinstitutionen. Det gælder bl.a. med hensyn til adgang til fællesskab, medindflydelse, deltagelse i gudstjenester m.v., besiddelse m.v. af egne penge og genstande i institutionen, ret oginalforsorgen. Forslaget om at lempe betingelserne for anbringelse i og overførsel til lukket institution af stærke indsatte bygger på en flertalsopfattelse i Straffelovrådet.

Kapitel 8 (§§ 31-45) indeholder en lovregulering af de indsattes rettigheder og pligter under opholdet i afsoningsinstitutionen. Det gælder bl.a. med hensyn til adgang til fællesskab, medindflydelse, deltagelse i gudstjenester m.v., besiddelse m.v. af egne penge og genstande i institutionen, ret og pligt til arbejde og uddannelse m.v., adgang til fritidsaktiviteter samt ret til forsorgs- og sundhedsmæssig bistand.

I kapitel 8 indgår i § 37 forslag om at lovfæste adgangen til på forhånd at gennemlæse og i visse tilfælde forbyde offentliggørelsen af bestemte artikler i de indsattes blade. Forslaget herom bygger også i Straffelovrådet på en flertalsopfattelse.

Kapitel 9 (§§ 46-59) fastsætter bestemmelser om de indsattes kontakt til samfundet uden for institutionen. Der sigtes i den forbindelse til de indsattes ret til udgang, besøg m.v., brevveksling, telefonsamtaler, aviser og bøger m.v. samt adgangen til i institutionen at udtale sig m.v. til medierne. Forslaget i lovudkastets § 59, stk. 2, om adgan gen til at begrænse den indsattes kontakt til medierne for at beskytte den forurettede ved lovovertrædelsen eller for i øvrigt at modvirke en åbenbar krænkelse af retsfølelsen bygger ligeledes på en flertalsopfattelse i Straffelovrådet.

I *kapitel 10* (§§ 60-66) er optaget bestemmelser om betingelserne for og fremgangsmåden ved indgreb over for den indsatte. De indgreb, der omfattes af lovens bestemmelser, er undersøgelse af den indsattes person og opholdsrum (visitation), fotografering og optagelse af fingeraftryk, magtanvendelse, udelukkelse fra fællesskab og sikringsmidler i form af håndjern og sikringscelle.

Kapitel 11 (§§ 67-74) lovregulerer betingelserne for og fremgangsmåden ved ikendelse af disciplinærstraf, herunder brug af forhørscelle, konfiskation og institutionens adgang til at modregne krav på erstatning i den indsattes krav på vederlag for beskæftigelse.

Kapitel 12 (§§ 75-77) regulerer spørgsmål med tilknytning til strafafbrydelse dels ved undvigelse, udeblivelse og varetægtsfængsling m.v., dels ved tilladelse til strafafbrydelse.

Kapitel 13 (§ 78) indeholder bestemmelser om fuldbyrdelse af fængselsstraf i Kriminalforsorgens pensioner og i institutioner m.v. uden for Kriminalforsorgen. Paragraffen tilsigter at erstatte den nugældende bestemmelse i straffelovens § 49, stk. 2.

I betænkningens *kapitel 3* er der redegjort for den nuværende praksis med hensyn til fuldbyrdelse af fængselsstraf i Kriminalforsorgens pensioner og i institutioner m.v. uden for Kriminalforsorgen.

Det fremgår heraf bl.a., at Straffelovrådet kan gå ind for en udvidelse af den faktiske anvendelse af bestemmelsen i det omfang, den hidtidige praksis med hensyn til anbringelsesgrundlaget fastholdes. Det bør derfor tilstræbes, at eventuelle praktiske og økonomiske hindringer for bestemmelsens anvendelse overvindes. Straffelovrådet finder, at økonomiske hensyn ikke bør være afgørende for, om en i øvrigt velbegrundet anbringelse kan gennemføres.

Endvidere stiller Straffelovrådet forslag om, at dømte under 18 år skal anbringes i institution m.v., medmindre afgørende hensyn til retshåndhævelsen taler imod anbringelse uden for fængsel og arresthus.

I straffuldbyrdelsesloven*s kapitel 14* (§§ 79-88) reguleres spørgsmål med tilknytning til løsladelsen, herunder med hensyn til gennemførelse af tilsyn m.v. af Kriminalforsorgen ved prøveløsladelse, betinget benådning og strafafbrydelse samt indberetning m.v. ved vilkårsovertrædelse. De foreslåede regler bygger bl.a. på de nye regler om tilsynsvirk somheden inden for Kriminalforsorgen, som Direktoratet for Kriminalforsorgen har fastsat i cirkulære nr. 35 af 29. februar 1996 og i en vejledning til cirkulæret af 14. marts 1996.

Kapitel 15 (§ 89) indeholder sagsbehandlingsregler, der forpligter vedkommende institution til med visse mellemrum og af egen drift at overveje og tage stilling til visse spørgsmål, som er af væsentlig betydning for den indsatte, f.eks. tilladelse til udgang, løsladelse på prøve og overførsel til fortsat straffuldbyrdelse i en anden institution.

I den forbindelse henvises endvidere *til Straffelovrådets udtalelse af december 1996 om aktindsigt i sager om straffuldbyrdelse*, der er optaget som *bilag 3* til denne betænkning. Heri foreslår rådets flertal bl.a., at forvaltningslovens § 9 om partsaktindsigt ændres, således at der ikke er aktindsigt for parten i forbindelse med fuldbyrdelse af frihedsstraf i sager om valg af afsoningsinstitution, sager om overførsel til anden afsoningsinstitution eller afdeling i en afsoningsinstitution eller sager om udelukkelse fra fællesskab.

Lovudkastets afsnit III indeholder en samlet regulering af fuldbyrdelsen af bødestraffe.

I *kapitel 16* (§§ 90-93) fastsættes således regler om betaling og inddrivelse, herunder ved lønindeholdelse, af bøder. Lovudkastet tager ikke stilling til brugen af bødeforvandlingsstraf, idet rådet ikke har fundet, at dette spørgsmål falder inden for det kommissorium, som ligger til grund for nærværende betænkning.

I lovudkastets afsnit IV fastsættes regler om fuldbyrdelse af betingede domme og domme med vilkår om samfundstjeneste.

Kapitel 17 (§§ 94-100) og *kapitel 18* (§§ 101-104) indeholder en samlet regulering af gennemførelsen af henholdsvis betingede domme og domme med vilkår om samfundstjeneste, herunder med hensyn til gennemførelse af tilsyn m.v. af Kriminalforsorgen og indberetning til anklagemyndigheden ved vilkårsovertrædelse. Bestemmelserne på disse områder er i vidt omfang udformet som en parallel til de foreslåede regler om gennemførelse af tilsyn m.v. og vilkårsovertrædelse ved prøveløsladelse i lovudkastets kapitel 14.

Lovudkastets afsnit V rummer bestemmelser om fuldbyrdelse af forvaring.

I *kapitel 19* (§ 105) fastsættes således bestemmelser, der medfører, at forvaring fuldbyrdes efter samme regler som fængselsstraffe med den undtagelse, at forvaring normalt fuldbyrdes i Anstalten ved Herstedvester. Forslaget svarer til den nuværende retstilstand på området.

Endelig indeholder *afsnit VI* i rådets lovudkast en række fællesregler for fuldbyrdelse af straffe m.v.

I *kapitel 20* (§§ 106-109) foreslås regler, der bl.a. giver ret til erstatning efter reglerne i retsplejelovens § 1018 a, såfremt den indsatte uforskyldt har udstået fængselsstraf i for lang tid eller været anbragt i forhørscelle, strafcelle eller sikringscelle eller været udelukket fra fællesskab. I dette forslag indgår også regler om fremgangsmåden ved fremsættelse af krav om erstatning, herunder at kravet normalt skal fremsættes inden 2 måneder efter, at indgrebet er ophørt. Der er i Straffelovrådet ikke enighed om den foreslåede fristregel. Et mindretal finder således, at forældelsesfristen for fremsættelse af erstatningskrav bør fastsættes til 1 år.

Kapitel 21 (§ 110) fastsætter regler om betaling for ophold i Kriminalforsorgens institutioner. Formålet med dette forslag er at modvirke, at dømte, der har eget indtægtsgivende arbejde eller modtager pension eller andre sociale ydelser fra det offentlige, samtidig modtager forsørgelse fra Kriminalforsorgen.

Kapitel 22 (§§ 111-125) indeholder lovudkastets bestemmelser om klageregler. Spørgsmålet om udformningen af klageordningen inden for straffuldbyrdelsen er udskilt til særskilt behandling i *kapitel 5* om klageregler m.v. i denne betænkning.

Der har i Straffelovrådet været enighed om at foreslå den nugældende klageordning udbygget i form *af en udvidet adgang til domstolsprøvelse*.

Til brug ved rådets drøftelser om *afgrænsning af de afgørelser, der bør omfattes af en udvidet adgang til domstolsprøvelse*, er opstillet *3 klagemodeller*.

Klagemodel 1 er beskrevet s. 66 i kapitel 5. Denne klagemodel svarer i det væsentlige til den klagemodel, som arbejdsgruppen har foreslået i § 107 i sit lovudkast, jf. nærværende betænknings bilag 1.

Klagemodel 2 er beskrevet s. 73 i kapitel 5. Denne klagemodel indskrænker i forhold til klagemodel 1 klageadgangen til afgørelser, der har lighed med straffesager eller er begrundet i hensynet til beskyttelse af den forurettede ved lovovertrædelsen eller retter sig mod det tidspunkt, hvor den indsatte kan forvente at blive løsladt eller prøveløsladt. Klagemodel 2 adskiller sig navnlig fra klagemodel 1 ved ikke at omfatte afgørelser, der er begrundet i hensynet til Kriminalforsorgens mulighed for at opretholde orden og sikkerhed i afsoningsinstitutionen, f.eks. afgørelser om anbringelse i og overførsel til lukkede fængsler og arresthuse.

Klagemodel 3 er beskrevet s. 74 i kapitel 5. Denne klagemodel udgør en mellemløsning i forhold til klagemodel 1 og 2, idet den foruden de afgørelser, der indgår i klagemodel 2, medtager de afgørelser, der typisk af de indsatte betragtes som særligt indgribende, dvs. afgørelser om anbringelse i og overførsel til lukkede fængsler og arresthuse og afgørelser om udgang, der også indgår i klagemodel 1.

Der har ikke i Straffelovrådet været enighed om valget af klagemodel.

Fire af rådets medlemmer går ind for klagemodel 2.

To medlemmer går ind for klagemodel 1.

To medlemmer anser alle tre modeller for forsvarlige. Efter disse medlemmers opfattelse må en nærmere stillingtagen til de tre modeller imidlertid - ud over mere principielle overvejelser vedrørende behovet for en adgang til domstolsprøvelse af de forskellige typer afgørelser - i betydeligt omfang afhænge af, hvilke muligheder der foreligger for en tildeling eller prioritering af ressourcer til dette og andre områder inden for Kriminalforsorgen.

Klagemodel 2 er optaget i § *112* i *kapitel 22* i rådets udkast til straffuldbyrdelsesloven.

For så vidt angår *behandlingen af klager under en udvidet klageordning* har der i Straffelovrådet været enighed om at foreslå en fremgangsmåde, der som udgangspunkt svarer til §§ 108-113 i arbejdsgruppens lovudkast, jf. bilag 1 til denne betænkning.

Rådet har dog fundet, at *sagsbehandlingen i retten som udgangspunkt bør være skriftlig*, medmindre retten bestemmer andet. Det er således rådets opfattelse, at en meget stor del af de sager, der omfattes af klageordningen, efter deres karakter vil være egnede til skriftlig behandling. Med henblik på at opnå en hurtig og ikke alt for ressourcekrævende sagsbehandling har rådet derfor fundet det hensigtsmæssigt og forsvarligt at foreslå, at sagerne, selv om hovedprincippet i retsplejen er mundtlighed, som udgangspunkt behandles skriftligt, men således at retten - også af egen drift - kan træffe bestemmelse om mundtlig behandling.

Der har endvidere været enighed om at foreslå en *appelbegrænsning* (§§ 121-123 i rådets lovudkast), der medfører, at der som udgangspunkt alene er domstolsprøvelse i byretten, således at indbringelse for landsretten og Højesteret kræver tilladelse fra Procesbevillingsnævnet.

Endelig foreslår et flertal af rådets medlemmer en ordning, der lader det være op til domstolene i hvert enkelt tilfælde at afgøre, om prøvelsen kan gennemføres på et forsvarligt grundlag uden helt eller delvis at gøre den dømte bekendt med oplysninger, der er undtaget fra aktindsigt under Kriminalforsorgens sagsbehandling. Hvis forslaget om at afskære aktindsigt i visse typer af sager under straffuldbyrdelsen gennemføres sammen med forslaget i klagemodel 2, kan der dog efter flertallets opfattelse ikke antages at være noget praktisk behov for at fastsætte yderligere regler på dette område, idet disse forslag medfører, at den indsatte vil være afskåret fra domstolsprøvelse i samme omfang, som den pågældende er afskåret fra aktindsigt, jf. herom afsnit 9.2. i nærværende betænknings kapitel 5 om klageregler m.v.

2.3. Straffelovrådets udkast til lov om fuldbyrdelse af straf m.v. nødvendiggør i lighed med arbejdsgruppens lovudkast en række ændringer i bl.a. straffeloven og retsplejeloven. Arbejdsgruppens lovudkast er optaget som bilag 2 til denne betænkning. Rådets lovudkast er omtalt i betænkningens kapitel 7.

I rådets udkast til lov om ændring af forskellige lovbestemmelser i forbindelse med gennemførelsen af en lov om fuldbyrdelse af straf m.v. stilles bl.a. forslag om en prøveløsladelsesordning for livstidsdømte. Dette forslag er nærmere omtalt i *kapitel 4* i denne betænkning og bygger på et lignende forslag, som Straffelovrådet fremsatte i betænkning nr. 1099/1987 om strafferammer og prøveløsladelse.

3. Straffelovrådets sammensætning

Straffelovrådet har ved afgivelsen af denne betænkning haft følgende sammensætning:

Højesteretsdommer Jacques Hermann (formand),

advokat Jørgen Bang,

professor, lic. jur. Vagn Greve,

afdelingschef Torsten Hesselbjerg,

statsadvokat Kaspar Linkis,

politimester Annemette Møller,

direktør for Kriminalforsorgen Christian Trønning og

retspræsident Sven Ziegler.

Hvervet som sekretær for rådet er ved udarbejdelsen af denne betænkning varetaget af fuldmægtig, nu konsulent Ida-Louise Apostoli, kontorchef, nu vicedirektør i Kriminalforsorgen Annette Esdorf og vicefængselsinspektør i Kriminalforsorgen Lise Koch.

Tekstbehandlingen ved udarbejdelsen af betænkningen er udført med bistand af kontorfuldmægtig Bente Saxkjær.

Januar 1998

Jørgen Bang Vagn Greve Jacques Hermann (formand) Torsten Hesselbjerg

Kaspar Linkis Annemette Møller Christian Trønning Sven Ziegler

/Ida-Louise Apostoli, Annette Esdorf og Lise Koch

Kapitel 2 : Hæftestraffen

1. Gældende ret

Hæfte er en af de almindelige strafarter i straffeloven, jf. straffelovens § 31, hvorefter de almindelige straffe er fængsel, hæfte og bøde.

Inden for straffelovens særlige del viser de enkelte strafferammer, i hvilke forbindelser hæftestraffen er tiltænkt en rolle. Størst anvendelse har denne strafart i praksis i sager om brugstyveri, tyveri og vold. Langt hyppigere anvendes hæftestraffen dog i sager om særlovsovertrædelser, herunder navnlig overtrædelser af færdselslovens regler om spirituskørsel.

I straffelovens § 44 er givet en række særregler om hæftestraffen. Om hæftestraffens faste minimum og maksimum fastsættes i § 44, stk. 1, 1. pkt., at hæfte kan idømmes fra 7 dage til 6 måneder. Denne regel skal sammenholdes med straffelovens § 33, stk. 1, hvorefter straf af fængsel ikke kan idømmes under 30 dage. Hæftestraffen giver således mulighed for udmåling af frihedsstraf under fængselsstraffens faste minimum på 30 dage.

Om de særlige regler vedrørende fuldbyrdelse af hæftestraf, jf. straffelovens § 44, stk. 2-3, henvises til det nedenfor anførte.

I straffebestemmelser, der indeholder hæfte i strafferammen, står som regel alene "hæfte", og dette udtryk skal da forstås i overensstemmelse med § 44, stk. 1, 1. pkt. Bestemmelser med afvigende hæfterramme forekommer dog også. F.eks. fastsættes i straffelovens § 126, stk. 2, og § 134 en strafferamme på hæfte indtil 3 måneder som maksimum.

Endvidere giver straffeloven i visse tilfælde mulighed for at fravige det fastsatte minimum på 7 dage. Ved udmåling af tillægsstraf kan der således idømmes hæfte i kortere tid end foreskrevet i straffelovens § 44, jf. straffelovens § 89, 2. pkt., og ved fastsættelse af bødeforvandlingsstraf gælder et minimum på 2 dage, jf. straffelovens § 54, stk. 1, 4. pkt.

Til straffelovens § 44 føjes forskellige straffelovsbestemmelser om forholdet mellem hæftestraffen og de øvrige strafarter. I straffelovens § 58, stk. 1, 2. pkt., fastsættes således, at hæfte kan anvendes som ubetinget strafdel i en kombinationsdom, selv om hæfte ikke er hjemlet i den strafferamme, der er foreskrevet for lovovertrædelsen. Over for personer, der ikke er fyldt 21 år, kan straf af hæfte ligeledes bringes i anvendelse, selv om den pågældende strafart ikke er hjemlet for det strafbare forhold, jf. straffelovens § 91, stk. 2. Har den skyldige tidligere udstået straf af fængsel, og overstiger den for den pågældende handling foreskrevne straf ikke hæfte, kan dog omvendt i stedet for hæfte idømmes fængsel i indtil samme tid, jf. straffelovens § 91, stk. 1.

For det tilfælde, at en person skal afsone straf af fængsel i forbindelse med en hæftestraf, anviser straffelovens § 90, stk. 1, den mulighed, at hæftestraffen efter bestemmelse af den straffuldbyrdende myndighed omsættes til fængsel. Ved omsætning af hæfte til fængsel regnes da 2 dages fængsel lig med 3 dages hæfte, jf. straffelovens § 90, stk. 3.

Om fuldbyrdelse af hæftestraf indeholder straffelovens § 44, stk. 2 og 3, som nævnt nogle særregler. Hæftedømte må således ikke sættes til afsoning sammen med andre kategorier af indsatte, herunder fængselsdømte. Anbringelse sammen med fængselsdømte antages dog i praksis at kunne ske, såfremt den hæftedømte meddeler samtykke til en sådan anbringelse. Hæftedømte har endvidere ret til at skaffe sig anden forplejning end fangekosten og til inden for rimelige grænser at skaffe sig ting til personlig brug eller til udstyr af cellen. De har desuden ret til selv at skaffe sig arbejde. Gøres der ikke brug af denne ret, skal den dømte mod vederlag pålægges at udføre et "under hensyn til hans dannelsestrin og livsstilling passende arbejde", jf. straffelovens § 44, stk. 2.

I nogle henseender har fængselsdømte imidlertid en fortrinsstilling frem for hæftedømte. Straffeloven giver således alene fængselsdømte mulighed for prøveløsladelse. At hæftedømte er afskåret fra prøveløsladelse, skal ses på baggrund af, at hæftestraffen som nævnt er en i sammenligning med fængselsstraffen særlig kortvarig frihedsstraf. Dertil kommer, at prøveløsladelse fra straf af fængsel forudsætter, at den dømte har afsonet mindst 2 måneder af straffetiden, jf. straffelovens § 38, stk. 1-2.

Om indsattes muligheder for udgang under afsoningen, jf. Justitsministeriets cirkulære nr. 31 af 18. marts 1986 med senere ændringer, gælder også i et vist omfang forskellige regler for hæfte- og fængselsdømte. I cirkulærets § 24, stk. 1, bestemmes således, at alene indsatte, der udstår fængsel i 5 måneder eller derover, kan få udgang for at besøge bestemte personer. Sådan udgang gives normalt for en weekend, men kan i åbne institutioner - og under særlige omstændigheder også i lukkede - i stedet omsættes til 3 udgange af indtil 12 timers varighed.

Ordningen vedrørende udgang med henblik på besøg hos bestemte personer m.v. er indrettet med det formål at give personer, der afsoner længerevarende fængselsstraffe, mulighed for at opretholde den sociale kontakt med pårørende m.v. under ophold uden for fængslet. Reglerne tager derimod ikke sigte på hæftedømte og fængselsdømte, der alene udstår en korterevarende frihedsstraf.

Derimod har såvel hæfte- som fængselsdømte mulighed for at få udgang til særlige formål, f.eks. for at besøge nærtstående personer, der er alvorligt syge, og at være til stede ved en nærtstående persons begravelse, jf. cirkulærets § 31, stk. 1. Personer, der udstår frihedsstraf i 30 dage eller derover, har derudover mulighed for at få udgang bl.a. med henblik på at besøge nærtstående personer ved vigtige familiebegivenheder og at varetage personlige interesser, når særlige omstændigheder taler derfor, jf. cirkulærets § 31, stk. 2.

I visse tilfælde kan indsatte, der udstår straf i en åben institution, få tilladelse til udgang af op til 12 timers varighed i forbindelse med, at den pågældende modtager besøg i institutionen, jf. cirkulærets § 34. Under den tidligere ordning kunne der ikke meddeles besøgsudgang til personer, der enten afsonede straf af hæfte i 5 eller 6 måneder eller straf af fængsel i 5 måneder eller derover. Denne ordning er ændret ved et cirkulære af 10. januar 1994. Ændringen indebærer, at der kan meddeles besøgsudgang til personer, der i åben institution udstår hæfte i 30 dage eller derover. Personer, der udstår straf af fængsel i 5 måneder eller derover, kan fortsat ikke meddeles besøgsudgang, jf. cirkulærets § 34. Det skyldes, at sådanne personer som nævnt i stedet har mulighed for at få tilladelse til udgang en hel weekend.

2. Straffelovens forarbejder om hæftestraffen

Bestemmelserne om hæftestraffen blev indsat i straffeloven af 1930. Hæftestraffen repræsenterede en nydannelse blandt strafarterne og motiveredes navnlig med ønsket om at råde over en særlig mild - og i mange tilfælde relativt kortvarig - frihedsstraf over for de lovovertrædere, der, som det anføres i straffelovens forarbejder: "ikke kan sættes i klasse med forbrydere, der idømmes straf af fængsel", og som "står uden for de egentlige forbryderes kreds".

I Straffelovudkastet af 1912 betegnedes hæftestraffen "simpelt fængsel". At der med denne strafart tilsigtedes en særlig mild form for frihedsstraf fremgik i første række af lovforslagets ordlyd. I lovforslagets § 11, stk. 1, 1. og 2. pkt., hed det således:

"Som Straffe anvendes Dødsstraf, Strafarbejde, Arbejdsfængsel, simpelt Fængsel og Bøde. Denne Opregnings Orden angiver Straffenes større eller mindre Strenghed som Strafarter".

Til denne regel føjedes i lovudkastets § 21 nærmere bestemmelser om fuldbyrdelse af strafarten "simpelt fængsel", der i det væsentlige svarede til den nugældende affattelse af straffelovens § 44. Også ordningen med simpelt fængsel kendetegnedes således af særlige rettigheder med hensyn til arbejde og forplejning under afsoningen. Uagtet det som nævnt var forudsat, at strafarten "simpelt fængsel" skulle være en kortvarig frihedsstraf, foresloges strafartens maksimum dog fastsat til 2 år i lovudkastets § 21. Denne maksimumgrænse blev også opretholdt ved straffelovens vedtagelse i 1930.

At man ved tilblivelsen af straffeloven af 1930 forudsatte, at kriminalitet kunne rammes med forskellige former for frihedsstraf, fremgik tillige af bemærkningerne til lovudkastets § 11, hvor det bl.a. anførtes (straffelovbetænkningen af 1912, sp. 22-23):

"Af Frihedsstraffe anvender Udkastet tre Strafarter: Strafarbejde, Arbejdsfængsel og simpelt Fængsel. Strafarbejde tænkes benyttet som Straf dels for de grovere Forbrydelser, dels for Forbrydere, hvis Fortid gør det antageligt, at en strengere Behandling er paakrævet.

.....

Arbejdsfængslet vil blive anvendeligt paa Mellemklassen af Forbrydelser, medens simpelt Fængsel vil ramme de Lovovertrædelser, som vel maa stemples som saadanne, men som dog ligge under den egentlige Kriminalitets Niveau.

.....

Forskellen mellem de forskellige Arter af Frihedsstraf kan kortelig angives saaledes: Ved Strafarbejdes Udstaaelse arbejder Fangen for det Offentlige: den Godtgørelse, han faar for sit Arbejde, er Belønning for god Opførsel. Ved Udstaaelse af Arbejdsfængsel arbejder Fangen pligtmæssig, men for sig selv: kun maa hans Fortjeneste reguleres, da en Fanges Arbejde regelmæssig ikke kan ligestilles i Værdi med den fri Arbejders. Ved Anvendelsen af simpelt Fængsel tilsigtes det kun at ramme den domfældte med Frihedsberøvelse, medens der iøvrigt forbeholdes ham Bestemmelsesfrihed paa alle Omraader indenfor de Grænser, som maa drages af Hensyn til Fængselsordenen."

I straffelovudkastet af 1917 foresloges alene strafarterne: "arbejdsfængsel, simpelt fængsel og bøde", jf. lovudkastets § 31, stk. 1. Endvidere ændredes strafminimum for simpelt fængsel fra oprindeligt 7 dage i § 21, stk. 1, i straffelovudkastet af 1912 til 21 dage, jf. § 45, stk. 1, i straffelovudkastet af 1917. I bemærkningerne til dette straffelovudkast spores udtrykket "custodia honesta" som betegnelse for den senere hæftestraf, hvormed netop hentydes til en form for frihedsberøvelse, der ikke i samme grad som de strengere straffe berører de dømtes ære (straffelovbetænkningen af 1917, sp. 72):

".....

b. S i m p e l t F æ n g s e l uden Arbejdspligt, men med Beskæftigelsestvang, fra 21 Dage til 2 Aar, der udstaas i Arresthusene eller (som custodia honesta) i særlige dertil bestemte Arrester."

Betegnelserne "arbejdsfængsel" og "simpelt fængsel" ændredes i straffelovudkastet af 1923 til "fængsel" og "hæfte", jf. lovudkastets § 33. Samtidig ændredes hæftestraffens minimum til 14 dage, jf. lovudkastets § 48, stk. 1. Om baggrunden for valget af udtrykket "hæfte" hedder det i bemærkningerne bl.a. (straffelovbetænkningen af 1923, sp. 100-101 og 126-129):

".....

Med Hensyn til Betegnelsen af de enkelte Strafarter bemærkes, at Kommissionen har fundet det rettest at give de to Former for Frihedsstraf Benævnelser, der intet har tilfælles. Straffene er efter deres Art og Beskaffenhed ganske forskellige, og navnlig er ogsaa i Almindelighed Strafskylden hos de Personer, for hvilke de to Strafarter finder Anvendelse, saa væsentlig forskellig, at Ordet Fængsel kun bør bruges om Straffen for de betydeligere Forbrydelser for ogsaa herigennem at pointere, at de Lovovertrædere, der idømmes den mildere Frihedsstraf, ikke kan sættes i Klasse med Forbrydere, der idømmes Straf af Fængsel.

For den mildere Form af Frihedsstraf har man foreslaaet Benævnelsen "Hæfte". Ordet er nyt i nyere dansk Ret, men anvendes i den gældende norske Straffelov i tilsvarende Betydning som her foreslaaet. Ifølge Oplysninger, der velvilligst er overladt Kommissionen af Professor Verner Dahlerup - jfr. Bilag 2 - forekommer Ordet "Haft" i Betydning af Fængsel eller Indespærring i de ældste danske Love, f.Eks. Eriks sjæl. Lov 3-36. Ordene "Haft" og "Hæfte", er fælles nordiske og fælles germanske. "Haft" har man ment vilde blive opfattet som en Germanisme, og man har derfor foreslaaet "Hæfte".

.... Hæfte vil som Straf i Almindelighed finde Anvendelse paa Personer, der staar udenfor de egentlige Forbryderes Kreds. Straffen skal her hovedsagelig virke som Frihedsberøvelse, medens der iøvrigt skal forbeholdes Fangen Bevægelsesfrihed indenfor de Grænser, Hensynet til Fængselsordenen kræver. Ud fra denne Betragtning af Hæftestraffen har Kommissionen i Udkastets § 94 truffet Bestemmelse om, at Hæftestraf altid kan ombyttes med Fængselsstraf, hvis den skyldige tidligere har udstaaet saadan Straf. At Hæfte i Forhold til Fængsel staar som den mildere Frihedsstraf, har faaet Udtryk i § 92, hvorefter 2 Dages Fængsel regnes lig med 3 Dages Hæfte."

I straffeloven af 1930 endte hæftestraffen med at få et minimum på 7 dage. Samtidig opretholdtes det i de tidligere udkast fastsatte maksimum på 2 år. Ved lov nr. 212 af 4. juni 1965 om ændring af borgerlig straffelov blev dette maksimum nedsat til de i dag gældende 6 måneder med henvisning til et ønske om i højere grad at bringe den almindelige strafferamme for hæftestraffen i overensstemmelse med det faktiske udmålingsniveau.

Som det fremgår af straffelovens forarbejder, synes tilblivelsen af straffeloven af 1930 at hvile på den antagelse, at sanktionssystemet som noget selvfølgeligt burde råde over flere former for frihedsstraf svarende til, at der på grundlag af kriminalitetens beskaffenhed og lovovertrædernes personlige forhold lod sig gennemføre en klar og éntydig adskillelse af alle lovovertrædere i et fængselsklientel og et hæfteklientel. At der efter denne opfattelse burde bestå en række forskelle i fuldbyrdelsen af de to strafarter, skyldtes dels, at de hæftedømtes mindre grove lovovertrædelser måtte tale for visse begunstigelser, dels at hæfteklientellet ikke i samme grad som andre strafafsonere havde behov for at undergives arbejdspligt og anden fængselsmæssig påvirkning i resocialiserende øjemed.

3. Tidligere overvejelser om hæftestraffens afskaffelse

Forslag om hæftestraffens afskaffelse har tidligere været fremsat flere gange.

Et forslag om hæftestraffens afskaffelse blev fremsat i betænkning nr. 650/1972 om nogle af- og nedkriminaliseringsspørgsmål, afgivet af en arbejdsgruppe under Justitsministeriet. Til denne betænkning var optaget et notat af 8. juni 1971 fra Direktoratet for Fængselsvæsenet, i hvilket man konkluderede, at de to former for frihedsstraf, hægte og fængsel, burde forenes til én strafart. En hovedbetragtning bag denne anbefaling var, at de oprindelige forudsætninger om adskillelsen af samtlige lovovertrædere i et fængsels- og et hæfteklientel ikke længere kunne bære en sondring mellem to principielt forskellige arter af frihedsstraf. I stedet burde sanktionssystemet tilpasses det allerede anerkendte princip om straffuldbyrdelse, hvorefter det om alle frihedsstraffe gælder, at de i hovedsagen - udover frihedsberøvelse - ikke bør medføre andre restriktioner på de indsattes tilværelse end sådanne, der er nødvendige af hensyn til sikkerheden og ordenen i afsoningsinstitutionen.

Også i den senere betænkning nr. 806/1977 om alternativer til frihedsstraf anbefalede den arbejdsgruppe, der afgav betænkningen, hæftestraffen afskaffet. Til støtte for sin opfattelse gjorde arbejdsgruppen bl.a. gældende, at forskellen mellem hægte og fængsel bortset fra reglerne om straffens længde var af overvejende terminologisk karakter. Arbejdsgruppen medgav, at selve den terminologiske forskel og de hertil knyttede forestillinger rummede mulighed for at udtrykke varierende bedømmelser af forskellige typer af lovovertrædere. En opretholdelse af de to strafarter kunne således indebære visse fordele af social og emotionel karakter for de personer, der idømmes den efter almindelige forestillinger mindre belastende frihedsstraf af hægte. For arbejdsgruppen gav disse virkninger af den lovmæssige sondring mellem fængsel og hægte imidlertid ikke tilstrækkeligt grundlag for at opretholde hæftestraffen.

Spørgsmålet om hæftestraffens fortsatte berettigelse har været genstand for drøftelse i Straffelovrådets første delbetænkning om sanktionsspørgsmål, betænkning nr. 1099/1987 om strafferammer og prøveløsladelse.

Efter Straffelovrådets opfattelse har de synspunkter, der oprindeligt førte til et system med to forskellige arter af frihedsstraf, mistet deres betydning.

Således som kriminaliteten og anvendelsen af frihedsstraffene har udviklet sig, kan forudsætningen om adskillelsen af et hæfteklientel fra et fængselsklientel ikke længere opretholdes. Inden for de lovovertrædelser, for hvilke frihedsstraf skønnes nødvendig, kan der ikke uden en høj grad af vilkårlighed gøres en sondring mellem nogle, der er "egentlig kriminalitet", og andre, som ikke er det. At f.eks. grove tilfælde af spiritus kørsel eller visse former for vold, tyveri og brugstyveri, der efter gældende udmålingspraksis straffes med hægte, efter deres beskaffenhed skulle ligge under "den egentlige kriminalitets niveau", holder efter rådets opfattelse ikke stik. Også om lovovertrædernes personlige forhold må det antages, at f.eks. hæftedømte spiritusførere ikke adskiller sig markant fra andre straffelovsovertrædere.

Det gøres på denne baggrund gældende, at realiteten i den nuværende sondring mellem hægte- og fængselsdomme alene består i, at hægte fortrinsvis anvendes i tilfælde, hvor der er behov for udmåling af frihedsstraffe under fængselsstraffens faste minimum på 30 dage.

Også straffelovens oprindelige forudsætning om indholdet af frihedsstraffene har efter Straffelovrådets opfattelse mistet sin betydning. At hæftedømte efter straffelovens § 44, stk. 2, ikke må sættes til afsoning sammen med andre kategorier af indsatte, herunder fængselsdømte, antages således i praksis ikke at udelukke anbringelse sammen med fængselsdømte, når den hæftedømte giver samtykke til sådan anbringelse.

Dertil kommer, at Kriminalforsorgens anstaltssystem og principperne for anbringelse og behandling af de dømte er forandret væsentligt siden straffelovens vedtagelse i 1930. Det anses nu for ønskeligt, at alle frihedsstraffe som udgangspunkt fuldbyrdes i åbne institutioner, medmindre sikkerhedshensyn eller andre særlige forhold taler for anbringelse i lukket fængsel.

Desuden er de fleste af de begunstigelser, der oprindeligt var tiltænkt hæftedømte, efterhånden udstrakt til også at omfatte fængselsdømte. Der består således i dag kun få og praktisk mindre væsentlige forskelle mellem hæftestraffe og korte fængselsstraffe i henseende til de rettigheder, der tilkommer de dømte, og de forhold, hvorunder straffene i øvrigt fuldbyrdes.

Efter Straffelovrådets opfattelse må det derfor fra et fængselsmæssigt synspunkt antages, at der ikke længere er nogen grund til at opretholde straffelovens sondring mellem strafarterne hæfte og fængsel. Forening af hæfte og fængsel til én strafart synes derimod at muliggøre en mere rationel udnyttelse af Kriminalforsorgens anstaltskapacitet.

Straffelovrådet har på denne baggrund i betænkning nr. 1099/1987 stillet forslag om, dels at hæftestraffen afskaffes, dels at fængselsstraffens faste minimum på 30 dage nedsættes til 7 dage. Endvidere er det som almindelig regel foreslået at ændre hæfterammerne til fængsel indtil 4 måneder med henblik på i videre omfang at tilpasse strafmaksimum til den gældende udmålingspraksis i sager om hæftestraf. Straffelovrådet har ikke med forslaget om hæftestraffens afskaffelse tilsigtet nogen reduktion af udmålingsniveauet. Det er således forudsat, at domstolene som almindelig retningslinie vil ud måle fængsel med samme antal dage som hidtil hæfte.

Spørgsmålet om hæftestraffens afskaffelse har senest været genstand for behandling i betænkning nr. 1181/1989 om en lov om fuldbyrdelse af straf m.v., der er afgivet af en arbejdsgruppe under Straffelovrådet. I arbejdsgruppens lovudkast er det i overensstemmelse med kommissoriet for arbejdsgruppen forudsat, at hæftestraffen afskaffes. Arbejdsgruppen har i øvrigt tilsluttet sig Straffelovrådets anbefaling om at afskaffe hæftestraffen, jf. kap. 9.2.3., betænkningen s. 47-48.

4. Straffelovrådets overvejelser og konklusion

Straffelovrådet har på ny overvejet spørgsmålet om hæftestraffens opretholdelse, men har ikke fundet anledning til at ændre sin opfattelse, således som den er kommet til udtryk i betænkning nr. 1099/1987, hvor hæftestraffen foreslås afskaffet og erstattet af fængselsstraf.

Som det fremgår ovenfor, var et af formålene med indførelsen af hæftestraffen, at man via to forskellige betegnelser for straf ønskede at udtrykke en forskel med hensyn til strafskylden.

Det er efter rådets opfattelse lykkedes at opfylde dette formål, idet hæftestraffen generelt opfattes som en mildere strafform, der ikke stigmatiserer den dømte i samme grad som fængselsstraffen.

Derimod har udviklingen medført, at det andet hovedformål med hæftestraffen, som var at indføre en straf med et mildere indhold, ikke længere er til stede. Hvor hæftestraffen ved sin indførelse hovedsageligt skulle "virke som frihedsberøvelse, medens der i øvrigt skal forbeholdes fangen bevægelsesfrihed inden for de grænser, hensynet til fængselsordenen kræver", gælder dette princip i dag også for fængselsstraffen. Dette betyder, at indholdet i en frihedsstraf i dag i alt væsentligt er det samme, uanset om den er udmålt som hægte eller som fængsel.

Selvom man ikke skal underkende den psykologiske betydning, som det, i hvert fald så længe sondringen mellem fængsel og hægte opretholdes og måske i en vis overgangstid herefter, for nogle kan have, at en idømt frihedsstraf betegnes som hægte og ikke fængsel, finder Straffelovrådet dog ikke, at der er tilstrækkeligt grundlag for at opretholde den gældende - reelt rent terminologiske - sondring mellem de to strafarter. Rådet foreslår derfor betegnelsen "hægte" afskaffet og erstattet af "fængsel".

Om den praktiske gennemførelse af forslaget, herunder overgangsbestemmelser og omsætningsregler, kan Straffelovrådet i det hele henholde sig til betænkning nr. 1099/1987 (Kap. 2).

Hvis hæftestraffen opretholdes, vil udtrykket "fængselsstraffe" i § 1, nr. 1, i rådets udkast til lov om fuldbyrdelse af straf m.v. kunne erstattes med udtrykket "frihedsstraf" som den mest dækkende samlede betegnelse for fængsel og hægte. Det kan i så fald endvidere overvejes i straffuldbyrdelsesloven at medtage nogle bestemmelser svarende til straffelovens § 44, stk. 2, hvorefter hæftedømte ikke mod deres vilje kan afsone straffen i fællesskab med fængselsdømte, samt til bestemmelsen i straffelovens § 90 om omregning af en idømt hæftestraf til en fængselsstraf, jf. herved betænkning 1181/1989, bd. I, s. 47-48.

Kapitel 3 : Fuldbyrdelse af fængselsstraf i Kriminalforsorgens pensioner og i institutioner m.v. uden for Kriminalforsorgen

1. Gældende ret

Efter straffelovens § 49, stk. 2, kan justitsministeren bestemme, at en domfældt midlertidigt eller for resten af straffetiden skal overføres til hospital eller til egnet hjem eller institution til særlig pleje eller forsorg, såfremt det findes hensigtsmæssigt på grund af den pågældendes alder, helbredstilstand eller andre særlige omstændigheder. Bestemmelsen trådte i kraft den 1. juli 1973.

Af bestemmelsens forarbejder fremgår, at man bl.a. har tænkt på situationer, hvor der på grund af den indsattes alder, legemlige svaghed, sindstilstand eller andre særlige forhold er åbenbare ulemper ved at lade den domfældte have ophold i et fængsel, og hvor man derfor i den pågældendes egen interesse og uden at komme i konflikt med strafanvendelsens formål bør anvende et andet institutionsmiljø end det fængselsmæssige. Grundlaget for overførslen vil normalt være omstændigheder, som man først er blevet opmærksom på efter dommens afsigelse, men ifølge forarbejderne kan bestemmelsen også tænkes anvendt i tilfælde, hvor der allerede på domstidspunktet forelå visse oplysninger herom, uden at det dog fandtes muligt eller hensigtsmæssigt at lade en dom til særlig anbringelse træde i stedet for frihedsstraf. Bestemmelsen forudsættes ifølge forarbejderne kun at finde anvendelse i forholdsvis få tilfælde.

Af formålet med indførelsen af bestemmelsen følger, at de institutioner, der kan blive tale om at anvende til anbringelser efter straffelovens § 49, stk. 2, typisk vil være behandlingsinstitutioner, forsorgshjem og lignende døgninstitutioner, hvor den domfældte under institutionsmæssige forhold kan modtage den behandling eller særlige pleje, som gør anbringelsen hensigtsmæssig. Anbringelse kan finde sted såvel i private som i offentlige institutioner og hjem, og også Kriminalforsorgens egne institutioner (pensioner) kan benyttes. Justitsministeriet har fortolket bestemmelsen således, at anbringelse også undtagelsesvis kan ske i familiepleje af institutionslignende karakter.

Uanset udtrykket "... overføres til ..." i § 49, stk. 2, har Justitsministeriet endvidere fortolket bestemmelsen således, at den kan anvendes over for personer, som endnu ikke har påbegyndt strafudståelsen, således at institutionsanbringelsen finder sted for hele straffetiden. Dette er særligt påkrævet i tilfælde, hvor den domfældte i forvejen er anbragt i institution, eller hvor der er tale om benådningslignende situationer, hvor stærke grunde taler imod et - selv kortere varende - ophold i en afsoningsinstitution.

Justitsministeriet har i to cirkulærer udstedt nærmere retningslinjer om anvendelse af bestemmelsen. I 1978 udsendtes et cirkulære særligt om domfældte med behov for psykiatrisk behandling, og i 1985 et mere generelt cirkulære om bestemmelsens anvendelse. Om indholdet af de to cirkulærer henvises til betænkning nr. 1181/1989, bd. I, s. 256-258.

Efter gældende regler ligger betalingsforpligtelsen for de enkelte anbringelser efter straffelovens § 49, stk. 2, hos de kommunale myndigheder. Dog er der siden 1985 årligt overført et beløb fra Justitsministeriet til kommunerne (via bloktilskudspuljen) som kompensation for merudgifter som følge af en planlagt øget anvendelse af bestemmelsen.

2. Anvendelsesområdet for straffelovens § 49, stk. 2

2.1. Direktoratet for Kriminalforsorgen har i 1994 offentliggjort en rapport om anvendelsen af straffelovens § 49, stk. 2. Rapporten, der er optaget som bilag 6 til nærværende betænkning, omhandler samtlige sager, hvor bestemmelsen har været anvendt i perioden 1987 til 1992, sammenholdt med udviklingen i 1993.

Af nedenstående oversigt fremgår antallet af årlige § 49, stk. 2-overførsler, i perioden 1978-1996. Det fremgår endvidere, om overførsel er sket til en af Kriminalforsorgens egne pensioner eller til institution m.v. uden for Kriminalforsorgen, herunder til psykiatrisk hospital.

	Uden for Kriminalforsorgen			
§ 49.2 anbringelser	Kriminalfor-sorgspension	Psykiatrisk hospital	Behandlingsin-stitution	I alt:
1978/80	-	2	6	8
1981	-	2	3	5
1982	13	3	1	17
1983	3	5	7	15
1984	13	4	8	25
1985	15	7	20	42
1986	15	5	29	49
1987	15	-	32	47
1988	22	-	38	60
1989	31	-	79	110
1990	35	1	61	97
1991	39	-	67	106
1992	40	2	85	127
1993	57	1	83	141
1994	68	4	91	163
1995	91	2	142	235
1996	95	5	195	295

Det fremgår af oversigten, at der igennem hele perioden og navnlig i de seneste to år har været en væsentlig stigning i antallet af anbringelser i medfør af straffelovens § 49, stk. 2, således at der i 1996 var næsten 300 anbringelser. De foreløbige tal tyder på, at stigningen er fortsat i 1997.

Af rapporten fremgår, at grundlaget for anbringelse efter straffelovens § 49, stk. 2, navnlig er alkohol- og narkotikamisbrug, ung alder eller psykiske grunde. Hertil kommer et mindre antal anbringelser begrundet i sociale eller fysiske forhold eller udviklingshæmning. Der henvises til rapportens Tabel 2 (s. 23). Særligt narkotikamisbrug og ung alder har i de seneste år i stigende grad givet anledning til anvendelse af bestemmelsen.

2.2. Med hensyn til anvendte institutionstyper har der siden 1985 været en nogenlunde konstant fordeling med ca. 1/3 anbragt på Kriminalforsorgens pensioner og ca. 2/3 anbragt uden for på kommunale og amtskommunale institutioner, psykiatriske hospitaler eller andre institutioner. I meget begrænset omfang har der været anvendt familiepleje under institutionslignende forhold.

En anbringelse efter straffelovens § 49, stk. 2, vil altid være betinget af overholdelsen af en række vilkår. Udover vilkår om straffri vandel vil der være tale om begrænsninger med hensyn til midlertidigt fravær fra institutionen samt vilkår om tilsyn og eventuelt om behandling. Da Kriminalforsorgens pensioner ikke er indrettet på at varetage egentlige behandlingsopgaver, vil døgnopholdet på en pension ofte være suppleret med vilkår om deltagelse i ambulant behandling inden for det sociale system eller i sundhedssektoren.

Væsentlig overtrædelse af de fastsatte vilkår vil medføre omgående tilbageførsel til fængsel eller arresthus og i langt de fleste tilfælde varig tilbagekaldelse af tilladelsen til anbringelse i institution m.v.

2.3. I overensstemmelse med forarbejderne til straffelovens § 49, stk. 2, har bestemmelsen i praksis i langt det overvejende antal tilfælde været anvendt på grundlag af omstændigheder i domfældtes personlige forhold, der enten er indtrådt efter domstidspunktet, eller uden at forholdene har foreligget oplyst for retten.

Derimod har anvendelsen af bestemmelsen i praksis kun i et vist omfang været i overensstemmelse med den forudsætning, der følger af bestemmelsens ordlyd, om, at strafudståelsen er påbegyndt i en afsoningsinstitution forud for overførslen. Et stigende antal anbringelser i medfør af § 49, stk. 2, er iværksat over for dømte på fri fod, således at hele dommen afsones på institution m.v. Stigningen er særlig markant med hensyn til unge under 18 år.

Der henvises til rapporten bilag 6, afsnit II.c.4. (s. 12-15).

2.4. Af rapporten fremgår videre, at 77% af de 547 overførsler, der fandt sted i perioden 1987-92, blev gennemført til løsladelsen uden misbrug af de fastsatte vilkår. Der henvises til s. 11 og til Tabel 6. I 1993 blev 80% og i 1994 88% af anbringelserne gennemført til løsladelsen uden misbrug af vilkår.

Rapporten indeholder endvidere en undersøgelse af recidiv til ny kriminalitet for de personer, der blev overført til institution m.v. i årene 1987-89. Undersøgelsen, der er udarbejdet således, at den er sammenlignelig med andre recidivundersøgelser, der udarbejdes af Kriminalforsorgen, viser, at 54% af de overførte recidiverede til ny kriminalitet inden for en to års periode efter løsladelsen. Blandt de personer, der gennemførte anbringelsen til løsladelsen, recidiverede 47%. Recidivet blandt de personer, der fik tilladelsen tilbagekaldt, var 75%.

I rapportens kap. III (s. 17-19) er foretaget en sammenligning med recidivet hos andre grupper af dømte. Det fremgår heraf, at der i den seneste recidivundersøgelse, der er foretaget af Kriminalforsorgen i 1992, er fundet et recidiv på 59% i gruppen af domfældte, der er prøveløsladt med tilsyn efter straffelovens § 38, stk. 1, og et recidiv på 85% i gruppen af domfældte, der har fået afslag på prøveløsladelse.

Undersøgelsen har endvidere vist, at der også er en forskel med hensyn til arten af den kriminalitet, der recidiveres til. Recidiv til kriminalitet, der fører til en betinget frihedsstraf, er mere udbredt hos gruppen af personer, der er overført til institution m.v. i medfør af straffelovens § 49, stk. 2 (30%), end hos de personer, der er prøveløsladt med tilsyn i medfør af straffelovens § 38, stk. 1 (13%), eller har fået afslag på prøveløsladelse (6%). Der henvises til rapportens s. 18.

3. Arbejdsgruppens forslag i betænkning nr. 1181/1989

3.1. Arbejdsgruppen foreslår, at der i en fuldbyrdelseslov optages bestemmelser om overførsel fra afsoningsanstalt til hospital eller anden egnet institution, og at straffelovens § 49, stk. 2, i konsekvens heraf ophæves. Der henvises til betænkning nr. 1181/1989 kap. 37 (s. 255-264) og til § 73 i arbejdsgruppens lovudkast.

Indholdet af den bestemmelse, arbejdsgruppen foreslår i § 73 i sit lovudkast, svarer i det store og hele til den nuværende § 49, stk. 2, i straffeloven. Dog foreslås det, at det i bestemmelsen præciseres, at anbringelse kan ske, også inden straffuldbyrdelsen er påbegyndt i en afsoningsinstitution, og at der udtrykkeligt åbnes mulighed for, at anbringelse kan ske i familiepleje.

Arbejdsgruppen forudsætter, at anbringelse uden for fængsel eller arresthus typisk vil ske efter nogen tids afsoning og på grund af omstændigheder, som ikke forelå eller ikke forelå klart oplyst ved straffesagens behandling. Men anbringelse skal som hidtil også kunne ske straks fra fuldbyrdelsens påbegyndelse, og der skal fortsat kunne ske anbringelse på grund af forhold, der forelå allerede ved domsafsigelsen, uden at dette gav grundlag for anvendelse af en betinget sanktion. Arbejdsgruppen understreger imidlertid herved, at straffuldbyrdelsen i en pension eller en institution uden for Kriminalforsorgen forudsættes at ske på visse vilkår, hvis manglende overholdelse vil kunne bevirke en overførsel eller tilbageførsel til fængsel eller arresthus. Dette er præciseret i arbejdsgruppens lovudkast, mens den nærmere regulering af de pågældende anbringelser i øvrigt skal ske administrativt.

3.2. Arbejdsgruppen har på baggrund af en anbefaling fra det daværende Alkohol- og Narkotikaråd overvejet, om der bør skabes mulighed for overførsel af indsatte til ambulante behandlingsforløb. Arbejdsgruppen finder imidlertid, at en sådan anvendelse af bestemmelsen ikke vil indebære fornødent tilsyn og kontrol og peger på, at de samme behandlingsmæssige hensyn vil kunne tilgodeses ved anvendelse af reglerne om udsættelse, benådning, strafafbrydelse, udgang og prøveløsladelse samt ved en øget anvendelse af betinget dom eller anbringelse i institution med vilkår om deltagelse i ambulante behandlingsforløb.

3.3. Med hensyn til den faktiske anvendelse af straffelovens § 49, stk. 2, er det arbejdsgruppens overvejende opfattelse, at der er grundlag for en vis udvidelse. To af gruppens medlemmer anbefaler en betydelig udvidelse, og to andre kan ikke anbefale nogen udvidelse af bestemmelsens anvendelse. Arbejdsgruppens flertal peger særligt på stofmisbrugere og unge lovovertrædere som grupper over for hvem, der kan være grundlag for at øge de behandlingsmæssige muligheder ved en udvidet brug af reglerne om anbringelse i behandlingsinstitutioner m.v. Flertallet anbefaler, at der administrativt gennemføres en forenkling af proceduren i forbindelse med anvendelse af reglerne om anbringelse uden for de traditionelle afsoningsinstitutioner med henblik på at fremme brugen heraf.

4. Straffelovrådets overvejelser og konklusion

4.1. Efter Straffelovrådets opfattelse bør det fortsat være udgangspunktet, at domme til ubetinget frihedsstraf afsones i fængsel eller arresthus, medmindre der efter dommen er indtrådt sådanne væsentlige ændringer i den dømtes forhold, at det kan begrunde fravigelse af dette udgangspunkt.

Uanset dette udgangspunkt er der i Straffelovrådet enighed om, at det som hidtil ikke skal være udelukket i særlige tilfælde at anbringe dømte i institution m.v., selv om der ikke foreligger ændrede omstændigheder i forhold til domstidspunktet. Dette er i overensstemmelse med forarbejderne til straffelovens § 49, stk. 2, og med hidtidig praksis, som Straffelovrådet finder bør kodificeres.

Straffelovrådet finder dog også, at det bør undgås, at en administrativ afgørelse om institutionsanbringelse kommer til at indebære en krænkelse af domstolens afgørelse om ubetinget frihedsstraf. Fremgår det af sagen, at spørgsmålet om valget mellem ubetinget straf og foranstaltninger som led i en betinget dom har været overvejet af retten, bør bestemmelsen om institutionsanbringelse derfor som hovedregel begrænses til tilfælde, hvor der foreligger ændrede omstændigheder i forhold til domstidspunktet, idet f.eks. grundlaget for afgørelsen er ændret gennem tilvejebringelse af nye oplysninger om den pågældende.

4.2. For dømte, der er under 18 år, finder Straffelovrådet, at det almindelige udgangspunkt bør fraviges, således at udgangspunktet for denne gruppe er, at strafudståelsen skal ske i institution m.v.

Danmark ratificerede i 1991 FN-konventionen af 20. november 1989 om barnets rettigheder. Efter artikel 37 b i konventionen må anholdelse, tilbageholdelse eller fængsling af et barn, der i konventionen defineres som en person under 18 år, kun "bruges som en sidste udvej og for det kortest mulige passende tidsrum".

I overensstemmelse med konventionen samt Folketingets tilkendegivelser i forbindelse med ratifikationen af denne har bestemmelsen i straffelovens § 49, stk. 2, siden da været praktiseret således, at man har overvejet muligheden for anbringelse i institution af alle unge under 18 år, som er idømt frihedsstraf. Deres unge alder er i sig selv blevet anset som tilstrækkelig indikation for overførsel, som således er sket i det omfang, væsentlige retssikkerhedsmæssige hensyn ikke har talt imod en overførsel, og forudsat at det har været praktisk, herunder økonomisk muligt at iværksætte en overførsel.

Straffelovrådet finder, at denne praksis bør fortsætte, og at det bør fastslås udtrykkeligt i en lov om fuldbyrdelse af straf, at unge under 18 år, som er idømt ubetinget frihedsstraf, skal udstå straffen i institution uden for fængsler og arresthuse, medmindre afgørende hensyn til retshåndhævelsen taler imod en sådan anbringelse. Sådanne hensyn vil kunne foreligge på grund af kriminalitetens art, den dømtes farlighed og lignende, men også på grund af erfaringerne fra tidligere institutionsophold, hvor den unge har optrådt voldeligt, er undveget eller på anden måde har dokumenteret, at afgørende hensyn til retshåndhævelsen taler imod en ny anbringelse i institution m.v.

4.3. Et flertal i arbejdsgruppen anbefalede i betænkning nr. 1181/1989 en vis udvidelse af den faktiske anvendelse af en bestemmelse om overførsel af dømte til institution m.v., særligt over for stofmisbrugere og unge, jf. ovenfor afsnit 3.3.

Grundlaget for arbejdsgruppens anbefaling er perioden til og med 1. kvartal 1989. I forhold hertil er der allerede sket en væsentlig udvidelse i anvendelsen af bestemmelsen, jf. oversigten ovenfor i afsnit 2.1.

På baggrund af de hidtidige erfaringer både med hensyn til gennemførelse af anbringelserne og med hensyn til recidiv til ny kriminalitet er der i Straffelovrådet enighed om, at den skete udvidelse i brugen af bestemmelsen er ubetænkelig.

Straffelovrådet har herefter overvejet, om der er grundlag for en yderligere udvidelse af den faktiske anvendelse af bestemmelsen.

Som det fremgår af oversigten s. 29, er antallet af årlige anbringelser siden 1994 steget, således at antallet i 1996 var på næsten 300. Kriminalforsorgen har derfor til brug for Straffelovrådets overvejelser foretaget en fornyet vurdering af behovet for anbringelser i behandlingsinstitutioner m.v. Som følge af lovgivningsinitiativer vedrørende bl.a. narkotikakriminalitet (lov nr. 1054 af 11. december 1996 om ændring af lov om euforiserende stoffer) og seksualforbrydelser (lov nr. 274 af 15. april 1997 om ændring af straffeloven, retsplejeloven og lov om udlægning af åndssvageforsorgen og den øvrige særforsorg m.v.) samt den almindelige udvikling i Kriminalforsorgens klientel, som i øget grad er belastet i henseende til bl.a. misbrug af rusmidler, er det Kriminalforsorgens vurdering, at der i de kommende år vil være behov for årligt at anbringe mellem 500 og 600 fængselsdømte på behandlingsinstitutioner m.v.

Straffelovrådet kan gå ind for en udvidelse af den faktiske anvendelse af bestemmelsen i det omfang, den hidtidige praksis med hensyn til anbringelsesgrundlaget fastholdes. Det bør derfor tilstræbes, at eventuelle praktiske og økonomiske hindringer for bestemmelsens anvendelse overvindes. Straffelovrådet finder, at økonomiske hensyn ikke bør være afgørende for, om en i øvrigt velbegrundet anbringelse kan gennemføres.

Rådet kan endvidere tilslutte sig flertallets anbefaling i betænkning 1181/1989 om gennemførelse af en administrativ forenkling af proceduren i forbindelse med anvendelse af reglerne om anbringelse i institution m.v. med henblik på fremme af brugen heraf. Rådet forudsætter dog herved, at der som hidtil sker en grundig vurdering af de konkrete omstændigheder, herunder af forsvarligheden af anbringelsen i hver enkelt sag, således at de hidtidige positive erfaringer med bestemmelsens anvendelse kan opretholdes.

Straffelovrådet anser det for vigtigt, at en bestemmelse om anbringelse i institution m.v. udformes fleksibelt, så den giver mulighed for at kunne afprøve anvendelsen af bestemmelsen på andre grupper af dømte i det omfang, der måtte opstå behov herfor. I den forbindelse forudsætter rådet dog, at de tilfredsstillende erfaringer med bestemmelsens anvendelse kan opretholdes også i forhold til eventuelle nye grupper af dømte.

Med hensyn til anbringelse i familiepleje finder Straffelovrådet, at den hidtidige praksis på området bør opretholdes, dvs. at der efter en konkret vurdering kan ske anbringelse i familiepleje, der har en institutionslignende karakter.

4.4. Straffelovrådet foreslår herefter, at der indsættes et nyt stk. 2 i § 73 i det lovudkast, som er formuleret af arbejdsgruppen i betænkning 1181/1989, med følgende ordlyd:

> "Stk. 2. Dømte, der er under 18 år, anbringes i institution m.v. som omhandlet i stk. 1, medmindre afgørende hensyn til retshåndhævelsen taler imod anbringelse uden for fængsel og arresthus."

Om den til § 73 i arbejdsgruppens lovudkast svarende bestemmelse henvises til § 78 i rådets lovudkast.

Kapitel 4 : Prøveløsladelse af livstidsdømte

1. Opretholdelse af livstidsstraffen

Spørgsmålet om afskaffelse af straffen af fængsel på livstid har ved flere lejligheder været drøftet politisk. Straffelovrådet drøftede dette spørgsmål i forbindelse med udarbejdelsen af betænkning nr. 1099/1987 om strafferammer og prøveløsladelse. Et flertal af Straffelovrådets medlemmer gik på dette tidspunkt ind på for at opretholde straffen af fængsel på livstid, jf. betænkningen s. 82 ff.

Livstidsstraffen findes i de øvrige nordiske lande bortset fra Norge, hvor den i 1981 blev afskaffet og erstattet af et strafmaksimum på 21 års fængsel.

Straffelovrådet har lagt til grund, at kommissoriet vedrørende en straffuldbyrdelseslov ikke omfatter spørgsmålet om ophævelse af livstidsstraffen. Rådet har således ikke taget stilling til dette spørgsmål, men begrænset overvejelserne til spørgsmålet om at åbne mulighed for prøveløsladelse af livstidsdømte.

2. Gældende regler og praksis

Fængsel på livstid er den strengeste straf, der kan idømmes efter dansk ret, jf. straffelovens § 33, stk. 1. Om de forbrydelser, der kan medføre straf af fængsel på livstid, henvises til kapitel 3.4.2. i betænkning nr. 1099/1987 (s. 76).

Lovens strengeste tidsbestemte straf er fængsel i 16 år. Denne straf er hjemlet for de forbrydelser, der kan medføre fængsel på livstid, og desuden for nogle andre alvorlige forbrydelser. Hertil kommer, at visse strafferammer kan stige til fængsel i 16 år i medfør af strafforhøjelsesgrunde.

Der kan efter straffelovens § 33, stk. 2, forekomme en tidsbestemt straf på indtil 20 år, såfremt loven hjemler en forhøjelse af strafferammen, der ikke kan rummes inden for et maksimum af 16 år.

Straffelovens § 83, stk. 3, indeholder en særlig bestemmelse om fastsættelse af straf for den, der i eller uden for fængslet begår en forbrydelse efter at være dømt til fængsel på livstid uden at være benådet. Da straf for denne forbrydelse ikke kan bevirke en skær pelse af den allerede idømte straf, skal retten ved dommen fastsætte, hvilken frihedsstraf der ville have været forskyldt, såfremt den pågældende ikke havde været dømt til fængsel på livstid.

Efter de gældende regler kan løsladelse fra livstidsstraf kun ske ved benådning, ikke ved prøveløsladelse. Benådningskompetencen er ved grundlovens § 24 tillagt kongen. Benådning sker således ved kongelig resolution efter indstilling fra Justitsministeriet (Direktoratet for Kriminalforsorgen).

I praksis tages spørgsmålet om benådning op til overvejelse efter ca. 12 års frihedsberøvelse (regnet fra anholdelsen). Denne praksis er i overensstemmelse med en indstilling fra Den Nordiske Strafferetskomité, som i en betænkning af 25. april 1969 om prøveløsladelse har anført:

"Der er i komiteen enighed om, at man - hvad enten den ene eller den anden form benyttes - mest muligt bør sikre, at spørgsmålet om løsladelse eller fortsat frihedsberøvelse tages op til overvejelse senest efter 10-12 års forløb og i øvrigt med regelmæssige mellemrum. Der er også enighed om, at frihedsberøvelsen i almindelighed ikke bør opretholdes ud over det nævnte tidspunkt, medmindre det er påkrævet under hensyn til den pågældende farlighed."

Afgørelsen af, om den dømte skal løslades eller ej, afhænger af en konkret vurdering af samtlige sagens omstændigheder, herunder navnlig af den domfældtes farlighed og i forbindelse hermed risikoen for recidiv til kriminalitet af lige eller anden alvorlig art. I vurderingen indgår med stor vægt dels afsoningsforløbet, herunder om den indsatte har været i stand til at administrere de lempelser, som er tildelt den pågældende (udgang, ophold i åben anstalt, udstationering eller frigang og lignende), dels den situation, den domfældte vil stå i ved en løsladelse. Til brug ved vurderingen af den domfældtes farlighed og recidivrisikoen indhentes i almindelighed en udtalelse fra Retslægerådet og fra anklagemyndigheden. Efter en konkret vurdering vil Retslægerådet og/eller anklagemyndigheden også kunne inddrages på et tidligere tidspunkt i forbindelse med overvejelser om lempelser i afsoningsforløbet.

En benådning er i alle tilfælde betinget og følger reglerne om prøveløsladelse fra tidsbestemt straf, jf. straffelovens § 40 a. Der fastsættes en prøvetid, normalt på fem år, samt vilkår om tilsyn af Kriminalforsorgen i en periode, normalt på mellem to og fem år. Herudover kan der efter en konkret vurdering af behovet fastsættes særlige vilkår.

I betænkning nr. 806/1977, Alternativer til frihedsstraf - et debatoplæg, er det oplyst, at 40 livstidsfanger, der blev løsladt ved benådning i perioden 1962-1976, gennemsnitligt havde været frihedsberøvet i godt 16 år. Den gennemsnitlige afsoningstid havde dog kun været godt 13 år for de personer, der var dømt siden 1955.

Af betænkning nr. 1099/1987 om strafferammer og prøveløsladelse fremgår, at der i perioden fra 1975 til august 1985 blev løsladt 13 livstidsfanger ved benådning. Den gennemsnitlige varighed af frihedsberøvelsen var for disse 13 domfældte 12 1/2 år. Flertallet af de livstidsdømte var løsladt efter 10-14 års frihedsberøvelse. Den længste afsoningstid var 19 1/2 år og den korteste 9 1/2 år. Der henvises i øvrigt til betænkningen s. 81.

I perioden fra august 1985 til september 1997 er 12 livstidsfanger blevet løsladt ved benådning. Den gennemsnitlige varighed af frihedsberøvelsen har for disse 12 domfældte været 15 år og 4 måneder. Den længste afsoningstid var 19 år og 6 måneder og den korteste godt 12 år. Af de 9 livstidsfanger, der afsonede pr. 15. september 1997, havde 2 været frihedsberøvet i mere end 12 år. Den ene havde afsonet 13 år og 3 måneder, den anden 32 år.

3. Gældende regler og praksis i de øvrige nordiske lande

I *Sverige* kan løsladelse kun ske ved, at livstidsstraffen ved benådning omsættes til en tidsbestemt straf. Derefter anvendes de almindelige regler om prøveløsladelse. Der foretages en konkret vurdering af samtlige omstændigheder i hvert enkelt tilfælde. I perioden 1970-1984 blev 17 livstidsdomme omsat, alle til 14 eller 15 års fængsel. I tiden 1985-1994 er 18 livstidsdomme omsat til henholdsvis 14 år (6 tilfælde), 15 år (4 tilfælde), 16 år (5 tilfælde) og 18 år eller mere (3 tilfælde). Den længste straf var 18 år og 8 måneder. I perioden 1995-1997 er tre livstidsdomme omsat til tidsbestemt straf, en til 20 år, en til 23 år og en til 18 år. Afgørelserne i de senere år tyder på en skærpet praksis.

I *Finland* kan livstidsdømte kun frigives ved beslutning om benådning af Republikens Præsident, hvilket i praksis normalt sker efter afsoning af 10-12 år. Tallet er faldet og har i de seneste år nærmet sig 10 år. På baggrund af en stigning i antallet af livstidsdømte forudses en skærpelse af benådningspraksis og dermed en forlængelse af den gennemsnitlige afsoningstid. Beslutning om benådning træffes administrativt, men efter indhentet udtalelse fra Højesteret.

I *Norge* blev livstidsstraffen som nævnt afskaffet i 1981.

I *Island* findes straffen fængsel på livstid, men den har ikke været anvendt under den gældende straffelov, der er fra 1940.

4. Tidligere overvejelser

Straffelovrådet afgav i 1963 en udtalelse til Justitsministeriet i anledning af et konkret forslag om at indføre mulighed for prøveløsladelse af livstidsdømte. To af rådets medlemmer foreslog, at der ved en tilføjelse til straffelovens § 38 blev indført en bestemmelse om, at der kan ske løsladelse på prøve fra livstidsstraf efter 12 år. To andre medlemmer af rådet fandt det rigtigst, at der ikke gennemførtes regler om prøveløsladelse af livstidsfanger. Disse medlemmer ville foretrække, at løsladelse fortsat skete ved benådning, men de kunne i øvrigt tiltræde, at grænsen blev sat ved 12 år, såfremt der skulle gælde en regel om prøveløsladelse.

Under Straffelovrådets behandling af spørgsmålet i betænkning nr. 1099/1987 var der enighed om, at løsladelse fra livstidsstraf burde kunne ske ved prøveløsladelse efter forløbet af en mindstetid. Der var endvidere enighed om, at der skulle bestå en pligt for myndighederne til at tage stilling til prøveløsladelsesspørgsmålet ved udløbet af mindstetiden. Før- og i princippet også efter - udløbet af mindstetiden skulle løsladelse som hidtil kunne ske ved benådning.

Der var imidlertid ikke enighed i Straffelovrådet om, hvilken kompetenceordning der skulle gælde med hensyn til afgørelser om prøveløsladelse, eller hvilken mindstetid der skulle gælde. Der var imidlertid enighed om, at afgørelser om løsladelse fra livstidsstraf er af så speciel karakter, at de burde undergives domstolskontrol.

Et flertal af Straffelovrådets medlemmer foreslog, at mindstetiden fastsættes til 14 år, og at løsladelsesspørgsmålet herefter umiddelbart indbringes for retten til afgørelse. Flertallet forudsatte, at løsladelse af livstidsdømte i almindelighed som hidtil skulle ske ved benådning, således at domstolenes opgave ville være at udøve kontrol med frihedsberøvelsens varighed for den marginale gruppe af tilfælde med særligt lange afsoningstider.

Et mindretal af Straffelovrådets medlemmer foreslog, at løsladelse i almindelighed burde ske ved prøveløsladelse i stedet for ved benådning. Afgørelse om prøveløsladelse burde - som med hensyn til alle andre fængselsstraffe - træffes af Justitsministeriet, men der burde være adgang til domstolsprøvelse af et afslag på prøveløsladelse senest efter 12 års afsoning. Mindretallet ville dog ikke udtale sig imod en ordning, hvorefter domstolsprøvelse af et administrativt afslag først kan ske efter 14 års afsoning af livstidsstraf. I så fald anbefalede mindretallet, at en administrativ stillingtagen til løsladelsesspørgsmålet skulle være obligatorisk efter 10 års forløb og herefter - i tilfælde af afslag - med ét års mellemrum.

Spørgsmålet om prøveløsladelse af livstidsdømte er ikke behandlet af arbejdsgruppen i betænkning nr. 1181/1989, og regler om behandlingen af sådanne sager, herunder om eventuel domstolsprøvelse, er således ikke medtaget i arbejdsgruppens lovudkast.

5. Straffelovrådets overvejelser og konklusion

Både ved afgivelsen af udtalelsen i 1963 og betænkning nr. 1099/1987 var der i Straffelovrådet enighed om, at det i sig selv er et ret formelt problem, om løsladelse fra livstidsstraf skal ske ved benådning eller prøveløsladelse, idet det reelle indhold af løsladelsespraksis bør kunne blive det samme, uanset om afgørelserne træffes ved benådning eller prøveløsladelse. Ved den fornyede drøftelse af spørgsmålet er dette fortsat Straffelovrådets opfattelse.

Alligevel er det Straffelovrådets opfattelse, at der er visse fordele knyttet til anvendelsen af prøveløsladelse frem for benådning. Dette hænger sammen med, at Straffelovrådet finder, at der bør foreskrives en pligt til at tage spørgsmålet om løsladelse af livstidsdømte op til overvejelse efter en vis årrække. Fastsættelsen af en sådan pligt stemmer mindre godt med benådningens natur. Endvidere finder Straffelovrådet, at spørgsmålet om frihedsberøvelsens varighed er en afgørelse af så væsentlig karakter, at den efter en vis årrække bør være undergivet domstolskontrol. Dette vil være udelukket med den nuværende retstilstand, hvor løsladelse af livstidsdømte kun kan ske ved benådning.

Der er derfor i Straffelovrådet enighed om, at der bør indføres adgang til at løslade livstidsdømte ved prøveløsladelse efter forløbet af en mindstetid. Ved udløbet af mindstetiden indtræder der en pligt til at tage stilling til løsladelsesspørgsmålet. Før udløbet af mindstetiden bør løsladelse som hidtil kun ske ved benådning. Efter udløbet af mindstetiden vil benådning naturligvis også kunne ske, men dette må antages at få begrænset praktisk betydning ved siden af adgangen til prøveløsladelse.

Straffelovrådet har herefter overvejet, hvilken kompetenceordning der skal gælde med hensyn til afgørelser om løsladelse fra livstidsstraf, og hvilken mindstetid der skal gælde.

Straffelovrådet finder det mest naturligt, at afgørelse om prøveløsladelse af livstidsdømte træffes af Justitsministeriet, således som det sker med hensyn til alle andre fængselsstraffe. Den administrative ordning, som er beskrevet i afsnit 2, har efter rådets opfattelse fungeret tilfredsstillende, og de dømtes retssikkerhed tilgodeses fuldt ud, hvis der fastsættes regler om adgang til domstolsprøvelse af de administrative afgørelser. Herved bevares også fordelen ved, at den primære afgørelse træffes af en central instans, der har overblik over løsladelsespraksis, og som vil have klarlagt sagens konkrete omstændigheder og formuleret en begrundelse for et eventuelt afslag, som herefter kan efterprøves af retten.

Ved afgørelse af, hvilken mindstetid der skal gælde, inden prøveløsladelsesspørgsmålet tages op, har Straffelovrådet taget udgangspunkt i den gældende praksis, som den er beskrevet ovenfor i afsnit 2, og som man ikke finder anledning til at foreslå ændret. Man har herved lagt til grund, at de seneste 10 års stigning i den gennemsnitlige afsoningstid ifølge oplysning fra Justitsministeriet ikke er udtryk for en bevidst skærpelse af praksis, men en følge af de konkrete sagers særlige omstændigheder, hvorved det må tages i betragtning, at der er tale om et meget lille sagsantal.

Rådet har endvidere lagt vægt på den omstændighed, at personer, der er idømt lovens strengeste tidsbestemte straf af fængsel i 16 år, normalt vil blive prøveløsladt i medfør af reglen om regelmæssig prøveløsladelse i straffelovens § 38, stk. 1, efter at have udstået knapt 11 år af straffen.

På dette grundlag finder Straffelovrådet, at pligten til at træffe afgørelse om løsladelsesspørgsmålet bør indtræde efter 12 års afsoning, således at der i tilfælde af afslag skal træffes ny afgørelse med ét års mellemrum.

Straffelovrådet forudsætter, at de administrative afgørelser om prøveløsladelse træffes på grundlag af en konkret vurdering af samtlige sagens omstændigheder, herunder af den pågældendes eventuelle farlighed svarende til den vurdering, som i dag foretages ved afgørelser om løsladelse af livstidsdømte ved benådning. Det forudsættes herved også, at der som hidtil sker høring af Retslægerådet og anklagemyndigheden, forinden der træffes afgørelse i sagen.

Straffelovrådet finder, at adgangen til domstolsprøvelse først bør indtræde efter afsoning af 14 år af en livstidsstraf. Det er de særligt langvarige afsoninger, der giver mest anledning til at overveje en domstolskontrol, og en afsoning af mindre end 14 års varighed kræver efter rådets opfattelse ingen domstolsmedvirken, når der er afsagt dom til livsvarigt fængsel. Hensynet til den dømtes retssikkerhed tilgodeses efter rådets opfattelse fuldt ud, selv om den retlige kontrol begrænses til de særligt langvarige afsoninger. Her må det forventes, at spørgsmålet om vurdering af den dømtes farlighed ofte vil stå i forgrunden, men domstolene vil også have lejlighed til at vurdere, om andre grunde end farlighedshensyn, f.eks. kriminalitetens særlige grovhed og hensynet til retsfølelsen, kan begrunde en særlig langvarig frihedsberøvelse.

Kapitel 5 : Klageregler m.v.

1. Indledning

I dette kapitel drøftes spørgsmålet om klageadgang vedrørende afgørelser, der træffes efter straffuldbyrdelsesloven.

I afsnit 2 nedenfor redegøres i hovedtræk for gældende ret, og i afsnit 3 omtales Straffelovrådets tidligere overvejelser om spørgsmålet.

I afsnit 4 gennemgås klagereglerne i de øvrige nordiske lande, og i afsnit 5 drøftes med udgangspunkt i § 106 i arbejdsgruppens lovudkast udformningen af den administrative klageadgang.

I afsnit 6 behandles spørgsmålet om at udbygge den administrative klageadgang. Det overvejes i den forbindelse at indføre et nævn eller at udvide domstolskontrollen.

I afsnit 7 gennemgås klageordningens betydning for ombudsmandens kompetence, og i afsnit 8 overvejes med udgangspunkt i § 107 i arbejdsgruppens lovudkast forskellige modeller med henblik på afgrænsning af de afgørelser, som eventuelt kan omfattes af en særlig klageordning.

Endelig drøftes i afsnit 9 med udgangspunkt i §§ 108-113 i arbejdsgruppens lovudkast fremgangsmåden ved behandlingen af klager efter en udvidet klageordning.

2. Hovedtræk af gældende ret

Afgørelser, der træffes af Kriminalforsorgen, kan påklages efter de almindelige regler om administrativ rekurs, jf. betænkning 1181/89, bd. I, s. 327. Det indebærer, at en afgørelse, der er truffet af en medarbejder i en institution, kan påklages til institutionens leder, og at lederens afgørelse kan indbringes for Justitsministeriet, der træffer den endelige administrative afgørelse.

Herefter kan sagen indbringes for Folketingets Ombudsmand. Klagen skal indgives inden et år regnet fra direktoratets afgørelse, jf. § 13, stk. 3, i lov nr. 473 af 12. juni 1996 om Folketingets Ombudsmand (ombudsmandsloven). Ombudsmanden har også mulighed for at tage en sag op til undersøgelse af egen drift efter udløbet af denne frist, jf. ombudsmandslovens § 17, stk. 1. Ombudsmanden bedømmer, om myndigheder eller personer, der er omfattet af ombudsmandens virksomhed, har handlet i strid med gældende ret eller på anden måde gjort sig skyldige i fejl eller forsømmelser ved udøvelsen af deres opgaver. Ombudsmanden kan på den baggrund fremsætte kritik, afgive henstillinger samt i øvrigt fremsætte sin opfattelse af sagen, jf. ombudsmandslovens §§ 21 og 22. Viser ombudsmandens undersøgelse af en sag, at der må antages at være begået fejl eller forsømmelser af større betydning, skal ombudsmanden give meddelelse om sagen til bl.a. Folketingets Retsudvalg og vedkommende minister, dvs. justitsministeren, jf. ombudsmandslovens § 24.

En endelig administrativ afgørelse kan også indbringes for domstolene efter grundlovens § 63. Efter denne bestemmelse kan domstolene påkende ethvert spørgsmål om øvrighedsmyndighedens grænser. Det antages, at domstolene kan tage stilling til ethvert spørgsmål om afgørelsens lovmæssighed, hvorimod domstolene anses for afskåret fra at efterprøve afgørelsens hensigtsmæssighed.

Herudover er der på visse områder fastsat særlige regler om domstolskontrol. Der henvises herom til betænkningen, bd. I, s. 328-329, hvor der bl.a. er en omtale af retsplejelovens § 778 om varetægtsarrestanters adgang til at klage over fængselspersonalets adfærd, og reglerne i straffeloven om domstolsprøvelse af visse vilkårsovertrædelser ved prøveløsladelse, jf. § 40, stk. 1, og vilkårsovertrædelser ved betingede domme, jf. §§ 60-61, samt forvaring, jf. § 72. Det bemærkes i den forbindelse, at retsplejelovens § 779 vedrørende det amtskommunale tilsyn med behandlingen af varetægtsarrestanter og forholdene i varetægtsfængsler (arresthuse) er ophævet med virkning fra den 1. januar 1997 som led i udvidelsen af ombudsmandens kompetence til også at omfatte den kommunale og amtskommunale forvaltning, jf. ombudsmandslovens § 7, stk. 1, og § 31, stk. 2. Endvidere er der i forbindelse med gennemførelsen af ordningen om samfundstjeneste i 1992 fastsat regler om domstolsprøvelse i tilfælde af vilkårsovertrædelser ved betingede domme med vilkår om samfundstjeneste, jf. straffelovens §§ 66-67.

Efter artikel 6 i Den Europæiske Menneskerettighedskonvention har enhver ret til en retfærdig og offentlig rettergang inden en rimelig frist for en uafhængig og upartisk domstol, der er oprettet ved lov, når der skal træffes afgørelse enten i en strid om hans borgerlige rettigheder og forpligtelser (den såkaldt "civilretlige" del af artikel 6) eller angående en mod ham rettet anklage for en forbrydelse (den såkaldt strafferetlige del af artikel 6).

Ved afgørelsen af, hvorvidt *artikel 6 er anvendelig under den strafferetlige del* i forhold til afgørelser, der træffes over for indsatte, herunder afgørelser, der indebærer disciplinære sanktioner, må der i overensstemmelse med Domstolens faste praksis lægges vægt på følgende momenter:

1) overtrædelsens retlige klassificering efter national ret,

2) overtrædelsens karakter og

3) karakteren og intensiteten af sanktionen.

Der kan bl.a. henvises til Menneskerettighedsdomstolens dom af 22. februar 1996 i sagen Putz mod Østrig, dom af 23. oktober 1995 i sagen Schumautzer mod Østrig, EMD 328-A, dom af 23. marts 1994 i sagen Ravnsborg mod Sverige, EMD 283-B, dom af 27. august 1991 i sagen Demicoli mod Malta, EMD 210, dom af 22. maj 1990 i sagen Weber mod Switzerland, EMD 177 og dom af 8. juni 1976 i sagen Engel m.fl. mod Holland, EMD 22.

De ovennævnte domme vedrører ikke foranstaltninger, der træffes over for indsatte, men illustrerer de kriterier, der indgår ved afgrænsningen af anvendelsesområdet for den strafferetlige del af artikel 6. Kommissionen og Domstolen har imidlertid i nogle sager haft anledning til at tage stilling til, hvorvidt foranstaltninger over for indsatte var straffesager omfattet af artikel 6.

I Menneskerettighedsdomstolens dom af 28. juni 1984 i sagen Campbell og Fell mod UK, EMD 80, var klagerne blevet tiltalt og dømt for disciplinære forseelser ved overtrædelse af fængselsregler, idet de havde deltaget i en opstand og i den forbindelse udøvet vold mod personale. Domstolen lagde til grund, at artikel 6 var anvendelig. Domstolen lagde vægt på overtrædelsens natur, herunder forseelsens alvorlige karakter, og at der var ligheder med overtrædelse af straffeloven. Domstolen lagde endvidere vægt på arten og alvoren af såvel den mulige som den faktiske straf, nemlig fortabelse af muligheden for væsentlig reduktion i straffen.

Der skal imidlertid forholdsvis meget til, førend konventionsorganerne fastslår, at disciplinære sanktioner over for indsatte antager karakter af straf, således at artikel 6 er anvendelig.

I klagesag 7754/77 X mod Schweiz, DR 11, s. 216, var en person, der afsonede en fængselsstraf, returneret for sent efter udgang fra fængslet. Fængselsdirektøren idømte den pågældende en disciplinær sanktion, der indebar 5 dages isolation og tilbagekaldelse af en meddelt udgangstilladelse. Kommissionen fandt, at der ikke var tale om en straffesag, hvorfor artikel 6 ikke fandt anvendelse.

I klagesag 11691/85 Pelle mod Frankrig, DR 50, s. 263, havde en person, der afsonede en straf på 12 års fængsel, fremsat trusler mod en fængselsfunktionær. Den indsatte blev idømt en disciplinær sanktion af 12 dage i en særlig strafcelle. Den idømte foran staltning kunne også få betydning, når der senere skulle tages stilling til spørgsmålet om prøveløsladelse, idet den periode, det var muligt at blive prøveløsladt, kunne blive reduceret, således at tidspunktet for en prøveløsladelse blev udskudt tilsvarende. Efter praksis kunne den pågældende regne med 18 dages reduktion af prøveløsladelsesperioden. Kommissionen fandt ikke, at de 12 dage i særlig strafcelle gav anledning til problemer i forhold til artikel 6, da der ikke var tale om nogen yderligere frihedsberøvelse, men snarere om en skærpelse af afsoningsformen. Artikel 6 var derfor ikke anvendelig. For så vidt angik de 18 dages fortabelse af mulig prøveløsladelse, fandt Kommissionen ikke, at der var tale om en sanktion af en sådan karakter, at forholdet kunne bringes ind under artikel 6. Artikel 6 var således i det hele uanvendelig.

Kommissionen har ligeledes udtalt, at artikel 6 ikke var anvendelig i forhold til forskellige beslutninger vedrørende fuldbyrdelsen af en straf. En beslutning om, i hvilken institution en straf skulle afsones, var således ikke omfattet af artikel 6, jf. Application no. 7034/75 X v. Austria, Dec. 12.10.77, D.R. 10 p. 146.

En klassificering af indsatte i forskellige risikokategorier faldt ligeledes udenfor, jf. Application no. 8575/79, X v. United Kingdom, Dec. 14.12.79, D.R. 20 p. 202. Klageren var idømt fængsel på livstid for mord på flere børn og var i lange perioder anbragt under særlige sikkerhedsforhold ("in conditions of high security") og i isolation. Da klageren var klassificeret i en særlig kategori af indsatte, havde han kun i meget begrænset omfang tilladelse til at tage del i fængselslivet. Kommissionen fandt, at der var tale om en administrativ klassificering, der faldt uden for anvendelsesområdet af artikel 6.

Indsættelse af en prøveløsladt faldt ligeledes udenfor, jf. Application no. 7648/76, X v. Switzerland, Dec. 6.12.77, D.R. 11, p. 175.

På baggrund af den ovenfor gennemgåede konventionspraksis kan det således konstateres, at administrative beslutninger, der er rettet mod indsatte og træffes som led i straffuldbyrdelsen, som altovervejende hovedregel ikke er omfattet af den strafferetlige del af artikel 6 i Den Europæiske Menneskerettighedskonvention.

Som anført ovenfor omfatter artikel 6 imidlertid også afgørelser, der træffes i en strid om en persons borgerlige rettigheder og forpligtelser. Det må derfor overvejes, om administrative beslutninger, der er rettet mod indsatte og træffes som led i straffuldbyrdelsen, kan være omfattet *af den "civilretlige" del af artikel 6*.

Rådet er ikke bekendt med afgørelser fra konventionsorganerne, hvor denne del af artikel 6 har fundet anvendelse i forhold til afgørelser, der direkte træffes som led i straffuldbyrdelsen.

Kommissionen har derimod i en afgørelse udtrykkeligt afvist, at den "civilretlige" del af artikel 6 skulle finde anvendelse på disciplinære foranstaltninger over for indsatte. I klagesag nr. 8317/78, McFeeley m.fl. mod UK, DR 20 s. 44, havde nogle indsatte nægtet at bære fængselsuniform og udføre arbejde. Det medførte, at de pågældende blev pålagt nogle disciplinære sanktioner (bl.a. fortabelse af 14 dages prøveløsladelse, fortabelse af privilegier i 14 dage, fortabelse af 14 dages løn og anbringelse i særlig celle i 3 dage). Kommissionen afviste, at der var tale om straffesager, ligesom Kommissionen afviste, at sådanne disciplinære sanktioner over for indsatte var omfattet af den "civilretlige" del af artikel 6.

Kommissionen har i en anden sag udtalt, at en tvist mellem den indsatte og fængselsmyndighederne vedrørende vederlag for arbejde, der udføres som led i afsoningen, ligeledes falder uden for anvendelsesområdet for artikel 6, jf. klagesag nr. 3195/67, Yearbook 11 (1968) s. 529 (560).

I Den Europæiske Menneskeretskonvention med kommentarer af Peer Lorenzen m.fl., 1994, er der rejst spørgsmål om, hvorvidt domstolskontrollen efter grundlovens § 63, således som den efter gældende teori og i praksis udøves, på alle retsområder vil blive anset for tilstrækkelig. Dette gælder navnlig i forhold til indgreb af nogen intensitet i personlige forhold, jf. kommentaren s. 172.

Som det fremgår af afsnit 6.2. i dette kapitel, er der i rådet enighed om, at en eventuel udbygning af den administrative klageadgang bør ske ved at udvide mulighederne for domstolsprøvelse. Det er rådets opfattelse, at de forslag om en udvidet adgang til domstolsprøvelse, der peges på i afsnit 9.2. i dette kapitel, vil opfylde de krav til domstolsprøvelsen, der efter konventionens artikel 6 gælder om bl.a. ret til en retfærdig rettergang. Rådet har på den baggrund ikke fundet anledning til at gå ind i en nærmere drøftelse af det ovenfor rejste spørgsmål.

3. Straffelovrådets tidligere overvejelser

Straffelovrådet har tidligere overvejet spørgsmålet om at indføre en udvidet klageadgang for domfældte, der har fået afslag på prøveløsladelse. Da rådet i 1985 nedsatte arbejdsgruppen vedrørende straffuldbyrdelsesloven, var rådet mest tilbøjeligt til at mene, at oprettelsen af et særligt nævn som klageinstans i givet fald burde foretrækkes fremfor en udvidelse af domstolskontrollen, jf. betænkning 1181/89, bd. I, s. 327.

Ved afgivelsen af betænkning nr. 1099/87 om strafferammer og prøveløsladelse afstod Straffelovrådets flertal fra en endelig drøftelse af spørgsmålet om en ny klageordning i form af et nævn eller en udvidelse af domstolskontrollen med henvisning til, at spørgsmålet burde bero på den senere behandling af arbejdsgruppens betænkning om straffuldbyrdelsesloven, jf. betænkning 1099/87 s. 258. Et mindretal foreslog i forbindelse med et subsidiært forslag om ændring af prøveløsladelsesreglerne, at afslag på prøveløsladelse skulle kunne prøves af domstolene. Mindretallet understregede dog, at man ikke hermed ønskede at foregribe en stillingtagen til spørgsmålet om oprettelse af et særligt klagenævn inden for straffuldbyrdelsens område, jf. betænkning nr. 1099/87 s. 265.

På baggrund af Straffelovrådets betænkning fremsatte justitsministeren den 18. december 1987 forslag til lov om ændring af borgerlig straffelov (Prøveløsladelse og vold m.v.) (L 134). Lovforslaget indeholdt bl.a. et forslag, hvorefter den dømte kunne forlange, at nægtelse af prøveløsladelse efter straffelovens § 38, stk. 1, af anklagemyndigheden indbringes for retten til prøvelse, jf. straffelovens § 38 a, stk. 2, i lovforslagets § 1, nr. 2, og Folketingstidende 1987/88, Tillæg A, sp. 2718 og 2742. Lovforslaget bortfaldt ved udgangen af folketingssamlingen 1987/88.

4. Klagereglerne i de øvrige nordiske lande

4.1. Sverige

Den *almindelige klageordning* i Sverige er, at afgørelser truffet af den enkelte anstalt kan påklages til den centrale kriminalforsorgsmyndighed, Kriminalvårdstyrelsen, jf. betænkning 1181/89, bd. I, s. 27 f.

Kriminalvårdstyrelsens afgørelser i konkrete sager kunne indtil 1994 påklages til Kammerrätten, som er 2. instans i et system af forvaltningsdomstole, hvis sagsbehandling normalt foregår på skriftligt grundlag. Med særlig tilladelse kunne Kammerrättens afgørelse indbringes for Regeringsrätten, der er den højeste forvaltningsdomstol.

Med virkning fra 1. oktober 1994 ændredes klagesystemet, således at klager over kriminalforsorgens afgørelser påklages til de almindelige forvaltningsdomstole - länsrätterne - i stedet for til Kammerrätten. Länsrättens afgørelse kan med særlig tilladelse fra Kammerrätten indbringes for Kammerrätten. Kammerrättens afgørelse kan i visse tilfælde med tilladelse fra Regeringsrätten indbringes for Regeringsrätten.

Af bemærkningerne til ændringsloven fremgår, at baggrunden for ændringen var et ønske om at aflaste Kammerrätten. Der fandtes ikke at være særlige grunde til at fravige hovedprincippet om, at første domstolsprøvelse ligger i länsrätterne for denne type sager, som fra et juridisk synspunkt anses for at være ganske enkle og kun arbejdskrævende på grund af mængden af klager og kravet om forlods behandling.

Baggrunden for kravet om en særlig tilladelse til at anke länsrättens afgørelse til Kammerrätten er ifølge bemærkningerne, at "nedflytning" af disse sager fra Kammerrät til länsret indebærer, at kæden af instanser forlænges med én domstolsinstans. De fleste af de her omhandlede sager har i forvejen været prøvet - og eventuelt revurderet - lokalt ved anstalten og efterprøvet af Kriminalvårdstyrelsen. Et system med ubegrænset ret til prøvelse i Kammerrätten ville medføre en alt for lang kæde af prøvelsesinstanser for disse klager.

I årene 1990-1992 behandlede Kammarrätten henholdsvis 750, 543 og 648 klager over afgørelser truffet af kriminalforsorgen. Tallene omfatter også klager fra varetægtsfængslede. I samme periode var det gennemsnitlige antal indsatte i fængslerne omkring 3.700, og det gennemsnitlige antal varetægtsfængslede omkring 1.200. I tiden efter 1. oktober 1994 har länsrätterne årligt behandlet følgende antal klager over afgørelser truffet af kriminalforsorgen: 145 i 1994 (1. oktober-31. december), 684 i 1995 og 551 i 1996.

Undtaget fra den ovenfor nævnte almindelige klageordning fra Kriminalvårdstyrelsen til länsrätterne er sager vedrørende prøveløsladelse af indsatte med en straffetid på to år eller mere. I sådanne sager træffer Kriminalvårdsnämnden afgørelsen som første og eneste instans. Tilsvarende gælder i sager om udstationering af indsatte med henblik på at forberede løsladelsen og overførsel til institution uden for kriminalforsorgen for samme klientgruppe.

Kriminalvårdsnämnden er endvidere klageinstans for de 30 lokale Övervakningsnämnd, der træffer beslutninger vedrørende personer, som er under tilsyn af Kriminalforsorgen i Frihed i forbindelse med betinget dom eller prøveløsladelse, afgørelser om udstationering med henblik på løsladelse og anbringelse i institution uden for kriminalforsorgen for indsatte med mindre end to års fængsel samt beslutning om ophævelse af intensivovervågning med elektronisk kontrol. Kriminalvårdsnämndens afgørelser i disse sager er endelige.

Övervakningsnämnderna består af 5 medlemmer, hvoraf formand og næstformand skal have gjort tjeneste som dommer og udpeges af regeringen. De 3 øvrige medlemmer er lægmænd og vælges lokalt.

Kriminalvårdsnämnden er sammensat af 5 medlemmer, hvoraf 1 er ordførende. Den ordførende skal være eller have været indehaver af et dommerembede. Medlemmerne udpeges af regeringen for en periode af 5 år.

4.2. Norge

Efter lov om fengselsvesenet er Fengselsstyret klageinstans for afgørelser truffet af de lokale fængselsledelser. Fengselstyrets afgørelser kan indbringes for Kongen, dog ikke afgørelser i klagesager.

I 1988 afgav et udvalg betænkning med forslag til en ny fængselslov. Forslaget indebærer bl.a., at den gældende klageordning ændres. Efter forslaget er Fengselsstyret klageorgan i alle sager, der afgøres af direktøren for det lokale fængselsdistrikt. For bl.a. at undgå, at arbejdsgiverrollen og klagesagskompetencen forenes i samme instans, dvs. Justisdepartementet, foreslår udvalget, at der oprettes et selvstændigt og uafhængigt klagenævn, der arbejdsmæssigt og organisatorisk er adskilt fra det ordinære forvaltningsapparat. Nævnet foreslås sammensat af tre medlemmer, hvoraf formanden skal være dommer, betænkning 1181/1989, bd. I, s. 29.

Justis- og Politidepartementet har oplyst, at der endnu ikke er sket ændring af den norske klageordning, idet der endnu ikke er vedtaget nogen ny lov om straffuldbyrdelse. Departementet arbejder imidlertid for tiden på en Stortingsmelding om den fremtidige udvikling af kriminalforsorgen.

4.3. Finland

Efter § 75 i forordning nr. 878 af 16. juni 1995 om fuldbyrdelse af frihedsstraf (fängvårdsförordningen) kan en indsat indbringe visse afgørelser om disciplinærstraf, der forlænger varigheden af den periode, som den pågældende skal afsone i fængsel, for Justitieministeriet.

Endvidere har den indsatte mulighed for at klage til forskellige myndigheder m.v. uden for Kriminalforsorgen, bl.a. Riksdagens Justitieombudsman og internationale organer, der overvåger forholdene for frihedsberøvede personer.

Justitieministeriet har undersøgt behovet og mulighederne for at udvide de indsattes klageadgang til at omfatte andre typer af afgørelser, der træffes som led i straffuldbyrdelsen, og som har væsentlig retssikkerhedsmæssig betydning for den indsatte.

4.4. Island

Den almindelige klageordning i Island er, at afgørelser truffet af de enkelte anstalter kan påklages til Direktoratet for Kriminalforsorgen. Direktoratets afgørelser i konkrete sager kan påklages til Justitsministeriet.

I sager vedrørende disciplinærstraf og isolationsanbringelse påklages de lokalt trufne afgørelser direkte til Justitsministeriet. Hvis ministeriet ikke har truffet afgørelse inden to døgn, bortfalder den påklagede beslutning.

Ansøgninger om benådning behandles af et rådgivende benådningsnævn, der består af tre personer, som afgiver indstilling til Justitsministeriet. Direktoratets afgørelser om prøveløsladelse kan tillige indbringes for dette nævn. I praksis følger Justitsministeriet stort set altid benådningsnævnets indstilling.

5. Administrativ klageadgang

5.1. Arbejdsgruppens overvejelser

Arbejdsgruppen finder, at der i straffuldbyrdelsesloven bør optages bestemmelser om den administrative klageadgang. Arbejdsgruppen foreslår derfor, at der som § 106, stk. 1, i arbejdsgruppens lovudkast indsættes en bestemmelse, hvorefter afgørelser, der i henhold til loven træffes af de lokale kriminalforsorgsmyndigheder eller af politiet, kan påklages til justitsministeren.

Arbejdsgruppens flertal foreslår endvidere, at der i almindelighed skal gælde en klagefrist på to måneder. Efter § 106, stk. 2, i arbejdsgruppens lovudkast skal klage til justitsministeren således som udgangspunkt iværksættes inden to måneder efter, at afgørelsen er meddelt den dømte. Justitsministeren kan dog i særlige tilfælde bortse fra overskridelse af denne frist. Et mindretal på to medlemmer af arbejdsgruppen foreslår klagefristen fastsat til 14 dage, og et mindretal på ét medlem foreslår, at klagefristen fastsættes til ét år svarende til klagefristen efter ombudsmandsloven, jf. betænkningen, bd. I, s. 332.

Endelig er der i arbejdsgruppen enighed om at foreslå, at en klage kun skal have opsættende virkning, hvis det bestemmes af justitsministeren eller den, der har truffet afgørelsen, jf. § 106, stk. 3, i arbejdsgruppens lovudkast. Hertil føjes i § 106, stk. 4, i arbejdsgruppens lovudkast en bemyndigelsesbestemmelse, hvorefter der administrativt fastsættes regler om klagevejledning og om behandlingen af klagesager. I arbejdsgruppens bemærkninger til bemyndigelsesbestemmelsen anføres det, at bestemmelsen bl.a. giver mulighed for at fravige bestemmelserne i forvaltningsloven, hvilket synes velbegrundet ved fuldbyrdelsen af fængselsstraf og forvaring, hvor en mere generel klagevejledning i et vist omfang bør kunne træde i stedet for en konkret klagevejledning ved de mange enkeltafgørelser, jf. betænkningen, bd. III, s. 742.

5.2. Straffelovrådets overvejelser

Straffelovrådet er enigt i, at der i straffuldbyrdelsesloven bør optages bestemmelser om den administrative klageadgang. Rådet lægger herved vægt på, at den administrative klageadgang må anses for at være af væsentlig principiel, herunder retssikkerhedsmæssig, betydning for de indsatte, og at de indsatte derfor bør kunne finde vejledning om klageadgangen i straffuldbyrdelsesloven.

Rådet kan endvidere i det væsentlige tiltræde udformningen af § 106 i arbejdsgruppens lovudkast, herunder at der fastsættes en frist på to måneder for indgivelse af klage til justitsministeren. Rådet lægger i den forbindelse bl.a. vægt på, at en sådan klagefrist kan medvirke til en samlet hurtig gennemførelse af klagesagen.

I rådets overvejelser indgår også, at der efter § 106, stk. 2, 2. pkt., i arbejdsgruppens lovudkast efter omstændighederne er mulighed for at bortse fra overskridelse af klagefristen, f.eks. hvis den pågældende først efter klagefristens udløb kommer i besiddelse af oplysninger, der er af afgørende betydning for fremsættelsen af klagen, jf. betænkningen, bd. III, s. 742.

Rådet finder imidlertid, at der ikke er behov for at indføre hjemmel til en fravigelse af forvaltningslovens regler om klagevejledning.

Om den til § 106 i arbejdsgruppens lovudkast svarende bestemmelse henvises til § 111 i rådets lovudkast.

6. Oprettelse af nævn eller udvidelse af domstolskontrollen

6.1. Arbejdsgruppens overvejelser

Det er arbejdsgruppens opfattelse, at klageordningen bør udbygges. Baggrunden for arbejdsgruppens opfattelse er, at Kriminalforsorgen træffer afgørelser af så indgribende karakter for enkeltpersoner, at disse bør have adgang til at indbringe sagen til prøvelse hos en myndighed uden for Kriminalforsorgen. Arbejdsgruppen anfører også, at en sådan klageadgang kan bevirke en generel styrkelse af tilliden til de afgørelser, som træffes af Kriminalforsorgen. At man har mulighed for at klage til en instans uden for det sædvanlige kriminalforsorgsmæssige system, kan desuden medvirke til, at de indsatte lettere forstår eller i hvert fald accepterer afgørelser, der går dem imod. Der er herefter enighed i arbejdsgruppen om at anbefale, at der indføres en særlig klageadgang med hensyn til særligt indgribende afgørelser, truffet af Kriminalforsorgen, jf. betænkningen, bd. I, s. 333.

Arbejdsgruppen har nøje overvejet, om den særlige klageadgang bør gennemføres ved at udbygge det administrative klagesystem eller udvide domstolskontrollen, jf. betænkningen, bd. I, s. 336-338. Efter arbejdsgruppens opfattelse kan en udbygning af det administrative klagesystem reelt kun tænkes gennemført ved at indføre et særligt klagenævn. Arbejdsgruppen anfører i den forbindelse, at en yderligere klagemulighed inden for Justitsministeriets område næppe fuldt ud vil opfylde den principielle retssikkerhedsmæssige begrundelse for den udvidede klageadgang. Endvidere vil en sådan model ikke falde i tråd med nyere opfattelse af departementer som overordnet planlæggende myndigheder, der skal forestå den centrale ledelse af et ministerområde gennem generelle afgørelser, men ikke træffe afgørelser i konkrete sager.

Til støtte for indførelse af et klagenævn fremhæver arbejdsgruppen navnlig, at det er ønskeligt, at afgørelser vedrørende fuldbyrdelse af straf efterprøves af personer med særlig kriminalforsorgsmæssig indsigt, og at en sådan indsigt kan sikres i et nævn gennem dets særlige sammensætning. Endvidere må man gennem indførelsen af et landsdækkende nævn antages at have bedre mulighed for at sikre en ensartet behandling af sager fra sammenlignelige afsoningsinstitutioner end gennem domstolskontrol, der udøves af forskellige byretter. Desuden kan den hurtige sagsbehandling, som arbejdsgruppen finder ønskelig og nødvendig ved afgørelser inden for straffuldbyrdelsens område, gennemføres ved et nævn.

Om nævnets sammensætning anfører arbejdsgruppen, at formanden bør være dommer, og at nævnet i øvrigt bør sammensættes af repræsentanter for Kriminalforsorgen og af advokater med stor erfaring som forsvarere i straffesager eller andre repræsentanter for de indsatte.

Til støtte for at udvide *domstolskontrollen* anfører arbejdsgruppen navnlig, at domstolene er vant til at træffe eller efterprøve afgørelser af særligt indgribende karakter over for enkeltpersoner, og at de fleste afgørelser, der efter arbejdsgruppens forslag, jf. afsnit 8.1. nedenfor, vil blive tale om at efterprøve, vedrører varigheden eller intensiteten af frihedsberøvelsen, hvilket er et centralt domstolsanliggende. Endvidere vil mange af de omhandlede afgørelser skulle træffes på grundlag af en vurdering af risiko for ny kriminalitet eller andet misbrug af en lempelig afsoningsform, dvs. vurderinger som er velkendt område for domstolene.

Arbejdsgruppen antager, at en domstolsordning vil være billigere, idet afhøringer vil kunne ske lokalt i byretterne. Det er arbejdsgruppens opfattelse, at den nødvendige kriminalforsorgsmæssige indsigt kan sikres ved, at sagerne indbringes for domstolene af Direktoratet for Kriminalforsorgen, og ved, at afgørelserne træffes på grundlag af en partsprocedure i retten mellem medarbejdere fra direktoratet og den dømte og vedkommendes forsvarer. Den fornødne ensartethed kan opnås gennem adgangen til at indbringe byrettens afgørelser for landsretten og eventuelt Højesteret.

Arbejdsgruppen finder også, at domstolene kan sikre den fornødne hurtige sagsbehandling. I særligt hastende tilfælde må domstolene endog antages at have bedre mulighed for hurtig berammelse end et landsdækkende nævn. Herudover peger arbejdsgruppen på, at henlæggelse af den øverste administrative kompetence til et nævn uden for Justitsministeriets område kan vanskeliggøre den administrative styring af Kriminalforsorgens område og indebære en væsentlig indskrænkning af det ansvar, som påhviler justitsministeren over for Folketinget.

Sammenfattende foreslår arbejdsgruppens flertal herefter, at den udvidede klageadgang etableres i form af en domstolsordning. Enkelte medlemmer understreger som forudsætning herfor, at sagerne sikres en hurtig berammelse, behandling og afgørelse. Et mindretal på ét medlem foreslår, at der oprettes et særligt klagenævn. Mindretallet henviser i den forbindelse til arbejdsgruppens udkast til en eventuel nævnsordning, hvorefter der oprettes et landsdækkende nævn bestående af tre medlemmer og suppleanter med en dommer som formand og yderligere to medlemmer, der repræsenterer henholdsvis Kriminalforsorgen og erfarne forsvarsadvokater eller andre repræsentanter for de indsatte, jf. betænkningen, bd. I, s. 337-338 og 340.

6.2. Straffelovrådets overvejelser

Spørgsmålet om en eventuel udvidelse af klageadgangen er også drøftet indgående i Straffelovrådet.

Det kan anføres, at der ikke er behov for at udvide klageadgangen, bl.a. fordi der allerede er mulighed for at klage til Folketingets Ombudsmand. Endvidere er der som led i gennemførelsen af den nye ombudsmandslov sket en intensiverering af ombudsmandens inspektionsvirksomhed for så vidt angår fængsler og arresthuse, jf. afsnit 7.3. nedenfor. Desuden er det også efter den gældende klageordning muligt at få prøvet Kriminalforsorgens afgørelser ved domstolene, jf. grundlovens § 63.

Som begrundelse for at udvide adgangen til domstolsprøvelse kan anføres, at det kan være vanskeligt at udnytte klageadgangen efter grundlovens § 63, idet denne klageadgang forudsætter, at den indsatte udtager stævning mod Justitsministeriet efter de almindelige regler herom i retsplejeloven. Endvidere antages domstolene alene at kunne efterprøve afgørelsens lovmæssighed, dvs. spørgsmålet om, hvorvidt afgørelsen har hjemmel i loven og er truffet ud fra saglige hensyn. Der foretages således ikke en efterprøvelse af hensigtsmæssigheden af det skøn, afgørelsen bygger på. Endelig kan en udvidelse af klageordningen - for nogle af sagernes vedkommende - anføres at falde i tråd med nyere tendenser i lovgivningen i retning af at udvide mulighederne for at få efterprøvet visse særligt indgribende afgørelser af myndigheder, der er uafhængige af det almindelige forvaltningsapparat, jf. bl.a. betænkningen, bd. I, s. 333.

Straffelovrådet finder efter en samlet vurdering, at retssikkerhedsmæssige grunde taler for, at den administrative klageordning udbygges, således at der gives den indsatte udvidet mulighed for at påklage visse særligt indgribende afgørelser vedrørende straffuldbyrdelsen til en myndighed uden for Kriminalforsorgen. Rådet er endvidere enigt med arbejdsgruppen i, at indførelse af en yderligere klagemulighed inden for Justitsministeriets område næppe fuldt ud vil tilgodese de hensyn, der danner grundlag for at udvide klageadgangen, jf. betænkningen, bd. I, s. 336-337. Rådet har på den baggrund også samlet sine overvejelser om fordele og ulemper ved henholdsvis en nævns- og en domstolsordning.

Udover de hensyn, der er nævnt af arbejdsgruppen, er det i rådet blevet fremhævet, at der må antages hos befolkningen at være en større tillid knyttet til afgørelser truffet af domstolene end til afgørelser truffet af en administrativ instans som et nævn. Efter rådets opfattelse består der også en risiko for, at bl.a. de indsatte vil afvise nævnsmodellen med henvisning til, at et nævn ikke har den ønskede uafhængighed i forhold til Kriminalforsorgen. Disse principielle synspunkter taler efter rådets opfattelse med vægt for at vælge en domstolsordning.

Straffelovrådet finder det endvidere tvivlsomt, om et landsdækkende nævn har praktisk mulighed for med den fornødne hurtighed at behandle det relativt store antal sager, der kan blive tale om, hvis man følger arbejdsgruppens forslag. Det gælder navnlig, hvis udgangspunktet eventuelt skal være mundtlig sagsbehandling, jf. afsnit 9 nedenfor. En udvidet nævnsordning med flere og eventuelt decentrale afdelinger vil også gøre det vanskeligt at sikre en ensartet behandling og afgørelse af sagerne.

Ved valget af klageordning må der også tages hensyn til de internationale forpligtelser, der påhviler Danmark, først og fremmest artikel 6 i Den Europæiske Menneskerettighedskonvention. Som anført ovenfor i afsnit 2 vil der kunne forekomme tilfælde, hvor en administrativ beslutning, der er rettet mod en indsat og træffes som led i straffuldbyrdelsen, er omfattet af artikel 6. Dette forhold taler for ved valget af klageordning som udgangspunkt at foretrække domstolene frem for en nævnsordning.

Straffelovrådet kan på den baggrund tiltræde, at en eventuel udbygning af den administrative klageadgang sker ved at udvide mulighederne for domstolsprøvelse. Rådet er imidlertid i lighed med arbejdsgruppen opmærksomt på, at det kan være vanskeligt at skønne over de administrative og økonomiske konsekvenser, som et forslag om udvidet domstolskontrol vil medføre, jf. afsnit 8 nedenfor.

7. Klageordningens betydning for ombudsmandens kompetence

7.1. Ombudsmandsloven

Efter § 7, stk. 2, i ombudsmandsloven, jf. lov nr. 473 af 12. juni 1996, omfatter ombudsmandens virksomhed ikke domstolene. Det indebærer, at ombudsmanden er afskåret fra at prøve en afgørelse truffet af en forvaltningsmyndighed, når afgørelsen er indbragt for domstolene. Om domstolsprøvelsen er iværksat ved indlevering af stævning med henblik på prøvelse af afgørelsens lovmæssighed i medfør af grundlovens § 63 eller på foranledning af vedkommende myndighed - eventuelt som følge af særlige regler om adgang til domstolsprøvelse - er i den forbindelse uden betydning.

Ifølge ombudsmandslovens § 16 afgør ombudsmanden, om en klage giver tilstrækkelig anledning til undersøgelse. Bestemmelsen afløser § 6, stk. 4, i den tidligere ombudsmandslov, jf. lovbekendtgørelse nr. 642 af 17. september 1986, og § 6, stk. 1, i den tidligere ombudsmandsinstruks, jf. bekendtgørelse nr. 48 af 9. februar 1962, og Folketingstidende 1995/96, Tillæg A, sp. 1700 ff.

7.2. Ombudsmandens praksis på områder, hvor der består en særlig adgang til domstolsprøvelse

Ombudsmanden har i et notat om revision af ombudsmandsloven, der er optaget som bilag 1 til betænkning nr. 1272/1994 om ombudsmandsloven, tilkendegivet, at den tidligere lovs § 6, stk. 4, efter embedets praksis opfattes som den generelle hjemmel ikke kun for at afvise sager, fordi klagen er grundløs, eller fordi det påklagede forhold er af uvæsentlig betydning, jf. ombudsmandsinstruksens § 6, stk. 1, men for alle former for afkortning af ombudsmandens undersøgelse i forhold til fuldstændig og fuldt gennemført realitetsbehandling efter lovens § 7, stk. 3. På s. 227 i den nævnte betænkning udtales om fortolkningen af lovens § 6, stk. 4, bl.a.:

> "Bestemmelsen anvendes også på lovgivningsområder, hvor der er en særlig adgang til domstolsprøvelse. Her henviser ombudsmanden normalt klageren til at udnytte denne prøvelsesadgang og afstår dermed fra at behandle klagen, jf. nærmere FOB 1981.10".

Om ombudsmandens kompetence i sådanne tilfælde hedder det i Folketingets Ombudsmands beretning for 1981 s. 10 bl.a.:

> "På lovgivningsområder, hvor der foreligger en særlig adgang til domstolsprøvelse, har ombudsmanden i praksis henvist klagere til at udnytte denne prøvelsesadgang og dermed afstået fra at behandle klagen. Dette er fx tilfældet ved klager over politimestres administrative forelæggelse af bøder (retsplejelovens § 931), idet forudsætningen for, at en sag kan afsluttes på denne måde er, at sigtede erkender sig skyldig og erklærer sig rede til at betale bøden, da sagen i modsat fald indbringes af politimesteren for domstolene. Endvidere i tilfælde, hvor det offentlige er pligtig til på begæring at indbringe det pågældende forhold for domstolene, fx kla ger over administrativ frihedsberøvelse af udlændinge ud over 3x24 timer (udlændingelovens § 8, stk. 2), visse begrænsninger i varetægtsfængsledes rettigheder (retsplejelovens § 773) og beregningen af arveafgift (arveafgiftslovens § 32, stk. 2)".

Til disse betragtninger føjes i et notat om ombudsmandsinstitutionens interne forhold, der er optaget som bilag 5 til betænkning nr. 1272/1994, en generel beskrivelse af embedets praksis i sager om klager over forhold, der må forventes at blive pådømt af domstolene (betænkningen s. 270-271):

> "Det er fast praksis, at klager over forvaltningsmyndighederne i anledning af forhold, som må forventes at blive pådømt af domstolene, fordi der er anlagt sag eller med stor sandsynlighed vil blive det, afvises.
>
> Afvisningen er for så vidt en afledet virkning af, at ombudsmanden er inkompetent over for domstolene. Det vil være uheldigt, hvis ombudsmanden tager stilling til indholdet af en dom, selv om det sker indirekte i form af en vurdering af et forhold hos en forvaltningsmyndighed, som (også) vil blive prøvet ved domstolene. Hertil kommer, at en dom vil være bindende for de implicerede parter, hvilket reelt vil afskære ombudsmanden fra at påvirke resultatet, såfremt klagen angår samme sag. Endelig må det anses for ressourcespild, hvis ombudsmanden indleder en undersøgelse, som med stor sandsynlighed må stoppes, hvis der afsiges en dom om forholdet. Afvisningen af disse sager bygger således på både kompetence-, retskraft- og ressourcebetragtninger. Afvisning kan derfor også komme på tale over for klagere, der ikke selv er parter i den retssag, der giver anledning til afvisningen - også selv om klageren er utilfreds med eller direkte har søgt at hindre søgsmålet.
>
> Omfatter en klage flere klagepunkter, og falder en del af disse uden for retssagens ramme, overvejes det hos ombudsmanden, om disse punkter isoleret betragtet er af så væsentlig betydning, at de bør optages til realitetsbehandling, eller om de skal afvises i henhold til instruksens § 6, stk. 1, jf. ovenfor under 1.
>
> Formelt gælder afvisningen i sager, hvor der verserer en retssag om samme spørgsmål, som klagen drejer sig om, kun for tiden, indtil det er afklaret, om domstolene afgør forholdet. Hæves retssagen, er der principielt intet til hinder for, at ombudsmanden genoptager behandlingen af sagen. På samme måde kan ombudsmanden, efter at dom er afsagt, behandle de spørgsmål, som dommen ikke har taget stilling til. I praksis er ombudsmanden dog meget tilbageholdende med at behandle sager, hvorom der helt eller delvis har været ført retssager."

Ombudsmanden har således hidtil med støtte i den tidligere ombudsmandslovs § 6, stk. 4, i praksis afvist at behandle klager over forhold, der kan forlanges indbragt for domstolene. Afvisning sker dog ikke altid, navnlig ikke hvis eventuelle frister for at forlange domstolskontrol er udløbet, eller klagen er indgivet af en person, der ikke kan begære afgørelsen prøvet ved domstolene.

7.3. Ombudsmandens hidtidige praksis på Kriminalforsorgens område

I 1992 behandlede ombudsmanden i alt 42 sager inden for Kriminalforsorgens område. Tre af disse gav anledning til henstilling eller kritik. I 1993 var antallet af sager inden for Kriminalforsorgen 36, og 13 af disse gav anledning til henstilling eller kritik. I 1994 var antallet af sager inden for Kriminalforsorgen 32, og 6 af disse gav anledning til henstilling eller kritik. I 1995 var antallet af sager inden for Kriminalforsorgen 44, og 15 af disse gav anledning til henstilling eller kritik. I 1996 var tallene henholdsvis 48 og 11.

En gennemgang af ombudsmandens praksis i enkeltsager inden for Kriminalforsorgens område viser, at der i henseende til såvel klagens genstand som betydning er tale om meget forskellige sager. Kun en del af ombudsmandssagerne vedrører klager over afgørelser, der ifølge Straffelovrådets forslag eventuelt omfattes af en udvidet adgang til domstolsprøvelse, jf. afsnit 8.2. nedenfor.

Ombudsmanden har gennem tiden aflagt mange inspektionsbesøg i fængsler og arresthuse. Ved fængselsinspektioner har ombudsmanden i første række undersøgt, om de omfattende og detaljerede regler om indsattes rettigheder efterleves i praksis. Derudover har ombudsmanden bedømt, om de fysiske rammer for indsattes ophold har været acceptable ud fra mere almenmenneskelige og humanitære synspunkter.

I øvrigt er der som led i gennemførelsen af den nye ombudsmandslov sket en udvidelse af ombudsmandens inspektionsvirksomhed, således at ombudsmanden foretager systematisk inspektion af samtlige Kriminalforsorgens anstalter og arresthuse. Baggrunden for denne udvidelse er bl.a. en anbefaling fra Den Europæiske Torturkomité, jf. s. 24 i betænkning nr. 1272/1994 om ombudsmandsloven og Folketingstidende 1995/96, Tillæg A, sp. 1700 ff.

7.4. Arbejdsgruppens overvejelser i betænkning nr. 1181/1989

Arbejdsgruppen bag betænkningen om en straffuldbyrdelseslov (betænkning nr. 1181/1989) ville ikke afvise, at gennemførelse af arbejdsgruppens forslag om en udvidet domstolskontrol, jf. afsnit 8 nedenfor, kan øve indflydelse på ombudsmandens praksis vedrørende behandling af sager inden for straffuldbyrdelsesområdet. Arbejdsgruppen fandt dog, at denne indvending ikke i sig selv kan tillægges afgørende betydning for spørgsmålet om forslagets gennemførelse, jf. betænkningen, s. 610-611.

7.5. Straffelovrådets overvejelser og konklusion

Af ombudsmandens praksis på områder, hvor der består en særlig adgang til domstolsprøvelse, sammenholdt med udtalelserne i Folketingets Ombudsmands beretning for 1981 s. 10 og ombudsmandens notat om eventuel revision af ombudsmandsloven, synes at kunne drages følgende konklusioner:

Ved modtagelse af klage over en afgørelse, som klageren kan få indbragt for domstolene ved simpel meddelelse til vedkommende forvaltningsmyndighed, vil ombudsmanden som udgangspunkt afstå fra at foretage en prøvelse af afgørelsen. Som nævnt i afsnit 7.2. ovenfor vil det imidlertid ikke altid være tilfældet, navnlig ikke hvis eventuelle frister for at forlange domstolskontrol er udløbet, eller klagen er indgivet af en person, der ikke kan begære afgørelsen prøvet ved domstolene.

Ombudsmanden viger endvidere ikke tilbage fra at prøve forvaltningsprocessuelle spørgsmål (sagsbehandlingsrutiner og lignende), selv om der er tale om sager på et område, hvor der består en særlig adgang til domstolsprøvelse af forvaltningens afgørelse. Det bemærkes dog, at det kun gælder i den udstrækning, de processuelle spørgsmål ikke kan forventes at blive inddraget under en eventuel domstolsprøvelse. Spørgsmål om efterlevelse af forvaltningslovens regler om partshøring og begrundelse og andre formelle krav, der har til formål at sikre afgørelsens materielle rigtighed, må forventes at være omfattet af domstolskontrol. Sådanne spørgsmål kan med andre ord ikke forventes undersøgt af ombudsmanden.

Som nævnt i afsnit 6.2. ovenfor, er Straffelovrådet enigt i, at principielle retssikkerhedsmæssige grunde kan tale for, at den administrative klageadgang udbygges, for så vidt angår visse særligt indgribende afgørelser truffet af Kriminalforsorgen. Rådet kan endvidere tiltræde, at en eventuel udbygning af den administrative klageadgang sker ved at udvide mulighederne for domstolsprøvelse.

En ordning, hvorefter der for den dømte indføres en udvidet adgang til domstolsprøvelse, jf. afsnit 8 nedenfor, må på baggrund af det i dette kapitel anførte antages at indebære, at ombudsmanden i almindelighed vil undlade at foretage en materiel prøvelse i de pågældende sager. I de tilfælde, hvor den særlige adgang til domstolsprøvelse endnu består, må afvisningen af at indgå i en prøvelse hovedsageligt antages at være begrundet i kompetencebetragtninger. Afvisningen er, som det fremgår af det i afsnit 7.2. nævnte notat om ombudsmandsinstitutionens interne forhold, for så vidt en afledet virkning af, at ombudsmanden er inkompetent over for domstolene. I de tilfælde, hvor den særlige adgang til domstolsprøvelse ikke længere består, og muligheden for at foregribe en senere domstolsafgørelse derfor ikke længere er til stede, må en manglende prøvelse derimod antages at være begrundet i andre betragtninger, herunder ressourcehensyn og overvejelser om, hvorvidt klagen rejser spørgsmål, der mest hensigtsmæssigt lader sig afklare under en retssag, hvor der bl.a. vil kunne foretages parts- og vidneafhøring.

Det bemærkes imidlertid, at afvisningen i alle de beskrevne tilfælde bygger på ombudsmandslovens § 16, jf. den tidligere lovs § 6, stk. 4, dvs. på ombudsmandens beføjelse til selv at afgøre, om en undersøgelse bør iværksættes. Ombudsmanden er således ikke helt afskåret fra at behandle en sag, blot fordi adgangen til den særlige domstolskontrol fortsat består.

Indførelse af en domstolsprøvelse for visse sager behøver ikke og bør ikke medføre, at ombudsmanden undlader at se på sagsbehandlingen i de omhandlede sager. Uanset en særlig adgang til domstolsprøvelse er det efter Straffelovrådets opfattelse fortsat begrundet og ønskeligt, at ombudsmanden behandler forvaltningsprocessuelle spørgsmål (sagsbehandlingsrutiner og lignende) i disse sager, i den udstrækning de pågældende spørgsmål som nævnt ovenfor ikke kan forventes at blive inddraget under en eventuel domstolsprøvelse.

Som det fremgår af gennemgangen af praksis om ombudsmandens fængselsinspektion, omfatter inspektionsvirksomheden ikke alene en generel inspektion af bygningsforhold og lignende. Under inspektionsbesøgene fremdrages således jævnligt tillige forhold vedrørende den almindelige klagesagsbehandling, herunder generelle hjemmelsspørgsmål, ligesom de drøftelser, ombudsmanden fører på stedet, undertiden påvirker de administrative procedurer.

Gennemføres en særlig adgang til domstolsprøvelse, for så vidt angår en række særligt indgribende afgørelser vedrørende de indsatte, jf. afsnit 8 nedenfor, må ombudsmanden forventes at afvise at foretage en materiel prøvelse af sådanne afgørelser. Imidlertid er der ingen grund til, at gennemførelsen skulle medføre, at ombudsmanden ikke skulle kunne fortsætte sin generelle inspektionsvirksomhed på Kriminalforsorgens område. Straffelovrådet finder det ønskeligt, at denne inspektionsvirksomhed fortsættes.

I det omfang ombudsmanden under sine inspektioner bliver mødt med klager over konkrete afgørelser, som er omfattet af domstolskontrollen, vil han kunne vejlede klageren om adgangen til domstolsprøvelse. Sådanne konkrete klager vil endvidere kunne henlede ombudsmandens opmærksomhed på kritisable sagsbehandlingsrutiner m.v., som han vil kunne tage stilling til uden at komme i konflikt med domstolsprøvelsen.

8. Afgrænsningen af de afgørelser, der eventuelt bør omfattes af en udvidet klageordning

8.1. Arbejdsgruppens overvejelser

Det er arbejdsgruppens opfattelse, at der i det væsentlige alene er tilstrækkeligt grundlag for at foreslå en udvidet klageadgang for så vidt angår særligt indgribende afgørelser vedrørende udstrækningen eller intensiteten af en frihedsberøvelse. Ved den nærmere afgrænsning af omfanget af klageadgangen har arbejdsgruppen taget udgangspunkt i den forventning, som man efter bestemmelserne i arbejdsgruppens lovudkast og de administrative forskrifter kan have til forløbet af fuldbyrdelsen af en frihedsstraf. Navnlig hvor en afgørelse af den anførte indgribende karakter tillige indebærer en fravigelse af en hovedregel eller et almindeligt udgangspunkt, kan der efter arbejdsgruppens opfattelse være anledning til at overveje en udvidelse af klageadgangen, jf. betænkningen, bd. I, s. 334.

Arbejdsgruppen har på den baggrund gennemgået de afgørelsestyper, der kan forventes i forbindelse med fuldbyrdelse af frihedsstraf. Arbejdsgruppen har for hver afgørelsestype vurderet, hvad der kan betragtes som en normal påregnelig afgørelse ud fra navnlig de regler, som arbejdsgruppen foreslår optaget i straffuldbyrdelsesloven. For så vidt angår de afgørelser, der herefter kan anses for atypiske i forhold til et normalt straffuldbyrdelsesforløb, har arbejdsgruppen overvejet, hvorvidt den pågældende afgørelsestype vedrører spørgsmål af så indgribende karakter, at afgørelsen bør omfattes af den særlige klageadgang til en myndighed uden for Kriminalforsorgen, jf. betænkningen, bd. I, s. 334-335.

Arbejdsgruppens flertal har herefter stillet forslag om, at følgende afgørelser omfattes af en udvidet klageadgang, jf. § 107 i arbejdsgruppens lovudkast og betænkningen bd. III, s. 672-673 og 742-745:

1) en afgørelse efter § 14 eller § 16 om straffetidsberegning, medmindre

klagen helt eller delvis er begrundet i uenighed om straffedommens

fortolkning, jf. retsplejelovens § 998,

2) en afgørelse efter § 21, stk. 3, nr. 1 eller 2, om fuldbyrdelse af

fængselsstraf i arresthus,

3) en afgørelse efter § 22, stk. 3, om fuldbyrdelse af fængselsstraf i lukket

fængsel,

4) en afgørelse efter § 24, stk. 1, om nægtelse af overførsel fra lukket til åbent

fængsel, hvis

a) der er forløbet 6 måneder fra indsættelsen i det lukkede fængsel,

b) der er forløbet halvdelen eller 8 år af straffetiden,

c) der resterer mere end 60 dage af straffetiden, og

d) den indsatte har gennemført en uledsaget udgang uden misbrug af

udgangstilladelse,

5) en afgørelse efter § 25, stk. 3, om overførsel fra åbent til lukket fængsel,

6) en afgørelse efter § 26, nr. 5, om overførsel mellem ensartede

afsoningsinstitutioner,

7) en afgørelse efter § 27, stk. 1, om nægtelse af overførsel fra arresthus til

fængsel, hvis

a) der er forløbet 6 måneder fra indsættelsen i arresthus, og

b) der resterer mere end 60 dage af straffetiden,

8) en afgørelse efter § 28, stk. 1, nr. 1 og 2, eller efter § 28, stk. 3, jf. § 25,

stk. 3, om overførsel fra fængsel til arresthus,

9) en afgørelse efter § 44 om nægtelse af tilladelse til uledsaget udgang, hvis

a) der er forløbet 6 måneder fra indsættelsen uden nogen uledsaget udgang

eller 6 måneder fra seneste uledsagede udgang, og

b) der er forløbet halvdelen eller 8 år af straffetiden,

10) en afgørelse efter § 49 om nægtelse af tilladelse til besøg af nære pårørende

eller lignende nærstående, hvis nægtelsen omfatter en sammenhængende

periode på mere end 8 uger,

11) en afgørelse efter § 51 om tilbageholdelse af et brev,

12) en afgørelse efter § 58 om udelukkelse fra fællesskab, såfremt udelukkelsen

fra fællesskab

a) omfatter en sammenhængende periode på mere end 4 uger, eller

b) skal gennemføres i særligt sikret afsnit eller opholdsrum i forskellige

fængsler og arresthuse,

13) en afgørelse efter § 61 om hensættelse i sikringscelle, såfremt hensættelsen

omfatter en sammenhængende periode på mere end 1 døgn,

14) en afgørelse efter § 62 om disciplinærstraf i form af strafcelle i mere end 7

dage,

15) en afgørelse efter § 68 om konfiskation af værdier over 1.000 kr.,

16) en afgørelse efter § 69 om indeholdelse af erstatningsbeløb over 1.000 kr.,

17) en afgørelse efter § 75 om nægtelse af prøveløsladelse i henhold til

straffelovens § 38, stk. 1,

18) en afgørelse efter § 82, stk. 4, om genindsættelse af en prøveløsladt til

udståelse af reststraffen i henhold til straffelovens § 40, stk. 2 eller 3, eller

19) en afgørelse efter § 104 om nægtelse af erstatning efter § 102 i anledning af

uforskyldt udståelse af fængselsstraf i for lang tid, anbringelse i strafcelle,

forhørscelle eller sikringscelle eller udelukkelse fra fællesskab.

Et mindretal på to medlemmer har ud fra ressourcemæssige hensyn kun delvist kunnet tilslutte sig flertallets afgrænsning. Dette mindretal har således stillet forslag om, at den udvidede klageadgang begrænses til afgørelser om anbringelse i lukket fængsel efter § 22, stk. 3, i arbejdsgruppens lovudkast, nægtelse af prøveløsladelse, genindsættelse samt fratagelse af allerede erhvervede goder, dvs. udgang, åbent fængsel m.v., og afgørelser af pønal karakter, jf. betænkningen, bd. I, s. 336.

Et andet mindretal på to medlemmer finder, at den udvidede klageadgang også bør omfatte afgørelser efter § 36, stk. 2, i arbejdsgruppens lovudkast om forbud mod offentliggørelse af bestemte artikler i de indsattes informationsblad, jf. betænkningen, bd. I, s. 336. Endvidere bør afgørelser, hvorved der efter § 49, stk. 5, i arbejdsgruppens lovudkast meddeles den indsatte afslag på at have sit barn under 3 år hos sig under afsoningen, kunne indbringes for domstolene, jf. betænkningen, bd. III, s. 621-622.

8.2. Straffelovrådets overvejelser

Som nævnt i afsnit 6.2. ovenfor, er Straffelovrådet enigt i, at retssikkerhedsmæssige grunde taler for, at den administrative klageordning udbygges, således at der indføres mulighed for, at den indsatte kan få prøvet visse særligt indgribende afgørelser af en myndighed uden for Kriminalforsorgen. Rådet finder også, at en eventuel udbygning bør ske ved at udvide mulighederne for domstolsprøvelse.

Rådet har på den baggrund overvejet, hvilke typer af afgørelser der eventuelt bør omfattes. Der er i rådet enighed om, at det er nødvendigt at foretage en nærmere afgrænsning, idet der ikke kan antages at være tilstrækkeligt grundlag for at udvide klageordningen til at omfatte alle konkrete afgørelser, der træffes af Kriminalforsorgen som led i straffuldbyrdelsen.

Som det fremgår af afsnit 8.1. ovenfor, har arbejdsgruppen ved sin afgrænsning taget udgangspunkt i afgørelser, der vedrører udstrækningen eller intensiteten af frihedsberøvelsen. Arbejdsgruppen har endvidere lagt vægt på, om afgørelsen må anses for atypisk i forhold til det straffuldbyrdelsesforløb, der normalt kan påregnes, og om afgørelsen i så fald vedrører spørgsmål af så indgribende karakter, at den bør omfattes af en udvidet adgang til domstolsprøvelse.

Ved vurderingen af de afgørelser, der eventuelt bør omfattes af en udvidet klageordning, indgår bl.a., at de afgørelser, som arbejdsgruppen foreslår omfattet af den udvidede klageordning, har baggrund i forskellige hensyn.

Således sigter en række afgørelser på at sikre, at Kriminalforsorgen kan opretholde orden og sikkerhed i afsoningsinstitutionerne. Det gælder, idet der henvises til rådets lovudkast, bl.a. visse afgørelser om anbringelse i arresthus og lukket fængsel, jf. § 21, stk. 3, nr. 1-3, og § 22, stk. 2-4, nr. 1, overførsel fra åbent til lukket fængsel og fra fængsel til arresthus, jf. § 25, stk. 1-3, nr. 1, og § 28, stk. 1, nr. 1-3, og stk. 2, samt nægtelse af overførsel fra lukket til åbent fængsel og fra arresthus til fængsel, jf. § 24, stk. 1, og § 27, stk. 1. Som andre eksempler kan nævnes afgørelser om nægtelse af tilladelse til besøg af den pågældendes nærmeste, jf. § 53, stk. 1, 2. pkt., udelukkelse fra fællesskab, jf. § 63, og anbringelse i sikringscelle, jf. § 66.

Andre afgørelser har stor lighed med straffesager, idet de retter sig mod handlinger, som den indsatte har foretaget. Der sigtes i den forbindelse til afgørelser om disciplinærstraf, anbringelse i forhørscelle og konfiskation, jf. §§ 67-72 og 73 i rådets lovudkast. Til denne gruppe kan naturligt også henregnes afgørelser om erstatning for uforskyldt udståelse af fængselsstraf i for lang tid og anbringelse i forhørscelle og strafcelle, jf. § 106 i rådets lovudkast. Det gælder derimod ikke i fuldt samme omfang afgørelser om nægtelse af erstatning for uforskyldt anbringelse i sikringscelle og udelukkelse fra fællesskab, idet disse indgreb ikke retter sig mod handlinger, som den indsatte har foretaget, men som nævnt ovenfor har til formål at sikre, at Kriminalforsorgen kan op retholde orden og sikkerhed i afsoningsinstitutionerne.

En række afgørelser retter sig særligt mod længden af frihedsberøvelsen af den indsatte. Det gælder således bl.a. afgørelser om straffetidsberegningen, nægtelse af prøveløsladelse og genindsættelse efter prøveløsladelse til udståelse af reststraffen, jf. §§ 14 og 16, § 80, stk. 1, og § 86, stk. 4, i rådets lovudkast.

En særlig gruppe udgør afgørelser om forbud mod offentliggørelse af bestemte artikler i de indsattes blad, jf. § 37, stk. 3, indskrænkning i den indsattes kontakt til medierne, jf. § 59, stk. 2, og tilbageholdelse af breve, der er bestemt til afsendelse, jf. § 55, stk. 4, i rådets lovudkast. Det skyldes, at formålet med disse afgørelser efter omstændighederne både kan være at sikre, at Kriminalforsorgen kan opretholde orden og sikkerhed i afsoningsinstitutionerne, og at varetage andre hensyn, f.eks. hensynet til den forurettede ved lovovertrædelsen.

Der kan på den baggrund også overvejes modeller for en udvidet klageordning inden for straffuldbyrdelsen, der afgrænses på andre måder end den, arbejdsgruppen har foreslået.

Det kan bl.a. overvejes *at indføre tidsmæssige betingelser for adgangen til domstolsprøvelse* af visse afgørelser, f.eks. afgørelser om fuldbyrdelse af fængselsstraf i arresthus eller lukket fængsel. I den forbindelse kan det også overvejes at skærpe de tidsmæssige betingelser for domstolsprøvelse, der allerede indgår i § 107 i arbejdsgruppens forslag til domstolsprøvelse, f.eks. afgørelser om nægtelse af overførsel fra lukket til åbent fængsel.

Et forslag til en model, der med enkelte yderligere tilføjelser svarer til den afgrænsning, som arbejdsgruppen har foreslået, men for visse afgørelsers vedkommende skærper de tidsmæssige betingelser for adgangen til domstolsprøvelse, er beskrevet nedenfor i model 1.

Med en klageordning, der skærper de tidsmæssige betingelser for adgangen til domstolsprøvelse, opnås det, at man principielt fastholder den afgrænsning, som arbejdsgruppen har foreslået, samtidig med, at domstolsprøvelsen forbeholdes de længerevarende afsoningsforløb, hvor behovet for en sådan generelt må antages at være størst.

Imod en klageordning, der skærper de tidsmæssige betingelser for domstolsprøvelse, kan det anføres, at der også for så vidt angår indsatte med kortere straffe kan være tilfælde, hvor retssikkerhedsmæssige hensyn kan tale for, at der bør være en udvidet adgang til domstolsprøvelse.

En anden mulighed kan være at afgrænse den udvidede klageadgang *til afgørelser, der har lighed med straffesager, eller er begrundet i hensynet til beskyttelse af den forurettede ved lovovertrædelsen eller retter sig mod det tidspunkt, hvor den indsatte kan forvente at blive prøveløsladt eller løsladt*. Der sigtes her bl.a. til afgørelser om straffetidsberegning, tilbageholdelse af brev af hensyn til beskyttelse af den forurettede ved lovovertrædelsen, disciplinærstraf, konfiskation, nægtelse af prøveløsladelse og genindsættelse efter prøveløsladelse til udståelse af reststraffen samt nægtelse af erstatning for uforskyldt udståelse af fængselsstraf i for lang tid og anbringelse i strafcelle. Et forslag til en klageordning, der afgrænser efter disse synspunkter, er beskrevet nedenfor i model 2.

Som begrundelse for at fastlægge klageordningen som i model 2 kan anføres, at straffuldbyrdelsen ligger i forlængelse af straffesagen, og at det derfor ved fastlæggelsen af en udvidet klageordning inden for straffuldbyrdelsen kan være naturligt at tage udgangspunkt i den afgrænsning, der er angivet ovenfor.

Heroverfor kan det anføres, at flere af de nævnte typer af afgørelser, f.eks. disciplinærstraffe, ikke af de indsatte anses for at være så indgribende som andre afgørelser, der træffes som led i straffuldbyrdelsen. Der tænkes i den forbindelse bl.a. på tilfælde, hvor der ud fra ordens- og sikkerhedsmæssige hensyn træffes afgørelse om anbringelse i lukket fængsel eller arresthus, overførsel fra åbent til lukket fængsel eller fra fængsel til arresthus eller nægtelse af overførsel fra lukket til åbent fængsel eller fra arresthus til fængsel. Som et andet eksempel kan peges på afgørelser om nægtelse af tilladelse til uledsaget udgang.

Det kan på den baggrund også overvejes at udforme klageordningen således, at den *omfatter afgørelser som nævnt i model 2 og afgørelser om anbringelse og overførsel eller nægtelse af overførsel til anden afsoningsinstitution samt nægtelse af tilladelse til uledsaget udgang som beskrevet i model 1*. En sådan mellemløsning indebærer, at klageordningen både omfatter afgørelser, der naturligt ligger i forlængelse af straffesagen, og afgørelser, der træffes for at opretholde orden og sikkerhed i afsoningsinstitutionen og typisk opfattes som særligt indgribende af de indsatte. Et forslag til klageordning, der afgrænser efter disse synspunkter, er beskrevet nedenfor i *model 3*.

En mulighed kan også være at kombinere en af de beskrevne modeller med en *appelbegrænsning*, således at der som udgangspunkt alene er mulighed for domstolsprøvelse i 1. instans, dvs. byretten. Der henvises herom til afsnit 9.3. nedenfor.

Model 1

1) en afgørelse efter § 14 eller § 16 om straffetidsberegning, medmindre klagen er begrundet i uenighed om straffedommens fortolkning, jf. retsplejelovens § 998,

2) en afgørelse efter § 21, stk. 3, nr. 1, 2 eller 3, om fuldbyrdelse af fængselsstraf i arresthus, når straffen er på mere end 4 måneder,

3) en afgørelse efter § 22, stk. 3, eller stk. 4, nr. 1, om fuldbyrdelse af fængselsstraf i lukket fængsel, når straffen er på mere end 4 måneder,

4) en afgørelse efter § 24, stk. 1, om nægtelse af overførsel fra lukket til åbent fængsel, hvis

a) der er forløbet 6 måneder fra indsættelsen i det lukkede fængsel,

b) der er forløbet halvdelen eller 8 år af straffetiden,

c) der resterer mere end 4 måneder af straffetiden, og

d) den indsatte har gennemført tre uledsagede udgange uden misbrug,

5) en afgørelse efter § 25, stk. 2, eller stk. 3, nr. 1, om overførsel fra åbent til lukket fængsel, hvis der resterer mere end 2 måneder af straffetiden,

6) en afgørelse efter § 27, stk. 1, om nægtelse af overførsel fra arresthus til åbent fængsel, hvis

a) der er forløbet 6 måneder fra indsættelsen i arresthus, og

b) der resterer mere end 4 måneder af straffetiden,

7) en afgørelse efter § 28, stk. 1, nr. 1, 2 eller 3, eller stk. 2, jf. § 25, stk. 2, om overførsel fra åbent fængsel til arresthus, hvis der resterer mere end 4 måneder af straffetiden,

8) en afgørelse efter § 37, stk. 3, om forbud mod offentliggørelse af bestemte artikler i de indsattes blade,

9) en afgørelse efter § 46 om nægtelse af tilladelse til uledsaget udgang, hvis

a) der er forløbet 4 måneder fra straffuldbyrdelsens iværksættelse uden nogen uledsaget udgang eller 6 måneder fra seneste uledsagede udgang, og

b) der er forløbet halvdelen eller 8 år af straffetiden,

10) en afgørelse efter § 53 om forbud mod besøg af den pågældendes nærmeste, hvis nægtelsen omfatter en sammenhængende periode på mere end 8 uger,

11) en afgørelse efter § 54 om nægtelse af adgang til at have sit barn under 3 år hos sig i institutionen,

12) en afgørelse efter § 55, stk. 4 eller 5, om tilbageholdelse af brev,

13) en afgørelse efter § 59, stk. 2, om begrænsning i den indsattes kontakt til medierne,

14) en afgørelse efter § 60, stk. 6, om tilbageholdelse af brev eller anden optegnelse,

15) en afgørelse efter § 63 om udelukkelse fra fællesskab, såfremt udelukkelsen

a) omfatter en sammenhængende periode på mere end 4 uger eller

b) skal gennemføres i forskellige fængsler og arresthuse,

16) en afgørelse efter § 66 om anbringelse i sikringscelle, såfremt anbringelsen har omfattet en sammenhængende periode på mere end ét døgn,

17) en afgørelse efter § 67 om disciplinærstraf i form af strafcelle i mere end 7 dage,

18) en afgørelse efter § 73 om konfiskation af genstande eller penge, hvis værdi overstiger det almindelige vederlag, der udbetales indsatte for en uges beskæftigelse,

19) en afgørelse efter § 74 om modregning af erstatningsbeløb, der overstiger størrelsen af det i nr. 18 nævnte ugentlige vederlag,

20) en afgørelse efter § 80 om nægtelse af prøveløsladelse i henhold til straffelovens § 38, stk. 1, eller om nægtelse af prøveløsladelse i henhold til straffelovens § 41, når 14 år af straffen af fængsel på livstid er udstået,

21) en afgørelse efter § 86, stk. 4, om genindsættelse af en prøveløsladt til udståelse af reststraf i henhold til straffelovens § 40, stk. 2 eller 3, eller til udståelse af straf af fængsel på livstid i henhold til straffelovens § 42, stk. 2,

22) en afgørelse efter § 88, jf. § 86, stk. 4, om indsættelse af en betinget benådet til udståelse af straf eller reststraf i henhold til straffelovens § 43 eller

23) en afgørelse om nægtelse af erstatning efter § 106 i anledning af uforskyldt udståelse af fængselsstraf i for lang tid, udelukkelse fra fællesskab, jf. nr. 15, eller anbringelse i sikringscelle, jf. nr. 16, eller strafcelle, jf. nr. 17.

Bemærkninger til model 1

Til nr. 1

Bestemmelsen indebærer, at afgørelser efter §§ 14 eller 16 i rådets lovudkast *vedrørende beregning af straffetiden* omfattes af den udvidede adgang til domstolsprøvelse. Bestemmelsen svarer til § 107, nr. 1, i arbejdsgruppens lovudkast, jf. afsnit 8.1. ovenfor.

Til nr. 2

Bestemmelsen indebærer, at visse afgørelser om *anbringelse i arresthus* kan prøves efter den udvidede adgang til domstolsprøvelse.

Bestemmelsen afviger fra § 107, nr. 2, i arbejdsgruppens lovudkast, jf. afsnit 8.1. ovenfor, idet der alene gives mulighed for domstolsprøvelse i tilfælde, hvor den idømte straf er på mere end 4 måneder.

Bestemmelsen indebærer i øvrigt, at afgørelser om anbringelse i arresthus kan domstolsprøves, hvis anbringelsen er anset for nødvendig for at forebygge overgreb på medindsatte eller personale eller skyldes, at der er bestemte grunde til at antage, at den dømtes farlighed eller kriminalitet gør det nødvendigt for at forebygge undvigelse, brandstiftelse eller indsmugling eller handel med euforiserende stoffer, jf. § 21, stk. 3, nr. 1 og 2, i rådets lovudkast.

Også afgørelser, hvor anbringelsen i arresthus har baggrund i hensynet til beskyttelse af den dømte, er omfattet af bestemmelsen, jf. § 21, stk. 3, nr. 3, i rådets lovudkast.

Der henvises i øvrigt til nr. 6 og 7 nedenfor om domstolsprøvelse af afgørelser om henholdsvis nægtelse af overførsel fra arresthus til åbent fængsel og overførsel fra åbent fængsel til arresthus.

Til nr. 3

Bestemmelsen indebærer, at visse afgørelser om *anbringelse i lukket fængsel* omfattes af den udvidede adgang til domstolsprøvelse.

Bestemmelsen afviger fra § 107, nr. 3, i arbejdsgruppens lovudkast, idet der alene gives mulighed for domstolsprøvelse i tilfælde, hvor den idømte straf er på mere end 4 måneder.

Bestemmelsen indebærer i øvrigt, at afgørelser om anbringelse i lukket fængsel kan domstolsprøves, hvis anbringelsen er anset for nødvendig for at forebygge overgreb på medindsatte eller personale. Det samme gælder, hvor afgørelsen skyldes, at der er bestemte grunde til at antage, at den dømte ved anbringelse i åbent fængsel vil undvige, begå strafbart eller groft disciplinært forhold eller udvise anden adfærd, der er åbenbart uforenelig med ophold i åbent fængsel, jf. § 22, stk. 3, i rådets lovudkast.

Også afgørelser om anbringelse i lukket fængsel, der har baggrund i hensynet til beskyttelse af den dømte mod overgreb, kan indbringes, jf. § 22, stk. 4, nr. 1, i rådets lovudkast.

Der henvises i øvrigt til nr. 4 og 5 nedenfor om domstolsprøvelse af afgørelser om henholdsvis nægtelse af overførsel fra lukket til åbent fængsel og overførsel fra åbent til lukket fængsel.

Til nr. 4

Bestemmelsen indebærer, at visse afgørelser om *nægtelse af overførsel fra lukket til åbent fængsel* omfattes af den udvidede adgang til domstolsprøvelse.

Bestemmelsen svarer i det væsentlige til § 107, nr. 4, i arbejdsgruppens lovudkast, jf. afsnit 8.1. ovenfor. Dog forudsætter domstolsprøvelse efter nr. 4, litra c og d, i model 1, at der resterer mere end 4 måneder af straffetiden, og at den indsatte har gennemført tre uledsagede udgange uden misbrug.

Til nr. 5

Bestemmelsen indebærer, at visse afgørelser om overførsel fra åbent til lukket fængsel omfattes af den udvidede klageordning.

Bestemmelsen afviger fra § 107, nr. 5, i arbejdsgruppens lovudkast, jf. afsnit 8.1. ovenfor, idet der alene gives mulighed for domstolsprøvelse i tilfælde, hvor der resterer mere end 2 måneder af straffetiden.

Bestemmelsen indebærer i øvrigt, at afgørelser om overførsel fra åbent til lukket fængsel kan domstolsprøves, hvis overførslen er anset for nødvendig for at forebygge overgreb på medindsatte eller personale eller skyldes, at der foreligger en særlig bestyrket mistanke om, at den indsatte ved fortsat ophold i åbent fængsel vil undvige eller begå grovere strafbart eller groft disciplinært forhold eller udvise anden adfærd, der er åbenbart uforenelig med fortsat ophold i åbent fængsel, jf. § 25, stk. 2, i rådets lovudkast.

Også afgørelser om overførsel til lukket fængsel, der har baggrund i hensynet til beskyttelse af den indsatte mod overgreb, kan indbringes, jf. § 25, stk. 3, nr. 1, i rådets lovudkast.

Til nr. 6

Bestemmelsen indebærer, at visse afgørelser om nægtelse af overførsel fra arresthus til åbent fængsel omfattes af den udvidede adgang til domstolsprøvelse.

Bestemmelsen svarer i det væsentlige til § 107, nr. 7, i arbejdsgruppens lovudkast, jf. afsnit 8.1. ovenfor. Dog omfatter domstolsprøvelse efter nr. 6 i model 1 alene afgørelser om nægtelse af overførsel fra arresthus til åbent fængsel. Endvidere kræves det, at der resterer mere end 4 måneder af straffetiden.

Til nr. 7

Bestemmelsen indebærer, at visse afgørelser om overførsel fra åbent fængsel til arresthus omfattes af den udvidede klageordning.

Bestemmelsen afviger fra § 107, nr. 8, i arbejdsgruppens lovudkast, jf. afsnit 8.1. ovenfor, idet der alene gives mulighed for udvidet domstolsprøvelse af afgørelser om overførsel fra åbent fængsel til arresthus. Endvidere kræves, at der resterer mere end 4 måneder af straffetiden.

Bestemmelsen indebærer i øvrigt, at afgørelser om overførsel fra åbent fængsel til arresthus kan domstolsprøves, hvis overførslen er anset for nødvendig for at forebygge overgreb på medindsatte eller personale eller skyldes, at der foreligger bestemte grunde til at antage, at den indsatte vil undvige, forvolde brand eller indsmugle eller handle med euforiserende stoffer, og overførslen er anset for nødvendig for at forhindre den indsatte i at begå forhold af denne karakter, jf. § 28, stk. 1, nr. 1 og 2, i rådets lovudkast.

Også afgørelser om overførsel til arresthus, der har baggrund i hensynet til beskyttelse af den indsatte mod overgreb, kan indbringes, jf. § 28, stk. 1, nr. 3.

Endelig giver bestemmelsen i lighed med arbejdsgruppens lovudkast mulighed for domstolsprøvelse af visse afgørelser om overførsel fra åbent fængsel til arresthus, der træder i stedet for overførsel til lukket fængsel, jf. § 28, stk. 2, jf. § 25, stk. 2, i rådets lovudkast.

Til nr. 8

Efter § 37, stk. 3, i rådets lovudkast har institutionens leder adgang til på forhånd at gennemlæse de indsattes blade. Endvidere kan lederen forbyde offentliggørelsen af bestemte artikler, såfremt sikkerhedsmæssige hensyn gør det påkrævet, eller indholdet groft forulemper enkeltpersoner.

Ved bestemmelsen i nr. 8 i model 1 gives udvidet adgang til domstolsprøvelse af afgørelser om forbud mod offentliggørelse af bestemte artikler i de indsattes blade. § 107 i arbejdsgruppens lovudkast omfatter ikke afgørelser på dette område, og bestemmelsen i nr. 8 i model 1 markerer derfor en udvidelse i forhold til arbejdsgruppens forslag.

Til nr. 9

§ 46 i rådets lovudkast indeholder bestemmelser om tilladelse til udgang.

Nr. 9 i model 1 indebærer, at visse afgørelser om nægtelse af tilladelse til uledsaget udgang omfattes af den udvidede klageordning. Bestemmelsen svarer som udgangspunkt til § 107, nr. 9, i arbejdsgruppens lovudkast, jf. afsnit 8.1. ovenfor. Dog indebærer nr. 9, litra a, i model 1 en lempelse af betingelserne for domstolsprøvelse i forhold til arbejdsgruppens lovudkast, idet bestemmelsen alene stiller krav om, at der er forløbet 4 måneder fra straffuldbyrdelsens iværksættelse uden nogen uledsaget udgang.

Til nr. 10

§ 51 i rådets lovudkast fastsætter bestemmelser om den indsattes ret til besøg. § 53, stk. 1, 2. pkt., giver bl.a. mulighed for at træffe bestemmelse om forbud mod besøg af bestemte personer.

Nr. 10 i model 1 indebærer, at afgørelser om forbud mod besøg af den pågældendes nærmeste omfattes af den udvidede adgang til domstolsprøvelse, hvis forbudet omfatter en sammenhængende periode på mere end 8 uger. Bestemmelsen svarer med enkelte redaktionelle ændringer til § 107, nr. 10, i arbejdsgruppens lovudkast, jf. afsnit 8.1. ovenfor. Med udtrykket "nærmeste" sigtes til den samme personkreds, som efter retsplejelovens § 171 er fritaget fra den almindelige pligt til at afgive vidneforklaring i retten.

Til nr. 11

Efter § 54 i rådets lovudkast har en indsat ret til at have sit barn under 3 år hos sig i institutionen, hvis den indsatte selv er i stand til at passe barnet.

Nr. 11 i model 1 indebærer, at den indsatte kan begære afgørelser, hvorved den pågældende er nægtet adgang til at have sit barn under 3 år hos sig i institutionen, indbragt for retten efter den udvidede klageordning. Bestemmelsen er ny og markerer derfor en udvidelse i forhold til arbejdsgruppens lovudkast, jf. afsnit 8.1. ovenfor.

Til nr. 12

Efter § 55, stk. 4, i rådets lovudkast kan der efter omstændighederne træffes beslutning om tilbageholdelse af et brev, hvis det af ordens- eller sikkerhedsmæssige hensyn eller af hensyn til beskyttelse af den forurettede ved lovovertrædelsen ikke bør afsendes. Et tilsendt brev, der af grunde som nævnt i § 55, stk. 4, ikke bør udleveres, skal tilbagesendes. Også et tilsendt brev kan dog tilbageholdes, hvis det af sikkerhedsmæssige hensyn anses for påkrævet, jf. § 55, stk. 5.

Ved nr. 12 i model 1 gives mulighed for udvidet adgang til domstolsprøvelse i tilfælde, hvor der i medfør af § 55, stk. 4 eller 5, er truffet beslutning om tilbageholdelse af et brev. Bestemmelsen svarer med enkelte ændringer til § 107, nr. 11, i arbejdsgruppens lovudkast, jf. afsnit 8.1. ovenfor. Nr. 12 i model 1 giver således også mulighed for domstolsprøvelse i tilfælde, hvor der af sikkerhedsmæssige hensyn er truffet beslutning om at tilbageholde et tilsendt brev, jf. § 55, stk. 5, 2. pkt., i rådets lovudkast.

Til nr. 13

I § 59, stk. 1, i rådets lovudkast fastsættes, at en indsat har ret til i institutionen at udtale sig og i den forbindelse at lade sig fotografere til medierne. Denne ret kan dog begrænses af ordens- eller sikkerhedsmæssige hensyn, for at beskytte den forurettede ved lovovertrædelsen eller for i øvrigt at modvirke en åbenbar krænkelse af retsfølelsen, jf. § 59, stk. 2.

Ved nr. 13 i model 1 gives udvidet adgang til domstolsprøvelse af afgørelser om begrænsning i kontakten til medierne. Bestemmelsen er ny og markerer derfor en udvidelse i forhold til arbejdsgruppens lovudkast.

Til nr. 14

§ 60, stk. 6, i rådets lovudkast giver efter omstændighederne mulighed for at tilbageholde breve og andre optegnelser, som findes i den indsattes besiddelse, hvis det skønnes påkrævet af ordens- eller sikkerhedsmæssige hensyn.

Nr. 14 i model 1 indebærer, at sådanne afgørelser også omfattes af den udvidede klageordning. Bestemmelsen skal ses i sammenhæng med nr. 12 i model 1 og § 107, nr. 11, i arbejdsgruppens lovudkast, jf. afsnit 8.1. ovenfor.

Til nr. 15

§ 63 i rådets lovudkast indeholder regler om adgang til at udelukke den indsatte fra fællesskab.

Nr. 15 i model 1 medfører, at visse afgørelser om udelukkelse fra fællesskab indgår i den udvidede klageordning. Bestemmelsen svarer med de afvigelser, der følger af rådets forslag i § 63 i rådets lovudkast til ændret affattelse af § 58 i udelukkelse fra fællesskab til § 107, nr. 12, i arbejdsgruppens lovudkast, jf. afsnit 8.1. ovenfor.

Til nr. 16

§ 66 i rådets lovudkast fastsætter regler om adgang til at anbringe en indsat i sikringscelle.

Nr. 16 i model 1 medfører, at visse afgørelser om anbringelse i sikringscelle omfattes af den udvidede klageordning. Bestemmelsen svarer med enkelte redaktionelle ændringer til § 107, nr. 13, i arbejdsgruppens lovudkast, jf. afsnit 8.1. ovenfor.

Til nr. 17

§ 67 i rådets lovudkast indeholder bestemmelser om ikendelse af disciplinærstraf.

Nr. 17 i model 1 indebærer, at visse afgørelser om ikendelse af disciplinærstraf i form af strafcelle omfattes af den udvidede klageordning. Bestemmelsen svarer til § 107, nr. 14, i arbejdsgruppens lovudkast, jf. afsnit 8.1. ovenfor.

Til nr. 18

Efter § 73 i rådets lovudkast kan der i visse tilfælde træffes bestemmelse om konfiskation af penge og genstande, der findes på institutionens område eller er ulovligt indført, erhvervet eller tilvirket i institutionen. Konfiskation kan efter omstændighederne også ske, når penge og genstande søges indsmuglet til indsatte.

Ved nr. 18 i model 1 gives mulighed for udvidet domstolsprøvelse af afgørelser om konfiskation af genstande eller penge, hvis værdi overstiger det almindelige vederlag, der udbetales indsatte for en uges beskæftigelse. Bestemmelsen svarer i det væsentlige til § 107, nr. 15, i arbejdsgruppens lovudkast, jf. afsnit 8.1. ovenfor. Dog fastsætter nr. 18 i model 1 ikke en fast værdigrænse, men lader størrelsen af det almindelige ugentlige vederlag for beskæftigelse være afgørende for adgangen til domstolsprøvelse.

Til nr. 19

Efter § 74 i rådets lovudkast kan institutionen i visse tilfælde modregne krav på erstatning i anledning af skade, som den indsatte har forvoldt på institutionens ting, i den indsattes krav på vederlag for beskæftigelse.

Ved nr. 19 gives mulighed for udvidet domstolsprøvelse af afgørelser om modregning, når erstatningsbeløbet overstiger størrelsen af det almindelige vederlag, der udbetales indsatte for en uges beskæftigelse. Bestemmelsen svarer i det væsentlige til § 107, nr. 16, i arbejdsgruppens lovudkast.

Til nr. 20

§ 80 i rådets lovudkast indeholder bestemmelser om afgørelser vedrørende prøveløsladelse af indsatte.

Nr. 20 i model 1 giver i lighed med § 107, nr. 17, i arbejdsgruppens lovudkast, jf. afsnit 8.1. ovenfor, udvidet adgang til domstolsprøvelse af afgørelser, hvorved den indsatte er nægtet prøveløsladelse fra tidsbestemt straf efter reglerne i straffelovens § 38, stk. 1, dvs. ordinær prøveløsladelse efter udståelse af to tredjedele af straffetiden.

Endvidere gives mulighed for udvidet adgang til domstolsprøvelse af afgørelser, hvorved der er meddelt afslag på prøveløsladelse fra straf af fængsel på livstid, når 14 år af livstidsstraffen er udstået. Der henvises i den forbindelse til afsnit 5 i betænkningens kapitel 4 om prøveløsladelse af livstidsdømte.

Til nr. 21

§ 86 i rådets lovudkast indeholder regler om vilkårsovertrædelse ved prøveløsladelse.

Nr. 21 i model 1 giver i lighed med § 107, nr. 18, i arbejdsgruppens lovudkast, jf. afsnit 8.1. ovenfor, udvidet adgang til domstolsprøvelse af afgørelser, hvorved der er truffet beslutning om at genindsætte en person, der er prøveløsladt fra en tidsbestemt straf, til udståelse af reststraffen i henhold til straffelovens § 40, stk. 2 eller 3.

Bestemmelsen medfører også, at afgørelser om genindsættelse af personer, der er idømt straf af fængsel på livstid, til fortsat udståelse af livstidsstraffen, omfattes af den udvidede klageordning. Der henvises i den forbindelse til afsnit 5 i betænkningens kapitel 4 om prøveløsladelse af livstidsdømte.

Til nr. 22

§ 88, jf. § 86, i rådets lovudkast fastsætter bl.a. regler om vilkårsovertrædelse ved betinget benådning.

Nr. 22 i model 1 medfører, at også afgørelser om indsættelse af en person, der er betinget benådet fra en tidsbestemt straf, til udståelse af straffen eller reststraffen omfattes af den udvidede adgang til domstolsprøvelse.

Endvidere gives mulighed for udvidet adgang til domstolsprøvelse af afgørelser, hvorved en person, der er betinget benådet fra straf af fængsel på livstid, indsættes til (fortsat) udståelse af livstidsstraffen, jf. herved bemærkningerne til nr. 21 ovenfor.

Til nr. 23

Efter § 106 i rådets lovudkast har en indsat efter omstændighederne ret til erstatning for uforskyldt udståelse af fængselsstraf i for lang tid, anbringelse i forhørscelle, strafcelle eller sikringscelle eller udelukkelse fra fællesskab.

Ved nr. 23 i model 1 gives mulighed for udvidet domstolsprøvelse af afgørelser, hvorved den indsatte er nægtet erstatning i anledning af uforskyldt udståelse af fængselsstraf i for lang tid, udelukkelse fra fællesskab, jf. nr. 15, eller anbringelse i sikringscelle, jf. nr. 16, eller strafcelle, jf. nr. 17. Bestemmelsen indebærer bl.a., at der er udvidet adgang til domstolsprøvelse af afgørelser om nægtelse af erstatning vedrørende udelukkelse fra fællesskab og anbringelse i sikringscelle eller strafcelle i samme omfang, som der efter nr. 15, 16 og 17 i model 1 er udvidet adgang til domstolsprøvelse af de pågældende indgreb.

At den udvidede adgang til domstolsprøvelse af afgørelser om nægtelse af erstatning ikke også omfatter afgørelser om nægtelse af erstatning for uforskyldt anbringelse i forhørscelle, har sammenhæng med, at der hverken i arbejdsgruppens eller rådets lovudkast stilles forslag om udvidet adgang til domstolsprøvelse af afgørelser om anbringelse i forhørscelle, jf. herved § 66 i arbejdsgruppens og § 71 i rådets lovudkast.

Model 2

1) en afgørelse efter § 14 eller § 16 om straffetidsberegning, medmindre klagen er begrundet i uenighed om straffedommens fortolkning, jf. retsplejelovens § 998,

2) en afgørelse efter § 55, stk. 4, om tilbageholdelse af brev, såfremt afgørelsen er begrundet i hensynet til beskyttelse af den forurettede ved lovovertrædelsen,

3) en afgørelse efter § 67 om disciplinærstraf i form af strafcelle i mere end 7 dage,

4) en afgørelse efter § 73 om konfiskation af genstande eller penge, hvis værdi overstiger det almindelige vederlag, der udbetales indsatte for en uges beskæftigelse,

5) en afgørelse efter § 74 om modregning af erstatningsbeløb, der overstiger størrelsen af det i nr. 4 nævnte ugentlige vederlag,

6) en afgørelse efter § 80 om nægtelse af prøveløsladelse i henhold til straffelovens § 38, stk. 1, eller om nægtelse af prøveløsladelse efter straffelovens § 41, når 14 år af straffen af fængsel på livstid er udstået,

7) en afgørelse efter § 86, stk. 4, om genindsættelse af en prøveløsladt til udståelse af reststraf i henhold til straffelovens § 40, stk. 2 eller 3, eller til udståelse af straf af fængsel på livstid i henhold til straffelovens § 42, stk. 2,

8) en afgørelse efter § 88, jf. § 86, stk. 4, om indsættelse af en betinget benådet til udståelse af straf eller reststraf i henhold til straffelovens § 43 eller

9) en afgørelse om nægtelse af erstatning efter § 106 i anledning af uforskyldt udståelse af fængselsstraf i for lang tid eller anbringelse i strafcelle, jf. nr. 3.

Bemærkninger til model 2

Til nr. 1

Bestemmelsen svarer til nr. 1 ovenfor i model 1.

Til nr. 2

Bestemmelsen indebærer, at der alene gives udvidet adgang til domstolsprøvelse af afgørelser om tilbageholdelse af et brev, der er bestemt til afsendelse, hvis afgørelsen om tilbageholdelse har baggrund i hensynet til beskyttelse af den forurettede ved lovovertrædelsen, jf. § 55, stk. 4, i rådets lovudkast. Der henvises i den forbindelse til nr. 12 ovenfor i model 1.

Til nr. 3

Bestemmelsen svarer til nr. 17 ovenfor i model 1.

Til nr. 4

Bestemmelsen svarer til nr. 18 ovenfor i model 1.

Til nr. 5

Bestemmelsen svarer til nr. 19 ovenfor i model 1.

Til nr. 6

Bestemmelsen svarer til nr. 20 ovenfor i model 1.

Til nr. 7

Bestemmelsen svarer til nr. 21 ovenfor i model 1.

Til nr. 8

Bestemmelsen svarer til nr. 22 ovenfor i model 1.

Til nr. 9

Bestemmelsen indebærer, at der gives udvidet adgang til domstolsprøvelse af afgørelser om nægtelse af erstatning for uforskyldt udståelse af fængselsstraf i for lang tid og anbringelse i strafcelle, jf. nr. 3 i model 2.

Om baggrunden for, at den udvidede adgang til domstolsprøvelse ikke omfatter afgørelser om nægtelse af erstatning for uforskyldt anbringelse i forhørscelle og i øvrigt er begrænset til tilfælde, hvor anbringelsen i strafcelle har varet mere end 7 dage, henvises til bemærkningerne ovenfor til nr. 23 i model 1.

Model 3

1) en afgørelse efter § 14 eller § 16 om straffetidsberegning, medmindre klagen er begrundet i uenighed om straffedommens fortolkning, jf. retspleje lovens § 998,

2) en afgørelse efter § 21, stk. 3, nr. 1, 2 eller 3, om fuldbyrdelse af fængselsstraf i arresthus, når straffen er på mere end 4 måneder,

3) en afgørelse efter § 22, stk. 3, eller stk. 4, nr. 1, om fuldbyrdelse af fængselsstraf i lukket fængsel, når straffen er på mere end 4 måneder,

4) en afgørelse efter § 24, stk. 1, om nægtelse af overførsel fra lukket til åbent fængsel, hvis

a) der er forløbet 6 måneder fra indsættelsen i det lukkede fængsel,

b) der er forløbet halvdelen eller 8 år af straffetiden,

c) der resterer mere end 4 måneder af straffetiden, og

d) den indsatte har gennemført tre udledsagede udgange uden misbrug,

5) en afgørelse efter § 25, stk. 2, eller stk. 3, nr. 1, om overførsel fra åbent til lukket fængsel, hvis der resterer mere end 2 måneder af straffetiden,

6) en afgørelse efter § 27, stk. 1, om nægtelse af overførsel fra arresthus til åbent fængsel, hvis

a) der er forløbet 6 måneder fra indsættelsen i arresthus, og

b) der resterer mere end 4 måneder af straffetiden,

7) en afgørelse efter § 28, stk. 1, nr. 1, 2 eller 3, eller stk. 2, jf. § 25, stk. 2, om overførsel fra åbent fængsel til arresthus, hvis der resterer mere end 4 måneder af straffetiden,

8) en afgørelse efter § 46 om nægtelse af tilladelse til uledsaget udgang, hvis

a) der er forløbet 4 måneder fra straffuldbyrdelsens iværksættelse uden nogen uledsaget udgang eller 6 måneder fra seneste uledsagede udgang, og

b) der er forløbet halvdelen eller 8 år af straffetiden,

9) en afgørelse efter § 55, stk. 4, om tilbageholdelse af brev, såfremt afgørelsen er begrundet i hensynet til beskyttelse af den forurettede,

10) en afgørelse efter § 67 om disciplinærstraf i form af strafcelle i mere end 7 dage,

11) en afgørelse efter § 73 om konfiskation af genstande eller penge, hvis værdi overstiger det almindelige vederlag, der udbetales indsatte for en uges beskæftigelse,

12) en afgørelse efter § 74 om modregning af erstatningsbeløb, der overstiger størrelsen af det i nr. 11 nævnte ugentlige vederlag,

13) en afgørelse efter § 80 om nægtelse af prøveløsladelse i henhold til straffelovens § 38, stk. 1, eller om nægtelse af prøveløsladelse i henhold til straffelovens § 41, når 14 år af straffen af fængsel på livstid er udstået,

14) en afgørelse efter § 86, stk. 4, om genindsættelse af en prøveløsladt til udståelse af reststraf i henhold til straffelovens § 40, stk. 2 eller 3, eller til udståelse af straf af fængsel på livstid i henhold til straffelovens § 42, stk. 2,

15) en afgørelse efter § 88, jf. § 86, stk. 4, om indsættelse af en betinget benådet til udståelse af straf eller reststraf i henhold til straffelovens § 43,

16) en afgørelse om nægtelse af erstatning efter § 106 i anledning af uforskyldt udståelse af fængselsstraf i for lang tid eller anbringelse i strafcelle, jf. nr. 10.

Der er af Kriminalforsorgen foretaget et skøn over de økonomiske og administrative konsekvenser, som gennemførelse af hver af de 3 modeller må antages at medføre. Der henvises i den forbindelse til notat af 25. august 1997 med bilag fra Direktoratet for Kriminalforsorgen om de økonomiske og administrative konsekvenser af forslagene i betænkningen om en lov om fuldbyrdelse af straf, der er optaget som bilag 4 til betænkningen.

Som det fremgår heraf, er det Direktoratet for Kriminalforsorgens opfattelse, at skønnet over det forventede antal klagesager er realistisk, når henses til, at de indsatte ved at benytte en enkel adgang til domstolsprøvelse vil have "alt at vinde og intet at tabe". Direktoratet anser det for sandsynligt, at adgangen til at få indbragt afgørelsen for en uvildig instans vil øge de indsattes tilbøjelighed til at klage navnlig over de særligt indgribende afgørelser.

Med hensyn til ressourceforbruget ved de enkelte sager er beregningerne baseret på en antagelse af, at størstedelen af klagerne vil blive rejst af indsatte med længere straffe, hvor det ikke sjældent vil være nødvendigt at transportere og fremstille de indsatte i retten. Det er endvidere lagt til grund, at der i vekslende omfang vil være behov for at indkalde fængselspersonale til afgivelse af vidneudsagn i retten.

Om de økonomiske og administrative konsekvenser for domstolene, herunder også for så vidt angår udgifterne til beskikkelse af advokater, henvises til notat af 7. oktober 1997 fra præsidenten for Østre Landsret om de økonomiske og administrative omkostninger af forslagene i betænkningen om lov om fuldbyrdelse af straf. Notatet er optaget som bilag 5 til betænkningen.

Fire af Straffelovrådets medlemmer (Jacques Hermann, Kaspar Linkis, Annemette Møller og Sven Ziegler) finder, at der ud fra retssikkerhedsmæssige hensyn kan være grund til at udbygge den nugældende klageordning, således at der gives de indsatte mulighed for på en enkel måde at indbringe visse særligt indgribende afgørelser vedrørende straffuldbyrdelsen for domstolene.

Som anført ovenfor kan afgrænsningen af de afgørelser, der skal indgå i en udvidet klageordning, ske ud fra forskellige hensyn, f.eks. om afgørelsen har lighed med en straffesag eller af den indsatte typisk opfattes som særligt indgribende. Der kan på denne baggrund opstilles flere forskellige klagemodeller, som kan indgå i de samlede overvejelser om en udvidet klageordning inden for straffuldbyrdelsen.

De økonomiske og administrative konsekvenser vil være forskellige alt efter, hvilken afgrænsning der foretages af de afgørelser, der skal være omfattet af en udvidet klageordning, jf. herved bilag 4 og 5 om de økonomiske og administrative konsekvenser, som gennemførelsen af model 1, 2 eller 3 skønnes at medføre.

Selv om ressourcemæssige hensyn ikke skal være afgørende for valget af model, vil det dog være unaturligt ikke også i overvejelserne at inddrage dette aspekt. En ordning kan være så bekostelig i forhold til det, der opnås herved, og det, der skønnes nødvendigt at opnå, at det må overvejes, om disse ressourcer bedre kan benyttes til opnåelse af andre mål inden for Kriminalforsorgen.

Ved afgrænsningen af en udvidet klageordning inden for straffuldbyrdelsen vil det være naturligt at tage udgangspunkt i afgørelser, der har lighed med straffesager eller i øvrigt må anses for at være af særligt indgribende betydning for den indsatte.

En klageordning, der f.eks. bygger på model 1, indebærer bl.a., at der gives adgang til udvidet domstolsprøvelse af afgørelser, der retter sig mod Kriminalforsorgens mulighed for at opretholde orden og sikkerhed i afsoningsinstitutionerne. Det gælder bl.a. visse afgørelser om anbringelse i arresthus og lukket fængsel, overførsel fra åbent til lukket fængsel og fra fængsel til arresthus samt nægtelse af overførsel fra lukket til åbent fængsel og fra arresthus til fængsel. Også afgørelser om nægtelse af tilladelse til besøg af den pågældendes nærmeste, udelukkelse fra fællesskab og hensættelse i sikringscelle omfattes af den udvidede klageordning ifølge model 1.

Bl.a. afgørelser om anbringelse i og overførsel mellem de forskellige afsoningsinstitutioner i Kriminalforsorgen opfattes ofte som indgribende af de indsatte. Kriminalforsorgen har imidlertid ansvaret for opretholdelse af orden og sikkerhed i afsoningsinstitutio nerne, og personer, der er idømt frihedsstraf, må påregne, at der under afsoningen kan opstå behov for at træffe afgørelser om f.eks. overførsel til lukket fængsel eller til arresthus eller om nægtelse af tilladelse til besøg af den pågældendes nærmeste af hensyn til Kriminalforsorgens mulighed for at opretholde orden og sikkerhed i afsoningsinstitutionen. Det kan derfor give anledning til tvivl, om den udvidede adgang til domstolsprøvelse også bør gælde i tilfælde, hvor Kriminalforsorgen af ordens- og sikkerhedsmæssige grunde nødsages til at gøre indgreb over for den indsatte.

Udformningen af en udvidet klageordning bør sikre, at domstolsprøvelsen forbeholdes tilfælde, hvor der må antages at være reelt behov for en sådan ordning. Det bør i den forbindelse haves for øje, at de afgørelser, der af arbejdsgruppen foreslås inddraget under en udvidet adgang til domstolsprøvelse, i vidt omfang beror på en kriminalforsorgsmæssig vurdering. Det gælder f.eks.

behovet for at skride ind af hensyn til opretholdelse af orden og sikkerhed i en afsoningsinstitution. Der vil her ofte være tale om skønsprægede afgørelser, der træffes ud fra et indgående kendskab til miljøet i institutionen, et kendskab som domstolene ikke har i samme omfang. Domstolene må derfor forventes at udvise tilbageholdenhed ved efterprøvelsen af skønsudøvelsen i det enkelte tilfælde.

Afgørelser, der er begrundet i hensynet til opretholdelse af orden og sikkerhed i afsoningsinstitutionen, skal efter deres karakter typisk træffes og iværksættes hurtigt. Det er da også baggrunden for, at der både i arbejdsgruppens og rådets lovudkast stilles forslag om, at sagens indbringelse for retten normalt ikke har opsættende virkning, jf. § 110, stk. 4, i arbejdsgruppens lovudkast og § 118 i rådets lovudkast. Netop for de her omhandlede afgørelser synes en domstolsprøvelse, hvor resultatet vil foreligge kortere eller længere tid efter afgørelsen, ikke åbenbart nødvendig eller hensigtsmæssig. De ovennævnte fire rådsmedlemmer finder således, at man netop på dette område er uden for kerneområdet for en retslig kontrol. Efter de foreliggende erfaringer har Kriminalforsorgen da også hidtil på betryggende måde været i stand til at træffe disse afgørelser. Afgørelserne vil også som hidtil kunne indbringes for Folketingets Ombudsmand. Det følger endelig ikke af Den Europæiske Menneskerettighedskonvention, at den indsatte har krav på en udvidet adgang til domstolsprøvelse af afgørelser som de omhandlede, jf. herved afsnit 2 ovenfor.

Til det anførte kommer, at de økonomiske og administrative konsekvenser af at lade de afgørelser, der af Kriminalforsorgen træffes ud fra hensynet til at opretholde orden og sikkerhed i afsoningsinstitutionen, være omfattet af en udvidet klageordning, vil være endog særdeles betydelige, jf. bilag 4 og 5.

På denne baggrund er det de ovennævnte fire rådsmedlemmers opfattelse, at de omtalte afgørelser bør holdes uden for en udvidet klageordning.

Som anført ovenfor finder de ovennævnte fire rådsmedlemmer, at det ved afgrænsningen af en udvidet adgang til domstolskontrol vil være nærliggende at tage udgangspunkt i afgørelser, der ligger i naturlig forlængelse af straffesagen eller i øvrigt er af særligt indgribende betydning for den indsatte. Det fører til, at der bør gives mulighed for udvidet domstolsprøvelse af afgørelser om straffetidsberegning, disciplinærstraf og konfiskation.

Også afgørelser om nægtelse af prøveløsladelse og genindsættelse efter prøveløsladelse til udståelse af reststraffen bør omfattes, idet disse afgørelser retter sig mod det tidspunkt, hvor den indsatte kan forventes at blive løsladt, og derfor er af meget væsentlig betydning for den pågældende.

Endelig vil det være naturligt at give mulighed for udvidet domstolsprøvelse af afgørelser om nægtelse af erstatning for uforskyldt udståelse af fængselsstraf i for lang tid og for indgreb, der har lighed med straffesager. For så vidt angår erstatning må det dog også kræves, at selve indgrebet er undergivet udvidet adgang til domstolsprøvelse. Det medfører, at den udvidede adgang til domstolsprøvelse ikke bør omfatte afgørelser om nægtelse af erstatning for uforskyldt anbringelse i forhørscelle, og at den udvidede adgang til domstolsprøvelse af afgørelser om nægtelse af erstatning for uforskyldt anbringelse i strafcelle begrænses til tilfælde, hvor en sådan anbringelse har været mere end 7 dage.

Som anført ovenfor kan afgørelser om forbud mod offentliggørelse af bestemte artikler i de indsattes blade, indskrænkning i den indsattes kontakt til medierne og tilbageholdelse af breve bestemt til afsendelse efter omstændighederne træffes såvel af ordens- og sikkerhedsmæssige hensyn som af andre hensyn, f.eks. hensynet til beskyttelse af den forurettede ved lovovertrædelsen. De ovennævnte fire rådsmedlemmer har derfor overvejet, om der i disse tilfælde kan antages at være et særligt behov for at give mulighed for en udvidet adgang til domstolsprøvelse.

Afgørelser om tilbageholdelse af breve må anses for et væsentligt indgreb i den indsattes mulighed for at kontakte personer uden for afsoningsinstitutionen. I de tilfælde, hvor dette indgreb ikke kan begrundes ud fra ordens- eller sikkerhedsmæssige hensyn, men alene har baggrund i hensynet til beskyttelse af den forurettede ved lovovertrædelsen, må der antages at være et særligt behov for, at afgørelsen om tilbageholdelse af brevet kan prøves ved domstolene. Endvidere giver det ifølge Kriminalforsorgen ikke i praksis anledning til vanskelighed at udskille de tilfælde, hvor breve tilbageholdes af hensyn til beskyttelse af den forurettede ved lovovertrædelsen. De ovennævnte fire rådsmedlemmer finder på den baggrund i lighed med arbejdsgruppen, at afgørelser, hvorved der af hensyn til den forurettede ved lovovertrædelsen gøres indgreb i den ind sattes ret til at afsende breve, bør omfattes af den udvidede adgang til domstolsprøvelse.

Afgørelser om forbud mod offentliggørelse af bestemte artikler i de indsattes blade og indskrænkning i den indsattes ret til kontakt til medierne må også anses for væsentlige indgreb. I de tilfælde, hvor indgrebet kan begrundes i ordens- eller sikkerhedsmæssige hensyn, må den indsatte dog efter de ovennævnte fire rådsmedlemmers opfattelse påregne, at der kan gøres indgreb i retten til at udgive blade og kontakte medierne.

Ifølge Kriminalforsorgen er hovedparten af de afgørelser, der i dag træffes om indgreb i retten til at udgive blade, begrundet i ordens- eller sikkerhedsmæssige hensyn. Endvidere kan det i praksis være vanskeligt at udskille de tilfælde, hvor afgørelsen beror på andre end ordens- eller sikkerhedsmæssige hensyn. Desuden er afgørelser om forbud mod offentliggørelse af bestemte artikler i de indsattes blade ikke omfattet af arbejdsgruppens forslag om en udvidet adgang til domstolsprøvelse. På den baggrund finder de ovennævnte fire rådsmedlemmer, at der ikke er tilstrækkeligt grundlag for at foreslå disse afgørelser omfattet af den udvidede klageordning. Der vil fortsat være mulighed for at klage til Folketingets Ombudsmand.

Ifølge Kriminalforsorgen er hovedparten af de afgørelser, der i dag træffes om indgreb i den indsattes kontakt til medierne, begrundet i hensynet til retsfølelsen. Dette forhold giver efter de ovennævnte fire rådsmedlemmers opfattelse ikke i sig selv tilstrækkeligt grundlag for, at forslaget om udvidet adgang til domstolsprøvelse også bør omfatte afgørelser af denne type. Som det fremgår af § 59, stk. 2, i rådets lovudkast, kræver bestemmelsen, at der foreligger kvalificerede omstændigheder, for at Kriminalforsorgen af hensyn til retsfølelsen kan gøre indgreb i den indsattes ret til kontakt til medierne. Bestemmelsens anvendelsesområde er således indskrænket til de særlige tilfælde, hvor formålet med begrænsningen er at modvirke en åbenbar krænkelse af retsfølelsen. Endvidere vil der også i disse tilfælde fortsat være adgang til at klage til Folketingets Ombudsmand, når afgørelser af denne type ikke indgår i forslaget om en udvidet adgang til domstolsprøvelse. Afgørelser om begrænsning i den indsattes ret til kontakt til medierne er i øvrigt heller ikke omfattet af arbejdsgruppens forslag om en udvidet adgang til domstolsprøvelse. De ovennævnte fire rådsmedlemmer finder på den baggrund, at der ikke er tilstrækkeligt grundlag for at foreslå disse afgørelser omfattet af den udvidede klageordning.

Som det fremgår af afsnit 8.1. ovenfor, foreslår et flertal i arbejdsgruppen, at afgørelser om nægtelse af tilladelse til udgang bør omfattes, når bl.a. visse betingelser med hensyn til straffetiden er opfyldt. Et mindretal i arbejdsgruppen går også ind for, at der bør være adgang til domstolsprøvelse, men vil begrænse domstolsprøvelsen til tilfælde, hvor afgørelsen indebærer inddragelse af en allerede meddelt tilladelse.

De ovennævnte fire rådsmedlemmer er opmærksomme på, at afgørelser om nægtelse og tilbagekaldelse af tilladelse til udgang ofte opfattes som indgribende af indsatte. Heroverfor kan imidlertid anføres, at afgørelser om nægtelse og tilbagekaldelse af tilladelse til udgang ikke retter sig mod længden af frihedsberøvelsen. Endvidere har sådanne afgørelser ikke lighed med straffesager i samme omfang som f.eks. afgørelser om disciplinærstraf og konfiskation. Hertil kommer, at der i afgørelser om udgang indgår en skønsmæssig vurdering bl.a. af risikoen for misbrug af udgangstilladelsen, og at domstolene derfor må forventes at udvise tilbageholdenhed ved efterprøvelsen af skønsudøvelsen i det enkelte tilfælde. Endelig vil der også på dette område fortsat være adgang til at klage til Folketingets Ombudsmand. På den baggrund er der efter de ovennævnte fire rådsmedlemmers opfattelse heller ikke på dette område tilstrækkeligt grundlag for at foreslå regler, der giver udvidet adgang til domstolsprøvelse.

Som nævnt i afsnit 8.1. ovenfor, gik et mindretal i arbejdsgruppen ind for, at afgørelser om nægtelse af tilladelse til at have sit barn under 3 år hos sig i afsoningsinstitutionen bør omfattes af den udvidede klageordning. Mindretallet lagde i den forbindelse vægt på, at en sådan afgørelse kan få store og langtrækkende konsekvenser for både den indsatte og barnet. Endvidere har domstolene en betydelig erfaring i behandlingen af sager om forældremyndighed, og domstolene må derfor antages at være bedre egnet end Kriminalforsorgen til at foretage en helhedsvurdering af, hvad der er bedst for barnet. Som det fremgår af bemærkningerne til § 54 i rådets lovudkast, kan rådet tiltræde, at man i straffuldbyrdelsesloven viderefører den nuværende mulighed for efter omstændighederne at kunne have små børn hos sig under afsoningen. Rådet finder imidlertid ikke, at det skal påhvile Kriminalforsorgens institutioner at tage stilling til, om det er bedst for barnet at opholde sig hos den indsatte i institutionen. Vurderingen af, om dette er stemmende med barnets tarv, bør påhvile de sociale myndigheder, der i modsat fald vil kunne træffe bestemmelse om anden anbringelse, eventuelt tvangsmæssigt efter de i den sociale lovgivning gældende regler. For disse tilfælde er der endvidere fastsat særlige regler om domstolsprøvelse. Rådet foreslår på den baggrund, at lovudkastets bestemmelse herom affattes således, at en indsat har ret til at have sit barn under 3 år hos sig i institutionen, hvis den indsatte selv er i stand til at passe barnet, jf. § 54, stk. 1, i rådets lovudkast.

Spørgsmålet om, hvorvidt den indsatte selv er i stand til at passe barnet i vedkommende afsoningsinstitution, beror i høj grad på en kriminalforsorgsmæssig vurdering. Efter de ovennævnte fire rådsmedlemmers opfattelse må det forventes, at domstolene også på dette punkt vil udvise tilbageholdenhed ved efterprøvelsen af det skøn, som Kriminalforsorgen har udøvet i det enkelte tilfælde. De ovennævnte fire rådsmedlemmer finder bl.a. på denne baggrund i lighed med flertallet i arbejdsgruppen, at afgørelser om nægtelse af tilladelse til at have små børn hos sig i afsoningsinstitutionen bør holdes uden for forslaget om en udvidet adgang til domstolsprøvelse.

Et særligt spørgsmål er, om der bør gives adgang til udvidet domstolsprøvelse af afgørelser, hvorved Kriminalforsorgen i den indsattes vederlag for beskæftigelse modregner krav på erstatning i anledning af skade, som den indsatte har forvoldt på institutionens ting, jf. § 74 i rådets lovudkast. For at undlade at inddrage afgørelser om modregning under en udvidet klageordning kunne anføres, at bestemmelsen har baggrund i ordens- og sikkerhedsmæssige hensyn, idet formålet er at modvirke, at indsatte volder skade på institutionens ting. Når institutionen modregner, afskæres den indsatte imidlertid fra at få prøvet eventuelle indsigelser vedrørende erstatningskravet. Efter de ovennævnte fire rådsmedlemmers opfattelse må der derfor i disse tilfælde antages at være et særligt behov for domstolsprøvelse. De ovennævnte fire rådsmedlemmer finder på den baggrund i lighed med arbejdsgruppen, at der også bør være mulighed for udvidet domstolsprøvelse af afgørelser om modregning af erstatningsbeløb i den indsattes vederlag for beskæftigelse.

Sammenfattende er det herefter de ovennævnte fire rådsmedlemmers opfattelse, at det ikke er påkrævet efter hensigtsmæssigt at udbygge klageordningen i det omfang, som arbejdsgruppen har stillet forslag om, jf. afsnit 8.1. ovenfor, men at der bør gennemføres en udvidelse af klageordningen inden for straffuldbyrdelsen, således at der gives mulighed for at indbringe visse særligt indgribende afgørelser for domstolene.

Det vil være naturligt at give mulighed for udvidet domstolsprøvelse af afgørelser, der har lighed med straffesager eller i øvrigt har særligt indgribende betydning for den indsatte, dvs. afgørelser om straffetidsberegning, tilbageholdelse af breve af hensyn til beskyttelse af den forurettede ved lovovertrædelsen, disciplinærstraf, konfiskation, modregning af erstatningsbeløb, nægtelse af prøveløsladelse, genindsættelse efter prøveløsladelse og indsættelse af en betinget benådet samt afgørelser om nægtelse af erstatning i anledning af uforskyldt udståelse af fængselsstraf i for lang tid eller anbringelse i strafcelle i mere end 7 dage.

De ovennævnte fire rådsmedlemmer har drøftet, om klageordningen kan udformes i lighed med model 2, der er beskrevet ovenfor. Det er de ovennævnte rådsmedlemmers konklusion, at den pågældende model må anses for dækkende for medlemmernes synspunkter. De ovennævnte rådsmedlemmer kan derfor gå ind for, at der i § 112 i straffuldbyrdelsesloven optages bestemmelser, der giver mulighed for udvidet domstolsprøvelse svarende til model 2.

Om overvejelserne vedrørende indførelse af en appelbegrænsningsmodel, således at der som udgangspunkt alene er mulighed for domstolsprøvelse i én instans, dvs. byretten, henvises til afsnit 9 nedenfor.

To medlemmer (Torsten Hesselbjerg og Christian Trønning) anser alle tre modeller for forsvarlige.

Efter disse medlemmers opfattelse må en nærmere stillingtagen til de tre modeller imidlertid - ud over mere principielle overvejelser vedrørende behovet for en adgang til domstolsprøvelse af de forskellige typer afgørelser - i betydeligt omfang afhænge af, hvilke muligheder der foreligger for en tildeling eller prioritering af ressourcer til dette og andre områder inden for Kriminalforsorgen.

På det foreliggende grundlag finder disse medlemmer herefter ikke at burde udtale sig om, hvilken model der bør foretrækkes.

To medlemmer (Jørgen Bang og Vagn Greve) anfører, at hovedtanken bag straffuldbyrdelsesloven er at opfylde retsstatskravene. Efter den almindelige opfattelse er der to led heri. Administrationen skal fungere under loven og under domstolskontrol. Udkastet til straffuldbyrdelseslov skal som helhed opfylde første led. I denne forbindelse er spørgsmålet, hvorvidt også det andet led skal opfyldes. En total opfyldelse ville forudsætte en let adgang til fuldstændig domstolsprøvelse af alle beslutninger og al faktisk virksomhed inden for straffuldbyrdelsen, som har direkte konsekvenser for de dømte. En sådan fuldstændig efterprøvelse ville også være i bedst overensstemmelse med tankerne bag Den Europæiske Menneskeretskonvention.

Det forekommer dog rimeligt af ressourcegrunde at begrænse mulighederne for den lette adgang til fuldstændig domstolskontrol til de afgørelser, som er af væsentlig betydning for den indsatte og/eller som berører retsområder af særlig principiel betydning. Den ovenstående model 1 er udtryk for en sådan ressourcebegrundet indskrænkning i den almindelige adgang til efterprøvelse.

Uenigheden mellem de ovennævnte fire rådsmedlemmer og os vedrører spørgsmålet, om model 1 eller model 2 bør foretrækkes. Model 1 rummer alle de sagstyper, som model 2 omfatter, samt nogle få yderligere områder. De fire rådsmedlemmer har begrundet fravalget af disse områder i såvel reale som ressourcemæssige hensyn.

Vi fastholder model 1 af to grunde:

For det første er også de af de ovennævnte fire rådsmedlemmer fravalgte sagstyper af så væsentlig betydning, at de ikke efter vores opfattelse alene bør kunne efterprøves med hjemmel i grundlovens snævre § 63.

For det andet anser vi det ovennævnte skøn over antallet af sager for urealistisk stort; det samme gælder ressourceforbruget ved den typiske sag.

Det må ventes, at der umiddelbart efter indførelsen af en lettere mulighed for domstolsprøvelse vil være et stort antal dømte, som vil afprøve denne mulighed. Hvis det viser sig, at domstolene underkender de administrative afgørelser i større tal, vil der kunne forventes et fortsat stort antal indbringelser; hvilket så også vil være sagligt velbegrundet.

Hvis det viser sig, at domstolene opretholder langt hovedparten af de administrative afgørelser - hvilket er det mest sandsynlige - må der ventes et fald efter den første bølge. Der er ingen, som med rimelig sikkerhed kan sige, hvilket niveau klagetallet vil stabilisere sig på, men alle fremskaffede, sammenlignelige tal fra ind- og udland tyder på et væsentligt lavere niveau end de tal, som Kriminalforsorgen har fremlagt, og som er lagt til grund for Kriminalforsorgens og Domstolenes skøn over det ventede ressourceforbrug.

I dag opfylder Folketingets Ombudsmand i meget høj grad den funktion, som domstolene skal overtage. Ombudsmanden behandler ca. 50 sager om året fra dette område. Domstolene skal kun overtage en mindre del af de sagstyper, som i dag kan forelægges ombudsmanden.

I Sverige indbringes ca. 550 sager for domstolene, selv om fangetallet er betydeligt større end i Danmark. I Canada, hvor alt kan indbringes for domstolene, har man et endnu mindre antal sager (ca. 300) i det føderale fængselsvæsen, som har et fangetal 3- 4 gange større end det danske. I Tyskland oplyses det ligeledes, at der kun indbringes få sager til efterprøvelse. Af mange grunde er disse tal meget vanskelige at sammenligne med de danske, ventede tal. De administrative systemer er meget forskellige; det samme gælder domstolssystemerne og de retlige og faktiske betingelser for at begære domstolsprøvelse. Det synes dog berettiget at konkludere, at Kriminalforsorgens skøn ikke får nogen støtte i de udenlandske tal.

Ressourceforbruget ved de enkelte sager synes også skønnet ud fra det maksimalt mulige. Når Kriminalforsorgen f.eks. oplyser, at personaleforbruget fra fængslerne forventes at blive op til ca. 4 medarbejdere pr. retsmøde og derefter benytter dette maksimaltal generelt, vil skønnet selvsagt blive urealistisk højt.

9. Fremgangsmåden ved behandlingen af klager under en udvidet klageordning

9.1. Arbejdsgruppens overvejelser

Arbejdsgruppen foreslår, at kun endelige administrative afgørelser kan indbringes for domstolene. Arbejdsgruppens flertal foreslår endvidere, at der fastsættes en frist på 14 dage for indbringelse af afgørelsen. Et mindretal på et medlem foreslår fristen fastsat til to måneder, og et andet mindretal på et medlem foreslår fristen fastsat til ét år. Der er i arbejdsgruppen enighed om at foreslå en frist på 6 måneder for fornyet indbringelse af det samme spørgsmål, jf. § 112, 1. pkt., i arbejdsgruppens lovudkast og betænkningen, bd. I, s. 339.

Efter § 108, stk. 1, i arbejdsgruppens lovudkast indbringes sagen for byretten i den retskreds, hvor den institution, som har truffet den oprindelige afgørelse, er beliggende. Er den indsatte senere overført til en anden institution, kan sagen i stedet indbringes for byretten i den retskreds, hvor den institution, som den dømte er anbragt i, er beliggende. Er den dømte ikke frihedsberøvet, indbringes sagen for byretten i den retskreds, hvor den dømte bor eller opholder sig. Hvis den dømte ikke har kendt bopæl eller opholdssted, indbringes sagen for Københavns Byret.

Retten kan efter begæring tillade, at en indbragt sag overflyttes til en anden ret, der er lovligt værneting efter reglerne i § 108, stk. 1, i arbejdsgruppens lovudkast, når dette på grund af vidners bopæl, den indsattes løsladelse eller af anden særlig grund skønnes hensigtsmæssigt til sagens fremme, jf. § 108, stk. 2, i samme lovudkast. Efter § 108, stk. 3, i samme lovudkast træffes afgørelsen af, om sagen skal henvises eller ikke, ved kendelse. En kendelse, hvorved sagen henvises, kan ikke indbringes for højere ret.

Arbejdsgruppen foreslår, at sagen indbringes for retten af Direktoratet for Kriminalforsorgen, der skal fremsende sagens akter med oplysning om den påklagede afgørelse, en kort redegørelse for de omstændigheder, der påberåbes, samt sagens bevismateriale, jf. § 109, stk. 1, i arbejdsgruppens lovudkast.

Efter § 110, stk. 1, i arbejdsgruppens lovudkast er det som udgangspunkt parterne, der oplyser sagen, men retten kan stille krav om tilvejebringelse af yderligere bevismidler. Retten kan endvidere bestemme, at sagen skal behandles skriftligt. Er den dømte ikke frihedsberøvet, og udebliver den pågældende uden at oplyse lovligt forfald, afgør retten, om sagen skal afvises eller udsættes. Retten kan med henblik på sagens behandling beskikke en advokat for den dømte, hvis der findes behov for det, medmindre den dømte selv har antaget en advokat, jf. § 110, stk. 2, i arbejdsgruppens lovudkast.

Om salær og godtgørelse for udlæg til den beskikkede advokat gælder ifølge § 110, stk. 3, i arbejdsgruppens lovudkast samme regler som i tilfælde, hvor der er meddelt fri proces. Retten kan dog, når der efter den dømtes forhold og sagens omstændigheder i øvrigt er særlig anledning til det, pålægge den dømte helt eller delvis at betale sagens omkostninger, jf. § 110, stk. 3, i arbejdsgruppens lovudkast. Med denne undtagelsesbestemmelse sigtes f.eks. til tilfælde, hvor indbringelsen for retten findes åbenbart urimelig, jf. betænkningen, bd. III, s. 746. Om rådets bestemmelse vedrørende sagsomkostninger henvises til § 120 i rådets lovudkast, hvor det i stk. 2 foreslås præciseret, at de almindelige regler om sagsomkostninger i retsplejelovens kapitel 30 finder anvendelse i tilfælde, hvor der ikke er beskikket advokat.

Arbejdsgruppen finder, at hensynet til Kriminalforsorgens ordens- og sikkerhedsmæssige virksomhed taler imod, at indbringelse af en afgørelse for domstolene i almindelighed tillægges opsættende virkning. Arbejdsgruppen foreslår derfor, at indbringelse alene skal tillægges opsættende virkning, når Direktoratet for Kriminalforsorgen har truffet bestemmelse herom, eller det bestemmes af retten, jf. § 110, stk. 4. Arbejdsgruppen forudsætter i den forbindelse, at Direktoratet for Kriminalforsorgen af egen drift i hvert enkelt tilfælde overvejer, om klagen kan tillægges opsættende virkning, uden at dette tilsidesætter afgørende hensyn til Kriminalforsorgens ordens- og sikkerhedsmæssige virksomhed, jf. betænkningen, bd. 1, s. 339.

Efter § 111 i arbejdsgruppens lovudkast afgør retten ved kendelse, om sagen skal afvises, eller om afgørelsen skal stadfæstes, ændres eller ophæves. Kendelsen kan påkæres efter retsplejelovens kapitel 37. Det indebærer bl.a., at afgørelsen i kæresagen normalt træffes på det indkomne skriftlige grundlag. Den dømtes udeblivelse kan dog ved mundtlig behandling kun medføre, at kæremålet afvises, når den dømte ikke er frihedsberøvet, jf. § 111, stk. 2, 2. pkt., i arbejdsgruppens lovudkast.

I § 113 i arbejdsgruppens lovudkast er det fastsat, at §§ 107-111 også finder anvendelse ved klage fra andre end indsatte over en afgørelse efter § 68 om konfiskation af værdier over 1.000 kr. hos den pågældende. Denne klageadgang tager udelukkende sigte på konfiskation efter straffuldbyrdelsesloven og omfatter derfor ikke konfiskation efter straffelovens regler, jf. betænkningen, bd. III, s. 747.

9.2. Straffelovrådets overvejelser

Straffelovrådet er enigt i, at domstolsprøvelsen alene bør omfatte endelige administrative afgørelser. Rådet kan endvidere som udgangspunkt tiltræde flertallets opfattelse, hvorefter der ikke kan antages at være behov for at fastsætte en længere frist for indbringelse af klagen. Rådet lægger i den forbindelse bl.a. vægt på, at indbringelsen kan ske ved en formløs meddelelse til den administrative myndighed.

Rådet har dog fundet, at 14 dage kan være for kort en frist, idet der bør gives den indsatte mulighed for at overveje spørgsmålet om klage nærmere og eventuelt drøfte det med en advokat. Det er på den baggrund rådets opfattelse, at fristen for indbringelse af klagen bør fastsættes til 4 uger. Rådet kan i øvrigt som udgangspunkt tilslutte sig arbejdsgruppens forslag om en frist på 6 måneder for fornyet indbringelse af det samme spørgsmål. Ved afgørelser om nægtelse af prøveløsladelse fra fængsel på livstid foreslås dog indført en ordning, hvorefter spørgsmålet om prøveløsladelse først på ny kan indbringes for retten, når der er forløbet 1 år fra rettens afgørelse, jf. § 124, stk. 1, 3. pkt., i rådets lovudkast.

Rådet har endvidere fundet, at det bør overlades til retten at træffe bestemmelse om, hvorvidt en sag efter sin karakter bør behandles mundtligt. Der er efter rådets opfattelse grund til at tro, at et stort antal sager allerede ved modtagelsen vil være tilstrækkeligt oplyst, således at retten i mange tilfælde umiddelbart vil kunne træffe sin afgørelse, efter at den dømte eller dennes advokat i et skriftligt indlæg har haft lejlighed til at udtale sig om Kriminalforsorgens begrundelse for den pågældende afgørelse. Rådet har derfor fundet det hensigtsmæssigt og forsvarligt at foreslå, at sagerne, selv om hovedprincippet i retsplejen er mundtlighed, som udgangspunkt behandles skriftligt, men således at retten - også af egen drift - kan træffe bestemmelse om mundtlig behandling.

Rådet har også fundet, at retten bør have mulighed for at stille krav om tilvejebringelse af yderligere oplysninger. Som anført af arbejdsgruppen bør loven udformes på en måde, der giver mulighed for hurtig sagsbehandling under hensyntagen til karakteren af den pågældende afgørelse. Det er i det offentliges og normalt også i den dømtes interesse, at sagen afgøres så hurtigt som muligt.

Straffelovrådet har i december 1996 afgivet en særudtalelse om aktindsigt i sager om straffuldbyrdelse. I denne udtalelse foreslår rådets flertal (Jacques Hermann, Kaspar Linkis, Annemette Møller, Hanne Schmidt, Christian Trønning og Sven Ziegler), at forvaltningslovens § 9 om partsaktindsigt ændres, således at der ikke er aktindsigt for parten i forbindelse med fuldbyrdelse af frihedsstraf i sager om valg af afsoningsinstitution, sager om overførsel til anden afsoningsinstitution eller afdeling i en afsoningsinstitution eller sager om udelukkelse fra fællesskab. Endvidere foreslås forvaltningslovens § 24 om begrundelse ændret, således at afgørelser i de typer af sager, der foreslås undtaget fra aktindsigt, for så vidt angår begrundelsen alene skal indeholde en henvisning til de retsregler, i henhold til hvilke afgørelsen er truffet.

Et mindretal (Jørgen Bang og Vagn Greve) finder, at der ikke er behov for at foretage ændring på området, jf. herved forvaltningslovens § 15 om adgangen til at begrænse adgangen til aktindsigt efter en konkret vurdering. Mindretallet finder endvidere, at forslaget om yderligere at begrænse adgangen til aktindsigt giver anledning til betænkelighed og har på den baggrund frarådet forslaget.

Om flertallets og mindretallets overvejelser henvises til den pågældende udtalelse, der er optaget som bilag 3 til betænkningen.

Et særligt spørgsmål er, hvorledes de oplysninger, der er undtaget fra aktindsigt under Kriminalforsorgens sagsbehandling, skal indgå ved domstolsprøvelsen. Som eksempel kan peges på afgørelser om fuldbyrdelse af fængselsstraf i lukket fængsel, overførsel fra åbent til lukket fængsel, nægtelse af tilladelse til uledsaget udgang, udelukkelse fra fællesskab og disciplinærstraf. Der er i alle tilfælde tale om sager, hvor Kriminalforsorgens afgørelse vil kunne bero på oplysninger fra personer, der har behov for den beskyttelse, der kan ligge i afslået aktindsigt.

Arbejdsgruppens lovudkast indeholder ingen bestemmelser, der gør det muligt at afskære den dømte fra at gøre sig bekendt med oplysninger, der er undtaget fra aktindsigt under Kriminalforsorgens sagsbehandling. I mangel af holdepunkter for det modsatte må det derfor antages, at den dømte har krav på at blive gjort bekendt med sådanne oplysninger. Ønsket om at gøre sig bekendt med oplysninger, der med hjemmel i forvaltningsloven er undtaget fra aktindsigt, kan i sig selv motivere den dømte til at kræve Kriminalforsorgens afgørelse indbragt for domstolene. Uden regler, der imødegår dette problem, kan forslaget om domstolsprøvelse derfor foregribe Kriminalforsorgens mulighed for at undtage oplysninger fra aktindsigt af hensyn til straffuldbyrdelsen.

En nærliggende løsning er at indføre en bestemmelse, der også under domstolsprøvelsen afskærer den dømte fra at gøre sig bekendt med oplysninger, der er undtaget fra aktindsigt med hjemmel i forvaltningsloven. Herved opnås det, at den dømte ikke vinder noget ved at anmode om domstolsprøvelse af en afgørelse, som den pågældende ikke af andre grunde er uenig i.

Imod en sådan ordning kan det anføres, at der allerede i dag ved reglerne i retsplejelovens § 171 om vidnefritagelse og §§ 298-299, jf. § 171, om fritagelse for editionspligt er fastsat bestemmelser, der imødekommer behovet for beskyttelse, idet disse regler giver mulighed for at fritage for vidne- og editionspligten bl.a. i tilfælde, hvor opfyldelsen af pligten må antages at ville påføre den pågældende selv eller den pågældendes nærmeste væsentlig skade.

Det kan endvidere anføres, at der ikke kan antages at være noget praktisk behov for at fastsætte yderligere regler på området, hvis forslaget om at afskære aktindsigt gennemføres sammen med forslaget i klagemodel 2, idet disse forslag medfører, at der ikke er udvidet adgang til domstolsprøvelse af afgørelser, som er undtaget fra aktindsigt, dvs. afgørelser om valg af afsoningsinstitution og overførsel til anden afsoningsinstitution m.v. og afgørelser om udelukkelse fra fællesskab.

Heroverfor kan det anføres, at de ovennævnte regler ikke yder den person, der har gi vet oplysninger til Kriminalforsorgen, fuld beskyttelse, idet retten kan pålægge bl.a. et vidne at afgive forklaring, når forklaringen må anses for at være af afgørende betydning for sagens udfald, og sagens beskaffenhed og dens betydning for vedkommende part eller samfundet findes at berettige dertil, jf. retsplejelovens § 171, stk. 3.

Imod en ordning, der afskærer den dømte fra at gøre sig bekendt med oplysninger, der er undtaget fra aktindsigt, kan også anføres, at den reelt giver mulighed for "anonym vidneførsel".

Heroverfor kan det anføres, at betænkelighederne er mindre, end hvis domstolene skulle foretage en vurdering af skyldspørgsmålet i en straffesag. Det er der ikke tale om, idet formålet med straffuldbyrdelseslovens bestemmelser om domstolsprøvelse er at efterprøve visse administrative afgørelser af særligt indgribende betydning for den dømte.

Når Straffelovrådet alligevel ikke vil foreslå en regel, der generelt afskærer den dømte fra at blive gjort bekendt med oplysninger, der er undtaget fra aktindsigt, skyldes det, at en forsvarlig domstolsprøvelse i visse tilfælde nødvendiggør, at den indsatte gøres bekendt med de pågældende oplysninger.

Flertallet (Jacques Hermann, Torsten Hesselbjerg, Kaspar Linkis, Annemette Møller, Christian Trønning og Sven Ziegler) anfører, at der allerede i dag kan rejses spørgsmål om beskyttelse af oplysninger, der efter forvaltningslovens § 15 undtages fra aktindsigt under Kriminalforsorgens sagsbehandling, idet der ikke er regler, som under domstolsprøvelse i medfør af grundlovens § 63 afskærer den dømte fra at blive gjort bekendt med sådanne oplysninger.

Forslaget om at udvide adgangen til domstolsprøvelse aktualiserer dette spørgsmål, idet den dømte med dette forslag opnår en lettere adgang til domstolsprøvelse end efter grundlovens § 63, der kræver, at den pågældende udtager stævning mod Justitsministeriet.

Gennemføres flertallets forslag om at begrænse adgangen til aktindsigt, vil der ikke være aktindsigt i sager om valg af afsoningsinstitution, om overførsel til anden afsoningsinstitution eller afdeling i en afsoningsinstitution eller om udelukkelse fra fællesskab.

Vælges det at udvide adgangen til domstolsprøvelse på grundlag af klagemodel 2, vil der ikke være udvidet adgang til domstolsprøvelse af afgørelser om valg af afsoningsinstitution, om overførsel til anden afsoningsinstitution eller afdeling i en afsoningsinstitution eller om udelukkelse fra fællesskab. Gennemføres flertallets forslag om at afskære aktindsigt i sager som de nævnte sammen med klagemodel 2, vil den dømte således være afskåret fra at benytte den udvidede adgang til domstolsprøvelse i samme omfang, som den pågældende er afskåret fra aktindsigt.

Det er på denne baggrund flertallets opfattelse, at der ikke kan antages at være noget praktisk behov for at fastsætte regler, der under en udvidet adgang til domstolsprøvelse giver mulighed for at afskære den dømte fra at gøre sig bekendt med oplysninger undtaget fra aktindsigt, hvis flertallets forslag om at udelukke aktindsigt i bestemte typer af sager gennemføres sammen med klagemodel 2. Flertallet er opmærksomt på, at afgørelser om valg af afsoningsinstitution, om overførsel til anden afsoningsinstitution eller afdeling i en afsoningsinstitution eller om udelukkelse fra fællesskab kan undergives domstolsprøvelse i medfør af grundlovens § 63 med deraf følgende mulighed for den dømte for at opnå kendskab til oplysninger, der måtte være undtaget fra aktindsigt i medfør af forvaltningslovens § 15. Flertallet har dog ikke fundet noget praktisk behov for at fastsætte regler for sådanne tilfælde. Flertallet lægger i den forbindelse bl.a. vægt på, at der ikke under den nugældende retstilstand har vist sig behov for sådanne regler med henblik på domstolsprøvelse i medfør af grundlovens § 63 af afgørelser, hvori indgår oplysninger, som Kriminalforsorgen har undtaget fra aktindsigt efter forvaltningslovens § 15.

Foretrækkes det imidlertid at udvide adgangen til domstolsprøvelse på grundlag af klagemodel 1 eller 3, vil der være udvidet adgang til domstolsprøvelse bl.a. af afgørelser om valg af afsoningsinstitution, om overførsel til anden afsoningsinstitution og om udelukkelse fra fællesskab. Da spørgsmålet om at afskære aktindsigt i medfør af forvaltningslovens § 15 ikke mindst kan tænkes at komme på tale i sådanne sager, vil der være behov for at fastsætte regler, der under domstolsprøvelse giver mulighed for at afskære den dømte fra at gøre sig bekendt med sådanne oplysninger. Vælges det at gennemføre klagemodel 1 eller 3 sammen med flertallets forslag om udelukkelse fra aktindsigt, vil behovet for fastsættelse af regler, der beskytter mod videregivelse af oplysninger til den dømte under domstolsprøvelsen, være så meget desto større, idet den dømte ellers ville kunne have en særlig tilskyndelse til at forlange domstolsprøvelse med henblik på at opnå kendskab til oplysninger, som den pågældende ikke under Kriminalforsorgens sagsbehandling har kunnet forlange aktindsigt i.

Da det ikke på forhånd kan vides, hvorledes klageordningen endeligt bliver fastlagt, har flertallet fundet det naturligt at overveje og foreslå udkast til en ordning, der under en udvidet adgang til domstolsprøvelse giver mulighed for at afskære den dømte fra at gøre sig bekendt med oplysninger, der er undtaget fra aktindsigt under Kriminalforsorgens sagsbehandling. Det er flertallets opfattelse, at man, hvis der er behov for sådanne regler, må sigte på en mellemløsning, der lader det være op til domstolene at afgøre i hvert enkelt tilfælde, om prøvelsen kan gennemføres på et forsvarligt grundlag uden helt eller delvis at gøre den dømte bekendt med de oplysninger, der er undtaget fra akt indsigt under Kriminalforsorgens sagsbehandling.

Herved opnås den mest smidige løsning, idet domstolene får mulighed for at vurdere, om der efter sagens karakter og omstændighederne i øvrigt er behov for, at den dømte gøres bekendt med oplysningerne. Domstolene må i den forbindelse bl.a. tage stilling til, om en undladelse af at gøre den dømte bekendt med de omhandlede oplysninger konkret vil være i strid med artikel 6 i Den Europæiske Menneskerettighedskonvention, og såfremt dette ikke antages, om en prøvelse overhovedet kan gennemføres på forsvarligt grundlag uden den indsattes kendskab til oplysningerne. Flertallet finder, at en sådan ordning ikke strider mod Menneskerettighedskonventionen, hvorved i øvrigt bemærkes, at afgørelser, der vedrører straffuldbyrdelsen, i almindelighed antages at falde uden for den strafferetlige del af artikel 6 i konventionen.

På den baggrund vil det ved domstolenes vurdering af, om den dømte skal gøres bekendt med de pågældende oplysninger, bl.a. skulle indgå, om der er tale om det eneste eller afgørende bevis, ligesom det vil have betydning, om den dømte kan blive gjort bekendt med indholdet af oplysningerne uden at blive gjort bekendt med kildens identitet. Det vil således være nødvendigt i hvert enkelt tilfælde at foretage en konkret afvejning af på den ene side de hensyn, der taler for hemmeligholdelse, og på den anden side hensynet til den dømtes mulighed for at tilrettelægge sit forsvar, ligesom det vil skulle overvejes, om de ulemper, som den dømte bliver underlagt, på tilstrækkelig vis opvejes af domstolenes behandling af sagen i øvrigt.

Som det fremgår, vil den foreslåede ordning ikke sikre medindsatte og andre fuld anonymitet. Flertallet finder det imidlertid betænkeligt at foreslå en ordning, der udelukker domstolene fra at gøre den dømte bekendt med oplysninger, der er undtaget fra aktindsigt. Det skyldes, at dette efter omstændighederne kan afskære domstolene fra at foretage en reel prøvelse af Kriminalforsorgens afgørelse.

Om enkelthederne i forslaget henvises til bemærkningerne til § 116 i rådets lovudkast.

Om rådets overvejelser vedrørende en appelbegrænsningsmodel henvises til afsnit 9.3. nedenfor.

Et mindretal (Jørgen Bang og Vagn Greve) anfører, at hvad enten man indfører den foreslåede regel om yderligere indskrænkninger i indsattes aktindsigt eller bevarer den nugældende regel, opstår der under domstolenes efterprøvelse af den administrative afgørelse nogle spørgsmål om behandlingen af de oplysninger, der ikke var undergivet aktindsigt under administrationens behandling af sagen. Det første spørgsmål er, om forvaltningen kan pålægges at fremkomme med de pågældende oplysninger (vidne- og editionspligt). Det andet spørgsmål er, om sådanne oplysninger kan gives til retten, uden at borgeren får indsigt i dem. Det tredie vedrører betydningen af, at oplysningerne ikke fremlægges (bevisbyrdespørgsmålet). Disse spørgsmål er ikke specielle for afgørelser i forbindelse med straffuldbyrdelse. De foreligger på alle de mange forvaltningsområder, hvor retten til aktindsigt i dag er begrænset gennem forvaltningslovens § 15 eller tilsvarende regler, og hvor der kan foregå en domstolskontrol efter grundlovens § 63 eller andre regler.

Det 1. spørgsmål er i dag besvaret i retsplejelovens regler om vidne- og editionspligt, f.eks. § 169. Disse regler må anses for udtømmende.

Det 3. spørgsmål er i dag ulovreguleret, og der foreslås ingen ændringer heri.

Det 2. spørgsmål vedrører en situation, hvor det kan diskuteres, om der bør ske en fravigelse af et af de mest fundamentale processuelle principper (retten til kontradiktion og forbudet mod anonyme vidner). Der kan tænkes forskellige svar på spørgsmålet, men retspolitisk er der især to, der er nærliggende.

Den første mulighed er at fortsætte med den nugældende retstilstand, hvorefter domstolene ikke kan tillægge oplysninger vægt, hvis den indsatte ikke har haft lejlighed til kontradiktion m.m.

Den anden mulighed er at anvende princippet i forvaltningslovens § 15 under domstolens behandling, dvs., at Kriminalforsorgen alene gør retten bekendt med informationen og/eller kilden til information, og at retten træffer sin afgørelse på dette grundlag, uden at den indsatte får mulighed for kontradiktion m.m. ("§ 15-modellen"). Denne model svarer ganske til den ordning med brug af anonyme vidner i straffesager, som Folketinget gentagne gange har afvist.

*Valget mellem de to muligheder må ske under respekt af de europæiske menneskerettigheder. Nogle af de afgørelser, der skal efterprøves, er antageligt omfattet af art. 6's regel om straffesager. Andre af dem er antageligt omfattet af art. 6's regel om afgørelser om den indsattes rettigheder og forpligtelser. I Kommentaren til menneskerettighedskonventionen fremhæves s. 140, at **"estemmelsen er absolut i sin formulering og tillader ingen undtagelser bortset fra retten til offentlig domsafsigelse". S. 146 ff. fremhæves princippet om equality of arms, og s. 147 at parterne skal have samme adgang til sagens dokumenter, til kontradiktion og til at afhøre vidner.***

Det Danske Center for Menneskerettigheder har efter anmodning fra Justitsministeriet afgivet en udtalelse over Straffelovrådets udtalelse af december 1996 om aktindsigt. Centret har bl.a. undersøgt, om Straffelovrådets udtalelse er i overensstemmelse med de menneskeretlige forpligtelser. Vi fremhæver, at centrets konklusion er, at det er betænkeligt ved flertallets forslag. Der peges særligt på Menneskerettighedskonventionens art. 6 og 8.

Centrets synspunkt understøttes af en af de nyeste domme (Michael-sagen) på et lignende område, hvor Menneskeretsdomstolen fastslog, at det var en krænkelse af konventionens art. 6, at moderen til et tvangsfjernet barn ikke havde fået indsigt i fortrolige rapporter, der blev lagt til grund for en tvangsfjernelse.

Det må antages, at de menneskeretlige begrænsninger i aktindsigt m.m. må have mindst samme vægt, når det drejer sig om den judicielle kontrol, som når det drejer sig om den administrative beslutning.

Hvis det til trods herfor antoges, af § 15-modellen ikke ville stride mod Den Europæiske Menneskerettighedskonvention, må der foretages en vurdering af de reale grunde. Og dette må under alle omstændigheder ske for de afgørelser, som ikke kan antages at være omfattet af et af de to led i art. 6. I denne forbindelse er der især to hensyn, som må inddrages.

For det første må det fremhæves, at alle de sager, der overhovedet kan prøves i denne procedure, er sager, der er meget indgribende for de dømte. Ved alle andre kan domstolsprøvelsen alene ske efter grundlovens § 63; hvilket dog kun forskyder problemet til denne sagstype.

Begrænsningen vil endvidere kun kunne være relevant, når den pågældende information er af væsentlig betydning for domstolenes kontrol. Hvis informationen ikke af Kriminalforsorgen opfattes som værende af væsentlig betydning, vil den uden videre kunne tilbageholdes fra domstolene. Kriminalforsorgen er ikke forpligtet til at påberåbe sig alt, hvad der taler for dens opfattelse.

Konklusionen bliver, at den foreslåede begrænsning i den dømtes adgang til viden om beslutningsgrundlaget strider mod så fundamentale retsprincipper (forbudet mod anonyme vidner, retten til kontradiktion), at der må tages afstand herfra.

Denne retstilstand overensstemmer med, hvad der f.eks. gælder i Tyskland, jf. følgende citat fra kommentaren til straffuldbyrdelsesloven (AK StVollzG § 115 Rz 11): "Ein ... Problem ensteht, wenn die Massnahme auf Angaben eines Mitgefangenen beruht, dessen Namen die Vollzugsanstalt geheimhalten will, weil er vor Repressalien durch andere Gefangene geschüzt werden muss oder wenn sein Name zur Ermöglichung weiterer Beobachtungen geheimgehalten werden muss ... In diesen Fällen darf aber das Gericht nicht mehr erfahren als der Antragsteller ..."

Det kan også nævnes, at Menneskerettighedsdomstolen for nylig (van Mechelen-sagen) har fremhævet, at det for politibetjente er en del af det normale arbejde at vidne for retten, og at domstolen samtidig fremhævede, at der i den tidligere afgørelse, hvor den tillod anonyme vidner (Doorson-sagen) havde været andre beviser, der støttede de anonyme forklaringer.

9.3. Straffelovrådets overvejelser om en appelbegrænsningsmodel

Efter § 111, stk. 2, 1. pkt., i arbejdsgruppens lovudkast kan rettens kendelse påkæres efter reglerne i retsplejelovens kapitel 37. Det indebærer bl.a., at der ikke gælder begrænsninger med hensyn til adgangen til at få prøvet byrettens afgørelse i landsretten, jf. retsplejelovens § 389, stk. 1. Også mere rutineprægede afgørelser kan derfor indbringes for landsretten.

Landsrettens afgørelse i kæresagen kan som udgangspunkt ikke indbringes for Højesteret, jf. retsplejelovens § 392, stk. 1, nr. 1. Efter retsplejelovens § 392, stk. 2, kan Procesbevillingsnævnet dog meddele tilladelse til kære, hvis kæren vedrører spørgsmål af principiel karakter. Ansøgning om kæretilladelse skal indgives til nævnet inden 2 uger efter, at afgørelsen er truffet. Procesbevillingsnævnet kan dog undtagelsesvis give tilladelse til kære, hvis ansøgning indgives senere, men inden 6 måneder efter, at afgørelsen er truffet.

Straffelovrådet har under overvejelserne om en udvidet klageordning inden for straffuldbyrdelsen drøftet at kombinere adgangen til domstolsprøvelse med en processuel begrænsning, således at der som udgangspunkt alene er mulighed for domstolsprøvelse i én instans, dvs. byretten.

Rådet er opmærksomt på, at en ordning, der som udgangspunkt alene tillader domstolsprøvelse i én instans, markerer en fravigelse fra den almindelige procesordning, idet der efter retsplejelovens regler om appel normalt er mulighed for at få prøvet byrettens afgørelse i landsretten. Mange af de afgørelser, der vil være omfattet af domstolsprøvelsen, vil imidlertid næppe kunne karakteriseres som vedrørende spørgsmål af principiel karakter. Der synes ikke for disse afgørelser behov for en to-instans behandling.

Med en appelbegrænsning opnås, at domstolene fastholdes som den myndighed, de indsatte kan klage til uden for Kriminalforsorgen, samtidig med, at adgangen til domstolsprøvelse i landsretten og Højesteret forbeholdes tilfælde, hvor der må antages at være et særligt behov for domstolsprøvelse i flere instanser. Til fordel for at kombinere en udvidet adgang til domstolsprøvelse med en appelbegrænsning kan også anføres en række ressourcemæssige hensyn. Som nævnt i afsnit 8.2. ovenfor bør ressourcemæssige hensyn ikke være afgørende for udformningen af klageordningen, men det vil dog være unaturligt i overvejelserne ikke også at inddrage dette aspekt.

Der er efter en samlet vurdering enighed i rådet om at anbefale, at der i forslaget om en udvidet adgang til domstolsprøvelse indsættes bestemmelser, som indebærer, at afgørelser truffet af byretten normalt kun kan prøves i landsretten og Højesteret efter tilladelse fra Procesbevillingsnævnet. Det gælder, uanset om forslaget om udvidet adgang til domstolsprøvelse bygger på model 1, 2 eller 3, jf. herved afsnit 8.2. ovenfor.

Der er endvidere enighed om, at adgangen til prøvelse i landsretten som udgangspunkt bør afgrænses til tilfælde, hvor sagen er af principiel karakter, eller særlige grunde i øvrigt taler for, at sagen bør kunne prøves i landsretten, jf. herved retsplejelovens § 962, stk. 3, 1. pkt., om påanke af visse domme i straffesager til landsretten. Der er også enighed om, at prøvelse i Højesteret bør forbeholdes tilfælde, hvor sagen er af principiel karakter.

Rådet finder imidlertid, at der må gælde visse undtagelser for foranstående system, således at visse afgørelser alligevel kan prøves ved landsretten uden appelbegrænsning. Rådet er således opmærksomt på, at afgørelser om genindsættelse efter prøveløsladelse eller betinget benådning vil være særligt indgribende for indsatte, der afsoner længerevarende straffe. Rådet finder derfor, at hensynet til den indsatte taler for, at sagen bør kunne prøves i landsretten uden appelbegrænsning, i tilfælde, hvor den resterende straftetid er 1 år eller mere.

Som det fremgår af kapitel 4 om prøveløsladelse af livstidsdømte, er det i dag alene muligt at løslade fra livstidsstraf ved benådning. Rådet foreslår, at der indføres mulighed for at prøveløslade fra livstidsstraf. I forslaget om en prøveløsladelsesordning indgår også, at der gives mulighed for domstolsprøvelse af afslag på prøveløsladelse efter afsoning af 14 år af en livstidsstraf, idet der ved disse meget langvarige afsoningsforløb må antages at være et særligt behov for domstolskontrol. Rådet finder på denne baggrund, at det stemmer bedst med de hensyn, der ligger bag den foreslåede ordning om domstolsprøvelse af afslag på prøveløsladelse fra livstidsstraf, at livstidsdømte får mulighed for at få prøvet sagen i landsretten uden begrænsning i appeladgangen.

Rådet foreslår på denne baggrund, at afgørelser om genindsættelse efter prøveløsladelse og betinget benådning fra tidsbestemt straf undtages fra forslaget om appelbegrænsning, således at disse afgørelser kan indbringes for landsretten uden tilladelse fra Procesbevillingsnævnet, når den resterende straffetid er 1 år eller mere. Også afgørelser om nægtelse af prøveløsladelse og genindsættelse efter prøveløsladelse eller betinget benådning fra straf af fængsel på livstid foreslås undtaget, således at disse afgørelser kan prøves i landsretten uden tilladelse fra Procesbevillingsnævnet. Indbringelse for Højesteret af de nævnte afgørelser kan kun ske med tilladelse fra Procesbevillingsnævnet, hvis sagen vedrører spørgsmål af principiel karakter. Om enkelthederne i forslaget henvises til §§ 121-125 i rådets lovudkast.

Kapitel 6 : Udkast til lov om fuldbyrdelse af straf m.v. med bemærkninger

1. Udkast til lov om fuldbyrdelse af straf m.v.

Afsnit I

Indledende bestemmelser

Kapitel 1

Lovens område og den centrale myndighed

Lovens område

§ 1. Efter reglerne i denne lov fuldbyrdes

1) fængselsstraffe,

2) bødestraffe,

3) betingede domme,

4) samfundstjeneste og

5) forvaring.

Den centrale myndighed

§ 2. Justitsministeriet, Direktoratet for Kriminalforsorgen, varetager den centrale ledelse og administration af fuldbyrdelsen af de i § 1 nævnte straffe m.v.

Kapitel 2

Almindelige bestemmelser om fuldbyrdelse af straf

§ 3. Fuldbyrdelse af en straf skal ske med fornøden hensyntagen såvel til straffens gennemførelse som til behovet for at hjælpe eller påvirke den dømte til at leve en kriminalitetsfri tilværelse.

§ 4. Der må ikke under fuldbyrdelsen af straf pålægges en person andre begrænsninger i tilværelsen end sådanne, der er fastsat ved lov eller er en følge af selve straffen.

Afsnit II

Fængselsstraffe

Kapitel 3

Almindelige bestemmelser

§ 5. Justitsministeren fastsætter regler om indretningen af institutioner under Kriminalforsorgen til fuldbyrdelse af fængselsstraf og om sådanne institutioners opdeling i åbne og lukkede institutioner.

§ 6. Justitsministeren fastsætter regler om erstatning til indsatte i Kriminalforsorgens institutioner for følger af ulykkestilfælde m.v.

§ 7. En person, der er idømt fængselsstraf, har også før straffuldbyrdelsens iværksættelse ret til at få nærmere rådgivning hos Kriminalforsorgen om sine arbejdsmæssige, uddannelsesmæssige, sociale og personlige forhold i forbindelse med fuldbyrdelsen.

Stk. 2. Justitsministeren fastsætter regler om gennemførelsen af den i stk. 1 nævnte rådgivning.

Kapitel 4

Straffuldbyrdelsens iværksættelse

§ 8. Fuldbyrdelsen af en fængselsstraf skal iværksættes snarest muligt.

Stk. 2. For dømte, der er på fri fod efter dommen, iværksættes fuldbyrdelsen, når den dømte modtages i en institution under Kriminalforsorgen.

Stk. 3. For dømte, der er varetægtsfængslet efter dommen eller allerede udstår frihedsstraf, iværksættes fuldbyrdelsen, når Kriminalforsorgen giver meddelelse til den pågældende herom.

§ 9. Er den dømte ikke varetægtsfængslet efter endelig dom, indkaldes den pågældende til fuldbyrdelse af fængselsstraffen. Indkaldelse sker efter regler fastsat af justitsministeren.

Stk. 2. Søger den dømte om særlig hurtig påbegyndelse af straffuldbyrdelsen, skal ansøgningen så vidt muligt imødekommes.

Kapitel 5

Udsættelse og benådning

§ 10. Justitsministeren eller den, der bemyndiges dertil, kan bestemme, at fuldbyrdelsen af en fængselsstraf eller en del af denne skal udsættes, når

1) hensynet til den dømte, herunder dennes arbejds-, uddannelses-, familie- eller helbredsmæssige forhold taler herfor, og

2) hensynet til retshåndhævelsen ikke taler imod udsættelse af straffuldbyrdelsen.

§ 11. Justitsministeren fastsætter regler om behandlingen af sager om udsættelse af straffuldbyrdelsen og om den administrative behandling af sager om benådning. Justitsministeren kan i forbindelse hermed bestemme, at der kun tillægges ansøgninger, indgivet inden udløbet af bestemte frister, opsættende virkning efter § 12.

§ 12. Søger en dømt på fri fod rettidigt om udsættelse med straffuldbyrdelsen eller om benådning, skal straffuldbyrdelsen udsættes, indtil der er truffet afgørelse i sagen.

Stk. 2. Såfremt den dømte tidligere har fået straffuldbyrdelsen udsat eller har fået afslag på en ansøgning om udsættelse eller benådning, skal straffuldbyrdelsen kun udsættes under behandlingen af den nye ansøgning, når denne indeholder nye væsentlige oplysninger, hvis rigtighed så vidt muligt er godtgjort, eller der i øvrigt er særlig grund til at afvente afgørelsen af den nye ansøgning.

§ 13. Udsættelse af straffuldbyrdelsen betinges af, at den dømte ikke begår strafbart forhold. Udsættelse kan endvidere betinges af, at den dømte i øvrigt overholder fastsatte vilkår, herunder undergiver sig tilsyn af Kriminalforsorgen.

Stk. 2. Såfremt den dømte ikke overholder de vilkår, der er fastsat for tilladelsen til udsættelse af straffuldbyrdelsen, eller på ny dømmes for strafbart forhold, kan tilladelsen tilbagekaldes, således at fuldbyrdelsen af fængselsstraffen herefter påbegyndes snarest muligt.

Kapitel 6

Beregning af straffetiden

§ 14. Kriminalforsorgen skal ved en beregning af straffetiden fastlægge

1) tidspunktet for løsladelse efter udståelse af hele straffen,

2) tidspunktet for eventuel prøveløsladelse efter udståelse af 2/3 af en tidsbestemt straf, jf. straffelovens § 38, stk. 1, og

3) tidspunktet for eventuel prøveløsladelse efter udståelse af 12 år af en straf af fængsel på livstid, jf. straffelovens § 41, stk. 1.

Stk. 2. Er den dømte varetægtsfængslet efter endelig dom, anses fuldbyrdelsen af fængselsstraffen for påbegyndt den dag, dommen er afsagt.

Stk. 3. Er den dømte på fri fod efter endelig dom, anses fuldbyrdelsen af fængselsstraffen for påbegyndt, når den dømte modtages eller anholdes med henblik på straffuldbyrdelsens iværksættelse.

§ 15. Den dømte skal gøres bekendt med straffetidsberegningen snarest muligt efter, at fuldbyrdelsen af frihedsstraffen er iværksat.

§ 16. Såfremt straffuldbyrdelsen afbrydes, eller forudsætningerne for straffetidsbereg ningen i øvrigt ændres, foretager Kriminalforsorgen en omberegning af straffetiden. Den dømte skal snarest muligt gøres bekendt med den ændrede straffetidsberegning.

§ 17. Skal den dømte afsone flere fængselsstraffe i forlængelse af hinanden, foretages straffetidsberegningen som en samlet beregning, der omfatter alle de pågældende straffe.

§ 18. Ved beregningen af straffetiden foretages fradrag efter reglerne i straffelovens § 86 for anholdelse, varetægtsfængsling og indlæggelse til mentalundersøgelse.

Stk. 2. Ved beregningen af straffetiden foretages endvidere fradrag for anholdelse, varetægtsfængsling og indlæggelse til mentalundersøgelse i en anden sag under straffuldbyrdelsen, såfremt påtale opgives, eller tiltalte frifindes. Fradrag foretages med et antal dage svarende til det antal påbegyndte døgn, som frihedsberøvelsen har varet, med tillæg af 50 pct. og oprundet til nærmeste hele antal dage. Fradrag foretages dog kun i de tilfælde, hvor fuldbyrdelsen af fængselsstraffen afbrydes, jf. § 75.

Stk. 3. Ved beregningen af straffetiden foretages desuden fradrag, når den indsatte uforskyldt har været anbragt i forhørscelle, strafcelle eller sikringscelle eller udelukket fra fællesskab, jf. § 106, nr. 2 og 3. Fradrag foretages med et antal dage svarende til 50 pct. af det antal påbegyndte døgn, indgrebet har varet, og oprundet til nærmeste hele antal dage.

Stk. 4. I det omfang, der foretages fradrag efter stk. 2, ydes der ikke erstatning for frihedsberøvelsen efter retsplejelovens kapitel 93 a. I det omfang, der foretages fradrag efter stk. 3, ydes der endvidere ikke erstatning for indgreb efter § 106, nr. 2 og 3.

§ 19. Justitsministeren fastsætter regler om straffetidsberegningen.

Kapitel 7

Valg af afsoningsinstitution og senere overførsel mellem afsoningsinstitutioner

Institutioner m.v.

§ 20. Fængselsstraf fuldbyrdes i fængsel eller i arresthus.

Stk. 2. Fængselsstraf kan dog efter reglerne i § 78 om anbringelse i og overførsel til særlig institution m.v. i særlige tilfælde fuldbyrdes i Kriminalforsorgens pensioner og i institutioner m.v. uden for Kriminalforsorgen.

Anbringelse i fængsel eller arresthus

§ 21. Fængselsstraf fuldbyrdes normalt i fængsel.

Stk. 2. Kortvarig fængselsstraf kan fuldbyrdes i arresthus i det omfang, det er nødven digt af hensyn til den samlede udnyttelse af pladserne i Kriminalforsorgens institutioner.

Stk. 3. Fængselsstraf kan endvidere fuldbyrdes i arresthus, hvis

1) det må anses for nødvendigt for at forebygge overgreb på medindsatte eller personale,

2) der er bestemte grunde til at antage, at den dømtes farlighed eller kriminalitet gør det nødvendigt for at forebygge undvigelse, brandstiftelse eller indsmugling eller handel med euforiserende stoffer,

3) det må anses for nødvendigt for at beskytte den dømte mod overgreb, eller

4) den dømte efter de lægelige oplysninger bør anbringes i Vestre Hospital.

Stk. 4. Fængselsstraf kan i øvrigt kun fuldbyrdes i arresthus, hvis den dømte selv ønsker det og

1) har udgang til arbejde, uddannelse eller anden godkendt aktivitet, eller

2) særlige familiemæssige eller andre personlige forhold taler for det.

Anbringelse i åbent eller lukket fængsel

§ 22. Fuldbyrdelse af straf i fængsel sker normalt i åbent fængsel.

Stk. 2. Fuldbyrdelse af straffen skal dog ske i lukket fængsel, når straffen er på 5 år eller mere, eller den dømte efter tidligere afsoning senest er løsladt fra lukket fængsel eller arresthus, fordi betingelserne for overførsel til åbent fængsel ikke var opfyldt. Fuldbyrdelsen af straffen skal imidlertid også i disse tilfælde ske i åbent fængsel, hvis dette ikke findes betænkeligt efter det i øvrigt oplyste om den dømte.

Stk. 3. Fuldbyrdelse af straf i fængsel kan ske i lukket fængsel, hvis det må anses for nødvendigt for at forebygge overgreb på medindsatte eller personale. Det samme gælder, hvis der efter de i øvrigt foreliggende oplysninger om den dømte og efter kriminalitetens art er bestemte grunde til at antage, at den dømte ved anbringelse i åbent fængsel vil

1) undvige, eller

2) begå strafbart eller groft disciplinært forhold eller udvise anden adfærd, der er åbenbart uforenelig med ophold i åbent fængsel.

Stk. 4. Fuldbyrdelse af straf i fængsel kan endvidere ske i lukket fængsel, hvis

1) det må anses for nødvendigt for at beskytte den dømte mod overgreb, eller

2) den dømte efter de lægelige oplysninger bør anbringes i Anstalten ved Herstedvester.

Stk. 5. Fuldbyrdelse af straf i fængsel kan desuden ske i lukket fængsel, hvis den dømte selv ønsker det, og særlige familiemæssige eller andre personlige forhold taler for det.

Valg af afsoningsinstitution

§ 23. Fængselsstraf skal, så vidt det er praktisk muligt, fuldbyrdes i nærheden af den dømtes hjemsted. Ved afgørelsen af, i hvilket åbent eller lukket fængsel eller i hvilket arresthus den dømte skal anbringes, skal der endvidere tages hensyn til den dømtes egne ønsker, navnlig vedrørende arbejds-, uddannelses-, familie- eller helbredsmæssige forhold.

Stk. 2. Reglerne i stk. 1, 1. pkt., kan fraviges

1) ved kortvarig fængselsstraf,

2) af hensyn til den samlede udnyttelse af pladserne i Kriminalforsorgens institutioner,

3) af hensyn til muligheden for at beskytte den dømte mod overgreb,

4) af hensyn til muligheden for at yde den dømte pædagogisk, lægelig eller anden særlig bistand,

5) af hensyn til muligheden for at forebygge overgreb på medindsatte eller personale eller

6) af hensyn til muligheden for at forhindre, at den indsatte undviger.

Overførsel af indsatte fra lukket til åbent fængsel

§ 24. En indsat i et lukket fængsel skal overføres til åbent fængsel, når

1) betingelserne i § 22, stk. 3, 4 og 5, og § 25, stk. 2, 3 og 5, ikke længere er opfyldt, eller

2) overførsel til åbent fængsel i øvrigt ikke anses for betænkelig.

Stk. 2. Overførsel til åbent fængsel kan undlades, hvis den resterende straffetid er ganske kort.

Overførsel af indsatte fra åbent til lukket fængsel

§ 25. En indsat i et åbent fængsel kan overføres til lukket fængsel, når

1) den pågældende er undveget eller har forsøgt herpå,

2) den pågældende er fundet i besiddelse af en ikke ubetydelig mængde af euforiserende stoffer,

3) der er bestemte grunde til at antage, at den pågældende har indsmuglet eller handlet med euforiserende stoffer, eller

4) der er bestemte grunde til at antage, at den pågældende har udøvet overgreb på medindsatte eller personale.

Stk. 2. En indsat i et åbent fængsel kan endvidere overføres til lukket fængsel, hvis det må anses for nødvendigt for at forebygge overgreb på medindsatte eller personale. Det samme gælder, når der efter de nu foreliggende oplysninger er en særlig bestyrket mistanke om, at den indsatte ved fortsat ophold i åbent fængsel vil

1) undvige eller

2) begå grovere strafbart eller groft disciplinært forhold eller udvise anden adfærd, der er åbenbart uforenelig med fortsat ophold i åbent fængsel.

Stk. 3. En indsat i åbent fængsel kan også overføres til lukket fængsel, hvis

1) det må anses for nødvendigt for at beskytte den pågældende mod overgreb, eller

2) den pågældende efter de lægelige oplysninger bør overføres til Anstalten ved Herstedvester.

Stk. 4. Under behandlingen af spørgsmålet om overførsel til lukket fængsel kan den indsatte midlertidigt anbringes i arresthus, når der er grund til at antage, at betingelserne for overførsel er opfyldt. Såfremt den indsatte samtykker heri, kan anbringelsen i stedet ske i lukket fængsel. Vedrører spørgsmålet overførsel efter stk. 3 til Anstalten ved Herstedvester, kan den midlertidige anbringelse altid ske i denne institution.

Stk. 5. En indsat i åbent fængsel kan desuden efter eget ønske overføres til lukket fængsel, hvis særlige familiemæssige eller andre personlige forhold taler for det.

Overførsel af indsatte mellem ensartede afsoningsinstitutioner

§ 26. En indsat kan overføres mellem åbne fængsler, mellem lukkede fængsler eller mellem arresthuse

1) af hensyn til den samlede udnyttelse af pladserne i Kriminalforsorgens institutioner,

2) af hensyn til muligheden for at beskytte den indsatte mod overgreb,

3) af hensyn til muligheden for at yde den indsatte pædagogisk, lægelig eller anden særlig bistand,

4) af hensyn til muligheden for at forebygge overgreb på medindsatte eller personale,

5) hvis den indsatte har udøvet overgreb på medindsatte eller personale,

6) hvis der er bestemte grunde til at antage, at den indsattes faglighed eller kriminalitet gør det nødvendigt for at forebygge undvigelse, brandstiftelse eller handel med euforiserende stoffer, eller

7) hvis den indsatte selv ønsker det, og særlige familiemæssige eller andre personlige forhold taler for det.

Overførsel af indsatte fra arresthus til fængsel

§ 27. En indsat i et arresthus skal overføres til fængsel, når betingelserne i § 21, stk. 3 og 4, og § 28, stk. 1 og 3, ikke længere er opfyldt. Overførsel kan dog undlades, hvis reststraffen er kortvarig.

Stk. 2. En indsat i et arresthus kan endvidere overføres til fængsel

1) af hensyn til den samlede udnyttelse af pladserne i Kriminalforsorgens institutioner eller

2) af hensyn til muligheden for at yde den indsatte pædagogisk, lægelig eller anden særlig bistand.

Stk. 3. Afgørelsen af, om en overførsel efter stk. 1 eller 2 skal ske til åbent eller lukket fængsel, træffes efter bestemmelserne i § 22, jf. §§ 24 og 25.

Overførsel af indsatte fra fængsel til arresthus

§ 28. En indsat i et fængsel kan overføres til arresthus, hvis

1) det må anses for nødvendigt for at forebygge overgreb på medindsatte eller personale,

2) der er bestemte grunde til at antage, at den indsatte vil undvige, forvolde brand eller indsmugle eller handle med euforiserende stoffer, og det må anses for nødvendigt for at forhindre den indsatte i at begå forhold af denne karakter,

3) det må anses for nødvendigt for at beskytte den indsatte mod overgreb, eller

4) den indsatte efter de lægelige oplysninger bør overføres til Vestre Hospital.

Stk. 2. En indsat i et åbent fængsel kan endvidere for et bestemt tidsrum af højst 8 uger overføres til et arresthus, såfremt denne overførsel træder i stedet for en overførsel til lukket fængsel efter § 25, stk. 1 eller 2.

Stk. 3. En indsat i et fængsel kan desuden overføres til arresthus, hvis den indsatte selv ønsker det og

1) har udgang til arbejde, uddannelse eller anden godkendt aktivitet, eller

2) særlige familiemæssige eller andre personlige forhold taler for det.

Valg af ny afsoningsinstitution

§ 29. Ved afgørelse om overførsel efter §§ 24-28 finder bestemmelserne i § 23 tilsvarende anvendelse.

Administrative bestemmelser

§ 30. Justitsministeren fastsætter regler om anbringelse og overførsel efter §§ 21-29.

Kapitel 8

Indsattes rettigheder og pligter under opholdet i afsoningsinstitutionen

Vejledning og planlægning

§ 31. En indsat skal snarest efter at være anbragt i institutionen vejledes af denne om sine rettigheder, pligter og øvrige forhold under straffuldbyrdelsen.

Stk. 2. Institutionen skal endvidere i samarbejde med den indsatte snarest efter indsættelsen udarbejde en plan for strafudståelsen og tiden efter løsladelsen. Denne plan skal jævnligt sammenholdes med den indsattes forhold under strafudståelsen og om nødven digt søges tilpasset ændringer i disse forhold.

Stk. 3. Justitsministeren kan fastsætte regler, hvorved bestemmelsen i stk. 2 kan begrænses i forhold til indsatte, der alene skal udstå en kortvarig straf.

Anvisninger

§ 32. En indsat skal efterkomme de anvisninger, som gives af institutionens personale i forbindelse med varetagelsen af institutionens opgaver.

Fællesskab

§ 33. En indsat skal så vidt muligt have adgang til fællesskab med andre indsatte.

Stk. 2. Såfremt den indsatte selv ønsker det, og forholdene tillader det, fuldbyrdes fængselsstraf uden eller med begrænset fællesskab.

Stk. 3. Såfremt den indsatte selv ønsker det, og forholdene tillader det, fuldbyrdes fængselsstraf uden fællesskab med indsatte af modsat køn, bortset fra fællesskab i arbejdstiden.

Stk. 4. I øvrigt kan fængselsstraf kun fuldbyrdes uden fællesskab efter reglerne i §§ 63- 64.

Stk. 5. Justitsministeren fastsætter regler om gennemførelse af fællesskab efter stk. 1, herunder om adgangen til at låse de indsatte inde, og om de indsattes adgang til at kunne aflåse eget opholdsrum.

Medindflydelse

§ 34. De indsatte skal have mulighed for at øve indflydelse på deres tilværelse i institutionen gennem valgte talsmænd.

Stk. 2. På hver afdeling eller for bestemte grupper af indsatte vælges en talsmand. Alle indsatte kan vælges som talsmand. Alle de indsatte eller talsmændene har ret til at vælge en fælles talsmand. Valg af talsmænd og fælles talsmand foregår ved skriftlig, hemmelig afstemning, der kontrolleres af institutionen og repræsentanter for de indsatte i fællesskab.

Stk. 3. De indsatte har ikke ret til at deltage i drøftelser vedrørende sager om enkeltpersoner eller sager, der vedrører institutionens sikkerhed.

Stk. 4. Justitsministeren fastsætter regler om gennemførelsen af de indsattes medindflydelse.

Deltagelse i gudstjenester m.v.

§ 35. En indsat har ret til at deltage i gudstjenester, der afholdes i institutionen. Såfremt ordens- eller sikkerhedsmæssige hensyn gør det påkrævet, kan institutionens le der eller den, der bemyndiges hertil, dog nægte en indsat adgang til at deltage i gudstjenester.

Stk. 2. En indsat har ret til samtale med en præst eller lignende fra sit trossamfund.

Egne penge og genstande

§ 36. En indsat har ret til at medtage, besidde og råde over egne genstande i institutionen, medmindre dette er uforeneligt med ordens- eller sikkerhedsmæssige hensyn.

Stk. 2. Justitsministeren fastsætter regler om begrænsninger i indsattes ret til at medtage, besidde og råde over egne genstande i institutionen.

Stk. 3. Justitsministeren fastsætter regler om indsattes adgang til at medtage, besidde og råde over egne penge i institutionen.

Udgivelse af blad

§ 37. De indsatte i institutionen har ret til at udgive blade.

Stk. 2. Fængslet yder støtte til udgivelse af ét blad.

Stk. 3. Institutionens leder har adgang til på forhånd at gennemlæse de indsattes blade. Lederen kan forbyde offentliggørelsen af bestemte artikler, såfremt sikkerhedsmæssige hensyn gør det påkrævet, eller indholdet groft forulemper enkeltpersoner.

Stk. 4. Justitsministeren fastsætter regler til gennemførelse af bestemmelserne i stk. 2 og 3, herunder om fastsættelse af vilkår for støtte til udgivelsen og om mulighed for inddragelse af denne støtte, såfremt de fastsatte vilkår ikke overholdes.

Arbejde og uddannelse m.v.

§ 38. En indsat har ret og pligt til at være beskæftiget ved deltagelse i arbejde, uddannelse eller anden godkendt aktivitet.

Stk. 2. Justitsministeren kan, hvor praktiske eller andre særlige hensyn gør det nødvendigt, fastsætte regler, hvorefter bestemmelsen i stk. 1 fraviges for bestemte institutioner eller bestemte grupper af indsatte. Indsatte skal dog så vidt muligt tilbydes beskæftigelse.

§ 39. Valget af beskæftigelse træffes i hvert enkelt tilfælde på grundlag af en samlet vurdering af den indsattes forhold.

Stk. 2. Ved afgørelser efter stk. 1 skal der så vidt muligt tages hensyn til den indsattes eget ønske og til den indsattes muligheder for at opnå arbejde eller uddannelse uden for fængslet. Den indsatte skal vejledes om mulighederne for ved undervisning eller anden uddannelse at afhjælpe manglende skolekundskaber eller mangel på erhvervsmæssig eller anden uddannelse.

§ 40. Institutionens arbejdspladser skal være indrettet således, at arbejdsforholdene for de indsatte er sikkerheds- og sundhedsmæssigt fuldt forsvarlige.

§ 41. Justitsministeren fastsætter regler om de indsattes beskæftigelse, herunder om at beskæftigelsespligten skal tilrettelægges under hensyn til de indsattes religiøse tilhørsforhold.

§ 42. En indsat skal have udbetalt vederlag for sin beskæftigelse. Vederlag skal også udbetales til indsatte, der ikke kan tilbydes beskæftigelse, eller som er uden beskæftigelse efter § 38, stk. 2. Det samme gælder indsatte, der på grund af sygdom er fraværende fra beskæftigelse.

Stk. 2. Andre indsatte skal alene have dækket deres personlige fornødenheder, jf. dog stk. 3 og § 110, stk. 1.

Stk. 3. Justitsministeren fastsætter regler om ydelser efter stk. 1 og 2 og kan i den forbindelse fastsætte regler om, at andre indsatte, der er fraværende fra beskæftigelse, skal have udbetalt vederlag for beskæftigelse.

Fritiden

§ 43. En indsat skal i videst muligt omfang selv varetage praktiske opgaver vedrørende sine personlige forhold, herunder madlavning og rengøring.

Stk. 2. Institutionen skal tilbyde de indsatte aktiviteter i fritiden.

Stk. 3. En indsat har ret til dagligt at tilbringe mindst én time i fri luft, medmindre dette vil være uforeneligt med institutionens varetagelse af sikkerhedsmæssige hensyn, eller den indsatte er anbragt i sikringscelle i medfør af § 66.

Forsorgsmæssig bistand

§ 44. Institutionen skal vejlede og bistå en indsat med hensyn til den pågældendes arbejdsmæssige, uddannelsesmæssige, sociale og personlige forhold med henblik på

1) at forbedre den pågældendes muligheder for at leve en kriminalitetsfri tilværelse og

2) at begrænse de ulemper, som følger af frihedsberøvelsen.

Stk. 2. Institutionen skal i forbindelse med sin virksomhed efter stk. 1 formidle kontakt til personer, institutioner og myndigheder, der efter anden lovgivning kan yde bistand.

Sundhedsmæssig bistand

§ 45. En indsat har ret til lægebehandling og anden sundhedsmæssig bistand.

Stk. 2. Justitsministeren kan efter forhandling med sundhedsministeren fastsætte regler om tvangsbehandling i Anstalten ved Herstedvester af indsatte, der opfylder betingel serne for tvangstilbageholdelse i loven om frihedsberøvelse og anden tvang i psykiatrien, og som ikke kan overføres til en almindelig psykiatrisk afdeling.

Stk. 3. Behandlingen skal ske i overensstemmelse med reglerne i den i stk. 2 nævnte lov, herunder også for så vidt angår adgang til at klage over anstaltens beslutning om tvangsbehandling til patientklagenævnet. Patientrådgiver beskikkes dog kun, hvis den pågældende ikke i forvejen har en bistandsværge efter straffelovens § 71.

Stk. 4. Justitsministeren fastsætter regler om sundhedsmæssig bistand til indsatte.

Kapitel 9

Indsattes kontakt til samfundet uden for institutionen

Udgang

§ 46. En indsat kan få tilladelse til udgang, når

1) udgangsformålet er rimeligt begrundet i uddannelsesmæssige, arbejdsmæssige, behandlingsmæssige, familiemæssige eller andre personlige hensyn,

2) der ikke er bestemte grunde til at antage, at den indsatte i forbindelse med udgang vil begå ny kriminalitet, unddrage sig fortsat straffuldbyrdelse eller på anden måde misbruge udgangstilladelsen, og

3) hensynet til retshåndhævelsen ikke i øvrigt taler imod udgangstilladelsen.

Stk. 2. Ved vurderingen af risikoen for misbrug af udgangstilladelsen skal det tillægges særlig vægt, hvis den indsatte

1) er dømt for farlig kriminalitet og ikke har været løsladt i tiden mellem dom og strafudståelse,

2) under strafudståelsen er undveget eller har forsøgt herpå,

3) under strafudståelsen er udeblevet fra en tidligere udgang eller i øvrigt har misbrugt en tilladelse til udgang, eller

4) under en tidligere strafudståelse har foretaget handlinger som nævnt i nr. 2 og 3, uden at betingelserne for uledsaget udgang senere blev fundet opfyldt.

§ 47. Tilladelse til udgang gives for et bestemt tidsrum, der medregnes til straffetiden.

§ 48. Tilladelse til udgang betinges af, at den indsatte under udgangen ikke begår strafbart forhold eller i øvrigt misbruger udgangstilladelsen.

Stk. 2. Tilladelsen kan endvidere betinges af andre vilkår, som findes formålstjenlige for at undgå misbrug, herunder at den indsatte under udgangen

1) ledsages af personale fra institutionen,

2) overnatter i arresthus, fængsel eller en af Kriminalforsorgens pensioner,

3) med mellemrum giver møde hos Kriminalforsorgen eller hos politiet eller undergiver sig lignende kontrolforanstaltninger og

4) undergiver sig vilkår som nævnt i straffelovens § 57.

§ 49. En tilladelse til udgang kan tilbagekaldes, eller vilkårene for tilladelsen ændres, såfremt

1) den indsatte udebliver fra udgang eller i øvrigt ikke overholder de vilkår, der er fastsat for udgangstilladelsen i medfør af § 48, eller på ny dømmes for strafbart forhold, eller

2) nye oplysninger om den indsattes forhold giver bestemte grunde til at antage, at den indsatte vil misbruge den meddelte udgangstilladelse.

§ 50. Justitsministeren fastsætter regler om tilladelse til udgang. Det kan i forbindelse med sådanne regler bestemmes, at tilladelse til udgang først kan gives efter ophold i et bestemt tidsrum i institutionen og efter udståelse af en bestemt del af straffen. Det kan endvidere bestemmes, at den indsatte efter udgangsmisbrug er afskåret fra i et bestemt tidsrum at forlange en afgørelse af spørgsmålet om tilladelse til udgang.

Besøg m.v.

§ 51. En indsat har ret til mindst ét ugentligt besøg, der skal være af mindst én times varighed og så vidt muligt af to timers varighed. Der kan i den enkelte institution gives tilladelse til besøg i videre omfang end nævnt i 1. pkt.

Stk. 2. En indsat har endvidere til enhver tid ret til at modtage besøg af den advokat, der er beskikket for eller valgt af den pågældende som forsvarer i den straffesag, der har ført til indsættelse i institutionen, eller i en verserende straffesag. Det samme gælder besøg i øvrigt af advokater, der efter retsplejelovens § 733 er antaget af justitsministeren til at beskikkes som offentlige forsvarere.

Stk. 3. En udenlandsk indsat har til enhver tid ret til samtale med hjemlandets diplomatiske eller konsulære repræsentanter.

§ 52. Institutionen kan bestemme, at de besøgende skal indhente forudgående tilladelse fra institutionen til at besøge den indsatte. Det kan gøres til et vilkår for en besøgstilladelse, at den besøgende lader sin yderbeklædning og medbragte effekter undersøge.

§ 53. Justitsministeren fastsætter regler om gennemførelsen af de indsattes ret til besøg. Justitsministeren fastsætter endvidere regler om begrænsninger i denne ret ud fra ordens- eller sikkerhedsmæssige hensyn, herunder om adgang for institutionens leder eller den, der bemyndiges dertil, til at træffe bestemmelse om forbud mod besøg af bestemte personer og om

gennemførelse af besøg under overværelse af personale i institutionen. Besøg af advokat, jf. § 51, stk. 2, skal dog altid være uoverværet.

Stk. 2. Institutionens leder fastsætter i øvrigt regler om besøgenes afvikling.

§ 54. En indsat har ret til at have sit barn under 3 år hos sig i institutionen, hvis den indsatte selv er i stand til at passe barnet.

Stk. 2. Justitsministeren fastsætter regler om gennemførelse af denne ret.

Brevveksling

§ 55. En indsat har ret til brevveksling.

Stk. 2. Institutionen kan åbne og lukke breve til og fra den indsatte. Det sker i den indsattes påsyn bortset fra de tilfælde, der er omfattet af stk. 3.

Stk. 3. Gennemlæsning af breve til og fra den indsatte kan alene ske, hvis dette af institutionen skønnes påkrævet af ordens- eller sikkerhedsmæssige hensyn eller for at beskytte den forurettede ved lovovertrædelsen.

Stk. 4. I tilfælde, hvor gennemlæsning har fundet sted, kan et brev efter bestemmelse af institutionens leder eller den, der bemyndiges dertil, tilbageholdes, hvis det af ordens- eller sikkerhedsmæssige hensyn eller af hensyn til beskyttelse af den forurettede ved lovovertrædelsen ikke bør afsendes.

Stk. 5. Et tilsendt brev, der af grunde som nævnt i stk. 4 ikke bør udleveres, skal tilbagesendes. Et tilsendt brev kan dog tilbageholdes, hvis det af sikkerhedsmæssige hensyn anses for påkrævet.

Stk. 6. Afsenderen skal gøres bekendt med tilbageholdelsen af brevet. Orientering af afsenderen kan dog undlades i indtil 4 uger i det omfang, formålet med tilbageholdelsen ellers ville forspildes.

Stk. 7. Justitsministeren fastsætter regler om gennemførelsen af de indsattes ret til brevveksling.

§ 56. En indsat har ret til ukontrolleret brevveksling med justitsministeren, direktøren for Kriminalforsorgen, domstolene, herunder Den Særlige Klageret, Procesbevillingsnævnet, anklagemyndigheden og politiet, Folketingets Ombudsmand, medlemmer af Folketinget, Den Europæiske Menneskerettighedskommission og Domstol, Den Europæiske Torturkomité, FN's Menneskerettighedskommission, FN's Torturkomité og den advokat, der har været beskikket for eller valgt af den pågældende som forsvarer i den straffesag, der har ført til indsættelse i institutionen, eller i en verserende straffesag. Det samme gælder brevveksling i øvrigt med advokater, der i medfør af retsplejelovens § 733 er antaget af justitsministeren til at beskikkes som offentlige forsvarere.

Stk. 2. Justitsministeren fastsætter regler om ukontrolleret brevveksling, herunder om kontrol af afsenderens identitet. Justitsministeren kan endvidere fastsætte regler om adgang til ukontrolleret brevveksling med andre enkeltpersoner eller danske eller udenlandske offentlige myndigheder.

Telefonsamtaler

§ 57. En indsat har i det omfang, det er praktisk muligt, ret til at føre telefonsamtaler.

Stk. 2. Adgangen til at føre telefonsamtaler kan nægtes, hvis dette findes nødvendigt af ordens- eller sikkerhedsmæssige hensyn eller af hensyn til beskyttelse af den forurettede ved lovovertrædelsen.

Stk. 3. I lukkede institutioner påhøres eller aflyttes telefonsamtalen af personale i institutionen, medmindre dette ikke findes nødvendigt af de i stk. 2 nævnte grunde. Såfremt telefonsamtalen påhøres eller aflyttes, skal samtaleparterne forinden gøres bekendt hermed.

Stk. 4. Justitsministeren kan fastsætte regler om gennemførelsen af de indsattes ret til at føre telefonsamtaler.

Aviser, bøger m.v.

§ 58. En indsat skal have mulighed for at holde sig orienteret ved avislæsning og gennem radio- og fjernsynsudsendelser m.v.

Stk. 2. En indsat har ret til at låne bøger og tidsskrifter gennem det offentlige biblioteksvæsen.

Stk. 3. Udenlandske indsatte bør så vidt muligt have adgang til aviser, tidsskrifter, bøger m.v. på deres eget sprog.

Kontakt til medierne

§ 59. En indsat har ret til i institutionen at udtale sig og i den forbindelse at lade sig fotografere til medierne.

Stk. 2. Denne ret kan dog begrænses af ordens- eller sikkerhedsmæssige hensyn, for at beskytte den forurettede ved lovovertrædelsen eller for i øvrigt at modvirke en åbenbar krænkelse af retsfølelsen.

Stk. 3. Justitsministeren kan fastsætte regler om gennemførelsen af de indsattes ret efter stk. 1.

Kapitel 10

Indgreb over for den indsatte

Undersøgelse af den indsattes person og opholdsrum

§ 60. Institutionen kan undersøge, hvilke effekter en indsat har i sin besiddelse i sit opholdsrum eller på sin person, hvis en sådan undersøgelse er nødvendig for at sikre, at ordensbestemmelser overholdes, eller sikkerhedshensyn iagttages, herunder

1) når den indsatte indsættes i institutionen,

2) hvis den indsatte mistænkes for uretmæssig besiddelse af effekter,

3) før og efter besøg, eller

4) før og efter fravær fra institutionen eller opholdsafdelingen.

Stk. 2. Endvidere kan institutionens leder eller den, der bemyndiges hertil, af ordens- eller sikkerhedsmæssige hensyn træffe bestemmelse om en nærmere undersøgelse af den indsattes person, hvis der er bestemte grunde til at antage, at den indsatte er i uretmæssig besiddelse af effekter.

Stk. 3. Undersøgelse må dog ikke gennemføres, hvis det efter indgrebets formål og den krænkelse og det ubehag, som indgrebet må antages at forvolde, ville være et uforholdsmæssigt indgreb.

Stk. 4. Undersøgelse skal foretages så skånsomt, som omstændighederne tillader. Undersøgelse, der indebærer afklædning, må så vidt muligt kun foretages og overværes af personer af samme køn som den indsatte eller af sundhedspersonale. En undersøgelse som nævnt i stk. 2 må endvidere kun foretages under medvirken af en læge. Lægen tager stilling til, om indgrebets gennemførelse under hensyn til den hermed forbundne smerte og risiko samt den indsattes tilstand er lægeligt forsvarligt.

Stk. 5. Institutionens leder eller den, der bemyndiges dertil, kan træffe bestemmelse om tilbageholdelse af effekter, der findes i den indsattes besiddelse, hvis det skønnes påkrævet af ordens- eller sikkerhedsmæssige hensyn.

Stk. 6. Endvidere kan institutionen gennemlæse og institutionens leder eller den, der bemyndiges dertil, træffe bestemmelse om tilbageholdelse af breve og andre optegnelser, som findes i den indsattes besiddelse, hvis det skønnes påkrævet af ordens- eller sikkerhedsmæssige hensyn. § 56 finder tilsvarende anvendelse.

Stk. 7. Justitsministeren fastsætter regler om gennemførelsen af undersøgelser af den indsattes person og opholdsrum.

Fotografering og optagelse af fingeraftryk

§ 61. Institutionen har ret til at fotografere og optage fingeraftryk af den indsatte med henblik på senere identifikation.

Stk. 2. Justitsministeren kan fastsætte regler om gennemførelsen af fotografering og optagelse af fingeraftryk efter stk. 1, herunder om opbevaring og destruktion.

Magtanvendelse

§ 62. Institutionen kan anvende magt over for en indsat, hvis det er nødvendigt

1) for at afværge truende vold, overvinde voldsom modstand eller for at hindre selvmord eller anden selvbeskadigelse,

2) for at hindre undvigelse eller standse undvegne, eller

3) for at gennemtvinge en påbudt foranstaltning, når øjeblikkelig gennemførelse af denne er nødvendig, og den indsatte afviser eller undlader at følge personalets anvisninger herom.

Stk. 2. Magtanvendelse kan ske ved greb, skub, stav og tåregas.

Stk. 3. Magtanvendelse må ikke gennemføres, såfremt det efter indgrebets formål og den krænkelse og det ubehag, som indgrebet må antages at forvolde, ville være et uforholdsmæssigt indgreb.

Stk. 4. Magtanvendelse skal foretages så skånsomt, som omstændighederne tillader. Der skal gennemføres lægetilsyn efter magtanvendelse, medmindre det findes åbenbart unødvendigt. Læge skal altid tilkaldes, hvis den indsatte anmoder herom.

Stk. 5. Justitsministeren fastsætter regler om anvendelse af magt over for indsatte.

Udelukkelse fra fællesskab

§ 63. Institutionens leder eller den, der bemyndiges dertil, kan udelukke en indsat fra fællesskab med andre indsatte, hvis det er nødvendigt

1) for at forebygge undvigelse, strafbar virksomhed eller voldsom adfærd,

2) for at gennemføre foranstaltninger, der er nødvendige af sikkerhedshensyn eller påkrævet for at gennemføre en almindelig sundhedskontrol eller forebygge smittefare, eller

3) fordi den indsatte udviser en grov eller oftere gentagen utilladelig adfærd, som er åbenbart uforenelig med fortsat ophold i fællesskab med andre indsatte.

Stk. 2. Såfremt der er grund til at antage, at betingelserne i stk. 1 for udelukkelse fra fællesskab er opfyldt, kan institutionen midlertidigt udelukke den indsatte fra fællesskab med andre indsatte, mens spørgsmålet om udelukkelse behandles. Er der grund til at antage, at betingelserne i § 25 for overførsel til lukket fængsel eller i § 26 for overførsel mellem ensartede lukkede afsoningsinstitutioner eller i § 28 for overførsel til arresthus er opfyldt, kan institutionen også midlertidigt udelukke den indsatte fra fællesskab med andre indsatte, mens spørgsmålet om overførsel behandles.

Stk. 3. En indsat, der udelukkes fra fællesskab, isoleres i opholdsrum på særlig afdeling eller i eget opholdsrum.

Stk. 4. Hvis en indsat afsoner straf for grov kriminalitet under anvendelse af våben eller andre personfarlige metoder og under fuldbyrdelsen af straffen eller under forudgående varetægtsfængsling er undveget eller har forsøgt at undvige ved anvendelse af våben eller andre personfarlige metoder, kan det bestemmes, at isolation skal gennemføres på skift i særligt sikrede

afsnit og opholdsrum i forskellige lukkede fængsler og arresthuse, såfremt der er en særlig bestyrket mistanke om, at den indsatte på ny vil forsøge at undvige.

Stk. 5. Udelukkelse fra fællesskab må ikke foretages, hvis udelukkelsen efter indgrebets formål og den krænkelse og det ubehag, som indgrebet må antages at forvolde, ville være et uforholdsmæssigt indgreb.

Stk. 6. Udelukkelse fra fællesskab skal gennemføres så skånsomt, som omstændighederne tillader.

Stk. 7. Udelukkelse fra fællesskab skal straks bringes til ophør, når betingelserne herfor ikke længere er opfyldt. Institutionen skal mindst én gang om ugen overveje spørgsmålet om helt eller delvis at bringe udelukkelsen fra fællesskab til ophør.

Stk. 8. Justitsministeren fastsætter regler om udelukkelse af indsatte fra fællesskab med andre indsatte.

§ 64. Bestemmelserne i § 63 omfatter ikke institutionens afgørelse om

1) at en indsat kortvarigt af ordens- eller sikkerhedsmæssige grunde skal opholde sig i eget opholdsrum eller i særlig observationscelle, eller

2) at en indsat, der nægter at være beskæftiget med en af institutionen godkendt aktivitet, skal opholde sig i eget opholdsrum eller på andet anvist opholdssted i arbejdstiden.

Stk. 2. Justitsministeren fastsætter regler om indsattes ophold efter stk. 1, herunder om godkendelse og anvendelse af observationsceller.

Sikringsmidler

Håndjern

§ 65. Håndjern kan anvendes, hvis det er nødvendigt

1) for at afværge truende vold eller overvinde voldsom modstand,

2) for at hindre selvmord eller anden selvbeskadigelse, eller

3) for at hindre undvigelse.

Stk. 2. Håndjern må dog ikke anvendes, såfremt det efter indgrebets formål og den krænkelse og det ubehag, som indgrebet må antages at forvolde, ville være et uforholdsmæssigt indgreb.

Stk. 3. Håndjern skal anvendes så skånsomt, som omstændighederne tillader.

Stk. 4. Justitsministeren fastsætter regler om anvendelsen af håndjern, herunder om lægetilsyn og andet tilsyn.

Sikringscelle

§ 66. Efter bestemmelse af institutionens leder eller den, der bemyndiges dertil, kan en indsat anbringes i sikringscelle og herunder tvangsfikseres ved anvendelse af bælte, hånd- og fodremme samt handsker, hvis det er nødvendigt

1) for at afværge truende vold eller overvinde voldsom modstand, eller

2) for at hindre selvmord eller anden selvbeskadigelse.

Stk. 2. Anbringelse i sikringscelle og tvangsfiksering må dog ikke foretages, såfremt det efter indgrebets formål og den krænkelse og det ubehag, som indgrebet må antages at forvolde, ville være et uforholdsmæssigt indgreb.

Stk. 3. Anbringelse i sikringscelle og tvangsfiksering skal foretages så skånsomt, som omstændighederne tillader.

Stk. 4. Ved tvangsfiksering af en indsat i sikringscelle skal institutionen straks anmode en læge om at foretage tilsyn med den indsatte. Lægen skal tilse den pågældende, medmindre lægen skønner sådant tilsyn åbenbart unødvendigt.

Stk. 5. Justitsministeren fastsætter regler om godkendelse af sikringsceller og om anvendelsen af sikringsceller og tvangsfiksering, herunder om lægetilsyn og andet tilsyn.

Kapitel 11

Disciplinærstraf, konfiskation og modregning af erstatningsbeløb

Disciplinærstraf

§ 67. En indsat kan af institutionens leder eller den, der bemyndiges dertil, ikendes disciplinærstraf

1) ved overtrædelse af § 32,

2) ved udeblivelse, undvigelse eller forsøg herpå,

3) ved tilsidesættelse af beskæftigelsespligten efter § 38, stk. 1,

4) ved overtrædelse af straffelovgivningen, når overtrædelsen tillige indebærer en selvstændig krænkelse af orden eller sikkerhed i institutionen,

5) ved overtrædelse af regler, fastsat af justitsministeren, når det i reglerne er bestemt, at overtrædelse kan medføre disciplinærstraf, og

6) ved overtrædelse af regler, fastsat af institutionens leder, når det i reglerne er bestemt, at overtrædelse kan medføre disciplinærstraf.

§ 68. Som disciplinærstraf kan anvendes advarsel, bøde og strafcelle.

Stk. 2. Strafcelle kan dog kun anvendes for følgende forhold eller forsøg herpå:

1) udeblivelse eller undvigelse,

2) indsmugling, besiddelse eller indtagelse af alkohol, euforiserende stoffer eller andre stoffer, der er forbudt efter den almindelige lovgivning,

3) indsmugling eller besiddelse af våben og andre personfarlige genstande,

4) vold eller trusler om vold mod medindsatte eller personale,

5) groft hærværk og

6) andre grove eller oftere gentagne forseelser.

Stk. 3. Disciplinærstraf i form af bøde og strafcelle kan ikendes i forening.

Stk. 4. Fuldbyrdelsen af disciplinærstraf kan helt eller delvis undlades på betingelse af, at den indsatte i en bestemt periode ikke begår strafbart forhold eller en ny disciplinærforseelse.

§ 69. Ved ikendelse af bøde som disciplinærstraf fastsættes bødens størrelse under hensyn til overtrædelsens art og omfang. Baden kan dog højst udgøre et beløb svarende til det almindelige vederlag, der udbetales indsatte for en uges beskæftigelse, med fradrag af den del af vederlaget, som er beregnet til dækning af personlige fornødenheder.

Stk. 2. En ikendt bøde kan modregnes i den indsattes vederlag for beskæftigelse efter § 42, stk. 1. Den indsatte skal dog mindst have udbetalt en ydelse til dækning af personlige fornødenheder.

§ 70. Ved ikendelse af strafcelle som disciplinærstraf fastsættes varigheden under hensyn til overtrædelsens art og omfang til et tidsrum af højst 4 uger.

Stk. 2. En indsat, der er ikendt strafcelle, anbringes i særlig afdeling eller eget opholdsrum og er udelukket fra fællesskab i institutionen.

Stk. 3. Justitsministeren fastsætter regler om udståelse af strafcelle.

Forhørscelle

§ 71. Hvis der er begrundet mistanke om, at en indsat har overtrådt bestemmelser, der må antages at medføre strafcelle som disciplinærstraf, kan den indsatte anbringes i forhørscelle, hvis det er nødvendigt af hensyn til gennemførelsen af undersøgelser i disciplinærsagen.

Stk. 2. Anbringelse i forhørscelle må ikke udstrækkes i længere tid, end undersøgelsen nødvendiggør, og kan højst vare i 5 dage.

Stk. 3. Den tid, som en indsat har været anbragt i forhørscelle, fradrages i udståelsen af strafcelle.

Stk. 4. Anbringelse i forhørscelle sker efter samme regler som udståelse af strafcelle.

§ 72. Justitsministeren fastsætter regler om behandlingen af disciplinærsager.

Konfiskation

§ 73. Institutionen kan træffe bestemmelse om konfiskation af penge og genstande, der findes på institutionens område, hvis det ikke kan fastslås, hvem de tilhører.

Stk. 2. Konfiskation kan endvidere ske, når penge og genstande er ulovligt indført, erhvervet eller tilvirket i institutionen. Det gælder dog ikke, hvis de tilhører nogen, der ikke er ansvarlig for det ulovlige forhold.

Stk. 3. Konfiskation kan desuden ske, når penge og genstande søges indsmuglet til indsatte. Det gælder dog ikke, hvis de tilhører tredjemand, der ikke er ansvarlig for det ulovlige forhold. Det gælder heller ikke, hvis de tilhører den indsatte, og den indsatte godtgør ikke at have haft kendskab til det ulovlige forhold.

Stk. 4. Justitsministeren fastsætter regler om behandlingen af sager om konfiskation.

Modregning af erstatningsbeløb

§ 74. Såfremt den indsatte under fuldbyrdelsen har forvoldt skade på institutionens ting ved en erstatningspådragende adfærd, kan institutionen bestemme, at erstatningsbeløbet skal modregnes i den indsattes vederlag for beskæftigelse efter § 42, stk. 1. Den indsatte skal dog mindst have udbetalt en ydelse til dækning af personlige fornødenheder.

Stk. 2. Justitsministeren fastsætter regler om behandlingen af sager om modregning af erstatningsbeløb.

Kapitel 12

Strafafbrydelse

Strafafbrydelse ved undvigelse, udeblivelse, varetægtsfængsling m.v.

§ 75. Fuldbyrdelsen af fængselsstraffen afbrydes, hvis den indsatte

1) udebliver, undviger eller i øvrigt selvforskyldt unddrager sig straffuldbyrdelsen, eller

2) anholdes eller varetægtsfængsles i mindst 24 timer.

Stk. 2. Justitsministeren fastsætter regler om strafafbrydelse efter stk. 1.

Tilladelse til strafafbrydelse

§ 76. Justitsministeren eller den, der bemyndiges dertil, kan tillade, at en straffuldbyrdelse midlertidigt afbrydes, når

1) ganske særlige omstændigheder af f.eks. arbejds-, uddannelses-, familie- eller helbredsmæssig karakter taler imod en umiddelbar fortsættelse af straffuldbyrdelsen,

2) fare for misbrug ikke antages at foreligge, og

3) hensynet til retshåndhævelsen ikke taler imod strafafbrydelse.

Stk. 2. Tilladelse til strafafbrydelse betinges af, at den pågældende ikke begår strafbart forhold. Tilladelse kan endvidere betinges af, at den pågældende i øvrigt overholder fastsatte vilkår, herunder undergiver sig tilsyn af Kriminalforsorgen.

Stk. 3. Såfremt den pågældende ikke overholder de vilkår, der er fastsat for tilladelsen til strafafbrydelse, eller på ny dømmes for strafbart forhold, kan tilladelsen tilbagekaldes, således at fuldbyrdelsen af fængselsstraffen herefter genoptages snarest muligt.

Stk. 4. Justitsministeren fastsætter regler om strafafbrydelse efter stk. 1.

Genoptagelse af straffuldbyrdelsen

§ 77. Straffuldbyrdelsen genoptages, når den indsatte på ny giver møde, pågribes med henblik på fortsat straffuldbyrdelse, eller når Kriminalforsorgen giver meddelelse herom til den pågældende.

Kapitel 13

Fuldbyrdelse af fængselsstraf i Kriminalforsorgens pensioner og i institutioner m.v. uden for Kriminalforsorgen

§ 78. Justitsministeren eller den, der bemyndiges dertil, kan bestemme, at den dømte midlertidigt eller for hele eller resten af straffetiden anbringes på hospital, i familiepleje, i egnet hjem eller institution, når

1) den dømte har behov for særlig behandling eller pleje, som i væsentlig grad kan tilgodeses i den pågældende institution m.v.,

2) der på grund af den dømtes alder, helbredstilstand eller andre særlige omstændigheder er særlige grunde til ikke at anbringe eller beholde den dømte i fængsel eller arresthus, og

3) afgørende hensyn til retshåndhævelsen ikke taler imod anbringelse uden for fængsel og arresthus.

Stk. 2. Dømte, der er under 18 år, anbringes i institution m.v. som omhandlet i stk. 1, medmindre afgørende hensyn til retshåndhævelsen taler imod anbringelse uden for fængsel og arresthus.

Stk. 3. Anbringelse betinges af, at den dømte ikke begår strafbart forhold. Anbringelse kan endvidere betinges af, at den dømte i øvrigt overholder fastsatte vilkår, herunder undergiver sig tilsyn af Kriminalforsorgen.

Stk. 4. Såfremt den dømte ikke overholder de vilkår, der er fastsat for anbringelsen, eller på ny dømmes for strafbart forhold, kan den pågældende tilbageføres eller overføres til fængsel eller arresthus.

Stk. 5. Justitsministeren fastsætter regler om anbringelse af dømte i institution m.v. uden for fængsel eller arresthus.

Kapitel 14

Løsladelse

Tidspunkt for løsladelsen

§ 79. Løsladelse sker efter endt strafudståelse eller i forbindelse med prøveløsladelse, strafafbrydelse eller benådning.

Stk. 2. Justitsministeren fastsætter regler om tidspunktet for løsladelsen samt om adgang til en kortere fremrykning af dette tidspunkt, herunder i tilfælde, hvor en fremrykning er begrundet i væsentlige beskæftigelsesmæssige eller andre særlige hensyn.

Beslutning om prøveløsladelse

§ 80. Såfremt den straf, der fuldbyrdes, giver mulighed for prøveløsladelse efter straffelovens § 38, stk. 1, skal afgørelsen om prøveløsladelse træffes på et sådant tidspunkt, at en eventuel prøveløsladelse kan ske straks efter udståelse af to tredjedele af straffen. Ved spørgsmål om prøveløsladelse efter straffelovens § 41 skal afgørelsen om prøveløsladelse træffes på et sådant tidspunkt, at en eventuel prøveløsladelse kan ske straks efter udståelse af 12 år af straffen af fængsel på livstid.

Stk. 2. Justitsministeren fastsætter regler om behandlingen af sager om prøveløsladelse, herunder om pligt til fornyet afgørelse af spørgsmålet om prøveløsladelse fra straf af fængsel på livstid senest 1 år efter en afgørelse om nægtelse af prøveløsladelse eller genindsættelse til udståelse af sådan straf.

Gennemførelse af tilsyn og eventuelle særvilkår ved prøveløsladelse

Almindelige bestemmelser om gennemførelse af tilsyn m.v.

§ 81. Tilsyn og andre vilkår (særvilkår), der er fastsat efter straffelovens § 39, stk. 2, eller § 41, stk. 3, gennemføres af Kriminalforsorgen, medmindre andet er bestemt i afgørelsen.

§ 82. Tilsynsmyndigheden skal vejlede den prøveløsladte om de rettigheder og pligter, som tilsynet og eventuelle særvilkår indebærer, herunder om virkninger af vilkårsovertrædelse.

Stk. 2. Tilsynsmyndigheden skal endvidere i samarbejde med den prøveløsladte og senest i forbindelse med tilsynets iværksættelse udarbejde en plan for tilsynsperioden og tiden derefter. Denne plan skal jævnligt sammenholdes med forholdene i tilsynsperioden og om nødvendigt søges tilpasset ændringer i disse forhold.

Tilsyn m.v. af Kriminalforsorgen

§ 83. Vilkår om tilsyn indebærer, at den prøveløsladte skal holde sig i kontakt med Kriminalforsorgen efter dennes nærmere bestemmelse, herunder møde hos Kriminalforsorgen og modtage dennes besøg. Den prøveløsladte skal give Kriminalforsorgen oplysning om bopæl og beskæftigelse.

Stk. 2. Den prøveløsladte skal overholde særvilkår og give Kriminalforsorgen sådanne oplysninger, som gennemførelsen af særvilkåret nødvendiggør.

Stk. 3. Den prøveløsladte skal på begæring dokumentere afgivne oplysninger.

Stk. 4. Den prøveløsladte skal i øvrigt overholde de forskrifter, som Kriminalforsorgen fastsætter til gennemførelsen af tilsynet og eventuelle særvilkår.

§ 84. Kriminalforsorgen skal tilbyde den prøveløsladte vejledning og bistand med hensyn til den pågældendes beskæftigelsesmæssige, sociale og personlige forhold med henblik på at forbedre den pågældendes muligheder for at leve en kriminalitetsfri tilværelse. Kriminalforsorgen skal i den forbindelse formidle kontakt til personer, institutioner og myndigheder, der efter anden lovgivning kan yde bistand.

§ 85. Justitsministeren fastsætter regler om gennemførelse af tilsyn og eventuelle særvilkår, herunder om tilsynets iværksættelse, om kontakthyppighed og om samarbejde med andre myndigheder m.v.

Vilkårsovertrædelse

§ 86. Kriminalforsorgen skal træffe foranstaltninger med henblik på at genetablere tilsynet og sikre overholdelsen af særvilkår, såfremt den prøveløsladte unddrager sig tilsynet eller gennemførelsen af særvilkår.

Stk. 2. Overtræder den prøveløsladte vilkår for prøveløsladelsen, skal Kriminalforsorgen afgive indberetning herom til Direktoratet for Kriminalforsorgen, såfremt vilkårsovertrædelsen må antages at medføre en nærliggende risiko for kriminalitet.

Stk. 3. Overtræder den prøveløsladte i øvrigt forskrifter eller vilkår, kan Kriminalforsorgen give et pålæg om at overholde forskrifterne og vilkårene. Er der tidligere givet pålæg i anledning af tilsvarende overtrædelse, afgives indberetning til Direktoratet for Kriminalforsorgen.

Stk. 4. Der skal snarest efter modtagelsen af de i stk. 2 og 3 nævnte indberetninger træffes afgørelse om eventuel reaktion som følge af vilkårsovertrædelsen, jf. straffelovens § 40, stk. 2 og 3, og § 42, stk. 2.

Stk. 5. Justitsministeren fastsætter regler om behandlingen af sager om vilkårsovertrædelse, herunder om foranstaltninger efter stk. 1, om afgivelse af indberetninger efter stk. 2 og 3, og om meddelelse af pålæg efter stk. 3.

Tilsyn m.v. af andre myndigheder end Kriminalforsorgen

§ 87. Justitsministeren kan efter forhandling med vedkommende minister fastsætte regler om gennemførelse af tilsyn m.v. af andre myndigheder end Kriminalforsorgen.

Gennemførelse af tilsyn m.v. ved betinget benådning

og ved strafafbrydelse m.v.

§ 88. Bestemmelserne i §§ 81-87 finder tilsvarende anvendelse ved tilsyn og særvilkår, der er fastsat ved benådning i de tilfælde, der er omfattet af straffelovens § 43, ved strafafbrydelse eller i øvrigt i medfør af bestemmelser i denne lov.

Kapitel 15

Særlige spørgsmål vedrørende sagsbehandlingen ved fuldbyrdelse af fængselsstraf

§ 89. Spørgsmålene om tilladelse til udgang, løsladelse på prøve, overførsel til fortsat straffuldbyrdelse i en anden institution og andre væsentlige spørgsmål vedrørende den indsatte skal af institutionen jævnligt tages op til overvejelse, uanset om den indsatte anmoder herom.

Stk. 2. Justitsministeren fastsætter regler om institutionernes pligt til sagsbehandling som nævnt i stk. 1.

Afsnit III

Bødestraffe

Kapitel 16

Fuldbyrdelse af bødestraffe

§ 90. En bøde skal betales til politiet, medmindre andet er bestemt i afgørelsen.

Stk. 2. Justitsministeren eller den, der bemyndiges dertil, kan tillade henstand med eller afdragsvis betaling af bøden.

Stk. 3. Justitsministeren fastsætter bestemmelser om opkrævning af bøder og om den administrative behandling af sager om eftergivelse af bøder.

Stk. 4. Justitsministeren kan endvidere fastsætte bestemmelser om, at politiets afgørelse om henstand med eller afdragsvis betaling af bøder ikke kan indbringes for højere administrativ myndighed.

§ 91. Betales en bøde ikke, inddrives den, medmindre politiet skønner, at inddrivelse ikke er mulig eller væsentligt vil forringe den pågældendes levevilkår.

Stk. 2. Politiet kan inddrive bøder i straffesager, der forfølges af det offentlige, ved udpantning og ved indeholdelse i den pågældendes indtægter efter reglerne om inddrivelse af personlige skatter i kildeskatteloven og reglerne i lov om Det Fælles Lønindeholdelsesregister. Påkæg om indeholdelse gives af politiet.

Stk. 3. Politiet kan hos andre offentlige myndigheder indhente de oplysninger, der er nødvendige for at varetage indeholdelsen. Endvidere kan politiet fra registre, der føres af offentlige myndigheder, herunder domstolene, kræve de oplysninger om skyldnerens forhold, som findes af betydning for tvangsfuldbyrdelsen.

§ 92. Justitsministeren fastsætter regler om indeholdelse af indtægter efter § 91, stk. 2, herunder om indberetning til Det Fælles Lønindeholdelsesregister, om skyldnerens pligt til at give politiet oplysninger til brug ved indeholdelsen, om pligter og erstatningsansvar for den indeholdelsespligtige og om udpantningsret for beløb, som den indeholdelsespligtige hæfter for.

Stk. 2. For forsætlig eller uagtsom overtrædelse af bestemmelser, der er fastsat i medfør af stk. 1, kan fastsættes bødestraf. Der kan tillige fastsættes bestemmelser om strafansvar for selskaber m.v. (juridiske personer) efter reglerne i straffelovens 5. kapitel.

§ 93. Fuldbyrdelsen af forvandlingsstraf for en bøde sker efter kapitel 2 om almindeli ge bestemmelser for fuldbyrdelse af straf og afsnit II om fuldbyrdelse af fængselsstraffe, jf. straffelovens §§ 53-55.

Afsnit IV

Betingede domme og domme med vilkår om samfundstjeneste

Kapitel 17

Gennemførelse af betingede domme

Almindelige bestemmelser om gennemførelse af tilsyn m.v.

§ 94. Tilsyn og andre vilkår (særvilkår), der er fastsat efter straffelovens § 57, gennemføres af Kriminalforsorgen, medmindre andet er bestemt i afgørelsen.

§ 95. Tilsynsmyndigheden skal vejlede den betinget dømte om de rettigheder og pligter, som tilsynet og eventuelle særvilkår indebærer, herunder om virkninger af vilkårsovertrædelse.

Stk. 2. Tilsynsmyndigheden skal endvidere i samarbejde med den dømte og snarest efter tilsynets iværksættelse udarbejde en plan for tilsynsperioden og tiden derefter. Denne plan skal jævnligt sammenholdes med forholdene i tilsynsperioden og om nødvendigt søges tilpasset ændringer i disse forhold.

Tilsyn m.v. af Kriminalforsorgen

§ 96. Vilkår om tilsyn indebærer, at den betinget dømte skal holde sig i kontakt med Kriminalforsorgen efter dennes nærmere bestemmelse, herunder møde hos Kriminalforsorgen og modtage dennes besøg. Den betinget dømte skal give Kriminalforsorgen oplysning om bopæl og beskæftigelse.

Stk. 2. Den betinget dømte skal overholde særvilkår og give Kriminalforsorgen sådanne oplysninger, som gennemførelsen af særvilkåret nødvendiggør.

Stk. 3. Den betinget dømte skal på begæring dokumentere afgivne oplysninger.

Stk. 4. Den betinget dømte skal i øvrigt overholde de forskrifter, som Kriminalforsorgen fastsætter til gennemførelsen af tilsynet og eventuelle særvilkår.

§ 97. Kriminalforsorgen skal tilbyde den betinget dømte vejledning og bistand med hensyn til den pågældendes beskæftigelsesmæssige, sociale og personlige forhold med henblik på at forbedre den pågældendes muligheder for at leve en kriminalitetsfri tilværelse. Kriminalforsorgen skal i den forbindelse formidle kontakt til personer, institutioner og myndigheder, der efter anden lovgivning kan yde bistand.

§ 98. Justitsministeren fastsætter regler om gennemførelse af tilsyn og eventuelle sær vilkår, herunder om tilsynets iværksættelse, om kontakthyppighed og om samarbejde med andre myndigheder m.v.

Vilkårsovertrædelse

§ 99. Kriminalforsorgen skal træffe foranstaltninger med henblik på at genetablere tilsynet og sikre overholdelsen af særvilkår, såfremt den betinget dømte unddrager sig tilsynet eller gennemførelsen af særvilkår.

Stk. 2. Overtræder den betinget dømte vilkår for den betingede dom, skal Kriminalforsorgen afgive indberetning herom til anklagemyndigheden, såfremt vilkårsovertrædelsen må antages at medføre en nærliggende risiko for kriminalitet.

Stk. 3. Overtræder den betinget dømte i øvrigt forskrifter eller vilkår, kan Kriminalforsorgen give et påkæg om at overholde forskrifterne og vilkårene. Er der tidligere givet påkæg i anledning af tilsvarende overtrædelse, afgives indberetning til anklagemyndigheden.

Stk. 4. Justitsministeren fastsætter regler om behandlingen af sager om vilkårsovertrædelse, herunder om foranstaltninger efter stk. 1, om afgivelse af indberetninger efter stk. 2 og 3, og om meddelelse af påkæg efter stk. 3.

Tilsyn m.v. af andre myndigheder end Kriminalforsorgen

§ 100. Justitsministeren kan efter forhandling med vedkommende minister fastsætte regler om gennemførelse af tilsyn m.v. af andre myndigheder end Kriminalforsorgen.

Kapitel 18

Gennemførelse af domme med vilkår om samfundstjeneste

Bestemmelser om gennemførelse af vilkår om samfundstjeneste

§ 101. Vilkår om samfundstjeneste, der er fastsat efter straffelovens § 63, gennemføres af Kriminalforsorgen.

Stk. 2. Vilkår om samfundstjeneste indebærer, at den dømte skal opfylde den fastsatte arbejdspligt inden for den længstetid, der er udmålt ved dommen. Samfundstjenesten skal afvikles løbende over den fastsatte længstetid og må tidligst være afviklet, når der er forløbet to tredjedele af afviklingsperioden, medmindre der foreligger særlige omstændigheder.

Stk. 3. Tilsynsmyndigheden træffer bestemmelse om arbejdsstedet, hvor samfundstjenesten skal udføres. Den dømte skal i øvrigt overholde de forskrifter, som Kriminalforsorgen fastsætter om gennemførelsen af samfundstjenesten.

§ 102. Justitsministeren fastsætter regler om gennemførelse af vilkår om samfundstje neste, herunder om erstatning for følger af ulykkestilfælde m.v. under udførelse af samfundstjeneste.

Vilkårsovertrædelse

§ 103. Kriminalforsorgen skal føre kontrol med, at den dømte opfylder den fastsatte arbejdspligt.

Stk. 2. Overtræder den dømte vilkåret om samfundstjeneste eller de forskrifter, som Kriminalforsorgen har givet om udførelsen af samfundstjenesten, skal Kriminalforsorgen give den pågældende påkæg om at overholde vilkåret og forskrifterne. Er der tidligere givet påkæg herom, afgives indberetning til anklagemyndigheden.

Stk. 3. Justitsministeren fastsætter regler om behandlingen af sager om overtrædelse af vilkår om samfundstjeneste.

Bestemmelser om gennemførelse af andre vilkår

§ 104. §§ 94-100 finder tilsvarende anvendelse på gennemførelse af vilkår, der er fastsat efter straffelovens § 57.

Afsnit V

Forvaring

Kapitel 19

Fuldbyrdelse af forvaring

§ 105. Forvaring fuldbyrdes efter kapitel 2 om almindelige bestemmelser for fuldbyrdelse af straf og afsnit II om fuldbyrdelse af fængselsstraffe med den undtagelse, at forvaring normalt fuldbyrdes i Anstalten ved Herstedvester.

Stk. 2. Justitsministeren fastsætter regler om fuldbyrdelse af forvaring, herunder om behandlingen af sager vedrørende tilladelse til udgang, overførsel til anden institution og prøveudskrivning.

Afsnit VI

Fællesregler for fuldbyrdelse af straffe m.v.

Kapitel 20

Erstatning i anledning af indgreb under fuldbyrdelse af straf m.v.

§ 106. En indsat har ret til erstatning efter reglerne i retsplejelovens § 1018 a, såfremt den indsatte uforskyldt har

1) udstået fængselsstraf i for lang tid,

2) været anbragt i forhørscelle, strafcelle eller sikringscelle, eller

3) været udelukket fra fællesskab.

§ 107. Der kan tillægges den, der under fuldbyrdelse af straf m.v. har været udsat for andre uforskyldte indgreb end de i § 106 nævnte, erstatning efter reglerne i retsplejelovens § 1018 a.

§ 108. Krav om erstatning i medfør af § 106 eller § 107 skal fremsættes over for Kriminalforsorgen inden to måneder efter, at indgrebet er ophørt. Fremsættes kravet efter udløbet af denne frist, kan det dog behandles, såfremt overskridelsen findes undskyldelig.

§ 109. Justitsministeren fastsætter regler om behandlingen af krav om erstatning i anledning af indgreb under fuldbyrdelse af straf m.v.

Kapitel 21

Betaling for ophold i Kriminalforsorgens institutioner

§ 110. Indsatte, der har indtægtsgivende arbejde i eller uden for fængsel eller arresthus, betaler for opholdet.

Stk. 2. Tilsvarende gælder dømte, der under ophold på Kriminalforsorgens pensioner har arbejdsindtægt eller modtager offentlig ydelse til underhold.

Stk. 3. Justitsministeren fastsætter regler om betalingen.

Kapitel 22

Klageregler m.v.

Administrativ klageadgang

§ 111. Afgørelser, der i henhold til denne lov er truffet af de lokale kriminalforsorgsmyndigheder eller af politiet, kan påklages til justitsministeren.

Stk. 2. Klage til justitsministeren skal iværksættes inden to måneder efter, at afgørelsen er meddelt den dømte. Justitsministeren kan i særlige tilfælde bortse fra overskridelse af denne frist.

Stk. 3. En klage til justitsministeren har ikke opsættende virkning, medmindre den, der har truffet afgørelsen, eller justitsministeren træffer bestemmelse herom.

Stk. 4. Justitsministeren fastsætter regler om klagevejledning og om behandlingen af klagesager.

Domstolsprøvelse

§ 112. Endelige administrative afgørelser kan inden 4 uger efter, at afgørelsen er meddelt den dømte, af denne kræves indbragt til prøvelse for retten, hvis der er tale om

1) en afgørelse efter § 14 eller § 16 om straffetidsberegning, medmindre klagen er begrundet i uenighed om straffedommens fortolkning, jf. retsplejelovens § 998,

2) en afgørelse efter § 55, stk. 4, om tilbageholdelse af brev, såfremt afgørelsen er begrundet i hensynet til beskyttelse af den forurettede ved lovovertrædelsen,

3) en afgørelse efter § 67 om disciplinærstraf i form af strafcelle i mere end 7 dage,

4) en afgørelse efter § 73 om konfiskation af genstande eller penge, hvis værdi overstiger det almindelige vederlag, der udbetales indsatte for en uges beskæftigelse,

5) en afgørelse efter § 74 om modregning af erstatningsbeløb, der overstiger størrelsen af det i nr. 4 nævnte ugentlige vederlag,

6) en afgørelse efter § 80 om nægtelse af prøveløsladelse i henhold til straffelovens § 38, stk. 1, eller om nægtelse af prøveløsladelse efter straffelovens § 41, når 14 år af straffen af fængsel på livstid er udstået,

7) en afgørelse efter § 86, stk. 4, om genindsættelse af en prøveløsladt til udståelse af reststraf i henhold til straffelovens § 40, stk. 2 eller 3, eller til udståelse af straf af fængsel på livstid i henhold til straffelovens § 42, stk. 2,

8) en afgørelse efter § 88, jf. § 86, stk. 4, om indsættelse af en betinget benådet til udståelse af straf eller reststraf i henhold til straffelovens § 43 eller

9) en afgørelse om nægtelse af erstatning efter § 106 i anledning af uforskyldt udståelse af fængselsstraf i for lang tid eller anbringelse i strafcelle, jf. nr. 3.

§ 113. Indbringelse af sagen sker for byretten i den retskreds, hvor den institution, som har truffet den oprindelige afgørelse, er beliggende. Er den indsatte senere overført til en anden institution, kan sagen i stedet indbringes for byretten i den retskreds, hvor den institution, som den dømte er anbragt i, er beliggende. Er den dømte ikke frihedsberøvet, indbringes sagen for byretten i den retskreds, hvor den dømte bor eller opholder sig. Har den dømte ikke kendt bopæl eller opholdssted, indbringes sagen for Københavns Byret.

Stk. 2. Efter begæring kan retten tillade, at en indbragt sag overflyttes til en anden ret, der er lovligt værneting efter stk. 1, når dette på grund af vidners bopæl, den indsattes løsladelse eller af anden særlig grund skønnes hensigtsmæssigt til sagens fremme.

Stk. 3. Afgørelse af, om sagen skal henvises eller ikke, træffes ved kendelse. En kendelse, hvorved sagen henvises, kan ikke indbringes for højere ret.

§ 114. Sagen indbringes for retten uden unødigt ophold af justitsministeren, der fremsender sagens akter med oplysning om den påklagede afgørelse og en redegørelse for de omstændigheder, der påberåbes, samt for de beviser, der kan have betydning for sagens afgørelse.

Stk. 2. Justitsministeren fastsætter regler om sagernes indbringelse for retten.

§ 115. Som sagens parter anses den dømte, tredjemand, hvis penge eller genstande konfiskeres, jf. §§ 73 og 125, og justitsministeren.

Stk. 2. Såfremt retten finder det fornødent, beskikker den en advokat for den dømte, medmindre denne selv har antaget en sådan.

§ 116. Sagen behandles på skriftligt grundlag, medmindre retten bestemmer andet. Retten kan stille krav om tilvejebringelse af yderligere oplysninger og bestemmer i den forbindelse, i hvilket omfang den dømte skal gøres bekendt med oplysninger, der er undtaget fra aktindsigt i medfør af forvaltningslovens § 9, stk. 3, 2. pkt., eller § 15, stk. 1, nr. 3.

Stk. 2. Behandles sagen mundtligt, træffer retten bestemmelse om afhøring af den dømte og andre og om tilvejebringelse af beviser i øvrigt. Retten indkalder selv parter og vidner. Når særlige omstændigheder taler for det, kan retten bestemme, at den dømte ikke må overvære bevisførelsen eller en del af denne. Den pågældende skal, inden sagen afgøres, gøres bekendt med de fremkomne oplysninger, medmindre dette vil stride mod de hensyn, der har ført til udelukkelsen.

Stk. 3. Rettens afgørelse efter stk. 1, 2. pkt., og stk. 2, 3.-4. pkt., træffes efter anmodning ved kendelse, når sagen er omfattet af § 121, stk. 2.

Stk. 4. Den dømte må ikke af advokaten gøres bekendt med oplysninger, som denne efter rettens afgørelse er afskåret fra at gøre sig bekendt med, jf. stk. 1, 2. pkt., og stk. 2, 3.-4. pkt.

§ 117. I sager, der omfattes af § 116, stk. 2, 3.-4. pkt., lukkes dørene under sagens behandling.

§ 118. Sagens indbringelse for retten har ikke opsættende virkning, medmindre justitsministeren eller retten bestemmer andet.

§ 119. Retten afgør ved kendelse, om sagen skal afvises, eller om afgørelsen skal stadfæstes, ændres eller ophæves.

§ 120. Om salær og godtgørelse for udlæg til den beskikkede advokat gælder samme regler som i tilfælde, hvor der er meddelt fri proces. Retten kan, når der er særlig anledning til det, pålægge den dømte helt eller delvis at betale sagens omkostninger.

Stk. 2. Om sagsomkostninger i de tilfælde, hvor der ikke er beskikket advokat, gælder reglerne i retsplejelovens kapitel 30.

§ 121. Kendelser, jf. § 116, stk. 3, og § 119, kan kæres efter reglerne i stk. 2 og 3, af dem, der efter § 115, stk. 1, er parter i sagen.

Stk. 2. Kendelser, der er afsagt af en byret, kan kæres til den landsret, i hvis kreds byretten ligger, når sagen er omfattet af § 112, nr. 6, 2. led, 7 eller 8. Ved kendelser efter § 112, nr. 7 eller 8, som angår tidsbestemt straf, kræves dog, at den resterende straffetid er mindst 1 år.

Stk. 3. Kendelser, der er afsagt af en byret, kan ikke kæres, når sagen er omfattet af § 112, nr. 1-5, 6, 1. led, eller 9. Procesbevillingsnævnet kan dog give tilladelse til kære af kendelser, jf. § 119, som nævnt i 1. pkt., og kendelser, der efter § 121, stk. 2, 2. pkt., ikke kan indbringes for landsretten, hvis sagen er af principiel karakter, eller særlige grunde i øvrigt taler for det. Ved behandlingen af spørgsmålet om kæretilladelse til landsretten finder reglerne i retsplejelovens § 392, stk. 2, 2.-3. pkt., tilsvarende anvendelse.

§ 122. Kære til landsretten sker ved meddelelse til byretten. Meddelelse kan ske mundtligt til retsbogen. Retten sender meddelelsen og sagens akter til landsretten.

Stk. 2. Under kære behandles sagen efter samme regler, som er fastsat for byretsbehandlingen. I øvrigt gælder reglerne i retsplejelovens kapitel 37 om kære. Bestemmelsen i retsplejelovens § 398, stk. 2, 3. pkt., finder dog kun anvendelse, når den dømte ikke er frihedsberøvet.

§ 123. Kendelser, der er afsagt af landsretten, kan ikke kæres. Procesbevillingsnævnet kan dog give tilladelse til kære af kendelser, jf. § 121, stk. 2-3, jf. § 119, hvis sagen er af principiel karakter. Ved behandlingen af spørgsmålet om kæretilladelse til Højesteret finder reglerne i retsplejelovens § 392, stk. 2, 2-3. pkt., tilsvarende anvendelse.

Stk. 2. Ved kære til Højesteret finder § 122 tilsvarende anvendelse.

§ 124. Såfremt afgørelsen opretholdes, kan spørgsmålet på ny indbringes for retten, når der er forløbet 6 måneder fra kendelsens afsigelse. Afgørelser efter § 112, nr. 1, 3-5 og 7-9, kan dog ikke på ny indbringes for retten. Ved afgørelser efter § 112, nr. 6, 2. led, om nægtelse af prøveløsladelse fra straf af fængsel på livstid kan spørgsmålet om prøveløsladelse endvidere først på ny indbringes for retten, når der er forløbet 1 år fra kendelsens afsigelse.

Stk. 2. Er der efter straffelovens § 40 sket genindsættelse til udståelse af reststraf, kan afgørelse om nægtelse af prøveløsladelse først indbringes for retten, når der er forløbet 6 måneder fra afgørelsen om genindsættelse. Er der efter straffelovens § 42 sket genindsættelse til udståelse af straf af fængsel på livstid, kan afgørelse om nægtelse af prøveløsladelse først indbringes for retten, når der er forløbet 1 år fra afgørelsen om genindsættelse.

§ 125. Bestemmelserne i §§ 112-123 finder tilsvarende anvendelse ved klage fra andre end indsatte over en afgørelse efter § 73 om konfiskation hos den pågældende af genstande eller penge, hvis værdi overstiger det almindelige vederlag, der udbetales til indsatte for en uges beskæftigelse.

Kapitel 23

Ikrafttræden m.v.

§ 126. Loven træder i kraft den .....

Stk. 2. ...har virkning for...

§ 127. Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland, men kan ved kongelig anordning sættes helt eller delvis i kraft for Færøerne med de afvigelser, som de særlige færøske forhold tilsiger.

2. Bemærkninger til Straffelovrådets udkast til lov om fuldbyrdelse af straf m.v.

Almindelige bemærkninger

Straffelovrådet har ved udarbejdelsen af sit udkast til en lov om fuldbyrdelse af straf m.v. taget udgangspunkt i det lovudkast, der er udfærdiget af den arbejdsgruppe, rådet nedsatte i 1985 med henblik på at forberede rådets arbejde på dette område. Der henvises i den forbindelse til betænkning nr. 1181/1989 om en lov om fuldbyrdelse af straf m.v., bd. III, s. 643 ff., der indeholder arbejdsgruppens endelige udkast til en lov om fuldbyrdelse af straf m.v. Der henvises endvidere til samme betænkning, bd. III, s. 749 ff., der indeholder arbejdsgruppens endelige udkast til lov om ændring af forskellige lovbestemmelser i forbindelse med gennemførelsen af en særlig lov om fuldbyrdelse af straf m.v. De pågældende lovudkast er optaget som bilag 1 og 2 til nærværende betænkning.

Rådet har udskilt nogle spørgsmål til særskilt behandling. Der henvises herom til kapitel 3 om fuldbyrdelse af fængselsstraf i Kriminalforsorgens pensioner og i institutioner m.v. uden for Kriminalforsorgen, kapitel 4 om prøveløsladelse af livstidsdømte og kapitel 5 om klageregler m.v. Om spørgsmålet vedrørende aktindsigt i sager om straffuldbyrdelse henvises til Straffelovrådets udtalelse af december 1996, der er optaget som bilag 3 til nærværende betænkning.

Som det fremgår, kan rådet i meget vidt omfang tilslutte sig de synspunkter, der ligger til grund for arbejdsgruppens lovudkast. Om aktindsigt i sager om straffuldbyrdelse bemærkes dog, at dette spørgsmål ikke har været genstand for særskilt overvejelse i arbejdsgruppens betænkning.

Rådets udkast til en lov om fuldbyrdelse af straf m.v. indeholder i et vist omfang afvigelser eller tilføjelser i forhold til arbejdsgruppens lovudkast. Rådet har endvidere foretaget visse redaktionelle ændringer i arbejdsgruppens lovudkast. Der henvises herom til de enkelte bestemmelser i rådets lovudkast.

Straffelovrådet stillede i betænkning nr. 1099/1987 om strafferammer og prøveløsladelse forslag om, at hæftestraffen afskaffes, og at fængselsstraffens faste minimum nedsættes til 7 dage, jf. betænkningen s. 49-62. Endvidere blev det som almindelig regel foreslået at ændre hæfterammerne til fængsel indtil 4 måneder med henblik på i videre omfang at tilpasse strafmaksimum til udmålingspraksis i sager om hæftestraf. Med forslaget om hæftestraffens afskaffelse tilsigtedes imidlertid ingen reduktion af udmålingsniveauet. Rådet forudsatte således, at domstolene som almindelig retningslinie ville udmåle fængsel med samme antal dage som hidtil hæfte.

I arbejdsgruppens lovudkast er det i overensstemmelse med kommissoriet forudsat, at hæftestraffen afskaffes. Arbejdsgruppen kan i øvrigt tilslutte sig rådets anbefaling om at afskaffe hæftestraffen, jf. betænkningen, bd I, s. 47-48.

Rådet har på ny overvejet spørgsmålet om hæftestraffens afskaffelse, jf. denne betænknings kapitel 2 om hæftestraffen. Som det fremgår heraf, har rådet ikke fundet anledning til at ændre sin opfattelse, således som den er kommet til udtryk i betænkning nr. 1099/1987 om strafferammer og prøveløsladelse. Rådet stiller derfor samtidig med forslaget til en lov om fuldbyrdelse af straf m.v. forslag om ændring af straffeloven med henblik på afskaffelse af hæftestraffen.

Om den nærmere gennemførelse af dette forslag, herunder overgangsbestemmelser og omsætningsregler, henvises til betænkning nr. 1099/1987 s. 49-62 og s. 282 ff.

Rådets udkast til en lov om fuldbyrdelse af straf m.v. nødvendiggør i lighed med arbejdsgruppens lovudkast en række ændringer i bl.a. straffeloven og retsplejeloven. Herom henvises til rådets udkast til lov om ændring af forskellige lovbestemmelser i forbindelse med gennemførelse af en lov om fuldbyrdelse af straf m.v., der er omtalt i betænkningens kapitel 7.

Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser

Til afsnit I

Indledende bestemmelser

Kapitel 1

Lovens område og den centrale myndighed

Lovens område

Til § 1

I lovudkastets § 1 afgrænses anvendelsesområdet for straffuldbyrdelsesloven. Arbejdsgruppen foreslår, at loven skal omfatte fuldbyrdelse af fængselsstraffe, bødestraffe, betingede domme og forvaring.

Lovudkastets § 1 rejser dels spørgsmålet om lovens afgrænsning over for straffeloven og retsplejeloven, dels spørgsmålet om, hvilke straffe loven skal omfatte.

Straffelovrådet behandler nedenfor i afsnit 1 forholdet til straffeloven og i afsnit 2 forholdet til retsplejeloven. I afsnit 3 redegøres for rådets overvejelser om, hvilke straffe der skal omfattes af straffuldbyrdelsesloven.

1. Afgrænsningen over for straffeloven

1.1. Arbejdsgruppens overvejelser

Om forholdet til straffeloven fremgår det af betænkningen, bd. III, s. 678, at lovudkastet er udarbejdet under den forudsætning, at bestemmelser om strafarterne og betingelserne for deres anvendelse og bestemmelser om betingelserne for prøveløsladelse og om reaktioner ved overtrædelse af vilkår, fastsat i forbindelse med prøveløsladelse eller betinget dom, fortsat skal findes i straffeloven.

Arbejdsgruppens lovudkast er på dette punkt i overensstemmelse med kommissoriet for arbejdsgruppen. Heraf fremgår det, at Straffelovrådet ikke forinden nedsættelsen af arbejdsgruppen i enkeltheder havde drøftet, hvorledes grænsen burde drages mellem straffeloven og straffuldbyrdelsesloven. Rådet fandt imidlertid, at bestemmelser om strafarterne og de almindelige betingelser for disses anvendelse ved domstolene fortsat burde findes i straffeloven.

Rådet fremhævede endvidere, at reglerne om betingelserne for prøveløsladelse og om retsvirkninger af overtrædelse af vilkår for prøveløsladelse, betinget dom m.v. også i fremtiden burde findes i straffeloven, og at disse spørgsmål derfor ikke skulle drøftes i arbejdsgruppen. Der henvises til betænkningen, bd. I, s. 15-16.

1.2. Straffelovrådets overvejelser

Straffelovrådet har under sin gennemgang af arbejdsgruppens lovudkast på ny overvejet, hvorledes grænsen bør drages mellem straffeloven og straffuldbyrdelsesloven. Rådet har i den forbindelse taget udgangspunkt i, at lovens formål er at regulere selve fuldbyrdelsen af straf. Rådet er opmærksomt på, at der selv med dette udgangspunkt kan rejses afgrænsningsspørgsmål, der ikke kan besvares entydigt.

Det kan f.eks. gøres gældende, at reglerne i straffelovens § 86 om afkortning i den idømte straf af anholdelse, varetægtsfængsling og indlæggelse til mentalundersøgelse med fordel kan indarbejdes i kapitel 6 om beregning af straffetiden i rådets udkast til straffuldbyrdelsesloven.

Heroverfor kan det anføres, at § 86 har en sådan sammenhæng med straffastsættelsen, at det forekommer mest hensigtsmæssigt at bibeholde paragraffen i straffeloven.

Der tænkes i den forbindelse bl.a. på bestemmelsen i § 86, stk. 1, 3. pkt., hvorefter dommen skal indeholde oplysning om varigheden af frihedsberøvelser og indlæggelser, der medfører afkortning. Der kan endvidere peges på bestemmelsen i § 86, stk. 1, 4. pkt., hvorefter retten undtagelsesvis kan bestemme, at hele straffen skal anses for udstået, selv om den idømte straf er længere end den tid, hvor den dømte har været frihedsberøvet eller indlagt. Desuden kan nævnes bestemmelsen i § 86, stk. 1, sidste pkt., om idømmelse af bødestraf efter forudgående anholdelse, varetægtsfængsling eller indlæggelse til mentalundersøgelse.

Også bestemmelsen i § 86, stk. 2, om afkortning ved kombinationsdomme og bestemmelsen i § 86, stk. 4, om afkortning i straffen efter anholdelse, varetægtsfængsling eller indlæggelse til mentalundersøgelse i udlandet kan fremhæves i denne forbindelse, jf. betænkningen, bd. I, s. 69.

Som et andet eksempel kan peges på reglerne i straffelovens §§ 97 og 97 a om forældelse af adgangen til straffuldbyrdelse m.v. og § 97 b om bortfald af strafferetlige retsfølger efter den dømtes død. Det kan anføres, at disse regler har en sådan sammenhæng med de øvrige spørgsmål om straffuldbyrdelsen, at de bør overføres til straffuldbyrdelsesloven.

Heroverfor kan det anføres, at straffuldbyrdelsesloven alene skal regulere fuldbyrdelsen af straf, der overhovedet kan fuldbyrdes, og at spørgsmålet om, hvornår fuldbyrdelsen af en idømt straf er afskåret, f.eks. på grund af forældelse, fortsat bør reguleres i straffeloven i sammenhæng med de øvrige bestemmelser i lovens kapitel 11 om ophør af den strafbare handlings retsfølger.

1.3. Straffelovrådets konklusion

Straffelovrådet er efter en samlet vurdering nået til den konklusion, at der ikke er grundlag for at ændre den grænsedragning, arbejdsgruppen har gennemført på baggrund af rådets kommissorium. Rådet lægger i den forbindelse vægt på, at sigtet med straffuldbyrdelsesloven er at regulere selve straffuldbyrdelsen, herunder de indgreb der kan gennemføres over for den indsatte som led heri. Om straffen overhovedet kan fuldbyrdes, er derimod et spørgsmål, der naturligt reguleres i straffeloven og retsplejeloven.

Rådet må derfor fortsat finde det mest hensigtsmæssigt, at bestemmelserne om strafarterne og betingelserne for deres anvendelse, herunder fastsættelse af bødeforvandlingsstraf, og bestemmelserne om betingelserne for prøveløsladelse og om reaktioner ved overtrædelse af vilkår, fastsat i forbindelse med prøveløsladelse eller betinget dom, findes i straffeloven.

Rådet er også af den opfattelse, at de ovennævnte regler om strafafkortning, forældelse af adgangen til straffuldbyrdelse og bortfald af strafferetlige retsfølger efter den dømtes død bør bibeholdes i straffeloven.

2. Afgrænsningen over for retsplejeloven

2.1. Arbejdsgruppens overvejelser

Også i forhold til retsplejeloven kan der rejses forskellige afgrænsningsspørgsmål. Det skyldes, at reglerne om straffuldbyrdelsens iværksættelse, jf. kapitel 3 i arbejdsgruppens og kapitel 4 i rådets lovudkast, har nøje sammenhæng med reglerne i retsplejelovens afsnit 7 om fuldbyrdelse af domme i straffesager.

Efter retsplejelovens § 997, stk. 1, drager politimesteren omsorg for straffedommes fuldbyrdelse. Det gælder såvel i henseende til straf som i henseende til dommens øvrige bestemmelser, herunder erstatning til den skadelidte, for så vidt denne begærer det. Politimesteren står herved under statsadvokatens tilsyn.

Til stk. 1 føjes i § 997, stk. 4, en bemyndigelsesbestemmelse, hvorefter justitsmini steren fastsætter regler om, fra hvilket tidspunkt efter dommens afsigelse udståelsen af frihedsstraf regnes for påbegyndt i de tilfælde, hvor domfældte efter domsafsigelsen har været undergivet varetægtsfængsling. Sådanne regler er bl.a. udstedt ved cirkulære nr. 150 af 29. juni 1973 med senere ændringer om beregning af frihedsstraf m.v.

Det fremgår endvidere af retsplejelovens § 999, stk. 1, at en straffedom ikke kan fuldbyrdes, før dommen er endelig. En dom er endelig, når den ordinære ankefrist er udløbet, uden at anke forinden er iværksat, eller når anke er frafaldet af begge parter. I tidsrummet fra afsigelsen af straffedommen og til straffuldbyrdelsens iværksættelse kan frihedsberøvelse alene ske under de i retsplejelovens § 769 nævnte betingelser om varetægtsfængsling. Det indebærer, at de almindelige betingelser for varetægtsfængsling i retsplejelovens § 762 skal være opfyldt.

Også uden for retsplejelovens afsnit 7 findes bestemmelser, der har betydning for straffuldbyrdelsen. Efter retsplejelovens § 777 er der således mulighed for, at en arrestant med rettens godkendelse kan anbringes i en fuldbyrdelsesinstitution, hvis anklagemyndigheden og fuldbyrdelsesinstitutionen samtykker, og arrestanten selv er enig heri. Hvis helbredsmæssige hensyn eller hensynet til andres sikkerhed gør det påkrævet, kan sådan anbringelse ske uden arrestantens samtykke. Retsplejelovens § 777 gælder såvel ved varetægtsfængsling under straffesagens behandling som ved varetægtsfængsling efter dom.

Arbejdsgruppen lægger afgørende vægt på, at reglerne om straffuldbyrdelsens iværksættelse over for varetægtsfængslede fastholdes i retsplejeloven, således at det af denne klart fremgår, hvornår en frihedsberøvet person skal behandles efter reglerne om henholdsvis varetægtsfængsling og straffuldbyrdelse. Arbejdsgruppen peger i den forbindelse på sammenhængen mellem straffuldbyrdelsens iværksættelse og virkningen af korrekt og rettidigt iværksat anke, jf. retsplejelovens § 999, stk. 1.

Arbejdsgruppen finder imidlertid, at retsplejelovens regler om straffuldbyrdelsens iværksættelse bør præciseres. Det bør efter arbejdsgruppens opfattelse fremhæves, at den dømte skal overgå fra varetægt til fuldbyrdelse, så snart det kan konstateres, at der foreligger en endelig dom.

Arbejdsgruppen foreslår derfor, at der som stk. 2 i retsplejelovens § 999 indsættes en bestemmelse, hvorefter straffedommen i de tilfælde, hvor domfældte er varetægtsfængslet efter dommen, skal fuldbyrdes, så snart det kan konstateres, at dommen er endelig. Der henvises til § 2, nr. 3, i arbejdsgruppens udkast til lov om ændring af forskellige lovbestemmelser i forbindelse med gennemførelsen af en særlig lov om fuldbyrdelse af straf m.v.

Reglerne om, hvornår straffuldbyrdelsen anses for påbegyndt, bør efter arbejdsgruppens opfattelse overføres til straffuldbyrdelsesloven. Der henvises herom til kapitel 5 i arbejdsgruppens lovudkast. Arbejdsgruppen har i den forbindelse overvejet, om straffuldbyrdelsesloven bør indeholde regler om afgørelse af uenighed vedrørende straffetidsberegningen. Efter de gældende regler afgøres sådanne tvister ifølge retsplejelovens § 998 af den ret, der har afsagt dom i sagen i første instans, og efter retsplejelovens § 91, stk. 2, 2. pkt., træffes afgørelsen under medvirken af domsmænd.

Arbejdsgruppen finder, at tvister, der skal afgøres på grundlag af en fortolkning af straffedommen, fortsat bør træffes efter retsplejelovens § 998. Arbejdsgruppen finder derfor ikke grundlag for at foreslå denne del af retsplejelovens bestemmelse overført til straffuldbyrdelsesloven.

Derimod finder arbejdsgruppen det naturligt, at regler om afgørelsen af uenighed om straffetidsberegningen i øvrigt - dvs. uden karakter af en domsfortolkning - overføres til straffuldbyrdelsesloven. Det skyldes, at sådanne afgørelser kan træffes uden den genoptagelse af straffesagen, som reelt er indeholdt i retsplejelovens 998, jf. § 91, stk. 2, 2. pkt. Der henvises til betænkningen, bd. I, s. 70, og til § 2, nr. 2, i arbejdsgruppens udkast til lov om ændring af forskellige lovbestemmelser i forbindelse med gennemførelsen af en særlig lov om fuldbyrdelse af straf m.v. Ved denne bestemmelse foreslås retsplejelovens § 998, stk. 1, ændret, således at uenighed om Kriminalforsorgens beregning af straffetiden afgøres efter straffuldbyrdelsesloven, jf. § 107, nr. 1, i arbejdsgruppens lovudkast.

Endelig giver arbejdsgruppen udtryk for, at retsplejelovens § 777, hvorefter en varetægtsarrestant i visse tilfælde kan anbringes i en fuldbyrdelsesinstitution, ikke i praksis er blevet anvendt i det omfang, som det var tiltænkt. Navnlig for en person, der varetægtsfængsles eller forbliver varetægtsfængslet efter dom i første instans, kan det være ønskeligt at blive overført til fuldbyrdelsesinstitutionen under ankesagens behandling.

Det bør derfor efter arbejdsgruppens opfattelse overvejes at fastslå enten i et cirkulære til Kriminalforsorgens varetægtsinstitutioner eller eventuelt udtrykkeligt i retsplejelovens § 777, at den varetægtsfængslede skal gøres opmærksom på bestemmelsen i forbindelse med domsafsigelsen i første instans, ligesom det i øvrigt bør overvejes at smidiggøre fremgangsmåden ved anvendelsen af bestemmelsen. Der henvises til betænkningen, bd. I, s. 57.

2.2. Straffelovrådets overvejelser

Straffelovrådet har også for retsplejelovens vedkommende taget udgangspunkt i, at straffuldbyrdelseslovens formål er at regulere selve straffuldbyrdelsen, herunder de indgreb, der kan gennemføres over for den indsatte som led heri, jf. afsnit 1.3. ovenfor.

Det forekommer på den baggrund mest naturligt, at spørgsmålet om, hvorvidt en idømt straf overhovedet kan fuldbyrdes, reguleres uden for straffuldbyrdelsesloven, således at straffuldbyrdelsesloven først finder anvendelse fra det tidspunkt, hvor straffuldbyrdelsen iværksættes. Rådet stiller i den forbindelse forslag om, at det i kapitel 4 om straffuldbyrdelsens iværksættelse i rådets lovudkast præciseres, hvornår straffuldbyrdelsen iværksættes, og den dømte derfor er omfattet af straffuldbyrdelsesloven, herunder reglerne vedrørende indsattes rettigheder. Der henvises til bemærkningerne til §§ 8-9 i rådets lovudkast.

Rådet lægger i lighed med arbejdsgruppen vægt på, at retsplejelovens § 997, stk. 1, om politimesterens fuldbyrdelsesordre har nøje sammenhæng med retsplejelovens § 999 om fuldbyrdelsesfrist og udskydelse af fuldbyrdelsen af straffedommen på grund af rettidig anke. Rådet er derfor enigt i, at retsplejelovens § 997, stk. 1, og § 999 bibeholdes i retsplejeloven.

Rådet kan også tiltræde, at retsplejelovens § 997, stk. 4, om straffetidens beregning i tilfælde, hvor den dømte er varetægtsfængslet efter dom, ophæves som led i en samlet regulering af straffetidens beregning i straffuldbyrdelsesloven, jf. kapitel 6 i rådets lovudkast. Det samme gælder arbejdsgruppens forslag om ændring af retsplejelovens § 998, stk. 1, således at uenighed om Kriminalforsorgens beregning af straffetiden i stedet afgøres efter straffuldbyrdelsesloven, jf. § 112, nr. 1, i rådets lovudkast.

Rådet er endvidere enigt i, at der ikke er grundlag for at overføre den øvrige del af retsplejelovens § 998 til straffuldbyrdelsesloven. Rådet lægger i den forbindelse vægt på, at denne del af bestemmelsen omfatter spørgsmål, der naturligt afgøres i tilknytning til straffedommen. Foruden uenighed om straffedommens fortolkning finder denne bestemmelse f.eks. også anvendelse på tvist om fordelingen af sagsomkostninger. Opstår der tvivl om, hvorvidt der er indtrådt forældelse af adgangen til straffuldbyrdelse i henhold til straffelovens § 97 eller § 97 a, vil afgørelsen af dette spørgsmål ligeledes kunne efterprøves i medfør af retsplejelovens § 998.

Rådet foreslår derfor kun en mindre præcisering af arbejdsgruppens lovudkast, således at der ikke kan rejses tvivl om, at det alene er den del af retsplejelovens § 998, stk. 1, der vedrører uenighed om Kriminalforsorgens beregning af straffetiden, der overføres til straffuldbyrdelsesloven. Herom henvises til § 2, nr. 4, i rådets udkast til lov om ændring af forskellige lovbestemmelser i forbindelse med gennemførelsen af en lov om fuldbyrdelse af straf m.v.

Rådet kan desuden tiltræde, at der stilles forslag om ændring af retsplejelovens § 999 med henblik på at sikre, at dømte, der er varetægtsfængslet efter dom, overgår fra varetægt til fuldbyrdelse, så snart det kan konstateres, at dommen er endelig.

Rådet er enigt med arbejdsgruppen i, at der kan være behov for at skærpe opmærksomheden om retsplejelovens § 777 i de tilfælde, hvor den dømte varetægtsfængsles eller forbliver varetægtsfængslet under ankesagens behandling, ligesom der kan være anledning til at overveje at smidiggøre fremgangsmåden ved anvendelsen af bestemmelsen. Rådet finder, at eventuelle initiativer på dette område mest hensigtsmæssigt gennemføres i form af et cirkulære til Kriminalforsorgens varetægtsinstitutioner.

I tilslutning til §§ 10 og 12 i arbejdsgruppens lovudkast om udsættelse med straffuldbyrdelsen på grund af en ansøgning om udsættelse eller benådning stiller arbejdsgruppen forslag om ophævelse af retsplejelovens § 1001. Der henvises i den forbindelse til § 2, nr. 1, i arbejdsgruppens udkast til lov om ændring af forskellige lovbestemmelser i forbindelse med gennemførelsen af en særlig lov om fuldbyrdelse af straf m.v.

Efter retsplejelovens § 1001, stk. 1, skal straffuldbyrdelsen udsættes, såfremt den, der er idømt frihedstraf, bliver alvorligt syg. Endvidere bestemmes det i § 1001, stk. 2, at justitsministeren kan tillade, at straffuldbyrdelsen udsættes, når en umiddelbar udståelse af straffen ville medføre uforholdsmæssige, uden for straffens øjemed liggende følger for den pågældendes velfærd eller væsentlige ulemper for det offentlige.

Som det fremgår af bemærkningerne til § 10 i rådets lovudkast, afviger straffuldbyrdelsesloven herved i et vist omfang fra retsplejelovens regler. Afvigelsen har imidlertid ingen praktisk betydning. Rådet er på den baggrund enigt i, at retsplejelovens § 1001, stk. 1 og 2, ophæves som led i en samlet regulering af udsættelse med straffuldbyrdelsen i straffuldbyrdelseslovens kapitel 4.

Efter retsplejelovens § 1001, stk. 3, 1. pkt., 1. led, skal straffuldbyrdelsen udsættes, når den ret, der har afsagt dommen, finder grund til at indstille den domfældte til hel eller delvis benådning. Det samme gælder, når ansøgning herom indgives af den domfældte, for så vidt en ansøgning ikke allerede tidligere er afslået, jf. § 1001, stk. 3, 1. pkt., 2. led.

Disse bestemmelser skal sammenholdes med retsplejelovens § 1000, hvorefter retten eller de lægdommere, der har medvirket ved sagens behandling, kan indstille til justitsministeren, at domfældte benådes. Justitsministeren kan i den forbindelse fastsætte nærmere regler om fremgangsmåden ved udøvelsen af lægdommernes adgang til at afgive indstilling om benådning. Om en påbegyndt fuldbyrdelse af straffen skal standses på grund af ansøgning om benådning, afgøres ifølge § 1001, stk. 3, 2. pkt., af justitsministeren.

Som det fremgår af bemærkningerne til § 12 i rådets lovudkast, afviger straffuldbyrdelsesloven også her på nogle mindre væsentlige punkter fra retsplejelovens regler. Det bemærkes i den forbindelse, at retsplejelovens § 1000 og § 1001, stk. 3, om rettens og lægdommernes adgang til at indstille den domfældte til benådning oprindeligt blev indført med dødsstraffen for øje, og at dødsstraffen blev endeligt afskaffet ved lov nr. 1097 af 22. december 1993 om ændring af lov om tillæg til borgerlig straffelov angående forræderi og anden landsskadelig virksomhed og lov om straf for krigsforbrydelser.

Retsplejelovens bestemmelser har på dette punkt ikke længere nogen selvstændig praktisk betydning, og rådet er derfor enigt i, at § 1001, stk. 3, ophæves som led i en samlet regulering af udsættelse med straffuldbyrdelsen i kapitel 5 i rådets udkast til straffuldbyrdelsesloven.

Rådet foreslår samtidig, at retsplejelovens § 1000 ophæves.

2.3. Straffelovrådets konklusion

Det er rådets konklusion, at der i forbindelse med gennemførelsen af straffuldbyrdelsesloven bør stilles forslag om ophævelse af retsplejelovens § 997, stk. 4, § 1000 og § 1001.

Endvidere bør der i overensstemmelse med arbejdsgruppens anbefaling stilles forslag om ændring af retsplejelovens § 998, stk. 1, og § 999.

Rådet foreslår desuden, at reglen om bøder i retsplejelovens § 1003 overføres til straffuldbyrdelsesloven som led i en samlet regulering af fuldbyrdelsen af bødestraffe i lovudkastets afsnit III. Den pågældende bestemmelse blev indsat i retsplejeloven ved § 2, nr. 27, i lov nr. 369 af 18. maj 1994 om ændring af straffeloven og retsplejeloven (Rejsedommerordning, forkyndelse, udeblivelsesdomme i straffesager samt lønindeholdelse for bøder, sagsomkostninger og konfiskerede beløb m.v.) og indeholder en bemyndigelse for justitsministeren til at fastsætte bestemmelser om, at politimesterens afgørelse om henstand med eller afdragsvis betaling af bøder, sagsomkostninger og konfiskation ikke kan indbringes for højere administrativ myndighed.

For så vidt angår konfiskation, tvangsbøder og sagsomkostninger, foreslås § 1003 ophævet og videreført ved en henvisning i retsplejelovens § 997, stk. 2, om konfiskation, § 997, stk. 3, om tvangsbøder og § 1013, stk. 3, om sagsomkostninger til § 90, stk. 4, om afskæring af klageadgangen i visse bødesager i rådets lovudkast. Der henvises herom til afsnit 3.2.1. nedenfor og til bemærkningerne til § 90, stk. 4, i rådets lovudkast samt til § 2, nr. 1, 2 og 6, i rådets udkast til lov om ændring af forskellige lovbestemmelser i forbindelse med gennemførelsen af en lov om fuldbyrdelse af straf m.v.

Da formålet med straffuldbyrdelsesloven er at regulere selve fuldbyrdelsen af straf og forvaring, finder rådet i øvrigt, at straffuldbyrdelsesloven ikke bør omfatte reglerne i retsplejelovens § 997, stk. 2, om inddrivelse af erstatning og andre ydelser, f.eks. konfiskation, der ved dommen er pålagt den skyldige.

Af samme grund kan rådet heller ikke anbefale, at der i straffuldbyrdelsesloven optages bestemmelser om tvangsbøder og tvangsmidler mod vidner m.v., jf. retsplejelovens § 997, stk. 3, om tvangsbøder, § 1002 om beslaglæggelse af gods for omkostninger og erstatning efter domsafsigelsen og § 1006 om betingelserne for fuldbyrdelse af kendelser, hvorved retten har pålagt vidner eller andre straf. Sidstnævnte bestemmelse sigter til reglerne om tvangsmidler mod vidner, jf. retsplejelovens § 178, om rettergangspoliti, jf. retsplejelovens § 151, og om processtraffe, jf. retsplejelovens §§ 324-329 og § 1015. Der henvises endvidere til afsnit 3 nedenfor, hvor rådet redegør nærmere for sine synspunkter vedrørende de straffe, der skal omfattes af straffuldbyrdelsesloven.

3. Straffuldbyrdelseslovens anvendelsesområde

Som nævnt ovenfor har arbejdsgruppen i § 1 i sit lovudkast stillet forslag om, at straffuldbyrdelsesloven skal omfatte fuldbyrdelsen af fængselsstraffe, bødestraffe, betingede domme og forvaring. Ved sine overvejelser om udformningen af § 1 har arbejdsgruppen sondret mellem frihedsberøvende retsfølger og ikke frihedsberøvende retsfølger, jf. betænkningen, bd. I, s. 36-39.

Med de frihedsberøvende retsfølger tænkes på fængsel og hægte, herunder som forvandlingsstraf for bøde, forvaring, jf. straffelovens § 70, og afgørelse om anbringelse i hospital for sindslidende, i institution for personer med vidtgående psykiske handicap eller under tilsyn med mulighed for administrativ anbringelse eller i egnet hjem eller institution til særlig pleje eller forsorg, jf. straffelovens §§ 68 og 69.

Med de ikke frihedsberøvende retsfølger sigtes til bødestraf, betingede domme, herunder samfundstjeneste, og andre retsfølger af ikke frihedsberøvende karakter, herunder de ikke frihedsberøvende retsfølger efter straffelovens §§ 68 og 69, konfiskation og rettighedstab samt tiltalefrafald i medfør af retsplejelovens §§ 723-723 a.

3.1. Frihedsberøvende retsfølger, jf. § 1, nr. 1 og 5, i rådets lovudkast

I overensstemmelse med kommissoriet tager arbejdsgruppen udgangspunkt i, at de hensyn, der taler for at gennemføre en lov om straffuldbyrdelse, helt overvejende vedrører frihedsberøvelse. Det er derfor umiddelbart klart, at straffuldbyrdelsesloven skal indeholde regler om gennemførelsen af frihedsberøvelse, der er idømt som strafferetlig retsfølge. Det er derimod ikke åbenbart, at straffuldbyrdelsesloven skal omfatte al frihedsberøvelse, der kan idømmes som strafferetlig retsfølge.

Efter arbejdsgruppens opfattelse skal frihedsberøvelse i form af fængsel og hægte, herunder frihedsstraf, der som forvandlingsstraf træder i stedet for bøde, naturligt omfattes af straffuldbyrdelsesloven.

Straffelovrådet er enigt i dette synspunkt. Det bemærkes i den forbindelse, at rådet ikke har fundet, at det ligger inden for kommissoriet om en straffuldbyrdelseslov at tage spørgsmålet om brugen af bødeforvandlingsstraf op, jf. herved bemærkningerne til § 93 i rådets lovudkast.

At arbejdsgruppens lovudkast ikke omfatter hægte skyldes, at lovudkastet ifølge kommissoriet skal udformes under den forudsætning, at Straffelovrådet stiller forslag om ophævelse af hæftestraffen og om nedsættelse af fængselsstraffens almindelige minimum. Om Straffelovrådets overvejelser vedrørende dette spørgsmål henvises til betænkningens kapitel 2.

Straffelovrådet er enigt i, at straffuldbyrdelsesloven bør omfatte frihedsberøvelse i form af forvaring. Rådet lægger i den forbindelse vægt på, at fuldbyrdelse af forvaring normalt sker i en af Kriminalforsorgens institutioner (Anstalten ved Herstedvester) og i væsentlig grad efter samme regler, som gælder for strafafsonere.

Det er endvidere Straffelovrådets opfattelse, at der ikke i straffuldbyrdelsesloven bør optages bestemmelser om frihedsberøvelse, der i henhold til straffelovens §§ 68 og 69 skal gennemføres i det almindelige hospitalsvæsen. Rådet lægger i den forbindelse vægt på, at frihedsberøvelse af psykisk afvigende personer fortsat bør ske med udgangspunkt i de regler, der gælder for behandlingen af andre patienter i det almindelige hospitalsvæsen.

Straffelovrådet kan på den baggrund tiltræde, at straffuldbyrdelsesloven, for så vidt angår frihedsberøvende retsfølger, skal omfatte fængselsstraffe og forvaring, jf. § 1, nr. 1 og 5, i rådets lovudkast. Det indebærer, at straffuldbyrdelsesloven ikke finder anvendelse på varetægtsfængsling og anden frihedsberøvelse før endelig dom, jf. herved afsnit 2 ovenfor om afgrænsningen af straffuldbyrdelseslovens regler om straffuldbyrdelsens iværksættelse over for retsplejelovens regler om fuldbyrdelse af straf fedomme.

Rådet har overvejet, om der som led i straffuldbyrdelsesloven bør fastsættes regler med henblik på tilfælde, hvor en person er taget i forvaring i medfør af retsplejelovens regler. Der sigtes bl.a. til tilfælde, hvor retten i medfør af retsplejelovens § 178, stk. 1, nr. 5, har truffet bestemmelse om, at et vidne skal tages i forvaring ved politiets foranstaltning.

Der er i rådet enighed om, at straffuldbyrdelseslovens regler om fuldbyrdelse af fængselsstraffe og forvaring, jf. § 1, nr. 1 og 5, i rådets lovudkast ikke umiddelbart kan finde anvendelse på fuldbyrdelse af forvaring i medfør af f.eks. retsplejelovens § 178, stk. 1, nr. 5. Det skyldes, at forvaring efter retsplejelovens § 178, stk. 1, nr. 5, ikke er straf eller forvaring i straffuldbyrdelseslovens forstand.

Det er endvidere rådets konklusion, at der ikke i forbindelse med kommissoriet om en straffuldbyrdelseslov bør tages stilling til, i hvilket omfang der som led i gennemførelsen af straffuldbyrdelsesloven kan antages at være behov for at gennemføre ændringer i retsplejeloven med henblik på regulering af retsstillingen for personer, der hensidder i forvaring i medfør af retsplejelovens regler. Baggrunden for rådets opfattelse er, at der i disse tilfælde ikke er tale om strafferetlig forfølgning, men om et retsmiddel, der har til formål at gennemtvinge en oplysningspligt. Videre overvejelser om dette spørgsmål må derfor ske i anden sammenhæng.

3.2. Ikke frihedsberøvende retsfølger

3.2.1. Bødestraf, jf. § 1, nr. 2, i rådets lovudkast

Straffelovrådet er enigt i, at straffuldbyrdelsesloven bør indeholde en samlet regulering af fuldbyrdelsen af bødestraffe, jf. § 1, nr. 2, i arbejdsgruppens og rådets lovudkast. Det bemærkes, at der med udtrykket "bødestraffe" både sigtes til bøder, der idømmes som straf i medfør af straffelovens regler, og bøder, der idømmes som straf i medfør af anden lovgivning, f.eks. reglerne i retsplejelovens §§ 324-329 om processtraffe.

Straffuldbyrdelsesloven bør derimod ikke omfatte tvangsbøder, jf. f.eks. retsplejelovens § 997, stk. 3. Det skyldes, at tvangsbøden ikke er en strafferetlig retsfølge, men et særligt retsmiddel, der har til formål at gennemtvinge en handle- eller undladelsespligt, jf. herved betænkningen, bd. III, s. 678.

Om afskæring af klageadgangen i visse sager om inddrivelse af tvangsbøder, henvises til retsplejelovens § 997, stk. 3, som affattet ved § 2, nr. 2, i rådets udkast til lov om ændring af forskellige lovbestemmelser i forbindelse med gennemførelsen af en lov om fuldbyrdelse af straf m.v. Endvidere henvises til ikrafttrædelseslovens § 17, der indeholder særlige regler om afsoning af tvangsbøder.

Optagelsen af regler på dette område rejser imidlertid visse afgrænsningsspørgsmål. Det skyldes, at der ved § 1, nr. 1, i lov nr. 369 af 18. maj 1994 om ændring af straffeloven og retsplejeloven (Rejsedommerordning, forkyndelse, udeblivelsesdomme i straffesager samt lønindeholdelse for bøder, sagsomkostninger og konfiskerede beløb m.v.) blev tilvejebragt hjemmel til at foretage indeholdelse i løn m.v. for bøder, sagsomkostninger og konfiskerede beløb. Formålet hermed var at styrke inddrivelsen af disse offentlige tilgodehavender og at begrænse afsoningen af ubetalte bøder.

Adgangen til at foretage indeholdelse i løn m.v. er fastsat i straffelovens § 52 om inddrivelse af bøder. At denne bestemmelse også omfatter sagsomkostninger og konfiskerede beløb, skyldes inddrivelsesmæsssige hensyn, jf. Folketingstidende 1993/94, Tillæg A, sp. 8038-8042. For Straffelovrådet har det derfor været et særligt spørgsmål, hvorledes de ændrede regler i straffelovens § 52 om indeholdelse af løn m.v. for bøder, sagsomkostninger og konfiskerede beløb mest hensigtsmæssigt indarbejdes i udkastet til straffuldbyrdelsesloven.

Det kan hævdes at være mest konsekvent at opsplitte straffelovens § 52, således at den del af bestemmelsen, der angår bøder, optages i straffuldbyrdelsesloven, og den del, der angår sagsomkostninger og konfiskerede beløb, henføres til retsplejeloven.

Om bødestraffe rummer arbejdsgruppens lovudkast således allerede en særskilt regulering i afsnit III. Endvidere bestemmer retsplejelovens § 1013, stk. 3, at inddrivelse af sagsomkostninger i straffesager sker efter de almindelige regler om inddrivelse af borgerlig krav. Desuden er der som led i ændringen af straffelovens § 52 gennemført en ændring af retsplejelovens § 1013, stk. 3, således at denne bestemmelse, for så vidt angår inddrivelse af sagsomkostninger, tillige henviser til reglerne om lønindeholdelse m.v. i straffelovens § 52, jf. § 2, nr. 28, i lov nr. 369 af 18. maj 1994. Dertil kommer, at tvangsinddrivelse af beløb, der er konfiskeret ved straffedomme, i medfør af retsplejelovens § 997, stk. 2, sker i den borgerlige retspleje former.

Straffelovrådet er opmærksomt på de inddrivelsesmæssige hensyn, der ligger bag udformningen af den nugældende ordning i straffelovens § 52. Rådet har på den baggrund overvejet, om reglerne om lønindeholdelse og udpantning for bøder, sagsomkostninger og konfiskerede beløb i straffelovens § 52, stk. 4-7, som helhed bør overføres til straffuldbyrdelsesloven.

Som nævnt ovenfor tager rådet ved afgrænsningen af straffuldbyrdelseslovens anven delsesområde udgangspunkt i, at lovens formål er at regulere fuldbyrdelsen af straf og forvaring. Det forekommer på den baggrund mindre naturligt ud fra inddrivelsesmæssige hensyn at udvide lovens anvendelsesområde, for så vidt angår bødestraffe, til også at omfatte sagsomkostninger og konfiskerede beløb i straffesager, der forfølges af det offentlige.

En anden mulighed er at samle reglerne om lønindeholdelse og udpantning for bøder, sagsomkostninger og konfiskerede beløb i retsplejeloven. For denne løsning kan tale, at retsplejeloven allerede indeholder regler om inddrivelse af konfiskerede beløb og sagsomkostninger, jf. § 997, stk. 2, og § 1013, stk. 3.

Imod en sådan fremgangsmåde kan anføres, at formålet med straffuldbyrdelsesloven bl.a. er i videst muligt omfang at samle reglerne om fuldbyrdelse af bødestraffe i en lov.

Straffelovrådet har efter en samlet vurdering fundet det rigtigst, at der med henblik på straffuldbyrdelseslovens sker en opsplitning af straffelovens § 52, således at den del af bestemmelsen, der angår bøder, optages i straffuldbyrdelsesloven, og den del, der angår sagsomkostninger og konfiskerede beløb, henføres til retsplejeloven. Der henvises herom nærmere til bemærkningerne til afsnit III og kapitel 16 om fuldbyrdelse af bødestraffe i rådets lovudkast og til retsplejelovens § 997, stk. 2, og § 1013, stk. 3, som affattet ved § 2, nr. 1 og 6, i rådets udkast til lov om ændring af forskellige lovbestemmelser i forbindelse med gennemførelsen af en lov om fuldbyrdelse af straf m.v.

3.2.2. Betingede domme, herunder med vilkår om samfundstjeneste, jf. § 1, nr. 3 og 4, i rådets lovudkast

Det er i arbejdsgruppens kommissorium anført, at arbejdsgruppen bør overveje, i hvilket omfang der er behov for at medtage bestemmelser om kriminalforsorg i frihed. Kriminalforsorg i frihed omfatter bl.a. tilsyn med personer, der er idømt betingede domme.

Det er arbejdsgruppens vurdering, at der er behov for en mere samlet regulering af Kriminalforsorgens tilsynsvirksomhed. Denne regulering bør efter arbejdsgruppens opfattelse ske i forbindelse med udarbejdelsen af straffuldbyrdelsesloven. Herefter, og da betingede domme udgør en væsentlig del af det strafferetlige sanktionssystem, finder arbejdsgruppen, at der i loven bør være et afsnit om fuldbyrdelse af betingede domme.

Arbejdsgruppen finder endvidere, at straffuldbyrdelsesloven bør indeholde et særligt afsnit om fuldbyrdelsen af dom til samfundstjeneste, såfremt samfundstjeneste udskilles fra betingede domme og gøres til en selvstændig sanktionsform.

Straffelovrådet kan tiltræde disse synspunkter.

Ved lov nr. 6 af 3. januar 1992 om ændring af straffeloven og retsplejeloven blev der fastsat regler i straffelovens kapitel 8 om idømmelse af samfundstjeneste som vilkår i en betinget dom. De nye regler trådte i kraft den 1. april 1992. Rådet finder det på den baggrund rigtigst, at der i § 1 som nr. 4, i rådets lovudkast indføjes en bestemmelse, hvorved det udtrykkeligt fastslås, at også betingede domme med vilkår om samfundstjeneste omfattes af lovens anvendelsesområde. Om fuldbyrdelse af betingede domme med vilkår om samfundstjeneste henvises i øvrigt til kapitel 18 med tilhørende bemærkninger i rådets lovudkast.

3.2.3. Andre retsfølger

Som det fremgår af betænkningen, bd. I, s. 35-36 og s. 38, er det også indgået i arbejdsgruppens overvejelser om afgrænsningen af straffuldbyrdelsesloven, at der med hjemmel i straffelovens kapitel 9 kan idømmes en række andre ikke frihedsberøvende retsfølger, herunder navnlig efter straffelovens §§ 68 og 69.

Straffelovrådet er enigt med arbejdsgruppen i, at det ikke vil være hensigtsmæssigt at medtage regler om de pågældende retsfølger i straffuldbyrdelsesloven. Rådet lægger i den forbindelse vægt på, at gennemførelsen af en væsentlig del af disse retsfølger forestås af det almindelige hospitalsvæsen og de øvrige sociale myndigheder alene eller i samarbejde med Kriminalforsorgen.

Rådet er i lighed med arbejdsgruppen opmærksomt på, at der kan være behov for en nærmere regulering af den tilsynsvirksomhed, der udøves af Kriminalforsorgen over for sådanne dømte på fri fod. Når de pågældende retsfølger ikke er medtaget i straffuldbyrdelsesloven, er dette derfor alene udtryk for, at den ønskede regulering ikke bør ske i denne lov.

Som en strafferetlig retsfølge af stor praktisk betydning peger arbejdsgruppen på retsplejelovens §§ 723-723 a om tiltalefrafald. Sådanne afgørelser vil ofte være betinget af tilsyn, der for gruppen af 15-17 årige normalt varetages af de almindelige sociale myndigheder efter bistandslovens regler. Selv om der for så vidt kan være behov for en nærmere regulering af tilsyn i forbindelse med tiltalefrafald, vil det efter arbejdsgruppens opfattelse ikke være hensigtsmæssigt at lade en sådan regulering ske i straffuldbyrdelsesloven.

Straffelovrådet er enigt i dette synspunkt. Som påpeget af arbejdsgruppen vil en sådan regulering i væsentligt omfang vedrøre de almindelige sociale myndigheder. Det synes endvidere rigtigst som udgangspunkt at afgrænse straffuldbyrdelsesloven til strafferetlige retsfølger, der er fastsat ved dom.

3.3. Straffelovrådets konklusion

Straffelovrådet kan tiltræde, at straffuldbyrdelseslovens anvendelsesområde afgrænses til fuldbyrdelse af frihedsberøvelse, idømt som fængselsstraf, og frihedsberøvelse i form af forvaring. Udtrykket "fængselsstraf" omfatter i den forbindelse tillige de straffe, der efter gældende ret idømmes som hæftestraf. Det skyldes, at Straffelovrådet samtidig med straffuldbyrdelsesloven foreslår hæftestraffen ophævet.

Straffelovrådet kan endvidere tiltræde, at der i straffuldbyrdelsesloven optages bestemmelser om fuldbyrdelse af bødestraf og bødeforvandlingsstraf samt om fuldbyrdelsen af betingede domme. Straffelovrådet foreslår dog af lovtekniske grunde, at der i lovudkastets § 1 indføjes en bestemmelse om samfundstjeneste.

Det bemærkes, at straffuldbyrdelsesloven umiddelbart alene omfatter danske afgørelser. Om fuldbyrdelse af udenlandske straffedomme gælder lov nr. 323 af 4. juni 1986 om international fuldbyrdelse af straf m.v., som ændret ved lov nr. 291 af 24. april 1996 om ændring af lov om udlevering af lovovertrædere, lov om international fuldbyrdelse af straf m.v., lov om samarbejde med Finland, Island, Norge og Sverige angående fuldbyrdelse af straf m.v. og retsplejeloven (International strafferet). Endvidere henvises til lov nr. 214 af 31. maj 1963 om samarbejde med Finland, Island, Norge og Sverige angående fuldbyrdelse af straf m.v., som ændret ved lov nr. 291 af 24. april 1996.

Desuden kan nævnes lov nr. 1099 af 21. december 1994 om strafforfølgning ved det internationale tribunal til pådømmelse af krigsforbrydelser i det tidligere Jugoslavien. Efter denne lovs § 4 kan justitsministeren bestemme, at straf m.v., der er pålagt af tribunalet, kan fuldbyrdes i Danmark. Fuldbyrdelsen skal i videst muligt omfang ske efter danske regler og må ikke medføre en skærpelse af den domfældtes strafferetlige situation, jf. § 4, stk. 2.

Det bemærkes i øvrigt, at der i medfør af 1994-lovens § 5 er udstedt bekendtgørelse nr. 832 af 30. oktober 1995 om strafforfølgning ved det internationale tribunal til pådømmelse af folkedrab og andre alvorlige overtrædelser af international humanitær ret begået i Rwanda m.v. Bekendtgørelsen indebærer bl.a., at lovens regler om fuldbyrdelse af straf m.v. finder tilsvarende anvendelse på afgørelser, der er truffet af Rwanda-tribunalet.

Er der efter de nævnte regler truffet beslutning om fuldbyrdelse af en udenlandsk afgørelse om straf, sker fuldbyrdelsen imidlertid også med udgangspunkt i straffuldbyrdelsesloven.

Endelig omfattes bøder, som pålægges virksomheder i henhold til fællesskabsretten for overtrædelse af konkurrencereglerne, ikke af straffuldbyrdelsesloven, idet sådanne bøder inddrives efter reglerne i den civile retspleje.

Den centrale myndighed

Til § 2

I § 2 i arbejdsgruppens lovudkast fastsættes, at Justitsministeriet, Direktoratet for Kriminalforsorgen, varetager den centrale ledelse og administration af fuldbyrdelsen af de i § 1 nævnte straffe m.v.

Straffelovrådet finder i lighed med arbejdsgruppen, at det til vejledning for de dømte bør fremgå af straffuldbyrdelsesloven, hvilken myndighed der varetager den centrale ledelse og administration af fuldbyrdelsen af straf m.v., jf. herved § 2 i rådets lovudkast.

Rådet kan endvidere tiltræde, at det af loven eller bestemmelser, udfærdiget i medfør af loven, klart bør fremgå, hvilke myndigheder der har kompetence til at træffe de afgørelser, der omhandles i loven.

Rådet har i de fleste af lovudkastets bestemmelser i lighed med arbejdsgruppen fundet det tilstrækkeligt at henlægge kompetencen til "institutionen", således at den nærmere placering af kompetencen fastlægges enten i de administrative bestemmelser, der skal udfærdiges af justitsministeren i medfør af loven eller internt af de enkelte institutioner.

Visse af lovudkastets bestemmelser vedrører dog afgørelser af så indgribende karakter, at det findes rigtigst i lovteksten udtrykkeligt at henlægge kompetencen til institutionens leder eller den, der bemyndiges dertil. Der henvises i den forbindelse bl.a. til rådets lovudkast, § 55, stk. 4, om tilbageholdelse af breve, § 60, stk. 5 og 6, om tilbageholdelse af effekter og breve m.v. i den indsattes besiddelse og til § 63, stk. 1, om udelukkelse fra fællesskab med andre indsatte, § 66, stk. 1, om anbringelse i sikringscelle og tvangsfiksering samt § 67 om ikendelse af disciplinærstraf.

Kapitel 2

Almindelige bestemmelser om fuldbyrdelse af straf

Til §§ 3 og 4

Kapitel 2 i arbejdsgruppens lovudkast indeholder nogle grundlæggende bestemmelser om fuldbyrdelse af fængselsstraf.

Bl.a. fastsættes det i lovudkastets § 3, at fuldbyrdelse af en fængselsstraf skal ske med fornøden hensyntagen til såvel frihedsberøvelsens gennemførelse som til behovet for at hjælpe eller påvirke den indsatte til at leve en kriminalitetsfri tilværelse.

Endvidere bestemmes det i § 4, stk. 1, at en indsat under fuldbyrdelsen af fængselsstraf ikke må pålægges andre begrænsninger i sin tilværelse end sådanne, der er fastsat ved lov eller er en følge af selve frihedsberøvelsen.

Efter § 4, stk. 2, skal en indsat efterkomme de anvisninger, som gives af institutionens personale i forbindelse med varetagelsen af institutionens opgaver.

Udgangspunktet efter § 4 i arbejdsgruppens lovudkast er, at indsatte har adgang til at udøve deres borgerlige rettigheder i det omfang, frihedsberøvelsen ikke i sig selv afskærer dem herfra, jf. herved betænkningen, bd. I, s. 107. Dette udgangspunkt er efter arbejdsgruppens opfattelse i nøje overensstemmelse med det forhold, at en frihedsberøvelse alene tilsigter at indebære et indgreb i lokalfriheden for den enkelte dømte. Det er endvidere på linie med den herskende opfattelse, hvorefter gennemførelsen af en frihedsberøvelse skal ske på en måde, der også tilgodeser humane og medmenneskelige hensyn.

Straffelovrådet er enigt i arbejdsgruppens overvejelser på dette punkt. Rådet har derfor også ved udformningen af sit lovudkast taget udgangspunkt i, at der under straffuldbyrdelsen bør sigtes mod at give de indsatte grundlag for at opretholde en tilværelse, der i videst muligt omfang muliggør deltagelse i det almindelige samfundsliv.

Rådet finder dog i lighed med arbejdsgruppen anledning til at betone, at gennemførelsen af en frihedsstraf ikke er mulig uden begrænsninger i den indsattes almindelige rettigheder. Rådet har på den baggrund ligeledes set det som en hovedopgave ved udformningen af straffuldbyrdelsesloven at afgrænse de tilfælde, hvor der kan gøres indgreb i de almindelige rettigheder.

Som anført af arbejdsgruppen, vil hensynet til Kriminalforsorgens sikkerhedsmæssige- og ordensmæssige virksomhed særlig ofte være hensyn, der kan og må begrunde en fravigelse af det nævnte udgangspunkt. Disse væsentlige hensyn skal således tilgodeses.

Arbejdsgruppen finder, at dette bedst sker ved konkrete bestemmelser herom og ikke ved en generel bestemmelse svarende til § 19, stk. 3, i Justitsministeriets bekendtgørelse nr. 423 af 21. juni 1973 med senere ændringer om fuldbyrdelse af frihedsstraf (fuldbyrdelsesbekendtgørelsen). Efter bekendtgørelsens § 19, stk. 3, skal de indsatte overholde de bestemmelser, som institutionens leder har fastsat af ordens- og sikkerhedshensyn.

Rådet kan tiltræde arbejdsgruppens synspunkter, herunder at fravigelser af det anførte udgangspunkt i almindelighed skal kunne begrundes i konkrete ordens- og sikkerhedsmæssige hensyn. Med udtrykket "ordens- og sikkerhedsmæssige hensyn" i rådets lovudkast tilsigtes ingen indholdsmæssig afvigelse i forhold til arbejdsgruppens lovudkast, jf. betænkningen, bd. I, s. 106. Det indebærer, at der ved afgrænsningen af de tilfælde, hvor der med hjemmel i lovudkastets bestemmelser kan gøres indgreb ud fra "sikkerhedsmæssige hensyn", skal tages udgangspunkt i, at formålet med Kriminalforsorgens sikkerhedsmæssige virksomhed er at fastholde frihedsberøvelsen ved at forebygge og forhindre, at de indsatte undviger.

Ved fortolkningen af udtrykket "sikkerhedsmæssige hensyn" skal det endvidere tages i betragtning, at Kriminalforsorgens sikkerhedsmæssige virksomhed også sigter på at forebygge kriminalitet ved at modvirke, at indsatte begår kriminalitet under afsoningen. Der sigtes hermed bl.a. til trusler eller vold mod personale eller medindsatte, fængselsuniformer, handel med eller indsmugling af narkotika og lignende i forbindelse med besøg eller udgang. Der kan derfor efter omstændighederne f.eks. gøres indgreb i retten til brevveksling eller gennemføres undersøgelse af den indsattes person og opholdsrum efter reglerne i §§ 55 og 60 i rådets lovudkast for at modvirke kriminalitet.

Om rækkevidden af udtrykket "ordensmæssige hensyn" henvises til betænkningen, bd. I, s. 106. Som det fremgår heraf, lader ordensbegrebet sig ikke afgrænse på en entydig måde. Med udtrykket "orden" sigtes dog med sikkerhed til foranstaltninger mod brand, tingsødelæggelse, støj og sundhedsfarlige forhold samt arbejdsskader og lignende miljøfarlige forhold.

Endvidere omfatter dette udtryk bl.a. foranstaltninger til opretholdelse af et fysisk og psykisk godt miljø og trivsel i vid forstand, såvel mellem de indsatte indbyrdes som i forhold til personalet.

Som påpeget af arbejdsgruppen, påvirkes Kriminalforsorgens ordensmæssige opgaver i særlig grad af, at de indsatte er tvangsmæssigt anbragt. Det skal endvidere tages i betragtning, at en relativ høj procentdel af de indsatte har betydelige adfærds- og tilpasningsproblemer som følge af, at de er tungt belastede såvel socialt og kriminelt som med hensyn til misbrug af alkohol

og narkotika m.v.

Det må antages, at de almindelige bestemmelser om fuldbyrdelse af fængselsstraf i § 3 og § 4, stk. 1, i arbejdsgruppens lovudkast også finder anvendelse på fuldbyrdelsen af andre former for straf, f.eks. betingede domme med vilkår om tilsyn.

Straffelovrådet foreslår derfor, at de pågældende bestemmelser udvides til at omfatte fuldbyrdelsen af enhver form for straf.

Det indebærer, at § 3 i arbejdsgruppens lovudkast ændres, således at fuldbyrdelse af en straf skal ske med fornøden hensyntagen til såvel straffens gennemførelse som til behovet for at hjælpe eller påvirke den dømte til at leve en kriminalitetsfri tilværelse.

Endvidere ændres § 4, stk. 1, således at der under fuldbyrdelsen af straf ikke må pålægges en person andre begrænsninger i tilværelsen end sådanne, der er fastsat ved lov eller er en følge af selve straffen.

Samtidig foreslås § 4, stk. 2, indsat som § 32 i kapitel 8 i rådets lovudkast om indsattes rettigheder og pligter under selve opholdet i afsoningsinstitutionen. Det skyldes, at denne bestemmelse særligt tager sigte på fuldbyrdelse af fængselsstraf.

Endelig foreslår rådet, at afsnit II om fængselsstraffe indsættes som overskrift sammen med et nyt kapitel 3 i rådets lovudkast, der omhandler almindelige bestemmelser for fuldbyrdelse af fængselsstraffe, dvs. § 5 i rådets lovudkast om afgrænsning af de institutioner, som benyttes til fuldbyrdelse af fængselsstraf, og § 7 i samme lovudkast om pligten til at rådgive personer, der er idømt fængselsstraf.

I den forbindelse foreslås § 5, stk. 2, i arbejdsgruppens lovudkast om erstatning til indsatte for følger af ulykkestilfælde udskilt til en særskilt bestemmelse i § 6 i rådets lovudkast. Der tilsigtes ikke herved nogen indholdsmæssig ændring af disse bestemmelser i arbejdsgruppens lovudkast, jf. betænkningen, bd. III, s. 681 og 682.

Ordene "fuldbyrdelse af straf" i §§ 3 og 4 i rådets lovudkast omfatter i første række fuldbyrdelse af fængselsstraffe, jf. lovudkastets § 1, nr. 1, herunder den del af fuldbyrdelsen, der sker på vilkår om tilsyn og eventuelle særvilkår i forbindelse med strafafbrydelse, prøveløsladelse og betinget benådning, samt fuldbyrdelse i Kriminalforsorgens pensioner og i institutioner m.v. uden for Kriminalforsorgen, jf. §§ 76, 78 og 81- 88 i rådets lovudkast.

§§ 3 og 4 omfatter endvidere fuldbyrdelse af betingede domme, herunder med vilkår om samfundstjeneste, jf. § 1, nr. 3 og 4, og afsnit IV, kapitel 17 og 18, i rådets lovudkast.

§§ 3 og 4 finder desuden anvendelse på bødestraffe, jf. § 1, nr. 2, i rådets lovudkast.

For så vidt angår bødestraffe, skal bestemmelserne dog sammenholdes med de særlige regler om fuldbyrdelse af bødestraffe i kapitel 16 i afsnit III i rådets lovudkast, herunder bestemmelsen om henstand med og afdragsvis betaling af en bøde i § 90, stk. 2. Efter § 91 i arbejdsgruppens lovudkast fuldbyrdes forvandlingsstraffen for en bøde, der ikke betales eller eftergives, efter reglerne i lovudkastets afsnit II.

Da §§ 3 og 4 således også finder anvendelse på fuldbyrdelse af forvandlingsstraf, foreslår rådet, at den til § 91 svarende bestemmelse i rådets lovudkast udvides tilsvarende, således at fuldbyrdelsen i disse tilfælde sker efter reglerne i lovens kapitel 2 om almindelige bestemmelser for straffuldbyrdelse og afsnit II om fuldbyrdelse af fængselsstraffe, jf. herved § 93 i rådets lovudkast.

§§ 3 og 4 omfatter ikke umiddelbart fuldbyrdelse af forvaring, jf. § 1, nr. 5, i rådets lovudkast. Det skyldes, at der i disse tilfælde ikke er tale om fuldbyrdelse af en straf.

Efter § 101, stk. 1, i arbejdsgruppens lovudkast fuldbyrdes forvaring imidlertid efter reglerne i lovudkastets afsnit II om fuldbyrdelse af fængselsstraffe med den undtagelse, at forvaring normalt fuldbyrdes i Anstalten ved Herstedvester. Da §§ 3 og 4 herefter også finder anvendelse på fuldbyrdelse af forvaring, foreslår rådet, at den til § 101, stk. 1, svarende bestemmelse i rådets lovudkast (§ 105, stk. 1) ændres tilsvarende, således at fuldbyrdelsen af forvaring sker efter reglerne i lovens kapitel 2 om almindelige bestemmelser for straffuldbyrdelse og afsnit II om fuldbyrdelse af fængselsstraffe.

Til afsnit II

Fængselsstraffe

Kapitel 3

Almindelige bestemmelser

Om baggrunden for indsættelsen af afsnit II, Fængselsstraffe, og Kapitel 3, Almindelige bestemmelser, som overskrift til lovudkastets §§ 5-7, henvises til rådets bemærkninger ovenfor til §§ 3 og 4.

Til §§ 5 og 6

§ 5, stk. 1, i arbejdsgruppens lovudkast bemyndiger til at fastsætte regler om indretningen af institutioner under Kriminalforsorgen til fuldbyrdelse af fængselsstraf og om sådanne institutioners opdeling i åbne og lukkede institutioner.

Endvidere rummer stk. 2 i samme bestemmelse en bemyndigelse til at fastsætte regler om erstatning til indsatte i Kriminalforsorgens institutioner for følger af ulykkestilfælde m.v.

Straffelovrådet foreslår, at § 5, stk. 1 og 2, udskilles til særskilte bestemmelser i henholdsvis § 5 og § 6 i rådets lovudkast. Baggrunden for rådets forslag er at tydeliggøre, at de pågældende bemyndigelsesbestemmelser angår forskellige emner.

Som det fremgår af bemærkningerne til arbejdsgruppens lovudkast, jf. betænkningen, bd. III, s. 681, træder § 5 i arbejdsgruppens lovudkast i stedet for straffelovens § 45 om forsikring mod følger af ulykkestilfælde.

Rådet bemærker i den forbindelse, at den i betænkningen nævnte anordning nr. 514 af 11. oktober 1978 om erstatning til indsatte i kriminalforsorgens institutioner for følger af ulykkestilfælde m.v. er ophævet. I stedet henvises til anordning nr. 137 af 24. marts 1993. Også efter 1993-anordningen yder staten erstatning med udgangspunkt i reglerne i lov om forsikring mod følger af arbejdsskade.

I lighed med arbejdsgruppen tilsigter Straffelovrådet ikke nogen indholdsmæssig ændring af de regler, der er fastsat ved den nævnte anordning. Rådet forudsætter derfor også, at der i forbindelse med de administrative regler, der skal fastsættes i medfør af § 6 i rådets lovudkast, sker en videreførelse af bestemmelsen i § 11, stk. 3, 2. pkt., i loven om ikrafttræden af borgerlig straffelov m.m. Efter denne bestemmelse, der foreslås ophævet som led i gennemførelsen af straffuldbyrdelsesloven, kan statens udgifter ved forsikringen ikke fordres godtgjort af domfældte eller hans bo. Der henvises herved til § 3, nr. 1, i rådets udkast til lov om ændring af forskellige lovbestemmelser i forbindelse med gennemførelsen af en lov om fuldbyrdelse af straf m.v.

Til § 7

Efter § 6, stk. 1, i arbejdsgruppens lovudkast har en person, der er idømt fængselsstraf, også før straffuldbyrdelsens iværksættelse ret til at få nærmere rådgivning hos Kriminalforsorgen om sine arbejdsmæssige, uddannelsesmæssige, sociale og personlige forhold i forbindelse med fuldbyrdelsen.

Til denne bestemmelse føjes i stk. 2 en bemyndigelse til at fastsætte nærmere regler om gennemførelsen af den i stk. 1 nævnte rådgivning.

Den foreslåede bestemmelse indebærer, at Kriminalforsorgen har pligt til at yde den nævnte rådgivning, der bl.a. vil kunne omfatte en nærmere vejledning om mulighederne for udsættelse af straffuldbyrdelsen, uddannelsesmæssige muligheder under straffuldbyrdelsen og formidling af kontakt til det almindelige sociale system med hensyn til forsorgsmæssig støtte til den dømtes familie under straffuldbyrdelsen, jf. betænkningen, bd. III, s. 682.

Straffelovrådet kan med en enkelt redaktionel ændring tiltræde arbejdsgruppens forslag, jf. herved § 7 i rådets lovudkast.

Kapitel 4

Straffuldbyrdelsens iværksættelse

Til §§ 8 og 9

Kapitel 3 i arbejdsgruppens lovudkast fastsætter regler om straffuldbyrdelsens iværksættelse.

Bl.a. bestemmes det i § 7, at fuldbyrdelsen af en fængelsstraf skal påbegyndes snarest muligt.

Endvidere er det i § 8 fastsat, at fuldbyrdelsen af fængselsstraffen anses for påbegyndt den dag, dommen er afsagt, når den dømte er varetægtsfængslet efter endelig dom.

Hertil føjes i § 9, stk. 3, en bestemmelse, hvorefter fuldbyrdelsen af fængselsstraffen i de tilfælde, hvor den dømte er på fri fod, anses for påbegyndt, når den dømte modtages eller anholdes med henblik på straffuldbyrdelsens iværksættelse.

Som det fremgår af betænkningen, bd. I, s. 55-57, og af afsnit 2 i bemærkningerne til § 1 i rådets lovudkast, skal reglerne om straffuldbyrdelsens iværksættelse sammenholdes med retsplejelovens bestemmelser om fuldbyrdelse af domme i retsplejesager. Efter retsplejelovens § 997, stk. 1, drager politimesteren omsorg for fuldbyrdelsen. En straffedom kan imidlertid ikke fuldbyrdes, før fristen for anke efter lovens almindelige regel er udløbet, eller ankeafkald er meddelt, jf. retsplejelovens § 999, stk. 1. I tiden fra afsigelsen af straffedommen og indtil straffedommen er endelig, kan frihedsberøvelse derfor alene ske, når betingelserne for varetægtsfængsling efter dom er opfyldt, jf. retsplejelovens § 769 og § 762.

I overensstemmelse med retsplejelovens regler er det i § 2, 1. pkt., i Justitsministeriets bekendtgørelse nr. 423 af 21. juni 1973 med senere ændringer om fuldbyrdelse af frihedsstraf fastsat, at udståelse af frihedsstraf først kan iværksættes, når fuldbyrdelsesordre foreligger.

Der sondres herefter mellem reglerne om straffuldbyrdelsens iværksættelse, jf. cirkulære nr. 92 af 18. maj 1994 om iværksættelse af frihedsstraf eller forvaring m.v. med senere ændringer, og reglerne om beregningen af straffetiden, jf. cirkulære nr. 150 af 29. juni 1973 med senere ændringer om beregningen af frihedsstraf m.v.

Ved reglerne om straffuldbyrdelsens iværksættelse fastsættes det tidspunkt, hvor den domfældte omfattes af reglerne om straffuldbyrdelse. Det har navnlig betydning for personer, der er varetægtsfængslet efter dom, idet bl.a. beskæftigelses- og uddannelsesmulighederne er bedre under straffuldbyrdelse i fængsel end under varetægtsfængsling i arresthus.

Ved reglerne om straffetidsberegningen fastsættes det tidspunkt, hvor straffuldbyrdelsen anses for påbegyndt. Det har bl.a. betydning for fastlæggelsen af tidspunktet for løsladelse efter udståelse af hele straffen og tidspunktet for eventuel prøveløsladelse efter udståelse af 2/3 af straffen, jf. § 14 i arbejdsgruppens lovudkast.

For personer, der er på fri fod, iværksættes straffuldbyrdelsen i vedkommende arresthus eller anstalt, når domfældte giver møde eller afleveres af politet, jf. § 25, stk. 1, i cirkulæret om iværksættelse af frihedsstraf eller forvaring m.v. For domfældte, der er varetægtsfængslet efter dommen, iværksættes straffuldbyrdelsen ved meddelelse til den domfældte om, at straffuldbyrdelsen nu påbegyndes, jf. cirkulærets § 27, stk. 2, 1. pkt., og § 28, stk. 2, 1. pkt.

Udgangspunktet for beregningen af frihedsstraffen er det tidspunkt, hvor fuldbyrdelsen af straffen anses for påbegyndt, jf. § 5, stk. 1, jf. § 4 i cirkulæret om beregningen af frihedsstraf m.v.

Om personer, der er på fri fod, gælder ifølge cirkulærets § 4, stk. 1, at fuldbyrdelsen af frihedsstraf anses for påbegyndt den dag, den domfældte giver møde eller anholdes med henblik på straffuldbyrdelsens iværksættelse.

Om domfældte, der er varetægtsfængslet efter dom, gælder ifølge cirkulærets § 4, stk. 2, at fuldbyrdelsen anses for påbegyndt den dag, da endelig dom er afsagt. Som anført i betænkningen, bd. I, s. 56, indebærer § 4, stk. 2, at straffuldbyrdelsen også regnes fra domsafsigelsen i de tilfælde, hvor en iværksat anke ikke gennemføres til dom.

Træffer retten beslutning om fængsling (anholdelse) i sagen på et tidspunkt, hvor den domfældte er på fri fod, anses fuldbyrdelsen for påbegyndt den dag, fængslingen (anholdelsen) blev iværksat.

Straffelovrådet finder på baggrund af de gældende bestemmelser på området, at der i kapitel 3 i arbejdsgruppens lovudkast er behov for at præcisere det tidspunkt, hvor straffuldbyrdelsen iværksættes, og den dømte således omfattes af straffuldbyrdelsesloven, herunder reglerne vedrørende indsattes rettigheder.

I § 8 i rådets lovudkast foreslås derfor som stk. 1 indsat en bestemmelse, hvorefter fuldbyrdelsen af en fængselsstraf skal iværksættes snarest muligt. Det forudsættes, at dømte på fri fod som hidtil skal have en rimelig tilsigelsesfrist, så de kan indrette sig på strafafsoningen.

Som stk. 2 foreslås en bestemmelse, hvorefter straffuldbyrdelsen, for så vidt angår dømte på fri fod, iværksættes, når den dømte modtages i en institution under Kriminalforsorgen.

Om dømte, der er varetægtsfængslet efter dommen eller allerede udstår frihedsstraf, foreslås som stk. 3 en bestemmelse, hvorefter fuldbyrdelsen iværksættes, når Kriminalforsorgen giver meddelelse til den pågældende herom.

Rådet foreslår desuden, at § 8 og § 9, stk. 3, i arbejdsgruppens lovudkast udgår af kapitel 3 om straffuldbyrdelsens iværksættelse i samme lovudkast og i stedet indsættes som stk. 2 og 3 i § 14 i kapitel 6 i rådets lovudkast om beregning af straffetiden. Som det fremgår af bemærkningerne ovenfor, har disse bestemmelser sammenhæng med reglerne om beregning af straffetiden, og rådet finder det derfor rigtigst, at de pågældende bestemmelser indarbejdes i § 14 om beregningen af straffetiden.

De foreslåede ændringer er alene af redaktionel karakter. De nye bestemmelser i § 8 svarer således til bestemmelserne i § 25, stk. 1, § 27, stk. 2, 1. pkt., og § 28, stk. 2, 1. pkt., i cirkulæret om iværksættelse af frihedsstraf eller forvaring m.v. Rådet kan endvidere tiltræde forslagene i § 9, stk. 1-2, i arbejdsgruppens lovudkast, jf. herved § 9 i rådets lovudkast, og de synspunkter, som arbejdsgruppen har givet udtryk for i tilslutning til §§ 7-9 i sit lovudkast, jf. betænkningen, bd. III, s. 682-683.

Der henvises i øvrigt til afsnit 2 i bemærkningerne til § 1 i rådets udkast til straffuldbyrdelsesloven og til § 2, nr. 5, i rådets udkast til lov om ændring af forskellige lovbestemmelser i forbindelse med gennemførelsen af en lov om fuldbyrdelse af straf m.v. Endvidere henvises til bemærkningerne til § 14 om beregningen af straffetiden i rådets udkast til straffuldbyrdelsesloven.

Kapitel 5

Udsættelse og benådning

Til § 10

§ 10 i arbejdsgruppens lovudkast regulerer spørgsmålet om, hvornår fuldbyrdelsen af en fængselsstraf eller en del af denne kan udsættes.

Bestemmelsen indebærer, at straffuldbyrdelsen kan udsættes helt eller delvis, når hensynet til den dømte, herunder dennes arbejds-, uddannelses-, familie- eller helbredsmæssige forhold, taler afgørende herfor, og hensynet til retshåndhævelsen ikke taler imod udsættelse af straffuldbyrdelsen.

Som det fremgår af arbejdsgruppens bemærkninger til § 10, jf. betænkningen, bd. III, s. 684, og af afsnit 2.2. i bemærkningerne til § 1 i rådets udkast til straffuldbyrdelsesloven, træder § 10 sammen med § 12 i stedet for retsplejelovens § 1001, der foreslås ophævet ved § 2, nr. 1, i arbejdsgruppens udkast til lov om ændring af forskellige lovbestemmelser i forbindelse med gennemførelsen af en lov om fuldbyrdelse af straf m.v.

Efter retsplejelovens § 1001, stk. 1, skal straffuldbyrdelsen udsættes, såfremt den, der er idømt frihedsstraf, bliver alvorligt syg. § 10 i arbejdsgruppens lovudkast afviger herved fra retsplejelovens regel, idet udsættelse med straffuldbyrdelsen efter § 10 forudsætter, at der er meddelt tilladelse hertil efter en konkret vurdering i det enkelte tilfælde. Afvigelsen har imidlertid ingen praktisk betydning, idet alvorlig sygdom i praksis altid fører til, at straffuldbyrdelsen udsættes.

Straffelovrådet kan på den baggrund tiltræde arbejdsgruppens forslag.

Rådet foreslår dog, at ordet "afgørende" udgår i § 10, nr. 1. Med dette tilsigtes ingen indholdsmæssig afvigelse i forhold til arbejdsgruppens lovudkast, idet spørgsmålet om udsættelse af straffuldbyrdelsen også efter rådets lovudkast vil bero på en konkret vurdering af de hensyn, der taler for og imod, at udsættelse tillades, jf. herved betænkningen, bd. III, s. 684.

Det bemærkes endvidere, at der med § 10 i rådets lovudkast ikke tilsigtes nogen indskrænkning i den adgang til at opnå udsættelse med straffuldbyrdelsen og sidenhen benådning, der følger af Justitsministeriets cirkulære nr. 54 af 14. marts 1994 med senere ændringer om udsættelse med afsoning af og benådning for frihedsstraffe på 60 dage og derunder, idømt for spiritus- eller promillekørsel.

Cirkulæret omfatter ifølge § 1 personer, der er idømt frihedsstraf på 60 dage og derunder for spiritus- eller promillekørsel, og som har et udtalt behov for behandling mod misbrug af alkohol og har påbegyndt en sådan behandling. Der kan kun undtagelsesvis gives udsættelse efter cirkulæret i tilfælde, hvor den ubetingede straf også omfatter andre forhold end overtrædelse af færdselsloven.

Domfældte, der er omfattet af § 1, kan ifølge cirkulærets § 2 påregne udsættelse med strafudståelsen i normalt 1 år på betingelse af, at de i udsættelsesperioden ikke begår strafbart forhold samt undergiver sig tilsyn af Kriminalforsorgen og særvilkår om fortsat kontrolleret behandling mod misbrug af alkohol.

Forløber udsættelsesperioden tilfredsstillende, vil en betinget benådning kunne påregnes på vilkår af fortsat straffrit liv i yderligere 1 år samt eventuelt fortsat tilsyn og vil kår om behandling mod misbrug af alkohol i et nærmere angivet tidsrum. Som forudsætning for den betingede benådning skal der betales en bøde, som normalt vil udgøre halvdelen af den bøde, der fastsættes for spiritus- eller promillekørsel.

Overtrædes vilkårene for udsættelsen, vil tilladelsen til udsættelse kunne tilbagekaldes eller - i mindre alvorlige tilfælde - udsættelsesperioden kunne forlænges.

Til § 11

§ 11 i arbejdsgruppens lovudkast indeholder en bemyndigelse til administrativt at fastsætte nærmere regler om behandlingen af sager om udsættelse af straffuldbyrdelsen og om den administrative behandling af sager om benådning.

Straffelovrådet kan med en enkelt redaktionel ændring tiltræde arbejdsgruppens forslag, jf. § 11 i rådets udkast til straffuldbyrdelsesloven og betænkningen, bd. III, s. 646 og 684-685. Det bemærkes herved, at den foreslåede bestemmelse svarer til den administrative praksis, der i dag følges på området.

Til § 12

§ 12 i arbejdsgruppens lovudkast regulerer spørgsmålet om, hvornår straffuldbyrdelsen skal udsættes på grund af en ansøgning om udsættelse med straffuldbyrdelsen eller om benådning.

Efter § 12, stk. 1, i arbejdsgruppens lovudkast skal straffuldbyrdelsen udsættes, indtil der er truffet afgørelse i sagen, såfremt den dømte rettidigt har ansøgt om udsættelse med straffuldbyrdelsen eller om benådning. Med udtrykket "rettidigt" sigtes til de frister, der nævnes i § 11, 2. pkt., i samme lovudkast.

Har den dømte tidligere fået straffuldbyrdelsen udsat eller fået afslag på en ansøgning om udsættelse eller benådning, skal straffuldbyrdelsen kun udsættes på behandlingen af den nye ansøgning, såfremt denne indeholder nye væsentlige oplysninger, hvis rigtighed så vidt muligt er konstateret, eller der i øvrigt skønnes at være særlig grund til at afvente afgørelsen af den nye ansøgning, jf. § 12, stk. 2, i arbejdsgruppens lovudkast.

Er den dømte varetægtsfængslet efter dom eller ved at afsone en anden straf, har en ansøgning om udsættelse med straffuldbyrdelsen eller om benådning heller ikke opsættende virkning, jf. § 12, stk. 3, i arbejdsgruppens lovudkast.

At ansøgning fra en person, der er varetægtsfængslet efter dom, ikke har opsættende virkning, skyldes ifølge bemærkningerne til arbejdsgruppens lovudkast, at udsættelse med straffuldbyrdelsen forudsætter, at den pågældende løslades fra varetægtsfængslingen, hvilket det alene tilkommer politiet eller retten at træffe afgørelse om efter retsplejelovens regler. En ansøgning om udsættelse med straffuldbyrdelsen eller om benådning kan således godt føre til, at den pågældende løslades, såfremt politiet eller retten træffer afgørelse herom. Arbejdsgruppen forudsætter derfor, at en ansøgning om udsættelse med straffuldbyrdelsen eller om benådning indebærer, at spørgsmålet om løsladelse forelægges for retten, jf. betænkningen, bd. III, s. 685-686.

At ansøgning om udsættelse med straffuldbyrdelsen eller om benådning heller ikke har opsættende virkning, hvis den dømte allerede er ved at afsone en anden straf, skyldes, at flere straffe efter arbejdsgruppens opfattelse som udgangspunkt bør fuldbyrdes i forlængelse af hinanden, jf. betænkningen, bd. III, s. 612-613 og s. 686.

§ 12 i arbejdsgruppens lovudkast afviger herved i et vist omfang fra reglerne i retsplejelovens § 1001, stk. 3, der som nævnt i betænkningen, bd. III, s. 751 og 753, og i afsnit 2 i rådets bemærkninger til lovudkastets § 1 foreslås ophævet og erstattet med § 10 og § 12. Efter § 1001, stk. 3, 1. pkt., 1. led, skal straffuldbyrdelsen således udsættes, når den ret, der har afsagt dommen, finder grund til at indstille den domfældte til hel eller delvis benådning. Det samme gælder, når ansøgning herom indgives af den domfældte, for så vidt en ansøgning ikke allerede tidligere er afslået, jf. § 1001, stk. 3, 1. pkt., 2. led.

Straffelovrådet kan imidlertid tiltræde § 12 i arbejdsgruppens lovudkast. Rådet lægger i den forbindelse vægt på, at bestemmelsen i retsplejelovens § 1001, stk. 3, om rettens adgang til at indstille en domfældt til hel eller delvis benådning oprindeligt blev indført med dødsstraffen for øje, og at dødsstraffen blev endeligt afskaffet ved lov nr. 1097 af 22. december 1993 om ændring af lov om tillæg til borgerlig straffelov angående forræderi og anden landsskadelig virksomhed og lov om straf for krigsforbrydelser. Bestemmelsen har ikke længere nogen praktisk betydning.

Det samme gælder retsplejelovens § 1000, hvorefter retten eller de lægdommere, der har medvirket ved sagens behandling, kan indstille til justitsministeren, at domfældte benådes.

Som det fremgår af afsnit 2 i bemærkningerne til § 1 i rådets lovudkast, foreslår rådet derfor, at såvel retsplejelovens § 1000 som § 1001 ophæves som led i gennemførelsen af en samlet regulering af spørgsmålet om udsættelse og benådning i straffuldbyrdelsesloven.

Rådet er endvidere enigt med arbejdsgruppen i, at flere straffe som udgangspunkt bør afsones i forlængelse af hinanden. Som påpeget af arbejdsgruppen, jf. betænkningen, bd. III, s. 613, skal det herved tages i betragtning, at den dømte vil have mulighed for at få tilladelse til strafafbrydelse, såfremt betingelserne herfor er opfyldt, jf. herved § 76 i rådets lovudkast.

Rådet foreslår på den baggrund, at det i § 12, stk. 1, præciseres, at en ansøgning om udsættelse med straffuldbyrdelsen eller om benådning har opsættende virkning, hvis ansøgeren er på fri fod. Herved bliver stk. 3 i arbejdsgruppens udkast til § 12 overflødiggjort, idet det af § 12, stk. 1, i rådets lovudkast modsætningsvis følger, at straffuldbyrdelsen ikke skal udsættes, når ansøgningen hidrører fra en person, der er varetægtsfængslet efter dom eller i forvejen ved at afsone en anden straf.

Ændringen er af redaktionel karakter. Rådet forudsætter derfor i lighed med arbejdsgruppen, at ansøgning om udsættelse eller benådning fra en person, der er varetægtsfængslet efter dom, behandles som en begæring om løsladelse. Det indebærer, at sagen i disse tilfælde forelægges for politiet eller retten med henblik på, at spørgsmålet om løsladelse afgøres efter retsplejelovens regler.

Rådet foreslår endvidere, at ordene "konstateret" og "skønnes" i § 12, stk. 2, i arbejdsgruppens lovudkast erstattes med ordene "godtgjort" og "er". Ændringerne er af terminologisk karakter.

Til § 13

I § 13 i arbejdsgruppens lovudkast fastsættes nærmere regler om vilkår og tilsidesættelse af vilkår for en tilladelse til udsættelse af straffuldbyrdelsen.

Efter § 13, stk. 1, 1. pkt., i arbejdsgruppens lovudkast er det et obligatorisk vilkår for tilladelse til udsættelse af straffuldbyrdelsen, at den dømte ikke begår strafbart forhold. Efter § 13, stk. 1, 2. pkt., kan der endvidere fastsættes andre vilkår, herunder vilkår om tilsyn af Kriminalforsorgen og eksempelvis om behandling mod misbrug af alkohol eller narkotika eller om fortsættelse af en igangværende resocialisering.

Adgangen til at fastsætte vilkår skal ses på baggrund af, at den dømte selv begærer udsættelse af straffuldbyrdelsen og således vælger at underkaste sig de fastsatte vilkår som noget mindre belastende end en umiddelbar udståelse af straffen. Vilkår forudsættes normalt fastsat i tilfælde, hvor der tillades udsættelse med henblik på senere benådning under forudsætning af, at vilkårene overholdes.

I § 13, stk. 2, i arbejdsgruppens lovudkast fastslås det, at en tilladelse kan tilbagekaldes, såfremt den dømte ikke overholder de fastsatte vilkår. Bestemmelsen omfatter ikke umiddelbart tilfælde, hvor den dømte strafforfølges for forhold, begået forud for med delelsen af tilladelsen.

Straffelovrådet kan i det væsentlige tiltræde arbejdsgruppens forslag.

Rådet foreslår dog, at det i § 13, stk. 2, i arbejdsgruppens lovudkast præciseres, at adgangen til at tilbagekalde en tilladelse også omfatter tilfælde, hvor den pågældende på ny dømmes for strafbart forhold, jf. herved § 13, stk. 2, i rådets lovudkast. Der sigtes hermed til kriminalitet, der er begået forud for idømmelsen af den straf, hvormed tilladelse til udsættelse af fuldbyrdelsen er meddelt, eller i perioden mellem idømmelsen af denne straf og tilladelsen til udsættelse af straffuldbyrdelsen.

Den foreslåede bestemmelse indebærer, at en sigtelse eller tiltale for strafbart forhold ikke er tilstrækkelig til at bringe adgangen til tilbagekaldelse af en tilladelse i anvendelse. I udtrykket "dømmes" ligger ikke et krav om, at dommen skal være endelig. Også domme, der kan ankes eller er anket, kan danne grundlag for tilbagekaldelse af en tilladelse.

Det bemærkes i øvrigt, at spørgsmålet, om en tilladelse skal tilbagekaldes i medfør af § 13, stk. 2, afhænger af en konkret vurdering af omstændighederne i hvert enkelt tilfælde. I denne vurdering indgår bl.a. karakteren af vilkårsovertrædelsen og den kriminalitet, den pågældende er dømt for, efter at tilladelsen til udsættelse af straffuldbyrdelsen er meddelt.

Kapitel 6

Beregning af straffetiden

Til § 14

Efter § 14 i arbejdsgruppens lovudkast skal Kriminalforsorgen ved straffetidsberegningen fastlægge tidspunktet for løsladelse efter udståelse af hele straffen og tidspunktet for eventuel prøveløsladelse efter udståelse af 2/3 af straffetiden, jf. straffelovens § 38, stk. 1.

Straffelovrådet kan i det væsentlige tiltræde arbejdsgruppens forslag.

Som det fremgår af bemærkningerne til §§ 8-9 i rådets lovudkast, finder rådet dog, at der i arbejdsgruppens lovudkast er behov for at præcisere det tidspunkt, hvor straffuldbyrdelsen iværksættes, og den dømte således omfattes af straffuldbyrdelsesloven, herunder reglerne vedrørende indsattes rettigheder.

Rådet foreslår på denne baggrund, at bestemmelserne i § 8 og § 9, stk. 3, i arbejdsgruppens lovudkast udgår af kapitel 3 om straffuldbyrdelsens iværksættelse og i stedet indsættes som stk. 2 og 3 i § 14 i rådets lovudkast, idet de pågældende bestemmelser har sammenhæng med reglerne om beregning af straffetiden. I § 8 fastsættes det således, at fuldbyrdelsen af fængselsstraffen anses for påbegyndt den dag, dommen er afsagt, når den dømte er varetægtsfængslet efter endelig dom. Endvidere fremgår det af § 9, stk. 3, at fuldbyrdelsen i de tilfælde, hvor den dømte ikke er varetægtsfængslet efter endelig dom, anses for påbegyndt, når den dømte modtages eller anholdes med henblik på straffuldbyrdelsens iværksættelse.

Endvidere foreslås der som nr. 3 i § 14, stk. 1, i rådets lovudkast indsat en bestemmelse, hvorefter Kriminalforsorgen ved beregningen af straffetiden også skal fastlægge tidspunktet for eventuel prøveløsladelse efter udståelse af 12 år af en straf af fængsel på livstid, jf. straffelovens § 41, stk. 1. Om baggrunden for dette forslag, der tager sigte på prøveløsladelse fra straf af fængsel på livstid, henvises til afsnit 5 i denne betænknings kapitel 4 om prøveløsladelse af livstidsdomte. Endvidere henvises til § 1, nr. 3, i rådets udkast til lov om ændring af forskellige lovbestemmelser i forbindelse med gennemførelsen af en lov om fuldbyrdelse af straf m.v.

I øvrigt foreslås det i § 14, stk. 1, nr. 2, i rådets lovudkast præciseret, at denne bestemmelse i modsætning til nr. 3 omhandler prøveløsladelse fra tidsbestemt straf.

Til §§ 15-17

I § 15 i arbejdsgruppens lovudkast fastsættes bestemmelser om Kriminalforsorgens forpligtelse til at gøre den dømte bekendt med straffetidsberegningen.

§ 16 i samme lovudkast regulerer spørgsmålet om omberegning af straffetiden, såfremt straffuldbyrdelsen afbrydes, eller forudsætningerne for straffetidsberegningen i øvrigt ændres.

Endelig indeholder § 17 bestemmelser om straffetidsberegningen i tilfælde, hvor flere straffe skal afsones i umiddelbar forlængelse af hinanden.

Straffelovrådet kan med en enkelt redaktionel ændring i § 16 tiltræde arbejdsgruppens forslag, jf. §§ 15-17 i rådets lovudkast og betænkningen, bd. III, s. 647 og 687.

Til § 18

§ 18 i Straffelovrådets lovudkast indeholder regler om beregningen af straffetiden i tilfælde, hvor den dømte har været anholdt, varetægtsfængslet eller indlagt til mentalundersøgelse under behandlingen af den sag, der har ført til straffuldbyrdelsen, eller under behandlingen af andre straffesager.

Endvidere reguleres i et vist omfang spørgsmålet om erstatning efter retsplejelovens kapitel 93 a i anledning af den samme frihedsberøvelse.

Desuden fastsættes regler om beregningen af straffetiden i tilfælde, hvor den indsatte efter § 106, nr. 2 og 3, i rådets lovudkast har ret til erstatning, fordi den pågældende uforskyldt har været anbragt i forhørscelle, strafcelle eller sikringscelle eller uforskyldt været udelukket fra fællesskab.

Til stk. 1 i rådets lovudkast

Fradrag og erstatning for anholdelse og varetægtsfængsling m.v. i den sag, der har ført til straffuldbyrdelsen

§ 18, stk. 1, i arbejdsgruppens lovudkast indeholder en bestemmelse, hvorefter der ved beregningen af straffetiden skal foretages fradrag efter straffelovens § 86, stk. 1, for anholdelse, varetægtsfængsling og indlæggelse til mentalundersøgelse.

1. Reglerne om strafafkortning i straffelovens § 86

Efter straffelovens § 86, stk. 1, skal der, når den dømte har været anholdt, varetægtsfængslet eller indlagt til mentalundersøgelse, afkortes et antal dage svarende til det antal påbegyndte døgn, frihedsberøvelsen eller indlæggelsen har varet, i den idømte frihedsstraf. Frihedsberøvelser, der ikke har varet mindst 24 timer, medfører ikke afkortning. Dommen skal indeholde oplysning om varigheden af frihedsberøvelser og indlæggelser, der medfører afkortning. Retten kan i den forbindelse undtagelsesvis bestemme, at hele straffen skal anses for udstået, selv om den idømte straf er længere end den tid, hvori den dømte har været frihedsberøvet eller indlagt. Hvis anke afvises eller frafaldes, træffes en sådan afgørelse ved beslutning af den overordnede ret. Er bødestraf idømt, skal det i dommen bestemmes, at straffen eller en del af denne skal anses for udstået.

Sigtet med den nuværende affattelse af straffelovens § 86, stk. 1, er, at der skal ske afkortning med frihedsberøvelse af den i bestemmelsen nævnte art og varighed, uanset om frihedsberøvelsen har fundet sted i tiden før eller efter dommen, jf. Folketingstidende 1972/73, Tillæg A, sp. 2805. Det indebærer, at de strafffuldbyrdende myndigheder også skal påse, at varetægtsfængsling, der har fundet sted indtil afvisning eller frafald af anke eller indtil straffuldbyrdelsens iværksættelse, skal afkortes i den idømte frihedsstraf. Der henvises herved til § 14, stk. 2, i rådets lovudkast om beregningen af straffetiden i tilfælde, hvor den dømte er varetægtsfængslet efter endelig dom. Der henvises endvidere til rådets bemærkninger til lovudkastets §§ 8-9. Her fremhæves det bl.a., at der med de pågældende bestemmelser sker en videreførelse af de nugældende regler i § 4, stk. 2, i cirkulære nr. 150 af 29. juni 1973 med senere ændringer om beregning af frihedsstraf m.v., hvorefter straffuldbyrdelsen også regnes fra domsafsigelsen i tilfælde, hvor en iværksat anke ikke gennemføres til dom.

Straffelovens § 86, stk. 1, suppleres i stk. 2-5 af forskellige bestemmelser om fradrag i tilfælde af kombinationsdom efter straffelovens § 58, indsættelse til udståelse af frihedsstraf som følge af overtrædelse af vilkår i en betinget dom, benådning eller prøveløsladelse samt anholdelse og varetægtsfængsling m.v. i udlandet.

Som nævnt i betænkningen, bd. I, s. 66, sker afkortning ved betingede domme først ved eventuel fuldbyrdelse af straffen. Til illustration kan i den forbindelse nævnes Vestre Landsrets dom, offentliggjort i Ugeskrift for Retsvæsen 1975 s. 658. Dommen er nærmere omtalt nedenfor.

Ved kombinationsdomme efter straffelovens § 58, stk. 1, sker afkortning efter straffelovens § 86, stk. 2, 1. pkt., som udgangspunkt i den ubetingede del af straffen. Efter § 86, stk. 2, 2. pkt., kan det dog i dommen bestemmes, at afkortning ikke eller kun delvis skal ske i den ubetingede del af straffen. Baggrunden er, at den ubetingede del af en kombinationsdom tidligere højst kunne udgøre 3 måneder. Uden bestemmelsen i § 86, stk. 2, 2. pkt., ville en længere varetægtsfængsling derfor kunne medføre, at den ubetingede straffedel af en kombinationsdom ikke kunne blive effektiv, såfremt afkortning altid skulle ske i den ubetingede del af straffen, jf. herved betænkningen, bd. I, s. 66.

Straffelovens § 58 fik sin nuværende affattelse ved § 1, nr. 4, i lov nr. 6 af 3. januar 1992 om ændring af straffeloven og retsplejeloven som led i gennemførelsen af reglerne om samfundstjeneste. Herefter er grænsen for den ubetingede del af en kombinationsdom hævet til 6 måneder, og det kan på den baggrund gøres gældende, at reglen i § 86, stk. 2, 2. pkt., i nogen grad har mistet sin betydning. Straffelovrådet har imidlertid ikke i forbindelse med kommissoriet om en straffuldbyrdelseslov set det som sin opgave at revidere bestemmelserne i straffelovens § 86. Som det fremgår af afsnit 1.2. i bemærkningerne til § 1 i rådets udkast til straffuldbyrdelsesloven, har rådet alene gennemgået bestemmelsen med henblik på spørgsmålet om afgrænsningen af straffuldbyrdelsesloven over for straffeloven.

Straffelovens § 86, stk. 3, indebærer, at frihedsberøvelse, der er sket i anledning af overtrædelse af vilkår, der er fastsat i betinget dom i medfør af straffelovens § 57, fradrages efter reglerne i § 86, stk. 1 og 2, når der efter straffelovens § 60, stk. 1, nr. 3, træffes bestemmelse om fuldbyrdelse af den betingede dom. Det samme gælder efter § 86, stk. 5, i tilfælde, hvor den dømte indsættes til afsoning af frihedsstraf efter at have været anholdt eller varetægtsfængslet på grund af overtrædelse af vilkår for benådning eller prøveløsladelse.

Endelig kan retten efter straffelovens § 86, stk. 4, træffe bestemmelse om afkortning i den idømte straf med hensyn til anholdelse og varetægtsfængsling m.v., der har fundet sted i udlandet.

Reglerne om afkortning i straffelovens § 86 finder efter ordlyden alene anvendelse på frihedsberøvelse i anledning af forhold, der indgår i den dom, der medfører afsoning. Det er i den forbindelse uden betydning, at den dømte er frifundet for det forhold, der begrundede frihedsberøvelsen. Der henvises herved til Højesterets dom, offentliggjort i Ugeskrift for Retsvæsen 1993 s. 123. I Vestre Landsrets dom, offentliggjort i Ugeskrift for Retsvæsen 1975 s. 658, blev det tilsvarende antaget, at der ved beregningen af straffetiden skulle tages hensyn til varetægtsfængsling med tilknytning til en tidligere betinget dom, der indgik i den dom, der medførte afsoningen. Omvendt blev det i en Vestre Landsrets dom, offentliggjort i Ugeskrift for Retsvæsen 1972 s. 431, fastslået, at tidligere varetægtsfængsling i anledning af forhold, for hvilke der var meddelt tiltalefrafald, og som ikke var genoptaget under den foreliggende sag, ikke kunne afkortes i den nu idømte frihedsstraf.

2. Straffelovrådets overvejelser

Straffelovrådet er enigt med arbejdsgruppen i, at der i straffuldbyrdelseslovens kapitel om beregning af straffetiden, jf. herved kapitel 6 i rådets lovudkast, bør optages en bestemmelse om, at der ved beregningen af straffetiden skal foretages fradrag efter straffelovens § 86, stk. 1, for anholdelse, varetægtsfængsling og indlæggelse til mentalundersøgelse. Rådet kan ligeledes tiltræde, at de nærmere regler om, hvornår der skal foretages fradrag, fortsat skal findes i straffelovens § 86, jf. herved afsnit 1.2. og 1.3. i bemærkningerne til § 1 i rådets udkast til straffuldbyrdelsesloven.

Rådet foreslår imidlertid, at der i § 18, stk. 1, i stedet henvises til reglerne i hele straffelovens § 86 og ikke kun til § 86, stk. 1. Baggrunden er, at de strafffuldbyrdende myndigheder også skal sikre, at et eventuelt fradrag kommer den dømte til gode i de tilfælde, der omfattes af § 86, stk. 2-5. F.eks. skal det påses, at frihedsberøvelse, der er sket i anledning af overtrædelse af vilkår, fastsat efter straffelovens § 57, kommer til fradrag, når der er truffet bestemmelse om fuldbyrdelse af den betingede dom, jf. § 86, stk. 3.

Straffelovrådet har overvejet, om der i tilknytning til lovudkastets § 18, stk. 1, er behov for at fastsætte bestemmelser om forholdet mellem reglerne om fradrag efter straffelovens § 86 og adgangen til erstatning for uberettiget frihedsberøvelse efter retsplejelovens kapitel 93 a som følge af den samme frihedsberøvelse. § 18, stk. 1, i arbejdsgruppens lovudkast rummer ikke bestemmelser, der tager sigte på dette forhold. I den ovennævnte højesteretsdom fra 1993 var den tiltalte for 8 forhold idømt fængsel i 8 måneder, men frifundet for forhold 9, som han i 3 uger havde været varetægtsfængslet for. Efter afsoningen af dommen påstod han sig tilkendt erstatning for uberettiget varetægtsfængsling. Det hedder i Højesterets dom bl.a., at frihedsberøvelsen af erstatningssøgende alene var begrundet i det forhold, for hvilket han var frifundet. Uanset dette skulle der som sket i medfør af straffelovens § 86 ske afkortning i den straf, som erstatningssøgende ved samme dom blev idømt for andre forhold. Denne afkortning måtte endvidere tages i betragtning ved afgørelsen af påstanden om erstatning, der som udgangspunkt måtte træffes efter retsplejelovens § 1018 a, stk. 2, og ikke stk. 1. Højesteret fandt, at der ikke i den konkrete sag forelå sådanne særlige omstændigheder, at der var grundlag for at tilkende erstatning ud over den kompensation, som afkortningen var udtryk for.

Det må efter dommen formentlig antages, at der normalt ikke er grundlag for at tilkende erstatning ud over den kompensation, som afkortningen er udtryk for, i tilfælde, hvor der sker frifindelse i det eller de forhold i sagen, der har begrundet varetægtsfængslingen. På den anden side kan dommen ikke antages at udelukke, at der i det enkelte tilfælde kan foreligge sådanne særlige omstændigher, at der også er grundlag for erstatning.

Rådet har på den baggrund fundet, at der ikke med henblik på straffuldbyrdelsesloven er grundlag for at fastsætte særlige regler på området. § 18, stk. 1, i rådets lovudkast udelukker derfor ikke, at der både foretages fradrag efter straffelovens § 86 og ydes erstatning efter retsplejelovens regler. Om der foruden det obligatoriske fradrag for frihedsberøvelse efter straffelovens § 86 er grundlag for at yde erstatning i anledning af samme frihedsberøvelse efter reglerne i retsplejelovens kapitel 93 a, må imidlertid afhænge af en konkret vurdering i overensstemmelse med retningslinierne i den ovennævnte højesteretsdom.

Til stk. 2 og 4, 1. pkt., i rådets lovudkast

Fradrag og erstatning for anholdelse og varetægtsfængsling m.v. i sager, der ikke føres igennem til domfældelse

§ 18, stk. 2, i arbejdsgruppens lovudkast regulerer spørgsmålet om fradrag for anholdelse og varetægtsfængsling, der har fundet sted før eller under straffuldbyrdelsen. Bestemmelsen indebærer, at der ved beregningen af straffetiden skal foretages fradrag i den aktuelle straffuldbyrdelse for sådan frihedsberøvelse. Fradrag skal foretages med et antal dage svarende til det antal påbegyndte døgn, frihedsberøvelsen har varet, med tillæg af 50 pct. og oprundet til nærmeste hele antal dage. Fradrag for uberettiget anholdelse eller varetægtsfængsling under straffuld byrdelsen skal dog kun foretages i tilfælde, hvor fuldbyrdelsen af fængselsstraffen er afbrudt efter reglerne i § 70 i arbejdsgruppens lovudkast.

1. Nugældende regler og praksis

1.1. Som led i de straffuldbyrdende myndigheders beregning af straffetiden tages også hensyn til varetægtsfængsling m.v., der finder sted i anledning af en ny sag under straffuldbyrdelsen. Fører den nye strafferetlige forfølgning til idømmelse af frihedsstraf, anses straffuldbyrdelsen i den gamle sag for afbrudt med den virkning, at varetægtsfængslingen afkortes i den nye frihedsstraf, jf. § 9 i cirkulæret om beregning af frihedsstraf m.v.

Kan der ikke foretages afkortning i den nye sag, f.eks. fordi den indsatte frifindes, regnes afsoningen i den gamle sag ikke for afbrudt. Der kan i den forbindelse bl.a. henvises til Rigsadvokatens meddelelse nr. 21/74 om en person, der under straffuldbyrdelsen blev varetægtsfængslet, men senere frifundet. Ifølge Rigsadvokatmeddelelsen sker dette uafhængigt af, om krav om erstatning i anledning af samme frihedsberøvelse fremsættes og eventuelt imødekommes efter reglerne i retsplejelovens kapitel 93 a. Af Anklagemyndighedens Årsberetning for 1988, s. 22-24, fremgår, at der i disse tilfælde tillige normalt ydes en skønsmæssig mindre erstatning end efter taksterne. Det skyldes den yderligere belastning, som anholdelse og varetægtsfængsling antages at være i sammenligning med den almindelige afsoning.

1.2. For så vidt angår frihedsberøvelse i sager, der hidrører fra tiden før påbegyndelsen af den aktuelle straffuldbyrdelse, kan der efter omstændighederne ske "modregning" i den aktuelle straffuldbyrdelse med det antal dage, frihedsberøvelsen fra den sag, der ikke førte til domfældelse, har været. En sådan "modregning" forudsætter dog, at den pågældende selv ønsker det. Endvidere modregnes normalt kun i tilfælde, hvor de almindelige betingelser for at yde erstatning er opfyldt, herunder at der ikke foreligger egen skyld. Ifølge anklagemyndighedens ovennævnte årsberetning kan der dog være en tilbøjelighed til at se bort fra egen skyld i sådanne tilfælde i lidt højere grad, end hvis der søges erstatning. Er den pågældende aktuelt i gang med en straffuldbyrdelse, sker "modregning" ved simpel afkortning i den resterende afsoningstid. Har den pågældende endnu ikke påbegyndt afsoningen, sker "modregningen" i form af benådning mod afkald på erstatningskravet.

2. Straffelovrådets overvejelser

Efter § 18, stk. 1, i arbejdsgruppens oprindelige lovudkast kunne der ved beregningen af straffetiden foretages fradrag for uberettiget anholdelse eller varetægtsfængsling før eller under straffuldbyrdelsen, såfremt den indsatte ikke selv har givet anledning til de nævnte foranstaltninger. Efter forslaget kunne fradrag dog kun foretages, såfremt den indsatte samtidig frafalder krav om erstatning efter retsplejelovens kapitel 93 a, jf. betænkningen, bd. II, s. 389 og 430-431.

I arbejdsgruppens endelige lovudkast er fradrag for uberettiget anholdelse og varetægtsfængsling i en anden sag gjort obligatorisk, jf. betænkningen, bd. III, s. 613. Endvidere er bestemmelsen ændret således, at der ved beregningen af fradraget skal tillægges 50 pct. Baggrunden for denne ændring er, at anholdelse eller varetægtsfængsling normalt finder sted under former, der er mere restriktive end under straffuldbyrdelse. Arbejdsgruppens endelige lovudkast indebærer i øvrigt, at det er uden betydning, om den uberettigede frihedsberøvelse tillige har været uforskyldt og derfor kunne have ført til erstatning efter reglerne i retsplejelovens kapitel 93 a, jf. betænkningen, bd. III, s. 614.

2.1. Straffelovrådet har ved sine overvejelser taget udgangspunkt i, at der ikke bør være mulighed for både at få erstatning efter retsplejelovens kapitel 93 a og fradrag med tillæg af 50 pct. i anledning af samme frihedsberøvelse efter § 18, stk. 2. Rådet har endvidere hæftet sig ved, at procesbesparelseshensyn kan tale for at afskære selve adgangen til at søge erstatning efter retsplejelovens kapitel 93 a gennem en 50 pct.- regel svarende til § 18, stk. 2, i arbejdsgruppens lovudkast.

I rådets overvejelser er dog også indgået, at det kan forekomme mindre indlysende at lade spørgsmålet om strafafkortning og erstatning afgøre forskelligt alt efter, om der er tale om frihedsberøvelse i samme eller en anden sag. Straffelovens § 86 indebærer således en obligatorisk strafafkortning, når frihedsberøvelsen vedrører forhold, der indgår i den i samme sag idømte frihedsstraf. § 86 indeholder endvidere ikke nogen 50 pct.-regel.

Som det forudsætningsvis fremgår af den ovennævnte højesteretsdom fra 1993 (Ugeskrift for Retsvæsen 1993 s. 123), er den dømte ikke afskåret fra at søge om erstatning efter retsplejelovens kapitel 93 a i anledning af den frihedsberøvelse, der har ført til afkortning efter § 86, hvis der er sket frifindelse for det forhold, der begrundede frihedsberøvelsen. Som nævnt må dommen dog antages at indebære, at der kun er grundlag for at tilkende erstatning ud over den kompensation, som afkortningen er udtryk for, hvis der foreligger særlige omstændigheder. Dette kunne tale for, at man i tilfælde, hvor der sker afkortning på grund af frihedsberøvelse i en ny sag under straffuldbyrdelsen, foretager fradrag for det antal dage, frihedsberøvelsen har varet, uden tillæg af 50 pct. Som det fremgår af afsnit 1.1. ovenfor, ydes der dog foruden afkortning for den nye frihedsberøvelse i den aktuelle strafafsoning normalt også en skønsmæssig mindre erstatning for den samme frihedsberøvelse.

Resultatet af rådets overvejelser er en mellemløsning, der gør brug af arbejdsgruppens forslag om en obligatorisk 50 pct.-regel, men samtidig udelukker, at der kan ydes erstatning efter retsplejelovens regler i det omfang, der foretages fradrag efter 50 pct.- reglen. Efter § 18, stk. 2, i rådets lovudkast skal der herefter ved beregningen af straffetiden foretages fradrag for anholdelse, varetægtsfængsling og indlæggelse til mentalundersøgelse i en anden sag under straffuldbyrdelsen, såfremt påtale opgives, eller tiltalte frifindes. Fradrag foretages med et antal dage svarende til det antal påbegyndte døgn, som frihedsberøvelsen har varet, med tillæg af 50 pct. og oprundet til nærmeste hele antal dage. At der ydes et tillæg på 50 pct. skyldes, at anholdelse og varetægtsfængsling normalt finder sted under mere restriktive former end straffuldbyrdelsen. Fradrag foretages dog kun i de tilfælde, hvor fuldbyrdelsen af fængselsstraffen afbrydes, jf. § 75 i rådets lovudkast. Hertil føjes som stk. 4, 1. pkt., i rådets lovudkast en bestemmelse, hvorefter der i det omfang, der foretages fradrag efter stk. 2, ikke ydes erstatning for frihedsberøvelsen efter retsplejelovens kapitel 93 a.

Fradraget er obligatorisk og skal foretages, uanset om der i det pågældende tilfælde ville have været grundlag for at yde erstatning efter retsplejelovens kapitel 93 a. § 18, stk. 2, skal på dette punkt sammenholdes med § 18, stk. 4, 1. pkt., i rådets lovudkast, hvorefter der i det omfang, der foretages fradrag efter stk. 2, ikke ydes erstatning for frihedsberøvelsen efter disse regler. Den foreslåede ordning får derved en procesbesparende virkning, idet den afskærer sager om erstatning efter retsplejelovens kapitel 93 a vedrørende frihedsberøvelser, der efter § 18, stk. 2, skal fradrages i den aktuelle strafafsoning. På den anden side udelukker § 18, stk. 4, 1. pkt., ikke, at der søges om erstatning efter kapitel 93 a i tilfælde, hvor en frihedsberøvelse ikke kan fradrages fuldt ud i den aktuelle strafafsoning. Om der i så fald skal ydes erstatning ud over det fradrag, der er sket, må afhænge af en konkret vurdering i det enkelte tilfælde.

Rådet er opmærksomt på, at der efter § 18, stk. 2, i rådets lovudkast kan forekomme tilfælde, hvor der ydes fradrag efter 50 pct.-reglen for en frihedsberøvelse under straffuldbyrdelsen, der ikke ville have udløst erstatning efter retsplejelovens kapitel 93 a. Det skal imidlertid herved tages i betragtning, at formålet med rådets forslag i § 18, stk. 2, er at tilvejebringe en enkel og procesbesparende ordning vedrørende adgangen til fradrag for frihedsberøvelse under straffuldbyrdelsen.

2.2. Som det fremgår, er rådets forslag afgrænset til frihedsberøvelse i en anden sag under straffuldbyrdelsen. Rådets forslag adskiller sig herved fra arbejdsgruppens lovudkast, der indebærer, at frihedsberøvelse i sager, der hidrører fra tiden før påbegyndelsen af den aktuelle straffuldbyrdelse, også medfører afkortning. Således som § 18, stk. 2, er affattet i arbejdsgruppens lovudkast kan der tænkes tilfælde, hvor den dømte både opnår fradrag for en tidligere frihedsberøvelse i den aktuelle straffuldbyrdelse og erstatning efter retsplejelovens kapitel 93 a for den samme frihedsberøvelse. Som eksempel kan peges på tilfælde, hvor den dømte på det tidspunkt, hvor spørgsmålet om afkortning med varetægtsfængsling fra en tidligere sag opstår, allerede har fået erstatning for den samme frihedsberøvelse. Situationen kan også være den, at den dømte på tidspunktet for afkortning har søgt om erstatning, uden at der er truffet afgørelse i sagen.

Som nævnt ovenfor i afsnit 2.1., har rådet ved sine overvejelser taget udgangspunkt i, at der ikke bør være mulighed for både at få fradrag efter 50 pct.-reglen og erstatning efter retsplejelovens kapitel 93 a i anledning af den samme frihedsberøvelse. § 18, stk. 2, i rådets lovudkast omfatter derfor ikke frihedsberøvelse i sager fra tiden før påbegyndelsen af straffuldbyrdelsen. Det indebærer, at der ikke kan ydes fradrag efter 50 pct.-reglen i sådanne tilfælde. Det bemærkes, at rådet med sit forslag ikke har tilsigtet nogen ændring i den hidtidige administrative praksis, hvorefter der undertiden sker "modregning" i form af benådning eller simpel afkortning i den resterende afsoningstid mod afkald på erstatningskravet, hvis den pågældende er enig heri, jf. afsnit 1.2. ovenfor.

Til stk. 3 og 4, 2. pkt., i rådets lovudkast

Fradrag og erstatning i tilfælde, hvor den indsatte uforskyldt har været anbragt i forhørscelle, strafcelle eller sikringscelle eller uforskyldt har været udelukket fra fællesskab, jf. § 106, nr. 2 og 3, i rådets lovudkast

1. Arbejdsgruppens overvejelser

Efter § 102 i arbejdsgruppens lovudkast har en indsat bl.a. ret til erstatning efter reglerne i retsplejelovens § 1018 a, såfremt den indsatte uforskyldt har været anbragt i forhørscelle, strafcelle eller sikringscelle eller uforskyldt været udelukket fra fællesskab. Bestemmelsen videreføres med enkelte redaktionelle ændringer i § 106 i rådets lovudkast.

Som det fremgår af betænkningen, bd. I, s. 325, har arbejdsgruppen overvejet, om man i stedet for erstatning for uberettigede indgreb under straffuldbyrdelsen burde give mulighed for afkortning i strafudståelsen, således som det er foreslået i § 18 i arbejdsgruppens lovudkast med hensyn til erstatning for uberettiget anholdelse eller varetægtsfængsling. Arbejdsgruppen finder imidlertid, at der er en så væsentlig forskel på erstatning for uforskyldt varetægtsfængsling, der ikke besluttes af Kriminalforsorgen, og erstatning for uberettigede indgreb besluttet af Kriminalforsorgen, at det mere principielt findes betænkeligt som en almindelig ordning at tillade konvertering af erstatning i de sidstnævnte tilfælde til et fradrag i straffetiden.

2. Straffelovrådets overvejelser

Straffelovrådet har noteret sig arbejdsgruppens synspunkter. Rådet finder imidlertid, at der ikke kan rejses afgørende indvendinger mod at indføre en ordning, hvorefter der ved beregningen af straffetiden foretages fradrag i tilfælde, hvor den indsatte har ret til erstatning efter reglerne i retsplejelovens § 1018 a, fordi den pågældende uforskyldt har været anbragt i forhørscelle, strafcelle eller sikringscelle eller uforskyldt har været udelukket fra fællesskab, jf. § 106, nr. 2 og 3, i rådets lovudkast.

Efter rådets opfattelse har disse tilfælde en sådan lighed med tilfælde, hvor den indsatte har været varetægtsfængslet under straffuldbyrdelsen, at det er naturligt, at de foreslåede regler i § 18 om fradrag i stedet for udbetaling af erstatning i anledning af varetægtsfængsling som udgangspunkt også finder anvendelse, når betingelserne for at yde erstatning efter § 106, nr. 2 og 3, er opfyldt. I rådets overvejelser indgår også, at en sådan ordning giver mulighed for at fremrykke tidspunktet for løsladelsen i tilfælde, hvor der ikke på andet grundlag, f.eks. efter reglerne om prøveløsladelse, er mulighed for at gennemføre en kortere fremrykning af løsladelsen.

Rådet foreslår på den baggrund, at der som stk. 3 i § 18 i rådets lovudkast indsættes en bestemmelse, hvorefter der ved beregningen af straffetiden også foretages fradrag i tilfælde, hvor den indsatte uforskyldt har været anbragt i forhørscelle, strafcelle eller sikringscelle eller uforskyldt har været udelukket fra fællesskab, jf. § 106, nr. 2 og 3. Fradrag foretages med et antal dage svarende til 50 pct. af det antal påbegyndte døgn, indgrebet har varet, og oprundet til nærmeste hele antal dage. At der i disse tilfælde ikke også foretages fradrag med et antal dage, der svarer til det antal påbegyndte døgn, indgrebet har varet, skyldes, at straffuldbyrdelsen ikke afbrydes, når den dømte anbringes i forhørscelle, strafcelle eller sikringscelle eller udelukkes fra fællesskab.

Rådet foreslår endvidere, at der i det omfang, hvori der foretages fradrag efter stk. 3, ikke ydes erstatning for indgrebet efter § 106, nr. 2 og 3, jf. § 18, stk. 4, 2. pkt., i rådets lovudkast.

Til § 19

§ 19 i arbejdsgruppens lovudkast indeholder en bemyndigelse til administrativt at fastsætte nærmere regler om straffetidsberegningen.

Straffelovrådet kan med en enkelt redaktionel ændring tiltræde arbejdsgruppens forslag, jf. betænkningen, bd. III, s. 647 og 688.

Kapitel 7

Valg af afsoningsinstitution og senere overførsel mellem afsoningsinstitutioner

1. Hovedtræk af kapitel 6 i arbejdsgruppens lovudkast

Bestemmelserne i kapitel 6 regulerer valg af afsoningsinstitution og senere overførsel mellem afsoningsinstitutioner.

I § 21 fastsættes regler om, hvorvidt fuldbyrdelsen af en fængselsstraf skal påbegyndes i fængsel eller arresthus.

Skal fuldbyrdelsen efter denne bestemmelse påbegyndes i fængsel, afgøres det efter lovudkastets § 22, hvorvidt fuldbyrdelsen skal ske i åbent eller lukket fængsel.

Lovudkastets § 23 regulerer valget af den konkrete afsoningsinstitution. Dette valg forudsætter, at der i medfør af § 21 og § 22 er truffet afgørelse om den institutionstype (arresthus, åbent eller lukket fængsel), i hvilken straffen skal fuldbyrdes.

Lovudkastets §§ 24-25 og §§ 27-28 regulerer spørgsmålet om overførsel af indsatte mellem henholdsvis åbent og lukket fængsel og fængsel og arresthus.

Disse bestemmelser suppleres af lovudkastets § 26 om adgang til overførsel af indsatte mellem ensartede afsoningsinstitutioner.

Endvidere rummer lovudkastets § 29 en bestemmelse om valget af den konkrete afsoningsinstitution i tilfælde, hvor der er sket overførsel i medfør af §§ 24-28. Bestemmelsen supplerer således § 23 om valget af afsoningsinstitution ved straffuldbyrdelsens påbegyndelse.

2. Straffelovrådets overvejelser

Straffelovrådet kan i det væsentlige tiltræde arbejdsgruppens lovudkast. Da arbejdsgruppens betænkning stammer fra 1989, har rådet overvejet, om der på baggrund af udviklingen i den mellemliggende periode er behov for ændringer på området.

I en indstilling af april 1994 om stærke og svage indsatte, der er afgivet af en arbejdsgruppe under Direktoratet for Kriminalforsorgen, foreslås det bl.a., at der i straffuldbyrdelsesloven tilvejebringes en udvidet adgang til overførsel af "stærke" indsatte fra åbent til lukket fængsel.

Med udtrykket "stærke" indsatte sigtes navnlig til de grupper af indsatte, herunder rockere og deres støttepersoner, der i de senere år har skabt sig en sådan magtposition i fængslerne, at de i dag udgør en særdeles negativ styrende faktor i forhold til medindsatte.

Deres metoder adskiller sig ikke nævneværdigt fra den fremgangsmåde, der sædvanligvis benyttes af andre "stærke" indsatte, dvs. vold, trusler om vold, økonomisk udnyttelse m.v. De pågældendes metoder er imidlertid væsentlig grovere end tidligere, og deres styring retter sig nu mod alle i institutionen. Deres metoder rækker også uden for fængslet, idet de ved hjælp af gruppemedlemmer uden for fængslet kan udstrække deres trusler og pres til de medindsattes familier og pårørende.

Som følge af det almindelige kendskab til sådanne gruppers metoder er det sjældent nødvendigt at anvende vold og trusler. Deres blotte fremtræden kombineret med de medindsattes kendskab til gruppetilhørsforholdet er normalt tilstrækkeligt til at skabe den tilsigtede frygt hos medindsatte. Samtidig udøves volden m.v. sædvanligvis ikke af de "stærke" indsatte selv, men af "håndlangere", hvilket gør det særdeles vanskeligt eller umuligt at bevise deres andel. Medvirkende hertil er også, at ingen tør udtale sig af frygt for repressalier. Der henvises til indstillingen, s. 4 og 9-10.

I indstillingen foreslås det endvidere, at det i relation til "svage" indsatte overvejes at indføre en udtrykkelig hjemmel til anbringelse i eller overførsel til arresthus eller anden afsoningsinstitution i beskyttelsesøjemed.

Med udtrykket "svage" indsatte sigtes til personer, der har behov for beskyttelse for at undgå udnyttelse, mobning, trusler, vold eller andre overgreb fra medindsatte. Som eksempler kan nævnes narkomaner og andre, der er fysisk og psykisk svagt funderet, og som eventuelt tillige har stiftet gæld til medindsatte. En anden gruppe udgør de indsatte, der på grund af deres kriminalitet, herunder navnlig mishandling af børn og sædelighedskriminalitet, ikke tolereres af fællesskabet. Der henvises til indstillingen, s. 4-5 og 10.

For så vidt angår de "svage" indsatte, giver kapitel 6 i arbejdsgruppens lovudkast allerede i et vist omfang mulighed for anbringelse og overførsel i beskyttelsesøjemed.

Rådet skal i den forbindelse pege på, at der efter § 21, stk. 3, nr. 2, kan ske anbringelse i arresthus med den domtes vilje, hvis det må anses for nødvendigt for at beskytte den pågældende mod overgreb fra medindsatte. Sker anbringelsen i arresthus med den pågældendes samtykke, er forholdet omfattet af § 21, stk. 4, nr. 2, i arbejdsgruppens lovudkast. Disse bestemmelser skal sammenholdes med § 28 i arbejdsgruppens lovudkast. Efter § 28, stk. 1, nr. 2, er det muligt mod den domtes vilje at overføre den pågældende fra fængsel til arresthus, hvis det må anses for nødvendigt for at beskytte vedkommende mod overgreb fra medindsatte. Sker overførslen til arresthus med den pågældendes samtykke, er forholdet omfattet af § 28, stk. 4, nr. 2.

Endvidere kan der ved valget af afsoningsinstitution tages hensyn til muligheden for at beskytte den dømte mod overgreb fra medindsatte, jf. § 23, stk. 2, nr. 3, i arbejdsgruppens lovudkast. Det samme gælder ved senere overførsel mellem ensartede afsoningsinstitutioner, jf. § 26, nr. 2, i arbejdsgruppens lovudkast, og ved valget af ny afsoningsinstitution, jf. § 29, jf. § 23, stk. 2, nr. 3, i arbejdsgruppens lovudkast.

Efter § 22, stk. 5, i arbejdsgruppens lovudkast kan fuldbyrdelse af straf i fængsel ske i lukket fængsel, hvis den dømte selv ønsker det, og særlige familiemæssige eller andre personlige forhold taler afgørende for det.

Bestemmelsen giver imidlertid ikke mulighed for mod den domtes vilje at anbringe den pågældende i lukket fængsel i beskyttelsesøjemed. Det skyldes, at fuldbyrdelse af straf i fængsel som hovedregel skal ske i åbent fængsel, jf. § 22, stk. 1. Denne hovedregel er i overensstemmelse med gældende ret og bygger på det grundlæggende princip, at frihedsberøvelsen ikke må være mere indgribende, end formålet tilsiger. Kan frihedsberøvelsen gennemføres i åbent fængsel uden begrundet antagelse af risiko for undvigelse eller for, at de friere forhold i et åbent fængsel udnyttes til kriminel eller dermed ligestillet adfærd, skal den dømte anbringes i åbent fængsel, jf. herved betænkningen, bd. III, s. 691.

Af samme grund giver arbejdsgruppens lovudkast heller ikke mulighed for mod den domtes vilje at overføre den pågældende fra åbent til lukket fængsel i beskyttelsesøjemed. Efter § 25, stk. 6, i dette lovudkast kan en sådan overførsel ske efter den domtes eget ønske, hvis særlige familiemæssige eller andre personlige forhold taler afgørende for det.

Det er Straffelovrådets opfattelse, at straffuldbyrdelsesloven bør give mulighed for i særlige tilfælde at anbringe den dømte mod den pågældendes vilje i lukket fængsel i beskyttelsesøjemed.

Rådet finder også, at der bør være adgang til senere i afsoningsforløbet at overføre den pågældende til lukket fængsel i beskyttelsesøjemed. Rådet er opmærksomt på, at en sådan mydannelse kan opfattes som en brud på den bestående ordning, hvorefter den dømte skal afsone i åbent fængsel, medmindre der er en begrundet formodning om risiko for undvigelse eller om, at de friere forhold i et åbent fængsel udnyttes til kriminel eller dermed ligestillet adfærd. Heroverfor står imidlertid, at der i praksis har vist sig behov for mod den pågældendes vilje at kunne træffe bestemmelse om anbringelse i eller overførsel til lukket fængsel i beskyttelsesøjemed.

Rådet foreslår på den baggrund, at reglerne om anbringelse i og overførsel til lukket fængsel i arbejdsgruppens lovudkast udvides til at omfatte tilfælde, hvor det må anses for nødvendigt for at beskytte den indsatte mod overgreb.

Med rådets forslag sigtes i første række til "svage" indsatte i den ovennævnte betydning, men bestemmelsen vil efter omstændighederne også kunne finde anvendelse i andre tilfælde, f.eks. for at forhindre overgreb, der iværksættes af udefra kommende bander m.v. mod indsatte, der tilhører en rivaliserende gruppe. Der henvises i den forbindelse til § 22, stk. 4, nr. 1, og § 25, stk. 3, nr. 1, i rådets lovudkast.

Rådet foreslår endvidere, at ordene "fra medindsatte" udgår af § 21, stk. 3, nr. 2, og § 28, stk. 1, nr. 2, i arbejdsgruppens lovudkast, således at der kan ske anbringelse i og overførsel til arresthus, hvis det må anses for nødvendigt for at beskytte den indsatte mod overgreb. En tilsvarende ændring foreslås i § 23, stk. 2, nr. 3, og § 26, nr. 2, i arbejdsgruppens lovudkast om anbringelse i og overførsel mellem ensartede afsoningsinstitutioner. Det indebærer, at der i disse tilfælde også kan ske anbringelse og overførsel i beskyttelsesøjemed, når det må anses for nødvendigt for at beskytte den indsatte mod overgreb, der iværksættes mod den pågældende af udefra kommende bander m.v., der tilhører rivaliserende grupper. Der henvises i den forbindelse til bemærkningerne til de pågældende bestemmelser i rådets lovudkast, dvs. § 21, stk. 3, nr. 3, § 23, stk. 2, nr. 3, § 26, nr. 2, og § 28, stk. 1, nr. 3.

For så vidt angår de "stærke" indsatte, finder rådets flertal (Jacques Hermann, Torsten Hesselbjerg, Kaspar Linkis, Annemette Møller, Christian Trønning og Sven Ziegler), at arbejdsgruppens lovudkast ikke giver mulighed for anbringelse i arresthus og lukket fængsel ved afsoningens begyndelse og for overførsel fra åbent til lukket fængsel og fra lukket fængsel til arresthus i alle de tilfælde, der kan komme på tale på baggrund af indstillingens definition af "stærke" indsatte.

Således vil det f.eks. kunne anses for nødvendigt at foretage en af de nævnte former for anbringelse eller overførsel alene med henvisning til den stærke indsattes blotte fremtræden kombineret med institutionens eller de medindsattes kendskab til et eventuelt gruppetilhørsforhold og det forhold, at der er risiko for, at der af den pågældende gruppe vil blive begået overgreb mod f.eks. medindsatte. Efter arbejdsgruppens lovudkast forudsætter anbringelse eller overførsel, at der i det enkelte tilfælde kan påvises bestemte grunde til at antage eller en særlig bestyrket mistanke om, at den dømte vil udøve vold mod medindsatte eller personale. Der henvises i den forbindelse til § 21, stk. 3, nr. 1, § 22, stk. 3, nr. 2, § 25, stk. 3, nr. 2, § 26, nr. 5, og § 28, stk. 1, nr. 1, i arbejdsgruppens lovudkast.

Flertallet foreslår på den baggrund, at betingelserne for anbringelse i arresthus og lukket fængsel og for overførsel fra åbent til lukket fængsel og fra lukket fængsel til ar resthus lempes i tilfælde, hvor anbringelsen eller overførslen sker af hensyn til beskyttelse af medindsatte eller personale. Efter flertallets forslag kan anbringelse og overførsel bl.a. ske, hvis det må anses for nødvendigt for at forebygge overgreb på medindsatte eller personale. Der henvises herved til bemærkningerne nedenfor til § 21, stk. 3, nr. 1, § 22, stk. 3, 1. pkt., § 25, stk. 2, 1. pkt., § 26, nr. 4, og § 28, stk. 1, nr. 1, i rådets lovudkast.

Et mindretal (Jørgen Bang og Vagn Greve) kan ikke tilslutte sig, at der skal indføres hjemmel for at lade en fængselsstraf fuldbyrde i arresthus alene på grundlag af "den indsattes blotte fremtræden kombineret med institutionens ... kendskab til et eventuelt gruppetilhørsforhold og det forhold, at der er risiko for, at der af den pågældende gruppe vil blive begået overgreb mod f.eks. medindsatte". En så kraftig ændring i afsoningsforholdene må have et væsentligt solidere beslutningsgrundlag. For at undgå den nævnte tolkning foreslås § 21, stk. 3, nr. 1, derfor formuleret således: "der er bestemte grunde til at anse det for nødvendigt for at forebygge overgreb på medindsatte eller personale".

Tilsvarende gælder ved § 25, stk. 2, 1. pkt., om overførsel fra åbent til lukket fængsel og ved § 28, stk. 1, nr. 1, om overførsel til arresthus. Endvidere ved § 22, stk. 3, 1. pkt., om afsoning i lukket fængsel uagtet de personlige oplysninger m.m. efter de almindelige regler ville føre til afsoning i et åbent fængsel.

Institutioner m.v.

Til § 20

§ 20 i arbejdsgruppens lovudkast angiver de institutioner m.v., hvori fængselsstraf kan fuldbyrdes.

Straffelovrådet kan i det væsentlige tiltræde arbejdsgruppens forslag, jf. betænkningen, bd. III, s. 648 og 688-689. I § 20, stk. 2, i rådets lovudkast er det dog præciseret, at § 78 i samme lovudkast også omfatter anbringelse i særlig institution m.v.

Anbringelse i fængsel eller arresthus

Til § 21

§ 21 i arbejdsgruppens lovudkast vedrører spørgsmålet, om fuldbyrdelsen af en fængselsstraf skal påbegyndes i fængsel eller arresthus.

Som det fremgår af afsnit 2 i de indledende bemærkninger til kapitel 7 i rådets lovudkast, foreslår rådets flertal, at betingelserne for anbringelse i arresthus lempes i tilfæl de, hvor anbringelsen sker af hensyn til beskyttelse af medindsatte eller personale.

Flertallets forslag indebærer, at der som nr. 1 i § 21, stk. 3, i rådets lovudkast indsættes en bestemmelse, hvorefter en dømt kan anbringes i arresthus, hvis det må anses for nødvendigt for at forebygge overgreb på medindsatte eller personale.

Bestemmelsen medfører en udvidelse af adgangen til anbringelse i arresthus, idet det i modsætning til § 21, stk. 3, nr. 1, i arbejdsgruppens lovudkast ikke kræves, at Kriminalforsorgen i det enkelte tilfælde kan påvise bestemte grunde til at antage, at den dømtes farlighed eller kriminalitet gør en sådan anbringelse nødvendig for at forebygge vold mod medindsatte eller personale.

Bestemmelsen sigter bl.a. på tilfælde, hvor der allerede ved anmeldelsen foreligger kendskab til, at den dømte hører til gruppen af "stærke" indsatte, jf. afsnit 2 i de indledende bemærkninger til lovudkastets kapitel 7. Et sådant kendskab vil typisk basere sig på oplysninger modtaget fra politiet eller fra tidligere ophold i fængsel eller arresthus, herunder i forbindelse med en forudgående varetægtsfængsling. De "stærke" indsatte har en sådan magtposition i og uden for fængslet, at det kan indebære en risiko for overgreb på medindsatte eller personale. Dette kan som nævnt være begrundet i deres adfærd, men tillige i deres blotte fremtræden kombineret med de medindsattes og personalets kendskab til et eventuelt gruppetilhørsforhold.

Udtrykket "overgreb" omfatter ikke alene fysiske overgreb eller trusler herom, men tillige f.eks. økonomisk udnyttelse og overgreb på de medindsattes handlefrihed inden for fængslets lovlige rammer, herunder til at afsone i fællesskab og til at vælge mellem fængslets tilbud om beskæftigelse, skolegang, fritidsaktiviteter m.v. Risiko for overgreb vil også kunne foreligge i tilfælde, hvor den indsatte gennem sin magtposition forsøger at påvirke personalet til at gøre eller undlade noget, herunder undlade at gennemføre de nødvendige sikkerheds- og kontrolforanstaltninger.

Muligheden for at forebygge de her omhandlede overgreb er væsentlig større i et arresthus end i et fængsel. Et arresthus er mere overskueligt for personalet end et fængsel på grund af dets mindre størrelse og dets mere begrænsede fællesskab for de indsatte. Derfor vil en anbringelse i arresthus øge muligheden for at forebygge overgreb på medindsatte eller personale.

Der henvises i øvrigt til bemærkningerne til § 22 om anbringelse i åbent eller lukket fængsel, § 25 om overførsel fra åbent til lukket fængsel og § 28 om overførsel fra fængsel til arresthus i rådets lovudkast.

Om domstolsprøvelse af afgørelser om anbringelse i arresthus henvises til afsnit 8 i denne betænknings kapitel 5 om klageregler m.v.

Efter § 21, stk. 3, nr. 1, i arbejdsgruppens lovudkast kan fængselsstraf bl.a. fuldbyrdes i arresthus, hvis der er bestemte grunde til at antage, at den dømtes farlighed eller kriminalitet gør en sådan anbringelse nødvendig for at forebygge handel med euforiserende stoffer.

Bestemmelsen sigter ifølge arbejdsgruppen til dømte, der på grundlag af de foreliggende oplysninger må antages i større omfang at ville indsmugle eller handle med narkotika under afsoningen, jf. betænkningen, bd. III, s. 690.

Bestemmelsen foreslås videreført i uændret form i § 21, stk. 3, nr. 2, i rådets lovudkast. Rådet foreslår dog, at det i lovteksten tydeliggøres, at bestemmelsen i overensstemmelse med arbejdsgruppens bemærkninger også finder anvendelse i tilfælde af indsmugling. Bestemmelsen bringes herved på linie med § 28, stk. 1, nr. 2, i rådets lovudkast om overførsel fra fængsel til arresthus, når der er bestemte grunde til at antage, at den indsatte vil indsmugle eller handle med euforiserende stoffer.

Det bemærkes i øvrigt, at adgangen til at fuldbyrde fængselsstraf i arresthus i de her omhandlede tilfælde er videre end efter de gældende administrative regler. Efter disse regler forudsætter anbringelse i arresthus, at den dømte må antages i større omfang at ville indsmugle eller handle med narkotika under afsoningen, jf. herved §§ 1 og 2 i Justitsministeriets cirkulære af 27. maj 1983 om anbringelse af domfældte, der må antages at ville forestå indsmugling eller handel med narkotika i større omfang under afsoningen, og om overførsel af indsatte, der gør sig skyldig i indsmugling eller forhandling af narkotika i større omfang.

Rådet kan imidlertid tilslutte sig den foreslåede udvidelse af adgangen til anbringelse i og overførsel til arresthus. Baggrunden for rådets opfattelse er, at de nugældende regler har vist sig utilstrækkelige i praksis, idet det ikke har været muligt at tilvejebringe det fornødne bevis for, at den forventede indsmugling eller handel med narkotika vil være af større omfang. Rådet forudsætter dog, at bestemmelsen i § 21, stk. 3, nr. 2, om anbringelse og den tilsvarende bestemmelse i § 28, stk. 1, nr. 2, om overførsel i rådets lovudkast kun vil blive anvendt i tilfælde, hvor der er tale om at forebygge indsmugling og handel af ikke bagatelagtig karakter

Efter § 21, stk. 3, nr. 2, i arbejdsgruppens lovudkast kan en dømt anbringes i arresthus, hvis det må anses for nødvendigt for at beskytte den dømte mod overgreb fra medindsatte.

Rådet foreslår, at ordene "fra medindsatte" udgår. Der henvises i den forbindelse til af snit 2 i de indledende bemærkninger til kapitel 7 i rådets lovudkast. Der henvises endvidere til § 28, stk. 1, nr. 3, i rådets lovudkast om overførsel til arresthus i beskyttelsesøjemed.

Efter § 21, stk. 3, nr. 3, i arbejdsgruppens lovudkast kan en indsat anbringes i Vestre Hospital, hvis en sådan anbringelse efter de lægelige oplysninger må anses for nødvendig.

Bestemmelsen foreslås videreført i § 21, stk. 3, nr. 4, i rådets lovudkast med en mindre ændring, idet det efter rådets lovudkast er afgørende, om den dømte efter de lægelige oplysninger bør anbringes i Vestre Hospital. Med ændringen tilsigtes ingen indholdsmæssig afvigelse i forhold til arbejdsgruppens lovudkast, jf. herved betænkningen, bd. III, s. 690.

Anbringelse i åbent eller lukket fængsel

Til § 22

I § 22 i arbejdsgruppens lovudkast reguleres spørgsmålet om anbringelse i åbent eller lukket fængsel.

Som det fremgår af afsnit 2 i de indledende bemærkninger til kapitel 7 i rådets lovudkast, foreslår rådets flertal, at betingelserne for anbringelse i lukket fængsel lempes i tilfælde, hvor anbringelsen sker af hensyn til beskyttelse af medindsatte eller personale.

Flertallets forslag indebærer, at der som 1. pkt. i § 22, stk. 3, i rådets lovudkast indsættes en bestemmelse, hvorefter en dømt kan anbringes i lukket fængsel, hvis det må anses for nødvendigt for at forebygge overgreb på medindsatte eller personale.

Bestemmelsen medfører en udvidelse af adgangen til anbringelse i lukket fængsel, idet det i modsætning til § 22, stk. 3, i arbejdsgruppens lovudkast ikke kræves, at Kriminalforsorgen i det enkelte tilfælde kan påvise bestemte grunde til at antage, at den dømte ved anbringelse i åbent fængsel vil udvise en adfærd, der er åbenbart uforenelig med ophold i åbent fængsel.

Med bestemmelsen sigtes bl.a. til tilfælde, hvor der ved anmeldelsen foreligger kendskab til, at den dømte hører til gruppen af "stærke" indsatte, jf. afsnit 2 i de indledende bemærkninger til lovudkastets kapitel 7, med deraf følgende risiko for overgreb på medindsatte eller personalet.

Der henvises i øvrigt til § 25 om overførsel fra åbent til lukket fængsel og § 28 om overførsel fra fængsel til arresthus.

Om domstolsprøvelse af afgørelser om anbringelse i lukket fængsel henvises til afsnit 8 i denne betænknings kapitel 5 om klageregler m.v.

Rådet foreslår endvidere, at der som nr. 1 i § 22, stk. 4, i rådets lovudkast indsættes en bestemmelse, der giver mulighed for mod den dømtes vilje at anbringe den pågældende i lukket fængsel i beskyttelsesøjemed.

Forslaget indebærer, at anbringelse kan ske i lukket fængsel i tilfælde, hvor det må anses for nødvendigt for at beskytte den dømte mod overgreb. Bestemmelsen sigter bl.a. på personer, der har behov for beskyttelse for at undgå udnyttelse, mobning, trusler, vold eller andre overgreb fra medindsatte. Som eksempler kan nævnes narkomaner og andre, der er fysisk og psykisk svagt funderet, og som eventuelt tillige har stiftet gæld til medindsatte. En anden gruppe udgør de indsatte, der på grund af deres kriminalitet, herunder navnlig mishandling af børn og sædelighedskriminalitet, ikke tolereres af de medindsatte.

Der henvises i øvrigt til afsnit 2 ovenfor i de indledende bemærkninger til lovudkastets kapitel 7.

Endvidere henvises til § 21, stk. 3, nr. 3, og § 28, stk. 1, nr. 3, i rådets lovudkast om anbringelse i og overførsel til arresthus i beskyttelsesøjemed og til § 25, stk. 3, nr. 1, i samme lovudkast om overførsel til lukket fængsel i beskyttelsesøjemed.

Efter § 22, stk. 4, i arbejdsgruppens lovudkast kan fuldbyrdelsen af straf i fængsel ske i Anstalten ved Herstedvester, såfremt det efter de lægelige oplysninger må anses for nødvendigt at anbringe den dømte i denne institution.

Rådet foreslår, at bestemmelsen i stedet affattes således, at straffuldbyrdelsen kan ske i Anstalten ved Herstedvester, hvis den dømte efter de lægelige oplysninger bør anbringes i denne institution, jf. § 22, stk. 4, nr. 2, i rådets lovudkast.

Ændringen er alene af redaktionel karakter. En dømt forudsættes derfor også efter rådets lovudkast i overensstemmelse med nuværende praksis at kunne anbringes i Anstalten ved Herstedvester, såfremt det af lægelige grunde er nødvendigt at anbringe den dømte i denne institution, jf. betænkningen, bd. III, s. 692-693.

Om den særlige visitationsordning ved Anstalten ved Herstedvester for personer, der er idømt tidsbestemt fængselsstraf for seksualforbrydelser, henvises til bemærkningerne til bemyndigelsesbestemmelsen i § 30 i rådets lovudkast.

Efter § 22, stk. 5, i arbejdsgruppens lovudkast kan fuldbyrdelse af straf i fængsel ske i lukket fængsel efter den dømtes eget ønske, hvis særlige familiemæssige eller andre personlige forhold taler afgørende herfor.

Rådet foreslår, at ordet "afgørende" udgår, således at fuldbyrdelse kan ske i lukket fængsel, hvis den dømte selv ønsker det, og særlige familiemæssige eller andre personlige forhold taler for det.

Bestemmelsen bringes herved på linie med § 21, stk. 4, nr. 2, om frivillig anbringelse i arresthus og § 26, nr. 7, om frivillig overførsel mellem ensartede afsoningsinstitutioner i rådets lovudkast.

Rådet foreslår samtidig, at bestemmelserne om frivillig overførsel til lukket fængsel og arresthus ændres tilsvarende, således at overførsel også i disse tilfælde kan ske, når den dømte selv ønsker det, og særlige familiemæssige eller andre personlige forhold taler for det. Der henvises herved til § 25, stk. 5, og § 28, stk. 3, nr. 2, i rådets lovudkast. Om overførsel fra lukket til åbent fængsel og fra arresthus til fængsel i tilfælde, hvor den indsatte ønsker at forblive henholdsvis i lukket fængsel og arresthus, henvises til bemærkningerne til §§ 24 og 27 i rådets lovudkast.

Med rådets forslag om frivillig anbringelse og overførsel tilsigtes ingen væsentlig afvigelse i forhold til arbejdsgruppens lovudkast. Rådet forslag bygger således også på det synspunkt, at det er en del af Kriminalforsorgens forpligtelse at arbejde for, at en indsat kan opfylde betingelserne for overførsel til åbent fængsel, jf. herved betænkningen, bd. III, s. 614-615. Frivillig afsoning i lukket fængsel og arresthus forudsætter derfor ligeledes efter rådets forslag, at særlige familiemæssige eller andre personlige forhold taler for det.

Valg af afsoningsinstitution

Til § 23

§ 23 i arbejdsgruppens lovudkast indeholder bestemmelser om valg af den konkrete afsoningsinstitution.

Som det fremgår af afsnit 1 i de indledende bemærkninger til kapitel 7 i rådets lovudkast, forudsætter dette valg, at der i medfør af § 21 og § 22 er truffet afgørelse om den institutionstype (arresthus, åbent eller lukket fængsel), i hvilken straffen skal fuldbyrdes.

Rådet kan i det væsentlige tiltræde arbejdsgruppens lovudkast, jf. § 23 i rådets lovud kast. Rådet er således enigt i, at fængselsstraf, så vidt det er praktisk muligt, skal fuldbyrdes i nærheden af den dømtes hjemsted og under hensyntagen til den dømtes egne ønsker, navnlig vedrørende arbejds-, uddannelses-, familie- eller helbredsmæssige forhold, jf. § 23, stk. 1, (nærhedskriteriet) i rådets lovudkast.

Rådet foreslår imidlertid, at ordene "fra medindsatte" udgår af § 23, stk. 2, nr. 3, i arbejdsgruppens lovudkast, således at valget af afsoningsinstitution kan ske under hensyn til muligheden for at beskytte den dømte mod overgreb. Der henvises i den forbindelse til afsnit 2 i de indledende bemærkninger til kapitel 7 i rådets lovudkast. Der henvises endvidere til § 26, nr. 2, i rådets lovudkast om overførsel mellem ensartede afsoningsinstitutioner i beskyttelsesøjemed.

Rådet foreslår endvidere, at det i § 23, stk. 2, nr. 5, i arbejdsgruppens lovudkast om fravigelse af nærhedskriteriet af hensyn til muligheden for at forebygge overgreb på "indsatte eller andre" præciseres, at der sigtes til medindsatte eller personale, jf. § 23, stk. 2, nr. 5, i rådets lovudkast.

Endelig foreslås det, at udtrykket "forsøges befriet" i § 23, stk. 2, nr. 6, i arbejdsgruppens lovudkast udgår, således at fravigelse af nærhedskriteriet i § 23, stk. 1, kan ske af hensyn til muligheden for at forhindre, at den indsatte undviger, jf. § 23, stk. 2, nr. 6, i rådets lovudkast.

Bestemmelsen bringes herved på linie med bestemmelsen om overførsel mellem ensartede afsoningsinstitutioner for at forebygge undvigelse i § 26, nr. 5, i arbejdsgruppens lovudkast (§ 26, nr. 6, i rådets lovudkast). Forslaget er alene af redaktionel karakter. § 23, stk. 2, nr. 6, i rådets lovudkast vil derfor efter omstændighederne også kunne bringes i anvendelse i tilfælde, hvor undvigelsen søges gennemført ved en befrielsesaktion, der f.eks. iværksættes uden for den pågældende afsoningsinstitution.

Overførsel af indsatte fra lukket til åbent fængsel

Til § 24

§ 24 i arbejdsgruppens lovudkast regulerer spørgsmålet om overførsel af indsatte fra lukket til åbent fængsel.

Efter § 24, stk. 1, i arbejdsgruppens lovudkast skal en indsat i lukket fængsel overføres til åbent fængsel, når de i § 22, stk. 3 og 4, og § 25, stk. 3 og 4, nævnte grunde for ophold i lukket fængsel ikke længere antages at foreligge, eller når overførsel til åbent fængsel i øvrigt ikke kan anses for betænkelig. Af arbejdsgruppens bemærkninger til den pågældende bestemmelse fremgår, at formålet med bestemmelsen er at fastslå, at en indsat i et lukket fængsel skal overføres til åbent fængsel, når betingelserne for ophold i lukket fængsel ikke længere kan antages at foreligge, eller fortsat fuldbyrdelse af straffen i åbent fængsel i øvrigt ikke kan anses for betænkelig, jf. betænkningen, bd. III, s. 694.

Rådet foreslår på den baggrund, at bestemmelsen i § 24, stk. 1, nr. 1, i arbejdsgruppens lovudkast præciseres, således at overførsel som udgangspunkt skal ske, når betingelserne i § 22, stk. 3, 4 og 5, og § 25, stk. 2, 3 og 5, i rådets lovudkast ikke længere er opfyldt, jf. § 24, stk. 1, nr. 1, i rådets lovudkast.

Endvidere foreslås det, at bestemmelsen i § 24, stk. 2, 1. pkt., i arbejdsgruppens lovudkast udgår. Heri er det fastsat, at overførsel til åbent fængsel undtagelsesvis kan undlades, hvis den dømte selv ønsker det, og særlige familiemæssige eller andre personlige forhold taler afgørende for det.

Reglerne om overførsel fra lukket til åbent fængsel bringes herved på linie med reglerne om overførsel fra arresthus til fængsel i § 27, stk. 1, 1. pkt., i arbejdsgruppens og rådets lovudkast, hvorefter en indsat i et arresthus skal overføres til fængsel, bl.a. når betingelserne i § 21, stk. 3 og 4, for anbringelse i arresthus ikke længere er opfyldt.

Med de ovennævnte forslag tilsigtes ingen indholdsmæssig afvigelse i forhold til arbejdsgruppens lovudkast, jf. betænkningen, bd. III, s. 694-695.

Det bemærkes, at overførsel til åbent fængsel kan undlades efter § 24, stk. 1, i rådets lovudkast, hvis én eller flere af straffuldbyrdelseslovens øvrige betingelser for anbringelse i eller overførsel til lukket fængsel er opfyldt på det tidspunkt, hvor spørgsmålet om overførsel til åbent fængsel er aktuelt. En dømt vil således f.eks. som udgangspunkt kunne fortsætte afsoningen i lukket fængsel, hvis den pågældende ønsker det, jf. herved § 22, stk. 5, og § 25, stk. 5, i rådets lovudkast om frivillig anbringelse i og overførsel til lukket fængsel.

Endvidere bemærkes, at bestemmelsen i § 24, stk. 1, nr. 1, i rådets lovudkast bl.a. indebærer, at en indsat, der er anbragt i eller overført til lukket fængsel af hensyn til muligheden for at forebygge overgreb på medindsatte eller personale, jf. § 22, stk. 3, 1. pkt., og § 25, stk. 2, 1. pkt., i rådets lovudkast, skal overføres til åbent fængsel, når denne grund til anbringelse eller overførsel ikke længere er til stede. Der sigtes her f.eks. til tilfælde, hvor den indsatte under ophold i det lukkede fængsel har udvist en adfærd, som giver grundlag for at antage, at der ikke længere består en risiko for overgreb på medindsatte eller personale af den i bemærkningerne til § 21 beskrevne karakter ved anbringelse i et åbent fængsel.

Om domstolsprøvelse af afgørelser om nægtelse af overførsel fra lukket til åbent fængsel henvises til afsnit 8 i denne betænknings kapitel 5 om klageregler m.v.

Overførsel af indsatte fra åbent til lukket fængsel

Til § 25

§ 25 i arbejdsgruppens lovudkast regulerer spørgsmålet om overførsel af indsatte fra åbent til lukket fængsel.

I § 25, stk. 1, opregnes visse forhold, der sædvanligvis fører til, at den indsatte overføres til lukket fængsel. Efter bestemmelsen skal en indsat i åbent fængsel overføres til lukket fængsel, når den pågældende er undveget eller har forsøgt herpå eller er sigtet for at have indsmuglet eller handlet med euforiserende stoffer.

Overførsel til lukket fængsel skal dog undlades, hvis fortsat fuldbyrdelse i åbent fængsel ikke findes betænkelig efter det i øvrigt oplyste om den indsatte, jf. § 25, stk. 2.

Ved afgørelsen af spørgsmålet om overførsel til lukket fængsel skal der ifølge arbejdsgruppen tages hensyn til den indsattes forhold i øvrigt under den aktuelle strafudståelse og den indsattes forklaring om baggrunden for de forhold, der efter § 25, stk. 1, kan danne grundlag for overførsel til lukket fængsel. Ved vurderingen bør det tillægges væsentlig betydning, om de omstændigheder, der kan have begrundet de pågældende forhold, kan påregnes at ville gøre sig gældende under fortsat ophold i åbent fængsel. Arbejdsgruppen forudsætter i den forbindelse, at Direktoratet for Kriminalforsorgen sikrer en ensartet praksis med hensyn til anvendelse af § 25, stk. 2, herunder i tilfælde af indsmugling og handel med euforiserende stoffer i ubetydeligt omfang eller til eget brug, jf. betænkningen, bd. III, s. 695-696.

Straffelovrådet kan tiltræde, at der i § 25, stk. 1, opregnes visse forhold, der som udgangspunkt fører til, at den indsatte overføres til lukket fængsel. Rådet er dog også enigt i, at overførsel til lukket fængsel skal undlades, hvis fortsat fuldbyrdelse i åbent fængsel ikke findes betænkelig efter det i øvrigt oplyste om den indsatte.

Rådet finder det på den baggrund rigtigst, at stk. 2 i § 25 i arbejdsgruppens lovudkast udgår, og at stk. 1 ændres, således at de forhold, der nævnes i bestemmelsen, i stedet kan føre til overførsel til lukket fængsel, jf. § 25, stk. 1, i rådets lovudkast. Med udtrykket "kan" tilsigtes en tydeliggørelse af, at spørgsmålet om overførsel til lukket fængsel også beror på en konkret vurdering i tilfælde, hvor overførslen begrundes med visse faktiske forhold, jf. herved § 25, stk. 3, i arbejdsgruppens lovudkast om overførsel på grundlag af en særlig bestyrket mistanke.

I § 25, stk. 1, nr. 2, i arbejdsgruppens lovudkast er overførselsgrundlaget knyttet til en sigtelse i tilfælde af indsmugling af eller handel med euforiserende stoffer.

Mod en sådan ordning kan indvendes, at en sigtelse ikke rammer alle tilfælde, hvor der kan være behov for overførsel til lukket fængsel. Der kan forekomme tilfælde, hvor overførsel bør være mulig uden hensyn til, om den indsatte formelt er sigtet for forholdet, f.eks. hvor den indsatte gribes på fersk gerning eller i øvrigt tilstår indsmugling af eller handel med narkotika.

Rådet foreslår på den baggrund, at overførselsgrundlaget i stedet knyttes til det forhold, at den indsatte er fundet i besiddelse af en ikke ubetydelig mængde af euforiserende stoffer, eller at der er bestemte grunde til at antage, at den pågældende har indsmuglet eller handlet med euforiserende stoffer, jf. § 25, stk. 1, nr. 2 og 3, i rådets lovudkast.

Det forudsættes i den forbindelse, at der også efter rådets forslag sker en konkret vurdering af, om overførsel bør finde sted. Det indebærer bl.a., at den indsattes forklaring om baggrunden for forholdet skal inddrages i de tilfælde, hvor overførslen begrundes med besiddelse af narkotika. Det fører til, at overførsel skal undlades, hvis der er grundlag for at antage, at narkotikaen er blevet "plantet" hos den indsatte af medindsatte.

Rådet foreslår endvidere, at adgangen til overførsel efter § 25, stk. 1, udvides til tilfælde, hvor der er bestemte grunde til at antage, at den indsatte har udøvet overgreb på en medindsat eller personale, jf. § 25, stk. 1, nr. 4, i rådets lovudkast. Om baggrunden herfor henvises til afsnit 2 i de indledende bemærkninger til lovudkastets kapitel 7.

Bestemmelsen indebærer, at en indsat kan overføres til lukket fængsel, hvis der er bestemte grunde til at antage, at den indsatte under sit ophold i det åbne fængsel ved sin adfærd eller på anden vis har udøvet overgreb på personale eller medindsatte af den i bemærkningerne til § 21 beskrevne karakter.

Adgangen til at overføre en indsat til lukket fængsel foreslås også udvidet i tilfælde, hvor overførselsgrundlaget efter arbejdsgruppens lovudkast er knyttet til en særlig bestyrket mistanke om visse forhold, der er åbenbart uforenelige med fortsat ophold i åbent fængsel, jf. § 25, stk. 3, i arbejdsgruppens lovudkast. Efter § 25, stk. 2, 1. pkt., i rådets lovudkast skal en indsat således kunne overføres til lukket fængsel, hvis det må anses for nødvendigt for at forebygge overgreb på medindsatte eller personale.

Bestemmelsen bygger på en flertalsopfattelse i rådet, jf. afsnit 2 i de indledende bemærkninger til kapitel 7 i rådets lovudkast. Bestemmelsen indebærer en lempelse af be tingelserne for overførsel, idet det ikke kræves, at Kriminalforsorgen i det enkelte tilfælde kan godtgøre, at der foreligger en særlig bestyrket mistanke om forhold hos den indsatte, der er åbenbart uforenelige med fortsat ophold i åbent fængsel.

Med bestemmelsen sigtes bl.a. til tilfælde, hvor der på det tidspunkt, hvor beslutning om anbringelse i åbent fængsel blev truffet, ikke forelå oplysninger, der kunne begrunde anbringelse i lukket fængsel af hensyn til muligheden for at forebygge overgreb på medindsatte eller personale. Hvis det efterfølgende viser sig, at den indsatte i kraft af sin psykiske eller fysiske styrke eller sit tilhørsforhold til en særlig gruppe eller lignende udgør en risiko for overgreb på medindsatte eller personale, vil den indsatte kunne overføres til lukket anstalt, hvis det er nødvendigt for at forebygge denne risiko. Der henvises i den forbindelse til afsnit 2 i de indledende bemærkninger til kapitel 7 og til § 21 om anbringelse i fængsel eller arresthus i rådets lovudkast.

Desuden foreslås der som nr. 1 i § 25, stk. 3, i rådets lovudkast indføjet en bestemmelse, der giver mulighed for mod den domtes vilje at overføre den pågældende til lukket fængsel i beskyttelsesøjemed.

Forslaget indebærer, at overførsel til lukket fængsel kan ske, hvis det må anses for nødvendigt for at beskytte den indsatte mod overgreb. Bestemmelsen sigter bl.a. på personer, der på baggrund af det hidtidige afsoningsforløb har vist sig at have behov for beskyttelse for at undgå udnyttelse, mobning, trusler, vold eller andre overgreb fra medindsatte. Som eksempler kan nævnes narkomaner og andre, der er fysisk og psykisk svagt funderet, og som eventuelt tillige har stiftet gæld til medindsatte. En anden gruppe udgør de indsatte, der på grund af deres kriminalitet, herunder navnlig mishandling af børn og sædelighedskriminalitet, ikke tolereres af fællesskabet.

Der henvises i øvrigt til afsnit 2 i de indledende bemærkninger til kapitel 7 i rådets lovudkast. Endvidere henvises til § 21, stk. 3, nr. 3, og § 28, stk. 1, nr. 3, i rådets lovudkast om anbringelse i og overførsel til arresthus i beskyttelsesøjemed og til § 22, stk. 4, nr. 1, i rådets lovudkast om anbringelse i lukket fængsel i beskyttelsesøjemed.

Herudover foreslås udtrykket "når der foreligger en begrundet antagelse af" i § 25, stk. 5, 1. pkt., i arbejdsgruppens lovudkast ændret, således at den indsatte midlertidigt kan anbringes i arresthus under behandlingen af spørgsmålet om overførsel til lukket fængsel, når der er grund til at antage, at betingelserne for overførsel er opfyldt, jf. § 25, stk. 4, 1. pkt., i rådets lovudkast.

Med den ændrede formulering tilsigtes det alene tydeliggjort, at midlertidig anbringelse i arresthus ikke forudsætter, at der kan påvises bestemte grunde til at antage, at betin gelserne for overførsel er opfyldt, jf. herved bl.a. § 25, stk. 1, nr. 3 og 4, i rådets lovudkast om overførsel på grundlag af en formodning om indsmugling eller handel med euforiserende stoffer eller om overgreb på medindsatte eller personale. Om § 25, stk. 5, i arbejdsgruppens lovudkast og § 25, stk. 4, i rådets lovudkast henvises i øvrigt til betænkningen, bd. III, s. 696.

Endelig foreslås bestemmelsen om frivillig overførsel til lukket fængsel i § 25, stk. 6, i arbejdsgruppens lovudkast bragt på linie med bl.a. § 22, stk. 5, i rådets lovudkast om frivillig anbringelse i lukket fængsel, således at overførsel til lukket fængsel kan ske efter eget ønske, hvis særlige familiemæssige eller andre personlige forhold taler for det. Der henvises i den forbindelse til § 25, stk. 5, i rådets lovudkast og til bemærkningerne til § 22, stk. 5, i rådets lovudkast.

Om domstolsprøvelse af afgørelser om overførsel fra åbent til lukket fængsel henvises til afsnit 8 i denne betænknings kapitel 5 om klageregler m.v.

Overførsel af indsatte mellem ensartede afsoningsinstitutioner

Til § 26

§ 26 i arbejdsgruppens lovudkast regulerer adgangen til at overføre indsatte mellem ensartede afsoningsinstitutioner.

Efter § 26, nr. 2, kan en indsat overføres mellem ensartede afsoningsinstitutioner af hensyn til muligheden for at beskytte den pågældende mod overgreb fra medindsatte.

Rådet foreslår, at ordene "fra medindsatte" udgår af bestemmelsen, jf. § 26, nr. 2, i rådets lovudkast og afsnit 2 i de indledende bemærkninger til kapitel 7 i rådets lovudkast. Der henvises endvidere til § 23, stk. 2, nr. 3, i rådets lovudkast om inddragelse af hensynet til at beskytte den dømte mod overgreb ved valget af afsoningsinstitution.

Efter § 26, nr. 4, i arbejdsgruppens lovudkast kan en indsat overføres mellem ensartede afsoningsinstitutioner, når den pågældende har udøvet vold mod medindsatte eller personale. Det samme gælder, hvis der er bestemte grunde til at antage, at den indsattes farlighed eller kriminalitet gør overførsel nødvendig for at forebygge vold mod medindsatte eller personale, jf. § 26, nr. 5.

Som det fremgår af afsnit 2 i de indledende bemærkninger til kapitel 7 i rådets lovudkast, foreslås det bl.a., at betingelserne for overførsel fra åbent til lukket fængsel og fra lukket fængsel til arresthus lempes i tilfælde, hvor overførslen sker af hensyn til beskyttelse af medindsatte eller personale. Efter forslaget kan overførsel bl.a. ske, hvis det må anses for nødvendigt for at forebygge overgreb på medindsatte eller personale.

På den baggrund foreslås det, at § 26 i arbejdsgruppens lovudkast ændres, således at overførsel kan ske mellem ensartede afsoningsinstitutioner af hensyn til muligheden for at forebygge overgreb på medindsatte eller personale, eller hvis den indsatte har udøvet overgreb mod medindsatte eller personale, jf. § 26, nr. 4 og 5, i rådets lovudkast. Der henvises endvidere til § 23, stk. 2, nr. 5, i rådets lovudkast om inddragelse af hensynet til muligheden for at forebygge overgreb på medindsatte eller personale ved valget af afsoningsinstitution.

Om domstolsprøvelse af afgørelser om overførsel i medfør af § 26 henvises til afsnit 8 i denne betænknings kapitel 5 om klageregler m.v.

Overførsel af indsatte fra arresthus til fængsel

Til § 27

I § 27 i arbejdsgruppens lovudkast fastsættes regler om overførsel af indsatte fra arresthus til fængsel.

Efter § 27, stk. 1, skal en indsat i et arresthus overføres til fængsel, når betingelserne i § 21, stk. 3 og 4, eller § 28, stk. 2, ikke længere er opfyldt. Overførsel kan dog undlades, hvis reststraffen er kortvarig. Af arbejdsgruppens bemærkninger til den pågældende bestemmelse fremgår, at bestemmelsens formål er at fastslå, at en indsat som udgangspunkt skal overføres til fængsel, når de særlige forhold, der begrundede anbringelsen i arresthus, ikke længere foreligger, jf. betænkningen, bd. III, s. 698.

Således som § 27, stk. 1, 1. pkt., er formuleret i arbejdsgruppens lovudkast, kan det efter rådets opfattelse give anledning til tvivl, i hvilket omfang en indsat, der er overført fra fængsel til arresthus i medfør af § 28 i arbejdsgruppens lovudkast, skal overføres til fængsel, når de særlige forhold, der begrundede overførslen til arresthus, ikke længere er opfyldt. Af § 27, stk. 1, 1. pkt., fremgår således kun, at en indsat skal overføres til fængsel, når betingelserne for at overføre den pågældende til Vestre Hospital i § 28, stk. 2, ikke længere er opfyldt.

Rådet foreslår på den baggrund, at henvisningen i § 27, stk. 1, 1. pkt., i arbejdsgruppens lovudkast til § 28 præciseres, således at der henvises til § 28, stk. 1 og 3, (som affattet i rådets lovudkast), jf. § 27, stk. 1, 1. pkt., i rådets lovudkast. Bestemmelsen om indsatte, der er overført til arresthus i medfør af § 28, bringes herved på linie med bestemmelsen om indsatte, der er anbragt i arresthus i medfør af § 21, og med bestemmelsen i § 24, stk. 1, nr. 1, om overførsel fra lukket til åbent fængsel.

Med rådets forslag tilsigtes ingen indholdsmæssig ændring i forhold til arbejdsgruppens lovudkast, jf. herved betænkningen, bd. III, s. 698.

Det bemærkes, at overførsel til lukket fængsel kan undlades efter § 27, stk. 1, 1. pkt., i rådets lovudkast, hvis én eller flere af straffuldbyrdelseslovens øvrige betingelser for anbringelse i eller overførsel til arresthus er opfyldt på det tidspunkt, hvor spørgsmålet om overførsel til fængsel er aktuelt. En dømt vil f.eks. som udgangspunkt kunne fortsætte afsoningen i arresthus, hvis den pågældende ønsker det, jf. herved § 21, stk. 4, nr. 2, og § 28, stk. 3, nr. 2, i rådets lovudkast om frivillig anbringelse i og overførsel til arresthus.

Endvidere bemærkes, at bestemmelsen i § 27, stk. 1, 1. pkt., bl.a. indebærer, at en indsat, der er anbragt i eller overført til arresthus af hensyn til muligheden for at forebygge overgreb på medindsatte eller personale, jf. § 21, stk. 3, nr. 1, og § 28, stk. 1, nr. 1, i rådets lovudkast, skal overføres til fængsel, når denne grund til anbringelse eller overførsel ikke længere består. Der sigtes her f.eks. til tilfælde, hvor den indsatte under opholdet har udvist en adfærd, som giver grundlag for at antage, at der ikke længere består en risiko for overgreb imod medindsatte eller personale ved anbringelse i et fængsel.

Efter § 27, stk. 3, i rådets lovudkast afgøres det efter § 22, jf. §§ 24 og 25, om overførsel i medfør af § 27, stk. 1, skal ske til åbent eller lukket fængsel. Det indebærer, at en indsat, der overføres til fængsel, fordi muligheden for at forebygge overgreb på medindsatte eller personale ikke længere kan begrunde, at afsoningen sker i arresthus, normalt skal overføres til åbent fængsel, jf. § 22, stk. 1.

Om domstolsprøvelse af afgørelser om nægtelse af overførsel fra arresthus til fængsel henvises til afsnit 8 i denne betænknings kapitel 5 om klageregler m.v.

Overførsel af indsatte fra fængsel til arresthus

Til § 28

I § 28 i arbejdsgruppens lovudkast fastsættes bestemmelser om overførsel af en indsat fra fængsel til arresthus.

Som det fremgår af afsnit 2 i de indledende bemærkninger til kapitel 7 i rådets lovudkast, foreslår rådets flertal, at betingelserne for overførsel fra fængsel til arresthus lempes i tilfælde, hvor overførslen sker af hensyn til beskyttelse af medindsatte eller personale.

Flertallets forslag indebærer, at der som nr. 1 i § 28, stk. 1, i rådets lovudkast indsættes en bestemmelse, hvorefter en indsat kan overføres til arresthus, når det må anses for nødvendigt for at forebygge overgreb på medindsatte eller personale.

Bestemmelsen medfører en udvidelse af adgangen til overførsel, idet det i modsætning til § 28, stk. 1, nr. 1, i arbejdsgruppens lovudkast ikke kræves, at Kriminalforsorgen i det enkelte tilfælde kan påvise bestemte grunde til at antage, at den indsatte vil udøve vold mod medindsatte eller personale, og at overførslen må anses for nødvendig for at forhindre den indsatte i at begå forhold af denne karakter.

Med den foreslåede bestemmelse sigtes bl.a. til tilfælde, hvor der på det tidspunkt, da beslutning om anbringelse i fængsel blev truffet, ikke forelå oplysninger, der kunne begrunde anbringelse i arresthus af hensyn til muligheden for at forebygge overgreb på medindsatte eller personale. Hvis det efterfølgende viser sig, at den indsatte i kraft af sin psykiske eller fysiske styrke eller sit tilhørsforhold til en særlig gruppe eller lignende, jf. bemærkningerne til § 21 i rådets lovudkast, udgør en risiko for overgreb på medindsatte eller personale, kan den indsatte overføres til arresthus, hvis det er nødvendigt af hensyn til muligheden for at forebygge sådanne overgreb. Hvis den indsatte er anbragt i åbent fængsel, forudsætter en overførsel til arresthus, at overførsel til lukket fængsel ikke er tilstrækkeligt for at forebygge sådanne overgreb.

Der henvises i øvrigt til bemærkningerne til § 22 om anbringelse i åbent eller lukket fængsel og § 25 om overførsel fra åbent til lukket fængsel i rådets lovudkast.

Om domstolsprøvelse af afgørelser om overførsel fra fængsel til arresthus henvises til afsnit 8 i denne betænknings kapitel 5 om klageregler m.v.

Efter ordlyden af § 28, stk. 1, nr. 1, i arbejdsgruppens lovudkast er det ikke muligt at overføre en indsat til arresthus på grund af fare for brandstiftelse. Bestemmelsen adskiller sig herved fra § 21, stk. 3, nr. 1, i arbejdsgruppens lovudkast, hvorefter en dømt kan anbringes i arresthus i tilfælde, hvor der er bestemte grunde til at antage, at den dømtes farlighed eller kriminalitet gør det nødvendigt for at forebygge brandstiftelse. Af arbejdsgruppens bemærkninger til § 28 fremgår imidlertid, at bestemmelsen på dette punkt tilsigter at være i overensstemmelse med § 21, jf. betænkningen, bd. III, s. 699.

Rådet foreslår på den baggrund, at det i den tilsvarende bestemmelse i § 28, stk. 1, nr. 2, i rådets lovudkast præciseres, at der også kan ske overførsel til arresthus i tilfælde, hvor der er bestemte grunde til at antage, at den indsatte vil forvolde brand, og overførsel må anses for nødvendig for at forhindre den indsatte i at begå forhold af denne karakter.

Efter § 28, stk. 1, nr. 2, i arbejdsgruppens lovudkast kan en indsat overføres til arresthus, hvis det må anses for nødvendigt for at beskytte den indsatte mod overgreb fra medindsatte.

Rådet foreslår, at ordene "fra medindsatte" udgår, jf. § 28, stk. 1, nr. 3, i rådets lovudkast og afsnit 2 i de indledende bemærkninger til kapitel 7 i rådets lovudkast. Der henvises endvidere til § 21, stk. 3, nr. 3, i rådets lovudkast om anbringelse i arresthus i beskyttelsesøjemed.

Efter § 28, stk. 1, nr. 3, i arbejdsgruppens lovudkast kan en indsat i et fængsel overføres til arresthus, hvis det må anses for nødvendigt af hensyn til den samlede udnyttelse af pladserne i Kriminalforsorgens institutioner. Bestemmelsen er i modsætning til § 21, stk. 2, om anbringelse i arresthus ikke begrænset til kortvarige fængselsstraffe. Det skyldes, at det ved pludselige kapacitetsnedgange, f.eks. efter brand, bør være muligt at kunne genplacere alle afsonere i en anden institution, jf. betænkningen, bd. III, s. 699.

Rådet er opmærksomt på dette forhold, men finder det desuagtet betænkeligt at opretholde en almindelig adgang til overførsel til arresthus af hensyn til pladsudnyttelsen. Baggrunden er, at afsoning i arresthus indebærer en væsentlig begrænsning i den indsattes aktivitetsmuligheder.

Rådet foreslår derfor, at bestemmelsen udgår. Rådets forslag tilsigter imidlertid ikke at udelukke, at overførsel til anden institution, herunder arresthus, kan ske i særlige nødsituationer.

Efter § 28, stk. 2, i arbejdsgruppens lovudkast kan en indsat overføres til Vestre Hospital, hvis det må anses for nødvendigt for at yde den indsatte lægelig bistand.

Rådet foreslår, at bestemmelsen i stedet affattes således, at overførsel kan ske, hvis den indsatte efter de lægelige oplysninger bør overføres til Vestre Hospital, jf. § 28, stk. 1, nr. 4, i rådets lovudkast.

Bestemmelsen bringes herved på linie med bestemmelsen om anbringelse i Vestre Hospital fra afsoningens begyndelse, jf. § 21, stk. 3, nr. 4, i rådets lovudkast. Med den ændrede formulering tilsigtes ingen indholdsmæssig afvigelse i forhold til arbejdsgruppens lovudkast, jf. betænkningen, bd. III, s. 699, og bd. I, s. 99.

Endelig foreslår rådet, at § 28, stk. 4, nr. 2, i arbejdsgruppens lovudkast om frivillig overførsel til arresthus i tilfælde, hvor familiemæssige eller andre personlige forhold i særlig grad taler derfor, ændres, således at det i stedet kræves, at særlige familiemæssige eller andre personlige forhold taler for det, jf. § 28, stk. 3, nr. 2, i rådets lovudkast.

Ændringen er af redaktionel karakter, jf. herved den tilsvarende bestemmelse i lovudkastets § 21, stk. 4, nr. 2, om anbringelse i arresthus i rådets lovudkast og betænkningen, bd. III, s. 699.

Valg af ny afsoningsinstitution

Til § 29

§ 29 i arbejdsgruppens lovudkast regulerer spørgsmålet om valg af afsoningsinstitution i forbindelse med overførsel efter §§ 24-28.

Straffelovrådet kan tiltræde arbejdsgruppens forslag, jf. § 29 i rådets lovudkast og betænkningen, bd. III, s. 651 og 699.

Administrative bestemmelser

Til § 30

§ 30 i arbejdsgruppens lovudkast indeholder en bemyndigelse for justitsministeren til at fastsætte regler om anbringelse og overførsel efter lovudkastets §§ 21-29.

Med bestemmelsen sigtes bl.a. til regler om en geografisk fordeling på de enkelte afsoningsinstitutioner efter de dømtes hjemsted. Endvidere nævnes det, at justitsministeren med hjemmel i den foreslåede bestemmelse administrativt kan fastsætte grænsen for, hvilke straffe der afhængig af udnyttelsen af Kriminalforsorgens cellekapacitet kan anses for omfattet af lovudkastets bestemmelser om kortvarige fængselsstraffe, jf. betænkningen, bd. III, s. 699-700.

Straffelovrådet kan med en enkelt redaktionel ændring tiltræde arbejdsgruppens forslag, jf. § 30 i rådets lovudkast.

Ved lov nr. 274 af 15. april 1997 om ændring af straffeloven, retsplejeloven og lov om udlægning af åndssvageforsorgen og den øvrige særforsorg m.v. (Samfundstjeneste og forstærket indsats mod seksualforbrydelser m.v.) er der bl.a. taget initiativ til en særlig behandlingsindsats over for personer, der er idømt tidsbestemt fængselsstraf for seksualforbrydelser.

For at sikre den bedst mulige placering og behandling under afsoningen af disse perso ner etableres som led i lovens gennemførelse en visitationsordning for alle personer, der er idømt en tidsbestemt fængselsstraf for seksualforbrydelser. Der oprettes en visitations- og observationsafdeling under Anstalten ved Herstedvester. I denne afdeling vil personer, der er idømt en relativt kort frihedsstraf for seksualforbrydelser, og som i dag derfor anbringes i åbent fængsel uden behandlingsmuligheder, kunne anbringes som en indledning på afsoningen.

Under anbringelsen kan behandlingspersonalet i anstalten vurdere den indsatte med henblik på at afdække et eventuelt behandlingsbehov og på baggrund heraf rådgive Direktoratet for Kriminalforsorgen om, hvor den pågældende bør anbringes. Det forudsættes, at opholdet i visitationsafdelingen bliver kortvarigt, normalt 2-4 uger. Anbringelsen forudsættes herudover typisk som hidtil at ske i åbent fængsel, normalt det fængsel, der ligger nærmest på den dømtes bopæl i overensstemmelse med det almindelige geografiske nærhedsprincip.

For de indsatte, der skønnes at have behov og at være motiveret for behandling, forudsættes der etableret mulighed for dette gennem et samarbejde med de 3 klinikker, der indgår i det landsdækkende behandlingsnetværk, der etableres som led i den samtidige iværksættelse af en forsøgsordning med anvendelse af behandling som alternativ til frihedsstraf for visse seksualforbrydelser.

Straffelovrådet forudsætter, at den ovennævnte visitationsordning i Anstalten ved Herstedvester kan videreføres i uændret form efter straffuldbyrdelsesloven. Rådet forudsætter i den forbindelse også, at de nærmere regler om visitationsordningens gennemførelse, herunder om det midlertidige ophold på visitations- og observationsafdelingen, kan fastsættes administrativt i medfør af bemyndigelsesbestemmelsen i lovudkastets § 30.

Det bemærkes, at bestemmelsen i § 22, stk. 4, nr. 2, i rådets lovudkast om adgangen til af lægelige grunde at anbringe en dømt i Anstalten ved Herstedvester sigter til tilfælde, hvor det, eventuelt på baggrund af et midlertidigt ophold på visitations- og observationsafdelingen, har vist sig nødvendigt at anbringe den pågældende i Anstalten ved Herstedvester i behandlingsmæssigt øjemed. Bestemmelsen omfatter derimod ikke tilfælde, hvor formålet med opholdet i Anstalten ved Herstedvester alene er at afdække et muligt behandlingsbehov med henblik på at rådgive Direktoratet for Kriminalforsorgen ved afgørelsen af spørgsmålet om anbringelse.

Kapitel 8

Indsattes rettigheder og pligter under opholdet i afsoningsinstitutionen

Vejledning og planlægning

Til § 31

I § 31 i arbejdsgruppens lovudkast fastsættes bestemmelser om institutionens pligt til at vejlede den indsatte under straffuldbyrdelsen og til sammen med den pågældende at udarbejde en plan for strafudståelsen og tiden efter løsladelsen.

Efter § 31, stk. 1, 1. pkt., skal en indsat snarest efter at være anbragt i institutionen vejledes af denne om sine rettigheder, pligter og øvrige forhold under straffuldbyrdelsen. Efter 2. pkt. i samme bestemmelse skal vejledningen om nødvendigt gentages senere under strafudståelsen.

Straffelovrådet er enigt i, at der bør gælde en pligt for institutionen til at gentage vejledningen over for den indsatte senere under straffuldbyrdelsen, hvis der er behov for det. Efter rådets opfattelse må der imidlertid også uden udtrykkelig bestemmelse herom i lovteksten antages at gælde en sådan vejledningspligt for institutionen. Det foreslås derfor, at bestemmelsen i § 31, stk. 1, 2. pkt., i arbejdsgruppens lovudkast udgår.

Rådet kan i øvrigt tiltræde arbejdsgruppens forslag, jf. § 31 i rådets lovudkast og betænkningen, bd. III, s. 652 og 700-701.

Anvisninger

Til § 32

Som det fremgår af bemærkningerne til §§ 3 og 4 i rådets lovudkast, foreslår rådet, at § 3 om hovedformålene med fuldbyrdelsen af fængselsstraf og § 4, stk. 1, om det almindelige udgangspunkt for indsattes rettigheder og pligter under straffuldbyrdelsen i arbejdsgruppens lovudkast udvides til at omfatte fuldbyrdelsen af enhver form for straf.

§ 4, stk. 2, i arbejdsgruppens lovudkast indeholder en bestemmelse, hvorefter en indsat skal efterkomme de anvisninger, som gives af institutionens personale i forbindelse med varetagelsen af institutionens opgaver. Som det fremgår, tager denne bestemmelse særligt sigte på fuldbyrdelse af fængselsstraf.

Rådet foreslår derfor, at bestemmelsen indsættes som § 32 i kapitel 8 i rådets lovudkast om indsattes rettigheder og pligter under opholdet i afsoningsinstitutionen. Der tilsigtes ikke herved nogen indholdsmæssig afvigelse i forhold til arbejdsgruppens lovudkast, jf. betænkningen, bd. III, s. 680-681.

Fællesskab

Til § 33

§ 32 i arbejdsgruppens lovudkast vedrører spørgsmålet om anbringelse i fællesskab med andre indsatte eller efter den indsattes eget ønske uden sådant fællesskab.

Rådet kan tiltræde arbejdsgruppens lovudkast, jf. herved § 33 i rådets lovudkast, og foreslår derfor kun nogle mindre ændringer af redaktionel karakter i bemyndigelsesbestemmelsen i § 32, stk. 5, jf. herved § 33, stk. 5, i rådets lovudkast. Der henvises herom til bemærkningerne nedenfor til den pågældende bestemmelse.

Rådet bemærker i øvrigt, at udtrykket "fællesskab" i § 33 i rådets lovudkast ikke omfatter en adgang for de indsatte til selv at vælge, hvilke andre indsatte de vil være sammen med, eller ret til samvær med alle øvrige indsatte. Efter den nuværende praksis har flertallet af de indsatte i lukkede fængsler kun adgang til fællesskab i fritiden med de indsatte på den afdeling, hvor de selv er anbragt. Rådet forudsætter, at denne praksis kan videreføres efter straffuldbyrdelsesloven.

Rådet forudsætter endvidere, at institutionerne som hidtil kan træffe afgørelse om, på hvilken af institutionens forskellige afdelinger de enkelte indsatte skal placeres. Det gælder også placering på særlige afdelinger for bestemte kategorier af indsatte, f.eks. narkomaner, indsatte med tilknytning til visse organiserede grupper, herunder rockergrupper, eller indsatte med særlig lange eller særlig korte straffe. Selv om en sådan placering udelukker de pågældende fra samvær med indsatte, der ikke hører til de særlige kategorier, indebærer den nuværende praksis ikke et brud på den indsattes adgang til fællesskab i straffuldbyrdelseslovens forstand, forudsat at de indsatte har adgang til indbyrdes fællesskab.

§ 32, stk. 5, i arbejdsgruppens lovudkast indeholder en bemyndigelse for justitsministeren til at fastsætte nærmere regler om gennemførelse af fællesskab i henholdsvis åbent og lukket fængsel og arresthus, herunder om adgangen til at indelåse de indsatte i arbejdstid, fritid og om natten og om indsattes adgang til at kunne aflåse eget opholdsrum.

Rådet finder, at der ikke er behov for i lovteksten at nævne, at bemyndigelsen omfatter regler om gennemførelsen af fællesskab i de forskellige institutionstyper, herunder i arbejdstiden, fritiden og om natten, idet sådanne regler naturligt indeholdes i bemyndigelsen til at fastsætte regler om gennemførelse af fællesskab.

Rådet foreslår derfor en forenklet affattelse af § 32, stk. 5, hvorefter justitsministeren fastsætter regler om gennemførelsen af fællesskab, herunder om adgangen til at låse de indsatte inde, og om de indsattes adgang til at kunne aflåse eget opholdsrum, jf. § 33, stk. 5, i rådets lovudkast.

Med rådets forslag tilsigtes ingen indholdsmæssig ændring af arbejdsgruppens lovudkast, jf. betænkningen, bd. I, s. 100-101, og bd. III, s. 702.

Medindflydelse

Til § 34

I § 33 i arbejdsgruppens lovudkast fastsættes bestemmelser om de indsattes medindflydelse på tilværelsen i institutionen.

Efter § 33, stk. 2, sidste pkt., i arbejdsgruppens lovudkast kan møder mellem institutionens ledelse og alle indsatte eller grupper af indsatte kun træde i stedet for drøftelser mellem ledelse og talsmænd, såfremt de indsatte ikke ønsker at vælge talsmænd.

Straffelovrådet foreslår enkelte sproglige ændringer i affattelsen af § 33, stk. 1 og 2. Rådet foreslår i den forbindelse, at bestemmelsen i § 33, stk. 2, sidste pkt., udgår, idet de indsatte allerede efter § 33, stk. 1, har ret til at øve indflydelse gennem valgte talsmænd. Der henvises herved til § 34 i rådets lovudkast.

Deltagelse i gudstjenester m.v.

Til § 35

§ 34 i arbejdsgruppens lovudkast indeholder regler om den indsattes ret til at deltage i gudstjenester m.v.

Efter § 34, stk. 1, har en indsat ret til at deltage i gudstjenester, der afholdes i institutionen. Såfremt ordens- eller sikkerhedsmæssige hensyn gør det påkrævet, kan institutionens leder dog nægte den indsatte adgang til at deltage i gudstjenester.

En indsat har endvidere ret til samtale med en præst, prædikant, menighedsforstander eller lignende fra anerkendte trossamfund, jf. § 34, stk. 2.

Hertil føjes i § 34, stk. 3, en bestemmelse, hvorefter indsatte, hvis tilhørsforhold til et anerkendt trossamfund indebærer, at de ikke må være beskæftiget på visse dage, skal fritages herfor.

Arbejdsgruppens lovudkast bygger bl.a. på de nugældende regler om indsattes deltagelse i gudstjenester m.v. i bekendtgørelse nr. 423 af 21. juni 1973 om fuldbyrdelse af frihedsstraf. Efter denne bekendtgørelses § 11 skal den indsatte have adgang til at deltage i gudstjenester, når sådanne afholdes i institutionen, og til at modtage besøg af en præst, prædikant, menighedsforstander eller lignende.

Straffelovrådet kan i det væsentlige tiltræde arbejdsgruppens lovudkast.

Rådet finder dog, at det i § 34, stk. 1, bør præciseres, at det er institutionens leder eller den, der bemyndiges dertil, som kan træffe bestemmelse om at nægte den indsatte adgang til at deltage i gudstjenester, jf. herved § 35, stk. 1, 2. pkt., i rådets lovudkast.

Bestemmelsen bringes herved på linie med de øvrige bestemmelser i straffuldbyrdelsesloven, der giver mulighed for at træffe afgørelser af særligt indgribende karakter for den indsatte. Der henvises i den forbindelse bl.a. til rådets lovudkast § 53, stk. 1, 2. pkt., om forbud mod besøg af bestemte personer, § 55, stk. 4, om tilbageholdelse af breve og § 60, stk. 5 og 6, om tilbageholdelse af effekter og breve m.v. i den indsattes besiddelse.

Endvidere sker der ikke længere anerkendelse af trossamfund ved kgl. resolution. I stedet meddeles vielsesbemyndigelse efter § 16, stk. 1, nr. 3, i lov om ægteskabs indgåelse og opløsning, jf. lovbekendtgørelse nr. 148 af 8. marts 1991 med senere ændringer. Efter denne bestemmelse kan kirkelig vielse finde sted inden for andre trossamfund end de anerkendte, når en af parterne hører til vedkommende trossamfund, og trossamfundet har præster, som af kirkeministeren er bemyndiget til at foretage vielser.

Rådet foreslår på den baggrund, at § 34, stk. 2, i arbejdsgruppens lovudkast i stedet affattes således, at en indsat har ret til samtale med en præst eller lignende fra sit trossamfund, jf. § 35, stk. 2, i rådets lovudkast.

Med rådets forslag tilsigtes i øvrigt ingen afvigelser i forhold til den nuværende retstilstand. Også efter rådets forslag må det derfor bero på en konkret vurdering, om en person, der ikke er præst i den danske folkekirke eller i et af de anerkendte trossamfund, kan anses for præst eller lignende fra et trossamfund.

Endvidere forudsættes præster m.v. som hidtil at have samme adgang til at besøge indsatte som advokater og diplomatiske eller konsulære repræsentanter. Der ses i den forbindelse bort fra fængselspræsterne, idet de er ansat ved vedkommende institution og derfor tilhører personalet ved institutionen. Der henvises i øvrigt til § 51, stk. 2 og 3, § 52 og § 53 i rådets lovudkast.

Om § 34, stk. 3, i arbejdsgruppens lovudkast vedrørende tilrettelæggelse af beskæftigelsespligten under hensyn til den indsattes religiøse tilhørsforhold henvises til § 41 i rådets lovudkast.

Egne penge og genstande

Til § 36

§ 35 i arbejdsgruppens lovudkast indeholder regler om indsattes ret til at medtage, besidde og råde over egne penge og genstande i institutionen.

Efter § 35, stk. 1, har en indsat ret til at medtage, besidde og råde over egne genstande i institutionen, medmindre dette er uforeneligt med institutionens varetagelse af ordens- og sikkerhedsmæssige hensyn.

Straffelovrådet foreslår, at ordene "institutionens varetagelse af" udgår, jf. § 36, stk. 1, i rådets lovudkast. Med ændringen tilsigtes ingen indholdsmæssig afvigelse fra arbejdsgruppens lovudkast. Også efter rådets lovudkast har den indsatte derfor som udgangspunkt ret til at medtage, besidde og råde over egne genstande i institutionen, jf. betænkningen, bd. III, s. 704.

§ 35, stk. 2, i arbejdsgruppens lovudkast indeholder en bemyndigelse for justitsministeren til at fastsætte regler om begrænsninger i indsattes ret til at medtage, besidde og råde over egne genstande, og § 35, stk. 3, bemyndiger til at fastsætte regler om indsattes ret til at medtage, besidde og råde over egne penge.

Efter Straffelovrådets opfattelse bør det både i § 35, stk. 2 og 3, præciseres, at disse regler alene omfatter indsattes råderet m.v. over genstande og penge i institutionen, jf. herved § 36, stk. 2-3, i rådets lovudkast.

Endvidere forudsætter rådet, at adgangen efter § 36, stk. 2, i rådets lovudkast til at fastsætte begrænsninger i indsattes ret til at besidde egne genstande i institutionen også omfatter retten til at modtage genstande fra andre.

Bemyndigelsen i § 36, stk. 2, i rådets lovudkast vil bl.a. kunne udnyttes til at fastsætte bestemmelser om forbud mod besiddelse af mobiltelefoner.

Udgivelse af blad

Til § 37

1. Arbejdsgruppens overvejelser og forslag

I § 36 i arbejdsgruppens lovudkast fastsættes bestemmelser om de indsattes ret til at udgive et blad. Efter § 36, stk. 1, skal der gives de indsatte i institutionen mulighed for at udgive et blad, således at der af institutionen ydes den nødvendige støtte hertil.

Efter § 36, stk. 2, har institutionens leder adgang til på forhånd at gennemlæse de indsattes blad og til at forbyde offentliggørelsen af bestemte artikler, såfremt sikkerhedsmæssige hensyn gør det påkrævet, eller såfremt indholdet groft forulemper enkeltpersoner.

§ 36, stk. 2, tager sigte på bladudgivelsen i Kriminalforsorgens institutioner og omfatter forbud mod offentliggørelse af bestemte artikler i blade, der udgives af de indsatte. Det er i den forbindelse uden betydning, om fremstillingen af det pågældende blad finder sted uden for institutionen, forudsat at bladet må antages at være bestemt til udgivelse i institutionen. Øvrige blade, der bringes til fængslet udefra, vil efter omstændighederne kunne gennemlæses og nægtes udleveret i medfør af reglerne i § 35 om egne genstande, § 51 om brevveksling og § 56 om visitation i arbejdsgruppens lovudkast.

Til § 36, stk. 1-2, i arbejdsgruppens lovudkast føjes i stk. 3 en bestemmelse, der bemyndiger til at fastsætte nærmere regler bl.a. om vilkår for støtte til bladudgivelsen og om mulighed for inddragelse af denne støtte, såfremt de fastsatte vilkår ikke overholdes.

§ 36, stk. 2, i arbejdsgruppens lovudkast er i overensstemmelse med den nuværende praksis på området. Bestemmelsen bygger imidlertid på en flertalsopfattelse i arbejdsgruppen.

I flertallets overvejelser indgår bl.a. et notat af 7. juni 1989 fra Justitsministeriet om adgangen for indsatte til at udgive et fængselsblad, jf. betænkningen, bd. II, s. 571- 578. Heraf fremgår det bl.a., at en ordning, der giver institutionens leder ret til på forhånd at gennemlæse de indsattes blad, ikke vil være i strid med grundlovens § 77. En ordning, hvorefter institutionens leder kan forbyde offentliggørelsen af bestemte artikler, såfremt hensynet til Kriminalforsorgens sikkerhedsmæssige forhold eller ordenshensyn taler for det, vil efter Justitsministeriets opfattelse heller ikke være i strid med grundlovens § 77. Det samme gælder, hvis artiklernes indhold indebærer en overtrædelse af lovgivningen eller groft forulemper enkeltpersoner. En tilbagekaldelse af den økonomiske støtte til udgivelsen af de indsattes blad, såfremt der foreligger en overtrædelse af de retningslinier, der gælder for bladets udgivelse, kan efter Justitsmi nisteriets opfattelse ikke ligestilles med udøvelse af censur. En sådan tilbagekaldelse falder uden for anvendelsesområdet for grundlovens § 77.

Flertallet i arbejdsgruppen er opmærksomt på, at en opretholdelse af den bestående adgang til censur kan forekomme betænkelig på baggrund af udviklingen i reglerne om beskyttelse af individets rettigheder. Flertallet anser det imidlertid for åbenbart i strid med retsfølelsen, hvis institutionen afskæres fra at hindre udgivelsen af et blad, der er finansieret af institutionen, i tilfælde, hvor offentliggørelsen ville indebære f.eks. en grov forulempelse af en forurettet ved en forbrydelse eller et anslag mod institutionens sikkerhedsmæssige virksomhed.

Et mindretal på to medlemmer kan ikke tiltræde flertallets indstilling. Mindretallet finder, at den foreslåede ordning i hvert fald strider mod ordlyden af grundlovens § 77. Mindretallet rejser endvidere spørgsmålet, hvad det er for sikkerhedsmæssige hensyn, der ønskes tilgodeset med § 36, stk. 2, og som ikke kan gennemføres med andre midler. Ønsket om at modvirke forulempelse af enkeltpersoner kan efter mindretallets opfattelse varetages ved, at forfatteren og/eller redaktøren efterfølgende drages til ansvar efter straffelovens bestemmelser om freds- og ærekrænkelser. Mindretallet foreslår på den baggrund, at § 36, stk. 2, udgår af lovudkastet.

2. Straffelovrådets overvejelser og forslag

Straffelovrådet finder, at retten til støtte til bladudgivelse uden betænkelighed kan begrænses til de større institutioner, dvs. fængslerne. Rådet foreslår derfor, at § 36, stk. 1, i arbejdsgruppens lovudkast i stedet affattes således, at de indsatte i institutionen har ret til at udgive blade.

Endvidere foreslås som stk. 2 indsat en bestemmelse, hvorefter fængslet yder støtte til udgivelse af ét blad, jf. § 37, stk. 1-2, i rådets lovudkast.

Formålet med § 37, stk. 1, er at fastslå, at indsatte i Kriminalforsorgens institutioner har ret til at udgive blade. Med udtrykket "institutionen" i § 37, stk. 1, sigtes til åbne og lukkede fængsler, arresthuse og Kriminalforsorgens pensioner, jf. herved § 20 i rådets lovudkast.

Bestemmelsen i § 37, stk. 2, i rådets lovudkast indebærer, at der skal ydes støtte til udgivelse af ét blad i vedkommende fængsel. Med udtrykket "fængsel" sigtes til åbne og lukkede fængsler. Arresthuse og pensioner omfattes ikke af bestemmelsen.

Med rådets forslag til § 37, stk. 1-2, tilsigtes ikke i øvrigt nogen indholdsmæssig afvigelse i forhold til arbejdsgruppens lovudkast. Også efter rådets lovudkast omfatter ud trykket "støtte" derfor økonomisk støtte, herunder til anskaffelse af kontormaskiner m.v. samt til fremstilling af bladet.

Endvidere forudsættes fængslets støtte at omfatte tilladelse til, at redaktøren af informationsbladet kan opfylde sin pligt til at være beskæftiget med godkendte aktiviteter, jf. herved § 38, stk. 1, i rådets lovudkast, ved at arbejde med udgivelsen af bladet. Det indebærer bl.a., at den pågældende vil få vederlag af fængslet for den nødvendige varetagelse af hvervet som redaktør, jf. herved § 42, stk. 1, i rådets lovudkast. Fængslet kan ikke afskedige redaktøren, der udpeges af de indsatte. Såfremt redaktøren ikke overholder de vilkår for støtten, der måtte blive fastsat i henhold til bemyndigelsen i § 37, stk. 4, i rådets lovudkast, jf. herom bemærkningerne nedenfor, kan fængslet dog nægte at anerkende hvervet som en godkendt aktivitet og henvise redaktøren til at udøve hvervet i fritiden. Der henvises i den forbindelse til betænkningen, bd. III, s. 704-705.

Rådet er enigt med arbejdsgruppen i, at det umiddelbart kan forekomme betænkeligt at opretholde en adgang til på forhånd at gennemlæse de indsattes blad og at forbyde offentliggørelsen af bestemte artikler, selv om sikkerhedsmæssige hensyn gør det påkrævet, eller indholdet groft forulemper enkeltpersoner.

Rådets flertal (Jacques Hermann, Torsten Hesselbjerg, Kaspar Linkis, Annemette Møller, Christian Trønning og Sven Ziegler) kan imidlertid tiltræde Justitsministeriets opfattelse, hvorefter en sådan ordning ikke kan antages at være i strid med grundlovens § 77.

Det kan hævdes, at en regel, der giver adgang til på forhånd at gennemlæse de indsattes blad og forbyde offentliggørelsen af bestemte artikler, er overflødig, idet man ved at inddrage den økonomiske støtte til bladudgivelsen i realiteten kan hindre, at bestemte artikler offentliggøres, jf. § 36, stk. 3, i arbejdsgruppens lovudkast. En sådan inddragelse antages som nævnt ikke at kunne ligestilles med udøvelse af censur og falder derfor uden for anvendelsesområdet for grundlovens § 77.

Uden en bestemmelse svarende til § 36, stk. 2, i arbejdsgruppens lovudkast vil artikler i blade, der udgives i institutionen uden økonomisk støtte, efter omstændighederne kunne gennemlæses og forbydes offentliggjort efter reglerne i § 36 om egne genstande, § 55 om brevveksling og § 60 om undersøgelse af den indsattes person og opholdsrum i rådets lovudkast, jf. afsnit 1 ovenfor om de tilsvarende bestemmelser i §§ 35, 51 og 56 i arbejdsgruppens lovudkast. Det bemærkes, at adgangen til gennemlæsning m.v. er videre efter disse bestemmelser end efter § 36, stk. 2, i arbejdsgruppens lovudkast, idet de pågældende bestemmelser også kan finde anvendelse i tilfælde, hvor indgrebet er nødvendigt af ordensmæssige hensyn eller af hensyn til beskyttelse af den forurettede ved lovovertrædelsen.

Rådets flertal finder, at institutionen ikke bør have adgang til at gennemlæse de indsattes blade og forbyde offentliggørelsen af bestemte artikler i videre omfang, når bladudgivelsen sker uden økonomisk støtte fra institutionen, end i tilfælde, hvor bladudgivelsen sker med økonomisk støtte fra institutionen, jf. herved det ovenfor anførte.

Det kan overvejes, om § 58 i rådets lovudkast (§ 54 i arbejdsgruppens lovudkast) om aviser og bøger, eventuelt med visse tilføjelser, lader sig anvende i ovennævnte tilfælde. Efter flertallets opfattelse forekommer det dog ikke naturligt at anvende bestemmelsen i de her omhandlede tilfælde, idet formålet med denne bestemmelse er at fastslå, at indsatte skal have mulighed for at holde sig orienteret bl.a. ved avislæsning og ved lån af bøger og tidsskrifter gennem det offentlige biblioteksvæsen, jf. herved betænkningen, bd. III, s. 716-717.

Rådets flertal kan på den baggrund tiltræde lovudkastet, som affattet af arbejdsgruppen flertal, og skal derfor alene foreslå, at der i de til § 36, stk. 2 og 3, i arbejdsgruppens lovudkast svarende bestemmelser i § 37, stk. 3 og 4, i rådets lovudkast foretages nogle mindre ændringer med henblik på at tydeliggøre bestemmelsernes rækkevidde.

I § 37, stk. 3, i rådets lovudkast fastsættes det herefter, at institutionens leder har adgang til på forhånd at gennemlæse de indsattes blade. Endvidere kan lederen forbyde offentliggørelsen af bestemte artikler, såfremt sikkerhedsmæssige hensyn gør det påkrævet, eller indholdet groft forulemper enkeltpersoner.

Med udtrykket "institutionen" sigtes til de samme institutioner, som er omfattet af § 37, stk. 1, dvs. åbne og lukkede fængsler, arresthuse og Kriminalforsorgens pensioner.

Udtrykket "de indsattes blade" i § 37, stk. 3, omfatter både tilfælde, hvor fremstillingen af bladet sker i institutionen, eventuelt med støtte fra fængslet i medfør af § 37, stk. 2, og tilfælde, hvor fremstillingen sker uden for vedkommende institution, forudsat at bladet må antages at være bestemt til udgivelse i institutionen. Øvrige blade, der bringes til institutionen udefra, f.eks. blade, der retter sig mod alle indsatte i Kriminalforsorgens institutioner, forudsættes i overensstemmelse med arbejdsgruppens lovudkast, jf. afsnit 1 ovenfor, efter omstændighederne at kunne gennemlæses og nægtes udleveret i medfør af reglerne i § 36 om egne genstande, § 55 om brevveksling og § 60 om visitation i rådets lovudkast.

Som det fremgår af § 37, stk. 3, finder rådets flertal, at der fortsat er behov for at kunne gennemlæse og forbyde offentliggørelsen af bestemte artikler, såfremt sikkerheds mæssige hensyn gør det påkrævet. Med udtrykket "sikkerhedsmæssige hensyn" sigtes bl.a. til forebyggelse af, at de indsatte begår kriminalitet under afsoningen, f.eks. ved overtrædelse af straffelovens bestemmelser om freds- og ærekrænkelser. Der henvises i den forbindelse til bemærkningerne til § 4 i rådets lovudkast og betænkningen, bd. I, s. 106.

Efter flertallets opfattelse er der endvidere fortsat behov for at kunne skride ind i tilfælde, hvor en artikel groft forulemper enkeltpersoner, f.eks. ofre for forbrydelser eller medindsatte eller - i særligt grove tilfælde - ansatte ved institutionen. Rådets flertal kan derfor også på dette punkt tiltræde forslaget fra arbejdsgruppens flertal, jf. betænkningen, bd. III, s. 705.

Ved § 37, stk. 4, i rådets lovudkast videreføres i det væsentlige bemyndigelsesbestemmelsen i § 36, stk. 3, i arbejdsgruppens lovudkast. Den nye bestemmelse bemyndiger således til at fastsætte regler til gennemførelse af bestemmelserne i stk. 2 og 3, herunder om fastsættelse af vilkår for fængslets støtte til udgivelsen og om muligheden for inddragelse af denne støtte, såfremt de fastsatte vilkår ikke overholdes.

Om domstolsprøvelse af afgørelser vedrørende forbud mod offentliggørelse af bestemte artikler henvises til afsnit 8 i denne betænknings kapitel 5 om klageregler m.v.

Et mindretal (Jørgen Bang og Vagn Greve) kan ikke tilslutte sig forslaget om indførelse af bestemmelsen i § 36, stk. 2, i arbejdsgruppens lovudkast (§ 37, stk. 3, i udkastet fra rådets flertal). For det første er bestemmelsens overensstemmelse med princippet i grundlovens § 77 efter disse medlemmers opfattelse tvivlsom. For det andet ses der ikke at være behov for en sådan regel. I det omfang bladet finansieres af institutionen, vil et vilkår om forhåndsgodkendelse af teksten kunne opstilles, jf. § 36, stk. 3, i arbejdsgruppens lovudkast (§ 37, stk. 4, i udkastet fra rådets flertal).

Såfremt bladet ikke finansieres af institutionen, må distributionen inden for institutionen være undergivet de samme begrænsninger som tilsendelse af uden for institutionen udgivne periodiske skrifter, jf. § 58 i rådets lovudkast, således som denne må antages at blive fortolket i lyset af Folketingets Ombudsmands udtalelse af 11. februar 1986, j.nr. 1985-929-611. Heri udtalte ombudsmanden, at han var enig med Direktoratet for Kriminalforsorgen i, at gennemlæsning og efterfølgende tilbageholdelse af 2 ugebreve, udgivet af Fangernes Interessegruppe, havde haft fornøden hjemmel i Justitsministeriets cirkulære nr. 217 af 18. december 1980 om de indsattes adgang til brevveksling og besøg m.v. og cirkulære nr. 216 af 17. december 1980 om de indsattes adgang til udlevering af egne effekter m.v. og anvendelse af penge.

Udsendelse af bladet fra institutionen må anses for undergivet de samme begrænsninger som udsendelse af breve, jf. § 55, stk. 2 i rådets lovudkast.

Arbejde og uddannelse m.v.

Til §§ 38-42

§§ 37-40 i arbejdsgruppens lovudkast regulerer spørgsmålet om de indsattes ret og pligt til at være beskæftiget ved deltagelse i arbejde, undervisning, uddannelse eller anden godkendt aktivitet under straffuldbyrdelsen.

Arbejdsgruppen finder, at der i straffuldbyrdelsesloven bør optages regler om de dømtes beskæftigelse i arbejdstid og fritid. Som følge heraf foreslås de hidtidige regler herom i straffeloven ophævet. Der henvises i den forbindelse til straffelovens § 35 om arbejdspligt og arbejdspenge og frigang/udstationering, § 44, stk. 3, om hæftedømtes adgang til selv at skaffe sig arbejde og § 45, hvorefter indsatte ikke må beskæftiges med sundhedsfarligt arbejde og i øvrigt skal holdes forsikrede mod følger af ulykkestilfælde.

Arbejdsgruppens lovudkast bygger bl.a. på Beskæftigelsesudvalgets (AUF-udvalgets) betænkning nr. 1058/1986 om Arbejde, Undervisning og Fritid (AUF-betænkningen), jf. arbejdsgruppens betænkning, bd. III, s. 705, og bd. I, s. 155 ff.

Straffelovrådet kan tiltræde arbejdsgruppen opfattelse og foreslår derfor også, at de nævnte bestemmelser i straffeloven ophæves som led i gennemførelsen af en samlet regulering i straffuldbyrdelsesloven af de indsattes beskæftigelse under straffuldbyrdelsen, jf. herved § 1, nr. 1, og 4, i rådets udkast til lov om ændring af forskellige lovbestemmelser i forbindelse med gennemførelsen af en lov om fuldbyrdelse af straf m.v.

Rådet kan endvidere i lighed med arbejdsgruppen tiltræde Beskæftigelsesudvalgets overvejelser og forslag.

Rådet foreslår på denne baggrund kun enkelte ændringer i arbejdsgruppens lovudkast bl.a. med henblik på at præcisere reglerne om vederlag for beskæftigelse og retsvirkningen af tilsidesættelse af beskæftigelsespligten, jf. herved § 42 i rådets lovudkast. Om rådets overvejelser henvises i øvrigt til bemærkningerne nedenfor til de omhandlede bestemmelser.

Til § 38

§ 37 i arbejdsgruppens lovudkast indeholder regler om indsattes ret og pligt til under straffuldbyrdelsen at være beskæftiget med en aktivitet, der er godkendt af institutionen.

Straffelovrådet kan tiltræde arbejdsgruppens forslag, jf. § 38 i rådets lovudkast og betænkningen, bd. III, s. 654 og 705-706.

Til §§ 39 og 40

§ 38, stk. 1 og 2, 1. og 2. pkt., i arbejdsgruppens lovudkast regulerer spørgsmålet om valget af beskæftigelse til den enkelte indsatte under straffuldbyrdelsen.

§ 38, stk. 2, 3. pkt., indeholder en bestemmelse, hvorefter institutionens arbejdspladser skal være indrettet således, at arbejdsforholdene for de indsatte er sikkerheds- og sundhedsmæssigt fuldt forsvarlige.

Straffelovrådet kan tiltræde de pågældende bestemmelser, men foreslår, at § 38, stk. 2, 3. pkt., udskilles til en særskilt bestemmelse, jf. § 40 i rådets lovudkast, idet det forekommer mest naturligt at henføre reguleringen af spørgsmålet om indretningen af institutionens arbejdspladser til en særskilt bestemmelse.

Med rådets forslag tilsigtes ingen indholdsmæssig afvigelse i forhold til arbejdsgruppen lovudkast, jf. §§ 39-40 i rådets lovudkast og betænkningen, bd. III, s. 706-707, jf. s. 620.

Til § 41

§ 39 i arbejdsgruppens lovudkast indeholder en bemyndigelse for justitsministeren til at fastsætte regler for de indsattes beskæftigelse.

Baggrunden for bestemmelsen er, at en række spørgsmål vedrørende den praktiske tilrettelæggelse af beskæftigelsen mest naturligt bør reguleres administrativt i henhold til en bemyndigelse i straffuldbyrdelsesloven, jf. betænkningen, bd. III, s. 707, og bd. I, s. 157.

Straffelovrådet kan tiltræde arbejdsgruppens opfattelse.

Rådet finder derfor, at bestemmelsen i § 34, stk. 3, i arbejdsgruppens lovudkast bør henføres til den til bemyndigelsesbestemmelsen i § 39 svarende bestemmelse i § 41 i rådets lovudkast. I § 34, stk. 3, er det fastsat, at indsatte, hvis tilhørsforhold til et anerkendt trossamfund indebærer, at de ikke må være beskæftiget på visse dage, skal fritages herfor.

Rådet foreslår på den baggrund, at bemyndigelsesbestemmelsen i § 41 i rådets lovud kast affattes således, at justitsministeren fastsætter regler om de indsattes beskæftigelse, herunder om at beskæftigelsespligten skal tilrettelægges under hensyn til de indsattes religiøse tilhørsforhold. De administrative bestemmelser, der udstedes i medfør af § 41, skal herefter bl.a. indeholde en regel om, at der ved tilrettelæggelsen af de indsattes beskæftigelsespligt skal tages hensyn til den pågældendes religiøse tilhørsforhold.

Rådets forslag tilsigter ikke i øvrigt nogen indholdsmæssig afvigelse i forhold til arbejdsgruppens lovudkast. Rådets lovudkast rummer derfor også en forudsætning om, at vedkommendes samlede forpligtelse til at være beskæftiget med godkendte aktiviteter i institutionen fastholdes, således at der blot ved den nærmere tilrettelæggelse heraf skal tages hensyn til religiøse forbud mod beskæftigelse på bestemte dage, jf. betænkningen, bd. III, s. 703-704.

Til § 42

1. Vederlag for beskæftigelse

Efter § 40, stk. 1, i arbejdsgruppens lovudkast skal en indsat have udbetalt vederlag for beskæftigelse. Vederlag skal også udbetales til indsatte, der ikke kan tilbydes beskæftigelse. Det samme gælder indsatte, der på grund af sygdom er fraværende fra beskæftigelse, og indsatte, der er uden beskæftigelse efter lovudkastets § 37, stk. 2, om fravigelse af reglerne i stk. 1 om ret og pligt til at være beskæftiget.

En indsat, der uden tilladelse har været fraværende fra beskæftigelse, skal alene have udbetalt en ydelse til dækning af personlige fornødenheder og kan ved senere udbetaling af vederlag efter stk. 1 pålægges et ekstraordinært fradrag for hver dag uden beskæftigelse, jf. § 40, stk. 2, i arbejdsgruppen lovudkast.

Bestemmelserne i § 40, stk. 1 og 2, suppleres af en bemyndigelsesbestemmelse i § 40, stk. 3, i arbejdsgruppens lovudkast, hvorefter justitsministeren fastsætter nærmere regler om vederlag.

De af arbejdsgruppen foreslåede regler om vederlag for beskæftigelse bygger på forslagene i Beskæftigelsesudvalgets betænkning nr. 1058/1986 om arbejde, undervisning og fritid, jf. arbejdsgruppens betænkning, bd. I, s. 161-162. Heraf fremgår det bl.a., at den hidtidige ordning med løsladelsespenge skal ophøre, og at en række naturalieydelser, herunder kostforplejningen, skal erstattes af en kontantydelse, der indgår i arbejdspengeordningen. Så længe der ikke overalt er praktisk mulighed for fuld selvforplejning, skal der ske modregning for kostens værdi ved udbetaling af arbejdspengene.

Endvidere skal der ved fravær fra pligtig aktivitet principielt ikke udbetales arbejdspen ge for fraversperioden. Af hensyn til forpleje ningsmuligheden skal der dog ikke ske indtægtsbortfald af det totale arbejdspengebeløb. Skyldes fraværet arbejdsvægring, kan der yderligere blive tale om et ekstraordinært lønfradrag, der af hensyn til forpleje ningsmuligheden betales af fremtidig indtjening.

Arbejdsgruppen foreslår på den baggrund, at der i straffuldbyrdelsesloven optages en bestemmelse, hvorefter de dømte skal have udbetalt vederlag for beskæftigelse. Dette vederlag forudsættes i overensstemmelse med AUF-udvalgets anbefalinger størrelsesmæssigt at svare til (forbigående) kontanthjælp til underhold m.v. Endvidere skal vederlaget som hidtil være fritaget for beskatning og omfatte et pengebeløb for beskæftigelse og en ydelse til dækning af personlige fornødenheder, herunder kostforplejning og en række naturalieydelser, der bortfalder efter AUF-udvalgets forslag.

Fravær fra beskæftigelse uden tilladelse bør ikke kunne medføre bortfald af hele det lovsikrede vederlag. Arbejdsgruppen foreslår derfor, at der i straffuldbyrdelsesloven også optages en bestemmelse, hvorefter dømte, der uden tilladelse har været fraværende fra beskæftigelse, alene skal have udbetalt en ydelse til dækning af personlige fornødenheder, jf. betænkningen, bd. I, s. 163.

Straffelovrådet er i det store og hele enigt i AUF-udvalgets anbefalinger og kan derfor også i det væsentlige tiltræde arbejdsgruppens forslag.

Rådet finder dog, at det efter affattelsen af § 40 i arbejdsgruppens lovudkast bl.a. kan give anledning til tvivl, hvorledes en person, der efter reglerne i § 37 i arbejdsgruppens lovudkast (§ 38 i rådets lovudkast) har beskæftigelsespligt, er stillet i tilfælde, hvor den pågældende har fået tilladelse til fravær fra beskæftigelse, f.eks. fordi den pågældende er på udgang eller til konsultation hos institutionens læge, socialrådgiver eller lignende.

Efter de gældende regler i cirkulære nr. 170 af 28. september 1992 om arbejdstid og arbejdspenge samt ydelser til kost og selvforvaltning til indsatte i Kriminalforsorgen ydes der som udgangspunkt alene vederlag for den tid, den indsatte er beskæftiget. Indsatte, der ikke er beskæftiget, får således alene et beløb til dækning af kost m.v. i det omfang, der er indført selvforplejning i institutionen.

Indsatte, der er på udgang, er normalt ikke berettiget til vederlag under udgang. Ved udgang af indtil ét døgns varighed udbetales dog i institutioner med selvforplejning et vederlag til dækning af personlige fornødenheder. Hovedreglen om, at der kun ydes vederlag for den tid, den indsatte er beskæftiget, gælder endvidere ikke ved midlertidigt fravær efter institutionens bestemmelse eller af andre særlige grunde. Hermed sigtes f.eks. til tilfælde, hvor en indsat skal fremstilles i retten eller konsultere institutionens læge, socialrådgiver eller lignende. I disse tilfælde skal der efter cirkulærets § 12, stk. 1, ydes den indsatte godtgørelse svarende til mistet aflønning.

Rådet finder på den baggrund, at der er behov for en præcisering af den personkreds, der efter § 40, stk. 1, i arbejdsgruppens lovudkast skal have udbetalt vederlag for beskæftigelse.

Efter § 42, stk. 1, 1. pkt., i rådets lovudkast skal en indsat have udbetalt vederlag for sin beskæftigelse. Med denne bestemmelse sigtes til indsatte, der i institutionen, dvs. fængsler og arresthuse, ikke er beskæftiget med eget arbejde, men er beskæftiget på Kriminalforsorgens foranledning. Om indsatte, der har skaffet sig indtægtsgivende arbejde i institutionen, eller som under udgang fra institutionen har arbejdsindtægt, henvises til § 42, stk. 2, og bemærkningerne nedenfor samt til § 110, stk. 1, i rådets lovudkast.

Efter § 42, stk. 1, 2. pkt., i rådets lovudkast skal vederlag også udbetales til indsatte, der ikke kan tilbydes beskæftigelse, eller som er uden beskæftigelse efter reglerne i § 38, stk. 2, i rådets lovudkast. Det samme gælder indsatte, der på grund af sygdom er fraværende fra beskæftigelse, jf. § 42, stk. 1. 3. pkt., i rådets lovudkast.

Efter § 42, stk. 2, i rådets lovudkast skal andre indsatte alene have dækket deres personlige fornødenheder, jf. dog stk. 3 og § 110, stk. 1. Med udtrykket "andre indsatte" sigtes til personer, der ikke omfattes af reglerne i § 42, stk. 1, f.eks. personer, der har tilsidesat beskæftigelsespligten, eller personer, der i institutionen er beskæftiget med eget arbejde. Formålet med denne bestemmelse er at angive, at sådanne personer ikke skal have udbetalt fuldt vederlag for beskæftigelse, men dog som udgangspunkt har krav på at få dækket deres personlige fornødenheder, jf. dog herved § 110, stk. 1, i rådets lovudkast og bemærkningerne nedenfor.

Henvisningen i § 42, stk. 2, i rådets lovudkast til § 42, stk. 3, indebærer, at indsatte, der er fraværende fra beskæftigelse og derfor ikke omfattes af reglerne om udbetaling af vederlag i § 42, stk. 1, skal have udbetalt vederlag for beskæftigelse, hvis de omfattes af de administrative regler, som § 42, stk. 3, giver mulighed for at fastsætte, om udbetaling af ydelser til indsatte, der er fraværende fra beskæftigelse, jf. bemærkningerne nedenfor. Som eksempel kan peges på indsatte, der har været fraværende fra beskæftigelse på grund af lægebesøg og lignende, jf. det ovennævnte cirkulære om arbejdstid og arbejdspenge m.v.

Henvisningen i § 42, stk. 2, i rådets lovudkast til § 110, stk. 1, medfører, at indsatte, der er beskæftiget med eget indtægtsgivende arbejde i institutionen, eller som under udgang har arbejdsindtægt, end ikke skal have dækket deres personlige fornødenheder, idet det følger af reglen i § 110, stk. 1, at sådanne indsatte selv skal betale for opholdet i institutionen. Der henvises herom til bemærkningerne til § 110 i rådets lovudkast.

§ 42, stk. 3, i rådets lovudkast bemyndiger til at fastsætte regler om ydelser efter stk. 1 og 2, herunder også om, at andre indsatte, der er fraværende fra beskæftigelse, skal have udbetalt vederlag for beskæftigelse. Udtrykket "ydelser" i § 42, stk. 3, 1. led, omfatter efter omstændighederne både pengebeløb og naturalier. Med ordene "andre indsatte, der er fraværende fra beskæftigelse" i § 42, stk. 3, 2. led, sigtes til indsatte, der efter institutionens bestemmelse eller af andre særlige grunde er midlertidigt fraværende fra beskæftigelse, jf. det ovennævnte cirkulære om arbejdstid og arbejdspenge.

Rådet tilsigter ikke i øvrigt nogen indholdsmæssig afvigelse i forhold til arbejdsgruppens forslag, jf. betænkningen, bd. III, s. 707. Udtrykket "vederlag" i § 42, stk. 1, omfatter derfor også efter rådets forslag et pengebeløb for selve beskæftigelsen og et pengebeløb til dækning af personlige fornødenheder. Endvidere forudsættes det, at der som hidtil kan ske modregning for kostens værdi ved udbetaling af vederlag i de institutioner, hvor der ikke er fuld selvforplejning.

Desuden forudsættes ydelser, jf. § 42, stk. 3, 1. led, størrelsesmæssigt at svare til kontanthjælp til underhold m.v. Ydelser til indsatte, der er fraværende fra beskæftigelse på grund af sygdom, forudsættes dog at kunne fastsættes som et dagpengebeløb svarende til en procentdel af vederlaget for beskæftigelse. Dette svarer til de nuværende regler, jf. cirkulære nr. 144 af 26. juni 1973 om dagpenge til indsatte, og er i overensstemmelse med de regler om dagpenge, der gælder på det almindelige arbejdsmarked.

2. Tilsidesættelse af beskæftigelsespligten

Som nævnt i afsnit 1 ovenfor er det i § 40, stk. 2, i arbejdsgruppens lovudkast fastsat, at en indsat, der uden tilladelse har været fraværende fra beskæftigelse, alene skal have udbetalt en ydelse til dækning af personlige fornødenheder. Endvidere kan der ved senere udbetaling af vederlag efter § 40, stk. 1, i arbejdsgruppens lovudkast pålægges et ekstraordinært fradrag for hver dag uden beskæftigelse.

Reglerne om tilsidesættelse af beskæftigelsespligten i arbejdsgruppens lovudkast bygger ligeledes på AUF-betænkningens forslag. Herom fremgår det af arbejdsgruppens betænkning, bd. I, s. 160, bl.a., at der efter AUF-udvalgets opfattelse ikke fremover bør kunne ske indskrænkning i den dømtes mulighed for fællesskab med andre dømte i fritiden i ordinære tilfælde af individuel arbejdsvægring. Adgangen til at anvende disciplinærstraf i form af strafcelle eller til at anbringe dømte i enrum bør derfor ophæves, og der bør alene kunne reageres med økonomiske virkemidler.

Efter AUF-udvalgets opfattelse bør det bero på den enkelte institutions interne regler og muligheder, hvor den dømte skal opholde sig i arbejdstiden, så længe arbejdsvægringen vedvarer. Foruden tab af løn i vægringsperioden skal reaktionen efter AUF-udvalgets forslag være et ekstraordinært løntræk i den efterfølgende arbejdsindtjening samt eventuelt forringet lønmæssig status i et nyt arbejdspengesystem. Det ekstraordinære løntræk foreslås generelt fastsat til et bestemt beløb pr. arbejdsvægringsdag.

AUF-udvalgets forslag berører ikke de gældende regler om anvendelse af sanktioner i tilfælde af kollektiv arbejdsvægring eller aktioner, der i øvrigt indebærer en risiko for fængslets orden eller sikkerhed. Herefter kan der i disse tilfælde fortsat reageres med strafcelle, udelukkelse fra fællesskab m.v.

Arbejdsgruppen er enig i, at den hidtidige adgang til at anvende udelukkelse fra fællesskab som reaktion på ordinære tilfælde af individuel vægring ved at påtage sig beskæftigelse bør ophæves, således at reaktionen alene er af økonomisk art.

Arbejdsgruppen kan endvidere tiltræde, at de foreslåede ændringer ikke bør berøre de gældende regler for anvendelse af sanktioner i tilfælde af kollektiv vægring eller aktioner, der i øvrigt indebærer risiko for fængslets orden eller sikkerhed, jf. betænkningen, bd. I, s. 161.

AUF-udvalgets og arbejdsgruppens forslag har været gennemført forsøgsvis i Kriminalforsorgens institutioner siden 1. januar 1993. Det er i den forbindelse forudsat, at indsatte, der er fraværende fra beskæftigelse, kan tilbringe arbejdstiden i særlige lokaliteter, herunder eventuelt på enrumsafdelinger. Det skyldes, at beboelsesafsnittene ofte ikke er personalebemandet i arbejdstiden. Man er imidlertid opmærksom på, at den særlige placering af de indsatte kan opfattes som havende en pønal karakter.

Det er endvidere i forsøgsordningen forudsat, at der kan ikendes disciplinærstraf i form af bøde ved tilsidesættelse af beskæftigelsespligten af én dags varighed eller mere, og at fængslerne af sikkerhedsmæssige grunde kan reagere med enrumsanbringelse i tilfælde af længerevarende beskæftigelsesvægring, dvs. vægring af mere end to dages varighed.

Straffelovrådet er i det store og hele enigt i AUF-udvalgets anbefalinger og kan i det væsentlige tiltræde arbejdsgruppens forslag.

Rådet finder imidlertid, at bestemmelsen i § 40, stk. 2, i arbejdsgruppens lovudkast om adgangen til at pålægge et ekstraordinært fradrag for hver dag uden beskæftigelse kan give anledning til tvivl om den retlige karakter af "det ekstraordinære fradrag", der omtales i bestemmelsen.

Rådet foreslår derfor, at bestemmelsen udgår og erstattes af en adgang til at ikende disciplinærstraf i form af bøde ved tilsidesættelse af beskæftigelsespligten i § 37, stk. 1, i arbejdsgruppens (§ 38, stk. 1, i rådets) lovudkast, jf. herved § 67, nr. 3, i rådets lovudkast.

Rådet har endvidere ingen indvendinger imod, at den beskrevne praksis vedrørende udelukkelse fra fællesskab af sikkerhedsmæssige grunde, der er fulgt under forsøgsordningen, fortsættes.

Fritiden

Til § 43

I § 41 i arbejdsgruppens lovudkast reguleres spørgsmålet om tilrettelæggelse af de indsattes fritid i institutionen.

Efter § 41, stk. 1, skal en indsat i videst muligt omfang selv varetage praktiske opgaver vedrørende sine personlige forhold, herunder madlavning, rengøring m.v.

Straffelovrådet kan med enkelte redaktionelle ændringer tiltræde arbejdsgruppens forslag, jf. § 43, stk. 1, i rådets lovudkast.

Af § 41, stk. 2, i arbejdsgruppens lovudkast fremgår, at institutionen i videst muligt omfang skal tilbyde de indsatte aktiviteter i fritiden.

Rådet kan tiltræde arbejdsgruppens lovudkast.

Rådet skal dog foreslå, at ordene "i videst muligt omfang" udgår af bestemmelsen med henblik på at tydeliggøre, at institutionen til stadighed skal sikre, at de indsatte tilbydes et passende antal aktiviteter i fritiden, jf. § 43, stk. 2, i rådets lovudkast og betænkningen, bd. III, s. 708, og bd. I, s. 185- 186.

I § 41, stk. 3, i arbejdsgruppens lovudkast fastslås det i overensstemmelse med gældende ret, at en indsat har ret til dagligt at tilbringe mindst én time i fri luft, medmindre dette vil være uforeneligt med institutionens varetagelse af sikkerhedsmæssige hensyn.

Bestemmelsen skal bl.a. sammenholdes med § 58, stk. 4, 1. pkt., og § 65, stk. 2, 2. pkt., i arbejdsgruppens lovudkast, hvorefter indsatte, der er udelukket fra fællesskab eller anbragt i strafcelle, har ret til dagligt at tilbringe mindst én time i fri luft, medmindre ganske særlige omstændigheder taler herimod.

Efter § 61, stk. 3, 2. pkt., i arbejdsgruppens lovudkast finder § 41, stk. 3, endvidere ikke anvendelse på indsatte, der er anbragt i sikringscelle.

Rådet er enigt med arbejdsgruppen i, at det af straffuldbyrdelsesloven bør fremgå, at de indsatte har ret til at tilbringe mindst én time i fri luft, jf. betænkningen, bd. I, s. 186. Rådet finder imidlertid, at det efter de ovennævnte bestemmelser i arbejdsgruppens lovudkast kan give anledning til tvivl, i hvilket omfang der kan gøres indskrænkning i adgangen til dagligt at tilbringe mindst én time i fri luft.

Rådet foreslår derfor, at bestemmelserne i § 58, stk. 4, 1. pkt., § 61, stk. 3, 2. pkt., og § 65, stk. 2, 2. pkt., i arbejdsgruppens lovudkast udgår, og at § 41, stk. 3, ændres, således at en indsat har ret til at tilbringe mindst én time i fri luft, medmindre dette vil være uforeneligt med institutionens varetagelse af sikkerhedsmæssige hensyn, eller den indsatte er anbragt i sikringscelle i medfør af § 66 (i rådets lovudkast), jf. § 43, stk. 3, i rådets lovudkast. Herved opnås en samlet regulering af det pågældende område og en tydeliggørelse af de tilfælde, hvor der efter omstændighederne kan gøres indgreb i den omhandlede ret.

Med rådets forslag tilsigtes ingen indholdsmæssig afvigelse i forhold til arbejdsgruppens lovudkast. Også efter § 41, stk. 3, i rådets lovudkast vil bl.a. indsatte, der opholder sig i strafcelle, derfor kunne nægtes adgang til at tilbringe mindst én time dagligt i fri luft i tilfælde af betydelig risiko for undvigelse eller forsøg herpå, jf. betænkningen, bd. III, s. 724.

Der henvises i øvrigt til rådets bemærkninger til de til §§ 58, 61 og 65 i arbejdsgruppens lovudkast svarende bestemmelser i §§ 63, 66 og 70 i rådets lovudkast.

Forsorgsmæssig bistand

Til § 44

§ 42 i arbejdsgruppens lovudkast regulerer den forsorgsmæssige bistand til indsatte.

Straffelovrådet kan tiltræde arbejdsgruppens lovudkast med en mindre ændring af bestemmelsen i § 42, stk. 2, om institutionens pligt til at formidle kontakt til andre personer, institutioner og myndigheder, der efter anden lovgivning skal yde bistand. Rådet foreslår, at bestemmelsen ændres til at omfatte personer, institutioner og myndigheder, der efter anden lovgivning kan yde bistand, jf. § 44, stk. 2, i rådets lovudkast.

Ændringen er af redaktionel karakter. Bestemmelsen i rådets lovudkast bygger således også på den opfattelse, at forpligtelsen til at yde indsatte bistand efter den sociale lovgivning m.v. i første række påhviler de almindelige sociale myndigheder, jf. betænkningen, bd. III, s. 709.

Sundhedsmæssig bistand

Til § 45

1. Arbejdsgruppens forslag

I § 43 i arbejdsgruppens lovudkast er der fastsat regler om den sundhedsmæssige bistand til indsatte.

Efter § 43, stk. 1, har en indsat ret til lægebehandling og anden sundhedsmæssig bistand.

Af § 43, stk. 2, fremgår, at Sundhedsstyrelsen og justitsministeren kan godkende, at indsatte, der opfylder betingelserne for tvangstilbageholdelse efter lovgivningen om frihedsberøvelse og anden tvang i psykiatrien, kan tvangsbehandles i Anstalten ved Herstedvester, såfremt den indsatte ikke kan overføres til en almindelig psykiatrisk afdeling. Behandling skal ske i overensstemmelse med reglerne, der er fastsat i den nævnte lovgivning for sådan behandling.

Endelig rummer lovudkastets § 43, stk. 3, en bemyndigelsesbestemmelse, hvorefter justitsministeren fastsætter nærmere regler om sundhedsmæssig bistand til indsatte.

Arbejdsgruppens forslag bygger bl.a. på en indstilling af 1988 fra et udvalg under Justitsministeriet vedrørende den sundhedsmæssige betjening af de indsatte i Kriminalforsorgen (Sundhedsudvalget). Der henvises i den forbindelse til betænkningen, bd. III, s. 709, og bd. I, s. 176 ff.

At der i § 43, stk. 2, foreslås fastsat særlige regler om tvangsbehandling af visse psykisk syge indsatte, skyldes, at psykiatriloven som udgangspunkt ikke gælder for indsatte i Kriminalforsorgens anstalter og arresthuse, jf. § 1, stk. 1, i lov nr. 331 af 24. maj 1989 med senere ændringer om frihedsberøvelse og anden tvang i psykiatrien. Det indebærer bl.a., at psykiatrilovens regler om tvangsbehandling og tvangsfiksering ikke finder anvendelse, så længe den pågældende befinder sig i Kriminalforsorgens institutioner.

Justitsministeriet har i besvarelse af en række spørgsmål fra Folketingets Retsudvalg til brug for behandlingen af forslaget til psykiatriloven redegjort nærmere for den hidtidige retstilstand for så vidt angår indsatte i fængsler, herunder Anstalten ved Herstedvester, jf. Folketingstidende 1988/89, Tillæg B, sp. 1351-1352. Heraf fremgår det bl.a., at en indsat, der under ophold i fængsel bliver sindssyg, kan overføres til en psykiatrisk sygehusafdeling for kortere eller længere tid afhængig af sygdommens karakter.

Er der behov for en længerevarende psykiatrisk behandling, kan overførslen ske efter straffelovens § 49, stk. 2, om overførsel bl.a. til hospital i tilfælde, hvor det findes hensigtsmæssigt på grund af den pågældendes alder, helbredstilstand eller andre særlige omstændigheder. Der henvises endvidere til Justitsministeriets cirkulære nr. 98 af 9. juni 1978 om anvendelsen af straffelovens § 49, stk. 2, over for psykiatriske patienter. Overførsel efter straffelovens § 49, stk. 2, forudsættes i almindelighed at ske med den indsattes samtykke. Protesterer den indsatte mod overførslen, kan indlæggelsen kun ske i overensstemmelse med sindssygelovens (nu lov om frihedsberøvelse og anden tvang i psykiatrien) regler om tvangsindlæggelse.

Uanset om overførslen er sket frivilligt, eller den indsatte er blevet tvangsindlagt, vil den pågældende normalt fortsætte udståelsen af straffen. Som følge af, at den indsatte er indlagt på en psykiatrisk afdeling, er den pågældende undergivet de regler om tvangsbehandling m.v., der gælder for ophold på sådanne sygehuse.

Ønsker den pågældende ikke længere at være på afdelingen, må der som udgangspunkt ske tilbageførsel til fortsat straffuldbyrdelse i fængslet. Er betingelserne for tvangstilbageholdelse opfyldt, vil fortsat ophold på den psykiatriske afdeling kunne ske i overensstemmelse med reglerne om tvangstilbageholdelse.

Om indsatte i Anstalten ved Herstedvester fremgår det af den ovennævnte besvarelse fra Justitsministeriet, at tvangsmæssig behandling af vedkommendes psykiske lidelser efter omstændighederne har kunnet ske i overensstemmelse med principperne i sindssygelovens § 8, stk. 1, og § 9, stk. 2, om tvangstilbageholdelse. Det fremhæves endvidere, at der med psykiatriloven ikke er tilsigtet nogen ændring i denne retstilstand. Da Anstalten ved Herstedvester er en institution under Kriminalforsorgen og ikke direkte omfattet af psykiatrilovens stedlige anvendelsesområde, er der dog fundet behov for, at spørgsmålet om fremgangsmåden ved tvangsbehandling i Anstalten ved Herstedvester overvejes nærmere. Det nævnes i den forbindelse, at spørgsmålet vil blive overvejet nærmere i Straffelovrådets arbejdsgruppe vedrørende udformningen af en straffuldbyrdelseslov.

Arbejdsgruppen har på den baggrund foreslået, at der i straffuldbyrdelsesloven optages en bestemmelse, der gør det muligt at fastholde den nuværende praksis, hvorefter Anstalten ved Herstedvester med Sundhedsstyrelsens godkendelse kan tvangsbehandle psykisk syge indsatte, som opfylder psykiatrilovens betingelser for tvangstilbageholdelse. Til arbejdsgruppens forslag er bl.a. knyttet en forudsætning om, at Sundhedsstyrelsen som vilkår for sin godkendelse kan fastsætte yderligere bestemmelser om behandlingen. Endvidere forudsættes Sundhedsstyrelsens godkendelse meddelt mere generelt og ikke i hvert enkelt tilfælde, jf. betænkningen, bd. III, s. 710.

2. Straffelovrådets overvejelser

Straffelovrådet kan i lighed med arbejdsgruppen tiltræde Sundhedsudvalgets hovedsynspunkt, hvorefter indsatte i sundhedsmæssig henseende så vidt muligt skal sidestilles med andre borgere i samfundet. Som anført af arbejdsgruppen, har dette hovedsynspunkt allerede fundet udtryk i straffuldbyrdelseslovens bestemmelse om, at en person under fuldbyrdelsen af straf ikke må pålægges andre begrænsninger i sin tilværelse end sådanne, der er fastsat ved lov eller er en følge af selve straffen, jf. herved § 4 i rådets lovudkast.

Rådet er endvidere enigt i, at en bestemmelse om de indsattes ret til sundhedsmæssig bistand bør optages i straffuldbyrdelsesloven, og at de nærmere regler om den sundhedsmæssige bistand fastsættes administrativt i medfør af en bemyndigelse i straffuldbyrdelsesloven.

Rådet kan desuden tiltræde, at der i straffuldbyrdelsesloven optages en bestemmelse om tvangsbehandling i Anstalten ved Herstedvester. Rådet forudsætter i den forbindelse i lighed med Sundhedsudvalget, at den nuværende praksis, hvorefter Anstalten ved Herstedvester er særdeles tilbageholdende med at anvende tvang i behandlingen, opretholdes, jf. betænkningen, bd. I, s. 179.

§ 43, stk. 2, i arbejdsgruppens lovudkast vedrører tvangsbehandling. Sundhedsudvalget har imidlertid også overvejet, om bestemmelsen i psykiatrilovens § 17, stk. 2, skal kunne finde anvendelse i Anstalten ved Herstedvester i analogi med reglerne om tvangsbehandling. Efter den pågældende bestemmelse kan lægen, hvis det er af afgørende betydning for bedring af en meget urolig patients tilstand, træffe bestemmelse om, at den pågældende om fornødent med magt skal have et beroligende middel. Bestemmelsen sigter bl.a. til tilfælde, hvor indgrebet er påkrævet af helbredsgrunde, idet en bedring af patientens tilstand efter omstændighederne forudsætter, at den pågældende falder i søvn. Endvidere kan indgivelse af en beroligende indsprøjtning være et mindre vidtgående indgreb end at fastholde en patient gennem et ikke helt kort tidsrum eller at bæltefiksere den pågældende. Det beror på en konkret vurdering, hvilket middel der i den givne situation er det mindst indgribende, jf. Folketingstidende 1988/89, Tillæg A, sp. 2085.

Sundhedsudvalget har fundet det udelukket, at psykiatrilovens § 17, stk. 2, kan finde anvendelse i andre af Kriminalforsorgens institutioner end Anstalten ved Herstedvester. Bestemmelsen retter sig mod en lille gruppe personer, der udviser en meget urolig adfærd. Normalt imødegås sådanne problemer inden for Kriminalforsorgen, herunder også på Anstalten ved Herstedvester, ved at anvende sikringsmidler.

Visse af de indsatte på Anstalten ved Herstedvester, der uden at være egentlig sindssyge dog periodisk udviser en meget urolig og forstyrrende adfærd, svarer ifølge Sund hedsudvalget utvivlsomt til de patienter på en psykiatrisk afdeling, der sigtes til i psykiatrilovens § 17, stk. 2.

Imidlertid har en overvejende del af Sundhedsudvalget fundet, at de særlige fængselsmæssige hensyn gør det særdeles betænkeligt at indføre en sådan ordning selv i Anstalten ved Herstedvester. Endvidere er det påpeget, at der kan bestå en vis risiko for udglidning. Endelig er det anført, at Kriminalforsorgen som straffuldbyrdende myndighed bør være tilbageholdende, når der er tale om anvendelse af medikamentelle tvangsindgreb af denne karakter. Sundhedsudvalget har derfor ikke kunnet anbefale, at bestemmelsen finder anvendelse i Kriminalforsorgen.

Straffelovrådet kan tiltræde Sundhedsudvalgets opfattelse, og rådet har derfor ikke fundet grundlag for at foreslå ændringer i arbejdsgruppens lovudkast på dette punkt.

Med ordet "tvangsbehandling" i § 45, stk. 2, i rådets lovudkast sigtes således også kun til psykiatrilovens regler om tvangsbehandling. Det indebærer bl.a., at der efter straffuldbyrdelsesloven ikke vil være mulighed for at anvende reglerne om indgivelse af et beroligende middel efter psykiatrilovens § 17, stk. 2, på indsatte i Anstalten ved Herstedvester.

Rådet skal på den baggrund alene af lovteknisk grunde foreslå formuleringen af § 43, stk. 2, i arbejdsgruppens lovudkast ændret, således at det kommer til at fremgå, at justitsministeren efter forhandling med sundhedsministeren (dvs. i praksis Sundhedsstyrelsen) kan fastsætte regler om tvangsbehandling i Anstalten ved Herstedvester af indsatte, der opfylder betingelserne for tvangstilbageholdelse i loven om frihedsberøvelse og anden tvang i psykiatrien, og som ikke kan overføres til en almindelig psykiatrisk afdeling, jf. § 45, stk. 2, i rådets lovudkast.

Rådet skal endvidere foreslå, at reglen i § 43, stk. 2, 2. pkt., i arbejdsgruppens lovudkast om tvangsbehandling udskilles til et nyt stk., jf. stk. 3 i § 45 i rådets lovudkast, og at det i den forbindelse præciseres, at henvisningen til loven om frihedsberøvelse og anden tvang i psykiatrien (med tilhørende bekendtgørelser) også omfatter adgang til at klage over anstaltens beslutning om tvangsbehandling til patientklagenævnet, idet patientrådgiver dog kun skal beskikkes, når den pågældende ikke i forvejen har en bistandsværge efter straffelovens § 71, jf. herved også § 2 i bekendtgørelse nr. 605 af 23. august 1990 om personer indlagt på psykiatrisk afdeling i henhold til strafferetlig afgørelse. Ved klage over beslutning om tvangsbehandling i Anstalten ved Herstedvester forudsættes det at være anstalten, der efter anmodning fra patienten eller patientrådgiveren indbringer afgørelsen for patientklagenævnet. Af henvisningen til psykiatrilovens regler om klageadgang følger også, at patientklagenævnets afgørelse kan indbringes for Sundhedsvæsenets Patientklagenævn.

Med rådets forslag til § 45 tilsigtes i øvrigt ingen ændring af den i afsnit 1 beskrevne retstilstand vedrørende indsatte, der under afsoningen af frihedsstraf tvangsmæssigt eller frivilligt overføres til en psykiatrisk afdeling for kortere eller længere tid med henblik på behandling. Også efter straffuldbyrdelsesloven vil den pågældende således under opholdet på den psykiatriske afdeling være omfattet af psykiatrilovens regler med de modifikationer, der følger af, at der er tale om fortsat strafafsoning.

Om frivillig overførsel til psykiatrisk afdeling henvises til § 78 i rådets lovudkast, der træder i stedet for straffelovens § 49, stk. 2.

Om anbringelse i eller overførsel til Anstalten ved Herstedvester kan desuden henvises til § 22, stk. 4, nr. 2, og § 25, stk. 3, nr. 2, i rådets lovudkast.

Kapitel 9

Indsattes kontakt til samfundet uden for institutionen

Udgang

Til §§ 46-50

§§ 44-48 i arbejdsgruppens lovudkast indeholder bestemmelser om tilladelse til udgang.

Lovudkastet bygger på den opfattelse, at straffuldbyrdelsesloven bør indeholde bestemmelser om de formål, hvortil der kan gives udgang, og om de forudsætninger, der normalt skal være opfyldt, for at udgang kan tillades.

Endvidere bør straffuldbyrdelsesloven indeholde bestemmelser om de vilkår, der skal og kan fastsættes som betingelse for udgangstilladelse, og om følgerne af, at sådanne vilkår ikke overholdes. Desuden bør det efter arbejdsgruppens opfattelse fastslås i lovteksten, at den tid, hvori den indsatte har tilladelse til udgang, medregnes i straffetiden.

Herudover bør regler om udgang til de forskellige formål og fra de forskellige institutionstyper mest hensigtsmæssigt fastsættes administrativt. Der henvises herom til betænkningen, bd. I, s. 209.

Straffelovrådet kan tiltræde arbejdsgruppens opfattelse og skal på den baggrund kun foreslå nogle få ændringer med henblik på at tydeliggøre enkelte af lovudkastets bestemmelser. Der henvises herom til bemærkningerne nedenfor til §§ 46-50 i rådets lovudkast.

Til § 46

Efter § 44, stk. 1, nr. 1, i arbejdsgruppens lovudkast kan en indsat få tilladelse til udgang, bl.a. når udgangsformålet er rimeligt begrundet i humane hensyn eller hensigtsmæssigt ud fra uddannelsesmæssige, arbejdsmæssige eller andre behandlingsmæssige hensyn.

Straffelovrådet foreslår, at det i stedet kræves, at udgangsformålet er rimeligt begrundet i uddannelsesmæssige, arbejdsmæssige, behandlingsmæssige, familiemæssige eller andre personlige hensyn, jf. § 46, stk. 1, nr. 1, i rådets lovudkast. Rådets forslag er alene af redaktionel karakter, og der tilsigtes derfor ingen indholdsmæssig afvigelse i forhold til arbejdsgruppens lovudkast, jf. betænkningen, bd. III, s. 710-711, og bd. I, s. 209- 212.

Ved lov nr. 274 af 15. april 1997 om ændring af straffeloven, retsplejeloven og lov om udlægning af åndssvageforsorgen og den øvrige særforsorg m.v. (Samfundstjeneste og forstærket indsats mod seksualforbrydelser m.v.) er der bl.a. taget initiativ til en særlig behandlingsindsats over for personer, der er idømt tidsbestemt fængselsstraf for seksualforbrydelser. I bemærkningerne til lovforslaget anføres det bl.a., at den indsatte vil kunne deltage i ambulant behandling i forbindelse med udgang fra fængslet, i det omfang det er forsvarligt og praktisk muligt.

Rådet forudsætter, at der også efter straffuldbyrdelsesloven kan meddeles tilladelse til udgang med henblik på ambulant behandling i det nævnte omfang.

Om den særlige visitations- og observationsafdeling i Anstalten ved Herstedvester, der er et led i gennemførelsen af den ovennævnte lov, henvises til bemyndigelsesbestemmelsen i § 30 i rådets lovudkast vedrørende fastsættelse af regler om anbringelse og overførsel efter §§ 21-29 i samme lovudkast.

Efter § 44, stk. 2, nr. 1, i arbejdsgruppens lovudkast skal det ved vurderingen af risikoen for misbrug af udgangstilladelsen bl.a. tillægges særlig vægt, hvis den indsatte er dømt for farlig kriminalitet og ikke har været løsladt i tiden mellem dom og strafudståelse. Af arbejdsgruppens bemærkninger fremgår, at der ved vurderingen skal udvises særlig forsigtighed, hvis den indsatte er dømt for personfarlig kriminalitet, jf. betænkningen, bd. I, s. 213.

Rådet finder på den baggrund anledning til at præcisere, at udtrykket "farlig kriminalitet" i den til § 44, stk. 2, nr. 1, i arbejdsgruppens lovudkast svarende bestemmelse i § 46, stk. 2, nr. 1, i rådets lovudkast også omfatter anden form for farlig kriminalitet, herunder alvorlig narkotikakriminalitet, jf. straffelovens § 191.

Til § 47

§ 45 i arbejdsgruppens lovudkast medfører, at det tidsrum, hvor den indsatte er på udgang, medregnes i straffetiden.

Rådet kan tiltræde arbejdsgruppens forslag, jf. § 47 i rådets lovudkast.

Om det afgrænsningsspørgsmål, der opstår, fordi strafafbrydelse i modsætning til udgang ikke medregnes i straffetiden, henvises til bemærkningerne til § 76 i rådets lovudkastet.

Til § 48

§ 46 i arbejdsgruppens lovudkast indeholder bestemmelser om fastsættelsen af vilkår for tilladelse til udgang.

Rådet kan tiltræde arbejdsgruppens lovudkast, og paragraffen videreføres derfor i uændret form i § 48 i rådets lovudkast.

Rådet foreslår dog, at ordet "eller" i § 46, stk. 2, nr. 3, sidste led, i arbejdsgruppens lovudkast erstattes med ordet "og" med henblik på at tydeliggøre, at opregningen af de vilkår, der kan stilles som betingelse for en udgangstilladelse, ikke er udtømmende, jf. § 48, stk. 2, nr. 3, sidste led i rådets lovudkast.

Rådet forudsætter i øvrigt, at der som hidtil kan fastsættes begrænsninger for så vidt angår indsattes samvær med bestemte personer eller ophold på bestemte steder under udgang, således som det f.eks. sker efter den nuværende praksis vedrørende rockeres samvær med gruppemedlemmer og ophold på gruppetilhørssteder under udgang, jf. henvisningen til straffelovens § 57 i § 48, stk. 2, nr. 4, i rådets lovudkast.

Om domstolsprøvelse af afgørelser om nægtelse af tilladelse til udgang henvises til afsnit 8 i denne betænknings kapitel 5 om klageregler m.v.

Til § 49

§ 47 i arbejdsgruppens lovudkast regulerer spørgsmålet om tilbagekaldelse eller ændring af meddelte udgangstilladelser.

Straffelovrådet kan tiltræde indholdet af arbejdsgruppens forslag, jf. betænkningen, bd. III, s. 656 og 712-713.

Rådet foreslår dog, at den til § 47, nr. 1, i arbejdsgruppens lovudkast svarende bestem melse i § 49, nr. 1, i rådets lovudkast i stedet affattes således, at en tilladelse til udgang kan tilbagekaldes, eller vilkårene for tilladelsen ændres, såfremt den indsatte udebliver fra udgang eller i øvrigt ikke overholder de vilkår, der er fastsat for udgangstilladelsen i medfør af § 48, eller på ny dømmes for strafbart forhold.

Affattelsen af bestemmelsen bringes herved lovteknisk på linie med bestemmelserne i § 13, stk. 2, om tilladelse til udsættelse med straffuldbyrdelse, § 76, stk. 3, om tilladelse til strafafbrydelse og § 78, stk. 4, om tilladelse til anbringelse uden for fængsel eller arresthus i rådets lovudkast.

Til § 50

Efter § 48 i arbejdsgruppens lovudkast fastsætter justitsministeren regler om tilladelse til udgang. I forbindelse med sådanne regler kan det bestemmes, at tilladelse til udgang først kan gives efter et vist ophold i institutionen og efter udståelse af en vis del af straffen.

I bemærkningerne til § 48 fremhæver arbejdsgruppen, at § 48 afviger fra straffelovens § 36, idet man i strafuldbyrdelsesloven ikke har fundet grundlag for at fastsætte eller forudsætte straffe over en vis længde som afgørende forudsætning for en udgangstilladelse. Der henvises herved til betænkningen, bd. III s. 713, og bd. I, s. 211.

Efter straffelovens § 36, 1. pkt., kan der meddeles den dømte udgangstilladelse for et kortere tidsrum, når særlige omstændigheder taler for det. Til personer, der udstår længerevarende fængselsstraf, kan sådan tilladelse endvidere meddeles, når det må anses for formålstjenligt med henblik på den pågældendes behandling, herunder forberedelse af løsladelsen, jf. § 36, 2. pkt. Udgangstilladelse kan imidlertid kun meddeles, når fare for misbrug ikke antages at foreligge, jf. § 36, 3. pkt.

Som nævnt i betænkningen, bd. I, s. 190, sigter § 36, 1. pkt., om udgangstilladelse på grund af særlige omstændigheder til tilfælde, hvor der foreligger særlige humane hensyn, f.eks. alvorlig sygdom eller dødsfald i den nærmeste familie.

Udgangstilladelse i medfør af § 36, 2. pkt., i behandlingsmæssigt øjemed er derimod begrænset til indsatte, der udstår længerevarende fængselsstraffe. Sådanne udgangstilladelser kan navnlig gives af hensyn til, at den indsattes forbindelse med familien bevares eller genetableres, og at den pågældende får mulighed for uddannelse eller beskæftigelse uden for institutionen med henblik på at formidle overgangen til løsladelsen.

Udgang med henblik på besøg hos bestemte personer m.v. (weekend-udgang/orlov) samt frigang og udstationering er på den baggrund administrativt begrænset til indsatte, der afsoner fængsel i 5 måneder eller derover, jf. § 24, stk. 1, § 15, stk. 1, og § 20, stk. 1, i Justitsministeriets cirkulære nr. 31 af 18. marts 1986 med senere ændringer om udgang til indsatte.

Baggrunden for arbejdsgruppens forslag er, at strafniveauet ved de praktisk vigtige berigelsesforbrydelser er nedsat væsentligt siden tilblivelsen af straffelovens § 36. Endvidere synes hensynet til retshåndhævelsen ikke i tilstrækkelig grad at kunne begrunde, at indsatte med relativt korte, men for den indsatte ikke ganske ubetydelige straffe, ikke kan få tilladelse til udgang, når indsatte med længere straffe kan få udgang.

Straffelovrådet kan tiltræde arbejdsgruppens synspunkter. Også for de korttidsstraffede er der et åbenbart behov for at kunne få udgang til samvær med familie og bekendte, ikke mindst i forbindelse med højtider. Som nævnt i betænkningen, bd. I, s. 211, jf. s. 196, er dette behov efter de gældende administrative regler søgt imødekommet ved bestemmelser om tilladelse til udgang i forbindelse med besøg. Navnlig for indsatte, der afsoner langt fra hjemmet, og som derfor kun vanskeligt kan modtage besøg, synes disse regler imidlertid at føre til mindre rimelige resultater set i forhold til indsatte, der som følge af en blot lidt længere straf sædvanligvis vil kunne opnå tilladelse til weekend-udgang/orlov.

Rådet er derfor enigt i, at der ikke i straffuldbyrdelsesloven optages bestemmelser svarende til straffelovens § 36, 2. pkt., om straf af en vis længde som forudsætning for udgangstilladelse bl.a. til at besøge eller være sammen med bestemte personer.

Rådet skal på den baggrund alene foreslå, at bemyndigelsesbestemmelsen tydeliggøres ved, at udtrykkene "efter et vist ophold i institutionen" og "efter udståelse af en vis del af straffen" ændres til "efter ophold i et bestemt tidsrum i institutionen" og "efter udståelse af en bestemt del af straffen", jf. herved § 50, 2. pkt., i rådets lovudkast. Med rådets forslag tilsigtes ingen indholdsmæssig afvigelse i forhold til arbejdsgruppens lovudkast, jf. herved betænkningen, bd. III, s. 713, og bd. I, s. 211-212.

I tilknytning til bestemmelserne om udgang anfører arbejdsgruppen, at man kan tiltræde den nuværende administrative praksis, hvorefter der ved udgangsmisbrug er mulighed for at træffe bestemmelse om, at den indsatte i en bestemt periode afskæres fra at forlange, at der træffes afgørelse om tilladelse til udgang (udgangskarantæne), jf. betænkningen, bd. I, s. 214.

Arbejdsgruppen er opmærksom på, at udgangskarantæne kan opleves som en disciplinærstraf af de indsatte.

Arbejdsgruppen finder imidlertid, at udgangskarantæne ikke bør gøres til en disciplinærstraf for visse overtrædelser af udgangsreglerne. Arbejdsgruppen lægger i den forbindelse vægt på, at anvendelse af udgangskarantæne som disciplinærstraf kan tilsløre det forhold, at den indsatte ikke på ny er berettiget til udgang alene som følge af karantænens ophør.

Arbejdsgruppen peger endvidere på, at besøgsnægtelse, overførsel til anden institution, udelukkelse fra fællesskab og andre foranstaltninger i givet fald formentlig også må gøres til disciplinærstraffe. Det vil imidlertid være i strid med disse indgrebs karakter af en ofte fremadrettet foranstaltning, der ikke nødvendigvis forudsætter en tidligere disciplinærforseelse, jf. betænkningen, bd. I, s. 240.

Rådet kan tiltræde, at der også efter straffuldbyrdelsesloven bør være mulighed for at træffe bestemmelse om udgangskarantæne. Rådet er i den forbindelse enigt med arbejdsgruppen i, at der ikke er grundlag for at gøre udgangskarantæne til en disciplinær reaktion. Der henvises i den forbindelse til bemærkningerne til § 67, nr. 2, i rådets lovudkast om disciplinærstraf ved undvigelse m.v.

Rådet finder imidlertid, at det efter reglerne om udgang i §§ 44-48 i arbejdsgruppens lovudkast kan give anledning til tvivl, om der er tilstrækkelig klar hjemmel til at afskære den dømte fra i en bestemt periode at forlange en afgørelse af spørgsmålet om tilladelse til udgang.

Rådet foreslår derfor, at der som 3. pkt. i bemyndigelsesbestemmelsen i § 50 i rådets lovudkast indsættes en bestemmelse, hvorefter det endvidere kan bestemmes, at den indsatte efter udgangsmisbrug er afskåret fra i et bestemt tidsrum at forlange en afgørelse af spørgsmålet om tilladelse til udgang.

Udtrykket "udgangsmisbrug" i rådets forslag anvendes i samme betydning som i § 49, nr. 1, om tilbagekaldelse eller ændring af vilkårene for udgangstilladelse i rådets lovudkast.

Besøg m.v.

Til §§ 51-54

§ 49 i arbejdsgruppens lovudkast indeholder nærmere bestemmelser om de indsattes ret til at modtage besøg.

§ 49 suppleres i § 50 af en særregel om udenlandske indsattes ret til samtale med hjem landets diplomatiske eller konsulære repræsentanter.

Efter § 49, stk. 1, har en indsat ret til mindst ét ugentligt besøg, der skal være af mindst én times varighed og så vidt muligt af to timers varighed.

Der kan i den enkelte institution gives tilladelse til besøg i videre omfang end nævnt i stk. 1, herunder til besøg af den indsattes børn, jf. § 49, stk. 2.

I § 49, stk. 3 og 4, er der fastsat regler om besøgstilladelse og kontrol m.v.

Efter stk. 3 kan institutionen bestemme, at de besøgende skal indhente forudgående tilladelse fra institutionen til at besøge den indsatte. Det kan gøres til et vilkår for en besøgstilladelse, at den besøgende lader sin yderbeklædning og medbragte effekter undersøge.

Hertil føjes i stk. 4 en bemyndigelse for justitsministeren til at fastsætte nærmere regler om begrænsninger i de indsattes ret til besøg ud fra ordens- eller sikkerhedsmæssige hensyn, herunder om gennemførelse af besøg under overværelse af personale i institutionen.

Desuden er det i § 49, stk. 5, fastsat, at en indsat har ret til at have sit barn under 3 år hos sig i institutionen, hvis dette er bedst for barnet, og at nærmere regler om gennemførelse af denne ret fastsættes af justitsministeren.

Herudover indeholder § 49, stk. 6, en bemyndigelse for institutionens leder til i øvrigt at fastsætte de nærmere regler om besøgenes afvikling.

Endelig er det i § 50 fastsat, at en udenlandsk indsat har ret til samtale med hjemlandets diplomatiske eller konsulære repræsentanter, og at justitsministeren fastsætter nærmere regler herom.

Reglerne om besøg m.v. i arbejdsgruppens lovudkast bygger på det synspunkt, at de indsattes adgang til at modtage besøg er af så væsentlig karakter, at bestemmelser herom bør medtages i straffuldbyrdelsesloven.

Straffelovrådet kan tiltræde denne opfattelse.

Rådet er endvidere enigt i, at de nuværende administrative bestemmelser på området naturligt kan danne udgangspunkt for udformningen af sådanne regler i straffuldbyrdelsesloven, jf. betænkningen, bd. I, s. 141-144, og Justitsministeriets cirkulære nr. 217 af 18. december 1980 med senere ændringer om de indsattes adgang til brevveksling og besøg m.v. Rådet finder dog i lighed med arbejdsgruppen, at muligheden for at forbyde besøg efter en konkret prøvelse må antages at være et tilstrækkeligt middel til at opfylde hensynet til orden og sikkerhed også i de tilfælde, hvor den indsatte ønsker besøg af personer, som den pågældende kender fra studiebesøg el. lign. eller fra tidligere fælles institutionsophold, jf. herved bemærkningerne nedenfor til § 53 i rådets lovudkast.

Rådet kan på den baggrund i det væsentlige tiltræde arbejdsgruppens forslag til affattelse af straffuldbyrdelseslovens bestemmelser om besøg m.v.

Rådet finder imidlertid, at der i lovudkastet bør optages udtrykkelige bestemmelser om den indsattes ret til at modtage uovervåret besøg af visse advokater svarende til adgangen til ukontrolleret brevveksling i § 56, stk. 1, i rådets lovudkast. Baggrunden er, at der allerede i de nuværende administrative forskrifter er fastsat bestemmelser herom, og at det derfor uden udtrykkelige bestemmelser herom i lovteksten kan give anledning til tvivl, i hvilket omfang den bestående ordning tilsigtes videreført efter straffuldbyrdelsesloven, jf. bemærkningerne nedenfor til § 51, stk. 2, i rådets lovudkast.

Rådet finder endvidere, at det efter placeringen af bestemmelsen i § 50 i arbejdsgruppens lovudkast om udenlandske indsattes ret til samtale med hjemlandets diplomatiske eller konsulære repræsentanter kan give anledning til tvivl, hvorledes retsstillingen er for sådanne personers besøg.

Rådet foreslår derfor en præcisering af lovudkastets bestemmelser herom. Der henvises i den forbindelse til bemærkningerne nedenfor til § 51, stk. 3, og §§ 52 og 53 i rådets lovudkast.

Efter § 56, stk. 1, i rådets lovudkast har en indsat ret til ukontrolleret brevveksling med bl.a. Folketingets Ombudsmand, medlemmer af Folketinget, Den Europæiske Menneskerettighedskommission og Domstol, Den Europæiske Torturkomité, FN's Menneskerettighedskommission og FN's Torturkomité. Rådet har på den baggrund overvejet, om der bør fastsættes regler om den indsattes ret til uovervåret besøg svarende til § 56, stk. 1, om ukontrolleret brevveksling. For så vidt angår de nævnte myndigheder m.v. forekommer det dog mindre nærliggende at tale om "besøg" i lovudkastets forstand, og rådet finder derfor ikke at burde stille forslag herom.

Rådet forudsætter imidlertid, at de nævnte myndigheder m.v. som hidtil bl.a. som led i inspektionsvirksomhed kan tale med de indsatte uden overværelse af institutionens personale. Der henvises i den forbindelse bl.a. til artikel 8, stk. 3, i den europæiske torturkonvention, hvori det er fastsat, at komitéen uden opsyn kan udspørge personer, der er berøvet deres frihed. Endvidere henvises til kapitel 5 om iværksættelse af undersøgelse på eget initiativ og inspektion i lov nr. 473 af 12. juni 1996 om Folketingets Ombuds mand og pkt. 2.k.2. om systematiske inspektioner af fængsler i de almindelige bemærkninger til forslaget til den nye ombudsmandslov, jf. Folketingstidende 1995/96, Tillæg A, sp. 1700 ff.

Endelig foreslår rådet nogle mindre ændringer i bestemmelserne i arbejdsgruppens lovudkast om den indsattes ret til at modtage besøg af sine børn og om børns ophold sammen med den indsatte i institutionen. Der henvises herom til bemærkningerne nedenfor til § 51, stk. 1, og § 54 i rådets lovudkast.

Til § 51

I § 51, stk. 1, i rådets lovudkast er det fastsat, at en indsat har ret til mindst ét ugentligt besøg, der skal være af mindst én times varighed og så vidt muligt af to timers varighed. Endvidere kan der i den enkelte institution gives tilladelse til besøg i videre omfang.

Bestemmelsen viderefører i uændret form § 49, stk. 1 og 2, i arbejdsgruppens lovudkast med den modifikation, at bemyndigelsen for institutionen ikke udtrykkeligt omfatter besøg af den indsattes børn. Ændringen er alene af redaktionel karakter, og der tilsigtes derfor ingen indholdsmæssig afvigelse i forhold til arbejdsgruppens lovudkast, jf. herved betænkningen, bd. III, s. 713. Om den indsattes ret til at have sit barn under 3 år hos sig i institutionen henvises til § 54 i rådets lovudkast.

Efter § 51, stk. 2, i rådets lovudkast har en indsat endvidere til enhver tid ret til at modtage besøg af den advokat, der er beskikket for eller valgt af den pågældende som forsvarer i den straffesag, der har ført til indsættelse i institutionen, eller i en verserende straffesag. Det samme gælder besøg i øvrigt af advokater, der efter retsplejelovens § 733 er antaget af justitsministeren til at beskikkes som offentlige forsvarere.

Bestemmelsen er ny i forhold til arbejdsgruppens lovudkast, der ikke indeholder udtrykkelige bestemmelser om denne personkreds.

Baggrunden for bestemmelsen er et ønske om at præcisere, at der for visse advokater gælder en særlig adgang til at besøge den indsatte uafhængigt af den almindelige regel om besøg i § 51, stk. 1. Afgrænsningen af de advokater, der omfattes af bestemmelsen, svarer til den kreds, der efter efter § 56, stk. 1, i rådets lovudkast kan have ukontrolleret brevveksling med den indsatte. Der henvises herom til rådets bemærkninger nedenfor til den pågældende bestemmelse. Endvidere henvises til § 53, stk. 1, i rådets lovudkast, der bl.a. regulerer spørgsmålet om, i hvilket omfang der kan fastsættes begrænsninger i den indsattes ret til at modtage besøg af den kreds af advokater, der er nævnt i § 51, stk. 2.

Desuden er det i § 51, stk. 3, i rådets lovudkast udtrykkeligt fastsat, at en udenlandsk indsat til enhver tid har ret til samtale med hjemlandets diplomatiske eller konsulære repræsentanter, jf. herved § 50, 1. pkt., i arbejdsgruppens lovudkast.

Bestemmelsen skal ses i sammenhæng med art. 36, stk. 1, litra c, i bekendtgørelse nr. 83 af 11. december 1972 af Wienerkonventionen af 24. april 1963 om konsulære forbindelser m.v. (Wienerkonventionen). Efter denne bestemmelse har en konsulatembedsmand bl.a. ret til at besøge enhver statsborger fra udsenderstaten, som i henhold til dom eller retskendelse er undergivet fængsling. Konsulatembedsmanden skal dog afholde sig fra at træde i aktion for en statsborger, som er underkastet fængsling, når den pågældende udtrykkeligt modsætter sig et sådant skridt.

Til § 52

§ 52 i rådets lovudkast indeholder bestemmelser om besøgstilladelse og vilkår for besøgstilladelse.

Efter § 52 kan institutionen bestemme, at de besøgende skal indhente forudgående tilladelse fra institutionen til at besøge den indsatte. Endvidere kan det gøres til et vilkår for en besøgstilladelse, at den besøgende lader sin yderbeklædning og medbragte effekter undersøge.

§ 52 viderefører i uændret form § 49, stk. 3, i arbejdsgruppens lovudkast.

Bestemmelsen indebærer en almindelig adgang for institutionen til at betinge besøg af vilkår om forudgående besøgstilladelse og om undersøgelse af yderbeklædning og medbragte effekter. Med udtrykket "de besøgende" i § 50, 1. pkt., sigtes til enhver, som den indsatte ønsker at modtage besøg af, herunder også advokater og diplomatiske eller konsulære repræsentanter, jf. § 51, stk. 2 og 3, i rådets lovudkast. Om "besøg" af Den Europæiske Torturkomité og Folketingets Ombudsmand m.fl., jf. § 56, stk. 1, i rådets lovudkast, henvises dog til de indledende bemærkninger ovenfor til §§ 51-54.

Baggrunden for § 52 er at sikre, at besøgsadgangen ikke benyttes til indsmugling. § 52 er herved på linie med cirkulæret om de indsattes adgang til brevveksling og besøg m.v., der ikke undtager advokater eller andre fra cirkulærets regler om besøgstilladelse og visitation. Der henvises i den forbindelse bl.a. til cirkulærets §§ 17-18 og 22.

Om diplomatiske eller konsulære repræsentanter henvises endvidere til art. 36, stk. 2, i Wienerkonventionen, hvorefter retten til at besøge en statsborger fra udsenderstaten, som i henhold til dom eller retskendelse er undergivet fængsling, skal udøves i overensstemmelse med modtagerstatens love og bestemmelser dog med det forbehold, at disse fuldt ud skal tilgodese de formål, der tilsigtes med de rettigheder, som indrømmes i art. 36.

Der henvises i øvrigt til § 53, stk. 1, i rådets lovudkast om fastsættelse af begrænsninger i den indsattes ret til at modtage besøg. Om adgangen til at undersøge den indsattes person og opholdsrum før og efter besøg henvises til § 60 i rådets lovudkast.

Til § 53

§ 53 i rådets lovudkast indeholder bemyndigelsesbestemmelser vedrørende fastsættelse af administrative regler om den nærmere gennemførelse af de indsattes ret til besøg.

Efter § 53, stk. 1, fastsætter justitsministeren regler om gennemførelsen af de indsattes ret til besøg og om begrænsninger i denne ret ud fra ordens- eller sikkerhedsmæssige hensyn, herunder om adgang for institutionens leder eller den, der bemyndiges hertil, til at træffe bestemmelse om forbud mod besøg af bestemte personer og om gennemførelse af besøg under overværelse af personale i institutionen. Besøg af advokat, jf. § 51, stk. 2, i rådets lovudkast, skal dog altid være uovervåret.

§ 53, stk. 1, suppleres i § 53, stk. 2, af en bestemmelse, hvorefter institutionens leder i øvrigt fastsætter regler om besøgenes afvikling.

§ 53 i rådets lovudkast viderefører § 49, stk. 4 og 6, i arbejdsgruppens lovudkast, idet der dog er foretaget en præcisering af bemyndigelsen til at fastsætte begrænsninger i den indsattes ret til besøg af advokat, jf. de indledende bemærkninger ovenfor til §§ 51-54 og bemærkningerne til § 51, stk. 2, i rådets lovudkast.

Endvidere er det fundet rigtigst at optage en udtrykkelig bestemmelse i lovteksten om, at alene institutionens leder eller den, der bemyndiges dertil, har kompetence til at træffe afgørelse om forbud mod besøg af bestemte personer. Baggrunden er, at en sådan afgørelse er af særligt indgribende karakter for den indsatte. Dette forhold afspejles også i de nuværende regler, idet afgørelse om forbud mod besøg af bestemte personer træffes af institutionens leder, jf. § 12, stk. 3, i cirkulæret om de indsattes adgang til brevveksling og besøg m.v. Lovudkastets bestemmelser om besøg bringes herved på linie med de øvrige bestemmelser i straffuldbyrdelsesloven, der giver mulighed for at træffe afgørelser af særligt indgribende karakter for den indsatte, jf. bl.a. § 55, stk. 4, og § 60, stk. 5 og 6, om tilbageholdelse af breve m.v. og andre effekter i rådets lovudkast.

§ 53, stk. 1, 2. pkt., i rådets lovudkast indebærer bl.a., at der kan fastsættes bestemmelser om forbud mod besøg af bestemte personer efter en konkret vurdering ud fra ordens- eller sikkerhedsmæssige hensyn. Det gælder også i tilfælde, hvor den indsatte ønsker besøg af personer, som den pågældende kender fra studiebesøg og lign. eller fra tidligere fælles institutionsophold, jf. betænkningen, bd. I, s. 144, og bd. III, s. 714.

Endvidere omfatter bemyndigelsen i § 53, stk. 1, 2. pkt., i rådets lovudkast fastsættelse af regler om kontrol med besøgenes afvikling. Herom er det i cirkulærets § 19 fastsat, at besøg i almindelighed foregår ukontrolleret, hvis besøgsforholdene i institutionen tillader det. Såfremt det findes påkrævet af ordens- eller sikkerhedsmæssige hensyn eller for at forebygge strafbart forhold, kan besøg dog gennemføres med kontrol, herunder i overværelse af en funktionær. Cirkulærets bestemmelser om kontrol omfatter som udgangspunkt alle personer, herunder også diplomatiske og konsulære repræsentanter.

Besøg af forsvareren i en verserende straffesag foregår dog altid uden kontrol. § 53, stk. 1, 3. pkt., i rådets lovudkast indebærer i overensstemmelse hermed, at der ikke kan fastsættes krav om, at besøg af den kreds af advokater, der nævnes i § 51, stk. 2, i rådets lovudkast, skal ske under overværelse af personale i institutionen. Om "besøg" af Den Europæiske Torturkomité og Folketingets Ombudsmand m.fl., jf. § 56, stk. 1, i rådets lovudkast, henvises til de indledende bemærkninger ovenfor til §§ 51-54 i rådets lovudkast.

Med hjemmel i den pågældende bemyndigelsesbestemmelse vil der også kunne fastsættes regler om andre begrænsninger i den indsattes ret til besøg ud fra ordens- eller sikkerhedsmæssige hensyn, f.eks. regler om afbrydelse af besøg, såfremt det findes påkrævet af ordens- eller sikkerhedsmæssige hensyn, og om begrænsninger med hensyn til antallet af personer, der samtidig kan aflægge besøg hos den indsatte, jf. herved cirkulærets §§ 21 og 23. Sådanne begrænsninger vil kunne omfatte alle personer, der ønsker at besøge den indsatte, herunder også advokater og diplomatiske eller konsulære repræsentanter som nævnt i § 51, stk. 2 og 3, i rådets lovudkast. Lovudkastet er herved på linie med cirkulærets bestemmelser, der ikke undtager advokater eller andre på dette punkt.

Om de begrænsninger, der består i krav om forudgående besøgstilladelse og undersøgelse af yderbeklædning og medbragte effekter, henvises til § 52 i rådets lovudkast og bemærkningerne ovenfor til den pågældende bestemmelse.

§ 53, stk. 2, i rådets lovudkast indeholder en bemyndigelse for institutionens leder til i øvrigt at fastsætte regler om besøgenes afvikling.

Bestemmelsen viderefører med enkelte sproglige ændringer § 49, stk. 6, i arbejdsgruppens lovudkast og svarer desuden til § 24, stk. 1, i cirkulæret om de indsattes adgang til brevveksling og besøg m.v.

Med rådets forslag tilsigtes ingen indholdsmæssige afvigelser i forhold til arbejdsgruppens lovudkast, jf. herved betænkningen, bd. III, s. 714. Rådet forudsætter derfor, at der også efter bemyndigelsen i straffuldbyrdelsesloven fastsættes regler om, at de besøgende skal underrettes om eventuelle særlige forskrifter, der er nødvendige af ordens- eller sikkerhedsmæssige hensyn,

og om andre praktiske forhold, som er af betydning for den besøgende, jf. herved cirkulærets § 24, stk. 2, og bemærkningerne nedenfor til § 73 i rådets lovudkast om konfiskation.

Til § 54

Efter § 49, stk. 5, i arbejdsgruppens lovudkast har en indsat ret til at have sit barn under 3 år hos sig i institutionen, hvis dette er bedst for barnet. De nærmere regler om gennemførelsen af denne ret fastsættes af justitsministeren.

Baggrunden for arbejdsgruppens forslag er et ønske om at fastholde den gældende mulighed for, at indsatte kan have deres små børn hos sig under afsoningen. Med bestemmelsen tilsigtes ikke, at børn opholder sig i afsoningsinstitutioner i videre omfang i tilfælde, hvor dette efter den nuværende praksis kan undgås ved at udstationere den indsatte, overføre den pågældende til afsoning uden for fængsel eller arresthus efter § 73 i arbejdsgruppens lovudkast om fuldbyrdelse af fængselsstraf i Kriminalforsorgens pensioner og i institutioner m.v. uden for Kriminalforsorgen eller eventuelt benåde den pågældende.

Efter arbejdsgruppens opfattelse bør selv små børn kun have fast ophold i en afsoningsinstitution, hvis der ikke er mulighed for at anbringe den indsatte andetsteds, og barnet er under 3 år, og det i øvrigt må antages at være bedst for barnet at være sammen med den indsatte, også under hensyn til forholdene i afsoningsinstitutionen eller en anden tilsvarende afsoningsinstitution. § 49, stk. 5, i arbejdsgruppens lovudkast tilsigter dog ikke at udelukke, at børn på 3 år eller derover kan forblive eller være hos den indsatte. Ved fastsættelse af de nærmere regler om indsattes ret til at være sammen med deres mindreårige børn i institutionen forudsætter arbejdsgruppen i øvrigt, at der i det enkelte tilfælde tages hensyn til, hvad der må antages at være bedst for barnet, jf. betænkningen, bd. III, s. 714.

Et særligt spørgsmål for arbejdsgruppen har været, om reglen i § 49, stk. 5, burde udskilles til en selvstændig bestemmelse. Arbejdsgruppen har dog ikke fundet tilstrække ligt grundlag for dette, idet den foreslåede bestemmelse både omfatter besøg i videre omfang end efter de almindelige besøgsregler og et mere fast ophold med overnatning i institutionen. Med henblik på at tydeliggøre dette forhold har arbejdsgruppen imidlertid foreslået, at muligheden for besøg i videre omfang end sædvanligt henføres til § 49, stk. 2, i arbejdsgruppen lovudkast, og at bestemmelsens stk. 5 herefter alene vedrører børns ophold i institutionen sammen med den indsatte, jf. betænkningen, bd. III, s. 621.

Straffelovrådet kan tiltræde, at den nuværende mulighed for, at indsatte efter omstændighederne kan have deres små børn hos sig under afsoningen, videreføres efter straffuldbyrdelsesloven.

Rådet finder imidlertid, at det ikke skal påhvile Kriminalforsorgens institutioner at tage stilling til, om det er bedst for barnet at opholde sig hos den indsatte i institutionen. Vurderingen af, om dette er stemmende med barnets tarv, bør påhvile de sociale myndigheder, der i modsat fald vil kunne træffe bestemmelse om anden anbringelse, evt. tvangsmæssigt efter de i den sociale lovgivning gældende regler. For disse tilfælde er der endvidere fastsat særlige regler om domstolsprøvelse.

Rådet foreslår på den baggrund, at bestemmelsen i stedet affattes således, at en indsat har ret til at have sit barn under 3 år hos sig i institutionen, hvis den indsatte selv er i stand til at passe barnet, jf. § 54, stk. 1, i rådets lovudkast. Med rådets forslag tilsigtes ikke i øvrigt nogen afvigelse i forhold til arbejdsgruppens lovudkast. Rådets forslag er således ikke til hinder for, at børn på 3 år eller derover efter omstændighederne kan forblive eller være hos den indsatte.

Rådet er opmærksomt på de synspunkter, der ligger bag arbejdsgruppen forslag om placering af barnereglen i lovudkastets almindelige bestemmelser om besøg. Rådet finder det imidlertid lovteknisk mest hensigtsmæssigt, at barnereglen udskilles til en særskilt paragraf, jf. § 54 i rådets lovudkast. Herved opnås en tydeliggørelse af anvendelsesområdet for barnereglen i forhold til de almindelige regler om besøg, idet den pågældende regel forbeholdes de tilfælde, hvor der er tale om et mere fast ophold med overnatning i institutionen. Det bemærkes i den forbindelse, at der i den enkelte institution efter § 51, stk. 1, 2. pkt., i rådets lovudkast kan gives tilladelse til, at den indsatte kan få besøg af sine børn i videre omfang end efter hovedreglen om besøg i § 51, stk. 1, 1. pkt., i rådets lovudkast.

§ 54, stk. 2, i rådets lovudkast indeholder en bemyndigelsesbestemmelse for justitsministeren til at fastsætte regler om gennemførelse af retten til at have sit barn under 3 år hos sig i institutionen. Udtrykket "gennemførelse af denne ret" indebærer bl.a., at retten til at have sit barn under 3 år hos sig, jf. § 54, stk. 1, i rådets lovudkast, i overens stemmelse med hidtidig praksis administrativt kan begrænses til at finde anvendelse i visse institutioner, som i henseende til indretning og klientel er egnet til ophold for små børn.

Hvis en indsat ønsker at medbringe sit barn i institutionen og i øvrigt opfylder betingelserne herfor, må vedkommende således efter omstændighederne acceptere, at straffen finder sted i en anden institution end den, som følger af § 23 i rådets lovudkast.

Om adgangen til domstolsprøvelse af afgørelser om nægtelse af tilladelse til at have sit barn under 3 år hos sig i institutionen henvises til afsnit 8 i denne betænknings kapitel 5 om klageregler m.v.

Brevveksling

Til § 55

§ 51 i arbejdsgruppens lovudkast indeholder nærmere regler om de indsattes ret til brevveksling.

§ 51 suppleres i § 52 af en særregel om ret til ukontrolleret brevveksling med visse myndigheder og enkeltpersoner.

Efter § 51, stk. 1, har en indsat ret til brevveksling.

Gennemlæsning af breve til og fra den indsatte kan alene ske, hvis dette af institutionen skønnes påkrævet af ordens- eller sikkerhedsmæssige hensyn eller for at beskytte den forurettede ved lovovertrædelsen, jf. § 51, stk. 2.

Om tilfælde, hvor gennemlæsning har fundet sted, er det i § 51, stk. 3, fastsat, at et brev efter bestemmelse af institutionens leder kan tilbageholdes, såfremt det skønnes uegnet til afsendelse af ordens- eller sikkerhedsmæssige hensyn eller af hensyn til beskyttelse af den forurettede ved lovovertrædelsen. Af tilsvarende grunde kan et tilsendt brev, som skønnes uegnet til udlevering, tilbagesendes. Den indsatte skal gøres bekendt med tilbageholdelsen eller tilbagesendelsen af brevet. Orientering af den indsatte kan dog undlades i indtil 4 uger i det omfang, hvori formålet med tilbageholdelsen eller tilbagesendelsen ellers ville forspildes.

§ 51, stk. 1-3, suppleres i § 51, stk. 4, af en bemyndigelsesbestemmelse for justitsministeren til at fastsætte nærmere regler om gennemførelsen af indsattes ret til brevveks ling.

Arbejdsgruppens udkast til regler om brevveksling bygger på det synspunkt, at de indsattes ret til brevveksling er af så væsentlig karakter, at bestemmelser herom bør optages i straffuldbyrdelsesloven.

Endvidere bør det i lovteksten præciseres, hvornår der kan foretages gennemlæsning af breve til og fra indsatte, og hvornår sådanne breve kan tilbageholdes, jf. betænkningen, bd. I, s. 140.

Straffelovrådet kan tiltræde denne opfattelse.

Rådet er endvidere enigt i, at de nuværende administrative bestemmelser på området naturligt kan danne udgangspunkt for udformningen af sådanne regler i straffuldbyrdelsesloven, jf. Justitsministeriets cirkulære nr. 217 af 18. december 1980 med senere ændringer om de indsattes adgang til brevveksling og besøg m.v. og betænkningen, bd. I, s. 137-139.

Rådet kan i det væsentlige tiltræde arbejdsgruppens forslag til affattelse af straffuldbyrdelseslovens regler om brevveksling.

Rådet finder dog, at det bør præciseres, at kompetencen til at træffe afgørelse om tilbageholdelse af et brev tilkommer institutionens leder eller den, der bemyndiges dertil, jf. herved § 55, stk. 4, i rådets lovudkast.

Bestemmelsen om tilbageholdelse af breve bringes herved på linie med de øvrige bestemmelser i straffuldbyrdelsesloven, der giver mulighed for at træffe afgørelser af særligt indgribende karakter over for den indsatte. Der henvises i den forbindelse bl.a. til rådets lovudkast § 53, stk. 1, 2. pkt., om forbud mod besøg af bestemte personer og § 60, stk. 5 og 6, om tilbageholdelse af effekter og breve m.v. i den indsattes besiddelse.

Endvidere bør det præciseres, at et tilsendt brev, der ikke bør udleveres af ordens- eller sikkerhedsmæssige hensyn eller af hensyn til beskyttelse af den forurettede ved lovovertrædelsen, som udgangspunkt skal tilbagesendes. Det bør også tydeliggøres, at et tilsendt brev kan tilbageholdes, hvis det anses for påkrævet af sikkerhedsmæssige hensyn, f.eks. fordi der er konkret mistanke om, at det pågældende brev benyttes til at begå strafbart forhold.

Lovudkastets bestemmelser om tilsendte breve bringes herved på linie med de nugældende regler i cirkulærets § 6, stk. 1, nr. 2. Det bemærkes i den forbindelse, at der med udtrykket "sikkerhedsmæssige hensyn" i straffuldbyrdelsesloven bl.a. sigtes til forebyggelse eller opklaring af strafbart forhold. Der henvises herom til bemærkningerne til §§ 3-4 i rådets lovudkast.

Rådet foreslår på den baggrund, at reglerne om tilsendte breve udskilles til en selvstændig bestemmelse, jf. § 55, stk. 5, i rådets lovudkast. Herved opnås også en tydeliggørelse af reglerne om henholdsvis breve til afsendelse og tilsendte breve.

Om breve, der tilbageholdes efter § 55, stk. 4 eller 5, i rådets lovudkast bemærkes i øvrigt, at sådanne breve kan videregives til politiet eller andre myndigheder, hvis indholdet af det pågældende brev må antages at give vedkommende myndighed anledning til videre foranstaltning. Der henvises herom til betænkningen, bd. I, s. 319.

Efter § 51, stk. 3, 3. pkt., i arbejdsgruppens lovudkast skal den indsatte gøres bekendt med tilbageholdelsen eller tilbagesendelsen af brevet.

Rådet foreslår, at det præciseres, at det er afsenderen, der som udgangspunkt skal gøres bekendt med tilbageholdelsen af brevet, jf. § 55, stk. 6, i rådets lovudkast og § 6, stk. 3, 2. pkt., i cirkulæret om de indsattes adgang til brevveksling og besøg m.v.

§ 51, stk. 4, i arbejdsgruppens lovudkast indeholder en bemyndigelse for justitsministeren til at fastsætte nærmere regler om gennemførelsen af indsattes ret til brevveksling.

Sådanne regler forudsættes ifølge arbejdsgruppen bl.a. at indeholde bestemmelser om, at breve til den indsatte kan åbnes af institutionens personale under overværelse af den indsatte. På samme måde skal breve fra den indsatte kunne lukkes af personalet under overværelse af den indsatte. Der henvises herom til betænkningen, bd. III, s. 715, og til § 5, stk. 4, i cirkulæret om de indsattes adgang til brevveksling og besøg m.v.

Rådet kan tiltræde, at der med henblik på f.eks. at modvirke indsmugling af narkotika og udsmugling af penge også i straffuldbyrdelsesloven gives mulighed for at fastsætte regler om institutionens adgang til at åbne og lukke breve i den indsattes påsyn.

Rådet finder imidlertid, at det kan give anledning til tvivl, om den foreslåede bemyndigelse giver tilstrækkelig klar hjemmel til at udstede sådanne regler.

Rådet foreslår på denne baggrund, at der i lovteksten optages udtrykkelige bestemmelser herom, således at institutionen kan åbne og lukke breve til og fra den indsatte, og at dette sker i den indsattes påsyn bortset fra tilfælde, hvor der sker gennemlæsning, jf. herved § 55, stk. 2 og 3, i rådets lovudkast.

Det bemærkes, at der med udtrykket "breve til ... den indsatte" i § 55, stk. 2, i rådets lovudkast ikke alene sigtes til breve, der er adresseret til den indsatte i institutionen, og hvor afsenderen derfor ved adresseringen til institutionen har tilkendegivet, at vedkommende er bekendt med, at modtageren er strafafsoner. Bestemmelsen omfatter også breve, der oprindeligt er adresseret til den indsattes privatadresse, men efterfølgende omadresseret eller medbragt til den indsatte i forbindelse med besøg. Som et yderligere eksempel kan peges på breve, der er bestemt til omdeling blandt flere indsatte, f.eks. breve med spørgeskemaer til brug for videnskabelige undersøgelser.

Om institutionens adgang til at undersøge de besøgendes yderbeklædning og medbragte effekter henvises til § 52 i rådets lovudkast.

Om gennemlæsning af breve i den indsattes besiddelse henvises til § 60, stk. 6, i rådets lovudkast om undersøgelse af den indsattes person og opholdsrum.

Til § 56

I § 52 i arbejdsgruppens lovudkast er der fastsat regler om de indsattes ret til ukontrolleret brevveksling med visse myndigheder og enkeltpersoner.

Efter § 52, stk. 1, har en indsat således ret til ukontrolleret brevveksling med justitsministeren, direktøren for Kriminalforsorgen, domstolene, herunder Den Særlige Klageret, anklagemyndigheden og politiet, Folketingets Ombudsmand, medlemmer af Folketinget, Den Europæiske Menneskerettighedskommission og advokater, der i medfør af retsplejelovens § 733 er antaget af justitsministeren til at beskikkes som offentlige forsvarere.

Endvidere indeholder § 52, stk. 2, en bemyndigelse for justitsministeren til at fastsætte nærmere regler om ukontrolleret brevveksling, herunder om adgang til ukontrolleret brevveksling med andre enkeltpersoner eller offentlige myndigheder.

Om den indsattes ret til at modtage "besøg" af de nævnte enkeltpersoner og myndigheder henvises til betænkningen, bd. I, s. 124, og til de indledende bemærkninger ovenfor til §§ 49-50 i rådets lovudkast.

§ 52 i arbejdsgruppens lovudkast tager udgangspunkt i de nuværende regler om ukontrolleret brevveksling i §§ 8-11 i cirkulæret om de indsattes adgang til brevveksling og besøg m.v. I forhold til de gældende regler indebærer forslaget en væsentlig udvidelse af kredsen af advokater, med hvilke den indsatte kan brevveksle ukontrolleret. Efter cirkulærets § 9, stk. 1, nr. 10-12, omfatter denne ret alene forsvareren i en verserende straffesag, i en verserende sag om prøveudskrivning fra forvaring eller i den straffesag, der har ført til indsættelse i institutionen. Som det fremgår ovenfor, medfører § 52 i arbejdsgruppens lovudkast imidlertid, at en indsat har ret til ukontrolleret brevveksling med alle de advokater, der i medfør af retsplejelovens § 733 er antaget af justitsministeren til at beskikkes som offentlige forsvarere.

Arbejdsgruppens forslag om udvidelse af kredsen af de advokater, med hvem den indsatte kan brevveksle ukontrolleret, bygger bl.a. på det synspunkt, at indsatte f.eks. i forbindelse med udarbejdelsen af en ansøgning om at søge straffesagen genoptaget ofte vil have ønske om en ny forsvarer. Bl.a. på den baggrund har nogle af arbejdsgruppens medlemmer peget på det ønskelige i princi palt at lade alle advokater være omfattet af bestemmelsen og subsidiært at lade alle sådanne advokater, der efter retsplejelovens § 773 er antaget af justitsministeren til at beskikkes som offentlige forsvarere, være omfattet af bestemmelsen.

Af betænkningen fremgår, at der under arbejdsgruppens drøftelse har været overvejende tilslutning til den opfattelse, at reglernes særlige karakter og de myndigheder og enkeltpersoner, herunder Folketingets Ombudsmand, der i øvrigt foreslås omfattet af adgangen til ukontrolleret brevveksling, ikke på det foreliggende grundlag kan siges at føre til noget egentligt behov for at udvide reglerne til at omfatte flere advokater.

Nogle medlemmer har endvidere peget på de praktiske vanskeligheder ved en sådan udvidelse af reglerne.

På den anden side har man ikke fundet tilstrækkelig anledning til at udtale sig imod en udvidelse af bestemmelsen til at omfatte alle advokater, der er antaget af justitsministeren til at beskikkes som offentlige (beneficerede) forsvarere efter reglerne i retsplejelovens § 733, stk. 1.

Arbejdsgruppens forslag er derfor udformet i overensstemmelse hermed, jf. betænkningen, bd. I, s. 126-127.

Straffelovrådet har noteret sig arbejdsgruppens synspunkter, og det er rådets konklusion, at man kan tiltræde arbejdsgruppens anbefaling.

Rådet skal imidlertid foreslå, at det i lovteksten præciseres, at adgangen til ukontrolleret brevveksling også omfatter den advokat, der er valgt af den indsatte som forsvarer i den straffesag, der har ført til indsættelse i institutionen, eller i en verserende straffesag, jf. retsplejelovens § 730. Herved bringes lovudkastets bestemmelse på linie med cirkulærets § 9, stk. 1, nr. 10 og 12, der alene anvender udtrykket "forsvareren" og således ikke gør forskel på den valgte og den beskikkede forsvarers adgang til ukontrolleret brevveksling med sin klient.

Efter § 56, stk. 1, i rådets lovudkast omfatter adgangen til ukontrolleret brevveksling herefter bl.a. den advokat, der har været beskikket eller valgt af den pågældende som forsvarer i den straffesag, der har ført til indsættelse i institutionen, eller i en verserende straffesag. Det samme gælder brevveksling i øvrigt med advokater, der i medfør af retsplejelovens § 733 er antaget af justitsministeren til at beskikkes som offentlige forsvarere.

Afgrænsningen ifølge arbejdsgruppens og rådets lovudkast af den kreds af advokater, med hvem den indsatte kan have ukontrolleret brevveksling, omfatter ikke umiddelbart forsvareren i en verserende sag om prøveudskrivning fra forvaring. Efter cirkulærets § 9, stk. 1, nr. 11, omfattes sådanne advokater som nævnt også af de nuværende administrative regler om ukontrolleret brevveksling. Baggrunden for den afvigende udformning af lovudkastet er, at henholdsvis § 52 i arbejdsgruppens og § 56 i rådets lovudkast efter placeringen i lovudkastets afsnit II angår fuldbyrdelse af fængselsstraffe og således ikke umiddelbart tager sigte på fuldbyrdelse af forvaring.

Om fuldbyrdelse af forvaring er der imidlertid fastsat særlige regler i afsnit V i arbejdsgruppens og rådets lovudkast.

Af den til § 101, stk. 1, i arbejdsgruppens lovudkast svarende bestemmelse i § 105, stk. 1, i rådets lovudkast fremgår, at forvaring fuldbyrdes efter lovens kapitel 2 om almindelige bestemmelser for fuldbyrdelse af straf og afsnit II om fuldbyrdelse af fængselsstraffe med den undtagelse, at forvaring normalt fuldbyrdes i Anstalten ved Herstedvester.

Endvidere indeholder § 105, stk. 2, i rådets lovudkast i lighed med § 101, stk. 2, i arbejdsgruppens lovudkast en bemyndigelsesbestemmelse for justitsministeren til at fastsætte regler om fuldbyrdelse af forvaring, herunder bl.a. om behandlingen af sager om prøveudskrivning. Det forudsættes i den forbindelse, at den nuværende ordning ifølge cirkulærets § 9, stk. 1, nr. 11, videreføres uændret, således at forsvareren i en verserende sag om prøveudskrivning fra forvaring også efter straffuldbyrdelsesloven omfattes af reglerne om ukontrolleret brevveksling. Der henvises herved til bemærkningerne til den pågældende bestemmelse i rådets lovudkast.

Til arbejdsgruppens opregning i § 52, stk. 1, af de myndigheder m.v., med hvem den indsatte har adgang til ukontrolleret brevveksling, føjer rådet i øvrigt Procesbevillingsnævnet, Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol, Den Europæiske Torturkomité, FN's Menneskerettighedskommission og FN's Torturkomité, jf. § 56, stk. 1, i rådets lovudkast. Herved bringes lovudkastets bestemmelser om ukontrolleret brevveksling på linie med de nuværende regler i bl.a. cirkulærets § 9, stk. 1, nr. 8 og 9. At også Procesbevillingsnævnet foreslås omfattet, har sammenhæng med, at rådet som led i klageordningen stiller forslag om en appelbegrænsningsmodel, der bl.a. medfører, at byrettens afgørelse i almindelighed kun kan indbringes for landsretten med Procesbevillingsnævnets tilladelse, jf. herved § 121 i rådets lovudkast.

Som det fremgår af arbejdsgruppens forslag, har man ikke fundet det nødvendigt eller hensigtsmæssigt i lovteksten at nævne alle de myndigheder eller enkeltpersoner, som den indsatte skal kunne brevveksle ukontrolleret med. Arbejdsgruppen har i stedet foreslået en angivelse af visse myndigheder og enkeltpersoner i lovteksten suppleret af en bemyndigelse for justitsministeren til at fastsætte regler om adgang til ukontrolleret brevveksling med andre offentlige myndigheder eller enkeltpersoner, jf. § 52, stk. 2, i arbejdsgruppens lovudkast og betænkningen, bd. I, s. 127.

Rådet kan også på dette punkt tiltræde arbejdsgruppens forslag, jf. § 56, stk. 2, 2. pkt., i rådets lovudkast.

Rådet forudsætter i lighed med arbejdsgruppen, at der ved den administrative fastsættelse af regler om ukontrolleret brevveksling med visse andre myndigheder og enkeltpersoner ikke sker nogen indskrænkning af den gruppe af myndigheder og personer, der omfattes af de nuværende administrative regler om adgang til ukontrolleret brevveksling, jf. betænkningen, bd. I, s. 127. Der sigtes i den forbindelse bl.a. til cirkulærets § 10, stk. 1, nr. 3, om diplomatiske eller konsulære repræsentanter fra vedkommendes hjemland, jf. herved Wienerkonventionens art. 36, stk. 1, litra c, og bemærkningerne ovenfor til §§ 51-53 i rådets lovudkast om besøg. Rådet foreslår på den baggrund, at det i den til § 52, stk. 2, i arbejdsgruppens lovudkast svarende bestemmelse i § 56, stk. 2, i rådets lovudkast tydeliggøres, at bemyndigelsen bl.a. omfatter regler om adgang til ukontrolleret brevveksling med andre enkeltpersoner eller danske eller udenlandske offentlige myndigheder.

At en brevveksling er ukontrolleret, indebærer både efter arbejdsgruppens og rådets lovudkast, at institutionen ikke kan åbne, gennemlæse eller tilbageholde breve afsendt mellem den indsatte og de pågældende myndigheder og enkeltpersoner, jf. betænkningen, bd. III, s. 715. Lovudkastet afviger herved fra den nugældende ordning, hvorefter institutionen i visse tilfælde kan åbne og lukke sådanne breve i den indsattes påsyn, jf. cirkulærets §§ 9-10. Baggrunden for forslaget er, at den indsatte til enhver tid skal have mulighed for at klage til visse myndigheder m.v. uden for institutionen og eventuelt tillige uden for Kriminalforsorgen over forholdene i institutionen eller over behandlingen af sin sag, jf. betænkningen, bd. III, sm.st.

Anvendelsen af udtrykket "ukontrolleret" i § 56 i rådets lovudkast tilsigter imidlertid ikke at udelukke, at institutionen kan gennemlyse breve, der omfattes af § 56, hvis der af ordens- eller sikkerhedsmæssige grunde findes behov for det.

Rådet er endvidere opmærksomt på, at der i nogle tilfælde kan være tvivl om, hvorvidt breve til og fra den indsatte reelt er sendt fra eller sendes til personer og myndigheder, der er omfattet af reglerne om ukontrolleret brevveksling, jf. betænkningen, bd. III, s. 716.

Med henblik på sådanne tilfælde foreslås det derfor, at bemyndigelsesbestemmelsen i § 56, stk. 2, udformes således, at der bliver udtrykkelig hjemmel til i forbindelse med udstedelse af regler om ukontrolleret brevveksling også at fastsætte regler om kontrol af afsenderens identitet, § 56, stk. 2, 1. pkt., i rådets lovudkast. Med bestemmelsen sigtes f.eks. til, at institutionen efter omstændighederne kan rette henvendelse til vedkommende myndighed m.v. eller tilbagesende brevet til den angivne afsender.

Telefonsamtaler

Til § 57

§ 53 i arbejdsgruppens lovudkast fastsætter regler om de indsattes adgang til at føre telefonsamtaler.

Efter § 53, stk. 1, har en indsat ret til at føre telefonsamtaler i det omfang, det er praktisk muligt. Adgangen til at føre telefonsamtaler kan nægtes eller betinges af, at telefonsamtalen påhøres eller afluttes af personale i institutionen, hvis dette findes nødvendigt af ordens- eller sikkerhedsmæssige hensyn eller af hensyn til beskyttelse af den forurettede ved lovovertrædelsen. Såfremt telefonsamtalen påhøres eller afluttes, skal den anden part gøres bekendt hermed.

Bestemmelserne i § 53, stk. 1, suppleres i § 53, stk. 2, af en bemyndigelsesbestemmelse for justitsministeren til at fastsætte nærmere regler om indsattes adgang til at føre telefonsamtaler.

Det er arbejdsgruppens opfattelse, at adgangen for de indsatte til at føre telefonsamtaler er af så væsentlig karakter, at der i straffuldbyrdelsesloven bør optages regler herom.

Det bør endvidere præciseres, i hvilket omfang en tilladelse til at føre telefonsamtaler kan betinges af, at telefonsamtalen påhøres eller afluttes af institutionen. Arbejdsgruppen er i den forbindelse indforstået med, at varetagelsen af de sikkerhedsmæssige opgaver i de lukkede fængsler må medføre kontrol af samtalepartner, og at indsattes telefonsamtaler fra sådanne fængsler normalt må påhøres eller eventuelt afluttes af institutionen, jf. betænkningen, bd. I, s. 140.

Ved udformningen af lovudkastets § 53 har arbejdsgruppen taget udgangspunkt i de administrative regler på området. Der henvises i den forbindelse til afsnit III om telefonsamtaler i Justitsministeriets cirkulære nr. 217 af 18. december 1980 med senere ændringer om de indsattes adgang til brevveksling og besøg m.v.

Straffelovrådet er enigt i arbejdsgruppens synspunkter og kan derfor også i det væsentlige tiltræde arbejdsgruppens forslag til udformning af lovudkastets bestemmelse om de indsattes adgang til at føre telefonsamtaler.

Rådet finder det imidlertid rigtigst, at det kommer til at fremgå udtrykkeligt af lovteksten, at der bl.a. af sikkerhedsmæssige grunde som udgangspunkt sker påhør eller aflytning af telefonsamtaler i lukkede institutioner, dvs. arresthuse og lukkede fængsler.

Rådet foreslår på den baggrund, at den til § 53 i arbejdsgruppens lovudkast svarende bestemmelse i § 57 i rådets lovudkast i stedet affattes således, at der som stk. 1 indsættes en bestemmelse, hvorefter en indsat har ret til at føre telefonsamtaler i det omfang, det er praktisk muligt.

Bestemmelsen omfatter både arresthuse og åbne og lukkede fængsler. Med udtrykket "i det omfang, det er praktisk muligt," sigtes bl.a. til, at der kan fastsættes begrænsninger vedrørende hyppighed og længde af de indsattes telefonsamtaler under hensyn til de personaleressourcer, der medgår til at påhøre eller aflytte telefonsamtaler i de lukkede institutioner, jf. bemærkningerne nedenfor til § 57, stk. 3, i rådets lovudkast.

Som stk. 2 i § 57 i rådets lovudkast foreslås indsat en bestemmelse, hvorefter adgangen til at føre telefonsamtaler kan nægtes, hvis dette findes nødvendigt af ordens- eller sikkerhedsmæssige hensyn eller af hensyn til beskyttelse af den forurettede ved lovovertrædelsen.

I lighed med § 57, stk. 1, i rådets lovudkast omfatter denne bestemmelse både arresthuse og åbne og lukkede fængsler. Rådet er opmærksomt på, at adgangen til at nægte indsatte at føre telefonsamtaler har mindre praktisk betydning i de åbne fængsler, hvor der overalt er installeret mønt- eller korttelefoner. Rådet har på den baggrund overvejet, om adgangen til at nægte indsatte at føre telefonsamtaler bør ophæves, for så vidt angår de åbne fængsler. Bestemmelsen vil imidlertid fortsat kunne finde anvendelse i åbne fængsler, hvor de indsatte i almindelighed har adgang til at installere privat telefon på egen stue, men hvor dette som hidtil bør kunne nægtes, hvis der er konkret risiko for misbrug. Om forbud mod besiddelse af mobiltelefoner henvises til § 36 i rådets lovudkast vedrørende besiddelse af egne genstande i institutionen.

Med § 57, stk. 2, i rådets lovudkast tilsigtes ingen indskrænkning i forhold til de nugældende regler om tilladelse til at føre telefonsamtale med forsvareren i en verserende straffesag eller en sag om prøveudskrivning fra forvaring, jf. herved cirkulærets § 25, stk. 3. Også efter straffuldbyrdelsesloven forudsættes en indsat derfor normalt at kunne føre telefonsamtale med forsvareren i en verserende straffesag eller med andre, som den indsatte efter § 56 i rådets lovudkast kan brevveksle ukontrolleret med. Om adgangen til at føre telefonsamtale med forsvareren i en sag om prøveudskrivning fra forvaring henvises desuden til rådets bemærkninger til § 105 i lovudkastets afsnit V, kap. 19 om fuldbyrdelse af forvaring.

Efter § 57, stk. 3, i rådets lovudkast påhøres eller aflyttes telefonsamtaler i lukkede institutioner, dvs. arresthuse og lukkede fængsler, af personale i institutionen, medmindre dette ikke findes nødvendigt af de i § 57, stk. 2, nævnte grunde. Såfremt telefonsamtalen påhøres eller afluttes, skal samtaleparterne forinden gøres bekendt hermed.

At telefonsamtaler i lukkede institutioner normalt påhøres eller afluttes, indebærer en afvigelse i forhold til de gældende administrative regler i cirkulærets § 25, stk. 2, hvorefter tilladelse til at føre telefonsamtale efter omstændighederne af ordens- eller sikkerhedsmæssige hensyn, herunder for at forebygge straftbart forhold, kan betinges af, at telefonsamtalen påhøres. Af § 57, stk. 3, i rådets lovudkast følger dog også, at indsatte i en lukket institution efter omstændighederne har adgang til at føre telefonsamtale uden sådanne begrænsninger, hvis der i det enkelte tilfælde ikke foreligger ordens- eller sikkerhedsmæssige hensyn eller hensyn til beskyttelse af den forurettede ved lovovertrædelsen, der kan begrunde, at telefonsamtalen påhøres eller afluttes.

Endelig rummer § 57, stk. 4, i rådets lovudkast en bemyndigelsesbestemmelse for justitsministeren til at fastsætte regler om gennemførelsen af retten til at føre telefonsamtaler.

Bestemmelsen svarer med enkelte ændringer til § 53, stk. 2, i arbejdsgruppens lovudkast. Det kan også efter rådets lovudkast forudsættes, at udgifterne til telefonsamtaler normalt afholdes af den indsatte, jf. betænkningen, bd. III, s. 716.

Aviser, bøger m.v.

Til § 58

§ 54 i arbejdsgruppens lovudkast fastsætter regler om de indsattes muligheder for at holde sig orienteret ved avislæsning og gennem radio- og fjernsynsudsendelser m.v.

Efter § 54, stk. 1, skal en indsat have mulighed for at holde sig orienteret ved avislæs ning, gennem radio- og fjernsynsudsendelser m.v.

Endvidere har en indsat ret til at låne bøger og tidsskrifter gennem det offentlige biblioteksvæsen, jf. § 54, stk. 2.

Endelig skal der efter § 54, stk. 3, så vidt muligt gives udenlandske indsatte mulighed for at læse aviser, tidsskrifter, bøger m.v. på deres eget sprog.

Straffelovrådet kan tiltræde arbejdsgruppens lovudkast og skal derfor kun foreslå nogle mindre ændringer i affattelsen af den pågældende bestemmelse, jf. herved § 58 i rådets lovudkast.

Bl.a. foreslås bestemmelsen om udenlandske indsatte i den til § 54, stk. 3, i arbejdsgruppens lovudkast svarende bestemmelse i § 58, stk. 3, i rådets lovudkast i stedet affattet således, at udenlandske indsatte så vidt muligt bør have adgang til aviser, tidsskrifter, bøger m.v. på deres eget sprog. Ændringerne er alene af redaktionel karakter, og der tilsigtes derfor ingen indholdsmæssige afvigelser i forhold til arbejdsgruppens lovudkast, jf. betænkningen, bd. I, s. 186-187, og bd. III, s. 716-717.

Kontakt til medierne

Til § 59

§ 55 i arbejdsgruppens lovudkast indeholder bestemmelser om den indsattes kontakt til pressen.

Efter § 55, stk. 1, i arbejdsgruppens lovudkast har en indsat ret til at lade sig interviewe af pressen. Justitsministeren kan dog ud fra ordens- eller sikkerhedsmæssige hensyn, for at beskytte den forurettede ved lovovertrædelsen, for i særlige tilfælde at beskytte den indsatte selv eller for i øvrigt at modvirke en åbenbar krænkelse af retsfølelsen fastsætte regler om begrænsninger i indsattes adgang til i institutionen at lade sig interviewe af pressen.

Af § 55, stk. 2, fremgår, at en indsat ikke må lade sig fotografere af pressen på institutionens område, medmindre institutionens leder har givet samtykke hertil.

Arbejdsgruppen har forudsat, at begrænsninger i indsattes adgang til at lade sig interviewe alene gennemføres i særlige tilfælde, hvor de nævnte hensyn med afgørende vægt taler for en sådan begrænsning, jf. betænkningen, bd. III, s. 717.

De foreslåede bestemmelser skal i øvrigt sammenholdes med § 51 i arbejdsgruppens lovudkast (§ 55 i rådets lovudkast) om brevveksling, hvorefter indsatte har adgang til at rette skriftlig henvendelse til bl.a. dagspressen og de elektroniske medier. Endvidere vil de indsatte under udgang og i forbindelse med besøg normalt også kunne opnå kontakt med repræsentanter for pressen, jf. §§ 44-48 og §§ 49-50 i arbejdsgruppens lovudkast (§§ 46-50 og 51-53 i rådets lovudkast).

Efter de gældende administrative regler og praksis har indsatte mulighed for at henvende sig til pressen både skriftligt og - for så vidt angår de åbne anstalter - telefonisk. De indsatte kan også under udgang kontakte pressen, herunder ved deltagelse i tv-interviews, forudsat at der ikke herved sker en væsentlig tilsidesættelse af det formål, hvortil udgangen er bestemt. I øvrigt kan pressen besøge de indsatte i den almindelige besøgstid.

Regler om offentlighedens adgang til Kriminalforsorgens anstalter og arresthuse er fastsat i cirkulære nr. 163 af 13. september 1978. Efter disse regler kan institutionens leder bl.a. meddele tilladelse til besøg af repræsentanter for radio og fjernsyn samt dagspressen. Endvidere kan institutionens leder tillade interview med og fotografering af indsatte. En sådan tilladelse bør i almindelighed kun gives efter fornøden vejledning af den indsatte. Tilladelse bør dog ikke gives til indsatte, der på grund af ung alder eller psykiske forhold må antages ikke at være i stand til at overskue følgerne af et samtykke til at lade sig interviewe eller fotografere. Afgørelser om tv-interviews træffes af Direktoratet for Kriminalforsorgen.

De gældende regler tilsigter på den ene side at tilgodese hensynet til den videst mulige offentlighed om fængselsforhold og på den anden side at varetage beskyttelseshensyn dels over for den indsatte i almindelighed, dels over for enkelte svage indsatte. Cirkulæret indeholder ikke nærmere regler om de hensyn, der ud over hensynet til beskyttelsen af enkelte indsatte bør

varetages ved disse afgørelser.

Direktoratet for Kriminalforsorgen har oplyst, at ordens- og sikkerhedshensyn efter praksis indgår med vægt ved vurderingen af, om der kan gives tilladelse. På baggrund af tv-mediets betydelige og særlige gennemslagskraft tillægges endvidere hensynet til retsfølelsen særlig vægt. Efter praksis vil der normalt blive givet tilladelse til tv-interviews, når generelle kriminalpolitiske forhold, f.eks. afsoningsforholdene, ønskes belyst. Der gives også ofte tilladelse til filmede optagelser vedrørende dagligdagen i fængslerne. Derimod gives der på grund af hensynet til retsfølelsen som udgangspunkt afslag, hvis den indsattes egen sag eller kriminalitet indgår som en væsentlig del af interviewet. Endvidere gives der normalt afslag på tv-optagelser, hvis fængslet skal benyttes som kulisse for mere underholdende indslag, eller hvor det alene er den pågældendes status som indsat, der begrunder ønsket om tv-interview, uden at interviewet i øvrigt vedrører fængselsforhold eller kriminalpolitiske emner.

Straffelovrådets flertal (Jacques Hermann, Torsten Hesselbjerg, Kaspar Linkis, Annemette Møller, Christian Tranning og Sven Ziegler) kan i det væsentlige tiltræde arbejdsgruppens lovudkast. Flertallet skal imidlertid foreslå, at bestemmelsen, jf. herved § 59 i rådets lovudkast, i stedet affattes således, at en indsat efter § 59, stk. 1, har ret til i institutionen at udtale sig og i den forbindelse at lade sig fotografere til medierne, og at denne ret efter § 59, stk. 2, kan begrænses af ordens- eller sikkerhedsmæssige hensyn, for at beskytte den forurettede ved lovovertrædelsen eller for i øvrigt at modvirke en åbenbar krænkelse af retsfølelsen. Disse bestemmelser foreslås i § 59, stk. 3, suppleret af en bemyndigelsesbestemmelse, hvorefter justitsministeren kan fastsætte regler om gennemførelsen af de indsattes ret efter stk. 1.

Der er i den statsretlige teori rejst spørgsmål om, i hvilket omfang der kan gøres indskrænkning i den indsattes kontakt til medierne med henvisning til "hensynet til retsfølelsen". Der henvises i den forbindelse til Henrik Zahle, Menneskerettigheder, Dansk forfatningsret, bd. 3, 1997, s. 84.

Folketingets Ombudsmand har senest i en sag fra 1995 udtalt sig om dette spørgsmål, jf. Folketingets Ombudsmands beretning 1995 s. 170 ff. I den konkrete sag klagede en advokat over, at Direktoratet for Kriminalforsorgen under henvisning til hensynet til retsfølelsen havde afslået at give en tv-station tilladelse til at interviewe en indsat i fængslet. Advokaten mente bl.a., at det var ulovligt at lægge vægt på dette hensyn, og at afgørelsen var i strid med ytringsfriheden efter artikel 10 i Den Europæiske Menneskerettighedskonvention og eventuelt grundlovens § 77. Ombudsmanden udtalte, at det ikke var ulovligt at lægge vægt på hensynet til retsfølelsen, og at afgørelsen ikke var i strid med Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 10 eller grundlovens § 77.

Som det fremgår af § 55, stk. 1, i arbejdsgruppens lovudkast og § 59, stk. 2, i rådets lovudkast, er adgangen til at gøre indgreb i en indsats ret til at kontakte medierne i lighed med den nuværende praksis på området forbeholdt særlige tilfælde, hvor indgrebet sker for at modvirke en åbenbar krænkelse af retsfølelsen. Ifølge arbejdsgruppens bemærkninger, som rådets flertal kan tiltræde, forudsættes det i den forbindelse, at begrænsninger i retten til at kontakte medierne alene gennemføres i særlige tilfælde, hvor hensynene i bestemmelsen med afgørende vægt taler for en sådan begrænsning, jf. betænkningen, bd. III, s. 717.

Det er flertallets opfattelse, at den foreslåede adgang i § 59, stk. 2, i rådets lovudkast til at gøre indgreb i den indsattes mulighed for - i institutionen - at komme i kontakt med medierne for at modvirke en åbenbar krænkelse af retsfølelsen må anses for forenelig med grundlovens § 77 og artikel 10 i Den Europæiske Menneskerettighedskonvention.

Flertallets forslag indebærer bl.a., at spørgsmålet om fotografering i tilknytning til interviews reguleres på samme måde som adgangen til at udtale sig, dvs. at den indsatte som udgangspunkt har ret til at lade sig fotografere, men at der efter omstændighederne kan fastsættes begrænsninger i denne ret ud fra de hensyn, der fremgår af § 59, stk. 2. Det bemærkes i den forbindelse, at der ikke uden for de tilfælde, der reguleres af straffuldbyrdelseslovens § 59, består en almindelig adgang til at fotografere uden forudgående tilladelse, jf. herved straffelovens § 264 a.

Ordet "medierne" afgrænses på samme måde som udtrykket "massemedier" efter medieansvarsloven. Der henvises herom til medieansvarslovens § 1, jf. lov nr. 348 af 6. juni 1991 som ændret ved § 79 i lov nr. 1065 af 23. december 1992 om radio- og fjernsynsvirksomhed.

Flertallets forslag afviger fra arbejdsgruppens lovudkast ved ikke at indeholde bestemmelser om, at kontakten til medierne kan begrænses i særlige tilfælde for at beskytte den indsatte selv. Det skyldes, at der i medieansvarsloven er optaget bestemmelser om presseetik, der bl.a. indebærer, at Pressenævnet overvåger, om massemediernes indhold og handlemåde er i overensstemmelse med god presseetik, jf. lovens § 34 og § 43, stk. 1, nr. 1. Rådets flertal finder på den baggrund, at det ikke er nødvendigt også at optage bestemmelser om hensynet til beskyttelse af den indsatte selv i lovudkastets § 59, stk. 2.

Med flertallets forslag tilsigtes ikke i øvrigt nogen indholdsmæssig afvigelse i forhold til arbejdsgruppens lovudkast. jf. betænkningen, bd. I, s. 129, og bd. III, s. 623 og 717. Det forudsættes, at der efter omstændighederne bl.a. kan fastsættes begrænsninger i indsattes kontakt til medierne af ordens- og sikkerhedsmæssige grunde, hvis der er tale om kontakt, som kræver særlig overvågning af personale, f.eks. i tilfælde, hvor en fængselsfunktionær følger med rundt under filmoptagelse m.v. i institutionen.

Et mindretal (Jørgen Bang og Vagn Greve) kan ikke tilslutte sig flertallets forslag til formulering af § 59, stk. 2, hvorefter en indsats ret til at udtale sig til medierne i institutionen kan begrænses "for at beskytte den forurettede ved lovovertrædelsen", eller såfremt udtalelsen formodes eventuelt at komme til at indeholde "en åbenbar krænkelse af retsfølelsen".

Bestemmelsen er baseret på en forudgående vurdering af de udtalelser, der muligvis vil blive fremsat, og som sådan i tvivlsom overensstemmelse med grundlovens censurbestemmelse.

Den sidstnævnte begrænsnings overensstemmelse med Den Europæiske Menneskeret tighedskonventions art. 10 er tvivlsom. Jf. herved bl.a. , at udtalelser, som vil "offend, shock or disturb", er beskyttede af denne, jf. Lorenzen, Rehof & Trier's kommentar s. 271. Og i den af § 59 regulerede situation er der ydermere alene tale om, at fængslets ledelse antager, at sådanne udtalelser kan fremkomme.

Henvisningen til retsfølelsen er sprogligt for lidt præcis i betragtning af, at den skal danne grundlag for begrænsninger af en af de mest fundamentale menneskerettigheder. Den er ydermere problematisk, fordi dens anvendelse i praksis - til trods for formuleringen - næppe vil blive baseret på en vurdering af den indsatte, men på fængslets opfattelse af det pågældende medies almindelige omdømme (seriøst medie eller uansvarligt og sensationspræget).

Begrænsningen er unødvendig, idet alle de rimelige begrænsninger allerede er omfattet af de øvrige led i udkastets § 59, stk. 2, samt af de materielle straffebestemmelser (specielt straffelovens regler om freds- og ærekrænkelser).

I denne forbindelse må det også fremhæves, at § 59, stk. 1, også efter mindretallets opfattelse alene omfatter de medier, der er omfattet af medieansvarsloven. Det betyder bl.a., at det interviewende og formidlende medie udover at være undergivet den almindelige straffelovgivning også omfattes af de presseetiske regler og det særlige sanktionssystem, der gælder på dette område.

Kapitel 10

Indgreb over for den indsatte

Undersøgelse af den indsattes person og opholdsrum

Til § 60

§ 56 i arbejdsgruppens lovudkast indeholder regler om visitation og fotografering.

Efter § 56, stk. 1, kan institutionen undersøge, hvilke effekter en indsat har i sin besiddelse i sit opholdsrum eller på sin person, hvis en sådan visitation er nødvendig for at sikre, at ordensbestemmelser overholdes, eller sikkerhedshensyn iagttages, herunder når den indsatte indsættes i institutionen, hvis den indsatte mistænkes for uretmæssig besiddelse af effekter, før og efter besøg eller før og efter fravær fra institutionen eller opholdsafdelingen.

I § 56, stk. 2, er det fastsat, at visitation ikke må gennemføres, hvis det efter indgrebets formål og den krænkelse og det ubehag, som indgrebet må antages at forvolde, ville være et uforholdsmæssigt indgreb.

Hertil føjes i § 56, stk. 3, et krav om, at visitation skal foretages så skånsomt, som omstændighederne tillader. Visitation, der indebærer afklædning, må så vidt muligt kun overværes af personer af samme køn som den indsatte eller af sundhedspersonale. Endvidere må en egentlig legemsundersøgelse kun foretages under medvirken af en læge. Lægen tager stilling til, om indgrebets gennemførelse under hensyn til den hermed forbundne smerte og risiko samt den indsattes tilstand er lægeligt forsvarligt.

Desuden rummer § 56, stk. 4, en bestemmelse om institutionens adgang til at fotografere den indsatte med henblik på senere identifikation, og endelig indeholder § 56, stk. 5, en bemyndigelsesbestemmelse for justitsministeren til at fastsætte nærmere regler om gennemførelsen af visitation og fotografering.

Lovudkastets bestemmelser om visitation bygger hovedsageligt på det synspunkt, at det i en række situationer vil være nødvendigt at foretage indgreb over for den indsatte i form af visitation. Efter arbejdsgruppens opfattelse har sådanne indgreb en så alvorlig karakter, at der i straffuldbyrdelsesloven bør optages bestemmelser herom.

Arbejdsgruppen foreslår, at bestemmelser om visitation foruden en definition af indgrebet bør indeholde en angivelse af de betingelser, hvorunder indgrebet kan anvendes. I sammenhæng hermed foreslås det bl.a. fastslået, at det er en forudsætning, at andre og lempeligere midler har været forsøgt eller åbenbart vil være utilstrækkelige (proportionalitetsgrundsætningen).

Endvidere bør der optages en bestemmelse om skånsomhedsgrundsætningen, dvs. det forhold, at indgrebet skal foretages så skånsomt, som omstændighederne tillader.

Desuden bør lovteksten indeholde et krav om, at visitation i form af en egentlig legemsundersøgelse altid skal foretages af en læge. Der henvises herom til betænkningen, bd. I, s. 218.

Straffelovrådet kan tiltræde arbejdsgruppens synspunkter.

Rådet skal dog foreslå, at udtrykket "visitation" i lovteksten erstattes med ordet "undersøgelse", og at overskriften til den til § 56 i arbejdsgruppens lovudkast svarende bestemmelse i § 60 i rådets lovudkast i stedet for "Visitation og fotografering" betegnes "Undersøgelse af den indsattes person og opholdsrum". Baggrunden for rådets forslag er, at sigtet med straffuldbyrdelsesloven bl.a. er at tjene som vejledning for de indsatte, og at ordet "undersøgelse" forekommer at være en mere enkel betegnelse for de indgreb, der reguleres i § 60. I rådets overvejelser indgår også, at der i retsplejelovens kapitel 72 om legemsindgreb gøres brug af udtrykket "legemsundersøgelse" som beteg nelse for visse legemsindgreb, der foretages som led i efterforskningen af strafbare forhold. Om fotografering og optagelse af fingeraftryk af den indsatte med henblik på senere identifikation henvises til § 61 i rådets lovudkast.

Rådet finder i lighed med arbejdsgruppen, at de administrative regler på området naturligt kan danne udgangspunkt for udformningen af lovudkastets bestemmelser om undersøgelse af den indsattes person og opholdsrum. Der henvises i den forbindelse til Justitsministeriets cirkulære nr. 215 af 15. december 1980 med senere ændringer om visitation af de indsatte og deres opholdsrum, jf. herved betænkningen, bd. I, s. 215-216. I rådets overvejelser indgår også den lovtekniske udformning af de nuværende regler om legemsindgreb i retsplejelovens kap. 72, der bygger på Strafferetsplejeudvalgets betænkning nr. 1104/1987 om legemsindgreb under efterforskning, jf. herved arbejdsgruppens betænkning, bd. I, s. 217-218.

Rådet kan på den baggrund i det væsentlige tiltræde arbejdsgruppens forslag til udformning af § 56 i arbejdsgruppens lovudkast. Rådet finder dog, at det med udtrykket "på sin person" i § 56, stk. 1, i arbejdsgruppens lovudkast kan give anledning til tvivl, i hvilket omfang der med hjemmel i den pågældende bestemmelse kan foretages undersøgelse vedrørende den indsattes person. Det skyldes, at der samtidig i § 56, stk. 3, i arbejdsgruppens lovudkast om skånsomhedsgrundsætningen tales om en "egentlig legemsundersøgelse", og at der i arbejdsgruppens bemærkninger til § 56, stk. 3, sondres mellem en "egentlig legemsundersøgelse" og en "legemsbesigtigelse". Med en "egentlig legemsundersøgelse" sigter arbejdsgruppen til en nærmere undersøgelse af legemet, herunder dets hulrum, udtagelse af blodprøver eller andre tilsvarende prøver, røntgenundersøgelser og lign. Med en "legemsbesigtigelse" sigtes alene til en besigtigelse af legemets ydre, optagelse af fotografier, fingeraftryk og lign. samt visitation af det tøj, som den pågældende er iført, jf. betænkningen, bd. III, s. 718.

Endvidere fremgår det af cirkulæret om visitation af de indsatte og deres opholdsrum, at der gælder skærpede krav ved visse former for visitation. Er der således grund til at antage, at visitation af den indsattes legeme ikke kan gennemføres alene ved en besigtigelse, skal visitationen foretages af en læge. Sådan visitation kan kun foretages i tilfælde, hvor der foreligger begrundet formodning om, at den indsatte er i uretmæssig besiddelse af effekter. Beslutning herom skal i øvrigt træffes af anstaltens vagthavende leder/arrestforvareren, jf. cirkulærets § 3.

Rådet foreslår på den baggrund, at der som et nyt stk. 2 i § 60 i rådets lovudkast indsættes en bestemmelse, hvorefter institutionens leder eller den, der bemyndiges dertil, af ordens- eller sikkerhedsmæssige hensyn kan træffe bestemmelse om en nærmere undersøgelse af den indsattes person, hvis der er bestemte grunde til at antage, at den indsatte er i uretmæssig besiddelse af effekter.

Med udtrykket "undersøge, hvilke effekter en indsat har i sin besiddelse på sin person" i § 60, stk. 1, i rådets lovudkast sigter rådet herefter til indgreb, der har karakter af legemsbesigtigelse, dvs. de former for indgreb, hvor der ikke sker nogen indtrængen i det menneskelige legeme eller nogen egentlig befoling af legemet i undersøgelsesøjemed. Der tænkes bl.a. på besigtigelse, der ikke kræver egentlig afklædning, men f.eks. opknapning af en skjorte eller opsmøgning af et ærme for at se efter skjulte effekter. Om fotografering og optagelse af fingeraftryk af den indsatte med henblik på senere identifikation henvises til § 61 i rådets lovudkast.

Om de ovennævnte indgreb gælder efter § 60, stk. 1, i rådets lovudkast, at indgrebet kan foretages, når det efter omstændighederne er nødvendigt for at sikre, at ordensbestemmelser overholdes, eller sikkerhedshensyn iagttages, herunder i de i bestemmelsens nr. 1-4 nævnte tilfælde. Med rådets lovudkast tilsigtes ingen indholdsmæssig afvigelse på dette punkt i forhold til arbejdsgruppens lovudkast. Også efter rådets lovudkast kan der derfor forekomme andre tilfælde, hvor bestemmelsen kan finde anvendelse, f.eks. tilfælde, hvor institutionen ønsker at foretage undersøgelse af påklædningen hos en gruppe af indsatte, fordi der er begrundet mistanke om, at én eller flere i gruppen er i uretmæssig besiddelse af effekter, jf. herved cirkulærets § 1, stk. 4.

Med udtrykket "nærmere undersøgelse af den indsattes person" i § 60, stk. 2, i rådets lovudkast sigtes til de indgreb, hvor befoling af legemet er et led i selve undersøgelsen. Der tænkes bl.a. på ydre undersøgelser, der består i en befoling af legemets overflade, f.eks. for at finde kapsler skjult under huden, udtagelse af blodprøver og ultralyd- og røntgenundersøgelser. Endvidere kan nævnes undersøgelse af legemets hulrum og andre undersøgelser af legemets indre, f.eks. rectoskopi og gynækologisk undersøgelse, jf. herved retsplejelovens § 792, stk. 1, nr. 2, om legemsundersøgelser og betænkningen, bd. III, s. 718.

Om sådanne indgreb gælder efter § 60, stk. 2, i rådets lovudkast, at de alene kan iværksættes af ordens- eller sikkerhedsmæssige hensyn efter beslutning, truffet af institutionens leder eller den, der bemyndiges hertil. Endvidere forudsætter et indgreb af denne karakter, at der i det enkelte tilfælde er bestemte grunde til at antage, at den indsatte er i uretmæssig besiddelse af effekter, jf. herved cirkulærets § 3. Det indebærer, at der f.eks. ikke vil kunne gennemføres en nærmere undersøgelse af den indsattes person i tilfælde, hvor der alene er begrundet mistanke om, at en eller flere personer i en gruppe er i uretmæssig besiddelse af effekter, jf. cirkulærets § 1, stk. 4.

I § 60, stk. 3 og 4, i rådets lovudkast videreføres med enkelte redaktionelle ændringer bestemmelserne i § 56, stk. 2 og 3, i arbejdsgruppens lovudkast om henholdsvis pro portionalitets- og skånsomhedsgrundsætningen. Det indebærer, at proportionalitets- og skånsomhedsgrundsætningen finder anvendelse både ved undersøgelser af den i § 60, stk. 1 og 2, omhandlede karakter.

Rådet ville i lighed med arbejdsgruppen foretrække, om der i straffuldbyrdelsesloven kunne optages en regel, hvorefter undersøgelse af den indsattes person kun må foretages af personer af samme køn som den undersøgte, medmindre der er tale om en ren overfladisk undersøgelse af den indsattes tøj, jf. betænkningen, bd. I, s. 218. Rådet har imidlertid noteret sig, at fordelingen af mandligt og kvindeligt opsynspersonale ville vanskeliggøre gennemførelsen af en sådan ordning i praksis, ikke mindst i arresthuse. Reglen ville derfor kunne få den utilsigtede virkning, at kvindelige indsatte, der ønskes undersøgt, måtte henvises i ønrum i en ofte længere periode, før undersøgelsen kunne gennemføres.

Rådet kan på den baggrund tilslutte sig, at arbejdsgruppen ikke har stillet forslag om en sådan regel, men i stedet foreslået, at undersøgelse, der indebærer afklædning, så vidt muligt kun må overværes af personer af samme køn som den undersøgte eller af sundhedspersonale.

Rådet har fundet anledning til at præcisere, at bestemmelsen også tager sigte på den personkreds, der skal foretage undersøgelsen, jf. § 60, stk. 4, 2. pkt., i rådets lovudkast, hvorefter undersøgelse, der indebærer afklædning, så vidt muligt kun må foretages og overværes af personer af samme køn som den indsatte eller af sundhedspersonale. Rådet har ikke herved tilsigtet nogen indholdsmæssig afvigelse i øvrigt i forhold til arbejdsgruppens lovudkast vedrørende skånsomhedsgrundsætningen, jf. betænkningen, bd. I, s. 218-219, og bd. III, s. 718.

§ 56 i arbejdsgruppens lovudkast indeholder ingen bestemmelser om institutionens adgang til at tilbageholde effekter og til at gennemlæse og tilbageholde breve m.v., der findes i den indsattes besiddelse, jf. herved §§ 5-7 i cirkulæret om de indsattes adgang til brevveksling og besøg m.v. Rådet finder, at det kan give anledning til tvivl, i hvilket omfang der efter straffuldbyrdelsesloven er adgang til at gennemlæse breve m.v. og tilbageholde breve m.v. og andre effekter, der findes i forbindelse med en undersøgelse efter § 56 i arbejdsgruppens lovudkast.

Rådet foreslår derfor, at der som stk. 5 i § 60 i rådets lovudkast indsættes en bestemmelse, hvorefter institutionens leder eller den, der bemyndiges dertil, kan træffe bestemmelse om tilbageholdelse af effekter, der findes i den indsattes besiddelse, hvis det skønnes påkrævet af ordens- eller sikkerhedsmæssige hensyn.

Endvidere foreslås som stk. 6 i samme paragraf indsat en bestemmelse, hvorefter insti tutionen kan gennemlæse og institutionens leder eller den, der bemyndiges hertil, kan træffe bestemmelse om tilbageholdelse af breve og andre optegnelser, der findes i den indsattes besiddelse, hvis det skønnes påkrævet af ordens- eller sikkerhedsmæssige hensyn. § 56 i rådets lovudkast finder herved tilsvarende anvendelse.

Med ordet "optegnelser" sigtes f.eks. til dagbøger, regnskaber m.v. Henvisningen til § 56 i rådets lovudkast indebærer, at lovudkastets bestemmelser om den indsattes ret til ukontrolleret brevveksling også finder anvendelse på breve i den indsattes besiddelse. Der henvises i den forbindelse til rådets bemærkninger ovenfor til den pågældende bestemmelse.

§ 60, stk. 7, i rådets lovudkast viderefører med enkelte redaktionelle ændringer bemyndigelsesbestemmelsen i § 56, stk. 5, i arbejdsgruppens lovudkast. Der henvises i den forbindelse til betænkningen, bd. III, s. 719.

Om fotografering og optagelse af fingeraftryk med henblik på senere identifikation af den indsatte henvises til § 61 i rådets lovudkast.

Fotografering og optagelse af fingeraftryk

Til § 61

Efter § 56, stk. 4, i arbejdsgruppens lovudkast har institutionen ret til at fotografere den indsatte med henblik på senere identifikation.

Rådet foreslår, at bestemmelsen udskilles til en selvstændig paragraf, jf. § 61 i rådets lovudkast. Baggrunden for rådets forslag er et ønske om at tydeliggøre, at institutionen fortsat har mulighed for at fotografere den indsatte i identifikationsøjemed, jf. herved Justitsministeriets cirkulære nr. 203 af 29. oktober 1975 med senere ændringer om fotografering af indsatte.

Rådet foreslår endvidere, at bestemmelsen kommer til at omfatte optagelse af fingeraftryk, således at der tilvejebringes mulighed for, at institutionen også kan optage fingeraftryk med henblik på senere identifikation.

Desuden foreslår rådet, at der optages en bemyndigelsesbestemmelse, hvorefter der administrativt kan fastsættes regler om gennemførelsen af fotografering og optagelse af fingeraftryk, herunder også for så vidt angår opbevaring og destruktion af sådant materiale, hvis der skulle vise sig behov for det, jf. § 61, stk. 2, i rådets lovudkast.

Magtanvendelse

Til § 62

§ 57 i arbejdsgruppens lovudkast indeholder bestemmelser om magtanvendelse.

Efter § 57, stk. 1, kan institutionen anvende magt over for en indsat, hvis dette er nødvendigt for at afværge truende vold, betvinge voldsom modstand eller for at hindre selvmord eller anden selvbeskadigelse. Institutionen kan også anvende magt, hvis det er nødvendigt for at hindre undvigelse eller standse undvegne. Endelig kan der anvendes magt, hvis det er nødvendigt for at gennemtvinge en påbudt foranstaltning, når øjeblikkelig gennemførelse af denne er nødvendig, og den indsatte afviser eller forsætligt undlader at følge personalets anvisninger herom.

Magtanvendelse kan omfatte brug af håndkraft (greb, puf), skub, stav og tåregas af godkendt type, jf. § 57, stk. 3.

Efter § 57, stk. 2, må magtanvendelse ikke gennemføres, såfremt det efter indgrebets formål og den krænkelse og det ubehag, som indgrebet må antages at forvolde, ville være et uforholdsmæssigt indgreb.

Endvidere skal magtanvendelse foretages så skånsomt, som omstændighederne tillader. Efter magtanvendelse skal der i øvrigt gennemføres lægetilsyn, medmindre det i den konkrete situation findes åbenbart unødvendigt, jf. § 57, stk. 4.

De ovennævnte bestemmelser suppleres i § 57, stk. 5, af en bemyndigelsesbestemmelse om fastsættelse af nærmere regler om anvendelse af magt.

Straffelovrådet kan i det væsentlige tiltræde arbejdsgruppens forslag til bestemmelse om magtanvendelse, jf. § 62 i rådets lovudkast.

Rådet finder det rigtigst, at § 57, stk. 3, i arbejdsgruppens lovudkast om midler ved magtanvendelse af systematiske grunde indsættes som stk. 2, og at den pågældende bestemmelse i stedet affattes således, at magtanvendelse kan ske ved greb, skub, stav og tåregas, jf. § 62, stk. 2, i rådets lovudkast. Både i arbejdsgruppens og rådets lovudkast angiver bestemmelsen en udtømmende opregning af de midler, der kan indgå ved anvendelse af magt. Opregningen af de mulige magtmidler er sideordnet, men valget af magtmiddel skal i det enkelte tilfælde ske bl.a. under iagttagelse af skånsomhedsgrundsætningen, jf. § 62, stk. 4, i rådets lovudkast og § 2, stk. 2, og § 3, stk. 2, i cirkulære nr. 51 af 15. april 1988 med senere ændringer om magtanvendelse over for indsatte (magtanvendelsescirkulæret).

Udtrykket "greb" omfatter i overensstemmelse med de gældende regler anvendelse af håndkraft til at føre eller lede den indsatte i en bestemt retning, jf. § 2, stk. 2, i magtanvendelsescirkulæret. Endvidere forudsættes "skub" bl.a. at kunne ske under anvendelse af skjold, jf. § 1 i cirkulære nr. 38 af 1. marts 1996 om anvendelse af skjold over for indsatte. Krav om, hvilke typer af skjold, stav og tåregas, der skal anvendes, forudsættes i øvrigt fastsat i de administrative regler, der udstedes i medfør af bemyndigelsen i § 62, stk. 5, i rådets lovudkast.

For så vidt angår lægetilsyn, jf. § 57, stk. 4, i arbejdsgruppens lovudkast, er rådet bekendt med, at der har været ført forhandlinger mellem Direktoratet for Kriminalforsorgen og Den Almindelige Danske Lægeforening (DADL) med henblik på ændring af reglerne om lægetilsyn i forbindelse med magtanvendelse og brug af håndjern og sikringscelle. Baggrunden for disse forhandlinger var modvilje fra lægeside mod regler, der indebar et i praksis næsten automatisk lægetilsyn, idet man herved frygtede, at de indsatte skulle opleve lægetilsynet som en lægelig legitimation af anvendelsen af det pågældende magt- eller sikringsmiddel. Ved forhandlingerne opnåedes enighed om den formulering, som findes i magtanvendelsescirkulærets § 8, hvorefter læge skal tilkaldes efter magtanvendelse, hvis der er mistanke om sygdom, herunder om tilskadekomst hos den indsatte i forbindelse med anvendelsen af magt, eller i tilfælde hvor den indsatte selv begærer lægehjælp.

Efter rådets opfattelse bør det i loven fastslås, at der som udgangspunkt skal gennemføres lægetilsyn efter magtanvendelse, og at lægetilsyn kun bør undlades, hvis det konkret findes åbenbart unødvendigt. Magtanvendelse kan medføre ikke umiddelbart synlige skader på den indsatte, og det bør ikke overlades til fængselspersonalet, som måske endog har været involveret i den konflikt, der fører til magtanvendelsen, at skønne over nødvendigheden af lægetilsyn, bortset fra i de åbenbare tilfælde. Der tænkes her navnlig på tilfælde, hvor den udøvede magt har været meget begrænset, f.eks. et let puf eller skub. Den af arbejdsgruppen foreslåede formulering findes derfor at burde fastholdes, dog med en tilføjelse om, at den indsattes anmodning om lægetilkald altid skal imødekommes, jf. § 62, stk. 4, 2. og 3. pkt., i rådets lovudkast.

Udelukkelse fra fællesskab

Til § 63

§ 58 i arbejdsgruppens lovudkast indeholder bestemmelser om institutionens adgang til at udelukke indsatte fra fællesskab.

Efter § 58, stk. 1, kan institutionen udelukke en indsat fra fællesskab med andre indsatte, hvis det er nødvendigt for at forebygge undvigelse, fortsat strafbar virksomhed eller voldsom adfærd. Udelukkelse kan efter omstændighederne også ske med henblik på at gennemføre foranstaltninger, der er nødvendige af sikkerhedshensyn eller påkrævet for at gennemføre en almindelig sundhedskontrol eller forebygge smittefare. Endelig kan udelukkelse finde sted, hvis den indsatte udviser grov eller gentagen utilladelig adfærd, som er åbenbart uforenelig med fortsat ophold i fællesskab med andre indsatte.

Foreligger der en begrundet antagelse af, at betingelserne i § 58, stk. 1, er opfyldt, kan institutionen midlertidigt udelukke den indsatte fra fællesskab med andre indsatte, mens spørgsmålet om udelukkelse behandles, jf. § 58, stk. 2.

Ved udelukkelse fra fællesskab isoleres den indsatte i opholdsrum på særlig afdeling eller i eget opholdsrum, jf. § 58, stk. 3, 1. pkt. Hvis den indsatte afsoner en straf for grov kriminalitet under anvendelse af våben eller andre personfarlige metoder og under fuldbyrdelsen af straffen eller under forudgående varetægtsfængsling er undveget eller har forsøgt at undvige ved anvendelse af våben eller andre personfarlige metoder, kan det bestemmes, at isolationen skal gennemføres på skift i særligt sikrede afsnit og opholdsrum i forskellige lukkede fængsler og arresthuse, såfremt der er en særlig bestyrket mistanke om, at den indsatte på ny vil forsøge at undvige ved anvendelse af personfarlige metoder, jf. § 58, stk. 3, 2. pkt.

Efter § 58, stk. 4, har den indsatte under udelukkelsen fra fællesskab ret til dagligt at tilbringe mindst én time i fri luft, medmindre ganske særlige omstændigheder taler derimod. Er den indsatte isoleret i særligt sikret afsnit eller opholdsrum, skal institutionen føre et særligt indgående tilsyn med den pågældende.

Endvidere skal institutionen sørge for, at udelukkelse fra fællesskab straks bringes til ophør, når betingelserne herfor ikke længere er opfyldt. Institutionen skal i den forbindelse løbende og mindst én gang om ugen overveje spørgsmålet om helt eller delvis at bringe udelukkelsen fra fællesskab til ophør. Det gælder, uanset om den indsatte har fremsat begæring herom, jf. § 58, stk. 5.

De ovennævnte bestemmelser suppleres i § 58, stk. 6 og 7, af krav om, at udelukkelse fra fællesskab skal ske under iagttagelse af proportionalitets- og skånsomhedsgrundsætningen.

Endvidere rummer § 58, stk. 8, en bemyndigelse til administrativt at fastsætte nærmere regler om udelukkelse af indsatte fra fællesskab med andre indsatte.

Straffelovrådet kan i det væsentlige tiltræde arbejdsgruppens forslag til bestemmelser om udelukkelse fra fællesskab, jf. herved § 63 i rådets lovudkast.

Rådet foreslår dog, at kompetencen til at træffe afgørelse om udelukkelse fra fællesskab under hensyn til sådanne afgørelsers indgribende betydning henlægges til institutionens leder eller den, der bemyndiges dertil, jf. § 63, stk. 1, i rådets lovudkast.

Rådet foreslår endvidere, at der gives mulighed for at udelukke fra fællesskab, hvis det er nødvendigt for at forebygge, at den indsatte begår strafbar virksomhed. Bestemmelsen kan efter omstændighederne både finde anvendelse i tilfælde, hvor den indsatte allerede har begået strafbar virksomhed, og i tilfælde, hvor det på grund af andre forhold vedrørende den indsatte må anses for nødvendigt at udelukke fra fællesskab for at forebygge, at den pågældende begår strafbar virksomhed, jf. § 63, stk. 1, nr. 1, i rådets lovudkast.

Rådet foreslår desuden, at § 58, stk. 1, nr. 3, i arbejdsgruppens lovudkast præciseres, således at der gives mulighed for at udelukke fra fællesskab, hvis det er nødvendigt, fordi den indsatte udviser en grov eller oftere gentagen utilladelig adfærd, som er åbenbart uforenelig med fortsat ophold i fællesskab med andre indsatte, jf. § 63, stk. 1, nr. 3, i rådets lovudkast. Det forudsættes i den forbindelse, at bestemmelsen bl.a. kan finde anvendelse i tilfælde af indsattes længerevarende beskæftigelsesvægring, jf. afsnit 2 i bemærkningerne til § 42 i rådets lovudkast.

Efter § 2, stk. 3, i cirkulære nr. 164 af 14. september 1978 med senere ændringer om adgangen til at anbringe indsatte i enrum kan der også ske foreløbig anbringelse i enrum, hvis der på grundlag af de foreliggende oplysninger eller under hensyn til den udviste adfærd er begrundet formodning om, at den indsatte opfylder betingelserne for overførsel til lukket anstalt. Rådet finder, at denne adgang til midlertidig enrumsanbringelse bør opretholdes under straffuldbyrdelsesloven.

Rådet foreslår derfor, at der som 2. pkt. i § 63, stk. 2, i rådets lovudkast indsættes en bestemmelse, hvorefter institutionen midlertidigt kan udelukke en indsat fra fællesskab, mens spørgsmålet om overførsel behandles, hvis der er grund til at antage, at betingelserne i § 25 for overførsel til lukket fængsel eller i § 26 for overførsel mellem ensartede lukkede institutioner eller i § 28 for overførsel til arresthus er opfyldt.

Rådet er enigt med arbejdsgruppen i, at betingelserne for at anbringe indsatte i særligt sikrede afsnit eller opholdsrum bør være snævre, idet anbringelsen indebærer restriktive afsoningsforhold med en skærpet form for udelukkelse fra fællesskab, jf. herved betænkning nr. 1181/89, bind III, s. 631-641.

Rådet finder dog, at der ikke er grundlag for at stille krav om, at en særlig bestyrket mistanke om nye undvigelsesforsøg også skal omfatte det forhold, at undvigelsen vil ske ved anvendelse af personfarlige metoder, jf. § 58, stk. 3, 2. pkt., i arbejdsgruppens lovudkast. Hvis en indsat afsoner straf for grov kriminalitet under anvendelse af våben eller andre personfarlige metoder og tidligere er undveget eller har forsøgt at undvige ved anvendelse af våben eller andre personfarlige metoder, bør det efter rådets opfattelse være tilstrækkeligt grundlag for anbringelse i særligt sikret afsnit eller opholdsrum, at der er en særlig bestyrket mistanke om, at den indsatte pány vil forsøge at undvige.

Rådet foreslår derfor, at det sidste led i § 58, stk. 3, 2. pkt., i arbejdsgruppens lovudkast udgår, således at der alene kræves en særlig bestyrket mistanke om, at den indsatte på ny vil forsøge at undvige.

Rådet foreslår endvidere af redaktionelle grunde, at bestemmelsen om anbringelse på skift i særligt sikrede afsnit og opholdsrum udskilles til en selvstændig bestemmelse, jf. § 63, stk. 4, i rådets lovudkast.

Endelig foreslår rådet i forbindelse med nogle mindre redaktionelle ændringer af § 58 i arbejdsgruppens lovudkast, at stk. 4 udgår, idet retten til mindst én times ophold i fri luft dagligt allerede følger af § 43, stk. 3, i rådets lovudkast, og da det som også forudsat i betænkningen, bd. III, s. 641, findes tilstrækkeligt, at der administrativt sker en præcisering af kravet om en tæt personalekontakt under ophold i særligt sikret afsnit eller opholdsrum.

Til § 64

Efter § 59 i arbejdsgruppens lovudkast omfatter § 58 i samme lovudkast om udelukkelse fra fællesskab ikke institutionens bestemmelser om, at en indsat kortvarigt af ordens- eller sikkerhedsmæssige grunde skal opholde sig i eget opholdsrum, eller at en indsat, der nægter at være beskæftiget med en af institutionen godkendt aktivitet, skal opholde sig i eget opholdsrum eller på andet anvist opholdssted i arbejdstiden.

Straffelovrådet kan tiltræde arbejdsgruppens forslag, jf. herved § 64 i rådets lovudkast. Rådet forudsætter i den forbindelse, at institutionen efter § 59, nr. 2, i arbejdsgruppens lovudkast (§ 64, stk. 1, nr. 2, i rådets lovudkast) som hidtil af ordens- og sikkerhedsmæssige grunde kan anvise indsatte, der nægter at påtage sig beskæftigelse, ophold i arbejdstiden i særlig afdeling for enrumsanbragte, jf. afsnit 2 i bemærkningerne til § 42 i rådets lovudkast.

Rådet er opmærksomt på, at der i fængselssystemet findes forskellige typer af celler, som afviger i henseende til indretning og udstyr m.v. fra almindelige celler. Det gælder bl.a. "observationsceller", der er indrettet med slagfast inventar og observationsrude i celledøren. Sådanne observationsceller anvendes efter de gældende administrative regler, når det skønnes påkrævet for at hindre hærværk, eller afgørende hensyn til opretholdelse af ro og sikkerhed i institutionen kræver det, eller der er behov for særlig observation af en indsat, typisk for at hindre selvbeskadigelse, jf. § 1 i cirkulære nr. 98 af 27. maj 1994 om anvendelse af observationscelle, sikringscelle, fiksering m.v. i Kriminalforsorgens anstalter og arresthusene.

Rådet har overvejet, om der er behov for en nærmere lovregulering af brugen af sådanne celler. Rådet har dog fundet, at det er tilstrækkeligt at indføje en udtrykkelig lovhjemmel til at anvende disse celler til kortvarigt ophold for indsatte og at indsætte en bemyndigelsesbestemmelse, således at fastsættelsen af nærmere regler om godkendelse og anvendelse af observationsceller sker administrativt, jf. § 64, stk. 1, nr. 1, og stk. 2, i rådets lovudkast.

Sikringsmidler (håndjern og sikringscelle)

Håndjern

Til § 65

I § 60 i arbejdsgruppens lovudkast er der fastsat regler om institutionens adgang til at anvende håndjern.

Bestemmelsen indebærer, at institutionen kan anvende håndjern, hvis det er nødvendigt for at afværge truende vold eller betvinge voldsom modstand. Håndjern kan også anvendes for at hindre selvmord eller anden selvbeskadigelse eller for at hindre undvigelse, jf. § 60, stk. 1.

Anvendelse af håndjern må kun ske under iagttagelse af proportionalitets- og skånsomhedsgrundsætningen, jf. § 60, stk. 2-3.

Endelig rummer § 60, stk. 4, en bemyndigelsesbestemmelse vedrørende fastsættelse af nærmere regler om anvendelse af håndjern, herunder om lægetilsyn og andet tilsyn med indsatte i forbindelse med anvendelse af håndjern.

Straffelovrådet er enigt med arbejdsgruppen i, at der i straffuldbyrdelsesloven bør optages bestemmelser om betingelserne for og fremgangsmåden ved anvendelse af håndjern.

Rådet kan endvidere med enkelte redaktionelle ændringer tiltræde arbejdsgruppens for slag, jf. herved § 65 i rådets lovudkast.

Rådet forudsætter i øvrigt, at der i tilfælde, hvor anvendelsen af håndjern har været forbundet med magtanvendelse, foretages lægetilsyn efter reglerne herom i § 62, stk. 4, 2. og 3. pkt., i rådets lovudkast. Det indebærer, at der skal gennemføres lægetilsyn, medmindre det findes åbenbart unødvendigt. Endvidere skal læge altid tilkaldes, hvis den indsatte anmoder herom.

De regler om lægetilsyn, der fastsættes i medfør af § 65, stk. 4, i rådets lovudkast omfatter på den baggrund alene tilfælde, hvor anvendelsen af håndjern ikke er forbundet med magtanvendelse. I disse tilfælde bør der efter rådets opfattelse alene være pligt til at tilkalde læge, hvis der er mistanke om tilskadekomst hos den indsatte i forbindelse med anvendelsen af håndjern, eller den indsatte selv begærer lægehjælp, jf. herved §§ 3 og 6, stk. 2, i cirkulære nr. 99 af 27. maj 1994 om anvendelse af håndjern over for indsatte.

Sikringscelle

Til § 66

§ 61 i arbejdsgruppens lovudkast indeholder bestemmelser om institutionens adgang til at anvende sikringscelle.

Forslaget indebærer, at institutionen kan anbringe en indsat i sikringscelle og herunder tvangsfiksere den pågældende ved anvendelse af bælte, hånd- og fodremme samt handsker, hvis det er nødvendigt for at afværge truende vold eller betvinge voldsom modstand eller for at hindre selvmord eller anden selvbeskadigelse, jf. § 61, stk. 1.

Anvendelse af sikringscelle og tvangsfiksering må kun ske under iagttagelse af proportionalitets- og skånsomhedsgrundsætningen, jf. § 61, stk. 2 og 3, 1. pkt. Under ophold i sikringscelle gælder § 41, stk. 3, om ret til normalt at tilbringe mindst 1 time i fri luft dagligt ikke, jf. § 61, stk. 3, 2. pkt.

Ved anbringelse i sikringscelle gælder i øvrigt, at institutionen straks skal tilkalde læge til foretagelse af tilsyn med den indsatte. Endvidere kræver anbringelse i sikringscelle i mere end en uge godkendelse fra Direktoratet for Kriminalforsorgen, jf. § 61, stk. 4.

De nævnte bestemmelser suppleres i § 61, stk. 5, af en bemyndigelsesbestemmelse vedrørende fastsættelse af regler om godkendelse af sikringsceller og om anvendelsen heraf og af tvangsfiksering, herunder om lægetilsyn og andet tilsyn med indsatte, der hensættes i sikringscelle.

Straffelovrådet er enigt med arbejdsgruppen i, at der i straffuldbyrdelsesloven bør optages bestemmelser om betingelserne for og fremgangsmåden ved anvendelse af sikringscelle og tvangsfiksering.

Rådet kan endvidere som udgangspunkt tiltræde arbejdsgruppens forslag, jf. herved § 66 i rådets lovudkast.

Rådet finder dog, at afgørelser om anbringelse i sikringscelle og eventuel tvangsfiksering under hensyn til deres indgribende karakter bør træffes af institutionens leder eller den, der bemyndiges dertil, jf. § 66, stk. 1, i rådets lovudkast. Der henvises i den forbindelse bl.a. til § 53, stk. 1, 2. pkt., om nægtelse af besøg af bestemte personer og § 55, stk. 4, og § 60, stk. 5 og 6, om tilbageholdelse af breve m.v. og andre effekter.

Rådet foreslår også, at henvisningen i § 61, stk. 3, 2. pkt., i arbejdsgruppens lovudkast til § 41, stk. 3, udgår. Om baggrunden herfor henvises til bemærkningerne til § 43 i rådets lovudkast.

Endvidere finder rådet, at der kan være behov for en præcisering af reglerne om lægetilkald og -tilsyn ved anbringelse i sikringscelle og tvangsfiksering.

Rådet foreslår, at den til § 61, stk. 4, i arbejdsgruppens lovudkast svarende bestemmelse i § 66, stk. 4, i rådets lovudkast i stedet affattes således, at institutionen ved tvangsfiksering af en indsat i sikringscelle straks skal anmode en læge om at foretage tilsyn med den indsatte, og at lægen skal tilse den pågældende, medmindre lægen skønner sådant tilsyn åbenbart unødvendigt. Ved bestemmelsen præciseres det, at institutionen har en ubetinget pligt til straks at anmode en læge om at foretage tilsyn, og at lægen har pligt til at tilse den indsatte, medmindre lægen skønner, at tilsyn er åbenbart unødvendigt. Det er således lægens ansvar at vurdere nødvendigheden af lægetilsyn.

Rådet forudsætter, at en indsat, der er fikseret, har fast vagt, jf. § 13, stk. 2, i cirkulære nr. 98 af 27. maj 1994 om anvendelse af observationsscelle, sikringscelle, fiksering m.v. i Kriminalforsorgens anstalter og arresthuse. Desuden forudsættes det, at de nærmere regler om indberetning til Direktoratet for Kriminalforsorgen af ophold i sikringscelle og anvendelse af tvangsfiksering fastsættes administrativt, jf. § 66, stk. 5, i rådets lovudkast og cirkulærets § 16. Bestemmelsen om, at Direktoratet for Kriminalforsorgen skal godkende visse længerevarende anbringelser i sikringscelle, jf. § 61, stk. 4, 2. pkt., i arbejdsgruppens lovudkast, videreføres derfor ikke i rådets lovudkast.

De administrative regler om lægetilsyn, der skal fastsættes efter § 66, stk. 5, i rådets lovudkast omfatter herefter tilfælde, hvor anbringelse i sikringscelle ikke er forbundet med magtanvendelse eller tvangsfiksering, idet lægetilsyn i så fald skal ske efter henholdsvis § 62, stk. 4, 2. og 3. pkt., eller § 66, stk. 4. Der bør efter rådets opfattelse i sådanne tilfælde være pligt for institutionen til at tilkalde læge, hvis der er mistanke om sygdom, eller den indsatte selv begærer lægehjælp, jf. cirkulærets § 12, stk. 1.

Rådet foreslår i øvrigt forskellige mindre ændringer i affattelsen af § 61 i arbejdsgruppens lovudkast. Disse ændringer er af redaktionel karakter og indebærer derfor ikke indholdsmæssige afvigelser i forhold til arbejdsgruppens lovudkast.

Om domstolsprøvelse af afgørelser om anbringelse i sikringscelle og tvangsfiksering henvises til afsnit 8 i denne betænknings kapitel 5 om klageregler m.v.

Kapitel 11

Disciplinærstraf, konfiskation og modregning af erstatningsbeløb

Disciplinærstraf

Til § 67

I § 62 i arbejdsgruppens lovudkast afgrænses de tilfælde, hvor disciplinærstraf kan komme på tale.

Bestemmelsen indebærer, at institutionens leder eller den, der bemyndiges hertil, kan ikende disciplinærstraf ved overtrædelse af lovens § 4, stk. 2, om pligten til at efterkomme de anvisninger, der gives af institutionens personale i forbindelse med varetagelse af institutionens opgaver.

Disciplinærstraf kan også komme på tale ved unddragelse eller forsøg på unddragelse af fortsat strafudståelse og ved overtrædelse af straffelovgivningen, når overtrædelsen tillige indebærer en selvstændig krænkelse af orden eller sikkerhed i institutionen.

Endvidere kan der efter omstændighederne reageres med disciplinærstraf ved overtrædelse af administrative forskrifter fastsat af justitsministeren, når det i forskrifterne er bestemt, at overtrædelse kan medføre disciplinærstraf.

Endelig kan disciplinærstraf ikendes ved overtrædelse af forskrifter fastsat af institutionens leder, når det i forskrifterne er bestemt, at overtrædelse kan medføre disciplinærstraf.

Straffelovrådet er enigt i arbejdsgruppens synspunkter vedrørende berettigelsen af et disciplinærstraffesystem og nødvendigheden af, at der i straffuldbyrdelsesloven optages bestemmelser om, hvilke forseelser der kan medføre disciplinærstraf, jf. betænkningen, bd. I, s. 239 ff. Rådet kan også som udgangspunkt tiltræde udformningen af § 62 i arbejdsgruppens lovudkast, jf. herved § 67 i rådets lovudkast.

Rådet foreslår dog, at § 62, nr. 2, i arbejdsgruppens lovudkast i stedet affattes således, at bestemmelsen omfatter udeblivelse, undvigelse eller forsøg herpå, jf. § 67, nr. 2, i rådets lovudkast. Det forudsættes i den forbindelse, at udtrykket "undvigelse" også omfatter de tilfælde, hvor en indsat bortgår fra en åben anstalt. Det bemærkes herved, at Kriminalforsorgen fra årsskiftet 1994/95 har indført en ændring af terminologien for undvigelser m.v., således at enhver undvigelse fra en åben anstalt nu betegnes som en "bortgang". Ændringen skyldtes et ønske om at forenkle statistikken på området.

Rådet foreslår endvidere, at der som nr. 3 i § 67 i rådets lovudkast indsættes en bestemmelse, der giver mulighed for at ikende disciplinærstraf ved tilsidesættelse af beskæftigelsespligten i § 38, stk. 1 i rådets lovudkast. Om baggrunden for dette forslag henvises til bemærkningerne til §§ 38-42 i rådets lovudkast. Det forudsættes i den forbindelse, at der i de regler om indsattes beskæftigelse, der udstedes i medfør af § 41 i rådets lovudkast, videreføres en lempelig praksis for ikendelse af disciplinærstraf ved tilsidesættelse af beskæftigelsespligten på linie med den praksis, der forsøgsvis har været gældende siden 1. januar 1993.

At henvisningen i § 62, nr. 1, til § 4, stk. 2, i arbejdsgruppens lovudkast er ændret til § 32, i § 67, nr. 1, i rådets lovudkast skyldes alene redaktionelle hensyn, jf. herved bemærkningerne til den pågældende bestemmelse i rådets lovudkast.

Om domstolsprøvelse af afgørelser om disciplinærstraf i form af strafcelle henvises til afsnit 8 i denne betænknings kapitel 5 om klageregler m.v.

Til § 68

§ 63 i arbejdsgruppens lovudkast regulerer arten af de disciplinærstraffe, der kan komme på tale i anledning af overtrædelser som nævnt i § 62.

Som disciplinærstraf kan anvendes advarsel, bøde og strafcelle, jf. § 63, stk. 1.

Strafcelle kan dog kun anvendes ved undvigelse eller forsøg herpå, udeblivelse efter udgang og ved indsmugling, besiddelse eller indtagelse eller forsøg herpå af euforiserende stoffer eller alkohol. Disciplinærstraf i form af strafcelle kan efter omstændighederne også anvendes ved indsmugling, besiddelse eller forsøg herpå af våben og andre personfarlige genstande og ved vold eller trusler om vold mod medindsatte eller personale samt ved andre grove eller gentagne forseelser, jf. § 63, stk. 2.

Efter § 63, stk. 3, kan justitsministeren i særlige tilfælde godkende, at strafcelle midlertidigt kan anvendes som disciplinærstraf i en bestemt institution i videre omfang end nævnt i stk. 2.

Endelig fremgår det af § 63, stk. 4, at bøde og strafcelle kan ikendes i forening, og at fuldbyrdelsen af sådanne disciplinærstraffe helt eller delvis kan undlades på betingelse af, at den indsatte i en bestemt periode ikke begår strafbart forhold eller en ny disciplinærforseelse.

Straffelovrådet kan tiltræde arbejdsgruppens synspunkter vedrørende arten af de disciplinærstraffe, der bør være mulighed for at anvende, jf. betænkningen, bd. I, s. 240.

Rådet kan som udgangspunkt også tiltræde arbejdsgruppens opfattelse vedrørende behovet for at sikre, at Direktoratet for Kriminalforsorgen styrer disciplinærstraffeområdet med henblik på at sikre, at historisk og holdningsmæssigt betingede forskelle i institutionernes sanktionspraksis søges undgået, således at ensartede tilfælde så vidt muligt behandles ens fra institution til institution, jf. betænkningen, bd. I, s. 242-243, og bd. III, s. 723.

Rådet finder imidlertid, at det kan give anledning til betænkelighed at give en så vidtgående hjemmel som foreslået af arbejdsgruppen i § 63, stk. 3, til administrativt at udvide brugen af strafcelle midlertidigt. Rådet foreslår derfor, at bestemmelsen udgår.

Rådet foreslår samtidig, at muligheden for at anvende strafcelle i tilfælde af indsmugling, besiddelse eller indtagelse m.v. af euforiserende stoffer, jf. § 63, stk. 2, nr. 3, i arbejdsgruppens lovudkast, udvides til også at omfatte andre euforiserende stoffer, der er forbudt efter den almindelige lovgivning, jf. § 68, stk. 2, nr. 2, i rådets lovudkast. Med udtrykket "stoffer, der er forbudt efter den almindelige lovgivning," sigtes bl.a. til anabolske steroider og andre dopingmidler, som er forbudt ved lov nr. 916 af 8. december 1993 om forbud mod visse dopingmidler.

Indsmugling af medicin i strid med de regler, der gælder for institutionen, vil kunne straffes disciplinært med strafcelle, hvis det drejer sig om medicin, der er omfattet af lovgivningen om euforiserende stoffer. I modsat fald vil indsmugling, besiddelse eller indtagelse m.v. alene kunne straffes disciplinært med advarsel eller bøde, jf. § 68, stk. 1, i rådets lovudkast.

Endvidere foreslår rådet, at der indføres mulighed for at anvende strafcelle ved groft hærværk, jf. § 68, stk. 2, nr. 5, i rådets lovudkast, idet der i praksis efter omstændighederne kan være behov for at reagere med strafcelle i disse tilfælde. Med denne tilføjelse findes § 68, stk. 2, efter rådets opfattelse at dække de tilfælde, hvor det må anses for nødvendigt at anvende strafcelle som disciplinærstraf. På andre forseelser, der ikke er grove, bør der i øvrigt kun være mulighed for at anvende strafcelle, hvis der er tale om oftere gentagne forseelser, jf. § 68, nr. 6, i rådets lovudkast.

Rådet foreslår herudover nogle mindre redaktionelle ændringer i affattelsen af § 63 i arbejdsgruppens lovudkast. Om baggrunden for den ændrede affattelse af § 63, stk. 2, nr. 1-2, om undvigelse og udeblivelse henvises til bemærkningerne ovenfor vedrørende § 67, nr. 2, i rådets lovudkast.

Til § 69

§ 64 i arbejdsgruppens lovudkast indeholder bestemmelser om udmåling af bøde og om fuldbyrdelsen heraf.

Bestemmelsen indebærer, at bødens størrelse skal fastsættes under hensyn til overtrædelsens art og omfang. Bøden kan dog højst udgøre et beløb svarende til en uges vederlag for beskæftigelse med fradrag af den del af vederlaget, der er beregnet til dækning af personlige fornødenheder, jf. § 64, stk. 1.

Bøden kan indeholdes i den indsattes vederlag efter § 40, men den indsatte skal dog mindst have udbetalt en ydelse til dækning af personlige fornødenheder, jf. § 64, stk. 2.

Straffelovrådet kan med enkelte redaktionelle ændringer tiltræde arbejdsgruppens forslag, jf. herved § 69 i rådets lovudkast. Rådet forudsætter i den forbindelse, at der med udtrykket "det almindelige vederlag, der udbetales indsatte for en uges beskæftigelse", jf. § 69, stk. 1, 2. pkt., i rådets lovudkast, sigtes til den normale grundløn for en uges beskæftigelse uden tillæg af nogen art. Efter de aktuelle arbejdspengesatser udgør grundlønnen for en uges beskæftigelse ca. 240 kr.

At der i § 69, stk. 2, i rådets lovudkast henvises til § 42, stk. 1, skyldes, at § 42 i rådets lovudkast er ændret i forhold til arbejdsgruppens lovudkast, således at § 42, stk. 1, angår spørgsmålet om vederlag for beskæftigelse, jf. rådets bemærkninger til den pågældende bestemmelse.

Til § 70

§ 65 i arbejdsgruppens lovudkast indeholder bestemmelser om udmåling af strafcelle og om fuldbyrdelsen heraf.

Bestemmelsen indebærer, at varigheden af strafcelle fastsættes under hensyn til over trædelsens art og omfang til et tidsrum af højst en uge. Ved undvigelse eller forsøg herpå eller ved grovere disciplinærforseelser i øvrigt kan strafcelle dog ikendes i indtil 4 uger, jf. § 65, stk. 1.

En indsat, der udstår strafcelle, skal anbringes i særlig afdeling eller eget opholdsrum og er udelukket fra fællesskab i institutionen. Den indsatte har ret til dagligt at tilbringe mindst en time i fri luft, medmindre ganske særlige omstændigheder taler herimod, jf. § 65, stk. 2.

De nævnte bestemmelser suppleres i § 65, stk. 3, af en bemyndigelsesbestemmelse vedrørende fastsættelse af nærmere regler om udståelse af strafcelle.

Straffelovrådet kan med enkelte redaktionelle ændringer tiltræde arbejdsgruppens lovudkast, jf. herved § 70 i rådets lovudkast.

Rådet foreslår bl.a., at § 65, stk. 1, i arbejdsgruppens lovudkast i stedet affattes således, at varigheden af strafcelle fastsættes under hensyn til overtrædelsens art og omfang til et tidsrum af højst 4 uger, jf. § 70, stk. 1, i rådets lovudkast. Med denne ændring tilsigtes ikke nogen realitetsændring i forhold til arbejdsgruppens forslag, der harmonerer med gældende administrativ praksis. Imidlertid findes det tilstrækkeligt at lovfæste et maksimum på 4 uger for brug af strafcelle og overlade den nærmere regulering inden for en sådan ramme til justitsministeren.

Endvidere findes 2. pkt. i § 65, stk. 2, i arbejdsgruppens lovudkast om adgangen til fri luft at burde udgå, således at også indsatte, der anbringes i strafcelle, omfattes af den almindelige regel i § 43, stk. 3, i rådets lovudkast. Der henvises i den forbindelse til rådets bemærkninger til den pågældende bestemmelse.

Om domstolsprøvelse af afgørelser om ikendelse af disciplinærstraf i form af strafcelle henvises til afsnit 8 i denne betænknings kapitel 5 om klageregler m.v.

Forhørscelle

Til §§ 71 og 72

§ 66 i arbejdsgruppens lovudkast indeholder bestemmelser om anvendelse af forhørscelle.

Endvidere er i § 67 optaget en bemyndigelsesbestemmelse vedrørende fastsættelse af regler om disciplinærsager.

Straffelovrådet kan med enkelte redaktionelle ændringer i § 67 tiltræde arbejdsgruppens forslag, jf. herved §§ 71 og 72 i rådets lovudkast.

Konfiskation

Til § 73

§ 68 i arbejdsgruppens lovudkast vedrører institutionens adgang til at træffe bestemmelse om konfiskation.

Forslaget indebærer, at der kan ske konfiskation af penge og genstande, der er ulovligt indført, erhvervet eller tilvirket i institutionen, medmindre de tilhører nogen, der ikke er ansvarlig for det ulovlige forhold, jf. § 68, stk. 1, nr. 1.

Konfiskation kan også ske, hvis penge og genstande søges indsmuglet til indsatte, medmindre de tilhører nogen, der ikke er ansvarlig for det ulovlige forhold, jf. § 68, stk. 1, nr. 2.

Endelig kan der ske konfiskation af penge og genstande, der findes på institutionens område, uden at det kan fastslås, hvem de tilhører, jf. § 68, stk. 1, nr. 3.

De nævnte bestemmelser suppleres i stk. 2 af en bestemmelse, der bemyndiger til at fastsætte nærmere regler om behandlingen af sager om konfiskation.

Om baggrunden for forslaget i § 68 fremgår det af betænkningen, bd. I, s. 246, at det er den overvejende opfattelse i arbejdsgruppen, at der af hensyn til Kriminalforsorgens muligheder for at varetage sikkerheds- og ordensmæssige opgaver under straffuldbyrdelsen bør være adgang til konfiskation i videre omfang end efter de almindelige bestemmelser om konfiskation i straffelovens §§ 75-77 a. Det antages i den forbindelse, at en adgang til inddragelse af effekter med henblik på senere udlevering i almindelighed ikke vil have den fornødne afskrækkende virkning over for indsmugling af f.eks. penge eller alkohol. Det gælder, uanset om der yderligere reageres med disciplinærstraf.

Et flertal i arbejdsgruppen foreslår på denne baggrund bl.a., at der af præventive grunde skabes en generel hjemmel til konfiskation af penge og genstande, der søges indsmuglet til indsatte, som udstår frihedsstraf. Med dette forslag ønsker arbejdsgruppen at ramme de tilfælde, hvor penge eller genstande søges indsmuglet til den indsatte i forbindelse med besøg, uden at det kan bevises, at den indsatte har medvirket hertil, jf. betænkningen, bd. I, s. 247. Efter de nugældende regler kan konfiskation af lovlige genstande, der indsmugles i forbindelse med besøg, alene ske, hvis det kan bevises, at den indsatte gennem tilskyndelse eller på anden måde har medvirket til indsmuglingen, jf. betænkningen, bd. I, s. 246.

Straffelovrådet finder, at der er principielle betænkeligheder knyttet til at give adgang til konfiskation i et omfang, der rækker ud over de almindelige bestemmelser om konfiskation i straffeloven §§ 75-77 a. Af hensyn til Kriminalforsorgens muligheder for at varetage sikkerheds- og ordensmæssige opgaver under straffuldbyrdelsen er rådet dog enigt i, at der er behov for at kunne konfiskere i videre omfang end efter straffelovens §§ 75-77 a.

Rådet kan som udgangspunkt tiltræde arbejdsgruppens forslag, herunder bestemmelsen i § 68, stk. 1, nr. 1, om konfiskation i tilfælde, hvor penge og genstande er ulovligt indført, erhvervet eller tilvirket i institutionen, jf. herved § 73 i rådets lovudkast.

Rådet finder dog, at det kan give anledning til tvivl, om forslaget i § 68, stk. 1, nr. 2, i arbejdsgruppens lovudkast om konfiskation i tilfælde af indsmugling er forenelig med bestemmelserne om ejendomsrettens beskyttelse i grundlovens § 73. Det skyldes, at forslaget kan give mulighed for konfiskation i tilfælde, hvor pengene eller genstanden tilhører den indsatte, selv om det kan bevises, at den indsatte ikke har haft eller burde have haft kendskab til det ulovlige forhold. Rådet foreslår derfor, at bestemmelsen ændres, således at der kan ske konfiskation i tilfælde af indsmugling, når penge eller genstande søges indsmuglet til indsatte, medmindre de tilhører tredjemand, der ikke er ansvarlig for det ulovlige forhold, eller de tilhører den indsatte, og den indsatte godtgør ikke at have haft kendskab til det ulovlige forhold, jf. § 73, stk. 3, i rådets lovudkast.

Rådet forudsætter i øvrigt, at der ved afgørelsen af spørgsmålet om konfiskation indgår proportionalitetshensyn, således at konfiskation undlades, hvis det efter omstændighederne må anses for et uforholdsmæssigt indgreb. Rådet lægger endvidere i lighed med arbejdsgruppen vægt på, at besøgende på forhånd orienteres om, hvad der må medtages til den indsatte, og at andre effekter efter omstændighederne vil kunne konfiskeres. Rådet er desuden enigt i, at den indsatte fortsat ved afslutningen af et besøg bør have mulighed for til opbevaring at aflevere penge eller genstande, som uden den indsattes medvirken er indbragt af den besøgende.

Om adgangen til domstolsprøvelse af afgørelser om konfiskation henvises til afsnit 8 i denne betænknings kapitel 5 om klageregler m.v.

Modregning af erstatningsbeløb

Til § 74

§ 69 i arbejdsgruppens lovudkast indeholder bestemmelser om indeholdelse af erstatningsbeløb.

Forslaget indebærer, at der i tilfælde, hvor den indsatte under fuldbyrdelsen har forvoldt skade på person eller ting ved en erstatningspådragende adfærd, kan træffes bestemmelse om, at erstatningsbeløbet skal indeholdes (modregnes) i den indsattes vederlag for beskæftigelse. Den indsatte skal dog mindst have udbetalt et beløb til dækning af personlige fornødenheder, jf. § 69, stk. 1.

Som stk. 2 i § 69 er optaget en bemyndigelsesbestemmelse med henblik på fastsættelse af nærmere regler om behandlingen af sager om indeholdelse af erstatningsbeløb.

Som det fremgår af betænkningen, bd. I, s. 249, er det i straffelovens § 35, stk. 1, 3. pkt., fastsat, at den dømtes arbejdspenge kan anvendes som erstatning for skade eller udgifter, som den dømte bliver ansvarlig for under fængselsopholdet. Bestemmelsen indebærer en forenklet fremgangsmåde dels med hensyn til konstateringen af erstatningsansvaret, dels med hensyn til tvangsfuldbyrdelsen af et muligt erstatningskrav.

Straffelovrådet er enigt med arbejdsgruppen i, at det for at begrænse hærværk og lignende under straffuldbyrdelsen må anses for nødvendigt for Kriminalforsorgen at have en umiddelbar adgang til tvangsfuldbyrdelse af erstatningskrav gennem modregning i de beløb, der udbetales den indsatte som vederlag for beskæftigelse. Rådet kan i den forbindelse også tiltræde, at det er en forudsætning, at modregningsadgangen fortsat alene bringes i anvendelse, hvor erstatningsansvaret er utvivlsomt. Er dette ikke tilfældet, må Justitsministeriet anlægge erstatningssag mod den indsatte ved domstolene.

Efter § 69, stk. 1, 1. pkt., i arbejdsgruppens lovudkast kan der ske modregning i anledning af såvel person- som tingsskade. Efter den nuværende praksis træffes der imidlertid ikke administrativt bestemmelse om, at erstatningsbeløb i anledning af personskade skal indeholdes i den indsattes krav på vederlag for beskæftigelse. Hvis der er tale om at gøre en indsat ansvarlig for personskade, anmeldes sagen i almindelighed til politiet, hvorefter erstatningskravet eventuelt kan medtages i forbindelse med straffesagen. Rådet finder det derfor rigtigst at lade hjemlen til at modregne erstatningsbeløb for personskade udgå som unødvendig.

Rådet finder endvidere, at det udtrykkeligt af lovteksten bør fremgå, at adgangen til modregning kun omfatter skade på ting, der tilhører institutionen. Det indebærer, at der ikke er mulighed for at foretage indeholdelse for erstatningsbeløb i anledning af skade på ting, der tilhører andre, f.eks. medindsatte eller ansatte i institutionen.

Rådet kan i øvrigt med nogle få redaktionelle ændringer tiltræde arbejdsgruppens forslag til § 69, jf. herved § 74 i rådets lovudkast. Om baggrunden for, at der henvises til § 42, stk. 1, henvises til bemærkningerne ovenfor vedrørende en tilsvarende henvisning i § 69, stk. 2, i rådets lovudkast.

Om domstolsprøvelse af afgørelser efter § 69 om modregning af erstatningsbeløb henvises til afsnit 8 i denne betænknings kapitel 5 om klageregler m.v.

Kapitel 12

Strafafbrydelse

Strafafbrydelse ved undvigelse, udeblivelse, varetægtsfængsling m.v.

Til § 75

§ 70 i arbejdsgruppens lovudkast indeholder bestemmelser om strafafbrydelse i anledning af visse handlinger foretaget af den indsatte.

Straffelovrådet kan med enkelte redaktionelle ændringer tiltræde arbejdsgruppens forslag, jf. herved § 75 i rådets lovudkast. Det bemærkes i den forbindelse, at udtrykket "undviger" også omfatter de tilfælde, hvor en indsat bortgår fra en åben anstalt, jf. herved bemærkningerne ovenfor til § 67, nr. 2, i rådets lovudkast.

Tilladelse til strafafbrydelse

Til § 76

I § 71 i arbejdsgruppens lovudkast fastsættes regler om strafafbrydelse efter tilladelse fra Kriminalforsorgen.

Efter § 71, stk. 1, kan der meddeles tilladelse til, at straffuldbyrdelsen midlertidigt afbrydes, når ganske særlige omstændigheder af f.eks. arbejds-, uddannelses-, familie- eller helbredsmæssig karakter taler imod en umiddelbar fortsættelse af straffuldbyrdelsen. Det kræves, at fare for misbrug ikke kan antages at foreligge, og at hensynet til retshåndhævelsen ikke taler imod strafafbrydelse.

Tilladelse til strafafbrydelse gives for et bestemt tidsrum og på vilkår, at den pågældende i strafafbrydelsesperioden ikke begår strafbart forhold, jf. § 71, stk. 2.

Som stk. 3 i § 71 er optaget en bestemmelse, der bemyndiger til at fastsætte nærmere regler om strafafbrydelse efter stk. 1, herunder om adgangen til at fastsætte yderligere vilkår for strafafbrydelse og om tilbagekaldelse af tilladelse til strafafbrydelse, såfremt fastsatte vilkår for tilladelsen ikke overholdes.

Straffelovrådet kan med enkelte redaktionelle ændringer tiltræde arbejdsgruppens forslag, jf. herved § 76 i rådets lovudkast og § 13 med tilhørende bemærkninger i samme lovudkast om vilkår og tilsidesættelse af vilkår for udsættelse med straffuldbyrdelsen. Det forudsættes i den forbindelse, at der også i andre tilfælde efter omstændighederne kan meddeles tilladelse til strafafbrydelse, f.eks. i forbindelse med højtider.

Rådet er opmærksomt på, at der består en vis overlapning mellem reglerne om strafafbrydelse og reglerne om udgang. Det skyldes, at det er de samme hensyn af f.eks. familie-, arbejds- eller uddannelsesmæssig karakter, der kan begrunde tilladelse til udgang og strafafbrydelse, jf. bemærkningerne til § 46 i rådets lovudkast og betænkningen, bd. I, s. 254. Da udgang i modsætning til strafafbrydelse medregnes i straffetiden, jf. § 47 i rådets lovudkast, har arbejdsgruppen forudsat, at tilladelsen til strafafbrydelse udformes således, at strafafbrydelsen regnes fra udløbet af den (kortvarige) periode, hvor den indsatte vil kunne få udgang efter reglerne herom, jf. betænkningen, bd. I, s. 254. Rådet kan tilslutte sig dette synspunkt. Som påpeget af arbejdsgruppen bør ensartet begrundet fravær fra en afsoningsinstitution behandles ens i relation til spørgsmålet om, i hvilket omfang fraværet skal medregnes ved beregningen af straffetiden.

Genoptagelse af straffuldbyrdelsen

Til § 77

§ 72 i arbejdsgruppens lovudkast indeholder bestemmelser om, hvornår straffuldbyrdelsen skal anses for genoptaget efter strafafbrydelse.

Straffelovrådet kan med enkelte redaktionelle ændringer tiltræde arbejdsgruppens forslag, jf. herved § 77 i rådets lovudkast.

Kapitel 13

Fuldbyrdelse af fængselsstraf i Kriminalforsorgens pensioner og i institutioner m.v. uden for Kriminalforsorgen

Til § 78

§ 73 i arbejdsgruppens lovudkast indeholder bestemmelser om fuldbyrdelse af fængselsstraf i institution m.v. uden for fængsel eller arresthus.

Om dette spørgsmål henvises indledningsvis til denne betænknings kapitel 3, der bl.a. indeholder en nærmere gennemgang af den praksis, der i dag følges på dette område i medfør af straffelovens § 49, stk. 2.

Efter § 73, stk. 1, i arbejdsgruppens lovudkast kan der træffes bestemmelse om anbringelse på hospital, i familiepleje, i egnet hjem eller institution, når den dømte har behov for særlig behandling eller pleje, som i væsentlig grad kan tilgodeses i den pågældende institution m.v. Det kræves endvidere, at der på grund af den dømtes alder, helbredstilstand eller andre særlige omstændigheder er særlige grunde til ikke at anbringe eller beholde den dømte i fængsel eller arresthus, og at afgørende hensyn til retshåndhævelsen ikke taler imod anbringelse uden for fængsel eller arresthus.

Anbringelse i institution m.v. uden for fængsel eller arresthus skal efter arbejdsgruppens lovudkast betinges af, at den dømte ikke begår strafbart forhold. Anbringelsen kan endvidere betinges af, at den dømte overholder nærmere fastsatte vilkår, herunder undergiver sig tilsyn af Kriminalforsorgen, jf. § 73, stk. 2.

De nævnte bestemmelser suppleres i stk. 3 af en bemyndigelsesbestemmelse, hvorefter der administrativt fastsættes nærmere regler om anbringelse af dømte i institution m.v. uden for fængsel og arresthus, herunder om tilbageførsel eller overførsel til fængsel og arresthus, såfremt fastsatte vilkår for anbringelsen ikke overholdes.

§ 73 i arbejdsgruppens lovudkast træder i stedet for straffelovens § 49, stk. 2, der foreslås ophævet som led i gennemførelsen af straffuldbyrdelsesloven, jf. betænkningen, bd. III, s. 728, og § 1, i arbejdsgruppens udkast til lov om ændring af forskellige lovbestemmelser i forbindelse med gennemførelsen af en lov om fuldbyrdelse af straf m.v. Efter straffelovens § 49, stk. 2, kan det bestemmes, at en domfældt midlertidigt eller for resten af straffetiden skal overføres til hospital eller til egnet hjem eller institution til særlig pleje eller forsorg, såfremt det findes hensigtsmæssigt på grund af den pågældendes alder, helbredstilstand eller andre særlige omstændigheder.

Straffelovrådet kan i det væsentlige tiltræde forslaget om § 73, jf. herved § 78 i rådets lovudkast.

Den affattelse af § 73, stk. 1, der er foreslået af arbejdsgruppen, indebærer, at fuldbyrdelse af frihedsstraf fortsat som udgangspunkt sker i fængsel eller arresthus. Det gælder også dømte under 18 år.

Som det fremgår af kapitel 3, afsnit 4.2., om fuldbyrdelse af fængselsstraf i Kriminalforsorgens pensioner og i institutioner m.v. uden for Kriminalforsorgen, ratificerede Danmark i 1991 FN-konventionen af 20. november 1989 om barnets rettigheder. Efter konventionens artikel 37 b må anholdelse, tilbageholdelse eller fængsling af et barn, hvorved forstås en person under 18 år, kun "bruges som en sidste udvej og for det kortest mulige passende tidsrum". På den baggrund og i lyset af Folketingets tilkendegivelser i forbindelse med ratifikationen af konventionen, jf. Folketingstidende 1990/91, Tillæg B, sp. 1274-1275, og Forhandlingerne, sp. 7527, 7533, 7536-7537 og 7538, er spørgsmålet om anbringelse i institution m.v. i medfør af straffelovens § 49, stk. 2, siden blevet overvejet i alle tilfælde, hvor den dømte er under 18 år. Ung alder er i sig selv anset som tilstrækkelig begrundelse for anbringelse, og anbringelse er derfor sket i det omfang, hvori væsentlige retssikkerhedsmæssige hensyn ikke har talt imod afsoning uden for fængsel eller arresthus, og det har været praktisk, herunder økonomisk muligt.

Det er rådets opfattelse, at denne praksis bør videreføres under straffuldbyrdelsesloven. Rådet finder derfor, at der i straffuldbyrdelsesloven bør optages en bestemmelse om, at unge under 18 år, som er idømt ubetinget frihedsstraf, skal udstå straffen i institution m.v. uden for fængsel og arresthus, medmindre afgørende hensyn til retshåndhævelsen taler imod en sådan anbringelse, jf. § 78, stk. 2, i rådets lovudkast. Sådanne hensyn vil f.eks. kunne foreligge på grund af oplysninger om kriminalitetens art, den dømtes farlighed og lignende. Også erfaringer fra tidligere institutionsophold, herunder at den dømte har optrådt voldeligt, kan tale imod en ny anbringelse i institution m.v.

Folketinget tilsluttede sig den 28. marts 1995, at der blev iværksat en forsøgsordning med behandling af kriminelle stofmisbrugere som alternativ til ubetinget frihedsstraf, jf. Folketingstidende 1994/95, Tillæg A, sp. 1999 ff. Forsøgsordningen gennemføres dels i Fyns Amtskommune og ved retterne i Fyns Amt, dels i Frederiksborg Amtskommune og ved retten i Helsingør. Forsøgsordningen er med virkning fra den 1. januar 1997 udvidet, således at alle retskredse og kommuner i Frederiksborg Amt deltager i forsøget.

Forsøgsordningen forudsættes at strække sig over mindst 3 år. Den gennemføres på grundlag af straffelovens regler om betingede domme og vil herudover kunne omfatte et mindre antal kriminelle stofmisbrugere, der efter en konkret vurdering kan overføres fra fængsel eller optages direkte uden forudgående afsoning til behandling i institution i medfør af straffelovens § 49, stk. 2.

Vilkår om behandling forudsætter, at stofmisbrugeren findes egnet og motiveret til at gennemføre vilkåret. Forsøgsordningen tager navnlig sigte på stofmisbrugere, der har begået berigelseskriminalitet typisk med henblik på finansiering af stofmisbruget, men forudsættes ikke bragt i anvendelse ved personfarlig kriminalitet. Forsøgsordningen forudsættes endvidere alene at komme på tale som alternativ til en ubetinget straf af fle re måneders fængsel, i almindelighed næppe under 6 måneder og over 1 år. Kriminalforsorgen fører i samarbejde med den ansvarlige behandlingsmyndighed tilsyn med, at behandlingen gennemføres i overensstemmelse med de trufne bestemmelser. Der lægges i den forbindelse vægt på, at der føres kontrol med den enkelte stofmisbrugers gennemførelse af behandlingsforløbet, og at der reageres hurtigt og mærkbart, hvis behandlingsvilkåret tilsidesættes.

Rådet forudsætter, at forsøgsordningen også kan gennemføres efter § 78 i rådets lovudkast. Med § 78 tilsigtes således ingen ændringer i forhold til det grundlag, som forsøgsordningen bygger på.

Rådet forudsætter endvidere, at der efter § 78 kan ske videreførelse af den behandlingsindsats over for personer, der er idømt tidsbestemt fængselsstraf for seksualforbrydelser, som er et led i gennemførelsen af lov nr. 274 af 15. april 1997 om ændring af straffeloven, retsplejeloven og lov om udlægning af åndssvageforsorgen og den øvrige særforsorg (Samfundstjeneste og forstærket indsats mod seksualforbrydelser m.v.). Der henvises i den forbindelse til bemærkningerne ovenfor til § 30 i rådets lovudkast.

Rådet foreslår i øvrigt enkelte redaktionelle ændringer i § 73 i arbejdsgruppens lovudkast. Om § 78, stk. 4, i rådets lovudkast vedrørende tilsidesættelse af vilkår for anbringelse henvises til § 13, stk. 2, i rådets lovudkast, der fastsætter en lignende bestemmelse om tilsidesættelse af vilkår for udsættelse af straffuldbyrdelsen.

Kapitel 14

Løsladelse

Tidspunkt for løsladelsen

Til § 79

§ 74 i arbejdsgruppens lovudkast indeholder regler om tidspunktet for løsladelsen fra afsoningsinstitutionen.

Straffelovrådet kan med en enkelt redaktionel ændring tiltræde arbejdsgruppens forslag, jf. herved § 79 i rådets lovudkast.

Beslutning om prøveløsladelse

Til § 80

§ 75 i arbejdsgruppens lovudkast fastsætter regler om sagsbehandlingen i tilfælde, hvor der er mulighed for ordinær prøveløsladelse fra tidsbestemt straf, jf. straffelovens § 38, stk. 1.

Straffelovrådet kan med nogle få redaktionelle ændringer tiltræde arbejdsgruppens forslag, jf. herved § 80, stk. 1, 1. pkt., i rådets lovudkast.

I straffelovens §§ 41-42 i § 1, nr. 3, i rådets udkast til lov om ændring af forskellige lovbestemmelser i forbindelse med gennemførelsen af en lov om fuldbyrdelse af straf m.v. stilles forslag om en prøveløsladelsesordning for livstidsdømte. I dette forslag indgår bl.a., at der administrativt skal tages stilling til spørgsmålet om prøveløsladelse efter 12 års afsoning. Endvidere skal der i tilfælde af afslag være pligt til at træffe ny afgørelse med ét års mellemrum.

På den baggrund foreslås § 80, stk. 1, i rådets lovudkast suppleret med en bestemmelse, hvorefter afgørelse om prøveløsladelse efter straffelovens § 41 skal træffes på et sådant tidspunkt, at en eventuel prøveløsladelse kan ske straks efter udståelse af 12 år af straffen af fængsel på livstid.

Endvidere foreslås bemyndigelsesbestemmelsen i § 75, stk. 2, i arbejdsgruppens lovudkast præciseret, således at det udtrykkeligt kommer til at fremgå, at der også skal fastsættes bestemmelser, som sikrer, at spørgsmålet om prøveløsladelse fra straf af fængsel på livstid tages op til fornyet afgørelse senest ét år efter en afgørelse om nægtelse af prøveløsladelse eller genindsættelse til udståelse af sådan straf, jf. herved § 80, stk. 2, i rådets lovudkast.

Gennemførelse af tilsyn og eventuelle særvilkår ved prøveløsladelse

Almindelige bestemmelser om gennemførelse af tilsyn m.v.

Til § 81

§ 76 i arbejdsgruppens lovudkast indeholder bestemmelser om, hvilken myndighed det påhviler at gennemføre tilsyn og andre vilkår (særvilkår), der er fastsat ved prøveløsladelse.

Siden arbejdsgruppens betænkning har Direktoratet for Kriminalforsorgen i cirkulære nr. 35 af 29. februar 1996 og i en vejledning til cirkulæret af 14. marts 1996 fastsat nærmere regler om tilsynsvirksomheden inden for Kriminalforsorgen. Reglerne fastlægger de opgaver, der påhviler tilsynsmyndigheden, herunder hvilke krav der stilles til tilsynsfrekvensen, opbygningen af en handleplan for tilsynsforløbet samt reaktioner på vilkårsovertrædelser. Cirkulæret beskriver endvidere de særlige opgaver, der påhviler Kriminalforsorgen i relation til særlige tilsynsformer som f.eks. samfundstjeneste og spiritusbilister, der har fået udsat afsoningen med henblik på at gennemgå en kontrolleret behandling mod misbrug af alkohol.

Straffelovrådet kan med en enkelt redaktionel ændring tiltræde arbejdsgruppens forslag, jf. herved § 81 i rådets lovudkast. Henvisningen i § 81 i rådets lovudkast til straffelovens § 41, stk. 3, om prøveløsladelse fra straf af fængsel på livstid er en konsekvens af forslaget om en prøveløsladelsesordning for livstidsdømte, jf. bemærkningerne ovenfor til § 80 i rådets lovudkast.

Til § 82

§ 77 i arbejdsgruppens lovudkast indeholder bestemmelser om tilsynsmyndighedens pligter i forbindelse med gennemførelse af tilsynet.

Efter § 77, stk. 1, 1. pkt., skal tilsynsmyndigheden vejlede den prøveløsladte om de rettigheder og pligter, som tilsynet og eventuelle særvilkår indebærer, herunder om virkninger af vilkårsovertrædelse. Efter 2. pkt. i samme bestemmelse skal vejledningen om nødvendigt gentages senere under tilsynet.

Tilsynsmyndigheden skal endvidere i samarbejde med den prøveløsladte og senest i forbindelse med tilsynets iværksættelse udarbejde en plan for tilsynsperioden og tiden derefter. Denne plan skal jævnligt sammenholdes med den prøveløsladtes forhold i tilsynsperioden og om nødvendigt søges tilpasset ændringer i disse forhold, jf. § 77, stk. 2.

Straffelovrådet kan tiltræde arbejdsgruppens forslag, jf. herved § 82 i rådets lovudkast.

Efter rådets opfattelse må der imidlertid også uden udtrykkelig bestemmelse herom i lovteksten antages at gælde en pligt for tilsynsmyndigheden til i nødvendigt omfang at gentage vejledningen senere under tilsynet. Det foreslås derfor, at bestemmelsen i § 77, stk. 1, 2. pkt., i arbejdsgruppens lovudkast udgår.

Endvidere foreslås det, at planen for tilsynsperioden og tiden derefter jævnligt skal sammenholdes med forholdene i tilsynsperioden og om nødvendigt søges tilpasset ændringer i disse forhold, jf. § 82, stk. 2, 2. pkt., i rådets lovudkast. Herved præciseres det, at der efter omstændighederne også skal inddrages andre forhold end den prøveløsladtes forhold.

Tilsyn m.v. af Kriminalforsorgen

Til § 83

I §§ 78 og 79 i arbejdsgruppens lovudkast er der fastsat nærmere bestemmelser om den prøveløsladtes og Kriminalforsorgens pligter i forbindelse med gennemførelsen af tilsynet m.v.

Efter de gældende regler indebærer et vilkår om tilsyn for den prøveløsladte, at den pågældende har pligt til at holde sig i kontakt med Kriminalforsorgen efter dennes nærmere bestemmelse, herunder pligt til at indfinde sig hos den tilsynsførende eller modtage dennes besøg. Den prøveløsladte har endvidere pligt til at efterkomme de forskrifter og pålæg, som tilsynsmyndigheden meddeler med hjemmel i eventuelle særvilkår. Endelig har den prøveløsladte pligt til efter pålæg at meddele oplysning om bopæl og beskæftigelse og - såfremt der er fastsat yderligere særvilkår - sådanne oplysninger om sine forhold i øvrigt, som gennemførelse af særvilkårene nødvendiggør.

For Kriminalforsorgen indebærer den i tilsynet indeholdte kontrol med den prøveløsladte en pligt til i tilsynsperioden at holde sig underrettet om den prøveløsladtes forhold, herunder om bopæl og beskæftigelse. Såfremt der yderligere er fastsat vilkår, skal Kriminalforsorgen påse, at ubetingede vilkår iværksættes og overholdes, og holde sig underrettet om sådanne særlige forhold hos den prøveløsladte, der kan medføre iværksættelse af betingede særvilkår eller ændring eller ophævelse af allerede iværksatte særvilkår. Efter straffelovens § 59, stk. 1, jf. § 39, stk. 2, skal Kriminalforsorgen meddele de forskrifter, der er nødvendige til gennemførelsen af tilsynet og de yderligere vilkår, som måtte være fastsat. Kriminalforsorgen har endvidere pligt til at afkræve den pågældende de nødvendige oplysninger og inden for visse rammer efterprøve disses rigtighed, f.eks. ved kontrol af lønsedler, aflæggelse af husbesøg m.v.

Det er arbejdsgruppens opfattelse, at de nævnte forpligtelser for såvel den prøveløsladte som Kriminalforsorgen bør præciseres i straffuldbyrdelsesloven, jf. betænkningen, bd. I, s. 279.

Straffelovrådet er enigt i, at der i straffuldbyrdelsesloven bør optages bestemmelser om omfanget og indholdet af den prøveløsladtes pligter i forbindelse med gennemførelsen af tilsynet og eventuelle andre vilkår.

Rådet kan endvidere tilslutte sig, at omfanget og indholdet af Kriminalforsorgens forpligtelser som tilsynsmyndighed præciseres. Rådet finder imidlertid ikke, at der er behov for at medtage bestemmelser herom i lovteksten. Sådanne bestemmelser bør i stedet fastsættes administrativt i medfør af § 85 i rådets lovudkast, der indeholder en be myndigelse for justitsministeren til at fastsætte nærmere regler om gennemførelse af tilsyn og eventuelle særvilkår.

Det foreslås på den baggrund, at § 79 i arbejdsgruppens lovudkast om Kriminalforsorgens forpligtelser som tilsynsmyndighed udgår.

Endvidere foreslås nogle redaktionelle ændringer i § 78 om den prøveløsladtes pligter i forbindelse med gennemførelsen af tilsyn og eventuelle særvilkår, jf. herved § 83 i rådets lovudkast.

Til §§ 84 og 85

§ 80 i arbejdsgruppens lovudkast indeholder bestemmelser om Kriminalforsorgens pligt til at tilbyde den prøveløsladte vejledning og bistand.

Endvidere er som § 81 optaget en bestemmelse, der bemyndiger til at fastsætte nærmere regler om gennemførelse af tilsyn og eventuelle særvilkår, herunder om tilsynets iværksættelse, om kontakthyppighed og om samarbejde med andre myndigheder m.v.

Straffelovrådet kan med nogle få redaktionelle ændringer tiltræde arbejdsgruppens forslag, jf. herved §§ 84-85 i rådets lovudkast. Det bemærkes i den forbindelse, at der ved Justitsministeriets cirkulære nr. 35 af 29. februar 1996 er fastsat nærmere retningslinier for Kriminalforsorgens tilsynsvirksomhed, jf. herved bemærkningerne til § 81 ovenfor.

Vilkårsovertrædelse

Til § 86

§ 82 i arbejdsgruppens lovudkast indeholder bestemmelser om de foranstaltninger og indberetninger, som Kriminalforsorgen som tilsynsmyndighed skal foretage, såfremt den prøveløsladte gør sig skyldig i overtrædelse af vilkår, der er fastsat i forbindelse med prøveløsladelsen.

Som det fremgår af arbejdsgruppens bemærkninger, jf. betænkningen, bd. III, s. 732, indebærer § 82 ingen ændring af straffelovens regler om retsvirkninger af overtrædelse af vilkår for prøveløsladelse, jf. straffelovens § 40 og afsnit 1 i bemærkningerne ovenfor til § 1 i rådets lovudkast. Det er arbejdsgruppens opfattelse, at tilsynsmyndighedens pligt til ved visse mere alvorlige vilkårsovertrædelser at afgive indberetning bør lovfæstes, jf. betænkningen, bd. I, s. 280.

Straffelovrådet kan tilslutte sig dette synspunkt. Som påpeget af arbejdsgruppen under streges herved for den prøveløsladte alvoren i vilkårsovertrædelser og tilsynsmyndighedens forpligtelse til at reagere herpå.

Rådet kan derfor også tiltræde, at der i den til § 82, stk. 2, i arbejdsgruppens lovudkast svarende bestemmelse i § 86, stk. 2, i rådets lovudkast fastsættes en pligt for Kriminalforsorgen som tilsynsmyndighed til at afgive indberetning til Direktoratet for Kriminalforsorgen, såfremt den prøveløsladte gør sig skyldig i en vilkårsovertrædelse, der må antages at medføre en nærliggende risiko for kriminalitet.

Rådet stiller på den baggrund alene forslag om, at affattelsen af § 82, stk. 2, i arbejdsgruppens lovudkast tilpasses de foreslåede ændringer af §§ 78 og 79 i samme lovudkast om den prøveløsladtes og Kriminalforsorgens pligter i forbindelse med gennemførelsen af tilsynet og eventuelle særvilkår, jf. herved §§ 83 og § 86, stk. 2, i rådets lovudkast.

Det bemærkes, at bl.a. undladelse af at give Kriminalforsorgen oplysninger om bopæl og beskæftigelse eller oplysninger, der er nødvendige for gennemførelsen af et særvilkår, er en vilkårsovertrædelse, der efter omstændighederne kan medføre reaktion efter straffelovens regler herom.

Endvidere bemærkes, at rådet ikke har drøftet de eksisterende regler om reaktionernes art, når der sker overtrædelse af vilkår knyttet til prøveløsladelse, betingede domme m.v.

Rådet foreslår i øvrigt nogle enkelte ændringer i § 82, stk. 3-5, i arbejdsgruppens lovudkast, der i det væsentlige er af redaktionel karakter. Henvisningen i § 86, stk. 4, i rådets lovudkast til straffelovens § 42, stk. 2, om prøveløsladelse fra straf af fængsel på livstid er en følge af forslaget om en prøveløsladelsesordning for livstidsdømte, jf. bl.a. bemærkningerne til § 80 i rådets lovudkast.

Tilsyn m.v. af andre myndigheder end Kriminalforsorgen

Til § 87

§ 83 i arbejdsgruppens lovudkast indeholder en bemyndigelsesbestemmelse, der giver mulighed for administrativt at fastsætte nærmere regler om gennemførelse af tilsyn m.v. af andre myndigheder end Kriminalforsorgen.

Straffelovrådet kan med en enkelt redaktionel ændring tiltræde arbejdsgruppens forslag, jf. herved § 87 i rådets lovudkast.

Gennemførelse af tilsyn m.v. ved betinget benådning og ved strafafbrydelse m.v.

Til § 88

§ 84 i arbejdsgruppens lovudkast indeholder bestemmelser om gennemførelse af tilsyn og eventuelle andre vilkår (særvilkår), der er fastsat bl.a. som led i en betinget benådning i medfør af straffelovens § 40 a.

§ 84 suppleres af § 100 i arbejdsgruppens lovudkast om gennemførelse af tilsyn m.v., der er fastsat som led i en betinget benådning i medfør af straffelovens § 61 a.

Som det fremgår af arbejdsgruppens bemærkninger til de pågældende bestemmelser, jf. betænkningen, bd. III, s. 734 og 738, skyldes behovet for to enslydende bestemmelser om gennemførelse af tilsyn m.v. i forbindelse med betinget benådning, at kompetencen til at træffe afgørelse om følgen af vilkårsovertrædelse ved betinget benådning efter straffelovens § 40 a henhører under justitsministeren, mens kompetencen efter § 61 a henhører under domstolene.

I § 40 a er det fastsat, at det ved eftergivelse af resten af en straf ved betinget benådning af en person, der har udstået mere end 3 måneder af straffetiden, kan fastsættes som vilkår for benådningen, at bestemmelserne i § 40, stk. 1-5, om prøveløsladelse finder tilsvarende anvendelse. Af § 61 a følger, at det ved hel eller delvis eftergivelse af straf ved betinget benådning uden for de i § 40 a omhandlede tilfælde kan indsættes som vilkår for benådningen, at bestemmelserne i §§ 59-61 om domstolenes kompetence med hensyn til fuldbyrdelse af eller ændring af vilkår i betingede domme finder tilsvarende anvendelse.

Efter de gældende regler om betinget benådning er kompetencen til at træffe afgørelse om ændring af vilkår om tilsyn og eventuelle særvilkår og om følgerne af overtrædelse af sådanne vilkår fortsat delt mellem justitsministeren og domstolene. Det kan synes mere nærliggende, at kompetencen i alle tilfælde af benådning ligger hos justitsministeren. Det er således justitsministeren, der enten efter bemyndigelse træffer afgørelsen eller afgiver indstillingen om benådning og vilkårene herfor.

Straffelovrådet foreslår på denne baggrund, at straffelovens § 61 a ophæves som led i gennemførelsen af straffuldbyrdelsesloven. Som følge heraf udgår § 100 af lovudkastet. Samtidig foreslås straffelovens § 40 a videreført i straffelovens § 43 med de tilpasninger, som bl.a. rådets samtidige forslag om en prøveløsladelsesordning for livstidsdømte nødvendiggør, jf. straffelovens §§ 41-42 i § 1, nr. 3, i rådets udkast til lov om ændring af forskellige lovbestemmelser i forbindelse med gennemførelsen af en lov om fuldbyrdelse af straf m.v.

Som følge af det ovenfor anførte foreslås den til § 84 i arbejdsgruppens lovudkast svarende bestemmelse i § 88 i rådets lovudkast affattet således, at det fremgår, at §§ 81-87 finder tilsvarende anvendelse ved tilsyn og særvilkår, der er fastsat ved benådning i de tilfælde, der er omfattet af straffelovens § 43, ved strafafbrydelse eller i øvrigt i medfør af bestemmelser i denne lov.

Om enkelthederne i forslaget til § 43 i straffeloven henvises til bemærkningerne til § 1, nr. 3, i rådets udkast til lov om ændring af forskellige lovbestemmelser i forbindelse med gennemførelsen af en lov om fuldbyrdelse af straf m.v.

Om domstolsprøvelse af afgørelser om indsættelse eller genindsættelse af en betinget benådet henvises til afsnit 8 i denne betænknings kapitel 5 om klageregler m.v.

Kapitel 15

Særlige spørgsmål vedrørende sagsbehandlingen ved fuldbyrdelse af fængselsstraf

Til § 89

Efter § 85, stk. 1, i arbejdsgruppens lovudkast skal spørgsmålene om tilladelse til udgang, løsladelse på prøve, overførsel til fortsat straffuldbyrdelse i en anden institution og andre væsentlige spørgsmål vedrørende den indsatte jævnligt tages op til overvejelse, uanset om den indsatte anmoder herom.

Som stk. 2 i § 85 er optaget en bemyndigelsesbestemmelse med henblik på fastsættelse af nærmere regler om institutionernes pligt til sagsbehandling efter i stk. 1.

Om baggrunden for denne bestemmelse anfører arbejdsgruppen, jf. betænkningen, bd. I, s. 284, at den finder det af stor betydning for de indsattes retssikkerhed, at der skabes sikkerhed for, at der også uden egentlig anmodning fra den indsatte løbende tages stilling til væsentlige fuldbyrdelsesspørgsmål vedrørende den indsatte.

Arbejdsgruppen finder ikke grundlag for i en lovbestemmelse mere detaljeret at fastlægge, hvornår og med hvilke mellemrum de enkelte spørgsmål skal tages op til afgørelse. Bestemmelser herom må nærmere afhænge af det enkelte spørgsmål sammenholdt med bl.a. straffens længde. Arbejdsgruppen forudsætter imidlertid, at overvejelse af de pågældende spørgsmål ikke sker sjældnere end hvert halve år fra det tidspunkt, hvor spørgsmålet med mening kan overvejes første gang. Det understreges, at spørgsmålene kan tages op oftere, f.eks. efter anmodning fra den indsatte, eller når der i øvrigt måtte være anledning hertil.

Straffelovrådet kan tiltræde disse synspunkter og kan derfor også tiltræde arbejdsgrup pens forslag, jf. herved § 89 i rådets lovudkast. Rådet finder i den forbindelse, at det bør fremhæves, at formålet med bestemmelsen er at sikre, at institutionerne jævnligt af egen drift overvejer muligheden for at lempe forholdene for de indsatte. Rådet forudsætter herved, at den indsatte orienteres om institutionens behandling af de pågældende spørgsmål.

Til afsnit III

Bødestraffe

Kapitel 16

Fuldbyrdelse af bødestraffe

Til § 90

Efter § 86 i arbejdsgruppens lovudkast skal en bøde betales til politiet, medmindre andet er bestemt i afgørelsen. Bestemmelsen videreføres i uændret form i § 90, stk. 1, i rådets lovudkast. Det bemærkes i den forbindelse, at bøder, der pålægges efter straffeloven, tilfalder statskassen. Det gælder i almindelighed også bøder, der pålægges efter særlovgivningen, jf. straffelovens §§ 2 og 50 og bemærkningerne til § 1, nr. 5, i rådets udkast til lov om ændring af forskellige lovbestemmelser i forbindelse med gennemførelsen af en lov om fuldbyrdelse af straf m.v.

I arbejdsgruppens bemærkninger til § 86 anføres, at det ved affattelsen af bestemmelsen er forudsat, at den, som bøden er pålagt, normalt kan vente med at betale, til vedkommende afkræves bøden af politiet, jf. betænkningen, bd. III, s. 735. Det bemærkes i den forbindelse, at politiet normalt udsender en opkrævning, jf. herved § 90, stk. 3, i rådets lovudkast.

Som § 90, stk. 2, i rådets lovudkast foreslås indsat en bestemmelse, hvorefter justitsministeren eller den, der bemyndiges hertil, kan tillade henstand med eller afdragsvis betaling af bøden. Bestemmelsen afviger i forhold til § 87 i arbejdsgruppens lovudkast, idet tilfølgelsen: "... såfremt den, som bøden er pålagt, er ude af stand til at betale bøden rettidigt, men må formodes ikke at savne evne eller vilje til at betale, når der indrømmes en passende tid dertil" er udgået i rådets lovudkast. Med rådets forslag tilsigtes imidlertid ingen indholdsmæssig afvigelse i forhold til arbejdsgruppens lovudkast, der bl.a. bygger på en forudsætning om, at der ikke sker væsentlige ændringer i den administrative praksis med hensyn til at tillade henstand eller afdragsvis betaling, jf. betænkningen, bd. III, s. 735.

§ 90, stk. 3 og 4, i rådets lovudkast indeholder bemyndigelsesbestemmelser vedrørende fastsættelse af regler om opkrævning m.v. af bøder.

Efter § 90, stk. 3, fastsætter justitsministeren bestemmelser om opkrævning af bøder og om den administrative behandling af sager om eftergivelse af bøder. Bestemmelsen videreføres i uændret form §§ 89 og 90 i arbejdsgruppens lovudkast. Der henvises herom til betænkningen, bd. III, s. 735.

Efter § 90, stk. 4, i rådets lovudkast kan justitsministeren fastsætte bestemmelser om, at politiets afgørelser om henstand med og afdragsvis betaling af bøder ikke kan indbringes for højere administrativ myndighed. Bestemmelsen er ny i forhold til arbejdsgruppens lovudkast.

Baggrunden for § 90, stk. 4, er, at der ved § 2, nr. 27, i lov nr. 369 af 18. maj 1994 om ændring af straffeloven og retsplejeloven (Rejsedommerordning, forkyndelse, udeblivelsesdomme i straffesager samt lønindeholdelse for bøder, sagsomkostninger og konfiskerede beløb m.v.) indførtes en bestemmelse i retsplejelovens § 1003 om afskæring af klageadgang ved afgørelser om henstand med og afdragsvis betaling af bøder m.v.

Efter § 1003 kan justitsministeren således fastsætte bestemmelser om, at politimesterens afgørelse om henstand med eller afdragsvis betaling af bøder, sagsomkostninger og konfiskation ikke kan indbringes for højere administrativ myndighed. Der henvises i den forbindelse til bekendtgørelse nr. 283 af 22. april 1996 om afskæring af klageadgangen i visse bødesager m.v.

Af bemærkningerne til forslaget til retsplejelovens § 1003 fremgår det bl.a., at afgørelser om eftergivelse og nedsættelse af bøder, sagsomkostninger og konfiskationer ikke er omfattet af den nye bestemmelse i retsplejelovens § 1003. Disse afgørelser kan derfor fortsat indbringes for Justitsministeriet.

Som nævnt i afsnit 2.3. og 3.2.1. ovenfor i bemærkningerne til § 1 i rådets lovudkast, foreslås reglerne i retsplejelovens § 1003, for så vidt angår bøder, overført til straffuldbyrdelseslovens afsnit III som led i en samlet regulering af fuldbyrdelsen af bødestraffe. Rådet foreslår i den forbindelse, at udtrykket "politimesterens afgørelse" i retsplejelovens § 1003 erstattes med "politiets afgørelse" om henstand med eller afdragsvis betaling af bøder. Baggrunden for denne ændring er, at det af § 90, stk. 1, i rådets lovudkast fremgår, at en bøde som udgangspunkt skal betales til politiet.

Med § 90, stk. 4, i rådets lovudkast tilsigtes ikke nogen ændring af det hidtidige anvendelsesområde for retsplejelovens § 1003.

Den del af retsplejelovens § 1003, der angår konfiskation, tvangsbøder og sagsomkostninger, foreslås videreført gennem en henvisning i retsplejelovens § 997, stk. 2, om konfiskation og § 997, stk. 3, om tvangsbøder samt § 1013, stk. 3, om sagsomkostninger til straffuldbyrdelseslovens § 90, stk. 4, jf. herved bemærkningerne til § 2, nr. 1, 2 og 6, i rådets udkast til lov om ændring af forskellige lovbestemmelser i forbindelse med gennemførelsen af en lov om fuldbyrdelse af straf m.v.

Til § 91

Som nævnt i afsnit 3.2.1. ovenfor i rådets bemærkninger til straffuldbyrdelseslovens § 1, blev der ved § 1, nr. 1, i lov nr. 369 af 18. maj 1994 om ændring af straffeloven og retsplejeloven (Rejsedommerordning, forkyndelse, udeblivelsesdomme i straffesager samt lønindeholdelse for bøder, sagsomkostninger og konfiskerede beløb m.v.) tilvejebragt hjemmel i straffelovens § 52 til at foretage indeholdelse i løn m.v. for bøder, sagsomkostninger og konfiskerede beløb.

Ved § 91 i rådets lovudkast videreføres med enkelte ændringer bestemmelserne om inddrivelse af bøder ved udpantning og lønindeholdelse i straffelovens § 52, stk. 3-5. Ændringerne er i det væsentlige af redaktionel karakter.

Ændringerne tager dog også hensyn til loven om Det Fælles Lønindeholdelsesregister, jf. lov nr. 1203 af 27. december 1996. Formålet med dette register er at koordinere lønindeholdelse, der finder sted på grundlag af de afgørelser om lønindeholdelse, som offentlige myndigheder træffer i forbindelse med retstanceinddrivelse, jf. lovens § 1, stk. 2. Loven om det Det Fælles Lønindeholdelsesregister er endnu ikke trådt i kraft, jf. lovens § 8, idet lovens ikrafttræden afventer, at registret kan tages i brug. Det forventes, at loven sættes i kraft i løbet af 1998. Indtil lovens ikrafttræden gælder fortsat bestemmelserne om fremgangsmåden ved lønindeholdelse i straffelovens § 52.

Det forudsættes, at politiet også efter § 91, stk. 3, 1. pkt., i rådets lovudkast kan indhente oplysninger hos andre offentlige myndigheder om bl.a. indkomst- og formueforhold til brug ved indeholdelsen, jf. straffelovens § 52, stk. 5, 3. pkt. Det forudsættes endvidere, at oplysninger, som politiet kræver i medfør af § 91, stk. 3, 2. pkt., fra registre, der føres af offentlige myndigheder, herunder domstolene, som hidtil meddeles skriftligt eller ved direkte dataoverførsel, jf. straffelovens § 52, stk. 5, 5. pkt.

For så vidt angår inddrivelse af konfiskerede beløb og sagsomkostninger ved lønindeholdelse og udpantning, henvises til retsplejelovens § 997, stk. 2, og § 1013, stk. 3, som affattet ved § 2, nr. 1 og 6, i rådets udkast til lov om ændring af forskellige lovbestemmelser i forbindelse med gennemførelsen af en lov om fuldbyrdelse af straf m.v.

Til § 92

§ 92 i rådets lovudkast indeholder bemyndigelsesbestemmelser vedrørende fastsættelse af regler om indeholdelse af indtægter m.v. i medfør af § 91, stk. 2 i rådets lovudkast.

Bestemmelserne svarer i det væsentlige til de nugældende regler i straffelovens § 52, stk. 6 og 7. § 92, stk. 1, i rådets lovudkast tager dog også hensyn til reglerne i loven om Det Fælles Lønindeholdelsesregister, jf. lov nr. 1203 af 27. december 1996 og bemærkningerne ovenfor til § 91 i rådets lovudkast.

Efter straffelovens § 52, stk. 6, kan justitsministeren fastsætte regler om indeholdelse af indtægter, herunder om politiets kontrol med indeholdelsen, om pligter og erstatningsansvar for den indeholdelsespligtige, om udpantningsret for beløb, som den indeholdelsespligtige hæfter for, og om skyldnerens pligt til at give politiet oplysninger til brug ved indeholdelsen. I § 92, stk. 1, i rådets lovudkast er denne bemyndigelse ændret således, at der skal fastsættes regler om indeholdelse af indtægter m.v.

Baggrunden for ændringen er, at der bør fastsættes supplerende administrative bestemmelser på området, jf. herved Justitsministeriets bekendtgørelse nr. 113 af 20. februar 1995 om indeholdelse i løn m.v. for bøder, sagsomkostninger og konfiskerede beløb i straffesager, der forfølges af det offentlige. I den nævnte bekendtgørelse er bl.a. fastsat regler om fremgangsmåden ved indeholdelse og om erstatningsansvar for den indeholdelsespligtige over for det offentlige ved undladelse af opfyldelse af pligten til at indeholde eller ved indeholdelse med for lavt beløb.

Endvidere er det i § 92, stk. 1, i rådets lovudkast præciseret, at der også skal fastsættes regler om indberetning til Det Fælles Lønindeholdelsesregister. Baggrunden for denne bestemmelse er, at der efter lovens § 3, stk. 1, skal ske indberetning af afgørelsen om lønindeholdelse til Det Fælles Lønindeholdelsesregister.

Desuden er formuleringen af bestemmelsen i straffelovens § 52, stk. 7, 2. pkt., om bødeansvar for juridiske personer ændret i § 92, stk. 2, 2. pkt., i rådets lovudkast, således at der kan fastsættes bestemmelser om strafansvar for selskaber m.v. (juridiske personer) efter reglerne i straffelovens 5. kapitel.

Baggrunden for denne ændring er, at der ved lov nr. 474 af 12. juni 1996 om ændring af straffeloven er indføjet nogle generelle bestemmelser om strafansvar for juridiske personer i straffelovens 5. kapitel. Med den ændrede formulering tilsigtes ingen indholdsmæssige afvigelser i forhold til den nugældende bestemmelse i straffelovens § 52, stk. 7, 2. pkt.

Til § 93

I § 93 i rådets lovudkast fastsættes det, at fuldbyrdelsen af forvandlingsstraf for en bøde sker efter lovens kapitel 2 om almindelige bestemmelser for fuldbyrdelse af straf og afsnit II om fuldbyrdelse af fængselsstraffe, jf. straffelovens §§ 53-55. Bestemmelsen svarer med enkelte ændringer til § 91 i arbejdsgruppens lovudkast.

Som det fremgår af bemærkningerne til §§ 3 og 4 i rådets lovudkast, foreslår Straffelovrådet, at § 3 om hovedformålene med fuldbyrdelsen af fængselsstraf og § 4, stk. 1, om det almindelige udgangspunkt for indsattes rettigheder og pligter under straffuldbyrdelsen udvides til at omfatte fuldbyrdelsen af enhver form for straf. Da §§ 3 og 4 efter § 91 i arbejdsgruppens lovudkast også finder anvendelse på fuldbyrdelse af forvandlingsstraf, foreslår rådet, at § 93 udvides tilsvarende, således at fuldbyrdelsen i disse tilfælde sker efter lovens kapitel 2 om almindelige bestemmelser for straffuldbyrdelse og afsnit II om fuldbyrdelse af fængselsstraffe.

Der tilsigtes ikke i øvrigt nogen ændring af arbejdsgruppens lovudkast, jf. herved betænkningen, bd. III, s. 735- 736. Rådet er i den forbindelse enigt i, at der i straffuldbyrdelsesloven alene optages bestemmelser om selve fuldbyrdelsen af bødeforvandlingsstraf, og at betingelserne for og fremgangsmåden ved fastsættelse af bødeforvandlingsstraffe fortsat reguleres i straffeloven (§§ 53-55), jf. herved afsnit 1 ovenfor i bemærkningerne til § 1 i rådets lovudkast.

Det bemærkes i øvrigt, at rådet har fundet, at det ikke ligger inden for nærværende kommissorium at tage reglerne om brug af bødeforvandlingsstraf op.

Til afsnit IV

Betingede domme og domme med vilkår om samfundstjeneste

Kapitel 17

Gennemførelse af betingede domme

Almindelige bestemmelser om gennemførelse af tilsyn m.v.

Til § 94

§ 92 i arbejdsgruppens lovudkast indeholder bestemmelser om, hvilken myndighed der skal gennemføre tilsyn og andre vilkår (særvilkår), der er fastsat som led i en betinget dom.

Om cirkulære nr. 35 af 29. februar 1996 med tilhørende vejledning af 14. marts 1996 om tilsynsvirksomheden inden for Kriminalforsorgen henvises til bemærkningerne ovenfor til § 81 i rådets lovudkast.

Straffelovrådet kan med enkelte redaktionelle ændringer tiltræde arbejdsgruppens forslag, jf. herved § 94 i rådets lovudkast.

Til § 95

§ 93 i arbejdsgruppens lovudkast vedrører tilsynsmyndighedens pligter over for den betinget dømte.

Efter § 93, stk. 1, 1. pkt., skal tilsynsmyndigheden vejlede den betinget dømte om de rettigheder og pligter, som tilsynet og eventuelle særvilkår indebærer, herunder om virkninger af vilkårsovertrædelse. Efter 2. pkt. i samme bestemmelse skal vejledningen om nødvendigt gentages senere under tilsynet.

Tilsynsmyndigheden skal endvidere i samarbejde med den dømte og snarest efter tilsynets iværksættelse udarbejde en plan for tilsynsperioden og tiden derefter. Denne plan skal jævnligt sammenholdes med den dømtes forhold i tilsynsperioden og om nødvendigt søges tilpasset ændringer i disse forhold, jf. § 93, stk. 2.

Straffelovrådet kan i det væsentlige tiltræde arbejdsgruppens forslag, jf. herved § 95 i rådets lovudkast.

Rådet foreslår dog, at bestemmelsen i 2. pkt. i § 93, stk. 1, i arbejdsgruppens lovudkast udgår.

Endvidere foreslås § 93, stk. 2, 2. pkt., ændret, således at planen for tilsynsperioden og tiden derefter jævnligt skal sammenholdes med forholdene i tilsynsperioden og om nødvendigt søges tilpasset ændringer i disse forhold.

Om baggrunden for de anførte ændringer henvises til rådets bemærkninger til § 82 i rådets lovudkast, der indeholder lignende bestemmelser vedrørende prøveløsladte.

Tilsyn m.v. af Kriminalforsorgen

Til § 96

I §§ 94 og 95 i arbejdsgruppens lovudkast er der fastsat nærmere bestemmelser om den dømtes og Kriminalforsorgens pligter i forbindelse med gennemførelsen af tilsynet og særvilkår i den betingede dom.

Straffelovrådet foreslår, at § 95 om Kriminalforsorgens forpligtelser som tilsynsmyndighed udgår.

Endvidere foreslås nogle redaktionelle ændringer i § 94 om den dømtes pligter i forbindelse med gennemførelsen af tilsyn og eventuelle særvilkår, jf. herved § 96 i rådets lovudkast.

Om baggrunden for de anførte ændringer henvises til rådets bemærkninger ovenfor til § 83, der indeholder lignende bestemmelser vedrørende prøveløsladte.

Til §§ 97 og 98

§ 96 i arbejdsgruppens lovudkast indeholder bestemmelser om Kriminalforsorgens forpligtelse til at tilbyde den betinget dømte vejledning og bistand.

Endvidere er som § 97 optaget en bestemmelse, der bemyndiger til at fastsætte nærmere regler om gennemførelse af tilsyn og eventuelle særvilkår, herunder om tilsynets iværksættelse, om kontakthyppighed og om samarbejde med andre myndigheder m.v.

Straffelovrådet kan med nogle få redaktionelle ændringer tiltræde arbejdsgruppens forslag, jf. herved §§ 97-98 i rådets lovudkast. Der henvises i øvrigt til bemærkningerne ovenfor til §§ 84 og 85, hvor Justitsministeriets cirkulære nr. 35 af 29. februar 1996 om tilsynsvirksomheden inden for Kriminalforsorgen er omtalt.

Vilkårsovertrædelse

Til § 99

§ 98 i arbejdsgruppens lovudkast indeholder bestemmelser om de foranstaltninger og indberetninger, som Kriminalforsorgen som tilsynsmyndighed skal foretage, såfremt den dømte gør sig skyldig i overtrædelse af vilkår om tilsyn og eventuelle særvilkår.

Straffelovrådet kan i det væsentlige tiltræde arbejdsgruppens lovudkast, jf. herved § 99 i rådets lovudkast.

Rådet foreslår dog bl.a., at affattelsen af § 98, stk. 2, i arbejdsgruppens lovudkast tilpasses de foreslåede ændringer af §§ 94 og 95 i arbejdsgruppens lovudkast om den dømtes og Kriminalforsorgens pligter i forbindelse med gennemførelsen af tilsynet og eventuelle særvilkår, jf. herved § 96 i rådets lovudkast.

Det bemærkes, at bl.a. undladelse af at give Kriminalforsorgen oplysninger om bopæl og beskæftigelse eller oplysninger, der er nødvendige for gennemførelsen af et særvilkår, er en vilkårsovertrædelse, der efter omstændighederne kan medføre reaktion efter straffelovens regler herom.

Der henvises i øvrigt til § 86 i rådets lovudkast, der indeholder lignende bestemmelser vedrørende prøveløsladtes vilkårsovertrædelse.

Tilsyn m.v. af andre myndigheder end Kriminalforsorgen

Til § 100

Som § 99 i arbejdsgruppens lovudkast er optaget en bemyndigelsesbestemmelse, hvorefter justitsministeren efter forhandling med vedkommende minister kan fastsætte nærmere regler om gennemførelse af tilsyn m.v. af andre myndigheder end Kriminalforsorgen.

Straffelovrådet kan med en enkelt redaktionel ændring tiltræde arbejdsgruppens forslag, jf. herved § 100 i rådets lovudkast.

Til kapitel 18

Gennemførelse af domme med vilkår om samfundstjeneste

Betænkning nr. 1181/1989 indeholder ikke bestemmelser om samfundstjeneste. Det skyldes, at muligheden for at idømme samfundstjeneste endnu byggede på en forsøgsordning, da betænkningen blev afgivet i 1989. På dette tidspunkt var spørgsmålet om at gøre samfundstjeneste til en permanent del af straffesystemet under overvejelse i Straffelovrådet.

På den baggrund fandt arbejdsgruppen ikke grundlag for i sit lovudkast at medtage bestemmelser, der tog sigte på samfundstjeneste. Hvis samfundstjeneste under en permanent ordning skulle idømmes som særvilkår i en betinget dom, var der ifølge arbejdsgruppen ikke behov for bestemmelser om fuldbyrdelse af samfundstjeneste, idet den nødvendige regulering af dette og andre særvilkår burde ske administrativt med hjemmel i den bemyndigelsesbestemmelse, der blev stillet forslag om i § 97 i arbejdsgruppens lovudkast, jf. betænkning nr. 1181/1989, bd. III, s. 670 og 737. Hvis samfundstjeneste i stedet blev gjort til en selvstændig sanktion, burde regler herom medtages i et særligt afsnit i loven om fuldbyrdelse af straf m.v., jf. betænkningen, bd. I, s. 300.

Som nævnt i afsnit 3.2.2. i bemærkningerne til § 1 i rådets lovudkast blev ordningen med samfundstjeneste lovfæstet som en permanent del af sanktionssystemet ved lov nr. 6 af 3. januar 1992 om ændring af straffeloven og retsplejeloven (Samfundstjeneste m.v.). Loven bygger på Straffelovrådets forslag i betænkning nr. 1211/1990 om samfundstjeneste, hvortil der henvises.

I overensstemmelse med Straffelovrådets anbefaling er samfundstjeneste hverken gjort til et almindeligt vilkår på linie med de øvrige vilkår for en betinget dom eller til en selvstændig sanktion. Der er valgt en mellemløsning, hvor samfundstjeneste er et vilkår i en betinget dom, men reguleret på en særlig måde i et særskilt kapitel om samfundstjeneste i straffelovens kapitel 8.

På den baggrund er det Straffelovrådets opfattelse, at der bør indføjes et kapitel om fuldbyrdelse af domme om samfundstjeneste i loven om fuldbyrdelse af straf m.v., jf. § 1, nr. 4, og kapitel 18 i rådets lovudkast.

Bestemmelser om gennemførelse af vilkår om samfundstjeneste

Til § 101

I § 101 fastsættes, hvilken myndighed der skal gennemføre vilkår om samfundstjeneste. Endvidere indeholder § 101 bestemmelser om den dømtes pligter i forbindelse med gennemførelse af vilkår om samfundstjeneste.

De gældende regler om samfundstjeneste i straffeloven bygger på en forudsætning om, at ansvaret for gennemførelse af vilkår om samfundstjeneste ligger hos Kriminalforsorgen, jf. Folketingstidende 1991/92, Tillæg A, sp. 1829 ff. Der henvises endvidere til cirkulære nr. 35 af 29. februar 1996 med tilhørende vejledning af 14. marts 1996 om tilsynsvirksomheden inden for Kriminalforsorgen, der er omtalt ovenfor i bemærkningerne til § 81 i rådets lovudkast.

Straffelovrådet har ikke fundet grundlag for at foreslå ændringer på dette punkt i forbindelse med udformningen af straffuldbyrdelsesloven.

På den baggrund er det i § 101, stk. 1, i rådets lovudkast bestemt, at vilkår om samfundstjeneste, der er fastsat efter straffelovens § 63, gennemføres af Kriminalforsorgen. Lovudkastets bestemmelser om gennemførelse af vilkår om samfundstjeneste afviger herved fra reglerne i §§ 94 og 100 om gennemførelse af tilsyn og andre vilkår (særvilkår), der er fastsat efter straffelovens § 57, idet § 101, stk. 1, ikke giver mulighed for, at andre myndigheder end Kriminalforsorgen kan gennemføre vilkår om samfundstjeneste.

De foreslåede bestemmelser om den dømtes pligter i § 101, stk. 2, indebærer bl.a., at samfundstjenesten normalt tidligst må være afviklet, når to tredjedele af afviklingsperioden er forløbet. Lovudkastet svarer på dette punkt til de gældende administrative bestemmelser på området, jf. § 29, stk. 1, i cirkulære nr. 35 af 29. februar 1996 om tilsynsvirksomheden inden for Kriminalforsorgen.

Til § 102

§ 102 indeholder en bemyndigelsesbestemmelse vedrørende fastsættelse af regler om gennemførelse af samfundstjeneste, herunder om erstatning for følger af ulykkestilfælde m.v. under udførelse af samfundstjeneste.

Bestemmelsen om erstatning svarer til § 6 i rådets lovudkast vedrørende erstatning til indsatte i Kriminalforsorgens institutioner for følger af ulykkestilfælde m.v.

Vilkårsovertrædelse

Til § 103

I § 103 fastsættes bestemmelser om foranstaltning og indberetning, som Kriminalforsorgen som tilsynsmyndighed skal foretage, såfremt den dømte overtræder vilkåret om samfundstjeneste eller de forskrifter, som Kriminalforsorgen har givet om udførelsen af samfundstjenesten.

Bestemmelsen indebærer bl.a., at Kriminalforsorgen skal føre kontrol med, at den dømte opfylder den fastsatte arbejdspligt, jf. § 103, stk. 1. Kontrollen forudsættes at indebære, at Kriminalforsorgen aflægger besøg på arbejdsstedet, jf. § 30 i cirkulære nr. 35 af 29. februar 1996 om tilsynsvirksomheden inden for kriminalforsorgen.

Overtræder den dømte vilkåret om samfundstjeneste eller de forskrifter, som Kriminalforsorgen har givet om udførelsen af samfundstjenesten, skal Kriminalforsorgen give den pågældende påtale om at overholde vilkåret og forskrifterne. Er der tidligere givet påtale herom, skal der afgives indberetning til anklagemyndigheden, jf. § 103, stk. 2. I modsætning til, hvad der gælder for øvrige vilkår, skal der ikke forud for indberetning om vilkårsovertrædelse efter § 103, stk. 2, foretages en vurdering af, om overtrædelse af vilkåret om samfundstjeneste begrunder en nærliggende risiko for kriminalitet, jf. herved § 99, stk. 2, i rådets lovudkast. Overtrædelse af vilkår om samfundstjeneste eller af Kriminalforsorgens forskrifter om udførelsen heraf skal således, når der tidligere er givet påtale, indberettes til anklagemyndigheden.

Bestemmelser om gennemførelse af andre vilkår

Til § 104

Som § 104 foreslås indsat en bestemmelse, hvorefter §§ 94-100 i rådets lovudkast finder tilsvarende anvendelse på gennemførelse af tilsyn og vilkår, der er fastsat efter straffelovens § 57.

Bestemmelsen indebærer, at kapitel 17 i rådets lovudkast vedrørende gennemførelse af tilsyn og andre vilkår (særvilkår), der er fastsat efter straffelovens § 57 som led i en betinget dom, også finder anvendelse i tilfælde, hvor sådanne vilkår er fastsat i forbindelse med en betinget dom med vilkår om samfundstjeneste, jf. herved straffelovens § 63, stk. 4, som affattet ved § 1, nr. 5, i lov nr. 274 af 15. april 1997 om ændring af straffeloven, retsplejeloven og lov om udlægning af åndssvageforsorgen og den øvrige særforsorg m.v. (Samfundstjeneste og forstærket indsats mod seksualforbrydelser m.v.).

Til afsnit V

Forvaring

Kapitel 19

Fuldbyrdelse af forvaring

Til § 105

I § 101 i arbejdsgruppens lovudkast fastsættes nærmere bestemmelser om fuldbyrdelse af forvaring.

Efter § 101, stk. 1, fuldbyrdes forvaring efter reglerne i lovens afsnit II om fuldbyrdelse af fængselsstraffe med den undtagelse, at forvaring normalt fuldbyrdes i Anstalten ved Herstedvester.

Som stk. 2 er optaget en bemyndigelsesbestemmelse, hvorefter der administrativt skal fastsættes nærmere regler om fuldbyrdelsen af forvaring, herunder om behandlingen af sager vedrørende tilladelse til udgang, overførsel til anden institution og prøveudskrivning.

Som det fremgår af bemærkningerne til §§ 3 og 4 i rådets lovudkast, foreslår Straffelovrådet, at § 3 om hovedformålene med fuldbyrdelsen af fængselsstraf og § 4, stk. 1, om det almindelige udgangspunkt for indsattes rettigheder i arbejdsgruppens lovudkast udvides til at omfatte fuldbyrdelsen af enhver form for straf. Da §§ 3 og 4 efter § 101, stk. 1, i arbejdsgruppens lovudkast også finder anvendelse på fuldbyrdelse af forvaring, foreslår rådet, at § 101, stk. 1, ændres tilsvarende, således at fuldbyrdelsen af forvaring sker efter kapitel 2 om almindelige bestemmelser for straffuldbyrdelse og afsnit II om fuldbyrdelse af fængselsstraffe, jf. herved § 105, stk. 1, i rådets lovudkast.

Der tilsigtes ikke i øvrigt nogen ændring af arbejdsgruppens lovudkast. Om bestemmelsen henvises derfor til betænkningen, bd. III, s. 738-739. Endvidere henvises for så vidt angår adgangen til ukontrolleret brevveksling med forsvareren i en verserende sag om prøveudskrivning fra forvaring til bemærkningerne ovenfor til § 56 i rådets lovudkast.

Til afsnit VI

Fællesregler for fuldbyrdelse af straffe m.v.

Kapitel 20

Erstatning i anledning af indgreb under fuldbyrdelsen af straf m.v.

Til §§ 106 og 107

§§ 102 og 103 i arbejdsgruppens lovudkast fastsætter regler om erstatning til indsatte i anledning af uforskyldte indgreb under fuldbyrdelsen af straf m.v.

Efter § 102 har en indsat ret til erstatning efter reglerne i retsplejelovens § 1018 a, såfremt den indsatte uforskyldt har udstået fængselsstraf i for lang tid, været anbragt i strafcelle, forhørscelle eller sikringscelle eller været udelukket fra fællesskab.

§ 103 giver mulighed for at tillægge erstatning i tilfælde, hvor en person under fuldbyrdelse af straf m.v. har været udsat for andre uforskyldte indgreb end de i § 102 nævnte.

Straffelovrådet kan med enkelte redaktionelle ændringer tiltræde arbejdsgruppens forslag, jf. herved §§ 106 og 107 i rådets lovudkast.

Rådet foreslår dog, at der i lighed med bestemmelserne om fradrag og erstatning for varetægtsfængsling under straffuldbyrdelsen, jf. § 18, stk. 2, og 4, 1. pkt., i rådets lovudkast, indføres en ordning, hvorefter der ved beregningen af straffetiden foretages fradrag i tilfælde, hvor den indsatte efter § 106, nr. 2 og 3, har ret til erstatning, fordi den pågældende uforskyldt har været anbragt i forhørscelle, strafcelle eller sikringscelle eller uforskyldt har været udelukket fra fællesskab. Der henvises i den forbindelse til § 18, stk. 3, og stk. 4, 1. pkt., med tilhørende bemærkninger i rådets lovudkast.

Til § 108

§ 104 i arbejdsgruppens lovudkast indeholder regler om fremgangsmåden ved behandlingen af krav om erstatning i medfør af lovudkastets §§ 102 og 103 i arbejdsgruppens lovudkast.

Bestemmelsen indebærer, at krav om erstatning skal fremsættes over for Kriminalforsorgen inden to måneder efter, at indgrebet er ophørt. Fremsættes kravet efter udløbet af denne frist, kan det dog behandles, såfremt overskridelsen findes undskyldelig.

Det fremgår af betænkningen, jf. bd. I, s. 324-325, og bd. III, s. 740, at forslaget bygger på en flertalsopfattelse i arbejdsgruppen.

Baggrunden for forslaget fra arbejdsgruppens flertal er reglerne i retsplejelovens § 1018 e om behandlingen af krav om erstatning i medfør af § 1018 a-§ 1018 d. Efter § 1018 e, stk. 1, skal krav om erstatning fra en person, der har været sigtet, fremsættes inden 2 måneder efter meddelelse til sigtede om strafforfølgningens ophør eller afsigelse af endelig dom. Har tiltalte ikke været til stede ved dommens afsigelse, regnes fristen fra den dag, da udskrift af dommen er forkyndt. Krav fra andre skal fremsættes inden to måneder efter, at indgrebet er ophørt. Fremsættes kravet efter udløbet af den i § 1018 e, stk. 1, nævnte frist, kan det behandles, såfremt overskridelsen findes undskyldelig, jf. § 1018 e, stk. 2.

Ifølge arbejdsgruppens mindretal synes det ubegrundet i så høj grad at fravige forældelseslovens 5-årige forældelsesfrist for fremsættelse af erstatningskrav.

Endvidere bør tidspunktet for forældelsesfristens påbegyndelse ikke ubetinget knyttes til tidspunktet for indgrebets ophør. Der kan således meget vel forekomme sager, hvor den indsatte først længe efter indgrebets ophør får kendskab til faktiske omstændigheder, der kan begrunde fremsættelsen af et erstatningskrav. Mindretallet peger i den forbindelse på sager om besiddelse af euforiserende stoffer, hvor en disciplinærstraffet indsat først længe efter indgrebets ophør får kendskab til, hvem der var stoffets rette ejermand.

Mindretallet er opmærksomt på bestemmelsen i retsplejelovens § 1018 e, hvorefter krav om erstatning for bl.a. uberettiget varetægtsfængsling skal fremsættes inden to måneder efter, at den sigtede har modtaget meddelelse om strafforfølgningens ophør eller afsigelse af en endelig dom. Påbegyndelsen af forældelsesfristen i sådanne sager er knyttet til entydige og umiddelbart konstaterbare omstændigheder. Derimod giver ophøret af de i §§ 102 og 103 nævnte indgreb ikke den indsatte samme mulighed for at konstatere, at indgrebet var uberettiget.

Hertil kommer, at personer, der er omfattet af retsplejelovens § 1018 a, normalt vil have en forsvarer, der kan vejlede den pågældende - og typisk vil gøre det af egen drift. Indsatte, der har været underkastet de i §§ 102 og 103 i arbejdsgruppens lovudkast nævnte indgreb, har næsten aldrig en forsvarer.

Efter mindretallets opfattelse kan der derfor ikke i forældelsesbestemmelsen i retsplejelovens § 1018 e hentes støtte for at indføre en tilsvarende kort forældelsesfrist for fremsættelse af de i §§ 102 og 103 omhandlede erstatningskrav.

Arbejdsgruppens mindretal foreslår på denne baggrund, at forældelsesfristen for fremsættelse af erstatningskrav fastsættes til 1 år svarende til den i ombudsmandsloven fastsatte klagefrist.

Et flertal i Straffelovrådet (Jacques Hermann, Torsten Hesselbjerg, Kaspar Linkis, Annemette Møller, Christian Trønning og Sven Ziegler) har noteret sig de synspunkter, som arbejdsgruppens mindretal har anført.

Rådets flertal finder imidlertid, at der ikke kan rejses afgørende indvendinger mod den af arbejdsgruppens flertal foreslåede ordning, jf. herved § 108 i rådets lovudkast. Rådets flertal lægger i den forbindelse bl.a. vægt på, at der er mulighed for at bortse fra undskyldelige overskridelser af fristen, og at dette ifølge bemærkningerne til § 104 i arbejdsgruppens lovudkast f.eks. kan være tilfældet, såfremt den indsatte efter fristens udløb er kommet i besiddelse af oplysninger, der er helt afgørende for vurderingen af erstatningskravet. Er kravet rejst rettidigt, og fremkommer der senere nye oplysninger, forudsættes Kriminalforsorgen i øvrigt at kunne genoptage behandlingen af erstatningssagen, jf. betænkningen, bd. III, s. 741.

Et mindretal i rådet (Jørgen Bang og Vagn Greve) kan af de grunde, som mindretallet i arbejdsgruppen har anført, tiltræde mindretallets forslag om, at forældelsesfristen for fremsættelse af erstatningskrav fastsættes til 1 år.

Om rådets overvejelser vedrørende adgangen til domstolsprøvelse af Kriminalforsorgens afgørelser om nægtelse af erstatning, herunder også under henvisning til, at en overskridelse af fristen for fremsættelse af erstatningskravet ikke findes undskyldelig, henvises til afsnit 8 i denne betænknings kapitel 5 om klageregler m.v.

Til § 109

§ 105 i arbejdsgruppens lovudkast indeholder en bemyndigelsesbestemmelse med henblik på fastsættelse af nærmere regler om behandlingen af krav om erstatning i anledning af indgreb under fuldbyrdelsen af straf m.v.

Straffelovrådet kan med en enkelt redaktionel ændring tiltræde arbejdsgruppens forslag, jf. herved § 109 i rådets lovudkast.

Kapitel 21

Betaling for ophold i Kriminalforsorgens institutioner

Til § 110

Ved § 2 i lov nr. 367 af 18. maj 1994 om ændring af straffeloven og lov om udgifterne i strafferetsplejen (Hæleri med hensyn til indsmugling af særlig grov karakter og afsoningsomkostninger m.v.) blev pligten til at betale afsoningsomkostninger ophævet. Baggrunden var, at man ikke ønskede at påføre dømte en yderligere gældsbyrde under afsoningen, når de pågældende reelt var uden mulighed for at skaffe sig en indtægt under afsoningen bortset fra vederlag for beskæftigelsen i fængslet (arbejdspenge).

Nogle dømte har imidlertid under ophold i Kriminalforsorgens institutioner mulighed for selv at skaffe sig en indtægt. Det gælder bl.a. indsatte, der er beskæftiget med eget indtægtsgivende arbejde i fængsel eller arresthus, f.eks. forfattervirksomhed eller anden selvstændig virksomhed. Endvidere kan peges på indsatte, der efter reglerne om udgang har frigang til lønnet arbejde eller egen indtægtsgivende virksomhed.

Indsatte, der er udstationeret til eller i medfør af reglerne i § 78 i rådets lovudkast opholder sig i en af Kriminalforsorgens pensioner, kan også have eget indtægtsgivende arbejde. Det samme gælder personer, der på andet grundlag end en dom til frihedsstraf, f.eks. en betinget dom eller beslutning om prøveløsladelse, opholder sig i en pension. Personer, der opholder sig i Kriminalforsorgens pensioner uden at have en arbejdsindtægt, kan i stedet have krav på at modtage sociale ydelser til underhold.

For den ovennævnte personkreds gælder, at de i den periode, hvor de har indtægt ved indtjening m.v., også modtager forsørgelse fra det offentlige i form af ophold i en af Kriminalforsorgens institutioner (afsoningsinstitution eller pension). Efter ophævelsen af pligten til at betale afsoningsomkostninger vil disse dømte blive væsentligt bedre stillet end personer uden for afsoningssystemet, der har indtægt, idet de under afsoningen m.v. ikke har udgifter til kost og logi.

Med henblik på at modvirke denne utilsigtede virkning af ophævelsen af pligten til at betale afsoningsomkostninger foreslås som § 110, stk. 1, i rådets lovudkast indføjet en bestemmelse, hvorefter indsatte, der har indtægtsgivende arbejde i eller uden for fængsel eller arresthus betaler for opholdet. I udtrykket "betaler for opholdet" ligger, at betalingspligten alene gælder i det omfang, hvor indtægten kan dække afsoningsomkostningerne. Rådet forudsætter endvidere, at reglerne om opholdsbetaling fastsættes således, at dømte, der er beskæftiget med eget indtægtsgivende arbejde, har et beløb til rådighed, der mindst svarer til det vederlag, som udbetales til dømte, der er beskæftiget ved Kriminalforsorgens foranstaltning, jf. § 42, stk. 1, i rådets lovudkast.

Endvidere foreslås som stk. 2 i § 110 indsat en bestemmelse, hvorefter reglen i § 42, stk. 1, gælder tilsvarende i forhold til dømte, der under ophold på Kriminalforsorgens pensioner har arbejdsindtægt eller modtager offentlig ydelse til underhold. Ordet "dømte" omfatter bl.a. personer, der er anbragt i eller overført til pension efter reglerne i § 78 i rådets lovudkast, og personer, der opholder sig i pension på grundlag af en betinget dom. Udtrykket "offentlig ydelse til underhold" omfatter ikke alene bistandshjælp og sociale pensioner, men også arbejdsløshedsunderstøttelse og sygedagpenge.

Rådet finder ikke, at adgangen til at kræve betaling også bør omfatte formueindtægt. Det vil i praksis være sjældent forekommende, at dømte, der opholder sig i Kriminalforsorgens institutioner, har formueindtægt af betydning. Hertil kommer, at det vil være forbundet med et uforholdsmæssigt stort administrativt arbejde at sikre kontrollen hermed.

Kapitel 22

Klageregler m.v.

Administrativ klageadgang

Til § 111

§ 106 i arbejdsgruppens lovudkast indeholder regler om den administrative klageadgang. Der henvises herom og om Straffelovrådets overvejelser og forslag til afsnit 5 i kapitel 5 om klageregler m.v. samt § 111 i rådets lovudkast. Som det fremgår heraf, kan Straffelovrådet i det væsentlige tiltræde arbejdsgruppens forslag.

Til § 112

§ 107 i arbejdsgruppens lovudkast indeholder en opregning af de endelige administrative afgørelser, der kan indbringes for domstolene som led i den foreslåede udvidelse af klageordningen. Der henvises herom og om Straffelovrådets overvejelser til afsnit 8 i kapitel 5 om klageregler m.v.

I § 112 i rådets lovudkast er optaget klagemodel 2, som fire af rådets medlemmer (Jacques Hermann, Kaspar Linkis, Annemette Møller og Sven Ziegler) kan gå ind for. Om klagemodel 1 og 3 henvises til s. 66 og 73 i kapitlet om klageregler m.v.

Der er i rådet enighed om at foreslå, at ordene "der er truffet af justitsministeren" i § 107 i arbejdsgruppens lovudkast udgår, således at domstolsprøvelsen afgrænses til "en delige administrative afgørelser", jf. § 112 i rådets lovudkast. Formålet med denne ændring at tydeliggøre, at også afgørelser, hvor der ikke består en administrativ klageadgang til justitsministeren, omfattes af den udvidede adgang til domstolsprøvelse.

Til §§ 113-125

Straffelovrådet har i december 1996 afgivet en særudtalelse om adgangen til aktindsigt i sager om straffuldbyrdelse. I denne udtalelse foreslår rådets flertal (Jacques Hermann, Kaspar Linkis, Annemette Møller, Hanne Schmidt, Christian Trønning og Sven Ziegler), at forvaltningslovens § 9 om partsaktindsigt ændres, således at der ikke er aktindsigt for parten i forbindelse med fuldbyrdelse af frihedsstraf i sager om valg af afsoningsinstitution, sager om overførsel til anden afsoningsinstitution eller til afdeling i en afsoningsinstitution eller sager om udelukkelse fra fællesskab. Endvidere foreslås forvaltningslovens § 24 om begrundelse ændret, således at afgørelser i de typer af sager, der foreslås undtaget fra aktindsigt, for så vidt angår begrundelsen alene skal indeholde en henvisning til de retsregler, i henhold til hvilke afgørelsen er truffet.

Et mindretal (Jørgen Bang og Vagn Greve) finder, at der ikke er behov for at foretage ændring på området, jf. herved forvaltningslovens § 15 om adgangen til at begrænse adgangen til aktindsigt efter en konkret vurdering. Mindretallet finder endvidere, at forslaget om yderligere at begrænse adgangen til aktindsigt giver anledning til betænkelighed og har på den baggrund frarådet forslaget.

Om flertallets og mindretallets overvejelser henvises i øvrigt til den pågældende udtalelse, der er optaget som bilag 3 til betænkningen.

På den baggrund foreslår rådets flertal (Jacques Hermann, Torsten Hesselbjerg, Kaspar Linkis, Annemette Møller, Christian Trønning og Sven Ziegler), at arbejdsgruppens lovudkast tilføjes nogle supplerende bestemmelser, der regulerer den retslige behandling i tilfælde, hvor sagen indeholder oplysninger, som er undtaget fra aktindsigt.

Om flertallets overvejelser og forslag henvises til afsnit 9.2. i kapitel 5 om klageregler m.v. og til § 116 i rådets lovudkast.

Om mindretallets (Jørgen Bang og Vagn Greve) overvejelser henvises til afsnit 9.2. i kapitlet om klageregler m.v.

Der er i rådet enighed om at foreslå, at der som led i forslaget om en udvidet adgang til domstolsprøvelse indføres en appelbegrænsning, således at afgørelser truffet af byretten som udgangspunkt ikke kan indbringes for højere ret.

Om enkelthederne i dette forslag henvises til afsnit 9.3. i kapitel 5 om klageregler m.v. og til § 121 i rådets lovudkast.

Rådet har endvidere foretaget visse redaktionelle ændringer i arbejdsgruppens lovudkast. Der henvises herom til bemærkningerne til de enkelte bestemmelser nedenfor.

Opmærksomheden henledes i øvrigt på, at affattelsen af §§ 113-125 i rådets lovudkast bygger på klagemodel 2.

Til § 113

§ 108 i arbejdsgruppens lovudkast indeholder bestemmelser om valget af den domstol, der i det enkelte tilfælde skal behandle klagesagen.

Straffelovrådet kan tiltræde arbejdsgruppens forslag, jf. herved § 113 i rådets lovudkast.

Til § 114

§ 109 i arbejdsgruppens lovudkast indeholder nærmere regler om fremgangsmåden i forbindelse med klagesagens indbringelse for retten.

Straffelovrådet stiller i sit lovudkast forslag om enkelte ændringer i § 109, jf. herved § 114 i rådets lovudkast. Ændringerne er af redaktionel karakter, og der tilsigtes derfor ingen indholdsmæssige afvigelser i forhold til arbejdsgruppens lovudkast, jf. betænkningen, bd. III, s. 746. Det bemærkes, at det i praksis vil være Direktoratet for Kriminalforsorgen, der indbringer sagen for retten.

Til § 115

§ 110 i arbejdsgruppens lovudkast regulerer den nærmere tilrettelæggelse af sagens behandling ved retten.

Straffelovrådet foreslår, at bestemmelsen bl.a. erstattes med en regel, der fastlægger, hvem der er sagens parter, og tager stilling til spørgsmålet om advokatbeskikkelse, jf. herved § 115 i rådets lovudkast.

Til stk. 1

Som sagens parter anses efter § 115, stk. 1, i rådets lovudkast den dømte, tredjemand, hvis penge eller genstande konfiskeres, jf. §§ 73 og 125, og justitsministeren, dvs. i praksis Direktoratet for Kriminalforsorgen. Vælges model 1, omfatter partsbegrebet også tredjemand, hvis brev tilbageholdes, jf. § 112, nr. 12, i model 1, jf. § 55, stk. 5, i rådets lovudkast.

Partsstillingen medfører bl.a., at de pågældende skal underrettes om retsmøder i sagen, såfremt retten træffer bestemmelse om mundtlig behandling, jf. § 116, stk. 1, 1. pkt., i rådets lovudkast. Parterne har endvidere adgang til at føre beviser og procedere sagen. Behandles sagen på skriftligt grundlag, har parterne adgang til at indsende indlæg til retten.

Partsstillingen indebærer også, at de pågældende skal underrettes om den afgørelse, der træffes, og at de efter omstændighederne kan kære rettens afgørelse, jf. § 121 i rådets lovudkast. Om parternes beføjelse til at kære kendelser, der afsiges under sagen om den dømtes adgang til at gøre sig bekendt med oplysninger, som Kriminalforsorgen har undtaget fra aktindsigt, henvises til bemærkningerne til § 121, stk. 2, jf. § 116, stk. 3, i rådets lovudkast.

Reglen i § 115, stk. 1, skal i øvrigt sammenholdes med § 125 i rådets lovudkast. Efter denne bestemmelse finder §§ 112-123 tilsvarende anvendelse ved klage fra andre end indsatte over afgørelser efter § 73 om konfiskation hos den pågældende. I § 115, stk. 1, fastsættes i den forbindelse, at bl.a. den tredjemand, hvis penge eller genstande konfiskeres, jf. § 73, anses for part.

Til stk. 2

Efter § 115, stk. 2, i rådets lovudkast beskikker retten en advokat for den dømte, hvis det er nødvendigt. Det gælder dog ikke, hvis den pågældende selv har antaget en advokat. Bestemmelsen svarer til § 110, stk. 2, i arbejdsgruppens lovudkast og indebærer, at retten skal foretage en konkret vurdering af behovet for, at den dømte har en advokat til at varetage sine interesser under sagen.

Baggrunden for bestemmelsen er, at den dømte afhængig af sagens karakter og de foreliggende omstændigheder kan have vanskeligt ved selv at varetage sine interesser under sagen. Det kan f.eks. være tilfældet, hvis sagen skal behandles mundtligt, og der foruden af den dømte skal ske afhøring af andre personer, eventuelt uden den dømtes tilstedeværelse. Uanset at retten efter § 116, stk. 1, 2. pkt., i rådets lovudkast kan stille krav om tilvejebringelse af yderligere oplysninger, og at retten også i øvrigt skal påse, at den pågældendes interesser bliver varetaget, kan det efter rådets opfattelse være naturligt, at der under domstolsbehandlingen beskikkes en advokat, også selv om den pågældende ikke opfylder betingelserne for fri proces.

Det bemærkes i den forbindelse, at der ikke er mulighed for at beskikke en forsvarer efter reglerne i retsplejelovens kapitel 66. Det skyldes, at den dømte ikke i relation til den udvidede domstolsprøvelse efter straffuldbyrdelsesloven har stilling som sigtet eller tiltalt i en straffesag. Det udelukker imidlertid ikke, at den dømte på tidspunktet for domstolsprøvelsen har en forsvarer. Det kan f.eks. skyldes, at den pågældende er sigtet for strafbart forhold i anledning af en optræden, der også har dannet grundlag for en afgørelse om disciplinærstraf.

Advokatens opgave er at repræsentere og bistå klageren. Det indebærer bl.a., at advokaten skal sørge for, at den dømte får lejlighed til at udtale sig enten skriftligt eller under afhøringen ved den mundtlige behandling af sagen. Det må derfor forudsættes, at advokaten altid kommer i personlig kontakt med den pågældende, så advokaten bl.a. med henblik på tilrettelæggelse af en eventuel bevisførelse kan danne sig et indtryk af sin klients stilling i sagen.

Advokatens opgaver skal også ses i sammenhæng med § 116. Har retten i medfør af § 116, stk. 1, 2. pkt., i flertallets forslag, jf. afsnit 3 nedenfor i bemærkningerne til § 116, bestemt, at den dømte ikke må gøres bekendt med oplysninger, der er undtaget fra aktindsigt i medfør af forvaltningslovens regler, er advokaten naturligvis afskåret fra at drøfte sådanne oplysninger med sin klient. Det samme gælder, hvis retten i medfør af § 116, stk. 2, 3.-4. pkt., i flertallets forslag har bestemt, at den dømte ikke må overvære bevisførelsen eller en del af denne og efterfølgende gøres bekendt med de fremkomne oplysninger.

Tilsidesættelse af rettens bestemmelse vil være strafbart, jf. § 116, stk. 4, i rådets lovudkast sammenholdt med retsplejelovens § 129 og straffelovens § 152.

Til § 116

§ 116 regulerer sagens behandling i retten. Under pkt. 1 nedenfor redegøres for reglerne om, hvorvidt sagen skal behandles på skriftligt eller mundtligt grundlag. Under pkt. 2 behandles spørgsmålet om, hvem der har ansvaret for sagens oplysning, og under pkt. 3 uddybes reglerne om behandlingen af oplysninger, der er undtaget fra aktindsigt under Kriminalforsorgens sagsbehandling. Endelig knyttes under pkt. 4 nogle bemærkninger til spørgsmålet om kære af rettens afgørelse vedrørende den dømtes adgang til at gøre sig bekendt med oplysninger, der er undtaget fra aktindsigt.

1. Rådets forslag om skriftlig eller mundtlig behandling

Efter § 116, stk. 1, 1. pkt., behandles sagen på skriftligt grundlag, medmindre retten bestemmer andet. Udgangspunktet er således skriftlig behandling. Rådets lovudkast afviger herved fra § 110, stk. 1, 2. pkt., i arbejdsgruppens endelige lovudkast, hvorefter retten kan bestemme, at sagen skal behandles skriftligt, jf. betænkningen, bd III, s. 674 og 746. I arbejdsgruppens oprindelige lovudkast er det derimod forudsat, at retten som udgangspunkt skal træffe afgørelse umiddelbart på grundlag af det foreliggende skriftlige materiale, jf. betænkningen, bd. I, s. 415 og 488.

Som det fremgår af afsnit 9.2. i betænkningens kapitel 5 om klageregler m.v., finder Straffelovrådet, at det bør overlades til retten at træffe bestemmelse om, hvorvidt en sag efter sin karakter bør behandles mundtligt. Der er efter rådets opfattelse grund til at tro, at et stort antal sager allerede ved modtagelsen vil være tilstrækkeligt oplyst, således at retten i mange tilfælde umiddelbart vil kunne træffe afgørelse, efter at den dømte eller dennes advokat i et skriftligt indlæg har haft lejlighed til at udtale sig om Kriminalforsorgens begrundelse for den pågældende afgørelse.

Det er således rådets opfattelse, at en meget stor del af de sager, der er omfattet af klageordningen, efter deres karakter vil være egnede til skriftlig behandling. Med henblik på at opnå en hurtig og ikke alt for ressourcekrævende behandling af sagerne har rådet derfor fundet det hensigtsmæssigt og forsvarligt at foreslå, at sagerne, selv om hovedprincippet i retsplejen er mundtlighed, som udgangspunkt behandles skriftligt, men således at retten - også af egen drift - kan træffe bestemmelse om mundtlig behandling.

2. Rådets forslag om ansvaret for sagens oplysning

Efter § 116, stk. 1, 2. pkt., 1. led, i rådets lovudkast kan retten stille krav om tilvejebringelse af yderligere oplysninger. Behandles sagen mundtligt, træffer retten bestemmelse om afhøring af den dømte og andre og om tilvejebringelse af beviser i øvrigt, ligesom retten indkalder parter og vidner, jf. § 116, stk. 2, 1. og 2. pkt.

Rådet forslag indebærer, at parterne ikke på samme måde som i de almindelige civile sager selv kan tilrettelægge sagen og beslutte, hvilke oplysninger der skal forelægges retten. Det påhviler derimod retten at sikre, at de relevante oplysninger tilvejebringes, således at retten har et tilstrækkeligt grundlag for at afgøre sagen.

3. Flertallets forslag om den dømtes adgang til at gøre sig bekendt med oplysninger, der er undtaget fra aktindsigt

Som det fremgår af afsnit 9.2. i betænkningens kapitel 5 om klageregler m.v., bygger forslaget om den dømtes adgang til oplysninger, der er undtaget fra aktindsigt under Kriminalforsorgens sagsbehandling, på en flertalsopfattelse (Jacques Hermann, Torsten Hesselbjerg, Kaspar Linkis, Annemette Møller, Christian Trønning og Sven Ziegler) i rådet. Et mindretal (Jørgen Bang og Vagn Greve) fraråder at gennemføre ændringer i de nugældende regler vedrørende aktindsigt m.v.

3.1 Ved skriftlig behandling

Efter § 116, stk. 1, 2. pkt, 2. led, skal retten, når sagen behandles skriftligt, som led i sagens oplysning træffe afgørelse om, i hvilket omfang den dømte skal gøres bekendt med oplysninger, der er undtaget fra aktindsigt i medfør af forvaltningslovens § 9, stk. 3, 2. pkt., eller § 15, stk. 1, nr. 3. Om forvaltningslovens § 9, stk. 3, 2. pkt., henvises til § 1, nr. 1, i udkastet til lov om ændring af forvaltningsloven, der er optaget som bilag 1 til rådets udtalelse om aktindsigt i sager om straffuldbyrdelse. Udtalelsen er optaget som bilag 3 til denne betænkning.

At den dømte ikke uden videre har adgang til at gøre sig bekendt med samtlige sagens oplysninger, når sagen er indbragt for retten, er en fravigelse fra de almindelige regler om behandlingen af civile sager. Baggrunden for bestemmelsen er imidlertid de særlige hensyn, der gør sig gældende i sager om straffuldbyrdelse. Uden den pågældende bestemmelse ville den dømte således ved at fremsætte anmodning om domstolsprøvelse kunne gøre krav på at blive gjort bekendt med oplysninger, som Kriminalforsorgen med hjemmel i forvaltningsloven har undtaget fra partsaktindsigt, jf. herved afsnit 9.2. i kapitel 5 om klageregler m.v.

§ 116, stk. 1, 2. pkt., 2. led, indebærer, at retten skal foretage en selvstændig vurdering af, om domstolsprøvelsen lader sig gennemføre på et forsvarligt grundlag, uden at den dømte helt eller delvis gøres bekendt med de oplysninger, der er undtaget fra aktindsigt under Kriminalforsorgens sagsbehandling.

Heri ligger bl.a., at retten, når en sag undtagelsesvis må anses for omfattet af den strafferetlige del af artikel 6 i Den Europæiske Menneskerettighedskonvention, må tage stilling til, om en undladelse af at gøre den dømte bekendt med de pågældende oplysninger konkret vil være i strid med artikel 6, jf. herved afsnit 9.2. i kapitel 5 om klageregler m.v.

Også i de tilfælde, hvor sagen ikke anses for omfattet af den strafferetlige del af artikel 6, eller artikel 6 ikke kan antages at være til hinder for, at den dømte afskæres fra aktindsigt, skal retten imidlertid vurdere, om domstolsprøvelsen kan gennemføres på forsvarligt grundlag, uden at den dømte bliver gjort bekendt med oplysningerne.

I denne vurdering indgår bl.a. sagens karakter. Sagens omstændigheder, herunder om der foreligger modstridende oplysninger, som det er af afgørende betydning, at den dømte får lejlighed til at imødegå under rettens prøvelse, spiller også en væsentlig rolle. Som nævnt ovenfor er der dog grund til at tro, at et stort antal sager allerede ved modtagelsen vil være tilstrækkeligt oplyst, således at retten i mange tilfælde umiddelbart vil kunne træffe afgørelse, efter at den dømte eller dennes advokat i et skriftligt indlæg har haft lejlighed til at kommentere Kriminalforsorgens begrundelse for den pågældende afgørelse.

I de tilfælde, hvor retten i medfør af § 116, stk. 1, 2. pkt., 2. led, har bestemt, at den dømte ikke må gøres bekendt med oplysninger i sagen, må den advokat, der varetager den dømtes interesser under sagen, jf. herved § 115, stk. 2, ikke videregive de pågældende oplysninger til den dømte, jf. § 116, stk. 4. Tilsidesættelse af rettens bestemmelse vil være strafbar, jf. retsplejelovens § 129 og straffelovens § 152.

3.2. Ved mundtlig behandling

Finder retten, at der efter sagens karakter og de foreliggende omstændigheder er behov for, at sagen behandles mundtligt, gælder i stedet § 116, stk. 2, 3. pkt., i rådets lovudkast. (l op)

Det indebærer, at den dømte som udgangspunkt skal gøres bekendt med alle oplysninger i sagen. Efter denne bestemmelse kan retten således kun, når særlige omstændigheder taler for det, bestemme, at den dømte ikke må overvære bevisførelsen eller en del af denne. Den pågældende skal i så fald som udgangspunkt gøres bekendt med de oplysninger, der er fremkommet under bevisførelsen, inden sagen afgøres. Det gælder dog ikke, hvis dette ville stride mod de hensyn, der har ført til udelukkelsen, jf. § 116, stk. 2, 4. pkt.

At betingelserne for at afskære den dømte fra at gøre sig bekendt med oplysninger, der er undtaget fra aktindsigt, skærpes, når sagen behandles mundtligt, skyldes, at det i disse tilfælde har formodningen for sig, at den dømte skal gøres bekendt med alle oplysninger, for at retten kan træffe afgørelse på et fyldestgørende grundlag. Baggrunden for, at sagen behandles mundtligt, kan f.eks. være, at der foreligger modstridende oplysninger i relation til det hændelsesforløb, der har ført til Kriminalforsorgens afgørelse. Under sådanne omstændigheder kan det være af afgørende betydning bl.a. for vurderingen af et vidnes troværdighed, at den dømte får lejlighed til personligt at imødegå de foreliggende oplysninger.

Retten skal derfor foretage konkret vurdering af, om de hensyn til f.eks. beskyttelse af et vidne, der har begrundet, at den dømte under Kriminalforsorgens sagsbehandling er nægtet aktindsigt, også under domstolsprøvelsen er så tungtvejende, at den dømte fortsat helt eller delvis skal afskæres fra at gøre sig bekendt med dem.

I de særlige tilfælde, hvor sagen må anses for omfattet af den strafferetlige del af artikel 6 i Den Europæiske Menneskerettighedskonvention, må der også tages stilling til, om en undladelse af at gøre den dømte bekendt med de omhandlede oplysninger konkret vil være i strid med konventionens artikel 6, jf. herved afsnit 9.2. i kapitel 5 om klageregler m.v.

Også i de tilfælde, hvor sagen ikke anses for omfattet af artikel 6, eller artikel 6 ikke antages at være til hinder for at undlade at gøre den dømte bekendt med oplysningerne, må det imidlertid vurderes, om domstolsprøvelsen kan gennemføres på forsvarligt grundlag uden den dømtes kendskab til oplysningerne.

I vurderingen af, om der foreligger sådanne særlige omstændigheder, at den dømte skal afskæres fra at blive gjort bekendt med de omhandlede oplysninger, kan bl.a. indgå vidnets stilling. En fængselsfunktionær må således som udgangspunkt stå frem og vedstå de iagttagelser, som den pågældende har gjort i forbindelse med sit arbejde. Er der tale om en medindsat, kan der dog også være grund til at lade den dømte overvære den medindsattes forklaring, navnlig hvis der er grund til at tro, at den medindsattes forklaring skyldes et ønske om at hævne sig på den dømte.

I overvejelserne kan desuden indgå, om der på tidspunktet for domstolsprøvelsen verserer en straffesag i anledning af det hændelsesforløb, som har ført til den afgørelse, der prøves i retten. F.eks. kan det forekomme, at den dømte er sigtet eller tiltalt for trusler eller vold samtidig med, at Kriminalforsorgen har truffet afgørelse om disciplinærstraf i anledning af det passerede. I disse tilfælde vil den dømte i sin egenskab af tiltalt senest efter at have afgivet forklaring under domstolsbehandlingen i straffesagen have krav på at blive gjort bekendt med den forurettedes forklaring, jf. retsplejelovens § 748, stk. 6, sidste pkt., og § 848.

I de tilfælde, hvor retten i medfør af § 116, stk. 2, 3.-4. pkt., har bestemt, at den dømte er afskåret fra at gøre sig bekendt med de fremkomne oplysninger, må advokaten ikke videregive oplysningerne til den dømte, jf. § 116, stk. 4. Tilsidesættelse af rettens bestemmelse vil være strafbar, jf. retsplejelovens § 129 og straffelovens § 152.

4. Flertallets forslag om kære af rettens afgørelse om den dømtes adgang til at gøre sig bekendt med oplysninger, der er undtaget fra aktindsigt

Efter § 116, stk. 3, træffes rettens afgørelse om den dømtes adgang til at gøre sig bekendt med alle oplysninger, der fremkommer under sagens behandling, efter anmodning ved kendelse, når den påklagede afgørelse er omfattet af § 121, stk. 2.

Det indebærer, at retten i de tilfælde, hvor der efter § 121, stk. 2, er adgang til at kære til landsretten, skal begrunde afgørelsen om den dømtes adgang til at gøre sig bekendt med alle oplysninger i sagen, jf. retsplejelovens § 218, stk. 1, 1. pkt., således at parten kan tage stilling til, om der er grundlag for at kære den pågældende afgørelse.

Til § 117

Efter § 117 i flertallets lovudkast skal dørene lukkes under behandlingen af sager, der omfattes af § 116, stk. 2, 3.-4. pkt.

Bestemmelsen indebærer, at sagens behandling foregår for lukkede døre i tilfælde, hvor retten i forbindelse med mundtlig behandling bestemmer, at den dømte ikke må overvære bevisførelsen eller en del af denne, og hvor der derfor også opstår spørgsmål om at afskære den dømte fra at blive gjort bekendt med de fremkomne oplysninger, jf. § 116, stk. 2, 4. pkt.

Bestemmelsen afviger fra de almindelige regler om dørlukning i civile sager, hvorefter spørgsmålet om dørlukning afhænger af en konkret vurdering, jf. retsplejelovens § 29, stk. 2-4, og § 30. Baggrunden er de særlige hensyn til beskyttelse af den person, der har givet de belastende oplysninger.

Når retsmødet holdes for lukkede døre, er offentlig gengivelse af, hvad der forhandles i retsmødet, forbudt, og overtrædelse af forbudet kan straffes med bøde, jf. retsplejelovens § 31, stk. 2.

Til § 118

Efter § 118 i rådets lovudkast har sagens indbringelse for retten ikke opsættende virkning, medmindre justitsministeren, dvs. i praksis Direktoratet for Kriminalforsorgen, eller retten bestemmer det.

Bestemmelsen svarer til § 110, stk. 4, i arbejdsgruppens lovudkast, jf. betænkningen, bd. III, s. 674 og 746. Baggrunden for bestemmelsen er, at hensynet til Kriminalforsorgens sikkerheds- og ordensmæssige virksomhed normalt vil tale imod, at indbringelsen tillægges en sådan virkning.

Til § 119

Efter § 119 i rådets lovudkast afgør retten ved kendelse, om sagen skal afvises, eller om afgørelsen skal stadfæstes, ændres eller ophæves.

Bestemmelsen svarer til § 111, stk. 1, i arbejdsgruppens lovudkast, jf. betænkningen, bd. III, s. 674 og 746-747. Om adgangen til at kære henvises til reglerne i § 121 i rådets lovudkast.

Til § 120

§ 120, stk. 1, i rådets lovudkast vedrører spørgsmålet om fastsættelse og betaling af sagsomkostninger i tilfælde, hvor der er beskikket advokat.

Bestemmelsen er en i realiteten uændret videreførelse af § 110, stk. 3, i arbejdsgruppens lovudkast, jf. betænkningen, bd. III, s. 674 og 746.

I § 120 i rådets lovudkast foreslås som stk. 2 indsat en bestemmelse, hvorefter der i de tilfælde, hvor der ikke er beskikket advokat, for så vidt angår sagsomkostninger henvises til de almindelige regler herom i retsplejelovens kapitel 30. Formålet med denne bestemmelse er at tydeliggøre retstilstanden i de tilfælde, hvor den dømte selv har valgt en advokat til at føre sin sag, eller retten har afslået at beskikke advokat efter § 115, stk. 2, i rådets lovudkast.

Til § 121

I § 121 i rådets lovudkast fastsættes regler om adgangen til kære af byrettens afgørelser til landsretten. Om adgangen til kære af landsrettens afgørelser til Højesteret henvises til § 123, stk. 1, i rådets lovudkast.

Bestemmelsen i § 121 indebærer, at der indføres appelbegrænsning som led i forslaget om en udvidet adgang til domstolsprøvelse efter straffuldbyrdelsesloven, idet afgørelser truffet af byretten som udgangspunkt ikke kan indbringes for højere ret. Om baggrunden for forslaget om appelbegrænsning henvises til afsnit 9.3. i betænkningens kapitel 5 om klageregler m.v.

Til stk. 1

Efter § 121, stk. 1, kan kendelser, jf. § 116, stk. 3, og § 119, kæres efter reglerne i samme bestemmelses stk. 2 og 3 af dem, der efter § 115, stk. 1, er parter i sagen.

Bestemmelsen afviger fra § 111, stk. 2, 1. pkt., i arbejdsgruppens lovudkast, der bl.a. henviser til retsplejelovens § 389, stk. 1, hvorefter byrettens afgørelse uden begrænsning kan kæres til den landsret, i hvis kreds byretten ligger. § 121 i rådets lovudkast medfører, at byrettens afgørelser i sager, der omfattes af forslaget om en udvidet adgang til domstolsprøvelse, normalt ikke kan indbringes for højere ret.

Til stk. 2

Efter § 121, stk. 2, 1. pkt., i rådets lovudkast kan kendelser, der er afsagt af en byret, kæres til den landsret, i hvis kreds byretten ligger, når sagen er omfattet af § 112, nr. 6, 2. led, 7 eller 8, i rådets lovudkast (klagemodel 2).

Bestemmelsen indebærer, at afgørelser om nægtelse af prøveløsladelse fra straf af fængsel på livstid, der efter § 112, nr. 6, 2. led, kan indbringes for domstolene, kan indbringes for landsretten uden begrænsning i appeladgangen. Det samme gælder afgørelser om genindsættelse efter prøveløsladelse eller betinget benådning. Ved kendelser i sager efter § 112, nr. 7 eller 8, (klagemodel 2), som angår tidsbestemt straf, kræves dog, at den resterende straffetid er mindst 1 år, jf. § 121, stk. 2, 2. pkt., i rådets lovudkast.

Kæreadgangen omfatter både kendelser, der afsiges under sagens behandling i byretten vedrørende spørgsmålet om den dømtes adgang til at gøre sig bekendt med oplysninger, der er undtaget fra aktindsigt, jf. § 116, stk. 3, og afgørelser, hvorved sagen afvises, stadfæstes, ændres eller ophæves, jf. § 119 i rådets lovudkast.

Til stk. 3

Efter § 121, stk. 3, 1. pkt., kan kendelser, der er afsagt af en byret, ikke kæres, når sagen er omfattet af § 112, nr. 1-5, 6, 1. led, eller 9 (klagemodel 2).

Afgørelser om straffetidsberegning, tilbageholdelse af brev, disciplinærstraf, konfiskation, modregning, nægtelse af prøveløsladelse fra tidsbestemt straf og nægtelse af erstatning kan derfor som udgangspunkt alene domstolsprøves i én instans, dvs. byretten. Det gælder både kendelser, der afsiges under sagens behandling i byretten vedrørende spørgsmålet om den dømtes adgang til at gøre sig bekendt med oplysninger, der er undtaget fra aktindsigt, jf. § 116, stk. 3, og afgørelser, hvorved sagen afvises, stadfæstes, ændres eller ophæves, jf. § 119 i rådets lovudkast.

Efter § 121, stk. 3, 2. pkt., kan Procesbevillingsnævnet dog give tilladelse til kære af kendelser, jf. § 119, som nævnt i § 121, stk. 3, 1. pkt., og kendelser, jf. § 119, der efter § 121, stk. 2, 2. pkt., ikke kan kæres - dvs. afgørelser om genindsættelse efter prøveløsladelse eller betinget benådning, hvor den resterende straffetid er mindre end 1 år - hvis sagen er af principiel karakter, eller særlige grunde i øvrigt taler for det.

Afgørelser, som træffes under byrettens behandling af sager, hvis indbringelse for landsretten kræver Procesbevillingsnævnets tilladelse, om den dømtes adgang til at gøre sig bekendt med alle oplysninger i sagen, jf. § 116, stk. 3, kan ikke indbringes for højere ret. Giver Procesbevillingsnævnet efter § 121, stk. 3, 2. pkt., tilladelse til, at sagen indbringes for landsretten, vil spørgsmålet om den dømtes adgang til alle oplysninger i sagen dog også kunne rejses for landsretten, jf. § 122, stk. 2, 1. pkt., jf. § 116, stk. 3, i rådets lovudkast.

Efter § 121, stk. 3, 2. pkt., i rådets lovudkast kan Procesbevillingsnævnet give tilladelse til kære til landsretten, hvis sagen er af principiel karakter, eller særlige grunde i øvrigt taler for, at sagen bør prøves i to instanser. Det er ikke muligt generelt at fastslå, hvilke tilfælde der må anses for omfattet af denne bestemmelse. Spørgsmålet om kæretilladelse afhænger således af en konkret vurdering, hvori bl.a. indgår sagens omstændigheder og betydning for den pågældende indsatte.

I § 121, stk. 3, 3. pkt., i rådets lovudkast er det fastsat, at reglerne i retsplejelovens § 392, stk. 2, 2.-3. pkt., finder tilsvarende anvendelse ved behandlingen af spørgsmålet om kæretilladelse til landsretten.

Det indebærer, at ansøgning om kæretilladelse skal indgives til Procesbevillingsnævnet inden 2 uger efter, at afgørelsen er truffet. Af henvisningen til retsplejelovens regler følger også, at Procesbevillingsnævnet undtagelsesvis kan give tilladelse til kære, hvis ansøgningen indgives senere, men inden 6 måneder efter, at afgørelsen er truffet.

Til § 122

I § 122 i rådets lovudkast fastsættes regler om fremgangsmåden ved kære til landsretten. Om fremgangsmåden ved kære til Højesteret henvises til § 123, stk. 2, i rådets lovudkast.

Efter § 122, stk. 1, sker kære til landsretten ved meddelelse til byretten. Meddelelsen kan ske mundtligt til retsbogen. Det påhviler retten at sende meddelelsen og sagens akter til landsretten.

Endvidere følger det af § 122, stk. 2, 1. pkt., at sagen under kære behandles efter samme regler, som er fastsat for byretsbehandlingen.

Det indebærer bl.a., at landsretten i de tilfælde, hvor sagen er behandlet på skriftligt grundlag i byretten, i medfør af lovudkastets § 116, stk. 1, 2. pkt., skal afgøre, om der er behov for mundtlig behandling af sagen. Desuden skal landsretten tage stilling til, om den dømte under sagens behandling i landsretten bør have adgang til at gøre sig bekendt med oplysninger, der er undtaget fra aktindsigt, og som den pågældende heller ikke under byrettens behandling er gjort bekendt med.

At retsplejelovens kapitel 37 om kære i øvrigt finder anvendelse ved kære, jf. § 122, stk. 2, 2. pkt., indebærer bl.a., at kærefristen er 2 uger, regnet fra den dag, afgørelsen er truffet eller efter omstændighederne forkyndt, jf. retsplejelovens § 394, stk. 1, og § 219, stk. 3. I de tilfælde, hvor kære forudsætter Procesbevillingsnævnets tilladelse, skal kære ske inden 2 uger efter, at tilladelsen er meddelt ansøgeren. Iværksættes kære senere, afvises kæren som udgangspunkt af den ret, hvortil afgørelsen kæres, jf. retsplejelovens § 394, stk. 2.

Af henvisningen til retsplejelovens kapitel 37 følger også, at kære normalt ikke har opsættende virkning, jf. retsplejelovens § 395. Rådets lovudkast svarer på dette punkt til ordningen ifølge § 111, stk. 2, i arbejdsgruppens lovudkast, jf. betænkningen, bd. III, s. 674 og 747.

At retsplejelovens § 398, stk. 2, 3. pkt., kun finder anvendelse, når den dømte ikke er frihedsberøvet, jf. § 122, stk. 2, 3. pkt., indebærer, at kæremålet ikke afvises, når den kærendes "udeblivelse" skyldes, at den pågældende er frihedsberøvet.

Til § 123

I § 123, stk. 1, i rådets lovudkast fastsættes regler om adgangen til kære til Højesteret. Om adgangen til kære til landsretten henvises til § 121 i rådets lovudkast.

I § 123, stk. 2, fastsættes regler om fremgangsmåden ved kære til Højesteret. Om fremgangsmåden ved kære til landsretten henvises til § 122 i rådets lovudkast.

Efter § 123, stk. 1, kan kendelser, der er afsagt af landsretten, som udgangspunkt ikke kæres. Procesbevillingsnævnet kan dog give tilladelse til kære af kendelser, jf. § 119, der efter reglerne i § 121, stk. 2-3, har været indbragt for landsretten, hvis sagen er af principiel karakter. Som eksempel kan peges på tilfælde, hvor der om det samme spørgsmål foreligger forskellige afgørelser fra de to landsretter, og hvor der derfor er behov for at få en endelig afklaring af retstilstanden.

Ved behandlingen af spørgsmålet om kæretilladelse til Højesteret finder reglerne i retsplejelovens § 392, stk. 2, 2-3. pkt., tilsvarende anvendelse, jf. § 123, stk. 1, 2. pkt, i rådets lovudkast.

Det indebærer, at ansøgning om kæretilladelse skal indgives til Procesbevillingsnævnet inden 2 uger efter, at landsretten har truffet afgørelse i sagen. Af henvisningen til retsplejelovens regler følger også, at Procesbevillingsnævnet undtagelsesvis kan give tilladelse til kære, hvis ansøgningen indgives senere, men inden 6 måneder efter, at afgørelsen er truffet.

Efter § 123, stk. 2, i rådets lovudkast finder § 122 tilsvarende anvendelse ved kære til Højesteret.

Det indebærer bl.a., at sagen i Højesteret i lighed med landsretten behandles efter samme regler, som er fastsat for byretsbehandlingen. I de tilfælde, hvor sagen også i landsretten er behandlet på skriftligt grundlag, skal Højesteret således afgøre, om der er behov for mundtlig behandling af sagen. Desuden skal der tages stilling til, om den dømte under sagens behandling i Højesteret bør have adgang til at gøre sig bekendt med oplysninger, der er undtaget fra aktindsigt, og som den pågældende heller ikke under landsrettens behandling er gjort bekendt med.

At retsplejelovens kapitel 37 om kære i øvrigt finder anvendelse, jf. § 123, stk. 2, jf. § 122, stk. 2, 2. pkt., medfører bl.a., at kære til Højesteret som udgangspunkt skal ske inden 2 uger efter, at tilladelsen er meddelt ansøgeren, og at kære, der iværksættes senere, som udgangspunkt afvises, jf. retsplejelovens § 394, stk. 2

Til § 124

I § 124, stk. 1, 1. pkt., i rådets lovudkast fastsættes det, at såfremt afgørelsen opretholdes, kan det spørgsmål, som sagen angår, først på ny indbringes for retten, når der er forløbet 6 måneder fra kendelsens afsigelse.

Endvidere fastsættes det (med udgangspunkt i klagemodel 2) i § 124, stk. 1, 2. pkt., at en række afgørelser under hensyn til de pågældende afgørelsers karakter ikke på ny kan indbringes for retten.

§ 124, stk. 1, 1. og 2. pkt., i rådets lovudkast, svarer med de ændringer, der følger af forslaget om ændret affattelse af § 112 i rådets lovudkast (klagemodel 2), til § 112 i arbejdsgruppens lovudkast, jf. betænkningen, bd. III, s. 674 og 747.

Endvidere fastsættes det i § 124, stk. 1, 3. pkt., i rådets lovudkast, at der ved afgørelser, som er truffet efter § 112, nr. 6, 2. led, (i klagemodel 2) om nægtelse af prøveløsladelse fra straf af fængsel på livstid først er mulighed for på ny at indbringe spørgsmålet om prøveløsladelse for retten, når der er forløbet 1 år fra kendelsens afsigelse.

Denne bestemmelse er en følge af rådets forslag om en prøveløsladelsesordning for livstidsdømte, jf. betænkningens kapitel 4. Endvidere henvises til § 80, stk. 2, i rådets udkast til straffuldbyrdelseslov, hvori det foreslås, at der bl.a. skal fastsættes administrative bestemmelser, som sikrer, at spørgsmålet om prøveløsladelse tages op til fornyet afgørelse senest 1 år efter en afgørelse om nægtelse af prøveløsladelse.

Som stk. 2, 1. pkt., i § 124 i rådets lovforslag foreslås indsat en bestemmelse om fornyet adgang til domstolsprøvelse af spørgsmålet om prøveløsladelse i tilfælde, hvor der i medfør af straffelovens § 40 om prøveløsladelse fra tidsbestemt straf er sket genindsættelse til udståelse af reststraf.

Bestemmelsen indebærer, at den dømte i sådanne tilfælde i lighed med tilfælde, hvor der er spørgsmål om fornyet domstolsprøvelse af nægtelse af prøveløsladelse, jf. § 124, stk. 1, 1. pkt., først kan forlange domstolsprøvelse, når der er forløbet 6 måneder fra afgørelsen om genindsættelse.

Endvidere foreslås som 2. pkt. i § 124, stk. 2, indsat en bestemmelse om fornyet adgang til domstolsprøvelse i tilfælde, hvor der efter straffelovens § 42 om prøveløsladelse fra livstidsstraf, jf. § 1, nr. 3, i rådets udkast til lov om ændring af forskellige lovbestemmelser i forbindelse med gennemførelse af en lov om fuldbyrdelse af straf m.v., er sket genindsættelse til udståelse af livstidsstraf.

Bestemmelsen medfører, at den livstidsdømte i lighed med tilfælde, hvor der er spørgsmål om fornyet domstolsprøvelse af nægtelse af prøveløsladelse, jf. § 124, stk. 1, 3. pkt., først kan forlange domstolsprøvelse, når der er forløbet 1 år fra afgørelsen om genindsættelse.

Har afgørelsen om genindsættelse været genstand for domstolsprøvelse i medfør af § 112, nr. 7, i rådets udkast til straffuldbyrdelsesloven, regnes fristerne i § 124, stk. 2, fra det tidspunkt, hvor rettens afgørelse om genindsættelse er endelig.

Til § 125

I § 125 i rådets lovudkast fastsættes regler om adgang til domstolsprøvelse i tilfælde, hvor der foretages konfiskation i medfør af lovudkastets § 73 hos andre end den indsatte. § 113 i arbejdsgruppens lovudkast indeholder også bestemmelser om dette spørgsmål, jf. betænkningen, bd. III, s. 674 og 747.

§ 125 i rådets lovudkast indebærer, at bestemmelserne om domstolsprøvelse i §§ 112- 123 i rådets lovudkast også finder anvendelse ved klage fra andre end indsatte over en afgørelse efter § 73 om konfiskation hos den pågældende af genstande eller penge, hvis værdi overstiger det almindelige vederlag, der udbetales til indsatte for en uges beskæftigelse.

Kapitel 23

Ikrafttræden m.v.

Til § 126

Straffelovrådet har ikke set det som sin opgave at stille forslag om den nærmere udformning af lovens ikrafttrædelses- og overgangsbestemmelser. Sådanne bestemmelser forudsættes derfor fastsat som led i forberedelsen af et eventuelt lovforslag på området.

Til § 127

Bestemmelsen fastsætter regler om straffuldbyrdelseslovens territoriale anvendelsesområde.

Kapitel 7 : Udkast til lov om ændring af forskellige lovbestemmelser i forbindelse med gennemførelsen af en lov om fuldbyrdelse af straf m.v. med bemærkninger

1. Udkast til lov om ændring af forskellige lovbestemmelser i forbindelse med gennemførelsen af en lov om fuldbyrdelse af straf m.v.

§ 1

I straffeloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 648 af 12. august 1997, foretages følgende ændringer:

1. §§ 34-36, § 39, stk. 2, 4. pkt., og § 40 a ophæves.

2. § 39, stk. 2, 1. pkt., affattes således:

"Stk. 2. Det kan fastsættes som vilkår for løsladelsen, at den pågældende i hele

prøvetiden eller en del af denne undergives tilsyn."

3. Efter § 40 indsættes:

> *"§ 41. Når 12 år af en straf af fængsel på livstid er udstået, afgør justitsministeren, om den dømte skal løslades på prøve.*
>
> *Stk. 2. Løsladelse på prøve forudsætter, at den dømtes forhold ikke gør løsladelse utilrådelig, at der er sikret den pågældende passende ophold og arbejde eller andet underhold, og at den pågældende erklærer at ville overholde de vilkår for løsladelsen, som fastsættes efter stk. 3, 3. pkt.*
>
> *Stk. 3. Løsladelse betinges af, at den dømte ikke i prøvetiden begår strafbart forhold, og at den pågældende overholder de vilkår, som måtte være fastsat. Prøvetiden kan ikke overstige 5 år. § 57 finder tilsvarende anvendelse.*
>
> *§ 42. Begår den prøveløsladte nyt strafbart forhold i prøvetiden, og foretages der inden dennes udløb rettergangsskridt, hvorved den pågældende sigtes for forholdet, kan retten ved dom træffe afgørelse om, at den pågældende skal genindsættes til udståelse af livstidsstraffen. Når omstændighederne taler derfor, kan retten i stedet idømme straf alene for det nye forhold eventuelt i forbindelse med en ændring af vilkårene for prøveløsladelsen.*
>
> *Stk. 2. Overtræder den prøveløsladte i øvrigt vilkårene, finder § 40, stk. 2-5, jf. § 41, stk. 3, tilsvarende anvendelse.*
>
> *§ 43. Ved hel eller delvis eftergivelse af en straf ved betinget benådning kan det fastsættes som vilkår for benådningen, at bestemmelserne i § 40, stk. 1-5, eller § 42 finder tilsvarende anvendelse."*

4. §§ 45-49 ophæves.

5. § 50 affattes således:

"§ 50. Bøde tilfalder statskassen.

> *Stk. 2. Bøde kan idømmes som tillægsstraf til anden strafart, når tiltalte ved lovovertrædelsen har opnået eller tilsigtet at opnå økonomisk vinding for sig selv eller andre.*

Stk. 3. Den bødefældte kan ikke kræve bøden betalt eller erstattet af andre."

6. § 52 ophæves.

7. § 57, stk. 2, ophæves.

8. § 59, stk. 1, ophæves.

> *Stk. 2 bliver herefter stk. 1, og i stk. 3, der herefter bliver stk. 2, ændres "stk. 2" til: "stk. 1".*

9. I § 60, stk. 2, § 66, stk. 4, § 72, stk. 2, § 78, stk. 3, og § 236, stk. 3, ændres "§ 59, stk. 3" til: "§ 59, stk. 2".

10. § 61 a ophæves.

11. I § 65 ændres "Bestemmelserne i § 59 om tilsynsmyndighedens forkrifter og" til: "Bestemmelserne i § 59".

12. § 74 ophæves.

13. § 83, stk. 3, affattes således:

> *"Stk. 3. Hvis en person skulle idømmes frihedsstraf, og den pågældende enten afsoner straf af fængsel på livstid eller samtidig indsættes til afsoning af sådan straf, fastsættes det ved dommen, hvor lang frihedsstraffen skulle have været."*

§ 2

I lov om rettens pleje, jf. lovbekendtgørelse nr. 752 af 15. august 1996, som ændret ved § 2 i lov nr. 1201 af 27. december 1996, § 8 i lov nr. 232 af 2. april 1997, § 2 i lov nr. 274 af 15. april 1997, § 1 i lov nr. 349 af 23. maj 1997, § 2 i lov nr. 411 af 10. juni 1997 og lov nr. 414 af 10. juni 1997, foretages følgende ændringer:

1. I § 997, stk. 2, indsættes som 2. pkt.:

> *"For konfiskation gælder endvidere reglerne i § 90, stk. 4, § 91, stk. 2-3, og § 92 i lov om fuldbyrdelse af straf m.v.".*

2. I § 997, stk. 3, indsættes som 2. pkt.:

"§ 90, stk. 4, i lov om fuldbyrdelse af straf m.v. finder tilsvarende anvendelse."

3. § 997, stk. 4, § 1000, § 1001 og § 1003 ophæves.

4. I § 998, stk. 1, ændres "dommens fortolkning, beregningen af frihedsstraffe, som er idømt eller træder i stedet for idømt straf, eller i andre henseender" til: "dommens fortolkning eller i andre henseender, jf. dog § 112, nr. 1, i lov om fuldbyrdelse af straf m.v.,".

5. I § 999 indsættes efter stk. 1 som nyt stykke:

> *"Stk. 2. Er domfældte varetægtsfængslet efter straffedommen, skal dommen fuldbyrdes, så snart det kan konstateres, at dommen er endelig."*

Stk. 2-4 bliver herefter stk. 3-5.

6. § 1013, stk. 3, affattes således:

> *"Stk. 3. Pålagte omkostninger kan inddrives efter reglerne i § 90, stk. 4, § 91, stk. 2-3, og § 92 i lov om fuldbyrdelse af straf m.v.".*

§ 3

I lov om ikrafttræden af borgerlig straffelov m.m., jf. lovbekendtgørelse nr. 608 af 6. september 1986, foretages følgende ændringer:

1. § 11, stk. 2 og 3, og § 18, stk. 4, ophæves.

§ 4

Loven træder i kraft den ....

Stk. 2. ... har virkning for...

§ 5

Loven gælder ikke for Færøerne eller Grønland. Lovens § 1 kan dog ved kongelig anordning helt eller delvis sættes i kraft for Færøerne med de afvigelser, som de særlige færøske forhold tilsiger.

2. Bemærkninger til Straffelovrådets udkast til lov om ændring af forskellige lovbestemmelser i forbindelse med gennemførelsen af en lov om fuldbyrdelse af straf m.v.

Almindelige bemærkninger

1. Baggrund og formål

Straffelovrådet har i nærværende betænkning udarbejdet et udkast til en lov om fuldbyrdelse af straf m.v. (straffuldbyrdelsesloven). Som det fremgår af de almindelige bemærkninger til dette lovudkast, har rådet ved udformningen af sit lovudkast taget udgangspunkt i det lovudkast, der er udarbejdet af arbejdsgruppen, som blev nedsat i 1985 med henblik på at forberede rådets arbejde. Der henvises til betænkning nr. 1181/1989, bd. III, s. 643 ff., som indeholder arbejdsgruppens endelige udkast til forslag til lov om fuldbyrdelse af straf m.v., jf. bilag 1 til nærværende betænkning.

Gennemførelsen af straffuldbyrdelsesloven indebærer en samlet regulering af et retsområde, der hidtil i det væsentlige har været administrativt reguleret på grundlag af nogle få bestemmelser om straffuldbyrdelse i navnlig straffeloven og retsplejeloven. Hovedformålet med dette lovudkast er derfor at gennemføre de ændringer i anden lovgivning, der er nødvendige som følge

af straffuldbyrdelsesloven.

2. Hovedtræk af lovforslaget

2.1. Straffelovrådet har taget udgangspunkt i arbejdsgruppens udkast til lov om ændring af forskellige lovbestemmelser i forbindelse med gennemførelsen af en særlig lov om fuldbyrdelse af straf m.v., jf. betænkning nr. 1181/1989, bd. III, s. 749 ff.

Arbejdsgruppens lovudkast tilsigter ikke at ophæve eller ændre samtlige bestemmelser om straffuldbyrdelse i anden lovgivning. Det skyldes, at en række bestemmelser vedrørende straffuldbyrdelse efter arbejdsgruppens opfattelse fortsat bør findes i anden lovgivning og ikke i en lov om fuldbyrdelse af straf m.v. Arbejdsgruppen henviser i den forbindelse navnlig til den grænsedragning mellem straffeloven og straffuldbyrdelsesloven, som Straffelovrådet har angivet i arbejdsgruppens kommissorium, jf. herved betænkningen, bd. I, s. 15-16, og bd. III, s. 752.

Straffelovrådet har under udarbejdelsen af sit udkast til straffuldbyrdelseslov på ny drøftet spørgsmålet om lovens afgrænsning over for straffeloven og retsplejeloven.

Som det fremgår af afsnit 1 og 2 i bemærkningerne til § 1 i rådets lovudkast, er det fortsat rådets opfattelse, at en række bestemmelser, der har betydning for straffuldbyrdelsen, bør bibeholdes i straffeloven og retsplejeloven. Rådet lægger i den forbindelse vægt på, at formålet med straffuldbyrdelsesloven er at regulere selve fuldbyrdelsen af straf, herunder de indgreb der kan foretages over for den indsatte som led i fuldbyrdelsen. Om straffen overhovedet kan fuldbyrdes, er derimod et spørgsmål, der naturligt bør besvares i straffeloven og retsplejeloven.

Bortset fra forslaget om afskaffelse af hæftestraffen, jf. afsnit 3 nedenfor, sigter §§ 1 og 2 om ændring af henholdsvis straffeloven og retsplejeloven i dette lovudkast derfor som udgangspunkt alene på at gennemføre de ændringer i straffeloven og retsplejeloven, der er en følge af forslaget til straffuldbyrdelsesloven, således som denne lov er afgrænset i § 1 i rådets lovudkast.

I lovudkastets § 1, nr. 3, stilles dog også forslag om at indføre bestemmelser i straffelovens §§ 41-42, der giver mulighed for prøveløsladelse af livstidsdømte. De klageregler, der indgår i dette forslag, bygger på klagemodel 2 i § 112 i rådets udkast til straffuldbyrdelsesloven. Om baggrunden for forslaget om en prøveløsladelsesordning for livstidsdømte henvises til kapitel 4 om prøveløsladelse af livstidsdømte.

2.2. Arbejdsgruppen har i § 3 i sit lovudkast stillet forslag om ændring af § 7 i lov om udgifterne i strafferetsplejen, jf. lovbekendtgørelse nr. 744 af 11. juni 1986. Forslaget er en følge af arbejdsgruppens forslag om at ophæve de indsattes pligt til at betale afsoningsomkostninger, jf. betænkningen, bd. I, s. 51-54, og bd. III, s. 753. Forslaget indebærer, at bestemmelsen i § 7, 2. pkt., hvorefter befordringsudgifter til strafferetsplejens embedsmænd henhører under straffesagens omkostninger, opretholdes.

Strafafsoneres pligt til at betale afsoningsomkostninger er ophævet med virkning fra den 1. juni 1994, jf. § 2 i lov nr. 367 af 18. maj 1994 om ændring af straffeloven og lov om udgifterne i strafferetsplejen. Det samme gælder bestemmelsen i § 7, 2. pkt., i loven om udgifterne i strafferetsplejen. § 3 i arbejdsgruppens lovudkast udgår derfor i rådets lovforslag. Om visse dømtes pligt til at betale for ophold i Kriminalforsorgens institutioner henvises til kapitel 21 i rådets udkast til straffuldbyrdelsesloven.

2.3. § 3 i rådets lovudkast indeholder forslag om ophævelse af visse bestemmelser i lov om ikrafttræden af borgerlig straffelov m.m., jf. lovbekendtgørelse nr. 608 af 6. september 1986. Lovudkastet svarer som udgangspunkt til § 4 i arbejdsgruppens lovudkast.

3. Særligt om forslaget vedrørende afskaffelse af hæftestraffen

Som det fremgår af de almindelige bemærkninger til Straffelovrådets udkast til straf fuldbyrdelsesloven, stillede rådet i betænkning nr. 1099/1987 om strafferammer og prøveløsladelse forslag om, at hæftestraffen afskaffes, og at fængselsstraffens faste minimum nedsættes til 7 dage, jf. betænkningen s. 49-62.

Endvidere blev det som almindelig regel foreslået at ændre hæfterammerne til fængsel indtil 4 måneder med henblik på i videre omfang at tilpasse strafmaksimum til udmålingspraksis i sager om hæftestraf. Med forslaget om hæftestraffens afskaffelse tilsigtedes imidlertid ingen reduktion af udmålingsniveauet. Rådet forudsatte således, at domstolene som almindelig retningslinie ville udmåle fængsel med samme antal dage som hidtil hæfte.

Arbejdsgruppens udkast til straffuldbyrdelsesloven er i overensstemmelse med kommissoriet udformet under den forudsætning, at hæftestraffen afskaffes. Arbejdsgruppen kan i øvrigt tilslutte sig Straffelovrådets anbefaling om at afskaffe hæftestraffen, jf. herved betænkningen, bd. I, s. 47-48.

I denne betænknings kapitel 2 har rådet redegjort for sine fornyede overvejelser om en eventuel afskaffelse af hæftestraffen. Som det fremgår heraf, har rådet ikke fundet anledning til at ændre sin opfattelse, således som den er kommet til udtryk i 1987-betænkningen.

Rådet foreslår derfor, at der som led i gennemførelsen af straffuldbyrdelsesloven foretages de fornødne ændringer i bl.a. straffeloven med henblik på afskaffelse af hæftestraffen. Om den nærmere udformning heraf henvises til betænkning nr. 1099/1987 om strafferammer og prøveløsladelse (Delbetænkning om sanktionsspørgsmål), s. 282 ff.

Bemærkninger til de enkelte bestemmelser i rådets lovudkast

Til § 1

Straffeloven

Lovudkastets § 1, nr. 1-13, indeholder forslag til ændringer i straffeloven som følge af straffuldbyrdelsesloven og svarer som udgangspunkt til § 1 i arbejdsgruppens lovudkast, jf. betænkningen, bd. III, s. 751 og 753.

Til § 34 i lovudkastets § 1, nr. 1

Straffelovens § 34 indeholder en bemyndigelsesbestemmelse vedrørende fuldbyrdelse af fængselsstraf i enrum eller i fællesskab.

Bestemmelsen foreslås ophævet som led i gennemførelsen af straffuldbyrdelsesloven, jf. § 33 om anbringelse i fællesskab med andre indsatte eller efter den indsattes eget ønske uden sådant fællesskab og §§ 63-64 om institutionens adgang til at udelukke den indsatte fra fællesskab med andre indsatte (enrumsanbringelse) i rådets udkast til straffuldbyrdelsesloven.

Til § 35 og § 45 i lovudkastets § 1, nr. 1 og 4

I straffelovens § 35 fastsættes regler om arbejdspligten for indsatte, der afsoner fængselsstraf. Bestemmelsen suppleres af § 45 om forbud mod beskæftigelse med sundhedsfarligt arbejde og om forsikring mod følger af ulykkestilfælde.

Bestemmelserne foreslås ophævet som led i gennemførelsen af straffuldbyrdelsesloven, jf. § 6 om erstatning til indsatte for følger af ulykkestilfælde m.v. og §§ 38-42 om de indsattes ret og pligt til at være beskæftiget ved deltagelse i arbejde, undervisning, uddannelse eller anden godkendt aktivitet under straffuldbyrdelsen i rådets udkast til straffuldbyrdelsesloven.

Til § 36 i lovudkastets § 1, nr. 1

Straffelovens § 36 indeholder regler om udgang til indsatte, der afsoner fængselsstraf.

Bestemmelsen foreslås ophævet som led i gennemførelsen af straffuldbyrdelsesloven, jf. §§ 46-50 i rådets udkast til straffuldbyrdelsesloven, der indeholder en nærmere regulering af betingelserne for tilladelse og tilbagekaldelse af tilladelse til udgang.

Til § 39, stk. 2, § 57, stk. 2, § 59, stk. 1, og § 65 i lovudkastets § 1, nr. 1, 7, 8 og 11

Straffelovens § 57, stk. 2, indeholder en bemyndigelsesbestemmelse for justitsministeren til at fastsætte nærmere regler om gennemførelsen af tilsyn og eventuelle særvilkår, der er fastsat som led i en betinget dom, jf. § 57, stk. 1.

Er der i medfør af § 57 truffet bestemmelse om tilsyn, meddeler tilsynsmyndigheden efter § 59, stk. 1, de forskrifter, der er nødvendige til gennemførelse af tilsynet og de yderligere vilkår, som måtte være fastsat, jf. straffelovens § 59, stk. 1.

Efter straffelovens § 39, stk. 2, 4. pkt., finder § 57, stk. 2, og § 59, stk. 1, tilsvarende anvendelse på vilkår om tilsyn og eventuelle særvilkår ved prøveløsladelse.

I straffelovens § 65 er det fastsat, at bestemmelserne i § 59 om bl.a. tilsynsmyndighedens forskrifter finder tilsvarende anvendelse på de i medfør af § 63 trufne bestemmelser, dvs. bestemmelser om gennemførelse af vilkår om samfundstjeneste.

Det foreslås, at bestemmelserne i § 39, stk. 2, 4. pkt., § 57, stk. 2, og § 59, stk. 1, ophæves. Endvidere foreslås § 65 ændret, således at henvisningen i § 65 til § 59 alene kommer til at omfatte bestemmelserne om ændring eller ophævelse af vilkår.

Baggrunden for forslagene er, at der i rådets udkast til straffuldbyrdelsesloven optages nærmere regler om gennemførelsen af tilsyn og eventuelle særvilkår ved prøveløsladelse, betinget dom og dom med vilkår om samfundstjeneste. Der henvises i den forbindelse til lovudkastets §§ 81-87 (prøveløsladelse), §§ 94-100 (betingede domme) og §§ 101-104 (samfundstjeneste).

Til § 40 a i lovudkastets § 1, nr. 1

Efter straffelovens § 40 a kan det ved eftergivelse af resten af en straf ved betinget benådning af en person, der har udstået mere end 3 måneder af straffetiden, fastsættes som vilkår for benådningen, at bestemmelserne i straffelovens § 40, stk. 1-5, om tilsidesættelse af vilkår ved prøveløsladelse finder tilsvarende anvendelse.

Bestemmelsen suppleres af straffelovens § 61 a, hvorefter det ved hel eller delvis eftergivelse af straf ved betinget benådning uden for de tilfælde, der omfattes af § 40 a, kan indsættes som vilkår for benådningen, at bestemmelserne i §§ 59-61 om domstolenes kompetence med hensyn til fuldbyrdelse eller ændring af vilkår i betingede domme finder tilsvarende anvendelse.

Som det fremgår af bemærkningerne til § 88 i rådets udkast til straffuldbyrdelsesloven, foreslås straffelovens § 61 a ophævet som led i gennemførelsen af straffuldbyrdelsesloven. I § 1, nr. 3, i nærværende lovudkast foreslås reglerne i straffelovens § 40 a videreført i straffelovens § 43 med de tilpasninger, der bl.a. følger af rådets samtidige forslag om at indføre en prøveløsladelsesordning for livstidsdømte. Forslaget i lovudkastets § 1, nr. 1, om ophævelse af § 40 a er en følge af dette forslag.

Til § 39, stk. 2, i lovudkastets § 1, nr. 2

Efter straffelovens § 39, stk. 2, 1. pkt., kan det fastsættes som vilkår for prøveløsladelse fra tidsbestemt straf, at den pågældende i hele prøvetiden eller en del af denne undergives tilsyn og fører et ordentligt liv. Det antages, at adgangen til at fastsætte vilkår om, at den pågældende skal føre et ordentligt liv, er uden selvstændigt retligt indhold.

Det foreslås på den baggrund, at denne del af bestemmelsen udgår, således at det af § 39, stk. 2, 1. pkt., fremgår, at det kan fastsættes som vilkår for løsladelsen, at den pågældende i hele prøvetiden eller en del af denne undergives tilsyn. Det tilføjes, at der fortsat kan fastsættes yderligere vilkår efter reglerne i straffelovens § 57, jf. § 39, stk. 2, 2. pkt.

Til §§ 41-43 i lovudkastets § 1, nr. 3

I §§ 41-42 i lovudkastets § 1, nr. 3, foreslås indført en prøveløsladelsesordning for livstidsdømte. Om baggrunden for dette forslag henvises til betænkningens kapitel 4 om prøveløsladelse af livstidsdømte.

Bestemmelserne i §§ 41-42 suppleres af reglerne i kapitel 14 i rådets udkast til straffuldbyrdelsesloven, der bl.a. fastsætter regler om pligt til at afgøre spørgsmålet om prøveløsladelse fra straf af fængsel på livstid med visse mellemrum og om gennemførelse af tilsyn m.v. i forbindelse med prøveløsladelse.

Endvidere er der i § 112, nr. 6, 2. led, i klagemodel 2 i rådets udkast til straffuldbyrdelsesloven fastsat regler, der giver mulighed for udvidet adgang til domstolsprøvelse af afgørelser om nægtelse af prøveløsladelse, når 14 år af straffen af fængsel på livstid er udstået. Også afgørelser om genindsættelse til udståelse af straf af fængsel på livstid som følge af overtrædelse af vilkår om tilsyn m.v. foreslås omfattet af den udvidede adgang til domstolsprøvelse, jf. § 112, nr. 7, i klagemodel 2.

Hertil føjes i § 124, stk. 1, 3. pkt., i rådets udkast til straffuldbyrdelsesloven en bestemmelse om adgangen til fornyet domstolsprøvelse af spørgsmålet om prøveløsladelse i tilfælde, hvor prøveløsladelse tidligere er afslået af retten. Der kan også peges på reglerne i § 124, stk. 2, der bl.a. tager sigte på adgangen til domstolsprøvelse af spørgsmålet om prøveløsladelse i tilfælde, hvor der efter straffelovens § 42 om overtrædelse af vilkåret om ikke at begå strafbart forhold i prøvetiden eller andre fastsatte vilkår er sket genindsættelse til udståelse af livstidsstraf.

I § 43 i lovudkastets § 1, nr. 3, foreslås de nugældende bestemmelser om betinget benådning i straffelovens § 40 a videreført med de nødvendige tilpasninger.

Bestemmelserne i § 43 suppleres af reglerne i § 88, jf. §§ 81-87, i rådets udkast til straffuldbyrdelsesloven, der bl.a. fastsætter bestemmelser om gennemførelse af tilsyn m.v. ved betinget benådning.

Endvidere er der i § 112, nr. 8, i klagemodel 2 i rådets udkast til straffuldbyrdelsesloven fastsat regler, der giver mulighed for udvidet adgang til domstolsprøvelse af afgørelser efter lovens § 88, jf. § 86, stk. 4, om indsættelse af en betinget benådet til udståelse af straf eller reststraf i henhold til straffelovens § 43.

Til § 41

Bestemmelsen i § 41, stk. 1, indebærer, at der, når 12 år af en straf af fængsel på livstid er udstået, indføres mulighed for administrativt at træffe beslutning om prøveløsladelse fra livstidsstraffen. Om baggrunden for, at prøveløsladelse foreslås først at komme på tale efter 12 års afsoning, henvises til afsnit 4 i betænkningens kapitel 4 om prøveløsladelse af livstidsdømte.

Efter § 41, stk. 2, forudsætter løsladelse på prøve, at den dømtes forhold ikke gør løsladelse utilrådelig. Endvidere skal der være sikret den pågældende passende ophold og arbejde eller andet underhold, og den pågældende skal afgive erklæring om at ville overholde de vilkår om tilsyn m.v., der fastsættes i medfør af § 41, stk. 3. 3. pkt., jf. herved også straffelovens 38, stk. 5, om prøveløsladelse fra tidsbestemt straf. Det indebærer bl.a., at der i forbindelse med en afgørelse om prøveløsladelse fra straf af fængsel på livstid skal foretages en konkret vurdering af den dømtes forhold svarende til den vurdering, der i dag foretages ved afgørelser om løsladelse af livstidsdømte ved benådning. Det forudsættes herved, at der som hidtil sker høring af anklagemyndigheden og Retslægerådet, inden der træffes afgørelse i sagen, jf. afsnit 4 i kapitel 4 om prøveløsladelse af livstidsdømte.

Afgørelsen om, hvorvidt den dømte skal prøveløslades, vil således bero på en afvejning af samtlige sagens omstændigheder. I vurderingen skal bl.a. indgå oplysninger om risikoen for recidiv til kriminalitet og oplysninger om den dømtes farlighed. I vurderingen vil desuden skulle inddrages oplysninger om det hidtidige afsoningsforløb, herunder om den indsatte har været i stand til at administrere de lempelser i afsoningsforløbet, der er blevet tildelt den pågældende (udgang, ophold i åben anstalt, udstationering eller frigang m.v.).

Efter bestemmelsen i § 41, stk. 3, vil prøveløsladelse altid skulle ske på vilkår, at den prøveløsladte ikke begår strafbart forhold i prøvetiden. Prøveløsladelse fra livstidsstraf sidestilles i så henseende bl.a. med prøveløsladelse fra tidsbestemt straf, jf. straffelovens § 39, stk. 1, 1. pkt.

Prøvetiden vil skulle fastsættes bl.a. under hensyn til, at der er tale om prøveløsladelse fra en tidsubestemt fængselsstraf. Det er da også baggrunden for, at der alene stilles forslag om en maksimumgrænse på 5 år for prøvetidens varighed. Ved fastsættelse af prøvetiden for prøveløsladelse fra livstidsstraf er det således ikke foreskrevet, at prøvetiden i almindelighed ikke kan overstige 3 år, jf. herved straffelovens § 39, stk. 1, 2.-3. pkt., om prøveløsladelse fra tidsbestemt straf. Den administrative praksis i sager om betinget benådning fra livstidsstraf vil eventuelt kunne være vejledende ved fastsættelsen af prøvetiden ved prøveløsladelse.

Af § 41, stk. 3, følger også, at prøveløsladelsen kan betinges af yderligere vilkår, og at straffelovens § 57 herved finder tilsvarende anvendelse. Prøveløsladelse fra livstidsstraf sidestilles også i så henseende med prøveløsladelse fra tidsbestemt straf, jf. straffelovens § 39, stk. 2. Den administrative praksis i sager om betinget benådning og prøveløsladelse fra længerevarende, tidsbestemt straf vil efter omstændighederne kunne give en vis vejledning ved fastsættelsen af vilkår, herunder vilkår om tilsyn af Kriminalforsorgen.

Afslås en begæring om prøveløsladelse efter 12 års afsoning, er der ikke mulighed for at anmode om domstolsprøvelse efter rådets udkast til straffuldbyrdelsesloven, idet domstolsprøvelse efter dette lovudkast er betinget af, at 14 år af livstidsstraffen er udstået, jf. § 112, nr. 6, i klagemodel 2 i rådets udkast til straffuldbyrdelsesloven. Imidlertid følger det af § 80, stk. 2, i rådets udkast til straffuldbyrdelsesloven, at der i forbindelse med fastsættelse af administrative regler om behandlingen af sager om prøveløsladelse også vil skulle fastsættes regler, der sikrer, at spørgsmålet om prøveløsladelse tages op til ny afgørelse senest 1 år efter en afgørelse om nægtelse af prøveløsladelse.

Til § 42

Begår den prøveløsladte nyt strafbart forhold i prøvetiden, og foretages der inden dennes udløb rettergangsskridt, hvorved den pågældende sigtes for forholdet, kan retten ved dom træffe afgørelse om, at den pågældende skal genindsættes til udståelse af livstidsstraffen. Når omstændighederne taler derfor, kan retten i stedet idømme straf alene for det nye forhold eventuelt i forbindelse med en ændring af vilkårene for prøveløsladelsen, jf. § 42, stk. 1. Denne bestemmelse er i forenklet form udformet som en parallel til bestemmelsen i straffelovens § 61, stk. 2, om betinget dømte.

Da der i de tilfælde, der omfattes af § 42, stk. 1, er tale om at pådømme strafbart forhold, indbringes sagen for retten af anklagemyndigheden i overensstemmelse med retsplejelovens almindelige ordning.

Herefter vil retten afhængig af sagens konkrete omstændigheder ved dom kunne bestemme, at den dømte genindsættes til afsoning af livstidsstraffen. Når omstændighederne taler derfor, f.eks. ved kriminalitet af mindre grovhed, vil retten i stedet kunne idømme betinget eller ubetinget straf, herunder også bøde, alene for det nye forhold, eventuelt i forbindelse med en ændring af vilkårene for prøveløsladelse. Prøvetiden vil dog ikke kunne forlænges ud over de i § 41, stk. 3, nævnte 5 år.

Overtræder den dømte i øvrigt ét eller flere af vilkårene for prøveløsladelse, vil der kunne reageres administrativt inden for den i § 41, stk. 3, fastsatte længstetid for prøvetiden (5 år) på samme måde som ved prøveløsladelse fra tidsbestemt straf. Er der i medfør af § 42, stk. 2, jf. § 40, stk. 2, nr. 3, truffet afgørelse om genindsættelse, kan afgørelsen forlanges domstolsprøvet efter § 112, nr. 7, i klagemodel 2 i rådets udkast til straffuldbyrdelseslov. Endvidere vil der efter de administrative regler om behandlingen af sager om prøveløsladelse, der fastsættes i medfør af § 80, stk. 2, i rådets udkast til straffuldbyrdelsesloven, være pligt til at træffe ny afgørelse af spørgsmålet om prøveløsladelse senest 1 år efter genindsættelse til udståelse af sådan straf.

Prøvetiden ved en eventuel ny prøveløsladelse kan efter lovudkastet fastsættes op til 5 år, jf. § 41, stk. 3. Herved afviger lovudkastet fra de gældende regler om prøveløsladelse efter genindsættelse til fortsat afsoning af tidsbestemt straf. Efter straffelovens § 40, stk. 6, 2. pkt., gælder for sådan prøveløsladelse, at der skal ske fradrag af den tid, i hvilken den pågældende tidligere har været prøveløsladt. Straffelovrådet har imidlertid ikke fundet at burde foreslå en tilsvarende regel for prøveløsladelse af livstidsdømte.

Til § 43

Efter § 43 i lovudkastets § 1, nr. 3, kan det ved hel eller delvis eftergivelse af en straf ved betinget benådning fastsættes som vilkår for benådningen, at bestemmelserne i § 40, stk. 1-5, om prøveløsladelse fra tidsbestemt straf eller § 42 om prøveløsladelse fra straf af fængsel på livstid finder tilsvarende anvendelse.

Ordet "straf" i § 43 omfatter i lighed med de nugældende regler i straffelovens § 40 a og § 61 a både tidsbestemt straf og straf af fængsel på livstid. Det er da også baggrunden for, at der om vilkår m.v. for benådning henvises både til straffelovens § 40, stk. 1-5, om prøveløsladelse fra tidsbestemt straf og straffelovens § 42 om prøveløsladelse fra straf af fængsel på livstid.

Begår en betinget benådet nyt strafbart forhold i prøvetiden, vil spørgsmålet om reaktion som hidtil skulle afgøres af domstolene, jf. ved benådning fra tidsbestemt straf straffelovens § 43, jf. § 40, stk. 1, og ved benådning fra straf af fængsel på livstid straffelovens § 43, jf. § 42, stk. 1.

Overtræder en betinget benådet i øvrigt de fastsatte vilkår, kan justitsministeren tildele advarsel eller ændre vilkårene inden for den gældende længstetid, jf. ved benådning fra tidsbestemt straf straffelovens § 43, jf. § 40, stk. 2, nr. 1-2, og ved benådning fra straf af fængsel på livstid straffelovens § 43, jf. § 42, stk. 2, jf. § 40, stk. 2, nr. 1-2, og § 41, stk. 3. Henvisningen i § 43 til § 40, stk. 2, nr. 3, indebærer, at det under særlige omstændigheder kan bestemmes, at den pågældende skal indsættes til udståelse af reststraffen eller livstidsstraffen. Er der i medfør af § 43 truffet bestemmelse om eftergivelse af hele straffen, vil en afgørelse efter § 40, stk. 2, nr. 3, medføre, at den pågældende skal indsættes til udståelse af hele straffen.

Er der som følge af overtrædelse af vilkår om tilsyn m.v truffet beslutning om genindsættelse, kan den dømte som nævnt ovenfor forlange domstolsprøvelse i medfør af § 112, nr. 8, i klagemodel 2 i rådets udkast til straffuldbyrdelsesloven.

Til § 46 i lovudkastets § 1, nr. 4

Straffelovens § 46 fastsætter regler om straffetidsberegningen. Efter denne bestemmelse medregnes til straffetiden den tid, i hvilken en indsat uden egen skyld indlægges på sygehus. Efter samme bestemmelse medregnes derimod ikke den tid, i hvilken en indsat unddrager sig strafudståelsen.

Bestemmelsen foreslås ophævet som led i gennemførelsen af straffuldbyrdelsesloven, jf. kapitel 6 om beregning af straffetiden og §§ 75 og 77 om strafafbrydelse ved undvigelse, udeblivelse, varetægtsfængsling m.v. i rådets udkast til straffuldbyrdelsesloven.

Til § 47 i lovudkastets § 1, nr. 4

Straffelovens § 47, stk. 1-2, indeholder nærmere bestemmelser om anvendelse af disciplinærstraffe. Hertil føjes i § 47, stk. 3, en bestemmelse om adgang til konfiskation af genstande, der er ulovligt indført, erhvervet eller tilvirket i institutionen.

Straffelovens § 47 foreslås erstattet af §§ 67-72, der indeholder en omfattende regulering af anvendelsen af disciplinærstraf, og § 73, der fastsætter regler om konfiskation, i rådets udkast til straffuldbyrdelsesloven.

Til § 48 i lovudkastets § 1, nr. 4

Straffelovens § 48 indeholder regler om anvendelsen af sikringsmidler, f.eks. håndjern og sikringscelle.

Bestemmelsen foreslås ophævet som led i en samlet regulering af anvendelsen af sikringsmidler i straffuldbyrdelsesloven, jf. §§ 65 og 66 vedrørende sikringsmidler (håndjern og sikringscelle) i rådets udkast til straffuldbyrdelsesloven.

Til § 49 i lovudkastets § 1, nr. 4

Efter straffelovens § 49, stk.1, fastsætter justitsministeren nærmere regler om fuldbyrdelse af fængsel og hæfte.

Det foreslås, at bestemmelsen udgår som led i gennemførelsen af straffuldbyrdelsesloven.

Straffelovens § 49, stk. 2, regulerer adgangen til at lade en fængselsstraf fuldbyrde i institution m.v. uden for fængsel eller arresthus.

Bestemmelsen foreslås erstattet af § 78 i kapitel 13 om fuldbyrdelse af fængselsstraf i Kriminalforsorgens pensioner og i institutioner m.v. uden for Kriminalforsorgen i rådets udkast til straffuldbyrdelsesloven.

Til § 50 i lovudkastets § 1, nr. 5

Efter straffelovens § 50, stk. 1, tilfalder bøder, der pålægges i henhold til denne lov, statskassen. Bøde kan idømmes som tillægsstraf til anden strafart, når tiltalte ved lovovertrædelsen har opnået eller tilsigtet at opnå økonomisk vinding for sig selv eller andre, jf. § 50, stk. 2.

Bestemmelsen i § 50, stk. 1, foreslås ændret, således at bøde tilfalder statskassen. Baggrunden for ændringen er, at også bøder, der pålægges efter særlovgivningen, i almindelighed tilfalder statskassen, jf. bemærkningerne til rådets udkast til straffuldbyrdelseslovens § 90.

Bestemmelsen i § 50, stk. 2, foreslås videreført i uændret form i § 50, stk. 2, i lovudkastets § 1, nr. 5. Ved § 50, stk. 3, i lovforslagets § 1, nr. 5, videreføres også uændret den nugældende bestemmelse i straffelovens § 52, stk. 8, hvorefter den bødefældte ikke kan kræve bøden betalt eller erstattet af andre.

Til § 52 i lovudkastets § 1, nr. 6

Efter straffelovens § 52, stk. 1, kan retten fastsætte en frist af indtil 3 måneder til bødens betaling. Straffelovrådet foreslår, at denne bestemmelse ophæves som led i en samlet regulering af fuldbyrdelsen af bødestraffe i kapitel 6 i rådets udkast til straffuldbyrdelsesloven.

Efter straffelovens § 52, stk. 2, kan politiet tillade, at en bøde betales i afdrag. Ved § 1, nr. 1, i lov nr. 369 af 18. maj 1994 om ændring af straffeloven og retsplejeloven (Rejsedommerordning, forkyndelse, udeblivelsesdomme i straffesager samt lønindeholdelse for bøder, sagsomkostninger og konfiskerede beløb m.v.) blev der i straffelovens § 52, stk. 3-7, tilvejebragt hjemmel til at foretage indeholdelse i løn m.v. for bøder, sagsomkostninger og konfiskerede beløb. Også disse bestemmelser foreslås ophævet på baggrund af forslaget om en samlet regulering af fuldbyrdelsen af bødestraffe i straffuldbyrdelseslovens kapitel 16.

For så vidt angår adgangen til at foretage lønindeholdelse m.v. for konfiskerede beløb og sagsomkostninger henvises til retsplejelovens § 997, stk. 2, og § 1013, stk. 3, som affattet ved dette lovudkasts § 2, nr. 1 og 6.

Til § 60, stk. 2, § 66, stk. 4, § 72, stk. 2, § 78, stk. 3, og § 236, stk. 3, i lovudkastets § 1, nr. 9

I straffelovens § 60, stk. 2, henvises om overtrædelse af særvilkår, jf. straffelovens § 57, til straffelovens § 59, stk. 3. Det samme gælder i § 66, stk. 4, om samfundstjeneste, i § 72, stk. 2, om ændring eller endelig ophævelse af en foranstaltning efter straffelovens §§ 68-70, i § 78, stk. 3, om udelukkelse fra at udøve virksomhed, som kræver en særlig offentlig autorisation eller godkendelse, og i § 236, stk. 3, om ophævelse af pålæg meddelt efter stk. 1 eller 2 i § 236 på baggrund af en dom for sædelighedskriminalitet.

Ændringerne i § 60, stk. 2, § 66, stk. 4, § 72, stk. 2, § 78, stk. 3, og § 236, stk. 3, skyldes de redaktionelle ændringer i straffelovens § 59, der er en følge af, at § 59, stk. 1, ophæves som led i gennemførelsen af straffuldbyrdelsesloven, jf. lovudkastets § 1, nr. 8.

Til § 61 a i lovudkastets § 1, nr. 10

Straffelovens § 61 a indeholder særlige regler om ændring og fuldbyrdelse af vilkår i visse tilfælde af betinget benådning.

Bestemmelsen foreslås ophævet som led i en samlet regulering af dette spørgsmål i straffelovens § 43 i lovudkastets § 1, nr. 3.

Til § 74 i lovudkastets § 1, nr. 12

Straffelovens § 74 indeholder en bemyndigelsesbestemmelse for justitsministeren til at fastsætte regler om behandlingen af personer, der anbringes i forvaring.

Bestemmelsen foreslås erstattet af § 105 i kapitel 19 om fuldbyrdelse af forvaring i rådets udkast til straffuldbyrdelsesloven.

Til § 83, stk. 3, i lovudkastets § 1, nr. 13

Straffelovens § 83, stk. 3, indeholder nærmere regler om følgen af, at den, der er dømt til fængsel på livstid og ikke benådet, i eller uden for fængslet begår en ny forbrydelse.

§ 83, stk. 3, 1. pkt., indebærer, at det i sådanne tilfælde skal fastsættes ved dommen, hvilken frihedsstraf den pågældende ville have forskyldt, hvis den tidligere idømte straf ikke var livsvarig.

Desuden kan der efter nærmere ved kongelig anordning fastsatte regler idømmes den pågældende straf svarende til en eller flere af de disciplinærstraffe, der nævnes i straffelovens § 47, jf. § 83, stk. 3, 2. pkt.

Det kan ved anordningen fastsættes, at den i § 47, stk. 1, nr. 1, foreskrevne straf (udelukkelse fra begunstigelser) skal kunne idømmes på ubestemt tid. Det kan endvidere fastsættes, at de i § 47, stk. 1, nr. 2-3, foreskrevne største tidsrum kan fordobles, jf. § 83, stk. 3, 3. pkt. Det indebærer, at der kan ske udelukkelse fra arbejde indtil 28 dage og hensættelse i strafcelle indtil 6 måneder.

Ved § 83, stk. 3, i lovudkastets § 1, nr. 13, foreslås de nugældende bestemmelser i § 83, stk. 3, erstattet med en ny bestemmelse, hvorefter det, hvis en person skulle idømmes frihedsstraf, og den pågældende enten afsoner straf af fængsel på livstid eller samtidig indsættes til afsoning af sådan straf, ved dommen skal fastsættes, hvor lang frihedsstraffen skulle have været.

Som det fremgår, tager bestemmelsen alene sigte på at fastsætte, hvorledes der forholdes i tilfælde, hvor en livstidsdømt begår ny kriminalitet, der medfører frihedsstraf. I lighed med den gældende bestemmelse i straffelovens § 83, stk. 3, 1. pkt., sigter bestemmelsen ikke på at regulere spørgsmålet om, hvilken straf der skal udmåles i anledning af den begåede kriminalitet. Bestemmelsen finder endvidere ikke anvendelse i tilfælde, hvor den pågældende er endeligt benådet eller ved prøvetidens udløb har opfyldt vilkårene for prøveløsladelsen, idet den pågældende i sådanne tilfælde har udstået livstidsstraffen.

Adgangen til ved kongelig anordning at fastsætte regler om yderligere disciplinærstraf til livstidsfanger efter straffelovens § 83, stk. 3, 2. og 3. pkt., foreslås i overensstemmelse med § 1 i arbejdsgruppens lovudkast ophævet. Der er ved kongelig anordning nr. 356 af 30. december 1932 angaaende Fuldbyrdelse af Fængselsstraf i Statsfængsel, § 39, stk. 2, fastsat nærmere regler om, at der ved dommen kan ikendes den dømte skærpede disciplinærstraffe. Bestemmelserne er imidlertid uden praktisk betydning.

Forslaget om ophævelse af straffelovens § 83, stk. 3, 2. og 3. pkt., skal endvidere ses i sammenhæng med forslaget om ophævelse af straffelovens § 47, jf. rådets bemærkninger til denne bestemmelse i lovudkastets § 1, nr. 4.

Til § 2

Retsplejeloven

Lovudkastets § 2 indeholder forslag til ændringer i retsplejeloven som følge af rådets udkast til straffuldbyrdelsesloven og svarer med enkelte tilføjelser til § 2 i arbejdsgruppens lovudkast, jf. betænkningen, bd. III, s. 751 og 753.

Til § 997, stk. 2, i lovudkastets § 2, nr. 1

Efter retsplejelovens § 997, stk. 2, inddrives erstatning, der under straffesagen er tilkendt nogen, samt andre ydelser, der ved dommen er pålagt den skyldige, efter reglerne i den borgerlige retspleje. Med udtrykket "andre ydelser" sigtes bl.a. til konfiskerede beløb.

Straffelovrådet har efter en samlet vurdering fundet det rigtigst, at der med henblik på straffuldbyrdelsesloven sker en opsplitning af de nugældende regler om inddrivelse af bøder, sagsomkostninger og konfiskerede beløb i straffelovens § 52 og retsplejelovens § 1003 samt § 1013, stk. 3, således at bestemmelserne om bøder optages i straffuldbyrdelsesloven, og bestemmelserne om tvangsbøder, sagsomkostninger og konfiskerede beløb henføres til eller bibeholdes i retsplejeloven.

Der henvises herom til afsnit 2.3. og 3.2.1. i bemærkningerne til § 1 i rådets udkast til straffuldbyrdelsesloven. Der henvises endvidere til rådets udkast til samme lovs afsnit III om bødestraffe med tilhørende bemærkninger. Om tvangsbøder og sagsomkostninger henvises desuden til retsplejelovens § 997, stk. 3, og § 1013, stk. 3, som affattet ved § 2, nr. 2 og 6, i dette lovudkast.

Rådet foreslår på den baggrund, at der i retsplejelovens § 997, stk. 2, som 2. pkt. indføjes en bestemmelse, hvorefter de gældende regler om inddrivelse af konfiskationsbeløb udvides med en henvisning til § 90, stk. 4, § 91, stk. 2-3, og § 92 i rådets udkast til straffuldbyrdelsesloven.

Henvisningen til § 90, stk. 4, indebærer, at der kan fastsættes bestemmelser om, at politiets afgørelse om henstand med og afdragsvis betaling af konfiskerede beløb ikke kan indbringes for højere administrativ myndighed. Der henvises i den forbindelse til bemærkningerne til § 90 i rådets udkast til straffuldbyrdelsesloven og Justitsministeriets bekendtgørelse nr. 283 af 22. april 1996 om afskæring af klageadgangen i visse bødesager m.v.

At straffuldbyrdelseslovens § 91, stk. 2-3, finder tilsvarende anvendelse på konfiskerede beløb, medfører, at politiet i lighed med bøder og sagsomkostninger kan inddrive konfiskerede beløb i straffesager, der forfølges af det offentlige, ved udpantning og ved indeholdelse i den pågældendes indtægter efter reglerne om inddrivelse af personlige skatter i kildeskatteloven og reglerne i lov om Det Fælles Lønindeholdelsesregister. Der henvises i den forbindelse til bemærkningerne til § 91 i rådets udkast til straffuldbyrdelsesloven.

Endelig indebærer henvisningen til § 92 i rådets udkast til straffuldbyrdelsesloven, at der også med henblik på konfiskerede beløb skal fastsættes regler om indeholdelse af indtægter m.v., jf. herved bemærkningerne til § 92 i rådets udkast til straffuldbyrdelsesloven og Justitsministeriets bekendtgørelse nr. 113 af 20. februar 1995 om indeholdelse i løn m.v. for bøder, sagsomkostninger og konfiskerede beløb i straffesager, der forfølges af det offentlige.

Til § 997, stk. 3, i lovudkastets § 2, nr. 2

Efter retsplejelovens § 997, stk. 3, kan der i domme, hvorved nogen tilpligtes at opfylde en forpligtelse mod det offentlige, som tvangsmiddel fastsættes en fortløbende bøde, der tilfalder statskassen.

Rådet foreslår, at der som 2. pkt. i § 997, stk. 3, indsættes en bestemmelse, hvorefter § 90, stk. 4, i rådets udkast til straffuldbyrdelsesloven finder tilsvarende anvendelse på tvangsbøder.

Henvisningen til § 90, stk. 4, indebærer, at der kan fastsættes bestemmelser om, at politiets afgørelse om henstand med og afdragsvis betaling af tvangsbøder, fastsat i domme i straffesager, ikke kan indbringes for højere administrativ myndighed, jf. herved bemærkningerne til § 90 i rådets udkast til straffuldbyrdelsesloven og Justitsministeriets bekendtgørelse nr. 283 af 22. april 1996 om afskæring af klageadgangen i visse bødesager m.v.

Til lovudkastets § 2, nr. 3

Til § 997, stk. 4

Retsplejelovens § 997, stk. 4, indeholder en bemyndigelsesbestemmelse for justitsministeren til at fastsætte regler om, fra hvilket tidspunkt efter dommens afsigelse udståelsen af frihedsstraf regnes for påbegyndt i tilfælde, hvor domfældte efter domsafsigelsen har været undergivet varetægtsfængsel.

Bestemmelsen foreslås ophævet som led i gennemførelsen af en samlet regulering af straffuldbyrdelsens iværksættelse og beregning af straffetiden, jf. § 8, stk. 3, og § 14, stk. 2, i rådets udkast til straffuldbyrdelsesloven.

Til § 1000 og § 1001

Retsplejelovens § 1000, 1. pkt., indeholder en adgang for retten eller de lægdommere, der har medvirket ved sagens behandling, til at indstille til justitsministeren, at domfældte benådes. § 1000, 2. pkt., indeholder en bemyndigelse for justitsministeren til at fastsætte nærmere regler om fremgangsmåden ved udøvelsen af lægdommeres adgang til at afgive indstilling om benådning. Som det fremgår af afsnit 2.2. i bemærkningerne til § 1 i rådets udkast til straffuldbyrdelsesloven, blev denne bestemmelse oprindeligt indført med dødsstraffen for øje. Dødsstraffen blev afskaffet endeligt ved lov nr. 1097 af 22. december 1993 om ændring af lov om tillæg til borgerlig straffelov angående forræderi og anden landsskadelig virksomhed og lov om straf for krigsforbrydelser.

Retsplejelovens § 1000 skal sammenholdes med § 1001, stk. 3, 1. pkt., 1. led, hvorefter straffens fuldbyrdelse udsættes, når den ret, som har afsagt dommen, finder grund til at indstille den domfældte til fuldstændig benådning eller til at benådes med straf af en mildere art. Det samme gælder, når ansøgning herom indgives af den domfældte, for så vidt en ansøgning ikke allerede tidligere er afslået, jf. § 1001, stk. 3, 1. pkt., 2. led. Om en påbegyndt fuldbyrdelse af straffen skal standses på grund af en ansøgning om benådning, afgøres ifølge retsplejelovens § 1001, stk. 3, 2. pkt., af justitsministeren.

Efter retsplejelovens § 1001, stk. 1, skal straffuldbyrdelsen udsættes, såfremt den, der er idømt frihedsstraf, bliver alvorligt syg. I øvrigt kan justitsministeren tillade, at straffuldbyrdelsen udsættes, når en umiddelbar udståelse af straffen ville medføre uforholdsmæssige, uden for straffens øjemed liggende følger for den pågældendes velfærd eller væsentlige ulemper for det offentlige, jf. retsplejelovens § 1001, stk. 2.

Retsplejelovens § 1000 og § 1001 foreslås ophævet som led i gennemførelsen af straf fuldbyrdelsesloven, idet der i kapitel 5 i rådets udkast til denne lov sker en samlet regulering af spørgsmålet om udsættelse med straffuldbyrdelsen og den administrative behandling af sager om benådning. I dette kapitel indgår også en nærmere regulering af spørgsmålet om, hvornår straffuldbyrdelsen skal udsættes på behandlingen af en ansøgning om udsættelse eller benådning. Der henvises i den forbindelse til § 11 og § 12 i rådets lovudkast.

Til § 1003

Retsplejelovens § 1003 indeholder en bemyndigelse for justitsministeren til at fastsætte bestemmelser om, at politimesterens afgørelse om henstand med eller afdragsvis betaling af bøder, sagsomkostninger og konfiskation ikke kan indbringes for højere administrativ myndighed.

Rådet foreslår, at retsplejelovens § 1003, for så vidt angår bøder, overføres til straffuldbyrdelsesloven som led i en samlet regulering af fuldbyrdelsen af bødestraffe.

Ved § 2, nr. 3, i dette lovudkast foreslås retsplejelovens § 1003 ophævet, idet reglerne om konfiskation, tvangsbøder og sagsomkostninger videreføres ved en henvisning i retsplejelovens § 997, stk. 2, om konfiskation, § 997, stk. 3, om tvangsbøder og § 1013, stk. 3, om sagsomkostninger til § 90, stk. 4, om afskæring af klageadgangen i visse bødesager i rådets udkast til straffuldbyrdelsesloven, jf. rådets bemærkninger til nærværende lovudkastets § 2, nr. 1, 2 og 6.

Til § 998, stk. 1, i lovudkastets § 2, nr. 4

Opstår der med hensyn til dommens fortolkning, beregningen af frihedsstraffe, som er idømt eller træder i stedet for idømt straf, eller i andre henseender tvist mellem politimesteren eller den overordnede myndighed og den, over for hvem der er spørgsmål om at fuldbyrde en straffedom, forelægges spørgsmålet på dennes begæring for den ret, der har afsagt dom i sagen i 1. instans, jf. retsplejelovens § 998, stk. 1. Efter retsplejelovens § 91, stk. 2, 2. pkt., træffes rettens afgørelse under medvirken af domsmænd.

Arbejdsgruppen foreslår, at § 998, stk. 1, ændres med henblik på, at uenighed om Kriminalforsorgens beregning af straffetiden afgøres efter straffuldbyrdelsesloven som led i en samlet regulering af spørgsmålet om beregning af straffetiden, jf. § 107, nr. 1, i arbejdsgruppens udkast til straffuldbyrdelsesloven og § 2, nr. 2, i arbejdsgruppens udkast til lov om ændring af forskellige lovbestemmelser i forbindelse med gennemførelsen af en særlig lov om fuldbyrdelse af straf m.v. (betænkningen, bd. III, s. 672, 743, 751 og 753).

Som det fremgår af afsnit 2.2. i bemærkningerne til § 1 i rådets udkast til straffuldbyrdelsesloven, kan rådet tiltræde, at den del af retsplejelovens § 998, stk. 1, der vedrører uenighed om Kriminalforsorgens beregning af straffetiden, overføres til straffulbyrdelsesloven som led i en samlet regulering af spørgsmålet om beregning af straffetiden.

Rådet er endvidere enigt med arbejdsgruppen i, at der ikke er grundlag for at overføre den øvrige del af retsplejelovens § 998 til straffuldbyrdelsesloven. Rådet lægger i den forbindelse vægt på, at denne del af bestemmelsen omfatter spørgsmål, der naturligt afgøres i tilknytning til straffedommen. Foruden uenighed om straffedommens fortolkning finder denne bestemmelse f.eks. også anvendelse på tvist om fordelingen af sagsomkostninger. Opstår der tvivl om, hvorvidt der er indtrådt forældelse af adgangen til straffuldbyrdelse i henhold til straffelovens § 97 og § 97 a, vil afgørelsen af dette spørgsmål ligeledes kunne efterprøves i medfør af retsplejelovens § 998.

Rådet foreslår derfor en mindre præcisering af arbejdsgruppens lovudkast, således at der ikke kan rejses tvivl om, at det alene er den del af retsplejelovens § 998, stk. 1, der vedrører uenighed om Kriminalforsorgens beregning af straffetiden, der overføres til straffuldbyrdelsesloven.

Rådets forslag medfører, at retsplejelovens § 998, stk. 1, afgrænses til tvist om dommens fortolkning eller i andre henseender, jf. dog § 112, nr. 1, i lov om fuldbyrdelse af straf m.v. Bortset fra spørgsmålet om Kriminalforsorgens beregning af straffetiden, jf. lovens § 112, nr. 1, i rådets udkast til straffuldbyrdelssloven, tilsigtes ingen ændring af det hidtidige anvendelsesområde for retsplejelovens § 998, stk. 1. Det indebærer at retsplejelovens § 998, stk. 1, fortsat finder anvendelse bl.a. på tvist om fordelingen af sagsomkostninger og om forældelse af adgangen til straffuldbyrdelse, jf. straffelovens § 97 og § 97 a.

Til § 999 i lovudkastets § 2, nr. 5

Straffelovrådet foreslår, at der som et nyt stk. 2 i retsplejelovens § 999 indføjes en bestemmelse, hvorefter straffedommen i tilfælde, hvor domfældte er varetægtsfængslet efter dom, skal fuldbyrdes, så snart det kan konstateres, at dommen er endelig.

Formålet med bestemmelsen er at sikre, at en person, der er varetægtsfængslet efter endelig dom, hurtigst muligt overgår fra behandling efter retsplejelovens regler om varetægtsarrestanter til straffuldbyrdelsesloven og således bl.a. omfattes af de særlige rettigheder, der gælder for indsatte.

Rådets forslag svarer i uændret form til arbejdsgruppens forslag, jf. betænkningen, bd. III, s. 751 og 753. Der henvises i øvrigt til afsnit 2.2. i bemærkningerne til § 1 og til §§ 8-9 i rådets udkast til straffuldbyrdelsesloven.

Til § 1013, stk. 3, i lovudkastets § 2, nr. 6

Ved § 1, nr. 1, i lov nr. 369 af 18. maj 1994 om ændring af straffeloven og retsplejeloven (Rejsedommerordning, forkyndelse, udeblivelsesdomme i straffesager samt lønindeholdelse for bøder, sagsomkostninger og konfiskerede beløb m.v.) blev der i straffelovens § 52, stk. 3-7, tilvejebragt hjemmel til at foretage indeholdelse i løn m.v. for bøder, sagsomkostninger og konfiskerede beløb. Som led i denne ordning blev der bl.a. ved lovens § 2, nr. 28, gennemført en ændring af retsplejelovens § 1013, stk. 3, således at denne bestemmelse, for så vidt angår inddrivelse af sagsomkostninger, foruden til reglerne i den borgerlige retspleje også henviser til reglerne om løntilbageholdelse m.v. i straffelovens § 52.

Endvidere blev der ved 1994-lovens § 2, nr. 27, tilvejebragt hjemmel i retsplejelovens § 1003 til at fastsætte bestemmelser om afskæring af klageadgangen ved afgørelser om henstand med eller afdragsvis betaling af bl.a. sagsomkostninger.

Ved lovudkastets § 2, nr. 6, ændres retsplejelovens § 1013, stk. 3, således at pålagte omkostninger kan inddrives efter reglerne i § 90, stk. 4, § 91, stk. 2-3, og § 92 i rådets udkast til straffuldbyrdelsesloven. Der henvises i den forbindelse til bemærkningerne til de pågældende bestemmelser i rådets udkast til straffuldbyrdelsesloven. Endvidere henvises til bemærkningerne ovenfor til dette lovudkasts § 2, nr. 1-2.

Det bemærkes, at rådets forslag til affattelse af retsplejelovens § 1013, stk. 3, ikke tilsigter at udelukke, at sagsomkostninger som hidtil også kan inddrives efter reglerne om inddrivelse af krav i den borgerlige retspleje, jf. herved bl.a. retsplejelovens kapitel 45 om tvangsfuldbyrdelse.

Til § 3

Lov om ikrafttræden af borgerlig straffelov m.m.

Lovudkastets § 3 indeholder forslag til ændringer af lov om ikrafttræden af borgerlig straffelov m.m. (ikrafttrædelsesloven), jf. lovbekendtgørelse nr. 608 af 6. september 1986, der bl.a. er en følge af rådets udkast til straffuldbyrdelsesloven. Om arbejdsgruppens udkast til forslag henvises til betænkningen, bd. III, s. 751 og 754.

Til § 11, stk. 2, i lovudkastets § 3, nr. 1

Efter ikrafttrædelseslovens § 11, stk. 2, henregnes til sagsomkostninger udgifter ved de i straffelovens § 30 omhandlede foranstaltninger, som ikke udredes ad privat vej eller afholdes efter reglerne i lov nr. 237 af 12. juni 1922 om værgerådsforsorg m.m., jf. bekendtgørelse nr. 139 af 31. marts 1926. Straffelovens § 30 blev ophævet ved § 1, nr. 3, i lov nr. 163 af 31. maj 1961 om ændringer i borgerlig straffelov.

Straffelovrådet foreslår på den baggrund, at reglen i ikrafttrædelseslovens § 11, stk. 2, ophæves.

Til § 11, stk. 3, i lovudkastets § 3, nr. 1

Efter ikrafttrædelseslovens § 11, stk. 3, 1. pkt., påhviler udgifterne ved den i straffelovens § 45 omhandlede forsikring, for så vidt angår statsanstalter, staten og i øvrigt vedkommende kommune. Udgifterne kan ikke fordres godtgjort af domfældte eller hans bo, jf. § 11, stk. 3, 2. pkt.

Som det fremgår af udkastets § 1, nr. 4, foreslås straffelovens § 45 ophævet som led i gennemførelsen af straffuldbyrdelsesloven. Det foreslås derfor, at også ikrafttrædelseslovens § 11, stk. 3, ophæves. Straffelovrådet forudsætter i den forbindelse, at bestemmelsen om, at udgifterne ved forsikringen ikke kan fordres godtgjort af domfældte eller hans bo, viderefører i de administrative regler, der skal udstedes i medfør af § 6 i rådets udkast til straffuldbyrdelsesloven, jf. herved rådets bemærkninger til denne bestemmelse.

Til § 18, stk. 4, i lovudkastets § 3, nr. 1

Efter ikrafttrædelseslovens § 18, stk. 4, udbetales der ved fængselsstyrelsens foranstaltning af de arbejdspenge, som er tillagt den pågældende i medfør af straffelovens § 35, så meget, som efter omstændighederne skønnes rimeligt, til hel eller delvis fyldestgørelse af den bidragsberettigedes krav. Bestemmelsen sigter til bidragspligtige, der er hensat til afsoning af underholdsbidrag, jf. §§ 10-18 i lov om inddrivelse af underholdsbidrag, jf. lovbekendtgørelse nr. 631 af 15. september 1986. Afsoning af underholdsbidrag omfattes ikke af straffuldbyrdelsesloven, jf. § 1 i rådets lovudkast, men ifølge inddrivelseslovens § 11, stk. 4, sker afsoningen efter reglerne om straf af hæfte.

Som det fremgår af nærværende lovudkasts § 1, nr. 1, foreslås straffelovens § 35 om indsattes arbejdspligt ophævet som led i gennemførelsen af straffuldbyrdelsesloven, hvor der i §§ 38-42 i rådets lovudkast fastsættes nærmere regler om indsattes beskæftigelse.

Endvidere har bestemmelsen i ikrafttrædelseslovens § 18, stk. 4, ifølge oplysning fra Direktoratet for Kriminalforsorgen ikke længere praktisk betydning.

På den baggrund foreslås ikrafttrædelseslovens § 18, stk. 4, ophævet.

Til § 4

I lovforslagets § 4 fastsættes ikrafttrædelses- og overgangsbestemmelser.

Til § 5

Lovforslagets § 5 indeholder regler om lovens territoriale anvendelsesområde.

Bilag 1 : Arbejdsgruppens endelige udkast til forslag til lov om fuldbyrdelse af straf m.v.

Afsnit I. Indledende bestemmelser.

Kapitel 1. Lovens område og den centrale myndighed.

Lovens område.

§ 1. Efter reglerne i denne lov fuldbyrdes

1) fængselsstraffe,
2) bødestraffe,
3) betingede domme, og
4) forvaring.

Den centrale myndighed.

§ 2. Justitsministeriet, Direktoratet for Kriminalforsorgen varetager den centrale ledelse og administration af fuldbyrdelsen af de i § 1 nævnte straffe mv.

Afsnit II. Fængselsstraffe.

Kapitel 2. Almindelige bestemmelser.

§ 3. Fuldbyrdelse af en fængselsstraf skal ske med fornøden hensyntagen såvel til frihedsberøvelsens gennemførelse som til behovet for at hjælpe eller påvirke den indsatte til at leve en kriminalitetsfri tilværelse.

§ 4. En indsat må under fuldbyrdelsen af fængselsstraf ikke pålægges andre begrænsninger i sin tilværelse end sådanne, der er fastsat ved lov eller er en følge af selve frihedsberøvelsen.
Stk. 2. En indsat skal efterkomme de anvisninger, som gives af institutionens personale i forbindelse med varetagelsen af institutionens opgaver.

§ 5. Justitsministeren fastsætter nærmere regler om indretningen af institutioner under kriminalforsorgen til fuldbyrdelse af fængselsstraf og om sådanne institutioners opdeling i åbne og lukkede institutioner.
Stk. 2. Justitsministeren fastsætter nærmere regler om erstatning til indsatte i kriminalforsorgens institutioner for følger af ulykkestilfælde mv.

§ 6. En person, der er idømt fængselsstraf, har også før straffuldbyrdelsens iværksættelse ret til at få nærmere rådgivning hos kriminalforsorgen om sine arbejdsmæssige, uddannelsesmæssige, sociale og personlige forhold i forbindelse med fuldbyrdelsen.
Stk. 2. Justitsministeren fastsætter nærmere regler om gennemførelsen af den i stk. 1 nævnte rådgivning.

Kapitel 3. Straffuldbyrdelsens iværksættelse.

§ 7. Fuldbyrdelsen af en fængselsstraf skal påbegyndes snarest muligt.

§ 8. Er den dømte varetægtsfængslet efter endelig dom, anses fuldbyrdelsen af fængselsstraffen for påbegyndt den dag, dommen er afsagt.

§ 9. Er den dømte ikke varetægtsfængslet efter endelig dom, indkaldes den på gældende til fuldbyrdelse af fængselsstraffen. Indkaldelse sker efter nærmere regler fastsat af justitsministeren.
Stk. 2. Søger den dømte om særlig hurtig påbegyndelse af straffuldbyrdelsen, skal ansøgningen så vidt muligt imødekommes.
Stk. 3. Fuldbyrdelse af fængselsstraffen anses for påbegyndt, når den dømte modtages eller anholdes med henblik på straffuldbyrdelsens iværksættelse.

Kapitel 4. Udsættelse og benådning.

§ 10. Justitsministeren eller den, som ministeren bemyndiger dertil, kan bestemme, at fuldbyrdelsen af en fængselsstraf eller en del af denne skal udsættes, når

1) hensynet til den dømte, herunder dennes arbejds-, uddannelses-, familie- eller helbredsmæssige forhold, taler afgørende herfor, og
2) hensynet til retshåndhævelsen ikke taler imod udsættelse af straffuldbyrdelsen.

§ 11. Justitsministeren fastsætter nærmere regler om behandlingen af sager om udsættelse af straffuldbyrdelsen og om den administrative behandling af sager om benådning. Justitsministeren kan i forbindelse hermed bestemme, at kun ansøgninger, der indgives inden udløbet af bestemte frister, tillægges opsættende virkning efter § 12.

§ 12. Søger den dømte rettidigt om udsættelse med straffuldbyrdelsen eller om benådning, skal straffuldbyrdelsen udsættes, indtil der er truffet afgørelse i sagen.
Stk. 2. Såfremt den dømte tidligere har fået straffuldbyrdelsen udsat eller har fået afslag på en ansøgning om udsættelse eller benådning, skal straffuldbyrdelsen kun udsættes på behandlingen af den nye ansøgning, såfremt denne indeholder nye væsentlige oplysninger, hvis rigtighed så vidt muligt er konstateret, eller der i øvrigt skønnes at være særlig grund til at afvente afgørelsen af den nye ansøgning.
Stk. 3. Er den dømte varetægtsfængslet efter dom eller ved at afsone en anden straf, har en ansøgning om udsættelse eller benådning ikke opsættende virkning som nævnt i stk. 1.

§ 13. Udsættelse af straffuldbyrdelsen betinges af, at den dømte ikke begår strafbart forhold. Udsættelse kan endvidere betinges af, at den dømte i øvrigt overholder nærmere fastsatte vilkår, herunder undergiver sig tilsyn af kriminalforsorgen.
Stk. 2. Såfremt den dømte ikke overholder de vilkår, der er fastsat i forbindelse med en tilladelse til udsættelse af straffuldbyrdelsen, kan tilladelsen tilbagekaldes, således at fuldbyrdelsen af fængselsstraffen herefter skal påbegyndes snarest muligt.

Kapitel 5. Beregning af straffetiden.

§ 14. Kriminalforsorgen skal ved en beregning af straffetiden fastlægge

1) tidspunktet for løsladelse efter udståelse af hele straffen, og
2) tidspunktet for eventuel prøveløsladelse efter udståelse af 2/3 af straffen, jf. straffelovens § 38, stk. 1.

§ 15. Den dømte skal gøres bekendt med straffetidsberegningen snarest muligt efter, at fuldbyrdelsen af frihedsstraffen er iværksat.

§ 16. Såfremt straffuldbyrdelsen afbrydes eller forudsætningerne for straffetidsberegningen i øvrigt ændres, foretager kriminalforsorgen en omberegning af straffetiden. Den dømte skal snarest gøres bekendt med den ændrede straffetidsberegning.

§ 17. Skal den dømte afsone flere fængselsstraffe i forlængelse af hinanden, foretages straffetidsberegningen som en samlet beregning, der omfatter alle de pågældende straffe.

§ 18. Ved beregningen af straffetiden foretages fradrag efter straffelovens § 86, stk. 1 for anholdelse, varetægtsfængsling og indlæggelse til mentalundersøgelse.
Stk. 2. Ved beregningen af straffetiden skal der endvidere foretages fradrag for uberettiget anholdelse eller varetægtsfængsling før eller under straffuldbyrdelsen. Fradrag foretages med et antal dage svarende til det antal påbegyndte døgn, som frihedsberøvelsen har varet med tillæg af 50% og oprundet til nærmeste hele antal dage. Fradrag for uberettiget anholdelse eller varetægtsfængsling under straffuldbyrdelsen foretages dog kun i de tilfælde, hvor fuldbyrdelsen af fængselsstraffen afbrydes, jfr. § 70.

§ 19. Justitsministeren fastsætter nærmere regler om straffetidsberegningen.

Kapitel 6. Valget af afsoningsinstitution og senere overførsel mellem afsoningsinstitutioner.

Institutioner.

§ 20. Fængselsstraf fuldbyrdes i fængsel eller i arresthus.
Stk. 2. Fængselsstraf kan dog efter reglerne i § 73 om overførsel til særlig institution mv. i særlige tilfælde fuldbyrdes i kriminalforsorgens pensioner og i institutioner mv. uden for kriminalforsorgen.

Anbringelse i fængsel eller arresthus.

§ 21. Fængselsstraf fuldbyrdes normalt i fængsel.
Stk. 2. Kortvarig fængselsstraf kan fuldbyrdes i arresthus i det omfang, som er nødvendigt af hensyn til den samlede udnyttelse af pladserne i kriminalforsorgens institutioner.
Stk. 3. Fængselsstraf kan endvidere fuldbyrdes i arresthus, hvis

1) der er bestemte grunde til at antage, at den dømtes farlighed eller kriminalitet gør det nødvendigt for at forebygge undvigelse, brandstiftelse, vold mod medindsatte eller personale eller handel med euforiserende stoffer,
2) det må anses for nødvendigt for at beskytte den dømte mod overgreb fra medindsatte, eller
3) det efter de lægelige oplysninger må anses for nødvendigt at anbringe den dømte i Vestre Hospital.
Stk. 4. Fængselsstraf kan i øvrigt kun fuldbyrdes i arresthus, hvis den dømte selv ønsker det og

1) har udgang til arbejde, uddannelse eller anden godkendt aktivitet, eller
2) særlige familiemæssige eller andre personlige forhold taler derfor.

Anbringelse i åbent eller lukket fængsel.

§ 22. Fuldbyrdelse af straf i fængsel sker normalt i åbent fængsel.
Stk. 2. Fuldbyrdelse af straffen skal dog ske i lukket fængsel, når straffen er på 5 år eller mere, eller den dømte efter tidligere afsoning senest er løsladt fra lukket fængsel eller arresthus, fordi betingelserne for overførsel til åbent fængsel ikke var opfyldt. Fuldbyrdelsen af straffen skal imidlertid også i disse tilfælde ske i åbent fængsel, hvis dette ikke findes betænkeligt efter det i øvrigt oplyste om den dømte.
Stk. 3. Fuldbyrdelse af straf i fængsel kan endvidere ske i lukket fængsel, hvis der efter de i øvrigt foreliggende oplysninger om den dømte og efter kriminalitetens art er bestemte grunde til at antage, at den dømte ved anbringelse i åbent fængsel vil

1) undvige, eller
2) begå strafbart eller groft disciplinært forhold eller udvise anden adfærd, der er åbenbart uforenelig med ophold i åbent fængsel.
Stk. 4. Fuldbyrdelsen af straf i fængsel kan endvidere ske i Anstalten ved Herstedvester, såfremt det efter de lægelige oplysninger må anses for nødvendigt at anbringe den dømte i denne institution.
Stk. 5. Fuldbyrdelse af straf i fængsel kan endvidere ske i lukket fængsel efter den dømtes eget ønske, hvis særlige familiemæssige eller andre personlige forhold taler afgørende herfor.

Valget af afsoningsinstitution.

§ 23. Fængselsstraf skal, så vidt det er praktisk muligt, fuldbyrdes i nærheden af den dømtes hjemsted. Ved afgørelsen af i hvilket åbent eller lukket fængsel eller i hvilket arresthus den dømte skal anbringes, skal der endvidere tages hensyn til den dømtes egne ønsker navnlig vedrørende arbejds-, uddannelses-, familie- eller helbredsmæssige forhold.
Stk. 2. Reglerne i stk. 1, 1 pkt. kan fraviges

1) ved kortvarig fængselsstraf,
2) af hensyn til den samlede udnyttelse af pladserne i kriminalforsorgens institutioner,
3) af hensyn til muligheden for at beskytte den dømte mod overgreb fra medindsatte,
4) af hensyn til muligheden for at yde den dømte pædagogisk, lægelig eller anden særlig bistand,
5) af hensyn til muligheden for at forebygge overgreb på indsatte og andre, eller 6) af hensyn til muligheden for at forhindre, at den indsatte undviger eller forsøges befriet.

Overførsel af indsatte fra lukket til åbent fængsel.

§ 24. En indsat i et lukket fængsel skal overføres til åbent fængsel, når

1) de i § 22, stk. 3 og 4, og § 25, stk. 3 og 4, nævnte grunde for ophold i lukket fængsel ikke længere antages at foreligge, eller
2) overførsel til åbent fængsel i øvrigt ikke kan anses for betænkelig.
Stk. 2. Overførsel til åbent fængsel kan dog undtagelsesvis undlades efter den indsattes eget ønske, hvis særlige familiemæssige eller andre personlige forhold taler afgørende herfor. Overførsel til åbent fængsel kan endvidere undlades, hvis den resterende straffetid er ganske kort.

Overførsel af indsatte fra åbent til lukket fængsel.

§ 25. En indsat i et åbent fængsel skal overføres til lukket fængsel, når den pågældende

1) er undveget eller hår forsøgt herpå, eller
2) er sigtet for at have indsmuglet eller handlet med euforiserende stoffer.
Stk. 2. Overførsel til lukket fængsel skal dog i de i stk. 1 nævnte tilfælde undlades, hvis fortsat fuldbyrdelse i åbent fængsel ikke findes betænkeligt efter det i øvrigt oplyste om den indsatte.
Stk. 3. En indsat i et åbent fængsel kan endvidere overføres til lukket fængsel, når der efter de nu foreliggende oplysninger er en særlig bestyrket mistanke om, at den indsatte ved fortsat ophold i åbent fængsel vil

1) undvige, eller
2) begå grovere strafbart eller groft disciplinært forhold eller udvise anden adfærd, der er åbenbart uforenelig med fortsat ophold i åbent fængsel.
Stk. 4. En indsat i åbent fængsel kan endvidere overføres til Anstalten ved Herstedvester, såfremt det efter de lægelige oplysninger må anses for nødvendigt at anbringe den dømte i denne institution.
Stk. 5. Under behandlingen af spørgsmålet om overførsel til lukket fængsel kan den indsatte midlertidigt anbringes i arresthus, når der foreligger en begrundet antagelse af, at betingelserne for overførsel er opfyldt. Såfremt den indsatte samtykker heri, kan anbringelsen i stedet ske i lukket fængsel. Vedrører spørgsmålet overførsel efter stk. 4 til Anstalten ved Herstedvester, kan den midlertidige anbringelse altid ske i denne institution.
Stk. 6. En indsat i åbent fængsel kan endvidere efter eget ønske overføres til lukket fængsel, hvis særlige familiemæssige eller andre personlige forhold taler afgørende herfor.

Overførsel af indsatte mellem ensartede afsoningsinstitutioner.

§ 26. En indsat kan overføres mellem åbne fængsler, mellem lukkede fængsler og mellem arresthuse

1) af hensyn til den samlede udnyttelse af pladserne i kriminalforsorgens institutioner,
2) af hensyn til muligheden for at beskytte den indsatte mod overgreb fra medindsatte,
3) af hensyn til muligheden for at yde den indsatte pædagogisk, lægelig eller anden særlig bistand,
4) hvis den indsatte har udøvet vold mod medindsatte eller personale,
5) hvis der er bestemte grunde til at antage, at den indsattes farlighed og kriminalitet gør det nødvendigt for at forebygge undvigelse, brandstiftelse, vold mod medindsatte eller personale eller handel med euforiserende stoffer, eller 6) hvis den indsatte selv ønsker det og særlige familiemæssige eller andre personlige forhold taler derfor.

Overførsel af indsatte fra arresthus til fængsel.

§ 27. En indsat i et arresthus skal overføres til fængsel, når betingelserne i § 21, stk. 3 og 4, eller § 28, stk. 2, ikke længere er opfyldt. Overførsel kan dog undlades, hvis reststraffen er kortvarig.
Stk. 2. En indsat i et arresthus kan endvidere overføres til fængsel

1) af hensyn til den samlede udnyttelse af pladserne i kriminalforsorgens institutioner, eller
2) af hensyn til muligheden for at yde den indsatte pædagogisk, lægelig eller anden særlig bistand.
Stk. 3. Afgørelsen af, om en overførsel efter stk. 1 eller 2 skal ske til åbent eller lukket fængsel, træffes efter bestemmelserne i § 22, jf. §§ 24 og 25.

Overførsel af indsatte fra fængsel til arresthus.

§ 28. En indsat i et fængsel kan overføres til arresthus, hvis

1) der er bestemte grunde til at antage, at den indsatte vil undvige, udøve vold mod medindsatte eller personale eller indsmugle eller handle med euforiserende stoffer, og det må anses for nødvendigt for at forhindre den indsatte i at begå forhold af denne karakter,
2) det må anses for nødvendigt for at beskytte den indsatte mod overgreb fra medindsatte, eller
3) det må anses for nødvendigt af hensyn til den, samlede udnyttelse af pladserne i kriminalforsorgens institutioner.
Stk. 2. En indsat i et fængsel kan endvidere overføres til Vestre Hospital, hvis det må anses for nødvendigt for at yde den indsatte lægelig bistand.
Stk. 3. En indsat i et åbent fængsel kan for et bestemt tidsrum af højst 8 uger overføres til et arresthus, såfremt denne overførsel træder i stedet for en overførsel til lukket fængsel efter § 25, stk. 1 eller 3.
Stk. 4. En indsat i et fængsel kan endvidere overføres til arresthus, hvis den indsatte selv ønsker det og

1) har udgang til arbejde, uddannelse eller anden godkendt aktivitet, eller
2) familiemæssige eller andre personlige forhold i særlig grad taler derfor.

Valget af ny afsoningsinstitution.

§ 29. Ved afgørelse om overførsel efter §§ 24 - 28 finder bestemmelserne i § 23 tilsvarende anvendelse.

Administrative bestemmelser.

§ 30. Justitsministeren fastsætter nærmere regler om anbringelse og overførsel efter §§ 21 - 29.

Kapitel 7. Indsattes rettigheder og pligter under selve opholdet i afsoningsinstitutionen.

Vejledning og planlægning.

§ 31. En indsat skal snarest efter at være anbragt i institutionen vejledes af denne om sine rettigheder, pligter og øvrige forhold under straffuldbyrdelsen. Vejledningen skal om nødvendigt gentages senere under strafudståelsen.
Stk. 2. Institutionen skal endvidere i samarbejde med den indsatte snarest efter indsættelsen udarbejde en plan for strafudståelsen og tiden efter løsladelsen. Denne plan skal jævnligt sammenholdes med den indsattes forhold under strafudståelsen og om nødvigt søges tilpasset ændringer i disse forhold.
Stk. 3. Justitsministeren kan fastsætte regler, hvorved bestemmelsen i stk. 2 kan begrænses i forhold til indsatte, der alene skal udstå en kortvarig straf.

Fællesskab.

§ 32. En indsat skal så vidt muligt have adgang til fællesskab med andre indsatte. Stk. 2. Såfremt den indsatte selv ønsker det og forholdene tillader det, fuldbyrdes fængselsstraf uden eller med begrænset fællesskab.
Stk. 3. Såfremt den indsatte selv ønsker det og forholdene tillader det, fuldbyrdes fængselsstraf uden fællesskab med indsatte af modsat køn, bortset fra fællesskab i arbejdstiden.
Stk. 4. I øvrigt kan fængselsstraf kun fuldbyrdes uden fællesskab efter reglerne i §§ 58-59.
Stk. 5. Justitsministeren fastsætter nærmere regler om gennemførelse af fællesskab efter stk. 1 i henholdsvis åbent fængsel, lukket fængsel og arresthus, herunder om adgangen til at indelåse de indsatte i arbejdstid, fritid og om natten og om indsattes adgang til at kunne aflåse eget opholdsrum.

Medindflydelse.

§ 33. En indsat skal have mulighed for at øve indflydelse på sin tilværelse i institutionen gennem valgte talsmænd.
Stk. 2. På hver afdeling eller for bestemte grupper af indsatte vælges en tals. mand. Alle indsatte kan vælges som talsmand. Alle de indsatte eller talsmændene har ret til at vælge en fælles talsmand. Valg af talsmænd og fælles talsmand foregår ved skriftlige, hemmelige afstemninger, der kontrolleres af institutioner og repræsentanter for de indsatte i fællesskab. Møder mellem institutionens ledelse og alle indsatte eller grupper af indsatte kan kun træde i stedet for drøftelser mellem ledelse og talsmænd, såfremt de indsatte ikke ønsker at vælge talsmænd.
Stk. 3. De indsatte har ikke ret til at deltage i drøftelser vedrørende sager om enkeltpersoner eller sager, der vedrører institutionens sikkerhed.
Stk. 4. Justitsministeren fastsætter nærmere regler om gennemførelsen af de indsattes medindflydelse.

Deltagelse i gudstjenester mv.

§ 34. En indsat har ret til at deltage i gudstjenester, der afholdes i institutionen. Såfremt ordens eller sikkerhedsmæssige hensyn gør det påkrævet, kan institutionens leder dog nægte den indsatte adgang til at deltage i gudstjenester.
Stk. 2. En indsat har ret til samtale med en præst, prædikant, menighedsforstander eller lignende fra anerkendte trossamfund.
Stk. 3. Indsatte, hvis tilhørsforhold til et anerkendt trossamfund indebærer, at de ikke må være beskæftiget på visse dage, skal fritages herfor.

Egne penge og genstande.

§ 35. En indsat har ret til at medtage, besidde og råde over egne genstande i institutionen, medmindre dette er uforeneligt med institutionens varetagelse af ordens- eller sikkerhedsmæssige hensyn.
Stk. 2. Justitsministeren fastsætter nærmere regler om begrænsninger i indsattes ret til at medtage, besidde og råde over egne genstande.
Stk. 3. Justitsministeren fastsætter nærmere regler om indsattes ret til at medtage, besidde og råde over egne penge.

Udgivelse af blad.

§ 36. Der skal gives de indsatte i institutionen mulighed for at udgive et blad, således at der af institutionen ydes den nødvendige støtte hertil.
Stk. 2. Institutionens leder har adgang til på forhånd at gennemlæse de indsattes blad og kan forbyde offentliggørelsen af bestemte artikler, såfremt sikkerhedsmæssige hensyn gør det påkrævet, eller såfremt indholdet groft forulemper enkeltpersoner.
Stk. 3. Justitsministeren fastsætter nærmere regler til gennemførelse af bestemmelserne i stk. 1 og 2, herunder om fastsættelse af vilkår for støtte til bladudgivelsen og om mulighed for inddragelse af denne støtte, såfremt de fastsatte vilkår ikke overholdes.

Arbejde og uddannelse mv.

§ 37. En indsat har ret og pligt til at være beskæftiget ved deltagelse i arbejde, uddannelse eller anden godkendt aktivitet.
Stk. 2. Justitsministeren kan, hvor praktiske eller andre særlige hensyn gør det nødvendigt, fastsætte regler, hvorefter bestemmelsen i stk. 1 fraviges for bestemte institutioner eller bestemte grupper af indsatte. Indsatte skal dog så vidt muligt tilbydes beskæftigelse.

§ 38. Valget af beskæftigelse træffes i hvert enkelt tilfælde på grundlag af en samlet vurdering af den indsattes forhold.
Stk. 2. Ved afgørelser efter stk. 1 skal der så vidt muligt tages hensyn til den indsattes eget ønske og til den indsattes muligheder for at opnå arbejde eller uddannelse uden for fængslet. Den indsatte skal vejledes om mulighederne for ved undervisning eller anden uddannelse at afhjælpe manglende skolekundskaber eller mangel på erhvervsmæssig eller anden uddannelse.
Institutionens arbejdspladser skal være indrettet således, at arbejdsforholdene for de indsatte er sikkerheds- og sundhedsmæssigt fuldt forsvarlige.

§ 39. Justitsministeren fastsætter nærmere regler for de indsattes beskæftigelse.

§ 40. En indsat skal for beskæftigelsen have udbetalt vederlag. Vederlag skal også udbetales til indsatte, der ikke kan tilbydes beskæftigelse, til indsatte, der på grund af sygdom er fraværende fra beskæftigelse, samt til indsatte, der efter § 37, stk. 2, er uden beskæftigelse.
Stk. 2. En indsat, der uden tilladelse har været fraværende fra beskæftigelse, skal alene have udbetalt en ydelse til dækning af personlige fornødenheder og kan ved senere udbetaling af vederlag efter stk. 1 pålægges et ekstraordinært fradrag for hver dag uden beskæftigelse.
Stk. 3. Justitsministeren fastsætter nærmere regler om vederlag.

Fritiden

§ 41. En indsat skal i videst muligt omfang selv varetage praktiske opgaver vedrørende sine personlige forhold, herunder madlavning, rengøring mv.
Stk. 2. Institutionen skal i videst muligt omfang tilbyde de indsatte aktiviteter i fritiden.
Stk. 3. En indsat har ret til dagligt at tilbringe mindst l time i fri luft, medmindre dette vil være uforeneligt med institutionens varetagelse af sikkerhedsmæssige hensyn.

Forsorgsmæssig bistand.

§ 42. Institutionen skal vejlede og bistå en indsat med hensyn til den pågældendes arbejdsmæssige, uddannelsesmæssige, sociale og personlige forhold med henblik på

1) at forbedre den pågældendes muligheder for at leve en kriminalitetsfri tilværelse og
2) at begrænse de ulemper, som følger af frihedsberøvelsen.

Stk. 2. Institutionen skal i forbindelse med sin virksomhed efter stk. I formidle kontakt til andre personer, institutioner og myndigheder, der efter anden lovgivning skal yde bistand.

Sundhedsmæssig bistand.

§ 43. En indsat har ret til lægebehandling og anden sundhedsmæssig bistand.
Stk. 2. Sundhedsstyrelsen og justitsministeren kan godkende, at indsatte, der opfylder betingelserne for tvangstilbageholdelse efter lovgivningen om frihedsberøvelse og anden tvang i psykiatrien, kan tvangsbehandles i Anstalten ved Herstedvester, såfremt den indsatte ikke kan overføres til en almindelig psykiatrisk afdeling. Behandlingen skal ske i overensstemmelse med reglerne fastsat efter den nævnte lovgivning for sådan behandlling.
Stk. 3. Justitsministeren fastsætter nærmere regler om sundhedsmæssig bistand til indsatte.

Kapitel 8. Indsattes kontakt til samfundet uden for institutionen.

Udgang.

§ 44. En indsat kan få tilladelse til udgang, når

1) udgangsformålet er rimeligt begrundet i humane hensyn eller hensigtsmæssigt ud fra uddannelsesmæssige, arbejdsmæssige eller andre behandlingsmæssige hensyn,
2) der ikke er bestemte grunde til at antage, at den indsatte i forbindelse med udgang vil begå ny kriminalitet, unddrage sig fortsat straffuldbyrdelse eller på anden måde misbruge udgangstilladelsen, og
3) hensynet til retshåndhævelsen ikke i øvrigt taler imod udgangstilladelsen.

Stk. 2. Ved vurderingen af risikoen for misbrug af udgangstilladelsen skal det tillægges særlig vægt, hvis den indsatte

1) er dømt for farlig kriminalitet og ikke har været løsladt i tiden mellem dom og strafudståelse,
2) under strafudståelsen er undveget eller har forsøgt herpå,
3) under strafudståelsen er udeblevet fra en tidligere udgang eller i øvrigt har misbrugt en tilladelse til udgang, eller
4) under en tidligere strafudståelse har foretaget handlinger som nævnt i nr. 2 og 3, uden at betingelserne for uledsaget udgang senere blev fundet opfyldt.

§ 45. Tilladelse til udgang gives, for et bestemt tidsrum, der medregnes til straffetiden.

§ 46. Tilladelse til udgang betinges af, at den indsatte under udgangen ikke begår strafbart forhold eller i øvrigt misbruger udgangstilladelsen.
Stk. 2. Tilladelsen kan endvidere betinges af andre vilkår, som findes formålstjenlige for at undgå misbrug, herunder, at den indsatte under udgangen

1) ledsages af personale fra institutionen,
2) overnatter i arresthus, fængsel eller en af kriminalforsorgens pensioner,
3) med mellemrum giver møde hos kriminalforsorgen eller hos politiet eller undergiver sig lignende kontrolforanstaltninger, eller
4) undergiver sig vilkår som nævnt i straffelovens § 57.

§ 47. En tilladelse til udgang kan tilbagekaldes eller vilkårene for tilladelsen ændres, hvis

1) den indsatte sigtes for strafbart forhold begået under udgang, udebliver fra udgang eller i øvrigt overtræder de vilkår, der er fastsat for udgangstilladelsen i medfør af § 46, eller
2) nye oplysninger om den indsattes forhold giver bestemte grunde til at antage, at den indsatte vil misbruge den meddelte udgangstilladelse.

§ 48. Justitsministeren fastsætter nærmere regler om tilladelse til udgang. Det kan i forbindelse med sådanne regler bestemmes, at tilladelse til udgang først kan gives efter et vist ophold i institutionen og efter udståelse af en vis del af straffen.

Besøg mv.

§ 49. En indsat har ret til mindst et ugentligt besøg, der skal være af mindst en times varighed og så vidt muligt af to timers varighed.
Stk. 2. Der kan i den enkelte institution gives tilladelse til besøg i videre omfang end nævnt i stk. 1, herunder til besøg af den indsattes børn.
Stk. 3. Institutionen kan bestemme, at de besøgende skal indhente forudgående tilladelse fra institutionen til at besøge den indsatte. Det kan gøres til et vilkår for en besøgstilladelse, at den besøgende lader sin yderbeklædning og medbragte effekter undersøge.
Stk. 4. Justitsministeren fastsætter nærmere regler om begrænsninger i de indsattes ret til besøg ud fra ordens- eller sikkerhedsmæssige hensyn, herunder om gennemførelse af besøg under overværelse af personale i institutionen.
Stk. 5. En indsat har ret til at have sit barn under 3 år hos sig i institutionen, hvis dette er bedst for barnet. De nærmere regler om gennemførelsen af denne ret fastsættes af justitsministeren.
Stk. 6. Institutionens leder fastsætter i øvrigt de nærmere regler om besøgenes afvikling.

§ 50. En udenlandsk indsat har ret til samtale med hjemlandets diplomatiske eller konsulære repræsentanter. Justitsministeren fastsætter nærmere regler herom.

Brevveksling.

§ 51. En indsat har ret til brevveksling
Stk. 2. Gennemlæsning af breve til og fra den indsatte kan alene ske, hvis dette af institutionen skønnes påkrævet af ordens- eller sikkerhedsmæssige hensyn eller for at beskytte den forurettede ved lovovertrædelsen.
Stk. 3. I tilfælde, hvor gennemlæsning har fundet sted, kan et brev efter bestemmelse af institutionens leder tilbageholdes, såfremt det skønnes uegnet til afsendelse af ordens- eller sikkerhedsmæssige hensyn eller af hensyn til beskyttelse af den forurettede ved lovovertrædelsen. Af tilsvarende grunde kan et tilsendt brev, som skønnes uegnet til udlevering, tilbagesendes. Den indsatte skal gøres bekendt med tilbageholdelsen eller tilbagesendelsen af brevet. Orientering til den indsatte kan dog undlades i indtil 4 uger i det omfang, hvori formålet med tilbageholdelsen eller tilbagesendelsen ellers ville forspildes.
Stk. 4. Justitsministeren fastsætter nærmere regler om gennemførelsen af indsattes ret til brevveksling.

§ 52. En indsat har ret til ukontrolleret brevveksling med justitsministeren, direktøren for kriminalforsorgen, domstolene, herunder Den særlige Klageret, anklagemyndigheden og politiet, Folketingets Ombudsmand, medlemmer af Folketinget, Den europæiske Menneskerettighedskommission og advokater, der i medfør af retsplejelovens § 733 er antaget af justitsministeren til at beskikkes som offentlige forsvarere.
Stk. 2. Justitsministeren fastsætter nærmere regler om ukontrolleret brevveksling og kan herunder fastsætte regler om adgang til ukontrolleret brevveksling med andre enkeltpersoner eller offentlige myndigheder.

Telefonsamtaler.

§ 53. En indsat har i det omfang, det er praktisk muligt, ret til at føre telefonsamtaler. Adgangen til at føre telefonsamtaler kan nægtes eller betinges af, at telefonsamtalen påhøres eller aflyttes af personale i institutionen, hvis dette findes nødvendigt af ordens- eller sikkerhedsmæssige hensyn eller af hensyn til beskyttelse af den forurettede ved lovovertrædelsen. Såfremt telefonsamtalen påhøres eller aflyttes, skal den anden part gøres bekendt hermed.
Stk. 2. Justitsministeren fastsætter nærmere regler om indsattes adgang til at føre telefonsamtaler.

Aviser, bøger mv.

§ 54. En indsat skal have mulighed for at holde sig orienteret ved avislæsning, gennem radio- og fjernsynsudsendelser mv.
Stk. 2. En indsat har ret til at låne bøger og tidsskrifter gennem det offentlige biblioteksvæsen.
Stk. 3. Der skal så vidt muligt gives udenlandske indsatte mulighed for at læse aviser, tidsskrifter, bøger mv. på deres eget sprog.

Kontakt til pressen.

§ 55. En indsat har ret til at lade sig interviewe af pressen. Justitsministeren kan dog ud fra ordens- eller sikkerhedsmæssige hensyn, for at beskytte den forurettede ved lovovertrædelsen, for i særlige tilfælde at beskytte den indsatte selv eller for i øvrigt at modvirke en åbenbar krænkelse af retsfølelsen fastsætte regler om begrænsninger i indsattes adgang til i institutionen at lade sig interviewe af pressen.

Stk. 2. En indsat må ikke lade sig fotografere af pressen på institutionens område, medmindre institutionens leder har givet samtykke hertil.

Kapitel 9. Indgreb overfor den indsatte.

Visitation og fotografering.

§ 56. Institutionen kan undersøge, hvilke effekter en indsat har i sin besiddelse i sit opholdsrum eller på sin person, hvis en sådan visitation er nødvendig for at sikre, at ordensbestemmelser overholdes eller sikkerhedshensyn iagttages, herunder

1) når den indsatte indsættes i institutionen,
2) hvis den indsatte mistænkes for uretmæssig besiddelse af effekter,
3) før og efter besøg, eller
4) før og efter fravær fra institutionen eller opholdsafdelingen.

Stk. 2. Visitation må dog ikke gennemføres, hvis det efter indgrebets formål og den krænkelse og det ubehag, som indgrebet må antages at forvolde, ville være et uforholdsmæssigt indgreb.
Stk. 3. Visitation skal foretages så skånsomt, som omstændighederne tillader. Visitation, der indebærer afklædning, må så vidt muligt kun overværes af personer af samme køn som den indsatte eller af sundhedspersonale. En egentlig legemesundersøgelse må kun foretages under medvirken af en læge. Lægen tager stilling til, om indgrebets gennemførelse under hensyn til den hermed forbundne smerte og risiko samt den indsattes tilstand er lægeligt forsvarligt.
Stk. 4. Institutionen har ret til at fotografere den indsatte med henblik på senere identifikation.
Stk. 5. Justitsministeren fastsætter nærmere regler om gennemførelsen af visitation og fotografering.

Magtanvendelse

§ 57. Institutionen kan anvende magt overfor en indsat, hvis dette er nødvendigt

1) for at afværge truende vold, betvinge voldsom modstand eller for at hindre selvmord eller anden selvbeskadigelse,
2) for at hindre undvigelse eller standse undvegne, eller
3) for at gennemtvinge en påbudt foranstaltning, når øjeblikkelig gennemførelse af denne er nødvendig, og den indsatte afviser eller forsætligt undlader at følge personalets anvisninger herom.

Stk. 2. Magtanvendelse må dog ikke gennemføres, såfremt det efter indgrebets formål og den krænkelse og det ubehag, som indgrebet må antages at forvolde, ville være et uforholdsmæssigt indgreb.
Stk. 3. Magtanvendelse kan omfatte brug af håndkraft (greb, puf), skub samt brug af stav og tåregas af godkendt type.
Stk. 4. Magtanvendelse skal foretages så skånsomt, som omstændighederne tillader. Der skal gennemføres lægetilsyn efter magtanvendelse, medmindre det i den konkrete situation findes åbenbart unødvendigt.
Stk. 5. Justitsministeren fastsætter nærmere regler om anvendelse af magt overfor indsatte.

Udelukkelse fra fællesskab.

§ 58. Institutionen kan udelukke en indsat fra fællesskab med andre indsatte, hvis en sådan udelukkelse er nødvendig

1) for at forebygge undvigelse, fortsat strafbar virksomhed eller voldsom adfærd,
2) for at gennemføre foranstaltninger, der er nødvendige af sikkerhedshensyn eller påkrævet for at gennemføre en almindelig sundhedskontrol eller forebygge smittefare, eller
3) fordi den indsatte udviser en grov gentagen eller utilladelig adfærd, som er åbenbart, uforenelig med fortsat ophold i fællesskab med andre indsatte.

Stk. 2. Såfremt der foreligger en begrundet antagelse af, at betingelserne i stk. 1 er opfyldt, kan institutionen endvidere midlertidigt udelukke den indsatte fra fællesskab med andre indsatte, mens spørgsmålet om udelukkelse behandles.
Stk. 3. En indsat, der udelukkes fra fællesskab, isoleres i opholdsrum på særlig afdeling eller i eget opholdsrum. Hvis den indsatte afsoner en straf for grov kriminalitet under anvendelse af våben eller andre personfarlige metoder og under fuldbyrdelsen af straffen eller under en forudgående varetægtsfængsling er undveget eller har forsøgt at undvige ved anvendelse af våben eller andre personfarlige metoder, kan det dog bestemmes, at isolationen skal gennemføres på skift i særligt sikrede afsnit og opholdsrum i forskellige lukkede fængsler og arresthuse, såfremt der er en særlig bestyrket mistanke om, at den indsatte på ny vil forsøge at undvige ved anvendelse af personfarlige metoder.

Stk. 4. Under udelukkelsen fra fællesskab har den indsatte ret til dagligt at tilbringe mindst én time i fri luft, medmindre ganske særlige omstændigheder taler derimod. Under isolation i særligt sikret afsnit eller opholdsrum skal institutionen føre et særligt indgående tilsyn med den indsatte.
Stk. 5. Udelukkelse af en indsat fra fællesskab skal straks bringes til ophør, når betingelserne for sådan udelukkelse ikke længere er opfyldt. Institutionen skal uanset begæring herom fra den indsatte løbende og mindst én gang om ugen overveje spørgsmålet om helt eller delvis at bringe udelukkelsen fra fællesskab til ophør.
Stk. 6. Udelukkelse fra fællesskab må ikke foretages, hvis udelukkelsen efter ind grebets formål og den krænkelse og det ubehag, som indgrebet må antages at for volde, ville være et uforholdsmæssigt indgreb.
Stk. 7. Udelukkelsen fra fællesskab skal gennemføres så skånsomt, som omstændighederne tillader.
Stk. 8. Justitsministeren fastsætter nærmere regler om udelukkelse af indsatte fra fællesskab med andre indsatte.

§ 59. Bestemmelserne i § 58 om udelukkelse fra fællesskab omfatter ikke institutionens bestemmelser om

1) at en indsat kortvarigt af ordens- eller sikkerhedsmæssige grunde skal opholde sig i eget opholdsrum, eller
2) at en indsat, der nægter at være beskæftiget med en af institutionen godkendt aktivitet, skal opholde sig i eget opholdsrum eller på andet anvist opholdssted i arbejdstiden.

Sikringsmidler (håndjern og sikringscelle).

Håndjern.

§ 60. Institutionen kan belægge en indsat med håndjern, hvis et sådant indgreb er nødvendigt

1) for at afværge truende vold eller betvinge voldsom modstand,
2) for at hindre selvmord eller anden selvbeskadigelse, eller
3) for at hindre undvigelse.

Stk. 2. Håndjern må dog ikke anvendes, såfremt det efter indgrebets formål og den krænkelse og det ubehag, som indgrebet må antages at forvolde, ville være et uforholdsmæssigt indgreb.
Stk. 3. Anvendelse af håndjern skal foretages så skånsomt, som omstændighederne tillader.
Stk. 4. Justitsministeren fastsætter nærmere regler om anvendelsen af håndjern, herunder om lægetilsyn og andet tilsyn med indsatte, der belægges med håndjern.

Sikringscelle.

§ 61. Institutionen kan hensætte en indsat i en sikringscelle og herunder tvangsfiksere den indsatte ved anvendelse af bælte, hånd- og fodremme samt handsker, hvis et sådant indgreb er nødvendigt

1) for at afværge truende vold eller betvinge voldsom modstand, eller
2) for at hindre selvmord eller anden selvbeskadigelse.

Stk. 2. Hensættelse i sikringscelle og tvangsfiksering må dog ikke foretages, såfremt det efter indgrebets formål og den krænkelse og det ubehag, som indgrebet må antages at forvolde, ville være et uforholdsmæssigt indgreb.
Stk. 3. Hensættelse i sikringscelle og tvangsfiksering skal foretages så skånsomt, som omstændighederne tillader. Under hensættelse i sikringscelle gælder § 41, stk. 3 ikke.
Stk. 4. Ved hensættelse af en indsat i sikringscelle skal institutionen straks tilkalde en læge til foretagelse af tilsyn med den indsatte. Hensættelse af en indsat i sikringscelle i mere end I uge kræver godkendelse fra Direktoratet for Kriminalforsorgen.
Stk. 5. Justitsministeren fastsætter nærmere regler om godkendelse af sikringsceller og om anvendelsen af sikringsceller og tvangsfiksering, herunder om lægetilsyn og andet tilsyn med indsatte, der hensættes i sikringscelle.

Kapitel 10. Disciplinærstraf, konfiskation og indeholdelse af erstatningsbeløb.

Disciplinærstraf

§ 62. Indsatte kan af institutionens leder eller den, som lederen bemyndiger hertil, ikendes disciplinærstraf

1) ved overtrædelse af § 4, stk. 2 i denne lov,
2) ved unddragelse eller forsøg på unddragelse af fortsat strafudståelse,
3) ved overtrædelse af straffelovgivningen, når overtrædelsen tillige indebærer en selvstændig krænkelse af orden eller sikkerheden i institutionen,
4) ved overtrædelse af administrative forskrifter fastsat af justitsministeren, når det i forskrifterne er bestemt, at overtrædelse kan medføre disciplinærstraf, og
5) ved overtrædelse af forskrifter fastsat af institutionens leder, når det i forskrifterne er bestemt, at overtrædelse kan medføre disciplinærstraf.

§ 63. Som disciplinærstraf kan anvendes advarsel, bøde og strafcelle.
Stk. 2. Strafcelle kan dog kun anvendes som disciplinærstraf

1) ved undvigelse eller forsøg herpå,
2) ved udeblivelse efter udgang,
3) ved indsmugling, besiddelse eller indtagelse eller forsøg herpå af euforiserende stoffer eller alkohol,
4) ved indsmugling, besiddelse eller forsøg herpå af våben og andre personfarlige genstande,
5) ved vold eller trusler om vold mod medindsatte eller personale, og
6) ved andre grove eller gentagne forseelser.

Stk. 3. Justitsministeren kan i særlige tilfælde godkende, at strafcelle midlertidigt kan anvendes som disciplinærstraf i en bestemt institution i videre omfang end nævnt i stk. 2.
Stk. 4. Disciplinærstraffe i form af bøde og strafcelle kan ikendes i forening. Fuldbyrdelsen af sådanne disciplinærstraffe kan endvidere helt eller delvis undlades på betingelse af, at den indsatte i en bestemt periode ikke begår strafbart forhold eller en ny disciplinærforseelse.

§ 64. Ved ikendelse af bøde som disciplinærstraf fastsættes bødens størrelse under hensyn til overtrædelsens art og omfang. Bøden kan dog højst udgøre et beløb svarende til I uges vederlag for beskæftigelse med fradrag af den del af vederlaget, som er beregnet til dækning af personlige fornødenheder.
Stk. 2. En ikendt bøde kan indeholdes i den indsattes vederlag efter § 40. Den indsatte skal dog mindst have udbetalt en ydelse til dækning af personlige fornødenheder.

§ 65. Ved ikendelse af strafcelle som disciplinærstraf fastsættes varigheden af strafcelle under hensyn til overtrædelsens art og omfang til et tidsrum af højst 1 uge. Ved undvigelse eller forsøg herpå eller ved grovere disciplinærforseelser i øvrigt kan strafcelle dog ikendes i indtil 4 uger.
Stk. 2. En indsat, der udstår strafcelle, anbringes i særlig afdeling eller eget opholdsrum og er udelukket fra fællesskab i institutionen. Den indsatte har ret til dagligt at tilbringe mindst I time i fri luft, medmindre ganske særlige omstændigheder taler herimod.
Stk. 3. Justitsministeren fastsætter nærmere regler om udståelse af strafcelle.

Forhørscelle.

§ 66. Hvis der er begrundet mistanke om, at en indsat har overtrådt bestemmelser, der må antages at medføre strafcelle som disciplinærstraf, kan den indsatte anbringes i forhørscelle, hvis det er nødvendigt af hensyn til gennemførelsen af undersøgelser i disciplinærsagen.
Stk. 2. Anbringelse i forhørscelle må ikke udstrækkes i længere tid, end undersøgelsen nødvendiggør, og kan højst ske i 5 dage.
Stk. 3. Den tid, som en indsat har været anbragt i forhørscelle fradrages i udståelsen af strafcelle.
Stk. 4. Anbringelse i forhørscelle, sker efter samme regler som udståelse af strafcelle.

§ 67. Justitsministeren fastsætter nærmere regler om behandlingen af disciplinærsager.

Konfiskation.

§ 68. Institutionen kan træffe bestemmelse om konfiskation af penge og genstande, der

1) er ulovligt indført, erhvervet eller tilvirket i institutionen, medmindre de tilhører nogen, der ikke er ansvarlig for det ulovlige forhold,
2) søges indsmuglet til indsatte, medmindre de tilhører nogen, der ikke er ansvarlig for det ulovlige forhold, eller
3) findes på institutionens område, uden at det kan fastslås, hvem de tilhører.

Stk. 2. Justitsministeren fastsætter nærmere regler om behandlingen af sager om konfiskation.

Indeholdelse af erstatningsbeløb.

§ 69. Såfremt den indsatte under fuldbyrdelsen har forvoldt skade på person eller ting ved en erstatningspådragende adfærd, kan institutionen bestemme, at erstatningsbeløbet skal indeholdes i den indsattes vederlag for beskæftigelse. Den indsatte skal dog mindst have udbetalt en ydelse til dækning af personlige fornødenheder.
Stk. 2. Justitsministeren fastsætter nærmere regler om behandlingen af sager om indeholdelse af erstatningsbeløb.

Kapitel 11. Strafafbrydelse.

Strafafbrydelse ved undvigelse, udeblivelse, varetægtsfængsling mv.

§ 70. Fuldbyrdelsen af fængselsstraffen afbrydes, hvis den indsatte

1) undviger, udebliver efter udgang eller i øvrigt selvforskyldt unddrager sig strafudståelsen, eller
2) anholdes eller varetægtsfængsles i mindst 24 timer.

Stk. 2. Justitsministeren fastsætter nærmere regler om strafafbrydelse efter stk. 1., herunder om fra hvilket tidspunkt strafafbrydelsen regnes.

Tilladelse til strafafbrydelse.

§ 71. Justitsministeren eller den, som ministeren bemyndiger dertil, kan tillade, at en straffuldbyrdelse midlertidigt afbrydes, når

1) ganske særlige omstændigheder af fx arbejds-, uddannelses-, familie- eller helbredsmæssig karakter taler imod en umiddelbar fortsættelse af straffuldbyrdelsen,
2) fare for misbrug ikke antages at foreligge, og

3) hensynet til retshåndhævelsen ikke taler imod strafafbrydelse.

Stk. 2. Tilladelse til strafafbrydelse gives for et bestemt tidsrum og på vilkår, at den pågældende i strafafbrydelsesperioden ikke begår strafbart forhold.
Stk. 3. Justitsministeren fastsætter nærmere regler om strafafbrydelse efter stk. 1, herunder om adgangen til at fastsætte yderligere vilkår for strafafbrydelse samt om tilbagekaldelse af tilladelse til strafafbrydelse, såfremt fastsatte vilkår for tilladelsen ikke overholdes.

Genoptagelse af straffuldbyrdelsen.

§ 72. Straffuldbyrdelsen genoptages, når den indsatte på ny giver møde, pågribes med henblik på fortsat straffuldbyrdelse eller overgår til fortsat straffuldbyrdelse.

Kapitel 12. Fuldbyrdelse af fængselsstraf i kriminalforsorgens pensioner og i institutioner mv. uden for kriminalforsorgen.

§ 73. Justitsministeren eller den, som ministeren bemyndiger dertil, kan bestemme, at den dømte midlertidigt eller for hele eller resten af straffetiden anbringes på hospital, i familiepleje, i egnet hjem eller institution, når

1) den dømte har behov for særlig behandling eller pleje, som i væsentlig grad kan tilgodeses i den pågældende institution mv.,
2) der på grund af den dømtes alder, helbredstilstand eller andre særlige omstændigheder er særlige grunde til ikke at anbringe eller beholde den dømte i fængsel eller arresthus, og
3) afgørende hensyn til retshåndhævelsen ikke taler imod anbringelse uden for fængsel eller arresthus.

Stk. 2. Anbringelse i institution mv. uden for fængsel eller arresthus betinges af, at den dømte ikke begår strafbart forhold. Anbringelsen kan endvidere betinges af, at den dømte overholder nærmere fastsatte vilkår, herunder undergiver sig tilsyn af kriminalforsorgen.
Stk. 3. Justitsministeren fastsætter nærmere regler om anbringelse af dømte i institution mv. uden for fængsel og arresthus, herunder om tilbageførsel eller overførsel til fængsel og arresthus, såfremt fastsatte vilkår for anbringelsen ikke overholdes.

Kapitel 13. Løsladelse.

Tidspunkt for løsladelsen.

§ 74. Løsladelse sker efter endt strafudståelse eller i forbindelse med prøveløsladelse, strafafbrydelse eller benådning.
Stk. 2. Justitsministeren fastsætter regler om det nærmere tidspunkt for løsladelsen samt om adgang til en kortere fremrykning af dette tidspunkt, herunder i tilfælde, hvor en fremrykning er begrundet i væsentlige beskæftigelsesmæssige eller andre særlige hensyn.

Beslutning om prøveløsladelse.

§ 75. Såfremt den straf, der fuldbyrdes, giver mulighed for prøveløsladelse efter straffelovens § 38, stk. 1, skal afgørelse om sådan prøveløsladelse træffes på et sådant tidspunkt, at en eventuel prøveløsladelse kan ske straks efter udståelse af to tredjedele af straffen og i øvrigt i overensstemmelse med regler fastsat i henhold til § 74, stk. 2. Såfremt den indsatte ikke prøveløslades på dette tidspunkt, skal spørgsmålet om senere prøveløsladelse jævnligt overvejes, jfr. § 85.
Stk. 2. Justitsministeren fastsætter nærmere regler om behandlingen af sager om prøveløsladelse.

Gennemførelse af tilsyn og eventuelle særvilkår ved prøveløsladelse.

Almindelige bestemmelser om gennemførelse af tilsyn mv.

§ 76. Tilsyn og andre vilkår (særvilkår), der er fastsat med hjemmel i straffelovens § 39, stk. 2, gennemføres af kriminalforsorgen, medmindre andet er bestemt i afgørelsen.

§ 77. Tilsynsmyndigheden skal vejlede den prøveløsladte om de rettigheder og pligter, som tilsynet og eventuelle særvilkår indebærer, herunder om virkninger af vilkårsovertrædelse. Vejledningen skal om nødvendigt gentages senere under tilsynet.
Stk. 2. Tilsynsmyndigheden skal endvidere i samarbejde med den prøveløsladte og senest i forbindelse med tilsynets iværksættelse udarbejde en plan for tilsynsperioden og tiden derefter. Denne plan skal jævnligt sammenholdes med den prøveløsladtes forhold i tilsynsperioden og om nødvendigt søges tilpasset ændringer i disse forhold.

Tilsyn mv. af kriminalforsorgen.

§ 78. Vilkår om tilsyn indebærer, at den prøveløsladte skal holde sig i kontakt med kriminalforsorgen efter dennes nærmere bestemmelse, herunder møde hos kriminalforsorgen eller modtage dennes besøg. Den prøveløsladte skal endvidere overholde de forskrifter, som kriminalforsorgen i øvrigt fastsætter til gennemførelsen af tilsynet.
Stk. 2. Den prøveløsladte skal overholde særvilkår, herunder de forskrifter, som kriminalforsorgen fastsætter til gennemførelse af vilkåret.
Stk. 3. Den prøveløsladte skal give kriminalforsorgen oplysning om bopæl og beskæftigelse. Er der tillige fastsat særvilkår, skal den prøveløsladte yderligere give kriminalforsorgen sådanne oplysninger, som gennemførelsen af særvilkåret nødvendiggør.
Stk. 4. Den prøveløsladte skal på begæring dokumentere afgivne oplysninger.

§ 79. Kriminalforsorgen skal i tilsynsperioden holde sig underrettet om den prøveløsladtes forhold, herunder om den pågældendes bopæl og beskæftigelse.
Stk. 2. Kriminalforsorgen skal påse, at ubetingede særvilkår iværksættes og overholdes. Kriminalforsorgen skal endvidere holde sig underrettet om sådanne særlige forhold hos den prøveløsladte, der kan medføre iværksættelse af betingede særvilkår eller ændring eller ophævelse af allerede iværksatte særvilkår.
Stk. 3. Kriminalforsorgen skal fastsætte de forskrifter, der er nødvendige til gennemførelsen af tilsynet og eventuelle særvilkår.

§ 80. Kriminalforsorgen skal tilbyde den prøveløsladte vejledning og bistand med hensyn til den pågældendes beskæftigelsesmæssige, sociale og personlige forhold med henblik på at forbedre den pågældendes muligheder for at leve en kriminalitetsfri tilværelse. Kriminalforsorgen skal i denne forbindelse formidle kontakt til andre personer, institutioner og myndigheder, der kan yde bistand efter anden lovgivning.

§ 81. Justitsministeren fastsætter nærmere regler om gennemførelse af tilsyn og, eventuelle særvilkår, herunder om tilsynets iværksættelse, om kontakthyppighed og om samarbejde med andre myndigheder mv.

Vilkårsovertrædelse.

§ 82. Kriminalforsorgen skal træffe foranstaltninger med henblik på at genetablere tilsynet og sikre overholdelsen af særvilkår, såfremt den prøveløsladte unddrager sig tilsynet eller gennemførelsen af et særvilkår.
Stk. 2. Overtræder den prøveløsladte forskrifter, der er fastsat efter § 79, stk. 3, eller gør den pågældende sig i øvrigt skyldig i vilkårsovertrædelse, herunder i unddragelse af tilsyn eller gennemførelse af et særvilkår, skal kriminalforsorgen afgive indberetning herom til Direktoratet for Kriminalforsorgen, såfremt vilkårsovertrædelsen begrunder en nærliggende risiko for kriminalitet.
Stk. 3. Overtræder den prøveløsladte i øvrigt forskrifter eller vilkår, skal kriminalforsorgen give den pågældende et påtæg om at overholde forskrifterne og vilkårene. Er der tidligere givet påtæg i anledning af tilsvarende overtrædelse, afgives indberetning til Direktoratet for Kriminalforsorgen.
Stk. 4. Justitsministeren skal efter modtagelsen af de i stk. 2 og 3 nævnte indberetninger snarest træffe afgørelse om eventuel reaktion som følge af vilkårsovertrædelsen, jf. herved straffelovens § 40, stk. 2 eller 3.
Stk. 5. Justitsministeren fastsætter nærmere regler om behandlingen af sager om vilkårsovertrædelse, herunder om foranstaltninger efter stk. 1, om afgivelse af indberetninger efter stk. 2 og 3, og om meddelelse af påtæg efter stk. 3.

Tilsyn mv. af andre myndigheder end kriminalforsorgen.

§ 83. Justitsministeren kan efter forhandling med vedkommende minister fastsætte nærmere regler om gennemførelse af tilsyn mv. af andre myndigheder end kriminalforsorgen.

Gennemførelse af tilsyn mv. ved betinget benådning og ved strafafbrydelse mv.

§ 84. Bestemmelserne i §§ 76-83 finder tilsvarende anvendelse ved tilsyn og særvilkår, der er fastsat ved benådning i de tilfælde, der er omfattet af straffelovens § 40a, ved strafafbrydelse, eller i øvrigt i medfør af bestemmelser i denne lov.

Kapitel 14. Særlige spørgsmål vedrørende sagsbehandlingen ved fuldbyrdelse af fængselsstraf.

§ 85. Spørgsmålene om tilladelse til udgang, løsladelse på prøve, overførsel til fortsat straffuldbyrdelse i en anden institution og andre væsentlige spørgsmål vedrørende den indsatte skal af institutionen jævnligt tages op til overvejelse, uanset om den indsatte anmoder herom.
Stk. 2. Justitsministeren fastsætter nærmere regler om institutionernes pligt til sagsbehandling som nævnt i stk. 1.

Afsnit III. Bødestraffe.

Kapitel 15. Fuldbyrdelse af bødestraffe.

§ 86. En bøde skal betales til politiet, medmindre andet er bestemt i afgørelsen.

§ 87. Justitsministeren eller den, som ministeren bemyndiger dertil, kan tillade henstand med betalingen af en bøde eller afdragsvis betaling af denne, såfremt den, som bøden er pålagt, er ude af stand til at betale bøden rettidigt, men må formodes ikke at savne evne eller vilje til at betale, når der indrømmes en passende tid dertil.

§ 88. Betales en bøde ikke frivilligt, skal politiet søge at inddrive bøden ved tvangsfuldbyrdelse efter retsplejelovens bestemmelser om udlæg for krav som i lovgivningen er tillagt udpantningsret.

§ 89. Justitsministeren fastsætter nærmere regler om opkrævning af bøder.

§ 90. Justitsministeren fastsætter nærmere regler om den administrative behandling af sager om eftergivelse af bøder.

§ 91. Forvandlingsstraffen for en bøde, der ikke betales eller eftergives, fuldbyrdes efter reglerne i lovens afsnit II.

Afsnit IV. Betingede dømme.

Kapitel 16. Om gennemførelsen af betingede domme.

Almindelige bestemmelser om gennemførelse af tilsyn mv.

§ 92. Tilsyn og andre vilkår (særvilkår), der er fastsat med hjemmel i straffelovens § 57, jfr. § 56 og § 58, gennemføres af kriminalforsorgen, medmindre andet er bestemt i afgørelsen.

§ 93. Tilsynsmyndigheden skal vejlede den betinget dømte om de rettigheder og pligter, som tilsynet og eventuelle særvilkår indebærer, herunder om virkninger af vilkårsovertrædelse. Vejledningen skal om nødvendigt gentages senere under tilsynet.
Stk. 2. Tilsynsmyndigheden skal endvidere i samarbejde med den dømte og snarest efter tilsynets iværksættelse udarbejde en plan for tilsynsperioden og tiden derefter. Denne plan skal jævnligt sammenholdes med den dømtes forhold i tilsynsperioden og om nødvendigt søges tilpasset ændringer i disse forhold.

Tilsyn mv. af kriminalforsorgen.

§ 94. Vilkår om tilsyn indebærer, at den betinget dømte skal holde sig i kontakt med kriminalforsorgen efter dennes nærmere bestemmelse, herunder møde hos kriminalforsorgen eller modtage dennes besøg. Den betinget dømte skal endvidere overholde de forskrifter, som kriminalforsorgen i øvrigt fastsætter til gennemførelse af tilsynet.
Stk. 2. Den betinget dømte skal overholde særvilkår, herunder de forskrifter, som kriminalforsorgen fastsætter til gennemførelse af vilkåret.
Stk. 3. Den betinget dømte skal give kriminalforsorgen oplysning om bopæl og beskæftigelse. Er der tillige fastsat særvilkår, skal den betinget dømte yderligere give kriminalforsorgen sådanne oplysninger, som gennemførelsen af særvilkåret nødvendiggør.
Stk. 4. Den betinget dømte skal på begæring dokumentere afgivne oplysninger.

§ 95. Kriminalforsorgen skal i tilsynsperioden holde sig underrettet om den betinget dømtes forhold, herunder om den pågældendes bopæl og beskæftigelse.
Stk. 2. Kriminalforsorgen skal påse, at ubetingede særvilkår iværksættes og overholdes. Kriminalforsorgen skal endvidere holde sig underrettet om sådanne særlige forhold hos den betinget dømte, der kan medføre iværksættelse af betingede særvilkår eller ændring eller ophævelse af allerede iværksatte særvilkår.
Stk. 3. Kriminalforsorgen skal fastsætte de forskrifter, der er nødvendige til gennemførelsen af tilsynet og eventuelle særvilkår.

§ 96. Kriminalforsorgen skal tilbyde den betinget dømte vejledning og bistand med hensyn til den pågældendes beskæftigelsesmæssige sociale og personlige forhold med henblik på at forbedre den pågældendes muligheder for at leve en kriminalitetsfri tilværelse. Kriminalforsorgen skal i denne forbindelse formidle kontakt til andre personer, institutioner og myndigheder, der kan yde bistand efter anden lovgivning.

§ 97. Justitsministeren fastsætter nærmere regler om gennemførelse af tilsyn og eventuelle særvilkår, herunder om tilsynets iværksættelse, om kontakthyppighed og om samarbejde med andre myndigheder mv.

Vilkårsovertrædelse.

§ 98. Kriminalforsorgen skal træffe foranstaltninger med henblik på at genetablere tilsynet og sikre overholdelsen af særvilkår, såfremt den betinget dømte unddrager sig tilsynet eller gennemførelsen af et særvilkår.

Stk. 2. Overtræder den betinget dømte forskrifter, der er fastsat efter § 95, stk. 3, eller gør den pågældende sig i øvrigt skyldig i vilkårsovertrædelse, herunder i unddragelse af tilsyn eller gennemførelse af et særvilkår, skal kriminalforsorgen afgive indberetning herom til anklagemyndigheden, såfremt vilkårsovertrædelsen begrunder en nærliggende risiko for kriminalitet.
Stk. 3. Overtræder den betinget dømte i øvrigt forskrifter eller vilkår, skal kriminalforsorgen give den pågældende et påtæg om at overholde forskrifterne og vilkårene. Er der tidligere givet påtæg i anledning af tilsvarende overtrædelse, afgives indberetning til anklagemyndigheden.
Stk. 4. Justitsministeren fastsætter nærmere regler om behandlingen af sager om vilkårsovertrædelse, herunder om foranstaltninger efter stk. 1, om afgivelse af indberetninger efter stk. 2 og 3, og om meddelelse af påtæg efter stk. 3.

Tilsyn mv. af andre myndigheder end kriminalforsorgen.

§ 99. Justitsministeren kan efter forhandling med vedkommende minister fastsætte nærmere regler om gennemførelse af tilsyn mv. af andre myndigheder end kriminalforsorgen.

Gennemførelse af tilsyn mv. ved betinget benådning.

§ 100. Bestemmelserne i §§ 92-99 finder tilsvarende anvendelse ved tilsyn og særvilkår, der er fastsat ved betinget benådning i de tilfælde, der er omfattet af straffelovens § 61a.

Afsnit V. Forvaring.

Kapitel 17. Fuldbyrdelse af forvaring.

§ 101. Forvaring fuldbyrdes efter reglerne i denne lovs afsnit II om fuldbyrdelse af fængselsstraffe med den undtagelse, at forvaring normalt fuldbyrdes i Anstalten ved Herstedvester.
Stk. 2. Justitsministeren fastsætter nærmere regler om fuldbyrdelsen af forvaring, herunder om behandlingen af sager vedrørende tilladelse til udgang, overførsel til anden institution og prøveudskrivning.

Afsnit VI. Fællesregler for fuldbyrdelse af straffe mv.

Kapitel 18. Erstatning i anledning af indgreb under fuldbyrdelse af straf mv.

§ 102. En indsat har ret til erstatning efter reglerne i retsplejelovens § 1018a, såfremt den indsatte uforskyldt har

1) udstået fængselsstraf i for lang tid,
2) været anbragt i strafcelle, forhørscelle eller sikringscelle, eller
3) været udelukket fra fællesskab.

§ 103. Den, der under fuldbyrdelse af straf mv. har været udsat for andre uforskyldte indgreb end de i § 102 nævnte, kan tillægges erstatning efter reglerne i retsplejelovens § 1018a.

§ 104. Krav om erstatning i medfør af § 102 eller § 103 skal fremsættes overfor kriminalforsorgen inden to måneder efter, at indgrebet er ophørt. Fremsættes kravet efter udløbet af denne frist, kan det dog behandles, såfremt overskridelsen findes undskyldelig.

§ 105. Justitsministeren fastsætter nærmere regler om behandlingen af krav om erstatning i anledning af indgreb under fuldbyrdelse af straf mv.

Kapitel 19. Klageregler mv.

Administrativ klageadgang.

§ 106. Afgørelser, der i henhold til denne lov er truffet af de lokale kriminalforsorgsmyndigheder eller af politiet, kan påklages til justitsministeren.

Stk. 2. Klage til justitsministeren skal iværksættes inden to måneder efter, at afgørelsen er meddelt den dømte. Justitsministeren kan i særlige tilfælde bortse fra overskridelse af denne frist.
Stk. 3. En klage til justitsministeren har ikke opsættende virkning, medmindre justitsministeren eller den, der har truffet afgørelsen, træffer bestemmelse herom.
Stk. 4. Justitsministeren fastsætter nærmere regler om klagevejledning og om behandlingen af klagesager.

Domstolsprøvelse.

§ 107. Endelige administrative afgørelser, der er truffet af justitsministeren, kan inden 14 dage efter, at afgørelsen er meddelt den dømte, af denne kræves indbragt til prøvelse for retten, hvis der er tale om

1) en afgørelse efter § 14 eller § 16 om straffetidsberegning, medmindre klagen helt eller delvis er begrundet i uenighed om straffedommens fortolkning, jf. retsplejelovens § 998,

2) en afgørelse efter § 21, stk. 3, nr. 1 eller 2 om fuldbyrdelse af fængselsstraf i arresthus,

3) en afgørelse efter § 22, stk. 3 om fuldbyrdelse af fængselsstraf i lukket fængsel,

4) en afgørelse efter § 24, stk. 1 om nægtelse af overførsel fra lukket til åbent fængsel, hvis

a) der er forløbet 6 måneder fra indsættelsen i det lukkede fængsel,
b) der er forløbet halvdelen eller 8 år af straffetiden,
c) der resterer mere end 60 dage af straffetiden, og
d) den indsatte har gennemført en uledsaget udgang uden misbrug af udgangstilladelse,

5) en afgørelse efter § 25, stk. 3 om overførsel fra åbent til lukket fængsel,

6) en afgørelse efter § 26, nr. 5 om overførsel mellem ensartede afsoningsinstitutioner,

7) en afgørelse efter § 27, stk. 1 om nægtelse af overførsel fra arresthus til fængsel, hvis

a) der er forløbet 6 måneder fra indsættelsen i arresthus, og
b) der resterer mere end 60 dage af straffetiden,

8) en afgørelse efter § 28, stk. 1, nr. 1 og 2 eller efter § 28, stk. 3, jf. § 25, stk. 3 om overførsel fra fængsel til arresthus,

9) en afgørelse efter § 44 om nægtelse af tilladelse til uledsaget udgang, hvis

a) der er forløbet 6 måneder fra indsættelsen uden nogen uledsaget udgang eller 6 måneder fra seneste uledsagede udgang, og
b) der er forløbet halvdelen eller 8 år af straffetiden,

10) en afgørelse efter § 49 om nægtelse af tilladelse til besøg af nære pårørende eller lignende nærstående, hvis nægtelsen omfatter en sammenhængende periode på mere end 8 uger,

11) en afgørelse efter § 51 om tilbageholdelse af et brev,

12) en afgørelse efter § 58 om udelukkelse fra fællesskab, såfremt udelukkelsen fra fællesskab

a) omfatter en sammenhængende periode på mere end 4 uger, eller
b) skal gennemføres i særligt sikret afsnit eller opholdsrum i forskellige fængsler og arresthuse,

13) en afgørelse efter § 61 om hensættelse i sikringscelle, såfremt hensættelsen omfatter en sammenhængende periode på mere end I døgn,

14) en afgørelse efter § 62 om disciplinærstraf i form af strafcelle i mere end 7 dage,

15) en afgørelse efter § 68 om konfiskation af værdier over 1.000 kr.,

16) en afgørelse efter § 69 om indeholdelse af erstatningsbeløb over 1.000 kr.,

17) en afgørelse efter § 75 om nægtelse af prøveløsladelse i henhold til straffelovens § 38, stk. 1,

18) en afgørelse efter § 82, stk. 4 om genindsættelse af en prøveløsladt til udståelse af reststraffen i henhold til straffelovens § 40, stk. 2 eller 3, eller

19) en afgørelse efter § 104 om nægtelse af erstatning efter § 102 i anledning af uforskyldt udståelse af fængselsstraf i for lang tid, anbringelse i strafcelle, forhørscelle eller sikringscelle eller udelukkelse fra fællesskab.

§ 108. Indbringelse af sagen sker for byretten i den retskreds, hvor den institution, som har truffet den oprindelige afgørelse, er beliggende. Er den indsatte senere overført til en anden institution, kan sagen i stedet indbringes for byretten i den retskreds, hvor den institution, som den dømte er anbragt i, er beliggende. Er den dømte ikke frihedsberøvet, indbringes sagen for byretten i den retskreds, hvor den dømte bor eller opholder sig. Har den dømte ikke kendt bopæl eller opholdssted, indbringes sagen for Københavns Byret.
Stk. 2. Efter begæring kan retten tillade, at en indbragt sag overflyttes til en anden ret, der er lovligt værneting efter stk. 1, når dette på grund af vidners bopæl, den indsattes løsladelse eller af anden særlig grund skønnes hensigtsmæssigt til sagens fremme.
Stk. 3. Afgørelse af, om sagen skal henvises eller ikke, træffes ved kendelse. En kendelse, hvorved sagen henvises, kan ikke indbringes for højere ret.

§ 109. Sagen indbringes for retten uden unødigt ophold af Direktoratet for Kriminalforsorgen, der fremsender sagens akter med oplysning om den påklagede afgørelse, en kort redegørelse for de omstændigheder, der påberåbes, samt sagens bevisligheder.
Stk. 2. Justitsministeren fastsætter nærmere regler om sagernes indbringelse for retten.

§ 110. Retten kan stille krav om tilvejebringelse af yderligere bevismidler. Retten kan bestemme, at sagen skal behandles skriftligt. Er den dømte ikke frihedsberøvet og udebliver den pågældende uden at oplyse lovligt forfald, afgør retten, om afgørelsen kan prøves uden den dømtes tilstedeværelse, eller om sagen skal afvises eller udsættes.
Stk. 2. Såfremt retten finder det fornødent, beskikker den en advokat for den dømte, medmindre denne selv har antaget en sådan.
Stk. 3. Om salær og godtgørelse for udlæg til den beskikkede advokat gælder samme regler som i tilfælde, hvor der er meddelt fri proces. Retten kan, når der efter den dømtes forhold og sagens omstændigheder i øvrigt er særlig anledning dertil, pålægge den dømte helt eller delvis at betale sagens omkostninger.
Stk. 4. Sagens indbringelse for retten har ikke opsættende virkning, medmindre retten træffer bestemmelse herom.

§ 111. Retten afgør ved kendelse, om sagen skal afvises, eller om afgørelsen skal stadfæstes, ændres eller ophæves.
Stk. 2. Kendelsen kan påkæres efter reglerne i retsplejelovens kapitel 37. Bestemmelsen i retsplejelovens § 398, stk. 2, 3. pkt. finder dog kun anvendelse, når den dømte ikke er frihedsberøvet.

§ 112. Såfremt afgørelsen opretholdes, kan spørgsmålet på ny indbringes for retten, når der er forløbet 6 måneder fra kendelsens afsigelse. Afgørelser efter § 107, nr. 1, 5, 6, 8, 14-16, 18 og 19 kan dog ikke på ny indbringes for retten.

§ 113. Bestemmelserne i §§ 107-111 finder tilsvarende anvendelse ved klage fra andre end indsatte over en afgørelse efter § 68 om konfiskation af værdier over 1.000 kr. hos den pågældende.

Kapitel 20. Ikrafttræden mv.

§ 114. Loven træder i kraft den ....

§ 115. Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland, men kan ved kongelig anordning sættes i kraft for Færøerne med de afvigelser, som de særlige færøske forhold tilsiger.

Bilag 2
Arbejdsgruppens endelige udkast til forslag til lov om ændring af forskellige lovbestemmelser i forbindelse med gennemførelsen af en særlig lov om, fuldbyrdelse af straf mv.

UDKAST

til

forslag til lov om ændring af forskellige lovbestemmelser i forbindelse med gennemførelsen af en særlig lov om, fuldbyrdelse af straf mv.

§ 1.

I borgerlig straffelov, jf. lovbekendtgørelse nr. 607 af 6. september 1986 som ændret senest ved .... ophæves §§ 34-36, § 39, stk. 2, sidste pkt., §§ 45-49, § 52, stk. 2 og 3, § 57, stk. 2, § 59, stk. 1, og § 83, stk. 3, 2. pkt. og 3. pkt.

§ 2.

I lov om rettens pleje, jf. lovbekendtgørelse nr. 567 af 1. september 1986 som ændret senest ved .... foretages følgende ændringer:

1. § 997, stk. 4, og § 1001 ophæves.

2. I § 998, stk. 1, udgår: ", beregningen af frihedsstraffe, som er idømt eller træder i stedet for idømt straf, eller i andre henseender".

3. I § 999 indsættes efter stk. 1, som nyt stykke:

"Stk. 2. Er domfældte varetægtsfængslet efter straffedommen, skal dommen fuldbyrdes, så snart det kan konstateres, at dommen er endelig".

Stk. 2-4, bliver herefter stk. 3-5.

§ 3.,

I lov om udgifterne i strafferetsplejen, jf. lovbekendtgørelse nr. 744 af 11. juni 1986 affattes § 7 således:

"§ 7. Til sagsomkostninger henregnes udgifterne til befordring for de i strafferetsplejens tjeneste virkende embedsmænd, for så vidt deres ret til fri befordring er afløst ved overenskomster om et fast vederlag, jf. derhos lov om rettens pleje § 1008".

§ 4.

I lov om ikrafttræden af borgerlig straffelov m.m., jf. lovbekendtgørelse nr. 609 af 6. september 1986 foretages følgende ændringer:

1. § 11, stk. 3, ophæves.

2. 1 § 18, stk. 3, ændres "de den pågældende i medfør af straffelovens § 35 tillagte dagpenge" til: "det vederlag, som den pågældende får udbetalt i henhold til § 40 i lov om fuldbyrdelse af straf mv.".

§ 5.

Loven træder i kraft den ....

Stk. 2. Loven gælder ikke på Færøerne eller i Grønland, men § 1 kan ved kongelig anordning sættes i kraft for Færøerne med de afvigelser, som de særlige færøske forhold tilsiger.

Bilag 3

STRAFFELOVRÅDETS

UDTALELSE

om

AKTINDSIGT I SAGER OM

STRAFFULDBYRDELSE

December 1996

I N D H 0 L D S F 0 R T E G M E L S E

Afsnit I. Indledning side 1

Afsnit 2. Gældende ret side 5

2.1. Forvaltningsloven side 5

2.2. Offentlighedsloven side 7

Afsnit 3. Praksis side 8

3.1. Sagstyper side 8

3.1.1. Anbringelsessager ..... side 8

3.1.2. Overførelsessager side 10

3.1.3. Disciplinærsager side 12

3.1.4. Sager om udelukkelse fra fællesskab (enrumsanbringelse) side 15

3.2. Begrundelse af afgørelser om anbringelse og overførsel m.v. side 16

3.3. Beskyttelseshensyn side 16

Afsnit 4. Tidligere lovgivning og praksis vedrørende aktindsigt side 17

Afsnit 5. Baggrunden for de gældende regler om aktindsigt side 19

Afsnit 6. Flertallets overvejelser og forslag side 19

Afsnit 7. Mindretallets udtalelse side 31

BILAG 1. Udkast til lov om ændring af forvaltningsloven

BILAG 2. Kriminalforsorgens notat om organiserede kriminelle og aktindsigt

---

http://www.statensnet.dk/betaenkninger/1201-1400/1355-1998/1355-1998_htm/hele.html[09-05-2014 22:37:22]

1. Indledning

1.1. I handlingsplanen om organiseret kriminalitet og rockerkriminalitet, der blev afgivet af en arbejdsgruppe under Justitsministeriet i marts 1995, behandlede man bl.a. spørgsmålet om aktindsigt i sager om straffuldbyrdelse. I arbejdsgruppen deltog repræsentanter for Justitsministeriet, rigsadvokaten, rigspolitichefen, politidirektøren i København, Politimesterforeningen, kriminalforsorgen, Dansk Politiforbund, Dansk Kriminalpolitiforening, Dansk Fængselsforbund og Fængselsinspektørforeningen.

Baggrunden for overvejelserne om aktindsigt i sager om straffuldbyrdelse var, at kriminelle, der f.eks. i kraft af tilhørsforhold til bestemte grupper indtager en magtposition, udgør et særligt problem i fængslerne. Der henvises herved bl.a. til et notat om organiserede kriminelle og aktindsigt fra Direktoratet for Kriminalforsorgen, der er optaget som bilag 2 til denne udtalelse.

Som det fremgår af notatet, blev der peget på et behov for, at fængselsmyndighederne kan foretage en række dispositioner for at modvirke tendensen til, at disse kriminelle bliver "overfanger" i fængslet, f.eks. anbringelse i lukket afsoningsinstitution og flytning mellem institutionerne. For at tilvejebringe det fornødne oplysningsgrundlag for sådanne dispositioner er det nødvendigt, at Direktoratet for Kriminalforsorgen modtager oplysninger fra andre indsatte og fra politiet. Den indsatte, som sagen vedrører, har som udgangspunkt krav på aktindsigt i disse oplysninger, jf. afsnit 2 nedenfor. Dette forhold kan bl.a. føre til, at kriminalforsorgen ikke kan få disse oplysninger fra medindsatte, fordi de frygter, at deres identitet bliver oplyst i forbindelse med, at der gives aktindsigt.

I handlingsplanen blev det på den baggrund foreslået, at forvaltningslovens regler om aktindsigt begrænses i forhold til sager om fuldbyrdelse af straf, således at der som udgangspunkt ikke er aktindsigt i sådanne sager, men at der kan gives aktindsigt, såfremt hverken private eller offentlige interesser taler imod det.

Det blev i den forbindelse fremhævet, at der i sager om disciplinærstraf og overførsel til lukket institution m.v., hvor der efter en sådan nyordning som udgangspunkt ikke gives aktindsigt, fortsat er adgang til at klage efter reglerne om administrativ rekurs og til at indbringe et afslag på aktindsigt for Folketingets Ombudsmand.

1.2. Muligheden for at begrænse adgangen til aktindsigt i sager om straffuldbyrdelse blev endvidere rejst over for justitsministeren ved et folketingsspørgsmål (nr. S 599 af 27. november 1995) i justitsministerens besvarelse af 5. december samme år blev det anført, at forslaget om at begrænse adgangen til aktindsigt rejser vanskelige spørgsmål, herunder af principiel karakter. Justitsministeriet anmodede på den baggrund Straffelovrådet om at behandle handlingsplanens forslag i tilknytning rådets kommissorium om en straffuldbyrdelseslov.

1.3. Herudover afgav en arbejdsgruppe under Direktoratet for Kriminalforsorgen i marts 1996 en indstilling om stærke indsatte. Arbejdsgruppen bestod af repræsentanter for Direktoratet for Kriminalforsorgen, kriminalforsorgens fængsler og arresthuse samt Politimesterforeningen.

Med udtrykket "stærke" indsatte sigtede arbejdsgruppen til indsatte, der har en særlig magtposition, som skaber frygt hos de medindsatte og i visse tilfælde også hos personalet. De pågældende udnytter denne position til at skaffe sig negativ indflydelse på de medindsattes afsoningsforhold, der herved forringes i væsentlig grad. Dette sker bl.a. ved, at stærke indsatte skaffer sig fordele på de medindsattes bekostning. Den særlige magtposition kan være opstået i kraft af vold, trusler om vold eller truende adfærd. I mange tilfælde udspringer magtpositionen af, at den stærke indsatte tilhører en gruppe af personer, der er organiseret, og hvoraf flere i organisationen er dømt for at have begået alvorlig kriminalitet.

Arbejdsgruppen skønnede, at der til enhver tid er ca. 40 indsatte, der kan henregnes til den gruppe af stærke indsatte, med hensyn til hvilken der må antages at være behov for at kunne reagere med særlige midler for at begrænse muligheden for at udøve negativ indflydelse på medindsattes afsoningsforhold.

Arbejdsgruppen stillede på den baggrund forslag om, at der etableres særlige fængsler eller fængselsafdelinger, hvor de stærke indsatte kan placeres afsondret fra andre indsatte. Samtidig blev det foreslået, at beviskravet lempes i forbindelse med overførsel fra åbent til lukket fængsel, således at en indsat kan overføres, hvis der er bestemte grunde til at tro, at den pågældende udøver en stærk negativ indflydelse på medindsatte.

Desuden tilsluttede arbejdsgruppen sig forslaget i handlingsplanen vedrørende organiseret kriminalitet og rockerkriminalitet om at begrænse adgangen til aktindsigt i sager om straffuldbyrdelse, jf. pkt. 1.1. ovenfor. Der blev i den forbindelse peget på, at dette ville afskære de stærke indsatte fra at få aktindsigt i de sager, hvor der ellers er risiko for repressalier m.v. over for medindsatte, personale eller disses pårørende.

1.4. Arbejdsgruppens indstilling har været sendt til høring i kriminalforsorgens institutioner og organisationer. Justitsministeren har herefter på grundlag af en indstilling om foranstaltninger over for stærke indsatte fra Direktoratet for Kriminalforsorgen i september 1996 truffet beslutning om, at der skal indrettes separate afdelinger i to arresthuse med hver ca. 10 pladser til anbringelse af stærke indsatte, der har misbrugt deres magtposition til at udnytte eller dominere medindsatte. Disse afdelinger forventes at kunne tages i brug i begyndelsen af 1997.

I overensstemmelse med arbejdsgruppens forslag er det endvidere bestemt, at der administrativt skal indføres en udvidet og forenklet adgang til at overføre stærke indsatte til en af de to arresthusafdelinger. Dette gælder både overførsel fra lukket og åbent fængsel. For at begrænse virkningerne af en beslutning om overførsel vil der samtidig blive indført en lettere adgang til tilbageførsel af den pågældende til den oprindelige anstalt.

Der vil samtidig blive indført en tilsvarende udvidet og forenklet adgang til at udelukke stærke indsatte fra fællesskab (enrumsanbringelse) i tilfælde, hvor betingelserne for at overføre stærke indsatte til en af de to arresthusafdelinger er opfyldt, men hvor der på tidspunktet for en eventuel overførsel ikke er plads på afdelingerne.

1.5. Forslaget om at begrænse adgangen til aktindsigt skal også ses i sammenhæng med de øvrige overvejelser om en forstærket indsats mod kriminalitet, der begås af flere personer i forening, og justitsministeriets lovforslag om ændring af straffeloven, retsplejeloven og våbenloven (Styrkelse af politiets muligheder for at efterforske alvorlig kriminalitet, konfiskation, øget vidnebeskyttelse og skærpelse af straffen for våbenbesiddelse m.v. L 98), der blev fremsat for Folketinget den 28. november 1996. Justitsministeriet har bl.a. på baggrund af overvejelserne om dette lovforslag bedt Straffelovrådet om at fremskynde behandlingen af spørgsmålet om aktindsigt i sager om straffuldbyrdelse, således at rådets vurdering kan indgå i de videre overvejelser på dette område.

1.6. Straffelovrådet afgiver på den baggrund denne udtalelse om aktindsigt i sager om straffuldbyrdelse. I afsnit 2 redegøres for gældende ret, og i afsnit 3 gennemgås den nuværende praksis på området. Afsnit 4 indeholder en nærmere gennemgang af tidligere lovgivning og praksis, og i afsnit 5 omtales baggrunden for de nugældende regler.

Straffelovrådet har delt sig i spørgsmålet om at begrænse adgangen til aktindsigt i sager om straffuldbyrdelse. Afsnit 6 indeholder en redegørelse for flertallets overvejelser og forslag, og afsnit 7 rummer mindretallets udtalelse. Om enkelthederne i flertallets forslag henvises til lovudkastet i bilag 1 til udtalelsen.

Ved afgivelsen af udtalelsen har Straffelovrådet haft følgende sammensætning:

Højesteretsdommer Jacques Hermann (formand) Advokat Jørgen Bang Professor, lic.jur. Vagn Greve Statsadvokat Kaspar Linkis Politimester Annemette Møller Kontorchef Hanne Schmidt Direktør for kriminalforsorgen Christian Trønning Landsretspræsident Sven Ziegler

---

Hvervet som sekretærer er varetaget af fuldmægtig Ida-Louise Apostoli, Justitsministeriet, kontorchef Annette Esdorf og vicefængselsinspektør Lise Koch, begge Direktoratet for Kriminalforsorgen.

2. Gældende ret

2.1. Forvaltningsloven

Efter forvaltningslovens § 9, stk. 1, kan den, der er part i en sag, hvori der er eller vil blive truffet afgørelse af en forvaltningsmyndighed, forlange at blive gjort bekendt med sagens dokumenter. Forvaltningsloven indeholder i §§ 12-15 en række undtagelser med hensyn til visse dokumenter og visse oplysninger. Adgangen til at undtage oplysninger af hensyn til straffuldbyrdelsen er hjemlet i § 15:

> *"§15. Retten til aktindsigt kan i øvrigt begrænses, i det omfang partens interesse i at kunne benytte kendskab til sagens dokumenter til varetagelse af sit tarv findes at burde vige for afgørende hensyn til den pågældende selv eller til andre private eller offentlige interesser, herunder*
>
> *1) .....*
>
> *2) .....*
>
> *3) forebyggelse, opklaring og forfølgning af lovovertrædelser, straffuldbyrdelse og lignende samt beskyttelse af sigtede, vidner eller andre i sager om strafferetlig eller disciplinær forfølgning.*
>
> *Stk. 2. Gør hensyn som nævnt i stk. i sig kun gældende for en del af et dokument, skal parten gøres bekendt med dokumentets øvrige indhold."*
>
> *Anvendelsen af undtagelsesbestemmelserne beror på en konkret afvejning i hvert enkelt tilfælde af partens interesse i at få kendskab til sagens dokumenter over for de modstående hensyn, der taler for at begrænse retten til aktindsigt. Der er således ikke hjemmel til administrativt at fastsætte generelle undtagelser fra partens ret til aktindsigt. Om baggrunden herfor hedder det i bemærkningerne til forslaget til forvaltningsloven, jf. Folketingstidende 1985/86, Tillæg A, sp. 141:*
>
> *"Den gældende offentlighedslovs § 10, stk. 1, bygger på det hovedsynspunkt, at de hensyn, der begrunder reglerne om partens aktindsigt, er af en så betydelig vægt, at partens ret til at blive gjort bekendt med dokumenterne i sin egen sag kun bør vige, hvis der efter et konkret skøn i et foreliggende tilfælde er nærliggende fare for, at private eller offentlige interesser vil lide skade af*

> *væsentlig betydning, dersom begæringen imødekommes. Efter justitsministeriets opfattelse bør dette hovedsynspunkt fastholdes, og bestemmelserne herom i den gældende lovs § 10 foreslås derfor videreført uden væsentlige ændringer."*

Såfremt der i medfør af § 15, stk. 1, jf. stk. 2, sker en begrænsning i partens adgang til aktindsigt, bør parten i almindelighed gøres opmærksom på, at visse oplysninger er tilbageholdt. Selv denne oplysning kan dog under ganske særlige omstændigheder tilbageholdes, jf. herved bl.a. John Vogter, Den kommenterede forvaltningslov, 1992, s. 202.

Det bemærkes, at sager om straffuldbyrdelse ikke er omfattet af bestemmelsen i forvaltningslovens § 9, stk. 3, der som udgangspunkt undtager "sager om strafferetlig forfølgning" fra lovens kapitel 4 om partens aktindsigt. Det skyldes, at sager om straffuldbyrdelse ikke har karakter af strafferetlig forfølgning. Om adgangen til at gøre undtagelse fra de almindelige regler om parters aktindsigt gælder således den beskrevne regel i forvaltningslovens § 15, stk. 1, nr. 3, der giver adgang til at nægte aktindsigt i det omfang, de hensyn, der nævnes i bestemmelsen, efter et konkret skøn gør det påkrævet.

Efter forvaltningslovens § 22 skal en afgørelse, når den meddeles skriftligt, være ledsaget af en begrundelse, medmindre afgørelsen fuldt ud giver den pågældende part medhold. I det omfang afgørelsen beror på et administrativt skøn, skal begrundelsen normalt angive de hovedhensyn, der har været bestemmende for skønsudøvelsen, jf. forvaltningslovens § 24, stk. 1, 2. pkt. Begrundelsen skal endvidere om fornødent indeholde en kort redegørelse for de oplysninger vedrørende sagens faktiske omstændigheder, som er tillagt væsentlig betydning for afgørelsen, jf. § 24, stk. 2.

Efter forvaltningslovens § 24, stk. 3, kan begrundelsens indhold begrænses, i det omfang partens interesse i at kunne benytte kendskab til denne til varetagelse af sit tarv findes at burde vige for afgørende hensyn til den pågældende selv eller til andre private eller offentlige interesser, jf. § 24, stk. 3, og § 15. Som det fremgår, beror anvendelsen af denne undtagelse i lighed med en eventuel begrænsning af partens adgang til aktindsigt efter forvaltningslovens § 15 på en konkret vurdering af partens interesse i at få kendskab til begrundelsen over for de modstående

---

hensyn, der taler for at begrænse indholdet af begrundelsen.

I det omfang politiet efter reglerne i forvaltningslovens § 28, stk. 1-3, om videregivelse af oplysninger til en anden forvaltningsmyndighed er berettiget til at videregive fortrolige oplysninger til kriminalforsorgen, følger det af bestemmelsen i lovens § 31, at politiet også er forpligtet hertil, såfremt kriminalforsorgen anmoder om det. Det indebærer bl.a., at politiet normalt er forpligtet til at videregive oplysninger om den dømte til brug for kriminalforsorgens afgørelse om anbringelse af den pågældende.

2.2. Offentlighedsloven

Offentlighedsloven gælder efter lovens § 2, stk. 1, ikke for sager inden for strafferetsplejen. Det indebærer, at de fleste sager om straffuldbyrdelse falder uden for offentlighedsloven. Sager om indsattes forplejning, beskæftigelsesforhold, undervisning og fritidsaktiviteter og lignende anses dag for undergivet aktindsigt efter lovens almindelige regler. I øvrigt

henvises til Folketingets Ombudsmands beretning for året 1976, 9. 202. 1 den dér nævnte sag antog ombudsmanden i lighed med Direktoratet for Kriminalforsorgen, at klage over lægelig behandling i fængselsinstitutioner ikke var omfattet af udtrykket "sager inden for strafferetsplejen".

Hvis sager om straffuldbyrdelse ikke anses for omfattet af udtrykket "sager inden for strafferetsplejen", men indeholder oplysning om forhold, der vedrører anstalternes sikkerhed m.v., vil der dog være adgang til at undtage oplysningerne fra aktindsigt efter offentlighedslovens § 13, stk. 1, nr. 3. Efter denne bestemmelse kan retten til aktindsigt begrænses i det omfang, det er nødvendigt til beskyttelse af væsentlige hensyn til forebyggelse, opklaring og forfølgning af lovovertrædelser, straffuldbyrdelse og lignende samt beskyttelse af sigtede, vidner eller andre i sager om strafferetlig eller disciplinær forfølgning.

---

3. Praksis

3.1. Sagstyper

Handlingsplanen om organiseret kriminalitet og rockerkriminalitet indeholder bl.a. en beskrivelse af de tilfælde, hvor retten til aktindsigt giver problemer for kriminalforsorgen, jf. bilag 2 til Straffelovrådets udtalelse. Som det fremgår heraf, opstår spørgsmålet om begrænsning af aktindsigt i sager om anbringelse af dømte, herunder ved intern placering i fængslet, sager om overførsel af dømte og sager om disciplinærstraf.

3.1.1. Anbringelsessager

Direktoratet for Kriminalforsorgen træffer afgørelse om afsoningssted ("anmeldelse") i medfør af cirkulære nr. 122 af 29. august 1983 om anbringelse af personer, der er idømt frihedsstraf eller forvaring, og om overførsel af indsatte mellem kriminalforsorgens institutioner (1983-cirkulæret) . Forud for afgørelsen modtager direktoratet anmeldelsessagen fra politiet, der på et skema skal tilkendegive, om den domfældte er egnet til afsoning i åbent fængsel m.v. Der skal ligeledes på skemaet anføres forhold vedrørende domfældte, der er relevante for valget af afsoningssted.

Igennem flere år har det været kriminalforsorgens ønske på dette skema at modtage oplysning om den dømtes eventuelle tilhørsforhold til kredsen af stærke indsatte, f.eks. rockergrupper, jf. pkt. 1.3. ovenfor. Rigspolitichefen har på den baggrund i 1992 indskærpet over for politikredsene, at disse oplysninger skal påføres anmeldelsesskemaet.

En arbejdsgruppe under Direktoratet for Kriminalforsorgen foreslog i en indstilling af april 1994 om stærke og svage indsatte en ændret anmeldelsesprocedure, der bl.a. sigtede på at forbedre samarbejdet med politiet. Arbejdsgruppen bestod af repræsentanter for Direktoratet for Kriminalforsorgen, kriminalforsorgens fængsler og arresthuse samt Politimesterforeningen.

Forslaget indebar bl.a., at rockertilhørsforhold i sig selv med vægt skulle tale for anbringelse i lukket fængsel. Det sidstnævnte

---

forslag er gennemført ved en administrativ ændring af praksis vedrørende anbringelse af indsatte.

Som nævnt under pkt. 1.3. ovenfor, har en arbejdsgruppe under Direktoratet for Kriminalforsorgen i en indstilling af marts 1996 tilsluttet sig forslaget i handlingsplanen vedrørende organiseret kriminalitet og rockerkriminalitet om at begrænse adgangen til aktindsigt i sager om straffuldbyrdelse. Arbejdsgruppen anfører i den forbindelse, at det til brug for afgørelsen af, hvor den dømte skal afsone straffen, er væsentligt, at der foreligger så mange relevante oplysninger som muligt, herunder også fra politiet. Det er arbejdsgruppens indtryk, at det erfaringsmæssigt er meget vanskeligt at få relevante oplysninger fra politiet, idet politiet frygter, at oplysningerne videregives i forbindelse med, at de stærke indsatte anmoder Direktoratet for Kriminalforsorgen om aktindsigt i medfør af forvaltningsloven.

I anledning af et attentat mod et »medlem af en motorcykelklub i Statsfængslet ved Horserød udsendte Justitsministeriet den 29. april 1996 en cirkulæreskrivelse til politiet om sikkerheden i kriminalforsorgens åbne anstalter. I cirkulæreskrivelsen blev politikredsene bl.a. anmodet om ved udfyldelsen af skemaet vedrørende anmeldelse til Direktoratet for Kriminalforsorgen om domfældelse at være særligt opmærksom. på at anføre oplysninger om den dømtes tilknytning til rockermiljøet, der kan have betydning for direktoratets afgørelse af spørgsmålet om den pågældendes eventuelle anbringelse i åben anstalt. Sådanne oplysninger vil ofte foreligge under sagens efterforskning eller fremkomme under domsforhandlingen i forbindelse med gennemgangen af tiltaltes personlige forhold. Det bemærkedes herved, at der kan være anledning til at begære sådanne oplysninger tilført retsbogen.

Det er Direktoratet for Kriminalforsorgens opfattelse, at kriminalforsorgen efter udsendelsen af cirkulæreskrivelsen i flere, men ikke i alle sager, modtager relevante oplysninger om den dømtes tilhørsforhold til gruppen af stærke indsatte til brug for afgørelsen om, hvor straffen skal afsones. Som forklaring på, at oplysninger ikke gives i videre omfang, henviser man til den ovenfor omtalte frygt for, at den dømte i forbindelse med et ønske om aktindsigt gøres bekendt med politiets påtegning på skemaet og især de oplysninger, der ligger til grund for politiets

---

påtegning. Som følge heraf får Direktoratet for Kriminalforsorgen fortsat i mange tilfælde kun oplysning om tilhørsforhold, der kan have betydning for spørgsmålet om anbringelse af den pågældende under afsoningen, gennem domsudskriften eller gennem sagens akter.

Fra maj 1992 til november 1994 havde Statsfængslet i Vridsløselille en særlig afdeling (B.III), hvor man anbragte en gruppe indsatte, der var medlemmer af Hells Angels eller havde en særlig tilknytning til disse, idet gruppen havde en negativ styrende indflydelse på de medindsattes afsoningsforhold. Indsatte på afdeling B.III var afskåret fra fællesskab med indsatte fra andre afdelinger i fængslet. Som det fremgår af kriminalforsorgens notat om organiserede kriminelle og aktindsigt, jf. bilag 2, tilkendegav Justitsministeriet, at en beslutning om at anbringe enkelte indsatte på en bestemt afdeling, hvortil der er knyttet nogle særlige regler, må opfattes som en afgørelse i forvaltningslovens forstand. Som følge heraf fik de indsatte, der blev placeret på afdeling B.III, ret til aktindsigt i medfør af forvaltningslovens 3 9, stk. I. Denne aktindsigt blev begrænset i medfør af forvaltningslovens § 15, stk. 1, nr. 3, således at der ikke af den meddelte aktindsigt fremgik navne eller episoder, der gjorde det muligt at identificere de personer, der havde givet de belastende oplysninger.

Som anført i notatet blev der i øvrigt på grund af ønsket om fuldstændig anonymitet for de pågældende foretaget destruktion af det materiale, der lå til grund for oprettelsen af afdeling B. III. Det var anstaltens opfattelse, at der ikke kunne sikres fuldstændig anonymitet, hvis der ikke blev foretaget destruktion. Der er efterfølgende tilvejebragt opbevaringsmuligheder, der er så sikre, at destruktion af materiale fremover formentlig ikke er påkrævet.

3.1.2. Overførselssager

Efter 1983-cirkulæret, jf. pkt. 3.1.1. ovenfor, kan indsatte i åben anstalt i visse tilfælde overføres til lukket anstalt. Overførsel forudsætter, at fortsat ophold i den åbne anstalt er åbenbart utilrådelig. Endvidere kræves det, at denne bedømmelse helt eller delvis beror på groft disciplinært forhold eller andre

---

bevislige forhold fra den indsattes side, som viser enten, at den pågældende ikke kan tilpasse sig forholdene i den åbne anstalt, herunder hvis der skønnes at være fare for undvigelse, eller, at der er risiko for uheldig indflydelse på medindsatte, if. cirkulærets § 12.

Efter cirkulærets § 13 afgør institutionens leder, om beslutning om overførsel i medfør af § 12 kan træffes på grundlag af de foreliggende indberetninger, eller om det af hensyn til klarlæggelse af sagens omstændigheder er påkrævet at indhente yderligere indberetninger eller foretage afhøring af personale eller indsatte. Beslutning om overførsel forudsætter, at den indsatte i fornødent omfang er gjort bekendt med de foreliggende indberetninger og eventuelle afhøringer samt har haft lejlighed til at udtale sig. Den indsatte skal endvidere altid gøres bekendt med begrundelsen for en beslutning om overførsel.

Om afgørelsen skal der gøres et notat, der skal indeholde en gengivelse af det indberettede og eventuelle forklaringer. Den afhørte skal have lejlighed til at godkende gengivelsen af sin forklaring, og det skal anføres, om godkendelse er sket. Notatet skal desuden indeholde en udførlig begrundelse for, at overførsel er anset for påkrævet. Den indsatte skal efter anmodning have udleveret udskrift af notatet. Oplysninger kan dog udelades i det omfang, hensynet til anstaltens sikkerhed eller enkeltpersoner klart tilsiger det.

Det er kriminalforsorgens erfaring, at det på grund af medindsattes frygt for repressalier kan være overordentligt vanskeligt at tilvejebringe de fornødne oplysninger til brug for afgørelser om overførsel af stærke indsatte, f.eks. rockere, til andre institutioner. Der vil således typisk være tale om oplysninger fra indsatte, der er så skræmte, at de ikke vil afgive eller stå ved oplysninger til personalet om andre indsattes adfærd. Overførselssagerne bliver derfor ofte opgivet på grund af mangel på oplysninger.

I den under pkt. 3.1.1. nævnte indstilling af april 1994 blev der på den baggrund stillet forslag om, at der i forbindelse med gennemførelsen af en lov om fuldbyrdelse af straf m.v. tilvejebringes udtrykkelig hjemmel til at overføre stærke indsatte fra åbent

---

til lukket fængsel, hvis der er bestemte grunde til at antage, at den indsatte på utilbørlig måde har tvunget eller på anden måde har fået medindsatte til at gøre, tåle eller undlade noget, og overførsel må anses for nødvendig for at forhindre den indsatte i at begå forhold af denne karakter.

I indstillingen af marts 1996 om stærke indsatte, der omtales under pkt. 1.3., foreslås indført en tilsvarende adgang til at overføre stærke indsatte fra åbent til lukket fængsel, arresthus eller et af de særlige fængsler eller en af de særlige fængselsafdelinger, der foreslås etableret. Endvidere foreslås det 1 at der sker en lempelse af beviskravet for at kunne overføre stærke indsatte fra åbent til lukket fængsel, herunder til et af de foreslåede særlige fængsler eller en af de særlige fængselsafdelinger.

Som det fremgår, skal de nævnte forslag ses i sammenhæng med, at de nugældende regler om aktindsigt ifølge kriminalforsorgen medfører, at der udvises en betydelig tilbageholdenhed med at give oplysninger til brug for eventuel overførsel af stærke indsatte, idet de medindsatte frygter, at de stærke indsatte ved at anmode om aktindsigt i deres sag om overførsel til f.eks. et lukket fængsel gøres bekendt med, at nærmere angivne medindsatte har givet belastende oplysninger om de pågældende

3.1.3. Disciplinærsager

Over for dømte, der afsoner fængselsstraf, kan der bl.a. træffes afgørelse om hensættelse i strafcelle indtil 3 måneder og om udelukkelse fra arbejdsgodtgørelse eller inddragelse af allerede erhvervet arbejdsgodtgørelse, jf. straffelovens § 47, stk. 1, nr. 3 og 4. Nærmere regler om ikendelse af disciplinærstraf er fastsat i Justitsministeriets bekendtgørelse nr. 423 af 21. juni 1973 om fuldbyrdelse af frihedsstraf (fuldbyrdelsesbekendtgørelsen) . Efter bekendtgørelsens § 33 kan de indsatte bl.a. ikendes disciplinærstraf for overtrædelse af straffelovgivningen og pligten til at anvende en god omgangstone i forholdet til personalet og medindsatte og til at følge personalets anvisninger. Disciplinærstraf kan endvidere ikendes for overtrædelse af ordensbestemmelser m.v., som institutionens leder har fastsat, og for overtrædelse af andre regler, som institutionens leder har udfærdiget i

---

henhold til bestemmelser, der er fastsat af Direktoratet for Kriminalforsorgen.

Efter fuldbyrdelsesbekendtgørelsens § 35 skal der til brug for disciplinærsagens afgørelse foreligge fyldestgørende indberetninger om de formodede overtrædelser, ligesom der skal foretages de nødvendige undersøgelser i sagen, herunder eventuelle afhøringer. Endvidere skal den indsatte have lejlighed til at udtale sig.

Efter de nugældende administrative regler kan bøde og strafcelle, anvendes som disciplinærstraf, jf. § 1, stk. 1, i cirkulære nr. 44 af 10. marts 1976 om anvendelse og fuldbyrdelse af disciplinærstraf over for indsatte og om disciplinærsagers gennemførelse. Efter cirkulærets § 2 fastsættes bødens størrelse under hensyn til overtrædelsens art og omfang til et beløb, der i det enkelte tilfælde ikke overstiger 1 uges arbejdsfortjeneste. Bøden indeholdes i den indsattes arbejdspenge eller dagpenge. Normalt fastsættes varigheden af strafcelle under hensyn til overtrædelsens art og omfang til et tidsrum af højst 4 uger, jf. §§ 3 og 4. Strafcelle afsones normalt i enrum, jf. § 12.

Om fremgangsmåden ved ikendelse af disciplinærstraf er det bl.a. fastsat, at en indsat midlertidigt kan anbringes i forhørscelle under behandlingen af disciplinærsagen, såfremt der er begrundet

formodning om, at den pågældende har overtrådt bestemmelser, der må antages at medføre disciplinærstraf at strafcelle, og såfremt en sådan anbringelse er nødvendig af hensyn til undersøgelsens gennemførelse. Den indsatte skal i sådanne tilfælde snarest muligt orienteres om begrundelsen for anbringelsen og have lejlighed til at udtale sig, jf. § 6, stk. 1-2.

Disciplinærsager om ikendelse af bøder kan gennemføres uden den indsattes tilstedeværelse, såfremt overtrædelsen umiddelbart har kunnet konstateres, eller sagens omstændigheder i øvrigt må anses for fuldt klarlagte. I så fald skal den indsatte skriftligt underrettes om, hvilken afgørelse der agtes truffet, og om adgangen til at udtale sig i sagen. Gennemførelse uden den indsattes tilstedeværelse forudsætter, at den pågældende ikke ønsker at udtale sig i sagen. I modsat fald gennemføres disciplinærsagen efter samme regler som disciplinærsager om ikendelse af strafcelle eller om ikendelse af bøder uden et umiddelbart tilstrækkeligt

---

klart bevismæssigt grundlag, jf. § 8, stk. 1-2.

I de sidstnævnte sagstyper skal den indsatte gøres bekendt med, hvad der er indberettet, og orienteres i hovedtræk om, hvad der måtte være fremkommet under eventuelle afhøringer i sagen. Afgørelsen træffes under den indsattes tilstedeværelse, efter at den pågældende har haft lejlighed til at udtale sig. Ønsker den indsatte ikke at give møde, kan sagen gennemføres uden den pågældendes tilstedeværelse, jf. herved § 9, stk. 1-2, og § 10, stk. 1-2.

Om hver disciplinærsag skal der i øvrigt udarbejdes et notat, der indeholder en gengivelse af det indberettede og de afgivne forklaringer. Notatet skal endvidere indeholde oplysning om, hvilke bestemmelser der anses for overtrådt, på hvilket grundlag dette anses for bevist, og oplysning om afgørelsen, jf. § 8, stk. 3, og S 9, stk. 3. Den indsatte skal efter anmodning have udleveret en udskrift af notatet om disciplinærsagen. Oplysninger kan dog udelades i det omfang, hensynet til "Institutionens sikkerhed eller til enkeltpersoner klart tilsiger det, jf. § 11.

Hvis den indsattes forhold har givet anledning til, at der i henhold til reglerne om fuldbyrdelse af frihedsstraf træffes andre foranstaltninger - bortset fra erstatning og konfiskation - på grund af misbrug eller utilladelig adfærd, må disciplinærstraf kun anvendes i det omfang, afgørende hensyn til opretholdelse af orden og sikkerhed i institutionen kræver det, jf. cirkulærets § 5. Som eksempel på anvendelse af disciplinærstraf ved siden af anden foranstaltning peges i betænkning nr. 1181/1989 om fuldbyrdelse af frihedsstraf på tilfælde, hvor der som følge af undvigelse eller udgangsmisbrug fra åbent fængsel i øvrigt alene sker tilbagekaldelse af tilladelse til udgang. Træffes der derimod bestemmelse om overførsel af den dømte til lukket institution, er det ved cirkulæret forudsat, at ikendelse af disciplinærstraf undlades, jf. betænkningen, bd. I, s. 236.

Kriminalforsorgen har oplyst, at stærke indsatte i særlig grad undgår disciplinærstraf, fordi ingen medindsatte tør afgive forklaring i forbindelse med disciplinærafhøring. Risikoen for repressalier indebærer, at kriminalforsorgen kun modtager oplysninger fra medindsatte om stærke indsatte, hvis der stilles absolut garanti for anonymitet. Kravet om anonymitet har ifølge kriminal-

---

forsorgen sammenhæng med, at de medindsatte frygter, at de stærke indsatte ved at anmode om aktindsigt i deres sag får kendskab til, at de medindsatte har givet belastende oplysninger om de pågældende.

3.1.4. Sager om udelukkelse fra fællesskab (enrumsanbringelse)

Når særlige omstændigheder taler derfor, kan der træffes bestemmelse om, at indsatte midlertidigt skal have ophold i enrum, jf. fuldbyrdelsesbekendtgørelsens § 4, stk. 2.

Efter cirkulære nr. 164 af 14. september 1978 om adgangen til at anbringe indsatte i enrum kan tvungen anbringelse i enrum kun finde sted i nærmere angivne tilfælde, bl.a. når det findes nødvendigt for at forebygge voldsom adfærd eller påkra2vet for at hindre fortsat strafbar virksomhed, herunder brug af euforiserende stoffer, eller hvis den indsatte udviser en sådan grov eller gentagen utilladelig adfærd, som gør fortsat ophold i fællesskab åbenbart uforsvarligt, jf. § 2, stk. 2, nr. 2, 3 og 4.

14vis der på grundlag af de foreliggende oplysninger eller under hensyn til den udviste adfærd er begrundet formodning om, at den indsatte opfylder betingelserne for anbringelse i enrum eller for overførsel til lukket anstalt, kan den indsatte anbringes foreløbigt i enrum, mens sagens omstændigheder søges klarlagt. Den indsatte skal i disse tilfælde snarest muligt orienteres om begrundelsen for den foreløbige anbringelse og have lejlighed til at udtale sig, jf. § 2, stk. 3 og 4.

Beslutning om enrumsanbringelse forudsætter, at den indsatte i fornødent omfang er gjort bekendt med de foreliggende indberetninger og eventuelle afhøringer samt har haft lejlighed til at udtale sig. Endvidere skal den indsatte altid gøres bekendt med begrundelsen for beslutningen om at anbringe den pågældende i enrum, jf. § 3, stk. 3 og 4. Desuden skal der udarbejdes et notat, der bl.a. indeholder en gengivelse af det indberettede og eventuelle forklaringer og en udførlig begrundelse for, at anbringelsen er ansøt for påkrævet. Den indsatte skal efter anmodning have udleveret udskrift af notatet. oplysninger kan dog udelades i det omfang, hensynet til institutionens sikkerhed eller til enkeltpersoner klart tilsiger det, jf. § 3, stk. 6 og 7.

Enrumsanbringelse sker på ubestemt tid. Anbringelsen skal bringes til ophør, når den ikke længere er påkrævet. Spørgsmålet om anbringelsens ophør skal i øvrigt tages op til overvejelse hver uge, og der skal udarbejdes et notat om de overvejelser, der i den forbindelse har fundet sted, jf. § 4, stk. 4-6.

Ifølge oplysning fra kriminalforsorgen forekommer der tilfælde, hvor der er behov for at udelukke stærke indsatte fra fællesskab for derved at forhindre dem i at udøve vold, trusler eller truende adfærd overfor medindsatte. I praksis er det imidlertid særdeles vanskeligt at tilvejebringe det fornødne bevismæssige grundlag for en afgørelse om udelukkelse fra fællesskab, fordi de medindsatte frygter repressalier, hvis de giver personalet oplysninger eller står ved oplysninger, som de har givet personalet om stærke indsattes voldsudøvelse eller trusler. Baggrunden for de medindsattes frygt for repressalier er risikoen for, at den stærke indsatte ved at begære aktindsigt i en sag om udelukkelse fra fællesskab, får kendskab til, at afgørelsen er truffet (bl.a.) på grundlag af belastende oplysninger afgivet af nærmere angivne medindsatte.

3.2. Begrundelse af afgørelser om anbringelse og overførsel m.v.

I praksis anvendes i et vist omfang adgangen efter forvaltningslovens § 24, stk. 3, til at begrænse indholdet af den begrundelse, der normalt skal ledsage en skriftlig afgørelse, jf. forvaltningslovens § 22 og § 24, stk. 1-2. Det gælder f.eks. afgørelser om udelukkelse fra fællesskab, disciplinærstraf eller overførsel til en anden institution, der bygger på oplysninger fra en medindsat. I disse tilfælde vil hensynet til at beskytte medindsatte mod repressalier efter omstændighederne kunne veje tungere end hensynet til den indsattes interesse i at kende den fuldstændige begrundelse for at kunne varetage sit tarv.

3.3. Beskyttelseshensyn

Som det fremgår af ovenstående gennemgang af praksis, er baggrunden for at udelade oplysninger fra aktindsigt normalt hensynet til at beskytte medindsatte, som har givet oplysninger til sagen, der er belastende for parten, eller til hvem sådanne oplysninger

---

kan spores.

I visse tilfælde kan der også være et beskyttelseshensyn i forhold til fængselspersonale og deres familier, idet der er eksempler på, at disse har været udsat for trusler som følge af personalets afgivelse af belastende rapporter eller udtalelser.

Selv om de nugældende regler i forvaltningslovens 3 15, stk. 1, nr. 3, jf. stk. 2, giver mulighed for at begrænse retten til aktindsigt efter en konkret vurdering, viser udviklingen på området, at bl.a. de medindsatte af frygt for repressalier er tilbageholdende med at give belastende oplysninger om stærke indsatte. En sådan tilbageholdenhed kan indebære, at kriminalforsorgen mangler det nødvendige grundlag for at træffe bl.a. hensigtsmæssige afgørelser om anbringelse og om overførsel af indsatte. Herved afskæres kriminalforsorgen fra at sikre de indsatte den nødvendige beskyttelse imod de stærke indsattes styring af de medindsatte gennem vold, trusler, chikane m.v.

4. Tidligere lovgivning og praksis vedrørende aktindsigt

Handlingsplanens forslag om at begrænse retten til aktindsigt skal bl.a. vurderes i lyset af den tidligere lovgivning på området.

Spørgsmålet om aktindsigt i sager vedrørende straffuldbyrdelse var tidligere reguleret i lov nr. 141 af 13. maj 1964 om partsoffentlighed i forvaltningen (partsoffentlighedsloven). Efter denne lovs § 11 omfattede loven ikke "sager inden for strafferetsplejen".

I 1970 blev partsoffentlighedsloven afløst af lov om offentlighed i forvaltningen, jf. lov nr. 280 af 10. juni 1970 (1970-offentlighedsloven). Ved denne lov blev den tidligere retstilstand opretholdt, idet 1970-offentlighedslovens § 6, stk. 1, bestemte, at adgangen til at få oplysninger ikke omfattede "sager inden for strafferetsplejen". Reglen gjaldt såvel for offentligheden som for parterne i en forvaltningssag.

Undtagelsesbestemmelserne hvilede navnlig på det synspunkt, at spørgsmålet om aktindsigt i sager inden for strafferetsplejen

---

burde overvejes særskilt ud fra særlige retsplejemæssige hensyn. Der henvises i den forbindelse bl.a. til s. 58-68 og s. 189 i betænkning nr. 325/1963 om offentlighed i forvaltningen og til Folketingstidende 1963/64, Tillæg A, sp. 1358, samt Folketingstidende 1969/70, Tillæg A, sp. 592.

I overensstemmelse med motivudtalelserne blev der i administrativ praksis anlagt en forholdsvis vid fortolkning af udtrykket "sager inden for strafferetsplejen". Omfattet af dette udtryk var således bl.a. sager om fordeling af domfældte mellem de enkelte anstalter, udsættelse med straffuldbyrdelse, benådning, prøveløsladelse, genindsættelse, udgangstilladelse og ikendelse af disciplinærstraffe, jf. herved pkt. 3.1. i Bestemmelser vedrørende fængselsvæsenet i Danmark, 1970, udgivet af Justitsministeriet, Direktoratet for Fængselsvæsenet. Reglerne skulle imidlertid administreres således, at begæringer om partsoffentlighed - uanset den generelle undtagelsesbestemmelse - i vidt omfang burde imødekommes ("meroffentlighedsprincippet").

Lignende synspunkter kom til udtryk i ombudsmandens praksis, jf. herved Folketingets Ombudsmands beretning for året 1976, s. 202. Her erklærede ombudsmanden sig enig i, at sager om meddelelse af udgangstilladelse var omfattet af § 6, stk. 1, men henstillede til direktoratet som en foreløbig ordning at praktisere aktindsigt i sager af denne art. Ombudsmanden henviste herved navnlig til, at undtagelsesbestemmelsen hovedsagelig var begrundet i et ønske om, at sager inden for strafferetsplejen blev gjort til genstand for særlige retsplejemæssige overvejelser, men ikke i sig selv udtryk for, at aktindsigt var uønsket. Ombudsmanden anførte endvidere, at offentlighedsloven var en minimumslov, og at der burde søges fastlagt et højt niveau for retssikkerhedsgarantier i relation til sager, der vedrører frihedsberøvelser.

Indtil forvaltningslovens og offentlighedslovens ikrafttræden den i. januar 1987 var retstilstanden imidlertid, at der som udgangspunkt ikke var aktindsigt i en række sager om straffuldbyrdelse, f.eks. sager om valg af afsoningsinstitution og ikendelse af disciplinærstraffe, men at en anmodning om aktindsigt i sådanne sager kunne imødekommes efter en konkret vurdering.

---

5. Baggrunden for de gældende regler om aktindsigt

De gældende regler om aktindsigt bygger bl.a. på Rapporten af i. april 1975 fra arbejdsgruppen vedrørende spørgsmålet om aktindsigt i sager inden for strafferetsplejen. Rapporten er optrykt som bilag til betænkning nr. 857/1978 om offentlighedslovens revision (s. 397-416).

Af arbejdsgruppens rapport fremgår, at Justitsministeriets daværende praksis vedrørende imødekommelse af anmodninger om aktindsigt spillede en væsentlig rolle i arbejdsgruppens overvejelser om ændring af bestemmelsen i offentlighedslovens § 6, stk. 1. Efter denne praksis kunne oplysninger i straffesager meddeles, såfremt ansøgeren kunne godtgøre en konkret saglig eller personlig anerkendelsesværdig interesse heri, og særlige hensyn ikke talte imod, jf. betænkning nr. 857/1978 om offentlighedslovens revision, s. 405-406. Efter arbejdsgruppens opfattelse var der bl.a. på den baggrund anledning til at overveje at gennemføre offentlighedsprincippet inden for strafferetsplejen uden for det område, der var reguleret ved retsplejeloven. Arbejdsgruppen sigtede hermed bl.a. til sager om straffuldbyrdelse.

Ifølge arbejdsgruppen måtte hensynet til retshåndhævelsens effektivitet og hensynet til beskyttelse af enkeltpersoner nødvendigvis i vidt omfang medføre udelukkelse af adgangen til aktindsigt i sager inden for strafferetsplejen. Det var arbejdsgruppens konklusion, at den nævnte praksis på alle væsentlige punkter kunne tilgodese behovet for aktindsigt i rimeligt omfang og derfor var udtryk for en tilfredsstillende afvejning af på den ene side hensynet til gennem aktindsigt at sikre en velbegrundet interessevaretagelse og på den anden side de særlige betænkeligheder mod udlevering af straffeoplysninger, jf. betrækning nr. 857/1978 om offentlighedslovens revision, s. 410-411.

6. Flertallets overvejelser og forslag (Jacques Hermann, Kaspar Linkis, Annemette Møller, Hanne Schmidt, Christian Trønning og Sven Ziegler)

I handlingsplanen fra marts 1995 om organiseret kriminalitet og rockerkriminalitet, jf. pkt. 1.1. ovenfor, foreslås det, at

---

forvaltningslovens regler om aktindsigt begrænses i sager om straf fuldbyrdelse, således at der som udgangspunkt ikke er aktindsigt i sådanne sager, men kan gives det, såfremt hverken private eller offentlige interesser taler imod det ("meroffentlighedsprincippet").

Forslaget indgår også i indstillingen om foranstaltninger over for stærke indsatte, der er nærmere omtalt i pkt. 1.3. ovenfor.

Straffelovrådets flertal finder principielt, at udelukkelse af adgangen til aktindsigt kan give anledning til betænkeligheder. Forvaltningsloven bygger således på det hovedsynspunkt, at de hensyn, der begrunder reglerne om partens aktindsigt, er af en sådan betydelig vægt, at partens ret til at blive gjort bekendt med dokumenterne i sin egen sag kun bør vige under særlige omstændigheder. Heri ligger et krav om, at der efter et konkret skøn i det enkelte tilfælde skal være nærliggende fare for, at private eller offentlige interesser vil lide skade af væsentlig betydning, såfremt anmodningen om aktindsigt imødekommes.

At afskære den indsatte fra at få aktindsigt i en sag, der angår den pågældendes afsoning, kan være betænkeligt, fordi den indsatte ikke får lejlighed til at imødegå de faktiske oplysninger, der indgår i grundlaget for en beslutning om f.eks. at overføre den pågældende til lukket fængsel. Dette forhold har bl.a. betydning, når kriminalforsorgens afgørelse støttes på oplysninger fra medindsatte, idet medindsatte efter omstændighederne ud fra et hævnmotiv eller lignende kan have en interesse i at give urigtige oplysninger om den pågældende til fængselspersonalet.

Som nævnt i pkt. 2.1. ovenfor har parten normalt krav på, at en afgørelse begrundes, når afgørelsen ikke giver pågældende medhold fuldt ud. Forvaltningslovens § 24 giver under visse betingelser mulighed for at begrænse indholdet af begrundelsen. En sådan begrænsning forudsætter imidlertid i lighed med en begrænsning af adgangen til aktindsigt, jf. pkt. 2.1. ovenfor, at partens interesse i at kunne benytte kendskab til begrundelsen til varetagelse af sit tarv efter en konkret vurdering findes at burde vige for afgørende hensyn til private eller offentlige interesser, jf. forvaltningslovens § 24, stk. 3, og § 15.

- 21 -

Forslaget om at afskære den dømte fra aktindsigt i visse sager om straffuldbyrdelse indebærer efter flertallets opfattelse, at der også må tages stilling til, om forvaltningslovens regler om begrundelse bør fraviges, således at der ikke er krav om at begrunde afgørelser i sager, der undtages fra aktindsigt, f.eks. afgørelser om overførsel fra åbent til lukket fængsel.

De ovennævnte hensyn, der ligger bag reglerne om aktindsigt og begrundelse, må imidlertid afvejes over for andre hensyn, herunder hensynet til, at kriminalforsorgen kan varetage opgaven med straffuldbyrdelse.

Som det fremgår af afsnit 4 ovenfor, indebærer handlingsplanens forslag om at begrænse retten til aktindsigt en tilbagevenden til retstilstanden forud for forvaltningsloven. Baggrunden for forslaget er bl.a. et ønske om at styrke fængselsmyndighedernes mulighed for at tilvejebringe de nødvendige oplysninger fra indsatte i forbindelse med behandlingen af sager om anbringelse og overførsel af stærke indsatte, sager om disciplinærstraf og sager om udelukkelse fra fællesskab vedrørende de pågældende.

Straffelovrådets flertal finder, at det må tillægges betydelig vægt ved overvejelserne om at begrænse retten til aktindsigt, at kriminalforsorgen har mulighed for at opretholde orden og sikkerhed i fængslerne, således at de indsatte ikke udsættes for overgreb fra andre indsatte, der f.eks. i kraft af deres person eller tilhørsforhold til bestemte grupper, f.eks. rockergrupper og lignende, indtager en særlig magtposition i fængslet.

Som anført i afsnit 3 ovenfor medfører de gældende regler om aktindsigt, at kriminalforsorgen ofte ikke får tilstrækkelige oplysninger til at kunne træffe de afgørelser, der er nødvendige for at kunne opretholde orden og sikkerhed i fængslet. Herved forhindres kriminalforsorgen i at sikre de øvrige indsatte mod vold, trusler, chikane m.v.

En anden følge af de gældende regler er, at fængselsfunktionærer og deres familier undertiden udsættes for trusler, fordi personalet har afgivet belastende rapporter og udtalelser om trussels- og voldsepisoder m.v., som de stærke indsatte har været involveret i.

- 22 -

Flertallet er opmærksomt på, at det allerede efter de gældende regler i forvaltningslovens § 15 efter omstændighederne er muligt at hindre, at belastende oplysninger om stærke indsatte udleveres til de pågældende. Mindretallet anfører under henvisning hertil, at der derfor ikke er behov for lovændring på dette område, jf. afsnit 7 nedenfor.

For flertallet er det imidlertid afgørende, at erfaringen har vist, at kriminalforsorgen ikke gennem anvendelse af de omhandlede undtagelser opnår eller kan opnå de oplysninger fra medindsatte og andre, der er nødvendige for at beskytte disse og i øvrigt opretholde orden og sikkerhed i fængslerne. Risikoen for repressalier fra stærke indsatte er så betydelig, at kriminalforsorgen normalt kun modtager belastende oplysninger fra medindsatte og andre, hvis de pågældende kan garanteres anonymitet. Dette er imidlertid ikke muligt efter de gældende regler, idet adgangen til at begrænse aktindsigten beror på en konkret vurdering, jf. afsnit 2 ovenfor.

Dette forhold har i praksis ført til, at bl.a. medindsatte afstår fra at give oplysninger, idet de ikke har fuld tillid til, at belastende oplysninger om stærke indsatte ikke udleveres til de pågældende. En sådan tillid opnås kun, hvis oplysningerne generelt undtages fra aktindsigt, således at spørgsmålet om begrænsning af aktindsigt ikke beror på en konkret vurdering.

Flertallet finder det endvidere væsentligt, at indsatte trygt kan gå til fængslets personale og forklare om trussels- og voldsepisoder m.v., som de selv har været udsat for eller har fået kendskab til under afsoningen. Flertallet lægger i den forbindelse også vægt på, at kriminalforsorgen har ansvaret for, at orden og sikkerhed opretholdes i afsoningsinstitutionerne, og at kriminalforsorgen derfor har behov for at modtage de fornødne oplysninger fra medindsatte og andre for at forhindre, at stærke indsatte styrer medindsatte gennem trusler og vold m.v.

Desuden giver en ordning, der generelt afskærer adgangen til aktindsigt, mulighed for at afslå en anmodning om aktindsigt uden en konkret begrundelse, idet anmodningen kan afslås med henvisning til, at der efter forvaltningsloven ikke er aktindsigt i sager af

---

- 23 -

den omhandlede sagstype. Herved opnås bl.a., at den dømte ikke gennem afslaget på aktindsigt - der efter de nugældende regler skal begrundes med en henvisning til afgørende hensyn til private eller offentlige interesser, jf. forvaltningslovens § 15 - sættes i stand til at spore de personer, der har givet oplysninger.

De ovenfor nævnte hensyn til kriminalforsorgens mulighed for at træffe de afgørelser om placering af indsatte, som er nødvendige for at sikre orden og sikkerhed i fængslerne, taler efter flertallets opfattelse med betydelig vægt for at gennemføre begrænsninger i adgangen til aktindsigt.

Flertallet har på den baggrund overvejet, hvorledes forslaget om at afskære adgangen til aktindsigt kan udformes. Flertallet har i den forbindelse taget udgangspunkt i handlingsplanens forslag, der er omtalt ovenfor i pkt. 1.1. Dette forslag indebærer, at alle sagstyper inde n for straffuldbyrdelsen skal udelukkes fra aktindsigt.

Efter flertallets opfattelse er de hensyn, der begrunder reglerne om partens aktindsigt, af en sådan betydelig vægt, at partens ret til at blive gjort bekendt med dokumenterne i sin egen sag, kun bør vige under særlige omstændigheder. Flertallet finder derfor, at en begrænsning af adgangen til aktindsigt bør forbeholdes de sagstyper, hvor der er sådanne tungtvejende grunde til at indføre begrænsninger, at de overstiger de modstående hensyn. Flertallet finder således ikke, at der er grundlag for at undtage alle sagstyper inden for straffuldbyrdelsen.

Som det bl.a. fremgår af pkt. 1.3. ovenfor, skal forslaget om at afskære adgangen til aktindsigt i sager inden for straffuldbyrdelsen ses i sammenhæng med en række yderligere initiativer, der har til formål at forbedre kriminalforsorgens muligheder for at træffe afgørelse om en hensigtsmæssig placering af stærke indsatte. Der tænkes her bl.a. på beslutningen om at indrette to separate afdelinger i to arresthuse med hver ca. 10 pladser til anbringelse af stærke indsatte, der har misbrugt deres magtposition til at udnytte eller dominere medindsatte.

Flertallet finder på den baggrund, at adgangen til aktindsigt bør afskæres i sager om anbringelse og overførsel af indsatte, idet

---

- 24 -

en sådan ordning må antages at medvirke til at løse problemerne med stærke indsatte. Udelukkelse af aktindsigt i disse sagstyper må således antages at styrke kriminalforsorgens muligheder for at få nødvendige oplysninger, således at kriminalforsorgen får det fornødne grundlag for at træffe afgørelse om at placere stærke indsatte på steder, hvor de ikke kan udnytte andre indsatte.

For så vidt angår sager om valg af afsoningsinstitution i tilknytning til iværksættelsen af afsoning bemærkes i øvrigt, at de oplysninger, som kriminalforsorgen har behov for i den forbindelse, ikke sjældent stammer fra straffesagen mod den pågældende. De hensyn, der begrunder den gældende regel i forvaltningslovens § 9, stk. 3, hvorefter retten til aktindsigt ikke gælder i sager om strafferetlig forfølgning, taler således for på tilsvarende måde at begrænse adgangen til aktindsigt i sager om valget af afsoningssted ved afsoningens begyndelse.

Flertallet finder endvidere, at der også er grundlag for at fravige de nugældende regler om begrundelse, jf. pkt. 2.1. ovenfor, i således at afgørelser om anbringelse og overførsel ikke skal begrundes. Herved sikres det, at stærke indsatte ikke gennem begrundelsen for den pågældende afgørelse kan få kendskab til de personer, der har givet de belastende oplysninger. Med dette opnår man også, at de medindsatte kan have tillid til, at de oplysninger, der gives til kriminalforsorgen, ikke kommer til de stærke indsattes kendskab.

Flertallet har overvejet, om adgangen til aktindsigt også bør afskæres i sager om disciplinærstraf og udelukkelse fra fællesskab (enrumsanbringelse). Flertallet finder, at spørgsmålet giver anledning til tvivl.

Det kan således anføres, at der også i sager om disciplinærstraf og udelukkelse fra fællesskab kan være behov for at afskære aktindsigt med henblik på at imødegå de medindsattes frygt for, at deres oplysninger bliver videregivet til de stærke indsatte i tilfælde, hvor der alene rejses sag om disciplinærstraf eller udelukkelse fra fællesskab vedrørende de stærke indsatte. Som eksempel kan peges på tilfælde, hvor oplysningerne vedrører en enkeltstående trusselepisode af mindre alvorlig karakter, og hvor kriminalforsorgen derfor ikke finder grundlag for at rejse sag om

---

- 25 -

overførsel af den stærke indsatte, men i stedet rejser en disciplinærsag eller en sag om udelukkelse fra fællesskab vedrørende den pågældende.

Afskæres adgangen til aktindsigt ikke også i sager om disciplinærstraf og udelukkelse fra fællesskab, kan den indsatte, der giver de belastende oplysninger, ikke garanteres anonymitet, idet adgangen til at begrænse aktindsigten i disse tilfælde fortsat beror på en konkret vurdering. Det kan indebære, at den indsatte afstår fra at give belastende oplysninger.

Det skal også tages i betragtning, at de separate afdelinger til stærke indsatte som udgangspunkt er forbeholdt indsatte, der har misbrugt deres magtposition i forhold til de medindsatte. Der vil derfor fortsat være behov for at modtage oplysninger fra medindsatte om vold, trusler, udnyttelse og lignende med henblik på, at kriminalforsorgen kan tilvejebringe det fornødne grundlag for at overføre de stærke indsatte til en separat afdeling.

Endvidere har indsatte, der afskæres fra aktindsigt og nærmere begrundelse vedrørende en afgørelse om disciplinærstraf og udelukkelse fra fællesskab, fortsat mulighed for at klage til Direktoratet for Kriminalforsorgen. Den pågældende kan også indbringe sagen for Folketingets Ombudsmand.

De nævnte forhold taler for, at begrænsningen af adgangen til aktindsigt også omfatter sager om disciplinærstraf og udelukkelse fra fællesskab.

Efter flertallets opfattelse er det imidlertid betænkeligt at gå ind på en ordning, der indebærer, at den indsatte kan ikendes strafcelle og bøde uden nærmere begrundelse og uden, at den pågældende har haft lejlighed til at imødegå de faktiske oplysninger, som afgørelsen hviler på. Det skyldes først og fremmest, at afgørelser om disciplinærstraf har stor lighed med straffesager, idet der er tale om en sanktion over for den indsatte for en allerede foretaget handling. De retssikkerhedsmæssige hensyn er derfor særligt tungtvejende i disse sager.

Endvidere er der som nævnt bl.a. i pkt. 1.3. ovenfor truffet beslutning om at indføre en udvidet og forenklet adgang til at

---

- 26 -

overføre Stærke indsatte til anden afsoningsinstitution eller afdeling i en afsoningsinstitution- Det indebærer, at man i videre omfang end efter den nugældende ordning, jf. pkt. 3.1.2 ovenfor, kan løse problemer med stærke indsatte ved overførsel til anden institution i stedet for at reagere med disciplinærstraf. Behovet for at undtage disciplinærsager fra aktindsigt bliver derved væsentligt mindre.

Det skal også haves for øje, at der i tilfælde, der starter som en sag om disciplinærstraf, efter omstændighederne kan blive grundlag for at rejse straffesag mod den stærke indsatte f.eks. om vold og trusler, og at den medindsatte, der har været udsat for disse overgreb eller været vidne til dem, normalt har pligt til at afgive forklaring under straffesagen, jf. herved retsplejelovens § 168 og § 171. I sådanne sager vil det således være uden betydning at begrænse adgangen til aktindsigt.

Flertallet finder efter en samlet afvejning, at det må anses for overvejende betænkeligt generelt at afskære aktindsigt og begrundelse i sager om disciplinærstraf. Flertallet lægger i den forbindelse særlig vægt på, at denne reaktion har karakter af en sanktion og således på afgørende måde adskiller sig fra de øvrige i reaktionsmuligheder, der består med henblik på at opretholde orden og sikkerhed i afsoningsinstitutionerne. Disciplinærstrafsystemet retter sig således mod handlinger, som de indsatte har begået, og giver mulighed for at ikende de indsatte en tillægsstraf i form af bøde og strafcelle, der fuldbyrdes under afsoningen af den idømte frihedsstraf, jf. pkt. 3.1.3. ovenfor.

Flertallet finder det på den baggrund rigtigst, at de nugældende regler om aktindsigt og begrundelse opretholdes i sager om disciplinærstraf.

Christian Trønning tilføjer:

Dagliglivet i fængslerne er i de senere år undergået en sådan forråelse og er præget af en sådan frygt, at de indsatte ikke som tidligere tør fortælle personalet om overgreb, som de har været udsat for eller har kendskab til. Det er derfor nødvendigt at undtage visse sager inden for straffuldbyrdelsen fra den almindelige adgang til aktindsigt for derved at skabe tryghed for de

---

- 27 -

indsatte i fængslerne, således at de uden frygt for repressalier kan henvende sig til personalet og give oplysninger om medindsatte, der ved brug af vold, trusler eller anden misbrug af en særlig magtposition dominerer de indsatte i fængslerne.

Det ville på den baggrund isoleret set have været bedst, at også sager om disciplinærstraf blev undtaget fra den almindelige adgang til aktindsigt. Det er på den anden side ikke foreneligt med de principielle betænkeligheder, der knytter sig til at afskære kravet om aktindsigt i sager om disciplinærstraf, jf. ovenfor.

Kriminalforsorgen vil imidlertid kunne tilrettelægge administrationen i fængslerne således, at oplysninger om vold, trusler m.v., der modtages fra indsatte, benyttes som grundlag for straks at enrumsanbringe de indsatte, der mistænkes for at stå bag volden, truslerne m.v., med henblik på at overføre dem til anden institution, herunder eventuelt til en af de særlige afdelinger for stærke indsatte.

Herved vil man kunne fremme trygheden i fængslerne.

Flertallet peger på - som det også fremgår af pkt. 3.1.4. ovenfor at afgørelser om udelukkelse fra fællesskab er fremadrettede, idet formålet med disse afgørelser bl.a. er at forebygge voldsom adfærd og hindre fortsat strafbar virksomhed, herunder brug af euforiserende stoffer. At disse afgørelser har et fremadrettet sigte, afspejles også ved, at udelukkelse fra fællesskab efter omstændighederne kan ske, hvis den indsatte udviser en sådan grov eller gentagen utilladelig adfærd, som gør fortsat ophold i fællesskab åbenbart uforsvarligt.

Afgørelser om udelukkelse fra fællesskab skal endvidere ses i sammenhæng med afgørelser om overførsel til anden afsoningsinstitution. Således kan der bl.a. ske foreløbig anbringelse i enrum, hvis der på grundlag af de foreliggende oplysninger eller under hensyn til den udviste adfærd er begrundet formodning om, at den indsatte opfylder betingelserne for overførsel til lukket anstalt, jf. § 2, stk. 3, i cirkulæret om adgangen til at anbringe indsatte i enrum.

Muligheden for udelukkelse fra fællesskab indgår da også blandt

---

- 28 -

de yderligere initiativer, der har til formål at styrke kriminalforsorgens muligheder for at træffe afgørelse om en hensigtsmæssig placering af stærke indsatte. Der sigtes i den forbindelse til, at der samtidig med indførelsen af en udvidet og forenklet adgang til at overføre stærke indsatte til en af de to arresthusafdelinger vil blive indført en tilsvarende udvidet og forenklet adgang til at anbringe stærke indsatte i enrum i tilfælde, hvor betingelserne for at overføre til en af de pågældende afdelinger er opfyldt, men hvor der på tidspunktet for en eventuel overførsel ikke er plads på afdelingerne, jf. pkt. 1.3. ovenfor.

Flertallet finder på den baggrund, at et forslag om at afskære adgang til aktindsigt i sager om udelukkelse fra fællesskab falder i tråd med de øvrige initiativer på området. Endvidere må udelukkelse af aktindsigt i denne sagstype antages at medvirke til at løse problemerne med stærke indsatte i kriminalforsorgens afsoningsinstitutioner. Flertallet finder herefter og under hensyn til, at udelukkelse fra fællesskab efter sit formål ikke har karakter af en sanktion, jf. ovenfor, at adgangen til aktindsigt også bør afskæres i sager af denne type. Af de samme grunde, som er anført ovenfor vedrørende begrundelse af afgørelser om anbringelse og overførsel, finder flertallet også, at afgørelser om udelukkelse fra fællesskab bør undtages fra kravet om begrundelse, jf. herved pkt. 2.1. ovenfor.

Flertallet foreslår på den baggrund, at der i forvaltningsloven indsættes en bestemmelse, der indebærer, at sager om valg af afsoningsinstitution, sager om overførsel til anden afsoningsinstitution eller afdeling i en afsoningsinstitution og sager om udelukkelse fra fællesskab ikke er undergivet aktindsigt.

Flertallets forslag er, som det fremgår af afsnit i ovenfor, en følge af den konstaterede uheldige udvikling i afsoningsinstitutionerne, hvor en mindre gruppe indsatte, bl.a. i kraft af tilhørsforhold til bestemte grupper, har skabt sig en magtposition, som de har udnyttet på en måde, der har forringet de medindsattes afsoningsforhold i en sådan grad, at det er nødvendigt, at der træffes modforholdsregler heroverfor. Ud fra mere overordnede hensyn, herunder retsbeskyttelsesheshensyn, har flertallet, som det fremgår af foranstående, ikke fundet at kunne foreslå mere vidtgående indskrænkninger af strafafsoneres aktindsigt.

- 29 -

Mindre tallet har sammenlignet flertallets forslag, der på et begrænset område er en tilbagevenden til en gennem mange år før 1987 gældende retstilstand, med gennemførelse af straffesager ved hjælp af anonyme vidner og tilsvarende bevismateriale. Flertallet må tage afstand fra denne sammenligning. Der er juridisk tale om vidt forskellige situationer og afgørelser.

Flertallet finder, at dets forslag bør ledsages af en bestemmelse om, at forvaltningslovens regler vedrørende indholdet af begrundelsen for en afgørelse, jf. § 24, stk. 1, 2. pkt., og stk. 2, ikke gælder i sager, hvor der efter forslaget ikke er aktindsigt. Baggrunden for flertallets opfattelse er, at det uden udtrykkelige bestemmelser herom kan give anledning til tvivl, i hvilket omfang en afgørelse f.eks. om overførsel fra åbent til lukket fængsel skal begrundes, når der efter forslaget ikke er aktindsigt i den pågældende sag.

Flertallet forudsætter i øvrigt, at der udvises særlig opmærksomhed ved vurderingen af troværdigheden af de oplysninger, der indgår i de omhandlede sagstyper, således at det sikres, at afgørelser f.eks. om overførsel af stærke indsatte fra åbent til lukket fængsel ikke træffes på et urigtigt grundlag. Det indebærer, at rigtigheden af de oplysninger, der f.eks. gives af medindsatte om trussels- eller voldsepisoder, efter omstændighederne skal søges bekræftet f.eks. ved personalets observationer.

De sagstyper, hvor aktindsigten efter flertallets forslag skal afskæres, er omfattet af udtrykket "inden for strafferetsplejen" i offentlighedslovens § 2, stk. 1, og således som udgangspunkt undtaget fra aktindsigt for andre end sagens parter, jf. pkt. 2.2. ovenfor. Der findes derfor ikke grundlag for at foreslå ændring af reglerne i offentlighedsloven. Efter flertallets opfattelse er der heller ikke anledning til at foreslå ændringer i offentlighedslovens § 13, stk. 1, nr. 3, der tager sigte på tilfælde, hvor f.eks. akterne i en sag om anbringelse eller overførsel af den dømte udlånes til brug ved behandlingen af en sag uden for strafferetsplejen.

Flertallet foreslår herefter, at der som 2. pkt. i forvaltningslovens § 9, stk. 3, indsættes en bestemmelse med følgende ordlyd:

- 30 -

§ 9. ....

Stk. 2. ....

Stk. 3. (Bestemmelserne i dette kapitel gælder ikke sager om strafferetlig forfølgning af lovovertrædelser, jfr. dog § 18.) 1 forbindelse med fuldbyrdelse af frihedsstraf gælder bestemmelserne heller ikke sager om valg af afsoningsinstitution, sager om overførsel til anden afsoningsinstitution eller til afdeling i en afsoningsinstitution og sager om udelukkelse fra fællesskab.

Endvidere foreslås § 24, stk. 3, affattet således:

> *§ 24. ....*
>
> *Stk. 2. ....*
>
> *Stk. 3. § 24, stk. 1, 2. pkt., og stk. 2, gælder ikke i de sager, der er nævnt i § 9, stk. 3, 2. pkt. Begrundelsens indhold kan i øvrigt begrænses i det omfang, hvori partens interesse i at kunne benytte kendskab til denne til varetagelse af sit tarv findes at burde vige for afgørende hensyn til den pågældende selv eller til andre private eller offentlige interesser, jf. § 15.11*

Forslaget om ændring af forvaltningslovens § 9, stk. 3, medfører, at der ikke er aktindsigt for parten i de typer af sager i forbindelse med fuldbyrdelsen af frihedsstraf, der opregnes i bestemmelsen. Straffelovrådet forudsætter dog, at der efter omstændighederne kan gives aktindsigt i det omfang, hvorken private eller offentlige interesser taler imod ("meroffentlighedsprincippet"). For andre sager - herunder sager om disciplinærstraf gælder fortsat forvaltningslovens § 9, stk. 1. Det indebærer, at der som udgangspunkt er aktindsigt i sådanne sager, men at aktindsigten kan begrænses efter en konkret vurdering, jf. bl.a. forvaltningslovens § 15, stk. 1, nr. 3. 1 det omfang materiale fra sager, der er omfattet af den foreslåede bestemmelse i § 9, stk. 3, 2. pkt., indgår i andre sager, hvor den pågældende er part, vil adgangen til aktindsigt ligeledes kunne begrænses efter reglen i forvaltningslovens § 15, stk. 1, nr. 3.

For så vidt angår anmodning om aktindsigt fra andre end sagens parter, gælder offentlighedslovens § 2, stk. 1, uændret. Det indebærer, at der ikke er aktindsigt i konkrete sager om straffuldbyrdelse. Indgår oplysninger fra sådanne sager i sager uden for strafferetsplejen, kan oplysningerne efter omstændighederne undtages fra aktindsigt efter en konkret vurdering, jf. offentlighedslovens § 13, stk. 1, nr. 3.

- 31 -

Udtrykket sager "I forbindelse med fuldbyrdelse af frihedsstraf,, indebærer, at forslaget alene omfatter sager vedrørende personer, der afsoner, skal afsone eller har afsonet frihedsstraf. Forslaget om begrænsning af retten til aktindsigt omfatter således bl.a. ikke sager vedrørende varetægtsarrestanter, jf. herved retsplejelovens § 770 og § 775, og forvaringsdømte, jf. straffelovens § 70. Det bemærkes i den forbindelse, at Straffelovrådet ikke er anmodet om at tage stilling til spørgsmålet om andre personers adgang til aktindsigt. Sager vedrørende varetægtsarrestanter og andre er således fortsat undergivet de nugældende regler om aktindsigt.

Forslaget om ændring af forvaltningslovens § 24, stk. 3, indebærer, at afgørelser i de typer af sager, der er undtaget fra aktindsigt efter forslagets § 9, stk. 3, 2. pkt., f.eks. afgørelser om overførsel af en indsat fra åbent til lukket fængsel, for så vidt angår begrundelsen alene skal indeholde en henvisning til de retsregler, i henhold til hvilke afgørelsen er truffet, jf. forvaltningslovens § 24, stk. 1, 1. pkt.

Om forslaget henvises i øvrigt til flertallets lovudkast, der er optaget som bilag 1 til udtalelsen.

7. Mindretallets udtalelse (Jørgen Bang og Vagn Greve)

Straffelovrådet har ved sine drøftelser konstateret, at alle de nævnte eksempler på behov for undtagelse af partsaktindsigt allerede er omfattet af begrænsningerne i forvaltningslovens § 15. Allerede af den grund ses der intet behov for at foretage en lovændring.

I den forbindelse må det også tillægges betydelig vægt, at der bør være et særligt højt niveau for retssikkerhedsgarantier i sager, der vedrører frihedsberøvelser. Efter den foreslåede regel skal aktindsigt i nogle af de allermest indgribende administrative afgørelser generelt have karakter af en nådesakt fra administrationens side. Det er et så betydeligt tilbageskridt, at der må kræves et klart dokumenteret behov for sådanne restriktioner, hvis de skal indføres. Og en sådan dokumentation foreligger ikke.

- 32 -

Situationen har en åbenbar lighed med de tilfælde, som man gentagne gange har drøftet i snart mange år, hvor spørgsmålet er, om der bør kunne gennemføres straffesager ved hjælp af anonyme vidner og tilsvarende bevismateriale. Dette er som bekendt forbudt i dansk retspleje. Ikke mindst sagerne om disciplinærstraf minder til forveksling om straffesager.

Eftersom der i Straffelovrådet er enighed om, at disciplinærstraffesager ikke skal være omfattet af begrænsningerne, er der ingen grund til at uddybe dette.

Det fælles for de tre typer af sager, som Straffelovrådets flertal foreslår unddraget fra partsaktindsigt og begrundelse er, at der er tale om meget betydelige indgreb. Der er ikke blot tale om, at en person anbringes under de ringere forhold i de lukkede fængsler end i de åbne, men også at en række dertil knyttede retspositioner, f.eks. udgang, påvirkes af anbringelsesstedet. Anbringelse i enrum på ubestemt tid er klart meget byrdefuldt i forhold til den almindelige anbringelse i fællesskab og i almindelighed meget mere belastende end den korte og tidsbegrænsede anbringelse i strafcelle. Selv om disse administrative afgørelser ikke formelt set har karakter af disciplinærstraffe, er de reelt væsentligt mere bebyrdende end de eksisterende disciplinærstraffe (i praksis bøder og ganske kortvarige anbringelser i strafcelle). Allerede af den grund må de almindelige retsgarantier i forbindelse med den administrative behandling af disse spørgsmål være mindst lige så betryggende som de retsgarantier, der skal opfyldes ved de formelle disciplinærstraffe.

Som det klart fremgår af det foranstående, herunder flertallets begrundelse for dets forslag, er afgørelsesgrundlaget i disse tilfælde endvidere af ganske samme karakter som grundlaget for anvendelse af de alvorlige disciplinærstraffe (vold, trusler m.m. mod ansatte og medindsatte).

Det er således ren formalisme uden dækning i virkeligheden, når disse tre afgørelsestyper ikke behandles som de disciplinærstraffe, som de reelt er.

Hovedparten af argumentationen fra Straffelovrådets flertal består i gengivelse af opfattelser fra kriminalforsorgen om stærke

---

- 33 -

fangers forhold i afsoningsinstitutionerne. Samtidig foreligger det oplyst, at der nu vil blive oprettet særlige afsoningsafdelinger for denne gruppe og gennemføres lettere adgang til overførsel hertil. Det gør det yderligere vanskeligt at forstå, at der skal indføres så kraftige restriktioner for alle fanger.

Når der henvises til muligheden for anvendelse af meroffentlighed ved "pæne fanger", er det lidet overbevisende. Hvis der kurant gives meroffentlighed, er der præcis de samme grunde for konkret mistanke hos den pågældende indsatte om baggrunden for nægtelse i disse afslagssager, som man ovenfor har ønsket at undgå.

Det må yderligere erindres, at de her omhandlede oplysninger i en stor del af tilfældene forudsættes at komme fra medindsatte. Hvor de anonyme vidner i straffesager er blevet forsvaret med, at de ofte vil være tilfældige borgere, der har overværet rockeroverfald eller lignende, og som ikke tør afgive forklaring, så er der al grund til at tro, at nogle af de medindsatte I som fremkommer med oplysninger af denne art om andre strafafsonere, ikke er neutrale borgere, som blot ønsker, at retfærdigheden skal ske fyldest. Betænkeligheden ved brug af anonyme vidner er derfor betydeligt større på straffuldbyrdelsesområdet end på nogle af de områder, der i den offentlige debat er blevet fremstillet som typetilfælde for brug af anonyme vidner i straffesager.

Hvis oplysningerne kommer fra ansatte i politiet eller kriminalforsorgen, må det være en åbenbar tjenestepligt, at de lægger navn til deres informationer.

Spørgsmålet er kort sagt, om man i rettssamfund kan have et system, hvor der iværksættes betydelige indgreb mod en person, som holdes i uvidenhed om grundlaget. Den første forudsætning for et sådant system er, at samfundet og de ramte i stedet har eller bør have tilstrækkelig tillid til, at administrationen fungerer upartisk m.m. Selv om denne forudsætning faktisk er til stede, vil det imidlertid ofte være umuligt for den person, som rammes af indgrebet, at vide, hvad han eller hun skal afkræfte. Selv om han eller hun måtte have klare beviser for, at beslutningsgrundlaget er fejlagtigt, vil det være umuligt for ham eller hende at producere dem, når beslutningsgrundlaget ikke kendes. Det vil blive en kafkask proces.

- 35 -

BILAG 1

U D K A S T
til
lov om ændring af forvaltningsloven

§ 1

I forvaltningsloven, jf. lov nr. 571 af 19. december 1985, som ændret ved § 2 i lov nr. 347 af 6. juni 1991, foretages følgende ændringer:

1. I § 9. stk. 3. indsættes som 2. pkt.:

> *"I forbindelse med fuldbyrdelse af frihedsstraf gælder bestemmelserne heller ikke sager om valg af afsoningsinstitution, sager om overførsel til anden afsoningsinstitution eller afdeling i en afsoningsinstitution og sager om udelukkelse fra fællesskab."*

2. § 24. stk. 3. affattes således:

> *"§ 24, stk. 1, 2. pkt., og stk. 2, gælder ikke i de sager, der er nævnt i § 9, stk. 3, 2. pkt. Begrundelsens indhold kan i øvrigt begrænses i det omfang, hvori partens interesse i at kunne benytte kendskab til denne til varetagelse af sit tarv findes at burde vige for afgørende hensyn til den pågældende selv eller til andre private eller offentlige interesser, jf. § 15."*

§ 2

Loven træder i kraft den ...

Stk. 2. Forvaltningslovens § 9, stk. 3, 2. pkt., som affattet ved denne lovs § 1, nr. 1, gælder for dokumenter, der udarbejdes efter lovens ikrafttræden.

Bemærkninger til forslagets enkelte bestemmelser

Til § 1

Til nr. 1

Efter forvaltningslovens § 9, stk. 1, kan den, der er part i en sag, hvori der er eller vil blive truffet afgørelse af en forvaltningsmyndighed, forlange at blive gjort bekendt med sagens dokumenter. Denne bestemmelse omfatter også sager om straffuldbyrdelse.

Efter forvaltningslovens § 15, stk. 1, nr. 3, kan retten til aktindsigt imidlertid begrænses, i det omfang partens interesse i at kunne benytte kendskab til sagens dokumenter til varetagelse af sit tarv findes at burde vige for afgørende hensyn til den pågældende selv eller til andre private eller offentlige interesser, herunder forebyggelse, opklaring og forfølgning af lovovertrædelser, straffuldbyrdelse og lignende samt beskyttelse af sigtede, vidner eller andre i sager om strafferetlig eller disciplinær forfølgning.

Ved forslagets § 1, nr. 1, indføjes som 2. pkt. i forvaltningslovens § 9, stk. 3, en bestemmelse, der afskærer partens ret til aktindsigt i visse typer af sager i forbindelse med straffuldbyrdelsen. Det drejer sig om sager om valg af afsoningsinstitution og overførsel til anden afsoningsinstitution eller afdeling i en afsoningsinstitution og sager om udelukkelse fra fællesskab.

Forslaget indebærer, at der ikke er aktindsigt for parten i de typer af sager, der opregnes i bestemmelsen, f.eks. en sag om overførsel af den indsatte fra åbent til lukket fængsel eller fra fængsel til arresthus eller til en af de separate afdelinger, der etableres i tilknytning til to arresthuse, men at der efter omstændighederne kan gives aktindsigt i det omfang, hverken private eller offentlige interesser taler imod (meroffentlighedsprincippet) .

At der ikke er aktindsigt, medfører også, at en anmodning om

---

aktindsigt kan afslås uden nærmere begrundelse, idet der alene skal henvises til den foreslåede bestemmelse. Om begrundelse af afgørelsen i hovedsagen, f.eks. en sag om overførsel fra åbent til lukket fængsel, henvises til bemærkningerne nedenfor til forvaltningslovens § 24, stk. 3, som affattet ved forslagets § 1, nr. 2.

For andre typer af sager om straffuldbyrdelse gælder fortsat forvaltningslovens § 9, stk. 1. Det indebærer, at der som udgangspunkt er aktindsigt i sådanne sager, men at aktindsigten bl.a. kan begrænses, i det omfang betingelserne herfor i forvaltningslovens § 15, stk. 1, nr. 3, efter en konkret vurdering er opfyldt. Som eksempel kan nævnes sager om disciplinærstraf og udsættelse eller afbrydelse af straffuldbyrdelsen.

Forslaget om begrænsning af retten til aktindsigt retter sig alene mod sager vedrørende personer, der afsoner eller skal afsone frihedsstraf. Forslaget omfatter således bl.a. ikke sager vedrørende varetægtsarrestanter, jf. herved retsplejelovens § 770 og § 775, og forvaringsdømte, jf. straffelovens § 70. Sådanne sager er således fortsat undergivet de nugældende regler om aktindsigt.

Udtrykket "sager... om" i forvaltningslovens § 9, stk. 3, 2. pkt., som affattet ved forslagets § 1, nr. 1, udelukker ikke, at oplysninger fra en sag af den nævnte type indgår i en sag uden for dette område, f.eks. i socialforvaltningens sag om hjælpeforanstaltninger efter bistandsloven til den pågældendes børn. I sådanne tilfælde er der imidlertid fortsat mulighed for efter omstændighederne at undtage oplysninger af den omhandlede karakter fra aktindsigt i medfør af forvaltningslovens § 15, stk. 1, nr. 3. Spørgsmålet kan i øvrigt næppe antages at have større praktisk betydning. Det skyldes, at det f.eks. i en sag som den ovenfor nævnte er kriminalforsorgens oplysninger om den pågældendes sociale situation, der er relevante for socialforvaltningen, og ikke oplysninger af den karakter, der undtages fra aktindsigt af hensyn til straffuldbyrdelsen.

I det omfang oplysninger fra de sager, der nævnes i § 9, stk. 3, 2. pkt., eventuelt indgår i andre sager i forbindelse med straffuldbyrdelsen, må spørgsmålet om aktindsigt ligeledes vurderes efter reglen i forvaltningslovens § 15, stk. 1, nr. 3.

Det må endvidere tages i betragtning, at forslagets formål er at modvirke, at indsatte udsættes for overgreb fra medindsattes side under straffuldbyrdelsen. Forslaget sigter derimod ikke på at indføre et generelt forbud mod aktindsigt i oplysninger af den omhandlede karakter.

Ved forslagets § 1, nr. 1, gøres ingen ændring i offentlighedslovens regler. For så vidt angår anmodning om aktindsigt fra andre end sagens parter, gælder således offentlighedslovens § 2, stk. 1, 1. pkt., uændret. Efter denne bestemmelse omfatter offentlighedsloven ikke sager inden for strafferetsplejen. Det indebærer, at der ikke er aktindsigt i konkrete sager om straffuldbyrdelse.

Indgår oplysninger fra sådanne sager i sager uden for strafferetsplejen, kan oplysningerne som hidtil efter omstændighederne undtages efter en konkret vurdering i medfør af offentlighedslovens § 13, stk. 1, nr. 3. Efter denne bestemmelse kan retten til aktindsigt begrænses i det omfang, det er nødvendigt til beskyttelse af væsentlige hensyn til forebyggelse, opklaring og forfølgning af lovovertrædelser, straffuldbyrdelse og lignende samt beskyttelse af sigtede, vidner eller andre i sager om strafferetlig eller disciplinær forfølgning.

Til nr. 2

Efter forvaltningslovens § 24, stk. 1, skal en begrundelse for en afgørelse indeholde en henvisning til de retsregler, i henhold til hvilke afgørelsen er truffet. I det omfang afgørelsen efter disse regler beror på et administrativt skøn, skal begrundelsen endvidere angive de hovedhensyn, der har været bestemmende for skønsudøvelsen. Begrundelsen skal om fornødent også indeholde en kort redegørelse for de oplysninger vedrørende sagens faktiske omstændigheder, som er tillagt væsentlig betydning for afgørelsen, jf. § 24, stk. 2.

Forslaget indebærer, at begrundelsen af afgørelser i sager, der efter forvaltningslovens § 9, stk. 3, 2. pkt., som affattet ved forslagets § 1, nr. 1, er undtaget fra aktindsigt, f.eks. afgørelser om overførsel af en indsat fra åbent til lukket fængsel, alene skal indeholde en henvisning til de retsregler, i henhold til hvilke afgørelsen er truffet, jf. forvaltningslovens § 24,

---

stk. 1, 1. pkt. Forslaget afviger herved fra den nugældende ordning, hvorefter begrundelsens indhold kan begrænses efter en konkret vurdering, jf. forvaltningslovens § 24, stk. 3. Forslaget udelukker ikke, at der i sager omfattet af § 9, stk. 3, 2. pkt., jf. forslagets § 1, nr. 1, efter omstændighederne kan gives en nærmere begrundelse for afgørelsen. Der sigtes her f.eks. til tilfælde, hvor der er givet aktindsigt i sagen efter meroffentlighedsprincippet, jf. bemærkningerne ovenfor til § 9, stk. 3, 2. pkt., i forslagets § 1, nr. 1.

Til § 2

Forslagets § 2 indeholder ikrafttrædelses- og overgangsbestemmelser. Forslaget indebærer, at den nye regel om begrundelse har virkning for afgørelser, der træffes efter lovens ikrafttræden. Med hensyn til undtagelsen af sager fra aktindsigt er det i § 2, stk. 2, udtrykkeligt angivet, at reglen finder anvendelse på dokumenter, der udarbejdes efter lovens ikrafttræden. For ældre sager om overførsel m.v. gælder således de hidtidige regler om partsaktindsigt.

Bilag 2

JUSTITSMINISTERIET

Direktoratet for Kriminalforsorgen

Organiserede kriminelle og aktindsigt.

I medfør af forvaltningslovens § 9 har den, der er part i en sag, hvori der er eller vil blive truffet afgørelse af en forvaltningsmyndighed, ret til at blive gjort bekendt med sagens dokumenter. Denne bestemmelse modificeres af § 15, hvoraf det fremgår, at retten til aktindsigt kan begrænses, i det omfang partens interesse i at kunne benytte kendskab til sagens dokumenter til varetagelse af sit tarv findes at burde vige for afgørende hensyn til den pågældende selv eller andre private eller offentlige interesser, herunder forebyggelse, opklaring og forfølgning af lovovertrædelser, straffuldbyrdelse og lignende samt beskyttelse af sigtede, vidner eller andre i sager om strafferetlig eller disciplinær forfølgning. Anvendelsen af undtagelsesbestemmelsen beror således på en afvejning af forskellige interesser, og det kan på forhånd være vanskeligt med sikkerhed at gå ud fra, at aktindsigt ikke kan komme på tale.

Adgangen til aktindsigt afstedkommer vanskeligheder, fordi rockerne i vid udstrækning påberåber sig denne ret, og dette skaber frygt for efterfølgende repressalier over for "angivere", vidner eller andre implicerede i sagen. Det er endvidere hævdet, at rockerne systematisk registrerer oplysninger, som de er kommet i besiddelse af via aktindsigt, med henblik på en samlet fremstilling af offentlige myndigheders viden om gruppernes aktiviteter.

For kriminalforsorgen giver retten til aktindsigt anledning til problemer i følgende situationer:

Anbringelsessager.

Direktoratet for Kriminalforsorgen træffer i medfør af cirkulære af 29. august 1983 om anbringelse af personer, der er idømt frihedsstraf eller forvaring, afgørelse om afsoningssted ("anmeldelse"). Forud for denne afgørelse modtager

---

direktoratet anmeldelsessagen fra politiet, der på et skema har mulighed for at tilkendegive, om den domfældte er egnet til afsoning i åbent fængsel m.v. Der er ligeledes adgang til på skemaet at anføre forhold vedrørende domfældte, der er relevante for valget af afsoningssted. Igennem flere år har det været kriminalforsorgens ønske på dette skema at modtage oplysning om eventuelle rockertilhørsforhold m.v., hvilket der har været almindelig enighed om relevansen af. Rigspolitichefen har således indskærpet over for politikredsene, at disse oplysninger skal påføres anmeldelsesskemaet, men erfaringen har vist, at dette kun uhyre sjældent sker. Som forklaring angives frygt for, at domfældte i forbindelse med et ønske om aktindsigt vil blive gjort bekendt med politiets påtegning på skemaet og især de for politiets påtegning tilgrundliggende oplysninger.

Som følge heraf får Direktoratet for Kriminalforsorgen kun oplysning om eventuelt rockertilhørsforhold, såfremt dette fremgår af domsudskriften eller på anden måde af sagen.

En arbejdsgruppe under Direktoratet for Kriminalforsorgen har foreslået en forbedret anmeldelsesprocedure, der bl.a. indebærer et forbedret samarbejde med politiet, og at et rockertilhørsforhold i sig selv taler for anbringelse i lukket fængsel.

Intern placering i fængslet.

I forbindelse med oprettelsen af afdeling B III i Statsfængslet i Vridsløselille tilkendegav Lovafdelingen, at en beslutning om at anbringe enkelte indsatte på en bestemt afdeling, hvortil der er knyttet nogle særlige regler, må opfattes som en afgørelse i forvaltningslovens forstand. Som følge heraf havde de indsatte, der blev placeret på afdeling B III, ret til aktindsigt i medfør af forvaltningsloven. Denne aktindsigt blev begrænset under henvisning til § 15, stk. 1, nr. 3, således at der ikke af den meddelte aktindsigt fremgik navne eller episoder, der gjorde det muligt at identificere "angivere" m.fl.

På grund af ønsket om fuldstændig anonymitet for "meddelerne"

---

blev der foretaget destruktion af det materiale, der lå til grund for oprettelsen af afdeling B III.

Det var anstaltens opfattelse, at der ikke kunne sikres fuldstændig anonymitet, hvis der ikke blev foretaget destruktion. Der er efterfølgende tilvejebragt opbevaringsmuligheder, der er så sikre, at destruktion af materiale fremover formentlig ikke bliver påkrævet.

Disciplinærsager.

De indsatte i kriminalforsorgens institutioner kan ikendes disciplinærstraf i medfør af Justitsministeriets bekendtgørelse af 21. juni 1973 om fuldbyrdelse af frihedsstraf. Som disciplinærstraf anvendes bøde og strafcelle (udelukkelse fra fællesskab).

Det er ikke kriminalforsorgens indtryk, at indsatte med tilknytning til rockergrupper i særlig grad gør sig skyldige i disciplinærovertrædelser. Det er også meget vanskeligt for kriminalforsorgen at danne sig overblik over, i hvilket omfang personer med tilknytning til rockergrupper fortsætter kriminelle aktiviteter under afsoningen. Det er imidlertid kriminalforsorgens opfattelse, at disse personer i særlig grad undgår disciplinærstraf, fordi ingen medindsatte tør afgive forklaring i forbindelse med disciplinæroffhøring. Det er kriminalforsorgens opfattelse, at denne personkreds ikke sjældent er i stand til at styre medindsatte uden selv i nævneværdig grad at udøve fysisk vold, idet deres "terrorimage" udgør en fuldt tilstrækkelig motivationsfaktor.

Risikoen for repressalier betyder, at kriminalforsorgen kun modtager oplysninger fra medindsatte til rockere, hvis der stilles absolut garanti for anonymitet. Dette skisma illustrerer - i det små - den tilsvarende problemstilling vedrørende anonyme vidner i straffesager.

Overførselssager.

I medfør af direktoratets cirkulære af 29. august 1983 om bl.a. overførsel af indsatte mellem kriminalforsorgens

---

institutioner kan indsatte i åben anstalt overføres til lukket anstalt, hvis fortsat ophold i den åbne anstalt er åbenbart utilrådeligt, og denne bedømmelse helt eller delvist beror på groft disciplinært forhold eller andre beviselige forhold fra den indsattes side, som viser enten, at den pågældende ikke kan tilpasse sig forholdene i den åbne anstalt, herunder hvis der skønnes at være fare for undvigelse, eller at der er risiko for uheldig indflydelse på medindsatte.

Det er kriminalforsorgens erfaring, at det på grund af medindsattes frygt for repressalier kan være overordentligt vanskeligt at efterleve beviskravet i overførselssager om rockere. Der vil således typisk være tale om oplysninger fra medindsatte, der er så skræmt, at de ikke på nogen måde vil stå ved de oplysninger, som de har givet personalet om en rockers adfærd i det åbne fængsel. Overførselssagerne bliver derfor ofte nødlidende i bevismæssig henseende.

En arbejdsgruppe under Direktoratet for Kriminalforsorgen har foreslået, at reglerne om overførsel fra åbent til lukket fængsel ændres, således at det bliver muligt at overføre, hvis der foreligger "bestemte grunde til at antage, at den indsatte på utilbørlig måde har tvunget eller på andre måder har fået medindsatte til at gøre, tåle eller undlade noget, og overførsel er påkrævet for at forhindre den indsatte i at begå forhold af denne karakter".

Sammenfattende er det kriminalforsorgens opfattelse, at forvaltningslovens regler om aktindsigt i vid udstrækning betyder, at man ikke får tilstrækkelige informationer fra politiet, medindsatte og andre.

Som følge af ovenstående kunne der stilles forslag om en ændring af forvaltningsloven, således at der som udgangspunkt ikke er aktindsigt i sager om straffuldbyrdelse, men at der kan gives aktindsigt, såfremt det anses for ubetænkeligt af hensyn til private eller offentlige interesser. I sager om disciplinærstraf og overførsel til lukket institution, hvor der herefter ikke gives aktindsigt, beskyttes den indsatte af reglerne om administrativ rekurs og af adgangen til at indbringe sagen for Folketingets Ombudsmand.

Bilag 4 -
Notat af d. 25. august 1997 med bilag fra Direktoratet for Kriminalforsorgen om de &oshash;konomiske og administrative konsekvenser af forslagene i betænkning om lov om fuldbyrdelse af straf.

JUSTITSMINISTERIET
Direktoratet for Kriminalforsorgen
1. afdeling

Den 25. august 1997

NOTAT
om de økonomiske og administrative konsekvenser af forslagene i betænkning om lov om fuldbyrdelse af straf.

1. I notat af 14. maj 1996 blev det vurderet, at Kriminalforsorgens merudgifter ved et forventet årligt antal domstolsprøvelser på knapt 1300 sager med mundtlig retsforhandling ville være på ca. 40 årsværk, svarende til ca. 10,5 mio. kr., samt transportudgifter mv. på ca. 2 mio. kr. Ved mundtlig retsforhandling i halvdelen af sagerne kunne udgiftsskønnet samlet reduceres med ca. 5 mio. kr.

2. Straffelovrådet har i foråret 1997 opstillet tre nye modeller for domstolsprøvelser Direktoratet for Kriminalforsorgen har foretaget et skøn over, hvor mange sager, der kan forventes indbragt for domstolene, hvis der bliver mulighed for at indbringe klagerne for retten i henhold til de tre forskellige modeller. Skønnet over antallet af klager inden for de enkelte sagskategorier er vedlagt som bilag. Skønnet er beheftet med stor usikkerhed, navnlig fordi det er uvist, i hvilket omfang adgangen til at indbringe klagen for domstolene vil påvirke de indsattes tilbøjelighed til at klage.

Direktoratets skøn er bl.a. baseret på en undersøgelse af, hvor mange af de forskellige sagskategorier, der i en 2 måneders periode er påklaget til Direktoratet for Kriminalforsorgen efter de bestående regler. Herudover er der ved skønnet taget hensyn til, hvor indgribende afgørelser, der er tale om. For eksempel er det lagt til grund, at en stor del af de afgørelser, der vedrører afslag på prøveløsladelse og genindsættelse som følge af vilkårsovertrædelse, vil blive indbragt for domstolene. Disse afgørelser, der begge vedrører udstrækningen af straffetiden, beror i høj grad på en skønsmæssig vurdering af risikoen for recidiv, og direktoratet anser det for sandsynligt, at en stor del af de indsatte vil benytte en mulighed for at få efterprøvet dette skøn ved domstolene.

Det er direktoratets opfattelse, at skønnet over det forventede antal klagesager er realistisk, når henses til, at de indsatte ved at benytte en enkel adgang til domstolsprøvelse vil have "alt at vinde og intet at tabe". Direktoratet anser det for sandsynligt, at adgangen til at få indbragt afgørelsen for en uvildig instans vil øge de indsattes tilbøjelighed til at klage navnlig over de særligt indgribende afgørelser.

Med hensyn til ressourceforbruget ved de enkelte sager er beregningerne baseret på en antagelse af, at størstedelen af klagerne vil blive rejst af indsatte med længere straffe, hvor det ikke sjældent vil være nødvendigt at transportere og fremstille de indsatte i retten. Det er endvidere lagt til grund, at der i vekslende omfang vil være behov for at indkalde fængselspersonale til afgivelse af vidneudsagn i retten.

3. Det er vurderet, at model 1 vil medføre 1.045 klagesager, model 2 610 klagesager og model 3 945 klagesager. På den baggrund er der foretaget nye beregninger over de økonomiske konsekvenser for Kriminalforsorgen ved gennemførelse af de forskellige modeller. Ved beregningerne er følgende forudsætninger lagt til grund (svarende til forudsætningerne for de hidtidige beregninger):

Der skal til forberedelse af hver sag anvendes ca. 15 timer. Heri er medregnet timeforbruget til skrivning mv. Til gennemførelse af retsmøder i Storkøbenhavn (1/4 af sagerne) forventes gennemsnitlig anvendt op til 4 timer pr. sag, incl. transporttid. Til retsmøder uden for Storkøbenhavn (3/4 af sagerne) forventes anvendt en hel dag, svarende til 7,4 timer. Ved hvert retsmøde skal der indkaldes medarbejdere som vidner, ligesom der skal bruges personale til transport og bevogtning. Personaleforbruget fra fængslerne forventes at blive op til ca. 4 medarbejdere pr. retsmøde. Ca. 1/5 af sagerne forventes at blive kæret til landsretten.

Lægges disse forudsætninger til grund, kan følgende oversigt opstilles:

ALLE BEH. MDT.	FORBEREDELSE	RETSMØDE	KÆRE	I ALT	årsværk	pris
JURISTER	13.063	6.845	1.728	21.635	11	3.935.678
SKRIVEPERSONALE	2.090		418	2.508	1	325.884
UNIFORMERET		21.457	6.186	27.644	17	5.026.133
I ALT				51.787	29	9.287.695
ANTAL ÅRSVÆRK					29	
ANTAL SAGER:	1.0451					
1/2 BEH. MIDT.	FORBEREDELSE	RETSMØDE	KÆRE	I ALT	årsværk	pris
JURISTER	13.063	3.422	1.073	17.558	9	3.193.976
SKRIVEPERSONALE	2.090		418	2.508	1	325.884
UNIFORMERET		10.729	3.093	13.822	8	2.513.067
I ALT				33.888	19	6.032.926
ANTAL ÅRSVÆRK					19	
ANTAL SAGER:	1.045					
ALLE BEH. MDT.	FORBEREDELSE	RETSMØDE	KÆRE	I ALT	årsværk	pris
JURISTER	11.813	6.190	1.562	19.565	10	3.559.058
SKRIVEPERSONALE	1.890		378	2.268	1	294.699
UNIFORMERET		19.404	5.594	24.998	15	4.545.164
I ALT				46.831	26	8.398.920
ANTAL ÅRSVÆRK					26	
ANTAL SAGER:	945					
1/2 BEH. MDT.	FORBEREDELSE	RETSMØDE	KÆRE	I ALT	årsværk	pris
JURISTER	11.813	3.095	970	15.878	8	2.888.332
SKRIVEPERSONALE	1.890		378	2.268	1	294.699
UNIFORMERET		9.702	2.797	12.499	8	2.272.582
I ALT				30.645	17	5.455.613
ANTAL ÅRSVÆRK					17	
ANTAL SAGER:	945					
ALLE BEH. MDT.	FORBEREDELSE	RETSMØDE	KÆRE	I ALT	årsværk	pris
JURISTER	7.625	3.996	1.009	12.629	7	2.297.381
SKRIVEPERSONALE	1.220		244	1.464	1	190.229
UNIFORMERET		12.525	3.611	16.137	10	2.933.915
I ALT				30.230	17	5.421.525
ANTAL ÅRSVÆRK					17	
ANTAL SAGER:	610					
1/2 BEH. MDT.	FORBEREDELSE	RETSMØDE	KÆRE	I ALT	årsværk	pris
JURISTER	7.625	1.998	626	10.249	5	1.864.426

http://www.statensnet.dk/betaenkninger/1201-1400/1355-1998/1355-1998_htm/hele.html[09-05-2014 22:37:22]

SKRIVEPERSONALE	1.220			244	1.464	1	190.229
UNIFORMERET			6.263	1.806	8.068	5	1.466.958
I ALT					19.781	11	3.521.612
ANTAL ÅRSVÆRK							
ANTAL SAGER:	610						

	antal	årsværk	lønsum	øvrige udgifter	udgift i alt
model 1	1.045 sager				
mundtlig i alle sager		29	9,3	1,5	10,8
mundtlig i halvdelen		19	6,0	1,0	7,0
model 2	610 sager				
mundtlig i alle sager		17	5,4	0,9	6,3
mundtlig i halvdelen		11	3,5	0,6	4,1
model 3	945 sager				
mundtlig i alle sager		26	8,4	1,3	9,7
mundtlig i halvdelen		17	5,5	0,9	6,4

Forudsætninger pr. sag:

Jurister:	Forberedelse ca. 1,5 dag:	12,5 timer
	Retsmøde Storkøbenhavn (1/4 af sagerne):	4,0 timer
	Retsmøde øvrige land (3/4 af sagerne):	7,4 timer
	Retsmøde kære København	4,0 timer
	Retsmøde kære øvrige land	7,4 timer
Skrivepersonale:		2,0 timer
Fængselspersonale (4 pers.):	Fængslets retskreds (2/3 af sagerne)	16,0 timer
	Anden retskreds (1/3 af sagerne)	29,6 timer
	Kære (1/3 af sagerne)	29,6 timer
	andel kære:	5

1/2 BEH. MDT.	FORBEREDELSE	RETSMØDE	KÆRE	I ALT	årsværk	pris
JURISTER	18938	4962	2592	26491	14	4.130.685
SKRIVEPERSONALE	3030		1010	4040	2	524.948
UNIFORMERET		15554	7474	23028	12	2.992.204
I ALT				53559	28	7.647.837
ANTAL ÅRSVÆRK				28		
				30		
ANTAL SAGER:	1515					

	antal	årsværk	lønsum	øvrige udgifter	udgift i alt
model 1	1.045 sager				
mundtlig i alle sager		29	9,3	1,5	10,8
mundtlig i halvdelen		19	6,0	1,0	7,0
model 2	610 sager				
mundtlig i alle sager		17	5,4	0,9	6,3
mundtlig i halvdelen		11	3,5	0,6	4,1
model 3	945 sager				
mundtlig i alle sager		26	8,4	1,3	9,7
mundtlig i halvdelen		17	5,5	0,9	6,4

		Model 1	Model 2	Model 3
1.	Straffetidsberegning § 14 el. § 16	15	15	15
2.	Anbringelse i arresthus § 21, stk. 3, nr. 1,2 el. 3	10	-	10
3.	Anbringelse i lukket fængsel § 22, stk. 3 el. 4, nr. 1	60	-	60
4.	Nægtelse af overførsel fra lukket til åbent fængsel § 24, stk. 1	80	-	80
5.	Overførsel fra åbent til lukket fængsel § 25, stk. 3, el. 4, nr. 1	40	-	40
6.	Nægtelse af overførsel fra arresthus til åbent fængsel § 27, stk. 1	5	-	5
7.	Overførsel fra åbent fængsel til arresthus § 28, stk. 1, nr. 1, 2 el. 3 el. stk. 2, j fr. § 25, stk .3	20	-	20
8.	Forbud mod offentliggørelse af bestemte artikler § 36, stk. 3	Meget fa	-	-
9.	Nægtelse af uledsaget udgang § 44	120	-	120
10.	Forbud mod besøg af nærmeste § 49 b	40	-	-
11.	Nægtelse af at have barn under 3 år hos sig § 50	5	-	-
12.	Tilbageholdelse af brev § 51, stk. 4 el. 5	5	5	5
13.	Begrænsning i kontakt til medierne § 55, stk. 2	10	-	-
14.	Tilbageholdelse af brev eller anden optegnelse § 56, stk. 6	5	-	-
15.	Enrumsanbringelse § 58	25	-	-
16.	Sikringscelle § 61	15	-	-
17.	Strafcelle § 62	25	25	25
18.	Konfiskation af genstande eller penge § 68	30	30	30
19.	Indeholdelse af erstatningsbeløb § 69	100	100	100
20.	Nægtelse af prøveløsladelse § 75	400	400	400
21.	Genindsættelse af en prøveløsladt § 82, stk. 4	25	25	25
22.	Indsættelse af en betinget benådet	25	25	25

	§ 84, jfr. § 82, stk. 4.			
23.	Nægtelse af erstatning § 194 (§ 102)	10	10	10
lalt		1045	610	945

Bilag 5 -
Notat af d. 7. oktober fra præsidenten for Østre Landsret om de økonomiske og administrative omkostninger afforslagene i betænkningen om lov om fuldbyrdelse af straf.

PRÆSIDENTEN FOR ØSTRE LANDSRET
Bredgade 59, 1260 København K.
Tlf.: 33 97 02 00 Fax.: 33 14 59 22

Den 07/10-97
J.nr.Ø.L- 38A-17/97
Init

Notat om de økonomiske og administrative omkostninger af forslagene i betænkningen om lov om fuldbyrdelse af straf.

Efter de seneste skøn anslås det af Kriminalforsorgen, at de tre modeller, der er under overvejelse i Straffelovrådet, vil medføre domstolsprøvelse i henholdsvis 1.045, 610 og 945 sager om året. Der er således tale om antal, der er betydeligt lavere end de tal, der hidtil er opereret med: 1.265 og 1.535 sager. Kriminalforsorgen anfører selv, at skønnene er forbundet med store usikkerhedsfaktorer. Det må formentlig antages, at de seneste tal i højere grad end de tidligere har karakter af minimalstørrelser, hvorfor domstolenes ressourcer meget muligt vil blive belastet mere end nedenfor anslået.

Alle sager indbringes for byret. Såfremt adgangen til kære til landsretten ikke begrænses, må det antages, at et meget betydeligt antal af sagerne - der ikke på forhånd kan antages at fa et for den indsatte tilfredsstillende resultat i mange tilfælde - vil blive kæret til landsretten, idet der ikke vil være modforestillinger mod sådan kære. Det anslås, at mindst 85% af sagerne i så fald vil blive indbragt for landsretten. Gøres kæreadgangen - bortset fra de mest indgribende sager - betinget af tilladelse fra Procesbevillingsnævnet, kan kærefrekvensen forsigtigt anslås til 20%.

Sagerne skønnes at ville fordele sig med 2/3 til Østre Landsrets kreds, 1/3 til Vestre Landsrets kreds.

Under de nævnte forudsætninger kan det opgøres, at byretterne og landsretterne vil blive belastet på følgende måde:

1. Byretterne.

Det må anslås, at en mundtlig forhandling i gennemsnit vil tage 2,5 á 3 timer (1/2 dag). For de sagers vedkommende, der vil blive afgjort på skriftligt grundlag, vil behandlingstiden blive noget mindre, men ikke nødvendigvis meget mindre, da det medfølgende materiale, herunder mappen med personlige oplysninger, i hvert fald jævnlig vil have et ikke ubetydeligt omfang. På denne baggrund skønnes der til de enkelte sager at ville medgå ca. 1/2 dag.

Byretsressourcerne vil således blive belastet med i alt 305 á 523 dage om året. Antallet af retsdage p.a. må antages at være 156. Dette medfører et behov for yderligere 2,0 á 3,3 byretsdommere med sekretærbistand.

Omkostningerne til en byretsdommer, sekretærbistand og generalomkostninger udgør 1.095.847 kr. p. a.

2. Landsretterne.

Det anslås, at den gennemsnitlige tid, der vil medgå til behandlingen af det ovenfor forudsatte begrænsede udsnit af sagerne, der vil kunne indbringes for landsretten, vil svare til ca. 6 gange den tid, der medgår til behandlingen af kriminelle kæremål. Det forudsættes herved, at 2/3 af sagerne vil blive behandlet mundtligt og 1/3 skriftligt.

Landsressourcerne vil således blive belastet med i alt 46 á 79 dage om året. Antallet af retsdage p.a. må antages at være 156. Dette medfører et behov for yderligere 0,3 á 0,5 landsretsafdelinger med dertil hørende kontormedarbejdere (2,5 personer) og generalomkostninger.

Omkostningerne til en landsretsafdeling udgør 3.169.475 kr. p.a.

3. Udgiften til beskikkede advokater.

Efter udkastets § 110, stk. 2, beskikker retten, såfremt den finder det fornødent, en advokat for den dømte, medmindre denne selv har antaget en sådan.

Advokaten vil blive honoreret efter samme principper som i almindelige straffesager. Det anslås herefter, at salæret gennemgående vil blive ca. 5.500 kr. for mundtligt behandlede sager og ca. 2.000 kr. for skriftligt behandlede sager, alt inclusive 1 fængselsbesøg af normal varighed. Disse beløb includerer ikke moms.

Hvis man for byrettternes vedkommende forudsætter, at 50 % af sagerne bliver behandlet mundtligt, og at der beskikkes en advokat i 50% af de øvrige tilfælde, anslås de samlede advokatomkostninger for byret til at blive ca. 2,0 á 3,1 mio. kr. excl. moms.

For landsretternes vedkommende gås ud fra advokatbeskikkelse i alle sager. De samlede advokatomkostninger anslås at ville udgøre ca. 2,7 á 4,5 mio. kr. excl. moms.

4. De samlede omkostninger

bliver ved det skønnede antal sager herefter

Antal sager	610	945	1045
Byretterne	2.142.521	3.319.152	3.670.385
+ advokatomkostninger	1.982.500	3.071.250	3.135.000
Landsretterne	929.510	1.439.978	1.592.356
+ advokatomkostninger	2.650.450	4.106.025	4.540.525
I alt	**7.704.981**	**11.936.405**	**12.938.266**

Underskrevet
Ziegler

Bilag 6
Rapport af 1994 fra Direktoratet for Kriminalforsorgen om anvendelsen af straffelovens § 49, stk. 2 - en undersøgelse af samtlige sager i perioden 1987-92 sammenholdt med udviklingen i 1993.

RAPPORT OM

ANVENDELSEN AF

STRAFFELOVENS

§ 49, STK. 2

- en undersøgelse af samtlige sager i perioden 1987-92 sammenholdt med udviklingen i 1993

Direktoratet for kriminalforsorgen
1994

Direktoratet for kriminalforsorgen
5. kontor
Klareboderne 1
1115 København K.
tlf. 33 11 55 00

INDHOLDSFORTEGNELSE

		SIDE
I	Indledning	3
a.	Straffelovens § 49, stk- 2.	3
b.	Om undersøgelsen	4
II	Anvendelse af straffelovens § 49, stk. 2	5
a. 1.	Indikation for § 49,2-anbringelse	5
	- misbrug	5

http://www.statensnet.dk/betaenkninger/1201-1400/1355-1998/1355-1998_htm/hele.html[09-05-2014 22:37:22]

	- ung alder	6
	- psykiske, fysiske, sociale grunde & udviklingshæmning	7
a.2.	Aldersfordeling	8
a. 3.	Kønsfordeling	8
a.4.	Sammenfattende om indikation	9
b. 1.	Anvendte institutionstyper	9
b.2.	Udviklingstendenser	10
e.l.	Gennemførelse af § 49,2-ophold	11
c.2.	Tilbagekaldelse af tilladelser til § 49,2-ophold	11
c. 3.	Om dommene	12
c. 4.	Status ved iværksættelse af § 49,2-foranstaltning	12
c.5.	Statsadvokathøringer	14
d.	Sammenfatning	15
III	Recidivundersøgelse	16
a.	Om undersøgelsen	16
b.	Sammenligning med andre undersøgelser	16
C.	Sammenfatning	19
IV	Resume og konklusion	19
	Tabeloversigt - side 22 - 32	21

I. INDLEDNING

Direktoratet for Kriminalforsorgen har med denne undersøgelse ønsket at beskrive anvendelsen af straffelovens § 49, stk. 2 med udgangspunkt i samtlige sager rejst i perioden 1987 - 92, samt at sammenholde resultatet af undersøgelsen med udviklingen i anvendelsen af straffelovens § 49, stk. 2 i 1993.

I. a. STRAFFELOVENS § 49, STK. 2.

"FINDES DET HENSIGTSMÆSSIGT PÅ GRUND AF DOMFÆLDTES ALDER, HELBREDSTILSTAND ELLER ANDRE SÆRLIGE OMSTÆNDIGHEDER KAN JUSTITSMINISTEREN BESTEMME, AT DEN PÅGÆLDENDE MIDLERTIDIGT ELLER FOR PESTEN AF STRAFFETIDEN SKAL OVERFØRES TIL HOSPITAL ELLER TIL EGNET HJEM ELLER INSTITUTION TIL SÆRLIG PLEJE ELLER FORSORG. "

Det juridiske grundlag for alternativ afsoning blev lagt med en lovændring i 1973. Der blev ikke på det tidspunkt fastsat nærmere regler for bestemmelsens anvendelsesområde, men det fremgår af forarbejderne, at man bl.a. har tænkt på situationer, hvor der på grund af den indsattes alder, legemlige svaghed, sindstilstand eller andre særlige forhold er åbenbare ulemper ved at lade den pågældende have ophold i et fængsel, og hvor man i den indsattes egen interesse og uden at komme i konflikt med strafanvendelsens formål bør anvende et andet institutionsmiljø end det fængselsmæssige,

Der viste sig efterfølgende behov for nærmere afklaring af forskellige tvivlsspørgsmål, og i 1978 udsendtes et cirkulære om § 49, 2-overførsel til psykiatrisk hospital. Det blev administrativt bestemt, at reglerne kunne anvendes analogt ved overførsler til andre institutioner. 1 1982 blev det afklaret, at overførsel til kriminalforsorgens pensioner faldt inden for bestemmelsens område. Samme år udsendtes en redegørelse vedrørende "foranstaltninger mod stofmisbrug i kriminalforsorgens anstalter og arresthuse og blandt den frie kriminalforsorgsklienter". Redegørelsen beskæftigede sig blandt andet med de betalingsmæssige forhold vedr. § 49,2-overførsler. I "At møde mennesket hvor det er

(Rapport fra Alkohol- og Narkotikarådets behandlingsudvalg. 1984) anbefaledes en udvidet anvendelse af retssystemets tvangsmidler - herunder alternativ afsoning.

Efter forhandlinger i 1983-84 besluttede socialministeriet, at bistandslovens regler vedr. dagnophold også kunne omfatte strafafsonere, og der opnåedes fra 1985 enighed om, at betalingsforpligtelsen skulle ligge hos de kommunale myndigheder. - Dog med en årlig overførsel på 2,5 mill. kr. fra justitsministeriet til bloktilskudspuljen som en kompensation for primærkommunernes forventede merudgifter i forbindelse med en udvidet anvendelse af alternativ afsoning.

Den 6. januar 1985 udsendtes et generelt cirkulære om bestemmelsens anvendelse. Dette førte til den ønskede øgede anvendelse, som den fremgår af tabel 1.

Folketinget har efterfølgende i debatter om indsatsen over for stofmisbrugere og unge lovovertrædere flere gange givet udtryk for, at man ønsker bestemmelsen anvendt i noget større omfang end hidtil. Kriminalforsorgen har tidligere skønnet, at mellem 200 og 300 fængselsdømte årligt har behov for alternativ afsoning. I dag vurderes behovet at ligge tæt på de 300 - bl.a. som følge af ændring af reglerne vedrørende 15-17 årige strafafsonere.

I betænkning nr. 1181/1989 om en lov om fuldbyrdelse af straf m.v. anbefales det, at man bevarer muligheden for alternativ afsoning og samtidig gennemfører administrative forenklinger med henblik på at øge antallet af anbringelser/overførsler.

Tilladelser i henhold til straffelovens § 49, stk. 2

§ 49.2 anbringelser	Kriminal-forsorgs-pension		Uden for kriminalforsorgen Psykiatrisk hospital		Komm /amtslig institution		I alt	
1978/80	-	-	2	25%	6	75%	8	100%
1981	-	-	2	40%	3	60%	5	100%
1982	13	76%	3	18%	1	6%	17	100%
1983	3	20%	5	33%	7	47%	15	100%
1984	13	52%	4	16%	8	32%	25	100%
1985	15	36%	7	16%	20	48%	42	100%
1986	3	31%	5	10%	29	59%	49	100%
1987	15	32%	-	-	32	68%	47	100%
1988	22	37%	-	-	38	63%	60	100%
1989	31	28%	-	-	79	72%	110	100%
1990	35	36%	1	1%	61	63%	97	100%
1991	39	37%	-	0%	67	63%	106	100%
1992	40	31%	2	2%	85	67%	127	100%
1997-92	182	33%	3	0%	362	66%	547	100%
1993	57	40%	1	1%	83	59%	141	100%

I b. OM UNDERSØGELSEN

Kriminalforsorgen har foretaget en statistisk undersøgelse af samtlige 547 § 49,2-placeringer i

perioden 1987-92.

Til belysning af om bestemmelsen anvendes i overensstemmelse med forudsætningerne, er der indsamlet oplysninger om de §49,2-overførtes persondata, den anførte begrundelse for overførslen, kriminalitetens art, dommens længde samt opholdstiden i alternativ afsoning. Der er oplysninger om, hvilke institutionstyper, der har været anvendt, ligesom det er registreret (fra 1991), om statsadvokaten har udtalt sig i sagen.

Til belysning af om der kan påvises positive resultater i forbindelse med alternativ afsoning, er der foretaget en recidivundersøgelse over årgangene 1987-89. Undersøgelsens hovedresultater kan ses i tabellerne, optrykt side 22 - 32. Hovedresultaterne vil blive kommenteret nedenfor.

II ANVENDELSE AF STRAFFELOVENS § 49, STK. 2

Alternativ afsoning forudsætter, at den dømte har et behandlingsbehov, som ikke kan tilgodeses under afsoning på sædvanlige vilkår.

Tabel 2 viser, hvilke begrundelser der har været tale om i undersøgelsesperioden. Her følger en uddybning af de anførte indikationers indhold.

II a.1. INDIKATION FOR § 49,2-ANBRINGELSE.

Misbrug: omfatter alkohol -, narkotika- og blandingsmisbrug.

Af tabel 2 og 2. 1. fremgår, at misbrugere af rusmidler tegner sig for en meget stor del af samtlige anbringelser. Andelen har svinget mellem 43 og 65% og udgør 57% (314 personer) af 6-årsperiodens tabeltal.

§ 49, stk. 2 blev indført i 1973, hvor man i de foregående år havde oplevet en voldsom stigning i ungdomsnarkomanien. Narkomanernes berigelseskriminalitet havde klar sammenhæng med deres misbrug. Udgangspunktet blev derfor, at behandling af motiverede narkomaner ville være mere kriminalitetsforebyggende end afsoning af fængselsstraf.

http://www.statensnet.dk/betaenkninger/1201-1400/1355-1998/1355-1998_htm/hele.html[09-05-2014 22:37:22]

De samme synspunkter gør sig til dels gældende over for alkohol- og blandingsmisbrugere, men her kan der tillige argumenteres med, at mennesker, der reagerer voldeligt ved indtagelse af alkohol, speed eller diverse blandinger, bør behandles for deres misbrug - ikke kun af hensyn til den dømte selv, men også af hensyn til mulige kommende ofte. Når misbrugere udgør så stor en del af de § 49,2-anbragte, er der således ikke alene tale om at tilgodese den enkelte misbrugers behandlingsbehov, men også om et forsøg på at varetage nogle klare samfundsinteresser.

En undersøgelse af kriminalforsorgens klientels alkoholvaner (Forskningsrapport nr. 31, september 1990) viste, at ca. 9% af dem, der idømtes frihedsstraf i løbet af et år, var stofmisbrugere, ca. 17 % var blandingsmisbrugere og ca. 34 % var alkoholmisbrugere.

Fordelingen blandt de indsatte afviger dog væsentligt fra disse tal p.gr.a. markante forskelle i domslængderne (mange korte hæftestraffe til spritbilister og længere domme for berigelseskriminalitet til narkomaner). Der foreligger ikke opgørelser over antallet af indsatte med alkoholmisbrug. Derimod opgøres det en gang årligt, hvor mange blandt de indsatte, der inden for det sidste halve år før indsættelsen var stofbrugere. I undersøgelsesperioden har denne gruppe udgjort mellem 26 og 30%.

Blandt de § 49, stk. 2-placerede var der i 6-årsperioden 29% stofmisbrugere, 8% blandingsmisbrugere og 20% alkoholmisbrugere.

For narkomanernes vedkommende har der været tale om en stigende tendens - fra 21 % af de overførte i 1987 til 32% i 1992 (40% i 1993).

Blandings- og alkoholmisbrugernes andel af de overførte har været mere stabil, men har dog svinget lidt fra år til år.

For blandingsmisbrugernes vedkommende kan det relativt lave antal overførte bl.a. forklares ved, at der ofte er problemer med at finde en egnet behandlingsinstitution, idet der kun er få tilbud til denne målgruppe.

Det samme gør sig til dels gældende overfor alkoholikerne, når der som her stilles krav om, at behandlingen skal foregå på døgninstitution. - Hvis den indsattes hjemamt overhovedet råder over sådanne døgnpladser, er der ofte ventetid på optagelse. Samtidig er der som regel tale om tidsbegrænsede behandlingsforløb (fra 2 uger til 3 måneder), hvilket kan gøre det vanskeligt at få "enderne til at mødes" i en § 49,2-planlægning.

Ung alder

Efter nogle års politiske overvejelser ratificerede Danmark i 1991 FN's konvention om børns og unges rettigheder. Konventionen indebærer bl.a., at frihedsberøvende sanktioner kun må anvendes som "sidste udvej", og at unge under 18 år ikke må anbringes sammen med voksne kriminelle. Som en følge heraf er der bl.a. fastsat en regel om, at anvendelse af § 49,2 altid skal overvejes, når den dømte er under 18 år.

Indikation "ung alder" er først i de senere år anvendt som en indikation, der kan "stå alene" uden subindikation. Tidligere havde mange unge subindikationen "sociale grunde", hvilket i disse sager hentydede til behovet for socialpædagogisk påvirkning/behandling. I undersøgelsesperioden er der i alt sket 104 overførsler, heraf 67 med subindikation.

Ung alder er næsten altid anført som hovedindikation for 15-17 årige, men der har dog været enkelte tilfælde, hvor psykiske problemer eller misbrug har vejet tungere.

Ung alder har endvidere været anført for 18-20 årige, hvis disse har fungeret umodent i forhold til deres alder. (Tabel 2, 2. 1. og 3)

De ændrede regler for unge afspejler sig i tallene for 92 og for 93, hvor 27 unge 15-17 årige blev § 49,2-anbragt).

De 15-17 årige, som i dag afsoner ubetingede domme i fængsler eller arresthuse, kan inddeles i 3 kategorier:

a) Unge med socialt acceptable forhold, med relativt korte domme og uden behov for institutionsophold. Disse unge ønsker ofte afsoningen hurtigt overstået og/eller lagt i en (ferie)periode, hvor den ikke ødelægger et uddannelsesforløb.

---

b) Unge der har været varetægts(surrogat)fængslet frem til dom - og på dette tidspunkt kun har kort tid tilbage før (prøve)løsladelse. Her kan det af tidsmæssige årsager vise sig umuligt at finde egnet, alternativ placering - især i de tilfælde, hvor den unges socialforvaltning ikke er villig til at gå aktivt ind i spørgsmålet og til at betale for anbringelsen.

c) Unge, som har begået så alvorlig kriminalitet, at hensynet til retshåndhævelsen taler imod tilladelse til alternativ placering - i hvert fald før der er forløbet en vis tid efter dom. I denne kategori kan man også placere enkelte unge, hvis kriminalitet måske ikke synes særlig alvorlig, men som ved deres adfærd umuliggør placering i de aktuelt eksisterende socialpædagogiske miljøer.

Psykiske grunde

Denne indikation anvendes ikke kun ved alvorlige psykiske lidelser/overførsler til psykiatriske hospitaler, men også hvor der er tale om f.eks. Psykisk skrøbelige personer, som kan have svært ved at begå sig i det ofte noget hårde fængselsmiljø. 73 personer har været alternativt placeret med denne hovedindikation, heraf har 41 haft subindikationer, primært stofmisbrug og sociale grunde. I 6-årsperioden blev 13 % § 49,2-placeret med denne indikation. Andelen har ligget meget stabilt - fra 15 % i periodens start til 12 % de sidste par år.

Sociale grunde

Indikationen anvendes ikke særligt ofte (37 overførsler i 6-årsperioden, heraf 13 med subindikation). Der har i næsten alle tilfælde været tale om familiemæssige hensyn - f.eks. at den alternative placering har kunnet forhindre, at den dømtes børn måtte anbringes på døgninstitution - og om fortsættelse af igangværende sociale (behandlings)forløb.

I 6-årsperioden har disse overførslers andel svinget en del - fra 17 % i 1987 til 2 % i 1992 og med et gennemsnit på 7%. Der synes at være tale om en svagt faldende tendens (6% af de overførte i 1993).

Udviklingshæmning

Der er her tale om i alt 9 personer, som intelligens- eller funktionsmæssigt er vurderet som meget svage. Sådanne personer vantrives ofte så voldsomt i fængselsmiljøerne, at de må flyttes til alternativ placering for at undgå, at afsoningen påfører dem alvorlige psykiske mén, f.eks. forårsaget at chikanerier fra medindsatte. Der er oftest tale om personer, som (efter dom) viser sig at være på grænsen af strafegnethedsområdet (mangelfuld åndelig udvikling).

Fysiske grunde

Der har i 6-årsperioden kun været 8 overførsler (= 2 %) med denne hovedindikation, og heraf har de 7 haft subindikationer. Der har været tale om personer med alvorlige, kroniske lidelser, som vanskeligt har kunnet tilgodeses i fængselssystemet - og hvor man alligevel ikke, f.eks. på grund af kriminalitetens art eller andre retshåndhævelseshensyn, har fundet grundlag for benådning.

11 a.2. ALDERSFORDELING

De § 49,2-anbragtes alder på overførselstidspunktet har ligget nogenlunde jævnt i undersøgelsesperioden, ligesom den stigende anvendelse har fordelt sig nogenlunde ensartet i de forskellige aldersgrupper.

Der har i undersøgelsesperioden været meget markante udsving i aldersgruppen 18-19 år - fra 21 % i 1987 til 2 % i 1988 og et gennemsnit på 9 % (12 % i 1993).

Der har også været store udsving omkring de 20 - 24-årige, - fra 9 % i 1987 til 29 % i 1990 og med et gennemsnit på 21 %. 1 1993 udgjorde de 20 - 24-årige 21 %, og aldersgruppens andel synes således at have stabiliseret sig imellem 20 og 25 %.

Fordelingen fremgår af tabel 3.

Det må forventes, at de 15-17 åriges høje andel set i forhold til det beskedne antal ubetingede domme til aldersgruppen snarere vil udvise en stigende end en faldende tendens (jvf. afsnit 11 a. 1 - ung alder).

Hovedparten af de § 49,2-overførte er i alderen 15 - 30 år. De § 49,2-overførte er således gennemgående yngre end gennemsnittet af fængselsafsonere, (30,5 år på indsættelsestidspunktet iflg. kriminalstatistikken 1992).

Kriminalforsorgen har igennem årene konstateret en langsomt stigende gennemsnitsalder for indsatte narkomaner. Dette afspejler sig i § 49,2-tallene ved en moderat stigning i antallet af § 49,2-overførte, der er i trediverne. Tallet er faldet igen i 1993, hvilket formodes at hænge sammen med de i afsnit II b. anførte problemer vedrørende kommunale betalingstilsagn til ældre stofmisbrugeres døgnbehandling.

II a.3. KØNSFORDELING

Fordelingen med 87 % mænd og 13 % kvinder er markant afvigende fra fordelingen af mænd (95,2 %) og kvinder (4,8 %) indsat i kriminalforsorgens fængsler. Fordelingen fremgår af tabel 4.

Hele 44% af de overførte kvinder er stofmisbrugere, og 17% er overført med indikationen "sociale grunde".

Omvendt er kun 10% af kvinderne registreret med alkoholproblemer.

Kvindernes relativt høje andel af overførslerne svarer til, hvad man også ser i andre ordninger med alternativer til frihedsstraf (samfundstjeneste og spritbilistordning).

II a.4. SAMMENFATTENDE OM INDIKATION

Undersøgelsen viser - efter kriminalforsorgens vurdering - at anvendelsen af § 49, stk. 2 holder sig inden for de oprindeligt forudsatte områder. 57% af de anbragte har haft misbrugsproblemer og 19% har været anbragt på grund af ung alder, hvilket synes at være i overensstemmelse med Folketingets tilkendegivelser også om øget anvendelse af bestemmelsen. Opgørelsen for 1993 viser, at man kom op på 141 anbringelser, heraf 77 (svarende til 55 %) misbrugere og 27 (svarende ti] 19 %) unge. (Tabel 5 og 5. 1).

II b. 1. ANVENDTE INSTITUTIONSTYPER

Der har i perioden 87-92 været en ret konstant fordeling med ca. 1/3 anbragt på kriminalforsorgens pensioner og ca. 2/3 anbragt udenfor. (Tabel 1 og 5).

Kriminalforsorgens pensioner:

Kriminalforsorgen har i dag 6 pensioner, hvoraf de 5 (Brøndbyhus, Engelsborg, Lyng, Skejby og pensionen på Fanø) kan modtage § 49,2-afsonere.

Pensionen på Holsbjergvej er forbeholdt klienter på fri fod.

I undersøgelsen indgår også anbringelser på "Køngskolen", men denne institution blev nedlagt i begyndelsen af 1992.

Kriminalforsorgens pensioner er ikke indrettet eller normeret til at varetage egentlige behandlingsopgaver. Ved § 49,2-anbringelser vil der derfor ofte være tale om, at døgnopholdet på pensionen behandlingsmæssigt suppleres via diverse

dagforanstaltninger og ambulante behandlingstilbud fra social- eller sundhedssystemet.

(Amts)kommunale institutioner:

Registreringen er her foretaget på den måde, at anbringelsen kaldes kommunal, hver gang der foreligger et kommunalt betalingstilsagn. I mange af disse situationer vil amterne være medfinansierende.

I enkelte tilfælde har § 49,2-afsoninger været gennemført på trods af manglende kommunal betaling.

Amtskommunale institutioner dækker over placeringer på behandlingshjem for alkoholmisbrugere (ophold på disse institutioner er en amtskommunal sygehusudgift ligesom psykiatriske hospitalsophold) og over placeringer på forsorgshjem, som finansieres med 25 % af amtet og 75 % af staten.

Psykiatrisk hospital.

Der er så få af disse overførsler, at de ikke er gjort til genstand for nærmere undersøgelse i forbindelse med 6-års-opgørelsen.

Anden institution:

Der har kun været 13 af disse placeringer i 6-årsperioden.

Kategorien dækker dels over AMU-center, Dragør (tidligere Træningsskolen), som hører under Arbejdsministeriet, og dels over placeringer i forskellige fællesskaber eller selvejende institutioner, hvor afsoneren selv har betalt for sit ophold eller har haft "fripladsⁿ.

Anbringelse i familiepleje:

Det har været drøftet, om ophold i plejefamilier kunne siges at opfylde § 49, stk. 2's krav til døgndækning og sikkerhed. Udgangspunktet blev, at kun familieplejer af institutionslignende karakter kunne accepteres.

Udviklingen i det sociale system med etablering af mini-institutioner, socialpædagogiske opholdssteder m.v. gør det i dag vanskeligt at trække klare grænser mellem familieplejer og egentlige institutioner. (Det kan her nævnes, at Sønderbros sikrede afdeling for unge igennem nogle år har haft faste varetægtssurrogatpladser i en familiepleje på Sydsjælland, ligesom institutionen "Koglen" i flere tilfælde har haft surrogatanbragte i familieplejer).

Antallet af § 49,2-anbragte i familiepleje har i undersøgelsesperioden været yderst beskedent 41 i alt. Stort set alle disse anbringelser har været i etablerede familieplejer med supervision og overordnet behandlingsansvar i amt, plejehjemsforening eller narko-behandlingsinstitution. Der har således været tale om familieplejeophold under institutionslignende forhold - primært anvendt i forbindelse med unge eller stofmisbrugere i efterbehandling.

II b.2. UDVIKLINGSTENDENSER

Kriminalforsorgens tjenestesteder har igennem årene talt en del om, at man havde problemer med at få især kommunerne til at give de nødvendige betalingstilsagn. Direktoratet er dog ikke bekendt med ret mange konkrete afslag, - og en del af disse afslag er blevet omgjort af ankenævnene.

Opgørelserne for 1993 (tabel 5. 1.) viser en stigning i antallet af placerede i kriminalforsorgens egne institutioner. Stigningen vedrører:

a) Et antal unge under 18 år. Begrundelserne for disse anbringelser er formentlig, at kommunerne har været tilbageholdende med at iværksætte døgnforanstaltninger, - og at kriminalforsorgens afdelinger og pensioner finder det mere hensigtsmæssigt at lade disse unge afsone i kriminalforsorgens pensioner med mulighed for at fortsætte igangværende dagforanstaltninger, end at lade dem afsone i fængsel eller arresthus (hvor de fleste vil blive geografisk adskilt fra familie, sagsbehandlere m.fl. og få afbrudt igangværende uddannelse eller beskæftigelsesforløb).

---

b) Et antal stofmisbrugere, som placeres på kriminalforsorgens pensioner i Københavnsområdet med henblik på deltagelse i ambulante behandlingstilbud i deres hjemamt/-kommune. Denne udvikling er tilsyneladende et resultat af, at flere amter helt har nedlagt eller kraftigt beskåret antallet af pladser i døgninstitutioner for misbrugere. I kriminalforsorgen ser man med en del alvor på den situation.

Belægsprocenten på vore pensioner er høj, og der kan være flere måneders ventetid på optagelse. Man har allerede nu nået en situation, hvor det sker, at motiverede misbrugere ikke kan tilbydes relevant behandling, hverken i forbindelse med en alternativ afsoning eller i forbindelse med en (prøve)løsladelse.

II c. 1. GENNEMFØRELSER AF § 49,2-OPHOLD

Af 6 års periodens 547 overførsler er 419 (77%) blevet gennemført til løsladelse/prøveløsladelse uden misbrug af de vilkår, der altid fastsættes i forbindelse med afgørelsen.

Kriminalforsorgen finder gennemførelsesprocenten tilfredsstillende.

Det skal her bemærkes, at § 49, stk. 2 i en række tilfælde anvendes over for personer med en lang, kriminel løbebane - også personer, som har fået afslag på prøveløsladelse, fordi det skønnes utilrådeligt at løslade dem, før de matte have gennemført behandling mod misbrug. Fordelingen fremgår af tabel 6.

Det skal også bemærkes, at der - især for misbrugere - ofte er tale om, at overførslen sker på så skrappe betingelser, at der reelt på flere områder må siges at være tale om mindst lige så stramme vilkår som gældende for afsoning i åben anstalt. (f.eks. at afsoneren kun må forlade institutionen ifølge med medarbejder, ikke må tage på besøg/weekend i sit lokalområde de første 6 måneder el.lign.).

Det er lykkedes at bibeholde den høje andel af positivt gennemførte forløb i 6 års perioden, på trods af at antallet af alternative afsoninger er blevet mere end fordoblet.

Tallene for 1993 tyder på, at tendensen holder, men kan først endeligt opgøres i slutningen af 1994.

II c. 2.TILBAGEKALDELSER AF TILLADELSER TIL § 49,2-OPHOLD

Tabel 6 viser tilbagekaldelserne fordelt på anbringelsesindikation samt årsag til tilbagekaldelserne.

Af de ialt 128 tilbagekaldelser er de 15 sket uden overtrædelse af vilkårene. Der har dels været tale om ændrede forhold på anbringelsesinstitutionen, dels om indsatte, som selv har ønsket sig tilbageført med forskellige begrundelser.

1 113 tilfælde har der været tale om overtrædelse af anbringelsens betingelser/vilkår.

Tilbagekaldelserne er især sket inden for bestemmelsens hovedområde: misbrugere og unge lovovertrædere.

Ved væsentlig overtrædelse af vilkårene for overførslen, sker der omgående tilbageførsel til fængslet/arresthuset. Hvis den indsatte i forbindelse med vilkårsovertrædelsen er bortgået fra institutionen, bliver han/hun efterlyst via politiet, på samme måde som hvis der var tale om bortgang fra anstalt.

I ganske enkelte tilfælde er den indsatte efter en alvorlig indskærpelse af vilkårene og et kortere ophold i moderanstalten blevet genplaceret i § 49,2-institutionen, men i langt de fleste tilfælde tilbagekaldes tilladelsen ved vilkårsovertrædelser.

II c. 3. OM DOMMENE

Oplysninger om kriminalitetens art, domslængder og de beregnede opholdstider under alternativ afsoning fremgår af tabellerne 7, 8 og 9.

Fordelingen mellem de forskellige kriminalitetsarter har holdt sig ret stabilt igennem undersøgelsesperioden.

Hovedvægten ligger som forventet på straffelovsovertrædelserne, der tegner sig for gennemsnitlig 85% -med årsudsving fra 77-90% (i 1993 var 94% af de overførte dømt for overtrædelse af straffeloven).

I undersøgelsesperioden har tallet for overførsler med domme på over 1 år ligget ret konstant med omkring 25 om året.

Der er sket en vis udvidelse i antallet af domme på mellem 6 og 12 måneder, men den markante forøgelse de sidste år er sket inden for de korte dommes område.

Der er her primært tale om en ønsket og forudsigelig udvikling som følge af de ændrede regler for unge under 18 år. Ændringen i domslængderne har betydet en vis nedsættelse af den gennemsnitlige opholdstid i § 49,2-foranstaltningen - fra ca. 4 måneder i 1987 til ca. 3 måneder i 1993.

II c. 4. STATUS VED IVÆRKSÆTTELSE AF § 49,2-FORANSTALTNING

Af lovens formulering fremgår, at man primært mente, at bestemmelsen skulle anvendes overfor dømte, som var begyndt at afsone ("...overføres..."). Endvidere fremgår det af bemærkningerne, at baggrunden herfor normalt vil være, at man først efter dommens afsigelse er blevet opmærksom på de forhold, som taler "od sædvanlig straffuldbyrdelse. I følge forarbejderne kan bestemmelsen dog også tænkes anvendt i tilfælde, hvor der allerede på domstidspunktet forelå visse oplysninger herom, uden at det dog fandtes muligt eller hensigtsmæssigt at lade en dom til særlig anbringelse træde i stedet for frihedsstraf.

Justitsministeriets lovafdeling har fortolket § 49, stk. 2 således, at der i ganske særlige tilfælde kan træffes bestemmelse om anvendelse af bestemmelsen over for personer, som er på fri fod og derfor ikke skal "overføres" til anden institution. En sådan anvendelse af bestemmelsen er fundet særligt påkrævet i tilfælde, hvor de domfældte i forvejen er anbragt i institution, eller hvor der er tale om benådningslignende situationer, hvor stærke grunde taler imod et - selv korterevarende - ophold i en afsoningsinstitution.

Som det vil fremgå af tabel 10 og 10.1, har der i undersøgelsesperioden været en markant ændring i retning af, at stadig flere §49,2-foranstaltninger iværksættes over for frifodsfolk (fra 40% i 1987 til 60% i både 1991 og 92). Denne udvikling er fortsat i 1993, hvor 69% startede fra fri fod.

Med henblik på en nærmere belysning af, om der ved de givne tilladelser til § 49,2-afsoning til frifodsfolk reelt kan siges at forligge ændrede forhold i forhold til domstidspunktet, har kriminalforsorgen foretaget en undersøgelse af 50 sager fra 1994.

Undersøgelsen viste, at 13 personer overførtes til afsoning i henhold til § 49, stk.2 fra anstalt eller varetægt. 37 var på fri fod frem til afsoning i henhold til § 49, stk. 2 på

institution.

I materialet indgik 12 unge under IS år (heraf 11 på fri fod), hvor spørgsmålet om afsoning er behandlet efter reglerne i cirkulæret om 15 - 17-årige.

For de resterende 38 personer var der i 32 tilfælde tale om, at de omstændigheder, som begrundede tilladelsen til § 49,2-afsoning var indtruffet efter domstidspunktet.

Kun i 6 tilfælde blev der givet tilladelse til § 49,2-afsoning, uagtet at der ikke var ændrede omstændigheder efter dom. De nærmere omstændigheder omkring disse 6 tilladelser er beskrevet i et notat om undersøgelsen - optrykt som bilag 1.

Kriminalforsorgen finder, at undersøgelsens resultater dokumenterer, at anvendelsen af § 49, stk. 2 over for frifodsfolk holder sig inden for de forudsatte rammer.

En del af udviklingen i retning af flere § 49,2-tilladelser til frifodsfolk skyldes de ændrede regler for unge under 18 år. Mange unge med korte domme f.eks. for vold, har enten ikke været varetægtsfængslet i forbindelse med sagen eller har måske haft et kortere ophold i varetægtssurrogat, hvorefter de løslades til senere afsoning eller domsafsigelse. Når de efterfølgende afsoner i henhold til § 49, stk. 2 bliver det derfor oftest med "frifodsstatus".

Efterhånden som muligheden for alternativ afsoning er blevet kendt i døgninstitutioner og socialforvaltninger, er flere og flere sager blevet rejst på initiativ "udefra". Institutioner og sagsbehandlere retter henvendelse til kriminalforsorgen, med anmodning om at det forhindres, at en afsoning p.gr.a. tidligere kriminalitet nu afbryder et positivt behandlingsforløb - med risiko for at de opnåede behandlingsresultater tabes på gulvet. Der er i disse tilfælde ofte tale om, at behandlingen først er iværksat efter, at den kriminelle, handling er begået, og efter domsafsigelsen (eller så tæt på dom, at det ikke har været dokumenteret, at den sigtedes motivation ville holde).

Det forekommer, at der i forbindelse med domsafsigelse i retten drøftes mulighed for, at en (generalpræventivt begrundet) ubetinget dom kan søges afsonet i henhold til § 49, stk. 2. Tilkendegivelser under retsmødet kan således få betydning for, om en afgørelse ankes eller ikke ankes af domfældte - og for om statsadvokaten efterfølgende udtaler sig for eller imod en alternativ afsoning. I de tilfælde, hvor sådanne drøftelser tydeligt er fremgået af rets- eller dombog, har man i kriminalforsorgen tillagt den stor vægt ved sagens afgørelse - og set mindre på, om den pågældende var på fri fod eller aktuelt afsonede. Sådanne sager har ikke hidtil givet anledning til problemer, idet de konkret har været veldokumenterede og har befundet sig inden for § 49, stk. 2's anvendelsesområde.

II.c.5. STATSADVOKATHØRINGER:

I kriminalforsorgens cirkulære om § 49,2-overførsler er der fastsat regler om, at statsadvokaten i visse sager skal høres før en eventuel tilladelse til overførsel. Reglerne følger de samme retningslinier, som er gældende i forbindelse med tilladelse til udgang under fængselsafsoning, hvor politiet altid høres, hvis der har været tale om alvorlig/personfarlig kriminalitet, og/eller den indsatte er recidiveret til kriminalitet gentagne gange.

Frem til foråret 1989 blev statsadvokaten endvidere hørt i samtlige sager, hvor det overvejedes at tillade § 49,2-afsoning til frifodsfolk, men denne regel afskaffedes - primært ud fra ønsket om at forenkle det administrative arbejde i disse sager, herunder at få nedsat sagsbehandlingstiden.

I 1990 udvidede kriminalforsorgen sin statistik på § 49,2-området, og man har først fra dette tidspunkt registreret, i hvor mange sager statsadvokaten har været hørt, og om man har udtalt sig imod overførsel i den konkrete sag.

I perioden 1990-92 er der i alt givet 23 tilladelser til § 49,2-afsoning, hvor statsadvokaten havde udtalt sig imod overførsel. I perioden blev statsadvokaten i alt hørt i 114 sager, hvoraf man i 91 tilfælde ikke havde indvendinger imod overførslen. (Tabel 11).

I opgørelsen for 1993 er det yderligere undersøgt, hvordan § 49,2-afsoningen er forløbet i de 10 sager, hvor statsadvokaten i 1993 udtalte sig imod overførsel. (Tabel II. 1 og 11.2).

2 af de overførte (begge misbrugere) fik tilladelsen tilbagekaldt p.gr.a. vilkårsmisbrug. De øvrige 8 gennemførte § 49,2-afsoningen frem til løsladelse.

II d. SAMMENFATNING

Undersøgelsen af samtlige § 49,2-overførsler i perioden 1987-92 viser, at anvendelsesområdet holder sig inden for det i forarbejderne til loven forudsatte.

Når de alternativt placeredes kriminelle belastning og massive behandlingsbehov tages i betragtning, må det vurderes som tilfredsstillende, at 77% gennemfører det planlagte forløb, og at kun 21 % må tilbageføres til afsoning i anstalt p.gr.a. overtrædelse af de fastsatte vilkår for § 49,2-placeringen.

Forventningerne om, at de fleste § 49,2-afsoninger skulle iværksættes under fængselsafsoning, er ikke blevet indfriet. Dette skyldes dels de ændrede regler for unge under 18 år, hvorefter alternativ afsoning altid skal overvejes, hvad enten den unge er på fri fod eller ej, og dels de kommunale myndigheders manglende muligheder og/eller betalingsvilje i forbindelse med overførsel under afsoning. Omvendt oplever kriminalforsorgen en stor interesse og et vist pres fra de samme myndigheders side, hvis en positiv igangværende, behandlingsindsats trues af udsigten til at afbrydes via en afsoningsperiode.

Man har i kriminalforsorgen været meget opmærksom på denne udvikling. Men min har ikke fundet, at problemerne med at skaffe egnede institutionspladser og betalingstilsagn til behandlingstrængende fængselsafsonere, burde bevirke, at velbegrundede indstillinger på frifodsfolk måtte afvises - alene under henvisning til at et flertal af tilladelserne skulle gives til afsonere.

Til gengæld har man været meget opmærksom på at sikre sig, at der i langt den overvejende del af alle tilladelser til § 49,2-afsoning for frifodsfolk har været tale om, at pågældendes forhold har været ændrede i forhold til domstidspunktet.

III RECIDIVUNDERSØGELSE.

I forbindelse med 6-års undersøgelsen er der gennemført en undersøgelse af recidiv til ny kriminalitet for alle § 49,2-overførte i årene 1987-89. Der mangler dog oplysninger på 2 personer, som er døde i den mellemliggende periode. Denne del af undersøgelsen vedrører således 217 personer.

Undersøgelsen viser, at 54 % af de § 49,2-overførte recidiverede til ny kriminalitet.

Deler man gruppen op efter gennemførelse/afbrydelse af § 49,2-opholdet, viser det sig, at recidivprocenten kun er 47 blandt dem, som gennemførte den alternative afsoning, mens den er 75 blandt dem, som fik tilladelsen tilbagekaldt.

III a. OM UNDERSØGELSEN.

Undersøgelsen er lavet ud fra de samme kriterier, som sædvanligvis anvendes i kriminalforsorgens recidivundersøgelser. Det vil sige, at alle retsafgørelser til højere straf end bøde inden for en 2-års periode efter løsladelse/prøveløsladelse registreres som recidiv.
Det skal bemærkes, at der - til forskel fra kriminalforsorgens sædvanlige recidivundersøgelser - ikke er taget højde for, at enkelte sigtelser/domme kan vedrøre forhold begået før § 49,2 afsoningen. Der kan således være tale om, at § 49,2-undersøgelsens recidivtal bliver lidt for høje, sammenlignet med andre recidivundersøgelser.
Tabel 12 viser recidivet for samtlige § 49,2-overførte i 1987-89.
Tabel 12. L viser recidivet blandt de, som gennemførte §49,2-opholdet frem til løsladelsen, mens tabel 12.2. viser tallene for de, som tilbageførtes til anstalt p.gr.a. overtrædelse af opholdsbetingelserne.

III b. SAMMENLIGNING AF RECIDIVTALLENE MED ANDRE UNDERSØGELSER

Da recidivprocenten i sig selv ikke umiddelbart giver holdepunkter for en vurdering af § 49,2 overførslers effekt, er tallene nedenfor sammenstillet med resultater fra kriminalforsorgens seneste generelle recidivundersøgelse vedrørende samtlige tilsynsklienter og strafafsonere i 1988.

Undersøgelsen af 1988-klientellet viste et samlet recidiv på 45 %, med en meget stor spredning blandt de forskellige kategorier - fra 29 % for de samfundstjenestedømte til 85 % for dem, som fik afslag på prøveløsladelse (Omkring 90% af alle fængselsafsonere med domme på 3 måneder og derover prøveløslades efter afsoning af 2/3 af straffen. Afslag på prøveløsladelse er stort set altid begrundet i, at risikoen for tilbagefald til kriminalitet vurderes til at være meget stor).

Fra recidivundersøgelsen 1988 er tabellen over de forskellige kategoriers recidivfrekvens fordelt på aldersgrupper - samt en grafisk oversigt optrykt som bilag 2.

1988-undersøgelsens samlede recidivprocent på 45 er ikke umiddelbart anvendelig i forhold til en sammenligning med § 49,2-undersøgelsens tal, idet der i 1988-tallet indgår betinget dømte, samfundstjenestedømte, afsonere af korte straffe m.fl. Disse kategorier recidiverer relativt sjældent og er kriminalitetsmæssigt væsentligt mindre belastede end gruppen af § 49,2-overførte.

De § 49,2-overførte er alle idømt ubetinget frihedsstraf, og deres behandlingsbehov vil normalt betyde, at der i forbindelse med en eventuel prøveløsladelse vil blive fastsat vilkår om tilsyn + eventuelt særvilkår. -Kun 21 % er tidligere ustraffede. (Tabel 13).

Det betyder, at gruppen er mest sammenlignelig med kategorien "prøveløsladte efter straffelovens § 38,1 med tilsyn".

Enkelte § 49,2-overførte skønnes så recidivtruede, at de får afslag på prøveløsladelse på 2/3-tid. De afsoner derefter i behandlingsinstitutionen til hele straffen er udstået, eller prøveløslades på et tidspunkt mellem 2/3 og fuld tid, hvor deres behandlingsmotivation har vist sig at holde.

Disse personer kan bedst sammenlignes med 1988-undersøgelsens kategori "afslag på prøveløsladelse", hvorfor denne er medtaget i sammenstillingen.

Sammenligning af recidiv mellem § 49,2-overførte i perioden 1987-89 og kriminalforsorgens generelle recidivundersøgelse for 1988.

		Recidiv
Afslag på prøveløsladelse		85%
Pr. løsladte efter § 3 8, 1 +tilsyn		59%
Samtlige § 49,2-overførte 87-89		54%
Tilbagekaldte § 49,2-overførte 87-89	75%	
Gennemførte § 49,2-overførte 87-89	47%	

Ud fra en vurdering af de § 49,2-overførtes kriminelle belastningsgrad og behandlingsbehov kunne man umiddelbart forvente, at mindst 59% ville recidivere til ny kriminalitet.

Undersøgelsen af de overførte i perioden 1987-99 viser, at recidivet var på 54 % - og helt nede på 47% blandt dem, der gennemførte det alternative afsoningsforløb.

Recidivprocenter på 75 for dem, der overtrådte vilkårene for § 49,2-overførslen og blev tilbageført til afsoning i anstalt, finder kriminalforsorgen ikke forbavsende. Gruppen består for en stor del af ældre misbrugere, over for hvem fængselsafsoning har vist sig at være uden (special)præventiv effekt. Samtidig er der for de flestes vedkommende tale om, at de begår banal berigelseskriminalitet til finansiering af misbruget. Der er således tale om en gruppe, hvor tilladelse til alternativ afsoning næppe strider mod retsfølelsen, og hvor der - ud fra et samfundsaspekt - er "alt at vinde og intet at tabe" ved at forsøge at få misbruget bragt til ophør via den "gulerod", som en alternativ afsoning vil kunne virke som.

Undersøgelsens resultater dokumenterer alt i alt en positiv effekt af § 49,2-overførsler målt i forhold til kriminelt recidiv i almindelighed.

Denne effekt bliver endnu tydeligere, hvis man går ind og ser på arten af de domme, som de § 49,2-overførte efterfølgende idømmes. Der synes at være en ret klar positiv effekt i form af flere betingede domme - selv for den gruppe, som ikke gennemfører § 49,2-forløbet.

Når betinget dom idømmes, efter at en person tidligere har fået ubetinget dom og (for de flestes vedkommende) befinder sig inden for prøveløsladelsens prøvetid, må der enten være tale om, at recidivkriminaliteten er af mere bagatelagtig karakter, eller at den pågældendes personlige forhold er blevet ændret væsentligt i positiv retning.

Recidivdomme - sammenligning mellem § 49,2-overførte 87-89 og kriminalforsorgens generelle recidivundersøgelse for 1988.

RECIDIVDOM:	Ubetinget	Betinget	*Andet
Afslag på prøveløsladelse	94%	6%	-
Prøveløsladelse efter §38, 1 +tilsyn	87%	13%	-
Samtl ige §49,2-øverførsler 87-89	68%	30%	2%
Afbrudte §49,2-overførsler 87-89	75%	23%	2%
Gennemførte §49,2-overførsler 87-89	65%	32%	3%

**** dom til behandling jvf. §68/69.***

Endelig kan det nævnes, at undersøgelsen synes at vise nogle markant lavere recidivtal. for unge, især de 15-17 årige, men også for de 18-20 åriges vedkommende. Totaltallene for den undersøgte periode er så små, at man ikke med rimelighed kan tillægge dem betydning. Men undersøgelsens resultater taler for, at der senere følges op med recidivundersøgelser af de 15-20 årige, især fra 1992 og frem, hvor stigningen i overførsler af unge har været markant.

III c. SAMMENFATNING

Recidivundersøgelserne dokumenterer en positiv effekt af § 49,2-overførsler i form af nedsat recidiv til kriminalitet.

Derudover viser recidivdommenes art, at der - selv for personer, som ikke gennemfører § 49,2-opholdet - synes at være sket en ændring i retning af mindre alvorlig kriminalitet og/eller en bedring af de personlige forhold.

IV RESUMÉ OG KONKLUSION:

Undersøgelsen af samtlige § 49,2-overførsler i 6-årsperioden 1987-92, suppleret med årsopgørelsen fra 1993, viser, at anvendelsen af bestemmelsen holder sig inden for det forudsatte område.

Dog er der en uoverensstemmelse mellem forudsætningen om, at de fleste overførsler skulle ske fra en ivæksat afsoning, og den faktiske anvendelse, som viser en markant stigende andel af § 49,2-afsoninger iværksat fra "fri fod".

Uoverensstemmelse skyldes dels de ændrede regler for 15-17 åriges frihedsberøvelse efter Danmarks ratifikation af FN's børnekonvention, og dels problemer med at finde - og opnå kommunalt betalingstilsagn til - egnede døgninstitutionspladser til dømte, som allerede er i gang med at afsone.

Samtidig har det vist sig, at der i perioden mellem den kriminelle handling og indkaldelse til afsoning for de § 49,2-overførtes vedkommende ofte er indtrådt væsentlige forandringer i de personlige forhold - enten efter domstidspunktet eller uden at forholdene har været oplyst i retten.

Kriminalforsorgen mener stadig, at der i de danske fængsler opholder sig et antal personer, som p.gr.a. deres unge alder og/eller behandlingsbehov kunne overføres i henhold til § 49, stk. 2.

Antallet af overførsler ville efter kriminalforsorgens vurdering nærme sig 300 årligt, hvis egnede institutionspladser og finansieringen af opholdene var tilstede. I en sådan situation ville en større andel af § 49,2-afsoninger formentlig igen blive iværksat under afsoning.

Det kan her nævnes, at i udkast til forslag til en straffuldbyrdelseslov (Betænkning nr. 1181 fra 1989) foreslås straffelovens § 49, stk. 2 viderefør (den ny lovs § 73) med en ændret formulering. Ændringen går bl.a. på at begrænse restriktionerne i forhold til dømte på fri fod, idet det tydeliggøres, at der kan træffes afgørelse om alternativ placering, før afsoningen påbegyndes.

Iøvrigt fremgår det af betænkningen, at et flertal af arbejdsgruppens medlemmer finder grundlag for en vis udvidelse af bestemmelsens faktiske anvendelse.

Undersøgelsen af de § 49,2-overførtes recidiv til ny kriminalitet dokumenterer, at behandlingsindsatsen -udover den mulige positive indflydelse på den dømtes (og familiens) livskvalitet kan fremvise resultater i form af færre recidiver. Samtidig synes en del af disse recidiver at være af mindre alvorlig karakter end den kriminalitet, som medførte § 49,2-overførsel.

Tallene viser ikke, at et enkelt ophold i behandlingsinstitution med et slag fjerner alle kriminelle tendenser. Men når det tages i betragtning, At der er tale om en persongruppe med dokumenterede behandlingsbehov, at 80% tidligere har været straffede, at 57% er misbrugere, og at en del (typisk ældre misbrugere) er nået dertil i deres kriminelle løbebane, at de får afslag på prøveløsladelse, vurderes de fundne recidivprocenter af kriminalforsorgen som tilstrækkeligt positive til at begrunde en opretholdelse af bestemmelsen i straffelovens § 49,stk.2 og en vis udvidelse af den faktiske anvendelse af bestemmelsen, f.eks. i overensstemmelse med flertallets forslag i betænkning nr. 1181/1989 om en lov om fuldbyrdelse af straf m.v. (Kap. 37 og lovforslagets § 73 med bemærkninger).

Anvendelsen af § 49, stk. 2 har også vist sig at have væsentlig betydning for Danmarks muligheder for at efterleve bestemmelsen i Artikel 37 i FN's konvention om barnets rettigheder.

Tabel 1. ANTAL ÅRLIGE § 49,2-OVERFØRSLER 1978-1993

§ 49.2 anbringelser	Kriminal-forsorgens-pension		Uden for kriminalforsorgen				I alt	
			Psykiatrisk hospital		Behandlings-institution			
1978/80	-	-	2	25%	6	75%	8	100%
1981	-	-	2	40%	3	60%	5	100%
1982	13	76%	3	18%	1	6%	17	100%
1983	3	20%	5	33%	7	47%	15	100%
1984	13	52%	4	16%	8	32%	25	100%
1985	15	36%	7	16%	20	48%	42	100%
1986	15	31%	5	10%	29	59%	49	100%
1987	15	32%	-	-	32	68%	47	100%
1988	22	37%	-	-	38	63%	60	100%
1989	31	28%	-	-	79	72%	110	100%
1990	35	36%	1	0%	61	63%	97	100%
1991	39	37%	-	-	67	63%	106	100%
1992	40	31%	2	2%	85	67%	127	100%
1993	57	40%	1	1%	83	59%	141	100%

Tabel 2. ANBRINGELSESINDIKATION

	1987		1988		1989		1990		1991		1992		TOTAL	
Alkohol	8	17%	17	28%	23	21%	18	19%	23	22%	21	17%	110	20%
narkotika	10	21%	13	22%	32	29%	30	31%	33	31%	41	32%	159	29%
blandet misbrug	2	4%	5	8%	6	5%	15	15%	4	4%	13	10%	45	8%
sociale grunde	8	17%	5	8%	8	7%	3	3%	10	9%	3	2%	37	7%
psykiske grunde	7	15%	9	15%	16	15%	13	13%	13	12%	15	12%	73	13%
ung alder	9	19%	10	17%	23	21%	16	16%	18	17%	28	22%	104	19%
udviklingshæmning	1	2%	-	-	1	1%	-	-	4	4%	3	2%	9	2%
fysiske grunde	2	4%	1	2%	1	1%	2	2%	1	1%	1	1%	8	1%
andet	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	2%	2	0%
TOTAL	47	100%	60	100%	110	100%	97	100%	47	100%	47	100%	547	100%

Alkohol-, narkotika-, og blandingsmisbrug slået sammen til samlet misbrug:

	1987		1988		1989		1990		1991		1992		TOTAL	
Alkohol	8	17%	17	28%	23	21%	18	19%	23	22%	21	17%	110	20%
narkotika	10	21%	13	22%	32	29%	30	31%	33	31%	41	32%	159	29%
blandet misbrug	2	4%	5	8%	6	5%	15	15%	4	4%	13	10%	45	8%
samlet misbrug	20	43%	35	58%	61	55%	63	65%	60	57%	75	59%	314	57%

Tabel 2. 1. HOVEDINDIKATION/KØN

Hovedindikation / køn	mand		kvinde		TOTAL	
	antal	%	antal	%	antal	%
Alkohol	103	22%	7	10%	110	20%
Narkotika	128	27%	31	44%	159	29%
Blandet misbrug	42	9%	3	4%	45	8%
Soc. Grunde	25	5%	12	17%	37	7%
Psykiske gr.	63	13%	10	14%	73	13%
Ung alder	98	21%	6	8%	104	19%
Udvikl. Hæmning	8	2%	1	1%	9	2%
Fysiske gr.	7	1%	1	1%	8	1%
Andet	2	0%	-	-	2	0%
TOTAL	**476**	**100%**	**71**	**100%**	**547**	**100%**

Alkohol-, narkotika-, og blandingsmisbrug slået sammen til samlet misbrug:

Misbrug / køn	mand		kvinde		TOTAL	
	antal	%	antal	%	antal	%
Alkohol	103	22%	7	10%	110	20%
Narkotika	128	27%	31	44%	159	29%
Blandet misbrug	42	9%	3	4%	45	8%
Samlet misbrug	**273**	**57%**	**41**	**58%**	**314**	**57%**

Tabel 3. ALDERSFORDELING

aldersgrupper	1987		1988		1989		1990		1991		1992		TOTAL	
15-17	8	17%	11	18%	18	16%	9	9%	10	9%	23	18%	79	14%
18-19	10	21%	1	2%	12	11%	7	7%	11	10%	8	6%	49	9%
20-24	4	9%	13	22%	17	15%	28	29%	26	25%	28	22%	116	21%
25-29	12	26%	16	27%	24	22%	24	25%	21	20%	29	23%	126	23%
30-34	7	15%	7	12%	11	10%	14	14%	19	18%	18	14%	76	14%
35-39	2	4%	6	10%	14	13%	11	11%	8	8%	10	8%	51	9%
40-44	2	4%	4	7%	8	7%	1	1%	5	5%	6	5%	26	5%
45-49	1	2%	-	-	4	4%	3	3%	2	2%	3	2%	13	2%
50-	1	2%	2	3%	2	2%	-	-	4	4%	2	2%	11	2%
TOTAL	**47**	**100%**	**60**	**100%**	**110**	**100%**	**97**	**100%**	**106**	**100%**	**127**	**127%**	**547**	**100%**

http://www.statensnet.dk/betaenkninger/1201-1400/1355-1998/1355-1998_htm/hele.html[09-05-2014 22:37:22]

Tabel 4. KØNSFORDELING

/ Køn	mand		kvinde		TOTAL	
Aldersgruppe	antal	%	antal	%	antal	%
15-17	74	14%	5	1%	79	14%
18-19	44	8%	5	1%	49	9%
20-24	102	19%	14	3%	116	21%
25-29	102	19%	24	4%	126	23%
30-34	63	12%	13	2%	76	14%
35-39	45	8%	6	1%	51	9%
40-44	24	4%	2	0%	26	5%
45-49	11	2%	2	0%	13	2%
50-	11	2%			11	2%
TOTAL	**476**	**87%**	**71**	**13%**	**547**	**100%**

Tabel 5. ANBRINGELSESSTEDERNES ART/HOVEDINDIKATION - 1987-92

Anbringelsessteder	1987		1988		1989		1990		1991		1992		TOTAL	
KIF pension:														
Alkohol	1	2%	3	5%	2	2%	4	4%	3	3%	2	2%	15	3%
Narkotika	2	4%	3	5%	6	5%	9	9%	10	9%	10	8%	40	7%
Blandet misbrug	-	-	3	5%	2	2%	3	3%	2	2%	3	2%	13	2%
Sociale grunde	3	6%	3	5%	5	5%	2	2%	5	5%	2	2%	20	4%
Psykiske grunde	4	9%	5	8%	10	9%	8	8%	7	7%	7	6%	41	7%
Ung alder	4	9%	4	7%	5	5%	7	7%	9	8%	15	12%	44	8%
Udvikl. Hæmning	-	-	-	-	1	1%	-	-	3	3%	-	-	4	1%
Fysiske grunde	1	2%	1	2%	-	-	2	2%	-	-	-	-	4	1%
Andet	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1%	1	0%
Kommunal inst.:														
Alkohol	3	6%	7	12%	3	3%	2	2%	6	6%	6	5%	27	5%
Narkotika	8	17%	10	17%	23	21%	19	20%	22	21%	26	20%	108	20%
Blandet misbrug	2	4%	2	3%	4	4%	9	9%	1	1%	9	7%	27	5%
Sociale grunde	5	11%	2	3%	3	3%	1	1%	4	4%	1	1%	16	3%
Psykiske grunde	2	4%	2	3%	5	5%	3	3%	3	3%	6	5%	21	4%
Ung alder	5	11%	6	10%	14	13%	9	9%	8	8%	12	9%	54	10%
Udvikl. Hæmning	1	2%	-	-	-	-	-	-	1	1%	1	1%	3	1%
Fysiske grunde	1	2%	-	-	-	-	-	-	1	1%	1	1%	3	1%
Amtskomm. Inst.:														
Alkohol	3	6%	7	12%	18	16%	11	11%	13	12%	13	10%	65	12%
Narkotika	-	-	-	-	3	3%	1	1%	1	1%	3	2%	8	1%
Blandet misbrug	-	-	-	-	-	-	2	2%	1	1%	-	-	3	1%
Psykiske grunde	1	2%	2	3%	1	1%	1	1%	3	3%	1	1%	9	2%
Ung alder	-	-	-	-	2	2%	-	-	-	-	-	-	2	0%
Udvikl. Hæmning	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1%	1	0%
Fysiske grunde	-	-	-	-	1	1%	-	-	-	-	-	-	1	0%
andet	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1%	1	0%
Psykiatrisk hospital:														
Blandet misbrug	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1%	1	0%
Psykiske grunde	-	-	-	-	-	-	1	1%	-	-	1	1%	2	0%
Anden inst.:														
Alkohol	1	2%	-	-	-	-	1	1%	1	1%	-	-	3	1%
Narkotika	-	-	-	-	-	-	1	1%	-	-	-	-	1	0%
Blandet misbrug	-	-	-	-	-	-	1	1%	-	-	-	-	1	0%
Sociale grunde	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1%	-	-	1	0%
Ung alder	-	-	-	-	2	2	-	-	1	1%	1	1%	4	1%
Udvikl. Hæmning	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1%	1	0%
TOTAL	**47**	**100%**	**60**	**100%**	**110**	**100%**	**97**	**100%**	**106**	**100%**	**127**	**100%**	**547**	**100%**

Tabel 5. 1. ANBRINGELSESSTEDERNES ART/HOVEDINDIKATION - 1993

	KIF pension		Kommunal inst.		Amtskomm. Inst.		Psyk. hospital		andet		TOTAL	
Alkohol	3	2%	2	1%	10	-	-	-	-	-	15	11%
Narkotika	15	11%	33	23%	6	-	-	-	2	1%	56	40%
Blandet misbrug	1	1%	4	3%	-	-	-	-	1	1%	6	4%
Sociale grunde	6	4%	3	2%	-	-	-	-	-	-	9	6%
Psykiske grunde	6	4%	2	1%	-	-	1	1%	-	-	9	6%
Ung alder	23	16%	15	11%	1	1%	-	-	1	1%	40	28%
Udvikl. Hæmning	1	1%	2	1%	-	-	-	-	-	-	3	2%
Fysiske grunde	2	1%	-	-	1	1%	-	-	-	-	3	2%
TOTAL	**57**	**40%**	**61**	**43%**	**18**	**13%**	**1**	**1%**	**4**	**3%**	**141**	**100%**

Tabel 5.2. ANBRINGELSER I FAMILIEPLEJE

1987	1988	1989	1990	1991	1992	1993
5	5	11	9	7	4	8

Tabel 6. GENNEMFØRELSER/TILBAGEKALDELSER

TILBAGEKALDELSER	1987	1988	1989	1990	1991	1992	TOTAL
GENNEMFØRT OPHOLD:							

http://www.statensnet.dk/betaenkninger/1201-1400/1355-1998/1355-1998_htm/hele.html[09-05-2014 22:37:22]

Stofmisbrug	15	32%	29	48%	43	39%	48	49%	42	40%	59	46%	236	43%
Sociale grunde	5	11%	3	5%	7	6%	2	2%	9	8%	3	2%	29	5%
Psykiske grunde	7	15%	8	13%	15	14%	10	10%	7	7%	13	10%	60	11%
Ung alder	3	6%	8	13%	17	15%	12	12%	17	16%	20	16%	77	14%
Udvikl. Hæmning	1	2%	-	-	1	1%	-	-	4	4%	3	2%	9	2%
Fysiske grunde	1	2%	1	2%	-	-	2	2%	1	1%	1	1%	6	1%
Andet	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	2%	2	0%
TOTAL	**32**	**68%**	**49**	**82%**	**83**	**75%**	**74**	**76%**	**80**	**75%**	**101**	**80%**	**419**	**77%**
VILKÅRSMISBRUG:														
Stofmisbrug	5	11%	6	10%	14	13%	15	15%	15	14%	15	12%	70	13%
Sociale grunde	2	4%	2	3%	1	1%	1	1%	1	1%	-	-	7	1%
Psykiske grunde	-	-	1	2%	1	1%	2	2%	4	4%	2	2%	10	2%
Ung alder	5	11%	2	3%	6	5%	3	3%	1	1%	8	6%	25	5%
Fysiske grunde	1	2%	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	0%
TOTAL	**13**	**28%**	**11**	**18%**	**22**	**20%**	**21**	**22%**	**21**	**20%**	**25**	**20%**	**113**	**21%**
OPHOLD AFBRUDT														
AF ANDEN ÅRSAG														
Stofmisbrug	-	-	-	-	4	4%	-	-	3	3%	1	1%	8	1%
Sociale grunde	1	2%	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	0%
Psykiske grunde	-	-	-	-	-	-	1	1%	2	2%	-	-	3	1%
Ung alder	1	2%	-	-	-	-	1	1%	-	-	-	-	2	0%
Fysiske grunde	-	-	-	-	1	1%	-	-	-	-	-	-	1	0%
TOTAL	**2**	**4%**	**-**	**-**	**5**	**5%**	**2**	**2%**	**5**	**5%**	**1**	**1**	**15**	**3%**

Tabel 7. KRIMINALITETSART

Kriminalitetstype fordelt på år	1987		1988		1989		1990		1991		1992		TOTAL	
	antal	%	antal	%	antal	%	antal	%	antal	%	antal	%	antal	%
Straffelov	42	89%	46	77%	90	82%	87	90%	92	87%	107	84%	464	85%
Lov om euf.	1	2%	2	3%	3	3%	4	4%	3	3%	1	1%	14	3%
Færdselslov	4	9%	11	18%	17	15%	6	6%	11	10%	17	13%	66	12%
Andet	-	-	1	2%	-	-	-	-	-	-	2	2%	3	1%
TOTAL	**47**	**100%**	**60**	**100%**	**110**	**100%**	**97**	**100%**	**106**	**100%**	**127**	**100%**	**547**	**100%**

Tabel 7. 1. KRIMINALITETSART/KØN

Kriminalitet / køn	Mand		Kvinde		TOTAL	
	antal	%	antal	%	antal	%
Straffelovs §§						
119	6	1%	-	-	6	1%
158	1	0%	1	0%	2	0%
164	1	0%	3	1%	4	1%
171	3	1%	3	1%	6	1%
172	2	0%	-	-	2	0%
181	13	2%	1	0%	14	3%
191	17	3%	10	2%	27	5%
210	1	0%	-	-	1	0%
216	11	2%	-	-	11	2%
221	1	0%	-	-	1	0%
222	6	1%	-	-	6	1%
224	2	0%	-	-	2	0%
232	1	0%	-	-	1	0%
237	3	1%	1	0%	4	1%
241	2	0%	-	-	2	0%
244	36	7%	5	1%	41	7%
245	20	4%	2	0%	22	4%
246	1	0%	-	-	1	0%
252	4	1%	-	-	4	1%
260	2	0%	-	-	2	0%
266	1	0%	-	-	1	0%
276	157	29%	13	2%	170	31%
279	12	2%	4	1%	16	3%
280	1	0%	-	-	1	0%
284	1	0%	-	-	1	0%
285	2	0%	-	-	2	0%
288	87	16%	15	3%	102	19%
291	3	1%	-	-	3	1%
293	8	1%	1	0%	9	2%
Lov om euf.	10	2%	4	1%	14	3%
Færdselslov	58	11%	8	1%	66	12%
Andet	3	1%	-	-	3	1
TOTAL	**476**	**87%**	**71**	**13%**	**547**	**100%**

Tabel 8. STRAFFETIDER

Straffetider fordelt på år	1987		1988		1989		1990		1991		1992		TOTAL	
	antal	%	antal	%	antal	%	antal	%	antal	%	antal	%	antal	%
Under 1 md	2	4%	9	15%	17	15%	11	11%	12	11%	20	16%	71	13%
1 - 3 mdr	9	19%	11	18%	30	27%	21	22%	35	33%	33	26%	139	25%
3 - 6 mdr	3	6%	9	15%	13	12%	13	13%	14	13%	14	11%	66	12%

http://www.statensnet.dk/betaenkninger/1201-1400/1355-1998/1355-1998_htm/hele.html[09-05-2014 22:37:22]

6 - 12 mdr	9	19%	10	17%	25	23%	27	28%	18	17%	32	25%	121	22%
Over 1 år	24	51%	21	35%	25	23%	25	26%	27	25%	28	22%	150	27%
TOTAL	**47**	**100%**	**60**	**100%**	**110**	**100%**	**97**	**100%**	**106**	**100%**	**127**	**100%**	**547**	**100%**

Tabel 8. 1. STRAFFETIDER/KRIMINALITETSART

Kriminalitet / straffetider	Straffelov		Lov om euf.		færdselslov		andet		TOTAL	
	antal	%	antal	%	antal	%	antal	%	antal	%
Under 1 md	37	7%	3	1%	29	5%	2	0%	71	13%
1 - 3 mdr	110	20%	6	1%	22	4%	1	0%	139	25%
3 - 6 mdr	53	10%	3	1%	10	2%	-	-	66	12%
6 - 12 mdr	115	21%	2	0%	4	1%	-	-	121	22%
Over 1 år	149	27%	-	-	1	0%	-	-	150	27%
TOTAL	**464**	**85%**	**14**	**3%**	**66**	**12%**	**3**	**1%**	**547**	**100%**

Tabel 9. OPHOLDSTIDER I § 49, STK. 2 - FORANSTALTNING

Opholdsdage indtil løsladelse/prøveløsladelse.

ÅR:	KIF pension	Kommunal instit.	Amtskomm. Instit.	Psykiatrisk hospital	Andet	I alt	Gm.sn. pr. prs.
1987	1683 dg.	3653 dg.	435 dg.		0 dg.	60 dg.	5831 dg.	124 dg.
1988	3010 dg.	2259 dg.	587 dg.		0 dg.	0 dg.	5856 dg.	98 dg.
1989	2955 dg.	4629 dg.	1008 dg.		0 dg.	205 dg.	8797 dg.	80 dg.
1990	3238 dg.	4625 dg.	1043 dg.		73 dg.	155 dg.	9134 dg.	94 dg.
1991	5309 dg.	3773 dg.	1830 dg.		0 dg.	105 dg.	11017 dg.	104 dg.
1992	3984 dg.	5640 dg.	791 dg.		140 dg.	198 dg.	10753 dg.	85 dg.

Tabel 10. STATUS VED § 49, STK. 2 - OVERFØRSEL. 1987-92.

Domfældtes status ved iværksættelse af overførslen	1987		1988		1989		1990		1991		1992		TOTAL	
	antal	%	antal	%	antal	%	antal	%	antal	%	antal	%	antal	%
Domfældte kom fra:														
Fri fod	19	40%	26	43%	53	48%	48	49%	64	60%	76	60%	286	52%
Surrogatanbringelse	6	13%	3	5%	7	6%	6	6%	8	8%	6	5%	36	7%
Frihedsberøvelse	22	47%	31	52%	50	45%	43	44%	34	32%	45	35%	225	41%
TOTAL	**47**	**100%**	**60**	**100%**	**110**	**100%**	**97**	**100%**	**106**	**100%**	**127**	**100%**	**547**	**100%**

Tabel 10.1 STATUS VED § 49, STK. 2 - OVERFØRSEL. 1993.

	TOTAL	
Status		
Fri fod	97	69%
Surrogat	4	3%
Frihedsberøvet	40	28%
TOTAL	141	100%

Tabel 11. STATSADVOKATHØRINGER/KRIMINALITETSART. 1990-92.

Statsadvokathøring og kriminalitetsart fordelt på år.	1990		1991		1992		TOTAL	
	antal	%	antal	%	antal	%	antal	%
SA ej hørt	*64*	*66%*	*76*	*72%*	*76*	*60%*	*216*	*65%*
- Straffelov	54	56%	62	58%	57	45%	173	52%
- Lov om euf.	4	4%	3	3%	1	1%	8	2%
- Færdselslov	6	6%	11	10%	16	13%	33	105
- Andet	-	-	-	-	2	2%	2	1%
SA ikke imod	*26*	*27%*	*23*	*22%*	*42*	*33%*	*91*	*28%*
- Straffelov	26	27%	23	22%	41	32%	90	27%
- Færdselslov	-	-	-	-	1	1%	1	0%
SA imod	*7*	*7%*	*7*	*7%*	*9*	*7%*	*23*	*7%*
- Straffelov	7	7%	7	7%	9	7%	23	7%
TOTAL	**97**	**100%**	**106**	**100%**	**127**	**100%**	**330**	**100%**

Tabel 11. 1. STATSADVOKATHØRING/KRIMINALITETSART. 1993.

Kriminalitet / straffetider	Straffelov		Lov om euf.		færdselslov		andet		TOTAL	
	antal	%	antal	%	antal	%	antal	%	antal	%
SA ej hørt	96	68%	1	1%	6	4%	2	1%	105	74%
SA ikke imod	26	18%	-	-	-	-	-	-	26	18%
SA imod	10	7%	-	-	-	-	-	-	10	7%
TOTAL	132	94%	1	1%	6	4%	2	1%	141	100%

http://www.statensnet.dk/betaenkninger/1201-1400/1355-1998/1355-1998_htm/hele.html[09-05-2014 22:37:22]

Tabel 11.2. GENNEMFØRELSE I "UENIGHEDSSAGER"/HOVEDINDIKATI0N. 1993.

	TOTAL	
Gennemført ophold:		
Misbrug	3	30%
Sociale grunde	1	10%
Ung alder	3	30%
Fysiske grunde	1	10%
TOTAL	**8**	**80%**
Vilkårsmisbrug:		
Misbrug	2	20%
TOTAL	**2**	**20%**

Tabel 12. KRIMINELT RECIDIV INDEN FOR 2 ÅR EFTER ENDT OPHOLD

- højere straf end bøde -

Samtlige § 49,2-placerede i perioden 1987-1989.

	1987	1987	1988	1988	1989	1989	Total	Total
Intet Recidiv	19	40%	28	48%	52	47%	99	46%
+ Recidiv	28	60%	30	52%	58	53%	116	54%
Total	47	100%	58	100%	110	100%	215	100%
Betinget dom	6	13%	8	14%	20	18%	34	16%
Ubetinget dom	21	45%	22	38%	36	33%	79	37%
Andet	1	2%	-	-	2	2%	3	1%

Tabel 12. 1. KRIMINELT RECIDIV INDEN FOR 2 ÅR

- højere straf end bøde -

Gennemførte § 49,2-ophold 1987-89.

Kriminelt recidiv til højere straf end bøde	1987		1988		1989		TOTAL	
	antal	%	antal	%	antal	%	antal	%
RECIDIV INDEN 2 ÅR								
Intet recidiv	17	53%	27	56%	42	51%	86	53%
+ recidiv	15	47%	21	44%	41	49%	77	47%
TOTAL	**32**	**100%**	**48**	**100%**	**83**	**100%**	**163**	**100%**
Recidivets art:								
Betinget dom	2	6%	8	17%	15	18%	25	15%
Frihedsstraf	12	38%	13	27%	25	30%	50	31%
andet	1	3%	-	-	1	1%	2	1%

Tabel 12.2. KRIMINELT RECIDIV INDEN FOR 2 ÅR

- højere straf end bøde -

Tilbagekaldte anbringelser. 1987-89.

Kriminelt recidiv til højere straf end bøde	1987		1988		1989		TOTAL	
	antal	%	antal	%	antal	%	antal	%
RECIDIV INDEN 2 ÅR								
Intet recidiv	2	13%	1	10%	10	37%	13	25%
+ recidiv	13	87%	9	90%	17	63%	39	75%
TOTAL	15	100%	10	100%	27	100%	52	100%
heraf:								
Betinget dom	4	27%	-	-	5	19%	9	17%
Frihedsstraf	9	60%	9	90%	11	41%	29	56%
andet	-	-	-	-	1	4%	1	2%

Tabel 13. TIDLIGERE STRAFFE. SAMTLIGE § 49, STK. 2 - OVERFØRTE 1987-92.

Kriminel belastning fordelt på år	1987		1988		1989		1990		1991		1992		TOTAL	
	antal	%	antal	%	antal	%	antal	%	antal	%	antal	%	antal	%
Tidl. Straffet:														
Ligeartet førstraf	26	55%	32	53%	55	50%	56	58%	66	62%	71	56%	306	56%
Uligeartet førstraf	11	23%	14	23%	25	23%	25	26%	23	22%	30	24%	128	23%
Ej tidligere straffet	10	21%	14	23%	30	27%	16	16%	17	16%	26	20%	113	21%
TOTAL	**47**	**100%**	**60**	**100%**	**110**	**100%**	**97**	**100%**	**106**	**100%**	**127**	**100%**	**547**	**100%**

Tabel 13. 1. TIDLIGERE STRAFFE BLANDT § 49, STK. 2 - OVERFØRTE 1993.

	antal	%
Ligeartet førstraf	82	58
Uligeartet førstraf	24	17
Ej tidl. straffet	35	25
TOTAL	141	100

Justitsministeriet Version 1.0 den 21. april 1998
Denne publikation findes på adressen http://www.jm.dk/publikationer/bet1355/
Copyright (c) Justitsministeriet 1998

Kapitel 1 : Indledning

1. Straffelovrådets kommissorium

Straffelovrådet blev nedsat ved Justitsministeriets skrivelse af 3. oktober 1960. I denne skrivelse udtales, at det påhviler rådet

> 1) efter Justitsministeriets anmodning at afgive indstilling om strafferetlige lovgivningsspørgsmål og principielle spørgsmål vedrørende fastsættelsen af administrative bestemmelser af strafferetlig karakter og den praktiske gennemførelse af kriminalpolitiske foranstaltninger og
>
> 2) efter Justitsministeriets nærmere bestemmelse at medvirke i det internationale strafferetlige samarbejde, herunder navnlig det nordiske strafferetlige samarbejde.

Om Straffelovrådets kommissorium vedrørende det strafferetlige sanktionssystem henvises til kapitel 1.2. (s. 29-34) i Straffelovrådets betænkning nr. 1099/1987 om strafferammer og prøveløsladelse. Som det fremgår heraf, har rådet siden påbegyndelsen af dette arbejde sigtet på at dele sanktionsproblemerne således, at resultaterne af rådets arbejde fremlægges i en række delbetænkninger. Den første af disse betænkninger var den ovennævnte betænkning nr. 1099/1987 om strafferammer og prøveløsladelse (delbetænkning I om sanktionsspørgsmål). Den anden betænkning var betænkning nr. 1211/1990 om samfundstjeneste (delbetænkning II om sanktionsspørgsmål). Den tredje delbetænkning er den betænkning om en lov om fuldbyrdelse af straf m.v., der hermed afgives (delbetænkning III).

Den foreliggende betænkning beskæftiger sig med udformningen af en lov om fuldbyrdelse af straf m.v. Betænkningen bygger på betænkning nr. 1181/1989 om en lov om fuldbyrdelse af straf m.v., hvori en arbejdsgruppe under Straffelovrådet har forberedt et udkast til en lov om fuldbyrdelse af straf m.v.

I kapitel 1.2. i betænkning 1099/1987 nævnes det, at Straffelovrådets kommissorium omfatter flere forskellige spørgsmål vedrørende fuldbyrdelse af frihedsstraf, herunder spørgsmålet om eventuel indførelse af fritidsfængsel, dvs. ordninger efter hvilke ubetinget frihedsstraf afsones alene ved ophold i fængslet i aften- og nattetimerne (nat fængsel) eller i weekenden (weekend-fængsel).

Der er i rådet enighed om, at spørgsmålet om eventuel indførelse af fritidsfængsel ikke bør behandles i denne betænkning, idet dette spørgsmål falder uden for den emnekreds, der knytter sig til udformningen af en lov om fuldbyrdelse af straf m.v. Straffelovrådets lovudkast beskæftiger sig således udelukkende med fremgangsmåden ved fuldbyrdelsen af de eksisterende sanktionstyper, dvs. fængsel og bøder m.v., og lægger ikke op til en drøftelse af indførelse af nye sanktionstyper.

2. Resumé af Straffelovrådets forslag

2.1. De gældende bestemmelser om straffuldbyrdelse findes dels i nogle få bestemmelser i straffeloven, dels i Justitsministeriets bekendtgørelser af 21. juni 1973 med senere ændringer om fuldbyrdelse af frihedsstraf og om behandling af personer, der anbringes i forvaring, og i et betydeligt antal cirkulærer.

I denne betænkning stilles forslag om en samlet lovregulering af fuldbyrdelsen af straf m.v. i form af en lov om

fuldbyrdelse af straf m.v. (straffuldbyrdelsesloven). Straffelovrådets lovudkast med bemærkninger findes i kapitel 6.

Straffelovrådets lovudkast bygger på det lovudkast, som arbejdsgruppen har udfærdiget, jf. betænkning nr. 1181/1989 om en lov om fuldbyrdelse af straf m.v. Rådet har endvidere taget udgangspunkt i de administrative regler, der i dag er fastsat om straffuldbyrdelse. Arbejdsgruppens endelige lovudkast er optaget som bilag 1 til Straffelovrådets betænkning.

Straffelovrådet har i meget vidt omfang kunnet tilslutte sig de synspunkter, der ligger til grund for arbejdsgruppens lovudkast, jf. herved afsnit 2.2. nedenfor.

2.2. Straffelovrådets udkast til en straffuldbyrdelseslov består af 6 afsnit. *Afsnit I* indeholder indledende bestemmelser.

Kapitel 1 (§§ 1-2) indeholder bl.a. bestemmelser, der afgrænser lovens anvendelsesområde. Det foreslås, at loven finder anvendelse på fuldbyrdelse af fængselsstraffe, bødestraffe, betingede domme, samfundstjeneste og forvaring.

Den foreslåede afgrænsning af lovens anvendelsesområde forudsætter, at *hæftestraffen afskaffes*. Straffelovrådet har i *kapitel 2* i denne betænkning redegjort for rådets tidligere overvejelser herom. Der er fortsat enighed om at anbefale, at hæftestraffen afskaffes, således som der er stillet forslag om i Straffelovrådets betænkning nr. 1099/1987 om strafferammer og prøveløsladelse.

I *kapitel 2* (§§ 3-4) fastsættes almindelige bestemmelser for fuldbyrdelse af alle former for straf.

Afsnit II indeholder bestemmelser, der særligt tager sigte på fuldbyrdelsen af fængselsstraffe.

Kapitel 3 (§§ 5-7) fastsætter almindelige bestemmelser om fuldbyrdelse af fængselsstraf, og i *kapitel 4* (§§ 8-9), *5* (§§ 10-13) *og 6* (§§ 14-19) fastsættes bestemmelser om henholdsvis straffuldbyrdelsens iværksættelse, udsættelse og benådning samt beregning af straffetiden. Der er i det væsentlige tale om en lovfæstelse af den gældende retstilstand på disse områder. Dog foreslås i § 18 en nyordning om fradrag i straffetiden og adgang til erstatning i anledning af anholdelse og varetægtsfængsling m.v. i straffesager, der rejses under straffuldbyrdelsen, men ikke føres igennem til domfældelse. Denne ordning omfatter også fradrag og erstatning i anledning af uforskyldte indgreb under straffuldbyrdelsen, jf. herved kapitel 20 i rådets lovudkastinalforsorgen. Forslaget om at lempe betingelserne for anbringelse i og overførsel til lukket institution af stærke indsatte bygger på en flertalsopfattelse i Straffelovrådet.

Kapitel 8 (§§ 31-45) indeholder en lovregulering af de indsattes rettigheder og pligter under opholdet i afsoningsinstitutionen. Det gælder bl.a. med hensyn til adgang til fællesskab, medindflydelse, deltagelse i gudstjenester m.v., besiddelse m.v. af egne penge og genstande i institutionen, ret oginalforsorgen. Forslaget om at lempe betingelserne for anbringelse i og overførsel til lukket institution af stærke indsatte bygger på en flertalsopfattelse i Straffelovrådet.

Kapitel 8 (§§ 31-45) indeholder en lovregulering af de indsattes rettigheder og pligter under opholdet i afsoningsinstitutionen. Det gælder bl.a. med hensyn til adgang til fællesskab, medindflydelse, deltagelse i gudstjenester m.v., besiddelse m.v. af egne penge og genstande i institutionen, ret og pligt til arbejde og uddannelse m.v., adgang til fritidsaktiviteter samt ret til forsorgs- og sundhedsmæssig bistand.

I kapitel 8 indgår i § 37 forslag om at lovfæste adgangen til på forhånd at gennemlæse og i visse tilfælde forbyde offentliggørelsen af bestemte artikler i de indsattes blade. Forslaget herom bygger også i Straffelovrådet på en flertalsopfattelse.

Kapitel 9 (§§ 46-59) fastsætter bestemmelser om de indsattes kontakt til samfundet uden for institutionen. Der sigtes i den forbindelse til de indsattes ret til udgang, besøg m.v., brevveksling, telefonsamtaler, aviser og bøger m.v. samt adgangen til i institutionen at udtale sig m.v. til medierne. Forslaget i lovudkastets § 59, stk. 2, om adgan gen til at begrænse den indsattes kontakt til medierne for at beskytte den forurettede ved lovovertrædelsen eller for i øvrigt at modvirke en åbenbar krænkelse af retsfølelsen bygger ligeledes på en flertalsopfattelse i Straffelovrådet.

I *kapitel 10* (§§ 60-66) er optaget bestemmelser om betingelserne for og fremgangsmåden ved indgreb over for den indsatte. De indgreb, der omfattes af lovens bestemmelser, er undersøgelse af den indsattes person og opholdsrum

(visitation), fotografering og optagelse af fingeraftryk, magtanvendelse, udelukkelse fra fællesskab og sikringsmidler i form af håndjern og sikringscelle.

Kapitel 11 (§§ 67-74) lovregulerer betingelserne for og fremgangsmåden ved ikendelse af disciplinærstraf, herunder brug af forhørscelle, konfiskation og institutionens adgang til at modregne krav på erstatning i den indsattes krav på vederlag for beskæftigelse.

Kapitel 12 (§§ 75-77) regulerer spørgsmål med tilknytning til strafafbrydelse dels ved undvigelse, udeblivelse og varetægtsfængsling m.v., dels ved tilladelse til strafafbrydelse.

Kapitel 13 (§ 78) indeholder bestemmelser om fuldbyrdelse af fængselsstraf i Kriminalforsorgens pensioner og i institutioner m.v. uden for Kriminalforsorgen. Paragraffen tilsigter at erstatte den nugældende bestemmelse i straffelovens § 49, stk. 2.

I betænkningens *kapitel 3* er der redegjort for den nuværende praksis med hensyn til fuldbyrdelse af fængselsstraf i Kriminalforsorgens pensioner og i institutioner m.v. uden for Kriminalforsorgen.

Det fremgår heraf bl.a., at Straffelovrådet kan gå ind for en udvidelse af den faktiske anvendelse af bestemmelsen i det omfang, den hidtidige praksis med hensyn til anbringelsesgrundlaget fastholdes. Det bør derfor tilstræbes, at eventuelle praktiske og økonomiske hindringer for bestemmelsens anvendelse overvindes. Straffelovrådet finder, at økonomiske hensyn ikke bør være afgørende for, om en i øvrigt velbegrundet anbringelse kan gennemføres.

Endvidere stiller Straffelovrådet forslag om, at dømte under 18 år skal anbringes i institution m.v., medmindre afgørende hensyn til retshåndhævelsen taler imod anbringelse uden for fængsel og arresthus.

I straffuldbyrdelseslovens *kapitel 14* (§§ 79-88) reguleres spørgsmål med tilknytning til løsladelsen, herunder med hensyn til gennemførelse af tilsyn m.v. af Kriminalforsorgen ved prøveløsladelse, betinget benådning og strafafbrydelse samt indberetning m.v. ved vilkårsovertrædelse. De foreslåede regler bygger bl.a. på de nye regler om tilsynsvirk somheden inden for Kriminalforsorgen, som Direktoratet for Kriminalforsorgen har fastsat i cirkulære nr. 35 af 29. februar 1996 og i en vejledning til cirkulæret af 14. marts 1996.

Kapitel 15 (§ 89) indeholder sagsbehandlingsregler, der forpligter vedkommende institution til med visse mellemrum og af egen drift at overveje og tage stilling til visse spørgsmål, som er af væsentlig betydning for den indsatte, f.eks. tilladelse til udgang, løsladelse på prøve og overførsel til fortsat straffuldbyrdelse i en anden institution.

I den forbindelse henvises endvidere *til Straffelovrådets udtalelse af december 1996 om aktindsigt i sager om straffuldbyrdelse*, der er optaget som *bilag 3* til denne betænkning. Heri foreslår rådets flertal bl.a., at forvaltningslovens § 9 om partsaktindsigt ændres, således at der ikke er aktindsigt for parten i forbindelse med fuldbyrdelse af frihedsstraf i sager om valg af afsoningsinstitution, sager om overførsel til anden afsoningsinstitution eller afdeling i en afsoningsinstitution eller sager om udelukkelse fra fællesskab.

Lovudkastets afsnit III indeholder en samlet regulering af fuldbyrdelsen af bødestraffe.

I *kapitel 16* (§§ 90-93) fastsættes således regler om betaling og inddrivelse, herunder ved lønindeholdelse, af bøder. Lovudkastet tager ikke stilling til brugen af bødeforvandlingsstraf, idet rådet ikke har fundet, at dette spørgsmål falder inden for det kommissorium, som ligger til grund for nærværende betænkning.

I lovudkastets afsnit IV fastsættes regler om fuldbyrdelse af betingede domme og domme med vilkår om samfundstjeneste.

Kapitel 17 (§§ 94-100) og *kapitel 18* (§§ 101-104) indeholder en samlet regulering af gennemførelsen af henholdsvis betingede domme og domme med vilkår om samfundstjeneste, herunder med hensyn til gennemførelse af tilsyn m.v. af Kriminalforsorgen og indberetning til anklagemyndigheden ved vilkårsovertrædelse. Bestemmelserne på disse områder er i vidt omfang udformet som en parallel til de foreslåede regler om gennemførelse af tilsyn m.v. og vilkårsovertrædelse ved prøveløsladelse i lovudkastets kapitel 14.

Lovudkastets afsnit V rummer bestemmelser om fuldbyrdelse af forvaring.

I *kapitel 19* (§ 105) fastsættes således bestemmelser, der medfører, at forvaring fuldbyrdes efter samme regler som fængselsstraffe med den undtagelse, at forvaring normalt fuldbyrdes i Anstalten ved Herstedvester. Forslaget svarer til den nuværende retstilstand på området.

Endelig indeholder *afsnit VI* i rådets lovudkast en række fællesregler for fuldbyrdelse af straffe m.v.

I *kapitel 20* (§§ 106-109) foreslås regler, der bl.a. giver ret til erstatning efter reglerne i retsplejelovens § 1018 a, såfremt den indsatte uforskyldt har udstået fængselsstraf i for lang tid eller været anbragt i forhørscelle, strafcelle eller sikringscelle eller været udelukket fra fællesskab. I dette forslag indgår også regler om fremgangsmåden ved fremsættelse af krav om erstatning, herunder at kravet normalt skal fremsættes inden 2 måneder efter, at indgrebet er ophørt. Der er i Straffelovrådet ikke enighed om den foreslåede fristregel. Et mindretal finder således, at forældelsesfristen for fremsættelse af erstatningskrav bør fastsættes til 1 år.

Kapitel 21 (§ 110) fastsætter regler om betaling for ophold i Kriminalforsorgens institutioner. Formålet med dette forslag er at modvirke, at dømte, der har eget indtægtsgivende arbejde eller modtager pension eller andre sociale ydelser fra det offentlige, samtidig modtager forsørgelse fra Kriminalforsorgen.

Kapitel 22 (§§ 111-125) indeholder lovudkastets bestemmelser om klageregler. Spørgsmålet om udformningen af klageordningen inden for straffuldbyrdelsen er udskilt til særskilt behandling i *kapitel 5* om klageregler m.v. i denne betænkning.

Der har i Straffelovrådet været enighed om at foreslå den nugældende klageordning udbygget i form *af en udvidet adgang til domstolsprøvelse*.

Til brug ved rådets drøftelser om *afgrænsning af de afgørelser, der bør omfattes af en udvidet adgang til domstolsprøvelse*, er opstillet *3 klagemodeller*.

Klagemodel 1 er beskrevet s. 66 i kapitel 5. Denne klagemodel svarer i det væsentlige til den klagemodel, som arbejdsgruppen har foreslået i § 107 i sit lovudkast, jf. nærværende betænknings bilag 1.

Klagemodel 2 er beskrevet s. 73 i kapitel 5. Denne klagemodel indskrænker i forhold til klagemodel 1 klageadgangen til afgørelser, der har lighed med straffesager eller er begrundet i hensynet til beskyttelse af den forurettede ved lovovertrædelsen eller retter sig mod det tidspunkt, hvor den indsatte kan forvente at blive løsladt eller prøveløsladt. Klagemodel 2 adskiller sig navnlig fra klagemodel 1 ved ikke at omfatte afgørelser, der er begrundet i hensynet til Kriminalforsorgens mulighed for at opretholde orden og sikkerhed i afsoningsinstitutionen, f.eks. afgørelser om anbringelse i og overførsel til lukkede fængsler og arresthuse.

Klagemodel 3 er beskrevet s. 74 i kapitel 5. Denne klagemodel udgør en mellemløsning i forhold til klagemodel 1 og 2, idet den foruden de afgørelser, der indgår i klagemodel 2, medtager de afgørelser, der typisk af de indsatte betragtes som særligt indgribende, dvs. afgørelser om anbringelse i og overførsel til lukkede fængsler og arresthuse og afgørelser om udgang, der også indgår i klagemodel 1.

Der har ikke i Straffelovrådet været enighed om valget af klagemodel.

Fire af rådets medlemmer går ind for klagemodel 2.

To medlemmer går ind for klagemodel 1.

To medlemmer anser alle tre modeller for forsvarlige. Efter disse medlemmers opfattelse må en nærmere stillingtagen til de tre modeller imidlertid - ud over mere principielle overvejelser vedrørende behovet for en adgang til domstolsprøvelse af de forskellige typer afgørelser - i betydeligt omfang afhænge af, hvilke muligheder der foreligger for en tildeling eller prioritering af ressourcer til dette og andre områder inden for Kriminalforsorgen.

Klagemodel 2 er optaget i § *112* i *kapitel 22* i rådets udkast til straffuldbyrdelsesloven.

For så vidt angår *behandlingen af klager under en udvidet klageordning* har der i Straffelovrådet været enighed om at foreslå en fremgangsmåde, der som udgangspunkt svarer til §§ 108-113 i arbejdsgruppens lovudkast, jf. bilag 1 til denne betænkning.

Rådet har dog fundet, at *sagsbehandlingen i retten som udgangspunkt bør være skriftlig*, medmindre retten bestemmer andet. Det er således rådets opfattelse, at en meget stor del af de sager, der omfattes af klageordningen, efter deres karakter vil være egnede til skriftlig behandling. Med henblik på at opnå en hurtig og ikke alt for ressourcekrævende sagsbehandling har rådet derfor fundet det hensigtsmæssigt og forsvarligt at foreslå, at sagerne, selv om hovedprincippet i retsplejen er mundtlighed, som udgangspunkt behandles skriftligt, men således at retten - også af egen drift - kan træffe bestemmelse om mundtlig behandling.

Der har endvidere været enighed om at foreslå en *appelbegrænsning* (§§ 121-123 i rådets lovudkast), der medfører, at der som udgangspunkt alene er domstolsprøvelse i byretten, således at indbringelse for landsretten og Højesteret kræver tilladelse fra Procesbevillingsnævnet.

Endelig foreslår et flertal af rådets medlemmer en ordning, der lader det være op til domstolene i hvert enkelt tilfælde at afgøre, om prøvelsen kan gennemføres på et forsvarligt grundlag uden helt eller delvis at gøre den dømte bekendt med oplysninger, der er undtaget fra aktindsigt under Kriminalforsorgens sagsbehandling. Hvis forslaget om at afskære aktindsigt i visse typer af sager under straffuldbyrdelsen gennemføres sammen med forslaget i klagemodel 2, kan der dog efter flertallets opfattelse ikke antages at være noget praktisk behov for at fastsætte yderligere regler på dette område, idet disse forslag medfører, at den indsatte vil være afskåret fra domstolsprøvelse i samme omfang, som den pågældende er afskåret fra aktindsigt, jf. herom afsnit 9.2. i nærværende betænknings kapitel 5 om klageregler m.v.

2.3. Straffelovrådets udkast til lov om fuldbyrdelse af straf m.v. nødvendiggør i lighed med arbejdsgruppens lovudkast en række ændringer i bl.a. straffeloven og retsplejeloven. Arbejdsgruppens lovudkast er optaget som bilag 2 til denne betænkning. Rådets lovudkast er omtalt i betænkningens kapitel 7.

I rådets udkast til lov om ændring af forskellige lovbestemmelser i forbindelse med gennemførelsen af en lov om fuldbyrdelse af straf m.v. stilles bl.a. forslag om en prøveløsladelsesordning for livstidsdømte. Dette forslag er nærmere omtalt i *kapitel 4* i denne betænkning og bygger på et lignende forslag, som Straffelovrådet fremsatte i betænkning nr. 1099/1987 om strafferammer og prøveløsladelse.

3. Straffelovrådets sammensætning

Straffelovrådet har ved afgivelsen af denne betænkning haft følgende sammensætning:

Højesteretsdommer Jacques Hermann (formand),

advokat Jørgen Bang,

professor, lic. jur. Vagn Greve,

afdelingschef Torsten Hesselbjerg,

statsadvokat Kaspar Linkis,

politimester Annemette Møller,

direktør for Kriminalforsorgen Christian Trønning og

retspræsident Sven Ziegler.

Hvervet som sekretær for rådet er ved udarbejdelsen af denne betænkning varetaget af fuldmægtig, nu konsulent Ida-Louise Apostoli, kontorchef, nu vicedirektør i Kriminalforsorgen Annette Esdorf og vicefængselsinspektør i Kriminalforsorgen Lise Koch.

Tekstbehandlingen ved udarbejdelsen af betænkningen er udført med bistand af kontorfuldmægtig Bente Saxkjær.

Januar 1998

Jørgen Bang Vagn Greve Jacques Hermann (formand) Torsten Hesselbjerg

Kaspar Linkis Annemette Møller Christian Trønning Sven Ziegler

/Ida-Louise Apostoli, Annette Esdorf og Lise Koch

Justitsministeriet Version 1.0 den 21. april 1998
Denne publikation findes på adressen: http://jm.schultzboghandel.dk
Copyright (c) Justitsministeriet 1998

Kapitel 2 : Hæftestraffen

1. Gældende ret

Hæfte er en af de almindelige strafarter i straffeloven, jf. straffelovens § 31, hvorefter de almindelige straffe er fængsel, hæfte og bøde.

Inden for straffelovens særlige del viser de enkelte strafferammer, i hvilke forbindelser hæftestraffen er tiltænkt en rolle. Størst anvendelse har denne strafart i praksis i sager om brugstyveri, tyveri og vold. Langt hyppigere anvendes hæftestraffen dog i sager om særlovsovertrædelser, herunder navnlig overtrædelser af færdselslovens regler om spirituskørsel.

I straffelovens § 44 er givet en række særregler om hæftestraffen. Om hæftestraffens faste minimum og maksimum fastsættes i § 44, stk. 1, 1. pkt., at hæfte kan idømmes fra 7 dage til 6 måneder. Denne regel skal sammenholdes med straffelovens § 33, stk. 1, hvorefter straf af fængsel ikke kan idømmes under 30 dage. Hæftestraffen giver således mulighed for udmåling af frihedsstraf under fængselsstraffens faste minimum på 30 dage.

Om de særlige regler vedrørende fuldbyrdelse af hæftestraf, jf. straffelovens § 44, stk. 2-3, henvises til det nedenfor anførte.

I straffebestemmelser, der indeholder hæfte i strafferammen, står som regel alene "hæfte", og dette udtryk skal da forstås i overensstemmelse med § 44, stk. 1, 1. pkt. Bestemmelser med afvigende hæfteramme forekommer dog også. F.eks. fastsættes i straffelovens § 126, stk. 2, og § 134 en strafferamme på hæfte indtil 3 måneder som maksimum.

Endvidere giver straffeloven i visse tilfælde mulighed for at fravige det fastsatte minimum på 7 dage. Ved udmåling af tillægsstraf kan der således idømmes hæfte i kortere tid end foreskrevet i straffelovens § 44, jf. straffelovens § 89, 2. pkt., og ved fastsættelse af bødeforvandlingsstraf gælder et minimum på 2 dage, jf. straffelovens § 54, stk. 1, 4. pkt.

Til straffelovens § 44 føjes forskellige straffelovsbestemmelser om forholdet mellem hæftestraffen og de øvrige strafarter. I straffelovens § 58, stk. 1, 2. pkt., fastsættes således, at hæfte kan anvendes som ubetinget strafdel i en kombinationsdom, selv om hæfte ikke er hjemlet i den strafferamme, der er foreskrevet for lovovertrædelsen. Over for personer, der ikke er fyldt 21 år, kan straf af hæfte ligeledes bringes i anvendelse, selv om den pågældende strafart ikke er hjemlet for det strafbare forhold, jf. straffelovens § 91, stk. 2. Har den skyldige tidligere udstået straf af fængsel, og overstiger den for den pågældende handling foreskrevne straf ikke hæfte, kan dog omvendt i stedet for hæfte idømmes fængsel i indtil samme tid, jf. straffelovens § 91, stk. 1.

For det tilfælde, at en person skal afsone straf af fængsel i forbindelse med en hæftestraf, anviser straffelovens § 90, stk. 1, den mulighed, at hæftestraffen efter bestemmelse af den straffuldbyrdende myndighed omsættes til fængsel. Ved omsætning af hæfte til fængsel regnes da 2 dages fængsel lig med 3 dages hæfte, jf. straffelovens § 90, stk. 3.

Om fuldbyrdelse af hæftestraf indeholder straffelovens § 44, stk. 2 og 3, som nævnt nogle særregler. Hæftedømte må således ikke sættes til afsoning sammen med andre kategorier af indsatte, herunder fængselsdømte. Anbringelse sammen med fængselsdømte antages dog i praksis at kunne ske, såfremt den hæftedømte meddeler samtykke til en sådan anbringelse. Hæftedømte har endvidere ret til at skaffe sig anden forplejning end fangekosten og til inden for

rimelige grænser at skaffe sig ting til personlig brug eller til udstyr af cellen. De har desuden ret til selv at skaffe sig arbejde. Gøres der ikke brug af denne ret, skal den dømte mod vederlag pålægges at udføre et "under hensyn til hans dannelsestrin og livsstilling passende arbejde", jf. straffelovens § 44, stk. 2.

I nogle henseender har fængselsdømte imidlertid en fortrinsstilling frem for hæftedømte. Straffeloven giver således alene fængselsdømte mulighed for prøveløsladelse. At hæftedømte er afskåret fra prøveløsladelse, skal ses på baggrund af, at hæftestraffen som nævnt er en i sammenligning med fængselsstraffen særlig kortvarig frihedsstraf. Dertil kommer, at prøveløsladelse fra straf af fængsel forudsætter, at den dømte har afsonet mindst 2 måneder af straffetiden, jf. straffelovens § 38, stk. 1-2.

Om indsattes muligheder for udgang under afsoningen, jf. Justitsministeriets cirkulære nr. 31 af 18. marts 1986 med senere ændringer, gælder også i et vist omfang forskellige regler for hæfte- og fængselsdømte. I cirkulærets § 24, stk. 1, bestemmes således, at alene indsatte, der udstår fængsel i 5 måneder eller derover, kan få udgang for at besøge bestemte personer. Sådan udgang gives normalt for en weekend, men kan i åbne institutioner - og under særlige omstændigheder også i lukkede - i stedet omsættes til 3 udgange af indtil 12 timers varighed.

Ordningen vedrørende udgang med henblik på besøg hos bestemte personer m.v. er indrettet med det formål at give personer, der afsoner længerevarende fængselsstraffe, mulighed for at opretholde den sociale kontakt med pårørende m.v. under ophold uden for fængslet. Reglerne tager derimod ikke sigte på hæftedømte og fængselsdømte, der alene udstår en korterevarende frihedsstraf.

Derimod har såvel hæfte- som fængselsdømte mulighed for at få udgang til særlige formål, f.eks. for at besøge nærtstående personer, der er alvorligt syge, og at være til stede ved en nærtstående persons begravelse, jf. cirkulærets § 31, stk. 1. Personer, der udstår frihedsstraf i 30 dage eller derover, har derudover mulighed for at få udgang bl.a. med henblik på at besøge nærtstående personer ved vigtige familiebegivenheder og at varetage personlige interesser, når særlige omstændigheder taler derfor, jf. cirkulærets § 31, stk. 2.

I visse tilfælde kan indsatte, der udstår straf i en åben institution, få tilladelse til udgang af op til 12 timers varighed i forbindelse med, at den pågældende modtager besøg i institutionen, jf. cirkulærets § 34. Under den tidligere ordning kunne der ikke meddeles besøgsudgang til personer, der enten afsonede straf af hæfte i 5 eller 6 måneder eller straf af fængsel i 5 måneder eller derover. Denne ordning er ændret ved et cirkulære af 10. januar 1994. Ændringen indebærer, at der kan meddeles besøgsudgang til personer, der i åben institution udstår hæfte i 30 dage eller derover. Personer, der udstår straf af fængsel i 5 måneder eller derover, kan fortsat ikke meddeles besøgsudgang, jf. cirkulærets § 34. Det skyldes, at sådanne personer som nævnt i stedet har mulighed for at få tilladelse til udgang en hel weekend.

2. Straffelovens forarbejder om hæftestraffen

Bestemmelserne om hæftestraffen blev indsat i straffeloven af 1930. Hæftestraffen repræsenterede en nydannelse blandt strafarterne og motiveredes navnlig med ønsket om at råde over en særlig mild - og i mange tilfælde relativt kortvarig - frihedsstraf over for de lovovertrædere, der, som det anføres i straffelovens forarbejder: "ikke kan sættes i klasse med forbrydere, der idømmes straf af fængsel", og som "står uden for de egentlige forbryderes kreds".

I Straffelovudkastet af 1912 betegnedes hæftestraffen "simpelt fængsel". At der med denne strafart tilsigtedes en særlig mild form for frihedsstraf fremgik i første række af lovforslagets ordlyd. I lovforslagets § 11, stk. 1, 1. og 2. pkt., hed det således:

"Som Straffe anvendes Dødsstraf, Strafarbejde, Arbejdsfængsel, simpelt Fængsel og Bøde. Denne Opregnings Orden angiver Straffenes større eller mindre Strenghed som Strafarter".

Til denne regel føjedes i lovudkastets § 21 nærmere bestemmelser om fuldbyrdelse af strafarten "simpelt fængsel", der i det væsentlige svarede til den nugældende affattelse af straffelovens § 44. Også ordningen med simpelt fængsel kendetegnedes således af særlige rettigheder med hensyn til arbejde og forplejning under afsoningen. Uagtet det som nævnt var forudsat, at strafarten "simpelt fængsel" skulle være en kortvarig frihedsstraf, foresloges strafartens maksimum dog fastsat til 2 år i lovudkastets § 21. Denne maksimumgrænse blev også opretholdt ved straffelovens vedtagelse i 1930.

At man ved tilblivelsen af straffeloven af 1930 forudsatte, at kriminalitet kunne rammes med forskellige former for frihedsstraf, fremgik tillige af bemærkningerne til lovudkastets § 11, hvor det bl.a. anførtes (straffelovbetænkningen af 1912, sp. 22-23):

"Af Frihedsstraffe anvender Udkastet tre Strafarter: Strafarbejde, Arbejdsfængsel og simpelt Fængsel. Strafarbejde tænkes benyttet som Straf dels for de grovere Forbrydelser, dels for Forbrydere, hvis Fortid gør det antageligt, at en strengere Behandling er paakrævet.

.....

Arbejdsfængslet vil blive anvendeligt paa Mellemklassen af Forbrydelser, medens simpelt Fængsel vil ramme de Lovovertrædelser, som vel maa stemples som saadanne, men som dog ligge under den egentlige Kriminalitets Niveau.

.....

Forskellen mellem de forskellige Arter af Frihedsstraf kan kortelig angives saaledes: Ved Strafarbejdes Udstaaelse arbejder Fangen for det Offentlige: den Godtgørelse, han faar for sit Arbejde, er Belønning for god Opførsel. Ved Udstaaelse af Arbejdsfængsel arbejder Fangen pligtmæssig, men for sig selv: kun maa hans Fortjeneste reguleres, da en Fanges Arbejde regelmæssig ikke kan ligestilles i Værdi med den fri Arbejders. Ved Anvendelsen af simpelt Fængsel tilsigtes det kun at ramme den domfældte med Frihedsberøvelse, medens der iøvrigt forbeholdes ham Bestemmelsesfrihed paa alle Omraader indenfor de Grænser, som maa drages af Hensyn til Fængselsordenen."

I straffelovudkastet af 1917 foresloges alene strafarterne: "arbejdsfængsel, simpelt fængsel og bøde", jf. lovudkastets § 31, stk. 1. Endvidere ændredes strafminimum for simpelt fængsel fra oprindeligt 7 dage i § 21, stk. 1, i straffelovudkastet af 1912 til 21 dage, jf. § 45, stk. 1, i straffelovudkastet af 1917. I bemærkningerne til dette straffelovudkast spores udtrykket "custodia honesta" som betegnelse for den senere hæftestraf, hvormed netop hentydes til en form for frihedsberøvelse, der ikke i samme grad som de strengere straffe berører de dømtes ære (straffelovbetænkningen af 1917, sp. 72):

".....

b. S i m p e l t F æ n g s e l uden Arbejdspligt, men med Beskæftigelsestvang, fra 21 Dage til 2 Aar, der udstaas i Arresthusene eller (som custodia honesta) i særlige dertil bestemte Arrester."

Betegnelserne "arbejdsfængsel" og "simpelt fængsel" ændredes i straffelovudkastet af 1923 til "fængsel" og "hæfte", jf. lovudkastets § 33. Samtidig ændredes hæftestraffens minimum til 14 dage, jf. lovudkastets § 48, stk. 1. Om baggrunden for valget af udtrykket "hæfte" hedder det i bemærkningerne bl.a. (straffelovbetænkningen af 1923, sp. 100-101 og 126-129):

".....

Med Hensyn til Betegnelsen af de enkelte Strafarter bemærkes, at Kommissionen har fundet det rettest at give de to Former for Frihedsstraf Benævnelser, der intet har tilfælles. Straffene er efter deres Art og Beskaffenhed ganske forskellige, og navnlig er ogsaa i Almindelighed Strafskylden hos de Personer, for hvilke de to Strafarter finder Anvendelse, saa væsentlig forskellig, at Ordet Fængsel kun bør bruges om Straffen for de betydeligere Forbrydelser for ogsaa herigennem at pointere, at de Lovovertrædere, der idømmes den mildere Frihedsstraf, ikke kan sættes i Klasse med Forbrydere, der idømmes Straf af Fængsel.

For den mildere Form af Frihedsstraf har man foreslaaet Benævnelsen "Hæfte". Ordet er nyt i nyere dansk Ret, men anvendes i den gældende norske Straffelov i tilsvarende Betydning som her foreslaaet. Ifølge Oplysninger, der velvilligst er overladt Kommissionen af Professor Verner Dahlerup - jfr. Bilag 2 - forekommer Ordet "Haft" i Betydning af Fængsel eller Indespærring i de ældste danske Love, f.Eks. Eriks sjæl. Lov 3-36. Ordene "Haft" og "Hæfte", er fælles nordiske og fælles germanske. "Haft" har man ment vilde blive opfattet som en Germanisme, og man har derfor foreslaaet "Hæfte".

.... Hæfte vil som Straf i Almindelighed finde Anvendelse paa Personer, der staar udenfor de egentlige Forbryderes Kreds. Straffen skal her hovedsagelig virke som Frihedsberøvelse, medens der iøvrigt skal forbeholdes Fangen Bevægelsesfrihed indenfor de Grænser, Hensynet til Fængselsordenen kræver. Ud fra denne Betragtning af

Hæftestraffen har Kommissionen i Udkastets § 94 truffet Bestemmelse om, at Hæftestraf altid kan ombyttes med Fængselsstraf, hvis den skyldige tidligere har udstaaet saadan Straf. At Hæfte i Forhold til Fængsel staar som den mildere Frihedsstraf, har faaet Udtryk i § 92, hvorefter 2 Dages Fængsel regnes lig med 3 Dages Hæfte."

I straffeloven af 1930 endte hæftestraffen med at få et minimum på 7 dage. Samtidig opretholdtes det i de tidligere udkast fastsatte maksimum på 2 år. Ved lov nr. 212 af 4. juni 1965 om ændring af borgerlig straffelov blev dette maksimum nedsat til de i dag gældende 6 måneder med henvisning til et ønske om i højere grad at bringe den almindelige strafferamme for hæftestraffen i overensstemmelse med det faktiske udmålingsniveau.

Som det fremgår af straffelovens forarbejder, synes tilblivelsen af straffeloven af 1930 at hvile på den antagelse, at sanktionssystemet som noget selvfølgeligt burde råde over flere former for frihedsstraf svarende til, at der på grundlag af kriminalitetens beskaffenhed og lovovertrædernes personlige forhold lod sig gennemføre en klar og éntydig adskillelse af alle lovovertrædere i et fængselsklientel og et hæfteklientel. At der efter denne opfattelse burde bestå en række forskelle i fuldbyrdelsen af de to strafarter, skyldtes dels, at de hæftedømtes mindre grove lovovertrædelser måtte tale for visse begunstigelser, dels at hæfteklientellet ikke i samme grad som andre strafafsonere havde behov for at undergives arbejdspligt og anden fængselsmæssig påvirkning i resocialiserende øjemed.

3. Tidligere overvejelser om hæftestraffens afskaffelse

Forslag om hæftestraffens afskaffelse har tidligere været fremsat flere gange.

Et forslag om hæftestraffens afskaffelse blev fremsat i betænkning nr. 650/1972 om nogle af- og nedkriminaliseringsspørgsmål, afgivet af en arbejdsgruppe under Justitsministeriet. Til denne betænkning var optaget et notat af 8. juni 1971 fra Direktoratet for Fængselsvæsenet, i hvilket man konkluderede, at de to former for frihedsstraf, hæfte og fængsel, burde forenes til én strafart. En hovedbetragtning bag denne anbefaling var, at de oprindelige forudsætninger om adskillelsen af samtlige lovovertrædere i et fængsels- og et hæfteklientel ikke længere kunne bære en sondring mellem to principielt forskellige arter af frihedsstraf. I stedet burde sanktionssystemet tilpasses det allerede anerkendte princip om straffuldbyrdelse, hvorefter det om alle frihedsstraffe gælder, at de i hovedsagen - udover frihedsberøvelse - ikke bør medføre andre restriktioner på de indsattes tilværelse end sådanne, der er nødvendige af hensyn til sikkerheden og ordenen i afsoningsinstitutionen.

Også i den senere betænkning nr. 806/1977 om alternativer til frihedsstraf anbefalede den arbejdsgruppe, der afgav betænkningen, hæftestraffen afskaffet. Til støtte for sin opfattelse gjorde arbejdsgruppen bl.a. gældende, at forskellen mellem hæfte og fængsel bortset fra reglerne om straffens længde var af overvejende terminologisk karakter. Arbejdsgruppen medgav, at selve den terminologiske forskel og de hertil knyttede forestillinger rummede mulighed for at udtrykke varierende bedømmelser af forskellige typer af lovovertrædere. En opretholdelse af de to strafarter kunne således indebære visse fordele af social og emotionel karakter for de personer, der idømmes den efter almindelige forestillinger mindre belastende frihedsstraf af hæfte. For arbejdsgruppen gav disse virkninger af den lovmæssige sondring mellem fængsel og hæfte imidlertid ikke tilstrækkeligt grundlag for at opretholde hæftestraffen.

Spørgsmålet om hæftestraffens fortsatte berettigelse har været genstand for drøftelse i Straffelovrådets første delbetænkning om sanktionsspørgsmål, betænkning nr. 1099/1987 om strafferammer og prøveløsladelse.

Efter Straffelovrådets opfattelse har de synspunkter, der oprindeligt førte til et system med to forskellige arter af frihedsstraf, mistet deres betydning.

Således som kriminaliteten og anvendelsen af frihedsstraffene har udviklet sig, kan forudsætningen om adskillelsen af et hæfteklientel fra et fængselsklientel ikke længere opretholdes. Inden for de lovovertrædelser, for hvilke frihedsstraf skønnes nødvendig, kan der ikke uden en høj grad af vilkårlighed gøres en sondring mellem nogle, der er "egentlig kriminalitet", og andre, som ikke er det. At f.eks. grove tilfælde af spiritus kørsel eller visse former for vold, tyveri og brugstyveri, der efter gældende udmålingspraksis straffes med hæfte, efter deres beskaffenhed skulle ligge under "den egentlige kriminalitets niveau", holder efter rådets opfattelse ikke stik. Også om lovovertrædernes personlige forhold må det antages, at f.eks. hæftedømte spirituskørere ikke adskiller sig markant fra andre straffelovsovertrædere.

Det gøres på denne baggrund gældende, at realiteten i den nuværende sondring mellem hæfte- og fængselsdomme alene består i, at hæfte fortrinsvis anvendes i tilfælde, hvor der er behov for udmåling af frihedsstraffe under fængselsstraffens faste minimum på 30 dage.

Også straffelovens oprindelige forudsætning om indholdet af frihedsstraffene har efter Straffelovrådets opfattelse mistet sin betydning. At hæftedømte efter straffelovens § 44, stk. 2, ikke må sættes til afsoning sammen med andre kategorier af indsatte, herunder fængselsdømte, antages således i praksis ikke at udelukke anbringelse sammen med fængselsdømte, når den hæftedømte giver samtykke til sådan anbringelse.

Dertil kommer, at Kriminalforsorgens anstaltssystem og principperne for anbringelse og behandling af de dømte er forandret væsentligt siden straffelovens vedtagelse i 1930. Det anses nu for ønskeligt, at alle frihedsstraffe som udgangspunkt fuldbyrdes i åbne institutioner, medmindre sikkerhedshensyn eller andre særlige forhold taler for anbringelse i lukket fængsel.

Desuden er de fleste af de begunstigelser, der oprindeligt var tiltænkt hæftedømte, efterhånden udstrakt til også at omfatte fængselsdømte. Der består således i dag kun få og praktisk mindre væsentlige forskelle mellem hæftestraffe og korte fængselsstraffe i henseende til de rettigheder, der tilkommer de dømte, og de forhold, hvorunder straffene i øvrigt fuldbyrdes.

Efter Straffelovrådets opfattelse må det derfor fra et fængselsmæssigt synspunkt antages, at der ikke længere er nogen grund til at opretholde straffelovens sondring mellem strafarterne hæfte og fængsel. Forening af hæfte og fængsel til én strafart synes derimod at muliggøre en mere rationel udnyttelse af Kriminalforsorgens anstaltskapacitet.

Straffelovrådet har på denne baggrund i betænkning nr. 1099/1987 stillet forslag om, dels at hæftestraffen afskaffes, dels at fængselsstraffens faste minimum på 30 dage nedsættes til 7 dage. Endvidere er det som almindelig regel foreslået at ændre hæfterammerne til fængsel indtil 4 måneder med henblik på i videre omfang at tilpasse strafmaksimum til den gældende udmålingspraksis i sager om hæftestraf. Straffelovrådet har ikke med forslaget om hæftestraffens afskaffelse tilsigtet nogen reduktion af udmålingsniveauet. Det er således forudsat, at domstolene som almindelig retningslinie vil ud måle fængsel med samme antal dage som hidtil hæfte.

Spørgsmålet om hæftestraffens afskaffelse har senest været genstand for behandling i betænkning nr. 1181/1989 om en lov om fuldbyrdelse af straf m.v., der er afgivet af en arbejdsgruppe under Straffelovrådet. I arbejdsgruppens lovudkast er det i overensstemmelse med kommissoriet for arbejdsgruppen forudsat, at hæftestraffen afskaffes. Arbejdsgruppen har i øvrigt tilsluttet sig Straffelovrådets anbefaling om at afskaffe hæftestraffen, jf. kap. 9.2.3., betænkningen s. 47-48.

4. Straffelovrådets overvejelser og konklusion

Straffelovrådet har på ny overvejet spørgsmålet om hæftestraffens opretholdelse, men har ikke fundet anledning til at ændre sin opfattelse, således som den er kommet til udtryk i betænkning nr. 1099/1987, hvor hæftestraffen foreslås afskaffet og erstattet af fængselsstraf.

Som det fremgår ovenfor, var et af formålene med indførelsen af hæftestraffen, at man via to forskellige betegnelser for straf ønskede at udtrykke en forskel med hensyn til strafskylden.

Det er efter rådets opfattelse lykkedes at opfylde dette formål, idet hæftestraffen generelt opfattes som en mildere strafform, der ikke stigmatiserer den dømte i samme grad som fængselsstraffen.

Derimod har udviklingen medført, at det andet hovedformål med hæftestraffen, som var at indføre en straf med et mildere indhold, ikke længere er til stede. Hvor hæftestraffen ved sin indførelse hovedsageligt skulle "virke som frihedsberøvelse, medens der i øvrigt skal forbeholdes fangen bevægelsesfrihed inden for de grænser, hensynet til fængselsordenen kræver", gælder dette princip i dag også for fængselsstraffen. Dette betyder, at indholdet i en frihedsstraf i dag i alt væsentligt er det samme, uanset om den er udmålt som hæfte eller som fængsel.

Selvom man ikke skal underkende den psykologiske betydning, som det, i hvert fald så længe sondringen mellem fængsel og hæfte opretholdes og måske i en vis overgangstid herefter, for nogle kan have, at en idømt frihedsstraf

betegnes som hæfte og ikke fængsel, finder Straffelovrådet dog ikke, at der er tilstrækkeligt grundlag for at opretholde den gældende - reelt rent terminologiske - sondring mellem de to strafarter. Rådet foreslår derfor betegnelsen "hæfte" afskaffet og erstattet af "fængsel".

Om den praktiske gennemførelse af forslaget, herunder overgangsbestemmelser og omsætningsregler, kan Straffelovrådet i det hele henholde sig til betænkning nr. 1099/1987 (Kap. 2).

Hvis hæftestraffen opretholdes, vil udtrykket "fængselsstraffe" i § 1, nr. 1, i rådets udkast til lov om fuldbyrdelse af straf m.v. kunne erstattes med udtrykket "frihedsstraf" som den mest dækkende samlede betegnelse for fængsel og hæfte. Det kan i så fald endvidere overvejes i straffuldbyrdelsesloven at medtage nogle bestemmelser svarende til straffelovens § 44, stk. 2, hvorefter hæftedømte ikke mod deres vilje kan afsone straffen i fællesskab med fængselsdømte, samt til bestemmelsen i straffelovens § 90 om omregning af en idømt hæftestraf til en fængselsstraf, jf. herved betænkning 1181/1989, bd. I, s. 47-48.

[Forside] [Indholdsfortegnelse] [Top] [Forrige dokument] [Næste dokument]

Justitsministeriet Version 1.0 den 21. april 1998
Denne publikation findes på adressen: http://jm.schultzboghandel.dk
Copyright (c) Justitsministeriet 1998

Kapitel 3 : Fuldbyrdelse af fængselsstraf i Kriminalforsorgens pensioner og i institutioner m.v. uden for Kriminalforsorgen

1. Gældende ret

Efter straffelovens § 49, stk. 2, kan justitsministeren bestemme, at en domfældt midlertidigt eller for resten af straffetiden skal overføres til hospital eller til egnet hjem eller institution til særlig pleje eller forsorg, såfremt det findes hensigtsmæssigt på grund af den pågældendes alder, helbredstilstand eller andre særlige omstændigheder. Bestemmelsen trådte i kraft den 1. juli 1973.

Af bestemmelsens forarbejder fremgår, at man bl.a. har tænkt på situationer, hvor der på grund af den indsattes alder, legemlige svaghed, sindstilstand eller andre særlige forhold er åbenbare ulemper ved at lade den domfældte have ophold i et fængsel, og hvor man derfor i den pågældendes egen interesse og uden at komme i konflikt med strafanvendelsens formål bør anvende et andet institutionsmiljø end det fængselsmæssige. Grundlaget for overførslen vil normalt være omstændigheder, som man først er blevet opmærksom på efter dommens afsigelse, men ifølge forarbejderne kan bestemmelsen også tænkes anvendt i tilfælde, hvor der allerede på domstidspunktet forelå visse oplysninger herom, uden at det dog fandtes muligt eller hensigtsmæssigt at lade en dom til særlig anbringelse træde i stedet for frihedsstraf. Bestemmelsen forudsættes ifølge forarbejderne kun at finde anvendelse i forholdsvis få tilfælde.

Af formålet med indførelsen af bestemmelsen følger, at de institutioner, der kan blive tale om at anvende til anbringelser efter straffelovens § 49, stk. 2, typisk vil være behandlingsinstitutioner, forsorgshjem og lignende døgninstitutioner, hvor den domfældte under institutionsmæssige forhold kan modtage den behandling eller særlige pleje, som gør anbringelsen hensigtsmæssig. Anbringelse kan finde sted såvel i private som i offentlige institutioner og hjem, og også Kriminalforsorgens egne institutioner (pensioner) kan benyttes. Justitsministeriet har fortolket bestemmelsen således, at anbringelse også undtagelsesvis kan ske i familiepleje af institutionslignende karakter.

Uanset udtrykket "... overføres til ..." i § 49, stk. 2, har Justitsministeriet endvidere fortolket bestemmelsen således, at den kan anvendes over for personer, som endnu ikke har påbegyndt strafudståelsen, således at institutionsanbringelsen finder sted for hele straffetiden. Dette er særligt påkrævet i tilfælde, hvor den domfældte i forvejen er anbragt i institution, eller hvor der er tale om benådningslignende situationer, hvor stærke grunde taler imod et - selv korterevarende - ophold i en afsoningsinstitution.

Justitsministeriet har i to cirkulærer udstedt nærmere retningslinjer om anvendelse af bestemmelsen. I 1978 udsendtes et cirkulære særligt om domfældte med behov for psykiatrisk behandling, og i 1985 et mere generelt cirkulære om bestemmelsens anvendelse. Om indholdet af de to cirkulærer henvises til betænkning nr. 1181/1989, bd. I, s. 256-258.

Efter gældende regler ligger betalingsforpligtelsen for de enkelte anbringelser efter straffelovens § 49, stk. 2, hos de kommunale myndigheder. Dog er der siden 1985 årligt overført et beløb fra Justitsministeriet til kommunerne (via bloktilskudspuljen) som kompensation for merudgifter som følge af en planlagt øget anvendelse af bestemmelsen.

2. Anvendelsesområdet for straffelovens § 49, stk. 2

2.1. Direktoratet for Kriminalforsorgen har i 1994 offentliggjort en rapport om anvendelsen af straffelovens § 49, stk. 2. Rapporten, der er optaget som bilag 6 til nærværende betænkning, omhandler samtlige sager, hvor bestemmelsen har været anvendt i perioden 1987 til 1992, sammenholdt med udviklingen i 1993.

Af nedenstående oversigt fremgår antallet af årlige § 49, stk. 2-overførsler, i perioden 1978-1996. Det fremgår endvidere, om overførsel er sket til en af Kriminalforsorgens egne pensioner eller til institution m.v. uden for Kriminalforsorgen, herunder til psykiatrisk hospital.

		Uden for Kriminalforsorgen		
§ 49.2 anbringelser	Kriminalfor-sorgspension	Psykiatrisk hospital	Behandlingsin-stitution	I alt:
1978/80	-	2	6	8
1981	-	2	3	5
1982	13	3	1	17
1983	3	5	7	15
1984	13	4	8	25
1985	15	7	20	42
1986	15	5	29	49
1987	15	-	32	47
1988	22	-	38	60
1989	31	-	79	110
1990	35	1	61	97
1991	39	-	67	106
1992	40	2	85	127
1993	57	1	83	141
1994	68	4	91	163
1995	91	2	142	235
1996	95	5	195	295

Det fremgår af oversigten, at der igennem hele perioden og navnlig i de seneste to år har været en væsentlig stigning i antallet af anbringelser i medfør af straffelovens § 49, stk. 2, således at der i 1996 var næsten 300 anbringelser. De foreløbige tal tyder på, at stigningen er fortsat i 1997.

Af rapporten fremgår, at grundlaget for anbringelse efter straffelovens § 49, stk. 2, navnlig er alkohol- og narkotikamisbrug, ung alder eller psykiske grunde. Hertil kommer et mindre antal anbringelser begrundet i sociale eller fysiske forhold eller udviklingshæmning. Der henvises til rapportens Tabel 2 (s. 23). Særligt narkotikamisbrug og ung alder har i de seneste år i stigende grad givet anledning til anvendelse af bestemmelsen.

2.2. Med hensyn til anvendte institutionstyper har der siden 1985 været en nogenlunde konstant fordeling med ca. 1/3 anbragt på Kriminalforsorgens pensioner og ca. 2/3 anbragt uden for på kommunale og amtskommunale institutioner, psykiatriske hospitaler eller andre institutioner. I meget begrænset omfang har der været anvendt familiepleje under institutionslignende forhold.

En anbringelse efter straffelovens § 49, stk. 2, vil altid være betinget af overholdelsen af en række vilkår. Udover vilkår om straffri vandel vil der være tale om begrænsninger med hensyn til midlertidigt fravær fra institutionen samt vilkår om tilsyn og eventuelt om behandling. Da Kriminalforsorgens pensioner ikke er indrettet på at varetage egentlige behandlingsopgaver, vil døgnopholdet på en pension ofte være suppleret med vilkår om deltagelse i ambulant behandling inden for det sociale system eller i sundhedssektoren.

Væsentlig overtrædelse af de fastsatte vilkår vil medføre omgående tilbageførsel til fængsel eller arresthus og i

langt de fleste tilfælde varig tilbagekaldelse af tilladelsen til anbringelse i institution m.v.

2.3. I overensstemmelse med forarbejderne til straffelovens § 49, stk. 2, har bestemmelsen i praksis i langt det overvejende antal tilfælde været anvendt på grundlag af omstændigheder i domfældtes personlige forhold, der enten er indtrådt efter domstidspunktet, eller uden at forholdene har foreligget oplyst for retten.

Derimod har anvendelsen af bestemmelsen i praksis kun i et vist omfang været i overensstemmelse med den forudsætning, der følger af bestemmelsens ordlyd, om, at strafudståelsen er påbegyndt i en afsoningsinstitution forud for overførslen. Et stigende antal anbringelser i medfør af § 49, stk. 2, er iværksat over for dømte på fri fod, således at hele dommen afsones på institution m.v. Stigningen er særlig markant med hensyn til unge under 18 år.

Der henvises til rapporten bilag 6, afsnit II.c.4. (s. 12-15).

2.4. Af rapporten fremgår videre, at 77% af de 547 overførsler, der fandt sted i perioden 1987-92, blev gennemført til løsladelsen uden misbrug af de fastsatte vilkår. Der henvises til s. 11 og til Tabel 6. I 1993 blev 80% og i 1994 88% af anbringelserne gennemført til løsladelsen uden misbrug af vilkår.

Rapporten indeholder endvidere en undersøgelse af recidiv til ny kriminalitet for de personer, der blev overført til institution m.v. i årene 1987-89. Undersøgelsen, der er udarbejdet således, at den er sammenlignelig med andre recidivundersøgelser, der udarbejdes af Kriminalforsorgen, viser, at 54% af de overførte recidiverede til ny kriminalitet inden for en to års periode efter løsladelsen. Blandt de personer, der gennemførte anbringelsen til løsladelsen, recidiverede 47%. Recidivet blandt de personer, der fik tilladelsen tilbagekaldt, var 75%.

I rapportens kap. III (s. 17-19) er foretaget en sammenligning med recidivet hos andre grupper af dømte. Det fremgår heraf, at der i den seneste recidivundersøgelse, der er foretaget af Kriminalforsorgen i 1992, er fundet et recidiv på 59% i gruppen af domfældte, der er prøveløsladt med tilsyn efter straffelovens § 38, stk. 1, og et recidiv på 85% i gruppen af domfældte, der har fået afslag på prøveløsladelse.

Undersøgelsen har endvidere vist, at der også er en forskel med hensyn til arten af den kriminalitet, der recidiveres til. Recidiv til kriminalitet, der fører til en betinget frihedsstraf, er mere udbredt hos gruppen af personer, der er overført til institution m.v. i medfør af straffelovens § 49, stk. 2 (30%), end hos de personer, der er prøveløsladt med tilsyn i medfør af straffelovens § 38, stk. 1 (13%), eller har fået afslag på prøveløsladelse (6%). Der henvises til rapportens s. 18.

3. Arbejdsgruppens forslag i betænkning nr. 1181/1989

3.1. Arbejdsgruppen foreslår, at der i en fuldbyrdelseslov optages bestemmelser om overførsel fra afsoningsanstalt til hospital eller anden egnet institution, og at straffelovens § 49, stk. 2, i konsekvens heraf ophæves. Der henvises til betænkning nr. 1181/1989 kap. 37 (s. 255-264) og til § 73 i arbejdsgruppens lovudkast.

Indholdet af den bestemmelse, arbejdsgruppen foreslår i § 73 i sit lovudkast, svarer i det store og hele til den nuværende § 49, stk. 2, i straffeloven. Dog foreslås det, at det i bestemmelsen præciseres, at anbringelse kan ske, også inden straffuldbyrdelsen er påbegyndt i en afsoningsinstitution, og at der udtrykkeligt åbnes mulighed for, at anbringelse kan ske i familiepleje.

Arbejdsgruppen forudsætter, at anbringelse uden for fængsel eller arresthus typisk vil ske efter nogen tids afsoning og på grund af omstændigheder, som ikke forelå eller ikke forelå klart oplyst ved straffesagens behandling. Men anbringelse skal som hidtil også kunne ske straks fra fuldbyrdelsens påbegyndelse, og der skal fortsat kunne ske anbringelse på grund af forhold, der forelå allerede ved domsafsigelsen, uden at dette gav grundlag for anvendelse af en betinget sanktion. Arbejdsgruppen understreger imidlertid herved, at straffuldbyrdelsen i en pension eller en institution uden for Kriminalforsorgen forudsættes at ske på visse vilkår, hvis manglende overholdelse vil kunne bevirke en overførsel eller tilbageførsel til fængsel eller arresthus. Dette er præciseret i arbejdsgruppens lovudkast, mens den nærmere regulering af de pågældende anbringelser i øvrigt skal ske administrativt.

3.2. Arbejdsgruppen har på baggrund af en anbefaling fra det daværende Alkohol- og Narkotikaråd overvejet, om der bør skabes mulighed for overførsel af indsatte til ambulante behandlingsforløb. Arbejdsgruppen finder imidlertid, at en sådan anvendelse af bestemmelsen ikke vil indebære fornødent tilsyn og kontrol og peger på, at de

samme behandlingsmæssige hensyn vil kunne tilgodeses ved anvendelse af reglerne om udsættelse, benådning, strafafbrydelse, udgang og prøveløsladelse samt ved en øget anvendelse af betinget dom eller anbringelse i institution med vilkår om deltagelse i ambulante behandlingsforløb.

3.3. Med hensyn til den faktiske anvendelse af straffelovens § 49, stk. 2, er det arbejdsgruppens overvejende opfattelse, at der er grundlag for en vis udvidelse. To af gruppens medlemmer anbefaler en betydelig udvidelse, og to andre kan ikke anbefale nogen udvidelse af bestemmelsens anvendelse. Arbejdsgruppens flertal peger særligt på stofmisbrugere og unge lovovertrædere som grupper over for hvem, der kan være grundlag for at øge de behandlingsmæssige muligheder ved en udvidet brug af reglerne om anbringelse i behandlingsinstitutioner m.v. Flertallet anbefaler, at der administrativt gennemføres en forenkling af proceduren i forbindelse med anvendelse af reglerne om anbringelse uden for de traditionelle afsoningsinstitutioner med henblik på at fremme brugen heraf.

4. Straffelovrådets overvejelser og konklusion

4.1. Efter Straffelovrådets opfattelse bør det fortsat være udgangspunktet, at domme til ubetinget frihedsstraf afsones i fængsel eller arresthus, medmindre der efter dommen er indtrådt sådanne væsentlige ændringer i den dømtes forhold, at det kan begrunde fravigelse af dette udgangspunkt.

Uanset dette udgangspunkt er der i Straffelovrådet enighed om, at det som hidtil ikke skal være udelukket i særlige tilfælde at anbringe dømte i institution m.v., selv om der ikke foreligger ændrede omstændigheder i forhold til domstidspunktet. Dette er i overensstemmelse med forarbejderne til straffelovens § 49, stk. 2, og med hidtidig praksis, som Straffelovrådet finder bør kodificeres.

Straffelovrådet finder dog også, at det bør undgås, at en administrativ afgørelse om institutionsanbringelse kommer til at indebære en krænkelse af domstolens afgørelse om ubetinget frihedsstraf. Fremgår det af sagen, at spørgsmålet om valget mellem ubetinget straf og foranstaltninger som led i en betinget dom har været overvejet af retten, bør bestemmelsen om institutionsanbringelse derfor som hovedregel begrænses til tilfælde, hvor der foreligger ændrede omstændigheder i forhold til domstidspunktet, idet f.eks. grundlaget for afgørelsen er ændret gennem tilvejebringelse af nye oplysninger om den pågældende.

4.2. For dømte, der er under 18 år, finder Straffelovrådet, at det almindelige udgangspunkt bør fraviges, således at udgangspunktet for denne gruppe er, at strafudståelsen skal ske i institution m.v.

Danmark ratificerede i 1991 FN-konventionen af 20. november 1989 om barnets rettigheder. Efter artikel 37 b i konventionen må anholdelse, tilbageholdelse eller fængsling af et barn, der i konventionen defineres som en person under 18 år, kun "bruges som en sidste udvej og for det kortest mulige passende tidsrum".

I overensstemmelse med konventionen samt Folketingets tilkendegivelser i forbindelse med ratifikationen af denne har bestemmelsen i straffelovens § 49, stk. 2, siden da været praktiseret således, at man har overvejet muligheden for anbringelse i institution af alle unge under 18 år, som er idømt frihedsstraf. Deres unge alder er i sig selv blevet anset som tilstrækkelig indikation for overførsel, som således er sket i det omfang, væsentlige retssikkerhedsmæssige hensyn ikke har talt imod en overførsel, og forudsat at det har været praktisk, herunder økonomisk muligt at iværksætte en overførsel.

Straffelovrådet finder, at denne praksis bør fortsætte, og at det bør fastslås udtrykkeligt i en lov om fuldbyrdelse af straf, at unge under 18 år, som er idømt ubetinget frihedsstraf, skal udstå straffen i institution uden for fængsler og arresthuse, medmindre afgørende hensyn til retshåndhævelsen taler imod en sådan anbringelse. Sådanne hensyn vil kunne foreligge på grund af kriminalitetens art, den dømtes farlighed og lignende, men også på grund af erfaringerne fra tidligere institutionsophold, hvor den unge har optrådt voldeligt, er undveget eller på anden måde har dokumenteret, at afgørende hensyn til retshåndhævelsen taler imod en ny anbringelse i institution m.v.

4.3. Et flertal i arbejdsgruppen anbefalede i betænkning nr. 1181/1989 en vis udvidelse af den faktiske anvendelse af en bestemmelse om overførsel af dømte til institution m.v., særligt over for stofmisbrugere og unge, jf. ovenfor afsnit 3.3.

Grundlaget for arbejdsgruppens anbefaling er perioden til og med 1. kvartal 1989. I forhold hertil er der allerede sket en væsentlig udvidelse i anvendelsen af bestemmelsen, jf. oversigten ovenfor i afsnit 2.1.

På baggrund af de hidtidige erfaringer både med hensyn til gennemførelse af anbringelserne og med hensyn til recidiv til ny kriminalitet er der i Straffelovrådet enighed om, at den skete udvidelse i brugen af bestemmelsen er ubetænkelig.

Straffelovrådet har herefter overvejet, om der er grundlag for en yderligere udvidelse af den faktiske anvendelse af bestemmelsen.

Som det fremgår af oversigten s. 29, er antallet af årlige anbringelser siden 1994 steget, således at antallet i 1996 var på næsten 300. Kriminalforsorgen har derfor til brug for Straffelovrådets overvejelser foretaget en fornyet vurdering af behovet for anbringelser i behandlingsinstitutioner m.v. Som følge af lovgivningsinitiativer vedrørende bl.a. narkotikakriminalitet (lov nr. 1054 af 11. december 1996 om ændring af lov om euforiserende stoffer) og seksualforbrydelser (lov nr. 274 af 15. april 1997 om ændring af straffeloven, retsplejeloven og lov om udlægning af åndssvageforsorgen og den øvrige særforsorg m.v.) samt den almindelige udvikling i Kriminalforsorgens klientel, som i øget grad er belastet i henseende til bl.a. misbrug af rusmidler, er det Kriminalforsorgens vurdering, at der i de kommende år vil være behov for årligt at anbringe mellem 500 og 600 fængselsdømte på behandlingsinstitutioner m.v.

Straffelovrådet kan gå ind for en udvidelse af den faktiske anvendelse af bestemmelsen i det omfang, den hidtidige praksis med hensyn til anbringelsesgrundlaget fastholdes. Det bør derfor tilstræbes, at eventuelle praktiske og økonomiske hindringer for bestemmelsens anvendelse overvindes. Straffelovrådet finder, at økonomiske hensyn ikke bør være afgørende for, om en i øvrigt velbegrundet anbringelse kan gennemføres.

Rådet kan endvidere tilslutte sig flertallets anbefaling i betænkning 1181/1989 om gennemførelse af en administrativ forenkling af proceduren i forbindelse med anvendelse af reglerne om anbringelse i institution m.v. med henblik på fremme af brugen heraf. Rådet forudsætter dog herved, at der som hidtil sker en grundig vurdering af de konkrete omstændigheder, herunder af forsvarligheden af anbringelsen i hver enkelt sag, således at de hidtidige positive erfaringer med bestemmelsens anvendelse kan opretholdes.

Straffelovrådet anser det for vigtigt, at en bestemmelse om anbringelse i institution m.v. udformes fleksibelt, så den giver mulighed for at kunne afprøve anvendelsen af bestemmelsen på andre grupper af dømte i det omfang, der måtte opstå behov herfor. I den forbindelse forudsætter rådet dog, at de tilfredsstillende erfaringer med bestemmelsens anvendelse kan opretholdes også i forhold til eventuelle nye grupper af dømte.

Med hensyn til anbringelse i familiepleje finder Straffelovrådet, at den hidtidige praksis på området bør opretholdes, dvs. at der efter en konkret vurdering kan ske anbringelse i familiepleje, der har en institutionslignende karakter.

4.4. Straffelovrådet foreslår herefter, at der indsættes et nyt stk. 2 i § 73 i det lovudkast, som er formuleret af arbejdsgruppen i betænkning 1181/1989, med følgende ordlyd:

> "Stk. 2. Dømte, der er under 18 år, anbringes i institution m.v. som omhandlet i stk. 1, medmindre afgørende hensyn til retshåndhævelsen taler imod anbringelse uden for fængsel og arresthus."

Om den til § 73 i arbejdsgruppens lovudkast svarende bestemmelse henvises til § 78 i rådets lovudkast.

Justitsministeriet Version 1.0 den 21. april 1998
Denne publikation findes på adressen: http://jm.schultzboghandel.dk
Copyright (c) Justitsministeriet 1998

Kapitel 4 : Prøveløsladelse af livstidsdømte

1. Opretholdelse af livstidsstraffen

Spørgsmålet om afskaffelse af straffen af fængsel på livstid har ved flere lejligheder været drøftet politisk. Straffelovrådet drøftede dette spørgsmål i forbindelse med udarbejdelsen af betænkning nr. 1099/1987 om strafferammer og prøveløsladelse. Et flertal af Straffelovrådets medlemmer gik på dette tidspunkt ind på for at opretholde straffen af fængsel på livstid, jf. betænkningen s. 82 ff.

Livstidsstraffen findes i de øvrige nordiske lande bortset fra Norge, hvor den i 1981 blev afskaffet og erstattet af et strafmaksimum på 21 års fængsel.

Straffelovrådet har lagt til grund, at kommissoriet vedrørende en straffuldbyrdelseslov ikke omfatter spørgsmålet om ophævelse af livstidsstraffen. Rådet har således ikke taget stilling til dette spørgsmål, men begrænset overvejelserne til spørgsmålet om at åbne mulighed for prøveløsladelse af livstidsdømte.

2. Gældende regler og praksis

Fængsel på livstid er den strengeste straf, der kan idømmes efter dansk ret, jf. straffelovens § 33, stk. 1. Om de forbrydelser, der kan medføre straf af fængsel på livstid, henvises til kapitel 3.4.2. i betænkning nr. 1099/1987 (s. 76).

Lovens strengeste tidsbestemte straf er fængsel i 16 år. Denne straf er hjemlet for de forbrydelser, der kan medføre fængsel på livstid, og desuden for nogle andre alvorlige forbrydelser. Hertil kommer, at visse strafferammer kan stige til fængsel i 16 år i medfør af strafforhøjelsesgrunde.

Der kan efter straffelovens § 33, stk. 2, forekomme en tidsbestemt straf på indtil 20 år, såfremt loven hjemler en forhøjelse af strafferammen, der ikke kan rummes inden for et maksimum af 16 år.

Straffelovens § 83, stk. 3, indeholder en særlig bestemmelse om fastsættelse af straf for den, der i eller uden for fængslet begår en forbrydelse efter at være dømt til fængsel på livstid uden at være benådet. Da straf for denne forbrydelse ikke kan bevirke en skær pelse af den allerede idømte straf, skal retten ved dommen fastsætte, hvilken frihedsstraf der ville have været forskyldt, såfremt den pågældende ikke havde været dømt til fængsel på livstid.

Efter de gældende regler kan løsladelse fra livstidsstraf kun ske ved benådning, ikke ved prøveløsladelse. Benådningskompetencen er ved grundlovens § 24 tillagt kongen. Benådning sker således ved kongelig resolution efter indstilling fra Justitsministeriet (Direktoratet for Kriminalforsorgen).

I praksis tages spørgsmålet om benådning op til overvejelse efter ca. 12 års frihedsberøvelse (regnet fra anholdelsen). Denne praksis er i overensstemmelse med en indstilling fra Den Nordiske Strafferetskomité, som i en betænkning af 25. april 1969 om prøveløsladelse har anført:

"Der er i komiteen enighed om, at man - hvad enten den ene eller den anden form benyttes - mest muligt bør sikre, at spørgsmålet om løsladelse eller fortsat frihedsberøvelse tages op til overvejelse senest efter 10-12 års forløb og i øvrigt med regelmæssige mellemrum. Der er også enighed om, at frihedsberøvelsen i almindelighed ikke bør

opretholdes ud over det nævnte tidspunkt, medmindre det er påkrævet under hensyn til den pågældende farlighed."

Afgørelsen af, om den dømte skal løslades eller ej, afhænger af en konkret vurdering af samtlige sagens omstændigheder, herunder navnlig af den domfældtes farlighed og i forbindelse hermed risikoen for recidiv til kriminalitet af lige eller anden alvorlig art. I vurderingen indgår med stor vægt dels afsoningsforløbet, herunder om den indsatte har været i stand til at administrere de lempelser, som er tildelt den pågældende (udgang, ophold i åben anstalt, udstationering eller frigang og lignende), dels den situation, den domfældte vil stå i ved en løsladelse. Til brug ved vurderingen af den domfældtes farlighed og recidivrisikoen indhentes i almindelighed en udtalelse fra Retslægerådet og fra anklagemyndigheden. Efter en konkret vurdering vil Retslægerådet og/eller anklagemyndigheden også kunne inddrages på et tidligere tidspunkt i forbindelse med overvejelser om lempelser i afsoningsforløbet.

En benådning er i alle tilfælde betinget og følger reglerne om prøveløsladelse fra tidsbestemt straf, jf. straffelovens § 40 a. Der fastsættes en prøvetid, normalt på fem år, samt vilkår om tilsyn af Kriminalforsorgen i en periode, normalt på mellem to og fem år. Herudover kan der efter en konkret vurdering af behovet fastsættes særlige vilkår.

I betænkning nr. 806/1977, Alternativer til frihedsstraf - et debatoplæg, er det oplyst, at 40 livstidsfanger, der blev løsladt ved benådning i perioden 1962-1976, gennemsnitligt havde været frihedsberøvet i godt 16 år. Den gennemsnitlige afsoningstid havde dog kun været godt 13 år for de personer, der var dømt siden 1955.

Af betænkning nr. 1099/1987 om strafferammer og prøveløsladelse fremgår, at der i perioden fra 1975 til august 1985 blev løsladt 13 livstidsfanger ved benådning. Den gennemsnitlige varighed af frihedsberøvelsen var for disse 13 domfældte 12 1/2 år. Flertallet af de livstidsdømte var løsladt efter 10-14 års frihedsberøvelse. Den længste afsoningstid var 19 1/2 år og den korteste 9 1/2 år. Der henvises i øvrigt til betænkningen s. 81.

I perioden fra august 1985 til september 1997 er 12 livstidsfanger blevet løsladt ved benådning. Den gennemsnitlige varighed af frihedsberøvelsen har for disse 12 domfældte været 15 år og 4 måneder. Den længste afsoningstid var 19 år og 6 måneder og den korteste godt 12 år. Af de 9 livstidsfanger, der afsonede pr. 15. september 1997, havde 2 været frihedsberøvet i mere end 12 år. Den ene havde afsonet 13 år og 3 måneder, den anden 32 år.

3. Gældende regler og praksis i de øvrige nordiske lande

I *Sverige* kan løsladelse kun ske ved, at livstidsstraffen ved benådning omsættes til en tidsbestemt straf. Derefter anvendes de almindelige regler om prøveløsladelse. Der foretages en konkret vurdering af samtlige omstændigheder i hvert enkelt tilfælde. I perioden 1970-1984 blev 17 livstidsdomme omsat, alle til 14 eller 15 års fængsel. I tiden 1985-1994 er 18 livstidsdomme omsat til henholdsvis 14 år (6 tilfælde), 15 år (4 tilfælde), 16 år (5 tilfælde) og 18 år eller mere (3 tilfælde). Den længste straf var 18 år og 8 måneder. I perioden 1995-1997 er tre livstidsdomme omsat til tidsbestemt straf, en til 20 år, en til 23 år og en til 18 år. Afgørelserne i de senere år tyder på en skærpet praksis.

I *Finland* kan livstidsdømte kun frigives ved beslutning om benådning af Republikens Præsident, hvilket i praksis normalt sker efter afsoning af 10-12 år. Tallet er faldet og har i de seneste år nærmet sig 10 år. På baggrund af en stigning i antallet af livstidsdømte forudses en skærpelse af benådningspraksis og dermed en forlængelse af den gennemsnitlige afsoningstid. Beslutning om benådning træffes administrativt, men efter indhentet udtalelse fra Højesteret.

I *Norge* blev livstidsstraffen som nævnt afskaffet i 1981.

I *Island* findes straffen fængsel på livstid, men den har ikke været anvendt under den gældende straffelov, der er fra 1940.

4. Tidligere overvejelser

Straffelovrådet afgav i 1963 en udtalelse til Justitsministeriet i anledning af et konkret forslag om at indføre mulighed for prøveløsladelse af livstidsdømte. To af rådets medlemmer foreslog, at der ved en tilføjelse til

straffelovens § 38 blev indført en bestemmelse om, at der kan ske løsladelse på prøve fra livstidsstraf efter 12 år. To andre medlemmer af rådet fandt det rigtigst, at der ikke gennemførtes regler om prøveløsladelse af livstidsfanger. Disse medlemmer ville foretrække, at løsladelse fortsat skete ved benådning, men de kunne i øvrigt tiltræde, at grænsen blev sat ved 12 år, såfremt der skulle gælde en regel om prøveløsladelse.

Under Straffelovrådets behandling af spørgsmålet i betænkning nr. 1099/1987 var der enighed om, at løsladelse fra livstidsstraf burde kunne ske ved prøveløsladelse efter forløbet af en mindstetid. Der var endvidere enighed om, at der skulle bestå en pligt for myndighederne til at tage stilling til prøveløsladelsesspørgsmålet ved udløbet af mindstetiden. Før- og i princippet også efter - udløbet af mindstetiden skulle løsladelse som hidtil kunne ske ved benådning.

Der var imidlertid ikke enighed i Straffelovrådet om, hvilken kompetenceordning der skulle gælde med hensyn til afgørelser om prøveløsladelse, eller hvilken mindstetid der skulle gælde. Der var imidlertid enighed om, at afgørelser om løsladelse fra livstidsstraf er af så speciel karakter, at de burde undergives domstolskontrol.

Et flertal af Straffelovrådets medlemmer foreslog, at mindstetiden fastsættes til 14 år, og at løsladelsesspørgsmålet herefter umiddelbart indbringes for retten til afgørelse. Flertallet forudsatte, at løsladelse af livstidsdømte i almindelighed som hidtil skulle ske ved benådning, således at domstolenes opgave ville være at udøve kontrol med frihedsberøvelsens varighed for den marginale gruppe af tilfælde med særligt lange afsoningstider.

Et mindretal af Straffelovrådets medlemmer foreslog, at løsladelse i almindelighed burde ske ved prøveløsladelse i stedet for ved benådning. Afgørelse om prøveløsladelse burde - som med hensyn til alle andre fængselsstraffe - træffes af Justitsministeriet, men der burde være adgang til domstolsprøvelse af et afslag på prøveløsladelse senest efter 12 års afsoning. Mindretallet ville dog ikke udtale sig imod en ordning, hvorefter domstolsprøvelse af et administrativt afslag først kan ske efter 14 års afsoning af livstidsstraf. I så fald anbefalede mindretallet, at en administrativ stillingtagen til løsladelsesspørgsmålet skulle være obligatorisk efter 10 års forløb og herefter - i tilfælde af afslag - med ét års mellemrum.

Spørgsmålet om prøveløsladelse af livstidsdømte er ikke behandlet af arbejdsgruppen i betænkning nr. 1181/1989, og regler om behandlingen af sådanne sager, herunder om eventuel domstolsprøvelse, er således ikke medtaget i arbejdsgruppens lovudkast.

5. Straffelovrådets overvejelser og konklusion

Både ved afgivelsen af udtalelsen i 1963 og betænkning nr. 1099/1987 var der i Straffelovrådet enighed om, at det i sig selv er et ret formelt problem, om løsladelse fra livstidsstraf skal ske ved benådning eller prøveløsladelse, idet det reelle indhold af løsladelsespraksis bør kunne blive det samme, uanset om afgørelserne træffes ved benådning eller prøveløsladelse. Ved den fornyede drøftelse af spørgsmålet er dette fortsat Straffelovrådets opfattelse.

Alligevel er det Straffelovrådets opfattelse, at der er visse fordele knyttet til anvendelsen af prøveløsladelse frem for benådning. Dette hænger sammen med, at Straffelovrådet finder, at der bør foreskrives en pligt til at tage spørgsmålet om løsladelse af livstidsdømte op til overvejelse efter en vis årrække. Fastsættelsen af en sådan pligt stemmer mindre godt med benådningens natur. Endvidere finder Straffelovrådet, at spørgsmålet om frihedsberøvelsens varighed er en afgørelse af så væsentlig karakter, at den efter en vis årrække bør være undergivet domstolskontrol. Dette vil være udelukket med den nuværende retstilstand, hvor løsladelse af livstidsdømte kun kan ske ved benådning.

Der er derfor i Straffelovrådet enighed om, at der bør indføres adgang til at løslade livstidsdømte ved prøveløsladelse efter forløbet af en mindstetid. Ved udløbet af mindstetiden indtræder der en pligt til at tage stilling til løsladelsesspørgsmålet. Før udløbet af mindstetiden bør løsladelse som hidtil kun ske ved benådning. Efter udløbet af mindstetiden vil benådning naturligvis også kunne ske, men dette må antages at få begrænset praktisk betydning ved siden af adgangen til prøveløsladelse.

Straffelovrådet har herefter overvejet, hvilken kompetenceordning der skal gælde med hensyn til afgørelser om løsladelse fra livstidsstraf, og hvilken mindstetid der skal gælde.

Straffelovrådet finder det mest naturligt, at afgørelse om prøveløsladelse af livstidsdømte træffes af

Justitsministeriet, således som det sker med hensyn til alle andre fængselsstraffe. Den administrative ordning, som er beskrevet i afsnit 2, har efter rådets opfattelse fungeret tilfredsstillende, og de dømtes retssikkerhed tilgodeses fuldt ud, hvis der fastsættes regler om adgang til domstolsprøvelse af de administrative afgørelser. Herved bevares også fordelen ved, at den primære afgørelse træffes af en central instans, der har overblik over løsladelsespraksis, og som vil have klarlagt sagens konkrete omstændigheder og formuleret en begrundelse for et eventuelt afslag, som herefter kan efterprøves af retten.

Ved afgørelse af, hvilken mindstetid der skal gælde, inden prøveløsladelsesspørgsmålet tages op, har Straffelovrådet taget udgangspunkt i den gældende praksis, som den er beskrevet ovenfor i afsnit 2, og som man ikke finder anledning til at foreslå ændret. Man har herved lagt til grund, at de seneste 10 års stigning i den gennemsnitlige afsoningstid ifølge oplysning fra Justitsministeriet ikke er udtryk for en bevidst skærpelse af praksis, men en følge af de konkrete sagers særlige omstændigheder, hvorved det må tages i betragtning, at der er tale om et meget lille sagsantal.

Rådet har endvidere lagt vægt på den omstændighed, at personer, der er idømt lovens strengeste tidsbestemte straf af fængsel i 16 år, normalt vil blive prøveløsladt i medfør af reglen om regelmæssig prøveløsladelse i straffelovens § 38, stk. 1, efter at have udstået knapt 11 år af straffen.

På dette grundlag finder Straffelovrådet, at pligten til at træffe afgørelse om løsladelsesspørgsmålet bør indtræde efter 12 års afsoning, således at der i tilfælde af afslag skal træffes ny afgørelse med ét års mellemrum.

Straffelovrådet forudsætter, at de administrative afgørelser om prøveløsladelse træffes på grundlag af en konkret vurdering af samtlige sagens omstændigheder, herunder af den pågældendes eventuelle farlighed svarende til den vurdering, som i dag foretages ved afgørelser om løsladelse af livstidsdømte ved benådning. Det forudsættes herved også, at der som hidtil sker høring af Retslægerådet og anklagemyndigheden, forinden der træffes afgørelse i sagen.

Straffelovrådet finder, at adgangen til domstolsprøvelse først bør indtræde efter afsoning af 14 år af en livstidsstraf. Det er de særligt langvarige afsoninger, der giver mest anledning til at overveje en domstolskontrol, og en afsoning af mindre end 14 års varighed kræver efter rådets opfattelse ingen domstolsmedvirken, når der er afsagt dom til livsvarigt fængsel. Hensynet til den dømtes retssikkerhed tilgodeses efter rådets opfattelse fuldt ud, selv om den retlige kontrol begrænses til de særligt langvarige afsoninger. Her må det forventes, at spørgsmålet om vurdering af den dømtes farlighed ofte vil stå i forgrunden, men domstolene vil også have lejlighed til at vurdere, om andre grunde end farlighedshensyn, f.eks. kriminalitetens særlige grovhed og hensynet til retsfølelsen, kan begrunde en særlig langvarig frihedsberøvelse.

Justitsministeriet Version 1.0 den 21. april 1998
Denne publikation findes på adressen: http://jm.schultzboghandel.dk
Copyright (c) Justitsministeriet 1998

Kapitel 5 : Klageregler m.v.

1. Indledning

I dette kapitel drøftes spørgsmålet om klageadgang vedrørende afgørelser, der træffes efter straffuldbyrdelsesloven.

I afsnit 2 nedenfor redegøres i hovedtræk for gældende ret, og i afsnit 3 omtales Straffelovrådets tidligere overvejelser om spørgsmålet.

I afsnit 4 gennemgås klagereglerne i de øvrige nordiske lande, og i afsnit 5 drøftes med udgangspunkt i § 106 i arbejdsgruppens lovudkast udformningen af den administrative klageadgang.

I afsnit 6 behandles spørgsmålet om at udbygge den administrative klageadgang. Det overvejes i den forbindelse at indføre et nævn eller at udvide domstolskontrollen.

I afsnit 7 gennemgås klageordningens betydning for ombudsmandens kompetence, og i afsnit 8 overvejes med udgangspunkt i § 107 i arbejdsgruppens lovudkast forskellige modeller med henblik på afgrænsning af de afgørelser, som eventuelt kan omfattes af en særlig klageordning.

Endelig drøftes i afsnit 9 med udgangspunkt i §§ 108-113 i arbejdsgruppens lovudkast fremgangsmåden ved behandlingen af klager efter en udvidet klageordning.

2. Hovedtræk af gældende ret

Afgørelser, der træffes af Kriminalforsorgen, kan påklages efter de almindelige regler om administrativ rekurs, jf. betænkning 1181/89, bd. I, s. 327. Det indebærer, at en afgørelse, der er truffet af en medarbejder i en institution, kan påklages til institutionens leder, og at lederens afgørelse kan indbringes for Justitsministeriet, der træffer den endelige administrative afgørelse.

Herefter kan sagen indbringes for Folketingets Ombudsmand. Klagen skal indgives inden et år regnet fra direktoratets afgørelse, jf. § 13, stk. 3, i lov nr. 473 af 12. juni 1996 om Folketingets Ombudsmand (ombudsmandsloven). Ombudsmanden har også mulighed for at tage en sag op til undersøgelse af egen drift efter udløbet af denne frist, jf. ombudsmandslovens § 17, stk. 1. Ombudsmanden bedømmer, om myndigheder eller personer, der er omfattet af ombudsmandens virksomhed, har handlet i strid med gældende ret eller på anden måde gjort sig skyldige i fejl eller forsømmelser ved udøvelsen af deres opgaver. Ombudsmanden kan på den baggrund fremsætte kritik, afgive henstillinger samt i øvrigt fremsætte sin opfattelse af sagen, jf. ombudsmandslovens §§ 21 og 22. Viser ombudsmandens undersøgelse af en sag, at der må antages at være begået fejl eller forsømmelser af større betydning, skal ombudsmanden give meddelelse om sagen til bl.a. Folketingets Retsudvalg og vedkommende minister, dvs. justitsministeren, jf. ombudsmandslovens § 24.

En endelig administrativ afgørelse kan også indbringes for domstolene efter grundlovens § 63. Efter denne bestemmelse kan domstolene påkende ethvert spørgsmål om øvrighedsmyndighedens grænser. Det antages, at domstolene kan tage stilling til ethvert spørgsmål om afgørelsens lovmæssighed, hvorimod domstolene anses for afskåret fra at efterprøve afgørelsens hensigtsmæssighed.

Herudover er der på visse områder fastsat særlige regler om domstolskontrol. Der henvises herom til betænkningen, bd. I, s. 328-329, hvor der bl.a. er en omtale af retsplejelovens § 778 om varetægtsarrestanters adgang til at klage over fængselspersonalets adfærd, og reglerne i straffeloven om domstolsprøvelse af visse vilkårsovertrædelser ved prøveløsladelse, jf. § 40, stk. 1, og vilkårsovertrædelser ved betingede domme, jf. §§ 60-61, samt forvaring, jf. § 72. Det bemærkes i den forbindelse, at retsplejelovens § 779 vedrørende det amtskommunale tilsyn med behandlingen af varetægtsarrestanter og forholdene i varetægtsfængsler (arresthuse) er ophævet med virkning fra den 1. januar 1997 som led i udvidelsen af ombudsmandens kompetence til også at omfatte den kommunale og amtskommunale forvaltning, jf. ombudsmandslovens § 7, stk. 1, og § 31, stk. 2. Endvidere er der i forbindelse med gennemførelsen af ordningen om samfundstjeneste i 1992 fastsat regler om domstolsprøvelse i tilfælde af vilkårsovertrædelser ved betingede domme med vilkår om samfundstjeneste, jf. straffelovens §§ 66-67.

Efter artikel 6 i Den Europæiske Menneskerettighedskonvention har enhver ret til en retfærdig og offentlig rettergang inden en rimelig frist for en uafhængig og upartisk domstol, der er oprettet ved lov, når der skal træffes afgørelse enten i en strid om hans borgerlige rettigheder og forpligtelser (den såkaldt "civilretlige" del af artikel 6) eller angående en mod ham rettet anklage for en forbrydelse (den såkaldt strafferetlige del af artikel 6).

Ved afgørelsen af, hvorvidt *artikel 6 er anvendelig under den strafferetlige del* i forhold til afgørelser, der træffes over for indsatte, herunder afgørelser, der indebærer disciplinære sanktioner, må der i overensstemmelse med Domstolens faste praksis lægges vægt på følgende momenter:

1) overtrædelsens retlige klassificering efter national ret,

2) overtrædelsens karakter og

3) karakteren og intensiteten af sanktionen.

Der kan bl.a. henvises til Menneskerettighedsdomstolens dom af 22. februar 1996 i sagen Putz mod Østrig, dom af 23. oktober 1995 i sagen Schumautzer mod Østrig, EMD 328-A, dom af 23. marts 1994 i sagen Ravnsborg mod Sverige, EMD 283-B, dom af 27. august 1991 i sagen Demicoli mod Malta, EMD 210, dom af 22. maj 1990 i sagen Weber mod Switzerland, EMD 177 og dom af 8. juni 1976 i sagen Engel m.fl. mod Holland, EMD 22.

De ovennævnte domme vedrører ikke foranstaltninger, der træffes over for indsatte, men illustrerer de kriterier, der indgår ved afgrænsningen af anvendelsesområdet for den strafferetlige del af artikel 6. Kommissionen og Domstolen har imidlertid i nogle sager haft anledning til at tage stilling til, hvorvidt foranstaltninger over for indsatte var straffesager omfattet af artikel 6.

I Menneskerettighedsdomstolens dom af 28. juni 1984 i sagen Campbell og Fell mod UK, EMD 80, var klagerne blevet tiltalt og dømt for disciplinære forseelser ved overtrædelse af fængselsregler, idet de havde deltaget i en opstand og i den forbindelse udøvet vold mod personale. Domstolen lagde til grund, at artikel 6 var anvendelig. Domstolen lagde vægt på overtrædelsens natur, herunder forseelsens alvorlige karakter, og at der var ligheder med overtrædelse af straffeloven. Domstolen lagde endvidere vægt på arten og alvoren af såvel den mulige som den faktiske straf, nemlig fortabelse af muligheden for væsentlig reduktion i straffen.

Der skal imidlertid forholdsvis meget til, førend konventionsorganerne fastslår, at disciplinære sanktioner over for indsatte antager karakter af straf, således at artikel 6 er anvendelig.

I klagesag 7754/77 X mod Schweiz, DR 11, s. 216, var en person, der afsonede en fængselsstraf, returneret for sent efter udgang fra fængslet. Fængselsdirektøren idømte den pågældende en disciplinær sanktion, der indebar 5 dages isolation og tilbagekaldelse af en meddelt udgangstilladelse. Kommissionen fandt, at der ikke var tale om en straffesag, hvorfor artikel 6 ikke fandt anvendelse.

I klagesag 11691/85 Pelle mod Frankrig, DR 50, s. 263, havde en person, der afsonede en straf på 12 års fængsel, fremsat trusler mod en fængselsfunktionær. Den indsatte blev idømt en disciplinær sanktion af 12 dage i en særlig strafcelle. Den idømte foran staltning kunne også få betydning, når der senere skulle tages stilling til spørgsmålet om prøveløsladelse, idet den periode, det var muligt at blive prøveløsladt, kunne blive reduceret, således at tidspunktet for en prøveløsladelse blev udskudt tilsvarende. Efter praksis kunne den pågældende regne med 18 dages reduktion af prøveløsladelsesperioden. Kommissionen fandt ikke, at de 12 dage i særlig strafcelle gav anledning til problemer i forhold til artikel 6, da der ikke var tale om nogen yderligere frihedsberøvelse, men

snarere om en skærpelse af afsoningsformen. Artikel 6 var derfor ikke anvendelig. For så vidt angik de 18 dages fortabelse af mulig prøveløsladelse, fandt Kommissionen ikke, at der var tale om en sanktion af en sådan karakter, at forholdet kunne bringes ind under artikel 6. Artikel 6 var således i det hele uanvendelig.

Kommissionen har ligeledes udtalt, at artikel 6 ikke var anvendelig i forhold til forskellige beslutninger vedrørende fuldbyrdelsen af en straf. En beslutning om, i hvilken institution en straf skulle afsones, var således ikke omfattet af artikel 6, jf. Application no. 7034/75 X v. Austria, Dec. 12.10.77, D.R. 10 p. 146.

En klassificering af indsatte i forskellige risikokategorier faldt ligeledes udenfor, jf. Application no. 8575/79, X v. United Kingdom, Dec. 14.12.79, D.R. 20 p. 202. Klageren var idømt fængsel på livstid for mord på flere børn og var i lange perioder anbragt under særlige sikkerhedsforhold ("in conditions of high security") og i isolation. Da klageren var klassificeret i en særlig kategori af indsatte, havde han kun i meget begrænset omfang tilladelse til at tage del i fængselslivet. Kommissionen fandt, at der var tale om en administrativ klassificering, der faldt uden for anvendelsesområdet af artikel 6.

Indsættelse af en prøveløsladt faldt ligeledes udenfor, jf. Application no. 7648/76, X v. Switzerland, Dec. 6.12.77, D.R. 11, p. 175.

På baggrund af den ovenfor gennemgåede konventionspraksis kan det således konstateres, at administrative beslutninger, der er rettet mod indsatte og træffes som led i straffuldbyrdelsen, som altovervejende hovedregel ikke er omfattet af den strafferetlige del af artikel 6 i Den Europæiske Menneskerettighedskonvention.

Som anført ovenfor omfatter artikel 6 imidlertid også afgørelser, der træffes i en strid om en persons borgerlige rettigheder og forpligtelser. Det må derfor overvejes, om administrative beslutninger, der er rettet mod indsatte og træffes som led i straffuldbyrdelsen, kan være omfattet *af den "civilretlige" del af artikel 6*.

Rådet er ikke bekendt med afgørelser fra konventionsorganerne, hvor denne del af artikel 6 har fundet anvendelse i forhold til afgørelser, der direkte træffes som led i straffuldbyrdelsen.

Kommissionen har derimod i en afgørelse udtrykkeligt afvist, at den "civilretlige" del af artikel 6 skulle finde anvendelse på disciplinære foranstaltninger over for indsatte. I klagesag nr. 8317/78, McFeeley m.fl. mod UK, DR 20 s. 44, havde nogle indsatte nægtet at bære fængselsuniform og udføre arbejde. Det medførte, at de pågældende blev pålagt nogle disciplinære sanktioner (bl.a. fortabelse af 14 dages prøveløsladelse, fortabelse af privilegier i 14 dage, fortabelse af 14 dages løn og anbringelse i særlig celle i 3 dage). Kommissionen afviste, at der var tale om straffesager, ligesom Kommissionen afviste, at sådanne disciplinære sanktioner over for indsatte var omfattet af den "civilretlige" del af artikel 6.

Kommissionen har i en anden sag udtalt, at en tvist mellem den indsatte og fængselsmyndighederne vedrørende vederlag for arbejde, der udføres som led i afsoningen, ligeledes falder uden for anvendelsesområdet for artikel 6, jf. klagesag nr. 3195/67, Yearbook 11 (1968) s. 529 (560).

I Den Europæiske Menneskeretskonvention med kommentarer af Peer Lorenzen m.fl., 1994, er der rejst spørgsmål om, hvorvidt domstolskontrollen efter grundlovens § 63, således som den efter gældende teori og i praksis udøves, på alle retsområder vil blive anset for tilstrækkelig. Dette gælder navnlig i forhold til indgreb af nogen intensitet i personlige forhold, jf. kommentaren s. 172.

Som det fremgår af afsnit 6.2. i dette kapitel, er der i rådet enighed om, at en eventuel udbygning af den administrative klageadgang bør ske ved at udvide mulighederne for domstolsprøvelse. Det er rådets opfattelse, at de forslag om en udvidet adgang til domstolsprøvelse, der peges på i afsnit 9.2. i dette kapitel, vil opfylde de krav til domstolsprøvelsen, der efter konventionens artikel 6 gælder om bl.a. ret til en retfærdig rettergang. Rådet har på den baggrund ikke fundet anledning til at gå ind i en nærmere drøftelse af det ovenfor rejste spørgsmål.

3. Straffelovrådets tidligere overvejelser

Straffelovrådet har tidligere overvejet spørgsmålet om at indføre en udvidet klageadgang for domfældte, der har fået afslag på prøveløsladelse. Da rådet i 1985 nedsatte arbejdsgruppen vedrørende straffuldbyrdelsesloven, var rådet mest tilbøjeligt til at mene, at oprettelsen af et særligt nævn som klageinstans i givet fald burde foretrækkes

fremfor en udvidelse af domstolskontrollen, jf. betænkning 1181/89, bd. I, s. 327.

Ved afgivelsen af betænkning nr. 1099/87 om strafferammer og prøveløsladelse afstod Straffelovrådets flertal fra en endelig drøftelse af spørgsmålet om en ny klageordning i form af et nævn eller en udvidelse af domstolskontrollen med henvisning til, at spørgsmålet burde bero på den senere behandling af arbejdsgruppens betænkning om straffuldbyrdelsesloven, jf. betænkning 1099/87 s. 258. Et mindretal foreslog i forbindelse med et subsidiært forslag om ændring af prøveløsladelsesreglerne, at afslag på prøveløsladelse skulle kunne prøves af domstolene. Mindretallet understregede dog, at man ikke hermed ønskede at foregribe en stillingtagen til spørgsmålet om oprettelse af et særligt klagenævn inden for straffuldbyrdelsens område, jf. betænkning nr. 1099/87 s. 265.

På baggrund af Straffelovrådets betænkning fremsatte justitsministeren den 18. december 1987 forslag til lov om ændring af borgerlig straffelov (Prøveløsladelse og vold m.v.) (L 134). Lovforslaget indeholdt bl.a. et forslag, hvorefter den dømte kunne forlange, at nægtelse af prøveløsladelse efter straffelovens § 38, stk. 1, af anklagemyndigheden indbringes for retten til prøvelse, jf. straffelovens § 38 a, stk. 2, i lovforslagets § 1, nr. 2, og Folketingstidende 1987/88, Tillæg A, sp. 2718 og 2742. Lovforslaget bortfaldt ved udgangen af folketingssamlingen 1987/88.

4. Klagereglerne i de øvrige nordiske lande

4.1. Sverige

Den *almindelige klageordning* i Sverige er, at afgørelser truffet af den enkelte anstalt kan påklages til den centrale kriminalforsorgsmyndighed, Kriminalvårdstyrelsen, jf. betænkning 1181/89, bd. I, s. 27 f.

Kriminalvårdstyrelsens afgørelser i konkrete sager kunne indtil 1994 påklages til Kammarrätten, som er 2. instans i et system af forvaltningsdomstole, hvis sagsbehandling normalt foregår på skriftligt grundlag. Med særlig tilladelse kunne Kammarrättens afgørelse indbringes for Regeringsrätten, der er den højeste forvaltningsdomstol.

Med virkning fra 1. oktober 1994 ændredes klagesystemet, således at klager over kriminalforsorgens afgørelser påklages til de almindelige forvaltningsdomstole - länsrätterne - i stedet for til Kammarrätten. Länsrättens afgørelse kan med særlig tilladelse fra Kammarrätten indbringes for Kammarrätten. Kammarrättens afgørelse kan i visse tilfælde med tilladelse fra Regeringsrätten indbringes for Regeringsrätten.

Af bemærkningerne til ændringsloven fremgår, at baggrunden for ændringen var et ønske om at aflaste Kammarrätten. Der fandtes ikke at være særlige grunde til at fravige hovedprincippet om, at første domstolsprøvelse ligger i länsrätterne for denne type sager, som fra et juridisk synspunkt anses for at være ganske enkle og kun arbejdskrævende på grund af mængden af klager og kravet om forlods behandling.

Baggrunden for kravet om en særlig tilladelse til at anke länsrättens afgørelse til Kammarrätten er ifølge bemærkningerne, at "nedflytning" af disse sager fra Kammarrät til länsret indebærer, at kæden af instanser forlænges med én domstolsinstans. De fleste af de her omhandlede sager har i forvejen været prøvet - og eventuelt revurderet - lokalt ved anstalten og efterprøvet af Kriminalvårdstyrelsen. Et system med ubegrænset ret til prøvelse i Kammarrätten ville medføre en alt for lang kæde af prøvelsesinstanser for disse klager.

I årene 1990-1992 behandlede Kammarrätten henholdsvis 750, 543 og 648 klager over afgørelser truffet af kriminalforsorgen. Tallene omfatter også klager fra varetægtsfængslede. I samme periode var det gennemsnitlige antal indsatte i fængslerne omkring 3.700, og det gennemsnitlige antal varetægtsfængslede omkring 1.200. I tiden efter 1. oktober 1994 har länsrätterne årligt behandlet følgende antal klager over afgørelser truffet af kriminalforsorgen: 145 i 1994 (1. oktober-31. december), 684 i 1995 og 551 i 1996.

Undtaget fra den ovenfor nævnte almindelige klageordning fra Kriminalvårdstyrelsen til länsrätterne er sager vedrørende prøveløsladelse af indsatte med en straffetid på to år eller mere. I sådanne sager træffer Kriminalvårdsnämnden afgørelsen som første og eneste instans. Tilsvarende gælder i sager om udstationering af indsatte med henblik på at forberede løsladelsen og overførsel til institution uden for kriminalforsorgen for samme

klientgruppe.

Kriminalvårdsnämnden er endvidere klageinstans for de 30 lokale Övervakningsnämnd, der træffer beslutninger vedrørende personer, som er under tilsyn af Kriminalforsorgen i Frihed i forbindelse med betinget dom eller prøveløsladelse, afgørelser om udstationering med henblik på løsladelse og anbringelse i institution uden for kriminalforsorgen for indsatte med mindre end to års fængsel samt beslutning om ophævelse af intensivovervågning med elektronisk kontrol. Kriminalvårdsnämndens afgørelser i disse sager er endelige.

Övervakningsnämnderna består af 5 medlemmer, hvoraf formand og næstformand skal have gjort tjeneste som dommer og udpeges af regeringen. De 3 øvrige medlemmer er lægmænd og vælges lokalt.

Kriminalvårdsnämnden er sammensat af 5 medlemmer, hvoraf 1 er ordførende. Den ordførende skal være eller have været indehaver af et dommerembede. Medlemmerne udpeges af regeringen for en periode af 5 år.

4.2. Norge

Efter lov om fengselsvesenet er Fengselsstyret klageinstans for afgørelser truffet af de lokale fængselsledelser. Fengselstyrets afgørelser kan indbringes for Kongen, dog ikke afgørelser i klagesager.

I 1988 afgav et udvalg betænkning med forslag til en ny fængselslov. Forslaget indebærer bl.a., at den gældende klageordning ændres. Efter forslaget er Fengselsstyret klageorgan i alle sager, der afgøres af direktøren for det lokale fængselsdistrikt. For bl.a. at undgå, at arbejdsgiverrollen og klagesagskompetencen forenes i samme instans, dvs. Justisdepartementet, foreslår udvalget, at der oprettes et selvstændigt og uafhængigt klagenævn, der arbejdsmæssigt og organisatorisk er adskilt fra det ordinære forvaltningsapparat. Nævnet foreslås sammensat af tre medlemmer, hvoraf formanden skal være dommer, betænkning 1181/1989, bd. I, s. 29.

Justis- og Politidepartementet har oplyst, at der endnu ikke er sket ændring af den norske klageordning, idet der endnu ikke er vedtaget nogen ny lov om straffuldbyrdelse. Departementet arbejder imidlertid for tiden på en Stortingsmelding om den fremtidige udvikling af kriminalforsorgen.

4.3. Finland

Efter § 75 i forordning nr. 878 af 16. juni 1995 om fuldbyrdelse af frihedsstraf (fångvårdsförordningen) kan en indsat indbringe visse afgørelser om disciplinærstraf, der forlænger varigheden af den periode, som den pågældende skal afsone i fængsel, for Justitieministeriet.

Endvidere har den indsatte mulighed for at klage til forskellige myndigheder m.v. uden for Kriminalforsorgen, bl.a. Riksdagens Justitieombudsman og internationale organer, der overvåger forholdene for frihedsberøvede personer.

Justitieministeriet har undersøgt behovet og mulighederne for at udvide de indsattes klageadgang til at omfatte andre typer af afgørelser, der træffes som led i straffuldbyrdelsen, og som har væsentlig retssikkerhedsmæssig betydning for den indsatte.

4.4. Island

Den almindelige klageordning i Island er, at afgørelser truffet af de enkelte anstalter kan påklages til Direktoratet for Kriminalforsorgen. Direktoratets afgørelser i konkrete sager kan påklages til Justitsministeriet.

I sager vedrørende disciplinærstraf og isolationsanbringelse påklages de lokalt trufne afgørelser direkte til Justitsministeriet. Hvis ministeriet ikke har truffet afgørelse inden to døgn, bortfalder den påklagede beslutning.

Ansøgninger om benådning behandles af et rådgivende benådningsnævn, der består af tre personer, som afgiver indstilling til Justitsministeriet. Direktoratets afgørelser om prøveløsladelse kan tillige indbringes for dette nævn. I praksis følger Justitsministeriet stort set altid benådningsnævnets indstilling.

5. Administrativ klageadgang

5.1. Arbejdsgruppens overvejelser

Arbejdsgruppen finder, at der i straffuldbyrdelsesloven bør optages bestemmelser om den administrative klageadgang. Arbejdsgruppen foreslår derfor, at der som § 106, stk. 1, i arbejdsgruppens lovudkast indsættes en bestemmelse, hvorefter afgørelser, der i henhold til loven træffes af de lokale kriminalforsorgsmyndigheder eller af politiet, kan påklages til justitsministeren.

Arbejdsgruppens flertal foreslår endvidere, at der i almindelighed skal gælde en klagefrist på to måneder. Efter § 106, stk. 2, i arbejdsgruppens lovudkast skal klage til justitsministeren således som udgangspunkt iværksættes inden to måneder efter, at afgørelsen er meddelt den dømte. Justitsministeren kan dog i særlige tilfælde bortse fra overskridelse af denne frist. Et mindretal på to medlemmer af arbejdsgruppen foreslår klagefristen fastsat til 14 dage, og et mindretal på ét medlem foreslår, at klagefristen fastsættes til ét år svarende til klagefristen efter ombudsmandsloven, jf. betænkningen, bd. I, s. 332.

Endelig er der i arbejdsgruppen enighed om at foreslå, at en klage kun skal have opsættende virkning, hvis det bestemmes af justitsministeren eller den, der har truffet afgørelsen, jf. § 106, stk. 3, i arbejdsgruppens lovudkast. Hertil føjes i § 106, stk. 4, i arbejdsgruppens lovudkast en bemyndigelsesbestemmelse, hvorefter der administrativt fastsættes regler om klagevejledning og om behandlingen af klagesager. I arbejdsgruppens bemærkninger til bemyndigelsesbestemmelsen anføres det, at bestemmelsen bl.a. giver mulighed for at fravige bestemmelserne i forvaltningsloven, hvilket synes velbegrundet ved fuldbyrdelsen af fængselsstraf og forvaring, hvor en mere generel klagevejledning i et vist omfang bør kunne træde i stedet for en konkret klagevejledning ved de mange enkeltafgørelser, jf. betænkningen, bd. III, s. 742.

5.2. Straffelovrådets overvejelser

Straffelovrådet er enigt i, at der i straffuldbyrdelsesloven bør optages bestemmelser om den administrative klageadgang. Rådet lægger herved vægt på, at den administrative klageadgang må anses for at være af væsentlig principiel, herunder retssikkerhedsmæssig, betydning for de indsatte, og at de indsatte derfor bør kunne finde vejledning om klageadgangen i straffuldbyrdelsesloven.

Rådet kan endvidere i det væsentlige tiltræde udformningen af § 106 i arbejdsgruppens lovudkast, herunder at der fastsættes en frist på to måneder for indgivelse af klage til justitsministeren. Rådet lægger i den forbindelse bl.a. vægt på, at en sådan klagefrist kan medvirke til en samlet hurtig gennemførelse af klagesagen.

I rådets overvejelser indgår også, at der efter § 106, stk. 2, 2. pkt., i arbejdsgruppens lovudkast efter omstændighederne er mulighed for at bortse fra overskridelse af klagefristen, f.eks. hvis den pågældende først efter klagefristens udløb kommer i besiddelse af oplysninger, der er af afgørende betydning for fremsættelsen af klagen, jf. betænkningen, bd. III, s. 742.

Rådet finder imidlertid, at der ikke er behov for at indføre hjemmel til en fravigelse af forvaltningslovens regler om klagevejledning.

Om den til § 106 i arbejdsgruppens lovudkast svarende bestemmelse henvises til § 111 i rådets lovudkast.

6. Oprettelse af nævn eller udvidelse af domstolskontrollen

6.1. Arbejdsgruppens overvejelser

Det er arbejdsgruppens opfattelse, at klageordningen bør udbygges. Baggrunden for arbejdsgruppens opfattelse er, at Kriminalforsorgen træffer afgørelser af så indgribende karakter for enkeltpersoner, at disse bør have adgang til at

indbringe sagen til prøvelse hos en myndighed uden for Kriminalforsorgen. Arbejdsgruppen anfører også, at en sådan klageadgang kan bevirke en generel styrkelse af tilliden til de afgørelser, som træffes af Kriminalforsorgen. At man har mulighed for at klage til en instans uden for det sædvanlige kriminalforsorgsmæssige system, kan desuden medvirke til, at de indsatte lettere forstår eller i hvert fald accepterer afgørelser, der går dem imod. Der er herefter enighed i arbejdsgruppen om at anbefale, at der indføres en særlig klageadgang med hensyn til særligt indgribende afgørelser, truffet af Kriminalforsorgen, jf. betænkningen, bd. I, s. 333.

Arbejdsgruppen har nøje overvejet, om den særlige klageadgang bør gennemføres ved at udbygge det administrative klagesystem eller udvide domstolskontrollen, jf. betænkningen, bd. I, s. 336-338. Efter arbejdsgruppens opfattelse kan en udbygning af det administrative klagesystem reelt kun tænkes gennemført ved at indføre et særligt klagenævn. Arbejdsgruppen anfører i den forbindelse, at en yderligere klagemulighed inden for Justitsministeriets område næppe fuldt ud vil opfylde den principielle retssikkerhedsmæssige begrundelse for den udvidede klageadgang. Endvidere vil en sådan model ikke falde i tråd med nyere opfattelse af departementer som overordnet planlæggende myndigheder, der skal forestå den centrale ledelse af et ministerområde gennem generelle afgørelser, men ikke træffe afgørelser i konkrete sager.

Til støtte for indførelse af et klagenævn fremhæver arbejdsgruppen navnlig, at det er ønskeligt, at afgørelser vedrørende fuldbyrdelse af straf efterprøves af personer med særlig kriminalforsorgsmæssig indsigt, og at en sådan indsigt kan sikres i et nævn gennem dets særlige sammensætning. Endvidere må man gennem indførelsen af et landsdækkende nævn antages at have bedre mulighed for at sikre en ensartet behandling af sager fra sammenlignelige afsoningsinstitutioner end gennem domstolskontrol, der udøves af forskellige byretter. Desuden kan den hurtige sagsbehandling, som arbejdsgruppen finder ønskelig og nødvendig ved afgørelser inden for straffuldbyrdelsens område, gennemføres ved et nævn.

Om nævnets sammensætning anfører arbejdsgruppen, at formanden bør være dommer, og at nævnet i øvrigt bør sammensættes af repræsentanter for Kriminalforsorgen og af advokater med stor erfaring som forsvarere i straffesager eller andre repræsentanter for de indsatte.

Til støtte for at udvide *domstolskontrollen* anfører arbejdsgruppen navnlig, at domstolene er vant til at træffe eller efterprøve afgørelser af særligt indgribende karakter over for enkeltpersoner, og at de fleste afgørelser, der efter arbejdsgruppens forslag, jf. afsnit 8.1. nedenfor, vil blive tale om at efterprøve, vedrører varigheden eller intensiteten af frihedsberøvelsen, hvilket er et centralt domstolsanliggende. Endvidere vil mange af de omhandlede afgørelser skulle træffes på grundlag af en vurdering af risiko for ny kriminalitet eller andet misbrug af en lempelig afsoningsform, dvs. vurderinger som er velkendt område for domstolene.

Arbejdsgruppen antager, at en domstolsordning vil være billigere, idet afhøringer vil kunne ske lokalt i byretterne. Det er arbejdsgruppens opfattelse, at den nødvendige kriminalforsorgsmæssige indsigt kan sikres ved, at sagerne indbringes for domstolene af Direktoratet for Kriminalforsorgen, og ved, at afgørelserne træffes på grundlag af en partsprocedure i retten mellem medarbejdere fra direktoratet og den dømte og vedkommendes forsvarer. Den fornødne ensartethed kan opnås gennem adgangen til at indbringe byrettens afgørelser for landsretten og eventuelt Højesteret.

Arbejdsgruppen finder også, at domstolene kan sikre den fornødne hurtige sagsbehandling. I særligt hastende tilfælde må domstolene endog antages at have bedre mulighed for hurtig berammelse end et landsdækkende nævn. Herudover peger arbejdsgruppen på, at henlæggelse af den øverste administrative kompetence til et nævn uden for Justitsministeriets område kan vanskeliggøre den administrative styring af Kriminalforsorgens område og indebære en væsentlig indskrænkning af det ansvar, som påhviler justitsministeren over for Folketinget.

Sammenfattende foreslår arbejdsgruppens flertal herefter, at den udvidede klageadgang etableres i form af en domstolsordning. Enkelte medlemmer understreger som forudsætning herfor, at sagerne sikres en hurtig berammelse, behandling og afgørelse. Et mindretal på ét medlem foreslår, at der oprettes et særligt klagenævn. Mindretallet henviser i den forbindelse til arbejdsgruppens udkast til en eventuel nævnsordning, hvorefter der oprettes et landsdækkende nævn bestående af tre medlemmer og suppleanter med en dommer som formand og yderligere to medlemmer, der repræsenterer henholdsvis Kriminalforsorgen og erfarne forsvarsadvokater eller andre repræsentanter for de indsatte, jf. betænkningen, bd. I, s. 337-338 og 340.

6.2. Straffelovrådets overvejelser

Spørgsmålet om en eventuel udvidelse af klageadgangen er også drøftet indgående i Straffelovrådet.

Det kan anføres, at der ikke er behov for at udvide klageadgangen, bl.a. fordi der allerede er mulighed for at klage til Folketingets Ombudsmand. Endvidere er der som led i gennemførelsen af den nye ombudsmandslov sket en intensiverering af ombudsmandens inspektionsvirksomhed for så vidt angår fængsler og arresthuse, jf. afsnit 7.3. nedenfor. Desuden er det også efter den gældende klageordning muligt at få prøvet Kriminalforsorgens afgørelser ved domstolene, jf. grundlovens § 63.

Som begrundelse for at udvide adgangen til domstolsprøvelse kan anføres, at det kan være vanskeligt at udnytte klageadgangen efter grundlovens § 63, idet denne klageadgang forudsætter, at den indsatte udtager stævning mod Justitsministeriet efter de almindelige regler herom i retsplejeloven. Endvidere antages domstolene alene at kunne efterprøve afgørelsens lovmæssighed, dvs. spørgsmålet om, hvorvidt afgørelsen har hjemmel i loven og er truffet ud fra saglige hensyn. Der foretages således ikke en efterprøvelse af hensigtsmæssigheden af det skøn, afgørelsen bygger på. Endelig kan en udvidelse af klageordningen - for nogle af sagernes vedkommende - anføres at falde i tråd med nyere tendenser i lovgivningen i retning af at udvide mulighederne for at få efterprøvet visse særligt indgribende afgørelser af myndigheder, der er uafhængige af det almindelige forvaltningsapparat, jf. bl.a. betænkningen, bd. I, s. 333.

Straffelovrådet finder efter en samlet vurdering, at retssikkerhedsmæssige grunde taler for, at den administrative klageordning udbygges, således at der gives den indsatte udvidet mulighed for at påklage visse særligt indgribende afgørelser vedrørende straffuldbyrdelsen til en myndighed uden for Kriminalforsorgen. Rådet er endvidere enigt med arbejdsgruppen i, at indførelse af en yderligere klagemulighed inden for Justitsministeriets område næppe fuldt ud vil tilgodese de hensyn, der danner grundlag for at udvide klageadgangen, jf. betænkningen, bd. I, s. 336-337. Rådet har på den baggrund også samlet sine overvejelser om fordele og ulemper ved henholdsvis en nævns- og en domstolsordning.

Udover de hensyn, der er nævnt af arbejdsgruppen, er det i rådet blevet fremhævet, at der må antages hos befolkningen at være en større tillid knyttet til afgørelser truffet af domstolene end til afgørelser truffet af en administrativ instans som et nævn. Efter rådets opfattelse består der også en risiko for, at bl.a. de indsatte vil afvise nævnsmodellen med henvisning til, at et nævn ikke har den ønskede uafhængighed i forhold til Kriminalforsorgen. Disse principielle synspunkter taler efter rådets opfattelse med vægt for at vælge en domstolsordning.

Straffelovrådet finder det endvidere tvivlsomt, om et landsdækkende nævn har praktisk mulighed for med den fornødne hurtighed at behandle det relativt store antal sager, der kan blive tale om, hvis man følger arbejdsgruppens forslag. Det gælder navnlig, hvis udgangspunktet eventuelt skal være mundtlig sagsbehandling, jf. afsnit 9 nedenfor. En udvidet nævnsordning med flere og eventuelt decentrale afdelinger vil også gøre det vanskeligt at sikre en ensartet behandling og afgørelse af sagerne.

Ved valget af klageordning må der også tages hensyn til de internationale forpligtelser, der påhviler Danmark, først og fremmest artikel 6 i Den Europæiske Menneskerettighedskonvention. Som anført ovenfor i afsnit 2 vil der kunne forekomme tilfælde, hvor en administrativ beslutning, der er rettet mod en indsat og træffes som led i straffuldbyrdelsen, er omfattet af artikel 6. Dette forhold taler for ved valget af klageordning som udgangspunkt at foretrække domstolene frem for en nævnsordning.

Straffelovrådet kan på den baggrund tiltræde, at en eventuel udbygning af den administrative klageadgang sker ved at udvide mulighederne for domstolsprøvelse. Rådet er imidlertid i lighed med arbejdsgruppen opmærksomt på, at det kan være vanskeligt at skønne over de administrative og økonomiske konsekvenser, som et forslag om udvidet domstolskontrol vil medføre, jf. afsnit 8 nedenfor.

7. Klageordningens betydning for ombudsmandens kompetence

7.1. Ombudsmandsloven

Efter § 7, stk. 2, i ombudsmandsloven, jf. lov nr. 473 af 12. juni 1996, omfatter ombudsmandens virksomhed ikke domstolene. Det indebærer, at ombudsmanden er afskåret fra at prøve en afgørelse truffet af en

forvaltningsmyndighed, når afgørelsen er indbragt for domstolene. Om domstolsprøvelsen er iværksat ved indlevering af stævning med henblik på prøvelse af afgørelsens lovmæssighed i medfør af grundlovens § 63 eller på foranledning af vedkommende myndighed - eventuelt som følge af særlige regler om adgang til domstolsprøvelse - er i den forbindelse uden betydning.

Ifølge ombudsmandslovens § 16 afgør ombudsmanden, om en klage giver tilstrækkelig anledning til undersøgelse. Bestemmelsen afløser § 6, stk. 4, i den tidligere ombudsmandslov, jf. lovbekendtgørelse nr. 642 af 17. september 1986, og § 6, stk. 1, i den tidligere ombudsmandsinstruks, jf. bekendtgørelse nr. 48 af 9. februar 1962, og Folketingstidende 1995/96, Tillæg A, sp. 1700 ff.

7.2. Ombudsmandens praksis på områder, hvor der består en særlig adgang til domstolsprøvelse

Ombudsmanden har i et notat om revision af ombudsmandsloven, der er optaget som bilag 1 til betænkning nr. 1272/1994 om ombudsmandsloven, tilkendegivet, at den tidligere lovs § 6, stk. 4, efter embedets praksis opfattes som den generelle hjemmel ikke kun for at afvise sager, fordi klagen er grundløs, eller fordi det påklagede forhold er af uvæsentlig betydning, jf. ombudsmandsinstruksens § 6, stk. 1, men for alle former for afkortning af ombudsmandens undersøgelse i forhold til fuldstændig og fuldt gennemført realitetsbehandling efter lovens § 7, stk. 3. På s. 227 i den nævnte betænkning udtales om fortolkningen af lovens § 6, stk. 4, bl.a.:

> "Bestemmelsen anvendes også på lovgivningsområder, hvor der er en særlig adgang til domstolsprøvelse. Her henviser ombudsmanden normalt klageren til at udnytte denne prøvelsesadgang og afstår dermed fra at behandle klagen, jf. nærmere FOB 1981.10".

Om ombudsmandens kompetence i sådanne tilfælde hedder det i Folketingets Ombudsmands beretning for 1981 s. 10 bl.a.:

> "På lovgivningsområder, hvor der foreligger en særlig adgang til domstolsprøvelse, har ombudsmanden i praksis henvist klagere til at udnytte denne prøvelsesadgang og dermed afstået fra at behandle klagen. Dette er fx tilfældet ved klager over politimestres administrative forelæggelse af bøder (retsplejelovens § 931), idet forudsætningen for, at en sag kan afsluttes på denne måde er, at sigtede erkender sig skyldig og erklærer sig rede til at betale bøden, da sagen i modsat fald indbringes af politimesteren for domstolene. Endvidere i tilfælde, hvor det offentlige er pligtig til på begæring at indbringe det pågældende forhold for domstolene, fx kla ger over administrativ frihedsberøvelse af udlændinge ud over 3x24 timer (udlændingelovens § 8, stk. 2), visse begrænsninger i varetægtsfængsledes rettigheder (retsplejelovens § 773) og beregningen af arveafgift (arveafgiftslovens § 32, stk. 2)".

Til disse betragtninger føjes i et notat om ombudsmandsinstitutionens interne forhold, der er optaget som bilag 5 til betænkning nr. 1272/1994, en generel beskrivelse af embedets praksis i sager om klager over forhold, der må forventes at blive pådømt af domstolene (betænkningen s. 270-271):

> "Det er fast praksis, at klager over forvaltningsmyndighederne i anledning af forhold, som må forventes at blive pådømt af domstolene, fordi der er anlagt sag eller med stor sandsynlighed vil blive det, afvises.
>
> Afvisningen er for så vidt en afledet virkning af, at ombudsmanden er inkompetent over for domstolene. Det vil være uheldigt, hvis ombudsmanden tager stilling til indholdet af en dom, selv om det sker indirekte i form af en vurdering af et forhold hos en forvaltningsmyndighed, som (også) vil blive prøvet ved domstolene. Hertil kommer, at en dom vil være bindende for de implicerede parter, hvilket reelt vil afskære ombudsmanden fra at påvirke resultatet, såfremt klagen angår samme sag. Endelig må det anses for ressourcespild, hvis ombudsmanden indleder en undersøgelse, som med stor sandsynlighed må stoppes, hvis der afsiges en dom om forholdet. Afvisningen af disse sager bygger således på både kompetence-, retskraft- og ressourcebetragtninger. Afvisning kan derfor også komme på tale over for klagere, der ikke selv er parter i den retssag, der giver anledning til afvisningen - også selv om klageren er utilfreds med eller direkte har søgt at hindre søgsmålet.

Omfatter en klage flere klagepunkter, og falder en del af disse uden for retssagens ramme, overvejes det hos ombudsmanden, om disse punkter isoleret betragtet er af så væsentlig betydning, at de bør optages til realitetsbehandling, eller om de skal afvises i henhold til instruksens § 6, stk. 1, jf. ovenfor under 1.

Formelt gælder afvisningen i sager, hvor der verserer en retssag om samme spørgsmål, som klagen drejer sig om, kun for tiden, indtil det er afklaret, om domstolene afgør forholdet. Hæves retssagen, er der principielt intet til hinder for, at ombudsmanden genoptager behandlingen af sagen. På samme måde kan ombudsmanden, efter at dom er afsagt, behandle de spørgsmål, som dommen ikke har taget stilling til. I praksis er ombudsmanden dog meget tilbageholdende med at behandle sager, hvorom der helt eller delvis har været ført retssager."

Ombudsmanden har således hidtil med støtte i den tidligere ombudsmandslovs § 6, stk. 4, i praksis afvist at behandle klager over forhold, der kan forlanges indbragt for domstolene. Afvisning sker dog ikke altid, navnlig ikke hvis eventuelle frister for at forlange domstolskontrol er udløbet, eller klagen er indgivet af en person, der ikke kan begære afgørelsen prøvet ved domstolene.

7.3. Ombudsmandens hidtidige praksis på Kriminalforsorgens område

I 1992 behandlede ombudsmanden i alt 42 sager inden for Kriminalforsorgens område. Tre af disse gav anledning til henstilling eller kritik. I 1993 var antallet af sager inden for Kriminalforsorgen 36, og 13 af disse gav anledning til henstilling eller kritik. I 1994 var antallet af sager inden for Kriminalforsorgen 32, og 6 af disse gav anledning til henstilling eller kritik. I 1995 var antallet af sager inden for Kriminalforsorgen 44, og 15 af disse gav anledning til henstilling eller kritik. I 1996 var tallene henholdsvis 48 og 11.

En gennemgang af ombudsmandens praksis i enkeltsager inden for Kriminalforsorgens område viser, at der i henseende til såvel klagens genstand som betydning er tale om meget forskellige sager. Kun en del af ombudsmandssagerne vedrører klager over afgørelser, der ifølge Straffelovrådets forslag eventuelt omfattes af en udvidet adgang til domstolsprøvelse, jf. afsnit 8.2. nedenfor.

Ombudsmanden har gennem tiden aflagt mange inspektionsbesøg i fængsler og arresthuse. Ved fængselsinspektioner har ombudsmanden i første række undersøgt, om de omfattende og detaljerede regler om indsattes rettigheder efterleves i praksis. Derudover har ombudsmanden bedømt, om de fysiske rammer for indsattes ophold har været acceptable ud fra mere almenmenneskelige og humanitære synspunkter.

I øvrigt er der som led i gennemførelsen af den nye ombudsmandslov sket en udvidelse af ombudsmandens inspektionsvirksomhed, således at ombudsmanden foretager systematisk inspektion af samtlige Kriminalforsorgens anstalter og arresthuse. Baggrunden for denne udvidelse er bl.a. en anbefaling fra Den Europæiske Torturkomité, jf. s. 24 i betænkning nr. 1272/1994 om ombudsmandsloven og Folketingstidende 1995/96, Tillæg A, sp. 1700 ff.

7.4. Arbejdsgruppens overvejelser i betænkning nr. 1181/1989

Arbejdsgruppen bag betænkningen om en straffuldbyrdelseslov (betænkning nr. 1181/1989) ville ikke afvise, at gennemførelse af arbejdsgruppens forslag om en udvidet domstolskontrol, jf. afsnit 8 nedenfor, kan øve indflydelse på ombudsmandens praksis vedrørende behandling af sager inden for straffuldbyrdelsesområdet. Arbejdsgruppen fandt dog, at denne indvending ikke i sig selv kan tillægges afgørende betydning for spørgsmålet om forslagets gennemførelse, jf. betænkningen, s. 610-611.

7.5. Straffelovrådets overvejelser og konklusion

Af ombudsmandens praksis på områder, hvor der består en særlig adgang til domstolsprøvelse, sammenholdt med udtalelserne i Folketingets Ombudsmands beretning for 1981 s. 10 og ombudsmandens notat om eventuel revision af ombudsmandsloven, synes at kunne drages følgende konklusioner:

Ved modtagelse af klage over en afgørelse, som klageren kan få indbragt for domstolene ved simpel meddelelse til

vedkommende forvaltningsmyndighed, vil ombudsmanden som udgangspunkt afstå fra at foretage en prøvelse af afgørelsen. Som nævnt i afsnit 7.2. ovenfor vil det imidlertid ikke altid være tilfældet, navnlig ikke hvis eventuelle frister for at forlange domstolskontrol er udløbet, eller klagen er indgivet af en person, der ikke kan begære afgørelsen prøvet ved domstolene.

Ombudsmanden viger endvidere ikke tilbage fra at prøve forvaltningsprocessuelle spørgsmål (sagsbehandlingsrutiner og lignende), selv om der er tale om sager på et område, hvor der består en særlig adgang til domstolsprøvelse af forvaltningens afgørelse. Det bemærkes dog, at det kun gælder i den udstrækning, de processuelle spørgsmål ikke kan forventes at blive inddraget under en eventuel domstolsprøvelse. Spørgsmål om efterlevelse af forvaltningslovens regler om partshøring og begrundelse og andre formelle krav, der har til formål at sikre afgørelsens materielle rigtighed, må forventes at være omfattet af domstolskontrol. Sådanne spørgsmål kan med andre ord ikke forventes undersøgt af ombudsmanden.

Som nævnt i afsnit 6.2. ovenfor, er Straffelovrådet enigt i, at principielle retssikkerhedsmæssige grunde kan tale for, at den administrative klageadgang udbygges, for så vidt angår visse særligt indgribende afgørelser truffet af Kriminalforsorgen. Rådet kan endvidere tiltræde, at en eventuel udbygning af den administrative klageadgang sker ved at udvide mulighederne for domstolsprøvelse.

En ordning, hvorefter der for den dømte indføres en udvidet adgang til domstolsprøvelse, jf. afsnit 8 nedenfor, må på baggrund af det i dette kapitel anførte antages at indebære, at ombudsmanden i almindelighed vil undlade at foretage en materiel prøvelse i de pågældende sager. I de tilfælde, hvor den særlige adgang til domstolsprøvelse endnu består, må afvisningen af at indgå i en prøvelse hovedsageligt antages at være begrundet i kompetencebetragtninger. Afvisningen er, som det fremgår af det i afsnit 7.2. nævnte notat om ombudsmandsinstitutionens interne forhold, for så vidt en afledet virkning af, at ombudsmanden er inkompetent over for domstolene. I de tilfælde, hvor den særlige adgang til domstolsprøvelse ikke længere består, og muligheden for at foregribe en senere domstolsafgørelse derfor ikke længere er til stede, må en manglende prøvelse derimod antages at være begrundet i andre betragtninger, herunder ressourcehensyn og overvejelser om, hvorvidt klagen rejser spørgsmål, der mest hensigtsmæssigt lader sig afklare under en retssag, hvor der bl.a. vil kunne foretages parts- og vidneafhøring.

Det bemærkes imidlertid, at afvisningen i alle de beskrevne tilfælde bygger på ombudsmandslovens § 16, jf. den tidligere lovs § 6, stk. 4, dvs. på ombudsmandens beføjelse til selv at afgøre, om en undersøgelse bør iværksættes. Ombudsmanden er således ikke helt afskåret fra at behandle en sag, blot fordi adgangen til den særlige domstolskontrol fortsat består.

Indførelse af en domstolsprøvelse for visse sager behøver ikke og bør ikke medføre, at ombudsmanden undlader at se på sagsbehandlingen i de omhandlede sager. Uanset en særlig adgang til domstolsprøvelse er det efter Straffelovrådets opfattelse fortsat begrundet og ønskeligt, at ombudsmanden behandler forvaltningsprocessuelle spørgsmål (sagsbehandlingsrutiner og lignende) i disse sager, i den udstrækning de pågældende spørgsmål som nævnt ovenfor ikke kan forventes at blive inddraget under en eventuel domstolsprøvelse.

Som det fremgår af gennemgangen af praksis om ombudsmandens fængselsinspektion, omfatter inspektionsvirksomheden ikke alene en generel inspektion af bygningsforhold og lignende. Under inspektionsbesøgene fremdrages således jævnligt tillige forhold vedrørende den almindelige klagesagsbehandling, herunder generelle hjemmelsspørgsmål, ligesom de drøftelser, ombudsmanden fører på stedet, undertiden påvirker de administrative procedurer.

Gennemføres en særlig adgang til domstolsprøvelse, for så vidt angår en række særligt indgribende afgørelser vedrørende de indsatte, jf. afsnit 8 nedenfor, må ombudsmanden forventes at afvise at foretage en materiel prøvelse af sådanne afgørelser. Imidlertid er der ingen grund til, at gennemførelsen skulle medføre, at ombudsmanden ikke skulle kunne fortsætte sin generelle inspektionsvirksomhed på Kriminalforsorgens område. Straffelovrådet finder det ønskeligt, at denne inspektionsvirksomhed fortsættes.

I det omfang ombudsmanden under sine inspektioner bliver mødt med klager over konkrete afgørelser, som er omfattet af domstolskontrollen, vil han kunne vejlede klageren om adgangen til domstolsprøvelse. Sådanne konkrete klager vil endvidere kunne henlede ombudsmandens opmærksomhed på kritisable sagsbehandlingsrutiner m.v., som han vil kunne tage stilling til uden at komme i konflikt med domstolsprøvelsen.

8. Afgrænsningen af de afgørelser, der eventuelt bør omfattes af en udvidet klageordning

8.1. Arbejdsgruppens overvejelser

Det er arbejdsgruppens opfattelse, at der i det væsentlige alene er tilstrækkeligt grundlag for at foreslå en udvidet klageadgang for så vidt angår særligt indgribende afgørelser vedrørende udstrækningen eller intensiteten af en frihedsberøvelse. Ved den nærmere afgrænsning af omfanget af klageadgangen har arbejdsgruppen taget udgangs punkt i den forventning, som man efter bestemmelserne i arbejdsgruppens lovudkast og de administrative forskrifter kan have til forløbet af fuldbyrdelsen af en frihedsstraf. Navnlig hvor en afgørelse af den anførte indgribende karakter tillige indebærer en fravigelse af en hovedregel eller et almindeligt udgangspunkt, kan der efter arbejdsgruppens opfattelse være anledning til at overveje en udvidelse af klageadgangen, jf. betænkningen, bd. I, s. 334.

Arbejdsgruppen har på den baggrund gennemgået de afgørelsestyper, der kan forventes i forbindelse med fuldbyrdelse af frihedsstraf. Arbejdsgruppen har for hver afgørelsestype vurderet, hvad der kan betragtes som en normal påregnelig afgørelse ud fra navnlig de regler, som arbejdsgruppen foreslår optaget i straffuldbyrdelsesloven. For så vidt angår de afgørelser, der herefter kan anses for atypiske i forhold til et normalt straffuldbyrdelsesforløb, har arbejdsgruppen overvejet, hvorvidt den pågældende afgørelsestype vedrører spørgsmål af så indgribende karakter, at afgørelsen bør omfattes af den særlige klageadgang til en myndighed uden for Kriminalforsorgen, jf. betænkningen, bd. I, s. 334-335.

Arbejdsgruppens flertal har herefter stillet forslag om, at følgende afgørelser omfattes af en udvidet klageadgang, jf. § 107 i arbejdsgruppens lovudkast og betænkningen bd. III, s. 672-673 og 742-745:

1) en afgørelse efter § 14 eller § 16 om straffetidsberegning, medmindre

klagen helt eller delvis er begrundet i uenighed om straffedommens

fortolkning, jf. retsplejelovens § 998,

2) en afgørelse efter § 21, stk. 3, nr. 1 eller 2, om fuldbyrdelse af

fængselsstraf i arresthus,

3) en afgørelse efter § 22, stk. 3, om fuldbyrdelse af fængselsstraf i lukket

fængsel,

4) en afgørelse efter § 24, stk. 1, om nægtelse af overførsel fra lukket til åbent

fængsel, hvis

a) der er forløbet 6 måneder fra indsættelsen i det lukkede fængsel,

b) der er forløbet halvdelen eller 8 år af straffetiden,

c) der resterer mere end 60 dage af straffetiden, og

d) den indsatte har gennemført en uledsaget udgang uden misbrug af

udgangstilladelse,

5) en afgørelse efter § 25, stk. 3, om overførsel fra åbent til lukket fængsel,

6) en afgørelse efter § 26, nr. 5, om overførsel mellem ensartede

afsoningsinstitutioner,

7) en afgørelse efter § 27, stk. 1, om nægtelse af overførsel fra arresthus til fængsel, hvis

a) der er forløbet 6 måneder fra indsættelsen i arresthus, og

b) der resterer mere end 60 dage af straffetiden,

8) en afgørelse efter § 28, stk. 1, nr. 1 og 2, eller efter § 28, stk. 3, jf. § 25, stk. 3, om overførsel fra fængsel til arresthus,

9) en afgørelse efter § 44 om nægtelse af tilladelse til uledsaget udgang, hvis

a) der er forløbet 6 måneder fra indsættelsen uden nogen uledsaget udgang eller 6 måneder fra seneste uledsagede udgang, og

b) der er forløbet halvdelen eller 8 år af straffetiden,

10) en afgørelse efter § 49 om nægtelse af tilladelse til besøg af nære pårørende eller lignende nærstående, hvis nægtelsen omfatter en sammenhængende periode på mere end 8 uger,

11) en afgørelse efter § 51 om tilbageholdelse af et brev,

12) en afgørelse efter § 58 om udelukkelse fra fællesskab, såfremt udelukkelsen fra fællesskab

a) omfatter en sammenhængende periode på mere end 4 uger, eller

b) skal gennemføres i særligt sikret afsnit eller opholdsrum i forskellige fængsler og arresthuse,

13) en afgørelse efter § 61 om hensættelse i sikringscelle, såfremt hensættelsen omfatter en sammenhængende periode på mere end 1 døgn,

14) en afgørelse efter § 62 om disciplinærstraf i form af strafcelle i mere end 7 dage,

15) en afgørelse efter § 68 om konfiskation af værdier over 1.000 kr.,

16) en afgørelse efter § 69 om indeholdelse af erstatningsbeløb over 1.000 kr.,

17) en afgørelse efter § 75 om nægtelse af prøveløsladelse i henhold til straffelovens § 38, stk. 1,

18) en afgørelse efter § 82, stk. 4, om genindsættelse af en prøveløsladt til udståelse af reststraffen i henhold til straffelovens § 40, stk. 2 eller 3, eller

19) en afgørelse efter § 104 om nægtelse af erstatning efter § 102 i anledning af

uforskyldt udståelse af fængselsstraf i for lang tid, anbringelse i strafcelle,

forhørscelle eller sikringscelle eller udelukkelse fra fællesskab.

Et mindretal på to medlemmer har ud fra ressourcemæssige hensyn kun delvist kunnet tilslutte sig flertallets afgrænsning. Dette mindretal har således stillet forslag om, at den udvidede klageadgang begrænses til afgørelser om anbringelse i lukket fængsel efter § 22, stk. 3, i arbejdsgruppens lovudkast, nægtelse af prøveløsladelse, genindsættelse samt fratagelse af allerede erhvervede goder, dvs. udgang, åbent fængsel m.v., og afgørelser af pønal karakter, jf. betænkningen, bd. I, s. 336.

Et andet mindretal på to medlemmer finder, at den udvidede klageadgang også bør omfatte afgørelser efter § 36, stk. 2, i arbejdsgruppens lovudkast om forbud mod offentliggørelse af bestemte artikler i de indsattes informationsblad, jf. betænkningen, bd. I, s. 336. Endvidere bør afgørelser, hvorved der efter § 49, stk. 5, i arbejdsgruppens lovudkast meddeles den indsatte afslag på at have sit barn under 3 år hos sig under afsoningen, kunne indbringes for domstolene, jf. betænkningen, bd. III, s. 621-622.

8.2. Straffelovrådets overvejelser

Som nævnt i afsnit 6.2. ovenfor, er Straffelovrådet enigt i, at retssikkerhedsmæssige grunde taler for, at den administrative klageordning udbygges, således at der indføres mulighed for, at den indsatte kan få prøvet visse særligt indgribende afgørelser af en myndighed uden for Kriminalforsorgen. Rådet finder også, at en eventuel udbygning bør ske ved at udvide mulighederne for domstolsprøvelse.

Rådet har på den baggrund overvejet, hvilke typer af afgørelser der eventuelt bør omfattes. Der er i rådet enighed om, at det er nødvendigt at foretage en nærmere afgrænsning, idet der ikke kan antages at være tilstrækkeligt grundlag for at udvide klageordningen til at omfatte alle konkrete afgørelser, der træffes af Kriminalforsorgen som led i straffuldbyrdelsen.

Som det fremgår af afsnit 8.1. ovenfor, har arbejdsgruppen ved sin afgrænsning taget udgangspunkt i afgørelser, der vedrører udstrækningen eller intensiteten af frihedsberøvelsen. Arbejdsgruppen har endvidere lagt vægt på, om afgørelsen må anses for atypisk i forhold til det straffuldbyrdelsesforløb, der normalt kan påregnes, og om afgørelsen i så fald vedrører spørgsmål af så indgribende karakter, at den bør omfattes af en udvidet adgang til domstolsprøvelse.

Ved vurderingen af de afgørelser, der eventuelt bør omfattes af en udvidet klageordning, indgår bl.a., at de afgørelser, som arbejdsgruppen foreslår omfattet af den udvidede klageordning, har baggrund i forskellige hensyn.

Således sigter en række afgørelser på at sikre, at Kriminalforsorgen kan opretholde orden og sikkerhed i afsoningsinstitutionerne. Det gælder, idet der henvises til rådets lovudkast, bl.a. visse afgørelser om anbringelse i arresthus og lukket fængsel, jf. § 21, stk. 3, nr. 1-3, og § 22, stk. 2-4, nr. 1, overførsel fra åbent til lukket fængsel og fra fængsel til arresthus, jf. § 25, stk. 1-3, nr. 1, og § 28, stk. 1, nr. 1-3, og stk. 2, samt nægtelse af overførsel fra lukket til åbent fængsel og fra arresthus til fængsel, jf. § 24, stk. 1, og § 27, stk. 1. Som andre eksempler kan nævnes afgørelser om nægtelse af tilladelse til besøg af den pågældendes nærmeste, jf. § 53, stk. 1, 2. pkt., udelukkelse fra fællesskab, jf. § 63, og anbringelse i sikringscelle, jf. § 66.

Andre afgørelser har stor lighed med straffesager, idet de retter sig mod handlinger, som den indsatte har foretaget. Der sigtes i den forbindelse til afgørelser om disciplinærstraf, anbringelse i forhørscelle og konfiskation, jf. §§ 67-72 og 73 i rådets lovudkast. Til denne gruppe kan naturligt også henregnes afgørelser om erstatning for uforskyldt udståelse af fængselsstraf i for lang tid og anbringelse i forhørscelle og strafcelle, jf. § 106 i rådets lovudkast. Det gælder derimod ikke i fuldt samme omfang afgørelser om nægtelse af erstatning for uforskyldt anbringelse i sikringscelle og udelukkelse fra fællesskab, idet disse indgreb ikke retter sig mod handlinger, som den indsatte har foretaget, men som nævnt ovenfor har til formål at sikre, at Kriminalforsorgen kan op retholde orden og sikkerhed i afsoningsinstitutionerne.

En række afgørelser retter sig særligt mod længden af frihedsberøvelsen af den indsatte. Det gælder således bl.a. afgørelser om straffetidsberegningen, nægtelse af prøveløsladelse og genindsættelse efter prøveløsladelse til

udståelse af reststraffen, jf. §§ 14 og 16, § 80, stk. 1, og § 86, stk. 4, i rådets lovudkast.

En særlig gruppe udgør afgørelser om forbud mod offentliggørelse af bestemte artikler i de indsattes blad, jf. § 37, stk. 3, indskrænkning i den indsattes kontakt til medierne, jf. § 59, stk. 2, og tilbageholdelse af breve, der er bestemt til afsendelse, jf. § 55, stk. 4, i rådets lovudkast. Det skyldes, at formålet med disse afgørelser efter omstændighederne både kan være at sikre, at Kriminalforsorgen kan opretholde orden og sikkerhed i afsoningsinstitutionerne, og at varetage andre hensyn, f.eks. hensynet til den forurettede ved lovovertrædelsen.

Der kan på den baggrund også overvejes modeller for en udvidet klageordning inden for straffuldbyrdelsen, der afgrænses på andre måder end den, arbejdsgruppen har foreslået.

Det kan bl.a. overvejes *at indføre tidsmæssige betingelser for adgangen til domstolsprøvelse* af visse afgørelser, f.eks. afgørelser om fuldbyrdelse af fængselsstraf i arresthus eller lukket fængsel. I den forbindelse kan det også overvejes at skærpe de tidsmæssige betingelser for domstolsprøvelse, der allerede indgår i § 107 i arbejdsgruppens forslag til domstolsprøvelse, f.eks. afgørelser om nægtelse af overførsel fra lukket til åbent fængsel.

Et forslag til en model, der med enkelte yderligere tilføjelser svarer til den afgrænsning, som arbejdsgruppen har foreslået, men for visse afgørelsers vedkommende skærper de tidsmæssige betingelser for adgangen til domstolsprøvelse, er beskrevet nedenfor i model 1.

Med en klageordning, der skærper de tidsmæssige betingelser for adgangen til domstolsprøvelse, opnås det, at man principielt fastholder den afgrænsning, som arbejdsgruppen har foreslået, samtidig med, at domstolsprøvelsen forbeholdes de længerevarende afsoningsforløb, hvor behovet for en sådan generelt må antages at være størst.

Imod en klageordning, der skærper de tidsmæssige betingelser for domstolsprøvelse, kan det anføres, at der også for så vidt angår indsatte med kortere straffe kan være tilfælde, hvor retssikkerhedsmæssige hensyn kan tale for, at der bør være en udvidet adgang til domstolsprøvelse.

En anden mulighed kan være at afgrænse den udvidede klageadgang *til afgørelser, der har lighed med straffesager, eller er begrundet i hensynet til beskyttelse af den forurettede ved lovovertrædelsen eller retter sig mod det tidspunkt, hvor den indsatte kan forvente at blive prøveløsladt eller løsladt*. Der sigtes her bl.a. til afgørelser om straffetidsberegning, tilbageholdelse af brev af hensyn til beskyttelse af den forurettede ved lovovertrædelsen, disciplinærstraf, konfiskation, nægtelse af prøveløsladelse og genindsættelse efter prøveløsladelse til udståelse af reststraffen samt nægtelse af erstatning for uforskyldt udståelse af fængselsstraf i for lang tid og anbringelse i strafcelle. Et forslag til en klageordning, der afgrænser efter disse synspunkter, er beskrevet nedenfor i model 2.

Som begrundelse for at fastlægge klageordningen som i model 2 kan anføres, at straffuldbyrdelsen ligger i forlængelse af straffesagen, og at det derfor ved fastlæggelsen af en udvidet klageordning inden for straffuldbyrdelsen kan være naturligt at tage udgangspunkt i den afgrænsning, der er angivet ovenfor.

Heroverfor kan det anføres, at flere af de nævnte typer af afgørelser, f.eks. disciplinærstraffe, ikke af de indsatte anses for at være så indgribende som andre afgørelser, der træffes som led i straffuldbyrdelsen. Der tænkes i den forbindelse bl.a. på tilfælde, hvor der ud fra ordens- og sikkerhedsmæssige hensyn træffes afgørelse om anbringelse i lukket fængsel eller arresthus, overførsel fra åbent til lukket fængsel eller fra fængsel til arresthus eller nægtelse af overførsel fra lukket til åbent fængsel eller fra arresthus til fængsel. Som et andet eksempel kan peges på afgørelser om nægtelse af tilladelse til uledsaget udgang.

Det kan på den baggrund også overvejes at udforme klageordningen således, at den *omfatter afgørelser som nævnt i model 2 og afgørelser om anbringelse og overførsel eller nægtelse af overførsel til anden afsoningsinstitution samt nægtelse af tilladelse til uledsaget udgang som beskrevet i model 1*. En sådan mellemløsning indebærer, at klageordningen både omfatter afgørelser, der naturligt ligger i forlængelse af straffesagen, og afgørelser, der træffes for at opretholde orden og sikkerhed i afsoningsinstitutionen og typisk opfattes som særligt indgribende af de indsatte. Et forslag til klageordning, der afgrænser efter disse synspunkter, er beskrevet nedenfor i *model 3*.

En mulighed kan også være at kombinere en af de beskrevne modeller med en *appelbegrænsning*, således at der som udgangspunkt alene er mulighed for domstolsprøvelse i 1. instans, dvs. byretten. Der henvises herom til afsnit 9.3. nedenfor.

Model 1

1) en afgørelse efter § 14 eller § 16 om straffetidsberegning, medmindre klagen er begrundet i uenighed om straffedommens fortolkning, jf. retsplejelovens § 998,

2) en afgørelse efter § 21, stk. 3, nr. 1, 2 eller 3, om fuldbyrdelse af fængselsstraf i arresthus, når straffen er på mere end 4 måneder,

3) en afgørelse efter § 22, stk. 3, eller stk. 4, nr. 1, om fuldbyrdelse af fængselsstraf i lukket fængsel, når straffen er på mere end 4 måneder,

4) en afgørelse efter § 24, stk. 1, om nægtelse af overførsel fra lukket til åbent fængsel, hvis

a) der er forløbet 6 måneder fra indsættelsen i det lukkede fængsel,

b) der er forløbet halvdelen eller 8 år af straffetiden,

c) der resterer mere end 4 måneder af straffetiden, og

d) den indsatte har gennemført tre uledsagede udgange uden misbrug,

5) en afgørelse efter § 25, stk. 2, eller stk. 3, nr. 1, om overførsel fra åbent til lukket fængsel, hvis der resterer mere end 2 måneder af straffetiden,

6) en afgørelse efter § 27, stk. 1, om nægtelse af overførsel fra arresthus til åbent fængsel, hvis

a) der er forløbet 6 måneder fra indsættelsen i arresthus, og

b) der resterer mere end 4 måneder af straffetiden,

7) en afgørelse efter § 28, stk. 1, nr. 1, 2 eller 3, eller stk. 2, jf. § 25, stk. 2, om overførsel fra åbent fængsel til arresthus, hvis der resterer mere end 4 måneder af straffetiden,

8) en afgørelse efter § 37, stk. 3, om forbud mod offentliggørelse af bestemte artikler i de indsattes blade,

9) en afgørelse efter § 46 om nægtelse af tilladelse til uledsaget udgang, hvis

a) der er forløbet 4 måneder fra straffuldbyrdelsens iværksættelse uden nogen uledsaget udgang eller 6 måneder fra seneste uledsagede udgang, og

b) der er forløbet halvdelen eller 8 år af straffetiden,

10) en afgørelse efter § 53 om forbud mod besøg af den pågældendes nærmeste, hvis nægtelsen omfatter en sammenhængende periode på mere end 8 uger,

11) en afgørelse efter § 54 om nægtelse af adgang til at have sit barn under 3 år hos sig i institutionen,

12) en afgørelse efter § 55, stk. 4 eller 5, om tilbageholdelse af brev,

13) en afgørelse efter § 59, stk. 2, om begrænsning i den indsattes kontakt til medierne,

14) en afgørelse efter § 60, stk. 6, om tilbageholdelse af brev eller anden optegnelse,

15) en afgørelse efter § 63 om udelukkelse fra fællesskab, såfremt udelukkelsen

a) omfatter en sammenhængende periode på mere end 4 uger eller

b) skal gennemføres i forskellige fængsler og arresthuse,

16) en afgørelse efter § 66 om anbringelse i sikringscelle, såfremt anbringelsen har omfattet en

sammenhængende periode på mere end ét døgn,

17) en afgørelse efter § 67 om disciplinærstraf i form af strafcelle i mere end 7 dage,

18) en afgørelse efter § 73 om konfiskation af genstande eller penge, hvis værdi overstiger det almindelige vederlag, der udbetales indsatte for en uges beskæftigelse,

19) en afgørelse efter § 74 om modregning af erstatningsbeløb, der overstiger størrelsen af det i nr. 18 nævnte ugentlige vederlag,

20) en afgørelse efter § 80 om nægtelse af prøveløsladelse i henhold til straffelovens § 38, stk. 1, eller om nægtelse af prøveløsladelse i henhold til straffelovens § 41, når 14 år af straffen af fængsel på livstid er udstået,

21) en afgørelse efter § 86, stk. 4, om genindsættelse af en prøveløsladt til udståelse af reststraf i henhold til straffelovens § 40, stk. 2 eller 3, eller til udståelse af straf af fængsel på livstid i henhold til straffelovens § 42, stk. 2,

22) en afgørelse efter § 88, jf. § 86, stk. 4, om indsættelse af en betinget benådet til udståelse af straf eller reststraf i henhold til straffelovens § 43 eller

23) en afgørelse om nægtelse af erstatning efter § 106 i anledning af uforskyldt udståelse af fængselsstraf i for lang tid, udelukkelse fra fællesskab, jf. nr. 15, eller anbringelse i sikringscelle, jf. nr. 16, eller strafcelle, jf. nr. 17.

Bemærkninger til model 1

Til nr. 1

Bestemmelsen indebærer, at afgørelser efter §§ 14 eller 16 i rådets lovudkast *vedrørende beregning af straffetiden* omfattes af den udvidede adgang til domstolsprøvelse. Bestemmelsen svarer til § 107, nr. 1, i arbejdsgruppens lovudkast, jf. afsnit 8.1. ovenfor.

Til nr. 2

Bestemmelsen indebærer, at visse afgørelser om *anbringelse i arresthus* kan prøves efter den udvidede adgang til domstolsprøvelse.

Bestemmelsen afviger fra § 107, nr. 2, i arbejdsgruppens lovudkast, jf. afsnit 8.1. ovenfor, idet der alene gives mulighed for domstolsprøvelse i tilfælde, hvor den idømte straf er på mere end 4 måneder.

Bestemmelsen indebærer i øvrigt, at afgørelser om anbringelse i arresthus kan domstolsprøves, hvis anbringelsen er anset for nødvendig for at forebygge overgreb på medindsatte eller personale eller skyldes, at der er bestemte grunde til at antage, at den dømtes farlighed eller kriminalitet gør det nødvendigt for at forebygge undvigelse, brandstiftelse eller indsmugling eller handel med euforiserende stoffer, jf. § 21, stk. 3, nr. 1 og 2, i rådets lovudkast.

Også afgørelser, hvor anbringelsen i arresthus har baggrund i hensynet til beskyttelse af den dømte, er omfattet af bestemmelsen, jf. § 21, stk. 3, nr. 3, i rådets lovudkast.

Der henvises i øvrigt til nr. 6 og 7 nedenfor om domstolsprøvelse af afgørelser om henholdsvis nægtelse af overførsel fra arresthus til åbent fængsel og overførsel fra åbent fængsel til arresthus.

Til nr. 3

Bestemmelsen indebærer, at visse afgørelser om *anbringelse i lukket fængsel* omfattes af den udvidede adgang til domstolsprøvelse.

Bestemmelsen afviger fra § 107, nr. 3, i arbejdsgruppens lovudkast, idet der alene gives mulighed for domstolsprøvelse i tilfælde, hvor den idømte straf er på mere end 4 måneder.

Bestemmelsen indebærer i øvrigt, at afgørelser om anbringelse i lukket fængsel kan domstolsprøves, hvis anbringelsen er anset for nødvendig for at forebygge overgreb på medindsatte eller personale. Det samme gælder, hvor afgørelsen skyldes, at der er bestemte grunde til at antage, at den dømte ved anbringelse i åbent fængsel vil undvige, begå strafbart eller groft disciplinært forhold eller udvise anden adfærd, der er åbenbart uforenelig med ophold i åbent fængsel, jf. § 22, stk. 3, i rådets lovudkast.

Også afgørelser om anbringelse i lukket fængsel, der har baggrund i hensynet til beskyttelse af den dømte mod overgreb, kan indbringes, jf. § 22, stk. 4, nr. 1, i rådets lovudkast.

Der henvises i øvrigt til nr. 4 og 5 nedenfor om domstolsprøvelse af afgørelser om henholdsvis nægtelse af overførsel fra lukket til åbent fængsel og overførsel fra åbent til lukket fængsel.

Til nr. 4

Bestemmelsen indebærer, at visse afgørelser om *nægtelse af overførsel fra lukket til åbent fængsel* omfattes af den udvidede adgang til domstolsprøvelse.

Bestemmelsen svarer i det væsentlige til § 107, nr. 4, i arbejdsgruppens lovudkast, jf. afsnit 8.1. ovenfor. Dog forudsætter domstolsprøvelse efter nr. 4, litra c og d, i model 1, at der resterer mere end 4 måneder af straffetiden, og at den indsatte har gennemført tre uledsagede udgange uden misbrug.

Til nr. 5

Bestemmelsen indebærer, at visse afgørelser om *overførsel fra åbent til lukket fængsel* omfattes af den udvidede klageordning.

Bestemmelsen afviger fra § 107, nr. 5, i arbejdsgruppens lovudkast, jf. afsnit 8.1. ovenfor, idet der alene gives mulighed for domstolsprøvelse i tilfælde, hvor der resterer mere end 2 måneder af straffetiden.

Bestemmelsen indebærer i øvrigt, at afgørelser om overførsel fra åbent til lukket fængsel kan domstolsprøves, hvis overførslen er anset for nødvendig for at forebygge overgreb på medindsatte eller personale eller skyldes, at der foreligger en særlig bestyrket mistanke om, at den indsatte ved fortsat ophold i åbent fængsel vil undvige eller begå grovere strafbart eller groft disciplinært forhold eller udvise anden adfærd, der er åbenbart uforenelig med fortsat ophold i åbent fængsel, jf. § 25, stk. 2, i rådets lovudkast.

Også afgørelser om overførsel til lukket fængsel, der har baggrund i hensynet til beskyttelse af den indsatte mod overgreb, kan indbringes, jf. § 25, stk. 3, nr. 1, i rådets lovudkast.

Til nr. 6

Bestemmelsen indebærer, at visse afgørelser om *nægtelse af overførsel fra arresthus til åbent fængsel* omfattes af den udvidede adgang til domstolsprøvelse.

Bestemmelsen svarer i det væsentlige til § 107, nr. 7, i arbejdsgruppens lovudkast, jf. afsnit 8.1. ovenfor. Dog omfatter domstolsprøvelse efter nr. 6 i model 1 alene afgørelser om nægtelse af overførsel fra arresthus til åbent fængsel. Endvidere kræves det, at der resterer mere end 4 måneder af straffetiden.

Til nr. 7

Bestemmelsen indebærer, at visse afgørelser om *overførsel fra åbent fængsel til arresthus* omfattes af den udvidede klageordning.

Bestemmelsen afviger fra § 107, nr. 8, i arbejdsgruppens lovudkast, jf. afsnit 8.1. ovenfor, idet der alene gives mulighed for udvidet domstolsprøvelse af afgørelser om overførsel fra åbent fængsel til arresthus. Endvidere kræves, at der resterer mere end 4 måneder af straffetiden.

Bestemmelsen indebærer i øvrigt, at afgørelser om overførsel fra åbent fængsel til arresthus kan domstolsprøves, hvis overførslen er anset for nødvendig for at forebygge overgreb på medindsatte eller personale eller skyldes, at der foreligger bestemte grunde til at antage, at den indsatte vil undvige, forvolde brand eller indsmugle eller handle

med euforiserende stoffer, og overførslen er anset for nødvendig for at forhindre den indsatte i at begå forhold af denne karakter, jf. § 28, stk. 1, nr. 1 og 2, i rådets lovudkast.

Også afgørelser om overførsel til arresthus, der har baggrund i hensynet til beskyttelse af den indsatte mod overgreb, kan indbringes, jf. § 28, stk. 1, nr. 3.

Endelig giver bestemmelsen i lighed med arbejdsgruppens lovudkast mulighed for domstolsprøvelse af visse afgørelser om overførsel fra åbent fængsel til arresthus, der træder i stedet for overførsel til lukket fængsel, jf. § 28, stk. 2, jf. § 25, stk. 2, i rådets lovudkast.

Til nr. 8

Efter § 37, stk. 3, i rådets lovudkast har institutionens leder adgang til på forhånd at gennemlæse de indsattes blade. Endvidere kan lederen forbyde offentliggørelsen af bestemte artikler, såfremt sikkerhedsmæssige hensyn gør det påkrævet, eller indholdet groft forulemper enkeltpersoner.

Ved bestemmelsen i nr. 8 i model 1 gives udvidet adgang til domstolsprøvelse af afgørelser om *forbud mod offentliggørelse af bestemte artikler i de indsattes blade*. § 107 i arbejdsgruppens lovudkast omfatter ikke afgørelser på dette område, og bestemmelsen i nr. 8 i model 1 markerer derfor en udvidelse i forhold til arbejdsgruppens forslag.

Til nr. 9

§ 46 i rådets lovudkast indeholder bestemmelser om tilladelse til udgang.

Nr. 9 i model 1 indebærer, at visse afgørelser om *nægtelse af tilladelse til uledsaget udgang* omfattes af den udvidede klageordning. Bestemmelsen svarer som udgangspunkt til § 107, nr. 9, i arbejdsgruppens lovudkast, jf. afsnit 8.1. ovenfor. Dog indebærer nr. 9, litra a, i model 1 en lempelse af betingelserne for domstolsprøvelse i forhold til arbejdsgruppens lovudkast, idet bestemmelsen alene stiller krav om, at der er forløbet 4 måneder fra straffuldbyrdelsens iværksættelse uden nogen uledsaget udgang.

Til nr. 10

§ 51 i rådets lovudkast fastsætter bestemmelser om den indsattes ret til besøg. § 53, stk. 1, 2. pkt., giver bl.a. mulighed for at træffe bestemmelse om forbud mod besøg af bestemte personer.

Nr. 10 i model 1 indebærer, at afgørelser om *forbud mod besøg af den pågældendes nærmeste* omfattes af den udvidede adgang til domstolsprøvelse, hvis forbudet omfatter en sammenhængende periode på mere end 8 uger. Bestemmelsen svarer med enkelte redaktionelle ændringer til § 107, nr. 10, i arbejdsgruppens lovudkast, jf. afsnit 8.1. ovenfor. Med udtrykket "nærmeste" sigtes til den samme personkreds, som efter retsplejelovens § 171 er fritaget fra den almindelige pligt til at afgive vidneforklaring i retten.

Til nr. 11

Efter § 54 i rådets lovudkast har en indsat ret til at have sit barn under 3 år hos sig i institutionen, hvis den indsatte selv er i stand til at passe barnet.

Nr. 11 i model 1 indebærer, at den indsatte kan begære afgørelser, hvorved den pågældende er *nægtet adgang til at have sit barn under 3 år hos sig i institutionen*, indbragt for retten efter den udvidede klageordning. Bestemmelsen er ny og markerer derfor en udvidelse i forhold til arbejdsgruppens lovudkast, jf. afsnit 8.1. ovenfor.

Til nr. 12

Efter § 55, stk. 4, i rådets lovudkast kan der efter omstændighederne træffes beslutning om tilbageholdelse af et brev, hvis det af ordens- eller sikkerhedsmæssige hensyn eller af hensyn til beskyttelse af den forurettede ved lovovertrædelsen ikke bør afsendes. Et tilsendt brev, der af grunde som nævnt i § 55, stk. 4, ikke bør udleveres, skal tilbagesendes. Også et tilsendt brev kan dog tilbageholdes, hvis det af sikkerhedsmæssige hensyn anses for påkrævet, jf. § 55, stk. 5.

Ved nr. 12 i model 1 gives mulighed for udvidet adgang til domstolsprøvelse i tilfælde, hvor der i medfør af § 55, stk. 4 eller 5, er truffet beslutning om *tilbageholdelse af et brev*. Bestemmelsen svarer med enkelte ændringer til § 107, nr. 11, i arbejdsgruppens lovudkast, jf. afsnit 8.1. ovenfor. Nr. 12 i model 1 giver således også mulighed for domstolsprøvelse i tilfælde, hvor der af sikkerhedsmæssige hensyn er truffet beslutning om at tilbageholde et tilsendt brev, jf. § 55, stk. 5, 2. pkt., i rådets lovudkast.

Til nr. 13

I § 59, stk. 1, i rådets lovudkast fastsættes, at en indsat har ret til i institutionen at udtale sig og i den forbindelse at lade sig fotografere til medierne. Denne ret kan dog begrænses af ordens- eller sikkerhedsmæssige hensyn, for at beskytte den forurettede ved lovovertrædelsen eller for i øvrigt at modvirke en åbenbar krænkelse af retsfølelsen, jf. § 59, stk. 2.

Ved nr. 13 i model 1 gives udvidet adgang til domstolsprøvelse af afgørelser *om begrænsning i kontakten til medierne*. Bestemmelsen er ny og markerer derfor en udvidelse i forhold til arbejdsgruppens lovudkast.

Til nr. 14

§ 60, stk. 6, i rådets lovudkast giver efter omstændighederne mulighed for at *tilbageholde breve og andre optegnelser, som findes i den indsattes besiddelse*, hvis det skønnes påkrævet af ordens- eller sikkerhedsmæssige hensyn.

Nr. 14 i model 1 indebærer, at sådanne afgørelser også omfattes af den udvidede klageordning. Bestemmelsen skal ses i sammenhæng med nr. 12 i model 1 og § 107, nr. 11, i arbejdsgruppens lovudkast, jf. afsnit 8.1. ovenfor.

Til nr. 15

§ 63 i rådets lovudkast indeholder regler om adgang til at udelukke den indsatte fra fællesskab.

Nr. 15 i model 1 medfører, at visse afgørelser om *udelukkelse fra fællesskab* indgår i den udvidede klageordning. Bestemmelsen svarer med de afvigelser, der følger af rådets forslag i § 63 i rådets lovudkast til ændret affattelse af § 58 i udelukkelse fra fællesskab til § 107, nr. 12, i arbejdsgruppens lovudkast, jf. afsnit 8.1. ovenfor.

Til nr. 16

§ 66 i rådets lovudkast fastsætter regler om adgang til at anbringe en indsat i sikringscelle.

Nr. 16 i model 1 medfører, at visse afgørelser om *anbringelse i sikringscelle* omfattes af den udvidede klageordning. Bestemmelsen svarer med enkelte redaktionelle ændringer til § 107, nr. 13, i arbejdsgruppens lovudkast, jf. afsnit 8.1. ovenfor.

Til nr. 17

§ 67 i rådets lovudkast indeholder bestemmelser om ikendelse af disciplinærstraf.

Nr. 17 i model 1 indebærer, at visse afgørelser om *ikendelse af disciplinærstraf i form af strafcelle* omfattes af den udvidede klageordning. Bestemmelsen svarer til § 107, nr. 14, i arbejdsgruppens lovudkast, jf. afsnit 8.1. ovenfor.

Til nr. 18

Efter § 73 i rådets lovudkast kan der i visse tilfælde træffes bestemmelse om konfiskation af penge og genstande, der findes på institutionens område eller er ulovligt indført, erhvervet eller tilvirket i institutionen. Konfiskation kan efter omstændighederne også ske, når penge og genstande søges indsmuglet til indsatte.

Ved nr. 18 i model 1 gives mulighed for udvidet domstolsprøvelse af afgørelser om *konfiskation af genstande eller penge*, hvis værdi overstiger det almindelige vederlag, der udbetales indsatte for en uges beskæftigelse. Bestemmelsen svarer i det væsentlige til § 107, nr. 15, i arbejdsgruppens lovudkast, jf. afsnit 8.1. ovenfor. Dog fastsætter nr. 18 i model 1 ikke en fast værdigrænse, men lader størrelsen af det almindelige ugentlige vederlag for beskæftigelse være afgørende for adgangen til domstolsprøvelse.

Til nr. 19

Efter § 74 i rådets lovudkast kan institutionen i visse tilfælde modregne krav på erstatning i anledning af skade, som den indsatte har forvoldt på institutionens ting, i den indsattes krav på vederlag for beskæftigelse.

Ved nr. 19 gives mulighed for udvidet domstolsprøvelse af afgørelser om *modregning*, når erstatningsbeløbet overstiger størrelsen af det almindelige vederlag, der udbetales indsatte for en uges beskæftigelse. Bestemmelsen svarer i det væsentlige til § 107, nr. 16, i arbejdsgruppens lovudkast.

Til nr. 20

§ 80 i rådets lovudkast indeholder bestemmelser om afgørelser vedrørende prøveløsladelse af indsatte.

Nr. 20 i model 1 giver i lighed med § 107, nr. 17, i arbejdsgruppens lovudkast, jf. afsnit 8.1. ovenfor, udvidet adgang til domstolsprøvelse af afgørelser, hvorved den indsatte er *nægtet prøveløsladelse fra tidsbestemt straf* efter reglerne i straffelovens § 38, stk. 1, dvs. ordinær prøveløsladelse efter udståelse af to tredjedele af straffetiden.

Endvidere gives mulighed for udvidet adgang til domstolsprøvelse af afgørelser, hvorved der er meddelt *afslag på prøveløsladelse fra straf af fængsel på livstid*, når 14 år af livstidsstraffen er udstået. Der henvises i den forbindelse til afsnit 5 i betænkningens kapitel 4 om prøveløsladelse af livstidsdømte.

Til nr. 21

§ 86 i rådets lovudkast indeholder regler om vilkårsovertrædelse ved prøveløsladelse.

Nr. 21 i model 1 giver i lighed med § 107, nr. 18, i arbejdsgruppens lovudkast, jf. afsnit 8.1. ovenfor, udvidet adgang til domstolsprøvelse af afgørelser, hvorved der er truffet beslutning om at *genindsætte en person, der er prøveløsladt fra en tidsbestemt straf, til udståelse af reststraffen i henhold til straffelovens § 40, stk. 2 eller 3*.

Bestemmelsen medfører også, at afgørelser om *genindsættelse af personer, der er idømt straf af fængsel på livstid*, til fortsat udståelse af livstidsstraffen, omfattes af den udvidede klageordning. Der henvises i den forbindelse til afsnit 5 i betænkningens kapitel 4 om prøveløsladelse af livstidsdømte.

Til nr. 22

§ 88, jf. § 86, i rådets lovudkast fastsætter bl.a. regler om vilkårsovertrædelse ved betinget benådning.

Nr. 22 i model 1 medfører, at også afgørelser om *indsættelse af en person, der er betinget benådet fra en tidsbestemt straf, til udståelse af straffen eller reststraffen* omfattes af den udvidede adgang til domstolsprøvelse.

Endvidere gives mulighed for udvidet adgang til domstolsprøvelse af *afgørelser, hvorved en person, der er betinget benådet fra straf af fængsel på livstid, indsættes til (fortsat) udståelse af livstidsstraffen*, jf. herved bemærkningerne til nr. 21 ovenfor.

Til nr. 23

Efter § 106 i rådets lovudkast har en indsat efter omstændighederne ret til erstatning for uforskyldt udståelse af fængselsstraf i for lang tid, anbringelse i forhørscelle, strafcelle eller sikringscelle eller udelukkelse fra fællesskab.

Ved nr. 23 i model 1 gives mulighed for udvidet domstolsprøvelse af afgørelser, hvorved den indsatte er nægtet *erstatning i anledning af uforskyldt udståelse af fængselsstraf i for lang tid, udelukkelse fra fællesskab, jf. nr. 15, eller anbringelse i sikringscelle, jf. nr. 16, eller strafcelle, jf. nr. 17*. Bestemmelsen indebærer bl.a., at der er udvidet adgang til domstolsprøvelse af afgørelser om nægtelse af erstatning vedrørende udelukkelse fra fællesskab og anbringelse i sikringscelle eller strafcelle i samme omfang, som der efter nr. 15, 16 og 17 i model 1 er udvidet adgang til domstolsprøvelse af de pågældende indgreb.

At den udvidede adgang til domstolsprøvelse af afgørelser om nægtelse af erstatning ikke også omfatter afgørelser om nægtelse af erstatning for uforskyldt anbringelse i forhørscelle, har sammenhæng med, at der hverken i arbejdsgruppens eller rådets lovudkast stilles forslag om udvidet adgang til domstolsprøvelse af afgørelser om

anbringelse i forhørscelle, jf. herved § 66 i arbejdsgruppens og § 71 i rådets lovudkast.

Model 2

1) en afgørelse efter § 14 eller § 16 om straffetidsberegning, medmindre klagen er begrundet i uenighed om straffedommens fortolkning, jf. retsplejelovens § 998,

2) en afgørelse efter § 55, stk. 4, om tilbageholdelse af brev, såfremt afgørelsen er begrundet i hensynet til beskyttelse af den forurettede ved lovovertrædelsen,

3) en afgørelse efter § 67 om disciplinærstraf i form af strafcelle i mere end 7 dage,

4) en afgørelse efter § 73 om konfiskation af genstande eller penge, hvis værdi overstiger det almindelige vederlag, der udbetales indsatte for en uges beskæftigelse,

5) en afgørelse efter § 74 om modregning af erstatningsbeløb, der overstiger størrelsen af det i nr. 4 nævnte ugentlige vederlag,

6) en afgørelse efter § 80 om nægtelse af prøveløsladelse i henhold til straffelovens § 38, stk. 1, eller om nægtelse af prøveløsladelse efter straffelovens § 41, når 14 år af straffen af fængsel på livstid er udstået,

7) en afgørelse efter § 86, stk. 4, om genindsættelse af en prøveløsladt til udståelse af reststraf i henhold til straffelovens § 40, stk. 2 eller 3, eller til udståelse af straf af fængsel på livstid i henhold til straffelovens § 42, stk. 2,

8) en afgørelse efter § 88, jf. § 86, stk. 4, om indsættelse af en betinget benådet til udståelse af straf eller reststraf i henhold til straffelovens § 43 eller

9) en afgørelse om nægtelse af erstatning efter § 106 i anledning af uforskyldt udståelse af fængselsstraf i for lang tid eller anbringelse i strafcelle, jf. nr. 3.

Bemærkninger til model 2

Til nr. 1

Bestemmelsen svarer til nr. 1 ovenfor i model 1.

Til nr. 2

Bestemmelsen indebærer, at der alene gives udvidet adgang til domstolsprøvelse af afgørelser om tilbageholdelse af et brev, der er bestemt til afsendelse, hvis afgørelsen om tilbageholdelse har baggrund i hensynet til beskyttelse af den forurettede ved lovovertrædelsen, jf. § 55, stk. 4, i rådets lovudkast. Der henvises i den forbindelse til nr. 12 ovenfor i model 1.

Til nr. 3

Bestemmelsen svarer til nr. 17 ovenfor i model 1.

Til nr. 4

Bestemmelsen svarer til nr. 18 ovenfor i model 1.

Til nr. 5

Bestemmelsen svarer til nr. 19 ovenfor i model 1.

Til nr. 6

Bestemmelsen svarer til nr. 20 ovenfor i model 1.

Til nr. 7

Bestemmelsen svarer til nr. 21 ovenfor i model 1.

Til nr. 8

Bestemmelsen svarer til nr. 22 ovenfor i model 1.

Til nr. 9

Bestemmelsen indebærer, at der gives udvidet adgang til domstolsprøvelse af afgørelser om nægtelse af erstatning for uforskyldt udståelse af fængselsstraf i for lang tid og anbringelse i strafcelle, jf. nr. 3 i model 2.

Om baggrunden for, at den udvidede adgang til domstolsprøvelse ikke omfatter afgørelser om nægtelse af erstatning for uforskyldt anbringelse i forhørscelle og i øvrigt er begrænset til tilfælde, hvor anbringelsen i strafcelle har varet mere end 7 dage, henvises til bemærkningerne ovenfor til nr. 23 i model 1.

Model 3

1) en afgørelse efter § 14 eller § 16 om straffetidsberegning, medmindre klagen er begrundet i uenighed om straffedommens fortolkning, jf. retspleje lovens § 998,

2) en afgørelse efter § 21, stk. 3, nr. 1, 2 eller 3, om fuldbyrdelse af fængselsstraf i arresthus, når straffen er på mere end 4 måneder,

3) en afgørelse efter § 22, stk. 3, eller stk. 4, nr. 1, om fuldbyrdelse af fængselsstraf i lukket fængsel, når straffen er på mere end 4 måneder,

4) en afgørelse efter § 24, stk. 1, om nægtelse af overførsel fra lukket til åbent fængsel, hvis

a) der er forløbet 6 måneder fra indsættelsen i det lukkede fængsel,

b) der er forløbet halvdelen eller 8 år af straffetiden,

c) der resterer mere end 4 måneder af straffetiden, og

d) den indsatte har gennemført tre udledsagede udgange uden misbrug,

5) en afgørelse efter § 25, stk. 2, eller stk. 3, nr. 1, om overførsel fra åbent til lukket fængsel, hvis der resterer mere end 2 måneder af straffetiden,

6) en afgørelse efter § 27, stk. 1, om nægtelse af overførsel fra arresthus til åbent fængsel, hvis

a) der er forløbet 6 måneder fra indsættelsen i arresthus, og

b) der resterer mere end 4 måneder af straffetiden,

7) en afgørelse efter § 28, stk. 1, nr. 1, 2 eller 3, eller stk. 2, jf. § 25, stk. 2, om overførsel fra åbent fængsel til arresthus, hvis der resterer mere end 4 måneder af straffetiden,

8) en afgørelse efter § 46 om nægtelse af tilladelse til uledsaget udgang, hvis

a) der er forløbet 4 måneder fra straffuldbyrdelsens iværksættelse uden nogen uledsaget udgang eller 6 måneder fra seneste uledsagede udgang, og

b) der er forløbet halvdelen eller 8 år af straffetiden,

9) en afgørelse efter § 55, stk. 4, om tilbageholdelse af brev, såfremt afgørelsen er begrundet i hensynet til beskyttelse af den forurettede,

10) en afgørelse efter § 67 om disciplinærstraf i form af strafcelle i mere end 7 dage,

11) en afgørelse efter § 73 om konfiskation af genstande eller penge, hvis værdi overstiger det almindelige vederlag, der udbetales indsatte for en uges beskæftigelse,

12) en afgørelse efter § 74 om modregning af erstatningsbeløb, der overstiger størrelsen af det i nr. 11 nævnte ugentlige vederlag,

13) en afgørelse efter § 80 om nægtelse af prøveløsladelse i henhold til straffelovens § 38, stk. 1, eller om nægtelse af prøveløsladelse i henhold til straffelovens § 41, når 14 år af straffen af fængsel på livstid er udstået,

14) en afgørelse efter § 86, stk. 4, om genindsættelse af en prøveløsladt til udståelse af reststraf i henhold til straffelovens § 40, stk. 2 eller 3, eller til udståelse af straf af fængsel på livstid i henhold til straffelovens § 42, stk. 2,

15) en afgørelse efter § 88, jf. § 86, stk. 4, om indsættelse af en betinget benådet til udståelse af straf eller reststraf i henhold til straffelovens § 43,

16) en afgørelse om nægtelse af erstatning efter § 106 i anledning af uforskyldt udståelse af fængselsstraf i for lang tid eller anbringelse i strafcelle, jf. nr. 10.

Der er af Kriminalforsorgen foretaget et skøn over de økonomiske og administrative konsekvenser, som gennemførelse af hver af de 3 modeller må antages at medføre. Der henvises i den forbindelse til notat af 25. august 1997 med bilag fra Direktoratet for Kriminalforsorgen om de økonomiske og administrative konsekvenser af forslagene i betænkningen om en lov om fuldbyrdelse af straf, der er optaget som bilag 4 til betænkningen.

Som det fremgår heraf, er det Direktoratet for Kriminalforsorgens opfattelse, at skønnet over det forventede antal klagesager er realistisk, når henses til, at de indsatte ved at benytte en enkel adgang til domstolsprøvelse vil have "alt at vinde og intet at tabe". Direktoratet anser det for sandsynligt, at adgangen til at få indbragt afgørelsen for en uvildig instans vil øge de indsattes tilbøjelighed til at klage navnlig over de særligt indgribende afgørelser.

Med hensyn til ressourceforbruget ved de enkelte sager er beregningerne baseret på en antagelse af, at størstedelen af klagerne vil blive rejst af indsatte med længere straffe, hvor det ikke sjældent vil være nødvendigt at transportere og fremstille de indsatte i retten. Det er endvidere lagt til grund, at der i vekslende omfang vil være behov for at indkalde fængselspersonale til afgivelse af vidneudsagn i retten.

Om de økonomiske og administrative konsekvenser for domstolene, herunder også for så vidt angår udgifterne til beskikkelse af advokater, henvises til notat af 7. oktober 1997 fra præsidenten for Østre Landsret om de økonomiske og administrative omkostninger af forslagene i betænkningen om lov om fuldbyrdelse af straf. Notatet er optaget som bilag 5 til betænkningen.

Fire af Straffelovrådets medlemmer (Jacques Hermann, Kaspar Linkis, Annemette Møller og Sven Ziegler) finder, at der ud fra retssikkerhedsmæssige hensyn kan være grund til at udbygge den nugældende klageordning, således at der gives de indsatte mulighed for på en enkel måde at indbringe visse særligt indgribende afgørelser vedrørende straffuldbyrdelsen for domstolene.

Som anført ovenfor kan afgrænsningen af de afgørelser, der skal indgå i en udvidet klageordning, ske ud fra forskellige hensyn, f.eks. om afgørelsen har lighed med en straffesag eller af den indsatte typisk opfattes som særligt indgribende. Der kan på denne baggrund opstilles flere forskellige klagemodeller, som kan indgå i de samlede overvejelser om en udvidet klageordning inden for straffuldbyrdelsen.

De økonomiske og administrative konsekvenser vil være forskellige alt efter, hvilken afgrænsning der foretages af de afgørelser, der skal være omfattet af en udvidet klageordning, jf. herved bilag 4 og 5 om de økonomiske og administrative konsekvenser, som gennemførelsen af model 1, 2 eller 3 skønnes at medføre.

Selv om ressourcemæssige hensyn ikke skal være afgørende for valget af model, vil det dog være unaturligt ikke også i overvejelserne at inddrage dette aspekt. En ordning kan være så bekostelig i forhold til det, der opnås herved, og det, der skønnes nødvendigt at opnå, at det må overvejes, om disse ressourcer bedre kan benyttes til opnåelse af andre mål inden for Kriminalforsorgen.

Ved afgrænsningen af en udvidet klageordning inden for straffuldbyrdelsen vil det være naturligt at tage udgangspunkt i afgørelser, der har lighed med straffesager eller i øvrigt må anses for at være af særligt indgribende betydning for den indsatte.

En klageordning, der f.eks. bygger på model 1, indebærer bl.a., at der gives adgang til udvidet domstolsprøvelse af afgørelser, der retter sig mod Kriminalforsorgens mulighed for at opretholde orden og sikkerhed i afsoningsinstitutionerne. Det gælder bl.a. visse afgørelser om anbringelse i arresthus og lukket fængsel, overførsel fra åbent til lukket fængsel og fra fængsel til arresthus samt nægtelse af overførsel fra lukket til åbent fængsel og fra arresthus til fængsel. Også afgørelser om nægtelse af tilladelse til besøg af den pågældendes nærmeste, udelukkelse fra fællesskab og hensættelse i sikringscelle omfattes af den udvidede klageordning ifølge model 1.

Bl.a. afgørelser om anbringelse i og overførsel mellem de forskellige afsoningsinstitutioner i Kriminalforsorgen opfattes ofte som indgribende af de indsatte. Kriminalforsorgen har imidlertid ansvaret for opretholdelse af orden og sikkerhed i afsoningsinstitutio nerne, og personer, der er idømt frihedsstraf, må påregne, at der under afsoningen kan opstå behov for at træffe afgørelser om f.eks. overførsel til lukket fængsel eller til arresthus eller om nægtelse af tilladelse til besøg af den pågældendes nærmeste af hensyn til Kriminalforsorgens mulighed for at opretholde orden og sikkerhed i afsoningsinstitutionen. Det kan derfor give anledning til tvivl, om den udvidede adgang til domstolsprøvelse også bør gælde i tilfælde, hvor Kriminalforsorgen af ordens- og sikkerhedsmæssige grunde nødsages til at gøre indgreb over for den indsatte.

Udformningen af en udvidet klageordning bør sikre, at domstolsprøvelsen forbeholdes tilfælde, hvor der må antages at være reelt behov for en sådan ordning. Det bør i den forbindelse haves for øje, at de afgørelser, der af arbejdsgruppen foreslås inddraget under en udvidet adgang til domstolsprøvelse, i vidt omfang beror på en kriminalforsorgsmæssig vurdering. Det gælder f.eks. behovet for at skride ind af hensyn til opretholdelse af orden og sikkerhed i en afsoningsinstitution. Der vil her ofte være tale om skønsprægede afgørelser, der træffes ud fra et indgående kendskab til miljøet i institutionen, et kendskab som domstolene ikke har i samme omfang. Domstolene må derfor forventes at udvise tilbageholdenhed ved efterprøvelsen af skønsudøvelsen i det enkelte tilfælde.

Afgørelser, der er begrundet i hensynet til opretholdelse af orden og sikkerhed i afsoningsinstitutionen, skal efter deres karakter typisk træffes og iværksættes hurtigt. Det er da også baggrunden for, at der både i arbejdsgruppens og rådets lovudkast stilles forslag om, at sagens indbringelse for retten normalt ikke har opsættende virkning, jf. § 110, stk. 4, i arbejdsgruppens lovudkast og § 118 i rådets lovudkast. Netop for de her omhandlede afgørelser synes en domstolsprøvelse, hvor resultatet vil foreligge kortere eller længere tid efter afgørelsen, ikke åbenbart nødvendig eller hensigtsmæssig. De ovennævnte fire rådsmedlemmer finder således, at man netop på dette område er uden for kerneområdet for en retslig kontrol. Efter de foreliggende erfaringer har Kriminalforsorgen da også hidtil på betryggende måde været i stand til at træffe disse afgørelser. Afgørelserne vil også som hidtil kunne indbringes for Folketingets Ombudsmand. Det følger endelig ikke af Den Europæiske Menneskerettighedskonvention, at den indsatte har krav på en udvidet adgang til domstolsprøvelse af afgørelser som de omhandlede, jf. herved afsnit 2 ovenfor.

Til det anførte kommer, at de økonomiske og administrative konsekvenser af at lade de afgørelser, der af Kriminalforsorgen træffes ud fra hensynet til at opretholde orden og sikkerhed i afsoningsinstitutionen, være omfattet af en udvidet klageordning, vil være endog særdeles betydelige, jf. bilag 4 og 5.

På denne baggrund er det de ovennævnte fire rådsmedlemmers opfattelse, at de omtalte afgørelser bør holdes uden for en udvidet klageordning.

Som anført ovenfor finder de ovennævnte fire rådsmedlemmer, at det ved afgrænsningen af en udvidet adgang til domstolskontrol vil være nærliggende at tage udgangspunkt i afgørelser, der ligger i naturlig forlængelse af straffesagen eller i øvrigt er af særligt indgribende betydning for den indsatte. Det fører til, at der bør gives mulighed for udvidet domstolsprøvelse af afgørelser om *straffetidsberegning, disciplinærstraf og konfiskation*.

Også afgørelser om *nægtelse af prøveløsladelse og genindsættelse efter prøveløsladelse til udståelse af reststraffen* bør omfattes, idet disse afgørelser retter sig mod det tidspunkt, hvor den indsatte kan forventes at blive løsladt, og derfor er af meget væsentlig betydning for den pågældende.

Endelig vil det være naturligt at give mulighed for udvidet domstolsprøvelse af afgørelser om *nægtelse af erstatning for uforskyldt udståelse af fængselsstraf i for lang tid og for indgreb, der har lighed med straffesager*. For så vidt

angår erstatning må det dog også kræves, at selve indgrebet er undergivet udvidet adgang til domstolsprøvelse. Det medfører, at den udvidede adgang til domstolsprøvelse ikke bør omfatte afgørelser om nægtelse af erstatning for uforskyldt anbringelse i forhørscelle, og at den udvidede adgang til domstolsprøvelse af afgørelser om nægtelse af erstatning for uforskyldt anbringelse i strafcelle begrænses til tilfælde, hvor en sådan anbringelse har varet mere end 7 dage.

Som anført ovenfor kan afgørelser om *forbud mod offentliggørelse af bestemte artikler i de indsattes blade, indskrænkning i den indsattes kontakt til medierne og tilbageholdelse af breve bestemt til afsendelse* efter omstændighederne træffes såvel af ordens- og sikkerhedsmæssige hensyn som af andre hensyn, f.eks. hensynet til beskyttelse af den forurettede ved lovovertrædelsen. De ovennævnte fire rådsmedlemmer har derfor overvejet, om der i disse tilfælde kan antages at være et særligt behov for at give mulighed for en udvidet adgang til domstolsprøvelse.

Afgørelser om *tilbageholdelse af breve* må anses for et væsentligt indgreb i den indsattes mulighed for at kontakte personer uden for afsoningsinstitutionen. I de tilfælde, hvor dette indgreb ikke kan begrundes ud fra ordens- eller sikkerhedsmæssige hensyn, men alene har baggrund i hensynet til beskyttelse af den forurettede ved lovovertrædelsen, må der antages at være et særligt behov for, at afgørelsen om tilbageholdelse af brevet kan prøves ved domstolene. Endvidere giver det ifølge Kriminalforsorgen ikke i praksis anledning til vanskelighed at udskille de tilfælde, hvor breve tilbageholdes af hensyn til beskyttelse af den forurettede ved lovovertrædelsen. De ovennævnte fire rådsmedlemmer finder på den baggrund i lighed med arbejdsgruppen, at afgørelser, hvorved der af hensyn til den forurettede ved lovovertrædelsen gøres indgreb i den ind sattes ret til at afsende breve, bør omfattes af den udvidede adgang til domstolsprøvelse.

Afgørelser om forbud mod offentliggørelse af bestemte artikler i de indsattes blade og indskrænkning i den indsattes ret til kontakt til medierne må også anses for væsentlige indgreb. I de tilfælde, hvor indgrebet kan begrundes i ordens- eller sikkerhedsmæssige hensyn, må den indsatte dog efter de ovennævnte fire rådsmedlemmers opfattelse påregne, at der kan gøres indgreb i retten til at udgive blade og kontakte medierne.

Ifølge Kriminalforsorgen er hovedparten af de afgørelser, der i dag træffes om indgreb i *retten til at udgive blade*, begrundet i ordens- eller sikkerhedsmæssige hensyn. Endvidere kan det i praksis være vanskeligt at udskille de tilfælde, hvor afgørelsen beror på andre end ordens- eller sikkerhedsmæssige hensyn. Desuden er afgørelser om forbud mod offentliggørelse af bestemte artikler i de indsattes blade ikke omfattet af arbejdsgruppens forslag om en udvidet adgang til domstolsprøvelse. På den baggrund finder de ovennævnte fire rådsmedlemmer, at der ikke er tilstrækkeligt grundlag for at foreslå disse afgørelser omfattet af den udvidede klageordning. Der vil fortsat være mulighed for at klage til Folketingets Ombudsmand.

Ifølge Kriminalforsorgen er hovedparten af de afgørelser, der i dag træffes om indgreb i den indsattes *kontakt til medierne*, begrundet i hensynet til retsfølelsen. Dette forhold giver efter de ovennævnte fire rådsmedlemmers opfattelse ikke i sig selv tilstrækkeligt grundlag for, at forslaget om udvidet adgang til domstolsprøvelse også bør omfatte afgørelser af denne type. Som det fremgår af § 59, stk. 2, i rådets lovudkast, kræver bestemmelsen, at der foreligger kvalificerede omstændigheder, for at Kriminalforsorgen af hensyn til retsfølelsen kan gøre indgreb i den indsattes ret til kontakt til medierne. Bestemmelsens anvendelsesområde er således indskrænket til de særlige tilfælde, hvor formålet med begrænsningen er at modvirke en åbenbar krænkelse af retsfølelsen. Endvidere vil der også i disse tilfælde fortsat være adgang til at klage til Folketingets Ombudsmand, når afgørelser af denne type ikke indgår i forslaget om en udvidet adgang til domstolsprøvelse. Afgørelser om begrænsning i den indsattes ret til kontakt til medierne er i øvrigt heller ikke omfattet af arbejdsgruppens forslag om en udvidet adgang til domstolsprøvelse. De ovennævnte fire rådsmedlemmer finder på den baggrund, at der ikke er tilstrækkeligt grundlag for at foreslå disse afgørelser omfattet af den udvidede klageordning.

Som det fremgår af afsnit 8.1. ovenfor, foreslår et flertal i arbejdsgruppen, at afgørelser om nægtelse af tilladelse til udgang bør omfattes, når bl.a. visse betingelser med hensyn til straffetiden er opfyldt. Et mindretal i arbejdsgruppen går også ind for, at der bør være adgang til domstolsprøvelse, men vil begrænse domstolsprøvelsen til tilfælde, hvor afgørelsen indebærer inddragelse af en allerede meddelt tilladelse.

De ovennævnte fire rådsmedlemmer er opmærksomme på, at afgørelser om nægtelse og tilbagekaldelse af tilladelse til *udgang* ofte opfattes som indgribende af indsatte. Heroverfor kan imidlertid anføres, at afgørelser om nægtelse og tilbagekaldelse af tilladelse til udgang ikke retter sig mod længden af frihedsberøvelsen. Endvidere har sådanne afgørelser ikke lighed med straffesager i samme omfang som f.eks. afgørelser om disciplinærstraf og konfiskation.

Hertil kommer, at der i afgørelser om udgang indgår en skønsmæssig vurdering bl.a. af risikoen for misbrug af udgangstilladelsen, og at domstolene derfor må forventes at udvise tilbageholdenhed ved efterprøvelsen af skønsudøvelsen i det enkelte tilfælde. Endelig vil der også på dette område fortsat være adgang til at klage til Folketingets Ombudsmand. På den baggrund er der efter de ovennævnte fire rådsmedlemmers opfattelse heller ikke på dette område tilstrækkeligt grundlag for at foreslå regler, der giver udvidet adgang til domstolsprøvelse.

Som nævnt i afsnit 8.1. ovenfor, gik et mindretal i arbejdsgruppen ind for, at afgørelser om *nægtelse af tilladelse til at have sit barn under 3 år hos sig i afsoningsinstitutionen* bør omfattes af den udvidede klageordning. Mindretallet lagde i den forbindelse vægt på, at en sådan afgørelse kan få store og langtrækkende konsekvenser for både den indsatte og barnet. Endvidere har domstolene en betydelig erfaring i behandlingen af sager om forældremyndighed, og domstolene må derfor antages at være bedre egnet end Kriminalforsorgen til at foretage en helhedsvurdering af, hvad der er bedst for barnet. Som det fremgår af bemærkningerne til § 54 i rådets lovudkast, kan rådet tiltræde, at man i straffuldbyrdelsesloven viderefører den nuværende mulighed for efter omstændighederne at kunne have små børn hos sig under afsoningen. Rådet finder imidlertid ikke, at det skal påhvile Kriminalforsorgens institutioner at tage stilling til, om det er bedst for barnet at opholde sig hos den indsatte i institutionen. Vurderingen af, om dette er stemmende med barnets tarv, bør påhvile de sociale myndigheder, der i modsat fald vil kunne træffe bestemmelse om anden anbringelse, eventuelt tvangsmæssigt efter de i den sociale lovgivning gældende regler. For disse tilfælde er der endvidere fastsat særlige regler om domstolsprøvelse. Rådet foreslår på den baggrund, at lovudkastets bestemmelse herom affattes således, at en indsat har ret til at have sit barn under 3 år hos sig i institutionen, hvis den indsatte selv er i stand til at passe barnet, jf. § 54, stk. 1, i rådets lovudkast.

Spørgsmålet om, hvorvidt den indsatte selv er i stand til at passe barnet i vedkommende afsoningsinstitution, beror i høj grad på en kriminalforsorgsmæssig vurdering. Efter de ovennævnte fire rådsmedlemmers opfattelse må det forventes, at domstolene også på dette punkt vil udvise tilbageholdenhed ved efterprøvelsen af det skøn, som Kriminalforsorgen har udøvet i det enkelte tilfælde. De ovennævnte fire rådsmedlemmer finder bl.a. på denne baggrund i lighed med flertallet i arbejdsgruppen, at afgørelser om nægtelse af tilladelse til at have små børn hos sig i afsoningsinstitutionen bør holdes uden for forslaget om en udvidet adgang til domstolsprøvelse.

Et særligt spørgsmål er, om der bør gives adgang til udvidet domstolsprøvelse af afgørelser, hvorved *Kriminalforsorgen i den indsattes vederlag for beskæftigelse modregner krav på erstatning* i anledning af skade, som den indsatte har forvoldt på institutionens ting, jf. § 74 i rådets lovudkast. For at undlade at inddrage afgørelser om modregning under en udvidet klageordning kunne anføres, at bestemmelsen har baggrund i ordens- og sikkerhedsmæssige hensyn, idet formålet er at modvirke, at indsatte volder skade på institutionens ting. Når institutionen modregner, afskæres den indsatte imidlertid fra at få prøvet eventuelle indsigelser vedrørende erstatningskravet. Efter de ovennævnte fire rådsmedlemmers opfattelse må der derfor i disse tilfælde antages at være et særligt behov for domstolsprøvelse. De ovennævnte fire rådsmedlemmer finder på den baggrund i lighed med arbejdsgruppen, at der også bør være mulighed for udvidet domstolsprøvelse af afgørelser om modregning af erstatningsbeløb i den indsattes vederlag for beskæftigelse.

Sammenfattende er det herefter de ovennævnte fire rådsmedlemmers opfattelse, at det ikke er påkrævet eller hensigtsmæssigt at udbygge klageordningen i det omfang, som arbejdsgruppen har stillet forslag om, jf. afsnit 8.1. ovenfor, men at der bør gennemføres en udvidelse af klageordningen inden for straffuldbyrdelsen, således at der gives mulighed for at indbringe visse særligt indgribende afgørelser for domstolene.

Det vil være naturligt at give mulighed for udvidet domstolsprøvelse af afgørelser, der har lighed med straffesager eller i øvrigt har særligt indgribende betydning for den indsatte, dvs. afgørelser om straffetidsberegning, tilbageholdelse af breve af hensyn til beskyttelse af den forurettede ved lovovertrædelsen, disciplinærstraf, konfiskation, modregning af erstatningsbeløb, nægtelse af prøveløsladelse, genindsættelse efter prøveløsladelse og indsættelse af en betinget benådet samt afgørelser om nægtelse af erstatning i anledning af uforskyldt udståelse af fængselsstraf i for lang tid eller anbringelse i strafcelle i mere end 7 dage.

De ovennævnte fire rådsmedlemmer har drøftet, om klageordningen kan udformes i lighed med model 2, der er beskrevet ovenfor. Det er de ovennævnte rådsmedlemmers konklusion, at den pågældende model må anses for dækkende for medlemmernes synspunkter. De ovennævnte rådsmedlemmer kan derfor gå ind for, at der i § 112 i straffuldbyrdelsesloven optages bestemmelser, der giver mulighed for udvidet domstolsprøvelse svarende til model 2.

Om overvejelserne vedrørende indførelse af en appelbegrænsningsmodel, således at der som udgangspunkt alene er mulighed for domstolsprøvelse i én instans, dvs. byretten, henvises til afsnit 9 nedenfor.

To medlemmer (Torsten Hesselbjerg og Christian Trønning) anser alle tre modeller for forsvarlige.

Efter disse medlemmers opfattelse må en nærmere stillingtagen til de tre modeller imidlertid - ud over mere principielle overvejelser vedrørende behovet for en adgang til domstolsprøvelse af de forskellige typer afgørelser - i betydeligt omfang afhænge af, hvilke muligheder der foreligger for en tildeling eller prioritering af ressourcer til dette og andre områder inden for Kriminalforsorgen.

På det foreliggende grundlag finder disse medlemmer herefter ikke at burde udtale sig om, hvilken model der bør foretrækkes.

To medlemmer (Jørgen Bang og Vagn Greve) anfører, at hovedtanken bag straffuldbyrdelsesloven er at opfylde retsstatskravene. Efter den almindelige opfattelse er der to led heri. Administrationen skal fungere under loven og under domstolskontrol. Udkastet til straffuldbyrdelseslov skal som helhed opfylde første led. I denne forbindelse er spørgsmålet, hvorvidt også det andet led skal opfyldes. En total opfyldelse ville forudsætte en let adgang til fuldstændig domstolsprøvelse af alle beslutninger og al faktisk virksomhed inden for straffuldbyrdelsen, som har direkte konsekvenser for de dømte. En sådan fuldstændig efterprøvelse ville også være i bedst overensstemmelse med tankerne bag Den Europæiske Menneskeretskonvention.

Det forekommer dog rimeligt af ressourcegrunde at begrænse mulighederne for den lette adgang til fuldstændig domstolskontrol til de afgørelser, som er af væsentlig betydning for den indsatte og/eller som berører retsområder af særlig principiel betydning. Den ovenstående model 1 er udtryk for en sådan ressourcebegrundet indskrænkning i den almindelige adgang til efterprøvelse.

Uenigheden mellem de ovennævnte fire rådsmedlemmer og os vedrører spørgsmålet, om model 1 eller model 2 bør foretrækkes. Model 1 rummer alle de sagstyper, som model 2 omfatter, samt nogle få yderligere områder. De fire rådsmedlemmer har begrundet fravalget af disse områder i såvel reale som ressourcemæssige hensyn.

Vi fastholder model 1 af to grunde:

For det første er også de af de ovennævnte fire rådsmedlemmer fravalgte sagstyper af så væsentlig betydning, at de ikke efter vores opfattelse alene bør kunne efterprøves med hjemmel i grundlovens snævre § 63.

For det andet anser vi det ovennævnte skøn over antallet af sager for urealistisk stort; det samme gælder ressourceforbruget ved den typiske sag.

Det må ventes, at der umiddelbart efter indførelsen af en lettere mulighed for domstolsprøvelse vil være et stort antal dømte, som vil afprøve denne mulighed. Hvis det viser sig, at domstolene underkender de administrative afgørelser i større tal, vil der kunne forventes et fortsat stort antal indbringelser; hvilket så også vil være sagligt velbegrundet.

Hvis det viser sig, at domstolene opretholder langt hovedparten af de administrative afgørelser - hvilket er det mest sandsynlige - må der ventes et fald efter den første bølge. Der er ingen, som med rimelig sikkerhed kan sige, hvilket niveau klagetallet vil stabilisere sig på, men alle fremskaffede, sammenlignelige tal fra ind- og udland tyder på et væsentligt lavere niveau end de tal, som Kriminalforsorgen har fremlagt, og som er lagt til grund for Kriminalforsorgens og Domstolenes skøn over det ventede ressourceforbrug.

I dag opfylder Folketingets Ombudsmand i meget høj grad den funktion, som domstolene skal overtage. Ombudsmanden behandler ca. 50 sager om året fra dette område. Domstolene skal kun overtage en mindre del af de sagstyper, som i dag kan forelægges ombudsmanden.

I Sverige indbringes ca. 550 sager for domstolene, selv om fangetallet er betydeligt større end i Danmark. I Canada, hvor alt kan indbringes for domstolene, har man et endnu mindre antal sager (ca. 300) i det føderale fængselsvæsen, som har et fangetal 3- 4 gange større end det danske. I Tyskland oplyses det ligeledes, at der kun indbringes få sager til efterprøvelse. Af mange grunde er disse tal meget vanskelige at sammenligne med de danske, ventede tal. De administrative systemer er meget forskellige; det samme gælder domstolssystemerne og de retlige og faktiske betingelser for at begære domstolsprøvelse. Det synes dog berettiget at konkludere, at

Kriminalforsorgens skøn ikke får nogen støtte i de udenlandske tal.

Ressourceforbruget ved de enkelte sager synes også skønnet ud fra det maksimalt mulige. Når Kriminalforsorgen f.eks. oplyser, at personaleforbruget fra fængslerne forventes at blive op til ca. 4 medarbejdere pr. retsmøde og derefter benytter dette maksimaltal generelt, vil skønnet selvsagt blive urealistisk højt.

9. Fremgangsmåden ved behandlingen af klager under en udvidet klageordning

9.1. Arbejdsgruppens overvejelser

Arbejdsgruppen foreslår, at kun endelige administrative afgørelser kan indbringes for domstolene. Arbejdsgruppens flertal foreslår endvidere, at der fastsættes en frist på 14 dage for indbringelse af afgørelsen. Et mindretal på et medlem foreslår fristen fastsat til to måneder, og et andet mindretal på et medlem foreslår fristen fastsat til ét år. Der er i arbejdsgruppen enighed om at foreslå en frist på 6 måneder for fornyet indbringelse af det samme spørgsmål, jf. § 112, 1. pkt., i arbejdsgruppens lovudkast og betænkningen, bd. I, s. 339.

Efter § 108, stk. 1, i arbejdsgruppens lovudkast indbringes sagen for byretten i den retskreds, hvor den institution, som har truffet den oprindelige afgørelse, er beliggende. Er den indsatte senere overført til en anden institution, kan sagen i stedet indbringes for byretten i den retskreds, hvor den institution, som den dømte er anbragt i, er beliggende. Er den dømte ikke frihedsberøvet, indbringes sagen for byretten i den retskreds, hvor den dømte bor eller opholder sig. Hvis den dømte ikke har kendt bopæl eller opholdssted, indbringes sagen for Københavns Byret.

Retten kan efter begæring tillade, at en indbragt sag overflyttes til en anden ret, der er lovligt værneting efter reglerne i § 108, stk. 1, i arbejdsgruppens lovudkast, når dette på grund af vidners bopæl, den indsattes løsladelse eller af anden særlig grund skønnes hensigtsmæssigt til sagens fremme, jf. § 108, stk. 2, i samme lovudkast. Efter § 108, stk. 3, i samme lovudkast træffes afgørelsen af, om sagen skal henvises eller ikke, ved kendelse. En kendelse, hvorved sagen henvises, kan ikke indbringes for højere ret.

Arbejdsgruppen foreslår, at sagen indbringes for retten af Direktoratet for Kriminalforsorgen, der skal fremsende sagens akter med oplysning om den påklagede afgørelse, en kort redegørelse for de omstændigheder, der påberåbes, samt sagens bevisligheder, jf. § 109, stk. 1, i arbejdsgruppens lovudkast.

Efter § 110, stk. 1, i arbejdsgruppens lovudkast er det som udgangspunkt parterne, der oplyser sagen, men retten kan stille krav om tilvejebringelse af yderligere bevismidler. Retten kan endvidere bestemme, at sagen skal behandles skriftligt. Er den dømte ikke frihedsberøvet, og udebliver den pågældende uden at oplyse lovligt forfald, afgør retten, om sagen skal afvises eller udsættes. Retten kan med henblik på sagens behandling beskikke en advokat for den dømte, hvis der findes behov for det, medmindre den dømte selv har antaget en advokat, jf. § 110, stk. 2, i arbejdsgruppens lovudkast.

Om salær og godtgørelse for udlæg til den beskikkede advokat gælder ifølge § 110, stk. 3, i arbejdsgruppens lovudkast samme regler som i tilfælde, hvor der er meddelt fri proces. Retten kan dog, når der efter den dømtes forhold og sagens omstændigheder i øvrigt er særlig anledning til det, pålægge den dømte helt eller delvis at betale sagens omkostninger, jf. § 110, stk. 3, i arbejdsgruppens lovudkast. Med denne undtagelsesbestemmelse sigtes f.eks. til tilfælde, hvor indbringelsen for retten findes åbenbart urimelig, jf. betænkningen, bd. III, s. 746. Om rådets bestemmelse vedrørende sagsomkostninger henvises til § 120 i rådets lovudkast, hvor det i stk. 2 foreslås præciseret, at de almindelige regler om sagsomkostninger i retsplejelovens kapitel 30 finder anvendelse i tilfælde, hvor der ikke er beskikket advokat.

Arbejdsgruppen finder, at hensynet til Kriminalforsorgens ordens- og sikkerhedsmæssige virksomhed taler imod, at indbringelse af en afgørelse for domstolene i almindelighed tillægges opsættende virkning. Arbejdsgruppen foreslår derfor, at indbringelse alene skal tillægges opsættende virkning, når Direktoratet for Kriminalforsorgen har truffet bestemmelse herom, eller det bestemmes af retten, jf. § 110, stk. 4. Arbejdsgruppen forudsætter i den forbindelse, at

Direktoratet for Kriminalforsorgen af egen drift i hvert enkelt tilfælde overvejer, om klagen kan tillægges opsættende virkning, uden at dette tilsidesætter afgørende hensyn til Kriminalforsorgens ordens- og sikkerhedsmæssige virksomhed, jf. betænkningen, bd. I, s. 339.

Efter § 111 i arbejdsgruppens lovudkast afgør retten ved kendelse, om sagen skal afvises, eller om afgørelsen skal stadfæstes, ændres eller ophæves. Kendelsen kan påkæres efter retsplejelovens kapitel 37. Det indebærer bl.a., at afgørelsen i kæresagen normalt træffes på det indkomne skriftlige grundlag. Den dømtes udeblivelse kan dog ved mundtlig behandling kun medføre, at kæremålet afvises, når den dømte ikke er frihedsberøvet, jf. § 111, stk. 2, 2. pkt., i arbejdsgruppens lovudkast.

I § 113 i arbejdsgruppens lovudkast er det fastsat, at §§ 107-111 også finder anvendelse ved klage fra andre end indsatte over en afgørelse efter § 68 om konfiskation af værdier over 1.000 kr. hos den pågældende. Denne klageadgang tager udelukkende sigte på konfiskation efter straffuldbyrdelsesloven og omfatter derfor ikke konfiskation efter straffelovens regler, jf. betænkningen, bd. III, s. 747.

9.2. Straffelovrådets overvejelser

Straffelovrådet er enigt i, at domstolsprøvelsen alene bør omfatte endelige administrative afgørelser. Rådet kan endvidere som udgangspunkt tiltræde flertallets opfattelse, hvorefter der ikke kan antages at være behov for at fastsætte en længere frist for indbringelse af klagen. Rådet lægger i den forbindelse bl.a. vægt på, at indbringelsen kan ske ved en formløs meddelelse til den administrative myndighed.

Rådet har dog fundet, at 14 dage kan være for kort en frist, idet der bør gives den indsatte mulighed for at overveje spørgsmålet om klage nærmere og eventuelt drøfte det med en advokat. Det er på den baggrund rådets opfattelse, at fristen for indbringelse af klagen bør fastsættes til 4 uger. Rådet kan i øvrigt som udgangspunkt tilslutte sig arbejdsgruppens forslag om en frist på 6 måneder for fornyet indbringelse af det samme spørgsmål. Ved afgørelser om nægtelse af prøveløsladelse fra fængsel på livstid foreslås dog indført en ordning, hvorefter spørgsmålet om prøveløsladelse først på ny kan indbringes for retten, når der er forløbet 1 år fra rettens afgørelse, jf. § 124, stk. 1, 3. pkt., i rådets lovudkast.

Rådet har endvidere fundet, at det bør overlades til retten at træffe bestemmelse om, hvorvidt en sag efter sin karakter bør behandles mundtligt. Der er efter rådets opfattelse grund til at tro, at et stort antal sager allerede ved modtagelsen vil være tilstrækkeligt oplyst, således at retten i mange tilfælde umiddelbart vil kunne træffe sin afgørelse, efter at den dømte eller dennes advokat i et skriftligt indlæg har haft lejlighed til at udtale sig om Kriminalforsorgens begrundelse for den pågældende afgørelse. Rådet har derfor fundet det hensigtsmæssigt og forsvarligt at foreslå, at sagerne, selv om hovedprincippet i retsplejen er mundtlighed, som udgangspunkt behandles skriftligt, men således at retten - også af egen drift - kan træffe bestemmelse om mundtlig behandling.

Rådet har også fundet, at retten bør have mulighed for at stille krav om tilvejebringelse af yderligere oplysninger. Som anført af arbejdsgruppen bør loven udformes på en måde, der giver mulighed for hurtig sagsbehandling under hensyntagen til karakteren af den pågældende afgørelse. Det er i det offentliges og normalt også i den dømtes interesse, at sagen afgøres så hurtigt som muligt.

Straffelovrådet har i december 1996 afgivet en særudtalelse om aktindsigt i sager om straffuldbyrdelse. I denne udtalelse foreslår rådets flertal *(Jacques Hermann, Kaspar Linkis, Annemette Møller, Hanne Schmidt, Christian Trønning og Sven Ziegler)*, at forvaltningslovens § 9 om partsaktindsigt ændres, således at der ikke er aktindsigt for parten i forbindelse med fuldbyrdelse af frihedsstraf i sager om valg af afsoningsinstitution, sager om overførsel til anden afsoningsinstitution eller afdeling i en afsoningsinstitution eller sager om udelukkelse fra fællesskab. Endvidere foreslås forvaltningslovens § 24 om begrundelse ændret, således at afgørelser i de typer af sager, der foreslås undtaget fra aktindsigt, for så vidt angår begrundelsen alene skal indeholde en henvisning til de retsregler, i henhold til hvilke afgørelsen er truffet.

Et mindretal (Jørgen Bang og Vagn Greve) finder, at der ikke er behov for at foretage ændring på området, jf. herved forvaltningslovens § 15 om adgangen til at begrænse adgangen til aktindsigt efter en konkret vurdering. Mindretallet finder endvidere, at forslaget om yderligere at begrænse adgangen til aktindsigt giver anledning til betænkelighed og har på den baggrund frarådet forslaget.

Om flertallets og mindretallets overvejelser henvises til den pågældende udtalelse, der er optaget som bilag 3 til betænkningen.

Et særligt spørgsmål er, hvorledes de oplysninger, der er undtaget fra aktindsigt under Kriminalforsorgens sagsbehandling, skal indgå ved domstolsprøvelsen. Som eksempel kan peges på afgørelser om fuldbyrdelse af fængselsstraf i lukket fængsel, overførsel fra åbent til lukket fængsel, nægtelse af tilladelse til uledsaget udgang, udelukkelse fra fællesskab og disciplinærstraf. Der er i alle tilfælde tale om sager, hvor Kriminalforsorgens afgørelse vil kunne bero på oplysninger fra personer, der har behov for den beskyttelse, der kan ligge i afslået aktindsigt.

Arbejdsgruppens lovudkast indeholder ingen bestemmelser, der gør det muligt at afskære den dømte fra at gøre sig bekendt med oplysninger, der er undtaget fra aktindsigt under Kriminalforsorgens sagsbehandling. I mangel af holdepunkter for det modsatte må det derfor antages, at den dømte har krav på at blive gjort bekendt med sådanne oplysninger. Ønsket om at gøre sig bekendt med oplysninger, der med hjemmel i forvaltningsloven er undtaget fra aktindsigt, kan i sig selv motivere den dømte til at kræve Kriminalforsorgens afgørelse indbragt for domstolene. Uden regler, der imødegår dette problem, kan forslaget om domstolsprøvelse derfor foregribe Kriminalforsorgens mulighed for at undtage oplysninger fra aktindsigt af hensyn til straffuldbyrdelsen.

En nærliggende løsning er at indføre en bestemmelse, der også under domstolsprøvelsen afskærer den dømte fra at gøre sig bekendt med oplysninger, der er undtaget fra aktindsigt med hjemmel i forvaltningsloven. Herved opnås det, at den dømte ikke vinder noget ved at anmode om domstolsprøvelse af en afgørelse, som den pågældende ikke af andre grunde er uenig i.

Imod en sådan ordning kan det anføres, at der allerede i dag ved reglerne i retsplejelovens § 171 om vidnefritagelse og §§ 298-299, jf. § 171, om fritagelse for editionspligt er fastsat bestemmelser, der imødekommer behovet for beskyttelse, idet disse regler giver mulighed for at fritage for vidne- og editionspligten bl.a. i tilfælde, hvor opfyldelsen af pligten må antages at ville påføre den pågældende selv eller den pågældendes nærmeste væsentlig skade.

Det kan endvidere anføres, at der ikke kan antages at være noget praktisk behov for at fastsætte yderligere regler på området, hvis forslaget om at afskære aktindsigt gennemføres sammen med forslaget i klagemodel 2, idet disse forslag medfører, at der ikke er udvidet adgang til domstolsprøvelse af afgørelser, som er undtaget fra aktindsigt, dvs. afgørelser om valg af afsoningsinstitution og overførsel til anden afsoningsinstitution m.v. og afgørelser om udelukkelse fra fællesskab.

Heroverfor kan det anføres, at de ovennævnte regler ikke yder den person, der har gi vet oplysninger til Kriminalforsorgen, fuld beskyttelse, idet retten kan pålægge bl.a. et vidne at afgive forklaring, når forklaringen må anses for at være af afgørende betydning for sagens udfald, og sagens beskaffenhed og dens betydning for vedkommende part eller samfundet findes at berettige dertil, jf. retsplejelovens § 171, stk. 3.

Imod en ordning, der afskærer den dømte fra at gøre sig bekendt med oplysninger, der er undtaget fra aktindsigt, kan også anføres, at den reelt giver mulighed for "anonym vidneførsel".

Heroverfor kan det anføres, at betænkelighederne er mindre, end hvis domstolene skulle foretage en vurdering af skyldspørgsmålet i en straffesag. Det er der ikke tale om, idet formålet med straffuldbyrdelseslovens bestemmelser om domstolsprøvelse er at efterprøve visse administrative afgørelser af særligt indgribende betydning for den dømte.

Når Straffelovrådet alligevel ikke vil foreslå en regel, der generelt afskærer den dømte fra at blive gjort bekendt med oplysninger, der er undtaget fra aktindsigt, skyldes det, at en forsvarlig domstolsprøvelse i visse tilfælde nødvendiggør, at den indsatte gøres bekendt med de pågældende oplysninger.

Flertallet (Jacques Hermann, Torsten Hesselbjerg, Kaspar Linkis, Annemette Møller, Christian Trønning og Sven Ziegler) anfører, at der allerede i dag kan rejses spørgsmål om beskyttelse af oplysninger, der efter forvaltningslovens § 15 undtages fra aktindsigt under Kriminalforsorgens sagsbehandling, idet der ikke er regler, som under domstolsprøvelse i medfør af grundlovens § 63 afskærer den dømte fra at blive gjort bekendt med sådanne oplysninger.

Forslaget om at udvide adgangen til domstolsprøvelse aktualiserer dette spørgsmål, idet den dømte med dette forslag opnår en lettere adgang til domstolsprøvelse end efter grundlovens § 63, der kræver, at den pågældende udtager stævning mod Justitsministeriet.

Gennemføres flertallets forslag om at begrænse adgangen til aktindsigt, vil der ikke være aktindsigt i sager om valg af afsoningsinstitution, om overførsel til anden afsoningsinstitution eller afdeling i en afsoningsinstitution eller om udelukkelse fra fællesskab.

Vælges det at udvide adgangen til domstolsprøvelse på grundlag af klagemodel 2, vil der ikke være udvidet adgang til domstolsprøvelse af afgørelser om valg af afsoningsinstitution, om overførsel til anden afsoningsinstitution eller afdeling i en afsoningsinstitution eller om udelukkelse fra fællesskab. Gennemføres flertallets forslag om at afskære aktindsigt i sager som de nævnte sammen med klagemodel 2, vil den dømte således være afskåret fra at benytte den udvidede adgang til domstolsprøvelse i samme omfang, som den pågældende er afskåret fra aktindsigt.

Det er på denne baggrund flertallets optattelse, at der ikke kan antages at være noget praktisk behov for at fastsætte regler, der under en udvidet adgang til domstolsprøvelse giver mulighed for at afskære den dømte fra at gøre sig bekendt med oplysninger undtaget fra aktindsigt, hvis flertallets forslag om at udelukke aktindsigt i bestemte typer af sager gennemføres sammen med klagemodel 2. Flertallet er opmærksomt på, at afgørelser om valg af afsoningsinstitution, om overførsel til anden afsoningsinstitution eller afdeling i en afsoningsinstitution eller om udelukkelse fra fællesskab kan undergives domstolsprøvelse i medfør af grundlovens § 63 med deraf følgende mulighed for den dømte for at opnå kendskab til oplysninger, der måtte være undtaget fra aktindsigt i medfør af forvaltningslovens § 15. Flertallet har dog ikke fundet noget praktisk behov for at fastsætte regler for sådanne tilfælde. Flertallet lægger i den forbindelse bl.a. vægt på, at der ikke under den nugældende retstilstand har vist sig behov for sådanne regler med henblik på domstolsprøvelse i medfør af grundlovens § 63 af afgørelser, hvori indgår oplysninger, som Kriminalforsorgen har undtaget fra aktindsigt efter forvaltningslovens § 15.

Foretrækkes det imidlertid at udvide adgangen til domstolsprøvelse på grundlag af klagemodel 1 eller 3, vil der være udvidet adgang til domstolsprøvelse bl.a. af afgørelser om valg af afsoningsinstitution, om overførsel til anden afsoningsinstitution og om udelukkelse fra fællesskab. Da spørgsmålet om at afskære aktindsigt i medfør af forvaltningslovens § 15 ikke mindst kan tænkes at komme på tale i sådanne sager, vil der være behov for at fastsætte regler, der under domstolsprøvelse giver mulighed for at afskære den dømte fra at gøre sig bekendt med sådanne oplysninger. Vælges det at gennemføre klagemodel 1 eller 3 sammen med flertallets forslag om udelukkelse fra aktindsigt, vil behovet for fastsættelse af regler, der beskytter mod videregivelse af oplysninger til den dømte under domstolsprøvelsen, være så meget desto større, idet den dømte ellers ville kunne have en særlig tilskyndelse til at forlange domstolsprøvelse med henblik på at opnå kendskab til oplysninger, som den pågældende ikke under Kriminalforsorgens sagsbehandling har kunnet forlange aktindsigt i.

Da det ikke på forhånd kan vides, hvorledes klageordningen endeligt bliver fastlagt, har flertallet fundet det naturligt at overveje og foreslå udkast til en ordning, der under en udvidet adgang til domstolsprøvelse giver mulighed for at afskære den dømte fra at gøre sig bekendt med oplysninger, der er undtaget fra aktindsigt under Kriminalforsorgens sagsbehandling. Det er flertallets opfattelse, at man, hvis der er behov for sådanne regler, må sigte på en mellemløsning, der lader det være op til domstolene at afgøre i hvert enkelt tilfælde, om prøvelsen kan gennemføres på et forsvarligt grundlag uden helt eller delvis at gøre den dømte bekendt med de oplysninger, der er undtaget fra akt indsigt under Kriminalforsorgens sagsbehandling.

Herved opnås den mest smidige løsning, idet domstolene får mulighed for at vurdere, om der efter sagens karakter og omstændighederne i øvrigt er behov for, at den dømte gøres bekendt med oplysningerne. Domstolene må i den forbindelse bl.a. tage stilling til, om en undladelse af at gøre den dømte bekendt med de omhandlede oplysninger konkret vil være i strid med artikel 6 i Den Europæiske Menneskerettighedskonvention, og såfremt dette ikke antages, om en prøvelse overhovedet kan gennemføres på forsvarligt grundlag uden den indsattes kendskab til oplysningerne. Flertallet finder, at en sådan ordning ikke strider mod Menneskerettighedskonventionen, hvorved i øvrigt bemærkes, at afgørelser, der vedrører straffuldbyrdelsen, i almindelighed antages at falde uden for den strafferetlige del af artikel 6 i konventionen.

På den baggrund vil det ved domstolenes vurdering af, om den dømte skal gøres bekendt med de pågældende oplysninger, bl.a. skulle indgå, om der er tale om det eneste eller afgørende bevis, ligesom det vil have betydning, om den dømte kan blive gjort bekendt med indholdet af oplysningerne uden at blive gjort bekendt med kildens identitet. Det vil således være nødvendigt i hvert enkelt tilfælde at foretage en konkret afvejning af på den ene side

de hensyn, der taler for hemmeligholdelse, og på den anden side hensynet til den dømtes mulighed for at tilrettelægge sit forsvar, ligesom det vil skulle overvejes, om de ulemper, som den dømte bliver underlagt, på tilstrækkelig vis opvejes af domstolenes behandling af sagen i øvrigt.

Som det fremgår, vil den foreslåede ordning ikke sikre medindsatte og andre fuld anonymitet. Flertallet finder det imidlertid betænkeligt at foreslå en ordning, der udelukker domstolene fra at gøre den dømte bekendt med oplysninger, der er undtaget fra aktindsigt. Det skyldes, at dette efter omstændighederne kan afskære domstolene fra at foretage en reel prøvelse af Kriminalforsorgens afgørelse.

Om enkelthederne i forslaget henvises til bemærkningerne til § 116 i rådets lovudkast.

Om rådets overvejelser vedrørende en appelbegrænsningsmodel henvises til afsnit 9.3. nedenfor.

Et mindretal (Jørgen Bang og Vagn Greve)> anfører, at hvad enten man indfører den foreslåede regel om yderligere indskrænkninger i indsattes aktindsigt eller bevarer den nugældende regel, opstår der under domstolenes efterprøvelse af den administrative afgørelse nogle spørgsmål om behandlingen af de oplysninger, der ikke var undergivet aktindsigt under administrationens behandling af sagen. Det første spørgsmål er, om forvaltningen kan pålægges at fremkomme med de pågældende oplysninger (vidne- og editionspligt). Det andet spørgsmål er, om sådanne oplysninger kan gives til retten, uden at borgeren får indsigt i dem. Det tredie vedrører betydningen af, at oplysningerne ikke fremlægges (bevisbyrdespørgsmålet). Disse spørgsmål er ikke specielle for afgørelser i forbindelse med straffuldbyrdelse. De foreligger på alle de mange forvaltningsområder, hvor retten til aktindsigt i dag er begrænset gennem forvaltningslovens § 15 eller tilsvarende regler, og hvor der kan foregå en domstolskontrol efter grundlovens § 63 eller andre regler.

Det 1. spørgsmål er i dag besvaret i retsplejelovens regler om vidne- og editionspligt, f.eks. § 169. Disse regler må anses for udtømmende.

Det 3. spørgsmål er i dag ulovreguleret, og der foreslås ingen ændringer heri.

Det 2. spørgsmål vedrører en situation, hvor det kan diskuteres, om der bør ske en fravigelse af et af de mest fundamentale processuelle principper (retten til kontradiktion og forbudet mod anonyme vidner). Der kan tænkes forskellige svar på spørgsmålet, men retspolitisk er der især to, der er nærliggende.

Den første mulighed er at fortsætte med den nugældende retstilstand, hvorefter domstolene ikke kan tillægge oplysninger vægt, hvis den indsatte ikke har haft lejlighed til kontradiktion m.m.

Den anden mulighed er at anvende princippet i forvaltningslovens § 15 under domstolens behandling, dvs., at Kriminalforsorgen alene gør retten bekendt med informationen og/eller kilden til information, og at retten træffer sin afgørelse på dette grundlag, uden at den indsatte får mulighed for kontradiktion m.m. ("§ 15-modellen"). Denne model svarer ganske til den ordning med brug af anonyme vidner i straffesager, som Folketinget gentagne gange har afvist.

Valget mellem de to muligheder må ske under respekt af de europæiske menneskerettigheder. Nogle af de afgørelser, der skal efterprøves, er antageligt omfattet af art. 6's regel om straffesager. Andre af dem er antageligt omfattet af art. 6's regel om afgørelser om den indsattes rettigheder og forpligtelser. I Kommentaren til menneskerettighedskonventionen fremhæves s. 140, at "bestemmelsen er absolut i sin formulering og tillader **ingen undtagelser** bortset fra retten til offentlig domsafsigelse". S. 146 ff. fremhæves princippet om equality of arms, og s. 147 at parterne skal have samme adgang til sagens dokumenter, til kontradiktion og til at afhøre vidner.

Det Danske Center for Menneskerettigheder har efter anmodning fra Justitsministeriet afgivet en udtalelse over Straffelovrådets udtalelse af december 1996 om aktindsigt. Centret har bl.a. undersøgt, om Straffelovrådets udtalelse er i overensstemmelse med de menneskeretlige forpligtelser. Vi fremhæver, at centrets konklusion er, at det er betænkeligt ved flertallets forslag. Der peges særligt på Menneskerettighedskonventionens art. 6 og 8.

Centrets synspunkt understøttes af en af de nyeste domme (Michael-sagen) på et lignende område, hvor Menneskeretsdomstolen fastslog, at det var en krænkelse af konventionens art. 6, at moderen til et tvangsfjernet barn ikke havde fået indsigt i fortrolige rapporter, der blev lagt til grund for en tvangsfjernelse.

Det må antages, at de menneskeretlige begrænsninger i aktindsigt m.m. må have mindst samme vægt, når det drejer

sig om den judicielle kontrol, som når det drejer sig om den administrative beslutning.

Hvis det til trods herfor antoges, af § 15-modellen ikke ville stride mod Den Europæiske Menneskerettighedskonvention, må der foretages en vurdering af de reale grunde. Og dette må under alle omstændigheder ske for de afgørelser, som ikke kan antages at være omfattet af et af de to led i art. 6. I denne forbindelse er der især to hensyn, som må inddrages.

For det første må det fremhæves, at alle de sager, der overhovedet kan prøves i denne procedure, er sager, der er meget indgribende for de dømte. Ved alle andre kan domstolsprøvelsen alene ske efter grundlovens § 63; hvilket dog kun forskyder problemet til denne sagstype.

Begrænsningen vil endvidere kun kunne være relevant, når den pågældende information er af væsentlig betydning for domstolenes kontrol. Hvis informationen ikke af Kriminalforsorgen opfattes som værende af væsentlig betydning, vil den uden videre kunne tilbageholdes fra domstolene. Kriminalforsorgen er ikke forpligtet til at påberåbe sig alt, hvad der taler for dens opfattelse.

Konklusionen bliver, at den foreslåede begrænsning i den dømtes adgang til viden om beslutningsgrundlaget strider mod så fundamentale retsprincipper (forbudet mod anonyme vidner, retten til kontradiktion), at der må tages afstand herfra.

Denne retstilstand overensstemmer med, hvad der f.eks. gælder i Tyskland, jf. følgende citat fra kommentaren til straffuldbyrdelsesloven (AK StVollzG § 115 Rz 11): "Ein ... Problem ensteht, wenn die Massnahme auf Angaben eines Mitgefangenen beruht, dessen Namen die Vollzugsanstalt **geheimhalten** will, weil er vor Repressalien durch andere Gefangene geschüzt werden muss oder wenn sein Name zur Ermöglichung weiterer Beobachtungen geheimgehalten werden muss ... In diesen Fällen darf aber das Gericht nicht mehr erfahren als der Antragsteller ..."

Det kan også nævnes, at Menneskerettighedsdomstolen for nylig (van Mechelen-sagen) har fremhævet, at det for politibetjente er en del af det normale arbejde at vidne for retten, og at domstolen samtidig fremhævede, at der i den tidligere afgørelse, hvor den tillod anonyme vidner (Doorson-sagen) havde været andre beviser, der støttede de anonyme forklaringer.

9.3. Straffelovrådets overvejelser om en appelbegrænsningsmodel

Efter § 111, stk. 2, 1. pkt., i arbejdsgruppens lovudkast kan rettens kendelse påkæres efter reglerne i retsplejelovens kapitel 37. Det indebærer bl.a., at der ikke gælder begrænsninger med hensyn til adgangen til at få prøvet byrettens afgørelse i landsretten, jf. retsplejelovens § 389, stk. 1. Også mere rutineprægede afgørelser kan derfor indbringes for landsretten.

Landsrettens afgørelse i kæresagen kan som udgangspunkt ikke indbringes for Højesteret, jf. retsplejelovens § 392, stk. 1, nr. 1. Efter retsplejelovens § 392, stk. 2, kan Procesbevillingsnævnet dog meddele tilladelse til kære, hvis kæren vedrører spørgsmål af principiel karakter. Ansøgning om kæretilladelse skal indgives til nævnet inden 2 uger efter, at afgørelsen er truffet. Procesbevillingsnævnet kan dog undtagelsesvis give tilladelse til kære, hvis ansøgning indgives senere, men inden 6 måneder efter, at afgørelsen er truffet.

Straffelovrådet har under overvejelserne om en udvidet klageordning inden for straffuldbyrdelsen drøftet at kombinere adgangen til domstolsprøvelse med en processuel begrænsning, således at der som udgangspunkt alene er mulighed for domstolsprøvelse i én instans, dvs. byretten.

Rådet er opmærksomt på, at en ordning, der som udgangspunkt alene tillader domstolsprøvelse i én instans, markerer en fravigelse fra den almindelige procesordning, idet der efter retsplejelovens regler om appel normalt er mulighed for at få prøvet byrettens afgørelse i landsretten. Mange af de afgørelser, der vil være omfattet af domstolsprøvelsen, vil imidlertid næppe kunne karakteriseres som vedrørende spørgsmål af principiel karakter. Der synes ikke for disse afgørelser behov for en to-instans behandling.

Med en appelbegrænsning opnås, at domstolene fastholdes som den myndighed, de indsatte kan klage til uden for Kriminalforsorgen, samtidig med, at adgangen til domstolsprøvelse i landsretten og Højesteret forbeholdes tilfælde, hvor der må antages at være et særligt behov for domstolsprøvelse i flere instanser. Til fordel for at kombinere en

udvidet adgang til domstolsprøvelse med en appelbegrænsning kan også anføres en række ressourcemæssige hensyn. Som nævnt i afsnit 8.2. ovenfor bør ressourcemæssige hensyn ikke være afgørende for udformningen af klageordningen, men det vil dog være unaturligt i overvejelserne ikke også at inddrage dette aspekt.

Der er efter en samlet vurdering enighed i rådet om at anbefale, at der i forslaget om en udvidet adgang til domstolsprøvelse indsættes bestemmelser, som indebærer, at afgørelser truffet af byretten normalt kun kan prøves i landsretten og Højesteret efter tilladelse fra Procesbevillingsnævnet. Det gælder, uanset om forslaget om udvidet adgang til domstolsprøvelse bygger på model 1, 2 eller 3, jf. herved afsnit 8.2. ovenfor.

Der er endvidere enighed om, at adgangen til prøvelse i landsretten som udgangspunkt bør afgrænses til tilfælde, hvor sagen er af principiel karakter, eller særlige grunde i øvrigt taler for, at sagen bør kunne prøves i landsretten, jf. herved retsplejelovens § 962, stk. 3, 1. pkt., om påanke af visse domme i straffesager til landsretten. Der er også enighed om, at prøvelse i Højesteret bør forbeholdes tilfælde, hvor sagen er af principiel karakter.

Rådet finder imidlertid, at der må gælde visse undtagelser for foranstående system, således at visse afgørelser alligevel kan prøves ved landsretten uden appelbegrænsning. Rådet er således opmærksomt på, at afgørelser om genindsættelse efter prøveløsladelse eller betinget benådning vil være særligt indgribende for indsatte, der afsoner længerevarende straffe. Rådet finder derfor, at hensynet til den indsatte taler for, at sagen bør kunne prøves i landsretten uden appelbegrænsning, i tilfælde, hvor den resterende straffetid er 1 år eller mere.

Som det fremgår af kapitel 4 om prøveløsladelse af livstidsdømte, er det i dag alene muligt at løslade fra livstidsstraf ved benådning. Rådet foreslår, at der indføres mulighed for at prøveløslade fra livstidsstraf. I forslaget om en prøveløsladelsesordning indgår også, at der gives mulighed for domstolsprøvelse af afslag på prøveløsladelse efter afsoning af 14 år af en livstidsstraf, idet der ved disse meget langvarige afsoningsforløb må antages at være et særligt behov for domstolskontrol. Rådet finder på denne baggrund, at det stemmer bedst med de hensyn, der ligger bag den foreslåede ordning om domstolsprøvelse af afslag på prøveløsladelse fra livstidsstraf, at livstidsdømte får mulighed for at få prøvet sagen i landsretten uden begrænsning i appeladgangen.

Rådet foreslår på denne baggrund, at *afgørelser om genindsættelse efter prøveløsladelse og betinget benådning fra tidsbestemt straf* undtages fra forslaget om appelbegrænsning, således at disse afgørelser kan indbringes for landsretten uden tilladelse fra Procesbevillingsnævnet, når den resterende straffetid er 1 år eller mere. *Også afgørelser om nægtelse af prøveløsladelse og genindsættelse efter prøveløsladelse eller betinget benådning fra straf af fængsel på livstid* foreslås undtaget, således at disse afgørelser kan prøves i landsretten uden tilladelse fra Procesbevillingsnævnet. Indbringelse for Højesteret af de nævnte afgørelser kan kun ske med tilladelse fra Procesbevillingsnævnet, hvis sagen vedrører spørgsmål af principiel karakter. Om enkelthederne i forslaget henvises til §§ 121-125 i rådets lovudkast.

[Forside] [Indholdsfortegnelse] [Top] [Forrige dokument] [Næste dokument]

Justitsministeriet Version 1.0 den 21. april 1998
Denne publikation findes på adressen: http://jm.schultzboghandel.dk
Copyright (c) Justitsministeriet 1998

Kapitel 6 : Udkast til lov om fuldbyrdelse af straf m.v. med bemærkninger

1. Udkast til lov om fuldbyrdelse af straf m.v.

Afsnit I

Indledende bestemmelser

Kapitel 1

Lovens område og den centrale myndighed

Lovens område

§ 1. Efter reglerne i denne lov fuldbyrdes

1) fængselsstraffe,

2) bødestraffe,

3) betingede domme,

4) samfundstjeneste og

5) forvaring.

Den centrale myndighed

§ 2. Justitsministeriet, Direktoratet for Kriminalforsorgen, varetager den centrale ledelse og administration af fuldbyrdelsen af de i § 1 nævnte straffe m.v.

Kapitel 2

Almindelige bestemmelser om fuldbyrdelse af straf

§ 3. Fuldbyrdelse af en straf skal ske med fornøden hensyntagen såvel til straffens gennemførelse som til behovet for at hjælpe eller påvirke den dømte til at leve en kriminalitetsfri tilværelse.

§ 4. Der må ikke under fuldbyrdelsen af straf pålægges en person andre begrænsninger i tilværelsen end sådanne,

der er fastsat ved lov eller er en følge af selve straffen.

Afsnit II

Fængselsstraffe

Kapitel 3

Almindelige bestemmelser

§ 5. Justitsministeren fastsætter regler om indretningen af institutioner under Kriminalforsorgen til fuldbyrdelse af fængselsstraf og om sådanne institutioners opdeling i åbne og lukkede institutioner.

§ 6. Justitsministeren fastsætter regler om erstatning til indsatte i Kriminalforsorgens institutioner for følger af ulykkestilfælde m.v.

§ 7. En person, der er idømt fængselsstraf, har også før straffuldbyrdelsens iværksættelse ret til at få nærmere rådgivning hos Kriminalforsorgen om sine arbejdsmæssige, uddannelsesmæssige, sociale og personlige forhold i forbindelse med fuldbyrdelsen.

Stk. 2. Justitsministeren fastsætter regler om gennemførelsen af den i stk. 1 nævnte rådgivning.

Kapitel 4

Straffuldbyrdelsens iværksættelse

§ 8. Fuldbyrdelsen af en fængselsstraf skal iværksættes snarest muligt.

Stk. 2. For dømte, der er på fri fod efter dommen, iværksættes fuldbyrdelsen, når den dømte modtages i en institution under Kriminalforsorgen.

Stk. 3. For dømte, der er varetægtsfængslet efter dommen eller allerede udstår frihedsstraf, iværksættes fuldbyrdelsen, når Kriminalforsorgen giver meddelelse til den pågældende herom.

§ 9. Er den dømte ikke varetægtsfængslet efter endelig dom, indkaldes den pågældende til fuldbyrdelse af fængselsstraffen. Indkaldelse sker efter regler fastsat af justitsministeren.

Stk. 2. Søger den dømte om særlig hurtig påbegyndelse af straffuldbyrdelsen, skal ansøgningen så vidt muligt imødekommes.

Kapitel 5

Udsættelse og benådning

§ 10. Justitsministeren eller den, der bemyndiges dertil, kan bestemme, at fuldbyrdelsen af en fængselsstraf eller en del af denne skal udsættes, når

1) hensynet til den dømte, herunder dennes arbejds-, uddannelses-, familie- eller helbredsmæssige forhold taler herfor, og

2) hensynet til retshåndhævelsen ikke taler imod udsættelse af straffuldbyrdelsen.

§ 11. Justitsministeren fastsætter regler om behandlingen af sager om udsættelse af straffuldbyrdelsen og om den administrative behandling af sager om benådning. Justitsministeren kan i forbindelse hermed bestemme, at der kun tillægges ansøgninger, indgivet inden udløbet af bestemte frister, opsættende virkning efter § 12.

§ 12. Søger en dømt på fri fod rettidigt om udsættelse med straffuldbyrdelsen eller om benådning, skal straffuldbyrdelsen udsættes, indtil der er truffet afgørelse i sagen.

Stk. 2. Såfremt den dømte tidligere har fået straffuldbyrdelsen udsat eller har fået afslag på en ansøgning om udsættelse eller benådning, skal straffuldbyrdelsen kun udsættes under behandlingen af den nye ansøgning, når denne indeholder nye væsentlige oplysninger, hvis rigtighed så vidt muligt er godtgjort, eller der i øvrigt er særlig grund til at afvente afgørelsen af den nye ansøgning.

§ 13. Udsættelse af straffuldbyrdelsen betinges af, at den dømte ikke begår strafbart forhold. Udsættelse kan endvidere betinges af, at den dømte i øvrigt overholder fastsatte vilkår, herunder undergiver sig tilsyn af Kriminalforsorgen.

Stk. 2. Såfremt den dømte ikke overholder de vilkår, der er fastsat for tilladelsen til udsættelse af straffuldbyrdelsen, eller på ny dømmes for strafbart forhold, kan tilladelsen tilbagekaldes, således at fuldbyrdelsen af fængselsstraffen herefter påbegyndes snarest muligt.

Kapitel 6

Beregning af straffetiden

§ 14. Kriminalforsorgen skal ved en beregning af straffetiden fastlægge

1) tidspunktet for løsladelse efter udståelse af hele straffen,

2) tidspunktet for eventuel prøveløsladelse efter udståelse af 2/3 af en tidsbestemt straf, jf. straffelovens § 38, stk. 1, og

3) tidspunktet for eventuel prøveløsladelse efter udståelse af 12 år af en straf af fængsel på livstid, jf. straffelovens § 41, stk. 1.

Stk. 2. Er den dømte varetægtsfængslet efter endelig dom, anses fuldbyrdelsen af fængselsstraffen for påbegyndt den dag, dommen er afsagt.

Stk. 3. Er den dømte på fri fod efter endelig dom, anses fuldbyrdelsen af fængselsstraffen for påbegyndt, når den dømte modtages eller anholdes med henblik på straffuldbyrdelsens iværksættelse.

§ 15. Den dømte skal gøres bekendt med straffetidsberegningen snarest muligt efter, at fuldbyrdelsen af frihedsstraffen er iværksat.

§ 16. Såfremt straffuldbyrdelsen afbrydes, eller forudsætningerne for straffetidsbereg ningen i øvrigt ændres, foretager Kriminalforsorgen en omberegning af straffetiden. Den dømte skal snarest muligt gøres bekendt med den ændrede straffetidsberegning.

§ 17. Skal den dømte afsone flere fængselsstraffe i forlængelse af hinanden, foretages straffetidsberegningen som en samlet beregning, der omfatter alle de pågældende straffe.

§ 18. Ved beregningen af straffetiden foretages fradrag efter reglerne i straffelovens § 86 for anholdelse, varetægtsfængsling og indlæggelse til mentalundersøgelse.

Stk. 2. Ved beregningen af straffetiden foretages endvidere fradrag for anholdelse, varetægtsfængsling og indlæggelse til mentalundersøgelse i en anden sag under straffuldbyrdelsen, såfremt påtale opgives, eller tiltalte frifindes. Fradrag foretages med et antal dage svarende til det antal påbegyndte døgn, som frihedsberøvelsen har varet, med tillæg af 50 pct. og oprundet til nærmeste hele antal dage. Fradrag foretages dog kun i de tilfælde, hvor fuldbyrdelsen af fængselsstraffen afbrydes, jf. § 75.

Stk. 3. Ved beregningen af straffetiden foretages desuden fradrag, når den indsatte uforskyldt har været anbragt i forhørscelle, strafcelle eller sikringscelle eller udelukket fra fællesskab, jf. § 106, nr. 2 og 3. Fradrag foretages med et antal dage svarende til 50 pct. af det antal påbegyndte døgn, indgrebet har varet, og oprundet til nærmeste hele antal dage.

Stk. 4. I det omfang, der foretages fradrag efter stk. 2, ydes der ikke erstatning for frihedsberøvelsen efter retsplejelovens kapitel 93 a. I det omfang, der foretages fradrag efter stk. 3, ydes der endvidere ikke erstatning for indgreb efter § 106, nr. 2 og 3.

§ 19. Justitsministeren fastsætter regler om straffetidsberegningen.

Kapitel 7

Valg af afsoningsinstitution og senere overførsel mellem afsoningsinstitutioner

Institutioner m.v.

§ 20. Fængselsstraf fuldbyrdes i fængsel eller i arresthus.

Stk. 2. Fængselsstraf kan dog efter reglerne i § 78 om anbringelse i og overførsel til særlig institution m.v. i særlige tilfælde fuldbyrdes i Kriminalforsorgens pensioner og i institutioner m.v. uden for Kriminalforsorgen.

Anbringelse i fængsel eller arresthus

§ 21. Fængselsstraf fuldbyrdes normalt i fængsel.

Stk. 2. Kortvarig fængselsstraf kan fuldbyrdes i arresthus i det omfang, det er nødven digt af hensyn til den samlede udnyttelse af pladserne i Kriminalforsorgens institutioner.

Stk. 3. Fængselsstraf kan endvidere fuldbyrdes i arresthus, hvis

1) det må anses for nødvendigt for at forebygge overgreb på medindsatte eller personale,

2) der er bestemte grunde til at antage, at den dømtes farlighed eller kriminalitet gør det nødvendigt for at forebygge undvigelse, brandstiftelse eller indsmugling eller handel med euforiserende stoffer,

3) det må anses for nødvendigt for at beskytte den dømte mod overgreb, eller

4) den dømte efter de lægelige oplysninger bør anbringes i Vestre Hospital.

Stk. 4. Fængselsstraf kan i øvrigt kun fuldbyrdes i arresthus, hvis den dømte selv ønsker det og

1) har udgang til arbejde, uddannelse eller anden godkendt aktivitet, eller

2) særlige familiemæssige eller andre personlige forhold taler for det.

Anbringelse i åbent eller lukket fængsel

§ 22. Fuldbyrdelse af straf i fængsel sker normalt i åbent fængsel.

Stk. 2. Fuldbyrdelse af straffen skal dog ske i lukket fængsel, når straffen er på 5 år eller mere, eller den dømte efter tidligere afsoning senest er løsladt fra lukket fængsel eller arresthus, fordi betingelserne for overførsel til åbent fængsel ikke var opfyldt. Fuldbyrdelsen af straffen skal imidlertid også i disse tilfælde ske i åbent fængsel, hvis dette ikke findes betænkeligt efter det i øvrigt oplyste om den dømte.

Stk. 3. Fuldbyrdelse af straf i fængsel kan ske i lukket fængsel, hvis det må anses for nødvendigt for at forebygge overgreb på medindsatte eller personale. Det samme gælder, hvis der efter de i øvrigt foreliggende oplysninger om den dømte og efter kriminalitetens art er bestemte grunde til at antage, at den dømte ved anbringelse i åbent fængsel vil

1) undvige, eller

2) begå strafbart eller groft disciplinært forhold eller udvise anden adfærd, der er åbenbart uforenelig med ophold i åbent fængsel.

Stk. 4. Fuldbyrdelse af straf i fængsel kan endvidere ske i lukket fængsel, hvis

1) det må anses for nødvendigt for at beskytte den dømte mod overgreb, eller

2) den dømte efter de lægelige oplysninger bør anbringes i Anstalten ved Herstedvester.

Stk. 5. Fuldbyrdelse af straf i fængsel kan desuden ske i lukket fængsel, hvis den dømte selv ønsker det, og særlige familiemæssige eller andre personlige forhold taler for det.

Valg af afsoningsinstitution

§ 23. Fængselsstraf skal, så vidt det er praktisk muligt, fuldbyrdes i nærheden af den dømtes hjemsted. Ved afgørelsen af, i hvilket åbent eller lukket fængsel eller i hvilket arresthus den dømte skal anbringes, skal der endvidere tages hensyn til den dømtes egne ønsker, navnlig vedrørende arbejds-, uddannelses-, familie- eller helbredsmæssige forhold.

Stk. 2. Reglerne i stk. 1, 1. pkt., kan fraviges

1) ved kortvarig fængselsstraf,

2) af hensyn til den samlede udnyttelse af pladserne i Kriminalforsorgens institutioner,

3) af hensyn til muligheden for at beskytte den dømte mod overgreb,

4) af hensyn til muligheden for at yde den dømte pædagogisk, lægelig eller anden særlig bistand,

5) af hensyn til muligheden for at forebygge overgreb på medindsatte eller personale eller

6) af hensyn til muligheden for at forhindre, at den indsatte undviger.

Overførsel af indsatte fra lukket til åbent fængsel

§ 24. En indsat i et lukket fængsel skal overføres til åbent fængsel, når

1) betingelserne i § 22, stk. 3, 4 og 5, og § 25, stk. 2, 3 og 5, ikke længere er opfyldt, eller

2) overførsel til åbent fængsel i øvrigt ikke anses for betænkelig.

Stk. 2. Overførsel til åbent fængsel kan undlades, hvis den resterende straffetid er ganske kort.

Overførsel af indsatte fra åbent til lukket fængsel

§ 25. En indsat i et åbent fængsel kan overføres til lukket fængsel, når

1) den pågældende er undveget eller har forsøgt herpå,

2) den pågældende er fundet i besiddelse af en ikke ubetydelig mængde af euforiserende stoffer,

3) der er bestemte grunde til at antage, at den pågældende har indsmuglet eller handlet med euforiserende stoffer, eller

4) der er bestemte grunde til at antage, at den pågældende har udøvet overgreb på medindsatte eller personale.

Stk. 2. En indsat i et åbent fængsel kan endvidere overføres til lukket fængsel, hvis det må anses for nødvendigt for at forebygge overgreb på medindsatte eller personale. Det samme gælder, når der efter de nu foreliggende

oplysninger er en særlig bestyrket mistanke om, at den indsatte ved fortsat ophold i åbent fængsel vil

1) undvige eller

2) begå grovere strafbart eller groft disciplinært forhold eller udvise anden adfærd, der er åbenbart uforenelig med fortsat ophold i åbent fængsel.

Stk. 3. En indsat i åbent fængsel kan også overføres til lukket fængsel, hvis

1) det må anses for nødvendigt for at beskytte den pågældende mod overgreb, eller

2) den pågældende efter de lægelige oplysninger bør overføres til Anstalten ved Herstedvester.

Stk. 4. Under behandlingen af spørgsmålet om overførsel til lukket fængsel kan den indsatte midlertidigt anbringes i arresthus, når der er grund til at antage, at betingelserne for overførsel er opfyldt. Såfremt den indsatte samtykker heri, kan anbringelsen i stedet ske i lukket fængsel. Vedrører spørgsmålet overførsel efter stk. 3 til Anstalten ved Herstedvester, kan den midlertidige anbringelse altid ske i denne institution.

Stk. 5. En indsat i åbent fængsel kan desuden efter eget ønske overføres til lukket fængsel, hvis særlige familiemæssige eller andre personlige forhold taler for det.

Overførsel af indsatte mellem ensartede afsoningsinstitutioner

§ 26. En indsat kan overføres mellem åbne fængsler, mellem lukkede fængsler eller mellem arresthuse

1) af hensyn til den samlede udnyttelse af pladserne i Kriminalforsorgens institutioner,

2) af hensyn til muligheden for at beskytte den indsatte mod overgreb,

3) af hensyn til muligheden for at yde den indsatte pædagogisk, lægelig eller anden særlig bistand,

4) af hensyn til muligheden for at forebygge overgreb på medindsatte eller personale,

5) hvis den indsatte har udøvet overgreb på medindsatte eller personale,

6) hvis der er bestemte grunde til at antage, at den indsattes faglighed eller kriminalitet gør det nødvendigt for at forebygge undvigelse, brandstiftelse eller handel med euforiserende stoffer, eller

7) hvis den indsatte selv ønsker det, og særlige familiemæssige eller andre personlige forhold taler for det.

Overførsel af indsatte fra arresthus til fængsel

§ 27. En indsat i et arresthus skal overføres til fængsel, når betingelserne i § 21, stk. 3 og 4, og § 28, stk. 1 og 3, ikke længere er opfyldt. Overførsel kan dog undlades, hvis reststraffen er kortvarig.

Stk. 2. En indsat i et arresthus kan endvidere overføres til fængsel

1) af hensyn til den samlede udnyttelse af pladserne i Kriminalforsorgens institutioner eller

2) af hensyn til muligheden for at yde den indsatte pædagogisk, lægelig eller anden særlig bistand.

Stk. 3. Afgørelsen af, om en overførsel efter stk. 1 eller 2 skal ske til åbent eller lukket fængsel, træffes efter bestemmelserne i § 22, jf. §§ 24 og 25.

Overførsel af indsatte fra fængsel til arresthus

§ 28. En indsat i et fængsel kan overføres til arresthus, hvis

1) det må anses for nødvendigt for at forebygge overgreb på medindsatte eller personale,

2) der er bestemte grunde til at antage, at den indsatte vil undvige, forvolde brand eller indsmugle eller handle med euforiserende stoffer, og det må anses for nødvendigt for at forhindre den indsatte i at begå forhold af denne karakter,

3) det må anses for nødvendigt for at beskytte den indsatte mod overgreb, eller

4) den indsatte efter de lægelige oplysninger bør overføres til Vestre Hospital.

Stk. 2. En indsat i et åbent fængsel kan endvidere for et bestemt tidsrum af højst 8 uger overføres til et arresthus, såfremt denne overførsel træder i stedet for en overførsel til lukket fængsel efter § 25, stk. 1 eller 2.

Stk. 3. En indsat i et fængsel kan desuden overføres til arresthus, hvis den indsatte selv ønsker det og

1) har udgang til arbejde, uddannelse eller anden godkendt aktivitet, eller

2) særlige familiemæssige eller andre personlige forhold taler for det.

Valg af ny afsoningsinstitution

§ 29. Ved afgørelse om overførsel efter §§ 24-28 finder bestemmelserne i § 23 tilsvarende anvendelse.

Administrative bestemmelser

§ 30. Justitsministeren fastsætter regler om anbringelse og overførsel efter §§ 21-29.

Kapitel 8

Indsattes rettigheder og pligter under opholdet i afsoningsinstitutionen

Vejledning og planlægning

§ 31. En indsat skal snarest efter at være anbragt i institutionen vejledes af denne om sine rettigheder, pligter og øvrige forhold under straffuldbyrdelsen.

Stk. 2. Institutionen skal endvidere i samarbejde med den indsatte snarest efter indsættelsen udarbejde en plan for strafudståelsen og tiden efter løsladelsen. Denne plan skal jævnligt sammenholdes med den indsattes forhold under strafudståelsen og om nødven digt søges tilpasset ændringer i disse forhold.

Stk. 3. Justitsministeren kan fastsætte regler, hvorved bestemmelsen i stk. 2 kan begrænses i forhold til indsatte, der alene skal udstå en kortvarig straf.

Anvisninger

§ 32. En indsat skal efterkomme de anvisninger, som gives af institutionens personale i forbindelse med varetagelsen af institutionens opgaver.

Fællesskab

§ 33. En indsat skal så vidt muligt have adgang til fællesskab med andre indsatte.

Stk. 2. Såfremt den indsatte selv ønsker det, og forholdene tillader det, fuldbyrdes fængselsstraf uden eller med begrænset fællesskab.

Stk. 3. Såfremt den indsatte selv ønsker det, og forholdene tillader det, fuldbyrdes fængselsstraf uden fællesskab med indsatte af modsat køn, bortset fra fællesskab i arbejdstiden.

Stk. 4. I øvrigt kan fængselsstraf kun fuldbyrdes uden fællesskab efter reglerne i §§ 63- 64.

Stk. 5. Justitsministeren fastsætter regler om gennemførelse af fællesskab efter stk. 1, herunder om adgangen til at låse de indsatte inde, og om de indsattes adgang til at kunne aflåse eget opholdsrum.

Medindflydelse

§ 34. De indsatte skal have mulighed for at øve indflydelse på deres tilværelse i institutionen gennem valgte talsmænd.

Stk. 2. På hver afdeling eller for bestemte grupper af indsatte vælges en talsmand. Alle indsatte kan vælges som talsmand. Alle de indsatte eller talsmændene har ret til at vælge en fælles talsmand. Valg af talsmænd og fælles talsmand foregår ved skriftlig, hemmelig afstemning, der kontrolleres af institutionen og repræsentanter for de indsatte i fællesskab.

Stk. 3. De indsatte har ikke ret til at deltage i drøftelser vedrørende sager om enkeltpersoner eller sager, der vedrører institutionens sikkerhed.

Stk. 4. Justitsministeren fastsætter regler om gennemførelsen af de indsattes medindflydelse.

Deltagelse i gudstjenester m.v.

§ 35. En indsat har ret til at deltage i gudstjenester, der afholdes i institutionen. Såfremt ordens- eller sikkerhedsmæssige hensyn gør det påkrævet, kan institutionens le der eller den, der bemyndiges hertil, dog nægte en indsat adgang til at deltage i gudstjenester.

Stk. 2. En indsat har ret til samtale med en præst eller lignende fra sit trossamfund.

Egne penge og genstande

§ 36. En indsat har ret til at medtage, besidde og råde over egne genstande i institutionen, medmindre dette er uforeneligt med ordens- eller sikkerhedsmæssige hensyn.

Stk. 2. Justitsministeren fastsætter regler om begrænsninger i indsattes ret til at medtage, besidde og råde over egne genstande i institutionen.

Stk. 3. Justitsministeren fastsætter regler om indsattes adgang til at medtage, besidde og råde over egne penge i institutionen.

Udgivelse af blad

§ 37. De indsatte i institutionen har ret til at udgive blade.

Stk. 2. Fængslet yder støtte til udgivelse af ét blad.

Stk. 3. Institutionens leder har adgang til på forhånd at gennemlæse de indsattes blade. Lederen kan forbyde offentliggørelsen af bestemte artikler, såfremt sikkerhedsmæssige hensyn gør det påkrævet, eller indholdet groft forulemper enkeltpersoner.

Stk. 4. Justitsministeren fastsætter regler til gennemførelse af bestemmelserne i stk. 2 og 3, herunder om fastsættelse af vilkår for støtte til udgivelsen og om mulighed for inddragelse af denne støtte, såfremt de fastsatte vilkår ikke overholdes.

Arbejde og uddannelse m.v.

§ 38. En indsat har ret og pligt til at være beskæftiget ved deltagelse i arbejde, uddannelse eller anden godkendt aktivitet.

Stk. 2. Justitsministeren kan, hvor praktiske eller andre særlige hensyn gør det nødvendigt, fastsætte regler, hvorefter bestemmelsen i stk. 1 fraviges for bestemte institutioner eller bestemte grupper af indsatte. Indsatte skal dog så vidt muligt tilbydes beskæftigelse.

§ 39. Valget af beskæftigelse træffes i hvert enkelt tilfælde på grundlag af en samlet vurdering af den indsattes forhold.

Stk. 2. Ved afgørelser efter stk. 1 skal der så vidt muligt tages hensyn til den indsattes eget ønske og til den indsattes muligheder for at opnå arbejde eller uddannelse uden for fængslet. Den indsatte skal vejledes om mulighederne for ved undervisning eller anden uddannelse at afhjælpe manglende skolekundskaber eller mangel på erhvervsmæssig eller anden uddannelse.

§ 40. Institutionens arbejdspladser skal være indrettet således, at arbejdsforholdene for de indsatte er sikkerheds- og sundhedsmæssigt fuldt forsvarlige.

§ 41. Justitsministeren fastsætter regler om de indsattes beskæftigelse, herunder om at beskæftigelsespligten skal tilrettelægges under hensyn til de indsattes religiøse tilhørsforhold.

§ 42. En indsat skal have udbetalt vederlag for sin beskæftigelse. Vederlag skal også udbetales til indsatte, der ikke kan tilbydes beskæftigelse, eller som er uden beskæftigelse efter § 38, stk. 2. Det samme gælder indsatte, der på grund af sygdom er fraværende fra beskæftigelse.

Stk. 2. Andre indsatte skal alene have dækket deres personlige fornødenheder, jf. dog stk. 3 og § 110, stk. 1.

Stk. 3. Justitsministeren fastsætter regler om ydelser efter stk. 1 og 2 og kan i den forbindelse fastsætte regler om, at andre indsatte, der er fraværende fra beskæftigelse, skal have udbetalt vederlag for beskæftigelse.

Fritiden

§ 43. En indsat skal i videst muligt omfang selv varetage praktiske opgaver vedrørende sine personlige forhold, herunder madlavning og rengøring.

Stk. 2. Institutionen skal tilbyde de indsatte aktiviteter i fritiden.

Stk. 3. En indsat har ret til dagligt at tilbringe mindst én time i fri luft, medmindre dette vil være uforeneligt med institutionens varetagelse af sikkerhedsmæssige hensyn, eller den indsatte er anbragt i sikringscelle i medfør af § 66.

Forsorgsmæssig bistand

§ 44. Institutionen skal vejlede og bistå en indsat med hensyn til den pågældendes arbejdsmæssige, uddannelsesmæssige, sociale og personlige forhold med henblik på

1) at forbedre den pågældendes muligheder for at leve en kriminalitetsfri tilværelse og

2) at begrænse de ulemper, som følger af frihedsberøvelsen.

Stk. 2. Institutionen skal i forbindelse med sin virksomhed efter stk. 1 formidle kontakt til personer, institutioner og myndigheder, der efter anden lovgivning kan yde bistand.

Sundhedsmæssig bistand

§ 45. En indsat har ret til lægebehandling og anden sundhedsmæssig bistand.

Stk. 2. Justitsministeren kan efter forhandling med sundhedsministeren fastsætte regler om tvangsbehandling i Anstalten ved Herstedvester af indsatte, der opfylder betingel serne for tvangstilbageholdelse i loven om frihedsberøvelse og anden tvang i psykiatrien, og som ikke kan overføres til en almindelig psykiatrisk afdeling.

Stk. 3. Behandlingen skal ske i overensstemmelse med reglerne i den i stk. 2 nævnte lov, herunder også for så vidt angår adgang til at klage over anstaltens beslutning om tvangsbehandling til patientklagenævnet. Patientrådgiver beskikkes dog kun, hvis den pågældende ikke i forvejen har en bistandsværge efter straffelovens § 71.

Stk. 4. Justitsministeren fastsætter regler om sundhedsmæssig bistand til indsatte.

Kapitel 9

Indsattes kontakt til samfundet uden for institutionen

Udgang

§ 46. En indsat kan få tilladelse til udgang, når

1) udgangsformålet er rimeligt begrundet i uddannelsesmæssige, arbejdsmæssige, behandlingsmæssige, familiemæssige eller andre personlige hensyn,

2) der ikke er bestemte grunde til at antage, at den indsatte i forbindelse med udgang vil begå ny kriminalitet, unddrage sig fortsat straffuldbyrdelse eller på anden måde misbruge udgangstilladelsen, og

3) hensynet til retshåndhævelsen ikke i øvrigt taler imod udgangstilladelsen.

Stk. 2. Ved vurderingen af risikoen for misbrug af udgangstilladelsen skal det tillægges særlig vægt, hvis den indsatte

1) er dømt for farlig kriminalitet og ikke har været løsladt i tiden mellem dom og strafudståelse,

2) under strafudståelsen er undveget eller har forsøgt herpå,

3) under strafudståelsen er udeblevet fra en tidligere udgang eller i øvrigt har misbrugt en tilladelse til udgang, eller

4) under en tidligere strafudståelse har foretaget handlinger som nævnt i nr. 2 og 3, uden at betingelserne for uledsaget udgang senere blev fundet opfyldt.

§ 47. Tilladelse til udgang gives for et bestemt tidsrum, der medregnes til straffetiden.

§ 48. Tilladelse til udgang betinges af, at den indsatte under udgangen ikke begår strafbart forhold eller i øvrigt misbruger udgangstilladelsen.

Stk. 2. Tilladelsen kan endvidere betinges af andre vilkår, som findes formålstjenlige for at undgå misbrug, herunder at den indsatte under udgangen

1) ledsages af personale fra institutionen,

2) overnatter i arresthus, fængsel eller en af Kriminalforsorgens pensioner,

3) med mellemrum giver møde hos Kriminalforsorgen eller hos politiet eller undergiver sig lignende kontrolforanstaltninger og

4) undergiver sig vilkår som nævnt i straffelovens § 57.

§ 49. En tilladelse til udgang kan tilbagekaldes, eller vilkårene for tilladelsen ændres, såfremt

1) den indsatte udebliver fra udgang eller i øvrigt ikke overholder de vilkår, der er fastsat for udgangstilladelsen i medfør af § 48, eller på ny dømmes for strafbart forhold, eller

2) nye oplysninger om den indsattes forhold giver bestemte grunde til at antage, at den indsatte vil misbruge den meddelte udgangstilladelse.

§ 50. Justitsministeren fastsætter regler om tilladelse til udgang. Det kan i forbindelse med sådanne regler bestemmes, at tilladelse til udgang først kan gives efter ophold i et bestemt tidsrum i institutionen og efter udståelse af en bestemt del af straffen. Det kan endvidere bestemmes, at den indsatte efter udgangsmisbrug er afskåret fra i et

bestemt tidsrum at forlange en afgørelse af spørgsmålet om tilladelse til udgang.

Besøg m.v.

§ 51. En indsat har ret til mindst ét ugentligt besøg, der skal være af mindst én times varighed og så vidt muligt af to timers varighed. Der kan i den enkelte institution gives tilladelse til besøg i videre omfang end nævnt i 1. pkt.

Stk. 2. En indsat har endvidere til enhver tid ret til at modtage besøg af den advokat, der er beskikket for eller valgt af den pågældende som forsvarer i den straffesag, der har ført til indsættelse i institutionen, eller i en verserende straffesag. Det samme gælder besøg i øvrigt af advokater, der efter retsplejelovens § 733 er antaget af justitsministeren til at beskikkes som offentlige forsvarere.

Stk. 3. En udenlandsk indsat har til enhver tid ret til samtale med hjemlandets diplomatiske eller konsulære repræsentanter.

§ 52. Institutionen kan bestemme, at de besøgende skal indhente forudgående tilladelse fra institutionen til at besøge den indsatte. Det kan gøres til et vilkår for en besøgstilladelse, at den besøgende lader sin yderbeklædning og medbragte effekter undersøge.

§ 53. Justitsministeren fastsætter regler om gennemførelsen af de indsattes ret til besøg. Justitsministeren fastsætter endvidere regler om begrænsninger i denne ret ud fra ordens- eller sikkerhedsmæssige hensyn, herunder om adgang for institutionens leder eller den, der bemyndiges dertil, til at træffe bestemmelse om forbud mod besøg af bestemte personer og om gennemførelse af besøg under overværelse af personale i institutionen. Besøg af advokat, jf. § 51, stk. 2, skal dog altid være uoverværet.

Stk. 2. Institutionens leder fastsætter i øvrigt regler om besøgenes afvikling.

§ 54. En indsat har ret til at have sit barn under 3 år hos sig i institutionen, hvis den indsatte selv er i stand til at passe barnet.

Stk. 2. Justitsministeren fastsætter regler om gennemførelse af denne ret.

Brevveksling

§ 55. En indsat har ret til brevveksling.

Stk. 2. Institutionen kan åbne og lukke breve til og fra den indsatte. Det sker i den indsattes påsyn bortset fra de tilfælde, der er omfattet af stk. 3.

Stk. 3. Gennemlæsning af breve til og fra den indsatte kan alene ske, hvis dette af institutionen skønnes påkrævet af ordens- eller sikkerhedsmæssige hensyn eller for at beskytte den forurettede ved lovovertrædelsen.

Stk. 4. I tilfælde, hvor gennemlæsning har fundet sted, kan et brev efter bestemmelse af institutionens leder eller den, der bemyndiges dertil, tilbageholdes, hvis det af ordens- eller sikkerhedsmæssige hensyn eller af hensyn til beskyttelse af den forurettede ved lovovertrædelsen ikke bør afsendes.

Stk. 5. Et tilsendt brev, der af grunde som nævnt i stk. 4 ikke bør udleveres, skal tilbagesendes. Et tilsendt brev kan dog tilbageholdes, hvis det af sikkerhedsmæssige hensyn anses for påkrævet.

Stk. 6. Afsenderen skal gøres bekendt med tilbageholdelsen af brevet. Orientering af afsenderen kan dog undlades i indtil 4 uger i det omfang, formålet med tilbageholdelsen ellers ville forspildes.

Stk. 7. Justitsministeren fastsætter regler om gennemførelsen af de indsattes ret til brevveksling.

§ 56. En indsat har ret til ukontrolleret brevveksling med justitsministeren, direktøren for Kriminalforsorgen, domstolene, herunder Den Særlige Klageret, Procesbevillingsnævnet, anklagemyndigheden og politiet, Folketingets Ombudsmand, medlemmer af Folketinget, Den Europæiske Menneskerettighedskommission og Domstol, Den Europæiske Torturkomité, FN's Menneskerettighedskommission, FN's Torturkomité og den advokat, der har været beskikket for eller valgt af den pågældende som forsvarer i den straffesag, der har ført til indsættelse i institutionen,

eller i en verserende straffesag. Det samme gælder brevveksling i øvrigt med advokater, der i medfør af retsplejelovens § 733 er antaget af justitsministeren til at beskikkes som offentlige forsvarere.

Stk. 2. Justitsministeren fastsætter regler om ukontrolleret brevveksling, herunder om kontrol af afsenderens identitet. Justitsministeren kan endvidere fastsætte regler om adgang til ukontrolleret brevveksling med andre enkeltpersoner eller danske eller udenlandske offentlige myndigheder.

Telefonsamtaler

§ 57. En indsat har i det omfang, det er praktisk muligt, ret til at føre telefonsamtaler.

Stk. 2. Adgangen til at føre telefonsamtaler kan nægtes, hvis dette findes nødvendigt af ordens- eller sikkerhedsmæssige hensyn eller af hensyn til beskyttelse af den forurettede ved lovovertrædelsen.

Stk. 3. I lukkede institutioner påhøres eller aflyttes telefonsamtalen af personale i institutionen, medmindre dette ikke findes nødvendigt af de i stk. 2 nævnte grunde. Såfremt telefonsamtalen påhøres eller aflyttes, skal samtaleparterne forinden gøres bekendt hermed.

Stk. 4. Justitsministeren kan fastsætte regler om gennemførelsen af de indsattes ret til at føre telefonsamtaler.

Aviser, bøger m.v.

§ 58. En indsat skal have mulighed for at holde sig orienteret ved avislæsning og gennem radio- og fjernsynsudsendelser m.v.

Stk. 2. En indsat har ret til at låne bøger og tidsskrifter gennem det offentlige biblioteksvæsen.

Stk. 3. Udenlandske indsatte bør så vidt muligt have adgang til aviser, tidsskrifter, bøger m.v. på deres eget sprog.

Kontakt til medierne

§ 59. En indsat har ret til i institutionen at udtale sig og i den forbindelse at lade sig fotografere til medierne.

Stk. 2. Denne ret kan dog begrænses af ordens- eller sikkerhedsmæssige hensyn, for at beskytte den forurettede ved lovovertrædelsen eller for i øvrigt at modvirke en åbenbar krænkelse af retsfølelsen.

Stk. 3. Justitsministeren kan fastsætte regler om gennemførelsen af de indsattes ret efter stk. 1.

Kapitel 10

Indgreb over for den indsatte

Undersøgelse af den indsattes person og opholdsrum

§ 60. Institutionen kan undersøge, hvilke effekter en indsat har i sin besiddelse i sit opholdsrum eller på sin person, hvis en sådan undersøgelse er nødvendig for at sikre, at ordensbestemmelser overholdes, eller sikkerhedshensyn iagttages, herunder

1) når den indsatte indsættes i institutionen,

2) hvis den indsatte mistænkes for uretmæssig besiddelse af effekter,

3) før og efter besøg, eller

4) før og efter fravær fra institutionen eller opholdsafdelingen.

Stk. 2. Endvidere kan institutionens leder eller den, der bemyndiges hertil, af ordens- eller sikkerhedsmæssige hensyn træffe bestemmelse om en nærmere undersøgelse af den indsattes person, hvis der er bestemte grunde til at antage, at den indsatte er i uretmæssig besiddelse af effekter.

Stk. 3. Undersøgelse må dog ikke gennemføres, hvis det efter indgrebets formål og den krænkelse og det ubehag, som indgrebet må antages at forvolde, ville være et uforholdsmæssigt indgreb.

Stk. 4. Undersøgelse skal foretages så skånsomt, som omstændighederne tillader. Undersøgelse, der indebærer afklædning, må så vidt muligt kun foretages og overværes af personer af samme køn som den indsatte eller af sundhedspersonale. En undersøgelse som nævnt i stk. 2 må endvidere kun foretages under medvirken af en læge. Lægen tager stilling til, om indgrebets gennemførelse under hensyn til den hermed forbundne smerte og risiko samt den indsattes tilstand er lægeligt forsvarligt.

Stk. 5. Institutionens leder eller den, der bemyndiges dertil, kan træffe bestemmelse om tilbageholdelse af effekter, der findes i den indsattes besiddelse, hvis det skønnes påkrævet af ordens- eller sikkerhedsmæssige hensyn.

Stk. 6. Endvidere kan institutionen gennemlæse og institutionens leder eller den, der bemyndiges dertil, træffe bestemmelse om tilbageholdelse af breve og andre optegnelser, som findes i den indsattes besiddelse, hvis det skønnes påkrævet af ordens- eller sikkerhedsmæssige hensyn. § 56 finder tilsvarende anvendelse.

Stk. 7. Justitsministeren fastsætter regler om gennemførelsen af undersøgelser af den indsattes person og opholdsrum.

Fotografering og optagelse af fingeraftryk

§ 61. Institutionen har ret til at fotografere og optage fingeraftryk af den indsatte med henblik på senere identifikation.

Stk. 2. Justitsministeren kan fastsætte regler om gennemførelsen af fotografering og optagelse af fingeraftryk efter stk. 1, herunder om opbevaring og destruktion.

Magtanvendelse

§ 62. Institutionen kan anvende magt over for en indsat, hvis det er nødvendigt

1) for at afværge truende vold, overvinde voldsom modstand eller for at hindre selvmord eller anden selvbeskadigelse,

2) for at hindre undvigelse eller standse undvegne, eller

3) for at gennemtvinge en påbudt foranstaltning, når øjeblikkelig gennemførelse af denne er nødvendig, og den indsatte afviser eller undlader at følge personalets anvisninger herom.

Stk. 2. Magtanvendelse kan ske ved greb, skub, stav og tåregas.

Stk. 3. Magtanvendelse må ikke gennemføres, såfremt det efter indgrebets formål og den krænkelse og det ubehag, som indgrebet må antages at forvolde, ville være et uforholdsmæssigt indgreb.

Stk. 4. Magtanvendelse skal foretages så skånsomt, som omstændighederne tillader. Der skal gennemføres lægetilsyn efter magtanvendelse, medmindre det findes åbenbart unødvendigt. Læge skal altid tilkaldes, hvis den indsatte anmoder herom.

Stk. 5. Justitsministeren fastsætter regler om anvendelse af magt over for indsatte.

Udelukkelse fra fællesskab

§ 63. Institutionens leder eller den, der bemyndiges dertil, kan udelukke en indsat fra fællesskab med andre indsatte, hvis det er nødvendigt

1) for at forebygge undvigelse, strafbar virksomhed eller voldsom adfærd,

2) for at gennemføre foranstaltninger, der er nødvendige af sikkerhedshensyn eller påkrævet for at gennemføre en almindelig sundhedskontrol eller forebygge smittefare, eller

3) fordi den indsatte udviser en grov eller oftere gentagen utilladelig adfærd, som er åbenbart uforenelig med fortsat ophold i fællesskab med andre indsatte.

Stk. 2. Såfremt der er grund til at antage, at betingelserne i stk. 1 for udelukkelse fra fællesskab er opfyldt, kan institutionen midlertidigt udelukke den indsatte fra fællesskab med andre indsatte, mens spørgsmålet om udelukkelse behandles. Er der grund til at antage, at betingelserne i § 25 for overførsel til lukket fængsel eller i § 26 for overførsel mellem ensartede lukkede afsoningsinstitutioner eller i § 28 for overførsel til arresthus er opfyldt, kan institutionen også midlertidigt udelukke den indsatte fra fællesskab med andre indsatte, mens spørgsmålet om overførsel behandles.

Stk. 3. En indsat, der udelukkes fra fællesskab, isoleres i opholdsrum på særlig afdeling eller i eget opholdsrum.

Stk. 4. Hvis en indsat afsoner straf for grov kriminalitet under anvendelse af våben eller andre personfarlige metoder og under fuldbyrdelsen af straffen eller under forudgående varetægtsfængsling er undveget eller har forsøgt at undvige ved anvendelse af våben eller andre personfarlige metoder, kan det bestemmes, at isolation skal gennemføres på skift i særligt sikrede afsnit og opholdsrum i forskellige lukkede fængsler og arresthuse, såfremt der er en særlig bestyrket mistanke om, at den indsatte på ny vil forsøge at undvige.

Stk. 5. Udelukkelse fra fællesskab må ikke foretages, hvis udelukkelsen efter indgrebets formål og den krænkelse og det ubehag, som indgrebet må antages at forvolde, ville være et uforholdsmæssigt indgreb.

Stk. 6. Udelukkelse fra fællesskab skal gennemføres så skånsomt, som omstændighederne tillader.

Stk. 7. Udelukkelse fra fællesskab skal straks bringes til ophør, når betingelserne herfor ikke længere er opfyldt. Institutionen skal mindst én gang om ugen overveje spørgsmålet om helt eller delvis at bringe udelukkelsen fra fællesskab til ophør.

Stk. 8. Justitsministeren fastsætter regler om udelukkelse af indsatte fra fællesskab med andre indsatte.

§ 64. Bestemmelserne i § 63 omfatter ikke institutionens afgørelse om

1) at en indsat kortvarigt af ordens- eller sikkerhedsmæssige grunde skal opholde sig i eget opholdsrum eller i særlig observationscelle, eller

2) at en indsat, der nægter at være beskæftiget med en af institutionen godkendt aktivitet, skal opholde sig i eget opholdsrum eller på andet anvist opholdssted i arbejdstiden.

Stk. 2. Justitsministeren fastsætter regler om indsattes ophold efter stk. 1, herunder om godkendelse og anvendelse af observationsceller.

Sikringsmidler

Håndjern

§ 65. Håndjern kan anvendes, hvis det er nødvendigt

1) for at afværge truende vold eller overvinde voldsom modstand,

2) for at hindre selvmord eller anden selvbeskadigelse, eller

3) for at hindre undvigelse.

Stk. 2. Håndjern må dog ikke anvendes, såfremt det efter indgrebets formål og den krænkelse og det ubehag, som indgrebet må antages at forvolde, ville være et uforholdsmæssigt indgreb.

Stk. 3. Håndjern skal anvendes så skånsomt, som omstændighederne tillader.

Stk. 4. Justitsministeren fastsætter regler om anvendelsen af håndjern, herunder om lægetilsyn og andet tilsyn.

Sikringscelle

§ 66. Efter bestemmelse af institutionens leder eller den, der bemyndiges dertil, kan en indsat anbringes i sikringscelle og herunder tvangsfikseres ved anvendelse af bælte, hånd- og fodremme samt handsker, hvis det er nødvendigt

1) for at afværge truende vold eller overvinde voldsom modstand, eller

2) for at hindre selvmord eller anden selvbeskadigelse.

Stk. 2. Anbringelse i sikringscelle og tvangsfiksering må dog ikke foretages, såfremt det efter indgrebets formål og den krænkelse og det ubehag, som indgrebet må antages at forvolde, ville være et uforholdsmæssigt indgreb.

Stk. 3. Anbringelse i sikringscelle og tvangsfiksering skal foretages så skånsomt, som omstændighederne tillader.

Stk. 4. Ved tvangsfiksering af en indsat i sikringscelle skal institutionen straks anmode en læge om at foretage tilsyn med den indsatte. Lægen skal tilse den pågældende, medmindre lægen skønner sådant tilsyn åbenbart unødvendigt.

Stk. 5. Justitsministeren fastsætter regler om godkendelse af sikringsceller og om anvendelsen af sikringsceller og tvangsfiksering, herunder om lægetilsyn og andet tilsyn.

Kapitel 11

Disciplinærstraf, konfiskation og modregning af erstatningsbeløb

Disciplinærstraf

§ 67. En indsat kan af institutionens leder eller den, der bemyndiges dertil, ikendes disciplinærstraf

1) ved overtrædelse af § 32,

2) ved udeblivelse, undvigelse eller forsøg herpå,

3) ved tilsidesættelse af beskæftigelsespligten efter § 38, stk. 1,

4) ved overtrædelse af straffelovgivningen, når overtrædelsen tillige indebærer en selvstændig krænkelse af orden eller sikkerhed i institutionen,

5) ved overtrædelse af regler, fastsat af justitsministeren, når det i reglerne er bestemt, at overtrædelse kan medføre disciplinærstraf, og

6) ved overtrædelse af regler, fastsat af institutionens leder, når det i reglerne er bestemt, at overtrædelse kan medføre disciplinærstraf.

§ 68. Som disciplinærstraf kan anvendes advarsel, bøde og strafcelle.

Stk. 2. Strafcelle kan dog kun anvendes for følgende forhold eller forsøg herpå:

1) udeblivelse eller undvigelse,

2) indsmugling, besiddelse eller indtagelse af alkohol, euforiserende stoffer eller andre stoffer, der er forbudt efter den almindelige lovgivning,

3) indsmugling eller besiddelse af våben og andre personfarlige genstande,

4) vold eller trusler om vold mod medindsatte eller personale,

5) groft hærværk og

6) andre grove eller oftere gentagne forseelser.

Stk. 3. Disciplinærstraf i form af bøde og strafcelle kan ikendes i forening.

Stk. 4. Fuldbyrdelsen af disciplinærstraf kan helt eller delvis undlades på betingelse af, at den indsatte i en bestemt periode ikke begår strafbart forhold eller en ny disciplinærforseelse.

§ 69. Ved ikendelse af bøde som disciplinærstraf fastsættes bødens størrelse under hensyn til overtrædelsens art og omfang. Bøden kan dog højst udgøre et beløb svarende til det almindelige vederlag, der udbetales indsatte for en uges beskæftigelse, med fradrag af den del af vederlaget, som er beregnet til dækning af personlige fornødenheder.

Stk. 2. En ikendt bøde kan modregnes i den indsattes vederlag for beskæftigelse efter § 42, stk. 1. Den indsatte skal dog mindst have udbetalt en ydelse til dækning af personlige fornødenheder.

§ 70. Ved ikendelse af strafcelle som disciplinærstraf fastsættes varigheden under hensyn til overtrædelsens art og omfang til et tidsrum af højst 4 uger.

Stk. 2. En indsat, der er ikendt strafcelle, anbringes i særlig afdeling eller eget opholdsrum og er udelukket fra fællesskab i institutionen.

Stk. 3. Justitsministeren fastsætter regler om udståelse af strafcelle.

Forhørscelle

§ 71. Hvis der er begrundet mistanke om, at en indsat har overtrådt bestemmelser, der må antages at medføre strafcelle som disciplinærstraf, kan den indsatte anbringes i forhørscelle, hvis det er nødvendigt af hensyn til gennemførelsen af undersøgelser i disciplinærsagen.

Stk. 2. Anbringelse i forhørscelle må ikke udstrækkes i længere tid, end undersøgelsen nødvendiggør, og kan højst vare i 5 dage.

Stk. 3. Den tid, som en indsat har været anbragt i forhørscelle, fradrages i udståelsen af strafcelle.

Stk. 4. Anbringelse i forhørscelle sker efter samme regler som udståelse af strafcelle.

§ 72. Justitsministeren fastsætter regler om behandlingen af disciplinærsager.

Konfiskation

§ 73. Institutionen kan træffe bestemmelse om konfiskation af penge og genstande, der findes på institutionens område, hvis det ikke kan fastslås, hvem de tilhører.

Stk. 2. Konfiskation kan endvidere ske, når penge og genstande er ulovligt indført, erhvervet eller tilvirket i institutionen. Det gælder dog ikke, hvis de tilhører nogen, der ikke er ansvarlig for det ulovlige forhold.

Stk. 3. Konfiskation kan desuden ske, når penge og genstande søges indsmuglet til indsatte. Det gælder dog ikke, hvis de tilhører tredjemand, der ikke er ansvarlig for det ulovlige forhold. Det gælder heller ikke, hvis de tilhører den indsatte, og den indsatte godtgør ikke at have haft kendskab til det ulovlige forhold.

Stk. 4. Justitsministeren fastsætter regler om behandlingen af sager om konfiskation.

Modregning af erstatningsbeløb

§ 74. Såfremt den indsatte under fuldbyrdelsen har forvoldt skade på institutionens ting ved en erstatningspådragende adfærd, kan institutionen bestemme, at erstatningsbeløbet skal modregnes i den indsattes vederlag for beskæftigelse efter § 42, stk. 1. Den indsatte skal dog mindst have udbetalt en ydelse til dækning af personlige fornødenheder.

Stk. 2. Justitsministeren fastsætter regler om behandlingen af sager om modregning af erstatningsbeløb.

Kapitel 12

Strafafbrydelse

Strafafbrydelse ved undvigelse, udeblivelse, varetægtsfængsling m.v.

§ 75. Fuldbyrdelsen af fængselsstraffen afbrydes, hvis den indsatte

1) udebliver, undviger eller i øvrigt selvforskyldt unddrager sig straffuldbyrdelsen, eller

2) anholdes eller varetægtsfængsles i mindst 24 timer.

Stk. 2. Justitsministeren fastsætter regler om strafafbrydelse efter stk. 1.

Tilladelse til strafafbrydelse

§ 76. Justitsministeren eller den, der bemyndiges dertil, kan tillade, at en straffuldbyrdelse midlertidigt afbrydes, når

1) ganske særlige omstændigheder af f.eks. arbejds-, uddannelses-, familie- eller helbredsmæssig karakter taler imod en umiddelbar fortsættelse af straffuldbyrdelsen,

2) fare for misbrug ikke antages at foreligge, og

3) hensynet til retshåndhævelsen ikke taler imod strafafbrydelse.

Stk. 2. Tilladelse til strafafbrydelse betinges af, at den pågældende ikke begår strafbart forhold. Tilladelse kan endvidere betinges af, at den pågældende i øvrigt overholder fastsatte vilkår, herunder undergiver sig tilsyn af Kriminalforsorgen.

Stk. 3. Såfremt den pågældende ikke overholder de vilkår, der er fastsat for tilladelsen til strafafbrydelse, eller på ny dømmes for strafbart forhold, kan tilladelsen tilbagekaldes, således at fuldbyrdelsen af fængselsstraffen herefter genoptages snarest muligt.

Stk. 4. Justitsministeren fastsætter regler om strafafbrydelse efter stk. 1.

Genoptagelse af straffuldbyrdelsen

§ 77. Straffuldbyrdelsen genoptages, når den indsatte på ny giver møde, pågribes med henblik på fortsat straffuldbyrdelse, eller når Kriminalforsorgen giver meddelelse herom til den pågældende.

Kapitel 13

Fuldbyrdelse af fængselsstraf i Kriminalforsorgens pensioner og i institutioner m.v. uden for Kriminalforsorgen

§ 78. Justitsministeren eller den, der bemyndiges dertil, kan bestemme, at den dømte midlertidigt eller for hele eller resten af straffetiden anbringes på hospital, i familiepleje, i egnet hjem eller institution, når

1) den dømte har behov for særlig behandling eller pleje, som i væsentlig grad kan tilgodeses i den pågældende institution m.v.,

2) der på grund af den dømtes alder, helbredstilstand eller andre særlige omstændigheder er særlige grunde til ikke at anbringe eller beholde den dømte i fængsel eller arresthus, og

3) afgørende hensyn til retshåndhævelsen ikke taler imod anbringelse uden for fængsel og arresthus.

Stk. 2. Dømte, der er under 18 år, anbringes i institution m.v. som omhandlet i stk. 1, medmindre afgørende hensyn til retshåndhævelsen taler imod anbringelse uden for fængsel og arresthus.

Stk. 3. Anbringelse betinges af, at den dømte ikke begår strafbart forhold. Anbringelse kan endvidere betinges af, at den dømte i øvrigt overholder fastsatte vilkår, herunder undergiver sig tilsyn af Kriminalforsorgen.

Stk. 4. Såfremt den dømte ikke overholder de vilkår, der er fastsat for anbringelsen, eller på ny dømmes for strafbart forhold, kan den pågældende tilbageføres eller overføres til fængsel eller arresthus.

Stk. 5. Justitsministeren fastsætter regler om anbringelse af dømte i institution m.v. uden for fængsel eller arresthus.

Kapitel 14

Løsladelse

Tidspunkt for løsladelsen

§ 79. Løsladelse sker efter endt strafudståelse eller i forbindelse med prøveløsladelse, strafafbrydelse eller benådning.

Stk. 2. Justitsministeren fastsætter regler om tidspunktet for løsladelsen samt om adgang til en kortere fremrykning af dette tidspunkt, herunder i tilfælde, hvor en fremrykning er begrundet i væsentlige beskæftigelsesmæssige eller andre særlige hensyn.

Beslutning om prøveløsladelse

§ 80. Såfremt den straf, der fuldbyrdes, giver mulighed for prøveløsladelse efter straffelovens § 38, stk. 1, skal afgørelsen om prøveløsladelse træffes på et sådant tidspunkt, at en eventuel prøveløsladelse kan ske straks efter udståelse af to tredjedele af straffen. Ved spørgsmål om prøveløsladelse efter straffelovens § 41 skal afgørelsen om prøveløsladelse træffes på et sådant tidspunkt, at en eventuel prøveløsladelse kan ske straks efter udståelse af 12 år af straffen af fængsel på livstid.

Stk. 2. Justitsministeren fastsætter regler om behandlingen af sager om prøveløsladelse, herunder om pligt til fornyet afgørelse af spørgsmålet om prøveløsladelse fra straf af fængsel på livstid senest 1 år efter en afgørelse om nægtelse af prøveløsladelse eller genindsættelse til udståelse af sådan straf.

Gennemførelse af tilsyn og eventuelle særvilkår ved prøveløsladelse

Almindelige bestemmelser om gennemførelse af tilsyn m.v.

§ 81. Tilsyn og andre vilkår (særvilkår), der er fastsat efter straffelovens § 39, stk. 2, eller § 41, stk. 3, gennemføres af Kriminalforsorgen, medmindre andet er bestemt i afgørelsen.

§ 82. Tilsynsmyndigheden skal vejlede den prøveløsladte om de rettigheder og pligter, som tilsynet og eventuelle særvilkår indebærer, herunder om virkninger af vilkårsovertrædelse.

Stk. 2. Tilsynsmyndigheden skal endvidere i samarbejde med den prøveløsladte og senest i forbindelse med tilsynets iværksættelse udarbejde en plan for tilsynsperioden og tiden derefter. Denne plan skal jævnligt sammenholdes med forholdene i tilsynsperioden og om nødvendigt søges tilpasset ændringer i disse forhold.

Tilsyn m.v. af Kriminalforsorgen

§ 83. Vilkår om tilsyn indebærer, at den prøveløsladte skal holde sig i kontakt med Kriminalforsorgen efter dennes nærmere bestemmelse, herunder møde hos Kriminalforsorgen og modtage dennes besøg. Den prøveløsladte skal give Kriminalforsorgen oplysning om bopæl og beskæftigelse.

Stk. 2. Den prøveløsladte skal overholde særvilkår og give Kriminalforsorgen sådanne oplysninger, som gennemførelsen af særvilkåret nødvendiggør.

Stk. 3. Den prøveløsladte skal på begæring dokumentere afgivne oplysninger.

Stk. 4. Den prøveløsladte skal i øvrigt overholde de forskrifter, som Kriminalforsorgen fastsætter til gennemførelsen af tilsynet og eventuelle særvilkår.

§ 84. Kriminalforsorgen skal tilbyde den prøveløsladte vejledning og bistand med hensyn til den pågældendes beskæftigelsesmæssige, sociale og personlige forhold med henblik på at forbedre den pågældendes muligheder for at leve en kriminalitetsfri tilværelse. Kriminalforsorgen skal i den forbindelse formidle kontakt til personer, institutioner og myndigheder, der efter anden lovgivning kan yde bistand.

§ 85. Justitsministeren fastsætter regler om gennemførelse af tilsyn og eventuelle særvilkår, herunder om tilsynets iværksættelse, om kontakthyppighed og om samarbejde med andre myndigheder m.v.

Vilkårsovertrædelse

§ 86. Kriminalforsorgen skal træffe foranstaltninger med henblik på at genetablere tilsynet og sikre overholdelsen af særvilkår, såfremt den prøveløsladte unddrager sig tilsynet eller gennemførelsen af særvilkår.

Stk. 2. Overtræder den prøveløsladte vilkår for prøveløsladelsen, skal Kriminalforsorgen afgive indberetning herom til Direktoratet for Kriminalforsorgen, såfremt vilkårsovertrædelsen må antages at medføre en nærliggende risiko for kriminalitet.

Stk. 3. Overtræder den prøveløsladte i øvrigt forskrifter eller vilkår, kan Kriminalforsorgen give et pålæg om at overholde forskrifterne og vilkårene. Er der tidligere givet pålæg i anledning af tilsvarende overtrædelse, afgives indberetning til Direktoratet for Kriminalforsorgen.

Stk. 4. Der skal snarest efter modtagelsen af de i stk. 2 og 3 nævnte indberetninger træffes afgørelse om eventuel reaktion som følge af vilkårsovertrædelsen, jf. straffelovens § 40, stk. 2 og 3, og § 42, stk. 2.

Stk. 5. Justitsministeren fastsætter regler om behandlingen af sager om vilkårsovertrædelse, herunder om foranstaltninger efter stk. 1, om afgivelse af indberetninger efter stk. 2 og 3, og om meddelelse af pålæg efter stk. 3.

Tilsyn m.v. af andre myndigheder end Kriminalforsorgen

§ 87. Justitsministeren kan efter forhandling med vedkommende minister fastsætte regler om gennemførelse af tilsyn m.v. af andre myndigheder end Kriminalforsorgen.

Gennemførelse af tilsyn m.v. ved betinget benådning

og ved strafafbrydelse m.v.

§ 88. Bestemmelserne i §§ 81-87 finder tilsvarende anvendelse ved tilsyn og særvilkår, der er fastsat ved benådning i de tilfælde, der er omfattet af straffelovens § 43, ved strafafbrydelse eller i øvrigt i medfør af bestemmelser i denne lov.

Kapitel 15

Særlige spørgsmål vedrørende sagsbehandlingen ved fuldbyrdelse af fængselsstraf

§ 89. Spørgsmålene om tilladelse til udgang, løsladelse på prøve, overførsel til fortsat straffuldbyrdelse i en anden institution og andre væsentlige spørgsmål vedrørende den indsatte skal af institutionen jævnligt tages op til

overvejelse, uanset om den indsatte anmoder herom.

Stk. 2. Justitsministeren fastsætter regler om institutionernes pligt til sagsbehandling som nævnt i stk. 1.

Afsnit III

Bødestraffe

Kapitel 16

Fuldbyrdelse af bødestraffe

§ 90. En bøde skal betales til politiet, medmindre andet er bestemt i afgørelsen.

Stk. 2. Justitsministeren eller den, der bemyndiges dertil, kan tillade henstand med eller afdragsvis betaling af bøden.

Stk. 3. Justitsministeren fastsætter bestemmelser om opkrævning af bøder og om den administrative behandling af sager om eftergivelse af bøder.

Stk. 4. Justitsministeren kan endvidere fastsætte bestemmelser om, at politiets afgørelse om henstand med eller afdragsvis betaling af bøder ikke kan indbringes for højere administrativ myndighed.

§ 91. Betales en bøde ikke, inddrives den, medmindre politiet skønner, at inddrivelse ikke er mulig eller væsentligt vil forringe den pågældendes levevilkår.

Stk. 2. Politiet kan inddrive bøder i straffesager, der forfølges af det offentlige, ved udpantning og ved indeholdelse i den pågældendes indtægter efter reglerne om inddrivelse af personlige skatter i kildeskatteloven og reglerne i lov om Det Fælles Lønindeholdelsesregister. Pålæg om indeholdelse gives af politiet.

Stk. 3. Politiet kan hos andre offentlige myndigheder indhente de oplysninger, der er nødvendige for at varetage indeholdelsen. Endvidere kan politiet fra registre, der føres af offentlige myndigheder, herunder domstolene, kræve de oplysninger om skyldnerens forhold, som findes af betydning for tvangsfuldbyrdelsen.

§ 92. Justitsministeren fastsætter regler om indeholdelse af indtægter efter § 91, stk. 2, herunder om indberetning til Det Fælles Lønindeholdelsesregister, om skyldnerens pligt til at give politiet oplysninger til brug ved indeholdelsen, om pligter og erstatningsansvar for den indeholdelsespligtige og om udpantningsret for beløb, som den indeholdelsespligtige hæfter for.

Stk. 2. For forsætlig eller uagtsom overtrædelse af bestemmelser, der er fastsat i medfør af stk. 1, kan fastsættes bødestraf. Der kan tillige fastsættes bestemmelser om strafansvar for selskaber m.v. (juridiske personer) efter reglerne i straffelovens 5. kapitel.

§ 93. Fuldbyrdelsen af forvandlingsstraf for en bøde sker efter kapitel 2 om almindeli ge bestemmelser for fuldbyrdelse af straf og afsnit II om fuldbyrdelse af fængselsstraffe, jf. straffelovens §§ 53-55.

Afsnit IV

Betingede domme og domme med vilkår om samfundstjeneste

Kapitel 17

Gennemførelse af betingede domme

Almindelige bestemmelser om gennemførelse af tilsyn m.v.

§ 94. Tilsyn og andre vilkår (særvilkår), der er fastsat efter straffelovens § 57, gennemføres af Kriminalforsorgen, medmindre andet er bestemt i afgørelsen.

§ 95. Tilsynsmyndigheden skal vejlede den betinget dømte om de rettigheder og pligter, som tilsynet og eventuelle særvilkår indebærer, herunder om virkninger af vilkårsovertrædelse.

Stk. 2. Tilsynsmyndigheden skal endvidere i samarbejde med den dømte og snarest efter tilsynets iværksættelse udarbejde en plan for tilsynsperioden og tiden derefter. Denne plan skal jævnligt sammenholdes med forholdene i tilsynsperioden og om nødvendigt søges tilpasset ændringer i disse forhold.

Tilsyn m.v. af Kriminalforsorgen

§ 96. Vilkår om tilsyn indebærer, at den betinget dømte skal holde sig i kontakt med Kriminalforsorgen efter dennes nærmere bestemmelse, herunder møde hos Kriminalforsorgen og modtage dennes besøg. Den betinget dømte skal give Kriminalforsorgen oplysning om bopæl og beskæftigelse.

Stk. 2. Den betinget dømte skal overholde særvilkår og give Kriminalforsorgen sådanne oplysninger, som gennemførelsen af særvilkåret nødvendiggør.

Stk. 3. Den betinget dømte skal på begæring dokumentere afgivne oplysninger.

Stk. 4. Den betinget dømte skal i øvrigt overholde de forskrifter, som Kriminalforsorgen fastsætter til gennemførelsen af tilsynet og eventuelle særvilkår.

§ 97. Kriminalforsorgen skal tilbyde den betinget dømte vejledning og bistand med hensyn til den pågældendes beskæftigelsesmæssige, sociale og personlige forhold med henblik på at forbedre den pågældendes muligheder for at leve en kriminalitetsfri tilværelse. Kriminalforsorgen skal i den forbindelse formidle kontakt til personer, institutioner og myndigheder, der efter anden lovgivning kan yde bistand.

§ 98. Justitsministeren fastsætter regler om gennemførelse af tilsyn og eventuelle sær vilkår, herunder om tilsynets iværksættelse, om kontakthyppighed og om samarbejde med andre myndigheder m.v.

Vilkårsovertrædelse

§ 99. Kriminalforsorgen skal træffe foranstaltninger med henblik på at genetablere tilsynet og sikre overholdelsen af særvilkår, såfremt den betinget dømte unddrager sig tilsynet eller gennemførelsen af særvilkår.

Stk. 2. Overtræder den betinget dømte vilkår for den betingede dom, skal Kriminalforsorgen afgive indberetning herom til anklagemyndigheden, såfremt vilkårsovertrædelsen må antages at medføre en nærliggende risiko for kriminalitet.

Stk. 3. Overtræder den betinget dømte i øvrigt forskrifter eller vilkår, kan Kriminalforsorgen give et pålæg om at overholde forskrifterne og vilkårene. Er der tidligere givet pålæg i anledning af tilsvarende overtrædelse, afgives indberetning til anklagemyndigheden.

Stk. 4. Justitsministeren fastsætter regler om behandlingen af sager om vilkårsovertrædelse, herunder om foranstaltninger efter stk. 1, om afgivelse af indberetninger efter stk. 2 og 3, og om meddelelse af pålæg efter stk. 3.

Tilsyn m.v. af andre myndigheder end Kriminalforsorgen

§ 100. Justitsministeren kan efter forhandling med vedkommende minister fastsætte regler om gennemførelse af tilsyn m.v. af andre myndigheder end Kriminalforsorgen.

Kapitel 18

Gennemførelse af domme med vilkår om samfundstjeneste

Bestemmelser om gennemførelse af vilkår om samfundstjeneste

§ 101. Vilkår om samfundstjeneste, der er fastsat efter straffelovens § 63, gennemføres af Kriminalforsorgen.

Stk. 2. Vilkår om samfundstjeneste indebærer, at den dømte skal opfylde den fastsatte arbejdspligt inden for den længstetid, der er udmålt ved dommen. Samfundstjenesten skal afvikles løbende over den fastsatte længstetid og må tidligst være afviklet, når der er forløbet to tredjedele af afviklingsperioden, medmindre der foreligger særlige omstændigheder.

Stk. 3. Tilsynsmyndigheden træffer bestemmelse om arbejdsstedet, hvor samfundstjenesten skal udføres. Den dømte skal i øvrigt overholde de forskrifter, som Kriminalforsorgen fastsætter om gennemførelsen af samfundstjenesten.

§ 102. Justitsministeren fastsætter regler om gennemførelse af vilkår om samfundstje neste, herunder om erstatning for følger af ulykkestilfælde m.v. under udførelse af samfundstjeneste.

Vilkårsovertrædelse

§ 103. Kriminalforsorgen skal føre kontrol med, at den dømte opfylder den fastsatte arbejdspligt.

Stk. 2. Overtræder den dømte vilkåret om samfundstjeneste eller de forskrifter, som Kriminalforsorgen har givet om udførelsen af samfundstjenesten, skal Kriminalforsorgen give den pågældende pålæg om at overholde vilkåret og forskrifterne. Er der tidligere givet pålæg herom, afgives indberetning til anklagemyndigheden.

Stk. 3. Justitsministeren fastsætter regler om behandlingen af sager om overtrædelse af vilkår om samfundstjeneste.

Bestemmelser om gennemførelse af andre vilkår

§ 104. §§ 94-100 finder tilsvarende anvendelse på gennemførelse af vilkår, der er fastsat efter straffelovens § 57.

Afsnit V

Forvaring

Kapitel 19

Fuldbyrdelse af forvaring

§ 105. Forvaring fuldbyrdes efter kapitel 2 om almindelige bestemmelser for fuldbyrdelse af straf og afsnit II om fuldbyrdelse af fængselsstraffe med den undtagelse, at forvaring normalt fuldbyrdes i Anstalten ved Herstedvester.

Stk. 2. Justitsministeren fastsætter regler om fuldbyrdelse af forvaring, herunder om behandlingen af sager vedrørende tilladelse til udgang, overførsel til anden institution og prøveudskrivning.

Afsnit VI

Fællesregler for fuldbyrdelse af straffe m.v.

Kapitel 20

Erstatning i anledning af indgreb under fuldbyrdelse af straf m.v.

§ 106. En indsat har ret til erstatning efter reglerne i retsplejelovens § 1018 a, såfremt den indsatte uforskyldt har

1) udstået fængselsstraf i for lang tid,

2) været anbragt i forhørscelle, strafcelle eller sikringscelle, eller

3) været udelukket fra fællesskab.

§ 107. Der kan tillægges den, der under fuldbyrdelse af straf m.v. har været udsat for andre uforskyldte indgreb end de i § 106 nævnte, erstatning efter reglerne i retsplejelovens § 1018 a.

§ 108. Krav om erstatning i medfør af § 106 eller § 107 skal fremsættes over for Kriminalforsorgen inden to måneder efter, at indgrebet er ophørt. Fremsættes kravet efter udløbet af denne frist, kan det dog behandles, såfremt overskridelsen findes undskyldelig.

§ 109. Justitsministeren fastsætter regler om behandlingen af krav om erstatning i anledning af indgreb under fuldbyrdelse af straf m.v.

Kapitel 21

Betaling for ophold i Kriminalforsorgens institutioner

§ 110. Indsatte, der har indtægtsgivende arbejde i eller uden for fængsel eller arresthus, betaler for opholdet.

Stk. 2. Tilsvarende gælder dømte, der under ophold på Kriminalforsorgens pensioner har arbejdsindtægt eller modtager offentlig ydelse til underhold.

Stk. 3. Justitsministeren fastsætter regler om betalingen.

Kapitel 22

Klageregler m.v.

Administrativ klageadgang

§ 111. Afgørelser, der i henhold til denne lov er truffet af de lokale kriminalforsorgsmyndigheder eller af politiet, kan påklages til justitsministeren.

Stk. 2. Klage til justitsministeren skal iværksættes inden to måneder efter, at afgørelsen er meddelt den dømte. Justitsministeren kan i særlige tilfælde bortse fra overskridelse af denne frist.

Stk. 3. En klage til justitsministeren har ikke opsættende virkning, medmindre den, der har truffet afgørelsen, eller justitsministeren træffer bestemmelse herom.

Stk. 4. Justitsministeren fastsætter regler om klagevejledning og om behandlingen af klagesager.

Domstolsprøvelse

§ 112. Endelige administrative afgørelser kan inden 4 uger efter, at afgørelsen er meddelt den dømte, af denne kræves indbragt til prøvelse for retten, hvis der er tale om

1) en afgørelse efter § 14 eller § 16 om straffetidsberegning, medmindre klagen er begrundet i uenighed om straffedommens fortolkning, jf. retsplejelovens § 998,

2) en afgørelse efter § 55, stk. 4, om tilbageholdelse af brev, såfremt afgørelsen er begrundet i hensynet til beskyttelse af den forurettede ved lovovertrædelsen,

3) en afgørelse efter § 67 om disciplinærstraf i form af strafcelle i mere end 7 dage,

4) en afgørelse efter § 73 om konfiskation af genstande eller penge, hvis værdi overstiger det

almindelige vederlag, der udbetales indsatte for en uges beskæftigelse,

5) en afgørelse efter § 74 om modregning af erstatningsbeløb, der overstiger størrelsen af det i nr. 4 nævnte ugentlige vederlag,

6) en afgørelse efter § 80 om nægtelse af prøveløsladelse i henhold til straffelovens § 38, stk. 1, eller om nægtelse af prøveløsladelse efter straffelovens § 41, når 14 år af straffen af fængsel på livstid er udstået,

7) en afgørelse efter § 86, stk. 4, om genindsættelse af en prøveløsladt til udståelse af reststraf i henhold til straffelovens § 40, stk. 2 eller 3, eller til udståelse af straf af fængsel på livstid i henhold til straffelovens § 42, stk. 2,

8) en afgørelse efter § 88, jf. § 86, stk. 4, om indsættelse af en betinget benådet til udståelse af straf eller reststraf i henhold til straffelovens § 43 eller

9) en afgørelse om nægtelse af erstatning efter § 106 i anledning af uforskyldt udståelse af fængselsstraf i for lang tid eller anbringelse i strafcelle, jf. nr. 3.

§ 113. Indbringelse af sagen sker for byretten i den retskreds, hvor den institution, som har truffet den oprindelige afgørelse, er beliggende. Er den indsatte senere overført til en anden institution, kan sagen i stedet indbringes for byretten i den retskreds, hvor den institution, som den dømte er anbragt i, er beliggende. Er den dømte ikke frihedsberøvet, indbringes sagen for byretten i den retskreds, hvor den dømte bor eller opholder sig. Har den dømte ikke kendt bopæl eller opholdssted, indbringes sagen for Københavns Byret.

Stk. 2. Efter begæring kan retten tillade, at en indbragt sag overflyttes til en anden ret, der er lovligt værneting efter stk. 1, når dette på grund af vidners bopæl, den indsattes løsladelse eller af anden særlig grund skønnes hensigtsmæssigt til sagens fremme.

Stk. 3. Afgørelse af, om sagen skal henvises eller ikke, træffes ved kendelse. En kendelse, hvorved sagen henvises, kan ikke indbringes for højere ret.

§ 114. Sagen indbringes for retten uden unødigt ophold af justitsministeren, der fremsender sagens akter med oplysning om den påklagede afgørelse og en redegørelse for de omstændigheder, der påberåbes, samt for de beviser, der kan have betydning for sagens afgørelse.

Stk. 2. Justitsministeren fastsætter regler om sagernes indbringelse for retten.

§ 115. Som sagens parter anses den dømte, tredjemand, hvis penge eller genstande konfiskeres, jf. §§ 73 og 125, og justitsministeren.

Stk. 2. Såfremt retten finder det fornødent, beskikker den en advokat for den dømte, medmindre denne selv har antaget en sådan.

§ 116. Sagen behandles på skriftligt grundlag, medmindre retten bestemmer andet. Retten kan stille krav om tilvejebringelse af yderligere oplysninger og bestemmer i den forbindelse, i hvilket omfang den dømte skal gøres bekendt med oplysninger, der er undtaget fra aktindsigt i medfør af forvaltningslovens § 9, stk. 3, 2. pkt., eller § 15, stk. 1, nr. 3.

Stk. 2. Behandles sagen mundtligt, træffer retten bestemmelse om afhøring af den dømte og andre og om tilvejebringelse af beviser i øvrigt. Retten indkalder selv parter og vidner. Når særlige omstændigheder taler for det, kan retten bestemme, at den dømte ikke må overvære bevisførelsen eller en del af denne. Den pågældende skal, inden sagen afgøres, gøres bekendt med de fremkomne oplysninger, medmindre dette vil stride mod de hensyn, der har ført til udelukkelsen.

Stk. 3. Rettens afgørelse efter stk. 1, 2. pkt., og stk. 2, 3.-4. pkt., træffes efter anmodning ved kendelse, når sagen er omfattet af § 121, stk. 2.

Stk. 4. Den dømte må ikke af advokaten gøres bekendt med oplysninger, som denne efter rettens afgørelse er

afskåret fra at gøre sig bekendt med, jf. stk. 1, 2. pkt., og stk. 2, 3.-4. pkt.

§ 117. I sager, der omfattes af § 116, stk. 2, 3.-4. pkt., lukkes dørene under sagens behandling.

§ 118. Sagens indbringelse for retten har ikke opsættende virkning, medmindre justitsministeren eller retten bestemmer andet.

§ 119. Retten afgør ved kendelse, om sagen skal afvises, eller om afgørelsen skal stadfæstes, ændres eller ophæves.

§ 120. Om salær og godtgørelse for udlæg til den beskikkede advokat gælder samme regler som i tilfælde, hvor der er meddelt fri proces. Retten kan, når der er særlig anledning til det, pålægge den dømte helt eller delvis at betale sagens omkostninger.

Stk. 2. Om sagsomkostninger i de tilfælde, hvor der ikke er beskikket advokat, gælder reglerne i retsplejelovens kapitel 30.

§ 121. Kendelser, jf. § 116, stk. 3, og § 119, kan kæres efter reglerne i stk. 2 og 3, af dem, der efter § 115, stk. 1, er parter i sagen.

Stk. 2. Kendelser, der er afsagt af en byret, kan kæres til den landsret, i hvis kreds byretten ligger, når sagen er omfattet af § 112, nr. 6, 2. led, 7 eller 8. Ved kendelser efter § 112, nr. 7 eller 8, som angår tidsbestemt straf, kræves dog, at den resterende straffetid er mindst 1 år.

Stk. 3. Kendelser, der er afsagt af en byret, kan ikke kæres, når sagen er omfattet af § 112, nr. 1-5, 6, 1. led, eller 9. Procesbevillingsnævnet kan dog give tilladelse til kære af kendelser, jf. § 119, som nævnt i 1. pkt., og kendelser, der efter § 121, stk. 2, 2. pkt., ikke kan indbringes for landsretten, hvis sagen er af principiel karakter, eller særlige grunde i øvrigt taler for det. Ved behandlingen af spørgsmålet om kæretilladelse til landsretten finder reglerne i retsplejelovens § 392, stk. 2, 2.-3. pkt., tilsvarende anvendelse.

§ 122. Kære til landsretten sker ved meddelelse til byretten. Meddelelse kan ske mundtligt til retsbogen. Retten sender meddelelsen og sagens akter til landsretten.

Stk. 2. Under kære behandles sagen efter samme regler, som er fastsat for byretsbehandlingen. I øvrigt gælder reglerne i retsplejelovens kapitel 37 om kære. Bestemmelsen i retsplejelovens § 398, stk. 2, 3. pkt., finder dog kun anvendelse, når den dømte ikke er frihedsberøvet.

§ 123. Kendelser, der er afsagt af landsretten, kan ikke kæres. Procesbevillingsnævnet kan dog give tilladelse til kære af kendelser, jf. § 121, stk. 2-3, jf. § 119, hvis sagen er af principiel karakter. Ved behandlingen af spørgsmålet om kæretilladelse til Højesteret finder reglerne i retsplejelovens § 392, stk. 2, 2-3. pkt., tilsvarende anvendelse.

Stk. 2. Ved kære til Højesteret finder § 122 tilsvarende anvendelse.

§ 124. Såfremt afgørelsen opretholdes, kan spørgsmålet på ny indbringes for retten, når der er forløbet 6 måneder fra kendelsens afsigelse. Afgørelser efter § 112, nr. 1, 3-5 og 7-9, kan dog ikke på ny indbringes for retten. Ved afgørelser efter § 112, nr. 6, 2. led, om nægtelse af prøveløsladelse fra straf af fængsel på livstid kan spørgsmålet om prøveløsladelse endvidere først på ny indbringes for retten, når der er forløbet 1 år fra kendelsens afsigelse.

Stk. 2. Er der efter straffelovens § 40 sket genindsættelse til udståelse af reststraf, kan afgørelse om nægtelse af prøveløsladelse først indbringes for retten, når der er forløbet 6 måneder fra afgørelsen om genindsættelse. Er der efter straffelovens § 42 sket genindsættelse til udståelse af straf af fængsel på livstid, kan afgørelse om nægtelse af prøveløsladelse først indbringes for retten, når der er forløbet 1 år fra afgørelsen om genindsættelse.

§ 125. Bestemmelserne i §§ 112-123 finder tilsvarende anvendelse ved klage fra andre end indsatte over en afgørelse efter § 73 om konfiskation hos den pågældende af genstande eller penge, hvis værdi overstiger det almindelige vederlag, der udbetales til indsatte for en uges beskæftigelse.

Kapitel 23

Ikrafttræden m.v.

§ 126. Loven træder i kraft den .....

Stk. 2. ...har virkning for...

§ 127. Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland, men kan ved kongelig anordning sættes helt eller delvis i kraft for Færøerne med de afvigelser, som de særlige færøske forhold tilsiger.

2. Bemærkninger til Straffelovrådets udkast til lov om fuldbyrdelse af straf m.v.

Almindelige bemærkninger

Straffelovrådet har ved udarbejdelsen af sit udkast til en lov om fuldbyrdelse af straf m.v. taget udgangspunkt i det lovudkast, der er udfærdiget af den arbejdsgruppe, rådet nedsatte i 1985 med henblik på at forberede rådets arbejde på dette område. Der henvises i den forbindelse til betænkning nr. 1181/1989 om en lov om fuldbyrdelse af straf m.v., bd. III, s. 643 ff., der indeholder arbejdsgruppens endelige udkast til en lov om fuldbyrdelse af straf m.v. Der henvises endvidere til samme betænkning, bd. III, s. 749 ff., der indeholder arbejdsgruppens endelige udkast til lov om ændring af forskellige lovbestemmelser i forbindelse med gennemførelsen af en særlig lov om fuldbyrdelse af straf m.v. De pågældende lovudkast er optaget som bilag 1 og 2 til nærværende betænkning.

Rådet har udskilt nogle spørgsmål til særskilt behandling. Der henvises herom til kapitel 3 om fuldbyrdelse af fængselsstraf i Kriminalforsorgens pensioner og i institutioner m.v. uden for Kriminalforsorgen, kapitel 4 om prøveløsladelse af livstidsdømte og kapitel 5 om klageregler m.v. Om spørgsmålet vedrørende aktindsigt i sager om straffuldbyrdelse henvises til Straffelovrådets udtalelse af december 1996, der er optaget som bilag 3 til nærværende betænkning.

Som det fremgår, kan rådet i meget vidt omfang tilslutte sig de synspunkter, der ligger til grund for arbejdsgruppens lovudkast. Om aktindsigt i sager om straffuldbyrdelse bemærkes dog, at dette spørgsmål ikke har været genstand for særskilt overvejelse i arbejdsgruppens betænkning.

Rådets udkast til en lov om fuldbyrdelse af straf m.v. indeholder i et vist omfang afvigelser eller tilføjelser i forhold til arbejdsgruppens lovudkast. Rådet har endvidere foretaget visse redaktionelle ændringer i arbejdsgruppens lovudkast. Der henvises herom til de enkelte bestemmelser i rådets lovudkast.

Straffelovrådet stillede i betænkning nr. 1099/1987 om strafferammer og prøveløsladelse forslag om, at hæftestraffen afskaffes, og at fængselsstraffens faste minimum nedsættes til 7 dage, jf. betænkningen s. 49-62. Endvidere blev det som almindelig regel foreslået at ændre hæfterammerne til fængsel indtil 4 måneder med henblik på i videre omfang at tilpasse strafmaksimum til udmålingspraksis i sager om hæftestraf. Med forslaget om hæftestraffens afskaffelse tilsigtedes imidlertid ingen reduktion af udmålingsniveauet. Rådet forudsatte således, at domstolene som almindelig retningslinie ville udmåle fængsel med samme antal dage som hidtil hæfte.

I arbejdsgruppens lovudkast er det i overensstemmelse med kommissoriet forudsat, at hæftestraffen afskaffes. Arbejdsgruppen kan i øvrigt tilslutte sig rådets anbefaling om at afskaffe hæftestraffen, jf. betænkningen, bd I, s. 47-48.

Rådet har på ny overvejet spørgsmålet om hæftestraffens afskaffelse, jf. denne betænknings kapitel 2 om hæftestraffen. Som det fremgår heraf, har rådet ikke fundet anledning til at ændre sin opfattelse, således som den er kommet til udtryk i betænkning nr. 1099/1987 om strafferammer og prøveløsladelse. Rådet stiller derfor samtidig med forslaget til en lov om fuldbyrdelse af straf m.v. forslag om ændring af straffeloven med henblik på afskaffelse af hæftestraffen.

Om den nærmere gennemførelse af dette forslag, herunder overgangsbestemmelser og omsætningsregler, henvises til betænkning nr. 1099/1987 s. 49-62 og s. 282 ff.

Rådets udkast til en lov om fuldbyrdelse af straf m.v. nødvendiggør i lighed med arbejdsgruppens lovudkast en række ændringer i bl.a. straffeloven og retsplejeloven. Herom henvises til rådets udkast til lov om ændring af forskellige lovbestemmelser i forbindelse med gennemførelse af en lov om fuldbyrdelse af straf m.v., der er omtalt i betænkningens kapitel 7.

Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser

Til afsnit I

Indledende bestemmelser

Kapitel 1

Lovens område og den centrale myndighed

Lovens område

Til § 1

I lovudkastets § 1 afgrænses anvendelsesområdet for straffuldbyrdelsesloven. *Arbejdsgruppen* foreslår, at loven skal omfatte fuldbyrdelse af fængselsstraffe, bødestraffe, betingede domme og forvaring.

Lovudkastets § 1 rejser dels spørgsmålet om lovens afgrænsning over for straffeloven og retsplejeloven, dels spørgsmålet om, hvilke straffe loven skal omfatte.

Straffelovrådet behandler nedenfor i afsnit 1 forholdet til straffeloven og i afsnit 2 forholdet til retsplejeloven. I afsnit 3 redegøres for rådets overvejelser om, hvilke straffe der skal omfattes af straffuldbyrdelssloven.

1. Afgrænsningen over for straffeloven

1.1. Arbejdsgruppens overvejelser

Om forholdet til straffeloven fremgår det af betænkningen, bd. III, s. 678, at lovudkastet er udarbejdet under den forudsætning, at bestemmelser om strafarterne og betingelserne for deres anvendelse og bestemmelser om betingelserne for prøveløsladelse og om reaktioner ved overtrædelse af vilkår, fastsat i forbindelse med prøveløsladelse eller betinget dom, fortsat skal findes i straffeloven.

Arbejdsgruppens lovudkast er på dette punkt i overensstemmelse med kommissoriet for arbejdsgruppen. Heraf fremgår det, at Straffelovrådet ikke forinden nedsættelsen af arbejdsgruppen i enkeltheder havde drøftet, hvorledes grænsen burde drages mellem straffeloven og straffuldbyrdelsesloven. Rådet fandt imidlertid, at bestemmelser om strafarterne og de almindelige betingelser for disses anvendelse ved domstolene fortsat burde findes i straffeloven.

Rådet fremhævede endvidere, at reglerne om betingelserne for prøveløsladelse og om retsvirkninger af overtrædelse af vilkår for prøveløsladelse, betinget dom m.v. også i fremtiden burde findes i straffeloven, og at disse spørgsmål derfor ikke skulle drøftes i arbejdsgruppen. Der henvises til betænkningen, bd. I, s. 15-16.

1.2. Straffelovrådets overvejelser

Straffelovrådet har under sin gennemgang af arbejdsgruppens lovudkast på ny overvejet, hvorledes grænsen bør drages mellem straffeloven og straffuldbyrdelsesloven. Rådet har i den forbindelse taget udgangspunkt i, at lovens formål er at regulere selve fuldbyrdelsen af straf. Rådet er opmærksomt på, at der selv med dette udgangspunkt kan rejses afgrænsningsspørgsmål, der ikke kan besvares entydigt.

Det kan f.eks. gøres gældende, at reglerne i straffelovens § 86 om afkortning i den idømte straf af anholdelse, varetægtsfængsling og indlæggelse til mentalundersøgelse med fordel kan indarbejdes i kapitel 6 om beregning af straffetiden i rådets udkast til straffuldbyrdelsesloven.

Heroverfor kan det anføres, at § 86 har en sådan sammenhæng med straffastsættelsen, at det forekommer mest hensigtsmæssigt at bibeholde paragraffen i straffeloven.

Der tænkes i den forbindelse bl.a. på bestemmelsen i § 86, stk. 1, 3. pkt., hvorefter dommen skal indeholde oplysning om varigheden af frihedsberøvelser og indlæggelser, der medfører afkortning. Der kan endvidere peges på bestemmelsen i § 86, stk. 1, 4. pkt., hvorefter retten undtagelsesvis kan bestemme, at hele straffen skal anses for udstået, selv om den idømte straf er længere end den tid, hvor den dømte har været frihedsberøvet eller indlagt. Desuden kan nævnes bestemmelsen i § 86, stk. 1, sidste pkt., om idømmelse af bødestraf efter forudgående anholdelse, varetægtsfængsling eller indlæggelse til mentalundersøgelse.

Også bestemmelsen i § 86, stk. 2, om afkortning ved kombinationsdomme og bestemmelsen i § 86, stk. 4, om afkortning i straffen efter anholdelse, varetægtsfængsling eller indlæggelse til mentalundersøgelse i udlandet kan fremhæves i denne forbindelse, jf. betænkningen, bd. I, s. 69.

Som et andet eksempel kan peges på reglerne i straffelovens §§ 97 og 97 a om forældelse af adgangen til straffuldbyrdelse m.v. og § 97 b om bortfald af strafferetlige retsfølger efter den dømtes død. Det kan anføres, at disse regler har en sådan sammenhæng med de øvrige spørgsmål om straffuldbyrdelsen, at de bør overføres til straffuldbyrdelsesloven.

Heroverfor kan det anføres, at straffuldbyrdelsesloven alene skal regulere fuldbyrdelsen af straf, der overhovedet kan fuldbyrdes, og at spørgsmålet om, hvornår fuldbyrdelsen af en idømt straf er afskåret, f.eks. på grund af forældelse, fortsat bør reguleres i straffeloven i sammenhæng med de øvrige bestemmelser i lovens kapitel 11 om ophør af den strafbare handlings retsfølger.

1.3. Straffelovrådets konklusion

Straffelovrådet er efter en samlet vurdering nået til den konklusion, at der ikke er grundlag for at ændre den grænsedragning, arbejdsgruppen har gennemført på baggrund af rådets kommissorium. Rådet lægger i den forbindelse vægt på, at sigtet med straffuldbyrdelsesloven er at regulere selve straffuldbyrdelsen, herunder de indgreb der kan gennemføres over for den indsatte som led heri. Om straffen overhovedet kan fuldbyrdes, er derimod et spørgsmål, der naturligt reguleres i straffeloven og retsplejeloven.

Rådet må derfor fortsat finde det mest hensigtsmæssigt, at bestemmelserne om strafarterne og betingelserne for deres anvendelse, herunder fastsættelse af bødeforvandlingsstraf, og bestemmelserne om betingelserne for prøveløsladelse og om reaktioner ved overtrædelse af vilkår, fastsat i forbindelse med prøveløsladelse eller betinget dom, findes i straffeloven.

Rådet er også af den opfattelse, at de ovennævnte regler om strafafkortning, forældelse af adgangen til straffuldbyrdelse og bortfald af strafferetlige retsfølger efter den dømtes død bør bibeholdes i straffeloven.

2. Afgrænsningen over for retsplejeloven

2.1. Arbejdsgruppens overvejelser

Også i forhold til retsplejeloven kan der rejses forskellige afgrænsningsspørgsmål. Det skyldes, at reglerne om straffuldbyrdelsens iværksættelse, jf. kapitel 3 i arbejdsgruppens og kapitel 4 i rådets lovudkast, har nøje sammenhæng med reglerne i retsplejelovens afsnit 7 om fuldbyrdelse af domme i straffesager.

Efter retsplejelovens § 997, stk. 1, drager politimesteren omsorg for straffedommes fuldbyrdelse. Det gælder såvel i henseende til straf som i henseende til dommens øvrige bestemmelser, herunder erstatning til den skadelidte, for så vidt denne begærer det. Politimesteren står herved under statsadvokatens tilsyn.

Til stk. 1 føjes i § 997, stk. 4, en bemyndigelsesbestemmelse, hvorefter justitsmini steren fastsætter regler om, fra hvilket tidspunkt efter dommens afsigelse udståelsen af frihedsstraf regnes for påbegyndt i de tilfælde, hvor domfældte efter domsafsigelsen har været undergivet varetægtsfængsling. Sådanne regler er bl.a. udstedt ved cirkulære nr. 150 af 29. juni 1973 med senere ændringer om beregning af frihedsstraf m.v.

Det fremgår endvidere af retsplejelovens § 999, stk. 1, at en straffedom ikke kan fuldbyrdes, før dommen er endelig. En dom er endelig, når den ordinære ankefrist er udløbet, uden at anke forinden er iværksat, eller når anke er frafaldet af begge parter. I tidsrummet fra afsigelsen af straffedommen og til straffuldbyrdelsens iværksættelse

kan frihedsberøvelse alene ske under de i retsplejelovens § 769 nævnte betingelser om varetægtsfængsling. Det indebærer, at de almindelige betingelser for varetægtsfængsling i retsplejelovens § 762 skal være opfyldt.

Også uden for retsplejelovens afsnit 7 findes bestemmelser, der har betydning for straffuldbyrdelsen. Efter retsplejelovens § 777 er der således mulighed for, at en arrestant med rettens godkendelse kan anbringes i en fuldbyrdelsesinstitution, hvis anklagemyndigheden og fuldbyrdelsesinstitutionen samtykker, og arrestanten selv er enig heri. Hvis helbredsmæssige hensyn eller hensynet til andres sikkerhed gør det påkrævet, kan sådan anbringelse ske uden arrestantens samtykke. Retsplejelovens § 777 gælder såvel ved varetægtsfængsling under straffesagens behandling som ved varetægtsfængsling efter dom.

Arbejdsgruppen lægger afgørende vægt på, at reglerne om straffuldbyrdelsens iværksættelse over for varetægtsfængslede fastholdes i retsplejeloven, således at det af denne klart fremgår, hvornår en frihedsberøvet person skal behandles efter reglerne om henholdsvis varetægtsfængsling og straffuldbyrdelse. Arbejdsgruppen peger i den forbindelse på sammenhængen mellem straffuldbyrdelsens iværksættelse og virkningen af korrekt og rettidigt iværksat anke, jf. retsplejelovens § 999, stk. 1.

Arbejdsgruppen finder imidlertid, at retsplejelovens regler om straffuldbyrdelsens iværksættelse bør præciseres. Det bør efter arbejdsgruppens opfattelse fremhæves, at den dømte skal overgå fra varetægt til fuldbyrdelse, så snart det kan konstateres, at der foreligger en endelig dom.

Arbejdsgruppen foreslår derfor, at der som stk. 2 i retsplejelovens § 999 indsættes en bestemmelse, hvorefter straffedommen i de tilfælde, hvor domfældte er varetægtsfængslet efter dommen, skal fuldbyrdes, så snart det kan konstateres, at dommen er endelig. Der henvises til § 2, nr. 3, i arbejdsgruppens udkast til lov om ændring af forskellige lovbestemmelser i forbindelse med gennemførelsen af en særlig lov om fuldbyrdelse af straf m.v.

Reglerne om, hvornår straffuldbyrdelsen anses for påbegyndt, bør efter arbejdsgruppens opfattelse overføres til straffuldbyrdelsesloven. Der henvises herom til kapitel 5 i arbejdsgruppens lovudkast. Arbejdsgruppen har i den forbindelse overvejet, om straffuldbyrdelsesloven bør indeholde regler om afgørelse af uenighed vedrørende straffetidsberegningen. Efter de gældende regler afgøres sådanne tvister ifølge retsplejelovens § 998 af den ret, der har afsagt dom i sagen i første instans, og efter retsplejelovens § 91, stk. 2, 2. pkt., træffes afgørelsen under medvirken af domsmænd.

Arbejdsgruppen finder, at tvister, der skal afgøres på grundlag af en fortolkning af straffedommen, fortsat bør træffes efter retsplejelovens § 998. Arbejdsgruppen finder derfor ikke grundlag for at foreslå denne del af retsplejelovens bestemmelse overført til straffuldbyrdelsesloven.

Derimod finder arbejdsgruppen det naturligt, at regler om afgørelsen af uenighed om straffetidsberegningen i øvrigt - dvs. uden karakter af en domsfortolkning - overføres til straffuldbyrdelsesloven. Det skyldes, at sådanne afgørelser kan træffes uden den genoptagelse af straffesagen, som reelt er indeholdt i retsplejelovens 998, jf. § 91, stk. 2, 2. pkt. Der henvises til betænkningen, bd. I, s. 70, og til § 2, nr. 2, i arbejdsgruppens udkast til lov om ændring af forskellige lovbestemmelser i forbindelse med gennemførelsen af en særlig lov om fuldbyrdelse af straf m.v. Ved denne bestemmelse foreslås retsplejelovens § 998, stk. 1, ændret, således at uenighed om Kriminalforsorgens beregning af straffetiden afgøres efter straffuldbyrdelsesloven, jf. § 107, nr. 1, i arbejdsgruppens lovudkast.

Endelig giver arbejdsgruppen udtryk for, at retsplejelovens § 777, hvorefter en varetægtsarrestant i visse tilfælde kan anbringes i en fuldbyrdelsesinstitution, ikke i praksis er blevet anvendt i det omfang, som det var tiltænkt. Navnlig for en person, der varetægtsfængsles eller forbliver varetægtsfængslet efter dom i første instans, kan det være ønskeligt at blive overført til fuldbyrdelsesinstitutionen under ankesagens behandling.

Det bør derfor efter arbejdsgruppens opfattelse overvejes at fastslå enten i et cirkulære til Kriminalforsorgens varetægtsinstitutioner eller eventuelt udtrykkeligt i retsplejelovens § 777, at den varetægtsfængslede skal gøres opmærksom på bestemmelsen i forbindelse med domsafsigelsen i første instans, ligesom det i øvrigt bør overvejes at smidiggøre fremgangsmåden ved anvendelsen af bestemmelsen. Der henvises til betænkningen, bd. I, s. 57.

2.2. Straffelovrådets overvejelser

Straffelovrådet har også for retsplejelovens vedkommende taget udgangspunkt i, at straffuldbyrdelseslovens formål er at regulere selve straffuldbyrdelsen, herunder de indgreb, der kan gennemføres over for den indsatte som led heri, jf. afsnit 1.3. ovenfor.

Det forekommer på den baggrund mest naturligt, at spørgsmålet om, hvorvidt en idømt straf overhovedet kan fuldbyrdes, reguleres uden for straffuldbyrdelsesloven, således at straffuldbyrdelsesloven først finder anvendelse fra det tidspunkt, hvor straffuldbyrdelsen iværksættes. Rådet stiller i den forbindelse forslag om, at det i kapitel 4 om straffuldbyrdelsens iværksættelse i rådets lovudkast præciseres, hvornår straffuldbyrdelsen iværksættes, og den dømte derfor er omfattet af straffuldbyrdelsesloven, herunder reglerne vedrørende indsattes rettigheder. Der henvises til bemærkningerne til §§ 8-9 i rådets lovudkast.

Rådet lægger i lighed med arbejdsgruppen vægt på, at retsplejelovens § 997, stk. 1, om politimesterens fuldbyrdelsesordre har nøje sammenhæng med retsplejelovens § 999 om fuldbyrdelsesfrist og udskydelse af fuldbyrdelsen af straffedommen på grund af rettidig anke. Rådet er derfor enigt i, at retsplejelovens § 997, stk. 1, og § 999 bibeholdes i retsplejeloven.

Rådet kan også tiltræde, at retsplejelovens § 997, stk. 4, om straffetidens beregning i tilfælde, hvor den dømte er varetægtsfængslet efter dom, ophæves som led i en samlet regulering af straffetidens beregning i straffuldbyrdelsesloven, jf. kapitel 6 i rådets lovudkast. Det samme gælder arbejdsgruppens forslag om ændring af retsplejelovens § 998, stk. 1, således at uenighed om Kriminalforsorgens beregning af straffetiden i stedet afgøres efter straffuldbyrdelsesloven, jf. § 112, nr. 1, i rådets lovudkast.

Rådet er endvidere enigt i, at der ikke er grundlag for at overføre den øvrige del af retsplejelovens § 998 til straffuldbyrdelsesloven. Rådet lægger i den forbindelse vægt på, at denne del af bestemmelsen omfatter spørgsmål, der naturligt afgøres i tilknytning til straffedommen. Foruden uenighed om straffedommens fortolkning finder denne bestemmelse f.eks. også anvendelse på tvist om fordelingen af sagsomkostninger. Opstår der tvivl om, hvorvidt der er indtrådt forældelse af adgangen til straffuldbyrdelse i henhold til straffelovens § 97 eller § 97 a, vil afgørelsen af dette spørgsmål ligeledes kunne efterprøves i medfør af retsplejelovens § 998.

Rådet foreslår derfor kun en mindre præcisering af arbejdsgruppens lovudkast, således at der ikke kan rejses tvivl om, at det alene er den del af retsplejelovens § 998, stk. 1, der vedrører uenighed om Kriminalforsorgens beregning af straffetiden, der overføres til straffuldbyrdelsesloven. Herom henvises til § 2, nr. 4, i rådets udkast til lov om ændring af forskellige lovbestemmelser i forbindelse med gennemførelsen af en lov om fuldbyrdelse af straf m.v.

Rådet kan desuden tiltræde, at der stilles forslag om ændring af retsplejelovens § 999 med henblik på at sikre, at dømte, der er varetægtsfængslet efter dom, overgår fra varetægt til fuldbyrdelse, så snart det kan konstateres, at dommen er endelig.

Rådet er enigt med arbejdsgruppen i, at der kan være behov for at skærpe opmærksomheden om retsplejelovens § 777 i de tilfælde, hvor den dømte varetægtsfængsles eller forbliver varetægtsfængslet under ankesagens behandling, ligesom der kan være anledning til at overveje at smidiggøre fremgangsmåden ved anvendelsen af bestemmelsen. Rådet finder, at eventuelle initiativer på dette område mest hensigtsmæssigt gennemføres i form af et cirkulære til Kriminalforsorgens varetægtsinstitutioner.

I tilslutning til §§ 10 og 12 i arbejdsgruppens lovudkast om udsættelse med straffuldbyrdelsen på grund af en ansøgning om udsættelse eller benådning stiller arbejdsgruppen forslag om ophævelse af retsplejelovens § 1001. Der henvises i den forbindelse til § 2, nr. 1, i arbejdsgruppens udkast til lov om ændring af forskellige lovbestemmelser i forbindelse med gennemførelsen af en særlig lov om fuldbyrdelse af straf m.v.

Efter retsplejelovens § 1001, stk. 1, skal straffuldbyrdelsen udsættes, såfremt den, der er idømt frihedstraf, bliver alvorligt syg. Endvidere bestemmes det i § 1001, stk. 2, at justitsministeren kan tillade, at straffuldbyrdelsen udsættes, når en umiddelbar udståelse af straffen ville medføre uforholdsmæssige, uden for straffens øjemed liggende følger for den pågældendes velfærd eller væsentlige ulemper for det offentlige.

Som det fremgår af bemærkningerne til § 10 i rådets lovudkast, afviger straffuldbyrdelsesloven herved i et vist omfang fra retsplejelovens regler. Afvigelsen har imidlertid ingen praktisk betydning. Rådet er på den baggrund enigt i, at retsplejelovens § 1001, stk. 1 og 2, ophæves som led i en samlet regulering af udsættelse med

straffuldbyrdelsen i straffuldbyrdelseslovens kapitel 4.

Efter retsplejelovens § 1001, stk. 3, 1. pkt., 1. led, skal straffuldbyrdelsen udsættes, når den ret, der har afsagt dommen, finder grund til at indstille den domfældte til hel eller delvis benådning. Det samme gælder, når ansøgning herom indgives af den domfældte, for så vidt en ansøgning ikke allerede tidligere er afslået, jf. § 1001, stk. 3, 1. pkt., 2. led.

Disse bestemmelser skal sammenholdes med retsplejelovens § 1000, hvorefter retten eller de lægdommere, der har medvirket ved sagens behandling, kan indstille til justitsministeren, at domfældte benådes. Justitsministeren kan i den forbindelse fastsætte nærmere regler om fremgangsmåden ved udøvelsen af lægdommernes adgang til at afgive indstilling om benådning. Om en påbegyndt fuldbyrdelse af straffen skal standses på grund af ansøgning om benådning, afgøres ifølge § 1001, stk. 3, 2. pkt., af justitsministeren.

Som det fremgår af bemærkningerne til § 12 i rådets lovudkast, afviger straffuldbyrdelsesloven også her på nogle mindre væsentlige punkter fra retsplejelovens regler. Det bemærkes i den forbindelse, at retsplejelovens § 1000 og § 1001, stk. 3, om rettens og lægdommernes adgang til at indstille den domfældte til benådning oprindeligt blev indført med dødsstraffen for øje, og at dødsstraffen blev endeligt afskaffet ved lov nr. 1097 af 22. december 1993 om ændring af lov om tillæg til borgerlig straffelov angående forræderi og anden landsskadelig virksomhed og lov om straf for krigsforbrydelser.

Retsplejelovens bestemmelser har på dette punkt ikke længere nogen selvstændig praktisk betydning, og rådet er derfor enigt i, at § 1001, stk. 3, ophæves som led i en samlet regulering af udsættelse med straffuldbyrdelsen i kapitel 5 i rådets udkast til straffuldbyrdelsesloven.

Rådet foreslår samtidig, at retsplejelovens § 1000 ophæves.

2.3. Straffelovrådets konklusion

Det er rådets konklusion, at der i forbindelse med gennemførelsen af straffuldbyrdelsesloven bør stilles forslag om ophævelse af retsplejelovens § 997, stk. 4, § 1000 og § 1001.

Endvidere bør der i overensstemmelse med arbejdsgruppens anbefaling stilles forslag om ændring af retsplejelovens § 998, stk. 1, og § 999.

Rådet foreslår desuden, at reglen om bøder i retsplejelovens § 1003 overføres til straffuldbyrdelsesloven som led i en samlet regulering af fuldbyrdelsen af bødestraffe i lovudkastets afsnit III. Den pågældende bestemmelse blev indsat i retsplejeloven ved § 2, nr. 27, i lov nr. 369 af 18. maj 1994 om ændring af straffeloven og retsplejeloven (Rejsedommerordning, forkyndelse, udeblivelsesdomme i straffesager samt lønindeholdelse for bøder, sagsomkostninger og konfiskerede beløb m.v.) og indeholder en bemyndigelse for justitsministeren til at fastsætte bestemmelser om, at politimesterens afgørelse om henstand med eller afdragsvis betaling af bøder, sagsomkostninger og konfiskation ikke kan indbringes for højere administrativ myndighed.

For så vidt angår konfiskation, tvangsbøder og sagsomkostninger, foreslås § 1003 ophævet og videreført ved en henvisning i retsplejelovens § 997, stk. 2, om konfiskation, § 997, stk. 3, om tvangsbøder og § 1013, stk. 3, om sagsomkostninger til § 90, stk. 4, om afskæring af klageadgangen i visse bødesager i rådets lovudkast. Der henvises herom til afsnit 3.2.1. nedenfor og til bemærkningerne til § 90, stk. 4, i rådets lovudkast samt til § 2, nr. 1, 2 og 6, i rådets udkast til lov om ændring af forskellige lovbestemmelser i forbindelse med gennemførelsen af en lov om fuldbyrdelse af straf m.v.

Da formålet med straffuldbyrdelsesloven er at regulere selve fuldbyrdelsen af straf og forvaring, finder rådet i øvrigt, at straffuldbyrdelsesloven ikke bør omfatte reglerne i retsplejelovens § 997, stk. 2, om inddrivelse af erstatning og andre ydelser, f.eks. konfiskation, der ved dommen er pålagt den skyldige.

Af samme grund kan rådet heller ikke anbefale, at der i straffuldbyrdelsesloven optages bestemmelser om tvangsbøder og tvangsmidler mod vidner m.v., jf. retsplejelovens § 997, stk. 3, om tvangsbøder, § 1002 om beslaglæggelse af gods for omkostninger og erstatning efter domsafsigelsen og § 1006 om betingelserne for fuldbyrdelse af kendelser, hvorved retten har pålagt vidner eller andre straf. Sidstnævnte bestemmelse sigter til reglerne om tvangsmidler mod vidner, jf. retsplejelovens § 178, om rettergangspoliti, jf. retsplejelovens § 151, og om processtraffe, jf. retsplejelovens §§ 324-329 og § 1015. Der henvises endvidere til afsnit 3 nedenfor, hvor rådet

redegør nærmere for sine synspunkter vedrørende de straffe, der skal omfattes af straffuldbyrdelsesloven.

3. Straffuldbyrdelseslovens anvendelsesområde

Som nævnt ovenfor har *arbejdsgruppen* i § 1 i sit lovudkast stillet forslag om, at straffuldbyrdelsesloven skal omfatte fuldbyrdelsen af fængselsstraffe, bødestraffe, betingede domme og forvaring. Ved sine overvejelser om udformningen af § 1 har arbejdsgruppen sondret mellem frihedsberøvende retsfølger og ikke frihedsberøvende retsfølger, jf. betænkningen, bd. I, s. 36-39.

Med de frihedsberøvende retsfølger tænkes på fængsel og hæfte, herunder som forvandlingsstraf for bøde, forvaring, jf. straffelovens § 70, og afgørelse om anbringelse i hospital for sindslidende, i institution for personer med vidtgående psykiske handicap eller under tilsyn med mulighed for administrativ anbringelse eller i egnet hjem eller institution til særlig pleje eller forsorg, jf. straffelovens §§ 68 og 69.

Med de ikke frihedsberøvende retsfølger sigtes til bødestraf, betingede domme, herunder samfundstjeneste, og andre retsfølger af ikke frihedsberøvende karakter, herunder de ikke frihedsberøvende retsfølger efter straffelovens §§ 68 og 69, konfiskation og rettighedstab samt tiltalefrafald i medfør af retsplejelovens §§ 723-723 a.

3.1. Frihedsberøvende retsfølger, jf. § 1, nr. 1 og 5, i rådets lovudkast

I overensstemmelse med kommissoriet tager *arbejdsgruppen* udgangspunkt i, at de hensyn, der taler for at gennemføre en lov om straffuldbyrdelse, helt overvejende vedrører frihedsberøvelse. Det er derfor umiddelbart klart, at straffuldbyrdelsesloven skal indeholde regler om gennemførelsen af frihedsberøvelse, der er idømt som strafferetlig retsfølge. Det er derimod ikke åbenbart, at straffuldbyrdelsesloven skal omfatte al frihedsberøvelse, der kan idømmes som strafferetlig retsfølge.

Efter arbejdsgruppens opfattelse skal frihedsberøvelse i form af fængsel og hæfte, herunder frihedsstraf, der som forvandlingsstraf træder i stedet for bøde, naturligt omfattes af straffuldbyrdelsesloven.

Straffelovrådet er enigt i dette synspunkt. Det bemærkes i den forbindelse, at rådet ikke har fundet, at det ligger inden for kommissoriet om en straffuldbyrdelsslov at tage spørgsmålet om brugen af bødeforvandlingsstraf op, jf. herved bemærkningerne til § 93 i rådets lovudkast.

At arbejdsgruppens lovudkast ikke omfatter hæfte skyldes, at lovudkastet ifølge kommissoriet skal udformes under den forudsætning, at Straffelovrådet stiller forslag om ophævelse af hæftestraffen og om nedsættelse af fængselsstraffens almindelige minimum. Om Straffelovrådets overvejelser vedrørende dette spørgsmål henvises til betænkningens kapitel 2.

Straffelovrådet er enigt i, at straffuldbyrdelsesloven bør omfatte frihedsberøvelse i form af forvaring. Rådet lægger i den forbindelse vægt på, at fuldbyrdelse af forvaring normalt sker i en af Kriminalforsorgens institutioner (Anstalten ved Herstedvester) og i væsentlig grad efter samme regler, som gælder for strafafsonere.

Det er endvidere Straffelovrådets opfattelse, at der ikke i straffuldbyrdelsesloven bør optages bestemmelser om frihedsberøvelse, der i henhold til straffelovens §§ 68 og 69 skal gennemføres i det almindelige hospitalsvæsen. Rådet lægger i den forbindelse vægt på, at frihedsberøvelse af psykisk afvigende personer fortsat bør ske med udgangspunkt i de regler, der gælder for behandlingen af andre patienter i det almindelige hospitalsvæsen.

Straffelovrådet kan på den baggrund tiltræde, at straffuldbyrdelsesloven, for så vidt angår frihedsberøvende retsfølger, skal omfatte fængselsstraffe og forvaring, jf. § 1, nr. 1 og 5, i rådets lovudkast. Det indebærer, at straffuldbyrdelsesloven ikke finder anvendelse på varetægtsfængsling og anden frihedsberøvelse før endelig dom, jf. herved afsnit 2 ovenfor om afgrænsningen af straffuldbyrdelseslovens regler om straffuldbyrdelsens iværksættelse over for retsplejelovens regler om fuldbyrdelse af straf fedomme.

Rådet har overvejet, om der som led i straffuldbyrdelsesloven bør fastsættes regler med henblik på tilfælde, hvor en person er taget i forvaring i medfør af retsplejelovens regler. Der sigtes bl.a. til tilfælde, hvor retten i medfør af retsplejelovens § 178, stk. 1, nr. 5, har truffet bestemmelse om, at et vidne skal tages i forvaring ved politiets foranstaltning.

Der er i rådet enighed om, at straffuldbyrdelseslovens regler om fuldbyrdelse af fængselsstraffe og forvaring, jf. § 1, nr. 1 og 5, i rådets lovudkast ikke umiddelbart kan finde anvendelse på fuldbyrdelse af forvaring i medfør af f.eks. retsplejelovens § 178, stk. 1, nr. 5. Det skyldes, at forvaring efter retsplejelovens § 178, stk. 1, nr. 5, ikke er straf eller forvaring i straffuldbyrdelseslovens forstand.

Det er endvidere rådets konklusion, at der ikke i forbindelse med kommissoriet om en straffuldbyrdelseslov bør tages stilling til, i hvilket omfang der som led i gennemførelsen af straffuldbyrdelsesloven kan antages at være behov for at gennemføre ændringer i retsplejeloven med henblik på regulering af retsstillingen for personer, der hensidder i forvaring i medfør af retsplejelovens regler. Baggrunden for rådets opfattelse er, at der i disse tilfælde ikke er tale om strafferetlig forfølgning, men om et retsmiddel, der har til formål at gennemtvinge en oplysningspligt. Videre overvejelser om dette spørgsmål må derfor ske i anden sammenhæng.

3.2. Ikke frihedsberøvende retsfølger

3.2.1. Bødestraf, jf. § 1, nr. 2, i rådets lovudkast

Straffelovrådet er enigt i, at straffuldbyrdelsesloven bør indeholde en samlet regulering af fuldbyrdelsen af bødestraffe, jf. § 1, nr. 2, i arbejdsgruppens og rådets lovudkast. Det bemærkes, at der med udtrykket "bødestraffe" både sigtes til bøder, der idømmes som straf i medfør af straffelovens regler, og bøder, der idømmes som straf i medfør af anden lovgivning, f.eks. reglerne i retsplejelovens §§ 324-329 om processtraffe.

Straffuldbyrdelsesloven bør derimod ikke omfatte tvangsbøder, jf. f.eks. retsplejelovens § 997, stk. 3. Det skyldes, at tvangsbøden ikke er en strafferetlig retsfølge, men et særligt retsmiddel, der har til formål at gennemtvinge en handle- eller undladelsespligt, jf. herved betænkningen, bd. III, s. 678.

Om afskæring af klageadgangen i visse sager om inddrivelse af tvangsbøder, henvises til retsplejelovens § 997, stk. 3, som affattet ved § 2, nr. 2, i rådets udkast til lov om ændring af forskellige lovbestemmelser i forbindelse med gennemførelsen af en lov om fuldbyrdelse af straf m.v. Endvidere henvises til ikrafttrædelseslovens § 17, der indeholder særlige regler om afsoning af tvangsbøder.

Optagelsen af regler på dette område rejser imidlertid visse afgrænsningsspørgsmål. Det skyldes, at der ved § 1, nr. 1, i lov nr. 369 af 18. maj 1994 om ændring af straffeloven og retsplejeloven (Rejsedommerordning, forkyndelse, udeblivelsesdomme i straffesager samt lønindeholdelse for bøder, sagsomkostninger og konfiskerede beløb m.v.) blev tilvejebragt hjemmel til at foretage indeholdelse i løn m.v. for bøder, sagsomkostninger og konfiskerede beløb. Formålet hermed var at styrke inddrivelsen af disse offentlige tilgodehavender og at begrænse afsoningen af ubetalte bøder.

Adgangen til at foretage indeholdelse i løn m.v. er fastsat i straffelovens § 52 om inddrivelse af bøder. At denne bestemmelse også omfatter sagsomkostninger og konfiskerede beløb, skyldes inddrivelsesmæsssige hensyn, jf. Folketingstidende 1993/94, Tillæg A, sp. 8038-8042. For Straffelovrådet har det derfor været et særligt spørgsmål, hvorledes de ændrede regler i straffelovens § 52 om indeholdelse af løn m.v. for bøder, sagsomkostninger og konfiskerede beløb mest hensigtsmæssigt indarbejdes i udkastet til straffuldbyrdelsesloven.

Det kan hævdes at være mest konsekvent at opsplitte straffelovens § 52, således at den del af bestemmelsen, der angår bøder, optages i straffuldbyrdelsesloven, og den del, der angår sagsomkostninger og konfiskerede beløb, henføres til retsplejeloven.

Om bødestraffe rummer arbejdsgruppens lovudkast således allerede en særskilt regulering i afsnit III. Endvidere bestemmer retsplejelovens § 1013, stk. 3, at inddrivelse af sagsomkostninger i straffesager sker efter de almindelige regler om inddrivelse af borgerlige krav. Desuden er der som led i ændringen af straffelovens § 52 gennemført en ændring af retsplejelovens § 1013, stk. 3, således at denne bestemmelse, for så vidt angår inddrivelse af sagsomkostninger, tillige henviser til reglerne om lønindeholdelse m.v. i straffelovens § 52, jf. § 2, nr. 28, i lov nr. 369 af 18. maj 1994. Dertil kommer, at tvangsinddrivelse af beløb, der er konfiskeret ved straffedomme, i medfør af retsplejelovens § 997, stk. 2, sker i den borgerlige retsplejes former.

Straffelovrådet er opmærksomt på de inddrivelsesmæssige hensyn, der ligger bag udformningen af den nugældende ordning i straffelovens § 52. Rådet har på den baggrund overvejet, om reglerne om lønindeholdelse og udpantning for bøder, sagsomkostninger og konfiskerede beløb i straffelovens § 52, stk. 4-7, som helhed bør overføres til

straffuldbyrdelsesloven.

Som nævnt ovenfor tager rådet ved afgrænsningen af straffuldbyrdelseslovens anven delsesområde udgangspunkt i, at lovens formål er at regulere fuldbyrdelsen af straf og forvaring. Det forekommer på den baggrund mindre naturligt ud fra inddrivelsesmæssige hensyn at udvide lovens anvendelsesområde, for så vidt angår bødestraffe, til også at omfatte sagsomkostninger og konfiskerede beløb i straffesager, der forfølges af det offentlige.

En anden mulighed er at samle reglerne om lønindeholdelse og udpantning for bøder, sagsomkostninger og konfiskerede beløb i retsplejeloven. For denne løsning kan tale, at retsplejeloven allerede indeholder regler om inddrivelse af konfiskerede beløb og sagsomkostninger, jf. § 997, stk. 2, og § 1013, stk. 3.

Imod en sådan fremgangsmåde kan anføres, at formålet med straffuldbyrdelsesloven bl.a. er i videst muligt omfang at samle reglerne om fuldbyrdelse af bødestraffe i en lov.

Straffelovrådet har efter en samlet vurdering fundet det rigtigst, at der med henblik på straffuldbyrdelsesloven sker en opsplitning af straffelovens § 52, således at den del af bestemmelsen, der angår bøder, optages i straffuldbyrdelsesloven, og den del, der angår sagsomkostninger og konfiskerede beløb, henføres til retsplejeloven. Der henvises herom nærmere til bemærkningerne til afsnit III og kapitel 16 om fuldbyrdelse af bødestraffe i rådets lovudkast og til retsplejelovens § 997, stk. 2, og § 1013, stk. 3, som affattet ved § 2, nr. 1 og 6, i rådets udkast til lov om ændring af forskellige lovbestemmelser i forbindelse med gennemførelsen af en lov om fuldbyrdelse af straf m.v.

3.2.2. Betingede domme, herunder med vilkår om samfundstjeneste, jf. § 1, nr. 3 og 4, i rådets lovudkast

Det er i *arbejdsgruppens* kommissorium anført, at arbejdsgruppen bør overveje, i hvilket omfang der er behov for at medtage bestemmelser om kriminalforsorg i frihed. Kriminalforsorg i frihed omfatter bl.a. tilsyn med personer, der er idømt betingede domme.

Det er arbejdsgruppens vurdering, at der er behov for en mere samlet regulering af Kriminalforsorgens tilsynsvirksomhed. Denne regulering bør efter arbejdsgruppens opfattelse ske i forbindelse med udarbejdelsen af straffuldbyrdelsesloven. Herefter, og da betingede domme udgør en væsentlig del af det strafferetlige sanktionssystem, finder arbejdsgruppen, at der i loven bør være et afsnit om fuldbyrdelse af betingede domme.

Arbejdsgruppen finder endvidere, at straffuldbyrdelsesloven bør indeholde et særligt afsnit om fuldbyrdelsen af dom til samfundstjeneste, såfremt samfundstjeneste udskilles fra betingede domme og gøres til en selvstændig sanktionsform.

Straffelovrådet kan tiltræde disse synspunkter.

Ved lov nr. 6 af 3. januar 1992 om ændring af straffeloven og retsplejeloven blev der fastsat regler i straffelovens kapitel 8 om idømmelse af samfundstjeneste som vilkår i en betinget dom. De nye regler trådte i kraft den 1. april 1992. Rådet finder det på den baggrund rigtigst, at der i § 1 som nr. 4, i rådets lovudkast indføjes en bestemmelse, hvorved det udtrykkeligt fastslås, at også betingede domme med vilkår om samfundstjeneste omfattes af lovens anvendelsesområde. Om fuldbyrdelse af betingede domme med vilkår om samfundstjeneste henvises i øvrigt til kapitel 18 med tilhørende bemærkninger i rådets lovudkast.

3.2.3. Andre retsfølger

Som det fremgår af betænkningen, bd. I, s. 35-36 og s. 38, er det også indgået i *arbejdsgruppens* overvejelser om afgrænsningen af straffuldbyrdelsesloven, at der med hjemmel i straffelovens kapitel 9 kan idømmes en række andre ikke frihedsberøvende retsfølger, herunder navnlig efter straffelovens §§ 68 og 69.

Straffelovrådet er enigt med arbejdsgruppen i, at det ikke vil være hensigtsmæssigt at medtage regler om de pågældende retsfølger i straffuldbyrdelsesloven. Rådet lægger i den forbindelse vægt på, at gennemførelsen af en væsentlig del af disse retsfølger forestås af det almindelige hospitalsvæsen og de øvrige sociale myndigheder alene eller i samarbejde med Kriminalforsorgen.

Rådet er i lighed med arbejdsgruppen opmærksomt på, at der kan være behov for en nærmere regulering af den tilsynsvirksomhed, der udøves af Kriminalforsorgen over for sådanne dømte på fri fod. Når de pågældende retsfølger ikke er medtaget i straffuldbyrdelsesloven, er dette derfor alene udtryk for, at den ønskede regulering ikke bør ske i denne lov.

Som en strafferetlig retsfølge af stor praktisk betydning peger *arbejdsgruppen* på retsplejelovens §§ 723-723 a om tiltalefrafald. Sådanne afgørelser vil ofte være betinget af tilsyn, der for gruppen af 15-17 årige normalt varetages af de almindelige sociale myndigheder efter bistandslovens regler. Selv om der for så vidt kan være behov for en nærmere regulering af tilsyn i forbindelse med tiltalefrafald, vil det efter arbejdsgruppens opfattelse ikke være hensigtsmæssigt at lade en sådan regulering ske i straffuldbyrdelsesloven.

Straffelovrådet er enigt i dette synspunkt. Som påpeget af arbejdsgruppen vil en sådan regulering i væsentligt omfang vedrøre de almindelige sociale myndigheder. Det synes endvidere rigtigst som udgangspunkt at afgrænse straffuldbyrdelsesloven til strafferetlige retsfølger, der er fastsat ved dom.

3.3. Straffelovrådets konklusion

Straffelovrådet kan tiltræde, at straffuldbyrdelseslovens anvendelsesområde afgrænses til fuldbyrdelse af frihedsberøvelse, idømt som fængselsstraf, og frihedsberøvelse i form af forvaring. Udtrykket "fængselsstraf" omfatter i den forbindelse tillige de straffe, der efter gældende ret idømmes som hæftestraf. Det skyldes, at Straffelovrådet samtidig med straffuldbyrdelsesloven foreslår hæftestraffen ophævet.

Straffelovrådet kan endvidere tiltræde, at der i straffuldbyrdelsesloven optages bestemmelser om fuldbyrdelse af bødestraf og bødeforvandlingsstraf samt om fuldbyrdelsen af betingede domme. Straffelovrådet foreslår dog af lovtekniske grunde, at der i lovudkastets § 1 indføjes en bestemmelse om samfundstjeneste.

Det bemærkes, at straffuldbyrdelsesloven umiddelbart alene omfatter danske afgørelser. Om fuldbyrdelse af udenlandske straffedomme gælder lov nr. 323 af 4. juni 1986 om international fuldbyrdelse af straf m.v., som ændret ved lov nr. 291 af 24. april 1996 om ændring af lov om udlevering af lovovertrædere, lov om international fuldbyrdelse af straf m.v., lov om samarbejde med Finland, Island, Norge og Sverige angående fuldbyrdelse af straf m.v. og retsplejeloven (International strafferet). Endvidere henvises til lov nr. 214 af 31. maj 1963 om samarbejde med Finland, Island, Norge og Sverige angående fuldbyrdelse af straf m.v., som ændret ved lov nr. 291 af 24. april 1996.

Desuden kan nævnes lov nr. 1099 af 21. december 1994 om strafforfølgning ved det internationale tribunal til pådømmelse af krigsforbrydelser i det tidligere Jugoslavien. Efter denne lovs § 4 kan justitsministeren bestemme, at straf m.v., der er pålagt af tribunalet, kan fuldbyrdes i Danmark. Fuldbyrdelsen skal i videst muligt omfang ske efter danske regler og må ikke medføre en skærpelse af den domfældtes strafferetlige situation, jf. § 4, stk. 2.

Det bemærkes i øvrigt, at der i medfør af 1994-lovens § 5 er udstedt bekendtgørelse nr. 832 af 30. oktober 1995 om strafforfølgning ved det internationale tribunal til pådømmelse af folkedrab og andre alvorlige overtrædelser af international humanitær ret begået i Rwanda m.v. Bekendtgørelsen indebærer bl.a., at lovens regler om fuldbyrdelse af straf m.v. finder tilsvarende anvendelse på afgørelser, der er truffet af Rwanda-tribunalet.

Er der efter de nævnte regler truffet beslutning om fuldbyrdelse af en udenlandsk afgørelse om straf, sker fuldbyrdelsen imidlertid også med udgangspunkt i straffuldbyrdelsesloven.

Endelig omfattes bøder, som pålægges virksomheder i henhold til fællesskabsretten for overtrædelse af konkurrencereglerne, ikke af straffuldbyrdelsesloven, idet sådanne bøder inddrives efter reglerne i den civile retspleje.

Den centrale myndighed

Til § 2

I § 2 i *arbejdsgruppens* lovudkast fastsættes, at Justitsministeriet, Direktoratet for Kriminalforsorgen, varetager den centrale ledelse og administration af fuldbyrdelsen af de i § 1 nævnte straffe m.v.

Straffelovrådet finder i lighed med arbejdsgruppen, at det til vejledning for de dømte bør fremgå af

straffuldbyrdelsesloven, hvilken myndighed der varetager den centrale ledelse og administration af fuldbyrdelsen af straf m.v., jf. herved § 2 i rådets lovudkast.

Rådet kan endvidere tiltræde, at det af loven eller bestemmelser, udfærdiget i medfør af loven, klart bør fremgå, hvilke myndigheder der har kompetence til at træffe de afgørelser, der omhandles i loven.

Rådet har i de fleste af lovudkastets bestemmelser i lighed med arbejdsgruppen fundet det tilstrækkeligt at henlægge kompetencen til "institutionen", således at den nærmere placering af kompetencen fastlægges enten i de administrative bestemmelser, der skal udfærdiges af justitsministeren i medfør af loven eller internt af de enkelte institutioner.

Visse af lovudkastets bestemmelser vedrører dog afgørelser af så indgribende karakter, at det findes rigtigst i lovteksten udtrykkeligt at henlægge kompetencen til institutionens leder eller den, der bemyndiges dertil. Der henvises i den forbindelse bl.a. til rådets lovudkast, § 55, stk. 4, om tilbageholdelse af breve, § 60, stk. 5 og 6, om tilbageholdelse af effekter og breve m.v. i den indsattes besiddelse og til § 63, stk. 1, om udelukkelse fra fællesskab med andre indsatte, § 66, stk. 1, om anbringelse i sikringscelle og tvangsfiksering samt § 67 om ikendelse af disciplinærstraf.

Kapitel 2

Almindelige bestemmelser om fuldbyrdelse af straf

Til §§ 3 og 4

Kapitel 2 i *arbejdsgruppens* lovudkast indeholder nogle grundlæggende bestemmelser om fuldbyrdelse af fængselsstraf.

Bl.a. fastsættes det i lovudkastets § 3, at fuldbyrdelse af en fængselsstraf skal ske med fornøden hensyntagen til såvel frihedsberøvelsens gennemførelse som til behovet for at hjælpe eller påvirke den indsatte til at leve en kriminalitetsfri tilværelse.

Endvidere bestemmes det i § 4, stk. 1, at en indsat under fuldbyrdelsen af fængselsstraf ikke må pålægges andre begrænsninger i sin tilværelse end sådanne, der er fastsat ved lov eller er en følge af selve frihedsberøvelsen.

Efter § 4, stk. 2, skal en indsat efterkomme de anvisninger, som gives af institutionens personale i forbindelse med varetagelsen af institutionens opgaver.

Udgangspunktet efter § 4 i arbejdsgruppens lovudkast er, at indsatte har adgang til at udøve deres borgerlige rettigheder i det omfang, frihedsberøvelsen ikke i sig selv afskærer dem herfra, jf. herved betænkningen, bd. I, s. 107. Dette udgangspunkt er efter arbejdsgruppens opfattelse i nøje overensstemmelse med det forhold, at en frihedsberøvelse alene tilsigter at indebære et indgreb i lokalfriheden for den enkelte dømte. Det er endvidere på linie med den herskende opfattelse, hvorefter gennemførelsen af en frihedsberøvelse skal ske på en måde, der også tilgodeser humane og medmenneskelige hensyn.

Straffelovrådet er enigt i arbejdsgruppens overvejelser på dette punkt. Rådet har derfor også ved udformningen af sit lovudkast taget udgangspunkt i, at der under straffuldbyrdelsen bør sigtes mod at give de indsatte grundlag for at opretholde en tilværelse, der i videst muligt omfang muliggør deltagelse i det almindelige samfundsliv.

Rådet finder dog i lighed med arbejdsgruppen anledning til at betone, at gennemførelsen af en frihedsstraf ikke er mulig uden begrænsninger i den indsattes almindelige rettigheder. Rådet har på den baggrund ligeledes set det som en hovedopgave ved udformningen af straffuldbyrdelsesloven at afgrænse de tilfælde, hvor der kan gøres indgreb i de almindelige rettigheder.

Som anført af arbejdsgruppen, vil hensynet til Kriminalforsorgens sikkerhedsmæssige- og ordensmæssige virksomhed særlig ofte være hensyn, der kan og må begrunde en fravigelse af det nævnte udgangspunkt. Disse væsentlige hensyn skal således tilgodeses.

Arbejdsgruppen finder, at dette bedst sker ved konkrete bestemmelser herom og ikke ved en generel bestemmelse svarende til § 19, stk. 3, i Justitsministeriets bekendtgørelse nr. 423 af 21. juni 1973 med senere ændringer om

fuldbyrdelse af frihedsstraf (fuldbyrdelsesbekendtgørelsen). Efter bekendtgørelsens § 19, stk. 3, skal de indsatte overholde de bestemmelser, som institutionens leder har fastsat af ordens- og sikkerhedshensyn.

Rådet kan tiltræde arbejdsgruppens synspunkter, herunder at fravigelser af det anførte udgangspunkt i almindelighed skal kunne begrundes i konkrete ordens- og sikkerhedsmæssige hensyn. Med udtrykket "ordens- og sikkerhedsmæssige hensyn" i rådets lovudkast tilsigtes ingen indholdsmæssig afvigelse i forhold til arbejdsgruppens lovudkast, jf. betænkningen, bd. I, s. 106. Det indebærer, at der ved afgrænsningen af de tilfælde, hvor der med hjemmel i lovudkastets bestemmelser kan gøres indgreb ud fra "sikkerhedsmæssige hensyn", skal tages udgangspunkt i, at formålet med Kriminalforsorgens sikkerhedsmæssige virksomhed er at fastholde frihedsberøvelsen ved at forebygge og forhindre, at de indsatte undviger.

Ved fortolkningen af udtrykket "sikkerhedsmæssige hensyn" skal det endvidere tages i betragtning, at Kriminalforsorgens sikkerhedsmæssige virksomhed også sigter på at forebygge kriminalitet ved at modvirke, at indsatte begår kriminalitet under afsoningen. Der sigtes hermed bl.a. til trusler eller vold mod personale eller medindsatte, fængselsoptøjer, handel med eller indsmugling af narkotika og lignende i forbindelse med besøg eller udgang. Der kan derfor efter omstændighederne f.eks. gøres indgreb i retten til brevveksling eller gennemføres undersøgelse af den indsattes person og opholdsrum efter reglerne i §§ 55 og 60 i rådets lovudkast for at modvirke kriminalitet.

Om rækkevidden af udtrykket "ordensmæssige hensyn" henvises til betænkningen, bd. I, s. 106. Som det fremgår heraf, lader ordensbegrebet sig ikke afgrænse på en entydig måde. Med udtrykket "orden" sigtes dog med sikkerhed til foranstaltninger mod brand, tingsødelæggelse, støj og sundhedsfarlige forhold samt arbejdsskader og lignende miljøfarlige forhold.

Endvidere omfatter dette udtryk bl.a. foranstaltninger til opretholdelse af et fysisk og psykisk godt miljø og trivsel i vid forstand, såvel mellem de indsatte indbyrdes som i forhold til personalet.

Som påpeget af arbejdsgruppen, påvirkes Kriminalforsorgens ordensmæssige opgaver i særlig grad af, at de indsatte er tvangsmæssigt anbragt. Det skal endvidere tages i betragtning, at en relativ høj procentdel af de indsatte har betydelige adfærds- og tilpasningsproblemer som følge af, at de er tungt belastede såvel socialt og kriminelt som med hensyn til misbrug af alkohol og narkotika m.v.

Det må antages, at de almindelige bestemmelser om fuldbyrdelse af fængselsstraf i § 3 og § 4, stk. 1, i arbejdsgruppens lovudkast også finder anvendelse på fuldbyrdelsen af andre former for straf, f.eks. betingede domme med vilkår om tilsyn.

Straffelovrådet foreslår derfor, at de pågældende bestemmelser udvides til at omfatte fuldbyrdelsen af enhver form for straf.

Det indebærer, at § 3 i arbejdsgruppens lovudkast ændres, således at fuldbyrdelse af en straf skal ske med fornøden hensyntagen til såvel straffens gennemførelse som til behovet for at hjælpe eller påvirke den dømte til at leve en kriminalitetsfri tilværelse.

Endvidere ændres § 4, stk. 1, således at der under fuldbyrdelsen af straf ikke må pålægges en person andre begrænsninger i tilværelsen end sådanne, der er fastsat ved lov eller er en følge af selve straffen.

Samtidig foreslås § 4, stk. 2, indsat som § 32 i kapitel 8 i rådets lovudkast om indsattes rettigheder og pligter under selve opholdet i afsoningsinstitutionen. Det skyldes, at denne bestemmelse særligt tager sigte på fuldbyrdelse af fængselsstraf.

Endelig foreslår rådet, at afsnit II om fængselsstraffe indsættes som overskrift sammen med et nyt kapitel 3 i rådets lovudkast, der omhandler almindelige bestemmelser for fuldbyrdelse af fængselsstraffe, dvs. § 5 i rådets lovudkast om afgrænsning af de institutioner, som benyttes til fuldbyrdelse af fængselsstraf, og § 7 i samme lovudkast om pligten til at rådgive personer, der er idømt fængselsstraf.

I den forbindelse foreslås § 5, stk. 2, i arbejdsgruppens lovudkast om erstatning til indsatte for følger af ulykkestilfælde udskilt til en særskilt bestemmelse i § 6 i rådets lovudkast. Der tilsigtes ikke herved nogen indholdsmæssig ændring af disse bestemmelser i arbejdsgruppens lovudkast, jf. betænkningen, bd. III, s. 681 og 682.

Ordene "fuldbyrdelse af straf" i §§ 3 og 4 i rådets lovudkast omfatter i første række fuldbyrdelse af fængselsstraffe, jf. lovudkastets § 1, nr. 1, herunder den del af fuldbyrdelsen, der sker på vilkår om tilsyn og eventuelle særvilkår i forbindelse med strafafbrydelse, prøveløsladelse og betinget benådning, samt fuldbyrdelse i Kriminalforsorgens pensioner og i institutioner m.v. uden for Kriminalforsorgen, jf. §§ 76, 78 og 81- 88 i rådets lovudkast.

§§ 3 og 4 omfatter endvidere fuldbyrdelse af betingede domme, herunder med vilkår om samfundstjeneste, jf. § 1, nr. 3 og 4, og afsnit IV, kapitel 17 og 18, i rådets lovudkast.

§§ 3 og 4 finder desuden anvendelse på bødestraffe, jf. § 1, nr. 2, i rådets lovudkast.

For så vidt angår bødestraffe, skal bestemmelserne dog sammenholdes med de særlige regler om fuldbyrdelse af bødestraffe i kapitel 16 i afsnit III i rådets lovudkast, herunder bestemmelsen om henstand med og afdragsvis betaling af en bøde i § 90, stk. 2. Efter § 91 i arbejdsgruppens lovudkast fuldbyrdes forvandlingsstraffen for en bøde, der ikke betales eller eftergives, efter reglerne i lovudkastets afsnit II.

Da §§ 3 og 4 således også finder anvendelse på fuldbyrdelse af forvandlingsstraf, foreslår rådet, at den til § 91 svarende bestemmelse i rådets lovudkast udvides tilsvarende, således at fuldbyrdelsen i disse tilfælde sker efter reglerne i lovens kapitel 2 om almindelige bestemmelser for straffuldbyrdelse og afsnit II om fuldbyrdelse af fængselsstraffe, jf. herved § 93 i rådets lovudkast.

§§ 3 og 4 omfatter ikke umiddelbart fuldbyrdelse af forvaring, jf. § 1, nr. 5, i rådets lovudkast. Det skyldes, at der i disse tilfælde ikke er tale om fuldbyrdelse af en straf.

Efter § 101, stk. 1, i arbejdsgruppens lovudkast fuldbyrdes forvaring imidlertid efter reglerne i lovudkastets afsnit II om fuldbyrdelse af fængselsstraffe med den undtagelse, at forvaring normalt fuldbyrdes i Anstalten ved Herstedvester. Da §§ 3 og 4 herefter også finder anvendelse på fuldbyrdelse af forvaring, foreslår rådet, at den til § 101, stk. 1, svarende bestemmelse i rådets lovudkast (§ 105, stk. 1) ændres tilsvarende, således at fuldbyrdelsen af forvaring sker efter reglerne i lovens kapitel 2 om almindelige bestemmelser for straffuldbyrdelse og afsnit II om fuldbyrdelse af fængselsstraffe.

Til afsnit II

Fængselsstraffe

Kapitel 3

Almindelige bestemmelser

Om baggrunden for indsættelsen af afsnit II, Fængselsstraffe, og Kapitel 3, Almindelige bestemmelser, som overskrift til lovudkastets §§ 5-7, henvises til rådets bemærkninger ovenfor til §§ 3 og 4.

Til §§ 5 og 6

§ 5, stk. 1, i *arbejdsgruppens* lovudkast bemyndiger til at fastsætte regler om indretningen af institutioner under Kriminalforsorgen til fuldbyrdelse af fængselsstraf og om sådanne institutioners opdeling i åbne og lukkede institutioner.

Endvidere rummer stk. 2 i samme bestemmelse en bemyndigelse til at fastsætte regler om erstatning til indsatte i Kriminalforsorgens institutioner for følger af ulykkestilfælde m.v.

Straffelovrådet foreslår, at § 5, stk. 1 og 2, udskilles til særskilte bestemmelser i henholdsvis § 5 og § 6 i rådets lovudkast. Baggrunden for rådets forslag er at tydeliggøre, at de pågældende bemyndigelsesbestemmelser angår forskellige emner.

Som det fremgår af bemærkningerne til arbejdsgruppens lovudkast, jf. betænkningen, bd. III, s. 681, træder § 5 i arbejdsgruppens lovudkast i stedet for straffelovens § 45 om forsikring mod følger af ulykkestilfælde.

Rådet bemærker i den forbindelse, at den i betænkningen nævnte anordning nr. 514 af 11. oktober 1978 om

erstatning til indsatte i kriminalforsorgens institutioner for følger af ulykkestilfælde m.v. er ophævet. I stedet henvises til anordning nr. 137 af 24. marts 1993. Også efter 1993-anordningen yder staten erstatning med udgangspunkt i reglerne i lov om forsikring mod følger af arbejdsskade.

I lighed med arbejdsgruppen tilsigter Straffelovrådet ikke nogen indholdsmæssig ændring af de regler, der er fastsat ved den nævnte anordning. Rådet forudsætter derfor også, at der i forbindelse med de administrative regler, der skal fastsættes i medfør af § 6 i rådets lovudkast, sker en videreførelse af bestemmelsen i § 11, stk. 3, 2. pkt., i loven om ikrafttræden af borgerlig straffelov m.m. Efter denne bestemmelse, der foreslås ophævet som led i gennemførelsen af straffuldbyrdelsesloven, kan statens udgifter ved forsikringen ikke fordres godtgjort af domfældte eller hans bo. Der henvises herved til § 3, nr. 1, i rådets udkast til lov om ændring af forskellige lovbestemmelser i forbindelse med gennemførelsen af en lov om fuldbyrdelse af straf m.v.

Til § 7

Efter § 6, stk. 1, i *arbejdsgruppens* lovudkast har en person, der er idømt fængselsstraf, også før straffuldbyrdelsens iværksættelse ret til at få nærmere rådgivning hos Kriminalforsorgen om sine arbejdsmæssige, uddannelsesmæssige, sociale og personlige forhold i forbindelse med fuldbyrdelsen.

Til denne bestemmelse føjes i stk. 2 en bemyndigelse til at fastsætte nærmere regler om gennemførelsen af den i stk. 1 nævnte rådgivning.

Den foreslåede bestemmelse indebærer, at Kriminalforsorgen har pligt til at yde den nævnte rådgivning, der bl.a. vil kunne omfatte en nærmere vejledning om mulighederne for udsættelse af straffuldbyrdelsen, uddannelsesmæssige muligheder under straffuldbyrdelsen og formidling af kontakt til det almindelige sociale system med hensyn til forsorgsmæssig støtte til den dømtes familie under straffuldbyrdelsen, jf. betænkningen, bd. III, s. 682.

Straffelovrådet kan med en enkelt redaktionel ændring tiltræde arbejdsgruppens forslag, jf. herved § 7 i rådets lovudkast.

Kapitel 4

Straffuldbyrdelsens iværksættelse

Til §§ 8 og 9

Kapitel 3 i *arbejdsgruppens* lovudkast fastsætter regler om straffuldbyrdelsens iværksættelse.

Bl.a. bestemmes det i § 7, at fuldbyrdelsen af en fængelsstraf skal påbegyndes snarest muligt.

Endvidere er det i § 8 fastsat, at fuldbyrdelsen af fængselsstraffen anses for påbegyndt den dag, dommen er afsagt, når den dømte er varetægtsfængslet efter endelig dom.

Hertil føjes i § 9, stk. 3, en bestemmelse, hvorefter fuldbyrdelsen af fængselsstraffen i de tilfælde, hvor den dømte er på fri fod, anses for påbegyndt, når den dømte modtages eller anholdes med henblik på straffuldbyrdelsens iværksættelse.

Som det fremgår af betænkningen, bd. I, s. 55-57, og af afsnit 2 i bemærkningerne til § 1 i rådets lovudkast, skal reglerne om straffuldbyrdelsens iværksættelse sammenholdes med retsplejelovens bestemmelser om fuldbyrdelse af domme i straffesager. Efter retsplejelovens § 997, stk. 1, drager politimesteren omsorg for fuldbyrdelsen. En straffedom kan imidlertid ikke fuldbyrdes, før fristen for anke efter lovens almindelige regel er udløbet, eller ankeafkald er meddelt, jf. retsplejelovens § 999, stk. 1. I tiden fra afsigelsen af straffedommen og indtil straffedommen er endelig, kan frihedsberøvelse derfor alene ske, når betingelserne for varetægtsfængsling efter dom er opfyldt, jf. retsplejelovens § 769 og § 762.

I overensstemmelse med retsplejelovens regler er det i § 2, 1. pkt., i Justitsministeriets bekendtgørelse nr. 423 af 21. juni 1973 med senere ændringer om fuldbyrdelse af frihedsstraf fastsat, at udståelse af frihedsstraf først kan iværksættes, når fuldbyrdelsesordre foreligger.

Der sondres herefter mellem reglerne om straffuldbyrdelsens iværksættelse, jf. cirkulære nr. 92 af 18. maj 1994 om iværksættelse af frihedsstraf eller forvaring m.v. med senere ændringer, og reglerne om beregningen af straffetiden, jf. cirkulære nr. 150 af 29. juni 1973 med senere ændringer om beregningen af frihedsstraf m.v.

Ved reglerne om *straffuldbyrdelsens iværksættelse* fastsættes det tidspunkt, hvor den domfældte omfattes af reglerne om straffuldbyrdelse. Det har navnlig betydning for personer, der er varetægtsfængslet efter dom, idet bl.a. beskæftigelses- og uddannelsesmulighederne er bedre under straffuldbyrdelse i fængsel end under varetægtsfængsling i arresthus.

Ved reglerne om *straffetidsberegningen* fastsættes det tidspunkt, hvor straffuldbyrdelsen anses for påbegyndt. Det har bl.a. betydning for fastlæggelsen af tidspunktet for løsladelse efter udståelse af hele straffen og tidspunktet for eventuel prøveløsladelse efter udståelse af 2/3 af straffen, jf. § 14 i arbejdsgruppens lovudkast.

For personer, der er på fri fod, iværksættes straffuldbyrdelsen i vedkommende arresthus eller anstalt, når domfældte giver møde eller afleveres af politet, jf. § 25, stk. 1, i cirkulæret om iværksættelse af frihedsstraf eller forvaring m.v. For domfældte, der er varetægtsfængslet efter dommen, iværksættes straffuldbyrdelsen ved meddelelse til den domfældte om, at straffuldbyrdelsen nu påbegyndes, jf. cirkulærets § 27, stk. 2, 1. pkt., og § 28, stk. 2, 1. pkt.

Udgangspunktet for beregningen af frihedsstraffen er det tidspunkt, hvor fuldbyrdelsen af straffen anses for påbegyndt, jf. § 5, stk. 1, jf. § 4 i cirkulæret om beregningen af frihedsstraf m.v.

Om personer, der er på fri fod, gælder ifølge cirkulærets § 4, stk. 1, at fuldbyrdelsen af frihedsstraf anses for påbegyndt den dag, den domfældte giver møde eller anholdes med henblik på straffuldbyrdelsens iværksættelse.

Om domfældte, der er varetægtsfængslet efter dom, gælder ifølge cirkulærets § 4, stk. 2, at fuldbyrdelsen anses for påbegyndt den dag, da endelig dom er afsagt. Som anført i betænkningen, bd. I, s. 56, indebærer § 4, stk. 2, at straffuldbyrdelsen også regnes fra domsafsigelsen i de tilfælde, hvor en iværksat anke ikke gennemføres til dom.

Træffer retten beslutning om fængsling (anholdelse) i sagen på et tidspunkt, hvor den domfældte er på fri fod, anses fuldbyrdelsen for påbegyndt den dag, fængslingen (anholdelsen) blev iværksat.

Straffelovrådet finder på baggrund af de gældende bestemmelser på området, at der i kapitel 3 i arbejdsgruppens lovudkast er behov for at præcisere det tidspunkt, hvor straffuldbyrdelsen iværksættes, og den dømte således omfattes af straffuldbyrdelsesloven, herunder reglerne vedrørende indsattes rettigheder.

I § 8 i rådets lovudkast foreslås derfor som stk. 1 indsat en bestemmelse, hvorefter fuldbyrdelsen af en fængselsstraf skal iværksættes snarest muligt. Det forudsættes, at dømte på fri fod som hidtil skal have en rimelig tilsigelsesfrist, så de kan indrette sig på strafafsoningen.

Som stk. 2 foreslås en bestemmelse, hvorefter straffuldbyrdelsen, for så vidt angår dømte på fri fod, iværksættes, når den dømte modtages i en institution under Kriminalforsorgen.

Om dømte, der er varetægtsfængslet efter dommen eller allerede udstår frihedsstraf, foreslås som stk. 3 en bestemmelse, hvorefter fuldbyrdelsen iværksættes, når Kriminalforsorgen giver meddelelse til den pågældende herom.

Rådet foreslår desuden, at § 8 og § 9, stk. 3, i arbejdsgruppens lovudkast udgår af kapitel 3 om straffuldbyrdelsens iværksættelse i samme lovudkast og i stedet indsættes som stk. 2 og 3 i § 14 i kapitel 6 i rådets lovudkast om beregning af straffetiden. Som det fremgår af bemærkningerne ovenfor, har disse bestemmelser sammenhæng med reglerne om beregning af straffetiden, og rådet finder det derfor rigtigst, at de pågældende bestemmelser indarbejdes i § 14 om beregningen af straffetiden.

De foreslåede ændringer er alene af redaktionel karakter. De nye bestemmelser i § 8 svarer således til bestemmelserne i § 25, stk. 1, § 27, stk. 2, 1. pkt., og § 28, stk. 2, 1. pkt., i cirkulæret om iværksættelse af frihedsstraf eller forvaring m.v. Rådet kan endvidere tiltræde forslagene i § 9, stk. 1-2, i arbejdsgruppens lovudkast, jf. herved § 9 i rådets lovudkast, og de synspunkter, som arbejdsgruppen har givet udtryk for i tilslutning til §§ 7-9 i sit lovudkast, jf. betænkningen, bd. III, s. 682-683.

Der henvises i øvrigt til afsnit 2 i bemærkningerne til § 1 i rådets udkast til straffuldbyrdelsesloven og til § 2, nr. 5, i rådets udkast til lov om ændring af forskellige lovbestemmelser i forbindelse med gennemførelsen af en lov om fuldbyrdelse af straf m.v. Endvidere henvises til bemærkningerne til § 14 om beregningen af straffetiden i rådets udkast til straffuldbyrdelsesloven.

Kapitel 5

Udsættelse og benådning

Til § 10

§ 10 i *arbejdsgruppens* lovudkast regulerer spørgsmålet om, hvornår fuldbyrdelsen af en fængselsstraf eller en del af denne kan udsættes.

Bestemmelsen indebærer, at straffuldbyrdelsen kan udsættes helt eller delvis, når hensynet til den dømte, herunder dennes arbejds-, uddannelses-, familie- eller helbredsmæssige forhold, taler afgørende herfor, og hensynet til retshåndhævelsen ikke taler imod udsættelse af straffuldbyrdelsen.

Som det fremgår af arbejdsgruppens bemærkninger til § 10, jf. betænkningen, bd. III, s. 684, og af afsnit 2.2. i bemærkningerne til § 1 i rådets udkast til straffuldbyrdelsesloven, træder § 10 sammen med § 12 i stedet for retsplejelovens § 1001, der foreslås ophævet ved § 2, nr. 1, i arbejdsgruppens udkast til lov om ændring af forskellige lovbestemmelser i forbindelse med gennemførelsen af en lov om fuldbyrdelse af straf m.v.

Efter retsplejelovens § 1001, stk. 1, skal straffuldbyrdelsen udsættes, såfremt den, der er idømt frihedsstraf, bliver alvorligt syg. § 10 i arbejdsgruppens lovudkast afviger herved fra retsplejelovens regel, idet udsættelse med straffuldbyrdelsen efter § 10 forudsætter, at der er meddelt tilladelse hertil efter en konkret vurdering i det enkelte tilfælde. Afvigelsen har imidlertid ingen praktisk betydning, idet alvorlig sygdom i praksis altid fører til, at straffuldbyrdelsen udsættes.

Straffelovrådet kan på den baggrund tiltræde arbejdsgruppens forslag.

Rådet foreslår dog, at ordet "afgørende" udgår i § 10, nr. 1. Med dette tilsigtes ingen indholdsmæssig afvigelse i forhold til arbejdsgruppens lovudkast, idet spørgsmålet om udsættelse af straffuldbyrdelsen også efter rådets lovudkast vil bero på en konkret vurdering af de hensyn, der taler for og imod, at udsættelse tillades, jf. herved betænkningen, bd. III, s. 684.

Det bemærkes endvidere, at der med § 10 i rådets lovudkast ikke tilsigtes nogen indskrænkning i den adgang til at opnå udsættelse med straffuldbyrdelsen og sidenhen benådning, der følger af Justitsministeriets cirkulære nr. 54 af 14. marts 1994 med senere ændringer om udsættelse med afsoning af og benådning for frihedsstraffe på 60 dage og derunder, idømt for spiritus- eller promillekørsel.

Cirkulæret omfatter ifølge § 1 personer, der er idømt frihedsstraf på 60 dage og derunder for spiritus- eller promillekørsel, og som har et udtalt behov for behandling mod misbrug af alkohol og har påbegyndt en sådan behandling. Der kan kun undtagelsesvis gives udsættelse efter cirkulæret i tilfælde, hvor den ubetingede straf også omfatter andre forhold end overtrædelse af færdselsloven.

Domfældte, der er omfattet af § 1, kan ifølge cirkulærets § 2 påregne udsættelse med strafudståelsen i normalt 1 år på betingelse af, at de i udsættelsesperioden ikke begår strafbart forhold samt undergiver sig tilsyn af Kriminalforsorgen og særvilkår om fortsat kontrolleret behandling mod misbrug af alkohol.

Forløber udsættelsesperioden tilfredsstillende, vil en betinget benådning kunne påregnes på vilkår af fortsat straffrit liv i yderligere 1 år samt eventuelt fortsat tilsyn og vil kår om behandling mod misbrug af alkohol i et nærmere angivet tidsrum. Som forudsætning for den betingede benådning skal der betales en bøde, som normalt vil udgøre halvdelen af den bøde, der fastsættes for spiritus- eller promillekørsel.

Overtrædes vilkårene for udsættelsen, vil tilladelsen til udsættelse kunne tilbagekaldes eller - i mindre alvorlige tilfælde - udsættelsesperioden kunne forlænges.

Til § 11

§ 11 i *arbejdsgruppens* lovudkast indeholder en bemyndigelse til administrativt at fastsætte nærmere regler om behandlingen af sager om udsættelse af straffuldbyrdelsen og om den administrative behandling af sager om benådning.

Straffelovrådet kan med en enkelt redaktionel ændring tiltræde arbejdsgruppens forslag, jf. § 11 i rådets udkast til straffuldbyrdelsesloven og betænkningen, bd. III, s. 646 og 684-685. Det bemærkes herved, at den foreslåede bestemmelse svarer til den administrative praksis, der i dag følges på området.

Til § 12

§ 12 i *arbejdsgruppens* lovudkast regulerer spørgsmålet om, hvornår straffuldbyrdelsen skal udsættes på grund af en ansøgning om udsættelse med straffuldbyrdelsen eller om benådning.

Efter § 12, stk. 1, i arbejdsgruppens lovudkast skal straffuldbyrdelsen udsættes, indtil der er truffet afgørelse i sagen, såfremt den dømte rettidigt har ansøgt om udsættelse med straffuldbyrdelsen eller om benådning. Med udtrykket "rettidigt" sigtes til de frister, der nævnes i § 11, 2. pkt., i samme lovudkast.

Har den dømte tidligere fået straffuldbyrdelsen udsat eller fået afslag på en ansøgning om udsættelse eller benådning, skal straffuldbyrdelsen kun udsættes på behandlingen af den nye ansøgning, såfremt denne indeholder nye væsentlige oplysninger, hvis rigtighed så vidt muligt er konstateret, eller der i øvrigt skønnes at være særlig grund til at afvente afgørelsen af den nye ansøgning, jf. § 12, stk. 2, i arbejdsgruppens lovudkast.

Er den dømte varetægtsfængslet efter dom eller ved at afsone en anden straf, har en ansøgning om udsættelse med straffuldbyrdelsen eller om benådning heller ikke opsættende virkning, jf. § 12, stk. 3, i arbejdsgruppens lovudkast.

At ansøgning fra en person, der er varetægtsfængslet efter dom, ikke har opsættende virkning, skyldes ifølge bemærkningerne til arbejdsgruppens lovudkast, at udsættelse med straffuldbyrdelsen forudsætter, at den pågældende løslades fra varetægtsfængslingen, hvilket det alene tilkommer politiet eller retten at træffe afgørelse om efter retsplejelovens regler. En ansøgning om udsættelse med straffuldbyrdelsen eller om benådning kan således godt føre til, at den pågældende løslades, såfremt politiet eller retten træffer afgørelse herom. Arbejdsgruppen forudsætter derfor, at en ansøgning om udsættelse med straffuldbyrdelsen eller om benådning indebærer, at spørgsmålet om løsladelse forelægges for retten, jf. betænkningen, bd. III, s. 685-686.

At ansøgning om udsættelse med straffuldbyrdelsen eller om benådning heller ikke har opsættende virkning, hvis den dømte allerede er ved at afsone en anden straf, skyldes, at flere straffe efter arbejdsgruppens opfattelse som udgangspunkt bør fuldbyrdes i forlængelse af hinanden, jf. betænkningen, bd. III, s. 612-613 og s. 686.

§ 12 i arbejdsgruppens lovudkast afviger herved i et vist omfang fra reglerne i retsplejelovens § 1001, stk. 3, der som nævnt i betænkningen, bd. III, s. 751 og 753, og i afsnit 2 i rådets bemærkninger til lovudkastets § 1 foreslås ophævet og erstattet med § 10 og § 12. Efter § 1001, stk. 3, 1. pkt., 1. led, skal straffuldbyrdelsen således udsættes, når den ret, der har afsagt dommen, finder grund til at indstille den domfældte til hel eller delvis benådning. Det samme gælder, når ansøgning herom indgives af den domfældte, for så vidt en ansøgning ikke allerede tidligere er afslået, jf. § 1001, stk. 3, 1. pkt., 2. led.

Straffelovrådet kan imidlertid tiltræde § 12 i arbejdsgruppens lovudkast. Rådet lægger i den forbindelse vægt på, at bestemmelsen i retsplejelovens § 1001, stk. 3, om rettens adgang til at indstille en domfældt til hel eller delvis benådning oprindeligt blev indført med dødsstraffen for øje, og at dødsstraffen blev endeligt afskaffet ved lov nr. 1097 af 22. december 1993 om ændring af lov om tillæg til borgerlig straffelov angående forræderi og anden landsskadelig virksomhed og lov om straf for krigsforbrydelser. Bestemmelsen har ikke længere nogen praktisk betydning.

Det samme gælder retsplejelovens § 1000, hvorefter retten eller de lægdommere, der har medvirket ved sagens behandling, kan indstille til justitsministeren, at domfældte benådes.

Som det fremgår af afsnit 2 i bemærkningerne til § 1 i rådets lovudkast, foreslår rådet derfor, at såvel retsplejelovens § 1000 som § 1001 ophæves som led i gennemførelsen af en samlet regulering af spørgsmålet om udsættelse og benådning i straffuldbyrdelsesloven.

Rådet er endvidere enigt med arbejdsgruppen i, at flere straffe som udgangspunkt bør afsones i forlængelse af hinanden. Som påpeget af arbejdsgruppen, jf. betænkningen, bd. III, s. 613, skal det herved tages i betragtning, at den dømte vil have mulighed for at få tilladelse til strafafbrydelse, såfremt betingelserne herfor er opfyldt, jf. herved § 76 i rådets lovudkast.

Rådet foreslår på den baggrund, at det i § 12, stk. 1, præciseres, at en ansøgning om udsættelse med straffuldbyrdelsen eller om benådning har opsættende virkning, hvis ansøgeren er på fri fod. Herved bliver stk. 3 i arbejdsgruppens udkast til § 12 overflødiggjort, idet det af § 12, stk. 1, i rådets lovudkast modsætningsvis følger, at straffuldbyrdelsen ikke skal udsættes, når ansøgningen hidrører fra en person, der er varetægtsfængslet efter dom eller i forvejen ved at afsone en anden straf.

Ændringen er af redaktionel karakter. Rådet forudsætter derfor i lighed med arbejdsgruppen, at ansøgning om udsættelse eller benådning fra en person, der er varetægtsfængslet efter dom, behandles som en begæring om løsladelse. Det indebærer, at sagen i disse tilfælde forelægges for politiet eller retten med henblik på, at spørgsmålet om løsladelse afgøres efter retsplejelovens regler.

Rådet foreslår endvidere, at ordene "konstateret" og "skønnes" i § 12, stk. 2, i arbejdsgruppens lovudkast erstattes med ordene "godtgjort" og "er". Ændringerne er af terminologisk karakter.

Til § 13

I § 13 i *arbejdsgruppens* lovudkast fastsættes nærmere regler om vilkår og tilsidesættelse af vilkår for en tilladelse til udsættelse af straffuldbyrdelsen.

Efter § 13, stk. 1, 1. pkt., i arbejdsgruppens lovudkast er det et obligatorisk vilkår for tilladelse til udsættelse af straffuldbyrdelsen, at den dømte ikke begår strafbart forhold. Efter § 13, stk. 1, 2. pkt., kan der endvidere fastsættes andre vilkår, herunder vilkår om tilsyn af Kriminalforsorgen og eksempelvis om behandling mod misbrug af alkohol eller narkotika eller om fortsættelse af en igangværende resocialisering.

Adgangen til at fastsætte vilkår skal ses på baggrund af, at den dømte selv begærer udsættelse af straffuldbyrdelsen og således vælger at underkaste sig de fastsatte vilkår som noget mindre belastende end en umiddelbar udståelse af straffen. Vilkår forudsættes normalt fastsat i tilfælde, hvor der tillades udsættelse med henblik på senere benådning under forudsætning af, at vilkårene overholdes.

I § 13, stk. 2, i arbejdsgruppens lovudkast fastslås det, at en tilladelse kan tilbagekaldes, såfremt den dømte ikke overholder de fastsatte vilkår. Bestemmelsen omfatter ikke umiddelbart tilfælde, hvor den dømte strafforfølges for forhold, begået forud for med delelsen af tilladelsen.

Straffelovrådet kan i det væsentlige tiltræde arbejdsgruppens forslag.

Rådet foreslår dog, at det i § 13, stk. 2, i arbejdsgruppens lovudkast præciseres, at adgangen til at tilbagekalde en tilladelse også omfatter tilfælde, hvor den pågældende på ny dømmes for strafbart forhold, jf. herved § 13, stk. 2, i rådets lovudkast. Der sigtes hermed til kriminalitet, der er begået forud for idømmelsen af den straf, hvormed tilladelse til udsættelse af fuldbyrdelsen er meddelt, eller i perioden mellem idømmelsen af denne straf og tilladelsen til udsættelse af straffuldbyrdelsen.

Den foreslåede bestemmelse indebærer, at en sigtelse eller tiltale for strafbart forhold ikke er tilstrækkelig til at bringe adgangen til tilbagekaldelse af en tilladelse i anvendelse. I udtrykket "dømmes" ligger ikke et krav om, at dommen skal være endelig. Også domme, der kan ankes eller er anket, kan danne grundlag for tilbagekaldelse af en tilladelse.

Det bemærkes i øvrigt, at spørgsmålet, om en tilladelse skal tilbagekaldes i medfør af § 13, stk. 2, afhænger af en konkret vurdering af omstændighederne i hvert enkelt tilfælde. I denne vurdering indgår bl.a. karakteren af vilkårsovertrædelsen og den kriminalitet, den pågældende er dømt for, efter at tilladelsen til udsættelse af straffuldbyrdelsen er meddelt.

Kapitel 6

Beregning af straffetiden

Til § 14

Efter § 14 i *arbejdsgruppens* lovudkast skal Kriminalforsorgen ved straffetidsberegningen fastlægge tidspunktet for løsladelse efter udståelse af hele straffen og tidspunktet for eventuel prøveløsladelse efter udståelse af 2/3 af straffetiden, jf. straffelovens § 38, stk. 1.

Straffelovrådet kan i det væsentlige tiltræde arbejdsgruppens forslag.

Som det fremgår af bemærkningerne til §§ 8-9 i rådets lovudkast, finder rådet dog, at der i arbejdsgruppens lovudkast er behov for at præcisere det tidspunkt, hvor straffuldbyrdelsen iværksættes, og den dømte således omfattes af straffuldbyrdelsesloven, herunder reglerne vedrørende indsattes rettigheder.

Rådet foreslår på denne baggrund, at bestemmelserne i § 8 og § 9, stk. 3, i arbejdsgruppens lovudkast udgår af kapitel 3 om straffuldbyrdelsens iværksættelse og i stedet indsættes som stk. 2 og 3 i § 14 i rådets lovudkast, idet de pågældende bestemmelser har sammenhæng med reglerne om beregning af straffetiden. I § 8 fastsættes det således, at fuldbyrdelsen af fængselsstraffen anses for påbegyndt den dag, dommen er afsagt, når den dømte er varetægtsfængslet efter endelig dom. Endvidere fremgår det af § 9, stk. 3, at fuldbyrdelsen i de tilfælde, hvor den dømte ikke er varetægtsfængslet efter endelig dom, anses for påbegyndt, når den dømte modtages eller anholdes med henblik på straffuldbyrdelsens iværksættelse.

Endvidere foreslås der som nr. 3 i § 14, stk. 1, i rådets lovudkast indsat en bestemmelse, hvorefter Kriminalforsorgen ved beregningen af straffetiden også skal fastlægge tidspunktet for eventuel prøveløsladelse efter udståelse af 12 år af en straf af fængsel på livstid, jf. straffelovens § 41, stk. 1. Om baggrunden for dette forslag, der tager sigte på prøveløsladelse fra straf af fængsel på livstid, henvises til afsnit 5 i denne betænknings kapitel 4 om prøveløsladelse af livstidsdømte. Endvidere henvises til § 1, nr. 3, i rådets udkast til lov om ændring af forskellige lovbestemmelser i forbindelse med gennemførelsen af en lov om fuldbyrdelse af straf m.v.

I øvrigt foreslås det i § 14, stk. 1, nr. 2, i rådets lovudkast præciseret, at denne bestemmelse i modsætning til nr. 3 omhandler prøveløsladelse fra tidsbestemt straf.

Til §§ 15-17

I § 15 i *arbejdsgruppens* lovudkast fastsættes bestemmelser om Kriminalforsorgens forpligtelse til at gøre den dømte bekendt med straffetidsberegningen.

§ 16 i samme lovudkast regulerer spørgsmålet om omberegning af straffetiden, såfremt straffuldbyrdelsen afbrydes, eller forudsætningerne for straffetidsberegningen i øvrigt ændres.

Endelig indeholder § 17 bestemmelser om straffetidsberegningen i tilfælde, hvor flere straffe skal afsones i umiddelbar forlængelse af hinanden.

Straffelovrådet kan med en enkelt redaktionel ændring i § 16 tiltræde arbejdsgruppens forslag, jf. §§ 15-17 i rådets lovudkast og betænkningen, bd. III, s. 647 og 687.

Til § 18

§ 18 i Straffelovrådets lovudkast indeholder regler om beregningen af straffetiden i tilfælde, hvor den dømte har været anholdt, varetægtsfængslet eller indlagt til mentalundersøgelse under behandlingen af den sag, der har ført til straffuldbyrdelsen, eller under behandlingen af andre straffesager.

Endvidere reguleres i et vist omfang spørgsmålet om erstatning efter retsplejelovens kapitel 93 a i anledning af den samme frihedsberøvelse.

Desuden fastsættes regler om beregningen af straffetiden i tilfælde, hvor den indsatte efter § 106, nr. 2 og 3, i rådets lovudkast har ret til erstatning, fordi den pågældende uforskyldt har været anbragt i forhørscelle, strafcelle eller sikringscelle eller uforskyldt været udelukket fra fællesskab.

Til stk. 1 i rådets lovudkast

Fradrag og erstatning for anholdelse og varetægtsfængsling m.v. i den sag, der har ført til straffuldbyrdelsen

§ 18, stk. 1, i arbejdsgruppens lovudkast indeholder en bestemmelse, hvorefter der ved beregningen af straffetiden skal foretages fradrag efter straffelovens § 86, stk. 1, for anholdelse, varetægtsfængsling og indlæggelse til mentalundersøgelse.

1. Reglerne om strafafkortning i straffelovens § 86

Efter straffelovens § 86, stk. 1, skal der, når den dømte har været anholdt, varetægtsfængslet eller indlagt til mentalundersøgelse, afkortes et antal dage svarende til det antal påbegyndte døgn, frihedsberøvelsen eller indlæggelsen har varet, i den idømte frihedsstraf. Frihedsberøvelser, der ikke har varet mindst 24 timer, medfører ikke afkortning. Dommen skal indeholde oplysning om varigheden af frihedsberøvelser og indlæggelser, der medfører afkortning. Retten kan i den forbindelse undtagelsesvis bestemme, at hele straffen skal anses for udstået, selv om den idømte straf er længere end den tid, hvori den dømte har været frihedsberøvet eller indlagt. Hvis anke afvises eller frafaldes, træffes en sådan afgørelse ved beslutning af den overordnede ret. Er bødestraf idømt, skal det i dommen bestemmes, at straffen eller en del af denne skal anses for udstået.

Sigtet med den nuværende affattelse af straffelovens § 86, stk. 1, er, at der skal ske afkortning med frihedsberøvelse af den i bestemmelsen nævnte art og varighed, uanset om frihedsberøvelsen har fundet sted i tiden før eller efter dommen, jf. Folketingstidende 1972/73, Tillæg A, sp. 2805. Det indebærer, at de straffuldbyrdende myndigheder også skal påse, at varetægtsfængsling, der har fundet sted indtil afvisning eller frafald af anke eller indtil straffuldbyrdelsens iværksættelse, skal afkortes i den idømte frihedsstraf. Der henvises herved til § 14, stk. 2, i rådets lovudkast om beregningen af straffetiden i tilfælde, hvor den dømte er varetægtsfængslet efter endelig dom. Der henvises endvidere til rådets bemærkninger til lovudkastets §§ 8-9. Her fremhæves det bl.a., at der med de pågældende bestemmelser sker en videreførelse af de nugældende regler i § 4, stk. 2, i cirkulære nr. 150 af 29. juni 1973 med senere ændringer om beregning af frihedsstraf m.v., hvorefter straffuldbyrdelsen også regnes fra domsafsigelsen i tilfælde, hvor en iværksat anke ikke gennemføres til dom.

Straffelovens § 86, stk. 1, suppleres i stk. 2-5 af forskellige bestemmelser om fradrag i tilfælde af kombinationsdom efter straffelovens § 58, indsættelse til udståelse af frihedsstraf som følge af overtrædelse af vilkår i en betinget dom, benådning eller prøveløsladelse samt anholdelse og varetægtsfængsling m.v. i udlandet.

Som nævnt i betænkningen, bd. I, s. 66, sker afkortning ved betingede domme først ved eventuel fuldbyrdelse af straffen. Til illustration kan i den forbindelse nævnes Vestre Landsrets dom, offentliggjort i Ugeskrift for Retsvæsen 1975 s. 658. Dommen er nærmere omtalt nedenfor.

Ved kombinationsdomme efter straffelovens § 58, stk. 1, sker afkortning efter straffelovens § 86, stk. 2, 1. pkt., som udgangspunkt i den ubetingede del af straffen. Efter § 86, stk. 2, 2. pkt., kan det dog i dommen bestemmes, at afkortning ikke eller kun delvis skal ske i den ubetingede del af straffen. Baggrunden er, at den ubetingede del af en kombinationsdom tidligere højst kunne udgøre 3 måneder. Uden bestemmelsen i § 86, stk. 2, 2. pkt., ville en længere varetægtsfængsling derfor kunne medføre, at den ubetingede straffedel af en kombinationsdom ikke kunne blive effektiv, såfremt afkortning altid skulle ske i den ubetingede del af straffen, jf. herved betænkningen, bd. I, s. 66.

Straffelovens § 58 fik sin nuværende affattelse ved § 1, nr. 4, i lov nr. 6 af 3. januar 1992 om ændring af straffeloven og retsplejeloven som led i gennemførelsen af reglerne om samfundstjeneste. Herefter er grænsen for den ubetingede del af en kombinationsdom hævet til 6 måneder, og det kan på den baggrund gøres gældende, at reglen i § 86, stk. 2, 2. pkt., i nogen grad har mistet sin betydning. Straffelovrådet har imidlertid ikke i forbindelse med kommissoriet om en straffuldbyrdelseslov set det som sin opgave at revidere bestemmelserne i straffelovens § 86. Som det fremgår af afsnit 1.2. i bemærkningerne til § 1 i rådets udkast til straffuldbyrdelsesloven, har rådet alene gennemgået bestemmelsen med henblik på spørgsmålet om afgrænsningen af straffuldbyrdelsesloven over for straffeloven.

Straffelovens § 86, stk. 3, indebærer, at frihedsberøvelse, der er sket i anledning af overtrædelse af vilkår, der er fastsat i betinget dom i medfør af straffelovens § 57, fradrages efter reglerne i § 86, stk. 1 og 2, når der efter straffelovens § 60, stk. 1, nr. 3, træffes bestemmelse om fuldbyrdelse af den betingede dom. Det samme gælder efter § 86, stk. 5, i tilfælde, hvor den dømte indsættes til afsoning af frihedsstraf efter at have været anholdt eller varetægtsfængslet på grund af overtrædelse af vilkår for benådning eller prøveløsladelse.

Endelig kan retten efter straffelovens § 86, stk. 4, træffe bestemmelse om afkortning i den idømte straf med hensyn til anholdelse og varetægtsfængsling m.v., der har fundet sted i udlandet.

Reglerne om afkortning i straffelovens § 86 finder efter ordlyden alene anvendelse på frihedsberøvelse i anledning af forhold, der indgår i den dom, der medfører afsoning. Det er i den forbindelse uden betydning, at den dømte er frifundet for det forhold, der begrundede frihedsberøvelsen. Der henvises herved til Højesterets dom, offentliggjort i Ugeskrift for Retsvæsen 1993 s. 123. I Vestre Landsrets dom, offentliggjort i Ugeskrift for Retsvæsen 1975 s. 658, blev det tilsvarende antaget, at der ved beregningen af straffetiden skulle tages hensyn til varetægtsfængsling med tilknytning til en tidligere betinget dom, der indgik i den dom, der medførte afsoningen. Omvendt blev det i en Vestre Landsrets dom, offentliggjort i Ugeskrift for Retsvæsen 1972 s. 431, fastslået, at tidligere varetægtsfængsling i anledning af forhold, for hvilke der var meddelt tiltalefrafald, og som ikke var genoptaget under den foreliggende sag, ikke kunne afkortes i den nu idømte frihedsstraf.

2. Straffelovrådets overvejelser

Straffelovrådet er enigt med arbejdsgruppen i, at der i straffuldbyrdelseslovens kapitel om beregning af straffetiden, jf. herved kapitel 6 i rådets lovudkast, bør optages en bestemmelse om, at der ved beregningen af straffetiden skal foretages fradrag efter straffelovens § 86, stk. 1, for anholdelse, varetægtsfængsling og indlæggelse til mentalundersøgelse. Rådet kan ligeledes tiltræde, at de nærmere regler om, hvornår der skal foretages fradrag, fortsat skal findes i straffelovens § 86, jf. herved afsnit 1.2. og 1.3. i bemærkningerne til § 1 i rådets udkast til straffuldbyrdelsesloven.

Rådet foreslår imidlertid, at der i § 18, stk. 1, i stedet henvises til reglerne i hele straffelovens § 86 og ikke kun til § 86, stk. 1. Baggrunden er, at de straffuldbyrdende myndigheder også skal sikre, at et eventuelt fradrag kommer den dømte til gode i de tilfælde, der omfattes af § 86, stk. 2-5. F.eks. skal det påses, at frihedsberøvelse, der er sket i anledning af overtrædelse af vilkår, fastsat efter straffelovens § 57, kommer til fradrag, når der er truffet bestemmelse om fuldbyrdelse af den betingede dom, jf. § 86, stk. 3.

Straffelovrådet har overvejet, om der i tilknytning til lovudkastets § 18, stk. 1, er behov for at fastsætte bestemmelser om forholdet mellem reglerne om fradrag efter straffelovens § 86 og adgangen til erstatning for uberettiget frihedsberøvelse efter retsplejelovens kapitel 93 a som følge af den samme frihedsberøvelse. § 18, stk. 1, i arbejdsgruppens lovudkast rummer ikke bestemmelser, der tager sigte på dette forhold. I den ovennævnte højesteretsdom fra 1993 var den tiltalte for 8 forhold idømt fængsel i 8 måneder, men frifundet for forhold 9, som han i 3 uger havde været varetægtsfængslet for. Efter afsoningen af dommen påstod han sig tilkendt erstatning for uberettiget varetægtsfængsling. Det hedder i Højesterets dom bl.a., at frihedsberøvelsen af erstatningssøgende alene var begrundet i det forhold, for hvilket han var frifundet. Uanset dette skulle der som sket i medfør af straffelovens § 86 ske afkortning i den straf, som erstatningssøgende ved samme dom blev idømt for andre forhold. Denne afkortning måtte endvidere tages i betragtning ved afgørelsen af påstanden om erstatning, der som udgangspunkt måtte træffes efter retsplejelovens § 1018 a, stk. 2, og ikke stk. 1. Højesteret fandt, at der ikke i den konkrete sag forelå sådanne særlige omstændigheder, at der var grundlag for at tilkende erstatning ud over den kompensation, som afkortningen var udtryk for.

Det må efter dommen formentlig antages, at der normalt ikke er grundlag for at tilkende erstatning ud over den kompensation, som afkortningen er udtryk for, i tilfælde, hvor der sker frifindelse i det eller de forhold i sagen, der har begrundet varetægtsfængslingen. På den anden side kan dommen ikke antages at udelukke, at der i det enkelte tilfælde kan foreligge sådanne særlige omstændigher, at der også er grundlag for erstatning.

Rådet har på den baggrund fundet, at der ikke med henblik på straffuldbyrdelsesloven er grundlag for at fastsætte særlige regler på området. § 18, stk. 1, i rådets lovudkast udelukker derfor ikke, at der både foretages fradrag efter straffelovens § 86 og ydes erstatning efter retsplejelovens regler. Om der foruden det obligatoriske fradrag for frihedsberøvelse efter straffelovens § 86 er grundlag for at yde erstatning i anledning af samme frihedsberøvelse efter reglerne i retsplejelovens kapitel 93 a, må imidlertid afhænge af en konkret vurdering i overensstemmelse med retningslinierne i den ovennævnte højesteretsdom.

Til stk. 2 og 4, 1. pkt., i rådets lovudkast

Fradrag og erstatning for anholdelse og varetægtsfængsling m.v. i sager, der ikke føres igennem til domfældelse

§ 18, stk. 2, i arbejdsgruppens lovudkast regulerer spørgsmålet om fradrag for anholdelse og varetægtsfængsling, der har fundet sted før eller under straffuldbyrdelsen. Bestemmelsen indebærer, at der ved beregningen af straffetiden skal foretages fradrag i den aktuelle straffuldbyrdelse for sådan frihedsberøvelse. Fradrag skal foretages med et antal dage svarende til det antal påbegyndte døgn, frihedsberøvelsen har varet, med tillæg af 50 pct. og oprundet til nærmeste hele antal dage. Fradrag for uberettiget anholdelse eller varetægtsfængsling under straffuld byrdelsen skal dog kun foretages i tilfælde, hvor fuldbyrdelsen af fængselsstraffen er afbrudt efter reglerne i § 70 i arbejdsgruppens lovudkast.

1. Nugældende regler og praksis

1.1. Som led i de straffuldbyrdende myndigheders beregning af straffetiden tages også hensyn til varetægtsfængsling m.v., der finder sted i anledning af en ny sag under straffuldbyrdelsen. Fører den nye strafferetlige forfølgning til idømmelse af frihedsstraf, anses straffuldbyrdelsen i den gamle sag for afbrudt med den virkning, at varetægtsfængslingen afkortes i den nye frihedsstraf, jf. § 9 i cirkulæret om beregning af frihedsstraf m.v.

Kan der ikke foretages afkortning i den nye sag, f.eks. fordi den indsatte frifindes, regnes afsoningen i den gamle sag ikke for afbrudt. Der kan i den forbindelse bl.a. henvises til Rigsadvokatens meddelelse nr. 21/74 om en person, der under straffuldbyrdelsen blev varetægtsfængslet, men senere frifundet. Ifølge Rigsadvokatmeddelelsen sker dette uafhængigt af, om krav om erstatning i anledning af samme frihedsberøvelse fremsættes og eventuelt imødekommes efter reglerne i retsplejelovens kapitel 93 a. Af Anklagemyndighedens Årsberetning for 1988, s. 22-24, fremgår, at der i disse tilfælde tillige normalt ydes en skønsmæssig mindre erstatning end efter taksterne. Det skyldes den yderligere belastning, som anholdelse og varetægtsfængsling antages at være i sammenligning med den almindelige afsoning.

1.2. For så vidt angår frihedsberøvelse i sager, der hidrører fra tiden før påbegyndelsen af den aktuelle straffuldbyrdelse, kan der efter omstændighederne ske "modregning" i den aktuelle straffuldbyrdelse med det antal dage, frihedsberøvelsen fra den sag, der ikke førte til domfældelse, har varet. En sådan "modregning" forudsætter dog, at den pågældende selv ønsker det. Endvidere modregnes normalt kun i tilfælde, hvor de almindelige betingelser for at yde erstatning er opfyldt, herunder at der ikke foreligger egen skyld. Ifølge anklagemyndighedens ovennævnte årsberetning kan der dog være en tilbøjelighed til at se bort fra egen skyld i sådanne tilfælde i lidt højere grad, end hvis der søges erstatning. Er den pågældende aktuelt i gang med en straffuldbyrdelse, sker "modregning" ved simpel afkortning i den resterende afsoningstid. Har den pågældende endnu ikke påbegyndt afsoningen, sker "modregningen" i form af benådning mod afkald på erstatningskravet.

2. Straffelovrådets overvejelser

Efter § 18, stk. 1, i arbejdsgruppens oprindelige lovudkast kunne der ved beregningen af straffetiden foretages fradrag for uberettiget anholdelse eller varetægtsfængsling før eller under straffuldbyrdelsen, såfremt den indsatte ikke selv har givet anledning til de nævnte foranstaltninger. Efter forslaget kunne fradrag dog kun foretages, såfremt den indsatte samtidig frafalder krav om erstatning efter retsplejelovens kapitel 93 a, jf. betænkningen, bd. II, s. 389 og 430-431.

I arbejdsgruppens endelige lovudkast er fradrag for uberettiget anholdelse og varetægtsfængsling i en anden sag gjort obligatorisk, jf. betænkningen, bd. III, s. 613. Endvidere er bestemmelsen ændret således, at der ved beregningen af fradraget skal tillægges 50 pct. Baggrunden for denne ændring er, at anholdelse eller varetægtsfængsling normalt finder sted under former, der er mere restriktive end under straffuldbyrdelse. Arbejdsgruppens endelige lovudkast indebærer i øvrigt, at det er uden betydning, om den uberettigede frihedsberøvelse tillige har været uforskyldt og derfor kunne have ført til erstatning efter reglerne i retsplejelovens kapitel 93 a, jf. betænkningen, bd. III, s. 614.

2.1. Straffelovrådet har ved sine overvejelser taget udgangspunkt i, at der ikke bør være mulighed for både at få erstatning efter retsplejelovens kapitel 93 a og fradrag med tillæg af 50 pct. i anledning af samme frihedsberøvelse

efter § 18, stk. 2. Rådet har endvidere hæftet sig ved, at procesbesparelseshensyn kan tale for at afskære selve adgangen til at søge erstatning efter retsplejelovens kapitel 93 a gennem en 50 pct.- regel svarende til § 18, stk. 2, i arbejdsgruppens lovudkast.

I rådets overvejelser er dog også indgået, at det kan forekomme mindre indlysende at lade spørgsmålet om strafafkortning og erstatning afgøre forskelligt alt efter, om der er tale om frihedsberøvelse i samme eller en anden sag. Straffelovens § 86 indebærer således en obligatorisk strafafkortning, når frihedsberøvelsen vedrører forhold, der indgår i den i samme sag idømte frihedsstraf. § 86 indeholder endvidere ikke nogen 50 pct.-regel.

Som det forudsætningsvis fremgår af den ovennævnte højesteretsdom fra 1993 (Ugeskrift for Retsvæsen 1993 s. 123), er den dømte ikke afskåret fra at søge om erstatning efter retsplejelovens kapitel 93 a i anledning af den frihedsberøvelse, der har ført til afkortning efter § 86, hvis der er sket frifindelse for det forhold, der begrundede frihedsberøvelsen. Som nævnt må dommen dog antages at indebære, at der kun er grundlag for at tilkende erstatning ud over den kompensation, som afkortningen er udtryk for, hvis der foreligger særlige omstændigheder. Dette kunne tale for, at man i tilfælde, hvor der sker afkortning på grund af frihedsberøvelse i en ny sag under straffuldbyrdelsen, foretager fradrag for det antal dage, frihedsberøvelsen har varet, uden tillæg af 50 pct. Som det fremgår af afsnit 1.1. ovenfor, ydes der dog foruden afkortning for den nye frihedsberøvelse i den aktuelle strafafsoning normalt også en skønsmæssig mindre erstatning for den samme frihedsberøvelse.

Resultatet af rådets overvejelser er en mellemløsning, der gør brug af arbejdsgruppens forslag om en obligatorisk 50 pct.-regel, men samtidig udelukker, at der kan ydes erstatning efter retsplejelovens regler i det omfang, der foretages fradrag efter 50 pct.- reglen. Efter § 18, stk. 2, i rådets lovudkast skal der herefter ved beregningen af straffetiden foretages fradrag for anholdelse, varetægtsfængsling og indlæggelse til mentalundersøgelse i en anden sag under straffuldbyrdelsen, såfremt påtale opgives, eller tiltalte frifindes. Fradrag foretages med et antal dage svarende til det antal påbegyndte døgn, som frihedsberøvelsen har varet, med tillæg af 50 pct. og oprundet til nærmeste hele antal dage. At der ydes et tillæg på 50 pct. skyldes, at anholdelse og varetægtsfængsling normalt finder sted under mere restriktive former end straffuldbyrdelsen. Fradrag foretages dog kun i de tilfælde, hvor fuldbyrdelsen af fængselsstraffen afbrydes, jf. § 75 i rådets lovudkast. Hertil føjes som stk. 4, 1. pkt., i rådets lovudkast en bestemmelse, hvorefter der i det omfang, der foretages fradrag efter stk. 2, ikke ydes erstatning for frihedsberøvelsen efter retsplejelovens kapitel 93 a.

Fradraget er obligatorisk og skal foretages, uanset om der i det pågældende tilfælde ville have været grundlag for at yde erstatning efter retsplejelovens kapitel 93 a. § 18, stk. 2, skal på dette punkt sammenholdes med § 18, stk. 4, 1. pkt., i rådets lovudkast, hvorefter der i det omfang, der foretages fradrag efter stk. 2, ikke ydes erstatning for frihedsberøvelsen efter disse regler. Den foreslåede ordning får derved en procesbesparende virkning, idet den afskærer sager om erstatning efter retsplejelovens kapitel 93 a vedrørende frihedsberøvelser, der efter § 18, stk. 2, skal fradrages i den aktuelle strafafsoning. På den anden side udelukker § 18, stk. 4, 1. pkt., ikke, at der søges om erstatning efter kapitel 93 a i tilfælde, hvor en frihedsberøvelse ikke kan fradrages fuldt ud i den aktuelle strafafsoning. Om der i så fald skal ydes erstatning ud over det fradrag, der er sket, må afhænge af en konkret vurdering i det enkelte tilfælde.

Rådet er opmærksomt på, at der efter § 18, stk. 2, i rådets lovudkast kan forekomme tilfælde, hvor der ydes fradrag efter 50 pct.-reglen for en frihedsberøvelse under straffuldbyrdelsen, der ikke ville have udløst erstatning efter retsplejelovens kapitel 93 a. Det skal imidlertid herved tages i betragtning, at formålet med rådets forslag i § 18, stk. 2, er at tilvejebringe en enkel og procesbesparende ordning vedrørende adgangen til fradrag for frihedsberøvelse under straffuldbyrdelsen.

2.2. Som det fremgår, er rådets forslag afgrænset til frihedsberøvelse i en anden sag under straffuldbyrdelsen. Rådets forslag adskiller sig herved fra arbejdsgruppens lovudkast, der indebærer, at frihedsberøvelse i sager, der hidrører fra tiden før påbegyndelsen af den aktuelle straffuldbyrdelse, også medfører afkortning. Således som § 18, stk. 2, er affattet i arbejdsgruppens lovudkast kan der tænkes tilfælde, hvor den dømte både opnår fradrag for en tidligere frihedsberøvelse i den aktuelle straffuldbyrdelse og erstatning efter retsplejelovens kapitel 93 a for den samme frihedsberøvelse. Som eksempel kan peges på tilfælde, hvor den dømte på det tidspunkt, hvor spørgsmålet om afkortning med varetægtsfængsling fra en tidligere sag opstår, allerede har fået erstatning for den samme frihedsberøvelse. Situationen kan også være den, at den dømte på tidspunktet for afkortning har søgt om erstatning, uden at der er truffet afgørelse i sagen.

Som nævnt ovenfor i afsnit 2.1., har rådet ved sine overvejelser taget udgangspunkt i, at der ikke bør være

mulighed for både at få fradrag efter 50 pct.-reglen og erstatning efter retsplejelovens kapitel 93 a i anledning af den samme frihedsberøvelse. § 18, stk. 2, i rådets lovudkast omfatter derfor ikke frihedsberøvelse i sager fra tiden før påbegyndelsen af straffuldbyrdelsen. Det indebærer, at der ikke kan ydes fradrag efter 50 pct.-reglen i sådanne tilfælde. Det bemærkes, at rådet med sit forslag ikke har tilsigtet nogen ændring i den hidtidige administrative praksis, hvorefter der undertiden sker "modregning" i form af benådning eller simpel afkortning i den resterende afsoningstid mod afkald på erstatningskravet, hvis den pågældende er enig heri, jf. afsnit 1.2. ovenfor.

Til stk. 3 og 4, 2. pkt., i rådets lovudkast

Fradrag og erstatning i tilfælde, hvor den indsatte uforskyldt har været anbragt i forhørscelle, strafcelle eller sikringscelle eller uforskyldt har været udelukket fra fællesskab, jf. § 106, nr. 2 og 3, i rådets lovudkast

1. Arbejdsgruppens overvejelser

Efter § 102 i arbejdsgruppens lovudkast har en indsat bl.a. ret til erstatning efter reglerne i retsplejelovens § 1018 a, såfremt den indsatte uforskyldt har været anbragt i forhørscelle, strafcelle eller sikringscelle eller uforskyldt været udelukket fra fællesskab. Bestemmelsen videreføres med enkelte redaktionelle ændringer i § 106 i rådets lovudkast.

Som det fremgår af betænkningen, bd. I, s. 325, har arbejdsgruppen overvejet, om man i stedet for erstatning for uberettigede indgreb under straffuldbyrdelsen burde give mulighed for afkortning i strafudståelsen, således som det er foreslået i § 18 i arbejdsgruppens lovudkast med hensyn til erstatning for uberettiget anholdelse eller varetægtsfængsling. Arbejdsgruppen finder imidlertid, at der er en så væsentlig forskel på erstatning for uforskyldt varetægtsfængsling, der ikke besluttes af Kriminalforsorgen, og erstatning for uberettigede indgreb besluttet af Kriminalforsorgen, at det mere principielt findes betænkeligt som en almindelig ordning at tillade konvertering af erstatning i de sidstnævnte tilfælde til et fradrag i straffetiden.

2. Straffelovrådets overvejelser

Straffelovrådet har noteret sig arbejdsgruppens synspunkter. Rådet finder imidlertid, at der ikke kan rejses afgørende indvendinger mod at indføre en ordning, hvorefter der ved beregningen af straffetiden foretages fradrag i tilfælde, hvor den indsatte har ret til erstatning efter reglerne i retsplejelovens § 1018 a, fordi den pågældende uforskyldt har været anbragt i forhørscelle, strafcelle eller sikringscelle eller uforskyldt har været udelukket fra fællesskab, jf. § 106, nr. 2 og 3, i rådets lovudkast.

Efter rådets opfattelse har disse tilfælde en sådan lighed med tilfælde, hvor den indsatte har været varetægtsfængslet under straffuldbyrdelsen, at det er naturligt, at de foreslåede regler i § 18 om fradrag i stedet for udbetaling af erstatning i anledning af varetægtsfængsling som udgangspunkt også finder anvendelse, når betingelserne for at yde erstatning efter § 106, nr. 2 og 3, er opfyldt. I rådets overvejelser indgår også, at en sådan ordning giver mulighed for at fremrykke tidspunktet for løsladelsen i tilfælde, hvor der ikke på andet grundlag, f.eks. efter reglerne om prøveløsladelse, er mulighed for at gennemføre en kortere fremrykning af løsladelsen.

Rådet foreslår på den baggrund, at der som stk. 3 i § 18 i rådets lovudkast indsættes en bestemmelse, hvorefter der ved beregningen af straffetiden også foretages fradrag i tilfælde, hvor den indsatte uforskyldt har været anbragt i forhørscelle, strafcelle eller sikringscelle eller uforskyldt har været udelukket fra fællesskab, jf. § 106, nr. 2 og 3. Fradrag foretages med et antal dage svarende til 50 pct. af det antal påbegyndte døgn, indgrebet har varet, og oprundet til nærmeste hele antal dage. At der i disse tilfælde ikke også foretages fradrag med et antal dage, der svarer til det antal påbegyndte døgn, indgrebet har varet, skyldes, at straffuldbyrdelsen ikke afbrydes, når den dømte anbringes i forhørscelle, strafcelle eller sikringscelle eller udelukkes fra fællesskab.

Rådet foreslår endvidere, at der i det omfang, hvori der foretages fradrag efter stk. 3, ikke ydes erstatning for indgrebet efter § 106, nr. 2 og 3, jf. § 18, stk. 4, 2. pkt., i rådets lovudkast.

Til § 19

§ 19 i arbejdsgruppens lovudkast indeholder en bemyndigelse til administrativt at fastsætte nærmere regler om straffetidsberegningen.

Straffelovrådet kan med en enkelt redaktionel ændring tiltræde arbejdsgruppens forslag, jf. betænkningen, bd. III, s. 647 og 688.

Kapitel 7

Valg af afsoningsinstitution og senere overførsel mellem afsoningsinstitutioner

1. Hovedtræk af kapitel 6 i arbejdsgruppens lovudkast

Bestemmelserne i kapitel 6 regulerer valg af afsoningsinstitution og senere overførsel mellem afsoningsinstitutioner.

I § 21 fastsættes regler om, hvorvidt fuldbyrdelsen af en fængselsstraf skal påbegyndes i fængsel eller arresthus.

Skal fuldbyrdelsen efter denne bestemmelse påbegyndes i fængsel, afgøres det efter lovudkastets § 22, hvorvidt fuldbyrdelsen skal ske i åbent eller lukket fængsel.

Lovudkastets § 23 regulerer valget af den konkrete afsoningsinstitution. Dette valg forudsætter, at der i medfør af § 21 og § 22 er truffet afgørelse om den institutionstype (arresthus, åbent eller lukket fængsel), i hvilken straffen skal fuldbyrdes.

Lovudkastets §§ 24-25 og §§ 27-28 regulerer spørgsmålet om overførsel af indsatte mellem henholdsvis åbent og lukket fængsel og fængsel og arresthus.

Disse bestemmelser suppleres af lovudkastets § 26 om adgang til overførsel af indsatte mellem ensartede afsoningsinstitutioner.

Endvidere rummer lovudkastets § 29 en bestemmelse om valget af den konkrete afsoningsinstitution i tilfælde, hvor der er sket overførsel i medfør af §§ 24-28. Bestemmelsen supplerer således § 23 om valget af afsoningsinstitution ved straffuldbyrdelsens påbegyndelse.

2. Straffelovrådets overvejelser

Straffelovrådet kan i det væsentlige tiltræde arbejdsgruppens lovudkast. Da arbejdsgruppens betænkning stammer fra 1989, har rådet overvejet, om der på baggrund af udviklingen i den mellemliggende periode er behov for ændringer på området.

I en indstilling af april 1994 om stærke og svage indsatte, der er afgivet af en arbejdsgruppe under Direktoratet for Kriminalforsorgen, foreslås det bl.a., at der i straffuldbyrdelsesloven tilvejebringes en udvidet adgang til overførsel af "stærke" indsatte fra åbent til lukket fængsel.

Med udtrykket "stærke" indsatte sigtes navnlig til de grupper af indsatte, herunder rockere og deres støttepersoner, der i de senere år har skabt sig en sådan magtposition i fængslerne, at de i dag udgør en særdeles negativ styrende faktor i forhold til medindsatte.

Deres metoder adskiller sig ikke nævneværdigt fra den fremgangsmåde, der sædvanligvis benyttes af andre "stærke" indsatte, dvs. vold, trusler om vold, økonomisk udnyttelse m.v. De pågældendes metoder er imidlertid væsentlig grovere end tidligere, og deres styring retter sig nu mod alle i institutionen. Deres metoder rækker også uden for fængslet, idet de ved hjælp af gruppemedlemmer uden for fængslet kan udstrække deres trusler og pres til de medindsattes familier og pårørende.

Som følge af det almindelige kendskab til sådanne gruppers metoder er det sjældent nødvendigt at anvende vold og trusler. Deres blotte fremtræden kombineret med de medindsattes kendskab til gruppetilhørsforholdet er normalt tilstrækkeligt til at skabe den tilsigtede frygt hos medindsatte. Samtidig udøves volden m.v. sædvanligvis ikke af de "stærke" indsatte selv, men af "håndlangere", hvilket gør det særdeles vanskeligt eller umuligt at bevise deres andel. Medvirkende hertil er også, at ingen tør udtale sig af frygt for repressalier. Der henvises til indstillingen, s. 4 og 9-10.

I indstillingen foreslås det endvidere, at det i relation til "svage" indsatte overvejes at indføre en udtrykkelig hjemmel til anbringelse i eller overførsel til arresthus eller anden afsoningsinstitution i beskyttelsesøjemed.

Med udtrykket "svage" indsatte sigtes til personer, der har behov for beskyttelse for at undgå udnyttelse, mobning, trusler, vold eller andre overgreb fra medindsatte. Som eksempler kan nævnes narkomaner og andre, der er fysisk

og psykisk svagt funderet, og som eventuelt tillige har stiftet gæld til medindsatte. En anden gruppe udgør de indsatte, der på grund af deres kriminalitet, herunder navnlig mishandling af børn og sædelighedskriminalitet, ikke tolereres af fællesskabet. Der henvises til indstillingen, s. 4-5 og 10.

For så vidt angår de "svage" indsatte, giver kapitel 6 i arbejdsgruppens lovudkast allerede i et vist omfang mulighed for anbringelse og overførsel i beskyttelsesøjemed.

Rådet skal i den forbindelse pege på, at der efter § 21, stk. 3, nr. 2, kan ske anbringelse i arresthus mod den dømtes vilje, hvis det må anses for nødvendigt for at beskytte den pågældende mod overgreb fra medindsatte. Sker anbringelsen i arresthus med den pågældendes samtykke, er forholdet omfattet af § 21, stk. 4, nr. 2, i arbejdsgruppens lovudkast. Disse bestemmelser skal sammenholdes med § 28 i arbejdsgruppens lovudkast. Efter § 28, stk. 1, nr. 2, er det muligt mod den dømtes vilje at overføre den pågældende fra fængsel til arresthus, hvis det må anses for nødvendigt for at beskytte vedkommende mod overgreb fra medindsatte. Sker overførslen til arresthus med den pågældendes samtykke, er forholdet omfattet af § 28, stk. 4, nr. 2.

Endvidere kan der ved valget af afsoningsinstitution tages hensyn til muligheden for at beskytte den dømte mod overgreb fra medindsatte, jf. § 23, stk. 2, nr. 3, i arbejdsgruppens lovudkast. Det samme gælder ved senere overførsel mellem ensartede afsoningsinstitutioner, jf. § 26, nr. 2, i arbejdsgruppens lovudkast, og ved valget af ny afsoningsinstitution, jf. § 29, jf. § 23, stk. 2, nr. 3, i arbejdsgruppens lovudkast.

Efter § 22, stk. 5, i arbejdsgruppens lovudkast kan fuldbyrdelse af straf i fængsel ske i lukket fængsel, hvis den dømte selv ønsker det, og særlige familiemæssige eller andre personlige forhold taler afgørende for det.

Bestemmelsen giver imidlertid ikke mulighed for mod den dømtes vilje at anbringe den pågældende i lukket fængsel i beskyttelsesøjemed. Det skyldes, at fuldbyrdelse af straf i fængsel som hovedregel skal ske i åbent fængsel, jf. § 22, stk. 1. Denne hovedregel er i overensstemmelse med gældende ret og bygger på det grundlæggende princip, at frihedsberøvelsen ikke må være mere indgribende, end formålet tilsiger. Kan frihedsberøvelsen gennemføres i åbent fængsel uden begrundet antagelse af risiko for undvigelse eller for, at de friere forhold i et åbent fængsel udnyttes til kriminel eller dermed ligestillet adfærd, skal den dømte anbringes i åbent fængsel, jf. herved betænkningen, bd. III, s. 691.

Af samme grund giver arbejdsgruppens lovudkast heller ikke mulighed for mod den dømtes vilje at overføre den pågældende fra åbent til lukket fængsel i beskyttelsesøjemed. Efter § 25, stk. 6, i dette lovudkast kan en sådan overførsel ske efter den dømtes eget ønske, hvis særlige familiemæssige eller andre personlige forhold taler afgørende for det.

Det er Straffelovrådets opfattelse, at straffuldbyrdelsesloven bør give mulighed for i særlige tilfælde at anbringe den dømte mod den pågældendes vilje i lukket fængsel i beskyttelsesøjemed.

Rådet finder også, at der bør være adgang til senere i afsoningsforløbet at overføre den pågældende til lukket fængsel i beskyttelsesøjemed. Rådet er opmærksomt på, at en sådan nydannelse kan opfattes som en brud på den bestående ordning, hvorefter den dømte skal afsone i åbent fængsel, medmindre der er en begrundet formodning om risiko for undvigelse eller om, at de friere forhold i et åbent fængsel udnyttes til kriminel eller dermed ligestillet adfærd. Heroverfor står imidlertid, at der i praksis har vist sig behov for mod den pågældendes vilje at kunne træffe bestemmelse om anbringelse i eller overførsel til lukket fængsel i beskyttelsesøjemed.

Rådet foreslår på den baggrund, at reglerne om anbringelse i og overførsel til lukket fængsel i arbejdsgruppens lovudkast udvides til at omfatte tilfælde, hvor det må anses for nødvendigt for at beskytte den indsatte mod overgreb.

Med rådets forslag sigtes i første række til "svage" indsatte i den ovennævnte betydning, men bestemmelsen vil efter omstændighederne også kunne finde anvendelse i andre tilfælde, f.eks. for at forhindre overgreb, der iværksættes af udefra kommende bander m.v. mod indsatte, der tilhører en rivaliserende gruppe. Der henvises i den forbindelse til § 22, stk. 4, nr. 1, og § 25, stk. 3, nr. 1, i rådets lovudkast.

Rådet foreslår endvidere, at ordene "fra medindsatte" udgår af § 21, stk. 3, nr. 2, og § 28, stk. 1, nr. 2, i arbejdsgruppens lovudkast, således at der kan ske anbringelse i og overførsel til arresthus, hvis det må anses for nødvendigt for at beskytte den indsatte mod overgreb. En tilsvarende ændring foreslås i § 23, stk. 2, nr. 3, og § 26, nr. 2, i arbejdsgruppens lovudkast om anbringelse i og overførsel mellem ensartede afsoningsinstitutioner. Det

indebærer, at der i disse tilfælde også kan ske anbringelse og overførsel i beskyttelsesøjemed, når det må anses for nødvendigt for at beskytte den indsatte mod overgreb, der iværksættes mod den pågældende af udefra kommende bander m.v., der tilhører rivaliserende grupper. Der henvises i den forbindelse til bemærkningerne til de pågældende bestemmelser i rådets lovudkast, dvs. § 21, stk. 3, nr. 3, § 23, stk. 2, nr. 3, § 26, nr. 2, og § 28, stk. 1, nr. 3.

For så vidt angår de "stærke" indsatte, finder rådets flertal (Jacques Hermann, Torsten Hesselbjerg, Kaspar Linkis, Annemette Møller, Christian Trønning og Sven Ziegler), at arbejdsgruppens lovudkast ikke giver mulighed for anbringelse i arresthus og lukket fængsel ved afsoningens begyndelse og for overførsel fra åbent til lukket fængsel og fra lukket fængsel til arresthus i alle de tilfælde, der kan komme på tale på baggrund af indstillingens definition af "stærke" indsatte.

Således vil det f.eks. kunne anses for nødvendigt at foretage en af de nævnte former for anbringelse eller overførsel alene med henvisning til den stærke indsattes blotte fremtræden kombineret med institutionens eller de medindsattes kendskab til et eventuelt gruppetilhørsforhold og det forhold, at der er risiko for, at der af den pågældende gruppe vil blive begået overgreb mod f.eks. medindsatte. Efter arbejdsgruppens lovudkast forudsætter anbringelse eller overførsel, at der i det enkelte tilfælde kan påvises bestemte grunde til at antage eller en særlig bestyrket mistanke om, at den dømte vil udøve vold mod medindsatte eller personale. Der henvises i den forbindelse til § 21, stk. 3, nr. 1, § 22, stk. 3, nr. 2, § 25, stk. 3, nr. 2, § 26, nr. 5, og § 28, stk. 1, nr. 1, i arbejdsgruppens lovudkast.

Flertallet foreslår på den baggrund, at betingelserne for anbringelse i arresthus og lukket fængsel og for overførsel fra åbent til lukket fængsel og fra lukket fængsel til ar resthus lempes i tilfælde, hvor anbringelsen eller overførslen sker af hensyn til beskyttelse af medindsatte eller personale. Efter flertallets forslag kan anbringelse og overførsel bl.a. ske, hvis det må anses for nødvendigt for at forebygge overgreb på medindsatte eller personale. Der henvises herved til bemærkningerne nedenfor til § 21, stk. 3, nr. 1, § 22, stk. 3, 1. pkt., § 25, stk. 2, 1. pkt., § 26, nr. 4, og § 28, stk. 1, nr. 1, i rådets lovudkast.

Et mindretal (Jørgen Bang og Vagn Greve) kan ikke tilslutte sig, at der skal indføres hjemmel for at lade en fængselsstraf fuldbyrde i arresthus alene på grundlag af "den indsattes blotte fremtræden kombineret med institutionens ... kendskab til et eventuelt gruppetilhørsforhold og det forhold, at der er risiko for, at der af den pågældende gruppe vil blive begået overgreb mod f.eks. medindsatte". En så kraftig ændring i afsoningsforholdene må have et væsentligt solidere beslutningsgrundlag. For at undgå den nævnte tolkning foreslås § 21, stk. 3, nr. 1, derfor formuleret således: "der er bestemte grunde til at anse det for nødvendigt for at forebygge overgreb på medindsatte eller personale".

Tilsvarende gælder ved § 25, stk. 2, 1. pkt., om overførsel fra åbent til lukket fængsel og ved § 28, stk. 1, nr. 1, om overførsel til arresthus. Endvidere ved § 22, stk. 3, 1. pkt., om afsoning i lukket fængsel uagtet de personlige oplysninger m.m. efter de almindelige regler ville føre til afsoning i et åbent fængsel.

Institutioner m.v.

Til § 20

§ 20 i arbejdsgruppens lovudkast angiver de institutioner m.v., hvori fængselsstraf kan fuldbyrdes.

Straffelovrådet kan i det væsentlige tiltræde arbejdsgruppens forslag, jf. betænkningen, bd. III, s. 648 og 688-689. I § 20, stk. 2, i rådets lovudkast er det dog præciseret, at § 78 i samme lovudkast også omfatter anbringelse i særlig institution m.v.

Anbringelse i fængsel eller arresthus

Til § 21

§ 21 i arbejdsgruppens lovudkast vedrører spørgsmålet, om fuldbyrdelsen af en fængselsstraf skal påbegyndes i fængsel eller arresthus.

Som det fremgår af afsnit 2 i de indledende bemærkninger til kapitel 7 i rådets lovudkast, foreslår rådets flertal, at betingelserne for anbringelse i arresthus lempes i tilfæl de, hvor anbringelsen sker af hensyn til beskyttelse af

medindsatte eller personale.

Flertallets forslag indebærer, at der som nr. 1 i § 21, stk. 3, i rådets lovudkast indsættes en bestemmelse, hvorefter en dømt kan anbringes i arresthus, hvis det må anses for nødvendigt for at forebygge overgreb på medindsatte eller personale.

Bestemmelsen medfører en udvidelse af adgangen til anbringelse i arresthus, idet det i modsætning til § 21, stk. 3, nr. 1, i arbejdsgruppens lovudkast ikke kræves, at Kriminalforsorgen i det enkelte tilfælde kan påvise bestemte grunde til at antage, at den dømtes farlighed eller kriminalitet gør en sådan anbringelse nødvendig for at forebygge vold mod medindsatte eller personale.

Bestemmelsen sigter bl.a. på tilfælde, hvor der allerede ved anmeldelsen foreligger kendskab til, at den dømte hører til gruppen af "stærke" indsatte, jf. afsnit 2 i de indledende bemærkninger til lovudkastets kapitel 7. Et sådant kendskab vil typisk basere sig på oplysninger modtaget fra politiet eller fra tidligere ophold i fængsel eller arresthus, herunder i forbindelse med en forudgående varetægtsfængsling. De "stærke" indsatte har en sådan magtposition i og uden for fængslet, at det kan indebære en risiko for overgreb på medindsatte eller personale. Dette kan som nævnt være begrundet i deres adfærd, men tillige i deres blotte fremtræden kombineret med de medindsattes og personalets kendskab til et eventuelt gruppetilhørsforhold.

Udtrykket "overgreb" omfatter ikke alene fysiske overgreb eller trusler herom, men tillige f.eks. økonomisk udnyttelse og overgreb på de medindsattes handlefrihed inden for fængslets lovlige rammer, herunder til at afsone i fællesskab og til at vælge mellem fængslets tilbud om beskæftigelse, skolegang, fritidsaktiviteter m.v. Risiko for overgreb vil også kunne foreligge i tilfælde, hvor den indsatte gennem sin magtposition forsøger at påvirke personalet til at gøre eller undlade noget, herunder undlade at gennemføre de nødvendige sikkerheds- og kontrolforanstaltninger.

Muligheden for at forebygge de her omhandlede overgreb er væsentlig større i et arresthus end i et fængsel. Et arresthus er mere overskueligt for personalet end et fængsel på grund af dets mindre størrelse og dets mere begrænsede fællesskab for de indsatte. Derfor vil en anbringelse i arresthus øge muligheden for at forebygge overgreb på medindsatte eller personale.

Der henvises i øvrigt til bemærkningerne til § 22 om anbringelse i åbent eller lukket fængsel, § 25 om overførsel fra åbent til lukket fængsel og § 28 om overførsel fra fængsel til arresthus i rådets lovudkast.

Om domstolsprøvelse af afgørelser om anbringelse i arresthus henvises til afsnit 8 i denne betænknings kapitel 5 om klageregler m.v.

Efter § 21, stk. 3, nr. 1, i arbejdsgruppens lovudkast kan fængselsstraf bl.a. fuldbyrdes i arresthus, hvis der er bestemte grunde til at antage, at den dømtes farlighed eller kriminalitet gør en sådan anbringelse nødvendig for at forebygge handel med euforiserende stoffer.

Bestemmelsen sigter ifølge arbejdsgruppen til dømte, der på grundlag af de foreliggende oplysninger må antages i større omfang at ville indsmugle eller handle med narkotika under afsoningen, jf. betænkningen, bd. III, s. 690.

Bestemmelsen foreslås videreført i uændret form i § 21, stk. 3, nr. 2, i rådets lovudkast. Rådet foreslår dog, at det i lovteksten tydeliggøres, at bestemmelsen i overensstemmelse med arbejdsgruppens bemærkninger også finder anvendelse i tilfælde af indsmugling. Bestemmelsen bringes herved på linie med § 28, stk. 1, nr. 2, i rådets lovudkast om overførsel fra fængsel til arresthus, når der er bestemte grunde til at antage, at den indsatte vil indsmugle eller handle med euforiserende stoffer.

Det bemærkes i øvrigt, at adgangen til at fuldbyrde fængselsstraf i arresthus i de her omhandlede tilfælde er videre end efter de gældende administrative regler. Efter disse regler forudsætter anbringelse i arresthus, at den dømte må antages i større omfang at ville indsmugle eller handle med narkotika under afsoningen, jf. herved §§ 1 og 2 i Justitsministeriets cirkulære af 27. maj 1983 om anbringelse af domfældte, der må antages at ville forestå indsmugling eller handel med narkotika i større omfang under afsoningen, og om overførsel af indsatte, der gør sig skyldig i indsmugling eller forhandling af narkotika i større omfang.

Rådet kan imidlertid tilslutte sig den foreslåede udvidelse af adgangen til anbringelse i og overførsel til arresthus. Baggrunden for rådets opfattelse er, at de nugældende regler har vist sig utilstrækkelige i praksis, idet det ikke har

været muligt at tilvejebringe det fornødne bevis for, at den forventede indsmugling eller handel med narkotika vil være af større omfang. Rådet forudsætter dog, at bestemmelsen i § 21, stk. 3, nr. 2, om anbringelse og den tilsvarende bestemmelse i § 28, stk. 1, nr. 2, om overførsel i rådets lovudkast kun vil blive anvendt i tilfælde, hvor der er tale om at forebygge indsmugling og handel af ikke bagatelagtig karakter

Efter § 21, stk. 3, nr. 2, i arbejdsgruppens lovudkast kan en dømt anbringes i arresthus, hvis det må anses for nødvendigt for at beskytte den dømte mod overgreb fra medindsatte.

Rådet foreslår, at ordene "fra medindsatte" udgår. Der henvises i den forbindelse til af snit 2 i de indledende bemærkninger til kapitel 7 i rådets lovudkast. Der henvises endvidere til § 28, stk. 1, nr. 3, i rådets lovudkast om overførsel til arresthus i beskyttelsesøjemed.

Efter § 21, stk. 3, nr. 3, i arbejdsgruppens lovudkast kan en indsat anbringes i Vestre Hospital, hvis en sådan anbringelse efter de lægelige oplysninger må anses for nødvendig.

Bestemmelsen foreslås videreført i § 21, stk. 3, nr. 4, i rådets lovudkast med en mindre ændring, idet det efter rådets lovudkast er afgørende, om den dømte efter de lægelige oplysninger bør anbringes i Vestre Hospital. Med ændringen tilsigtes ingen indholdsmæssig afvigelse i forhold til arbejdsgruppens lovudkast, jf. herved betænkningen, bd. III, s. 690.

Anbringelse i åbent eller lukket fængsel

Til § 22

I § 22 i arbejdsgruppens lovudkast reguleres spørgsmålet om anbringelse i åbent eller lukket fængsel.

Som det fremgår af afsnit 2 i de indledende bemærkninger til kapitel 7 i rådets lovudkast, foreslår rådets flertal, at betingelserne for anbringelse i lukket fængsel lempes i tilfælde, hvor anbringelsen sker af hensyn til beskyttelse af medindsatte eller personale.

Flertallets forslag indebærer, at der som 1. pkt. i § 22, stk. 3, i rådets lovudkast indsættes en bestemmelse, hvorefter en dømt kan anbringes i lukket fængsel, hvis det må anses for nødvendigt for at forebygge overgreb på medindsatte eller personale.

Bestemmelsen medfører en udvidelse af adgangen til anbringelse i lukket fængsel, idet det i modsætning til § 22, stk. 3, i arbejdsgruppens lovudkast ikke kræves, at Kriminalforsorgen i det enkelte tilfælde kan påvise bestemte grunde til at antage, at den dømte ved anbringelse i åbent fængsel vil udvise en adfærd, der er åbenbart uforenelig med ophold i åbent fængsel.

Med bestemmelsen sigtes bl.a. til tilfælde, hvor der ved anmeldelsen foreligger kendskab til, at den dømte hører til gruppen af "stærke" indsatte, jf. afsnit 2 i de indledende bemærkninger til lovudkastets kapitel 7, med deraf følgende risiko for overgreb på medindsatte eller personalet.

Der henvises i øvrigt til § 25 om overførsel fra åbent til lukket fængsel og § 28 om overførsel fra fængsel til arresthus.

Om domstolsprøvelse af afgørelser om anbringelse i lukket fængsel henvises til afsnit 8 i denne betænknings kapitel 5 om klageregler m.v.

Rådet foreslår endvidere, at der som nr. 1 i § 22, stk. 4, i rådets lovudkast indsættes en bestemmelse, der giver mulighed for mod den dømtes vilje at anbringe den pågældende i lukket fængsel i beskyttelsesøjemed.

Forslaget indebærer, at anbringelse kan ske i lukket fængsel i tilfælde, hvor det må anses for nødvendigt for at beskytte den dømte mod overgreb. Bestemmelsen sigter bl.a. på personer, der har behov for beskyttelse for at undgå udnyttelse, mobning, trusler, vold eller andre overgreb fra medindsatte. Som eksempler kan nævnes narkomaner og andre, der er fysisk og psykisk svagt funderet, og som eventuelt tillige har stiftet gæld til medindsatte. En anden gruppe udgør de indsatte, der på grund af deres kriminalitet, herunder navnlig mishandling af børn og sædelighedskriminalitet, ikke tolereres af de medindsatte.

Der henvises i øvrigt til afsnit 2 ovenfor i de indledende bemærkninger til lovudkastets kapitel 7.

Endvidere henvises til § 21, stk. 3, nr. 3, og § 28, stk. 1, nr. 3, i rådets lovudkast om anbringelse i og overførsel til arresthus i beskyttelsesøjemed og til § 25, stk. 3, nr. 1, i samme lovudkast om overførsel til lukket fængsel i beskyttelsesøjemed.

Efter § 22, stk. 4, i arbejdsgruppens lovudkast kan fuldbyrdelsen af straf i fængsel ske i Anstalten ved Herstedvester, såfremt det efter de lægelige oplysninger må anses for nødvendigt at anbringe den dømte i denne institution.

Rådet foreslår, at bestemmelsen i stedet affattes således, at straffuldbyrdelsen kan ske i Anstalten ved Herstedvester, hvis den dømte efter de lægelige oplysninger bør anbringes i denne institution, jf. § 22, stk. 4, nr. 2, i rådets lovudkast.

Ændringen er alene af redaktionel karakter. En dømt forudsættes derfor også efter rådets lovudkast i overensstemmelse med nuværende praksis at kunne anbringes i Anstalten ved Herstedvester, såfremt det af lægelige grunde er nødvendigt at anbringe den dømte i denne institution, jf. betænkningen, bd. III, s. 692-693.

Om den særlige visitationsordning ved Anstalten ved Herstedvester for personer, der er idømt tidsbestemt fængselsstraf for seksualforbrydelser, henvises til bemærkningerne til bemyndigelsesbestemmelsen i § 30 i rådets lovudkast.

Efter § 22, stk. 5, i arbejdsgruppens lovudkast kan fuldbyrdelse af straf i fængsel ske i lukket fængsel efter den dømtes eget ønske, hvis særlige familiemæssige eller andre personlige forhold taler afgørende herfor.

Rådet foreslår, at ordet "afgørende" udgår, således at fuldbyrdelse kan ske i lukket fængsel, hvis den dømte selv ønsker det, og særlige familiemæssige eller andre personlige forhold taler for det.

Bestemmelsen bringes herved på linie med § 21, stk. 4, nr. 2, om frivillig anbringelse i arresthus og § 26, nr. 7, om frivillig overførsel mellem ensartede afsoningsinstitutioner i rådets lovudkast.

Rådet foreslår samtidig, at bestemmelserne om frivillig overførsel til lukket fængsel og arresthus ændres tilsvarende, således at overførsel også i disse tilfælde kan ske, når den dømte selv ønsker det, og særlige familiemæssige eller andre personlige forhold taler for det. Der henvises herved til § 25, stk. 5, og § 28, stk. 3, nr. 2, i rådets lovudkast. Om overførsel fra lukket til åbent fængsel og fra arresthus til fængsel i tilfælde, hvor den indsatte ønsker at forblive henholdsvis i lukket fængsel og arresthus, henvises til bemærkningerne til §§ 24 og 27 i rådets lovudkast.

Med rådets forslag om frivillig anbringelse og overførsel tilsigtes ingen væsentlig afvigelse i forhold til arbejdsgruppens lovudkast. Rådet forslag bygger således også på det synspunkt, at det er en del af Kriminalforsorgens forpligtelse at arbejde for, at en indsat kan opfylde betingelserne for overførsel til åbent fængsel, jf. herved betænkningen, bd. III, s. 614-615. Frivillig afsoning i lukket fængsel og arresthus forudsætter derfor ligeledes efter rådets forslag, at særlige familiemæssige eller andre personlige forhold taler for det.

Valg af afsoningsinstitution

Til § 23

§ 23 i arbejdsgruppens lovudkast indeholder bestemmelser om valg af den konkrete afsoningsinstitution.

Som det fremgår af afsnit 1 i de indledende bemærkninger til kapitel 7 i rådets lovudkast, forudsætter dette valg, at der i medfør af § 21 og § 22 er truffet afgørelse om den institutionstype (arresthus, åbent eller lukket fængsel), i hvilken straffen skal fuldbyrdes.

Rådet kan i det væsentlige tiltræde arbejdsgruppens lovudkast, jf. § 23 i rådets lovud kast. Rådet er således enigt i, at fængselsstraf, så vidt det er praktisk muligt, skal fuldbyrdes i nærheden af den dømtes hjemsted og under hensyntagen til den dømtes egne ønsker, navnlig vedrørende arbejds-, uddannelses-, familie- eller helbredsmæssige forhold, jf. § 23, stk. 1, (nærhedskriteriet) i rådets lovudkast.

Rådet foreslår imidlertid, at ordene "fra medindsatte" udgår af § 23, stk. 2, nr. 3, i arbejdsgruppens lovudkast, således at valget af afsoningsinstitution kan ske under hensyn til muligheden for at beskytte den dømte mod overgreb. Der henvises i den forbindelse til afsnit 2 i de indledende bemærkninger til kapitel 7 i rådets lovudkast. Der henvises endvidere til § 26, nr. 2, i rådets lovudkast om overførsel mellem ensartede afsoningsinstitutioner i beskyttelsesøjemed.

Rådet foreslår endvidere, at det i § 23, stk. 2, nr. 5, i arbejdsgruppens lovudkast om fravigelse af nærhedskriteriet af hensyn til muligheden for at forebygge overgreb på "indsatte eller andre" præciseres, at der sigtes til medindsatte eller personale, jf. § 23, stk. 2, nr. 5, i rådets lovudkast.

Endelig foreslås det, at udtrykket "forsøges befriet" i § 23, stk. 2, nr. 6, i arbejdsgruppens lovudkast udgår, således at fravigelse af nærhedskriteriet i § 23, stk. 1, kan ske af hensyn til muligheden for at forhindre, at den indsatte undviger, jf. § 23, stk. 2, nr. 6, i rådets lovudkast.

Bestemmelsen bringes herved på linie med bestemmelsen om overførsel mellem ensartede afsoningsinstitutioner for at forebygge undvigelse i § 26, nr. 5, i arbejdsgruppens lovudkast (§ 26, nr. 6, i rådets lovudkast). Forslaget er alene af redaktionel karakter. § 23, stk. 2, nr. 6, i rådets lovudkast vil derfor efter omstændighederne også kunne bringes i anvendelse i tilfælde, hvor undvigelsen søges gennemført ved en befrielsesaktion, der f.eks. iværksættes uden for den pågældende afsoningsinstitution.

Overførsel af indsatte fra lukket til åbent fængsel

Til § 24

§ 24 i arbejdsgruppens lovudkast regulerer spørgsmålet om overførsel af indsatte fra lukket til åbent fængsel.

Efter § 24, stk. 1, i arbejdsgruppens lovudkast skal en indsat i lukket fængsel overføres til åbent fængsel, når de i § 22, stk. 3 og 4, og § 25, stk. 3 og 4, nævnte grunde for ophold i lukket fængsel ikke længere antages at foreligge, eller når overførsel til åbent fængsel i øvrigt ikke kan anses for betænkelig. Af arbejdsgruppens bemærkninger til den pågældende bestemmelse fremgår, at formålet med bestemmelsen er at fastslå, at en indsat i et lukket fængsel skal overføres til åbent fængsel, når betingelserne for ophold i lukket fængsel ikke længere kan antages at foreligge, eller fortsat fuldbyrdelse af straffen i åbent fængsel i øvrigt ikke kan anses for betænkelig, jf. betænkningen, bd. III, s. 694.

Rådet foreslår på den baggrund, at bestemmelsen i § 24, stk. 1, nr. 1, i arbejdsgruppens lovudkast præciseres, således at overførsel som udgangspunkt skal ske, når betingelserne i § 22, stk. 3, 4 og 5, og § 25, stk. 2, 3 og 5, i rådets lovudkast ikke længere er opfyldt, jf. § 24, stk. 1, nr. 1, i rådets lovudkast.

Endvidere foreslås det, at bestemmelsen i § 24, stk. 2, 1. pkt., i arbejdsgruppens lovudkast udgår. Heri er det fastsat, at overførsel til åbent fængsel undtagelsesvis kan undlades, hvis den dømte selv ønsker det, og særlige familiemæssige eller andre personlige forhold taler afgørende for det.

Reglerne om overførsel fra lukket til åbent fængsel bringes herved på linie med reglerne om overførsel fra arresthus til fængsel i § 27, stk. 1, 1. pkt., i arbejdsgruppens og rådets lovudkast, hvorefter en indsat i et arresthus skal overføres til fængsel, bl.a. når betingelserne i § 21, stk. 3 og 4, for anbringelse i arresthus ikke længere er opfyldt.

Med de ovennævnte forslag tilsigtes ingen indholdsmæssig afvigelse i forhold til arbejdsgruppens lovudkast, jf. betænkningen, bd. III, s. 694-695.

Det bemærkes, at overførsel til åbent fængsel kan undlades efter § 24, stk. 1, i rådets lovudkast, hvis én eller flere af straffuldbyrdelseslovens øvrige betingelser for anbringelse i eller overførsel til lukket fængsel er opfyldt på det tidspunkt, hvor spørgsmålet om overførsel til åbent fængsel er aktuelt. En dømt vil således f.eks. som udgangspunkt kunne fortsætte afsoningen i lukket fængsel, hvis den pågældende ønsker det, jf. herved § 22, stk. 5, og § 25, stk. 5, i rådets lovudkast om frivillig anbringelse i og overførsel til lukket fængsel.

Endvidere bemærkes, at bestemmelsen i § 24, stk. 1, nr. 1, i rådets lovudkast bl.a. indebærer, at en indsat, der er anbragt i eller overført til lukket fængsel af hensyn til muligheden for at forebygge overgreb på medindsatte eller personale, jf. § 22, stk. 3, 1. pkt., og § 25, stk. 2, 1. pkt., i rådets lovudkast, skal overføres til åbent fængsel, når denne grund til anbringelse eller overførsel ikke længere er til stede. Der sigtes her f.eks. til tilfælde, hvor den

indsatte under ophold i det lukkede fængsel har udvist en adfærd, som giver grundlag for at antage, at der ikke længere består en risiko for overgreb på medindsatte eller personale af den i bemærkningerne til § 21 beskrevne karakter ved anbringelse i et åbent fængsel.

Om domstolsprøvelse af afgørelser om nægtelse af overførsel fra lukket til åbent fængsel henvises til afsnit 8 i denne betænknings kapitel 5 om klageregler m.v.

Overførsel af indsatte fra åbent til lukket fængsel

Til § 25

§ 25 i arbejdsgruppens lovudkast regulerer spørgsmålet om overførsel af indsatte fra åbent til lukket fængsel.

I § 25, stk. 1, opregnes visse forhold, der sædvanligvis fører til, at den indsatte overføres til lukket fængsel. Efter bestemmelsen skal en indsat i åbent fængsel overføres til lukket fængsel, når den pågældende er undveget eller har forsøgt herpå eller er sigtet for at have indsmuglet eller handlet med euforiserende stoffer.

Overførsel til lukket fængsel skal dog undlades, hvis fortsat fuldbyrdelse i åbent fængsel ikke findes betænkelig efter det i øvrigt oplyste om den indsatte, jf. § 25, stk. 2.

Ved afgørelsen af spørgsmålet om overførsel til lukket fængsel skal der ifølge arbejdsgruppen tages hensyn til den indsattes forhold i øvrigt under den aktuelle strafudståelse og den indsattes forklaring om baggrunden for de forhold, der efter § 25, stk. 1, kan danne grundlag for overførsel til lukket fængsel. Ved vurderingen bør det tillægges væsentlig betydning, om de omstændigheder, der kan have begrundet de pågældende forhold, kan påregnes at ville gøre sig gældende under fortsat ophold i åbent fængsel. Arbejdsgruppen forudsætter i den forbindelse, at Direktoratet for Kriminalforsorgen sikrer en ensartet praksis med hensyn til anvendelse af § 25, stk. 2, herunder i tilfælde af indsmugling og handel med euforiserende stoffer i ubetydeligt omfang eller til eget brug, jf. betænkningen, bd. III, s. 695-696.

Straffelovrådet kan tiltræde, at der i § 25, stk. 1, opregnes visse forhold, der som udgangspunkt fører til, at den indsatte overføres til lukket fængsel. Rådet er dog også enigt i, at overførsel til lukket fængsel skal undlades, hvis fortsat fuldbyrdelse i åbent fængsel ikke findes betænkelig efter det i øvrigt oplyste om den indsatte.

Rådet finder det på den baggrund rigtigst, at stk. 2 i § 25 i arbejdsgruppens lovudkast udgår, og at stk. 1 ændres, således at de forhold, der nævnes i bestemmelsen, i stedet kan føre til overførsel til lukket fængsel, jf. § 25, stk. 1, i rådets lovudkast. Med udtrykket "kan" tilsigtes en tydeliggørelse af, at spørgsmålet om overførsel til lukket fængsel også beror på en konkret vurdering i tilfælde, hvor overførslen begrundes med visse faktiske forhold, jf. herved § 25, stk. 3, i arbejdsgruppens lovudkast om overførsel på grundlag af en særlig bestyrket mistanke.

I § 25, stk. 1, nr. 2, i arbejdsgruppens lovudkast er overførselsgrundlaget knyttet til en sigtelse i tilfælde af indsmugling af eller handel med euforiserende stoffer.

Mod en sådan ordning kan indvendes, at en sigtelse ikke rammer alle tilfælde, hvor der kan være behov for overførsel til lukket fængsel. Der kan forekomme tilfælde, hvor overførsel bør være mulig uden hensyn til, om den indsatte formelt er sigtet for forholdet, f.eks. hvor den indsatte gribes på fersk gerning eller i øvrigt tilstår indsmugling af eller handel med narkotika.

Rådet foreslår på den baggrund, at overførselsgrundlaget i stedet knyttes til det forhold, at den indsatte er fundet i besiddelse af en ikke ubetydelig mængde af euforiserende stoffer, eller at der er bestemte grunde til at antage, at den pågældende har indsmuglet eller handlet med euforiserende stoffer, jf. § 25, stk. 1, nr. 2 og 3, i rådets lovudkast.

Det forudsættes i den forbindelse, at der også efter rådets forslag sker en konkret vurdering af, om overførsel bør finde sted. Det indebærer bl.a., at den indsattes forklaring om baggrunden for forholdet skal inddrages i de tilfælde, hvor overførslen begrundes med besiddelse af narkotika. Det fører til, at overførsel skal undlades, hvis der er grundlag for at antage, at narkotikaen er blevet "plantet" hos den indsatte af medindsatte.

Rådet foreslår endvidere, at adgangen til overførsel efter § 25, stk. 1, udvides til tilfælde, hvor der er bestemte grunde til at antage, at den indsatte har udøvet overgreb på en medindsat eller personale, jf. § 25, stk. 1, nr. 4, i

rådets lovudkast. Om baggrunden herfor henvises til afsnit 2 i de indledende bemærkninger til lovudkastets kapitel 7.

Bestemmelsen indebærer, at en indsat kan overføres til lukket fængsel, hvis der er bestemte grunde til at antage, at den indsatte under sit ophold i det åbne fængsel ved sin adfærd eller på anden vis har udøvet overgreb på personale eller medindsatte af den i bemærkningerne til § 21 beskrevne karakter.

Adgangen til at overføre en indsat til lukket fængsel foreslås også udvidet i tilfælde, hvor overførselsgrundlaget efter arbejdsgruppens lovudkast er knyttet til en særlig bestyrket mistanke om visse forhold, der er åbenbart uforenelige med fortsat ophold i åbent fængsel, jf. § 25, stk. 3, i arbejdsgruppens lovudkast. Efter § 25, stk. 2, 1. pkt., i rådets lovudkast skal en indsat således kunne overføres til lukket fængsel, hvis det må anses for nødvendigt for at forebygge overgreb på medindsatte eller personale.

Bestemmelsen bygger på en flertalsopfattelse i rådet, jf. afsnit 2 i de indledende bemærkninger til kapitel 7 i rådets lovudkast. Bestemmelsen indebærer en lempelse af be tingelserne for overførsel, idet det ikke kræves, at Kriminalforsorgen i det enkelte tilfælde kan godtgøre, at der foreligger en særlig bestyrket mistanke om forhold hos den indsatte, der er åbenbart uforenelige med fortsat ophold i åbent fængsel.

Med bestemmelsen sigtes bl.a. til tilfælde, hvor der på det tidspunkt, hvor beslutning om anbringelse i åbent fængsel blev truffet, ikke forelå oplysninger, der kunne begrunde anbringelse i lukket fængsel af hensyn til muligheden for at forebygge overgreb på medindsatte eller personale. Hvis det efterfølgende viser sig, at den indsatte i kraft af sin psykiske eller fysiske styrke eller sit tilhørsforhold til en særlig gruppe eller lignende udgør en risiko for overgreb på medindsatte eller personale, vil den indsatte kunne overføres til lukket anstalt, hvis det er nødvendigt for at forebygge denne risiko. Der henvises i den forbindelse til afsnit 2 i de indledende bemærkninger til kapitel 7 og til § 21 om anbringelse i fængsel eller arresthus i rådets lovudkast.

Desuden foreslås der som nr. 1 i § 25, stk. 3, i rådets lovudkast indføjet en bestemmelse, der giver mulighed for mod den dømtes vilje at overføre den pågældende til lukket fængsel i beskyttelsesøjemed.

Forslaget indebærer, at overførsel til lukket fængsel kan ske, hvis det må anses for nødvendigt for at beskytte den indsatte mod overgreb. Bestemmelsen sigter bl.a. på personer, der på baggrund af det hidtidige afsoningsforløb har vist sig at have behov for beskyttelse for at undgå udnyttelse, mobning, trusler, vold eller andre overgreb fra medindsatte. Som eksempler kan nævnes narkomaner og andre, der er fysisk og psykisk svagt funderet, og som eventuelt tillige har stiftet gæld til medindsatte. En anden gruppe udgør de indsatte, der på grund af deres kriminalitet, herunder navnlig mishandling af børn og sædelighedskriminalitet, ikke tolereres af fællesskabet.

Der henvises i øvrigt til afsnit 2 i de indledende bemærkninger til kapitel 7 i rådets lovudkast. Endvidere henvises til § 21, stk. 3, nr. 3, og § 28, stk. 1, nr. 3, i rådets lovudkast om anbringelse i og overførsel til arresthus i beskyttelsesøjemed og til § 22, stk. 4, nr. 1, i rådets lovudkast om anbringelse i lukket fængsel i beskyttelsesøjemed.

Herudover foreslås udtrykket "når der foreligger en begrundet antagelse af" i § 25, stk. 5, 1. pkt., i arbejdsgruppens lovudkast ændret, således at den indsatte midlertidigt kan anbringes i arresthus under behandlingen af spørgsmålet om overførsel til lukket fængsel, når der er grund til at antage, at betingelserne for overførsel er opfyldt, jf. § 25, stk. 4, 1. pkt., i rådets lovudkast.

Med den ændrede formulering tilsigtes det alene tydeliggjort, at midlertidig anbringelse i arresthus ikke forudsætter, at der kan påvises bestemte grunde til at antage, at betin gelserne for overførsel er opfyldt, jf. herved bl.a. § 25, stk. 1, nr. 3 og 4, i rådets lovudkast om overførsel på grundlag af en formodning om indsmugling eller handel med euforiserende stoffer eller om overgreb på medindsatte eller personale. Om § 25, stk. 5, i arbejdsgruppens lovudkast og § 25, stk. 4, i rådets lovudkast henvises i øvrigt til betænkningen, bd. III, s. 696.

Endelig foreslås bestemmelsen om frivillig overførsel til lukket fængsel i § 25, stk. 6, i arbejdsgruppens lovudkast bragt på linie med bl.a. § 22, stk. 5, i rådets lovudkast om frivillig anbringelse i lukket fængsel, således at overførsel til lukket fængsel kan ske efter eget ønske, hvis særlige familiemæssige eller andre personlige forhold

taler for det. Der henvises i den forbindelse til § 25, stk. 5, i rådets lovudkast og til bemærkningerne til § 22, stk. 5, i rådets lovudkast.

Om domstolsprøvelse af afgørelser om overførsel fra åbent til lukket fængsel henvises til afsnit 8 i denne betænknings kapitel 5 om klageregler m.v.

Overførsel af indsatte mellem ensartede afsoningsinstitutioner

Til § 26

§ 26 i arbejdsgruppens lovudkast regulerer adgangen til at overføre indsatte mellem ensartede afsoningsinstitutioner.

Efter § 26, nr. 2, kan en indsat overføres mellem ensartede afsoningsinstitutioner af hensyn til muligheden for at beskytte den pågældende mod overgreb fra medindsatte.

Rådet foreslår, at ordene "fra medindsatte" udgår af bestemmelsen, jf. § 26, nr. 2, i rådets lovudkast og afsnit 2 i de indledende bemærkninger til kapitel 7 i rådets lovudkast. Der henvises endvidere til § 23, stk. 2, nr. 3, i rådets lovudkast om inddragelse af hensynet til at beskytte den dømte mod overgreb ved valget af afsoningsinstitution.

Efter § 26, nr. 4, i arbejdsgruppens lovudkast kan en indsat overføres mellem ensartede afsoningsinstitutioner, når den pågældende har udøvet vold mod medindsatte eller personale. Det samme gælder, hvis der er bestemte grunde til at antage, at den indsattes farlighed eller kriminalitet gør overførsel nødvendig for at forebygge vold mod medindsatte eller personale, jf. § 26, nr. 5.

Som det fremgår af afsnit 2 i de indledende bemærkninger til kapitel 7 i rådets lovudkast, foreslås det bl.a., at betingelserne for overførsel fra åbent til lukket fængsel og fra lukket fængsel til arresthus lempes i tilfælde, hvor overførslen sker af hensyn til beskyttelse af medindsatte eller personale. Efter forslaget kan overførsel bl.a. ske, hvis det må anses for nødvendigt for at forebygge overgreb på medindsatte eller personale.

På den baggrund foreslås det, at § 26 i arbejdsgruppens lovudkast ændres, således at overførsel kan ske mellem ensartede afsoningsinstitutioner af hensyn til muligheden for at forebygge overgreb på medindsatte eller personale, eller hvis den indsatte har udøvet overgreb mod medindsatte eller personale, jf. § 26, nr. 4 og 5, i rådets lovudkast. Der henvises endvidere til § 23, stk. 2, nr. 5, i rådets lovudkast om inddragelse af hensynet til muligheden for at forebygge overgreb på medindsatte eller personale ved valget af afsoningsinstitution.

Om domstolsprøvelse af afgørelser om overførsel i medfør af § 26 henvises til afsnit 8 i denne betænknings kapitel 5 om klageregler m.v.

Overførsel af indsatte fra arresthus til fængsel

Til § 27

I § 27 i arbejdsgruppens lovudkast fastsættes regler om overførsel af indsatte fra arresthus til fængsel.

Efter § 27, stk. 1, skal en indsat i et arresthus overføres til fængsel, når betingelserne i § 21, stk. 3 og 4, eller § 28, stk. 2, ikke længere er opfyldt. Overførsel kan dog undlades, hvis reststraffen er kortvarig. Af arbejdsgruppens bemærkninger til den pågældende bestemmelse fremgår, at bestemmelsens formål er at fastslå, at en indsat som udgangspunkt skal overføres til fængsel, når de særlige forhold, der begrundede anbringelsen i arresthus, ikke længere foreligger, jf. betænkningen, bd. III, s. 698.

Således som § 27, stk. 1, 1. pkt., er formuleret i arbejdsgruppens lovudkast, kan det efter rådets opfattelse give anledning til tvivl, i hvilket omfang en indsat, der er overført fra fængsel til arresthus i medfør af § 28 i arbejdsgruppens lovudkast, skal overføres til fængsel, når de særlige forhold, der begrundede overførslen til arresthus, ikke længere er opfyldt. Af § 27, stk. 1, 1. pkt., fremgår således kun, at en indsat skal overføres til fængsel, når betingelserne for at overføre den pågældende til Vestre Hospital i § 28, stk. 2, ikke længere er opfyldt.

Rådet foreslår på den baggrund, at henvisningen i § 27, stk. 1, 1. pkt., i arbejdsgruppens lovudkast til § 28 præciseres, således at der henvises til § 28, stk. 1 og 3, (som affattet i rådets lovudkast), jf. § 27, stk. 1, 1. pkt., i

rådets lovudkast. Bestemmelsen om indsatte, der er overført til arresthus i medfør af § 28, bringes herved på linie med bestemmelsen om indsatte, der er anbragt i arresthus i medfør af § 21, og med bestemmelsen i § 24, stk. 1, nr. 1, om overførsel fra lukket til åbent fængsel.

Med rådets forslag tilsigtes ingen indholdsmæssig ændring i forhold til arbejdsgruppens lovudkast, jf. herved betænkningen, bd. III, s. 698.

Det bemærkes, at overførsel til lukket fængsel kan undlades efter § 27, stk. 1, 1. pkt., i rådets lovudkast, hvis én eller flere af straffuldbyrdelseslovens øvrige betingelser for anbringelse i eller overførsel til arresthus er opfyldt på det tidspunkt, hvor spørgsmålet om overførsel til fængsel er aktuelt. En dømt vil f.eks. som udgangspunkt kunne fortsætte afsoningen i arresthus, hvis den pågældende ønsker det, jf. herved § 21, stk. 4, nr. 2, og § 28, stk. 3, nr. 2, i rådets lovudkast om frivillig anbringelse i og overførsel til arresthus.

Endvidere bemærkes, at bestemmelsen i § 27, stk. 1, 1. pkt., bl.a. indebærer, at en indsat, der er anbragt i eller overført til arresthus af hensyn til muligheden for at forebygge overgreb på medindsatte eller personale, jf. § 21, stk. 3, nr. 1, og § 28, stk. 1, nr. 1, i rådets lovudkast, skal overføres til fængsel, når denne grund til anbringelse eller overførsel ikke længere består. Der sigtes her f.eks. til tilfælde, hvor den indsatte under opholdet har udvist en adfærd, som giver grundlag for at antage, at der ikke længere består en risiko for overgreb imod medindsatte eller personale ved anbringelse i et fængsel.

Efter § 27, stk. 3, i rådets lovudkast afgøres det efter § 22, jf. §§ 24 og 25, om overførsel i medfør af § 27, stk. 1, skal ske til åbent eller lukket fængsel. Det indebærer, at en indsat, der overføres til fængsel, fordi muligheden for at forebygge overgreb på medindsatte eller personale ikke længere kan begrunde, at afsoningen sker i arresthus, normalt skal overføres til åbent fængsel, jf. § 22, stk. 1.

Om domstolsprøvelse af afgørelser om nægtelse af overførsel fra arresthus til fængsel henvises til afsnit 8 i denne betænknings kapitel 5 om klageregler m.v.

Overførsel af indsatte fra fængsel til arresthus

Til § 28

I § 28 i arbejdsgruppens lovudkast fastsættes bestemmelser om overførsel af en indsat fra fængsel til arresthus.

Som det fremgår af afsnit 2 i de indledende bemærkninger til kapitel 7 i rådets lovudkast, foreslår rådets flertal, at betingelserne for overførsel fra fængsel til arresthus lempes i tilfælde, hvor overførslen sker af hensyn til beskyttelse af medindsatte eller personale.

Flertallets forslag indebærer, at der som nr. 1 i § 28, stk. 1, i rådets lovudkast indsættes en bestemmelse, hvorefter en indsat kan overføres til arresthus, når det må anses for nødvendigt for at forebygge overgreb på medindsatte eller personale.

Bestemmelsen medfører en udvidelse af adgangen til overførsel, idet det i modsætning til § 28, stk. 1, nr. 1, i arbejdsgruppens lovudkast ikke kræves, at Kriminalforsorgen i det enkelte tilfælde kan påvise bestemte grunde til at antage, at den indsatte vil udøve vold mod medindsatte eller personale, og at overførslen må anses for nødvendig for at forhindre den indsatte i at begå forhold af denne karakter.

Med den foreslåede bestemmelse sigtes bl.a. til tilfælde, hvor der på det tidspunkt, da beslutning om anbringelse i fængsel blev truffet, ikke forelå oplysninger, der kunne begrunde anbringelse i arresthus af hensyn til muligheden for at forebygge overgreb på medindsatte eller personale. Hvis det efterfølgende viser sig, at den indsatte i kraft af sin psykiske eller fysiske styrke eller sit tilhørsforhold til en særlig gruppe eller lignende, jf. bemærkningerne til § 21 i rådets lovudkast, udgør en risiko for overgreb på medindsatte eller personale, kan den indsatte overføres til arresthus, hvis det er nødvendigt af hensyn til muligheden for at forebygge sådanne overgreb. Hvis den indsatte er anbragt i åbent fængsel, forudsætter en overførsel til arresthus, at overførsel til lukket fængsel ikke er tilstrækkeligt for at forebygge sådanne overgreb.

Der henvises i øvrigt til bemærkningerne til § 22 om anbringelse i åbent eller lukket fængsel og § 25 om overførsel fra åbent til lukket fængsel i rådets lovudkast.

Om domstolsprøvelse af afgørelser om overførsel fra fængsel til arresthus henvises til afsnit 8 i denne betænknings kapitel 5 om klageregler m.v.

Efter ordlyden af § 28, stk. 1, nr. 1, i arbejdsgruppens lovudkast er det ikke muligt at overføre en indsat til arresthus på grund af fare for brandstiftelse. Bestemmelsen adskiller sig herved fra § 21, stk. 3, nr. 1, i arbejdsgruppens lovudkast, hvorefter en dømt kan anbringes i arresthus i tilfælde, hvor der er bestemte grunde til at antage, at den dømtes farlighed eller kriminalitet gør det nødvendigt for at forebygge brandstiftelse. Af arbejdsgruppens bemærkninger til § 28 fremgår imidlertid, at bestemmelsen på dette punkt tilsigter at være i overensstemmelse med § 21, jf. betænkningen, bd. III, s. 699.

Rådet foreslår på den baggrund, at det i den tilsvarende bestemmelse i § 28, stk. 1, nr. 2, i rådets lovudkast præciseres, at der også kan ske overførsel til arresthus i tilfælde, hvor der er bestemte grunde til at antage, at den indsatte vil forvolde brand, og overførsel må anses for nødvendig for at forhindre den indsatte i at begå forhold af denne karakter.

Efter § 28, stk. 1, nr. 2, i arbejdsgruppens lovudkast kan en indsat overføres til arresthus, hvis det må anses for nødvendigt for at beskytte den indsatte mod overgreb fra medindsatte.

Rådet foreslår, at ordene "fra medindsatte" udgår, jf. § 28, stk. 1, nr. 3, i rådets lovudkast og afsnit 2 i de indledende bemærkninger til kapitel 7 i rådets lovudkast. Der henvises endvidere til § 21, stk. 3, nr. 3, i rådets lovudkast om anbringelse i arresthus i beskyttelsesøjemed.

Efter § 28, stk. 1, nr. 3, i arbejdsgruppens lovudkast kan en indsat i et fængsel overføres til arresthus, hvis det må anses for nødvendigt af hensyn til den samlede udnyttelse af pladserne i Kriminalforsorgens institutioner. Bestemmelsen er i modsætning til § 21, stk. 2, om anbringelse i arresthus ikke begrænset til kortvarige fængselsstraffe. Det skyldes, at det ved pludselige kapacitetsnedgange, f.eks. efter brand, bør være muligt at kunne genplacere alle afsonere i en anden institution, jf. betænkningen, bd. III, s. 699.

Rådet er opmærksomt på dette forhold, men finder det desuagtet betænkeligt at opretholde en almindelig adgang til overførsel til arresthus af hensyn til pladsudnyttelsen. Baggrunden er, at afsoning i arresthus indebærer en væsentlig begrænsning i den indsattes aktivitetsmuligheder.

Rådet foreslår derfor, at bestemmelsen udgår. Rådets forslag tilsigter imidlertid ikke at udelukke, at overførsel til anden institution, herunder arresthus, kan ske i særlige nødsituationer.

Efter § 28, stk. 2, i arbejdsgruppens lovudkast kan en indsat overføres til Vestre Hospital, hvis det må anses for nødvendigt for at yde den indsatte lægelig bistand.

Rådet foreslår, at bestemmelsen i stedet affattes således, at overførsel kan ske, hvis den indsatte efter de lægelige oplysninger bør overføres til Vestre Hospital, jf. § 28, stk. 1, nr. 4, i rådets lovudkast.

Bestemmelsen bringes herved på linie med bestemmelsen om anbringelse i Vestre Hospital fra afsoningens begyndelse, jf. § 21, stk. 3, nr. 4, i rådets lovudkast. Med den ændrede formulering tilsigtes ingen indholdsmæssig afvigelse i forhold til arbejdsgruppens lovudkast, jf. betænkningen, bd. III, s. 699, og bd. I, s. 99.

Endelig foreslår rådet, at § 28, stk. 4, nr. 2, i arbejdsgruppens lovudkast om frivillig overførsel til arresthus i tilfælde, hvor familiemæssige eller andre personlige forhold i særlig grad taler derfor, ændres, således at det i stedet kræves, at særlige familiemæssige eller andre personlige forhold taler for det, jf. § 28, stk. 3, nr. 2, i rådets lovudkast.

Ændringen er af redaktionel karakter, jf. herved den tilsvarende bestemmelse i lovudkastets § 21, stk. 4, nr. 2, om anbringelse i arresthus i rådets lovudkast og betænkningen, bd. III, s. 699.

Valg af ny afsoningsinstitution

Til § 29

§ 29 i arbejdsgruppens lovudkast regulerer spørgsmålet om valg af afsoningsinstitution i forbindelse med overførsel efter §§ 24-28.

Straffelovrådet kan tiltræde arbejdsgruppens forslag, jf. § 29 i rådets lovudkast og betænkningen, bd. III, s. 651 og 699.

Administrative bestemmelser

Til § 30

§ 30 i arbejdsgruppens lovudkast indeholder en bemyndigelse for justitsministeren til at fastsætte regler om anbringelse og overførsel efter lovudkastets §§ 21-29.

Med bestemmelsen sigtes bl.a. til regler om en geografisk fordeling på de enkelte afsoningsinstitutioner efter de dømtes hjemsted. Endvidere nævnes det, at justitsministeren med hjemmel i den foreslåede bestemmelse administrativt kan fastsætte grænsen for, hvilke straffe der afhængig af udnyttelsen af Kriminalforsorgens cellekapacitet kan anses for omfattet af lovudkastets bestemmelser om kortvarige fængselsstraffe, jf. betænkningen, bd. III, s. 699-700.

Straffelovrådet kan med en enkelt redaktionel ændring tiltræde arbejdsgruppens forslag, jf. § 30 i rådets lovudkast.

Ved lov nr. 274 af 15. april 1997 om ændring af straffeloven, retsplejeloven og lov om udlægning af åndssvageforsorgen og den øvrige særforsorg m.v. (Samfundstjeneste og forstærket indsats mod seksualforbrydelser m.v.) er der bl.a. taget initiativ til en særlig behandlingsindsats over for personer, der er idømt tidsbestemt fængselsstraf for seksualforbrydelser.

For at sikre den bedst mulige placering og behandling under afsoningen af disse perso ner etableres som led i lovens gennemførelse en visitationsordning for alle personer, der er idømt en tidsbestemt fængselsstraf for seksualforbrydelser. Der oprettes en visitations- og observationsafdeling under Anstalten ved Herstedvester. I denne afdeling vil personer, der er idømt en relativt kort frihedsstraf for seksualforbrydelser, og som i dag derfor anbringes i åbent fængsel uden behandlingsmuligheder, kunne anbringes som en indledning på afsoningen.

Under anbringelsen kan behandlingspersonalet i anstalten vurdere den indsatte med henblik på at afdække et eventuelt behandlingsbehov og på baggrund heraf rådgive Direktoratet for Kriminalforsorgen om, hvor den pågældende bør anbringes. Det forudsættes, at opholdet i visitationsafdelingen bliver kortvarigt, normalt 2-4 uger. Anbringelsen forudsættes herudover typisk som hidtil at ske i åbent fængsel, normalt det fængsel, der ligger nærmest på den dømtes bopæl i overensstemmelse med det almindelige geografiske nærhedsprincip.

For de indsatte, der skønnes at have behov og at være motiveret for behandling, forudsættes der etableret mulighed for dette gennem et samarbejde med de 3 klinikker, der indgår i det landsdækkende behandlingsnetværk, der etableres som led i den samtidige iværksættelse af en forsøgsordning med anvendelse af behandling som alternativ til frihedsstraf for visse seksualforbrydelser.

Straffelovrådet forudsætter, at den ovennævnte visitationsordning i Anstalten ved Herstedvester kan videreføres i uændret form efter straffuldbyrdelsesloven. Rådet forudsætter i den forbindelse også, at de nærmere regler om visitationsordningens gennemførelse, herunder om det midlertidige ophold på visitations- og observationsafdelingen, kan fastsættes administrativt i medfør af bemyndigelsesbestemmelsen i lovudkastets § 30.

Det bemærkes, at bestemmelsen i § 22, stk. 4, nr. 2, i rådets lovudkast om adgangen til af lægelige grunde at anbringe en dømt i Anstalten ved Herstedvester sigter til tilfælde, hvor det, eventuelt på baggrund af et midlertidigt ophold på visitations- og observationsafdelingen, har vist sig nødvendigt at anbringe den pågældende i Anstalten ved Herstedvester i behandlingsmæssigt øjemed. Bestemmelsen omfatter derimod ikke tilfælde, hvor formålet med opholdet i Anstalten ved Herstedvester alene er at afdække et muligt behandlingsbehov med henblik på at rådgive Direktoratet for Kriminalforsorgen ved afgørelsen af spørgsmålet om anbringelse.

Kapitel 8

Indsattes rettigheder og pligter under opholdet i afsoningsinstitutionen

Vejledning og planlægning

Til § 31

I § 31 i arbejdsgruppens lovudkast fastsættes bestemmelser om institutionens pligt til at vejlede den indsatte under straffuldbyrdelsen og til sammen med den pågældende at udarbejde en plan for strafudståelsen og tiden efter løsladelsen.

Efter § 31, stk. 1, 1. pkt., skal en indsat snarest efter at være anbragt i institutionen vejledes af denne om sine rettigheder, pligter og øvrige forhold under straffuldbyrdelsen. Efter 2. pkt. i samme bestemmelse skal vejledningen om nødvendigt gentages senere under strafudståelsen.

Straffelovrådet er enigt i, at der bør gælde en pligt for institutionen til at gentage vejledningen over for den indsatte senere under straffuldbyrdelsen, hvis der er behov for det. Efter rådets opfattelse må der imidlertid også uden udtrykkelig bestemmelse herom i lovteksten antages at gælde en sådan vejledningspligt for institutionen. Det foreslås derfor, at bestemmelsen i § 31, stk. 1, 2. pkt., i arbejdsgruppens lovudkast udgår.

Rådet kan i øvrigt tiltræde arbejdsgruppens forslag, jf. § 31 i rådets lovudkast og betænkningen, bd. III, s. 652 og 700-701.

Anvisninger

Til § 32

Som det fremgår af bemærkningerne til §§ 3 og 4 i rådets lovudkast, foreslår rådet, at § 3 om hovedformålene med fuldbyrdelsen af fængselsstraf og § 4, stk. 1, om det almindelige udgangspunkt for indsattes rettigheder og pligter under straffuldbyrdelsen i arbejdsgruppens lovudkast udvides til at omfatte fuldbyrdelsen af enhver form for straf.

§ 4, stk. 2, i arbejdsgruppens lovudkast indeholder en bestemmelse, hvorefter en indsat skal efterkomme de anvisninger, som gives af institutionens personale i forbindelse med varetagelsen af institutionens opgaver. Som det fremgår, tager denne bestemmelse særligt sigte på fuldbyrdelse af fængselsstraf.

Rådet foreslår derfor, at bestemmelsen indsættes som § 32 i kapitel 8 i rådets lovudkast om indsattes rettigheder og pligter under opholdet i afsoningsinstitutionen. Der tilsigtes ikke herved nogen indholdsmæssig afvigelse i forhold til arbejdsgruppens lovudkast, jf. betænkningen, bd. III, s. 680-681.

Fællesskab

Til § 33

§ 32 i arbejdsgruppens lovudkast vedrører spørgsmålet om anbringelse i fællesskab med andre indsatte eller efter den indsattes eget ønske uden sådant fællesskab.

Rådet kan tiltræde arbejdsgruppens lovudkast, jf. herved § 33 i rådets lovudkast, og foreslår derfor kun nogle mindre ændringer af redaktionel karakter i bemyndigelsesbestemmelsen i § 32, stk. 5, jf. herved § 33, stk. 5, i rådets lovudkast. Der henvises herom til bemærkningerne nedenfor til den pågældende bestemmelse.

Rådet bemærker i øvrigt, at udtrykket "fællesskab" i § 33 i rådets lovudkast ikke omfatter en adgang for de indsatte til selv at vælge, hvilke andre indsatte de vil være sammen med, eller ret til samvær med alle øvrige indsatte. Efter den nuværende praksis har flertallet af de indsatte i lukkede fængsler kun adgang til fællesskab i fritiden med de indsatte på den afdeling, hvor de selv er anbragt. Rådet forudsætter, at denne praksis kan videreføres efter straffuldbyrdelsesloven.

Rådet forudsætter endvidere, at institutionerne som hidtil kan træffe afgørelse om, på hvilken af institutionens forskellige afdelinger de enkelte indsatte skal placeres. Det gælder også placering på særlige afdelinger for bestemte kategorier af indsatte, f.eks. narkomaner, indsatte med tilknytning til visse organiserede grupper, herunder rockergrupper, eller indsatte med særlig lange eller særlig korte straffe. Selv om en sådan placering udelukker de pågældende fra samvær med indsatte, der ikke hører til de særlige kategorier, indebærer den nuværende praksis ikke et brud på den indsattes adgang til fællesskab i straffuldbyrdelseslovens forstand, forudsat at de indsatte har adgang til indbyrdes fællesskab.

§ 32, stk. 5, i arbejdsgruppens lovudkast indeholder en bemyndigelse for justitsministeren til at fastsætte nærmere regler om gennemførelse af fællesskab i henholdsvis åbent og lukket fængsel og arresthus, herunder om adgangen til at indelåse de indsatte i arbejdstid, fritid og om natten og om indsattes adgang til at kunne aflåse eget opholdsrum.

Rådet finder, at der ikke er behov for i lovteksten at nævne, at bemyndigelsen omfatter regler om gennemførelsen af fællesskab i de forskellige institutionstyper, herunder i arbejdstiden, fritiden og om natten, idet sådanne regler naturligt indeholdes i bemyndigelsen til at fastsætte regler om gennemførelse af fællesskab.

Rådet foreslår derfor en forenklet affattelse af § 32, stk. 5, hvorefter justitsministeren fastsætter regler om gennemførelsen af fællesskab, herunder om adgangen til at låse de indsatte inde, og om de indsattes adgang til at kunne aflåse eget opholdsrum, jf. § 33, stk. 5, i rådets lovudkast.

Med rådets forslag tilsigtes ingen indholdsmæssig ændring af arbejdsgruppens lovudkast, jf. betænkningen, bd. I, s. 100-101, og bd. III, s. 702.

Medindflydelse

Til § 34

I § 33 i arbejdsgruppens lovudkast fastsættes bestemmelser om de indsattes medindflydelse på tilværelsen i institutionen.

Efter § 33, stk. 2, sidste pkt., i arbejdsgruppens lovudkast kan møder mellem institutionens ledelse og alle indsatte eller grupper af indsatte kun træde i stedet for drøftelser mellem ledelse og talsmænd, såfremt de indsatte ikke ønsker at vælge talsmænd.

Straffelovrådet foreslår enkelte sproglige ændringer i affattelsen af § 33, stk. 1 og 2. Rådet foreslår i den forbindelse, at bestemmelsen i § 33, stk. 2, sidste pkt., udgår, idet de indsatte allerede efter § 33, stk. 1, har ret til at øve indflydelse gennem valgte talsmænd. Der henvises herved til § 34 i rådets lovudkast.

Deltagelse i gudstjenester m.v.

Til § 35

§ 34 i arbejdsgruppens lovudkast indeholder regler om den indsattes ret til at deltage i gudstjenester m.v.

Efter § 34, stk. 1, har en indsat ret til at deltage i gudstjenester, der afholdes i institutionen. Såfremt ordens- eller sikkerhedsmæssige hensyn gør det påkrævet, kan institutionens leder dog nægte den indsatte adgang til at deltage i gudstjenester.

En indsat har endvidere ret til samtale med en præst, prædikant, menighedsforstander eller lignende fra anerkendte trossamfund, jf. § 34, stk. 2.

Hertil føjes i § 34, stk. 3, en bestemmelse, hvorefter indsatte, hvis tilhørsforhold til et anerkendt trossamfund indebærer, at de ikke må være beskæftiget på visse dage, skal fritages herfor.

Arbejdsgruppens lovudkast bygger bl.a. på de nugældende regler om indsattes deltagelse i gudstjenester m.v. i bekendtgørelse nr. 423 af 21. juni 1973 om fuldbyrdelse af frihedsstraf. Efter denne bekendtgørelses § 11 skal den indsatte have adgang til at deltage i gudstjenester, når sådanne afholdes i institutionen, og til at modtage besøg af en præst, prædikant, menighedsforstander eller lignende.

Straffelovrådet kan i det væsentlige tiltræde arbejdsgruppens lovudkast.

Rådet finder dog, at det i § 34, stk. 1, bør præciseres, at det er institutionens leder eller den, der bemyndiges dertil, som kan træffe bestemmelse om at nægte den indsatte adgang til at deltage i gudstjenester, jf. herved § 35, stk. 1, 2. pkt., i rådets lovudkast.

Bestemmelsen bringes herved på linie med de øvrige bestemmelser i straffuldbyrdelsesloven, der giver mulighed

for at træffe afgørelser af særligt indgribende karakter for den indsatte. Der henvises i den forbindelse bl.a. til rådets lovudkast § 53, stk. 1, 2. pkt., om forbud mod besøg af bestemte personer, § 55, stk. 4, om tilbageholdelse af breve og § 60, stk. 5 og 6, om tilbageholdelse af effekter og breve m.v. i den indsattes besiddelse.

Endvidere sker der ikke længere anerkendelse af trossamfund ved kgl. resolution. I stedet meddeles vielsesbemyndigelse efter § 16, stk. 1, nr. 3, i lov om ægteskabs indgåelse og opløsning, jf. lovbekendtgørelse nr. 148 af 8. marts 1991 med senere ændringer. Efter denne bestemmelse kan kirkelig vielse finde sted inden for andre trossamfund end de anerkendte, når en af parterne hører til vedkommende trossamfund, og trossamfundet har præster, som af kirkeministeren er bemyndiget til at foretage vielser.

Rådet foreslår på den baggrund, at § 34, stk. 2, i arbejdsgruppens lovudkast i stedet affattes således, at en indsat har ret til samtale med en præst eller lignende fra sit trossamfund, jf. § 35, stk. 2, i rådets lovudkast.

Med rådets forslag tilsigtes i øvrigt ingen afvigelser i forhold til den nuværende retstilstand. Også efter rådets forslag må det derfor bero på en konkret vurdering, om en person, der ikke er præst i den danske folkekirke eller i et af de anerkendte trossamfund, kan anses for præst eller lignende fra et trossamfund.

Endvidere forudsættes præster m.v. som hidtil at have samme adgang til at besøge indsatte som advokater og diplomatiske eller konsulære repræsentanter. Der ses i den forbindelse bort fra fængselspræsterne, idet de er ansat ved vedkommende institution og derfor tilhører personalet ved institutionen. Der henvises i øvrigt til § 51, stk. 2 og 3, § 52 og § 53 i rådets lovudkast.

Om § 34, stk. 3, i arbejdsgruppens lovudkast vedrørende tilrettelæggelse af beskæftigelsespligten under hensyn til den indsattes religiøse tilhørsforhold henvises til § 41 i rådets lovudkast.

Egne penge og genstande

Til § 36

§ 35 i arbejdsgruppens lovudkast indeholder regler om indsattes ret til at medtage, besidde og råde over egne penge og genstande i institutionen.

Efter § 35, stk. 1, har en indsat ret til at medtage, besidde og råde over egne genstande i institutionen, medmindre dette er uforeneligt med institutionens varetagelse af ordens- og sikkerhedsmæssige hensyn.

Straffelovrådet foreslår, at ordene "institutionens varetagelse af" udgår, jf. § 36, stk. 1, i rådets lovudkast. Med ændringen tilsigtes ingen indholdsmæssig afvigelse fra arbejdsgruppens lovudkast. Også efter rådets lovudkast har den indsatte derfor som udgangspunkt ret til at medtage, besidde og råde over egne genstande i institutionen, jf. betænkningen, bd. III, s. 704.

§ 35, stk. 2, i arbejdsgruppens lovudkast indeholder en bemyndigelse for justitsministeren til at fastsætte regler om begrænsninger i indsattes ret til at medtage, besidde og råde over egne genstande, og § 35, stk. 3, bemyndiger til at fastsætte regler om indsattes ret til at medtage, besidde og råde over egne penge.

Efter Straffelovrådets opfattelse bør det både i § 35, stk. 2 og 3, præciseres, at disse regler alene omfatter indsattes råderet m.v. over genstande og penge i institutionen, jf. herved § 36, stk. 2-3, i rådets lovudkast.

Endvidere forudsætter rådet, at adgangen efter § 36, stk. 2, i rådets lovudkast til at fastsætte begrænsninger i indsattes ret til at besidde egne genstande i institutionen også omfatter retten til at modtage genstande fra andre.

Bemyndigelsen i § 36, stk. 2, i rådets lovudkast vil bl.a. kunne udnyttes til at fastsætte bestemmelser om forbud mod besiddelse af mobiltelefoner.

Udgivelse af blad

Til § 37

1. Arbejdsgruppens overvejelser og forslag

I § 36 i arbejdsgruppens lovudkast fastsættes bestemmelser om de indsattes ret til at udgive et blad. Efter § 36, stk. 1, skal der gives de indsatte i institutionen mulighed for at udgive et blad, således at der af institutionen ydes den nødvendige støtte hertil.

Efter § 36, stk. 2, har institutionens leder adgang til på forhånd at gennemlæse de indsattes blad og til at forbyde offentliggørelsen af bestemte artikler, såfremt sikkerhedsmæssige hensyn gør det påkrævet, eller såfremt indholdet groft forulemper enkeltpersoner.

§ 36, stk. 2, tager sigte på bladudgivelsen i Kriminalforsorgens institutioner og omfatter forbud mod offentliggørelse af bestemte artikler i blade, der udgives af de indsatte. Det er i den forbindelse uden betydning, om fremstillingen af det pågældende blad finder sted uden for institutionen, forudsat at bladet må antages at være bestemt til udgivelse i institutionen. Øvrige blade, der bringes til fængslet udefra, vil efter omstændighederne kunne gennemlæses og nægtes udleveret i medfør af reglerne i § 35 om egne genstande, § 51 om brevveksling og § 56 om visitation i arbejdsgruppens lovudkast.

Til § 36, stk. 1-2, i arbejdsgruppens lovudkast føjes i stk. 3 en bestemmelse, der bemyndiger til at fastsætte nærmere regler bl.a. om vilkår for støtte til bladudgivelsen og om mulighed for inddragelse af denne støtte, såfremt de fastsatte vilkår ikke overholdes.

§ 36, stk. 2, i arbejdsgruppens lovudkast er i overensstemmelse med den nuværende praksis på området. Bestemmelsen bygger imidlertid på en flertalsopfattelse i arbejdsgruppen.

I flertallets overvejelser indgår bl.a. et notat af 7. juni 1989 fra Justitsministeriet om adgangen for indsatte til at udgive et fængselsblad, jf. betænkningen, bd. II, s. 571- 578. Heraf fremgår det bl.a., at en ordning, der giver institutionens leder ret til på forhånd at gennemlæse de indsattes blad, ikke vil være i strid med grundlovens § 77. En ordning, hvorefter institutionens leder kan forbyde offentliggørelsen af bestemte artikler, såfremt hensynet til Kriminalforsorgens sikkerhedsmæssige forhold eller ordenshensyn taler for det, vil efter Justitsministeriets opfattelse heller ikke være i strid med grundlovens § 77. Det samme gælder, hvis artiklernes indhold indebærer en overtrædelse af lovgivningen eller groft forulemper enkeltpersoner. En tilbagekaldelse af den økonomiske støtte til udgivelsen af de indsattes blad, såfremt der foreligger en overtrædelse af de retningslinier, der gælder for bladets udgivelse, kan efter Justitsmi nisteriets opfattelse ikke ligestilles med udøvelse af censur. En sådan tilbagekaldelse falder uden for anvendelsesområdet for grundlovens § 77.

Flertallet i arbejdsgruppen er opmærksomt på, at en opretholdelse af den bestående adgang til censur kan forekomme betænkelig på baggrund af udviklingen i reglerne om beskyttelse af individets rettigheder. Flertallet anser det imidlertid for åbenbart i strid med retsfølelsen, hvis institutionen afskæres fra at hindre udgivelsen af et blad, der er finansieret af institutionen, i tilfælde, hvor offentliggørelsen ville indebære f.eks. en grov forulempelse af en forurettet ved en forbrydelse eller et anslag mod institutionens sikkerhedsmæssige virksomhed.

Et mindretal på to medlemmer kan ikke tiltræde flertallets indstilling. Mindretallet finder, at den foreslåede ordning i hvert fald strider mod ordlyden af grundlovens § 77. Mindretallet rejser endvidere spørgsmålet, hvad det er for sikkerhedsmæssige hensyn, der ønskes tilgodeset med § 36, stk. 2, og som ikke kan gennemføres med andre midler. Ønsket om at modvirke forulempelse af enkeltpersoner kan efter mindretallets opfattelse varetages ved, at forfatteren og/eller redaktøren efterfølgende drages til ansvar efter straffelovens bestemmelser om freds- og ærekrænkelser. Mindretallet foreslår på den baggrund, at § 36, stk. 2, udgår af lovudkastet.

2. Straffelovrådets overvejelser og forslag

Straffelovrådet finder, at retten til støtte til bladudgivelse uden betænkelighed kan begrænses til de større institutioner, dvs. fængslerne. Rådet foreslår derfor, at § 36, stk. 1, i arbejdsgruppens lovudkast i stedet affattes således, at de indsatte i institutionen har ret til at udgive blade.

Endvidere foreslås som stk. 2 indsat en bestemmelse, hvorefter fængslet yder støtte til udgivelse af ét blad, jf. § 37, stk. 1-2, i rådets lovudkast.

Formålet med § 37, stk. 1, er at fastslå, at indsatte i Kriminalforsorgens institutioner har ret til at udgive blade. Med udtrykket "institutionen" i § 37, stk. 1, sigtes til åbne og lukkede fængsler, arresthuse og Kriminalforsorgens pensioner, jf. herved § 20 i rådets lovudkast.

Bestemmelsen i § 37, stk. 2, i rådets lovudkast indebærer, at der skal ydes støtte til udgivelse af ét blad i vedkommende fængsel. Med udtrykket "fængsel" sigtes til åbne og lukkede fængsler. Arresthuse og pensioner omfattes ikke af bestemmelsen.

Med rådets forslag til § 37, stk. 1-2, tilsigtes ikke i øvrigt nogen indholdsmæssig afvigelse i forhold til arbejdsgruppens lovudkast. Også efter rådets lovudkast omfatter ud trykket "støtte" derfor økonomisk støtte, herunder til anskaffelse af kontormaskiner m.v. samt til fremstilling af bladet.

Endvidere forudsættes fængslets støtte at omfatte tilladelse til, at redaktøren af informationsbladet kan opfylde sin pligt til at være beskæftiget med godkendte aktiviteter, jf. herved § 38, stk. 1, i rådets lovudkast, ved at arbejde med udgivelsen af bladet. Det indebærer bl.a., at den pågældende vil få vederlag af fængslet for den nødvendige varetagelse af hvervet som redaktør, jf. herved § 42, stk. 1, i rådets lovudkast. Fængslet kan ikke afskedige redaktøren, der udpeges af de indsatte. Såfremt redaktøren ikke overholder de vilkår for støtten, der måtte blive fastsat i henhold til bemyndigelsen i § 37, stk. 4, i rådets lovudkast, jf. herom bemærkningerne nedenfor, kan fængslet dog nægte at anerkende hvervet som en godkendt aktivitet og henvise redaktøren til at udøve hvervet i fritiden. Der henvises i den forbindelse til betænkningen, bd. III, s. 704-705.

Rådet er enigt med arbejdsgruppen i, at det umiddelbart kan forekomme betænkeligt at opretholde en adgang til på forhånd at gennemlæse de indsattes blad og at forbyde offentliggørelsen af bestemte artikler, selv om sikkerhedsmæssige hensyn gør det påkrævet, eller indholdet groft forulemper enkeltpersoner.

Rådets flertal (Jacques Hermann, Torsten Hesselbjerg, Kaspar Linkis, Annemette Møller, Christian Trønning og Sven Ziegler) kan imidlertid tiltræde Justitsministeriets opfattelse, hvorefter en sådan ordning ikke kan antages at være i strid med grundlovens § 77.

Det kan hævdes, at en regel, der giver adgang til på forhånd at gennemlæse de indsattes blad og forbyde offentliggørelsen af bestemte artikler, er overflødig, idet man ved at inddrage den økonomiske støtte til bladudgivelsen i realiteten kan hindre, at bestemte artikler offentliggøres, jf. § 36, stk. 3, i arbejdsgruppens lovudkast. En sådan inddragelse antages som nævnt ikke at kunne ligestilles med udøvelse af censur og falder derfor uden for anvendelsesområdet for grundlovens § 77.

Uden en bestemmelse svarende til § 36, stk. 2, i arbejdsgruppens lovudkast vil artikler i blade, der udgives i institutionen uden økonomisk støtte, efter omstændighederne kunne gennemlæses og forbydes offentliggjort efter reglerne i § 36 om egne genstande, § 55 om brevveksling og § 60 om undersøgelse af den indsattes person og opholdsrum i rådets lovudkast, jf. afsnit 1 ovenfor om de tilsvarende bestemmelser i §§ 35, 51 og 56 i arbejdsgruppens lovudkast. Det bemærkes, at adgangen til gennemlæsning m.v. er videre efter disse bestemmelser end efter § 36, stk. 2, i arbejdsgruppens lovudkast, idet de pågældende bestemmelser også kan finde anvendelse i tilfælde, hvor indgrebet er nødvendigt af ordensmæssige hensyn eller af hensyn til beskyttelse af den forurettede ved lovovertrædelsen.

Rådets flertal finder, at institutionen ikke bør have adgang til at gennemlæse de indsattes blade og forbyde offentliggørelsen af bestemte artikler i videre omfang, når bladudgivelsen sker uden økonomisk støtte fra institutionen, end i tilfælde, hvor bladudgivelsen sker med økonomisk støtte fra institutionen, jf. herved det ovenfor anførte.

Det kan overvejes, om § 58 i rådets lovudkast (§ 54 i arbejdsgruppens lovudkast) om aviser og bøger, eventuelt med visse tilføjelser, lader sig anvende i ovennævnte tilfælde. Efter flertallets opfattelse forekommer det dog ikke naturligt at anvende bestemmelsen i de her omhandlede tilfælde, idet formålet med denne bestemmelse er at fastslå, at indsatte skal have mulighed for at holde sig orienteret bl.a. ved avislæsning og ved lån af bøger og tidsskrifter gennem det offentlige biblioteksvæsen, jf. herved betænkningen, bd. III, s. 716-717.

Rådets flertal kan på den baggrund tiltræde lovudkastet, som affattet af arbejdsgruppen flertal, og skal derfor alene foreslå, at der i de til § 36, stk. 2 og 3, i arbejdsgruppens lovudkast svarende bestemmelser i § 37, stk. 3 og 4, i rådets lovudkast foretages nogle mindre ændringer med henblik på at tydeliggøre bestemmelsernes rækkevidde.

I § 37, stk. 3, i rådets lovudkast fastsættes det herefter, at institutionens leder har adgang til på forhånd at gennemlæse de indsattes blade. Endvidere kan lederen forbyde offentliggørelsen af bestemte artikler, såfremt sikkerhedsmæssige hensyn gør det påkrævet, eller indholdet groft forulemper enkeltpersoner.

Med udtrykket "institutionen" sigtes til de samme institutioner, som er omfattet af § 37, stk. 1, dvs. åbne og lukkede fængsler, arresthuse og Kriminalforsorgens pensioner.

Udtrykket "de indsattes blade" i § 37, stk. 3, omfatter både tilfælde, hvor fremstillingen af bladet sker i institutionen, eventuelt med støtte fra fængslet i medfør af § 37, stk. 2, og tilfælde, hvor fremstillingen sker uden for vedkommende institution, forudsat at bladet må antages at være bestemt til udgivelse i institutionen. Øvrige blade, der bringes til institutionen udefra, f.eks. blade, der retter sig mod alle indsatte i Kriminalforsorgens institutioner, forudsættes i overensstemmelse med arbejdsgruppens lovudkast, jf. afsnit 1 ovenfor, efter omstændighederne at kunne gennemlæses og nægtes udleveret i medfør af reglerne i § 36 om egne genstande, § 55 om brevveksling og § 60 om visitation i rådets lovudkast.

Som det fremgår af § 37, stk. 3, finder rådets flertal, at der fortsat er behov for at kunne gennemlæse og forbyde offentliggørelsen af bestemte artikler, såfremt sikkerheds mæssige hensyn gør det påkrævet. Med udtrykket "sikkerhedsmæssige hensyn" sigtes bl.a. til forebyggelse af, at de indsatte begår kriminalitet under afsoningen, f.eks. ved overtrædelse af straffelovens bestemmelser om freds- og ærekrænkelser. Der henvises i den forbindelse til bemærkningerne til § 4 i rådets lovudkast og betænkningen, bd. I, s. 106.

Efter flertallets opfattelse er der endvidere fortsat behov for at kunne skride ind i tilfælde, hvor en artikel groft forulemper enkeltpersoner, f.eks. ofre for forbrydelser eller medindsatte eller - i særligt grove tilfælde - ansatte ved institutionen. Rådets flertal kan derfor også på dette punkt tiltræde forslaget fra arbejdsgruppens flertal, jf. betænkningen, bd. III, s. 705.

Ved § 37, stk. 4, i rådets lovudkast videreføres i det væsentlige bemyndigelsesbestemmelsen i § 36, stk. 3, i arbejdsgruppens lovudkast. Den nye bestemmelse bemyndiger således til at fastsætte regler til gennemførelse af bestemmelserne i stk. 2 og 3, herunder om fastsættelse af vilkår for fængslets støtte til udgivelsen og om muligheden for inddragelse af denne støtte, såfremt de fastsatte vilkår ikke overholdes.

Om domstolsprøvelse af afgørelser vedrørende forbud mod offentliggørelse af bestemte artikler henvises til afsnit 8 i denne betænknings kapitel 5 om klageregler m.v.

Et mindretal (Jørgen Bang og Vagn Greve) kan ikke tilslutte sig forslaget om indførelse af bestemmelsen i § 36, stk. 2, i arbejdsgruppens lovudkast (§ 37, stk. 3, i udkastet fra rådets flertal). For det første er bestemmelsens overensstemmelse med princippet i grundlovens § 77 efter disse medlemmers opfattelse tvivlsom. For det andet ses der ikke at være behov for en sådan regel. I det omfang bladet finansieres af institutionen, vil et vilkår om forhåndsgodkendelse af teksten kunne opstilles, jf. § 36, stk. 3, i arbejdsgruppens lovudkast (§ 37, stk. 4, i udkastet fra rådets flertal).

Såfremt bladet ikke finansieres af institutionen, må distributionen inden for institutionen være undergivet de samme begrænsninger som tilsendelse af uden for institutionen udgivne periodiske skrifter, jf. § 58 i rådets lovudkast, således som denne må antages at blive fortolket i lyset af Folketingets Ombudsmands udtalelse af 11. februar 1986, j.nr. 1985-929-611. Heri udtalte ombudsmanden, at han var enig med Direktoratet for Kriminalforsorgen i, at gennemlæsning og efterfølgende tilbageholdelse af 2 ugebreve, udgivet af Fangernes Interessegruppe, havde haft fornøden hjemmel i Justitsministeriets cirkulære nr. 217 af 18. december 1980 om de indsattes adgang til brevveksling og besøg m.v. og cirkulære nr. 216 af 17. december 1980 om de indsattes adgang til udlevering af egne effekter m.v. og anvendelse af penge.

Udsendelse af bladet fra institutionen må anses for undergivet de samme begrænsninger som udsendelse af breve, jf. § 55, stk. 2 i rådets lovudkast.

Arbejde og uddannelse m.v.

Til §§ 38-42

§§ 37-40 i arbejdsgruppens lovudkast regulerer spørgsmålet om de indsattes ret og pligt til at være beskæftiget ved deltagelse i arbejde, undervisning, uddannelse eller anden godkendt aktivitet under straffuldbyrdelsen.

Arbejdsgruppen finder, at der i straffuldbyrdelsesloven bør optages regler om de dømtes beskæftigelse i arbejdstid

og fritid. Som følge heraf foreslås de hidtidige regler herom i straffeloven ophævet. Der henvises i den forbindelse til straffelovens § 35 om arbejdspligt og arbejdspenge og frigang/udstationering, § 44, stk. 3, om hæftedømtes adgang til selv at skaffe sig arbejde og § 45, hvorefter indsatte ikke må beskæftiges med sundhedsfarligt arbejde og i øvrigt skal holdes forsikrede mod følger af ulykkestilfælde.

Arbejdsgruppens lovudkast bygger bl.a. på Beskæftigelsesudvalgets (AUF-udvalgets) betænkning nr. 1058/1986 om Arbejde, Undervisning og Fritid (AUF-betænkningen), jf. arbejdsgruppens betænkning, bd. III, s. 705, og bd. I, s. 155 ff.

Straffelovrådet kan tiltræde arbejdsgruppen opfattelse og foreslår derfor også, at de nævnte bestemmelser i straffeloven ophæves som led i gennemførelsen af en samlet regulering i straffuldbyrdelsesloven af de indsattes beskæftigelse under straffuldbyrdelsen, jf. herved § 1, nr. 1, og 4, i rådets udkast til lov om ændring af forskellige lovbestemmelser i forbindelse med gennemførelsen af en lov om fuldbyrdelse af straf m.v.

Rådet kan endvidere i lighed med arbejdsgruppen tiltræde Beskæftigelsesudvalgets overvejelser og forslag.

Rådet foreslår på denne baggrund kun enkelte ændringer i arbejdsgruppens lovudkast bl.a. med henblik på at præcisere reglerne om vederlag for beskæftigelse og retsvirkningen af tilsidesættelse af beskæftigelsespligten, jf. herved § 42 i rådets lovudkast. Om rådets overvejelser henvises i øvrigt til bemærkningerne nedenfor til de omhandlede bestemmelser.

Til § 38

§ 37 i arbejdsgruppens lovudkast indeholder regler om indsattes ret og pligt til under straffuldbyrdelsen at være beskæftiget med en aktivitet, der er godkendt af institutionen.

Straffelovrådet kan tiltræde arbejdsgruppens forslag, jf. § 38 i rådets lovudkast og betænkningen, bd. III, s. 654 og 705-706.

Til §§ 39 og 40

§ 38, stk. 1 og 2, 1. og 2. pkt., i arbejdsgruppens lovudkast regulerer spørgsmålet om valget af beskæftigelse til den enkelte indsatte under straffuldbyrdelsen.

§ 38, stk. 2, 3. pkt., indeholder en bestemmelse, hvorefter institutionens arbejdspladser skal være indrettet således, at arbejdsforholdene for de indsatte er sikkerheds- og sundhedsmæssigt fuldt forsvarlige.

Straffelovrådet kan tiltræde de pågældende bestemmelser, men foreslår, at § 38, stk. 2, 3. pkt., udskilles til en særskilt bestemmelse, jf. § 40 i rådets lovudkast, idet det forekommer mest naturligt at henføre reguleringen af spørgsmålet om indretningen af institutionens arbejdspladser til en særskilt bestemmelse.

Med rådets forslag tilsigtes ingen indholdsmæssig afvigelse i forhold til arbejdsgruppen lovudkast, jf. §§ 39-40 i rådets lovudkast og betænkningen, bd. III, s. 706-707, jf. s. 620.

Til § 41

§ 39 i arbejdsgruppens lovudkast indeholder en bemyndigelse for justitsministeren til at fastsætte regler for de indsattes beskæftigelse.

Baggrunden for bestemmelsen er, at en række spørgsmål vedrørende den praktiske tilrettelæggelse af beskæftigelsen mest naturligt bør reguleres administrativt i henhold til en bemyndigelse i straffuldbyrdelsesloven, jf. betænkningen, bd. III, s. 707, og bd. I, s. 157.

Straffelovrådet kan tiltræde arbejdsgruppens opfattelse.

Rådet finder derfor, at bestemmelsen i § 34, stk. 3, i arbejdsgruppens lovudkast bør henføres til den til bemyndigelsesbestemmelsen i § 39 svarende bestemmelse i § 41 i rådets lovudkast. I § 34, stk. 3, er det fastsat, at indsatte, hvis tilhørsforhold til et anerkendt trossamfund indebærer, at de ikke må være beskæftiget på visse dage, skal fritages herfor.

Rådet foreslår på den baggrund, at bemyndigelsesbestemmelsen i § 41 i rådets lovud kast affattes således, at justitsministeren fastsætter regler om de indsattes beskæftigelse, herunder om at beskæftigelsespligten skal tilrettelægges under hensyn til de indsattes religiøse tilhørsforhold. De administrative bestemmelser, der udstedes i medfør af § 41, skal herefter bl.a. indeholde en regel om, at der ved tilrettelæggelsen af de indsattes beskæftigelsespligt skal tages hensyn til den pågældendes religiøse tilhørsforhold.

Rådets forslag tilsigter ikke i øvrigt nogen indholdsmæssig afvigelse i forhold til arbejdsgruppens lovudkast. Rådets lovudkast rummer derfor også en forudsætning om, at vedkommendes samlede forpligtelse til at være beskæftiget med godkendte aktiviteter i institutionen fastholdes, således at der blot ved den nærmere tilrettelæggelse heraf skal tages hensyn til religiøse forbud mod beskæftigelse på bestemte dage, jf. betænkningen, bd. III, s. 703-704.

Til § 42

1. Vederlag for beskæftigelse

Efter § 40, stk. 1, i arbejdsgruppens lovudkast skal en indsat have udbetalt vederlag for beskæftigelse. Vederlag skal også udbetales til indsatte, der ikke kan tilbydes beskæftigelse. Det samme gælder indsatte, der på grund af sygdom er fraværende fra beskæftigelse, og indsatte, der er uden beskæftigelse efter lovudkastets § 37, stk. 2, om fravigelse af reglerne i stk. 1 om ret og pligt til at være beskæftiget.

En indsat, der uden tilladelse har været fraværende fra beskæftigelse, skal alene have udbetalt en ydelse til dækning af personlige fornødenheder og kan ved senere udbetaling af vederlag efter stk. 1 pålægges et ekstraordinært fradrag for hver dag uden beskæftigelse, jf. § 40, stk. 2, i arbejdsgruppen lovudkast.

Bestemmelserne i § 40, stk. 1 og 2, suppleres af en bemyndigelsesbestemmelse i § 40, stk. 3, i arbejdsgruppens lovudkast, hvorefter justitsministeren fastsætter nærmere regler om vederlag.

De af arbejdsgruppen foreslåede regler om vederlag for beskæftigelse bygger på forslagene i Beskæftigelsesudvalgets betænkning nr. 1058/1986 om arbejde, undervisning og fritid, jf. arbejdsgruppens betænkning, bd. I, s. 161-162. Heraf fremgår det bl.a., at den hidtidige ordning med løsladelsespenge skal ophøre, og at en række naturalieydelser, herunder kostforplejningen, skal erstattes af en kontantydelse, der indgår i arbejdspengeordningen. Så længe der ikke overalt er praktisk mulighed for fuld selvforplejning, skal der ske modregning for kostens værdi ved udbetaling af arbejdspengene.

Endvidere skal der ved fravær fra pligtig aktivitet principielt ikke udbetales arbejdspen ge for fraværsperioden. Af hensyn til forplejningsmuligheden skal der dog ikke ske indtægtsbortfald af det totale arbejdspengebeløb. Skyldes fraværet arbejdsvægring, kan der yderligere blive tale om et ekstraordinært lønfradrag, der af hensyn til forplejningsmuligheden betales af fremtidig indtjening.

Arbejdsgruppen foreslår på den baggrund, at der i straffuldbyrdelsesloven optages en bestemmelse, hvorefter de dømte skal have udbetalt vederlag for beskæftigelse. Dette vederlag forudsættes i overensstemmelse med AUF-udvalgets anbefalinger størrelsesmæssigt at svare til (forbigående) kontanthjælp til underhold m.v. Endvidere skal vederlaget som hidtil være fritaget for beskatning og omfatte et pengebeløb for beskæftigelse og en ydelse til dækning af personlige fornødenheder, herunder kostforplejning og en række naturalieydelser, der bortfalder efter AUF-udvalgets forslag.

Fravær fra beskæftigelse uden tilladelse bør ikke kunne medføre bortfald af hele det lovsikrede vederlag. Arbejdsgruppen foreslår derfor, at der i straffuldbyrdelsesloven også optages en bestemmelse, hvorefter dømte, der uden tilladelse har været fraværende fra beskæftigelse, alene skal have udbetalt en ydelse til dækning af personlige fornødenheder, jf. betænkningen, bd. I, s. 163.

Straffelovrådet er i det store og hele enigt i AUF-udvalgets anbefalinger og kan derfor også i det væsentlige tiltræde arbejdsgruppens forslag.

Rådet finder dog, at det efter affattelsen af § 40 i arbejdsgruppens lovudkast bl.a. kan give anledning til tvivl, hvorledes en person, der efter reglerne i § 37 i arbejdsgruppens lovudkast (§ 38 i rådets lovudkast) har beskæftigelsespligt, er stillet i tilfælde, hvor den pågældende har fået tilladelse til fravær fra beskæftigelse, f.eks.

fordi den pågældende er på udgang eller til konsultation hos institutionens læge, socialrådgiver eller lignende.

Efter de gældende regler i cirkulære nr. 170 af 28. september 1992 om arbejdstid og arbejdspenge samt ydelser til kost og selvforvaltning til indsatte i Kriminalforsorgen ydes der som udgangspunkt alene vederlag for den tid, den indsatte er beskæftiget. Indsatte, der ikke er beskæftiget, får således alene et beløb til dækning af kost m.v. i det omfang, der er indført selvforplejning i institutionen.

Indsatte, der er på udgang, er normalt ikke berettiget til vederlag under udgang. Ved udgang af indtil ét døgns varighed udbetales dog i institutioner med selvforplejning et vederlag til dækning af personlige fornødenheder. Hovedreglen om, at der kun ydes vederlag for den tid, den indsatte er beskæftiget, gælder endvidere ikke ved midlertidigt fravær efter institutionens bestemmelse eller af andre særlige grunde. Hermed sigtes f.eks. til tilfælde, hvor en indsat skal fremstilles i retten eller konsultere institutionens læge, socialrådgiver eller lignende. I disse tilfælde skal der efter cirkulærets § 12, stk. 1, ydes den indsatte godtgørelse svarende til mistet aflønning.

Rådet finder på den baggrund, at der er behov for en præcisering af den personkreds, der efter § 40, stk. 1, i arbejdsgruppens lovudkast skal have udbetalt vederlag for beskæftigelse.

Efter § 42, stk. 1, 1. pkt., i rådets lovudkast skal en indsat have udbetalt vederlag for sin beskæftigelse. Med denne bestemmelse sigtes til indsatte, der i institutionen, dvs. fængsler og arresthuse, ikke er beskæftiget med eget arbejde, men er beskæftiget på Kriminalforsorgens foranledning. Om indsatte, der har skaffet sig indtægtsgivende arbejde i institutionen, eller som under udgang fra institutionen har arbejdsindtægt, henvises til § 42, stk. 2, og bemærkningerne nedenfor samt til § 110, stk. 1, i rådets lovudkast.

Efter § 42, stk. 1, 2. pkt., i rådets lovudkast skal vederlag også udbetales til indsatte, der ikke kan tilbydes beskæftigelse, eller som er uden beskæftigelse efter reglerne i § 38, stk. 2, i rådets lovudkast. Det samme gælder indsatte, der på grund af sygdom er fraværende fra beskæftigelse, jf. § 42, stk. 1. 3. pkt., i rådets lovudkast.

Efter § 42, stk. 2, i rådets lovudkast skal andre indsatte alene have dækket deres personlige fornødenheder, jf. dog stk. 3 og § 110, stk. 1. Med udtrykket "andre indsatte" sigtes til personer, der ikke omfattes af reglerne i § 42, stk. 1, f.eks. personer, der har tilsidesat beskæftigelsespligten, eller personer, der i institutionen er beskæftiget med eget arbejde. Formålet med denne bestemmelse er at angive, at sådanne personer ikke skal have udbetalt fuldt vederlag for beskæftigelse, men dog som udgangspunkt har krav på at få dækket deres personlige fornødenheder, jf. dog herved § 110, stk. 1, i rådets lovudkast og bemærkningerne nedenfor.

Henvisningen i § 42, stk. 2, i rådets lovudkast til § 42, stk. 3, indebærer, at indsatte, der er fraværende fra beskæftigelse og derfor ikke omfattes af reglerne om udbetaling af vederlag i § 42, stk. 1, skal have udbetalt vederlag for beskæftigelse, hvis de omfattes af de administrative regler, som § 42, stk. 3, giver mulighed for at fastsætte, om udbetaling af ydelser til indsatte, der er fraværende fra beskæftigelse, jf. bemærkningerne nedenfor. Som eksempel kan peges på indsatte, der har været fraværende fra beskæftigelse på grund af lægebesøg og lignende, jf. det ovennævnte cirkulære om arbejdstid og arbejdspenge m.v.

Henvisningen i § 42, stk. 2, i rådets lovudkast til § 110, stk. 1, medfører, at indsatte, der er beskæftiget med eget indtægtsgivende arbejde i institutionen, eller som under udgang har arbejdsindtægt, end ikke skal have dækket deres personlige fornødenheder, idet det følger af reglen i § 110, stk. 1, at sådanne indsatte selv skal betale for opholdet i institutionen. Der henvises herom til bemærkningerne til § 110 i rådets lovudkast.

§ 42, stk. 3, i rådets lovudkast bemyndiger til at fastsætte regler om ydelser efter stk. 1 og 2, herunder også om, at andre indsatte, der er fraværende fra beskæftigelse, skal have udbetalt vederlag for beskæftigelse. Udtrykket "ydelser" i § 42, stk. 3, 1. led, omfatter efter omstændighederne både pengebeløb og naturalier. Med ordene "andre indsatte, der er fraværende fra beskæftigelse" i § 42, stk. 3, 2. led, sigtes til indsatte, der efter institutionens bestemmelse eller af andre særlige grunde er midlertidigt fraværende fra beskæftigelse, jf. det ovennævnte cirkulære om arbejdstid og arbejdspenge.

Rådet tilsigter ikke i øvrigt nogen indholdsmæssig afvigelse i forhold til arbejdsgruppens forslag, jf. betænkningen, bd. III, s. 707. Udtrykket "vederlag" i § 42, stk. 1, omfatter derfor også efter rådets forslag et pengebeløb for selve beskæftigelsen og et pengebeløb til dækning af personlige fornødenheder. Endvidere forudsættes det, at der som hidtil kan ske modregning for kostens værdi ved udbetaling af vederlag i de institutioner, hvor der ikke er fuld selvforplejning.

Desuden forudsættes ydelser, jf. § 42, stk. 3, 1. led, størrelsesmæssigt at svare til kontanthjælp til underhold m.v. Ydelser til indsatte, der er fraværende fra beskæftigelse på grund af sygdom, forudsættes dog at kunne fastsættes som et dagpengebeløb svarende til en procentdel af vederlaget for beskæftigelse. Dette svarer til de nuværende regler, jf. cirkulære nr. 144 af 26. juni 1973 om dagpenge til indsatte, og er i overensstemmelse med de regler om dagpenge, der gælder på det almindelige arbejdsmarked.

2. Tilsidesættelse af beskæftigelsespligten

Som nævnt i afsnit 1 ovenfor er det i § 40, stk. 2, i arbejdsgruppens lovudkast fastsat, at en indsat, der uden tilladelse har været fraværende fra beskæftigelse, alene skal have udbetalt en ydelse til dækning af personlige fornødenheder. Endvidere kan der ved senere udbetaling af vederlag efter § 40, stk. 1, i arbejdsgruppens lovudkast pålægges et ekstraordinært fradrag for hver dag uden beskæftigelse.

Reglerne om tilsidesættelse af beskæftigelsespligten i arbejdsgruppens lovudkast bygger ligeledes på AUF-betænkningens forslag. Herom fremgår det af arbejdsgruppens betænkning, bd. I, s. 160, bl.a., at der efter AUF-udvalgets opfattelse ikke fremover bør kunne ske indskrænkning i den dømtes mulighed for fællesskab med andre dømte i fritiden i ordinære tilfælde af individuel arbejdsvægring. Adgangen til at anvende disciplinærstraf i form af strafcelle eller til at anbringe dømte i enrum bør derfor ophæves, og der bør alene kunne reageres med økonomiske virkemidler.

Efter AUF-udvalgets opfattelse bør det bero på den enkelte institutions interne regler og muligheder, hvor den dømte skal opholde sig i arbejdstiden, så længe arbejdsvægringen vedvarer. Foruden tab af løn i vægringsperioden skal reaktionen efter AUF-udvalgets forslag være et ekstraordinært løntræk i den efterfølgende arbejdsindtjening samt eventuelt forringet lønmæssig status i et nyt arbejdspengesystem. Det ekstraordinære løntræk foreslås generelt fastsat til et bestemt beløb pr. arbejdsvægringsdag.

AUF-udvalgets forslag berører ikke de gældende regler om anvendelse af sanktioner i tilfælde af kollektiv arbejdsvægring eller aktioner, der i øvrigt indebærer en risiko for fængslets orden eller sikkerhed. Herefter kan der i disse tilfælde fortsat reageres med strafcelle, udelukkelse fra fællesskab m.v.

Arbejdsgruppen er enig i, at den hidtidige adgang til at anvende udelukkelse fra fællesskab som reaktion på ordinære tilfælde af individuel vægring ved at påtage sig beskæftigelse bør ophæves, således at reaktionen alene er af økonomisk art.

Arbejdsgruppen kan endvidere tiltræde, at de foreslåede ændringer ikke bør berøre de gældende regler for anvendelse af sanktioner i tilfælde af kollektiv vægring eller aktioner, der i øvrigt indebærer risiko for fængslets orden eller sikkerhed, jf. betænkningen, bd. I, s. 161.

AUF-udvalgets og arbejdsgruppens forslag har været gennemført forsøgsvis i Kriminalforsorgens institutioner siden 1. januar 1993. Det er i den forbindelse forudsat, at indsatte, der er fraværende fra beskæftigelse, kan tilbringe arbejdstiden i særlige lokaliteter, herunder eventuelt på enrumsafdelinger. Det skyldes, at beboelsesafsnittene ofte ikke er personalebemandet i arbejdstiden. Man er imidlertid opmærksom på, at den særlige placering af de indsatte kan opfattes som havende en pønal karakter.

Det er endvidere i forsøgsordningen forudsat, at der kan ikendes disciplinærstraf i form af bøde ved tilsidesættelse af beskæftigelsespligten af én dags varighed eller mere, og at fængslerne af sikkerhedsmæssige grunde kan reagere med enrumsanbringelse i tilfælde af længerevarende beskæftigelsesvægring, dvs. vægring af mere end to dages varighed.

Straffelovrådet er i det store og hele enigt i AUF-udvalgets anbefalinger og kan i det væsentlige tiltræde arbejdsgruppens forslag.

Rådet finder imidlertid, at bestemmelsen i § 40, stk. 2, i arbejdsgruppens lovudkast om adgangen til at pålægge et ekstraordinært fradrag for hver dag uden beskæftigelse kan give anledning til tvivl om den retlige karakter af "det ekstraordinære fradrag", der omtales i bestemmelsen.

Rådet foreslår derfor, at bestemmelsen udgår og erstattes af en adgang til at ikende disciplinærstraf i form af bøde ved tilsidesættelse af beskæftigelsespligten i § 37, stk. 1, i arbejdsgruppens (§ 38, stk. 1, i rådets) lovudkast, jf. herved § 67, nr. 3, i rådets lovudkast.

Rådet har endvidere ingen indvendinger imod, at den beskrevne praksis vedrørende udelukkelse fra fællesskab af sikkerhedsmæssige grunde, der er fulgt under forsøgsordningen, fortsættes.

Fritiden

Til § 43

I § 41 i arbejdsgruppens lovudkast reguleres spørgsmålet om tilrettelæggelse af de indsattes fritid i institutionen.

Efter § 41, stk. 1, skal en indsat i videst muligt omfang selv varetage praktiske opgaver vedrørende sine personlige forhold, herunder madlavning, rengøring m.v.

Straffelovrådet kan med enkelte redaktionelle ændringer tiltræde arbejdsgruppens forslag, jf. § 43, stk. 1, i rådets lovudkast.

Af § 41, stk. 2, i arbejdsgruppens lovudkast fremgår, at institutionen i videst muligt omfang skal tilbyde de indsatte aktiviteter i fritiden.

Rådet kan tiltræde arbejdsgruppens lovudkast.

Rådet skal dog foreslå, at ordene "i videst muligt omfang" udgår af bestemmelsen med henblik på at tydeliggøre, at institutionen til stadighed skal sikre, at de indsatte tilbydes et passende antal aktiviteter i fritiden, jf. § 43, stk. 2, i rådets lovudkast og betænkningen, bd. III, s. 708, og bd. I, s. 185- 186.

I § 41, stk. 3, i arbejdsgruppens lovudkast fastslås det i overensstemmelse med gældende ret, at en indsat har ret til dagligt at tilbringe mindst én time i fri luft, medmindre dette vil være uforeneligt med institutionens varetagelse af sikkerhedsmæssige hensyn.

Bestemmelsen skal bl.a. sammenholdes med § 58, stk. 4, 1. pkt., og § 65, stk. 2, 2. pkt., i arbejdsgruppens lovudkast, hvorefter indsatte, der er udelukket fra fællesskab eller anbragt i strafcelle, har ret til dagligt at tilbringe mindst én time i fri luft, medmindre ganske særlige omstændigheder taler herimod.

Efter § 61, stk. 3, 2. pkt., i arbejdsgruppens lovudkast finder § 41, stk. 3, endvidere ikke anvendelse på indsatte, der er anbragt i sikringscelle.

Rådet er enigt med arbejdsgruppen i, at det af straffuldbyrdelsesloven bør fremgå, at de indsatte har ret til at tilbringe mindst én time i fri luft, jf. betænkningen, bd. I, s. 186. Rådet finder imidlertid, at det efter de ovennævnte bestemmelser i arbejdsgruppens lovudkast kan give anledning til tvivl, i hvilket omfang der kan gøres indskrænkning i adgangen til dagligt at tilbringe mindst én time i fri luft.

Rådet foreslår derfor, at bestemmelserne i § 58, stk. 4, 1. pkt., § 61, stk. 3, 2. pkt., og § 65, stk. 2, 2. pkt., i arbejdsgruppens lovudkast udgår, og at § 41, stk. 3, ændres, således at en indsat har ret til at tilbringe mindst én time i fri luft, medmindre dette vil være uforeneligt med institutionens varetagelse af sikkerhedsmæssige hensyn, eller den indsatte er anbragt i sikringscelle i medfør af § 66 (i rådets lovudkast), jf. § 43, stk. 3, i rådets lovudkast. Herved opnås en samlet regulering af det pågældende område og en tydeliggørelse af de tilfælde, hvor der efter omstændighederne kan gøres indgreb i den omhandlede ret.

Med rådets forslag tilsigtes ingen indholdsmæssig afvigelse i forhold til arbejdsgruppens lovudkast. Også efter § 41, stk. 3, i rådets lovudkast vil bl.a. indsatte, der opholder sig i strafcelle, derfor kunne nægtes adgang til at tilbringe mindst én time dagligt i fri luft i tilfælde af betydelig risiko for undvigelse eller forsøg herpå, jf. betænkningen, bd. III, s. 724.

Der henvises i øvrigt til rådets bemærkninger til de til §§ 58, 61 og 65 i arbejdsgruppens lovudkast svarende bestemmelser i §§ 63, 66 og 70 i rådets lovudkast.

Forsorgsmæssig bistand

Til § 44

§ 42 i arbejdsgruppens lovudkast regulerer den forsorgsmæssige bistand til indsatte.

Straffelovrådet kan tiltræde arbejdsgruppens lovudkast med en mindre ændring af bestemmelsen i § 42, stk. 2, om institutionens pligt til at formidle kontakt til andre personer, institutioner og myndigheder, der efter anden lovgivning skal yde bistand. Rådet foreslår, at bestemmelsen ændres til at omfatte personer, institutioner og myndigheder, der efter anden lovgivning kan yde bistand, jf. § 44, stk. 2, i rådets lovudkast.

Ændringen er af redaktionel karakter. Bestemmelsen i rådets lovudkast bygger således også på den opfattelse, at forpligtelsen til at yde indsatte bistand efter den sociale lovgivning m.v. i første række påhviler de almindelige sociale myndigheder, jf. betænkningen, bd. III, s. 709.

Sundhedsmæssig bistand

Til § 45

1. Arbejdsgruppens forslag

I § 43 i arbejdsgruppens lovudkast er der fastsat regler om den sundhedsmæssige bistand til indsatte.

Efter § 43, stk. 1, har en indsat ret til lægebehandling og anden sundhedsmæssig bistand.

Af § 43, stk. 2, fremgår, at Sundhedsstyrelsen og justitsministeren kan godkende, at indsatte, der opfylder betingelserne for tvangstilbageholdelse efter lovgivningen om frihedsberøvelse og anden tvang i psykiatrien, kan tvangsbehandles i Anstalten ved Herstedvester, såfremt den indsatte ikke kan overføres til en almindelig psykiatrisk afdeling. Behandling skal ske i overensstemmelse med reglerne, der er fastsat i den nævnte lovgivning for sådan behandling.

Endelig rummer lovudkastets § 43, stk. 3, en bemyndigelsesbestemmelse, hvorefter justitsministeren fastsætter nærmere regler om sundhedsmæssig bistand til indsatte.

Arbejdsgruppens forslag bygger bl.a. på en indstilling af 1988 fra et udvalg under Justitsministeriet vedrørende den sundhedsmæssige betjening af de indsatte i Kriminalforsorgen (Sundhedsudvalget). Der henvises i den forbindelse til betænkningen, bd. III, s. 709, og bd. I, s. 176 ff.

At der i § 43, stk. 2, foreslås fastsat særlige regler om tvangsbehandling af visse psykisk syge indsatte, skyldes, at psykiatriloven som udgangspunkt ikke gælder for indsatte i Kriminalforsorgens anstalter og arresthuse, jf. § 1, stk. 1, i lov nr. 331 af 24. maj 1989 med senere ændringer om frihedsberøvelse og anden tvang i psykiatrien. Det indebærer bl.a., at psykiatrilovens regler om tvangsbehandling og tvangsfiksering ikke finder anvendelse, så længe den pågældende befinder sig i Kriminalforsorgens institutioner.

Justitsministeriet har i besvarelse af en række spørgsmål fra Folketingets Retsudvalg til brug for behandlingen af forslaget til psykiatriloven redegjort nærmere for den hidtidige retstilstand for så vidt angår indsatte i fængsler, herunder Anstalten ved Herstedvester, jf. Folketingstidende 1988/89, Tillæg B, sp. 1351-1352. Heraf fremgår det bl.a., at en indsat, der under ophold i fængsel bliver sindssyg, kan overføres til en psykiatrisk sygehusafdeling for kortere eller længere tid afhængig af sygdommens karakter.

Er der behov for en længerevarende psykiatrisk behandling, kan overførslen ske efter straffelovens § 49, stk. 2, om overførsel bl.a. til hospital i tilfælde, hvor det findes hensigtsmæssigt på grund af den pågældendes alder, helbredstilstand eller andre særlige omstændigheder. Der henvises endvidere til Justitsministeriets cirkulære nr. 98 af 9. juni 1978 om anvendelsen af straffelovens § 49, stk. 2, over for psykiatriske patienter. Overførsel efter straffelovens § 49, stk. 2, forudsættes i almindelighed at ske med den indsattes samtykke. Protesterer den indsatte mod overførslen, kan indlæggelsen kun ske i overensstemmelse med sindssygelovens (nu lov om frihedsberøvelse og anden tvang i psykiatrien) regler om tvangsindlæggelse.

Uanset om overførslen er sket frivilligt, eller den indsatte er blevet tvangsindlagt, vil den pågældende normalt fortsætte udståelsen af straffen. Som følge af, at den indsatte er indlagt på en psykiatrisk afdeling, er den pågældende undergivet de regler om tvangsbehandling m.v., der gælder for ophold på sådanne sygehuse.

Ønsker den pågældende ikke længere at være på afdelingen, må der som udgangspunkt ske tilbageførsel til fortsat

straffuldbyrdelse i fængslet. Er betingelserne for tvangstilbageholdelse opfyldt, vil fortsat ophold på den psykiatriske afdeling kunne ske i overensstemmelse med reglerne om tvangstilbageholdelse.

Om indsatte i Anstalten ved Herstedvester fremgår det af den ovennævnte besvarelse fra Justitsministeriet, at tvangsmæssig behandling af vedkommendes psykiske lidelser efter omstændighederne har kunnet ske i overensstemmelse med principperne i sindssygelovens § 8, stk. 1, og § 9, stk. 2, om tvangstilbageholdelse. Det fremhæves endvidere, at der med psykiatriloven ikke er tilsigtet nogen ændring i denne retstilstand. Da Anstalten ved Herstedvester er en institution under Kriminalforsorgen og ikke direkte omfattet af psykiatrilovens stedlige anvendelsesområde, er der dog fundet behov for, at spørgsmålet om fremgangsmåden ved tvangsbehandling i Anstalten ved Herstedvester overvejes nærmere. Det nævnes i den forbindelse, at spørgsmålet vil blive overvejet nærmere i Straffelovrådets arbejdsgruppe vedrørende udformningen af en straffuldbyrdelseslov.

Arbejdsgruppen har på den baggrund foreslået, at der i straffuldbyrdelsesloven optages en bestemmelse, der gør det muligt at fastholde den nuværende praksis, hvorefter Anstalten ved Herstedvester med Sundhedsstyrelsens godkendelse kan tvangsbehandle psykisk syge indsatte, som opfylder psykiatrilovens betingelser for tvangstilbageholdelse. Til arbejdsgruppens forslag er bl.a. knyttet en forudsætning om, at Sundhedsstyrelsen som vilkår for sin godkendelse kan fastsætte yderligere bestemmelser om behandlingen. Endvidere forudsættes Sundhedsstyrelsens godkendelse meddelt mere generelt og ikke i hvert enkelt tilfælde, jf. betænkningen, bd. III, s. 710.

2. Straffelovrådets overvejelser

Straffelovrådet kan i lighed med arbejdsgruppen tiltræde Sundhedsudvalgets hovedsynspunkt, hvorefter indsatte i sundhedsmæssig henseende så vidt muligt skal sidestilles med andre borgere i samfundet. Som anført af arbejdsgruppen, har dette hovedsynspunkt allerede fundet udtryk i straffuldbyrdelseslovens bestemmelse om, at en person under fuldbyrdelsen af straf ikke må pålægges andre begrænsninger i sin tilværelse end sådanne, der er fastsat ved lov eller er en følge af selve straffen, jf. herved § 4 i rådets lovudkast.

Rådet er endvidere enigt i, at en bestemmelse om de indsattes ret til sundhedsmæssig bistand bør optages i straffuldbyrdelsesloven, og at de nærmere regler om den sundhedsmæssige bistand fastsættes administrativt i medfør af en bemyndigelse i straffuldbyrdelsesloven.

Rådet kan desuden tiltræde, at der i straffuldbyrdelsesloven optages en bestemmelse om tvangsbehandling i Anstalten ved Herstedvester. Rådet forudsætter i den forbindelse i lighed med Sundhedsudvalget, at den nuværende praksis, hvorefter Anstalten ved Herstedvester er særdeles tilbageholdende med at anvende tvang i behandlingen, opretholdes, jf. betænkningen, bd. I, s. 179.

§ 43, stk. 2, i arbejdsgruppens lovudkast vedrører tvangsbehandling. Sundhedsudvalget har imidlertid også overvejet, om bestemmelsen i psykiatrilovens § 17, stk. 2, skal kunne finde anvendelse i Anstalten ved Herstedvester i analogi med reglerne om tvangsbehandling. Efter den pågældende bestemmelse kan lægen, hvis det er af afgørende betydning for bedring af en meget urolig patients tilstand, træffe bestemmelse om, at den pågældende om fornødent med magt skal have et beroligende middel. Bestemmelsen sigter bl.a. til tilfælde, hvor indgrebet er påkrævet af helbredsgrunde, idet en bedring af patientens tilstand efter omstændighederne forudsætter, at den pågældende falder i søvn. Endvidere kan indgivelse af en beroligende indsprøjtning være et mindre vidtgående indgreb end at fastholde en patient gennem et ikke helt kort tidsrum eller at bæltefiksere den pågældende. Det beror på en konkret vurdering, hvilket middel der i den givne situation er det mindst indgribende, jf. Folketingstidende 1988/89, Tillæg A, sp. 2085.

Sundhedsudvalget har fundet det udelukket, at psykiatrilovens § 17, stk. 2, kan finde anvendelse i andre af Kriminalforsorgens institutioner end Anstalten ved Herstedvester. Bestemmelsen retter sig mod en lille gruppe personer, der udviser en meget urolig adfærd. Normalt imødegås sådanne problemer inden for Kriminalforsorgen, herunder også på Anstalten ved Herstedvester, ved at anvende sikringsmidler.

Visse af de indsatte på Anstalten ved Herstedvester, der uden at være egentlig sindssyge dog periodisk udviser en meget urolig og forstyrrende adfærd, svarer ifølge Sund hedsudvalget utvivlsomt til de patienter på en psykiatrisk afdeling, der sigtes til i psykiatrilovens § 17, stk. 2.

Imidlertid har en overvejende del af Sundhedsudvalget fundet, at de særlige fængselsmæssige hensyn gør det særdeles betænkeligt at indføre en sådan ordning selv i Anstalten ved Herstedvester. Endvidere er det påpeget, at der kan bestå en vis risiko for udglidning. Endelig er det anført, at Kriminalforsorgen som straffuldbyrdende myndighed bør være tilbageholdende, når der er tale om anvendelse af medikamentelle tvangsindgreb af denne karakter. Sundhedsudvalget har derfor ikke kunnet anbefale, at bestemmelsen finder anvendelse i Kriminalforsorgen.

Straffelovrådet kan tiltræde Sundhedsudvalgets opfattelse, og rådet har derfor ikke fundet grundlag for at foreslå ændringer i arbejdsgruppens lovudkast på dette punkt.

Med ordet "tvangsbehandling" i § 45, stk. 2, i rådets lovudkast sigtes således også kun til psykiatrilovens regler om tvangsbehandling. Det indebærer bl.a., at der efter straffuldbyrdelsesloven ikke vil være mulighed for at anvende reglerne om indgivelse af et beroligende middel efter psykiatrilovens § 17, stk. 2, på indsatte i Anstalten ved Herstedvester.

Rådet skal på den baggrund alene af lovtekniske grunde foreslå formuleringen af § 43, stk. 2, i arbejdsgruppens lovudkast ændret, således at det kommer til at fremgå, at justitsministeren efter forhandling med sundhedsministeren (dvs. i praksis Sundhedsstyrelsen) kan fastsætte regler om tvangsbehandling i Anstalten ved Herstedvester af indsatte, der opfylder betingelserne for tvangstilbageholdelse i loven om frihedsberøvelse og anden tvang i psykiatrien, og som ikke kan overføres til en almindelig psykiatrisk afdeling, jf. § 45, stk. 2, i rådets lovudkast.

Rådet skal endvidere foreslå, at reglen i § 43, stk. 2, 2. pkt., i arbejdsgruppens lovudkast om tvangsbehandling udskilles til et nyt stk., jf. stk. 3 i § 45 i rådets lovudkast, og at det i den forbindelse præciseres, at henvisningen til loven om frihedsberøvelse og anden tvang i psykiatrien (med tilhørende bekendtgørelser) også omfatter adgang til at klage over anstaltens beslutning om tvangsbehandling til patientklagenævnet, idet patientrådgiver dog kun skal beskikkes, når den pågældende ikke i forvejen har en bistandsværge efter straffelovens § 71, jf. herved også § 2 i bekendtgørelse nr. 605 af 23. august 1990 om personer indlagt på psykiatrisk afdeling i henhold til strafferetlig afgørelse. Ved klage over beslutning om tvangsbehandling i Anstalten ved Herstedvester forudsættes det at være anstalten, der efter anmodning fra patienten eller patientrådgiveren indbringer afgørelsen for patientklagenævnet. Af henvisningen til psykiatrilovens regler om klageadgang følger også, at patientklagenævnets afgørelse kan indbringes for Sundhedsvæsenets Patientklagenævn.

Med rådets forslag til § 45 tilsigtes i øvrigt ingen ændring af den i afsnit 1 beskrevne retstilstand vedrørende indsatte, der under afsoningen af frihedsstraf tvangsmæssigt eller frivilligt overføres til en psykiatrisk afdeling for kortere eller længere tid med henblik på behandling. Også efter straffuldbyrdelsesloven vil den pågældende således under opholdet på den psykiatriske afdeling være omfattet af psykiatrilovens regler med de modifikationer, der følger af, at der er tale om fortsat strafafsoning.

Om frivillig overførsel til psykiatrisk afdeling henvises til § 78 i rådets lovudkast, der træder i stedet for straffelovens § 49, stk. 2.

Om anbringelse i eller overførsel til Anstalten ved Herstedvester kan desuden henvises til § 22, stk. 4, nr. 2, og § 25, stk. 3, nr. 2, i rådets lovudkast.

Kapitel 9

Indsattes kontakt til samfundet uden for institutionen

Udgang

Til §§ 46-50

§§ 44-48 i arbejdsgruppens lovudkast indeholder bestemmelser om tilladelse til udgang.

Lovudkastet bygger på den opfattelse, at straffuldbyrdelsesloven bør indeholde bestemmelser om de formål, hvortil der kan gives udgang, og om de forudsætninger, der normalt skal være opfyldt, for at udgang kan tillades.

Endvidere bør straffuldbyrdelsesloven indeholde bestemmelser om de vilkår, der skal og kan fastsættes som

betingelse for udgangstilladelse, og om følgerne af, at sådanne vilkår ikke overholdes. Desuden bør det efter arbejdsgruppens opfattelse fastslås i lovteksten, at den tid, hvori den indsatte har tilladelse til udgang, medregnes i straffetiden.

Herudover bør regler om udgang til de forskellige formål og fra de forskellige institutionstyper mest hensigtsmæssigt fastsættes administrativt. Der henvises herom til betænkningen, bd. I, s. 209.

Straffelovrådet kan tiltræde arbejdsgruppens opfattelse og skal på den baggrund kun foreslå nogle få ændringer med henblik på at tydeliggøre enkelte af lovudkastets bestemmelser. Der henvises herom til bemærkningerne nedenfor til §§ 46-50 i rådets lovudkast.

Til § 46

Efter § 44, stk. 1, nr. 1, i arbejdsgruppens lovudkast kan en indsat få tilladelse til udgang, bl.a. når udgangsformålet er rimeligt begrundet i humane hensyn eller hensigtsmæssigt ud fra uddannelsesmæssige, arbejdsmæssige eller andre behandlingsmæssige hensyn.

Straffelovrådet foreslår, at det i stedet kræves, at udgangsformålet er rimeligt begrundet i uddannelsesmæssige, arbejdsmæssige, behandlingsmæssige, familiemæssige eller andre personlige hensyn, jf. § 46, stk. 1, nr. 1, i rådets lovudkast. Rådets forslag er alene af redaktionel karakter, og der tilsigtes derfor ingen indholdsmæssig afvigelse i forhold til arbejdsgruppens lovudkast, jf. betænkningen, bd. III, s. 710-711, og bd. I, s. 209- 212.

Ved lov nr. 274 af 15. april 1997 om ændring af straffeloven, retsplejeloven og lov om udlægning af åndssvageforsorgen og den øvrige særforsorg m.v. (Samfundstjeneste og forstærket indsats mod seksualforbrydelser m.v.) er der bl.a. taget initiativ til en særlig behandlingsindsats over for personer, der er idømt tidsbestemt fængselsstraf for seksualforbrydelser. I bemærkningerne til lovforslaget anføres det bl.a., at den indsatte vil kunne deltage i ambulant behandling i forbindelse med udgang fra fængslet, i det omfang det er forsvarligt og praktisk muligt.

Rådet forudsætter, at der også efter straffuldbyrdelsesloven kan meddeles tilladelse til udgang med henblik på ambulant behandling i det nævnte omfang.

Om den særlige visitations- og observationsafdeling i Anstalten ved Herstedvester, der er et led i gennemførelsen af den ovennævnte lov, henvises til bemyndigelsesbestemmelsen i § 30 i rådets lovudkast vedrørende fastsættelse af regler om anbringelse og overførsel efter §§ 21-29 i samme lovudkast.

Efter § 44, stk. 2, nr. 1, i arbejdsgruppens lovudkast skal det ved vurderingen af risikoen for misbrug af udgangstilladelsen bl.a. tillægges særlig vægt, hvis den indsatte er dømt for farlig kriminalitet og ikke har været løsladt i tiden mellem dom og strafudståelse. Af arbejdsgruppens bemærkninger fremgår, at der ved vurderingen skal udvises særlig forsigtighed, hvis den indsatte er dømt for personfarlig kriminalitet, jf. betænkningen, bd. I, s. 213.

Rådet finder på den baggrund anledning til at præcisere, at udtrykket "farlig kriminalitet" i den til § 44, stk. 2, nr. 1, i arbejdsgruppens lovudkast svarende bestemmelse i § 46, stk. 2, nr. 1, i rådets lovudkast også omfatter anden form for farlig kriminalitet, herunder alvorlig narkotikakriminalitet, jf. straffelovens § 191.

Til § 47

§ 45 i arbejdsgruppens lovudkast medfører, at det tidsrum, hvor den indsatte er på udgang, medregnes i straffetiden.

Rådet kan tiltræde arbejdsgruppens forslag, jf. § 47 i rådets lovudkast.

Om det afgrænsningsspørgsmål, der opstår, fordi strafafbrydelse i modsætning til udgang ikke medregnes i straffetiden, henvises til bemærkningerne til § 76 i rådets lovudkastet.

Til § 48

§ 46 i arbejdsgruppens lovudkast indeholder bestemmelser om fastsættelsen af vilkår for tilladelse til udgang.

Rådet kan tiltræde arbejdsgruppens lovudkast, og paragraffen videreføres derfor i uændret form i § 48 i rådets lovudkast.

Rådet foreslår dog, at ordet "eller" i § 46, stk. 2, nr. 3, sidste led, i arbejdsgruppens lovudkast erstattes med ordet "og" med henblik på at tydeliggøre, at opregningen af de vilkår, der kan stilles som betingelse for en udgangstilladelse, ikke er udtømmende, jf. § 48, stk. 2, nr. 3, sidste led i rådets lovudkast.

Rådet forudsætter i øvrigt, at der som hidtil kan fastsættes begrænsninger for så vidt angår indsattes samvær med bestemte personer eller ophold på bestemte steder under udgang, således som det f.eks. sker efter den nuværende praksis vedrørende rockeres samvær med gruppemedlemmer og ophold på gruppetilhørssteder under udgang, jf. henvisningen til straffelovens § 57 i § 48, stk. 2, nr. 4, i rådets lovudkast.

Om domstolsprøvelse af afgørelser om nægtelse af tilladelse til udgang henvises til afsnit 8 i denne betænknings kapitel 5 om klageregler m.v.

Til § 49

§ 47 i arbejdsgruppens lovudkast regulerer spørgsmålet om tilbagekaldelse eller ændring af meddelte udgangstilladelser.

Straffelovrådet kan tiltræde indholdet af arbejdsgruppens forslag, jf. betænkningen, bd. III, s. 656 og 712-713.

Rådet foreslår dog, at den til § 47, nr. 1, i arbejdsgruppens lovudkast svarende bestem melse i § 49, nr. 1, i rådets lovudkast i stedet affattes således, at en tilladelse til udgang kan tilbagekaldes, eller vilkårene for tilladelsen ændres, såfremt den indsatte udebliver fra udgang eller i øvrigt ikke overholder de vilkår, der er fastsat for udgangstilladelsen i medfør af § 48, eller på ny dømmes for strafbart forhold.

Affattelsen af bestemmelsen bringes herved lovteknisk på linie med bestemmelserne i § 13, stk. 2, om tilladelse til udsættelse med straffuldbyrdelse, § 76, stk. 3, om tilladelse til strafafbrydelse og § 78, stk. 4, om tilladelse til anbringelse uden for fængsel eller arresthus i rådets lovudkast.

Til § 50

Efter § 48 i arbejdsgruppens lovudkast fastsætter justitsministeren regler om tilladelse til udgang. I forbindelse med sådanne regler kan det bestemmes, at tilladelse til udgang først kan gives efter et vist ophold i institutionen og efter udståelse af en vis del af straffen.

I bemærkningerne til § 48 fremhæver arbejdsgruppen, at § 48 afviger fra straffelovens § 36, idet man i straffuldbyrdelsesloven ikke har fundet grundlag for at fastsætte eller forudsætte straffe over en vis længde som afgørende forudsætning for en udgangstilladelse. Der henvises herved til betænkningen, bd. III s. 713, og bd. I, s. 211.

Efter straffelovens § 36, 1. pkt., kan der meddeles den dømte udgangstilladelse for et kortere tidsrum, når særlige omstændigheder taler for det. Til personer, der udstår længerevarende fængselsstraf, kan sådan tilladelse endvidere meddeles, når det må anses for formålstjenligt med henblik på den pågældendes behandling, herunder forberedelse af løsladelsen, jf. § 36, 2. pkt. Udgangstilladelse kan imidlertid kun meddeles, når fare for misbrug ikke antages at foreligge, jf. § 36, 3. pkt.

Som nævnt i betænkningen, bd. I, s. 190, sigter § 36, 1. pkt., om udgangstilladelse på grund af særlige omstændigheder til tilfælde, hvor der foreligger særlige humane hensyn, f.eks. alvorlig sygdom eller dødsfald i den nærmeste familie.

Udgangstilladelse i medfør af § 36, 2. pkt., i behandlingsmæssigt øjemed er derimod begrænset til indsatte, der udstår længerevarende fængselsstraffe. Sådanne udgangstilladelser kan navnlig gives af hensyn til, at den indsattes forbindelse med familien bevares eller genetableres, og at den pågældende får mulighed for uddannelse eller beskæftigelse uden for institutionen med henblik på at formidle overgangen til løsladelsen.

Udgang med henblik på besøg hos bestemte personer m.v. (weekend-udgang/orlov) samt frigang og udstationering er på den baggrund administrativt begrænset til indsatte, der afsoner fængsel i 5 måneder eller derover, jf. § 24, stk.

1, § 15, stk. 1, og § 20, stk. 1, i Justitsministeriets cirkulære nr. 31 af 18. marts 1986 med senere ændringer om udgang til indsatte.

Baggrunden for arbejdsgruppens forslag er, at strafniveauet ved de praktisk vigtige berigelsesforbrydelser er nedsat væsentligt siden tilblivelsen af straffelovens § 36. Endvidere synes hensynet til retshåndhævelsen ikke i tilstrækkelig grad at kunne begrunde, at indsatte med relativt korte, men for den indsatte ikke ganske ubetydelige straffe, ikke kan få tilladelse til udgang, når indsatte med længere straffe kan få udgang.

Straffelovrådet kan tiltræde arbejdsgruppens synspunkter. Også for de korttidsstraffede er der et åbenbart behov for at kunne få udgang til samvær med familie og bekendte, ikke mindst i forbindelse med højtider. Som nævnt i betænkningen, bd. I, s. 211, jf. s. 196, er dette behov efter de gældende administrative regler søgt imødekommet ved bestemmelser om tilladelse til udgang i forbindelse med besøg. Navnlig for indsatte, der afsoner langt fra hjemmet, og som derfor kun vanskeligt kan modtage besøg, synes disse regler imidlertid at føre til mindre rimelige resultater set i forhold til indsatte, der som følge af en blot lidt længere straf sædvanligvis vil kunne opnå tilladelse til weekend-udgang/orlov.

Rådet er derfor enigt i, at der ikke i straffuldbyrdelsesloven optages bestemmelser svarende til straffelovens § 36, 2. pkt., om straf af en vis længde som forudsætning for udgangstilladelse bl.a. til at besøge eller være sammen med bestemte personer.

Rådet skal på den baggrund alene foreslå, at bemyndigelsesbestemmelsen tydeliggøres ved, at udtrykkene "efter et vist ophold i institutionen" og "efter udståelse af en vis del af straffen" ændres til "efter ophold i et bestemt tidsrum i institutionen" og "efter udståelse af en bestemt del af straffen", jf. herved § 50, 2. pkt., i rådets lovudkast. Med rådets forslag tilsigtes ingen indholdsmæssig afvigelse i forhold til arbejdsgruppens lovudkast, jf. herved betænkningen, bd. III, s. 713, og bd. I, s. 211-212.

I tilknytning til bestemmelserne om udgang anfører arbejdsgruppen, at man kan tiltræde den nuværende administrative praksis, hvorefter der ved udgangsmisbrug er mulighed for at træffe bestemmelse om, at den indsatte i en bestemt periode afskæres fra at forlange, at der træffes afgørelse om tilladelse til udgang (udgangskarantæne), jf. betænkningen, bd. I, s. 214.

Arbejdsgruppen er opmærksom på, at udgangskarantæne kan opleves som en disciplinærstraf af de indsatte.

Arbejdsgruppen finder imidlertid, at udgangskarantæne ikke bør gøres til en disciplinærstraf for visse overtrædelser af udgangsreglerne. Arbejdsgruppen lægger i den forbindelse vægt på, at anvendelse af udgangskarantæne som disciplinærstraf kan tilsløre det forhold, at den indsatte ikke på ny er berettiget til udgang alene som følge af karantænens ophør.

Arbejdsgruppen peger endvidere på, at besøgsnægtelse, overførsel til anden institution, udelukkelse fra fællesskab og andre foranstaltninger i givet fald formentlig også må gøres til disciplinærstraffe. Det vil imidlertid være i strid med disse indgrebs karakter af en ofte fremadrettet foranstaltning, der ikke nødvendigvis forudsætter en tidligere disciplinærforseelse, jf. betænkningen, bd. I, s. 240.

Rådet kan tiltræde, at der også efter straffuldbyrdelsesloven bør være mulighed for at træffe bestemmelse om udgangskarantæne. Rådet er i den forbindelse enigt med arbejdsgruppen i, at der ikke er grundlag for at gøre udgangskarantæne til en disciplinær reaktion. Der henvises i den forbindelse til bemærkningerne til § 67, nr. 2, i rådets lovudkast om disciplinærstraf ved undvigelse m.v.

Rådet finder imidlertid, at det efter reglerne om udgang i §§ 44-48 i arbejdsgruppens lovudkast kan give anledning til tvivl, om der er tilstrækkelig klar hjemmel til at afskære den dømte fra i en bestemt periode at forlange en afgørelse af spørgsmålet om tilladelse til udgang.

Rådet foreslår derfor, at der som 3. pkt. i bemyndigelsesbestemmelsen i § 50 i rådets lovudkast indsættes en bestemmelse, hvorefter det endvidere kan bestemmes, at den indsatte efter udgangsmisbrug er afskåret fra i et bestemt tidsrum at forlange en afgørelse af spørgsmålet om tilladelse til udgang.

Udtrykket "udgangsmisbrug" i rådets forslag anvendes i samme betydning som i § 49, nr. 1, om tilbagekaldelse

eller ændring af vilkårene for udgangstilladelse i rådets lovudkast.

Besøg m.v.

Til §§ 51-54

§ 49 i arbejdsgruppens lovudkast indeholder nærmere bestemmelser om de indsattes ret til at modtage besøg.

§ 49 suppleres i § 50 af en særregel om udenlandske indsattes ret til samtale med hjem landets diplomatiske eller konsulære repræsentanter.

Efter § 49, stk. 1, har en indsat ret til mindst ét ugentligt besøg, der skal være af mindst én times varighed og så vidt muligt af to timers varighed.

Der kan i den enkelte institution gives tilladelse til besøg i videre omfang end nævnt i stk. 1, herunder til besøg af den indsattes børn, jf. § 49, stk. 2.

I § 49, stk. 3 og 4, er der fastsat regler om besøgstilladelse og kontrol m.v.

Efter stk. 3 kan institutionen bestemme, at de besøgende skal indhente forudgående tilladelse fra institutionen til at besøge den indsatte. Det kan gøres til et vilkår for en besøgstilladelse, at den besøgende lader sin yderbeklædning og medbragte effekter undersøge.

Hertil føjes i stk. 4 en bemyndigelse for justitsministeren til at fastsætte nærmere regler om begrænsninger i de indsattes ret til besøg ud fra ordens- eller sikkerhedsmæssige hensyn, herunder om gennemførelse af besøg under overværelse af personale i institutionen.

Desuden er det i § 49, stk. 5, fastsat, at en indsat har ret til at have sit barn under 3 år hos sig i institutionen, hvis dette er bedst for barnet, og at nærmere regler om gennemførelse af denne ret fastsættes af justitsministeren.

Herudover indeholder § 49, stk. 6, en bemyndigelse for institutionens leder til i øvrigt at fastsætte de nærmere regler om besøgenes afvikling.

Endelig er det i § 50 fastsat, at en udenlandsk indsat har ret til samtale med hjemlandets diplomatiske eller konsulære repræsentanter, og at justitsministeren fastsætter nærmere regler herom.

Reglerne om besøg m.v. i arbejdsgruppens lovudkast bygger på det synspunkt, at de indsattes adgang til at modtage besøg er af så væsentlig karakter, at bestemmelser herom bør medtages i straffuldbyrdelsesloven.

Straffelovrådet kan tiltræde denne opfattelse.

Rådet er endvidere enigt i, at de nuværende administrative bestemmelser på området naturligt kan danne udgangspunkt for udformningen af sådanne regler i straffuldbyrdelsesloven, jf. betænkningen, bd. I, s. 141-144, og Justitsministeriets cirkulære nr. 217 af 18. december 1980 med senere ændringer om de indsattes adgang til brevveksling og besøg m.v. Rådet finder dog i lighed med arbejdsgruppen, at muligheden for at forbyde besøg efter en konkret prøvelse må antages at være et tilstrækkeligt middel til at opfylde hensynet til orden og sikkerhed også i de tilfælde, hvor den indsatte ønsker besøg af personer, som den pågældende kender fra studiebesøg el. lign. eller fra tidligere fælles institutionsophold, jf. herved bemærkningerne nedenfor til § 53 i rådets lovudkast.

Rådet kan på den baggrund i det væsentlige tiltræde arbejdsgruppens forslag til affattelse af straffuldbyrdelseslovens bestemmelser om besøg m.v.

Rådet finder imidlertid, at der i lovudkastet bør optages udtrykkelige bestemmelser om den indsattes ret til at modtage uoverværet besøg af visse advokater svarende til adgangen til ukontrolleret brevveksling i § 56, stk. 1, i rådets lovudkast. Baggrunden er, at der allerede i de nuværende administrative forskrifter er fastsat bestemmelser herom, og at det derfor uden udtrykkelige bestemmelser herom i lovteksten kan give anledning til tvivl, i hvilket omfang den bestående ordning tilsigtes videreført efter straffuldbyrdelsesloven, jf. bemærkningerne nedenfor til § 51, stk. 2, i rådets lovudkast.

Rådet finder endvidere, at det efter placeringen af bestemmelsen i § 50 i arbejdsgruppens lovudkast om udenlandske indsattes ret til samtale med hjemlandets diplomatiske eller konsulære repræsentanter kan give anledning til tvivl, hvorledes retsstillingen er for sådanne personers besøg.

Rådet foreslår derfor en præcisering af lovudkastets bestemmelser herom. Der henvises i den forbindelse til bemærkningerne nedenfor til § 51, stk. 3, og §§ 52 og 53 i rådets lovudkast.

Efter § 56, stk. 1, i rådets lovudkast har en indsat ret til ukontrolleret brevveksling med bl.a. Folketingets Ombudsmand, medlemmer af Folketinget, Den Europæiske Menneskerettighedskommission og Domstol, Den Europæiske Torturkomité, FN's Menneskerettighedskommission og FN's Torturkomité. Rådet har på den baggrund overvejet, om der bør fastsættes regler om den indsattes ret til uoverværet besøg svarende til § 56, stk. 1, om ukontrolleret brevveksling. For så vidt angår de nævnte myndigheder m.v. forekommer det dog mindre nærliggende at tale om "besøg" i lovudkastets forstand, og rådet finder derfor ikke at burde stille forslag herom.

Rådet forudsætter imidlertid, at de nævnte myndigheder m.v. som hidtil bl.a. som led i inspektionsvirksomhed kan tale med de indsatte uden overværelse af institutionens personale. Der henvises i den forbindelse bl.a. til artikel 8, stk. 3, i den europæiske torturkonvention, hvori det er fastsat, at komitéen uden opsyn kan udspørge personer, der er berøvet deres frihed. Endvidere henvises til kapitel 5 om iværksættelse af undersøgelse på eget initiativ og inspektion i lov nr. 473 af 12. juni 1996 om Folketingets Ombuds mand og pkt. 2.k.2. om systematiske inspektioner af fængsler i de almindelige bemærkninger til forslaget til den nye ombudsmandslov, jf. Folketingstidende 1995/96, Tillæg A, sp. 1700 ff.

Endelig foreslår rådet nogle mindre ændringer i bestemmelserne i arbejdsgruppens lovudkast om den indsattes ret til at modtage besøg af sine børn og om børns ophold sammen med den indsatte i institutionen. Der henvises herom til bemærkningerne nedenfor til § 51, stk. 1, og § 54 i rådets lovudkast.

Til § 51

I § 51, stk. 1, i rådets lovudkast er det fastsat, at en indsat har ret til mindst ét ugentligt besøg, der skal være af mindst én times varighed og så vidt muligt af to timers varighed. Endvidere kan der i den enkelte institution gives tilladelse til besøg i videre omfang.

Bestemmelsen viderefører i uændret form § 49, stk. 1 og 2, i arbejdsgruppens lovudkast med den modifikation, at bemyndigelsen for institutionen ikke udtrykkeligt omfatter besøg af den indsattes børn. Ændringen er alene af redaktionel karakter, og der tilsigtes derfor ingen indholdsmæssig afvigelse i forhold til arbejdsgruppens lovudkast, jf. herved betænkningen, bd. III, s. 713. Om den indsattes ret til at have sit barn under 3 år hos sig i institutionen henvises til § 54 i rådets lovudkast.

Efter § 51, stk. 2, i rådets lovudkast har en indsat endvidere til enhver tid ret til at modtage besøg af den advokat, der er beskikket for eller valgt af den pågældende som forsvarer i den straffesag, der har ført til indsættelse i institutionen, eller i en verserende straffesag. Det samme gælder besøg i øvrigt af advokater, der efter retsplejelovens § 733 er antaget af justitsministeren til at beskikkes som offentlige forsvarere.

Bestemmelsen er ny i forhold til arbejdsgruppens lovudkast, der ikke indeholder udtrykkelige bestemmelser om denne personkreds.

Baggrunden for bestemmelsen er et ønske om at præcisere, at der for visse advokater gælder en særlig adgang til at besøge den indsatte uafhængigt af den almindelige regel om besøg i § 51, stk. 1. Afgrænsningen af de advokater, der omfattes af bestemmelsen, svarer til den kreds, der efter efter § 56, stk. 1, i rådets lovudkast kan have ukontrolleret brevveksling med den indsatte. Der henvises herom til rådets bemærkninger nedenfor til den pågældende bestemmelse. Endvidere henvises til § 53, stk. 1, i rådets lovudkast, der bl.a. regulerer spørgsmålet om, i hvilket omfang der kan fastsættes begrænsninger i den indsattes ret til at modtage besøg af den kreds af advokater, der er nævnt i § 51, stk. 2.

Desuden er det i § 51, stk. 3, i rådets lovudkast udtrykkeligt fastsat, at en udenlandsk indsat til enhver tid har ret til samtale med hjemlandets diplomatiske eller konsulære repræsentanter, jf. herved § 50, 1. pkt., i arbejdsgruppens lovudkast.

Bestemmelsen skal ses i sammenhæng med art. 36, stk. 1, litra c, i bekendtgørelse nr. 83 af 11. december 1972 af

Wienerkonventionen af 24. april 1963 om konsulære forbindelser m.v. (Wienerkonventionen). Efter denne bestemmelse har en konsulatembedsmand bl.a. ret til at besøge enhver statsborger fra udsenderstaten, som i henhold til dom eller retskendelse er undergivet fængsling. Konsulatembedsmanden skal dog afholde sig fra at træde i aktion for en statsborger, som er underkastet fængsling, når den pågældende udtrykkeligt modsætter sig et sådant skridt.

Til § 52

§ 52 i rådets lovudkast indeholder bestemmelser om besøgstilladelse og vilkår for besøgstilladelse.

Efter § 52 kan institutionen bestemme, at de besøgende skal indhente forudgående tilladelse fra institutionen til at besøge den indsatte. Endvidere kan det gøres til et vilkår for en besøgstilladelse, at den besøgende lader sin yderbeklædning og medbragte effekter undersøge.

§ 52 viderefører i uændret form § 49, stk. 3, i arbejdsgruppens lovudkast.

Bestemmelsen indebærer en almindelig adgang for institutionen til at betinge besøg af vilkår om forudgående besøgstilladelse og om undersøgelse af yderbeklædning og medbragte effekter. Med udtrykket "de besøgende" i § 50, 1. pkt., sigtes til enhver, som den indsatte ønsker at modtage besøg af, herunder også advokater og diplomatiske eller konsulære repræsentanter, jf. § 51, stk. 2 og 3, i rådets lovudkast. Om "besøg" af Den Europæiske Torturkomité og Folketingets Ombudsmand m.fl., jf. § 56, stk. 1, i rådets lovudkast, henvises dog til de indledende bemærkninger ovenfor til §§ 51-54.

Baggrunden for § 52 er at sikre, at besøgsadgangen ikke benyttes til indsmugling. § 52 er herved på linie med cirkulæret om de indsattes adgang til brevveksling og besøg m.v., der ikke undtager advokater eller andre fra cirkulærets regler om besøgstilladelse og visitation. Der henvises i den forbindelse bl.a. til cirkulærets §§ 17-18 og 22.

Om diplomatiske eller konsulære repræsentanter henvises endvidere til art. 36, stk. 2, i Wienerkonventionen, hvorefter retten til at besøge en statsborger fra udsenderstaten, som i henhold til dom eller retskendelse er undergivet fængsling, skal udøves i overensstemmelse med modtagerstatens love og bestemmelser dog med det forbehold, at disse fuldt ud skal tilgodese de formål, der tilsigtes med de rettigheder, som indrømmes i art. 36.

Der henvises i øvrigt til § 53, stk. 1, i rådets lovudkast om fastsættelse af begrænsninger i den indsattes ret til at modtage besøg. Om adgangen til at undersøge den indsattes person og opholdsrum før og efter besøg henvises til § 60 i rådets lovudkast.

Til § 53

§ 53 i rådets lovudkast indeholder bemyndigelsesbestemmelser vedrørende fastsættelse af administrative regler om den nærmere gennemførelse af de indsattes ret til besøg.

Efter § 53, stk. 1, fastsætter justitsministeren regler om gennemførelsen af de indsattes ret til besøg og om begrænsninger i denne ret ud fra ordens- eller sikkerhedsmæssige hensyn, herunder om adgang for institutionens leder eller den, der bemyndiges hertil, til at træffe bestemmelse om forbud mod besøg af bestemte personer og om gennemførelse af besøg under overværelse af personale i institutionen. Besøg af advokat, jf. § 51, stk. 2, i rådets lovudkast, skal dog altid være uoverværet.

§ 53, stk. 1, suppleres i § 53, stk. 2, af en bestemmelse, hvorefter institutionens leder i øvrigt fastsætter regler om besøgenes afvikling.

§ 53 i rådets lovudkast viderefører § 49, stk. 4 og 6, i arbejdsgruppens lovudkast, idet der dog er foretaget en præcisering af bemyndigelsen til at fastsætte begrænsninger i den indsattes ret til besøg af advokat, jf. de indledende bemærkninger ovenfor til §§ 51-54 og bemærkningerne til § 51, stk. 2, i rådets lovudkast.

Endvidere er det fundet rigtigst at optage en udtrykkelig bestemmelse i lovteksten om, at alene institutionens leder eller den, der bemyndiges dertil, har kompetence til at træffe afgørelse om forbud mod besøg af bestemte personer.

Baggrunden er, at en sådan afgørelse er af særligt indgribende karakter for den indsatte. Dette forhold afspejles også i de nuværende regler, idet afgørelse om forbud mod besøg af bestemte personer træffes af institutionens leder, jf. § 12, stk. 3, i cirkulæret om de indsattes adgang til brevveksling og besøg m.v. Lovudkastets bestemmelser om besøg bringes herved på linie med de øvrige bestemmelser i straffuldbyrdelsesloven, der giver mulighed for at træffe afgørelser af særligt indgribende karakter for den indsatte, jf. bl.a. § 55, stk. 4, og § 60, stk. 5 og 6, om tilbageholdelse af breve m.v. og andre effekter i rådets lovudkast.

§ 53, stk. 1, 2. pkt., i rådets lovudkast indebærer bl.a., at der kan fastsættes bestemmelser om forbud mod besøg af bestemte personer efter en konkret vurdering ud fra ordens- eller sikkerhedsmæssige hensyn. Det gælder også i tilfælde, hvor den indsatte ønsker besøg af personer, som den pågældende kender fra studiebesøg og lign. eller fra tidligere fælles institutionsophold, jf. betænkningen, bd. I, s. 144, og bd. III, s. 714.

Endvidere omfatter bemyndigelsen i § 53, stk. 1, 2. pkt., i rådets lovudkast fastsættelse af regler om kontrol med besøgenes afvikling. Herom er det i cirkulærets § 19 fastsat, at besøg i almindelighed foregår ukontrolleret, hvis besøgsforholdene i institutionen tillader det. Såfremt det findes påkrævet af ordens- eller sikkerhedsmæssige hensyn eller for at forebygge strafbart forhold, kan besøg dog gennemføres med kontrol, herunder i overværelse af en funktionær. Cirkulærets bestemmelser om kontrol omfatter som udgangspunkt alle personer, herunder også diplomatiske og konsulære repræsentanter.

Besøg af forsvareren i en verserende straffesag foregår dog altid uden kontrol. § 53, stk. 1, 3. pkt., i rådets lovudkast indebærer i overensstemmelse hermed, at der ikke kan fastsættes krav om, at besøg af den kreds af advokater, der nævnes i § 51, stk. 2, i rådets lovudkast, skal ske under overværelse af personale i institutionen. Om "besøg" af Den Europæiske Torturkomité og Folketingets Ombudsmand m.fl., jf. § 56, stk. 1, i rådets lovudkast, henvises til de indledende bemærkninger ovenfor til §§ 51-54 i rådets lovudkast.

Med hjemmel i den pågældende bemyndigelsesbestemmelse vil der også kunne fastsættes regler om andre begrænsninger i den indsattes ret til besøg ud fra ordens- eller sikkerhedsmæssige hensyn, f.eks. regler om afbrydelse af besøg, såfremt det findes påkrævet af ordens- eller sikkerhedsmæssige hensyn, og om begrænsninger med hensyn til antallet af personer, der samtidig kan aflægge besøg hos den indsatte, jf. herved cirkulærets §§ 21 og 23. Sådanne begrænsninger vil kunne omfatte alle personer, der ønsker at besøge den indsatte, herunder også advokater og diplomatiske eller konsulære repræsentanter som nævnt i § 51, stk. 2 og 3, i rådets lovudkast. Lovudkastet er herved på linie med cirkulærets bestemmelser, der ikke undtager advokater eller andre på dette punkt.

Om de begrænsninger, der består i krav om forudgående besøgstilladelse og undersøgelse af yderbeklædning og medbragte effekter, henvises til § 52 i rådets lovudkast og bemærkningerne ovenfor til den pågældende bestemmelse.

§ 53, stk. 2, i rådets lovudkast indeholder en bemyndigelse for institutionens leder til i øvrigt at fastsætte regler om besøgenes afvikling.

Bestemmelsen viderefører med enkelte sproglige ændringer § 49, stk. 6, i arbejdsgruppens lovudkast og svarer desuden til § 24, stk. 1, i cirkulæret om de indsattes adgang til brevveksling og besøg m.v.

Med rådets forslag tilsigtes ingen indholdsmæssige afvigelser i forhold til arbejdsgruppens lovudkast, jf. herved betænkningen, bd. III, s. 714. Rådet forudsætter derfor, at der også efter bemyndigelsen i straffuldbyrdelsesloven fastsættes regler om, at de besøgende skal underrettes om eventuelle særlige forskrifter, der er nødvendige af ordens- eller sikkerhedsmæssige hensyn, og om andre praktiske forhold, som er af betydning for den besøgende, jf. herved cirkulærets § 24, stk. 2, og bemærkningerne nedenfor til § 73 i rådets lovudkast om konfiskation.

Til § 54

Efter § 49, stk. 5, i arbejdsgruppens lovudkast har en indsat ret til at have sit barn under 3 år hos sig i institutionen, hvis dette er bedst for barnet. De nærmere regler om gennemførelsen af denne ret fastsættes af justitsministeren.

Baggrunden for arbejdsgruppens forslag er et ønske om at fastholde den gældende mulighed for, at indsatte kan have deres små børn hos sig under afsoningen. Med bestemmelsen tilsigtes ikke, at børn opholder sig i

afsoningsinstitutioner i videre omfang i tilfælde, hvor dette efter den nuværende praksis kan undgås ved at udstationere den indsatte, overføre den pågældende til afsoning uden for fængsel eller arresthus efter § 73 i arbejdsgruppens lovudkast om fuldbyrdelse af fængselsstraf i Kriminalforsorgens pensioner og i institutioner m.v. uden for Kriminalforsorgen eller eventuelt benåde den pågældende.

Efter arbejdsgruppens opfattelse bør selv små børn kun have fast ophold i en afsoningsinstitution, hvis der ikke er mulighed for at anbringe den indsatte andetsteds, og barnet er under 3 år, og det i øvrigt må antages at være bedst for barnet at være sammen med den indsatte, også under hensyn til forholdene i afsoningsinstitutionen eller en anden tilsvarende afsoningsinstitution. § 49, stk. 5, i arbejdsgruppens lovudkast tilsigter dog ikke at udelukke, at børn på 3 år eller derover kan forblive eller være hos den indsatte. Ved fastsættelse af de nærmere regler om indsattes ret til at være sammen med deres mindreårige børn i institutionen forudsætter arbejdsgruppen i øvrigt, at der i det enkelte tilfælde tages hensyn til, hvad der må antages at være bedst for barnet, jf. betænkningen, bd. III, s. 714.

Et særligt spørgsmål for arbejdsgruppen har været, om reglen i § 49, stk. 5, burde udskilles til en selvstændig bestemmelse. Arbejdsgruppen har dog ikke fundet tilstrække ligt grundlag for dette, idet den foreslåede bestemmelse både omfatter besøg i videre omfang end efter de almindelige besøgsregler og et mere fast ophold med overnatning i institutionen. Med henblik på at tydeliggøre dette forhold har arbejdsgruppen imidlertid foreslået, at muligheden for besøg i videre omfang end sædvanligt henføres til § 49, stk. 2, i arbejdsgruppen lovudkast, og at bestemmelsens stk. 5 herefter alene vedrører børns ophold i institutionen sammen med den indsatte, jf. betænkningen, bd. III, s. 621.

Straffelovrådet kan tiltræde, at den nuværende mulighed for, at indsatte efter omstændighederne kan have deres små børn hos sig under afsoningen, videreføres efter straffuldbyrdelsesloven.

Rådet finder imidlertid, at det ikke skal påhvile Kriminalforsorgens institutioner at tage stilling til, om det er bedst for barnet at opholde sig hos den indsatte i institutionen. Vurderingen af, om dette er stemmende med barnets tarv, bør påhvile de sociale myndigheder, der i modsat fald vil kunne træffe bestemmelse om anden anbringelse, evt. tvangsmæssigt efter de i den sociale lovgivning gældende regler. For disse tilfælde er der endvidere fastsat særlige regler om domstolsprøvelse.

Rådet foreslår på den baggrund, at bestemmelsen i stedet affattes således, at en indsat har ret til at have sit barn under 3 år hos sig i institutionen, hvis den indsatte selv er i stand til at passe barnet, jf. § 54, stk. 1, i rådets lovudkast. Med rådets forslag tilsigtes ikke i øvrigt nogen afvigelse i forhold til arbejdsgruppens lovudkast. Rådets forslag er således ikke til hinder for, at børn på 3 år eller derover efter omstændighederne kan forblive eller være hos den indsatte.

Rådet er opmærksomt på de synspunkter, der ligger bag arbejdsgruppen forslag om placering af barnereglen i lovudkastets almindelige bestemmelser om besøg. Rådet finder det imidlertid lovteknisk mest hensigtsmæssigt, at barnereglen udskilles til en særskilt paragraf, jf. § 54 i rådets lovudkast. Herved opnås en tydeliggørelse af anvendelsesområdet for barnereglen i forhold til de almindelige regler om besøg, idet den pågældende regel forbeholdes de tilfælde, hvor der er tale om et mere fast ophold med overnatning i institutionen. Det bemærkes i den forbindelse, at der i den enkelte institution efter § 51, stk. 1, 2. pkt., i rådets lovudkast kan gives tilladelse til, at den indsatte kan få besøg af sine børn i videre omfang end efter hovedreglen om besøg i § 51, stk. 1, 1. pkt., i rådets lovudkast.

§ 54, stk. 2, i rådets lovudkast indeholder en bemyndigelsesbestemmelse for justitsministeren til at fastsætte regler om gennemførelse af retten til at have sit barn under 3 år hos sig i institutionen. Udtrykket "gennemførelse af denne ret" indebærer bl.a., at retten til at have sit barn under 3 år hos sig, jf. § 54, stk. 1, i rådets lovudkast, i overens stemmelse med hidtidig praksis administrativt kan begrænses til at finde anvendelse i visse institutioner, som i henseende til indretning og klientel er egnet til ophold for små børn.

Hvis en indsat ønsker at medbringe sit barn i institutionen og i øvrigt opfylder betingelserne herfor, må vedkommende således efter omstændighederne acceptere, at straffen finder sted i en anden institution end den, som følger af § 23 i rådets lovudkast.

Om adgangen til domstolsprøvelse af afgørelser om nægtelse af tilladelse til at have sit barn under 3 år hos sig i institutionen henvises til afsnit 8 i denne betænknings kapitel 5 om klageregler m.v.

Brevveksling

Til § 55

§ 51 i arbejdsgruppens lovudkast indeholder nærmere regler om de indsattes ret til brevveksling.

§ 51 suppleres i § 52 af en særregel om ret til ukontrolleret brevveksling med visse myndigheder og enkeltpersoner.

Efter § 51, stk. 1, har en indsat ret til brevveksling.

Gennemlæsning af breve til og fra den indsatte kan alene ske, hvis dette af institutionen skønnes påkrævet af ordens- eller sikkerhedsmæssige hensyn eller for at beskytte den forurettede ved lovovertrædelsen, jf. § 51, stk. 2.

Om tilfælde, hvor gennemlæsning har fundet sted, er det i § 51, stk. 3, fastsat, at et brev efter bestemmelse af institutionens leder kan tilbageholdes, såfremt det skønnes uegnet til afsendelse af ordens- eller sikkerhedsmæssige hensyn eller af hensyn til beskyttelse af den forurettede ved lovovertrædelsen. Af tilsvarende grunde kan et tilsendt brev, som skønnes uegnet til udlevering, tilbagesendes. Den indsatte skal gøres bekendt med tilbageholdelsen eller tilbagesendelsen af brevet. Orientering af den indsatte kan dog undlades i indtil 4 uger i det omfang, hvori formålet med tilbageholdelsen eller tilbagesendelsen ellers ville forspildes.

§ 51, stk. 1-3, suppleres i § 51, stk. 4, af en bemyndigelsesbestemmelse for justitsministeren til at fastsætte nærmere regler om gennemførelsen af indsattes ret til brevveks ling.

Arbejdsgruppens udkast til regler om brevveksling bygger på det synspunkt, at de indsattes ret til brevveksling er af så væsentlig karakter, at bestemmelser herom bør optages i straffuldbyrdelsesloven.

Endvidere bør det i lovteksten præciseres, hvornår der kan foretages gennemlæsning af breve til og fra indsatte, og hvornår sådanne breve kan tilbageholdes, jf. betænkningen, bd. I, s. 140.

Straffelovrådet kan tiltræde denne opfattelse.

Rådet er endvidere enigt i, at de nuværende administrative bestemmelser på området naturligt kan danne udgangspunkt for udformningen af sådanne regler i straffuldbyrdelsesloven, jf. Justitsministeriets cirkulære nr. 217 af 18. december 1980 med senere ændringer om de indsattes adgang til brevveksling og besøg m.v. og betænkningen, bd. I, s. 137-139.

Rådet kan i det væsentlige tiltræde arbejdsgruppens forslag til affattelse af straffuldbyrdelseslovens regler om brevveksling.

Rådet finder dog, at det bør præciseres, at kompetencen til at træffe afgørelse om tilbageholdelse af et brev tilkommer institutionens leder eller den, der bemyndiges dertil, jf. herved § 55, stk. 4, i rådets lovudkast.

Bestemmelsen om tilbageholdelse af breve bringes herved på linie med de øvrige bestemmelser i straffuldbyrdelsesloven, der giver mulighed for at træffe afgørelser af særligt indgribende karakter over for den indsatte. Der henvises i den forbindelse bl.a. til rådets lovudkast § 53, stk. 1, 2. pkt., om forbud mod besøg af bestemte personer og § 60, stk. 5 og 6, om tilbageholdelse af effekter og breve m.v. i den indsattes besiddelse.

Endvidere bør det præciseres, at et tilsendt brev, der ikke bør udleveres af ordens- eller sikkerhedsmæssige hensyn eller af hensyn til beskyttelse af den forurettede ved lovovertrædelsen, som udgangspunkt skal tilbagesendes. Det bør også tydeliggøres, at et tilsendt brev kan tilbageholdes, hvis det anses for påkrævet af sikkerhedsmæssige hensyn, f.eks. fordi der er konkret mistanke om, at det pågældende brev benyttes til at begå strafbart forhold.

Lovudkastets bestemmelser om tilsendte breve bringes herved på linie med de nugældende regler i cirkulærets § 6, stk. 1, nr. 2. Det bemærkes i den forbindelse, at der med udtrykket "sikkerhedsmæssige hensyn" i straffuldbyrdelsesloven bl.a. sigtes til forebyggelse eller opklaring af strafbart forhold. Der henvises herom til

bemærkningerne til §§ 3-4 i rådets lovudkast.

Rådet foreslår på den baggrund, at reglerne om tilsendte breve udskilles til en selvstændig bestemmelse, jf. § 55, stk. 5, i rådets lovudkast. Herved opnås også en tydeliggørelse af reglerne om henholdsvis breve til afsendelse og tilsendte breve.

Om breve, der tilbageholdes efter § 55, stk. 4 eller 5, i rådets lovudkast bemærkes i øvrigt, at sådanne breve kan videregives til politiet eller andre myndigheder, hvis indholdet af det pågældende brev må antages at give vedkommende myndighed anledning til videre foranstaltning. Der henvises herom til betænkningen, bd. I, s. 319.

Efter § 51, stk. 3, 3. pkt., i arbejdsgruppens lovudkast skal den indsatte gøres bekendt med tilbageholdelsen eller tilbagesendelsen af brevet.

Rådet foreslår, at det præciseres, at det er afsenderen, der som udgangspunkt skal gøres bekendt med tilbageholdelsen af brevet, jf. § 55, stk. 6, i rådets lovudkast og § 6, stk. 3, 2. pkt., i cirkulæret om de indsattes adgang til brevveksling og besøg m.v.

§ 51, stk. 4, i arbejdsgruppens lovudkast indeholder en bemyndigelse for justitsministeren til at fastsætte nærmere regler om gennemførelsen af indsattes ret til brevveksling.

Sådanne regler forudsættes ifølge arbejdsgruppen bl.a. at indeholde bestemmelser om, at breve til den indsatte kan åbnes af institutionens personale under overværelse af den indsatte. På samme måde skal breve fra den indsatte kunne lukkes af personalet under overværelse af den indsatte. Der henvises herom til betænkningen, bd. III, s. 715, og til § 5, stk. 4, i cirkulæret om de indsattes adgang til brevveksling og besøg m.v.

Rådet kan tiltræde, at der med henblik på f.eks. at modvirke indsmugling af narkotika og udsmugling af penge også i straffuldbyrdelsesloven gives mulighed for at fastsætte regler om institutionens adgang til at åbne og lukke breve i den indsattes påsyn.

Rådet finder imidlertid, at det kan give anledning til tvivl, om den foreslåede bemyndigelse giver tilstrækkelig klar hjemmel til at udstede sådanne regler.

Rådet foreslår på denne baggrund, at der i lovteksten optages udtrykkelige bestemmelser herom, således at institutionen kan åbne og lukke breve til og fra den indsatte, og at dette sker i den indsattes påsyn bortset fra tilfælde, hvor der sker gennemlæsning, jf. herved § 55, stk. 2 og 3, i rådets lovudkast.

Det bemærkes, at der med udtrykket "breve til ... den indsatte" i § 55, stk. 2, i rådets lovudkast ikke alene sigtes til breve, der er adresseret til den indsatte i institutionen, og hvor afsenderen derfor ved adresseringen til institutionen har tilkendegivet, at vedkommende er bekendt med, at modtageren er strafafsoner. Bestemmelsen omfatter også breve, der oprindeligt er adresseret til den indsattes privatadresse, men efterfølgende omadresseret eller medbragt til den indsatte i forbindelse med besøg. Som et yderligere eksempel kan peges på breve, der er bestemt til omdeling blandt flere indsatte, f.eks. breve med spørgeskemaer til brug for videnskabelige undersøgelser.

Om institutionens adgang til at undersøge de besøgendes yderbeklædning og medbragte effekter henvises til § 52 i rådets lovudkast.

Om gennemlæsning af breve i den indsattes besiddelse henvises til § 60, stk. 6, i rådets lovudkast om undersøgelse af den indsattes person og opholdsrum.

Til § 56

I § 52 i arbejdsgruppens lovudkast er der fastsat regler om de indsattes ret til ukontrolleret brevveksling med visse myndigheder og enkeltpersoner.

Efter § 52, stk. 1, har en indsat således ret til ukontrolleret brevveksling med justitsministeren, direktøren for Kriminalforsorgen, domstolene, herunder Den Særlige Klageret, anklagemyndigheden og politiet, Folketingets Ombudsmand, medlemmer af Folketinget, Den Europæiske Menneskerettighedskommission og advokater, der i medfør af retsplejelovens § 733 er antaget af justitsministeren til at beskikkes som offentlige forsvarere.

Endvidere indeholder § 52, stk. 2, en bemyndigelse for justitsministeren til at fastsætte nærmere regler om ukontrolleret brevveksling, herunder om adgang til ukontrolleret brevveksling med andre enkeltpersoner eller offentlige myndigheder.

Om den indsattes ret til at modtage "besøg" af de nævnte enkeltpersoner og myndigheder henvises til betænkningen, bd. I, s. 124, og til de indledende bemærkninger ovenfor til §§ 49-50 i rådets lovudkast.

§ 52 i arbejdsgruppens lovudkast tager udgangspunkt i de nuværende regler om ukontrolleret brevveksling i §§ 8-11 i cirkulæret om de indsattes adgang til brevveksling og besøg m.v. I forhold til de gældende regler indebærer forslaget en væsentlig udvidelse af kredsen af advokater, med hvilke den indsatte kan brevveksle ukontrolleret. Efter cirkulærets § 9, stk. 1, nr. 10-12, omfatter denne ret alene forsvareren i en verserende straffesag, i en verserende sag om prøveudskrivning fra forvaring eller i den straffesag, der har ført til indsættelse i institutionen. Som det fremgår ovenfor, medfører § 52 i arbejdsgruppens lovudkast imidlertid, at en indsat har ret til ukontrolleret brevveksling med alle de advokater, der i medfør af retsplejelovens § 733 er antaget af justitsministeren til at beskikkes som offentlige forsvarere.

Arbejdsgruppens forslag om udvidelse af kredsen af de advokater, med hvem den indsatte kan brevveksle ukontrolleret, bygger bl.a. på det synspunkt, at indsatte f.eks. i forbindelse med udarbejdelsen af en ansøgning om at søge straffesagen genoptaget ofte vil have ønske om en ny forsvarer. Bl.a. på den baggrund har nogle af arbejdsgruppens medlemmer peget på det ønskelige i principalt at lade alle advokater være omfattet af bestemmelsen og subsidiært at lade alle sådanne advokater, der efter retsplejelovens § 773 er antaget af justitsministeren til at beskikkes som offentlige forsvarere, være omfattet af bestemmelsen.

Af betænkningen fremgår, at der under arbejdsgruppens drøftelse har været overvejende tilslutning til den opfattelse, at reglernes særlige karakter og de myndigheder og enkeltpersoner, herunder Folketingets Ombudsmand, der i øvrigt foreslås omfattet af adgangen til ukontrolleret brevveksling, ikke på det foreliggende grundlag kan siges at føre til noget egentligt behov for at udvide reglerne til at omfatte flere advokater.

Nogle medlemmer har endvidere peget på de praktiske vanskeligheder ved en sådan udvidelse af reglerne.

På den anden side har man ikke fundet tilstrækkelig anledning til at udtale sig imod en udvidelse af bestemmelsen til at omfatte alle advokater, der er antaget af justitsministeren til at beskikkes som offentlige (beneficerede) forsvarere efter reglerne i retsplejelovens § 733, stk. 1.

Arbejdsgruppens forslag er derfor udformet i overensstemmelse hermed, jf. betænkningen, bd. I, s. 126-127.

Straffelovrådet har noteret sig arbejdsgruppens synspunkter, og det er rådets konklusion, at man kan tiltræde arbejdsgruppens anbefaling.

Rådet skal imidlertid foreslå, at det i lovteksten præciseres, at adgangen til ukontrolleret brevveksling også omfatter den advokat, der er valgt af den indsatte som forsvarer i den straffesag, der har ført til indsættelse i institutionen, eller i en verserende straffesag, jf. retsplejelovens § 730. Herved bringes lovudkastets bestemmelse på linie med cirkulærets § 9, stk. 1, nr. 10 og 12, der alene anvender udtrykket "forsvareren" og således ikke gør forskel på den valgte og den beskikkede forsvarers adgang til ukontrolleret brevveksling med sin klient.

Efter § 56, stk. 1, i rådets lovudkast omfatter adgangen til ukontrolleret brevveksling herefter bl.a. den advokat, der har været beskikket eller valgt af den pågældende som forsvarer i den straffesag, der har ført til indsættelse i institutionen, eller i en verserende straffesag. Det samme gælder brevveksling i øvrigt med advokater, der i medfør af retsplejelovens § 733 er antaget af justitsministeren til at beskikkes som offentlige forsvarere.

Afgrænsningen ifølge arbejdsgruppens og rådets lovudkast af den kreds af advokater, med hvem den indsatte kan have ukontrolleret brevveksling, omfatter ikke umiddelbart forsvareren i en verserende sag om prøveudskrivning fra forvaring. Efter cirkulærets § 9, stk. 1, nr. 11, omfattes sådanne advokater som nævnt også af de nuværende administrative regler om ukontrolleret brevveksling. Baggrunden for den afvigende udformning af lovudkastet er, at henholdsvis § 52 i arbejdsgruppens og § 56 i rådets lovudkast efter placeringen i lovudkastets afsnit II angår fuldbyrdelse af fængselsstraffe og således ikke umiddelbart tager sigte på fuldbyrdelse af forvaring.

Om fuldbyrdelse af forvaring er der imidlertid fastsat særlige regler i afsnit V i arbejdsgruppens og rådets lovudkast.

Af den til § 101, stk. 1, i arbejdsgruppens lovudkast svarende bestemmelse i § 105, stk. 1, i rådets lovudkast fremgår, at forvaring fuldbyrdes efter lovens kapitel 2 om almindelige bestemmelser for fuldbyrdelse af straf og afsnit II om fuldbyrdelse af fængselsstraffe med den undtagelse, at forvaring normalt fuldbyrdes i Anstalten ved Herstedvester.

Endvidere indeholder § 105, stk. 2, i rådets lovudkast i lighed med § 101, stk. 2, i arbejdsgruppens lovudkast en bemyndigelsesbestemmelse for justitsministeren til at fastsætte regler om fuldbyrdelse af forvaring, herunder bl.a. om behandlingen af sager om prøveudskrivning. Det forudsættes i den forbindelse, at den nuværende ordning ifølge cirkulærets § 9, stk. 1, nr. 11, videreføres uændret, således at forsvareren i en verserende sag om prøveudskrivning fra forvaring også efter straffuldbyrdelsesloven omfattes af reglerne om ukontrolleret brevveksling. Der henvises herved til bemærkningerne til den pågældende bestemmelse i rådets lovudkast.

Til arbejdsgruppens opregning i § 52, stk. 1, af de myndigheder m.v., med hvem den indsatte har adgang til ukontrolleret brevveksling, føjer rådet i øvrigt Procesbevillingsnævnet, Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol, Den Europæiske Torturkomité, FN's Menneskerettighedskommission og FN's Torturkomité, jf. § 56, stk. 1, i rådets lovudkast. Herved bringes lovudkastets bestemmelser om ukontrolleret brevveksling på linie med de nuværende regler i bl.a. cirkulærets § 9, stk. 1, nr. 8 og 9. At også Procesbevillingsnævnet foreslås omfattet, har sammenhæng med, at rådet som led i klageordningen stiller forslag om en appelbegrænsningsmodel, der bl.a. medfører, at byrettens afgørelse i almindelighed kun kan indbringes for landsretten med Procesbevillingsnævnets tilladelse, jf. herved § 121 i rådets lovudkast.

Som det fremgår af arbejdsgruppens forslag, har man ikke fundet det nødvendigt eller hensigtsmæssigt i lovteksten at nævne alle de myndigheder eller enkeltpersoner, som den indsatte skal kunne brevveksle ukontrolleret med. Arbejdsgruppen har i stedet foreslået en angivelse af visse myndigheder og enkeltpersoner i lovteksten suppleret af en bemyndigelse for justitsministeren til at fastsætte regler om adgang til ukontrolleret brevveksling med andre offentlige myndigheder eller enkeltpersoner, jf. § 52, stk. 2, i arbejdsgruppens lovudkast og betænkningen, bd. I, s. 127.

Rådet kan også på dette punkt tiltræde arbejdsgruppens forslag, jf. § 56, stk. 2, 2. pkt., i rådets lovudkast.

Rådet forudsætter i lighed med arbejdsgruppen, at der ved den administrative fastsættelse af regler om ukontrolleret brevveksling med visse andre myndigheder og enkeltpersoner ikke sker nogen indskrænkning af den gruppe af myndigheder og personer, der omfattes af de nuværende administrative regler om adgang til ukontrolleret brevveksling, jf. betænkningen, bd. I, s. 127. Der sigtes i den forbindelse bl.a. til cirkulærets § 10, stk. 1, nr. 3, om diplomatiske eller konsulære repræsentanter fra vedkommendes hjemland, jf. herved Wienerkonventionens art. 36, stk. 1, litra c, og bemærkningerne ovenfor til §§ 51-53 i rådets lovudkast om besøg. Rådet foreslår på den baggrund, at det i den til § 52, stk. 2, i arbejdsgruppens lovudkast svarende bestemmelse i § 56, stk. 2, i rådets lovudkast tydeliggøres, at bemyndigelsen bl.a. omfatter regler om adgang til ukontrolleret brevveksling med andre enkeltpersoner eller danske eller udenlandske offentlige myndigheder.

At en brevveksling er ukontrolleret, indebærer både efter arbejdsgruppens og rådets lovudkast, at institutionen ikke kan åbne, gennemlæse eller tilbageholde breve afsendt mellem den indsatte og de pågældende myndigheder og enkeltpersoner, jf. betænkningen, bd. III, s. 715. Lovudkastet afviger herved fra den nugældende ordning, hvorefter institutionen i visse tilfælde kan åbne og lukke sådanne breve i den indsattes påsyn, jf. cirkulærets §§ 9-10. Baggrunden for forslaget er, at den indsatte til enhver tid skal have mulighed for at klage til visse myndigheder m.v. uden for institutionen og eventuelt tillige uden for Kriminalforsorgen over forholdene i institutionen eller over behandlingen af sin sag, jf. betænkningen, bd. III, sm.st.

Anvendelsen af udtrykket "ukontrolleret" i § 56 i rådets lovudkast tilsigter imidlertid ikke at udelukke, at institutionen kan gennemlyse breve, der omfattes af § 56, hvis der af ordens- eller sikkerhedsmæssige grunde findes behov for det.

Rådet er endvidere opmærksomt på, at der i nogle tilfælde kan være tvivl om, hvorvidt breve til og fra den indsatte reelt er sendt fra eller sendes til personer og myndigheder, der er omfattet af reglerne om ukontrolleret brevveksling, jf. betænkningen, bd. III, s. 716.

Med henblik på sådanne tilfælde foreslås det derfor, at bemyndigelsesbestemmelsen i § 56, stk. 2, udformes således, at der bliver udtrykkelig hjemmel til i forbindelse med udstedelse af regler om ukontrolleret brevveksling

også at fastsætte regler om kontrol af afsenderens identitet, § 56, stk. 2, 1. pkt., i rådets lovudkast. Med bestemmelsen sigtes f.eks. til, at institutionen efter omstændighederne kan rette henvendelse til vedkommende myndighed m.v. eller tilbagesende brevet til den angivne afsender.

Telefonsamtaler

Til § 57

§ 53 i arbejdsgruppens lovudkast fastsætter regler om de indsattes adgang til at føre telefonsamtaler.

Efter § 53, stk. 1, har en indsat ret til at føre telefonsamtaler i det omfang, det er praktisk muligt. Adgangen til at føre telefonsamtaler kan nægtes eller betinges af, at telefonsamtalen påhøres eller aflyttes af personale i institutionen, hvis dette findes nødvendigt af ordens- eller sikkerhedsmæssige hensyn eller af hensyn til beskyttelse af den forurettede ved lovovertrædelsen. Såfremt telefonsamtalen påhøres eller aflyttes, skal den anden part gøres bekendt hermed.

Bestemmelserne i § 53, stk. 1, suppleres i § 53, stk. 2, af en bemyndigelsesbestemmelse for justitsministeren til at fastsætte nærmere regler om indsattes adgang til at føre telefonsamtaler.

Det er arbejdsgruppens opfattelse, at adgangen for de indsatte til at føre telefonsamtaler er af så væsentlig karakter, at der i straffuldbyrdelsesloven bør optages regler herom.

Det bør endvidere præciseres, i hvilket omfang en tilladelse til at føre telefonsamtaler kan betinges af, at telefonsamtalen påhøres eller aflyttes af institutionen. Arbejdsgruppen er i den forbindelse indforstået med, at varetagelsen af de sikkerhedsmæssige opgaver i de lukkede fængsler må medføre kontrol af samtalepartner, og at indsattes telefonsamtaler fra sådanne fængsler normalt må påhøres eller eventuelt aflyttes af institutionen, jf. betænkningen, bd. I, s. 140.

Ved udformningen af lovudkastets § 53 har arbejdsgruppen taget udgangspunkt i de administrative regler på området. Der henvises i den forbindelse til afsnit III om telefonsamtaler i Justitsministeriets cirkulære nr. 217 af 18. december 1980 med senere ændringer om de indsattes adgang til brevveksling og besøg m.v.

Straffelovrådet er enigt i arbejdsgruppens synspunkter og kan derfor også i det væsentlige tiltræde arbejdsgruppens forslag til udformning af lovudkastets bestemmelse om de indsattes adgang til at føre telefonsamtaler.

Rådet finder det imidlertid rigtigst, at det kommer til at fremgå udtrykkeligt af lovteksten, at der bl.a. af sikkerhedsmæssige grunde som udgangspunkt sker påhør eller aflytning af telefonsamtaler i lukkede institutioner, dvs. arresthuse og lukkede fængsler.

Rådet foreslår på den baggrund, at den til § 53 i arbejdsgruppens lovudkast svarende bestemmelse i § 57 i rådets lovudkast i stedet affattes således, at der som stk. 1 indsættes en bestemmelse, hvorefter en indsat har ret til at føre telefonsamtaler i det omfang, det er praktisk muligt.

Bestemmelsen omfatter både arresthuse og åbne og lukkede fængsler. Med udtrykket "i det omfang, det er praktisk muligt," sigtes bl.a. til, at der kan fastsættes begrænsninger vedrørende hyppighed og længde af de indsattes telefonsamtaler under hensyn til de personaleressourcer, der medgår til at påhøre eller aflytte telefonsamtaler i de lukkede institutioner, jf. bemærkningerne nedenfor til § 57, stk. 3, i rådets lovudkast.

Som stk. 2 i § 57 i rådets lovudkast foreslås indsat en bestemmelse, hvorefter adgangen til at føre telefonsamtaler kan nægtes, hvis dette findes nødvendigt af ordens- eller sikkerhedsmæssige hensyn eller af hensyn til beskyttelse af den forurettede ved lovovertrædelsen.

I lighed med § 57, stk. 1, i rådets lovudkast omfatter denne bestemmelse både arresthuse og åbne og lukkede fængsler. Rådet er opmærksomt på, at adgangen til at nægte indsatte at føre telefonsamtaler har mindre praktisk betydning i de åbne fængsler, hvor der overalt er installeret mønt- eller korttelefoner. Rådet har på den baggrund overvejet, om adgangen til at nægte indsatte at føre telefonsamtaler bør ophæves, for så vidt angår de åbne fængsler. Bestemmelsen vil imidlertid fortsat kunne finde anvendelse i åbne fængsler, hvor de indsatte i almindelighed har adgang til at installere privat telefon på egen stue, men hvor dette som hidtil bør kunne nægtes, hvis der er konkret risiko for misbrug. Om forbud mod besiddelse af mobiltelefoner henvises til § 36 i rådets

lovudkast vedrørende besiddelse af egne genstande i institutionen.

Med § 57, stk. 2, i rådets lovudkast tilsigtes ingen indskrænkning i forhold til de nugældende regler om tilladelse til at føre telefonsamtale med forsvareren i en verserende straffesag eller en sag om prøveudskrivning fra forvaring, jf. herved cirkulærets § 25, stk. 3. Også efter straffuldbyrdelsesloven forudsættes en indsat derfor normalt at kunne føre telefonsamtale med forsvareren i en verserende straffesag eller med andre, som den indsatte efter § 56 i rådets lovudkast kan brevveksle ukontrolleret med. Om adgangen til at føre telefonsamtale med forsvareren i en sag om prøveudskrivning fra forvaring henvises desuden til rådets bemærkninger til § 105 i lovudkastets afsnit V, kap. 19 om fuldbyrdelse af forvaring.

Efter § 57, stk. 3, i rådets lovudkast påhøres eller aflyttes telefonsamtaler i lukkede institutioner, dvs. arresthuse og lukkede fængsler, af personale i institutionen, medmindre dette ikke findes nødvendigt af de i § 57, stk. 2, nævnte grunde. Såfremt telefonsamtalen påhøres eller aflyttes, skal samtaleparterne forinden gøres bekendt hermed.

At telefonsamtaler i lukkede institutioner normalt påhøres eller aflyttes, indebærer en afvigelse i forhold til de gældende administrative regler i cirkulærets § 25, stk. 2, hvorefter tilladelse til at føre telefonsamtale efter omstændighederne af ordens- eller sikkerhedsmæssige hensyn, herunder for at forebygge strafbart forhold, kan betinges af, at telefonsamtalen påhøres. Af § 57, stk. 3, i rådets lovudkast følger dog også, at indsatte i en lukket institution efter omstændighederne har adgang til at føre telefonsamtale uden sådanne begrænsninger, hvis der i det enkelte tilfælde ikke foreligger ordens- eller sikkerhedsmæssige hensyn eller hensyn til beskyttelse af den forurettede ved lovovertrædelsen, der kan begrunde, at telefonsamtalen påhøres eller aflyttes.

Endelig rummer § 57, stk. 4, i rådets lovudkast en bemyndigelsesbestemmelse for justitsministeren til at fastsætte regler om gennemførelsen af retten til at føre telefonsamtaler.

Bestemmelsen svarer med enkelte ændringer til § 53, stk. 2, i arbejdsgruppens lovudkast. Det kan også efter rådets lovudkast forudsættes, at udgifterne til telefonsamtaler normalt afholdes af den indsatte, jf. betænkningen, bd. III, s. 716.

Aviser, bøger m.v.

Til § 58

§ 54 i arbejdsgruppens lovudkast fastsætter regler om de indsattes muligheder for at holde sig orienteret ved avislæsning og gennem radio- og fjernsynsudsendelser m.v.

Efter § 54, stk. 1, skal en indsat have mulighed for at holde sig orienteret ved avislæs ning, gennem radio- og fjernsynsudsendelser m.v.

Endvidere har en indsat ret til at låne bøger og tidsskrifter gennem det offentlige biblioteksvæsen, jf. § 54, stk. 2.

Endelig skal der efter § 54, stk. 3, så vidt muligt gives udenlandske indsatte mulighed for at læse aviser, tidsskrifter, bøger m.v. på deres eget sprog.

Straffelovrådet kan tiltræde arbejdsgruppens lovudkast og skal derfor kun foreslå nogle mindre ændringer i affattelsen af den pågældende bestemmelse, jf. herved § 58 i rådets lovudkast.

Bl.a. foreslås bestemmelsen om udenlandske indsatte i den til § 54, stk. 3, i arbejdsgruppens lovudkast svarende bestemmelse i § 58, stk. 3, i rådets lovudkast i stedet affattet således, at udenlandske indsatte så vidt muligt bør have adgang til aviser, tidsskrifter, bøger m.v. på deres eget sprog. Ændringerne er alene af redaktionel karakter, og der tilsigtes derfor ingen indholdsmæssige afvigelser i forhold til arbejdsgruppens lovudkast, jf. betænkningen, bd. I, s. 186-187, og bd. III, s. 716-717.

Kontakt til medierne

Til § 59

§ 55 i arbejdsgruppens lovudkast indeholder bestemmelser om den indsattes kontakt til pressen.

Efter § 55, stk. 1, i arbejdsgruppens lovudkast har en indsat ret til at lade sig interviewe af pressen. Justitsministeren kan dog ud fra ordens- eller sikkerhedsmæssige hensyn, for at beskytte den forurettede ved lovovertrædelsen, for i særlige tilfælde at beskytte den indsatte selv eller for i øvrigt at modvirke en åbenbar krænkelse af retsfølelsen fastsætte regler om begrænsninger i indsattes adgang til i institutionen at lade sig interviewe af pressen.

Af § 55, stk. 2, fremgår, at en indsat ikke må lade sig fotografere af pressen på institutionens område, medmindre institutionens leder har givet samtykke hertil.

Arbejdsgruppen har forudsat, at begrænsninger i indsattes adgang til at lade sig interviewe alene gennemføres i særlige tilfælde, hvor de nævnte hensyn med afgørende vægt taler for en sådan begrænsning, jf. betænkningen, bd. III, s. 717.

De foreslåede bestemmelser skal i øvrigt sammenholdes med § 51 i arbejdsgruppens lovudkast (§ 55 i rådets lovudkast) om brevveksling, hvorefter indsatte har adgang til at rette skriftlig henvendelse til bl.a. dagspressen og de elektroniske medier. Endvidere vil de indsatte under udgang og i forbindelse med besøg normalt også kunne opnå kontakt med repræsentanter for pressen, jf. §§ 44-48 og §§ 49-50 i arbejdsgruppens lovudkast (§§ 46-50 og 51-53 i rådets lovudkast).

Efter de gældende administrative regler og praksis har indsatte mulighed for at henvende sig til pressen både skriftligt og - for så vidt angår de åbne anstalter - telefonisk. De indsatte kan også under udgang kontakte pressen, herunder ved deltagelse i tv-interviews, forudsat at der ikke herved sker en væsentlig tilsidesættelse af det formål, hvortil udgangen er bestemt. I øvrigt kan pressen besøge de indsatte i den almindelige besøgstid.

Regler om offentlighedens adgang til Kriminalforsorgens anstalter og arresthuse er fastsat i cirkulære nr. 163 af 13. september 1978. Efter disse regler kan institutionens leder bl.a. meddele tilladelse til besøg af repræsentanter for radio og fjernsyn samt dagspressen. Endvidere kan institutionens leder tillade interview med og fotografering af indsatte. En sådan tilladelse bør i almindelighed kun gives efter fornøden vejledning af den indsatte. Tilladelse bør dog ikke gives til indsatte, der på grund af ung alder eller psykiske forhold må antages ikke at være i stand til at overskue følgerne af et samtykke til at lade sig interviewe eller fotografere. Afgørelser om tv-interviews træffes af Direktoratet for Kriminalforsorgen.

De gældende regler tilsigter på den ene side at tilgodese hensynet til den videst mulige offentlighed om fængselsforhold og på den anden side at varetage beskyttelseshensyn dels over for den indsatte i almindelighed, dels over for enkelte svage indsatte. Cirkulæret indeholder ikke nærmere regler om de hensyn, der ud over hensynet til beskyttelsen af enkelte indsatte bør varetages ved disse afgørelser.

Direktoratet for Kriminalforsorgen har oplyst, at ordens- og sikkerhedshensyn efter praksis indgår med vægt ved vurderingen af, om der kan gives tilladelse. På baggrund af tv-mediets betydelige og særlige gennemslagskraft tillægges endvidere hensynet til retsfølelsen særlig vægt. Efter praksis vil der normalt blive givet tilladelse til tv-interviews, når generelle kriminalpolitiske forhold, f.eks. afsoningsforholdene, ønskes belyst. Der gives også ofte tilladelse til filmede optagelser vedrørende dagligdagen i fængslerne. Derimod gives der på grund af hensynet til retsfølelsen som udgangspunkt afslag, hvis den indsattes egen sag eller kriminalitet indgår som en væsentlig del af interviewet. Endvidere gives der normalt afslag på tv-optagelser, hvis fængslet skal benyttes som kulisse for mere underholdende indslag, eller hvor det alene er den pågældendes status som indsat, der begrunder ønsket om tv-interview, uden at interviewet i øvrigt vedrører fængselsforhold eller kriminalpolitiske emner.

Straffelovrådets flertal (Jacques Hermann, Torsten Hesselbjerg, Kaspar Linkis, Annemette Møller, Christian Trønning og Sven Ziegler) kan i det væsentlige tiltræde arbejdsgruppens lovudkast. Flertallet skal imidlertid foreslå, at bestemmelsen, jf. herved § 59 i rådets lovudkast, i stedet affattes således, at en indsat efter § 59, stk. 1, har ret til i institutionen at udtale sig og i den forbindelse at lade sig fotografere til medierne, og at denne ret efter § 59, stk. 2, kan begrænses af ordens- eller sikkerhedsmæssige hensyn, for at beskytte den forurettede ved lovovertrædelsen eller for i øvrigt at modvirke en åbenbar krænkelse af retsfølelsen. Disse bestemmelser foreslås i § 59, stk. 3, suppleret af en bemyndigelsesbestemmelse, hvorefter justitsministeren kan fastsætte regler om gennemførelsen af de indsattes ret efter stk. 1.

Der er i den statsretlige teori rejst spørgsmål om, i hvilket omfang der kan gøres indskrænkning i den indsattes kontakt til medierne med henvisning til "hensynet til retsfølelsen". Der henvises i den forbindelse til Henrik Zahle, Menneskerettigheder, Dansk forfatningsret, bd. 3, 1997, s. 84.

Folketingets Ombudsmand har senest i en sag fra 1995 udtalt sig om dette spørgsmål, jf. Folketingets Ombudsmands beretning 1995 s. 170 ff. I den konkrete sag klagede en advokat over, at Direktoratet for Kriminalforsorgen under henvisning til hensynet til retsfølelsen havde afslået at give en tv-station tilladelse til at interviewe en indsat i fængslet. Advokaten mente bl.a., at det var ulovligt at lægge vægt på dette hensyn, og at afgørelsen var i strid med ytringsfriheden efter artikel 10 i Den Europæiske Menneskerettighedskonvention og eventuelt grundlovens § 77. Ombudsmanden udtalte, at det ikke var ulovligt at lægge vægt på hensynet til retsfølelsen, og at afgørelsen ikke var i strid med Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 10 eller grundlovens § 77.

Som det fremgår af § 55, stk. 1, i arbejdsgruppens lovudkast og § 59, stk. 2, i rådets lovudkast, er adgangen til at gøre indgreb i en indsats ret til at kontakte medierne i lighed med den nuværende praksis på området forbeholdt særlige tilfælde, hvor indgrebet sker for at modvirke en åbenbar krænkelse af retsfølelsen. Ifølge arbejdsgruppens bemærkninger, som rådets flertal kan tiltræde, forudsættes det i den forbindelse, at begrænsninger i retten til at kontakte medierne alene gennemføres i særlige tilfælde, hvor hensynene i bestemmelsen med afgørende vægt taler for en sådan begrænsning, jf. betænkningen, bd. III, s. 717.

Det er flertallets opfattelse, at den foreslåede adgang i § 59, stk. 2, i rådets lovudkast til at gøre indgreb i den indsattes mulighed for - i institutionen - at komme i kontakt med medierne for at modvirke en åbenbar krænkelse af retsfølelsen må anses for forenelig med grundlovens § 77 og artikel 10 i Den Europæiske Menneskerettighedskonvention.

Flertallets forslag indebærer bl.a., at spørgsmålet om fotografering i tilknytning til interviews reguleres på samme måde som adgangen til at udtale sig, dvs. at den indsatte som udgangspunkt har ret til at lade sig fotografere, men at der efter omstændighederne kan fastsættes begrænsninger i denne ret ud fra de hensyn, der fremgår af § 59, stk. 2. Det bemærkes i den forbindelse, at der ikke uden for de tilfælde, der reguleres af straffuldbyrdelseslovens § 59, består en almindelig adgang til at fotografere uden forudgående tilladelse, jf. herved straffelovens § 264 a.

Ordet "medierne" afgrænses på samme måde som udtrykket "massemedier" efter medieansvarsloven. Der henvises herom til medieansvarslovens § 1, jf. lov nr. 348 af 6. juni 1991 som ændret ved § 79 i lov nr. 1065 af 23. december 1992 om radio- og fjernsynsvirksomhed.

Flertallets forslag afviger fra arbejdsgruppens lovudkast ved ikke at indeholde bestemmelser om, at kontakten til medierne kan begrænses i særlige tilfælde for at beskytte den indsatte selv. Det skyldes, at der i medieansvarsloven er optaget bestemmelser om presseetik, der bl.a. indebærer, at Pressenævnet overvåger, om massemediernes indhold og handlemåde er i overensstemmelse med god presseetik, jf. lovens § 34 og § 43, stk. 1, nr. 1. Rådets flertal finder på den baggrund, at det ikke er nødvendigt også at optage bestemmelser om hensynet til beskyttelse af den indsatte selv i lovudkastets § 59, stk. 2.

Med flertallets forslag tilsigtes ikke i øvrigt nogen indholdsmæssig afvigelse i forhold til arbejdsgruppens lovudkast. jf. betænkningen, bd. I, s. 129, og bd. III, s. 623 og 717. Det forudsættes, at der efter omstændighederne bl.a. kan fastsættes begrænsninger i indsattes kontakt til medierne af ordens- og sikkerhedsmæssige grunde, hvis der er tale om kontakt, som kræver særlig overvågning af personale, f.eks. i tilfælde, hvor en fængselsfunktionær følger med rundt under filmoptagelse m.v. i institutionen.

Et mindretal (Jørgen Bang og Vagn Greve) kan ikke tilslutte sig flertallets forslag til formulering af § 59, stk. 2, hvorefter en indsats ret til at udtale sig til medierne i institutionen kan begrænses "for at beskytte den forurettede ved lovovertrædelsen", eller såfremt udtalelsen formodes eventuelt at komme til at indeholde "en åbenbar krænkelse af retsfølelsen".

Bestemmelsen er baseret på en forudgående vurdering af de udtalelser, der muligvis vil blive fremsat, og som sådan i tvivlsom overensstemmelse med grundlovens censurbestemmelse.

Den sidstnævnte begrænsnings overensstemmelse med Den Europæiske Menneskeret tighedskonventions art. 10 er tvivlsom. Jf. herved bl.a. , at udtalelser, som vil "offend, shock or disturb", er beskyttede af denne, jf. Lorenzen, Rehof & Trier's kommentar s. 271. Og i den af § 59 regulerede situation er der ydermere alene tale om, at fængslets ledelse antager, at sådanne udtalelser kan fremkomme.

Henvisningen til retsfølelsen er sprogligt for lidt præcis i betragtning af, at den skal danne grundlag for

begrænsninger af en af de mest fundamentale menneskerettigheder. Den er ydermere problematisk, fordi dens anvendelse i praksis - til trods for formuleringen - næppe vil blive baseret på en vurdering af den indsatte, men på fængslets opfattelse af det pågældende medies almindelige omdømme (seriøst medie eller uansvarligt og sensationspræget).

Begrænsningen er unødvendig, idet alle de rimelige begrænsninger allerede er omfattet af de øvrige led i udkastets § 59, stk. 2, samt af de materielle straffebestemmelser (specielt straffelovens regler om freds- og ærekrænkelser).

I denne forbindelse må det også fremhæves, at § 59, stk. 1, også efter mindretallets opfattelse alene omfatter de medier, der er omfattet af medieansvarsloven. Det betyder bl.a., at det interviewende og formidlende medie udover at være undergivet den almindelige straffelovgivning også omfattes af de presseetiske regler og det særlige sanktionssystem, der gælder på dette område.

Kapitel 10

Indgreb over for den indsatte

Undersøgelse af den indsattes person og opholdsrum

Til § 60

§ 56 i arbejdsgruppens lovudkast indeholder regler om visitation og fotografering.

Efter § 56, stk. 1, kan institutionen undersøge, hvilke effekter en indsat har i sin besiddelse i sit opholdsrum eller på sin person, hvis en sådan visitation er nødvendig for at sikre, at ordensbestemmelser overholdes, eller sikkerhedshensyn iagttages, herunder når den indsatte indsættes i institutionen, hvis den indsatte mistænkes for uretmæssig besiddelse af effekter, før og efter besøg eller før og efter fravær fra institutionen eller opholdsafdelingen.

I § 56, stk. 2, er det fastsat, at visitation ikke må gennemføres, hvis det efter indgrebets formål og den krænkelse og det ubehag, som indgrebet må antages at forvolde, ville være et uforholdsmæssigt indgreb.

Hertil føjes i § 56, stk. 3, et krav om, at visitation skal foretages så skånsomt, som omstændighederne tillader. Visitation, der indebærer afklædning, må så vidt muligt kun overværes af personer af samme køn som den indsatte eller af sundhedspersonale. Endvidere må en egentlig legemsundersøgelse kun foretages under medvirken af en læge. Lægen tager stilling til, om indgrebets gennemførelse under hensyn til den hermed forbundne smerte og risiko samt den indsattes tilstand er lægeligt forsvarligt.

Desuden rummer § 56, stk. 4, en bestemmelse om institutionens adgang til at fotografere den indsatte med henblik på senere identifikation, og endelig indeholder § 56, stk. 5, en bemyndigelsesbestemmelse for justitsministeren til at fastsætte nærmere regler om gennemførelsen af visitation og fotografering.

Lovudkastets bestemmelser om visitation bygger hovedsageligt på det synspunkt, at det i en række situationer vil være nødvendigt at foretage indgreb over for den indsatte i form af visitation. Efter arbejdsgruppens opfattelse har sådanne indgreb en så alvorlig karakter, at der i straffuldbyrdelsesloven bør optages bestemmelser herom.

Arbejdsgruppen foreslår, at bestemmelser om visitation foruden en definition af indgrebet bør indeholde en angivelse af de betingelser, hvorunder indgrebet kan anvendes. I sammenhæng hermed foreslås det bl.a. fastslået, at det er en forudsætning, at andre og lempeligere midler har været forsøgt eller åbenbart vil være utilstrækkelige (proportionalitetsgrundsætningen).

Endvidere bør der optages en bestemmelse om skånsomhedsgrundsætningen, dvs. det forhold, at indgrebet skal foretages så skånsomt, som omstændighederne tillader.

Desuden bør lovteksten indeholde et krav om, at visitation i form af en egentlig legemsundersøgelse altid skal foretages af en læge. Der henvises herom til betænkningen, bd. I, s. 218.

Straffelovrådet kan tiltræde arbejdsgruppens synspunkter.

Rådet skal dog foreslå, at udtrykket "visitation" i lovteksten erstattes med ordet "undersøgelse", og at overskriften til den til § 56 i arbejdsgruppens lovudkast svarende bestemmelse i § 60 i rådets lovudkast i stedet for "Visitation og fotografering" betegnes "Undersøgelse af den indsattes person og opholdsrum". Baggrunden for rådets forslag er, at sigtet med straffuldbyrdelsesloven bl.a. er at tjene som vejledning for de indsatte, og at ordet "undersøgelse" forekommer at være en mere enkel betegnelse for de indgreb, der reguleres i § 60. I rådets overvejelser indgår også, at der i retsplejelovens kapitel 72 om legemsindgreb gøres brug af udtrykket "legemsundersøgelse" som beteg nelse for visse legemsindgreb, der foretages som led i efterforskningen af strafbare forhold. Om fotografering og optagelse af fingeraftryk af den indsatte med henblik på senere identifikation henvises til § 61 i rådets lovudkast.

Rådet finder i lighed med arbejdsgruppen, at de administrative regler på området naturligt kan danne udgangspunkt for udformningen af lovudkastets bestemmelser om undersøgelse af den indsattes person og opholdsrum. Der henvises i den forbindelse til Justitsministeriets cirkulære nr. 215 af 15. december 1980 med senere ændringer om visitation af de indsatte og deres opholdsrum, jf. herved betænkningen, bd. I, s. 215-216. I rådets overvejelser indgår også den lovtekniske udformning af de nuværende regler om legemsindgreb i retsplejelovens kap. 72, der bygger på Strafferetsplejeudvalgets betænkning nr. 1104/1987 om legemsindgreb under efterforskning, jf. herved arbejdsgruppens betænkning, bd. I, s. 217-218.

Rådet kan på den baggrund i det væsentlige tiltræde arbejdsgruppens forslag til udformning af § 56 i arbejdsgruppens lovudkast. Rådet finder dog, at det med udtrykket "på sin person" i § 56, stk. 1, i arbejdsgruppens lovudkast kan give anledning til tvivl, i hvilket omfang der med hjemmel i den pågældende bestemmelse kan foretages undersøgelse vedrørende den indsattes person. Det skyldes, at der samtidig i § 56, stk. 3, i arbejdsgruppens lovudkast om skånsomhedsgrundsætningen tales om en "egentlig legemsundersøgelse", og at der i arbejdsgruppens bemærkninger til § 56, stk. 3, sondres mellem en "egentlig legemsundersøgelse" og en "legemsbesigtigelse". Med en "egentlig legemsundersøgelse" sigter arbejdsgruppen til en nærmere undersøgelse af legemet, herunder dets hulrum, udtagelse af blodprøver eller andre tilsvarende prøver, røntgenundersøgelser og lign. Med en "legemsbesigtigelse" sigtes alene til en besigtigelse af legemets ydre, optagelse af fotografier, fingeraftryk og lign. samt visitation af det tøj, som den pågældende er iført, jf. betænkningen, bd. III, s. 718.

Endvidere fremgår det af cirkulæret om visitation af de indsatte og deres opholdsrum, at der gælder skærpede krav ved visse former for visitation. Er der således grund til at antage, at visitation af den indsattes legeme ikke kan gennemføres alene ved en besigtigelse, skal visitationen foretages af en læge. Sådan visitation kan kun foretages i tilfælde, hvor der foreligger begrundet formodning om, at den indsatte er i uretmæssig besiddelse af effekter. Beslutning herom skal i øvrigt træffes af anstaltens vagthavende leder/arrestforvareren, jf. cirkulærets § 3.

Rådet foreslår på den baggrund, at der som et nyt stk. 2 i § 60 i rådets lovudkast indsættes en bestemmelse, hvorefter institutionens leder eller den, der bemyndiges dertil, af ordens- eller sikkerhedsmæssige hensyn kan træffe bestemmelse om en nærmere undersøgelse af den indsattes person, hvis der er bestemte grunde til at antage, at den indsatte er i uretmæssig besiddelse af effekter.

Med udtrykket "undersøge, hvilke effekter en indsat har i sin besiddelse på sin person" i § 60, stk. 1, i rådets lovudkast sigter rådet herefter til indgreb, der har karakter af legemsbesigtigelse, dvs. de former for indgreb, hvor der ikke sker nogen indtrængen i det menneskelige legeme eller nogen egentlig beføling af legemet i undersøgelsesøjemed. Der tænkes bl.a. på besigtigelse, der ikke kræver egentlig afklædning, men f.eks. opknapning af en skjorte eller opsmøgning af et ærme for at se efter skjulte effekter. Om fotografering og optagelse af fingeraftryk af den indsatte med henblik på senere identifikation henvises til § 61 i rådets lovudkast.

Om de ovennævnte indgreb gælder efter § 60, stk. 1, i rådets lovudkast, at indgrebet kan foretages, når det efter omstændighederne er nødvendigt for at sikre, at ordensbestemmelser overholdes, eller sikkerhedshensyn iagttages, herunder i de i bestemmelsens nr. 1-4 nævnte tilfælde. Med rådets lovudkast tilsigtes ingen indholdsmæssig afvigelse på dette punkt i forhold til arbejdsgruppens lovudkast. Også efter rådets lovudkast kan der derfor forekomme andre tilfælde, hvor bestemmelsen kan finde anvendelse, f.eks. tilfælde, hvor institutionen ønsker at foretage undersøgelse af påklædningen hos en gruppe af indsatte, fordi der er begrundet mistanke om, at én eller flere i gruppen er i uretmæssig besiddelse af effekter, jf. herved cirkulærets § 1, stk. 4.

Med udtrykket "nærmere undersøgelse af den indsattes person" i § 60, stk. 2, i rådets lovudkast sigtes til de indgreb, hvor beføling af legemet er et led i selve undersøgelsen. Der tænkes bl.a. på ydre undersøgelser, der består i en beføling af legemets overflade, f.eks. for at finde kapsler skjult under huden, udtagelse af blodprøver og ultralyd- og røntgenundersøgelser. Endvidere kan nævnes undersøgelse af legemets hulrum og andre undersøgelser

af legemets indre, f.eks. rectoskopi og gynækologisk undersøgelse, jf. herved retsplejelovens § 792, stk. 1, nr. 2, om legemsundersøgelser og betænkningen, bd. III, s. 718.

Om sådanne indgreb gælder efter § 60, stk. 2, i rådets lovudkast, at de alene kan iværksættes af ordens- eller sikkerhedsmæssige hensyn efter beslutning, truffet af institutionens leder eller den, der bemyndiges hertil. Endvidere forudsætter et indgreb af denne karakter, at der i det enkelte tilfælde er bestemte grunde til at antage, at den indsatte er i uretmæssig besiddelse af effekter, jf. herved cirkulærets § 3. Det indebærer, at der f.eks. ikke vil kunne gennemføres en nærmere undersøgelse af den indsattes person i tilfælde, hvor der alene er begrundet mistanke om, at en eller flere personer i en gruppe er i uretmæssig besiddelse af effekter, jf. cirkulærets § 1, stk. 4.

I § 60, stk. 3 og 4, i rådets lovudkast videreføres med enkelte redaktionelle ændringer bestemmelserne i § 56, stk. 2 og 3, i arbejdsgruppens lovudkast om henholdsvis pro portionalitets- og skånsomhedsgrundsætningen. Det indebærer, at proportionalitets- og skånsomhedsgrundsætningen finder anvendelse både ved undersøgelser af den i § 60, stk. 1 og 2, omhandlede karakter.

Rådet ville i lighed med arbejdsgruppen foretrække, om der i straffuldbyrdelsesloven kunne optages en regel, hvorefter undersøgelse af den indsattes person kun må foretages af personer af samme køn som den undersøgte, medmindre der er tale om en ren overfladisk undersøgelse af den indsattes tøj, jf. betænkningen, bd. I, s. 218. Rådet har imidlertid noteret sig, at fordelingen af mandligt og kvindeligt opsynspersonale ville vanskeliggøre gennemførelsen af en sådan ordning i praksis, ikke mindst i arresthusene. Reglen ville derfor kunne få den utilsigtede virkning, at kvindelige indsatte, der ønskes undersøgt, måtte hensættes i énrum i en ofte længere periode, før undersøgelsen kunne gennemføres.

Rådet kan på den baggrund tilslutte sig, at arbejdsgruppen ikke har stillet forslag om en sådan regel, men i stedet foreslået, at undersøgelse, der indebærer afklædning, så vidt muligt kun må overværes af personer af samme køn som den undersøgte eller af sundhedspersonale.

Rådet har fundet anledning til at præcisere, at bestemmelsen også tager sigte på den personkreds, der skal foretage undersøgelsen, jf. § 60, stk. 4, 2. pkt., i rådets lovudkast, hvorefter undersøgelse, der indebærer afklædning, så vidt muligt kun må foretages og overværes af personer af samme køn som den indsatte eller af sundhedspersonale. Rådet har ikke herved tilsigtet nogen indholdsmæssig afvigelse i øvrigt i forhold til arbejdsgruppens lovudkast vedrørende skånsomhedsgrundsætningen, jf. betænkningen, bd. I, s. 218-219, og bd. III, s. 718.

§ 56 i arbejdsgruppens lovudkast indeholder ingen bestemmelser om institutionens adgang til at tilbageholde effekter og til at gennemlæse og tilbageholde breve m.v., der findes i den indsattes besiddelse, jf. herved §§ 5-7 i cirkulæret om de indsattes adgang til brevveksling og besøg m.v. Rådet finder, at det kan give anledning til tvivl, i hvilket omfang der efter straffuldbyrdelsesloven er adgang til at gennemlæse breve m.v. og tilbageholde breve m.v. og andre effekter, der findes i forbindelse med en undersøgelse efter § 56 i arbejdsgruppens lovudkast.

Rådet foreslår derfor, at der som stk. 5 i § 60 i rådets lovudkast indsættes en bestemmelse, hvorefter institutionens leder eller den, der bemyndiges dertil, kan træffe bestemmelse om tilbageholdelse af effekter, der findes i den indsattes besiddelse, hvis det skønnes påkrævet af ordens- eller sikkerhedsmæssige hensyn.

Endvidere foreslås som stk. 6 i samme paragraf indsat en bestemmelse, hvorefter insti tutionen kan gennemlæse og institutionens leder eller den, der bemyndiges hertil, kan træffe bestemmelse om tilbageholdelse af breve og andre optegnelser, der findes i den indsattes besiddelse, hvis det skønnes påkrævet af ordens- eller sikkerhedsmæssige hensyn. § 56 i rådets lovudkast finder herved tilsvarende anvendelse.

Med ordet "optegnelser" sigtes f.eks. til dagbøger, regnskaber m.v. Henvisningen til § 56 i rådets lovudkast indebærer, at lovudkastets bestemmelser om den indsattes ret til ukontrolleret brevveksling også finder anvendelse på breve i den indsattes besiddelse. Der henvises i den forbindelse til rådets bemærkninger ovenfor til den pågældende bestemmelse.

§ 60, stk. 7, i rådets lovudkast viderefører med enkelte redaktionelle ændringer bemyndigelsesbestemmelsen i § 56, stk. 5, i arbejdsgruppens lovudkast. Der henvises i den forbindelse til betænkningen, bd. III, s. 719.

Om fotografering og optagelse af fingeraftryk med henblik på senere identifikation af den indsatte henvises til § 61 i rådets lovudkast.

Fotografering og optagelse af fingeraftryk

Til § 61

Efter § 56, stk. 4, i arbejdsgruppens lovudkast har institutionen ret til at fotografere den indsatte med henblik på senere identifikation.

Rådet foreslår, at bestemmelsen udskilles til en selvstændig paragraf, jf. § 61 i rådets lovudkast. Baggrunden for rådets forslag er et ønske om at tydeliggøre, at institutionen fortsat har mulighed for at fotografere den indsatte i identifikationsøjemed, jf. herved Justitsministeriets cirkulære nr. 203 af 29. oktober 1975 med senere ændringer om fotografering af indsatte.

Rådet foreslår endvidere, at bestemmelsen kommer til at omfatte optagelse af fingeraftryk, således at der tilvejebringes mulighed for, at institutionen også kan optage fingeraftryk med henblik på senere identifikation.

Desuden foreslår rådet, at der optages en bemyndigelsesbestemmelse, hvorefter der administrativt kan fastsættes regler om gennemførelsen af fotografering og optagelse af fingeraftryk, herunder også for så vidt angår opbevaring og destruktion af sådant materiale, hvis der skulle vise sig behov for det, jf. § 61, stk. 2, i rådets lovudkast.

Magtanvendelse

Til § 62

§ 57 i arbejdsgruppens lovudkast indeholder bestemmelser om magtanvendelse.

Efter § 57, stk. 1, kan institutionen anvende magt over for en indsat, hvis dette er nødvendigt for at afværge truende vold, betvinge voldsom modstand eller for at hindre selvmord eller anden selvbeskadigelse. Institutionen kan også anvende magt, hvis det er nødvendigt for at hindre undvigelse eller standse undvegne. Endelig kan der anvendes magt, hvis det er nødvendigt for at gennemtvinge en påbudt foranstaltning, når øjeblikkelig gennemførelse af denne er nødvendig, og den indsatte afviser eller forsætligt undlader at følge personalets anvisninger herom.

Magtanvendelse kan omfatte brug af håndkraft (greb, puf), skub, stav og tåregas af godkendt type, jf. § 57, stk. 3.

Efter § 57, stk. 2, må magtanvendelse ikke gennemføres, såfremt det efter indgrebets formål og den krænkelse og det ubehag, som indgrebet må antages at forvolde, ville være et uforholdsmæssigt indgreb.

Endvidere skal magtanvendelse foretages så skånsomt, som omstændighederne tillader. Efter magtanvendelse skal der i øvrigt gennemføres lægetilsyn, medmindre det i den konkrete situation findes åbenbart unødvendigt, jf. § 57, stk. 4.

De ovennævnte bestemmelser suppleres i § 57, stk. 5, af en bemyndigelsesbestemmelse om fastsættelse af nærmere regler om anvendelse af magt.

Straffelovrådet kan i det væsentlige tiltræde arbejdsgruppens forslag til bestemmelse om magtanvendelse, jf. § 62 i rådets lovudkast.

Rådet finder det rigtigst, at § 57, stk. 3, i arbejdsgruppens lovudkast om midler ved magtanvendelse af systematiske grunde indsættes som stk. 2, og at den pågældende bestemmelse i stedet affattes således, at magtanvendelse kan ske ved greb, skub, stav og tåregas, jf. § 62, stk. 2, i rådets lovudkast. Både i arbejdsgruppens og rådets lovudkast angiver bestemmelsen en udtømmende opregning af de midler, der kan indgå ved anvendelse af magt. Opregningen af de mulige magtmidler er sideordnet, men valget af magtmiddel skal i det enkelte tilfælde ske bl.a. under iagttagelse af skånsomhedsgrundsætningen, jf. § 62, stk. 4, i rådets lovudkast og § 2, stk. 2, og § 3, stk. 2, i cirkulære nr. 51 af 15. april 1988 med senere ændringer om magtanvendelse over for indsatte (magtanvendelsescirkulæret).

Udtrykket "greb" omfatter i overensstemmelse med de gældende regler anvendelse af håndkraft til at føre eller lede den indsatte i en bestemt retning, jf. § 2, stk. 2, i magtanvendelsescirkulæret. Endvidere forudsættes "skub" bl.a. at kunne ske under anvendelse af skjold, jf. § 1 i cirkulære nr. 38 af 1. marts 1996 om anvendelse af skjold over for indsatte. Krav om, hvilke typer af skjold, stav og tåregas, der skal anvendes, forudsættes i øvrigt fastsat i de

administrative regler, der udstedes i medfør af bemyndigelsen i § 62, stk. 5, i rådets lovudkast.

For så vidt angår lægetilsyn, jf. § 57, stk. 4, i arbejdsgruppens lovudkast, er rådet bekendt med, at der har været ført forhandlinger mellem Direktoratet for Kriminalforsorgen og Den Almindelige Danske Lægeforening (DADL) med henblik på ændring af reglerne om lægetilsyn i forbindelse med magtanvendelse og brug af håndjern og sikringscelle. Baggrunden for disse forhandlinger var modvilje fra lægeside mod regler, der indebar et i praksis næsten automatisk lægetilsyn, idet man herved frygtede, at de indsatte skulle opleve lægetilsynet som en lægelig legitimation af anvendelsen af det pågældende magt- eller sikringsmiddel. Ved forhandlingerne opnåedes enighed om den formulering, som findes i magtanvendelsescirkulærets § 8, hvorefter læge skal tilkaldes efter magtanvendelse, hvis der er mistanke om sygdom, herunder om tilskadekomst hos den indsatte i forbindelse med anvendelsen af magt, eller i tilfælde hvor den indsatte selv begærer lægehjælp.

Efter rådets opfattelse bør det i loven fastslås, at der som udgangspunkt skal gennemføres lægetilsyn efter magtanvendelse, og at lægetilsyn kun bør undlades, hvis det konkret findes åbenbart unødvendigt. Magtanvendelse kan medføre ikke umiddelbart synlige skader på den indsatte, og det bør ikke overlades til fængselspersonalet, som måske endog har været involveret i den konflikt, der fører til magtanvendelsen, at skønne over nødvendigheden af lægetilsyn, bortset fra i de åbenbare tilfælde. Der tænkes her navnlig på tilfælde, hvor den udøvede magt har været meget begrænset, f.eks. et let puf eller skub. Den af arbejdsgruppen foreslåede formulering findes derfor at burde fastholdes, dog med en tilføjelse om, at den indsattes anmodning om lægetilkald altid skal imødekommes, jf. § 62, stk. 4, 2. og 3. pkt., i rådets lovudkast.

Udelukkelse fra fællesskab

Til § 63

§ 58 i arbejdsgruppens lovudkast indeholder bestemmelser om institutionens adgang til at udelukke indsatte fra fællesskab.

Efter § 58, stk. 1, kan institutionen udelukke en indsat fra fællesskab med andre indsatte, hvis det er nødvendigt for at forebygge undvigelse, fortsat strafbar virksomhed eller voldsom adfærd. Udelukkelse kan efter omstændighederne også ske med henblik på at gennemføre foranstaltninger, der er nødvendige af sikkerhedshensyn eller påkrævet for at gennemføre en almindelig sundhedskontrol eller forebygge smittefare. Endelig kan udelukkelse finde sted, hvis den indsatte udviser grov eller gentagen utilladelig adfærd, som er åbenbart uforenelig med fortsat ophold i fællesskab med andre indsatte.

Foreligger der en begrundet antagelse af, at betingelserne i § 58, stk. 1, er opfyldt, kan institutionen midlertidigt udelukke den indsatte fra fællesskab med andre indsatte, mens spørgsmålet om udelukkelse behandles, jf. § 58, stk. 2.

Ved udelukkelse fra fællesskab isoleres den indsatte i opholdsrum på særlig afdeling eller i eget opholdsrum, jf. § 58, stk. 3, 1. pkt. Hvis den indsatte afsoner en straf for grov kriminalitet under anvendelse af våben eller andre personfarlige metoder og under fuldbyrdelsen af straffen eller under forudgående varetægtsfængsling er undveget eller har forsøgt at undvige ved anvendelse af våben eller andre personfarlige metoder, kan det bestemmes, at isolationen skal gennemføres på skift i særligt sikrede afsnit og opholdsrum i forskellige lukkede fængsler og arresthuse, såfremt der er en særlig bestyrket mistanke om, at den indsatte på ny vil forsøge at undvige ved anvendelse af personfarlige metoder, jf. § 58, stk. 3, 2. pkt.

Efter § 58, stk. 4, har den indsatte under udelukkelsen fra fællesskab ret til dagligt at tilbringe mindst én time i fri luft, medmindre ganske særlige omstændigheder taler derimod. Er den indsatte isoleret i særligt sikret afsnit eller opholdsrum, skal institutionen føre et særligt indgående tilsyn med den pågældende.

Endvidere skal institutionen sørge for, at udelukkelse fra fællesskab straks bringes til ophør, når betingelserne herfor ikke længere er opfyldt. Institutionen skal i den forbindelse løbende og mindst én gang om ugen overveje spørgsmålet om helt eller delvis at bringe udelukkelsen fra fællesskab til ophør. Det gælder, uanset om den indsatte har fremsat begæring herom, jf. § 58, stk. 5.

De ovennævnte bestemmelser suppleres i § 58, stk. 6 og 7, af krav om, at udelukkelse fra fællesskab skal ske under iagttagelse af proportionalitets- og skånsomhedsgrundsætningen.

Endvidere rummer § 58, stk. 8, en bemyndigelse til administrativt at fastsætte nærmere regler om udelukkelse af indsatte fra fællesskab med andre indsatte.

Straffelovrådet kan i det væsentlige tiltræde arbejdsgruppens forslag til bestemmelser om udelukkelse fra fællesskab, jf. herved § 63 i rådets lovudkast.

Rådet foreslår dog, at kompetencen til at træffe afgørelse om udelukkelse fra fællesskab under hensyn til sådanne afgørelsers indgribende betydning henlægges til institutionens leder eller den, der bemyndiges dertil, jf. § 63, stk. 1, i rådets lovudkast.

Rådet foreslår endvidere, at der gives mulighed for at udelukke fra fællesskab, hvis det er nødvendigt for at forebygge, at den indsatte begår strafbar virksomhed. Bestemmelsen kan efter omstændighederne både finde anvendelse i tilfælde, hvor den indsatte allerede har begået strafbar virksomhed, og i tilfælde, hvor det på grund af andre forhold vedrørende den indsatte må anses for nødvendigt at udelukke fra fællesskab for at forebygge, at den pågældende begår strafbar virksomhed, jf. § 63, stk. 1, nr. 1, i rådets lovudkast.

Rådet foreslår desuden, at § 58, stk. 1, nr. 3, i arbejdsgruppens lovudkast præciseres, således at der gives mulighed for at udelukke fra fællesskab, hvis det er nødvendigt, fordi den indsatte udviser en grov eller oftere gentagen utilladelig adfærd, som er åbenbart uforenelig med fortsat ophold i fællesskab med andre indsatte, jf. § 63, stk. 1, nr. 3, i rådets lovudkast. Det forudsættes i den forbindelse, at bestemmelsen bl.a. kan finde anvendelse i tilfælde af indsattes længerevarende beskæftigelsesvægring, jf. afsnit 2 i bemærkningerne til § 42 i rådets lovudkast.

Efter § 2, stk. 3, i cirkulære nr. 164 af 14. september 1978 med senere ændringer om adgangen til at anbringe indsatte i enrum kan der også ske foreløbig anbringelse i enrum, hvis der på grundlag af de foreliggende oplysninger eller under hensyn til den udviste adfærd er begrundet formodning om, at den indsatte opfylder betingelserne for overførsel til lukket anstalt. Rådet finder, at denne adgang til midlertidig enrumsanbringelse bør opretholdes under straffuldbyrdelsesloven.

Rådet foreslår derfor, at der som 2. pkt. i § 63, stk. 2, i rådets lovudkast indsættes en bestemmelse, hvorefter institutionen midlertidigt kan udelukke en indsat fra fællesskab, mens spørgsmålet om overførsel behandles, hvis der er grund til at antage, at betingelserne i § 25 for overførsel til lukket fængsel eller i § 26 for overførsel mellem ensartede lukkede institutioner eller i § 28 for overførsel til arresthus er opfyldt.

Rådet er enigt med arbejdsgruppen i, at betingelserne for at anbringe indsatte i særligt sikrede afsnit eller opholdsrum bør være snævre, idet anbringelsen indebærer restriktive afsoningsforhold med en skærpet form for udelukkelse fra fællesskab, jf. herved betænkning nr. 1181/89, bind III, s. 631-641.

Rådet finder dog, at der ikke er grundlag for at stille krav om, at en særlig bestyrket mistanke om nye undvigelsesforsøg også skal omfatte det forhold, at undvigelsen vil ske ved anvendelse af personfarlige metoder, jf. § 58, stk. 3, 2. pkt., i arbejdsgruppens lovudkast. Hvis en indsat afsoner straf for grov kriminalitet under anvendelse af våben eller andre personfarlige metoder og tidligere er undveget eller har forsøgt at undvige ved anvendelse af våben eller andre personfarlige metoder, bør det efter rådets opfattelse være tilstrækkeligt grundlag for anbringelse i særligt sikret afsnit eller opholdsrum, at der er en særlig bestyrket mistanke om, at den indsatte pånyvil forsøge at undvige.

Rådet foreslår derfor, at det sidste led i § 58, stk. 3, 2. pkt., i arbejdsgruppens lovudkast udgår, således at der alene kræves en særlig bestyrket mistanke om, at den indsatte på ny vil forsøge at undvige.

Rådet foreslår endvidere af redaktionelle grunde, at bestemmelsen om anbringelse på skift i særligt sikrede afsnit og opholdsrum udskilles til en selvstændig bestemmelse, jf. § 63, stk. 4, i rådets lovudkast.

Endelig foreslår rådet i forbindelse med nogle mindre redaktionelle ændringer af § 58 i arbejdsgruppens lovudkast, at stk. 4 udgår, idet retten til mindst én times ophold i fri luft dagligt allerede følger af § 43, stk. 3, i rådets lovudkast, og da det som også forudsat i betænkningen, bd. III, s. 641, findes tilstrækkeligt, at der administrativt sker en præcisering af kravet om en tæt personalekontakt under ophold i særligt sikret afsnit eller opholdsrum.

Til § 64

Efter § 59 i arbejdsgruppens lovudkast omfatter § 58 i samme lovudkast om udelukkelse fra fællesskab ikke institutionens bestemmelser om, at en indsat kortvarigt af ordens- eller sikkerhedsmæssige grunde skal opholde sig i eget opholdsrum, eller at en indsat, der nægter at være beskæftiget med en af institutionen godkendt aktivitet, skal opholde sig i eget opholdsrum eller på andet anvist opholdssted i arbejdstiden.

Straffelovrådet kan tiltræde arbejdsgruppens forslag, jf. herved § 64 i rådets lovudkast. Rådet forudsætter i den forbindelse, at institutionen efter § 59, nr. 2, i arbejdsgruppens lovudkast (§ 64, stk. 1, nr. 2, i rådets lovudkast) som hidtil af ordens- og sikkerhedsmæssige grunde kan anvise indsatte, der nægter at påtage sig beskæftigelse, ophold i arbejdstiden i særlig afdeling for enrumsanbragte, jf. afsnit 2 i bemærkningerne til § 42 i rådets lovudkast.

Rådet er opmærksomt på, at der i fængselssystemet findes forskellige typer af celler, som afviger i henseende til indretning og udstyr m.v. fra almindelige celler. Det gælder bl.a. "observationsceller", der er indrettet med slagfast inventar og observationsrude i celledøren. Sådanne observationsceller anvendes efter de gældende administrative regler, når det skønnes påkrævet for at hindre hærværk, eller afgørende hensyn til opretholdelse af ro og sikkerhed i institutionen kræver det, eller der er behov for særlig observation af en indsat, typisk for at hindre selvbeskadigelse, jf. § 1 i cirkulære nr. 98 af 27. maj 1994 om anvendelse af observationscelle, sikringscelle, fiksering m.v. i Kriminalforsorgens anstalter og arresthusene.

Rådet har overvejet, om der er behov for en nærmere lovregulering af brugen af sådanne celler. Rådet har dog fundet, at det er tilstrækkeligt at indføje en udtrykkelig lovhjemmel til at anvende disse celler til kortvarigt ophold for indsatte og at indsætte en bemyndigelsesbestemmelse, således at fastsættelsen af nærmere regler om godkendelse og anvendelse af observationsceller sker administrativt, jf. § 64, stk. 1, nr. 1, og stk. 2, i rådets lovudkast.

Sikringsmidler (håndjern og sikringscelle)

Håndjern

Til § 65

I § 60 i arbejdsgruppens lovudkast er der fastsat regler om institutionens adgang til at anvende håndjern.

Bestemmelsen indebærer, at institutionen kan anvende håndjern, hvis det er nødvendigt for at afværge truende vold eller betvinge voldsom modstand. Håndjern kan også anvendes for at hindre selvmord eller anden selvbeskadigelse eller for at hindre undvigelse, jf. § 60, stk. 1.

Anvendelse af håndjern må kun ske under iagttagelse af proportionalitets- og skånsomhedsgrundsætningen, jf. § 60, stk. 2-3.

Endelig rummer § 60, stk. 4, en bemyndigelsesbestemmelse vedrørende fastsættelse af nærmere regler om anvendelse af håndjern, herunder om lægetilsyn og andet tilsyn med indsatte i forbindelse med anvendelse af håndjern.

Straffelovrådet er enigt med arbejdsgruppen i, at der i straffuldbyrdelsesloven bør optages bestemmelser om betingelserne for og fremgangsmåden ved anvendelse af håndjern.

Rådet kan endvidere med enkelte redaktionelle ændringer tiltræde arbejdsgruppens for slag, jf. herved § 65 i rådets lovudkast.

Rådet forudsætter i øvrigt, at der i tilfælde, hvor anvendelsen af håndjern har været forbundet med magtanvendelse, foretages lægetilsyn efter reglerne herom i § 62, stk. 4, 2. og 3. pkt., i rådets lovudkast. Det indebærer, at der skal gennemføres lægetilsyn, medmindre det findes åbenbart unødvendigt. Endvidere skal læge altid tilkaldes, hvis den indsatte anmoder herom.

De regler om lægetilsyn, der fastsættes i medfør af § 65, stk. 4, i rådets lovudkast omfatter på den baggrund alene tilfælde, hvor anvendelsen af håndjern ikke er forbundet med magtanvendelse. I disse tilfælde bør der efter rådets

opfattelse alene være pligt til at tilkalde læge, hvis der er mistanke om tilskadekomst hos den indsatte i forbindelse med anvendelsen af håndjern, eller den indsatte selv begærer lægehjælp, jf. herved §§ 3 og 6, stk. 2, i cirkulære nr. 99 af 27. maj 1994 om anvendelse af håndjern over for indsatte.

Sikringscelle

Til § 66

§ 61 i arbejdsgruppens lovudkast indeholder bestemmelser om institutionens adgang til at anvende sikringscelle.

Forslaget indebærer, at institutionen kan anbringe en indsat i sikringscelle og herunder tvangsfiksere den pågældende ved anvendelse af bælte, hånd- og fodremme samt handsker, hvis det er nødvendigt for at afværge truende vold eller betvinge voldsom modstand eller for at hindre selvmord eller anden selvbeskadigelse, jf. § 61, stk. 1.

Anvendelse af sikringscelle og tvangsfiksering må kun ske under iagttagelse af proportionalitets- og skånsomhedsgrundsætningen, jf. § 61, stk. 2 og 3, 1. pkt. Under ophold i sikringscelle gælder § 41, stk. 3, om ret til normalt at tilbringe mindst 1 time i fri luft dagligt ikke, jf. § 61, stk. 3, 2. pkt.

Ved anbringelse i sikringscelle gælder i øvrigt, at institutionen straks skal tilkalde læge til foretagelse af tilsyn med den indsatte. Endvidere kræver anbringelse i sikringscelle i mere end en uge godkendelse fra Direktoratet for Kriminalforsorgen, jf. § 61, stk. 4.

De nævnte bestemmelser suppleres i § 61, stk. 5, af en bemyndigelsesbestemmelse vedrørende fastsættelse af regler om godkendelse af sikringsceller og om anvendelsen heraf og af tvangsfiksering, herunder om lægetilsyn og andet tilsyn med indsatte, der hensættes i sikringscelle.

Straffelovrådet er enigt med arbejdsgruppen i, at der i straffuldbyrdelsesloven bør optages bestemmelser om betingelserne for og fremgangsmåden ved anvendelse af sikringscelle og tvangsfiksering.

Rådet kan endvidere som udgangspunkt tiltræde arbejdsgruppens forslag, jf. herved § 66 i rådets lovudkast.

Rådet finder dog, at afgørelser om anbringelse i sikringscelle og eventuel tvangsfiksering under hensyn til deres indgribende karakter bør træffes af institutionens leder eller den, der bemyndiges dertil, jf. § 66, stk. 1, i rådets lovudkast. Der henvises i den forbindelse bl.a. til § 53, stk. 1, 2. pkt., om nægtelse af besøg af bestemte personer og § 55, stk. 4, og § 60, stk. 5 og 6, om tilbageholdelse af breve m.v. og andre effekter.

Rådet foreslår også, at henvisningen i § 61, stk. 3, 2. pkt., i arbejdsgruppens lovudkast til § 41, stk. 3, udgår. Om baggrunden herfor henvises til bemærkningerne til § 43 i rådets lovudkast.

Endvidere finder rådet, at der kan være behov for en præcisering af reglerne om lægetilkald og -tilsyn ved anbringelse i sikringscelle og tvangsfiksering.

Rådet foreslår, at den til § 61, stk. 4, i arbejdsgruppens lovudkast svarende bestemmelse i § 66, stk. 4, i rådets lovudkast i stedet affattes således, at institutionen ved tvangsfiksering af en indsat i sikringscelle straks skal anmode en læge om at foretage tilsyn med den indsatte, og at lægen skal tilse den pågældende, medmindre lægen skønner sådant tilsyn åbenbart unødvendigt. Ved bestemmelsen præciseres det, at institutionen har en ubetinget pligt til straks at anmode en læge om at foretage tilsyn, og at lægen har pligt til at tilse den indsatte, medmindre lægen skønner, at tilsyn er åbenbart unødvendigt. Det er således lægens ansvar at vurdere nødvendigheden af lægetilsyn.

Rådet forudsætter, at en indsat, der er fikseret, har fast vagt, jf. § 13, stk. 2, i cirkulære nr. 98 af 27. maj 1994 om anvendelse af observationscelle, sikringscelle, fiksering m.v. i Kriminalforsorgens anstalter og arresthuse. Desuden forudsættes det, at de nærmere regler om indberetning til Direktoratet for Kriminalforsorgen af ophold i sikringscelle og anvendelse af tvangsfiksering fastsættes administrativt, jf. § 66, stk. 5, i rådets lovudkast og cirkulærets § 16. Bestemmelsen om, at Direktoratet for Kriminalforsorgen skal godkende visse længerevarende anbringelser i sikringscelle, jf. § 61, stk. 4, 2. pkt., i arbejdsgruppens lovudkast, videreføres derfor ikke i rådets lovudkast.

De administrative regler om lægetilsyn, der skal fastsættes efter § 66, stk. 5, i rådets lovudkast omfatter herefter tilfælde, hvor anbringelse i sikringscelle ikke er forbundet med magtanvendelse eller tvangsfiksering, idet lægetilsyn i så fald skal ske efter henholdsvis § 62, stk. 4, 2. og 3. pkt., eller § 66, stk. 4. Der bør efter rådets opfattelse i sådanne tilfælde være pligt for institutionen til at tilkalde læge, hvis der er mistanke om sygdom, eller den indsatte selv begærer lægehjælp, jf. cirkulærets § 12, stk. 1.

Rådet foreslår i øvrigt forskellige mindre ændringer i affattelsen af § 61 i arbejdsgruppens lovudkast. Disse ændringer er af redaktionel karakter og indebærer derfor ikke indholdsmæssige afvigelser i forhold til arbejdsgruppens lovudkast.

Om domstolsprøvelse af afgørelser om anbringelse i sikringscelle og tvangsfiksering henvises til afsnit 8 i denne betænknings kapitel 5 om klageregler m.v.

Kapitel 11

Disciplinærstraf, konfiskation og modregning af erstatningsbeløb

Disciplinærstraf

Til § 67

I § 62 i arbejdsgruppens lovudkast afgrænses de tilfælde, hvor disciplinærstraf kan komme på tale.

Bestemmelsen indebærer, at institutionens leder eller den, der bemyndiges hertil, kan ikende disciplinærstraf ved overtrædelse af lovens § 4, stk. 2, om pligten til at efterkomme de anvisninger, der gives af institutionens personale i forbindelse med varetagelse af institutionens opgaver.

Disciplinærstraf kan også komme på tale ved unddragelse eller forsøg på unddragelse af fortsat strafudståelse og ved overtrædelse af straffelovgivningen, når overtrædelsen tillige indebærer en selvstændig krænkelse af orden eller sikkerhed i institutionen.

Endvidere kan der efter omstændighederne reageres med disciplinærstraf ved overtrædelse af administrative forskrifter fastsat af justitsministeren, når det i forskrifterne er bestemt, at overtrædelse kan medføre disciplinærstraf.

Endelig kan disciplinærstraf ikendes ved overtrædelse af forskrifter fastsat af institutionens leder, når det i forskrifterne er bestemt, at overtrædelse kan medføre disciplinærstraf.

Straffelovrådet er enigt i arbejdsgruppens synspunkter vedrørende berettigelsen af et disciplinærstraffesystem og nødvendigheden af, at der i straffuldbyrdelsesloven optages bestemmelser om, hvilke forseelser der kan medføre disciplinærstraf, jf. betænkningen, bd. I, s. 239 ff. Rådet kan også som udgangspunkt tiltræde udformningen af § 62 i arbejdsgruppens lovudkast, jf. herved § 67 i rådets lovudkast.

Rådet foreslår dog, at § 62, nr. 2, i arbejdsgruppens lovudkast i stedet affattes således, at bestemmelsen omfatter udeblivelse, undvigelse eller forsøg herpå, jf. § 67, nr. 2, i rådets lovudkast. Det forudsættes i den forbindelse, at udtrykket "undvigelse" også omfatter de tilfælde, hvor en indsat bortgår fra en åben anstalt. Det bemærkes herved, at Kriminalforsorgen fra årsskiftet 1994/95 har indført en ændring af terminologien for undvigelser m.v., således at enhver undvigelse fra en åben anstalt nu betegnes som en "bortgang". Ændringen skyldtes et ønske om at forenkle statistikken på området.

Rådet foreslår endvidere, at der som nr. 3 i § 67 i rådets lovudkast indsættes en bestemmelse, der giver mulighed for at ikende disciplinærstraf ved tilsidesættelse af beskæftigelsespligten i § 38, stk. 1 i rådets lovudkast. Om baggrunden for dette forslag henvises til bemærkningerne til §§ 38-42 i rådets lovudkast. Det forudsættes i den forbindelse, at der i de regler om indsattes beskæftigelse, der udstedes i medfør af § 41 i rådets lovudkast, videreføres en lempelig praksis for ikendelse af disciplinærstraf ved tilsidesættelse af beskæftigelsespligten på linie med den praksis, der forsøgsvis har været gældende siden 1. januar 1993.

At henvisningen i § 62, nr. 1, til § 4, stk. 2, i arbejdsgruppens lovudkast er ændret til § 32, i § 67, nr. 1, i rådets lovudkast skyldes alene redaktionelle hensyn, jf. herved bemærkningerne til den pågældende bestemmelse i rådets

lovudkast.

Om domstolsprøvelse af afgørelser om disciplinærstraf i form af strafcelle henvises til afsnit 8 i denne betænknings kapitel 5 om klageregler m.v.

Til § 68

§ 63 i arbejdsgruppens lovudkast regulerer arten af de disciplinærstraffe, der kan komme på tale i anledning af overtrædelser som nævnt i § 62.

Som disciplinærstraf kan anvendes advarsel, bøde og strafcelle, jf. § 63, stk. 1.

Strafcelle kan dog kun anvendes ved undvigelse eller forsøg herpå, udeblivelse efter udgang og ved indsmugling, besiddelse eller indtagelse eller forsøg herpå af euforiserende stoffer eller alkohol. Disciplinærstraf i form af strafcelle kan efter omstændighederne også anvendes ved indsmugling, besiddelse eller forsøg herpå af våben og andre personfarlige genstande og ved vold eller trusler om vold mod medindsatte eller personale samt ved andre grove eller gentagne forseelser, jf. § 63, stk. 2.

Efter § 63, stk. 3, kan justitsministeren i særlige tilfælde godkende, at strafcelle midlertidigt kan anvendes som disciplinærstraf i en bestemt institution i videre omfang end nævnt i stk. 2.

Endelig fremgår det af § 63, stk. 4, at bøde og strafcelle kan ikendes i forening, og at fuldbyrdelsen af sådanne disciplinærstraffe helt eller delvis kan undlades på betingelse af, at den indsatte i en bestemt periode ikke begår strafbart forhold eller en ny disciplinærforseelse.

Straffelovrådet kan tiltræde arbejdsgruppens synspunkter vedrørende arten af de disciplinærstraffe, der bør være mulighed for at anvende, jf. betænkningen, bd. I, s. 240.

Rådet kan som udgangspunkt også tiltræde arbejdsgruppens opfattelse vedrørende behovet for at sikre, at Direktoratet for Kriminalforsorgen styrer disciplinærstraffeområdet med henblik på at sikre, at historisk og holdningsmæssigt betingede forskelle i institutionernes sanktionspraksis søges undgået, således at ensartede tilfælde så vidt muligt behandles ens fra institution til institution, jf. betænkningen, bd. I, s. 242-243, og bd. III, s. 723.

Rådet finder imidlertid, at det kan give anledning til betænkelighed at give en så vidtgående hjemmel som foreslået af arbejdsgruppen i § 63, stk. 3, til administrativt at udvide brugen af strafcelle midlertidigt. Rådet foreslår derfor, at bestemmelsen udgår.

Rådet foreslår samtidig, at muligheden for at anvende strafcelle i tilfælde af indsmugling, besiddelse eller indtagelse m.v. af euforiserende stoffer, jf. § 63, stk. 2, nr. 3, i arbejdsgruppens lovudkast, udvides til også at omfatte andre euforiserende stoffer, der er forbudt efter den almindelige lovgivning, jf. § 68, stk. 2, nr. 2, i rådets lovudkast. Med udtrykket "stoffer, der er forbudt efter den almindelige lovgivning," sigtes bl.a. til anabolske steroider og andre dopingmidler, som er forbudt ved lov nr. 916 af 8. december 1993 om forbud mod visse dopingmidler.

Indsmugling af medicin i strid med de regler, der gælder for institutionen, vil kunne straffes disciplinært med strafcelle, hvis det drejer sig om medicin, der er omfattet af lovgivningen om euforiserende stoffer. I modsat fald vil indsmugling, besiddelse eller indtagelse m.v. alene kunne straffes disciplinært med advarsel eller bøde, jf. § 68, stk. 1, i rådets lovudkast.

Endvidere foreslår rådet, at der indføres mulighed for at anvende strafcelle ved groft hærværk, jf. § 68, stk. 2, nr. 5, i rådets lovudkast, idet der i praksis efter omstændighederne kan være behov for at reagere med strafcelle i disse tilfælde. Med denne tilføjelse findes § 68, stk. 2, efter rådets opfattelse at dække de tilfælde, hvor det må anses for nødvendigt at anvende strafcelle som disciplinærstraf. På andre forseelser, der ikke er grove, bør der i øvrigt kun være mulighed for at anvende strafcelle, hvis der er tale om oftere gentagne forseelser, jf. § 68, nr. 6, i rådets lovudkast.

Rådet foreslår herudover nogle mindre redaktionelle ændringer i affattelsen af § 63 i arbejdsgruppens lovudkast. Om baggrunden for den ændrede affattelse af § 63, stk. 2, nr. 1-2, om undvigelse og udeblivelse henvises til bemærkningerne ovenfor vedrørende § 67, nr. 2, i rådets lovudkast.

Til § 69

§ 64 i arbejdsgruppens lovudkast indeholder bestemmelser om udmåling af bøde og om fuldbyrdelsen heraf.

Bestemmelsen indebærer, at bødens størrelse skal fastsættes under hensyn til overtrædelsens art og omfang. Bøden kan dog højst udgøre et beløb svarende til en uges vederlag for beskæftigelse med fradrag af den del af vederlaget, der er beregnet til dækning af personlige fornødenheder, jf. § 64, stk. 1.

Bøden kan indeholdes i den indsattes vederlag efter § 40, men den indsatte skal dog mindst have udbetalt en ydelse til dækning af personlige fornødenheder, jf. § 64, stk. 2.

Straffelovrådet kan med enkelte redaktionelle ændringer tiltræde arbejdsgruppens forslag, jf. herved § 69 i rådets lovudkast. Rådet forudsætter i den forbindelse, at der med udtrykket "det almindelige vederlag, der udbetales indsatte for en uges beskæftigelse", jf. § 69, stk. 1, 2. pkt., i rådets lovudkast, sigtes til den normale grundløn for en uges beskæftigelse uden tillæg af nogen art. Efter de aktuelle arbejdspengesatser udgør grundlønnen for en uges beskæftigelse ca. 240 kr.

At der i § 69, stk. 2, i rådets lovudkast henvises til § 42, stk. 1, skyldes, at § 42 i rådets lovudkast er ændret i forhold til arbejdsgruppens lovudkast, således at § 42, stk. 1, angår spørgsmålet om vederlag for beskæftigelse, jf. rådets bemærkninger til den pågældende bestemmelse.

Til § 70

§ 65 i arbejdsgruppens lovudkast indeholder bestemmelser om udmåling af strafcelle og om fuldbyrdelsen heraf.

Bestemmelsen indebærer, at varigheden af strafcelle fastsættes under hensyn til over trædelsens art og omfang til et tidsrum af højst en uge. Ved undvigelse eller forsøg herpå eller ved grovere disciplinærforseelser i øvrigt kan strafcelle dog ikendes i indtil 4 uger, jf. § 65, stk. 1.

En indsat, der udstår strafcelle, skal anbringes i særlig afdeling eller eget opholdsrum og er udelukket fra fællesskab i institutionen. Den indsatte har ret til dagligt at tilbringe mindst en time i fri luft, medmindre ganske særlige omstændigheder taler herimod, jf. § 65, stk. 2.

De nævnte bestemmelser suppleres i § 65, stk. 3, af en bemyndigelsesbestemmelse vedrørende fastsættelse af nærmere regler om udståelse af strafcelle.

Straffelovrådet kan med enkelte redaktionelle ændringer tiltræde arbejdsgruppens lovudkast, jf. herved § 70 i rådets lovudkast.

Rådet foreslår bl.a., at § 65, stk. 1, i arbejdsgruppens lovudkast i stedet affattes således, at varigheden af strafcelle fastsættes under hensyn til overtrædelsens art og omfang til et tidsrum af højst 4 uger, jf. § 70, stk. 1, i rådets lovudkast. Med denne ændring tilsigtes ikke nogen realitetsændring i forhold til arbejdsgruppens forslag, der harmonerer med gældende administrativ praksis. Imidlertid findes det tilstrækkeligt at lovfæste et maksimum på 4 uger for brug af strafcelle og overlade den nærmere regulering inden for en sådan ramme til justitsministeren.

Endvidere findes 2. pkt. i § 65, stk. 2, i arbejdsgruppens lovudkast om adgangen til fri luft at burde udgå, således at også indsatte, der anbringes i strafcelle, omfattes af den almindelige regel i § 43, stk. 3, i rådets lovudkast. Der henvises i den forbindelse til rådets bemærkninger til den pågældende bestemmelse.

Om domstolsprøvelse af afgørelser om ikendelse af disciplinærstraf i form af strafcelle henvises til afsnit 8 i denne betænknings kapitel 5 om klageregler m.v.

Forhørscelle

Til §§ 71 og 72

§ 66 i arbejdsgruppens lovudkast indeholder bestemmelser om anvendelse af forhørscelle.

Endvidere er i § 67 optaget en bemyndigelsesbestemmelse vedrørende fastsættelse af regler om disciplinærsager.

Straffelovrådet kan med enkelte redaktionelle ændringer i § 67 tiltræde arbejdsgruppens forslag, jf. herved §§ 71 og 72 i rådets lovudkast.

Konfiskation

Til § 73

§ 68 i arbejdsgruppens lovudkast vedrører institutionens adgang til at træffe bestemmelse om konfiskation.

Forslaget indebærer, at der kan ske konfiskation af penge og genstande, der er ulovligt indført, erhvervet eller tilvirket i institutionen, medmindre de tilhører nogen, der ikke er ansvarlig for det ulovlige forhold, jf. § 68, stk. 1, nr. 1.

Konfiskation kan også ske, hvis penge og genstande søges indsmuglet til indsatte, medmindre de tilhører nogen, der ikke er ansvarlig for det ulovlige forhold, jf. § 68, stk. 1, nr. 2.

Endelig kan der ske konfiskation af penge og genstande, der findes på institutionens område, uden at det kan fastslås, hvem de tilhører, jf. § 68, stk. 1, nr. 3.

De nævnte bestemmelser suppleres i stk. 2 af en bestemmelse, der bemyndiger til at fastsætte nærmere regler om behandlingen af sager om konfiskation.

Om baggrunden for forslaget i § 68 fremgår det af betænkningen, bd. I, s. 246, at det er den overvejende opfattelse i arbejdsgruppen, at der af hensyn til Kriminalforsorgens muligheder for at varetage sikkerheds- og ordensmæssige opgaver under straffuldbyrdelsen bør være adgang til konfiskation i videre omfang end efter de almindelige bestemmelser om konfiskation i straffelovens §§ 75-77 a. Det antages i den forbindelse, at en adgang til inddragelse af effekter med henblik på senere udlevering i almindelighed ikke vil have den fornødne afskrækkende virkning over for indsmugling af f.eks. penge eller alkohol. Det gælder, uanset om der yderligere reageres med disciplinærstraf.

Et flertal i arbejdsgruppen foreslår på denne baggrund bl.a., at der af præventive grunde skabes en generel hjemmel til konfiskation af penge og genstande, der søges indsmuglet til indsatte, som udstår frihedsstraf. Med dette forslag ønsker arbejdsgruppen at ramme de tilfælde, hvor penge eller genstande søges indsmuglet til den indsatte i forbindelse med besøg, uden at det kan bevises, at den indsatte har medvirket hertil, jf. betænkningen, bd. I, s. 247. Efter de nugældende regler kan konfiskation af lovlige genstande, der indsmugles i forbindelse med besøg, alene ske, hvis det kan bevises, at den indsatte gennem tilskyndelse eller på anden måde har medvirket til indsmuglingen, jf. betænkningen, bd. I, s. 246.

Straffelovrådet finder, at der er principielle betænkeligheder knyttet til at give adgang til konfiskation i et omfang, der rækker ud over de almindelige bestemmelser om konfiskation i straffeloven §§ 75-77 a. Af hensyn til Kriminalforsorgens muligheder for at varetage sikkerheds- og ordensmæssige opgaver under straffuldbyrdelsen er rådet dog enigt i, at der er behov for at kunne konfiskere i videre omfang end efter straffelovens §§ 75-77 a.

Rådet kan som udgangspunkt tiltræde arbejdsgruppens forslag, herunder bestemmelsen i § 68, stk. 1, nr. 1, om konfiskation i tilfælde, hvor penge og genstande er ulovligt indført, erhvervet eller tilvirket i institutionen, jf. herved § 73 i rådets lovudkast.

Rådet finder dog, at det kan give anledning til tvivl, om forslaget i § 68, stk. 1, nr. 2, i arbejdsgruppens lovudkast om konfiskation i tilfælde af indsmugling er forenelig med bestemmelserne om ejendomsrettens beskyttelse i grundlovens § 73. Det skyldes, at forslaget kan give mulighed for konfiskation i tilfælde, hvor pengene eller genstanden tilhører den indsatte, selv om det kan bevises, at den indsatte ikke har haft eller burde have haft kendskab til det ulovlige forhold. Rådet foreslår derfor, at bestemmelsen ændres, således at der kan ske konfiskation i tilfælde af indsmugling, når penge eller genstande søges indsmuglet til indsatte, medmindre de tilhører tredjemand, der ikke er ansvarlig for det ulovlige forhold, eller de tilhører den indsatte, og den indsatte godtgør ikke at have haft kendskab til det ulovlige forhold, jf. § 73, stk. 3, i rådets lovudkast.

Rådet forudsætter i øvrigt, at der ved afgørelsen af spørgsmålet om konfiskation indgår proportionalitetshensyn, således at konfiskation undlades, hvis det efter omstændighederne må anses for et uforholdsmæssigt indgreb. Rådet

lægger endvidere i lighed med arbejdsgruppen vægt på, at besøgende på forhånd orienteres om, hvad der må medtages til den indsatte, og at andre effekter efter omstændighederne vil kunne konfiskeres. Rådet er desuden enigt i, at den indsatte fortsat ved afslutningen af et besøg bør have mulighed for til opbevaring at aflevere penge eller genstande, som uden den indsattes medvirken er indbragt af den besøgende.

Om adgangen til domstolsprøvelse af afgørelser om konfiskation henvises til afsnit 8 i denne betænknings kapitel 5 om klageregler m.v.

Modregning af erstatningsbeløb

Til § 74

§ 69 i arbejdsgruppens lovudkast indeholder bestemmelser om indeholdelse af erstatningsbeløb.

Forslaget indebærer, at der i tilfælde, hvor den indsatte under fuldbyrdelsen har forvoldt skade på person eller ting ved en erstatningspådragende adfærd, kan træffes bestemmelse om, at erstatningsbeløbet skal indeholdes (modregnes) i den indsattes vederlag for beskæftigelse. Den indsatte skal dog mindst have udbetalt et beløb til dækning af personlige fornødenheder, jf. § 69, stk. 1.

Som stk. 2 i § 69 er optaget en bemyndigelsesbestemmelse med henblik på fastsættelse af nærmere regler om behandlingen af sager om indeholdelse af erstatningsbeløb.

Som det fremgår af betænkningen, bd. I, s. 249, er det i straffelovens § 35, stk. 1, 3. pkt., fastsat, at den dømtes arbejdspenge kan anvendes som erstatning for skade eller udgifter, som den dømte bliver ansvarlig for under fængselsopholdet. Bestemmelsen indebærer en forenklet fremgangsmåde dels med hensyn til konstateringen af erstatningsansvaret, dels med hensyn til tvangsfuldbyrdelsen af et muligt erstatningskrav.

Straffelovrådet er enigt med arbejdsgruppen i, at det for at begrænse hærværk og lignende under straffuldbyrdelsen må anses for nødvendigt for Kriminalforsorgen at have en umiddelbar adgang til tvangsfuldbyrdelse af erstatningskrav gennem modregning i de beløb, der udbetales den indsatte som vederlag for beskæftigelse. Rådet kan i den forbindelse også tiltræde, at det er en forudsætning, at modregningsadgangen fortsat alene bringes i anvendelse, hvor erstatningsansvaret er utvivlsomt. Er dette ikke tilfældet, må Justitsministeriet anlægge erstatningsag mod den indsatte ved domstolene.

Efter § 69, stk. 1, 1. pkt., i arbejdsgruppens lovudkast kan der ske modregning i anledning af såvel person- som tingsskade. Efter den nuværende praksis træffes der imidlertid ikke administrativt bestemmelse om, at erstatningsbeløb i anledning af personskade skal indeholdes i den indsattes krav på vederlag for beskæftigelse. Hvis der er tale om at gøre en indsat ansvarlig for personskade, anmeldes sagen i almindelighed til politiet, hvorefter erstatningskravet eventuelt kan medtages i forbindelse med straffesagen. Rådet finder det derfor rigtigst at lade hjemlen til at modregne erstatningsbeløb for personskade udgå som unødvendig.

Rådet finder endvidere, at det udtrykkeligt af lovteksten bør fremgå, at adgangen til modregning kun omfatter skade på ting, der tilhører institutionen. Det indebærer, at der ikke er mulighed for at foretage indeholdelse for erstatningsbeløb i anledning af skade på ting, der tilhører andre, f.eks. medindsatte eller ansatte i institutionen.

Rådet kan i øvrigt med nogle få redaktionelle ændringer tiltræde arbejdsgruppens forslag til § 69, jf. herved § 74 i rådets lovudkast. Om baggrunden for, at der henvises til § 42, stk. 1, henvises til bemærkningerne ovenfor vedrørende en tilsvarende henvisning i § 69, stk. 2, i rådets lovudkast.

Om domstolsprøvelse af afgørelser efter § 69 om modregning af erstatningsbeløb henvises til afsnit 8 i denne betænknings kapitel 5 om klageregler m.v.

Kapitel 12

Strafafbrydelse

Strafafbrydelse ved undvigelse, udeblivelse, varetægtsfængsling m.v.

Til § 75

§ 70 i arbejdsgruppens lovudkast indeholder bestemmelser om strafafbrydelse i anledning af visse handlinger foretaget af den indsatte.

Straffelovrådet kan med enkelte redaktionelle ændringer tiltræde arbejdsgruppens forslag, jf. herved § 75 i rådets lovudkast. Det bemærkes i den forbindelse, at udtrykket "undviger" også omfatter de tilfælde, hvor en indsat bortgår fra en åben anstalt, jf. herved bemærkningerne ovenfor til § 67, nr. 2, i rådets lovudkast.

Tilladelse til strafafbrydelse

Til § 76

I § 71 i arbejdsgruppens lovudkast fastsættes regler om strafafbrydelse efter tilladelse fra Kriminalforsorgen.

Efter § 71, stk. 1, kan der meddeles tilladelse til, at straffuldbyrdelsen midlertidigt afbrydes, når ganske særlige omstændigheder af f.eks. arbejds-, uddannelses-, familie- eller helbredsmæssig karakter taler imod en umiddelbar fortsættelse af straffuldbyrdelsen. Det kræves, at fare for misbrug ikke kan antages at foreligge, og at hensynet til retshåndhævelsen ikke taler imod strafafbrydelse.

Tilladelse til strafafbrydelse gives for et bestemt tidsrum og på vilkår, at den pågældende i strafafbrydelsesperioden ikke begår strafbart forhold, jf. § 71, stk. 2.

Som stk. 3 i § 71 er optaget en bestemmelse, der bemyndiger til at fastsætte nærmere regler om strafafbrydelse efter stk. 1, herunder om adgangen til at fastsætte yderligere vilkår for strafafbrydelse og om tilbagekaldelse af tilladelse til strafafbrydelse, såfremt fastsatte vilkår for tilladelsen ikke overholdes.

Straffelovrådet kan med enkelte redaktionelle ændringer tiltræde arbejdsgruppens forslag, jf. herved § 76 i rådets lovudkast og § 13 med tilhørende bemærkninger i samme lovudkast om vilkår og tilsidesættelse af vilkår for udsættelse med straffuldbyrdelsen. Det forudsættes i den forbindelse, at der også i andre tilfælde efter omstændighederne kan meddeles tilladelse til strafafbrydelse, f.eks. i forbindelse med højtider.

Rådet er opmærksomt på, at der består en vis overlapning mellem reglerne om strafafbrydelse og reglerne om udgang. Det skyldes, at det er de samme hensyn af f.eks. familie-, arbejds- eller uddannelsesmæssig karakter, der kan begrunde tilladelse til udgang og strafafbrydelse, jf. bemærkningerne til § 46 i rådets lovudkast og betænkningen, bd. I, s. 254. Da udgang i modsætning til strafafbrydelse medregnes i straffetiden, jf. § 47 i rådets lovudkast, har arbejdsgruppen forudsat, at tilladelsen til strafafbrydelse udformes således, at strafafbrydelsen regnes fra udløbet af den (kortvarige) periode, hvor den indsatte vil kunne få udgang efter reglerne herom, jf. betænkningen, bd. I, s. 254. Rådet kan tilslutte sig dette synspunkt. Som påpeget af arbejdsgruppen bør ensartet begrundet fravær fra en afsoningsinstitution behandles ens i relation til spørgsmålet om, i hvilket omfang fraværet skal medregnes ved beregningen af straffetiden.

Genoptagelse af straffuldbyrdelsen

Til § 77

§ 72 i arbejdsgruppens lovudkast indeholder bestemmelser om, hvornår straffuldbyrdelsen skal anses for genoptaget efter strafafbrydelse.

Straffelovrådet kan med enkelte redaktionelle ændringer tiltræde arbejdsgruppens forslag, jf. herved § 77 i rådets lovudkast.

Kapitel 13

Fuldbyrdelse af fængselsstraf i Kriminalforsorgens pensioner og i institutioner m.v. uden for Kriminalforsorgen

Til § 78

§ 73 i arbejdsgruppens lovudkast indeholder bestemmelser om fuldbyrdelse af fængselsstraf i institution m.v. uden for fængsel eller arresthus.

Om dette spørgsmål henvises indledningsvis til denne betænknings kapitel 3, der bl.a. indeholder en nærmere gennemgang af den praksis, der i dag følges på dette område i medfør af straffelovens § 49, stk. 2.

>Efter § 73, stk. 1, i arbejdsgruppens lovudkast kan der træffes bestemmelse om anbringelse på hospital, i familiepleje, i egnet hjem eller institution, når den dømte har behov for særlig behandling eller pleje, som i væsentlig grad kan tilgodeses i den pågældende institution m.v. Det kræves endvidere, at der på grund af den dømtes alder, helbredstilstand eller andre særlige omstændigheder er særlige grunde til ikke at anbringe eller beholde den dømte i fængsel eller arresthus, og at afgørende hensyn til retshåndhævelsen ikke taler imod anbringelse uden for fængsel eller arresthus.

Anbringelse i institution m.v. uden for fængsel eller arresthus skal efter arbejdsgruppens lovudkast betinges af, at den dømte ikke begår strafbart forhold. Anbringelsen kan endvidere betinges af, at den dømte overholder nærmere fastsatte vilkår, herunder undergiver sig tilsyn af Kriminalforsorgen, jf. § 73, stk. 2.

De nævnte bestemmelser suppleres i stk. 3 af en bemyndigelsesbestemmelse, hvorefter der administrativt fastsættes nærmere regler om anbringelse af dømte i institution m.v. uden for fængsel og arresthus, herunder om tilbageførsel eller overførsel til fængsel og arresthus, såfremt fastsatte vilkår for anbringelsen ikke overholdes.

§ 73 i arbejdsgruppens lovudkast træder i stedet for straffelovens § 49, stk. 2, der foreslås ophævet som led i gennemførelsen af straffuldbyrdelsesloven, jf. betænkningen, bd. III, s. 728, og § 1, i arbejdsgruppens udkast til lov om ændring af forskellige lovbestemmelser i forbindelse med gennemførelsen af en lov om fuldbyrdelse af straf m.v. Efter straffelovens § 49, stk. 2, kan det bestemmes, at en domfældt midlertidigt eller for resten af straffetiden skal overføres til hospital eller til egnet hjem eller institution til særlig pleje eller forsorg, såfremt det findes hensigtsmæssigt på grund af den pågældendes alder, helbredstilstand eller andre særlige omstændigheder.

Straffelovrådet kan i det væsentlige tiltræde forslaget om § 73, jf. herved § 78 i rådets lovudkast.

Den affattelse af § 73, stk. 1, der er foreslået af arbejdsgruppen, indebærer, at fuldbyrdelse af frihedsstraf fortsat som udgangspunkt sker i fængsel eller arresthus. Det gælder også dømte under 18 år.

Som det fremgår af kapitel 3, afsnit 4.2., om fuldbyrdelse af fængselsstraf i Kriminalforsorgens pensioner og i institutioner m.v. uden for Kriminalforsorgen, ratificerede Danmark i 1991 FN-konventionen af 20. november 1989 om barnets rettigheder. Efter konventionens artikel 37 b må anholdelse, tilbageholdelse eller fængsling af et barn, hvorved forstås en person under 18 år, kun "bruges som en sidste udvej og for det kortest mulige passende tidsrum". På den baggrund og i lyset af Folketingets tilkendegivelser i forbindelse med ratifikationen af konventionen, jf. Folketingstidende 1990/91, Tillæg B, sp. 1274-1275, og Forhandlingerne, sp. 7527, 7533, 7536-7537 og 7538, er spørgsmålet om anbringelse i institution m.v. i medfør af straffelovens § 49, stk. 2, siden blevet overvejet i alle tilfælde, hvor den dømte er under 18 år. Ung alder er i sig selv anset som tilstrækkelig begrundelse for anbringelse, og anbringelse er derfor sket i det omfang, hvori væsentlige retssikkerhedsmæssige hensyn ikke har talt imod afsoning uden for fængsel eller arresthus, og det har været praktisk, herunder økonomisk muligt.

Det er rådets opfattelse, at denne praksis bør videreføres under straffuldbyrdelsesloven. Rådet finder derfor, at der i straffuldbyrdelsesloven bør optages en bestemmelse om, at unge under 18 år, som er idømt ubetinget frihedsstraf, skal udstå straffen i institution m.v. uden for fængsel og arresthus, medmindre afgørende hensyn til retshåndhævelsen taler imod en sådan anbringelse, jf. § 78, stk. 2, i rådets lovudkast. Sådanne hensyn vil f.eks. kunne foreligge på grund af oplysninger om kriminalitetens art, den dømtes farlighed og lignende. Også erfaringer fra tidligere institutionsophold, herunder at den dømte har optrådt voldeligt, kan tale imod en ny anbringelse i institution m.v.

Folketinget tilsluttede sig den 28. marts 1995, at der blev iværksat en forsøgsordning med behandling af kriminelle stofmisbrugere som alternativ til ubetinget frihedsstraf, jf. Folketingstidende 1994/95, Tillæg A, sp. 1999 ff.

Forsøgsordningen gennemføres dels i Fyns Amtskommune og ved retterne i Fyns Amt, dels i Frederiksborg Amtskommune og ved retten i Helsingør. Forsøgsordningen er med virkning fra den 1. januar 1997 udvidet, således at alle retskredse og kommuner i Frederiksborg Amt deltager i forsøget.

Forsøgsordningen forudsættes at strække sig over mindst 3 år. Den gennemføres på grundlag af straffelovens regler om betingede domme og vil herudover kunne omfatte et mindre antal kriminelle stofmisbrugere, der efter en konkret vurdering kan overføres fra fængsel eller optages direkte uden forudgående afsoning til behandling i institution i medfør af straffelovens § 49, stk. 2.

Vilkår om behandling forudsætter, at stofmisbrugeren findes egnet og motiveret til at gennemføre vilkåret. Forsøgsordningen tager navnlig sigte på stofmisbrugere, der har begået berigelseskriminalitet typisk med henblik på finansiering af stofmisbruget, men forudsættes ikke bragt i anvendelse ved personfarlig kriminalitet. Forsøgsordningen forudsættes endvidere alene at komme på tale som alternativ til en ubetinget straf af fle re måneders fængsel, i almindelighed næppe under 6 måneder og over 1 år. Kriminalforsorgen fører i samarbejde med den ansvarlige behandlingsmyndighed tilsyn med, at behandlingen gennemføres i overensstemmelse med de trufne bestemmelser. Der lægges i den forbindelse vægt på, at der føres kontrol med den enkelte stofmisbrugers gennemførelse af behandlingsforløbet, og at der reageres hurtigt og mærkbart, hvis behandlingsvilkåret tilsidesættes.

Rådet forudsætter, at forsøgsordningen også kan gennemføres efter § 78 i rådets lovudkast. Med § 78 tilsigtes således ingen ændringer i forhold til det grundlag, som forsøgsordningen bygger på.

Rådet forudsætter endvidere, at der efter § 78 kan ske en videreførelse af den behandlingsindsats over for personer, der er idømt tidsbestemt fængselsstraf for seksualforbrydelser, som er et led i gennemførelsen af lov nr. 274 af 15. april 1997 om ændring af straffeloven, retsplejeloven og lov om udlægning af åndssvageforsorgen og den øvrige særforsorg (Samfundstjeneste og forstærket indsats mod seksualforbrydelser m.v.). Der henvises i den forbindelse til bemærkningerne ovenfor til § 30 i rådets lovudkast.

Rådet foreslår i øvrigt enkelte redaktionelle ændringer i § 73 i arbejdsgruppens lovudkast. Om § 78, stk. 4, i rådets lovudkast vedrørende tilsidesættelse af vilkår for anbringelse henvises til § 13, stk. 2, i rådets lovudkast, der fastsætter en lignende bestemmelse om tilsidesættelse af vilkår for udsættelse af straffuldbyrdelsen.

Kapitel 14

Løsladelse

Tidspunkt for løsladelsen

Til § 79

§ 74 i arbejdsgruppens lovudkast indeholder regler om tidspunktet for løsladelsen fra afsoningsinstitutionen.

Straffelovrådet kan med en enkelt redaktionel ændring tiltræde arbejdsgruppens forslag, jf. herved § 79 i rådets lovudkast.

Beslutning om prøveløsladelse

Til § 80

§ 75 i arbejdsgruppens lovudkast fastsætter regler om sagsbehandlingen i tilfælde, hvor der er mulighed for ordinær prøveløsladelse fra tidsbestemt straf, jf. straffelovens § 38, stk. 1.

Straffelovrådet kan med nogle få redaktionelle ændringer tiltræde arbejdsgruppens forslag, jf. herved § 80, stk. 1, 1.

pkt., i rådets lovudkast.

I straffelovens §§ 41-42 i § 1, nr. 3, i rådets udkast til lov om ændring af forskellige lovbestemmelser i forbindelse med gennemførelsen af en lov om fuldbyrdelse af straf m.v. stilles forslag om en prøveløsladelsesordning for livstidsdømte. I dette forslag indgår bl.a., at der administrativt skal tages stilling til spørgsmålet om prøveløsladelse efter 12 års afsoning. Endvidere skal der i tilfælde af afslag være pligt til at træffe ny afgørelse med ét års mellemrum.

På den baggrund foreslås § 80, stk. 1, i rådets lovudkast suppleret med en bestemmelse, hvorefter afgørelse om prøveløsladelse efter straffelovens § 41 skal træffes på et sådant tidspunkt, at en eventuel prøveløsladelse kan ske straks efter udståelse af 12 år af straffen af fængsel på livstid.

Endvidere foreslås bemyndigelsesbestemmelsen i § 75, stk. 2, i arbejdsgruppens lovudkast præciseret, således at det udtrykkeligt kommer til at fremgå, at der også skal fastsættes bestemmelser, som sikrer, at spørgsmålet om prøveløsladelse fra straf af fængsel på livstid tages op til fornyet afgørelse senest ét år efter en afgørelse om nægtelse af prøveløsladelse eller genindsættelse til udståelse af sådan straf, jf. herved § 80, stk. 2, i rådets lovudkast.

Gennemførelse af tilsyn og eventuelle særvilkår ved prøveløsladelse

Almindelige bestemmelser om gennemførelse af tilsyn m.v.

Til § 81

§ 76 i arbejdsgruppens lovudkast indeholder bestemmelser om, hvilken myndighed det påhviler at gennemføre tilsyn og andre vilkår (særvilkår), der er fastsat ved prøveløsladelse.

Siden arbejdsgruppens betænkning har Direktoratet for Kriminalforsorgen i cirkulære nr. 35 af 29. februar 1996 og i en vejledning til cirkulæret af 14. marts 1996 fastsat nærmere regler om tilsynsvirksomheden inden for Kriminalforsorgen. Reglerne fastlægger de opgaver, der påhviler tilsynsmyndigheden, herunder hvilke krav der stilles til tilsynsfrekvensen, opbygningen af en handleplan for tilsynsforløbet samt reaktioner på vilkårsovertrædelser. Cirkulæret beskriver endvidere de særlige opgaver, der påhviler Kriminalforsorgen i relation til særlige tilsynsformer som f.eks. samfundstjeneste og spiritusbilister, der har fået udsat afsoningen med henblik på at gennemgå en kontrolleret behandling mod misbrug af alkohol.

Straffelovrådet kan med en enkelt redaktionel ændring tiltræde arbejdsgruppens forslag, jf. herved § 81 i rådets lovudkast. Henvisningen i § 81 i rådets lovudkast til straffelovens § 41, stk. 3, om prøveløsladelse fra straf af fængsel på livstid er en konsekvens af forslaget om en prøveløsladelsesordning for livstidsdømte, jf. bemærkningerne ovenfor til § 80 i rådets lovudkast.

Til § 82

§ 77 i arbejdsgruppens lovudkast indeholder bestemmelser om tilsynsmyndighedens pligter i forbindelse med gennemførelse af tilsynet.

Efter § 77, stk. 1, 1. pkt., skal tilsynsmyndigheden vejlede den prøveløsladte om de rettigheder og pligter, som tilsynet og eventuelle særvilkår indebærer, herunder om virkninger af vilkårsovertrædelse. Efter 2. pkt. i samme bestemmelse skal vejledningen om nødvendigt gentages senere under tilsynet.

Tilsynsmyndigheden skal endvidere i samarbejde med den prøveløsladte og senest i forbindelse med tilsynets iværksættelse udarbejde en plan for tilsynsperioden og tiden derefter. Denne plan skal jævnligt sammenholdes med den prøveløsladtes forhold i tilsynsperioden og om nødvendigt søges tilpasset ændringer i disse forhold, jf. § 77, stk. 2.

Straffelovrådet kan tiltræde arbejdsgruppens forslag, jf. herved § 82 i rådets lovudkast.

Efter rådets opfattelse må der imidlertid også uden udtrykkelig bestemmelse herom i lovteksten antages at gælde en pligt for tilsynsmyndigheden til i nødvendigt omfang at gentage vejledningen senere under tilsynet. Det foreslås derfor, at bestemmelsen i § 77, stk. 1, 2. pkt., i arbejdsgruppens lovudkast udgår.

Endvidere foreslås det, at planen for tilsynsperioden og tiden derefter jævnligt skal sammenholdes med forholdene i tilsynsperioden og om nødvendigt søges tilpasset ændringer i disse forhold, jf. § 82, stk. 2, 2. pkt., i rådets lovudkast. Herved præciseres det, at der efter omstændighederne også skal inddrages andre forhold end den prøveløsladtes forhold.

Tilsyn m.v. af Kriminalforsorgen

Til § 83

I §§ 78 og 79 i arbejdsgruppens lovudkast er der fastsat nærmere bestemmelser om den prøveløsladtes og Kriminalforsorgens pligter i forbindelse med gennemførelsen af tilsynet m.v.

Efter de gældende regler indebærer et vilkår om tilsyn for den prøveløsladte, at den pågældende har pligt til at holde sig i kontakt med Kriminalforsorgen efter dennes nærmere bestemmelse, herunder pligt til at indfinde sig hos den tilsynsførende eller modtage dennes besøg. Den prøveløsladte har endvidere pligt til at efterkomme de forskrifter og pålæg, som tilsynsmyndigheden meddeler med hjemmel i eventuelle særvilkår. Endelig har den prøveløsladte pligt til efter pålæg at meddele oplysning om bopæl og beskæftigelse og - såfremt der er fastsat yderligere særvilkår - sådanne oplysninger om sine forhold i øvrigt, som gennemførelse af særvilkårene nødvendiggør.

For Kriminalforsorgen indebærer den i tilsynet indeholdte kontrol med den prøveløsladte en pligt til i tilsynsperioden at holde sig underrettet om den prøveløsladtes forhold, herunder om bopæl og beskæftigelse. Såfremt der yderligere er fastsat vilkår, skal Kriminalforsorgen påse, at ubetingede vilkår iværksættes og overholdes, og holde sig underrettet om sådanne særlige forhold hos den prøveløsladte, der kan medføre iværksættelse af betingede særvilkår eller ændring eller ophævelse af allerede iværksatte særvilkår. Efter straffelovens § 59, stk. 1, jf. § 39, stk. 2, skal Kriminalforsorgen meddele de forskrifter, der er nødvendige til gennemførelsen af tilsynet og de yderligere vilkår, som måtte være fastsat. Kriminalforsorgen har endvidere pligt til at afkræve den pågældende de nødvendige oplysninger og inden for visse rammer efterprøve disses rigtighed, f.eks. ved kontrol af lønsedler, aflæggelse af husbesøg m.v.

Det er arbejdsgruppens opfattelse, at de nævnte forpligtelser for såvel den prøveløsladte som Kriminalforsorgen bør præciseres i straffuldbyrdelsesloven, jf. betænkningen, bd. I, s. 279.

Straffelovrådet er enigt i, at der i straffuldbyrdelsesloven bør optages bestemmelser om omfanget og indholdet af den prøveløsladtes pligter i forbindelse med gennemførelsen af tilsynet og eventuelle andre vilkår.

Rådet kan endvidere tilslutte sig, at omfanget og indholdet af Kriminalforsorgens forpligtelser som tilsynsmyndighed præciseres. Rådet finder imidlertid ikke, at der er behov for at medtage bestemmelser herom i lovteksten. Sådanne bestemmelser bør i stedet fastsættes administrativt i medfør af § 85 i rådets lovudkast, der indeholder en be myndigelse for justitsministeren til at fastsætte nærmere regler om gennemførelse af tilsyn og eventuelle særvilkår.

Det foreslås på den baggrund, at § 79 i arbejdsgruppens lovudkast om Kriminalforsorgens forpligtelser som tilsynsmyndighed udgår.

Endvidere foreslås nogle redaktionelle ændringer i § 78 om den prøveløsladtes pligter i forbindelse med gennemførelsen af tilsyn og eventuelle særvilkår, jf. herved § 83 i rådets lovudkast.

Til §§ 84 og 85

§ 80 i arbejdsgruppens lovudkast indeholder bestemmelser om Kriminalforsorgens pligt til at tilbyde den prøveløsladte vejledning og bistand.

Endvidere er som § 81 optaget en bestemmelse, der bemyndiger til at fastsætte nærmere regler om gennemførelse af tilsyn og eventuelle særvilkår, herunder om tilsynets iværksættelse, om kontakthyppighed og om samarbejde med andre myndigheder m.v.

Straffelovrådet kan med nogle få redaktionelle ændringer tiltræde arbejdsgruppens forslag, jf. herved §§ 84-85 i

rådets lovudkast. Det bemærkes i den forbindelse, at der ved Justitsministeriets cirkulære nr. 35 af 29. februar 1996 er fastsat nærmere retningslinier for Kriminalforsorgens tilsynsvirksomhed, jf. herved bemærkningerne til § 81 ovenfor.

Vilkårsovertrædelse

Til § 86

§ 82 i arbejdsgruppens lovudkast indeholder bestemmelser om de foranstaltninger og indberetninger, som Kriminalforsorgen som tilsynsmyndighed skal foretage, såfremt den prøveløsladte gør sig skyldig i overtrædelse af vilkår, der er fastsat i forbindelse med prøveløsladelsen.

Som det fremgår af arbejdsgruppens bemærkninger, jf. betænkningen, bd. III, s. 732, indebærer § 82 ingen ændring af straffelovens regler om retsvirkninger af overtrædelse af vilkår for prøveløsladelse, jf. straffelovens § 40 og afsnit 1 i bemærkningerne ovenfor til § 1 i rådets lovudkast. Det er arbejdsgruppens opfattelse, at tilsynsmyndighedens pligt til ved visse mere alvorlige vilkårsovertrædelser at afgive indberetning bør lovfæstes, jf. betænkningen, bd. I, s. 280.

Straffelovrådet kan tilslutte sig dette synspunkt. Som påpeget af arbejdsgruppen under streges herved for den prøveløsladte alvoren i vilkårsovertrædelser og tilsynsmyndighedens forpligtelse til at reagere herpå.

Rådet kan derfor også tiltræde, at der i den til § 82, stk. 2, i arbejdsgruppens lovudkast svarende bestemmelse i § 86, stk. 2, i rådets lovudkast fastsættes en pligt for Kriminalforsorgen som tilsynsmyndighed til at afgive indberetning til Direktoratet for Kriminalforsorgen, såfremt den prøveløsladte gør sig skyldig i en vilkårsovertrædelse, der må antages at medføre en nærliggende risiko for kriminalitet.

Rådet stiller på den baggrund alene forslag om, at affattelsen af § 82, stk. 2, i arbejdsgruppens lovudkast tilpasses de foreslåede ændringer af §§ 78 og 79 i samme lovudkast om den prøveløsladtes og Kriminalforsorgens pligter i forbindelse med gennemførelsen af tilsynet og eventuelle særvilkår, jf. herved §§ 83 og § 86, stk. 2, i rådets lovudkast.

Det bemærkes, at bl.a. undladelse af at give Kriminalforsorgen oplysninger om bopæl og beskæftigelse eller oplysninger, der er nødvendige for gennemførelsen af et særvilkår, er en vilkårsovertrædelse, der efter omstændighederne kan medføre reaktion efter straffelovens regler herom.

Endvidere bemærkes, at rådet ikke har drøftet de eksisterende regler om reaktionernes art, når der sker overtrædelse af vilkår knyttet til prøveløsladelse, betingede domme m.v.

Rådet foreslår i øvrigt nogle enkelte ændringer i § 82, stk. 3-5, i arbejdsgruppens lovudkast, der i det væsentlige er af redaktionel karakter. Henvisningen i § 86, stk. 4, i rådets lovudkast til straffelovens § 42, stk. 2, om prøveløsladelse fra straf af fængsel på livstid er en følge af forslaget om en prøveløsladelsesordning for livstidsdømte, jf. bl.a. bemærkningerne til § 80 i rådets lovudkast.

Tilsyn m.v. af andre myndigheder end Kriminalforsorgen

Til § 87

§ 83 i arbejdsgruppens lovudkast indeholder en bemyndigelsesbestemmelse, der giver mulighed for administrativt at fastsætte nærmere regler om gennemførelse af tilsyn m.v. af andre myndigheder end Kriminalforsorgen.

Straffelovrådet kan med en enkelt redaktionel ændring tiltræde arbejdsgruppens forslag, jf. herved § 87 i rådets lovudkast.

Gennemførelse af tilsyn m.v. ved betinget benådning og ved strafafbrydelse m.v.

Til § 88

§ 84 i arbejdsgruppens lovudkast indeholder bestemmelser om gennemførelse af tilsyn og eventuelle andre vilkår (særvilkår), der er fastsat bl.a. som led i en betinget benådning i medfør af straffelovens § 40 a.

§ 84 suppleres af § 100 i arbejdsgruppens lovudkast om gennemførelse af tilsyn m.v., der er fastsat som led i en betinget benådning i medfør af straffelovens § 61 a.

Som det fremgår af arbejdsgruppens bemærkninger til de pågældende bestemmelser, jf. betænkningen, bd. III, s. 734 og 738, skyldes behovet for to enslydende bestemmelser om gennemførelse af tilsyn m.v. i forbindelse med betinget benådning, at kompetencen til at træffe afgørelse om følgen af vilkårsovertrædelse ved betinget benådning efter straffelovens § 40 a henhører under justitsministeren, mens kompetencen efter § 61 a henhører under domstolene.

I § 40 a er det fastsat, at det ved eftergivelse af resten af en straf ved betinget benådning af en person, der har udstået mere end 3 måneder af straffetiden, kan fastsættes som vilkår for benådningen, at bestemmelserne i § 40, stk. 1-5, om prøveløsladelse finder tilsvarende anvendelse. Af § 61 a følger, at det ved hel eller delvis eftergivelse af straf ved betinget benådning uden for de i § 40 a omhandlede tilfælde kan indsættes som vilkår for benådningen, at bestemmelserne i §§ 59-61 om domstolenes kompetence med hensyn til fuldbyrdelse af eller ændring af vilkår i betingede domme finder tilsvarende anvendelse.

Efter de gældende regler om betinget benådning er kompetencen til at træffe afgørelse om ændring af vilkår om tilsyn og eventuelle særvilkår og om følgerne af overtrædelse af sådanne vilkår fortsat delt mellem justitsministeren og domstolene. Det kan synes mere nærliggende, at kompetencen i alle tilfælde af benådning ligger hos justitsministeren. Det er således justitsministeren, der enten efter bemyndigelse træffer afgørelsen eller afgiver indstillingen om benådning og vilkårene herfor.

Straffelovrådet foreslår på denne baggrund, at straffelovens § 61 a ophæves som led i gennemførelsen af straffuldbyrdelsesloven. Som følge heraf udgår § 100 af lovudkastet. Samtidig foreslås straffelovens § 40 a videreført i straffelovens § 43 med de tilpasninger, som bl.a. rådets samtidige forslag om en prøveløsladelsesordning for livstidsdømte nødvendiggør, jf. straffelovens §§ 41-42 i § 1, nr. 3, i rådets udkast til lov om ændring af forskellige lovbestemmelser i forbindelse med gennemførelsen af en lov om fuldbyrdelse af straf m.v.

Som følge af det ovenfor anførte foreslås den til § 84 i arbejdsgruppens lovudkast svarende bestemmelse i § 88 i rådets lovudkast affattet således, at det fremgår, at §§ 81-87 finder tilsvarende anvendelse ved tilsyn og særvilkår, der er fastsat ved benådning i de tilfælde, der er omfattet af straffelovens § 43, ved strafafbrydelse eller i øvrigt i medfør af bestemmelser i denne lov.

Om enkelthederne i forslaget til § 43 i straffeloven henvises til bemærkningerne til § 1, nr. 3, i rådets udkast til lov om ændring af forskellige lovbestemmelser i forbindelse med gennemførelsen af en lov om fuldbyrdelse af straf m.v.

Om domstolsprøvelse af afgørelser om indsættelse eller genindsættelse af en betinget benådet henvises til afsnit 8 i denne betænknings kapitel 5 om klageregler m.v.

Kapitel 15

Særlige spørgsmål vedrørende sagsbehandlingen ved fuldbyrdelse af fængselsstraf

Til § 89

Efter § 85, stk. 1, i arbejdsgruppens lovudkast skal spørgsmålene om tilladelse til udgang, løsladelse på prøve, overførsel til fortsat straffuldbyrdelse i en anden institution og andre væsentlige spørgsmål vedrørende den indsatte jævnligt tages op til overvejelse, uanset om den indsatte anmoder herom.

Som stk. 2 i § 85 er optaget en bemyndigelsesbestemmelse med henblik på fastsættelse af nærmere regler om institutionernes pligt til sagsbehandling efter i stk. 1.

Om baggrunden for denne bestemmelse anfører arbejdsgruppen, jf. betænkningen, bd. I, s. 284, at den finder det af stor betydning for de indsattes retssikkerhed, at der skabes sikkerhed for, at der også uden egentlig anmodning fra den indsatte løbende tages stilling til væsentlige fuldbyrdelsesspørgsmål vedrørende den indsatte.

Arbejdsgruppen finder ikke grundlag for i en lovbestemmelse mere detaljeret at fastlægge, hvornår og med hvilke

mellemrum de enkelte spørgsmål skal tages op til afgørelse. Bestemmelser herom må nærmere afhænge af det enkelte spørgsmål sammenholdt med bl.a. straffens længde. Arbejdsgruppen forudsætter imidlertid, at overvejelse af de pågældende spørgsmål ikke sker sjældnere end hvert halve år fra det tidspunkt, hvor spørgsmålet med mening kan overvejes første gang. Det understreges, at spørgsmålene kan tages op oftere, f.eks. efter anmodning fra den indsatte, eller når der i øvrigt måtte være anledning hertil.

Straffelovrådet kan tiltræde disse synspunkter og kan derfor også tiltræde arbejdsgrup pens forslag, jf. herved § 89 i rådets lovudkast. Rådet finder i den forbindelse, at det bør fremhæves, at formålet med bestemmelsen er at sikre, at institutionerne jævnligt af egen drift overvejer muligheden for at lempe forholdene for de indsatte. Rådet forudsætter herved, at den indsatte orienteres om institutionens behandling af de pågældende spørgsmål.

Til afsnit III

Bødestraffe

Kapitel 16

Fuldbyrdelse af bødestraffe

Til § 90

Efter § 86 i arbejdsgruppens lovudkast skal en bøde betales til politiet, medmindre andet er bestemt i afgørelsen. Bestemmelsen videreføres i uændret form i § 90, stk. 1, i rådets lovudkast. Det bemærkes i den forbindelse, at bøder, der pålægges efter straffeloven, tilfalder statskassen. Det gælder i almindelighed også bøder, der pålægges efter særlovgivningen, jf. straffelovens §§ 2 og 50 og bemærkningerne til § 1, nr. 5, i rådets udkast til lov om ændring af forskellige lovbestemmelser i forbindelse med gennemførelsen af en lov om fuldbyrdelse af straf m.v.

I arbejdsgruppens bemærkninger til § 86 anføres, at det ved affattelsen af bestemmelsen er forudsat, at den, som bøden er pålagt, normalt kan vente med at betale, til vedkommende afkræves bøden af politiet, jf. betænkningen, bd. III, s. 735. Det bemærkes i den forbindelse, at politiet normalt udsender en opkrævning, jf. herved § 90, stk. 3, i rådets lovudkast.

Som § 90, stk. 2, i rådets lovudkast foreslås indsat en bestemmelse, hvorefter justitsministeren eller den, der bemyndiges hertil, kan tillade henstand med eller afdragsvis betaling af bøden. Bestemmelsen afviger i forhold til § 87 i arbejdsgruppens lovudkast, idet tilføjelsen: "... såfremt den, som bøden er pålagt, er ude af stand til at betale bøden rettidigt, men må formodes ikke at savne evne eller vilje til at betale, når der indrømmes en passende tid dertil" er udgået i rådets lovudkast. Med rådets forslag tilsigtes imidlertid ingen indholdsmæssig afvigelse i forhold til arbejdsgruppens lovudkast, der bl.a. bygger på en forudsætning om, at der ikke sker væsentlige ændringer i den administrative praksis med hensyn til at tillade henstand eller afdragsvis betaling, jf. betænkningen, bd. III, s. 735.

§ 90, stk. 3 og 4, i rådets lovudkast indeholder bemyndigelsesbestemmelser vedrørende fastsættelse af regler om opkrævning m.v. af bøder.

Efter § 90, stk. 3, fastsætter justitsministeren bestemmelser om opkrævning af bøder og om den administrative behandling af sager om eftergivelse af bøder. Bestemmelsen viderefører i uændret form §§ 89 og 90 i arbejdsgruppens lovudkast. Der henvises herom til betænkningen, bd. III, s. 735.

Efter § 90, stk. 4, i rådets lovudkast kan justitsministeren fastsætte bestemmelser om, at politiets afgørelser om henstand med og afdragsvis betaling af bøder ikke kan indbringes for højere administrativ myndighed. Bestemmelsen er ny i forhold til arbejdsgruppens lovudkast.

Baggrunden for § 90, stk. 4, er, at der ved § 2, nr. 27, i lov nr. 369 af 18. maj 1994 om ændring af straffeloven og retsplejeloven (Rejsedommerordning, forkyndelse, udeblivelsesdomme i straffesager samt lønindeholdelse for bøder, sagsomkostninger og konfiskerede beløb m.v.) indførtes en bestemmelse i retsplejelovens § 1003 om afskæring af klageadgang ved afgørelser om henstand med og afdragsvis betaling af bøder m.v.

Efter § 1003 kan justitsministeren således fastsætte bestemmelser om, at politimesterens afgørelse om henstand med eller afdragsvis betaling af bøder, sagsomkostninger og konfiskation ikke kan indbringes for højere administrativ myndighed. Der henvises i den forbindelse til bekendtgørelse nr. 283 af 22. april 1996 om afskæring af

klageadgangen i visse bødesager m.v.

Af bemærkningerne til forslaget til retsplejelovens § 1003 fremgår det bl.a., at afgørelser om eftergivelse og nedsættelse af bøder, sagsomkostninger og konfiskationer ikke er omfattet af den nye bestemmelse i retsplejelovens § 1003. Disse afgørelser kan derfor fortsat indbringes for Justitsministeriet.

Som nævnt i afsnit 2.3. og 3.2.1. ovenfor i bemærkningerne til § 1 i rådets lovudkast, foreslås reglerne i retsplejelovens § 1003, for så vidt angår bøder, overført til straffuldbyrdelseslovens afsnit III som led i en samlet regulering af fuldbyrdelsen af bødestraffe. Rådet foreslår i den forbindelse, at udtrykket "politimesterens afgørelse" i retsplejelovens § 1003 erstattes med "politiets afgørelse" om henstand med eller afdragsvis betaling af bøder. Baggrunden for denne ændring er, at det af § 90, stk. 1, i rådets lovudkast fremgår, at en bøde som udgangspunkt skal betales til politiet.

Med § 90, stk. 4, i rådets lovudkast tilsigtes ikke nogen ændring af det hidtidige anvendelsesområde for retsplejelovens § 1003.

Den del af retsplejelovens § 1003, der angår konfiskation, tvangsbøder og sagsomkostninger, foreslås videreført gennem en henvisning i retsplejelovens § 997, stk. 2, om konfiskation og § 997, stk. 3, om tvangsbøder samt § 1013, stk. 3, om sagsomkostninger til straffuldbyrdelseslovens § 90, stk. 4, jf. herved bemærkningerne til § 2, nr. 1, 2 og 6, i rådets udkast til lov om ændring af forskellige lovbestemmelser i forbindelse med gennemførelsen af en lov om fuldbyrdelse af straf m.v.

Til § 91

Som nævnt i afsnit 3.2.1. ovenfor i rådets bemærkninger til straffuldbyrdelseslovens § 1, blev der ved § 1, nr. 1, i lov nr. 369 af 18. maj 1994 om ændring af straffeloven og retsplejeloven (Rejsedommerordning, forkyndelse, udeblivelsesdomme i straffesager samt lønindeholdelse for bøder, sagsomkostninger og konfiskerede beløb m.v.) tilvejebragt hjemmel i straffelovens § 52 til at foretage indeholdelse i løn m.v. for bøder, sagsomkostninger og konfiskerede beløb.

Ved § 91 i rådets lovudkast videreføres med enkelte ændringer bestemmelserne om inddrivelse af bøder ved udpantning og lønindeholdelse i straffelovens § 52, stk. 3-5. Ændringerne er i det væsentlige af redaktionel karakter.

Ændringerne tager dog også hensyn til loven om Det Fælles Lønindeholdelsesregister, jf. lov nr. 1203 af 27. december 1996. Formålet med dette register er at koordinere lønindeholdelse, der finder sted på grundlag af de afgørelser om lønindeholdelse, som offentlige myndigheder træffer i forbindelse med retstanceinddrivelse, jf. lovens § 1, stk. 2. Loven om det Det Fælles Lønindeholdelsesregister er endnu ikke trådt i kraft, jf. lovens § 8, idet lovens ikrafttræden afventer, at registret kan tages i brug. Det forventes, at loven sættes i kraft i løbet af 1998. Indtil lovens ikrafttræden gælder fortsat bestemmelserne om fremgangsmåden ved lønindeholdelse i straffelovens § 52.

Det forudsættes, at politiet også efter § 91, stk. 3, 1. pkt., i rådets lovudkast kan indhente oplysninger hos andre offentlige myndigheder om bl.a. indkomst- og formueforhold til brug ved indeholdelsen, jf. straffelovens § 52, stk. 5, 3. pkt. Det forudsættes endvidere, at oplysninger, som politiet kræver i medfør af § 91, stk. 3, 2. pkt., fra registre, der føres af offentlige myndigheder, herunder domstolene, som hidtil meddeles skriftligt eller ved direkte dataoverførsel, jf. straffelovens § 52, stk. 5, 5. pkt.

For så vidt angår inddrivelse af konfiskerede beløb og sagsomkostninger ved lønindeholdelse og udpantning, henvises til retsplejelovens § 997, stk. 2, og § 1013, stk. 3, som affattet ved § 2, nr. 1 og 6, i rådets udkast til lov om ændring af forskellige lovbestemmelser i forbindelse med gennemførelsen af en lov om fuldbyrdelse af straf m.v.

Til § 92

§ 92 i rådets lovudkast indeholder bemyndigelsesbestemmelser vedrørende fastsættelse af regler om indeholdelse af indtægter m.v. i medfør af § 91, stk. 2 i rådets lovudkast.

Bestemmelserne svarer i det væsentlige til de nugældende regler i straffelovens § 52, stk. 6 og 7. § 92, stk. 1, i rådets lovudkast tager dog også hensyn til reglerne i loven om Det Fælles Lønindeholdelsesregister, jf. lov nr. 1203

af 27. december 1996 og bemærkningerne ovenfor til § 91 i rådets lovudkast.

Efter straffelovens § 52, stk. 6, kan justitsministeren fastsætte regler om indeholdelse af indtægter, herunder om politiets kontrol med indeholdelsen, om pligter og erstatningsansvar for den indeholdelsespligtige, om udpantningsret for beløb, som den indeholdelsespligtige hæfter for, og om skyldnerens pligt til at give politiet oplysninger til brug ved indeholdelsen. I § 92, stk. 1, i rådets lovudkast er denne bemyndigelse ændret således, at der skal fastsættes regler om indeholdelse af indtægter m.v.

Baggrunden for ændringen er, at der bør fastsættes supplerende administrative bestemmelser på området, jf. herved Justitsministeriets bekendtgørelse nr. 113 af 20. februar 1995 om indeholdelse i løn m.v. for bøder, sagsomkostninger og konfiskerede beløb i straffesager, der forfølges af det offentlige. I den nævnte bekendtgørelse er bl.a. fastsat regler om fremgangsmåden ved indeholdelse og om erstatningsansvar for den indeholdelsespligtige over for det offentlige ved undladelse af opfyldelse af pligten til at indeholde eller ved indeholdelse med for lavt beløb.

Endvidere er det i § 92, stk. 1, i rådets lovudkast præciseret, at der også skal fastsættes regler om indberetning til Det Fælles Lønindeholdelsesregister. Baggrunden for denne bestemmelse er, at der efter lovens § 3, stk. 1, skal ske indberetning af afgørelsen om lønindeholdelse til Det Fælles Lønindeholdelsesregister.

Desuden er formuleringen af bestemmelsen i straffelovens § 52, stk. 7, 2. pkt., om bødeansvar for juridiske personer ændret i § 92, stk. 2, 2. pkt., i rådets lovudkast, således at der kan fastsættes bestemmelser om strafansvar for selskaber m.v. (juridiske personer) efter reglerne i straffelovens 5. kapitel.

Baggrunden for denne ændring er, at der ved lov nr. 474 af 12. juni 1996 om ændring af straffeloven er indføjet nogle generelle bestemmelser om strafansvar for juridiske personer i straffelovens 5. kapitel. Med den ændrede formulering tilsigtes ingen indholdsmæssige afvigelser i forhold til den nugældende bestemmelse i straffelovens § 52, stk. 7, 2. pkt.

Til § 93

I § 93 i rådets lovudkast fastsættes det, at fuldbyrdelsen af forvandlingsstraf for en bøde sker efter lovens kapitel 2 om almindelige bestemmelser for fuldbyrdelse af straf og afsnit II om fuldbyrdelse af fængselsstraffe, jf. straffelovens §§ 53-55. Bestemmelsen svarer med enkelte ændringer til § 91 i arbejdsgruppens lovudkast.

Som det fremgår af bemærkningerne til §§ 3 og 4 i rådets lovudkast, foreslår Straffelovrådet, at § 3 om hovedformålene med fuldbyrdelsen af fængselsstraf og § 4, stk. 1, om det almindelige udgangspunkt for indsattes rettigheder og pligter under straffuldbyrdelsen udvides til at omfatte fuldbyrdelsen af enhver form for straf. Da §§ 3 og 4 efter § 91 i arbejdsgruppens lovudkast også finder anvendelse på fuldbyrdelse af forvandlingsstraf, foreslår rådet, at § 93 udvides tilsvarende, således at fuldbyrdelsen i disse tilfælde sker efter lovens kapitel 2 om almindelige bestemmelser for straffuldbyrdelse og afsnit II om fuldbyrdelse af fængselsstraffe.

Der tilsigtes ikke i øvrigt nogen ændring af arbejdsgruppens lovudkast, jf. herved betænkningen, bd. III, s. 735-736. Rådet er i den forbindelse enigt i, at der i straffuldbyrdelsesloven alene optages bestemmelser om selve fuldbyrdelsen af bødeforvandlingsstraf, og at betingelserne for og fremgangsmåden ved fastsættelse af bødeforvandlingsstraffe fortsat reguleres i straffeloven (§§ 53-55), jf. herved afsnit 1 ovenfor i bemærkningerne til § 1 i rådets lovudkast.

Det bemærkes i øvrigt, at rådet har fundet, at det ikke ligger inden for nærværende kommissorium at tage reglerne om brug af bødeforvandlingsstraf op.

Til afsnit IV

Betingede domme og domme med vilkår om samfundstjeneste

Kapitel 17

Gennemførelse af betingede domme

Almindelige bestemmelser om gennemførelse af tilsyn m.v.

Til § 94

§ 92 i arbejdsgruppens lovudkast indeholder bestemmelser om, hvilken myndighed der skal gennemføre tilsyn og andre vilkår (særvilkår), der er fastsat som led i en betinget dom.

Om cirkulære nr. 35 af 29. februar 1996 med tilhørende vejledning af 14. marts 1996 om tilsynsvirksomheden inden for Kriminalforsorgen henvises til bemærkningerne ovenfor til § 81 i rådets lovudkast.

Straffelovrådet kan med enkelte redaktionelle ændringer tiltræde arbejdsgruppens forslag, jf. herved § 94 i rådets lovudkast.

Til § 95

§ 93 i arbejdsgruppens lovudkast vedrører tilsynsmyndighedens pligter over for den betinget dømte.

Efter § 93, stk. 1, 1. pkt., skal tilsynsmyndigheden vejlede den betinget dømte om de rettigheder og pligter, som tilsynet og eventuelle særvilkår indebærer, herunder om virkninger af vilkårsovertrædelse. Efter 2. pkt. i samme bestemmelse skal vejledningen om nødvendigt gentages senere under tilsynet.

Tilsynsmyndigheden skal endvidere i samarbejde med den dømte og snarest efter tilsynets iværksættelse udarbejde en plan for tilsynsperioden og tiden derefter. Denne plan skal jævnligt sammenholdes med den dømtes forhold i tilsynsperioden og om nødvendigt søges tilpasset ændringer i disse forhold, jf. § 93, stk. 2.

Straffelovrådet kan i det væsentlige tiltræde arbejdsgruppens forslag, jf. herved § 95 i rådets lovudkast.

Rådet foreslår dog, at bestemmelsen i 2. pkt. i § 93, stk. 1, i arbejdsgruppens lovudkast udgår.

Endvidere foreslås § 93, stk. 2, 2. pkt., ændret, således at planen for tilsynsperioden og tiden derefter jævnligt skal sammenholdes med forholdene i tilsynsperioden og om nødvendigt søges tilpasset ændringer i disse forhold.

Om baggrunden for de anførte ændringer henvises til rådets bemærkninger til § 82 i rådets lovudkast, der indeholder lignende bestemmelser vedrørende prøveløsladte.

Tilsyn m.v. af Kriminalforsorgen

Til § 96

I §§ 94 og 95 i arbejdsgruppens lovudkast er der fastsat nærmere bestemmelser om den dømtes og Kriminalforsorgens pligter i forbindelse med gennemførelsen af tilsynet og særvilkår i den betingede dom.

Straffelovrådet foreslår, at § 95 om Kriminalforsorgens forpligtelser som tilsynsmyndighed udgår.

Endvidere foreslås nogle redaktionelle ændringer i § 94 om den dømtes pligter i forbindelse med gennemførelsen af tilsyn og eventuelle særvilkår, jf. herved § 96 i rådets lovudkast.

Om baggrunden for de anførte ændringer henvises til rådets bemærkninger ovenfor til § 83, der indeholder lignende bestemmelser vedrørende prøveløsladte.

Til §§ 97 og 98

§ 96 i arbejdsgruppens lovudkast indeholder bestemmelser om Kriminalforsorgens forpligtelse til at tilbyde den betinget dømte vejledning og bistand.

Endvidere er som § 97 optaget en bestemmelse, der bemyndiger til at fastsætte nærmere regler om gennemførelse af tilsyn og eventuelle særvilkår, herunder om tilsynets iværksættelse, om kontakthyppighed og om samarbejde med

andre myndigheder m.v.

Straffelovrådet kan med nogle få redaktionelle ændringer tiltræde arbejdsgruppens forslag, jf. herved §§ 97-98 i rådets lovudkast. Der henvises i øvrigt til bemærkningerne ovenfor til §§ 84 og 85, hvor Justitsministeriets cirkulære nr. 35 af 29. februar 1996 om tilsynsvirksomheden inden for Kriminalforsorgen er omtalt.

Vilkårsovertrædelse

Til § 99

§ 98 i arbejdsgruppens lovudkast indeholder bestemmelser om de foranstaltninger og indberetninger, som Kriminalforsorgen som tilsynsmyndighed skal foretage, såfremt den dømte gør sig skyldig i overtrædelse af vilkår om tilsyn og eventuelle særvilkår.

Straffelovrådet kan i det væsentlige tiltræde arbejdsgruppens lovudkast, jf. herved § 99 i rådets lovudkast.

Rådet foreslår dog bl.a., at affattelsen af § 98, stk. 2, i arbejdsgruppens lovudkast tilpasses de foreslåede ændringer af §§ 94 og 95 i arbejdsgruppens lovudkast om den dømtes og Kriminalforsorgens pligter i forbindelse med gennemførelsen af tilsynet og eventuelle særvilkår, jf. herved § 96 i rådets lovudkast.

Det bemærkes, at bl.a. undladelse af at give Kriminalforsorgen oplysninger om bopæl og beskæftigelse eller oplysninger, der er nødvendige for gennemførelsen af et særvilkår, er en vilkårsovertrædelse, der efter omstændighederne kan medføre reaktion efter straffelovens regler herom.

Der henvises i øvrigt til § 86 i rådets lovudkast, der indeholder lignend*holder lignende bestemmelser vedrørende prøveløsladtes vilkårsovertrædelse.*

Tilsyn m.v. af andre myndigheder end Kriminalforsorgen

Til § 100

Som § 99 i arbejdsgruppens lovudkast er optaget en bemyndigelsesbestemmelse, hvorefter justitsministeren efter forhandling med vedkommende minister kan fastsætte nærmere regler om gennemførelse af tilsyn m.v. af andre myndigheder end Kriminalforsorgen.

Straffelovrådet kan med en enkelt redaktionel ændring tiltræde arbejdsgruppens forslag, jf. herved § 100 i rådets lovudkast.

Til kapitel 18

Gennemførelse af domme med vilkår om samfundstjeneste

Betænkning nr. 1181/1989 indeholder ikke bestemmelser om samfundstjeneste. Det skyldes, at muligheden for at idømme samfundstjeneste endnu byggede på en forsøgsordning, da betænkningen blev afgivet i 1989. På dette tidspunkt var spørgsmålet om at gøre samfundstjeneste til en permanent del af straffesystemet under overvejelse i Straffelovrådet.

På den baggrund fandt arbejdsgruppen ikke grundlag for i sit lovudkast at medtage bestemmelser, der tog sigte på samfundstjeneste. Hvis samfundstjeneste under en permanent ordning skulle idømmes som særvilkår i en betinget dom, var der ifølge arbejdsgruppen ikke behov for bestemmelser om fuldbyrdelse af samfundstjeneste, idet den nødvendige regulering af dette og andre særvilkår burde ske administrativt med hjemmel i den bemyndigelsesbestemmelse, der blev stillet forslag om i § 97 i arbejdsgruppens lovudkast, jf. betænkning nr. 1181/1989, bd. III, s. 670 og 737. Hvis samfundstjeneste i stedet blev gjort til en selvstændig sanktion, burde regler herom medtages i et særligt afsnit i loven om fuldbyrdelse af straf m.v., jf. betænkningen, bd. I, s. 300.

Som nævnt i afsnit 3.2.2. i bemærkningerne til § 1 i rådets lovudkast blev ordningen med samfundstjeneste lovfæstet som en permanent del af sanktionssystemet ved lov nr. 6 af 3. januar 1992 om ændring af straffeloven og retsplejeloven (Samfundstjeneste m.v.). Loven bygger på Straffelovrådets forslag i betænkning nr. 1211/1990 om samfundstjeneste, hvortil der henvises.

I overensstemmelse med Straffelovrådets anbefaling er samfundstjeneste hverken gjort til et almindeligt vilkår på linie med de øvrige vilkår for en betinget dom eller til en selvstændig sanktion. Der er valgt en mellemløsning, hvor samfundstjeneste er et vilkår i en betinget dom, men reguleret på en særlig måde i et særskilt kapitel om samfundstjeneste i straffelovens kapitel 8.

På den baggrund er det Straffelovrådets opfattelse, at der bør indføjes et kapitel om fuldbyrdelse af domme om samfundstjeneste i loven om fuldbyrdelse af straf m.v., jf. § 1, nr. 4, og kapitel 18 i rådets lovudkast.

Bestemmelser om gennemførelse af vilkår om samfundstjeneste

Til § 101

I § 101 fastsættes, hvilken myndighed der skal gennemføre vilkår om samfundstjeneste. Endvidere indeholder § 101 bestemmelser om den dømtes pligter i forbindelse med gennemførelse af vilkår om samfundstjeneste.

De gældende regler om samfundstjeneste i straffeloven bygger på en forudsætning om, at ansvaret for gennemførelse af vilkår om samfundstjeneste ligger hos Kriminalforsorgen, jf. Folketingstidende 1991/92, Tillæg A, sp. 1829 ff. Der henvises endvidere til cirkulære nr. 35 af 29. februar 1996 med tilhørende vejledning af 14. marts 1996 om tilsynsvirksomheden inden for Kriminalforsorgen, der er omtalt ovenfor i bemærkningerne til § 81 i rådets lovudkast.

Straffelovrådet har ikke fundet grundlag for at foreslå ændringer på dette punkt i forbindelse med udformningen af straffuldbyrdelsesloven.

På den baggrund er det i § 101, stk. 1, i rådets lovudkast bestemt, at vilkår om samfundstjeneste, der er fastsat efter straffelovens § 63, gennemføres af Kriminalforsorgen. Lovudkastets bestemmelser om gennemførelse af vilkår om samfundstjeneste afviger herved fra reglerne i §§ 94 og 100 om gennemførelse af tilsyn og andre vilkår (særvilkår), der er fastsat efter straffelovens § 57, idet § 101, stk. 1, ikke giver mulighed for, at andre myndigheder end Kriminalforsorgen kan gennemføre vilkår om samfundstjeneste.

De foreslåede bestemmelser om den dømtes pligter i § 101, stk. 2, indebærer bl.a., at samfundstjenesten normalt tidligst må være afviklet, når to tredjedele af afviklingsperioden er forløbet. Lovudkastet svarer på dette punkt til de gældende administrative bestemmelser på området, jf. § 29, stk. 1, i cirkulære nr. 35 af 29. februar 1996 om tilsynsvirksomheden inden for Kriminalforsorgen.

Til § 102

§ 102 indeholder en bemyndigelsesbestemmelse vedrørende fastsættelse af regler om gennemførelse af samfundstjeneste, herunder om erstatning for følger af ulykkestilfælde m.v. under udførelse af samfundstjeneste.

Bestemmelsen om erstatning svarer til § 6 i rådets lovudkast vedrørende erstatning til indsatte i Kriminalforsorgens institutioner for følger af ulykkestilfælde m.v.

Vilkårsovertrædelse

Til § 103

I § 103 fastsættes bestemmelser om foranstaltning og indberetning, som Kriminalforsorgen som tilsynsmyndighed skal foretage, såfremt den dømte overtræder vilkåret om samfundstjeneste eller de forskrifter, som Kriminalforsorgen har givet om udførelsen af samfundstjenesten.

Bestemmelsen indebærer bl.a., at Kriminalforsorgen skal føre kontrol med, at den dømte opfylder den fastsatte arbejdspligt, jf. § 103, stk. 1. Kontrollen forudsættes at indebære, at Kriminalforsorgen aflægger besøg på arbejdsstedet, jf. § 30 i cirkulære nr. 35 af 29. februar 1996 om tilsynsvirksomheden inden for kriminalforsorgen.

Overtræder den dømte vilkåret om samfundstjeneste eller de forskrifter, som Kriminalforsorgen har givet om udførelsen af samfundstjenesten, skal Kriminalforsorgen give den pågældende pålæg om at overholde vilkåret og forskrifterne. Er der tidligere givet pålæg herom, skal der afgives indberetning til anklagemyndigheden, jf. § 103, stk. 2. I modsætning til, hvad der gælder for øvrige vilkår, skal der ikke forud for indberetning om

vilkårsovertrædelse efter § 103, stk. 2, foretages en vurdering af, om overtrædelse af vilkåret om samfundstjeneste begrunder en nærliggende risiko for kriminalitet, jf. herved § 99, stk. 2, i rådets lovudkast. Overtrædelse af vilkår om samfundstjeneste eller af Kriminalforsorgens forskrifter om udførelsen heraf skal således, når der tidligere er givet pålæg, indberettes til anklagemyndigheden.

Bestemmelser om gennemførelse af andre vilkår

Til § 104

Som § 104 foreslås indsat en bestemmelse, hvorefter §§ 94-100 i rådets lovudkast finder tilsvarende anvendelse på gennemførelse af tilsyn og vilkår, der er fastsat efter straffelovens § 57.

Bestemmelsen indebærer, at kapitel 17 i rådets lovudkast vedrørende gennemførelse af tilsyn og andre vilkår (særvilkår), der er fastsat efter straffelovens § 57 som led i en betinget dom, også finder anvendelse i tilfælde, hvor sådanne vilkår er fastsat i forbindelse med en betinget dom med vilkår om samfundstjeneste, jf. herved straffelovens § 63, stk. 4, som affattet ved § 1, nr. 5, i lov nr. 274 af 15. april 1997 om ændring af straffeloven, retsplejeloven og lov om udlægning af åndssvageforsorgen og den øvrige særforsorg m.v. (Samfundstjeneste og forstærket indsats mod seksualforbrydelser m.v.).

Til afsnit V

Forvaring

Kapitel 19

Fuldbyrdelse af forvaring

Til § 105

I § 101 i arbejdsgruppens lovudkast fastsættes nærmere bestemmelser om fuldbyrdelse af forvaring.

Efter § 101, stk. 1, fuldbyrdes forvaring efter reglerne i lovens afsnit II om fuldbyrdelse af fængselsstraffe med den undtagelse, at forvaring normalt fuldbyrdes i Anstalten ved Herstedvester.

Som stk. 2 er optaget en bemyndigelsesbestemmelse, hvorefter der administrativt skal fastsættes nærmere regler om fuldbyrdelsen af forvaring, herunder om behandlingen af sager vedrørende tilladelse til udgang, overførsel til anden institution og prøveudskrivning.

Som det fremgår af bemærkningerne til §§ 3 og 4 i rådets lovudkast, foreslår Straffelovrådet, at § 3 om hovedformålene med fuldbyrdelsen af fængselsstraf og § 4, stk. 1, om det almindelige udgangspunkt for indsattes rettigheder i arbejdsgruppens lovudkast udvides til at omfatte fuldbyrdelsen af enhver form for straf. Da §§ 3 og 4 efter § 101, stk. 1, i arbejdsgruppens lovudkast også finder anvendelse på fuldbyrdelse af forvaring, foreslår rådet, at § 101, stk. 1, ændres tilsvarende, således at fuldbyrdelsen af forvaring sker efter kapitel 2 om almindelige bestemmelser for straffuldbyrdelse og afsnit II om fuldbyrdelse af fængselsstraffe, jf. herved § 105, stk. 1, i rådets lovudkast.

Der tilsigtes ikke i øvrigt nogen ændring af arbejdsgruppens lovudkast. Om bestemmelsen henvises derfor til betænkningen, bd. III, s. 738-739. Endvidere henvises for så vidt angår adgangen til ukontrolleret brevveksling med forsvareren i en verserende sag om prøveudskrivning fra forvaring til bemærkningerne ovenfor til § 56 i rådets lovudkast.

Til afsnit VI

Fællesregler for fuldbyrdelse af straffe m.v.

Kapitel 20

Erstatning i anledning af indgreb under fuldbyrdelsen af straf m.v.

Til §§ 106 og 107

§§ 102 og 103 i arbejdsgruppens lovudkast fastsætter regler om erstatning til indsatte i anledning af uforskyldte indgreb under fuldbyrdelsen af straf m.v.

Efter § 102 har en indsat ret til erstatning efter reglerne i retsplejelovens § 1018 a, såfremt den indsatte uforskyldt har udstået fængselsstraf i for lang tid, været anbragt i strafcelle, forhørscelle eller sikringscelle eller været udelukket fra fællesskab.

været udsat for andre uforskyldte indgreb end de i § 102 nævnte.

Straffelovrådet kan med enkelte redaktionelle ændringer tiltræde arbejdsgruppens forslag, jf. herved §§ 106 og 107 i rådets lovudkast.

Rådet foreslår dog, at der i lighed med bestemmelserne om fradrag og erstatning for varetægtsfængsling under straffuldbyrdelsen, jf. § 18, stk. 2, og 4, 1. pkt., i rådets lovudkast, indføres en ordning, hvorefter der ved beregningen af straffetiden foretages fradrag i tilfælde, hvor den indsatte efter § 106, nr. 2 og 3, har ret til erstatning, fordi den pågældende uforskyldt har været anbragt i forhørscelle, strafcelle eller sikringscelle eller uforskyldt har været udelukket fra fællesskab. Der henvises i den forbindelse til § 18, stk. 3, og stk. 4, 1. pkt., med tilhørende bemærkninger i rådets lovudkast.

Til § 108

§ 104 i arbejdsgruppens lovudkast indeholder regler om fremgangsmåden ved behandlingen af krav om erstatning i medfør af lovudkastets §§ 102 og 103 i arbejdsgruppens lovudkast.

Bestemmelsen indebærer, at krav om erstatning skal fremsættes over for Kriminalforsorgen inden to måneder efter, at indgrebet er ophørt. Fremsættes kravet efter udløbet af denne frist, kan det dog behandles, såfremt overskridelsen findes undskyldelig.

Det fremgår af betænkningen, jf. bd. I, s. 324-325, og bd. III, s. 740, at forslaget bygger på en flertalsopfattelse i arbejdsgruppen.

Baggrunden for forslaget fra arbejdsgruppens flertal er reglerne i retsplejelovens § 1018 e om behandlingen af krav om erstatning i medfør af § 1018 a-§ 1018 d. Efter § 1018 e, stk. 1, skal krav om erstatning fra en person, der har været sigtet, fremsættes inden 2 måneder efter meddelelse til sigtede om strafforfølgningens ophør eller afsigelse af endelig dom. Har tiltalte ikke været til stede ved dommens afsigelse, regnes fristen fra den dag, da udskrift af dommen er forkyndt. Krav fra andre skal fremsættes inden to måneder efter, at indgrebet er ophørt. Fremsættes kravet efter udløbet af den i § 1018 e, stk. 1, nævnte frist, kan det behandles, såfremt overskridelsen findes undskyldelig, jf. § 1018 e, stk. 2.

Ifølge arbejdsgruppens mindretal synes det ubegrundet i så høj grad at fravige forældelseslovens 5-årige forældelsesfrist for fremsættelse af erstatningskrav.

Endvidere bør tidspunktet for forældelsesfristens påbegyndelse ikke ubetinget knyttes til tidspunktet for indgrebets ophør. Der kan således meget vel forekomme sager, hvor den indsatte først længe efter indgrebets ophør får kendskab til faktiske omstændigheder, der kan begrunde fremsættelsen af et erstatningskrav. Mindretallet peger i den forbindelse på sager om besiddelse af euforiserende stoffer, hvor en disciplinærstraffet indsat først længe efter indgrebets ophør får kendskab til, hvem der var stoffets rette ejermand.

Mindretallet er opmærksomt på bestemmelsen i retsplejelovens § 1018 e, hvorefter krav om erstatning for bl.a. uberettiget varetægtsfængsling skal fremsættes inden to måneder efter, at den sigtede har modtaget meddelelse om strafforfølgningens ophør eller afsigelse af en endelig dom. Påbegyndelsen af forældelsesfristen i sådanne sager er

knyttet til éntydige og umiddelbart konstaterbare omstændigheder. Derimod giver ophøret af de i §§ 102 og 103 nævnte indgreb ikke den indsatte samme mulighed for at konstatere, at indgrebet var uberettiget.

Hertil kommer, at personer, der er omfattet af retsplejelovens § 1018 a, normalt vil have en forsvarer, der kan vejlede den pågældende - og typisk vil gøre det af egen drift. Indsatte, der har været underkastet de i §§ 102 og 103 i arbejdsgruppens lovudkast nævnte indgreb, har næsten aldrig en forsvarer.

Efter mindretallets opfattelse kan der derfor ikke i forældelsesbestemmelsen i retsplejelovens § 1018 e hentes støtte for at indføre en tilsvarende kort forældelsesfrist for fremsættelse af de i §§ 102 og 103 omhandlede erstatningskrav.

Arbejdsgruppens mindretal foreslår på denne baggrund, at forældelsesfristen for fremsættelse af erstatningskrav fastsættes til 1 år svarende til den i ombudsmandsloven fastsatte klagefrist.

Et flertal i Straffelovrådet (Jacques Hermann, Torsten Hesselbjerg, Kaspar Linkis, Annemette Møller, Christian Trønning og Sven Ziegler) har noteret sig de synspunkter, som arbejdsgruppens mindretal har anført.

Rådets flertal finder imidlertid, at der ikke kan rejses afgørende indvendinger mod den af arbejdsgruppens flertal foreslåede ordning, jf. herved § 108 i rådets lovudkast. Rådets flertal lægger i den forbindelse bl.a. vægt på, at der er mulighed for at bortse fra undskyldelige overskridelser af fristen, og at dette ifølge bemærkningerne til § 104 i arbejdsgruppens lovudkast f.eks. kan være tilfældet, såfremt den indsatte efter fristens udløb er kommet i besiddelse af oplysninger, der er helt afgørende for vurderingen af erstatningskravet. Er kravet rejst rettidigt, og fremkommer der senere nye oplysninger, forudsættes Kriminalforsorgen i øvrigt at kunne genoptage behandlingen af erstatningssagen, jf. betænkningen, bd. III, s. 741.

Et mindretal i rådet (Jørgen Bang og Vagn Greve) kan af de grunde, som mindretallet i arbejdsgruppen har anført, tiltræde mindretallets forslag om, at forældelsesfristen for fremsættelse af erstatningskrav fastsættes til 1 år.

Om rådets overvejelser vedrørende adgangen til domstolsprøvelse af Kriminalforsorgens afgørelser om nægtelse af erstatning, herunder også under henvisning til, at en overskridelse af fristen for fremsættelse af erstatningskravet ikke findes undskyldelig, henvises til afsnit 8 i denne betænknings kapitel 5 om klageregler m.v.

Til § 109

§ 105 i arbejdsgruppens lovudkast indeholder en bemyndigelsesbestemmelse med henblik på fastsættelse af nærmere regler om behandlingen af krav om erstatning i anledning af indgreb under fuldbyrdelsen af straf m.v.

Straffelovrådet kan med en enkelt redaktionel ændring tiltræde arbejdsgruppens forslag, jf. herved § 109 i rådets lovudkast.

Kapitel 21

Betaling for ophold i Kriminalforsorgens institutioner

Til § 110

Ved § 2 i lov nr. 367 af 18. maj 1994 om ændring af straffeloven og lov om udgifterne i strafferetsplejen (Hæleri med hensyn til indsmugling af særlig grov karakter og afsoningsomkostninger m.v.) blev pligten til at betale afsoningsomkostninger ophævet. Baggrunden var, at man ikke ønskede at påføre dømte en yderligere gældsbyrde under afsoningen, når de pågældende reelt var uden mulighed for at skaffe sig en indtægt under afsoningen bortset fra vederlag for beskæftigelsen i fængslet (arbejdspenge).

Nogle dømte har imidlertid under ophold i Kriminalforsorgens institutioner mulighed for selv at skaffe sig en indtægt. Det gælder bl.a. indsatte, der er beskæftiget med eget indtægtsgivende arbejde i fængsel eller arresthus, f.eks. forfattervirksomhed eller anden selvstændig virksomhed. Endvidere kan peges på indsatte, der efter reglerne om udgang har frigang til lønnet arbejde eller egen indtægtsgivende virksomhed.

Indsatte, der er udstationeret til eller i medfør af reglerne i § 78 i rådets lovudkast opholder sig i en af Kriminalforsorgens pensioner, kan også have eget indtægtsgivende arbejde. Det samme gælder personer, der på andet grundlag end en dom til frihedsstraf, f.eks. en betinget dom eller beslutning om prøveløsladelse, opholder sig i en pension. Personer, der opholder sig i Kriminalforsorgens pensioner uden at have en arbejdsindtægt, kan i stedet have krav på at modtage sociale ydelser til underhold.

For den ovennævnte personkreds gælder, at de i den periode, hvor de har indtægt ved indtjening m.v., også modtager forsørgelse fra det offentlige i form af ophold i en af Kriminalforsorgens institutioner (afsoningsinstitution eller pension). Efter ophævelsen af pligten til at betale afsoningsomkostninger vil disse dømte blive væsentligt bedre stillet end personer uden for afsoningssystemet, der har indtægt, idet de under afsoningen m.v. ikke har udgifter til kost og logi.

Med henblik på at modvirke denne utilsigtede virkning af ophævelsen af pligten til at betale afsoningsomkostninger foreslås som § 110, stk. 1, i rådets lovudkast indføjet en bestemmelse, hvorefter indsatte, der har indtægtsgivende arbejde i eller uden for fængsel eller arresthus betaler for opholdet. I udtrykket "betaler for opholdet" ligger, at betalingspligten alene gælder i det omfang, hvor indtægten kan dække afsoningsomkostningerne. Rådet forudsætter endvidere, at reglerne om opholdsbetaling fastsættes således, at dømte, der er beskæftiget med eget indtægtsgivende arbejde, har et beløb til rådighed, der mindst svarer til det vederlag, som udbetales til dømte, der er beskæftiget ved Kriminalforsorgens foranstaltning, jf. § 42, stk. 1, i rådets lovudkast.

Endvidere foreslås som stk. 2 i § 110 indsat en bestemmelse, hvorefter reglen i § 42, stk. 1, gælder tilsvarende i forhold til dømte, der under ophold på Kriminalforsorgens pensioner har arbejdsindtægt eller modtager offentlig ydelse til underhold. Ordet "dømte" omfatter bl.a. personer, der er anbragt i eller overført til pension efter reglerne i § 78 i rådets lovudkast, og personer, der opholder sig i pension på grundlag af en betinget dom. Udtrykket "offentlig ydelse til underhold" omfatter ikke alene bistandshjælp og sociale pensioner, men også arbejdsløshedsunderstøttelse og sygedagpenge.

Rådet finder ikke, at adgangen til at kræve betaling også bør omfatte formueindtægt. Det vil i praksis være sjældent forekommende, at dømte, der opholder sig i Kriminalforsorgens institutioner, har formueindtægt af betydning. Hertil kommer, at det vil være forbundet med et uforholdsmæssigt stort administrativt arbejde at sikre kontrollen hermed.

Kapitel 22

Klageregler m.v.

Administrativ klageadgang

Til § 111

§ 106 i arbejdsgruppens lovudkast indeholder regler om den administrative klageadgang. Der henvises herom og om Straffelovrådets overvejelser og forslag til afsnit 5 i kapitel 5 om klageregler m.v. samt § 111 i rådets lovudkast. Som det fremgår heraf, kan Straffelovrådet i det væsentlige tiltræde arbejdsgruppens forslag.

Til § 112

§ 107 i arbejdsgruppens lovudkast indeholder en opregning af de endelige administrative afgørelser, der kan indbringes for domstolene som led i den foreslåede udvidelse af klageordningen. Der henvises herom og om Straffelovrådets overvejelser til afsnit 8 i kapitel 5 om klageregler m.v.

I § 112 i rådets lovudkast er optaget klagemodel 2, som fire af rådets medlemmer (Jacques Hermann, Kaspar Linkis, Annemette Møller og Sven Ziegler) kan gå ind for. Om klagemodel 1 og 3 henvises til s. 66 og 73 i kapitlet om klageregler m.v.

Der er i rådet enighed om at foreslå, at ordene "der er truffet af justitsministeren" i § 107 i arbejdsgruppens lovudkast udgår, således at domstolsprøvelsen afgrænses til "en delige administrative afgørelser", jf. § 112 i rådets lovudkast. Formålet med denne ændring at tydeliggøre, at også afgørelser, hvor der ikke består en administrativ klageadgang til justitsministeren, omfattes af den udvidede adgang til domstolsprøvelse.

Til §§ 113-125

Straffelovrådet har i december 1996 afgivet en særudtalelse om adgangen til aktindsigt i sager om straffuldbyrdelse. I denne udtalelse foreslår rådets flertal (Jacques Hermann, Kaspar Linkis, Annemette Møller, Hanne Schmidt, Christian Trønning og Sven Ziegler), at forvaltningslovens § 9 om partsaktindsigt ændres, således at der ikke er aktindsigt for parten i forbindelse med fuldbyrdelse af frihedsstraf i sager om valg af afsoningsinstitution, sager om overførsel til anden afsoningsinstitution eller til afdeling i en afsoningsinstitution eller sager om udelukkelse fra fællesskab. Endvidere foreslås forvaltningslovens § 24 om begrundelse ændret, således at afgørelser i de typer af sager, der foreslås undtaget fra aktindsigt, for så vidt angår begrundelsen alene skal indeholde en henvisning til de retsregler, i henhold til hvilke afgørelsen er truffet.

Et mindretal (Jørgen Bang og Vagn Greve) finder, at der ikke er behov for at foretage ændring på området, jf. herved forvaltningslovens § 15 om adgangen til at begrænse adgangen til aktindsigt efter en konkret vurdering. Mindretallet finder endvidere, at forslaget om yderligere at begrænse adgangen til aktindsigt giver anledning til betænkelighed og har på den baggrund frarådet forslaget.

Om flertallets og mindretallets overvejelser henvises i øvrigt til den pågældende udtalelse, der er optaget som bilag 3 til betænkningen.

På den baggrund foreslår rådets flertal (Jacques Hermann, Torsten Hesselbjerg, Kaspar Linkis, Annemette Møller, Christian Trønning og Sven Ziegler), at arbejdsgruppens lovudkast tilføjes nogle supplerende bestemmelser, der regulerer den retslige behandling i tilfælde, hvor sagen indeholder oplysninger, som er undtaget fra aktindsigt.

Om flertallets overvejelser og forslag henvises til afsnit 9.2. i kapitel 5 om klageregler m.v. og til § 116 i rådets lovudkast.

Om mindretallets (Jørgen Bang og Vagn Greve) overvejelser henvises til afsnit 9.2. i kapitlet om klageregler m.v.

Der er i rådet enighed om at foreslå, at der som led i forslaget om en udvidet adgang til domstolsprøvelse indføres en appelbegrænsning, således at afgørelser truffet af byretten som udgangspunkt ikke kan indbringes for højere ret.

Om enkelthederne i dette forslag henvises til afsnit 9.3. i kapitel 5 om klageregler m.v. og til § 121 i rådets lovudkast.

Rådet har endvidere foretaget visse redaktionelle ændringer i arbejdsgruppens lovudkast. Der henvises herom til bemærkningerne til de enkelte bestemmelser nedenfor.

Opmærksomheden henledes i øvrigt på, at affattelsen af §§ 113-125 i rådets lovudkast bygger på klagemodel 2.

Til § 113

§ 108 i arbejdsgruppens lovudkast indeholder bestemmelser om valget af den domstol, der i det enkelte tilfælde skal behandle klagesagen.

Straffelovrådet kan tiltræde arbejdsgruppens forslag, jf. herved § 113 i rådets lovudkast.

Til § 114

§ 109 i arbejdsgruppens lovudkast indeholder nærmere regler om fremgangsmåden i forbindelse med klagesagens indbringelse for retten.

Straffelovrådet stiller i sit lovudkast forslag om enkelte ændringer i § 109, jf. herved § 114 i rådets lovudkast. Ændringerne er af redaktionel karakter, og der tilsigtes derfor ingen indholdsmæssige afvigelser i forhold til arbejdsgruppens lovudkast, jf. betænkningen, bd. III, s. 746. Det bemærkes, at det i praksis vil være Direktoratet for Kriminalforsorgen, der indbringer sagen for retten.

Til § 115

§ 110 i arbejdsgruppens lovudkast regulerer den nærmere tilrettelæggelse af sagens behandling ved retten.

Straffelovrådet foreslår, at bestemmelsen bl.a. erstattes med en regel, der fastlægger, hvem der er sagens parter, og tager stilling til spørgsmålet om advokatbeskikkelse, jf. herved § 115 i rådets lovudkast.

Til stk. 1

Som sagens parter anses efter § 115, stk. 1, i rådets lovudkast den dømte, tredjemand, hvis penge eller genstande konfiskeres, jf. §§ 73 og 125, og justitsministeren, dvs. i praksis Direktoratet for Kriminalforsorgen. Vælges model 1, omfatter partsbegrebet også tredjemand, hvis brev tilbageholdes, jf. § 112, nr. 12, i model 1, jf. § 55, stk. 5, i rådets lovudkast.

Partsstillingen medfører bl.a., at de pågældende skal underrettes om retsmøder i sagen, såfremt retten træffer bestemmelse om mundtlig behandling, jf. § 116, stk. 1, 1. pkt., i rådets lovudkast. Parterne har endvidere adgang til at føre beviser og procedere sagen. Behandles sagen på skriftligt grundlag, har parterne adgang til at indsende indlæg til retten.

Partsstillingen indebærer også, at de pågældende skal underrettes om den afgørelse, der træffes, og at de efter omstændighederne kan kære rettens afgørelse, jf. § 121 i rådets lovudkast. Om parternes beføjelse til at kære kendelser, der afsiges under sagen om den dømtes adgang til at gøre sig bekendt med oplysninger, som Kriminalforsorgen har undtaget fra aktindsigt, henvises til bemærkningerne til § 121, stk. 2, jf. § 116, stk. 3, i rådets lovudkast.

Reglen i § 115, stk. 1, skal i øvrigt sammenholdes med § 125 i rådets lovudkast. Efter denne bestemmelse finder §§ 112-123 tilsvarende anvendelse ved klage fra andre end indsatte over afgørelser efter § 73 om konfiskation hos den pågældende. I § 115, stk. 1, fastsættes i den forbindelse, at bl.a. den tredjemand, hvis penge eller genstande konfiskeres, jf. § 73, anses for part.

Til stk. 2

Efter § 115, stk. 2, i rådets lovudkast beskikker retten en advokat for den dømte, hvis det er nødvendigt. Det gælder dog ikke, hvis den pågældende selv har antaget en advokat. Bestemmelsen svarer til § 110, stk. 2, i arbejdsgruppens lovudkast og indebærer, at retten skal foretage en konkret vurdering af behovet for, at den dømte har en advokat til at varetage sine interesser under sagen.

Baggrunden for bestemmelsen er, at den dømte afhængig af sagens karakter og de foreliggende omstændigheder kan have vanskeligt ved selv at varetage sine interesser under sagen. Det kan f.eks. være tilfældet, hvis sagen skal behandles mundtligt, og der foruden af den dømte skal ske afhøring af andre personer, eventuelt uden den dømtes tilstedeværelse. Uanset at retten efter § 116, stk. 1, 2. pkt., i rådets lovudkast kan stille krav om tilvejebringelse af yderligere oplysninger, og at retten også i øvrigt skal påse, at den pågældendes interesser bliver varetaget, kan det efter rådets opfattelse være naturligt, at der under domstolsbehandlingen beskikkes en advokat, også selv om den pågældende ikke opfylder betingelserne for fri proces.

Det bemærkes i den forbindelse, at der ikke er mulighed for at beskikke en forsvarer efter reglerne i retsplejelovens kapitel 66. Det skyldes, at den dømte ikke i relation til den udvidede domstolsprøvelse efter straffuldbyrdelsesloven har stilling som sigtet eller tiltalt i en straffesag. Det udelukker imidlertid ikke, at den dømte på tidspunktet for domstolsprøvelsen har en forsvarer. Det kan f.eks. skyldes, at den pågældende er sigtet for strafbart forhold i anledning af en optræden, der også har dannet grundlag for en afgørelse om disciplinærstraf.

Advokatens opgave er at repræsentere og bistå klageren. Det indebærer bl.a., at advokaten skal sørge for, at den dømte får lejlighed til at udtale sig enten skriftligt eller under afhøringen ved den mundtlige behandling af sagen. Det må derfor forudsættes, at advokaten altid kommer i personlig kontakt med den pågældende, så advokaten bl.a. med henblik på tilrettelæggelse af en eventuel bevisførelse kan danne sig et indtryk af sin klients stilling i sagen.

Advokatens opgaver skal også ses i sammenhæng med § 116. Har retten i medfør af § 116, stk. 1, 2. pkt., i flertallets forslag, jf. afsnit 3 nedenfor i bemærkningerne til § 116, bestemt, at den dømte ikke må gøres bekendt med oplysninger, der er undtaget fra aktindsigt i medfør af forvaltningslovens regler, er advokaten naturligvis afskåret fra at drøfte sådanne oplysninger med sin klient. Det samme gælder, hvis retten i medfør af § 116, stk. 2,

3.-4. pkt., i flertallets forslag har bestemt, at den dømte ikke må overvære bevisførelsen eller en del af denne og efterfølgende gøres bekendt med de fremkomne oplysninger.

Tilsidesættelse af rettens bestemmelse vil være strafbart, jf. § 116, stk. 4, i rådets lovudkast sammenholdt med retsplejelovens § 129 og straffelovens § 152.

Til § 116

§ 116 regulerer sagens behandling i retten. Under pkt. 1 nedenfor redegøres for reglerne om, hvorvidt sagen skal behandles på skriftligt eller mundtligt grundlag. Under pkt. 2 behandles spørgsmålet om, hvem der har ansvaret for sagens oplysning, og under pkt. 3 uddybes reglerne om behandlingen af oplysninger, der er undtaget fra aktindsigt under Kriminalforsorgens sagsbehandling. Endelig knyttes under pkt. 4 nogle bemærkninger til spørgsmålet om kære af rettens afgørelse vedrørende den dømtes adgang til at gøre sig bekendt med oplysninger, der er undtaget fra aktindsigt.

1. Rådets forslag om skriftlig eller mundtlig behandling

Efter § 116, stk. 1, 1. pkt., behandles sagen på skriftligt grundlag, medmindre retten bestemmer andet. Udgangspunktet er således skriftlig behandling. Rådets lovudkast afviger herved fra § 110, stk. 1, 2. pkt., i arbejdsgruppens endelige lovudkast, hvorefter retten kan bestemme, at sagen skal behandles skriftligt, jf. betænkningen, bd III, s. 674 og 746. I arbejdsgruppens oprindelige lovudkast er det derimod forudsat, at retten som udgangspunkt skal træffe afgørelse umiddelbart på grundlag af det foreliggende skriftlige materiale, jf. betænkningen, bd. I, s. 415 og 488.

Som det fremgår af afsnit 9.2. i betænkningens kapitel 5 om klageregler m.v., finder Straffelovrådet, at det bør overlades til retten at træffe bestemmelse om, hvorvidt en sag efter sin karakter bør behandles mundtligt. Der er efter rådets opfattelse grund til at tro, at et stort antal sager allerede ved modtagelsen vil være tilstrækkeligt oplyst, således at retten i mange tilfælde umiddelbart vil kunne træffe afgørelse, efter at den dømte eller dennes advokat i et skriftligt indlæg har haft lejlighed til at udtale sig om Kriminalforsorgens begrundelse for den pågældende afgørelse.

Det er således rådets opfattelse, at en meget stor del af de sager, der er omfattet af klageordningen, efter deres karakter vil være egnede til skriftlig behandling. Med henblik på at opnå en hurtig og ikke alt for ressourcekrævende behandling af sagerne har rådet derfor fundet det hensigtsmæssigt og forsvarligt at foreslå, at sagerne, selv om hovedprincippet i retsplejen er mundtlighed, som udgangspunkt behandles skriftligt, men således at retten - også af egen drift - kan træffe bestemmelse om mundtlig behandling.

2. Rådets forslag om ansvaret for sagens oplysning

Efter § 116, stk. 1, 2. pkt., 1. led, i rådets lovudkast kan retten stille krav om tilvejebringelse af yderligere oplysninger. Behandles sagen mundtligt, træffer retten bestemmelse om afhøring af den dømte og andre og om tilvejebringelse af beviser i øvrigt, ligesom retten indkalder parter og vidner, jf. § 116, stk. 2, 1. og 2. pkt.

Rådet forslag indebærer, at parterne ikke på samme måde som i de almindelige civile sager selv kan tilrettelægge sagen og beslutte, hvilke oplysninger der skal forelægges retten. Det påhviler derimod retten at sikre, at de relevante oplysninger tilvejebringes, således at retten har et tilstrækkeligt grundlag for at afgøre sagen.

3. Flertallets forslag om den dømtes adgang til at gøre sig bekendt med oplysninger, der er undtaget fra aktindsigt

Som det fremgår af afsnit 9.2. i betænkningens kapitel 5 om klageregler m.v., bygger forslaget om den dømtes adgang til oplysninger, der er undtaget fra aktindsigt under Kriminalforsorgens sagsbehandling, på en flertalsopfattelse (Jacques Hermann, Torsten Hesselbjerg, Kaspar Linkis, Annemette Møller, Christian Trønning og Sven Ziegler) i rådet. Et mindretal (Jørgen Bang og Vagn Greve) fraråder at gennemføre ændringer i de nugældende regler vedrørende aktindsigt m.v.

3.1 Ved skriftlig behandling

Efter § 116, stk. 1, 2. pkt, 2. led, skal retten, når sagen behandles skriftligt, som led i sagens oplysning træffe afgørelse om, i hvilket omfang den dømte skal gøres bekendt med oplysninger, der er undtaget fra aktindsigt i medfør af forvaltningslovens § 9, stk. 3, 2. pkt., eller § 15, stk. 1, nr. 3. Om forvaltningslovens § 9, stk. 3, 2. pkt., henvises til § 1, nr. 1, i udkastet til lov om ændring af forvaltningsloven, der er optaget som bilag 1 til rådets udtalelse om aktindsigt i sager om straffuldbyrdelse. Udtalelsen er optaget som bilag 3 til denne betænkning.

At den dømte ikke uden videre har adgang til at gøre sig bekendt med samtlige sagens oplysninger, når sagen er indbragt for retten, er en fravigelse fra de almindelige regler om behandlingen af civile sager. Baggrunden for bestemmelsen er imidlertid de særlige hensyn, der gør sig gældende i sager om straffuldbyrdelse. Uden den pågældende bestemmelse ville den dømte således ved at fremsætte anmodning om domstolsprøvelse kunne gøre krav på at blive gjort bekendt med oplysninger, som Kriminalforsorgen med hjemmel i forvaltningsloven har undtaget fra partsaktindsigt, jf. herved afsnit 9.2. i kapitel 5 om klageregler m.v.

§ 116, stk. 1, 2. pkt., 2. led, indebærer, at retten skal foretage en selvstændig vurdering af, om domstolsprøvelsen lader sig gennemføre på et forsvarligt grundlag, uden at den dømte helt eller delvis gøres bekendt med de oplysninger, der er undtaget fra aktindsigt under Kriminalforsorgens sagsbehandling.

Heri ligger bl.a., at retten, når en sag undtagelsesvis må anses for omfattet af den strafferetlige del af artikel 6 i Den Europæiske Menneskerettighedskonvention, må tage stilling til, om en undladelse af at gøre den dømte bekendt med de pågældende oplysninger konkret vil være i strid med artikel 6, jf. herved afsnit 9.2. i kapitel 5 om klageregler m.v.

Også i de tilfælde, hvor sagen ikke anses for omfattet af den strafferetlige del af artikel 6, eller artikel 6 ikke kan antages at være til hinder for, at den dømte afskæres fra aktindsigt, skal retten imidlertid vurdere, om domstolsprøvelsen kan gennemføres på forsvarligt grundlag, uden at den dømte bliver gjort bekendt med oplysningerne.

I denne vurdering indgår bl.a. sagens karakter. Sagens omstændigheder, herunder om der foreligger modstridende oplysninger, som det er af afgørende betydning, at den dømte får lejlighed til at imødegå under rettens prøvelse, spiller også en væsentlig rolle. Som nævnt ovenfor er der dog grund til at tro, at et stort antal sager allerede ved modtagelsen vil være tilstrækkeligt oplyst, således at retten i mange tilfælde umiddelbart vil kunne træffe afgørelse, efter at den dømte eller dennes advokat i et skriftligt indlæg har haft lejlighed til at kommentere Kriminalforsorgens begrundelse for den pågældende afgørelse.

I de tilfælde, hvor retten i medfør af § 116, stk. 1, 2. pkt., 2. led, har bestemt, at den dømte ikke må gøres bekendt med oplysninger i sagen, må den advokat, der varetager den dømtes interesser under sagen, jf. herved § 115, stk. 2, ikke videregive de pågældende oplysninger til den dømte, jf. § 116, stk. 4. Tilsidesættelse af rettens bestemmelse vil være strafbar, jf. retsplejelovens § 129 og straffelovens § 152.

3.2. Ved mundtlig behandling

Finder retten, at der efter sagens karakter og de foreliggende omstændigheder er behov for, at sagen behandles mundtligt, gælder i stedet § 116, stk. 2, 3. pkt., i rådets lovudkast. (l op)

Det indebærer, at den dømte som udgangspunkt skal gøres bekendt med alle oplysninger i sagen. Efter denne bestemmelse kan retten således kun, når særlige omstændigheder taler for det, bestemme, at den dømte ikke må overvære bevisførelsen eller en del af denne. Den pågældende skal i så fald som udgangspunkt gøres bekendt med de oplysninger, der er fremkommet under bevisførelsen, inden sagen afgøres. Det gælder dog ikke, hvis dette ville stride mod de hensyn, der har ført til udelukkelsen, jf. § 116, stk. 2, 4. pkt.

At betingelserne for at afskære den dømte fra at gøre sig bekendt med oplysninger, der er undtaget fra aktindsigt, skærpes, når sagen behandles mundtligt, skyldes, at det i disse tilfælde har formodningen for sig, at den dømte skal gøres bekendt med alle oplysninger, for at retten kan træffe afgørelse på et fyldestgørende grundlag. Baggrunden for, at sagen behandles mundtligt, kan f.eks. være, at der foreligger modstridende oplysninger i relation til det hændelsesforløb, der har ført til Kriminalforsorgens afgørelse. Under sådanne omstændigheder kan det være af

afgørende betydning bl.a. for vurderingen af et vidnes troværdighed, at den dømte får lejlighed til personligt at imødegå de foreliggende oplysninger.

Retten skal derfor foretage konkret vurdering af, om de hensyn til f.eks. beskyttelse af et vidne, der har begrundet, at den dømte under Kriminalforsorgens sagsbehandling er nægtet aktindsigt, også under domstolsprøvelsen er så tungtvejende, at den dømte fortsat helt eller delvis skal afskæres fra at gøre sig bekendt med dem.

I de særlige tilfælde, hvor sagen må anses for omfattet af den strafferetlige del af artikel 6 i Den Europæiske Menneskerettighedskonvention, må der også tages stilling til, om en undladelse af at gøre den dømte bekendt med de omhandlede oplysninger konkret vil være i strid med konventionens artikel 6, jf. herved afsnit 9.2. i kapitel 5 om klageregler m.v.

Også i de tilfælde, hvor sagen ikke anses for omfattet af artikel 6, eller artikel 6 ikke antages at være til hinder for at undlade at gøre den dømte bekendt med oplysningerne, må det imidlertid vurderes, om domstolsprøvelsen kan gennemføres på forsvarligt grundlag uden den dømtes kendskab til oplysningerne.

I vurderingen af, om der foreligger sådanne særlige omstændigheder, at den dømte skal afskæres fra at blive gjort bekendt med de omhandlede oplysninger, kan bl.a. indgå vidnets stilling. En fængselsfunktionær må således som udgangspunkt stå frem og vedstå de iagttagelser, som den pågældende har gjort i forbindelse med sit arbejde. Er der tale om en medindsat, kan der dog også være grund til at lade den dømte overvære den medindsattes forklaring, navnlig hvis der er grund til at tro, at den medindsattes forklaring skyldes et ønske om at hævne sig på den dømte.

I overvejelserne kan desuden indgå, om der på tidspunktet for domstolsprøvelsen verserer en straffesag i anledning af det hændelsesforløb, som har ført til den afgørelse, der prøves i retten. F.eks. kan det forekomme, at den dømte er sigtet eller tiltalt for trusler eller vold samtidig med, at Kriminalforsorgen har truffet afgørelse om disciplinærstraf i anledning af det passerede. I disse tilfælde vil den dømte i sin egenskab af tiltalt senest efter at have afgivet forklaring under domstolsbehandlingen i straffesagen have krav på at blive gjort bekendt med den forurettedes forklaring, jf. retsplejelovens § 748, stk. 6, sidste pkt., og § 848.

I de tilfælde, hvor retten i medfør af § 116, stk. 2, 3.-4. pkt., har bestemt, at den dømte er afskåret fra at gøre sig bekendt med de fremkomne oplysninger, må advokaten ikke videregive oplysningerne til den dømte, jf. § 116, stk. 4. Tilsidesættelse af rettens bestemmelse vil være strafbar, jf. retsplejelovens § 129 og straffelovens § 152.

4. Flertallets forslag om kære af rettens afgørelse om den dømtes adgang til at gøre sig bekendt med oplysninger, der er undtaget fra aktindsigt

Efter § 116, stk. 3, træffes rettens afgørelse om den dømtes adgang til at gøre sig bekendt med alle oplysninger, der fremkommer under sagens behandling, efter anmodning ved kendelse, når den påklagede afgørelse er omfattet af § 121, stk. 2.

Det indebærer, at retten i de tilfælde, hvor der efter § 121, stk. 2, er adgang til at kære til landsretten, skal begrunde afgørelsen om den dømtes adgang til at gøre sig bekendt med alle oplysninger i sagen, jf. retsplejelovens § 218, stk. 1, 1. pkt., således at parten kan tage stilling til, om der er grundlag for at kære den pågældende afgørelse.

Til § 117

Efter § 117 i flertallets lovudkast skal dørene lukkes under behandlingen af sager, der omfattes af § 116, stk. 2, 3.-4. pkt.

Bestemmelsen indebærer, at sagens behandling foregår for lukkede døre i tilfælde, hvor retten i forbindelse med mundtlig behandling bestemmer, at den dømte ikke må overvære bevisførelsen eller en del af denne, og hvor der derfor også opstår spørgsmål om at afskære den dømte fra at blive gjort bekendt med de fremkomne oplysninger, jf. § 116, stk. 2, 4. pkt.

Bestemmelsen afviger fra de almindelige regler om dørlukning i civile sager, hvorefter spørgsmålet om dørlukning afhænger af en konkret vurdering, jf. retsplejelovens § 29, stk. 2-4, og § 30. Baggrunden er de særlige hensyn til beskyttelse af den person, der har givet de belastende oplysninger.

Når retsmødet holdes for lukkede døre, er offentlig gengivelse af, hvad der forhandles i retsmødet, forbudt, og

overtrædelse af forbudet kan straffes med bøde, jf. retsplejelovens § 31, stk. 2.

Til § 118

Efter § 118 i rådets lovudkast har sagens indbringelse for retten ikke opsættende virkning, medmindre justitsministeren, dvs. i praksis Direktoratet for Kriminalforsorgen, eller retten bestemmer det.

Bestemmelsen svarer til § 110, stk. 4, i arbejdsgruppens lovudkast, jf. betænkningen, bd. III, s. 674 og 746. Baggrunden for bestemmelsen er, at hensynet til Kriminalforsorgens sikkerheds- og ordensmæssige virksomhed normalt vil tale imod, at indbringelsen tillægges en sådan virkning.

Til § 119

Efter § 119 i rådets lovudkast afgør retten ved kendelse, om sagen skal afvises, eller om afgørelsen skal stadfæstes, ændres eller ophæves.

Bestemmelsen svarer til § 111, stk. 1, i arbejdsgruppens lovudkast, jf. betænkningen, bd. III, s. 674 og 746-747. Om adgangen til at kære henvises til reglerne i § 121 i rådets lovudkast.

Til § 120

§ 120, stk. 1, i rådets lovudkast vedrører spørgsmålet om fastsættelse og betaling af sagsomkostninger i tilfælde, hvor der er beskikket advokat.

Bestemmelsen er en i realiteten uændret videreførelse af § 110, stk. 3, i arbejdsgruppens lovudkast, jf. betænkningen, bd. III, s. 674 og 746.

I § 120 i rådets lovudkast foreslås som stk. 2 indsat en bestemmelse, hvorefter der i de tilfælde, hvor der ikke er beskikket advokat, for så vidt angår sagsomkostninger henvises til de almindelige regler herom i retsplejelovens kapitel 30. Formålet med denne bestemmelse er at tydeliggøre retstilstanden i de tilfælde, hvor den dømte selv har valgt en advokat til at føre sin sag, eller retten har afslået at beskikke advokat efter § 115, stk. 2, i rådets lovudkast.

Til § 121

I § 121 i rådets lovudkast fastsættes regler om adgangen til kære af byrettens afgørelser til landsretten. Om adgangen til kære af landsrettens afgørelser til Højesteret henvises til § 123, stk. 1, i rådets lovudkast.

Bestemmelsen i § 121 indebærer, at der indføres appelbegrænsning som led i forslaget om en udvidet adgang til domstolsprøvelse efter straffuldbyrdelsesloven, idet afgørelser truffet af byretten som udgangspunkt ikke kan indbringes for højere ret. Om baggrunden for forslaget om appelbegrænsning henvises til afsnit 9.3. i betænkningens kapitel 5 om klageregler m.v.

Til stk. 1

Efter § 121, stk. 1, kan kendelser, jf. § 116, stk. 3, og § 119, kæres efter reglerne i samme bestemmelses stk. 2 og 3 af dem, der efter § 115, stk. 1, er parter i sagen.

Bestemmelsen afviger fra § 111, stk. 2, 1. pkt., i arbejdsgruppens lovudkast, der bl.a. henviser til retsplejelovens § 389, stk. 1, hvorefter byrettens afgørelse uden begrænsning kan kæres til den landsret, i hvis kreds byretten ligger. § 121 i rådets lovudkast medfører, at byrettens afgørelser i sager, der omfattes af forslaget om en udvidet adgang til domstolsprøvelse, normalt ikke kan indbringes for højere ret.

Til stk. 2

Efter § 121, stk. 2, 1. pkt., i rådets lovudkast kan kendelser, der er afsagt af en byret, kæres til den landsret, i hvis kreds byretten ligger, når sagen er omfattet af § 112, nr. 6, 2. led, 7 eller 8, i rådets lovudkast (klagemodel 2).

Bestemmelsen indebærer, at afgørelser om nægtelse af prøveløsladelse fra straf af fængsel på livstid, der efter § 112, nr. 6, 2. led, kan indbringes for domstolene, kan indbringes for landsretten uden begrænsning i appeladgangen. Det samme gælder afgørelser om genindsættelse efter prøveløsladelse eller betinget benådning. Ved kendelser i sager efter § 112, nr. 7 eller 8, (klagemodel 2), som angår tidsbestemt straf, kræves dog, at den resterende straffetid er mindst 1 år, jf. § 121, stk. 2, 2. pkt., i rådets lovudkast.

Kæreadgangen omfatter både kendelser, der afsiges under sagens behandling i byretten vedrørende spørgsmålet om den dømtes adgang til at gøre sig bekendt med oplysninger, der er undtaget fra aktindsigt, jf. § 116, stk. 3, og afgørelser, hvorved sagen afvises, stadfæstes, ændres eller ophæves, jf. § 119 i rådets lovudkast.

Til stk. 3

Efter § 121, stk. 3, 1. pkt., kan kendelser, der er afsagt af en byret, ikke kæres, når sagen er omfattet af § 112, nr. 1-5, 6, 1. led, eller 9 (klagemodel 2).

Afgørelser om straffetidsberegning, tilbageholdelse af brev, disciplinærstraf, konfiskation, modregning, nægtelse af prøveløsladelse fra tidsbestemt straf og nægtelse af erstatning kan derfor som udgangspunkt alene domstolsprøves i én instans, dvs. byretten. Det gælder både kendelser, der afsiges under sagens behandling i byretten vedrørende spørgsmålet om den dømtes adgang til at gøre sig bekendt med oplysninger, der er undtaget fra aktindsigt, jf. § 116, stk. 3, og afgørelser, hvorved sagen afvises, stadfæstes, ændres eller ophæves, jf. § 119 i rådets lovudkast.

Efter § 121, stk. 3, 2. pkt., kan Procesbevillingsnævnet dog give tilladelse til kære af kendelser, jf. § 119, som nævnt i § 121, stk. 3, 1. pkt., og kendelser, jf. § 119, der efter § 121, stk. 2, 2. pkt., ikke kan kæres - dvs. afgørelser om genindsættelse efter prøveløsladelse eller betinget benådning, hvor den resterende straffetid er mindre end 1 år - hvis sagen er af principiel karakter, eller særlige grunde i øvrigt taler for det.

Afgørelser, som træffes under byrettens behandling af sager, hvis indbringelse for landsretten kræver Procesbevillingsnævnets tilladelse, om den dømtes adgang til at gøre sig bekendt med alle oplysninger i sagen, jf. § 116, stk. 3, kan ikke indbringes for højere ret. Giver Procesbevillingsnævnet efter § 121, stk. 3, 2. pkt., tilladelse til, at sagen indbringes for landsretten, vil spørgsmålet om den dømtes adgang til alle oplysninger i sagen dog også kunne rejses for landsretten, jf. § 122, stk. 2, 1. pkt., jf. § 116, stk. 3, i rådets lovudkast.

Efter § 121, stk. 3, 2. pkt., i rådets lovudkast kan Procesbevillingsnævnet give tilladelse til kære til landsretten, hvis sagen er af principiel karakter, eller særlige grunde i øvrigt taler for, at sagen bør prøves i to instanser. Det er ikke muligt generelt at fastslå, hvilke tilfælde der må anses for omfattet af denne bestemmelse. Spørgsmålet om kæretilladelse afhænger således af en konkret vurdering, hvori bl.a. indgår sagens omstændigheder og betydning for den pågældende indsatte.

I § 121, stk. 3, 3. pkt., i rådets lovudkast er det fastsat, at reglerne i retsplejelovens § 392, stk. 2, 2.-3. pkt., finder tilsvarende anvendelse ved behandlingen af spørgsmålet om kæretilladelse til landsretten.

Det indebærer, at ansøgning om kæretilladelse skal indgives til Procesbevillingsnævnet inden 2 uger efter, at afgørelsen er truffet. Af henvisningen til retsplejelovens regler følger også, at Procesbevillingsnævnet undtagelsesvis kan give tilladelse til kære, hvis ansøgningen indgives senere, men inden 6 måneder efter, at afgørelsen er truffet.

Til § 122

I § 122 i rådets lovudkast fastsættes regler om fremgangsmåden ved kære til landsretten. Om fremgangsmåden ved kære til Højesteret henvises til § 123, stk. 2, i rådets lovudkast.

Efter § 122, stk. 1, sker kære til landsretten ved meddelelse til byretten. Meddelelsen kan ske mundtligt til retsbogen. Det påhviler retten at sende meddelelsen og sagens akter til landsretten.

Endvidere følger det af § 122, stk. 2, 1. pkt., at sagen under kære behandles efter samme regler, som er fastsat for byretsbehandlingen.

Det indebærer bl.a., at landsretten i de tilfælde, hvor sagen er behandlet på skriftligt grundlag i byretten, i medfør af lovudkastets § 116, stk. 1, 2. pkt., skal afgøre, om der er behov for mundtlig behandling af sagen. Desuden skal landsretten tage stilling til, om den dømte under sagens behandling i landsretten bør have adgang til at gøre sig bekendt med oplysninger, der er undtaget fra aktindsigt, og som den pågældende heller ikke under byrettens behandling er gjort bekendt med.

At retsplejelovens kapitel 37 om kære i øvrigt finder anvendelse ved kære, jf. § 122, stk. 2, 2. pkt., indebærer bl.a., at kærefristen er 2 uger, regnet fra den dag, afgørelsen er truffet eller efter omstændighederne forkyndt, jf. retsplejelovens § 394, stk. 1, og § 219, stk. 3. I de tilfælde, hvor kære forudsætter Procesbevillingsnævnets tilladelse, skal kære ske inden 2 uger efter, at tilladelsen er meddelt ansøgeren. Iværksættes kære senere, afvises kæren som udgangspunkt af den ret, hvortil afgørelsen kæres, jf. retsplejelovens § 394, stk. 2.

Af henvisningen til retsplejelovens kapitel 37 følger også, at kære normalt ikke har opsættende virkning, jf. retsplejelovens § 395. Rådets lovudkast svarer på dette punkt til ordningen ifølge § 111, stk. 2, i arbejdsgruppens lovudkast, jf. betænkningen, bd. III, s. 674 og 747.

At retsplejelovens § 398, stk. 2, 3. pkt., kun finder anvendelse, når den dømte ikke er frihedsberøvet, jf. § 122, stk. 2, 3. pkt., indebærer, at kæremålet ikke afvises, når den kærendes "udeblivelse" skyldes, at den pågældende er frihedsberøvet.

Til § 123

I § 123, stk. 1, i rådets lovudkast fastsættes regler om adgangen til kære til Højesteret. Om adgangen til kære til landsretten henvises til § 121 i rådets lovudkast.

I § 123, stk. 2, fastsættes regler om fremgangsmåden ved kære til Højesteret. Om fremgangsmåden ved kære til landsretten henvises til § 122 i rådets lovudkast.

Efter § 123, stk. 1, kan kendelser, der er afsagt af landsretten, som udgangspunkt ikke kæres. Procesbevillingsnævnet kan dog give tilladelse til kære af kendelser, jf. § 119, der efter reglerne i § 121, stk. 2-3, har været indbragt for landsretten, hvis sagen er af principiel karakter. Som eksempel kan peges på tilfælde, hvor der om det samme spørgsmål foreligger forskellige afgørelser fra de to landsretter, og hvor der derfor er behov for at få en endelig afklaring af retstilstanden.

Ved behandlingen af spørgsmålet om kæretilladelse til Højesteret finder reglerne i retsplejelovens § 392, stk. 2, 2-3. pkt., tilsvarende anvendelse, jf. § 123, stk. 1, 2. pkt, i rådets lovudkast.

Det indebærer, at ansøgning om kæretilladelse skal indgives til Procesbevillingsnævnet inden 2 uger efter, at landsretten har truffet afgørelse i sagen. Af henvisningen til retsplejelovens regler følger også, at Procesbevillingsnævnet undtagelsesvis kan give tilladelse til kære, hvis ansøgningen indgives senere, men inden 6 måneder efter, at afgørelsen er truffet.

Efter § 123, stk. 2, i rådets lovudkast finder § 122 tilsvarende anvendelse ved kære til Højesteret.

Det indebærer bl.a., at sagen i Højesteret i lighed med landsretten behandles efter samme regler, som er fastsat for byretsbehandlingen. I de tilfælde, hvor sagen også i landsretten er behandlet på skriftligt grundlag, skal Højesteret således afgøre, om der er behov for mundtlig behandling af sagen. Desuden skal der tages stilling til, om den dømte under sagens behandling i Højesteret bør have adgang til at gøre sig bekendt med oplysninger, der er undtaget fra aktindsigt, og som den pågældende heller ikke under landsrettens behandling er gjort bekendt med.

At retsplejelovens kapitel 37 om kære i øvrigt finder anvendelse, jf. § 123, stk. 2, jf. § 122, stk. 2, 2. pkt., medfører bl.a., at kære til Højesteret som udgangspunkt skal ske inden 2 uger efter, at tilladelsen er meddelt ansøgeren, og at kære, der iværksættes senere, som udgangspunkt afvises, jf. retsplejelovens § 394, stk. 2

Til § 124

I § 124, stk. 1, 1. pkt., i rådets lovudkast fastsættes det, at såfremt afgørelsen opretholdes, kan det spørgsmål, som sagen angår, først på ny indbringes for retten, når der er forløbet 6 måneder fra kendelsens afsigelse.

Endvidere fastsættes det (med udgangspunkt i klagemodel 2) i § 124, stk. 1, 2. pkt., at en række afgørelser under hensyn til de pågældende afgørelsers karakter ikke på ny kan indbringes for retten.

§ 124, stk. 1, 1. og 2. pkt., i rådets lovudkast, svarer med de ændringer, der følger af forslaget om ændret affattelse af § 112 i rådets lovudkast (klagemodel 2), til § 112 i arbejdsgruppens lovudkast, jf. betænkningen, bd. III, s. 674 og 747.

Endvidere fastsættes det i § 124, stk. 1, 3. pkt., i rådets lovudkast, at der ved afgørelser, som er truffet efter § 112, nr. 6, 2. led, (i klagemodel 2) om nægtelse af prøveløsladelse fra straf af fængsel på livstid først er mulighed for på ny at indbringe spørgsmålet om prøveløsladelse for retten, når der er forløbet 1 år fra kendelsens afsigelse.

Denne bestemmelse er en følge af rådets forslag om en prøveløsladelsesordning for livstidsdømte, jf. betænkningens kapitel 4. Endvidere henvises til § 80, stk. 2, i rådets udkast til straffuldbyrdelseslov, hvori det foreslås, at der bl.a. skal fastsættes administrative bestemmelser, som sikrer, at spørgsmålet om prøveløsladelse tages op til fornyet afgørelse senest 1 år efter en afgørelse om nægtelse af prøveløsladelse.

Som stk. 2, 1. pkt., i § 124 i rådets lovforslag foreslås indsat en bestemmelse om fornyet adgang til domstolsprøvelse af spørgsmålet om prøveløsladelse i tilfælde, hvor der i medfør af straffelovens § 40 om prøveløsladelse fra tidsbestemt straf er sket genindsættelse til udståelse af reststraf.

Bestemmelsen indebærer, at den dømte i sådanne tilfælde i lighed med tilfælde, hvor der er spørgsmål om fornyet domstolsprøvelse af nægtelse af prøveløsladelse, jf. § 124, stk. 1, 1. pkt., først kan forlange domstolsprøvelse, når der er forløbet 6 måneder fra afgørelsen om genindsættelse.

Endvidere foreslås som 2. pkt. i § 124, stk. 2, indsat en bestemmelse om fornyet adgang til domstolsprøvelse i tilfælde, hvor der efter straffelovens § 42 om prøveløsladelse fra livstidsstraf, jf. § 1, nr. 3, i rådets udkast til lov om ændring af forskellige lovbestemmelser i forbindelse med gennemførelse af en lov om fuldbyrdelse af straf m.v., er sket genindsættelse til udståelse af livstidsstraf.

Bestemmelsen medfører, at den livstidsdømte i lighed med tilfælde, hvor der er spørgsmål om fornyet domstolsprøvelse af nægtelse af prøveløsladelse, jf. § 124, stk. 1, 3. pkt., først kan forlange domstolsprøvelse, når der er forløbet 1 år fra afgørelsen om genindsættelse.

Har afgørelsen om genindsættelse været genstand for domstolsprøvelse i medfør af § 112, nr. 7, i rådets udkast til straffuldbyrdelsesloven, regnes fristerne i § 124, stk. 2, fra det tidspunkt, hvor rettens afgørelse om genindsættelse er endelig.

Til § 125

I § 125 i rådets lovudkast fastsættes regler om adgang til domstolsprøvelse i tilfælde, hvor der foretages konfiskation i medfør af lovudkastets § 73 hos andre end den indsatte. § 113 i arbejdsgruppens lovudkast indeholder også bestemmelser om dette spørgsmål, jf. betænkningen, bd. III, s. 674 og 747.

§ 125 i rådets lovudkast indebærer, at bestemmelserne om domstolsprøvelse i §§ 112- 123 i rådets lovudkast også finder anvendelse ved klage fra andre end indsatte over en afgørelse efter § 73 om konfiskation hos den pågældende af genstande eller penge, hvis værdi overstiger det almindelige vederlag, der udbetales til indsatte for en uges beskæftigelse.

Kapitel 23

Ikrafttræden m.v.

Til § 126

Straffelovrådet har ikke set det som sin opgave at stille forslag om den nærmere udformning af lovens ikrafttrædelses- og overgangsbestemmelser. Sådanne bestemmelser forudsættes derfor fastsat som led i forberedelsen af et eventuelt lovforslag på området.

Til § 127

Bestemmelsen fastsætter regler om straffuldbyrdelseslovens territoriale anvendelsesområde.

Justitsministeriet Version 1.0 den 21. april 1998
Denne publikation findes på adressen: http://jm.schultzboghandel.dk
Copyright (c) Justitsministeriet 1998

Kapitel 7 : Udkast til lov om ændring af forskellige lovbestemmelser i forbindelse med gennemførelsen af en lov om fuldbyrdelse af straf m.v. med bemærkninger

1. Udkast til lov om ændring af forskellige lovbestemmelser i forbindelse med gennemførelsen af en lov om fuldbyrdelse af straf m.v.

§ 1

I straffeloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 648 af 12. august 1997, foretages følgende ændringer:

1. *§§ 34-36, § 39, stk. 2, 4. pkt.*, og *§ 40 a* ophæves.

2. *§ 39, stk. 2, 1. pkt.*, affattes således:

"*Stk. 2.* Det kan fastsættes som vilkår for løsladelsen, at den pågældende i hele

prøvetiden eller en del af denne undergives tilsyn."

3. Efter *§ 40* indsættes:

> "**§ 41.** Når 12 år af en straf af fængsel på livstid er udstået, afgør justitsministeren, om den dømte skal løslades på prøve.
>
> *Stk. 2.* Løsladelse på prøve forudsætter, at den dømtes forhold ikke gør løsladelse utilrådelig, at der er sikret den pågældende passende ophold og arbejde eller andet underhold, og at den pågældende erklærer at ville overholde de vilkår for løsladelsen, som fastsættes efter stk. 3, 3. pkt.
>
> *Stk. 3.* Løsladelse betinges af, at den dømte ikke i prøvetiden begår strafbart forhold, og at den pågældende overholder de vilkår, som måtte være fastsat. Prøvetiden kan ikke overstige 5 år. § 57 finder tilsvarende anvendelse.
>
> **§ 42.** Begår den prøveløsladte nyt strafbart forhold i prøvetiden, og foretages der inden dennes udløb rettergangsskridt, hvorved den pågældende sigtes for forholdet, kan retten ved dom træffe afgørelse om, at den pågældende skal genindsættes til udståelse af livstidsstraffen. Når omstændighederne taler derfor, kan retten i stedet idømme straf alene for det nye forhold eventuelt i forbindelse med en ændring af vilkårene for prøveløsladelsen.
>
> *Stk. 2.* Overtræder den prøveløsladte i øvrigt vilkårene, finder § 40, stk. 2-5, jf. § 41, stk. 3, tilsvarende anvendelse.

§ 43. Ved hel eller delvis eftergivelse af en straf ved betinget benådning kan det fastsættes som vilkår for benådningen, at bestemmelserne i § 40, stk. 1-5, eller § 42 finder tilsvarende anvendelse."

4. *§§ 45-49* ophæves.

5. *§ 50* affattes således:

"**§ 50.** *Bøde* tilfalder statskassen.

Stk. 2. Bøde kan idømmes som tillægsstraf til anden strafart, når tiltalte ved lovovertrædelsen har opnået eller tilsigtet at opnå økonomisk vinding for sig selv eller andre.

Stk. 3. Den bødefældte kan ikke kræve bøden betalt eller erstattet af andre."

6. *§ 52* ophæves.

7. *§ 57, stk. 2,* ophæves.

8. *§ 59, stk. 1,* ophæves.

Stk. 2 bliver herefter stk. 1, og i *stk. 3,* der herefter bliver stk. 2, ændres "stk. 2" til: "stk. 1".

9. I *§ 60, stk. 2, § 66, stk. 4, § 72, stk. 2, § 78, stk. 3, og § 236, stk. 3,* ændres "§ 59, stk. 3" til: "§ 59, stk. 2".

10. *§ 61 a* ophæves.

11. I *§ 65* ændres "Bestemmelserne i § 59 om tilsynsmyndighedens forkrifter og" til: "Bestemmelserne i § 59".

12. *§ 74* ophæves.

13. *§ 83, stk. 3,* affattes således:

"*Stk. 3.* Hvis en person skulle idømmes frihedsstraf, og den pågældende enten afsoner straf af fængsel på livstid eller samtidig indsættes til afsoning af sådan straf, fastsættes det ved dommen, hvor lang frihedsstraffen skulle have været."

§ 2

I lov om rettens pleje, jf. lovbekendtgørelse nr. 752 af 15. august 1996, som ændret ved § 2 i lov nr. 1201 af 27. december 1996, § 8 i lov nr. 232 af 2. april 1997, § 2 i lov nr. 274 af 15. april 1997, § 1 i lov nr. 349 af 23. maj 1997, § 2 i lov nr. 411 af 10. juni 1997 og lov nr. 414 af 10. juni 1997, foretages følgende ændringer:

1. I *§ 997, stk. 2,* indsættes som 2. pkt.:

"For konfiskation gælder endvidere reglerne i § 90, stk. 4, § 91, stk. 2-3, og § 92 i lov om fuldbyrdelse af straf m.v.".

2. I *§ 997, stk. 3,* indsættes som 2. pkt.:

"§ 90, stk. 4, i lov om fuldbyrdelse af straf m.v. finder tilsvarende anvendelse."

3. *§ 997, stk. 4, § 1000, § 1001* og *§ 1003* ophæves.

4. I *§ 998, stk. 1,* ændres "dommens fortolkning, beregningen af frihedsstraffe, som er idømt eller træder i stedet for idømt straf, eller i andre henseender" til: "dommens fortolkning eller i andre henseender, jf. dog § 112, nr. 1, i lov om fuldbyrdelse af straf m.v.,".

5. I *§ 999* indsættes efter stk. 1 som nyt stykke:

"*Stk. 2.* Er domfældte varetægtsfængslet efter straffedommen, skal dommen fuldbyrdes, så snart det kan konstateres, at dommen er endelig."

Stk. 2-4 bliver herefter stk. 3-5.

6. *§ 1013, stk. 3,* affattes således:

"*Stk. 3.* Pålagte omkostninger kan inddrives efter reglerne i § 90, stk. 4, § 91, stk. 2-3, og § 92 i lov om fuldbyrdelse af straf m.v.".

§ 3

I lov om ikrafttræden af borgerlig straffelov m.m., jf. lovbekendtgørelse nr. 608 af 6. september 1986, foretages følgende ændringer:

1. *§ 11, stk. 2 og 3*, og *§ 18, stk. 4*, ophæves.

§ 4

Loven træder i kraft den ....

Stk. 2. ... har virkning for...

§ 5

Loven gælder ikke for Færøerne eller Grønland. Lovens § 1 kan dog ved kongelig anordning helt eller delvis sættes i kraft for Færøerne med de afvigelser, som de særlige færøske forhold tilsiger.

2. Bemærkninger til Straffelovrådets udkast til lov om ændring af forskellige lovbestemmelser i forbindelse med gennemførelsen af en lov om fuldbyrdelse af straf m.v.

Almindelige bemærkninger

1. Baggrund og formål

Straffelovrådet har i nærværende betænkning udarbejdet et udkast til en lov om fuldbyrdelse af straf m.v. (straffuldbyrdelsesloven). Som det fremgår af de almindelige bemærkninger til dette lovudkast, har rådet ved udformningen af sit lovudkast taget udgangspunkt i det lovudkast, der er udarbejdet af arbejdsgruppen, som blev nedsat i 1985 med henblik på at forberede rådets arbejde. Der henvises til betænkning nr. 1181/1989, bd. III, s. 643 ff., som indeholder arbejdsgruppens endelige udkast til forslag til lov om fuldbyrdelse af straf m.v., jf. bilag 1 til nærværende betænkning.

Gennemførelsen af straffuldbyrdelsesloven indebærer en samlet regulering af et retsområde, der hidtil i det væsentlige har været administrativt reguleret på grundlag af nogle få bestemmelser om straffuldbyrdelse i navnlig straffeloven og retsplejeloven. Hovedformålet med dette lovudkast er derfor at gennemføre de ændringer i anden lovgivning, der er nødvendige som følge af straffuldbyrdelsesloven.

2. Hovedtræk af lovforslaget

2.1. Straffelovrådet har taget udgangspunkt i arbejdsgruppens udkast til lov om ændring af forskellige lovbestemmelser i forbindelse med gennemførelsen af en særlig lov om fuldbyrdelse af straf m.v., jf. betænkning nr. 1181/1989, bd. III, s. 749 ff.

Arbejdsgruppens lovudkast tilsigter ikke at ophæve eller ændre samtlige bestemmelser om straffuldbyrdelse i anden lovgivning. Det skyldes, at en række bestemmelser vedrørende straffuldbyrdelse efter arbejdsgruppens opfattelse fortsat bør findes i anden lovgivning og ikke i en lov om fuldbyrdelse af straf m.v. Arbejdsgruppen henviser i den forbindelse navnlig til den grænsedragning mellem straffeloven og straffuldbyrdelsesloven, som Straffelovrådet har angivet i arbejdsgruppens kommissorium, jf. herved betænkningen, bd. I, s. 15-16, og bd. III, s. 752.

Straffelovrådet har under udarbejdelsen af sit udkast til straffuldbyrdelseslov på ny drøftet spørgsmålet om lovens afgrænsning over for straffeloven og retsplejeloven.

Som det fremgår af afsnit 1 og 2 i bemærkningerne til § 1 i rådets lovudkast, er det fortsat rådets opfattelse, at en række bestemmelser, der har betydning for straffuldbyrdelsen, bør bibeholdes i straffeloven og retsplejeloven. Rådet lægger i den forbindelse vægt på, at formålet med straffuldbyrdelsesloven er at regulere selve fuldbyrdelsen af straf, herunder de indgreb der kan foretages over for den indsatte som led i fuldbyrdelsen. Om straffen overhovedet kan fuldbyrdes, er derimod et spørgsmål, der naturligt bør besvares i straffeloven og retsplejeloven.

Bortset fra forslaget om afskaffelse af hæftestraffen, jf. afsnit 3 nedenfor, sigter *§§ 1 og 2 om ændring af henholdsvis straffeloven og retsplejeloven i dette lovudkast* derfor som udgangspunkt alene på at gennemføre de ændringer i straffeloven og retsplejeloven, der er en følge af forslaget til straffuldbyrdelsesloven, således som denne lov er afgrænset i § 1 i rådets lovudkast.

I lovudkastets § 1, nr. 3, stilles dog også forslag om at indføre bestemmelser i straffelovens §§ 41-42, der giver mulighed for prøveløsladelse af livstidsdømte. De klageregler, der indgår i dette forslag, bygger på klagemodel 2 i § 112 i rådets udkast til straffuldbyrdelsesloven. Om baggrunden for forslaget om en prøveløsladelsesordning for livstidsdømte henvises til kapitel 4 om prøveløsladelse af livstidsdømte.

2.2. Arbejdsgruppen har i § 3 i sit lovudkast stillet forslag om ændring af § 7 i lov om udgifterne i strafferetsplejen, jf. lovbekendtgørelse nr. 744 af 11. juni 1986. Forslaget er en følge af arbejdsgruppens forslag om at ophæve de indsattes pligt til at betale afsoningsomkostninger, jf. betænkningen, bd. I, s. 51-54, og bd. III, s. 753. Forslaget indebærer, at bestemmelsen i § 7, 2. pkt., hvorefter befordringsudgifter til strafferetsplejens embedsmænd henhører under straffesagens omkostninger, opretholdes.

Strafafsoneres pligt til at betale afsoningsomkostninger er ophævet med virkning fra den 1. juni 1994, jf. § 2 i lov nr. 367 af 18. maj 1994 om ændring af straffeloven og lov om udgifterne i strafferetsplejen. Det samme gælder bestemmelsen i § 7, 2. pkt., i loven om udgifterne i strafferetsplejen. § 3 i arbejdsgruppens lovudkast udgår derfor i rådets lovforslag. Om visse dømtes pligt til at betale for ophold i Kriminalforsorgens institutioner henvises til kapitel 21 i rådets udkast til straffuldbyrdelsesloven.

2.3. § 3 i rådets lovudkast indeholder forslag om ophævelse af visse bestemmelser i lov om ikrafttræden af borgerlig straffelov m.m., jf. lovbekendtgørelse nr. 608 af 6. september 1986. Lovudkastet svarer som udgangspunkt til § 4 i arbejdsgruppens lovudkast.

3. Særligt om forslaget vedrørende afskaffelse af hæftestraffen

Som det fremgår af de almindelige bemærkninger til Straffelovrådets udkast til straf fuldbyrdelsesloven, stillede rådet i betænkning nr. 1099/1987 om strafferammer og prøveløsladelse forslag om, at hæftestraffen afskaffes, og at fængselsstraffens faste minimum nedsættes til 7 dage, jf. betænkningen s. 49-62.

Endvidere blev det som almindelig regel foreslået at ændre hæfterammerne til fængsel indtil 4 måneder med henblik på i videre omfang at tilpasse strafmaksimum til udmålingspraksis i sager om hæftestraf. Med forslaget om hæftestraffens afskaffelse tilsigtedes imidlertid ingen reduktion af udmålingsniveauet. Rådet forudsatte således, at domstolene som almindelig retningslinie ville udmåle fængsel med samme antal dage som hidtil hæfte.

Arbejdsgruppens udkast til straffuldbyrdelsesloven er i overensstemmelse med kommissoriet udformet under den forudsætning, at hæftestraffen afskaffes. Arbejdsgruppen kan i øvrigt tilslutte sig Straffelovrådets anbefaling om at afskaffe hæftestraffen, jf. herved betænkningen, bd. I, s. 47-48.

I denne betænknings kapitel 2 har rådet redegjort for sine fornyede overvejelser om en eventuel afskaffelse af hæftestraffen. Som det fremgår heraf, har rådet ikke fundet anledning til at ændre sin opfattelse, således som den er kommet til udtryk i 1987-betænkningen.

Rådet foreslår derfor, at der som led i gennemførelsen af straffuldbyrdelsesloven foretages de fornødne ændringer i bl.a. straffeloven med henblik på afskaffelse af hæftestraffen. Om den nærmere udformning heraf henvises til betænkning nr. 1099/1987 om strafferammer og prøveløsladelse (Delbetænkning om sanktionsspørgsmål), s. 282 ff.

Bemærkninger til de enkelte bestemmelser i rådets lovudkast

Til § 1

Straffeloven

Lovudkastets § 1, nr. 1-13, indeholder forslag til ændringer i straffeloven som følge af straffuldbyrdelsesloven og svarer som udgangspunkt til § 1 i arbejdsgruppens lovudkast, jf. betænkningen, bd. III, s. 751 og 753.

Til § 34 i lovudkastets § 1, nr. 1

Straffelovens § 34 indeholder en bemyndigelsesbestemmelse vedrørende fuldbyrdelse af fængselsstraf i enrum eller i fællesskab.

Bestemmelsen foreslås ophævet som led i gennemførelsen af straffuldbyrdelsesloven, jf. § 33 om anbringelse i fællesskab med andre indsatte eller efter den indsattes eget ønske uden sådant fællesskab og §§ 63-64 om institutionens adgang til at udelukke den indsatte fra fællesskab med andre indsatte (enrumsanbringelse) i rådets udkast til straffuldbyrdelsesloven.

Til § 35 og § 45 i lovudkastets § 1, nr. 1 og 4

I straffelovens § 35 fastsættes regler om arbejdspligten for indsatte, der afsoner fængselsstraf. Bestemmelsen suppleres af § 45 om forbud mod beskæftigelse med sundhedsfarligt arbejde og om forsikring mod følger af ulykkestilfælde.

Bestemmelserne foreslås ophævet som led i gennemførelsen af straffuldbyrdelsesloven, jf. § 6 om erstatning til indsatte for følger af ulykkestilfælde m.v. og §§ 38-42 om de indsattes ret og pligt til at være beskæftiget ved deltagelse i arbejde, undervisning, uddannelse eller anden godkendt aktivitet under straffuldbyrdelsen i rådets udkast til straffuldbyrdelsesloven.

Til § 36 i lovudkastets § 1, nr. 1

Straffelovens § 36 indeholder regler om udgang til indsatte, der afsoner fængselsstraf.

Bestemmelsen foreslås ophævet som led i gennemførelsen af straffuldbyrdelsesloven, jf. §§ 46-50 i rådets udkast til straffuldbyrdelsesloven, der indeholder en nærmere regulering af betingelserne for tilladelse og tilbagekaldelse af tilladelse til udgang.

Til § 39, stk. 2, § 57, stk. 2, § 59, stk. 1, og § 65 i lovudkastets § 1, nr. 1, 7, 8 og 11

Straffelovens § 57, stk. 2, indeholder en bemyndigelsesbestemmelse for justitsministeren til at fastsætte nærmere regler om gennemførelsen af tilsyn og eventuelle særvilkår, der er fastsat som led i en betinget dom, jf. § 57, stk. 1.

Er der i medfør af § 57 truffet bestemmelse om tilsyn, meddeler tilsynsmyndigheden efter § 59, stk. 1, de forskrifter, der er nødvendige til gennemførelse af tilsynet og de yderligere vilkår, som måtte være fastsat, jf. straffelovens § 59, stk. 1.

Efter straffelovens § 39, stk. 2, 4. pkt., finder § 57, stk. 2, og § 59, stk. 1, tilsvarende anvendelse på vilkår om tilsyn og eventuelle særvilkår ved prøveløsladelse.

I straffelovens § 65 er det fastsat, at bestemmelserne i § 59 om bl.a. tilsynsmyndighedens forskrifter finder tilsvarende anvendelse på de i medfør af § 63 trufne bestemmelser, dvs. bestemmelser om gennemførelse af vilkår om samfundstjeneste.

Det foreslås, at bestemmelserne i § 39, stk. 2, 4. pkt., § 57, stk. 2, og § 59, stk. 1, ophæves. Endvidere foreslås § 65 ændret, således at henvisningen i § 65 til § 59 alene kommer til at omfatte bestemmelserne om ændring eller ophævelse af vilkår.

Baggrunden for forslagene er, at der i rådets udkast til straffuldbyrdelsesloven optages nærmere regler om gennemførelsen af tilsyn og eventuelle særvilkår ved prøveløsladelse, betinget dom og dom med vilkår om samfundstjeneste. Der henvises i den forbindelse til lovudkastets §§ 81-87 (prøveløsladelse), §§ 94-100 (betingede domme) og §§ 101-104 (samfundstjeneste).

Til § 40 a i lovudkastets § 1, nr. 1

Efter straffelovens § 40 a kan det ved eftergivelse af resten af en straf ved betinget benådning af en person, der har udstået mere end 3 måneder af straffetiden, fastsættes som vilkår for benådningen, at bestemmelserne i straffelovens § 40, stk. 1-5, om tilsidesættelse af vilkår ved prøveløsladelse finder tilsvarende anvendelse.

Bestemmelsen suppleres af straffelovens § 61 a, hvorefter det ved hel eller delvis eftergivelse af straf ved betinget benådning uden for de tilfælde, der omfattes af § 40 a, kan indsættes som vilkår for benådningen, at bestemmelserne i §§ 59-61 om domstolenes kompetence med hensyn til fuldbyrdelse eller ændring af vilkår i betingede domme finder tilsvarende anvendelse.

Som det fremgår af bemærkningerne til § 88 i rådets udkast til straffuldbyrdelsesloven, foreslås straffelovens § 61 a ophævet som led i gennemførelsen af straffuldbyrdelsesloven. I § 1, nr. 3, i nærværende lovudkast foreslås reglerne i straffelovens § 40 a videreført i straffelovens § 43 med de tilpasninger, der bl.a. følger af rådets samtidige forslag om at indføre en prøveløsladelsesordning for livstidsdømte. Forslaget i lovudkastets § 1, nr. 1, om ophævelse af § 40 a er en følge af dette forslag.

Til § 39, stk. 2, i lovudkastets § 1, nr. 2

Efter straffelovens § 39, stk. 2, 1. pkt., kan det fastsættes som vilkår for prøveløsladelse fra tidsbestemt straf, at den pågældende i hele prøvetiden eller en del af denne undergives tilsyn og fører et ordentligt liv. Det antages, at adgangen til at fastsætte vilkår om, at den pågældende skal føre et ordentligt liv, er uden selvstændigt retligt indhold.

Det foreslås på den baggrund, at denne del af bestemmelsen udgår, således at det af § 39, stk. 2, 1. pkt., fremgår, at det kan fastsættes som vilkår for løsladelsen, at den pågældende i hele prøvetiden eller en del af denne undergives tilsyn. Det tilføjes, at der fortsat kan fastsættes yderligere vilkår efter reglerne i straffelovens § 57, jf. § 39, stk. 2, 2. pkt.

Til §§ 41-43 i lovudkastets § 1, nr. 3

I *§§ 41-42* i lovudkastets § 1, nr. 3, foreslås indført en prøveløsladelsesordning for livstidsdømte. Om baggrunden for dette forslag henvises til betænkningens kapitel 4 om prøveløsladelse af livstidsdømte.

Bestemmelserne i §§ 41-42 suppleres af reglerne i kapitel 14 i rådets udkast til straffuldbyrdelsesloven, der bl.a. fastsætter regler om pligt til at afgøre spørgsmålet om prøveløsladelse fra straf af fængsel på livstid med visse mellemrum og om gennemførelse af tilsyn m.v. i forbindelse med prøveløsladelse.

Endvidere er der i § 112, nr. 6, 2. led, i klagemodel 2 i rådets udkast til straffuldbyrdelsesloven fastsat regler, der giver mulighed for udvidet adgang til domstolsprøvelse af afgørelser om nægtelse af prøveløsladelse, når 14 år af straffen af fængsel på livstid er udstået. Også afgørelser om genindsættelse til udståelse af straf af fængsel på livstid som følge af overtrædelse af vilkår om tilsyn m.v. foreslås omfattet af den udvidede adgang til domstolsprøvelse, jf. § 112, nr. 7, i klagemodel 2.

Hertil føjes i § 124, stk. 1, 3. pkt., i rådets udkast til straffuldbyrdelsesloven en bestemmelse om adgangen til fornyet domstolsprøvelse af spørgsmålet om prøveløsladelse i tilfælde, hvor prøveløsladelse tidligere er afslået af retten. Der kan også peges på reglerne i § 124, stk. 2, der bl.a. tager sigte på adgangen til domstolsprøvelse af spørgsmålet om prøveløsladelse i tilfælde, hvor der efter straffelovens § 42 om overtrædelse af vilkåret om ikke at begå strafbart forhold i prøvetiden eller andre fastsatte vilkår er sket genindsættelse til udståelse af livstidsstraf.

I *§ 43* i lovudkastets § 1, nr. 3, foreslås de nugældende bestemmelser om betinget benådning i straffelovens § 40 a videreført med de nødvendige tilpasninger.

Bestemmelserne i § 43 suppleres af reglerne i § 88, jf. §§ 81-87, i rådets udkast til straffuldbyrdelsesloven, der bl.a. fastsætter bestemmelser om gennemførelse af tilsyn m.v. ved betinget benådning.

Endvidere er der i § 112, nr. 8, i klagemodel 2 i rådets udkast til straffuldbyrdelsesloven fastsat regler, der giver mulighed for udvidet adgang til domstolsprøvelse af afgørelser efter lovens § 88, jf. § 86, stk. 4, om indsættelse af en betinget benådet til udståelse af straf eller reststraf i henhold til straffelovens § 43.

Til § 41

Bestemmelsen i § 41, stk. 1, indebærer, at der, når 12 år af en straf af fængsel på livstid er udstået, indføres mulighed for administrativt at træffe beslutning om prøveløsladelse fra livstidsstraffen. Om baggrunden for, at prøveløsladelse foreslås først at komme på tale efter 12 års afsoning, henvises til afsnit 4 i betænkningens kapitel 4 om prøveløsladelse af livstidsdømte.

Efter § 41, stk. 2, forudsætter løsladelse på prøve, at den dømtes forhold ikke gør løsladelse utilrådelig. Endvidere skal der være sikret den pågældende passende ophold og arbejde eller andet underhold, og den pågældende skal afgive erklæring om at ville overholde de vilkår om tilsyn m.v., der fastsættes i medfør af § 41, stk. 3. 3. pkt., jf. herved også straffelovens 38, stk. 5, om prøveløsladelse fra tidsbestemt straf. Det indebærer bl.a., at der i forbindelse med en afgørelse om prøveløsladelse fra straf af fængsel på livstid skal foretages en konkret vurdering af den dømtes forhold svarende til den vurdering, der i dag foretages ved afgørelser om løsladelse af livstidsdømte ved benådning. Det forudsættes herved, at der som hidtil sker høring af anklagemyndigheden og Retslægerådet, inden der træffes afgørelse i sagen, jf. afsnit 4 i kapitel 4 om prøveløsladelse af livstidsdømte.

Afgørelsen om, hvorvidt den dømte skal prøveløslades, vil således bero på en afvejning af samtlige sagens omstændigheder. I vurderingen skal bl.a. indgå oplysninger om risikoen for recidiv til kriminalitet og oplysninger om den dømtes farlighed. I vurderingen vil desuden skulle inddrages oplysninger om det hidtidige afsoningsforløb, herunder om den indsatte har været i stand til at administrere de lempelser i afsoningsforløbet, der er blevet tildelt den pågældende (udgang, ophold i åben anstalt, udstationering eller frigang m.v.).

Efter bestemmelsen i § 41, stk. 3, vil prøveløsladelse altid skulle ske på vilkår, at den prøveløsladte ikke begår strafbart forhold i prøvetiden. Prøveløsladelse fra livstidsstraf sidestilles i så henseende bl.a. med prøveløsladelse fra tidsbestent straf, jf. straffelovens § 39, stk. 1, 1. pkt.

Prøvetiden vil skulle fastsættes bl.a. under hensyn til, at der er tale om prøveløsladelse fra en tidsubestemt fængselsstraf. Det er da også baggrunden for, at der alene stilles forslag om en maksimumgrænse på 5 år for prøvetidens varighed. Ved fastsættelse af prøvetiden for prøveløsladelse fra livstidsstraf er det således ikke foreskrevet, at prøvetiden i almindelighed ikke kan overstige 3 år, jf. herved straffelovens § 39, stk. 1, 2.-3. pkt., om prøveløsladelse fra tidsbestemt straf. Den administrative praksis i sager om betinget benådning fra livstidsstraf vil eventuelt kunne være vejledende ved fastsættelsen af prøvetiden ved prøveløsladelse.

Af § 41, stk. 3, følger også, at prøveløsladelsen kan betinges af yderligere vilkår, og at straffelovens § 57 herved finder tilsvarende anvendelse. Prøveløsladelse fra livstidsstraf sidestilles også i så henseende med prøveløsladelse fra tidsbestemt straf, jf. straffelovens § 39, stk. 2. Den administrative praksis i sager om betinget benådning og prøveløsladelse fra længerevarende, tidsbestemt straf vil efter omstændighederne kunne give en vis vejledning ved fastsættelsen af vilkår, herunder vilkår om tilsyn af Kriminalforsorgen.

Afslås en begæring om prøveløsladelse efter 12 års afsoning, er der ikke mulighed for at anmode om domstolsprøvelse efter rådets udkast til straffuldbyrdelsesloven, idet domstolsprøvelse efter dette lovudkast er betinget af, at 14 år af livstidsstraffen er udstået, jf. § 112, nr. 6, i klagemodel 2 i rådets udkast til straffuldbyrdelsesloven. Imidlertid følger det af § 80, stk. 2, i rådets udkast til straffuldbyrdelsesloven, at der i forbindelse med fastsættelse af administrative regler om behandlingen af sager om prøveløsladelse også vil skulle fastsættes regler, der sikrer, at spørgsmålet om prøveløsladelse tages op til ny afgørelse senest 1 år efter en afgørelse om nægtelse af prøveløsladelse.

Til § 42

Begår den prøveløsladte nyt strafbart forhold i prøvetiden, og foretages der inden dennes udløb rettergangsskridt, hvorved den pågældende sigtes for forholdet, kan retten ved dom træffe afgørelse om, at den pågældende skal genindsættes til udståelse af livstidsstraffen. Når omstændighederne taler derfor, kan retten i stedet idømme straf alene for det nye forhold eventuelt i forbindelse med en ændring af vilkårene for prøveløsladelsen, jf. § 42, stk. 1. Denne bestemmelse er i forenklet form udformet som en parallel til bestemmelsen i straffelovens § 61, stk. 2, om betinget dømte.

Da der i de tilfælde, der omfattes af § 42, stk. 1, er tale om at pådømme strafbart forhold, indbringes sagen for retten af anklagemyndigheden i overensstemmelse med retsplejelovens almindelige ordning.

Herefter vil retten afhængig af sagens konkrete omstændigheder ved dom kunne bestemme, at den dømte genindsættes til afsoning af livstidsstraffen. Når omstændighederne taler derfor, f.eks. ved kriminalitet af mindre grovhed, vil retten i stedet kunne idømme betinget eller ubetinget straf, herunder også bøde, alene for det nye forhold, eventuelt i forbindelse med en ændring af vilkårene for prøveløsladelse. Prøvetiden vil dog ikke kunne forlænges ud over de i § 41, stk. 3, nævnte 5 år.

Overtræder den dømte i øvrigt ét eller flere af vilkårene for prøveløsladelse, vil der kunne reageres administrativt inden for den i § 41, stk. 3, fastsatte længstetid for prøvetiden (5 år) på samme måde som ved prøveløsladelse fra tidsbestemt straf. Er der i medfør af § 42, stk. 2, jf. § 40, stk. 2, nr. 3, truffet afgørelse om genindsættelse, kan afgørelsen forlanges domstolsprøvet efter § 112, nr. 7, i klagemodel 2 i rådets udkast til straffuldbyrdelseslov. Endvidere vil der efter de administrative regler om behandlingen af sager om prøveløsladelse, der fastsættes i medfør af § 80, stk. 2, i rådets udkast til straffuldbyrdelsesloven, være pligt til at træffe ny afgørelse af spørgsmålet om prøveløsladelse senest 1 år efter genindsættelse til udståelse af sådan straf.

Prøvetiden ved en eventuel ny prøveløsladelse kan efter lovudkastet fastsættes op til 5 år, jf. § 41, stk. 3. Herved afviger lovudkastet fra de gældende regler om prøveløsladelse efter genindsættelse til fortsat afsoning af tidsbestemt straf. Efter straffelovens § 40, stk. 6, 2. pkt., gælder for sådan prøveløsladelse, at der skal ske fradrag af den tid, i hvilken den pågældende tidligere har været prøveløsladt. Straffelovrådet har imidlertid ikke fundet at burde foreslå en tilsvarende regel for prøveløsladelse af livstidsdømte.

Til § 43

Efter § 43 i lovudkastets § 1, nr. 3, kan det ved hel eller delvis eftergivelse af en straf ved betinget benådning fastsættes som vilkår for benådningen, at bestemmelserne i § 40, stk. 1-5, om prøveløsladelse fra tidsbestemt straf eller § 42 om prøveløsladelse fra straf af fængsel på livstid finder tilsvarende anvendelse.

Ordet "straf" i § 43 omfatter i lighed med de nugældende regler i straffelovens § 40 a og § 61 a både tidsbestemt straf og straf af fængsel på livstid. Det er da også baggrunden for, at der om vilkår m.v. for benådning henvises både til straffelovens § 40, stk. 1-5, om prøveløsladelse fra tidsbestemt straf og straffelovens § 42 om prøveløsladelse fra straf af fængsel på livstid.

Begår en betinget benådet nyt strafbart forhold i prøvetiden, vil spørgsmålet om reaktion som hidtil skulle afgøres af domstolene, jf. ved benådning fra tidsbestemt straf straffelovens § 43, jf. § 40, stk. 1, og ved benådning fra straf af fængsel på livstid straffelovens § 43, jf. § 42, stk. 1.

Overtræder en betinget benådet i øvrigt de fastsatte vilkår, kan justitsministeren tildele advarsel eller ændre vilkårene inden for den gældende længstetid, jf. ved benådning fra tidsbestemt straf straffelovens § 43, jf. § 40, stk. 2, nr. 1-2, og ved benådning fra straf af fængsel på livstid straffelovens § 43, jf. § 42, stk. 2, jf. § 40, stk. 2, nr. 1-2, og § 41, stk. 3. Henvisningen i § 43 til § 40, stk. 2, nr. 3, indebærer, at det under særlige omstændigheder kan bestemmes, at den pågældende skal indsættes til udståelse af reststraffen eller livstidsstraffen. Er der i medfør af § 43 truffet bestemmelse om eftergivelse af hele straffen, vil en afgørelse efter § 40, stk. 2, nr. 3, medføre, at den pågældende skal indsættes til udståelse af hele straffen.

Er der som følge af overtrædelse af vilkår om tilsyn m.v truffet beslutning om genindsættelse, kan den dømte som nævnt ovenfor forlange domstolsprøvelse i medfør af § 112, nr. 8, i klagemodel 2 i rådets udkast til straffuldbyrdelsesloven.

Til § 46 i lovudkastets § 1, nr. 4

Straffelovens § 46 fastsætter regler om straffetidsberegningen. Efter denne bestemmelse medregnes til straffetiden den tid, i hvilken en indsat uden egen skyld indlægges på sygehus. Efter samme bestemmelse medregnes derimod ikke den tid, i hvilken en indsat unddrager sig strafudståelsen.

Bestemmelsen foreslås ophævet som led i gennemførelsen af straffuldbyrdelsesloven, jf. kapitel 6 om beregning af straffetiden og §§ 75 og 77 om strafafbrydelse ved undvigelse, udeblivelse, varetægtsfængsling m.v. i rådets udkast til straffuldbyrdelsesloven.

Til § 47 i lovudkastets § 1, nr. 4

Straffelovens § 47, stk. 1-2, indeholder nærmere bestemmelser om anvendelse af disciplinærstraffe. Hertil føjes i § 47, stk. 3, en bestemmelse om adgang til konfiskation af genstande, der er ulovligt indført, erhvervet eller tilvirket i institutionen.

Straffelovens § 47 foreslås erstattet af §§ 67-72, der indeholder en omfattende regulering af anvendelsen af disciplinærstraf, og § 73, der fastsætter regler om konfiskation, i rådets udkast til straffuldbyrdelsesloven.

Til § 48 i lovudkastets § 1, nr. 4

Straffelovens § 48 indeholder regler om anvendelsen af sikringsmidler, f.eks. håndjern og sikringscelle.

Bestemmelsen foreslås ophævet som led i en samlet regulering af anvendelsen af sikringsmidler i straffuldbyrdelsesloven, jf. §§ 65 og 66 vedrørende sikringsmidler (håndjern og sikringscelle) i rådets udkast til straffuldbyrdelsesloven.

Til § 49 i lovudkastets § 1, nr. 4

Efter straffelovens § 49, stk.1, fastsætter justitsministeren nærmere regler om fuldbyrdelse af fængsel og hæfte.

Det foreslås, at bestemmelsen udgår som led i gennemførelsen af straffuldbyrdelsesloven.

Straffelovens § 49, stk. 2, regulerer adgangen til at lade en fængselsstraf fuldbyrde i institution m.v. uden for fængsel eller arresthus.

Bestemmelsen foreslås erstattet af § 78 i kapitel 13 om fuldbyrdelse af fængselsstraf i Kriminalforsorgens pensioner og i institutioner m.v. uden for Kriminalforsorgen i rådets udkast til straffuldbyrdelsesloven.

Til § 50 i lovudkastets § 1, nr. 5

Efter straffelovens § 50, stk. 1, tilfalder bøder, der pålægges i henhold til denne lov, statskassen. Bøde kan idømmes som tillægsstraf til anden strafart, når tiltalte ved lovovertrædelsen har opnået eller tilsigtet at opnå økonomisk vinding for sig selv eller andre, jf. § 50, stk. 2.

Bestemmelsen i § 50, stk. 1, foreslås ændret, således at bøde tilfalder statskassen. Baggrunden for ændringen er, at også bøder, der pålægges efter særlovgivningen, i almindelighed tilfalder statskassen, jf. bemærkningerne til rådets udkast til straffuldbyrdelseslovens § 90.

Bestemmelsen i § 50, stk. 2, foreslås videreført i uændret form i § 50, stk. 2, i lovudkastets § 1, nr. 5. Ved § 50, stk. 3, i lovforslagets § 1, nr. 5, videreføres også uændret den nugældende bestemmelse i straffelovens § 52, stk. 8, hvorefter den bødefældte ikke kan kræve bøden betalt eller erstattet af andre.

Til § 52 i lovudkastets § 1, nr. 6

Efter straffelovens § 52, stk. 1, kan retten fastsætte en frist af indtil 3 måneder til bødens betaling. Straffelovrådet foreslår, at denne bestemmelse ophæves som led i en samlet regulering af fuldbyrdelsen af bødestraffe i kapitel 6 i rådets udkast til straffuldbyrdelsesloven.

Efter straffelovens § 52, stk. 2, kan politiet tillade, at en bøde betales i afdrag. Ved § 1, nr. 1, i lov nr. 369 af 18. maj 1994 om ændring af straffeloven og retsplejeloven (Rejsedommerordning, forkyndelse, udeblivelsesdomme i

straffesager samt lønindeholdelse for bøder, sagsomkostninger og konfiskerede beløb m.v.) blev der i straffelovens § 52, stk. 3-7, tilvejebragt hjemmel til at foretage indeholdelse i løn m.v. for bøder, sagsomkostninger og konfiskerede beløb. Også disse bestemmelser foreslås ophævet på baggrund af forslaget om en samlet regulering af fuldbyrdelsen af bødestraffe i straffuldbyrdelseslovens kapitel 16.

For så vidt angår adgangen til at foretage lønindeholdelse m.v. for konfiskerede beløb og sagsomkostninger henvises til retsplejelovens § 997, stk. 2, og § 1013, stk. 3, som affattet ved dette lovudkasts § 2, nr. 1 og 6.

Til § 60, stk. 2, § 66, stk. 4, § 72, stk. 2, § 78, stk. 3, og § 236, stk. 3, i lovudkastets § 1, nr. 9

I straffelovens § 60, stk. 2, henvises om overtrædelse af særvilkår, jf. straffelovens § 57, til straffelovens § 59, stk. 3. Det samme gælder i § 66, stk. 4, om samfundstjeneste, i § 72, stk. 2, om ændring eller endelig ophævelse af en foranstaltning efter straffelovens §§ 68-70, i § 78, stk. 3, om udelukkelse fra at udøve virksomhed, som kræver en særlig offentlig autorisation eller godkendelse, og i § 236, stk. 3, om ophævelse af pålæg meddelt efter stk. 1 eller 2 i § 236 på baggrund af en dom for sædelighedskriminalitet.

Ændringerne i § 60, stk. 2, § 66, stk. 4, § 72, stk. 2, § 78, stk. 3, og § 236, stk. 3, skyldes de redaktionelle ændringer i straffelovens § 59, der er en følge af, at § 59, stk. 1, ophæves som led i gennemførelsen af straffuldbyrdelsesloven, jf. lovudkastets § 1, nr. 8.

Til § 61 a i lovudkastets § 1, nr. 10

Straffelovens § 61 a indeholder særlige regler om ændring og fuldbyrdelse af vilkår i visse tilfælde af betinget benådning.

Bestemmelsen foreslås ophævet som led i en samlet regulering af dette spørgsmål i straffelovens § 43 i lovudkastets § 1, nr. 3.

Til § 74 i lovudkastets § 1, nr. 12

Straffelovens § 74 indeholder en bemyndigelsesbestemmelse for justitsministeren til at fastsætte regler om behandlingen af personer, der anbringes i forvaring.

Bestemmelsen foreslås erstattet af § 105 i kapitel 19 om fuldbyrdelse af forvaring i rådets udkast til straffuldbyrdelsesloven.

Til § 83, stk. 3, i lovudkastets § 1, nr. 13

Straffelovens § 83, stk. 3, indeholder nærmere regler om følgen af, at den, der er dømt til fængsel på livstid og ikke benådet, i eller uden for fængslet begår en ny forbrydelse.

§ 83, stk. 3, 1. pkt., indebærer, at det i sådanne tilfælde skal fastsættes ved dommen, hvilken frihedsstraf den pågældende ville have forskyldt, hvis den tidligere idømte straf ikke var livsvarig.

Desuden kan der efter nærmere ved kongelig anordning fastsatte regler idømmes den pågældende straf svarende til en eller flere af de disciplinærstraffe, der nævnes i straffelovens § 47, jf. § 83, stk. 3, 2. pkt.

Det kan ved anordningen fastsættes, at den i § 47, stk. 1, nr. 1, foreskrevne straf (udelukkelse fra begunstigelser) skal kunne idømmes på ubestemt tid. Det kan endvidere fastsættes, at de i § 47, stk. 1, nr. 2-3, foreskrevne største tidsrum kan fordobles, jf. § 83, stk. 3, 3. pkt. Det indebærer, at der kan ske udelukkelse fra arbejde indtil 28 dage og hensættelse i strafcelle indtil 6 måneder.

Ved § 83, stk. 3, i lovudkastets § 1, nr. 13, foreslås de nugældende bestemmelser i § 83, stk. 3, erstattet med en ny bestemmelse, hvorefter det, hvis en person skulle idømmes frihedsstraf, og den pågældende enten afsoner straf af fængsel på livstid eller samtidig indsættes til afsoning af sådan straf, ved dommen skal fastsættes, hvor lang frihedsstraffen skulle have været.

Som det fremgår, tager bestemmelsen alene sigte på at fastsætte, hvorledes der forholdes i tilfælde, hvor en livstidsdømt begår ny kriminalitet, der medfører frihedsstraf. I lighed med den gældende bestemmelse i

straffelovens § 83, stk. 3, 1. pkt., sigter bestemmelsen ikke på at regulere spørgsmålet om, hvilken straf der skal udmåles i anledning af den begåede kriminalitet. Bestemmelsen finder endvidere ikke anvendelse i tilfælde, hvor den pågældende er endeligt benådet eller ved prøvetidens udløb har opfyldt vilkårene for prøveløsladelsen, idet den pågældende i sådanne tilfælde har udstået livstidsstraffen.

Adgangen til ved kongelig anordning at fastsætte regler om yderligere disciplinærstraf til livstidsfanger efter straffelovens § 83, stk. 3, 2. og 3. pkt., foreslås i overensstemmelse med § 1 i arbejdsgruppens lovudkast ophævet. Der er ved kongelig anordning nr. 356 af 30. december 1932 angaaende Fuldbyrdelse af Fængselsstraf i Statsfængsel, § 39, stk. 2, fastsat nærmere regler om, at der ved dommen kan ikendes den dømte skærpede disciplinærstraffe. Bestemmelserne er imidlertid uden praktisk betydning.

Forslaget om ophævelse af straffelovens § 83, stk. 3, 2. og 3. pkt., skal endvidere ses i sammenhæng med forslaget om ophævelse af straffelovens § 47, jf. rådets bemærkninger til denne bestemmelse i lovudkastets § 1, nr. 4.

Til § 2

Retsplejeloven

Lovudkastets § 2 indeholder forslag til ændringer i retsplejeloven som følge af rådets udkast til straffuldbyrdelsesloven og svarer med enkelte tilføjelser til § 2 i arbejdsgruppens lovudkast, jf. betænkningen, bd. III, s. 751 og 753.

Til § 997, stk. 2, i lovudkastets § 2, nr. 1

Efter retsplejelovens § 997, stk. 2, inddrives erstatning, der under straffesagen er tilkendt nogen, samt andre ydelser, der ved dommen er pålagt den skyldige, efter reglerne i den borgerlige retspleje. Med udtrykket "andre ydelser" sigtes bl.a. til konfiskerede beløb.

Straffelovrådet har efter en samlet vurdering fundet det rigtigst, at der med henblik på straffuldbyrdelsesloven sker en opsplitning af de nugældende regler om inddrivelse af bøder, sagsomkostninger og konfiskerede beløb i straffelovens § 52 og retsplejelovens § 1003 samt § 1013, stk. 3, således at bestemmelserne om bøder optages i straffuldbyrdelsesloven, og bestemmelserne om tvangsbøder, sagsomkostninger og konfiskerede beløb henføres til eller bibeholdes i retsplejeloven.

Der henvises herom til afsnit 2.3. og 3.2.1. i bemærkningerne til § 1 i rådets udkast til straffuldbyrdelsesloven. Der henvises endvidere til rådets udkast til samme lovs afsnit III om bødestraffe med tilhørende bemærkninger. Om tvangsbøder og sagsomkostninger henvises desuden til retsplejelovens § 997, stk. 3, og § 1013, stk. 3, som affattet ved § 2, nr. 2 og 6, i dette lovudkast.

Rådet foreslår på den baggrund, at der i retsplejelovens § 997, stk. 2, som 2. pkt. indføjes en bestemmelse, hvorefter de gældende regler om inddrivelse af konfiskationsbeløb udvides med en henvisning til § 90, stk. 4, § 91, stk. 2-3, og § 92 i rådets udkast til straffuldbyrdelsesloven.

Henvisningen til § 90, stk. 4, indebærer, at der kan fastsættes bestemmelser om, at politiets afgørelse om henstand med og afdragsvis betaling af konfiskerede beløb ikke kan indbringes for højere administrativ myndighed. Der henvises i den forbindelse til bemærkningerne til § 90 i rådets udkast til straffuldbyrdelsesloven og Justitsministeriets bekendtgørelse nr. 283 af 22. april 1996 om afskæring af klageadgangen i visse bødesager m.v.

At straffuldbyrdelseslovens § 91, stk. 2-3, finder tilsvarende anvendelse på konfiskerede beløb, medfører, at politiet i lighed med bøder og sagsomkostninger kan inddrive konfiskerede beløb i straffesager, der forfølges af det offentlige, ved udpantning og ved indeholdelse i den pågældendes indtægter efter reglerne om inddrivelse af personlige skatter i kildeskatteloven og reglerne i lov om Det Fælles Lønindeholdelsesregister. Der henvises i den forbindelse til bemærkningerne til § 91 i rådets udkast til straffuldbyrdelsesloven.

Endelig indebærer henvisningen til § 92 i rådets udkast til straffuldbyrdelssloven, at der også med henblik på konfiskerede beløb skal fastsættes regler om indeholdelse af indtægter m.v., jf. herved bemærkningerne til § 92 i rådets udkast til straffuldbyrdelsesloven og Justitsministeriets bekendtgørelse nr. 113 af 20. februar 1995 om indeholdelse i løn m.v. for bøder, sagsomkostninger og konfiskerede beløb i straffesager, der forfølges af det offentlige.

Til § 997, stk. 3, i lovudkastets § 2, nr. 2

Efter retsplejelovens § 997, stk. 3, kan der i domme, hvorved nogen tilpligtes at opfylde en forpligtelse mod det offentlige, som tvangsmiddel fastsættes en fortløbende bøde, der tilfalder statskassen.

Rådet foreslår, at der som 2. pkt. i § 997, stk. 3, indsættes en bestemmelse, hvorefter § 90, stk. 4, i rådets udkast til straffuldbyrdelsesloven finder tilsvarende anvendelse på tvangsbøder.

Henvisningen til § 90, stk. 4, indebærer, at der kan fastsættes bestemmelser om, at politiets afgørelse om henstand med og afdragsvis betaling af tvangsbøder, fastsat i domme i straffesager, ikke kan indbringes for højere administrativ myndighed, jf. herved bemærkningerne til § 90 i rådets udkast til straffuldbyrdelsesloven og Justitsministeriets bekendtgørelse nr. 283 af 22. april 1996 om afskæring af klageadgangen i visse bødesager m.v.

Til lovudkastets § 2, nr. 3

Til § 997, stk. 4

Retsplejelovens § 997, stk. 4, indeholder en bemyndigelsesbestemmelse for justitsministeren til at fastsætte regler om, fra hvilket tidspunkt efter dommens afsigelse udståelsen af frihedsstraf regnes for påbegyndt i tilfælde, hvor domfældte efter domsafsigelsen har været undergivet varetægtsfængsel.

Bestemmelsen foreslås ophævet som led i gennemførelsen af en samlet regulering af straffuldbyrdelsens iværksættelse og beregning af straffetiden, jf. § 8, stk. 3, og § 14, stk. 2, i rådets udkast til straffuldbyrdelsesloven.

Til § 1000 og § 1001

Retsplejelovens § 1000, 1. pkt., indeholder en adgang for retten eller de lægdommere, der har medvirket ved sagens behandling, til at indstille til justitsministeren, at domfældte benådes. § 1000, 2. pkt., indeholder en bemyndigelse for justitsministeren til at fastsætte nærmere regler om fremgangsmåden ved udøvelsen af lægdommeres adgang til at afgive indstilling om benådning. Som det fremgår af afsnit 2.2. i bemærkningerne til § 1 i rådets udkast til straffuldbyrdelsesloven, blev denne bestemmelse oprindeligt indført med dødsstraffen for øje. Dødsstraffen blev afskaffet endeligt ved lov nr. 1097 af 22. december 1993 om ændring af lov om tillæg til borgerlig straffelov angående forræderi og anden landsskadelig virksomhed og lov om straf for krigsforbrydelser.

Retsplejelovens § 1000 skal sammenholdes med § 1001, stk. 3, 1. pkt., 1. led, hvorefter straffens fuldbyrdelse udsættes, når den ret, som har afsagt dommen, finder grund til at indstille den domfældte til fuldstændig benådning eller til at benådes med straf af en mildere art. Det samme gælder, når ansøgning herom indgives af den domfældte, for så vidt en ansøgning ikke allerede tidligere er afslået, jf. § 1001, stk. 3, 1. pkt., 2. led. Om en påbegyndt fuldbyrdelse af straffen skal standses på grund af en ansøgning om benådning, afgøres ifølge retsplejelovens § 1001, stk. 3, 2. pkt., af justitsministeren.

Efter retsplejelovens § 1001, stk. 1, skal straffuldbyrdelsen udsættes, såfremt den, der er idømt frihedsstraf, bliver alvorligt syg. I øvrigt kan justitsministeren tillade, at straffuldbyrdelsen udsættes, når en umiddelbar udståelse af straffen ville medføre uforholdsmæssige, uden for straffens øjemed liggende følger for den pågældendes velfærd eller væsentlige ulemper for det offentlige, jf. retsplejelovens § 1001, stk. 2.

Retsplejelovens § 1000 og § 1001 foreslås ophævet som led i gennemførelsen af straf fuldbyrdelsesloven, idet der i kapitel 5 i rådets udkast til denne lov sker en samlet regulering af spørgsmålet om udsættelse med straffuldbyrdelsen og den administrative behandling af sager om benådning. I dette kapitel indgår også en nærmere regulering af spørgsmålet om, hvornår straffuldbyrdelsen skal udsættes på behandlingen af en ansøgning om udsættelse eller benådning. Der henvises i den forbindelse til § 11 og § 12 i rådets lovudkast.

Til § 1003

Retsplejelovens § 1003 indeholder en bemyndigelse for justitsministeren til at fastsætte bestemmelser om, at politimesterens afgørelse om henstand med eller afdragsvis betaling af bøder, sagsomkostninger og konfiskation ikke kan indbringes for højere administrativ myndighed.

Rådet foreslår, at retsplejelovens § 1003, for så vidt angår bøder, overføres til straffuldbyrdelsesloven som led i en samlet regulering af fuldbyrdelsen af bødestraffe.

Ved § 2, nr. 3, i dette lovudkast foreslås retsplejelovens § 1003 ophævet, idet reglerne om konfiskation, tvangsbøder og sagsomkostninger videreføres ved en henvisning i retsplejelovens § 997, stk. 2, om konfiskation, § 997, stk. 3, om tvangsbøder og § 1013, stk. 3, om sagsomkostninger til § 90, stk. 4, om afskæring af klageadgangen i visse bødesager i rådets udkast til straffuldbyrdelsesloven, jf. rådets bemærkninger til nærværende lovudkastets § 2, nr. 1, 2 og 6.

Til § 998, stk. 1, i lovudkastets § 2, nr. 4

Opstår der med hensyn til dommens fortolkning, beregningen af frihedsstraffe, som er idømt eller træder i stedet for idømt straf, eller i andre henseender tvist mellem politimesteren eller den overordnede myndighed og den, over for hvem der er spørgsmål om at fuldbyrde en straffedom, forelægges spørgsmålet på dennes begæring for den ret, der har afsagt dom i sagen i 1. instans, jf. retsplejelovens § 998, stk. 1. Efter retsplejelovens § 91, stk. 2, 2. pkt., træffes rettens afgørelse under medvirken af domsmænd.

Arbejdsgruppen foreslår, at § 998, stk. 1, ændres med henblik på, at uenighed om Kriminalforsorgens beregning af straffetiden afgøres efter straffuldbyrdelsesloven som led i en samlet regulering af spørgsmålet om beregning af straffetiden, jf. § 107, nr. 1, i arbejdsgruppens udkast til straffuldbyrdelsesloven og § 2, nr. 2, i arbejdsgruppens udkast til lov om ændring af forskellige lovbestemmelser i forbindelse med gennemførelsen af en særlig lov om fuldbyrdelse af straf m.v. (betænkningen, bd. III, s. 672, 743, 751 og 753).

Som det fremgår af afsnit 2.2. i bemærkningerne til § 1 i rådets udkast til straffuldbyrdelsesloven, kan rådet tiltræde, at den del af retsplejelovens § 998, stk. 1, der vedrører uenighed om Kriminalforsorgens beregning af straffetiden, overføres til straffulbyrdelsesloven som led i en samlet regulering af spørgsmålet om beregning af straffetiden.

Rådet er endvidere enigt med arbejdsgruppen i, at der ikke er grundlag for at overføre den øvrige del af retsplejelovens § 998 til straffuldbyrdelsesloven. Rådet lægger i den forbindelse vægt på, at denne del af bestemmelsen omfatter spørgsmål, der naturligt afgøres i tilknytning til straffedommen. Foruden uenighed om straffedommens fortolkning finder denne bestemmelse f.eks. også anvendelse på tvist om fordelingen af sagsomkostninger. Opstår der tvivl om, hvorvidt der er indtrådt forældelse af adgangen til straffuldbyrdelse i henhold til straffelovens § 97 og § 97 a, vil afgørelsen af dette spørgsmål ligeledes kunne efterprøves i medfør af retsplejelovens § 998.

Rådet foreslår derfor en mindre præcisering af arbejdsgruppens lovudkast, således at der ikke kan rejses tvivl om, at det alene er den del af retsplejelovens § 998, stk. 1, der vedrører uenighed om Kriminalforsorgens beregning af straffetiden, der overføres til straffuldbyrdelsesloven.

Rådets forslag medfører, at retsplejelovens § 998, stk. 1, afgrænses til tvist om dommens fortolkning eller i andre henseender, jf. dog § 112, nr. 1, i lov om fuldbyrdelse af straf m.v. Bortset fra spørgsmålet om Kriminalforsorgens beregning af straffetiden, jf. lovens § 112, nr. 1, i rådets udkast til straffuldbyrdelssloven, tilsigtes ingen ændring af det hidtidige anvendelsesområde for retsplejelovens § 998, stk. 1. Det indebærer at retsplejelovens § 998, stk. 1, fortsat finder anvendelse bl.a. på tvist om fordelingen af sagsomkostninger og om forældelse af adgangen til straffuldbyrdelse, jf. straffelovens § 97 og § 97 a.

Til § 999 i lovudkastets § 2, nr. 5

Straffelovrådet foreslår, at der som et nyt stk. 2 i retsplejelovens § 999 indføjes en bestemmelse, hvorefter straffedommen i tilfælde, hvor domfældte er varetægtsfængslet efter dom, skal fuldbyrdes, så snart det kan konstateres, at dommen er endelig.

Formålet med bestemmelsen er at sikre, at en person, der er varetægtsfængslet efter endelig dom, hurtigst muligt overgår fra behandling efter retsplejelovens regler om varetægtsarrestanter til straffuldbyrdelsesloven og således bl.a. omfattes af de særlige rettigheder, der gælder for indsatte.

Rådets forslag svarer i uændret form til arbejdsgruppens forslag, jf. betænkningen, bd. III, s. 751 og 753. Der henvises i øvrigt til afsnit 2.2. i bemærkningerne til § 1 og til §§ 8-9 i rådets udkast til straffuldbyrdelsesloven.

Til § 1013, stk. 3, i lovudkastets § 2, nr. 6

Ved § 1, nr. 1, i lov nr. 369 af 18. maj 1994 om ændring af straffeloven og retsplejeloven (Rejsedommerordning, forkyndelse, udeblivelsesdomme i straffesager samt lønindeholdelse for bøder, sagsomkostninger og konfiskerede beløb m.v.) blev der i straffelovens § 52, stk. 3-7, tilvejebragt hjemmel til at foretage indeholdelse i løn m.v. for bøder, sagsomkostninger og konfiskerede beløb. Som led i denne ordning blev der bl.a. ved lovens § 2, nr. 28, gennemført en ændring af retsplejelovens § 1013, stk. 3, således at denne bestemmelse, for så vidt angår inddrivelse af sagsomkostninger, foruden til reglerne i den borgerlige retspleje også henviser til reglerne om løntilbageholdelse m.v. i straffelovens § 52.

Endvidere blev der ved 1994-lovens § 2, nr. 27, tilvejebragt hjemmel i retsplejelovens § 1003 til at fastsætte bestemmelser om afskæring af klageadgangen ved afgørelser om henstand med eller afdragsvis betaling af bl.a. sagsomkostninger.

Ved lovudkastets § 2, nr. 6, ændres retsplejelovens § 1013, stk. 3, således at pålagte omkostninger kan inddrives efter reglerne i § 90, stk. 4, § 91, stk. 2-3, og § 92 i rådets udkast til straffuldbyrdelsesloven. Der henvises i den forbindelse til bemærkningerne til de pågældende bestemmelser i rådets udkast til straffuldbyrdelsesloven. Endvidere henvises til bemærkningerne ovenfor til dette lovudkasts § 2, nr. 1-2.

Det bemærkes, at rådets forslag til affattelse af retsplejelovens § 1013, stk. 3, ikke tilsigter at udelukke, at sagsomkostninger som hidtil også kan inddrives efter reglerne om inddrivelse af krav i den borgerlige retspleje, jf. herved bl.a. retsplejelovens kapitel 45 om tvangsfuldbyrdelse.

Til § 3

Lov om ikrafttræden af borgerlig straffelov m.m.

Lovudkastets § 3 indeholder forslag til ændringer af lov om ikrafttræden af borgerlig straffelov m.m. (ikrafttrædelsesloven), jf. lovbekendtgørelse nr. 608 af 6. september 1986, der bl.a. er en følge af rådets udkast til straffuldbyrdelsesloven. Om arbejdsgruppens udkast til forslag henvises til betænkningen, bd. III, s. 751 og 754.

Til § 11, stk. 2, i lovudkastets § 3, nr. 1

Efter ikrafttrædelseslovens § 11, stk. 2, henregnes til sagsomkostninger udgifter ved de i straffelovens § 30 omhandlede foranstaltninger, som ikke udredes ad privat vej eller afholdes efter reglerne i lov nr. 237 af 12. juni 1922 om værgerådsforsorg m.m., jf. bekendtgørelse nr. 139 af 31. marts 1926. Straffelovens § 30 blev ophævet ved § 1, nr. 3, i lov nr. 163 af 31. maj 1961 om ændringer i borgerlig straffelov.

Straffelovrådet foreslår på den baggrund, at reglen i ikrafttrædelseslovens § 11, stk. 2, ophæves.

Til § 11, stk. 3, i lovudkastets § 3, nr. 1

Efter ikrafttrædelseslovens § 11, stk. 3, 1. pkt., påhviler udgifterne ved den i straffelovens § 45 omhandlede forsikring, for så vidt angår statsanstalter, staten og i øvrigt vedkommende kommune. Udgifterne kan ikke fordres godtgjort af domfældte eller hans bo, jf. § 11, stk. 3, 2. pkt.

Som det fremgår af udkastets § 1, nr. 4, foreslås straffelovens § 45 ophævet som led i gennemførelsen af straffuldbyrdelsesloven. Det foreslås derfor, at også ikrafttrædelseslovens § 11, stk. 3, ophæves. Straffelovrådet forudsætter i den forbindelse, at bestemmelsen om, at udgifterne ved forsikringen ikke kan fordres godtgjort af domfældte eller hans bo, videreføres i de administrative regler, der skal udstedes i medfør af § 6 i rådets udkast til straffuldbyrdelsesloven, jf. herved rådets bemærkninger til denne bestemmelse.

Til § 18, stk. 4, i lovudkastets § 3, nr. 1

Efter ikrafttrædelseslovens § 18, stk. 4, udbetales der ved fængselsstyrelsens foranstaltning af de arbejdspenge, som er tillagt den pågældende i medfør af straffelovens § 35, så meget, som efter omstændighederne skønnes rimeligt, til hel eller delvis fyldestgørelse af den bidragsberettigedes krav. Bestemmelsen sigter til bidragspligtige, der er hensat til afsoning af underholdsbidrag, jf. §§ 10-18 i lov om inddrivelse af underholdsbidrag, jf. lovbekendtgørelse

nr. 631 af 15. september 1986. Afsoning af underholdsbidrag omfattes ikke af straffuldbyrdelsesloven, jf. § 1 i rådets lovudkast, men ifølge inddrivelseslovens § 11, stk. 4, sker afsoningen efter reglerne om straf af hæfte.

Som det fremgår af nærværende lovudkasts § 1, nr. 1, foreslås straffelovens § 35 om indsattes arbejdspligt ophævet som led i gennemførelsen af straffuldbyrdelsesloven, hvor der i §§ 38-42 i rådets lovudkast fastsættes nærmere regler om indsattes beskæftigelse.

Endvidere har bestemmelsen i ikrafttrædelseslovens § 18, stk. 4, ifølge oplysning fra Direktoratet for Kriminalforsorgen ikke længere praktisk betydning.

På den baggrund foreslås ikrafttrædelseslovens § 18, stk. 4, ophævet.

Til § 4

I lovforslagets § 4 fastsættes ikrafttrædelses- og overgangsbestemmelser.

Til § 5

Lovforslagets § 5 indeholder regler om lovens territoriale anvendelsesområde.

Justitsministeriet Version 1.0 den 21. april 1998
Denne publikation findes på adressen: http://jm.schultzboghandel.dk
Copyright (c) Justitsministeriet 1998

Bilag 1 : Arbejdsgruppens endelige udkast til forslag til lov om fuldbyrdelse af straf m.v.

Afsnit I. Indledende bestemmelser.

Kapitel 1. Lovens område og den centrale myndighed.

Lovens område.

§ 1. Efter reglerne i denne lov fuldbyrdes

1) fængselsstraffe,
2) bødestraffe,
3) betingede domme, og
4) forvaring.

Den centrale myndighed.

§ 2. Justitsministeriet, Direktoratet for Kriminalforsorgen varetager den centrale ledelse og administration af fuldbyrdelsen af de i § 1 nævnte straffe mv.

Afsnit II. Fængselsstraffe.

Kapitel 2. Almindelige bestemmelser.

§ 3. Fuldbyrdelse af en fængselsstraf skal ske med fornøden hensyntagen såvel til frihedsberøvelsens gennemførelse som til behovet for at hjælpe eller påvirke den indsatte til at leve en kriminalitetsfri tilværelse.

§ 4. En indsat må under fuldbyrdelsen af fængselsstraf ikke pålægges andre begrænsninger i sin tilværelse end sådanne, der er fastsat ved lov eller er en følge af selve frihedsberøvelsen.
Stk. 2. En indsat skal efterkomme de anvisninger, som gives af institutionens personale i forbindelse med varetagelsen af institutionens opgaver.

§ 5. Justitsministeren fastsætter nærmere regler om indretningen af institutioner under kriminalforsorgen til fuldbyrdelse af fængselsstraf og om sådanne institutioners opdeling i åbne og lukkede institutioner.
Stk. 2. Justitsministeren fastsætter nærmere regler om erstatning til indsatte i kriminalforsorgens institutioner for følger af ulykkestilfælde mv.

§ 6. En person, der er idømt fængselsstraf, har også før straffuldbyrdelsens iværksættelse ret til at få nærmere rådgivning hos kriminalforsorgen om sine arbejdsmæssige, uddannelsesmæssige, sociale og personlige forhold i forbindelse med fuldbyrdelsen.
Stk. 2. Justitsministeren fastsætter nærmere regler om gennemførelsen af den i stk. I nævnte rådgivning.

Kapitel 3. Straffuldbyrdelsens iværksættelse.

§ 7. Fuldbyrdelsen af en fængselsstraf skal påbegyndes snarest muligt.

§ 8. Er den dømte varetægtsfængslet efter endelig dom, anses fuldbyrdelsen af fængselsstraffen for påbegyndt den

dag, dommen er afsagt.

§ 9. Er den dømte ikke varetægtsfængslet efter endelig dom, indkaldes den på gældende til fuldbyrdelse af fængselsstraffen. Indkaldelse sker efter nærmere regler fastsat af justitsministeren.
Stk. 2. Søger den dømte om særlig hurtig påbegyndelse af straffuldbyrdelsen, skal ansøgningen så vidt muligt imødekommes.
Stk. 3. Fuldbyrdelse af fængselsstraffen anses for påbegyndt, når den dømte modtages eller anholdes med henblik på straffuldbyrdelsens iværksættelse.

Kapitel 4. Udsættelse og benådning.

§ 10. Justitsministeren eller den, som ministeren bemyndiger dertil, kan bestemme, at fuldbyrdelsen af en fængselsstraf eller en del af denne skal udsættes, når

1) hensynet til den dømte, herunder dennes arbejds-, uddannelses-, familie- eller helbredsmæssige forhold, taler afgørende herfor, og
2) hensynet til retshåndhævelsen ikke taler imod udsættelse af straffuldbyrdelsen.

§ 11. Justitsministeren fastsætter nærmere regler om behandlingen af sager om udsættelse af straffuldbyrdelsen og om den administrative behandling af sager om benådning. Justitsministeren kan i forbindelse hermed bestemme, at kun ansøgninger, der indgives inden udløbet af bestemte frister, tillægges opsættende virkning efter § 12.

§ 12. Søger den dømte rettidigt om udsættelse med straffuldbyrdelsen eller om benådning, skal straffuldbyrdelsen udsættes, indtil der er truffet afgørelse i sagen.
Stk. 2. Såfremt den dømte tidligere har fået straffuldbyrdelsen udsat eller har fået afslag på en ansøgning om udsættelse eller benådning, skal straffuldbyrdelsen kun udsættes på behandlingen af den nye ansøgning, såfremt denne indeholder nye væsentlige oplysninger, hvis rigtighed så vidt muligt er konstateret, eller der i øvrigt skønnes at være særlig grund til at afvente afgørelsen af den nye ansøgning.
***Stk.* 3.** Er den dømte varetægtsfængslet efter dom eller ved at afsone en anden straf, har en ansøgning om udsættelse eller benådning ikke opsættende virkning som nævnt i stk. 1.

§ 13. Udsættelse af straffuldbyrdelsen betinges af, at den dømte ikke begår strafbart forhold. Udsættelse kan endvidere betinges af, at den dømte i øvrigt overholder nærmere fastsatte vilkår, herunder undergiver sig tilsyn af kriminalforsorgen.
Stk. 2. Såfremt den dømte ikke overholder de vilkår, der er fastsat i forbindelse med en tilladelse til udsættelse af straffuldbyrdelsen, kan tilladelsen tilbagekaldes, således at fuldbyrdelsen af fængselsstraffen herefter skal påbegyndes snarest muligt.

Kapitel 5. Beregning af straffetiden.

§ 14. Kriminalforsorgen skal ved en beregning af straffetiden fastlægge

1) tidspunktet for løsladelse efter udståelse af hele straffen, og
2) tidspunktet for eventuel prøveløsladelse efter udståelse af 2/3 af straffen, jf. straffelovens § 38, stk. 1.

§ 15. Den dømte skal gøres bekendt med straffetidsberegningen snarest muligt efter, at fuldbyrdelsen af frihedsstraffen er iværksat.

§ 16. Såfremt straffuldbyrdelsen afbrydes eller forudsætningerne for straffetidsberegningen i øvrigt ændres, foretager kriminalforsorgen en omberegning af straffetiden. Den dømte skal snarest gøres bekendt med den ændrede straffetidsberegning.

§ 17. Skal den dømte afsone flere fængselsstraffe i forlængelse af hinanden, foretages straffetidsberegningen som en samlet beregning, der omfatter alle de pågældende straffe.

§ 18. Ved beregningen af straffetiden foretages fradrag efter straffelovens § 86, stk. I for anholdelse, varetægtsfængsling og indlæggelse til mentalundersøgelse.
Stk. 2. Ved beregningen af straffetiden skal der endvidere foretages fradrag for uberettiget anholdelse eller

varetægtsfængsling før eller under straffuldbyrdelsen. Fradrag foretages med et antal dage svarende til det antal påbegyndte døgn, som frihedsberøvelsen har varet med tillæg af 50% og oprundet til nærmeste hele antal dage. Fradrag for uberettiget anholdelse eller varetægtsfængsling under straffuldbyrdelsen foretages dog kun i de tilfælde, hvor fuldbyrdelsen af fængselsstraffen afbrydes, jfr. § 70.

§ 19. Justitsministeren fastsætter nærmere regler om straffetidsberegningen.

Kapitel 6. Valget af afsoningsinstitution og senere overførsel mellem afsoningsinstitutioner.

Institutioner.

§ 20. Fængselsstraf fuldbyrdes i fængsel eller i arresthus.
Stk. 2. Fængselsstraf kan dog efter reglerne i § 73 om overførsel til særlig institution mv. i særlige tilfælde fuldbyrdes i kriminalforsorgens pensioner og i institutioner mv. uden for kriminalforsorgen.

Anbringelse i fængsel eller arresthus.

§ 21. Fængselsstraf fuldbyrdes normalt i fængsel.
Stk. 2. Kortvarig fængselsstraf kan fuldbyrdes i arresthus i det omfang, som er nødvendigt af hensyn til den samlede udnyttelse af pladserne i kriminalforsorgens institutioner.
***Stk.* 3.** Fængselsstraf kan endvidere fuldbyrdes i arresthus, hvis

1) der er bestemte grunde til at antage, at den dømtes farlighed eller kriminalitet gør det nødvendigt for at forebygge undvigelse, brandstiftelse, vold mod medindsatte eller personale eller handel med euforiserende stoffer,
2) det må anses for nødvendigt for at beskytte den dømte mod overgreb fra medindsatte, eller
3) det efter de lægelige oplysninger må anses for nødvendigt at anbringe den dømte i Vestre Hospital.

***Stk.* 4.** Fængselsstraf kan i øvrigt kun fuldbyrdes i arresthus, hvis den dømte selv ønsker det og

1) har udgang til arbejde, uddannelse eller anden godkendt aktivitet, eller
2) særlige familiemæssige eller andre personlige forhold taler derfor.

Anbringelse i åbent eller lukket fængsel.

§ 22. Fuldbyrdelse af straf i fængsel sker normalt i åbent fængsel.
***Stk.* 2.** Fuldbyrdelse af straffen skal dog ske i lukket fængsel, når straffen er på 5 år eller mere, eller den dømte efter tidligere afsoning senest er løsladt fra lukket fængsel eller arresthus, fordi betingelserne for overførsel til åbent fængsel ikke var opfyldt. Fuldbyrdelsen af straffen skal imidlertid også i disse tilfælde ske i åbent fængsel, hvis dette ikke findes betænkeligt efter det i øvrigt oplyste om den dømte.
***Stk.* 3.** Fuldbyrdelse af straf i fængsel kan endvidere ske i lukket fængsel, hvis der efter de i øvrigt foreliggende oplysninger om den dømte og efter kriminalitetens art er bestemte grunde til at antage, at den dømte ved anbringelse i åbent fængsel vil

1) undvige, eller
2) begå strafbart eller groft disciplinært forhold eller udvise anden adfærd, der er åbenbart uforenelig med ophold i åbent fængsel.

Stk. 4. Fuldbyrdelsen af straf i fængsel kan endvidere ske i Anstalten ved Herstedvester, såfremt det efter de lægelige oplysninger må anses for nødvendigt at anbringe den dømte i denne institution.
Stk. 5. Fuldbyrdelse af straf i fængsel kan endvidere ske i lukket fængsel efter den dømtes eget ønske, hvis særlige familiemæssige eller andre personlige forhold taler afgørende herfor.

Valget af afsoningsinstitution.

§ 23. Fængselsstraf skal, så vidt det er praktisk muligt, fuldbyrdes i nærheden af den dømtes hjemsted. Ved afgørelsen af i hvilket åbent eller lukket fængsel eller i hvilket arresthus den dømte skal anbringes, skal der endvidere tages hensyn til den dømtes egne ønsker navnlig vedrørende arbejds-, uddannelses-, familie- eller helbredsmæssige forhold.
Stk. 2. Reglerne i stk. 1, 1 pkt. kan fraviges

1) ved kortvarig fængselsstraf,

2) af hensyn til den samlede udnyttelse af pladserne i kriminalforsorgens institutioner,
3) af hensyn til muligheden for at beskytte den dømte mod overgreb fra medindsatte,
4) af hensyn til muligheden for at yde den dømte pædagogisk, lægelig eller anden særlig bistand,
5) af hensyn til muligheden for at forebygge overgreb på indsatte og andre, eller 6) af hensyn til muligheden for at forhindre, at den indsatte undviger eller forsøges befriet.

Overførsel af indsatte fra lukket til åbent fængsel.

§ 24. En indsat i et lukket fængsel skal overføres til åbent fængsel, når

1) de i § 22, stk. 3 og 4, og § 25, stk. 3 og 4, nævnte grunde for ophold i lukket fængsel ikke længere antages at foreligge, eller
2) overførsel til åbent fængsel i øvrigt ikke kan anses for betænkelig.
Stk. 2. Overførsel til åbent fængsel kan dog undtagelsesvis undlades efter den indsattes eget ønske, hvis særlige familiemæssige eller andre personlige forhold taler afgørende herfor. Overførsel til åbent fængsel kan endvidere undlades, hvis den resterende straffetid er ganske kort.

Overførsel af indsatte fra åbent til lukket fængsel.

§ 25. En indsat i et åbent fængsel skal overføres til lukket fængsel, når den pågældende

1) er undveget eller hår forsøgt herpå, eller
2) er sigtet for at have indsmuglet eller handlet med euforiserende stoffer.
Stk. 2. Overførsel til lukket fængsel skal dog i de i stk. 1 nævnte tilfælde undlades, hvis fortsat fuldbyrdelse i åbent fængsel ikke findes betænkeligt efter det i øvrigt oplyste om den indsatte.
Stk. 3. En indsat i et åbent fængsel kan endvidere overføres til lukket fængsel, når der efter de nu foreliggende oplysninger er en særlig bestyrket mistanke om, at den indsatte ved fortsat ophold i åbent fængsel vil

1) undvige, eller
2) begå grovere strafbart eller groft disciplinært forhold eller udvise anden adfærd, der er åbenbart uforenelig med fortsat ophold i åbent fængsel.
Stk. 4. En indsat i åbent fængsel kan endvidere overføres til Anstalten ved Herstedvester, såfremt det efter de lægelige oplysninger må anses for nødvendigt at anbringe den dømte i denne institution.
Stk. 5. Under behandlingen af spørgsmålet om overførsel til lukket fængsel kan den indsatte midlertidigt anbringes i arresthus, når der foreligger en begrundet antagelse af, at betingelserne for overførsel er opfyldt. Såfremt den indsatte samtykker heri, kan anbringelsen i stedet ske i lukket fængsel. Vedrører spørgsmålet overførsel efter stk. 4 til Anstalten ved Herstedvester, kan den midlertidige anbringelse altid ske i denne institution.
Stk. 6. En indsat i åbent fængsel kan endvidere efter eget ønske overføres til lukket fængsel, hvis særlige familiemæssige eller andre personlige forhold taler afgørende herfor.

Overførsel af indsatte mellem ensartede afsoningsinstitutioner.

§ 26. En indsat kan overføres mellem åbne fængsler, mellem lukkede fængsler og mellem arresthuse

1) af hensyn til den samlede udnyttelse af pladserne i kriminalforsorgens institutioner,
2) af hensyn til muligheden for at beskytte den indsatte mod overgreb fra medindsatte,
3) af hensyn til muligheden for at yde den indsatte pædagogisk, lægelig eller anden særlig bistand,
4) hvis den indsatte har udøvet vold mod medindsatte eller personale,
5) hvis der er bestemte grunde til at antage, at den indsattes farlighed og kriminalitet gør det nødvendigt for at forebygge undvigelse, brandstiftelse, vold mod medindsatte eller personale eller handel med euforiserende stoffer, eller 6) hvis den indsatte selv ønsker det og særlige familiemæssige eller andre personlige forhold taler derfor.

Overførsel af indsatte fra arresthus til fængsel.

§ 27. En indsat i et arresthus skal overføres til fængsel, når betingelserne i § 21, stk. 3 og 4, eller § 28, stk. 2, ikke længere er opfyldt. Overførsel kan dog undlades, hvis reststraffen er kortvarig.
Stk. 2. En indsat i et arresthus kan endvidere overføres til fængsel

1) af hensyn til den samlede udnyttelse af pladserne i kriminalforsorgens institutioner, eller
2) af hensyn til muligheden for at yde den indsatte pædagogisk, lægelig eller anden særlig bistand.
Stk. 3. Afgørelsen af, om en overførsel efter stk. 1 eller 2 skal ske til åbent eller lukket fængsel, træffes efter bestemmelserne i § 22, jf. §§ 24 og 25.

Overførsel af indsatte fra fængsel til arresthus.

§ 28. En indsat i et fængsel kan overføres til arresthus, hvis

1) der er bestemte grunde til at antage, at den indsatte vil undvige, udøve vold mod medindsatte eller personale eller indsmugle eller handle med euforiserende stoffer, og det må anses for nødvendigt for at forhindre den indsatte i at begå forhold af denne karakter,
2) det må anses for nødvendigt for at beskytte den indsatte mod overgreb fra medindsatte, eller
3) det må anses for nødvendigt af hensyn til den, samlede udnyttelse af pladserne i kriminalforsorgens institutioner.
Stk. 2. En indsat i et fængsel kan endvidere overføres til Vestre Hospital, hvis det må anses for nødvendigt for at yde den indsatte lægelig bistand.
Stk. 3. En indsat i et åbent fængsel kan for et bestemt tidsrum af højst 8 uger overføres til et arresthus, såfremt denne overførsel træder i stedet for en overførsel til lukket fængsel efter § 25, stk. 1 eller 3.
Stk. 4. En indsat i et fængsel kan endvidere overføres til arresthus, hvis den indsatte selv ønsker det og

1) har udgang til arbejde, uddannelse eller anden godkendt aktivitet, eller
2) familiemæssige eller andre personlige forhold i særlig grad taler derfor.

Valget af ny afsoningsinstitution.

§ 29. Ved afgørelse om overførsel efter §§ 24 - 28 finder bestemmelserne i § 23 tilsvarende anvendelse.

Administrative bestemmelser.

§ 30. Justitsministeren fastsætter nærmere regler om anbringelse og overførsel efter §§ 21 - 29.

Kapitel 7. Indsattes rettigheder og pligter under selve opholdet i afsoningsinstitutionen.

Vejledning og planlægning.

§ 31. En indsat skal snarest efter at være anbragt i institutionen vejledes af denne om sine rettigheder, pligter og øvrige forhold under straffuldbyrdelsen. Vejledningen skal om nødvendigt gentages senere under strafudståelsen.
Stk. 2. Institutionen skal endvidere i samarbejde med den indsatte snarest efter indsættelsen udarbejde en plan for strafudståelsen og tiden efter løsladelsen. Denne plan skal jævnligt sammenholdes med den indsattes forhold under strafudståelsen og om nødvendigt søges tilpasset ændringer i disse forhold.
Stk. 3. Justitsministeren kan fastsætte regler, hvorved bestemmelsen i stk. 2 kan begrænses i forhold til indsatte, der alene skal udstå en kortvarig straf.

Fællesskab.

§ 32. En indsat skal så vidt muligt have adgang til fællesskab med andre indsatte. *Stk. 2.* Såfremt den indsatte selv ønsker det og forholdene tillader det, fuldbyrdes fængselsstraf uden eller med begrænset fællesskab.
Stk. **3.** Såfremt den indsatte selv ønsker det og forholdene tillader det, fuldbyrdes fængselsstraf uden fællesskab med indsatte af modsat køn, bortset fra fællesskab i arbejdstiden.
Stk. 4. I øvrigt kan fængselsstraf kun fuldbyrdes uden fællesskab efter reglerne i §§ 58-59.
Stk. 5. Justitsministeren fastsætter nærmere regler om gennemførelse af fællesskab efter stk. 1 i henholdsvis åbent fængsel, lukket fængsel og arresthus, herunder om adgangen til at indelåse de indsatte i arbejdstid, fritid og om natten og om indsattes adgang til at kunne aflåse eget opholdsrum.

Medindflydelse.

§ 33. En indsat skal have mulighed for at øve indflydelse på sin tilværelse i institutionen gennem valgte talsmænd.
Stk. 2. På hver afdeling eller for bestemte grupper af indsatte vælges en tals. mand. Alle indsatte kan vælges som talsmand. Alle de indsatte eller talsmændene har ret til at vælge en fælles talsmand. Valg af talsmænd og fælles

talsmand foregår ved skriftlige, hemmelige afstemninger, der kontrolleres af institutioner og repræsentanter for de indsatte i fællesskab. Møder mellem institutionens ledelse og alle indsatte eller grupper af indsatte kan kun træde i stedet for drøftelser mellem ledelse og talsmænd, såfremt de indsatte ikke ønsker at vælge talsmænd.
Stk. 3. De indsatte har ikke ret til at deltage i drøftelser vedrørende sager om enkeltpersoner eller sager, der vedrører institutionens sikkerhed.
Stk. 4. Justitsministeren fastsætter nærmere regler om gennemførelsen af de indsattes medindflydelse.

Deltagelse i gudstjenester mv.

§ 34. En indsat har ret til at deltage i gudstjenester, der afholdes i institutionen. Såfremt ordens eller sikkerhedsmæssige hensyn gør det påkrævet, kan institutionens leder dog nægte den indsatte adgang til at deltage i gudstjenester.
Stk. 2. En indsat har ret til samtale med en præst, prædikant, menighedsforstander eller lignende fra anerkendte trossamfund.
Stk. 3. Indsatte, hvis tilhørsforhold til et anerkendt trossamfund indebærer, at de ikke må være beskæftiget på visse dage, skal fritages herfor.

Egne penge og genstande.

§ 35. En indsat har ret til at medtage, besidde og råde over egne genstande i institutionen, medmindre dette er uforeneligt med institutionens varetagelse af ordens- eller sikkerhedsmæssige hensyn.
Stk. 2. Justitsministeren fastsætter nærmere regler om begrænsninger i indsattes ret til at medtage, besidde og råde over egne genstande.
Stk. 3. Justitsministeren fastsætter nærmere regler om indsattes ret til at medtage, besidde og råde over egne penge.

Udgivelse af blad.

§ 36. Der skal gives de indsatte i institutionen mulighed for at udgive et blad, således at der af institutionen ydes den nødvendige støtte hertil.
Stk. 2. Institutionens leder har adgang til på forhånd at gennemlæse de indsattes blad og kan forbyde offentliggørelsen af bestemte artikler, såfremt sikkerhedsmæssige hensyn gør det påkrævet, eller såfremt indholdet groft forulemper enkeltpersoner.
Stk. 3. Justitsministeren fastsætter nærmere regler til gennemførelse af bestemmelserne i stk. 1 og 2, herunder om fastsættelse af vilkår for støtte til bladudgivelsen og om mulighed for inddragelse af denne støtte, såfremt de fastsatte vilkår ikke overholdes.

Arbejde og uddannelse mv.

§ 37. En indsat har ret og pligt til at være beskæftiget ved deltagelse i arbejde, uddannelse eller anden godkendt aktivitet.
Stk. 2. Justitsministeren kan, hvor praktiske eller andre særlige hensyn gør det nødvendigt, fastsætte regler, hvorefter bestemmelsen i stk. 1 fraviges for bestemte institutioner eller bestemte grupper af indsatte. Indsatte skal dog så vidt muligt tilbydes beskæftigelse.

§ 38. Valget af beskæftigelse træffes i hvert enkelt tilfælde på grundlag af en samlet vurdering af den indsattes forhold.
Stk. 2. Ved afgørelser efter stk. I skal der så vidt muligt tages hensyn til den indsattes eget ønske og til den indsattes muligheder for at opnå arbejde eller uddannelse uden for fængslet. Den indsatte skal vejledes om mulighederne for ved undervisning eller anden uddannelse at afhjælpe manglende skolekundskaber eller mangel på erhvervsmæssig eller anden uddannelse. Institutionens arbejdspladser skal være indrettet således, at arbejdsforholdene for de indsatte er sikkerheds- og sundhedsmæssigt fuldt forsvarlige.

§ 39. Justitsministeren fastsætter nærmere regler for de indsattes beskæftigelse.

§ 40. En indsat skal for beskæftigelsen have udbetalt vederlag. Vederlag skal også udbetales til indsatte, der ikke kan tilbydes beskæftigelse, til indsatte, der på grund af sygdom er fraværende fra beskæftigelse, samt til indsatte, der efter § 37, stk. 2, er uden beskæftigelse.
Stk. 2. En indsat, der uden tilladelse har været fraværende fra beskæftigelse, skal alene have udbetalt en ydelse til dækning af personlige fornødenheder og kan ved senere udbetaling af vederlag efter stk. 1 pålægges et

ekstraordinært fradrag for hver dag uden beskæftigelse.
Stk. 3. Justitsministeren fastsætter nærmere regler om vederlag.

Fritiden

§ 41. En indsat skal i videst muligt omfang selv varetage praktiske opgaver vedrørende sine personlige forhold, herunder madlavning, rengøring mv.
Stk. 2. Institutionen skal i videst muligt omfang tilbyde de indsatte aktiviteter i fritiden.
Stk. 3. En indsat har ret til dagligt at tilbringe mindst l time i fri luft, medmindre dette vil være uforeneligt med institutionens varetagelse af sikkerhedsmæssige hensyn.

Forsorgsmæssig bistand.

§ 42. Institutionen skal vejlede og bistå en indsat med hensyn til den pågældendes arbejdsmæssige, uddannelsesmæssige, sociale og personlige forhold med henblik på

1) at forbedre den pågældendes muligheder for at leve en kriminalitetsfri tilværelse og
2) at begrænse de ulemper, som følger af frihedsberøvelsen.

Stk. 2. Institutionen skal i forbindelse med sin virksomhed efter stk. I formidle kontakt til andre personer, institutioner og myndigheder, der efter anden lovgivning skal yde bistand.

Sundhedsmæssig bistand.

§ 43. En indsat har ret til lægebehandling og anden sundhedsmæssig bistand.
***Stk.* 2.** Sundhedsstyrelsen og justitsministeren kan godkende, at indsatte, der opfylder betingelserne for tvangstilbageholdelse efter lovgivningen om frihedsberøvelse og anden tvang i psykiatrien, kan tvangsbehandles i Anstalten ved Herstedvester, såfremt den indsatte ikke kan overføres til en almindelig psykiatrisk afdeling. Behandlingen skal ske i overensstemmelse med reglerne fastsat efter den nævnte lovgivning for sådan behandling.
Stk. 3. Justitsministeren fastsætter nærmere regler om sundhedsmæssig bistand til indsatte.

Kapitel 8. Indsattes kontakt til samfundet uden for institutionen.

Udgang.

§ 44. En indsat kan få tilladelse til udgang, når

1) udgangsformålet er rimeligt begrundet i humane hensyn eller hensigtsmæssigt ud fra uddannelsesmæssige, arbejdsmæssige eller andre behandlingsmæssige hensyn,
2) der ikke er bestemte grunde til at antage, at den indsatte i forbindelse med udgang vil begå ny kriminalitet, unddrage sig fortsat straffuldbyrdelse eller på anden måde misbruge udgangstilladelsen, og
3) hensynet til retshåndhævelsen ikke i øvrigt taler imod udgangstilladelsen.

Stk. 2. Ved vurderingen af risikoen for misbrug af udgangstilladelsen skal det tillægges særlig vægt, hvis den indsatte

1) er dømt for farlig kriminalitet og ikke har været løsladt i tiden mellem dom og strafudståelse,
2) under strafudståelsen er undveget eller har forsøgt herpå,
3) under strafudståelsen er udeblevet fra en tidligere udgang eller i øvrigt har misbrugt en tilladelse til udgang, eller
4) under en tidligere strafudståelse har foretaget handlinger som nævnt i nr. 2 og 3, uden at betingelserne for uledsaget udgang senere blev fundet opfyldt.

§ 45. Tilladelse til udgang gives, for et bestemt tidsrum, der medregnes til straffetiden.

§ 46. Tilladelse til udgang betinges af, at den indsatte under udgangen ikke begår strafbart forhold eller i øvrigt misbruger udgangstilladelsen.
Stk. 2. Tilladelsen kan endvidere betinges af andre vilkår, som findes formålstjenlige for at undgå misbrug,

herunder, at den indsatte under udgangen

1) ledsages af personale fra institutionen,
2) overnatter i arresthus, fængsel eller en af kriminalforsorgens pensioner,
3) med mellemrum giver møde hos kriminalforsorgen eller hos politiet eller undergiver sig lignende kontrolforanstaltninger, eller
4) undergiver sig vilkår som nævnt i straffelovens § 57.

§ 47. En tilladelse til udgang kan tilbagekaldes eller vilkårene for tilladelsen ændres, hvis

1) den indsatte sigtes for strafbart forhold begået under udgang, udebliver fra udgang eller i øvrigt overtræder de vilkår, der er fastsat for udgangstilladelsen i medfør af § 46, eller
2) nye oplysninger om den indsattes forhold giver bestemte grunde til at antage, at den indsatte vil misbruge den meddelte udgangstilladelse.

§ 48. Justitsministeren fastsætter nærmere regler om tilladelse til udgang. Det kan i forbindelse med sådanne regler bestemmes, at tilladelse til udgang først kan gives efter et vist ophold i institutionen og efter udståelse af en vis del af straffen.

Besøg mv.

§ 49. En indsat har ret til mindst et ugentligt besøg, der skal være af mindst en times varighed og så vidt muligt af to timers varighed.
Stk. 2. Der kan i den enkelte institution gives tilladelse til besøg i videre omfang end nævnt i stk. 1, herunder til besøg af den indsattes børn.
Stk. 3. Institutionen kan bestemme, at de besøgende skal indhente forudgående tilladelse fra institutionen til at besøge den indsatte. Det kan gøres til et vilkår for en besøgstilladelse, at den besøgende lader sin yderbeklædning og medbragte effekter undersøge.
Stk. 4. Justitsministeren fastsætter nærmere regler om begrænsninger i de indsattes ret til besøg ud fra ordens- eller sikkerhedsmæssige hensyn, herunder om gennemførelse af besøg under overværelse af personale i institutionen.
Stk. 5. En indsat har ret til at have sit barn under 3 år hos sig i institutionen, hvis dette er bedst for barnet. De nærmere regler om gennemførelsen af denne ret fastsættes af justitsministeren.
Stk. 6. Institutionens leder fastsætter i øvrigt de nærmere regler om besøgenes afvikling.

§ 50. En udenlandsk indsat har ret til samtale med hjemlandets diplomatiske eller konsulære repræsentanter. Justitsministeren fastsætter nærmere regler herom.

Brevveksling.

§ 51. En indsat har ret til brevveksling
Stk. 2. Gennemlæsning af breve til og fra den indsatte kan alene ske, hvis dette af institutionen skønnes påkrævet af ordens- eller sikkerhedsmæssige hensyn eller for at beskytte den forurettede ved lovovertrædelsen.
Stk. 3. I tilfælde, hvor gennemlæsning har fundet sted, kan et brev efter bestemmelse af institutionens leder tilbageholdes, såfremt det skønnes uegnet til afsendelse af ordens- eller sikkerhedsmæssige hensyn eller af hensyn til beskyttelse af den forurettede ved lovovertrædelsen. Af tilsvarende grunde kan et tilsendt brev, som skønnes uegnet til udlevering, tilbagesendes. Den indsatte skal gøres bekendt med tilbageholdelsen eller tilbagesendelsen af brevet. Orientering til den indsatte kan dog undlades i indtil 4 uger i det omfang, hvori formålet med tilbageholdelsen eller tilbagesendelsen ellers ville forspildes.
Stk. 4. Justitsministeren fastsætter nærmere regler om gennemførelsen af indsattes ret til brevveksling.

§ 52. En indsat har ret til ukontrolleret brevveksling med justitsministeren, direktøren for kriminalforsorgen, domstolene, herunder Den særlige Klageret, anklagemyndigheden og politiet, Folketingets Ombudsmand, medlemmer af Folketinget, Den europæiske Menneskerettighedskommission og advokater, der i medfør af retsplejelovens § 733 er antaget af justitsministeren til at beskikkes som offentlige forsvarere.
Stk. 2. Justitsministeren fastsætter nærmere regler om ukontrolleret brevveksling og kan herunder fastsætte regler om adgang til ukontrolleret brevveksling med andre enkeltpersoner eller offentlige myndigheder.

Telefonsamtaler.

§ 53. En indsat har i det omfang, det er praktisk muligt, ret til at føre telefonsamtaler. Adgangen til at føre telefonsamtaler kan nægtes eller betinges af, at telefonsamtalen påhøres eller aflyttes af personale i institutionen, hvis dette findes nødvendigt af ordens- eller sikkerhedsmæssige hensyn eller af hensyn til beskyttelse af den forurettede ved lovovertrædelsen. Såfremt telefonsamtalen påhøres eller aflyttes, skal den anden part gøres bekendt hermed.
Stk. 2. Justitsministeren fastsætter nærmere regler om indsattes adgang til at føre telefonsamtaler.

Aviser, bøger mv.

§ 54. En indsat skal have mulighed for at holde sig orienteret ved avislæsning, gennem radio- og fjernsynsudsendelser mv.
Stk. 2. En indsat har ret til at låne bøger og tidsskrifter gennem det offentlige biblioteksvæsen.
***Stk.* 3.** Der skal så vidt muligt gives udenlandske indsatte mulighed for at læse aviser, tidsskrifter, bøger mv. på deres eget sprog.

Kontakt til pressen.

§ 55. En indsat har ret til at lade sig interviewe af pressen. Justitsministeren kan dog ud fra ordens- eller sikkerhedsmæssige hensyn, for at beskytte den forurettede ved lovovertrædelsen, for i særlige tilfælde at beskytte den indsatte selv eller for i øvrigt at modvirke en åbenbar krænkelse af retsfølelsen fastsætte regler om begrænsninger i indsattes adgang til i institutionen at lade sig interviewe af pressen.

Stk. 2. En indsat må ikke lade sig fotografere af pressen på institutionens område, medmindre institutionens leder har givet samtykke hertil.

Kapitel 9. Indgreb overfor den indsatte.

Visitation og fotografering.

§ 56. Institutionen kan undersøge, hvilke effekter en indsat har i sin besiddelse i sit opholdsrum eller på sin person, hvis en sådan visitation er nødvendig for at sikre, at ordensbestemmelser overholdes eller sikkerhedshensyn iagttages, herunder

1) når den indsatte indsættes i institutionen,
2) hvis den indsatte mistænkes for uretmæssig besiddelse af effekter,
3) før og efter besøg, eller
4) før og efter fravær fra institutionen eller opholdsafdelingen.

Stk. 2. Visitation må dog ikke gennemføres, hvis det efter indgrebets formål og den krænkelse og det ubehag, som indgrebet må antages at forvolde, ville være et uforholdsmæssigt indgreb.
Stk. 3. Visitation skal foretages så skånsomt, som omstændighederne tillader. Visitation, der indebærer afklædning, må så vidt muligt kun overværes af personer af samme køn som den indsatte eller af sundhedspersonale. En egentlig legemesundersøgelse må kun foretages under medvirken af en læge. Lægen tager stilling til, om indgrebets gennemførelse under hensyn til den hermed forbundne smerte og risiko samt den indsattes tilstand er lægeligt forsvarligt.
Stk. 4. Institutionen har ret til at fotografere den indsatte med henblik på senere identifikation.
Stk. 5. Justitsministeren fastsætter nærmere regler om gennemførelsen af visitation og fotografering.

Magtanvendelse

§ 57. Institutionen kan anvende magt overfor en indsat, hvis dette er nødvendigt

1) for at afværge truende vold, betvinge voldsom modstand eller for at hindre selvmord eller anden selvbeskadigelse,
2) for at hindre undvigelse eller standse undvegne, eller
3) for at gennemtvinge en påbudt foranstaltning, når øjeblikkelig gennemførelse af denne er nødvendig, og den indsatte afviser eller forsætligt undlader at følge personalets anvisninger herom.

Stk. 2. Magtanvendelse må dog ikke gennemføres, såfremt det efter indgrebets formål og den krænkelse og det

ubehag, som indgrebet må antages at forvolde, ville være et uforholdsmæssigt indgreb.
Stk. 3. Magtanvendelse kan omfatte brug af håndkraft (greb, puf), skub samt brug af stav og tåregas af godkendt type.
Stk. 4. Magtanvendelse skal foretages så skånsomt, som omstændighederne tillader. Der skal gennemføres lægetilsyn efter magtanvendelse, medmindre det i den konkrete situation findes åbenbart unødvendigt.
Stk. 5. Justitsministeren fastsætter nærmere regler om anvendelse af magt overfor indsatte.

Udelukkelse fra fællesskab.

§ 58. Institutionen kan udelukke en indsat fra fællesskab med andre indsatte, hvis en sådan udelukkelse er nødvendig

1) for at forebygge undvigelse, fortsat strafbar virksomhed eller voldsom adfærd,
2) for at gennemføre foranstaltninger, der er nødvendige af sikkerhedshensyn eller påkrævet for at gennemføre en almindelig sundhedskontrol eller forebygge smittefare, eller
3) fordi den indsatte udviser en grov gentagen eller utilladelig adfærd, som er åbenbart, uforenelig med fortsat ophold i fællesskab med andre indsatte.

Stk. 2. Såfremt der foreligger en begrundet antagelse af, at betingelserne i stk. 1 er opfyldt, kan institutionen endvidere midlertidigt udelukke den indsatte fra fællesskab med andre indsatte, mens spørgsmålet om udelukkelse behandles.
Stk. 3. En indsat, der udelukkes fra fællesskab, isoleres i opholdsrum på særlig afdeling eller i eget opholdsrum. Hvis den indsatte afsoner en straf for grov kriminalitet under anvendelse af våben eller andre personfarlige metoder og under fuldbyrdelsen af straffen eller under en forudgående varetægtsfængsling er undveget eller har forsøgt at undvige ved anvendelse af våben eller andre personfarlige metoder, kan det dog bestemmes, at isolationen skal gennemføres på skift i særligt sikrede afsnit og opholdsrum i forskellige lukkede fængsler og arresthuse, såfremt der er en særlig bestyrket mistanke om, at den indsatte på ny vil forsøge at undvige ved anvendelse af personfarlige metoder.

Stk. 4. Under udelukkelsen fra fællesskab har den indsatte ret til dagligt at tilbringe mindst én time i fri luft, medmindre ganske særlige omstændigheder taler derimod. Under isolation i særligt sikret afsnit eller opholdsrum skal institutionen føre et særligt indgående tilsyn med den indsatte.
Stk. 5. Udelukkelse af en indsat fra fællesskab skal straks bringes til ophør, når betingelserne for sådan udelukkelse ikke længere er opfyldt. Institutionen skal uanset begæring herom fra den indsatte løbende og mindst én gang om ugen overveje spørgsmålet om helt eller delvis at bringe udelukkelsen fra fællesskab til ophør.
Stk. 6. Udelukkelse fra fællesskab må ikke foretages, hvis udelukkelsen efter ind grebets formål og den krænkelse og det ubehag, som indgrebet må antages at for volde, ville være et uforholdsmæssigt indgreb.
Stk. 7. Udelukkelsen fra fællesskab skal gennemføres så skånsomt, som omstændighederne tillader.
***Stk.* 8.** Justitsministeren fastsætter nærmere regler om udelukkelse af indsatte fra fællesskab med andre indsatte.

§ 59. Bestemmelserne i § 58 om udelukkelse fra fællesskab omfatter ikke institutionens bestemmelser om

1) at en indsat kortvarigt af ordens- eller sikkerhedsmæssige grunde skal opholde sig i eget opholdsrum, eller
2) at en indsat, der nægter at være beskæftiget med en af institutionen godkendt aktivitet, skal opholde sig i eget opholdsrum eller på andet anvist opholdssted i arbejdstiden.

Sikringsmidler (håndjern og sikringscelle).

Håndjern.

§ 60. Institutionen kan belægge en indsat med håndjern, hvis et sådant indgreb er nødvendigt

1) for at afværge truende vold eller betvinge voldsom modstand,
2) for at hindre selvmord eller anden selvbeskadigelse, eller
3) for at hindre undvigelse.

Stk. 2. Håndjern må dog ikke anvendes, såfremt det efter indgrebets formål og den krænkelse og det ubehag, som indgrebet må antages at forvolde, ville være et uforholdsmæssigt indgreb.

Stk. 3. Anvendelse af håndjern skal foretages så skånsomt, som omstændighederne tillader.
Stk. 4. Justitsministeren fastsætter nærmere regler om anvendelsen af håndjern, herunder om lægetilsyn og andet tilsyn med indsatte, der belægges med håndjern.

Sikringscelle.

§ 61. Institutionen kan hensætte en indsat i en sikringscelle og herunder tvangsfiksere den indsatte ved anvendelse af bælte, hånd- og fodremme samt handsker, hvis et sådant indgreb er nødvendigt

1) for at afværge truende vold eller betvinge voldsom modstand, eller
2) for at hindre selvmord eller anden selvbeskadigelse.

Stk. 2. Hensættelse i sikringscelle og tvangsfiksering må dog ikke foretages, såfremt det efter indgrebets formål og den krænkelse og det ubehag, som indgrebet må antages at forvolde, ville være et uforholdsmæssigt indgreb.
Stk. 3. Hensættelse i sikringscelle og tvangsfiksering skal foretages så skånsomt, som omstændighederne tillader. Under hensættelse i sikringscelle gælder § 41, stk. 3 ikke.
Stk. 4. Ved hensættelse af en indsat i sikringscelle skal institutionen straks tilkalde en læge til foretagelse af tilsyn med den indsatte. Hensættelse af en indsat i sikringscelle i mere end I uge kræver godkendelse fra Direktoratet for Kriminalforsorgen.
Stk. 5. Justitsministeren fastsætter nærmere regler om godkendelse af sikringsceller og om anvendelsen af sikringsceller og tvangsfiksering, herunder om lægetilsyn og andet tilsyn med indsatte, der hensættes i sikringscelle.

Kapitel 10. Disciplinærstraf, konfiskation og indeholdelse af erstatningsbeløb.

Disciplinærstraf

§ 62. Indsatte kan af institutionens leder eller den, som lederen bemyndiger hertil, ikendes disciplinærstraf

1) ved overtrædelse af § 4, stk. 2 i denne lov,
2) ved unddragelse eller forsøg på unddragelse af fortsat strafudståelse,
3) ved overtrædelse af straffelovgivningen, når overtrædelsen tillige indebærer en selvstændig krænkelse af orden eller sikkerheden i institutionen,
4) ved overtrædelse af administrative forskrifter fastsat af justitsministeren, når det i forskrifterne er bestemt, at overtrædelse kan medføre disciplinærstraf, og
5) ved overtrædelse af forskrifter fastsat af institutionens leder, når det i forskrifterne er bestemt, at overtrædelse kan medføre disciplinærstraf.

§ 63. Som disciplinærstraf kan anvendes advarsel, bøde og strafcelle.
Stk. 2. Strafcelle kan dog kun anvendes som disciplinærstraf

1) ved undvigelse eller forsøg herpå,
2) ved udeblivelse efter udgang,
3) ved indsmugling, besiddelse eller indtagelse eller forsøg herpå af euforiserende stoffer eller alkohol,
4) ved indsmugling, besiddelse eller forsøg herpå af våben og andre personfarlige genstande,
5) ved vold eller trusler om vold mod medindsatte eller personale, og
6) ved andre grove eller gentagne forseelser.

Stk. 3. Justitsministeren kan i særlige tilfælde godkende, at strafcelle midlertidigt kan anvendes som disciplinærstraf i en bestemt institution i videre omfang end nævnt i stk. 2.
Stk. 4. Disciplinærstraffe i form af bøde og strafcelle kan ikendes i forening. Fuldbyrdelsen af sådanne disciplinærstraffe kan endvidere helt eller delvis undlades på betingelse af, at den indsatte i en bestemt periode ikke begår strafbart forhold eller en ny disciplinærforseelse.

§ 64. Ved ikendelse af bøde som disciplinærstraf fastsættes bødens størrelse under hensyn til overtrædelsens art og omfang. Bøden kan dog højst udgøre et beløb svarende til I uges vederlag for beskæftigelse med fradrag af den del af vederlaget, som er beregnet til dækning af personlige fornødenheder.
Stk. 2. En ikendt bøde kan indeholdes i den indsattes vederlag efter § 40. Den indsatte skal dog mindst have udbetalt en ydelse til dækning af personlige fornødenheder.

§ 65. Ved ikendelse af strafcelle som disciplinærstraf fastsættes varigheden af strafcelle under hensyn til overtrædelsens art og omfang til et tidsrum af højst 1 uge. Ved undvigelse eller forsøg herpå eller ved grovere disciplinærforseelser i øvrigt kan strafcelle dog ikendes i indtil 4 uger.
Stk. 2. En indsat, der udstår strafcelle, anbringes i særlig afdeling eller eget opholdsrum og er udelukket fra fællesskab i institutionen. Den indsatte har ret til dagligt at tilbringe mindst I time i fri luft, medmindre ganske særlige omstændigheder taler herimod.
Stk. 3. Justitsministeren fastsætter nærmere regler om udståelse af strafcelle.

Forhørscelle.

§ 66. Hvis der er begrundet mistanke om, at en indsat har overtrådt bestemmelser, der må antages at medføre strafcelle som disciplinærstraf, kan den indsatte anbringes i forhørscelle, hvis det er nødvendigt af hensyn til gennemførelsen af undersøgelser i disciplinærsagen.
Stk. 2. Anbringelse i forhørscelle må ikke udstrækkes i længere tid, end undersøgelsen nødvendiggør, og kan højst ske i 5 dage.
Stk. 3. Den tid, som en indsat har været anbragt i forhørscelle fradrages i udståelsen af strafcelle.
Stk. 4. Anbringelse i forhørscelle, sker efter samme regler som udståelse af strafcelle.

§ 67. Justitsministeren fastsætter nærmere regler om behandlingen af disciplinærsager.

Konfiskation.

§ 68. Institutionen kan træffe bestemmelse om konfiskation af penge og genstande, der

1) er ulovligt indført, erhvervet eller tilvirket i institutionen, medmindre de tilhører nogen, der ikke er ansvarlig for det ulovlige forhold,
2) søges indsmuglet til indsatte, medmindre de tilhører nogen, der ikke er ansvarlig for det ulovlige forhold, eller
3) findes på institutionens område, uden at det kan fastslås, hvem de tilhører.

Stk. 2. Justitsministeren fastsætter nærmere regler om behandlingen af sager om konfiskation.

Indeholdelse af erstatningsbeløb.

§ 69. Såfremt den indsatte under fuldbyrdelsen har forvoldt skade på person eller ting ved en erstatningspådragende adfærd, kan institutionen bestemme, at erstatningsbeløbet skal indeholdes i den indsattes vederlag for beskæftigelse. Den indsatte skal dog mindst have udbetalt en ydelse til dækning af personlige fornødenheder.
Stk. 2. Justitsministeren fastsætter nærmere regler om behandlingen af sager om indeholdelse af erstatningsbeløb.

Kapitel 11. Strafafbrydelse.

Strafafbrydelse ved undvigelse, udeblivelse, varetægtsfængsling mv.

§ 70. Fuldbyrdelsen af fængselsstraffen afbrydes, hvis den indsatte

1) undviger, udebliver efter udgang eller i øvrigt selvforskyldt unddrager sig strafudståelsen, eller
2) anholdes eller varetægtsfængsles i mindst 24 timer.

Stk. 2. Justitsministeren fastsætter nærmere regler om strafafbrydelse efter stk. 1., herunder om fra hvilket tidspunkt strafafbrydelsen regnes.

Tilladelse til strafafbrydelse.

§ 71. Justitsministeren eller den, som ministeren bemyndiger dertil, kan tillade, at en straffuldbyrdelse midlertidigt afbrydes, når

1) ganske særlige omstændigheder af fx arbejds-, uddannelses-, familie- eller helbredsmæssig karakter taler imod en umiddelbar fortsættelse af straffuldbyrdelsen,
2) fare for misbrug ikke antages at foreligge, og

3) hensynet til retshåndhævelsen ikke taler imod strafafbrydelse.

Stk. 2. Tilladelse til strafafbrydelse gives for et bestemt tidsrum og på vilkår, at den pågældende i strafafbrydelsesperioden ikke begår strafbart forhold.
Stk. 3. Justitsministeren fastsætter nærmere regler om strafafbrydelse efter stk. 1, herunder om adgangen til at fastsætte yderligere vilkår for strafafbrydelse samt om tilbagekaldelse af tilladelse til strafafbrydelse, såfremt fastsatte vilkår for tilladelsen ikke overholdes.

Genoptagelse af straffuldbyrdelsen.

§ 72. Straffuldbyrdelsen genoptages, når den indsatte på ny giver møde, pågribes med henblik på fortsat straffuldbyrdelse eller overgår til fortsat straffuldbyrdelse.

Kapitel 12. Fuldbyrdelse af fængselsstraf i kriminalforsorgens pensioner og i institutioner mv. uden for kriminalforsorgen.

§ 73. Justitsministeren eller den, som ministeren bemyndiger dertil, kan bestemme, at den dømte midlertidigt eller for hele eller resten af straffetiden anbringes på hospital, i familiepleje, i egnet hjem eller institution, når

1) den dømte har behov for særlig behandling eller pleje, som i væsentlig grad kan tilgodeses i den pågældende institution mv.,
2) der på grund af den dømtes alder, helbredstilstand eller andre særlige omstændigheder er særlige grunde til ikke at anbringe eller beholde den dømte i fængsel eller arresthus, og
3) afgørende hensyn til retshåndhævelsen ikke taler imod anbringelse uden for fængsel eller arresthus.

Stk. 2. Anbringelse i institution mv. uden for fængsel eller arresthus betinges af, at den dømte ikke begår strafbart forhold. Anbringelsen kan endvidere betinges af, at den dømte overholder nærmere fastsatte vilkår, herunder undergiver sig tilsyn af kriminalforsorgen.
Stk. 3. Justitsministeren fastsætter nærmere regler om anbringelse af dømte i institution mv. uden for fængsel og arresthus, herunder om tilbageførsel eller overførsel til fængsel og arresthus, såfremt fastsatte vilkår for anbringelsen ikke overholdes.

Kapitel 13. Løsladelse.

Tidspunkt for løsladelsen.

§ 74. Løsladelse sker efter endt strafudståelse eller i forbindelse med prøveløsladelse, strafafbrydelse eller benådning.
Stk. 2. Justitsministeren fastsætter regler om det nærmere tidspunkt for løsladelsen samt om adgang til en kortere fremrykning af dette tidspunkt, herunder i tilfælde, hvor en fremrykning er begrundet i væsentlige beskæftigelsesmæssige eller andre særlige hensyn.

Beslutning om prøveløsladelse.

§ 75. Såfremt den straf, der fuldbyrdes, giver mulighed for prøveløsladelse efter straffelovens § 38, stk. 1, skal afgørelse om sådan prøveløsladelse træffes på et sådant tidspunkt, at en eventuel prøveløsladelse kan ske straks efter udståelse af to tredjedele af straffen og i øvrigt i overensstemmelse med regler fastsat i henhold til § 74, stk. 2. Såfremt den indsatte ikke prøveløslades på dette tidspunkt, skal spørgsmålet om senere prøveløsladelse jævnligt overvejes, jfr. § 85.
Stk. 2. Justitsministeren fastsætter nærmere regler om behandlingen af sager om prøveløsladelse.

Gennemførelse af tilsyn og eventuelle særvilkår ved prøveløsladelse.

Almindelige bestemmelser om gennemførelse af tilsyn mv.

§ 76. Tilsyn og andre vilkår (særvilkår), der er fastsat med hjemmel i straffelovens § 39, stk. 2, gennemføres af kriminalforsorgen, medmindre andet er bestemt i afgørelsen.

§ 77. Tilsynsmyndigheden skal vejlede den prøveløsladte om de rettigheder og pligter, som tilsynet og eventuelle

særvilkår indebærer, herunder om virkninger af vilkårsovertrædelse. Vejledningen skal om nødvendigt gentages senere under tilsynet.
Stk. 2. Tilsynsmyndigheden skal endvidere i samarbejde med den prøveløsladte og senest i forbindelse med tilsynets iværksættelse udarbejde en plan for tilsynsperioden og tiden derefter. Denne plan skal jævnligt sammenholdes med den prøveløsladtes forhold i tilsynsperioden og om nødvendigt søges tilpasset ændringer i disse forhold.

Tilsyn mv. af kriminalforsorgen.

§ 78. Vilkår om tilsyn indebærer, at den prøveløsladte skal holde sig i kontakt med kriminalforsorgen efter dennes nærmere bestemmelse, herunder møde hos kriminalforsorgen eller modtage dennes besøg. Den prøveløsladte skal endvidere overholde de forskrifter, som kriminalforsorgen i øvrigt fastsætter til gennemførelsen af tilsynet.
Stk. 2. Den prøveløsladte skal overholde særvilkår, herunder de forskrifter, som kriminalforsorgen fastsætter til gennemførelse af vilkåret.
Stk. 3. Den prøveløsladte skal give kriminalforsorgen oplysning om bopæl og beskæftigelse. Er der tillige fastsat særvilkår, skal den prøveløsladte yderligere give kriminalforsorgen sådanne oplysninger, som gennemførelsen af særvilkåret nødvendiggør.
Stk. 4. Den prøveløsladte skal på begæring dokumentere afgivne oplysninger.

§ 79. Kriminalforsorgen skal i tilsynsperioden holde sig underrettet om den prøveløsladtes forhold, herunder om den pågældendes bopæl og beskæftigelse.
Stk. 2. Kriminalforsorgen skal påse, at ubetingede seervilkår iværksættes og overholdes. Kriminalforsorgen skal endvidere holde sig underrettet om sådanne særlige forhold hos den prøveløsladte, der kan medføre iværksættelse af betingede særvilkår eller ændring eller ophævelse af allerede iværksatte særvilkår.
Stk. 3. Kriminalforsorgen skal fastsætte de forskrifter, der er nødvendige til gennemførelsen af tilsynet og eventuelle særvilkår.

§ 80. Kriminalforsorgen skal tilbyde den prøveløsladte vejledning og bistand med hensyn til den pågældendes beskæftigelsesmæssige, sociale og personlige forhold med henblik på at forbedre den pågældendes muligheder for at leve en kriminalitetsfri tilværelse. Kriminalforsorgen skal i denne forbindelse formidle kontakt til andre personer, institutioner og myndigheder, der kan yde bistand efter anden lovgivning.

§ 81. Justitsministeren fastsætter nærmere regler om gennemførelse af tilsyn og, eventuelle særvilkår, herunder om tilsynets iværksættelse, om kontakthyppighed og om samarbejde med andre myndigheder mv.

Vilkårsovertrædelse.

§ 82. Kriminalforsorgen skal træffe foranstaltninger med henblik på at genetablere tilsynet og sikre overholdelsen af særvilkår, såfremt den prøveløsladte unddrager sig tilsynet eller gennemførelsen af et særvilkår.
Stk. 2. Overtræder den prøveløsladte forskrifter, der er fastsat efter § 79, stk. 3, eller gør den pågældende sig i øvrigt skyldig i vilkårsovertrædelse, herunder i unddragelse af tilsyn eller gennemførelse af et særvilkår, skal kriminalforsorgen afgive indberetning herom til Direktoratet for Kriminalforsorgen, såfremt vilkårsovertrædelsen begrunder en nærliggende risiko for kriminalitet.
Stk. 3. Overtræder den prøveløsladte i øvrigt forskrifter eller vilkår, skal kriminalforsorgen give den pågældende et pålæg om at overholde forskrifterne og vilkårene. Er der tidligere givet pålæg i anledning af tilsvarende overtrædelse, afgives indberetning til Direktoratet for Kriminalforsorgen.
Stk. 4. Justitsministeren skal efter modtagelsen af de i stk. 2 og 3 nævnte indberetninger snarest træffe afgørelse om eventuel reaktion som følge af vilkårsovertrædelsen, jf. herved straffelovens § 40, stk. 2 eller 3.
Stk. 5. Justitsministeren fastsætter nærmere regler om behandlingen af sager om vilkårsovertrædelse, herunder om foranstaltninger efter stk. 1, om afgivelse af indberetninger efter stk. 2 og 3, og om meddelelse af pålæg efter stk. 3.

Tilsyn mv. af andre myndigheder end kriminalforsorgen.

§ 83. Justitsministeren kan efter forhandling med vedkommende minister fastsætte nærmere regler om gennemførelse af tilsyn mv. af andre myndigheder end kriminalforsorgen.

Gennemførelse af tilsyn mv. ved betinget benådning og ved strafafbrydelse mv.

§ 84. Bestemmelserne i §§ 76-83 finder tilsvarende anvendelse ved tilsyn og særvilkår, der er fastsat ved benådning i de tilfælde, der er omfattet af straffelovens § 40a, ved strafafbrydelse, eller i øvrigt i medfør af bestemmelser i denne lov.

Kapitel 14. Særlige spørgsmål vedrørende sagsbehandlingen ved fuldbyrdelse af fængselsstraf.

§ 85. Spørgsmålene om tilladelse til udgang, løsladelse på prøve, overførsel til fortsat straffuldbyrdelse i en anden institution og andre væsentlige spørgsmål vedrørende den indsatte skal af institutionen jævnligt tages op til overvejelse, uanset om den indsatte anmoder herom.
Stk. 2. Justitsministeren fastsætter nærmere regler om institutionernes pligt til sagsbehandling som nævnt i stk. 1.

Afsnit III. Bødestraffe.

Kapitel 15. Fuldbyrdelse af bødestraffe.

§ 86. En bøde skal betales til politiet, medmindre andet er bestemt i afgørelsen.

§ 87. Justitsministeren eller den, som ministeren bemyndiger dertil, kan tillade henstand med betalingen af en bøde eller afdragsvis betaling af denne, såfremt den, som bøden er pålagt, er ude af stand til at betale bøden rettidigt, men må formodes ikke at savne evne eller vilje til at betale, når der indrømmes en passende tid dertil.

§ 88. Betales en bøde ikke frivilligt, skal politiet søge at inddrive bøden ved tvangsfuldbyrdelse efter retsplejelovens bestemmelser om udlæg for krav som i lovgivningen er tillagt udpantningsret.

§ 89. Justitsministeren fastsætter nærmere regler om opkrævning af bøder.

§ 90. Justitsministeren fastsætter nærmere regler om den administrative behandling af sager om eftergivelse af bøder.

§ 91. Forvandlingsstraffen for en bøde, der ikke betales eller eftergives, fuldbyrdes efter reglerne i lovens afsnit II.

Afsnit IV. Betingede dømme.

Kapitel 16. Om gennemførelsen af betingede domme.

Almindelige bestemmelser om gennemførelse af tilsyn mv.

§ 92. Tilsyn og andre vilkår (særvilkår), der er fastsat med hjemmel i straffelovens § 57, jfr. § 56 og § 58, gennemføres af kriminalforsorgen, medmindre andet er bestemt i afgørelsen.

§ 93. Tilsynsmyndigheden skal vejlede den betinget dømte om de rettigheder og pligter, som tilsynet og eventuelle særvilkår indebærer, herunder om virkninger af vilkårsovertrædelse. Vejledningen skal om nødvendigt gentages senere under tilsynet.
Stk. 2. Tilsynsmyndigheden skal endvidere i samarbejde med den dømte og snarest efter tilsynets iværksættelse udarbejde en plan for tilsynsperioden og tiden derefter. Denne plan skal jævnligt sammenholdes med den dømtes forhold i tilsynsperioden og om nødvendigt søges tilpasset ændringer i disse forhold.

Tilsyn mv. af kriminalforsorgen.

§ 94. Vilkår om tilsyn indebærer, at den betinget dømte skal holde sig i kontakt med kriminalforsorgen efter dennes nærmere bestemmelse, herunder møde hos kriminalforsorgen eller modtage dennes besøg. Den betinget dømte skal endvidere overholde de forskrifter, som kriminalforsorgen i øvrigt fastsætter til gennemførelse af tilsynet.
Stk. 2. Den betinget dømte skal overholde særvilkår, herunder de forskrifter, som kriminalforsorgen fastsætter til gennemførelse af vilkåret.
Stk. 3. Den betinget dømte skal give kriminalforsorgen oplysning om bopæl og beskæftigelse. Er der tillige fastsat særvilkår, skal den betinget dømte yderligere give kriminalforsorgen sådanne oplysninger, som gennemførelsen af særvilkåret nødvendiggør.
Stk. 4. Den betinget dømte skal på begæring dokumentere afgivne oplysninger.

§ 95. Kriminalforsorgen skal i tilsynsperioden holde sig underrettet om den betinget dømtes forhold, herunder om den pågældendes bopæl og beskæftigelse.
Stk. 2. Kriminalforsorgen skal påse, at ubetingede særvilkår iværksættes og overholdes. Kriminalforsorgen skal endvidere holde sig underrettet om sådanne særlige forhold hos den betinget dømte, der kan medføre iværksættelse af betingede særvilkår eller ændring eller ophævelse af allerede iværksatte særvilkår.
***Stk.* 3.** Kriminalforsorgen skal fastsætte de forskrifter, der er nødvendige til gennemførelsen af tilsynet og eventuelle særvilkår.

§ 96. Kriminalforsorgen skal tilbyde den betinget dømte vejledning og bistand med hensyn til den pågældendes beskæftigelsesmæssige sociale og personlige forhold med henblik på at forbedre den pågældendes muligheder for at leve en kriminalitetsfri tilværelse. Kriminalforsorgen skal i denne forbindelse formidle kontakt til andre personer, institutioner og myndigheder, der kan yde bistand efter anden lovgivning.

§ 97. Justitsministeren fastsætter nærmere regler om gennemførelse af tilsyn og eventuelle særvilkår, herunder om tilsynets iværksættelse, om kontakthyppighed og om samarbejde med andre myndigheder mv.

Vilkårsovertrædelse.

§ 98. Kriminalforsorgen skal træffe foranstaltninger med henblik på at genetablere tilsynet og sikre overholdelsen af særvilkår, såfremt den betinget dømte unddrager sig tilsynet eller gennemførelsen af et særvilkår.
Stk. 2. Overtræder den betinget dømte forskrifter, der er fastsat efter § 95, stk. 3, eller gør den pågældende sig i øvrigt skyldig i vilkårsovertrædelse, herunder i unddragelse af tilsyn eller gennemførelse af et særvilkår, skal kriminalforsorgen afgive indberetning herom til anklagemyndigheden, såfremt vilkårsovertrædelsen begrunder en nærliggende risiko for kriminalitet.
Stk. 3. Overtræder den betinget dømte i øvrigt forskrifter eller vilkår, skal kriminalforsorgen give den pågældende et pålæg om at overholde forskrifterne og vilkårene. Er der tidligere givet pålæg i anledning af tilsvarende overtrædelse, afgives indberetning til anklagemyndigheden.
Stk. 4. Justitsministeren fastsætter nærmere regler om behandlingen af sager om vilkårsovertrædelse, herunder om foranstaltninger efter stk. 1, om afgivelse af indberetninger efter stk. 2 og 3, og om meddelelse af pålæg efter stk. 3.

Tilsyn mv. af andre myndigheder end kriminalforsorgen.

§ 99. Justitsministeren kan efter forhandling med vedkommende minister fastsætte nærmere regler om gennemførelse af tilsyn mv. af andre myndigheder end kriminalforsorgen.

Gennemførelse af tilsyn mv. ved betinget benådning.

§ 100. Bestemmelserne i §§ 92-99 finder tilsvarende anvendelse ved tilsyn og særvilkår, der er fastsat ved betinget benådning i de tilfælde, der er omfattet af straffelovens § 61a.

Afsnit V. Forvaring.

Kapitel 17. Fuldbyrdelse af forvaring.

§ 101. Forvaring fuldbyrdes efter reglerne i denne lovs afsnit Il om fuldbyrdelse af fængselsstraffe med den undtagelse, at forvaring normalt fuldbyrdes i Anstalten ved Herstedvester.
Stk. 2. Justitsministeren fastsætter nærmere regler om fuldbyrdelsen af forvaring, herunder om behandlingen af sager vedrørende tilladelse til udgang, overførsel til anden institution og prøveudskrivning.

Afsnit VI. Fællesregler for fuldbyrdelse af straffe mv.

Kapitel 18. Erstatning i anledning af indgreb under fuldbyrdelse af straf mv.

§ 102. En indsat har ret til erstatning efter reglerne i retsplejelovens § 1018a, såfremt den indsatte uforskyldt har

1) udstået fængselsstraf i for lang tid,
2) været anbragt i strafcelle, forhørscelle eller sikringscelle, eller
3) været udelukket fra fællesskab.

§ 103. Den, der under fuldbyrdelse af straf mv. har været udsat for andre uforskyldte indgreb end de i § 102 nævnte, kan tillægges erstatning efter reglerne i retsplejelovens § 1018a.

§ 104. Krav om erstatning i medfør af § 102 eller § 103 skal fremsættes overfor kriminalforsorgen inden to måneder efter, at indgrebet er ophørt. Fremsættes kravet efter udløbet af denne frist, kan det dog behandles, såfremt overskridelsen findes undskyldelig.

§ 105. Justitsministeren fastsætter nærmere regler om behandlingen af krav om erstatning i anledning af indgreb under fuldbyrdelse af straf mv.

Kapitel 19. Klageregler mv.

Administrativ klageadgang.

§ 106. Afgørelser, der i henhold til denne lov er truffet af de lokale kriminalforsorgsmyndigheder eller af politiet, kan påklages til justitsministeren.

Stk. 2. Klage til justitsministeren skal iværksættes inden to måneder efter, at afgørelsen er meddelt den dømte. Justitsministeren kan i særlige tilfælde bortse fra overskridelse af denne frist.
Stk. 3. En klage til justitsministeren har ikke opsættende virkning, medmindre justitsministeren eller den, der har truffet afgørelsen, træffer bestemmelse herom.
Stk. 4. Justitsministeren fastsætter nærmere regler om klagevejledning og om behandlingen af klagesager.

Domstolsprøvelse.

§ 107. Endelige administrative afgørelser, der er truffet af justitsministeren, kan inden 14 dage efter, at afgørelsen er meddelt den dømte, af denne kræves indbragt til prøvelse for retten, hvis der er tale om

1) en afgørelse efter § 14 eller § 16 om straffetidsberegning, medmindre klagen helt eller delvis er begrundet i uenighed om straffedommens fortolkning, jf. retsplejelovens § 998,

2) en afgørelse efter § 21, stk. 3, nr. I eller 2 om fuldbyrdelse af fængselsstraf i arresthus,

3) en afgørelse efter § 22, stk. 3 om fuldbyrdelse af fængselsstraf i lukket fængsel,

4) en afgørelse efter § 24, stk. 1 om nægtelse af overførsel fra lukket til åbent fængsel, hvis

a) der er forløbet 6 måneder fra indsættelsen i det lukkede fængsel,
b) der er forløbet halvdelen eller 8 år af straffetiden,
c) der resterer mere end 60 dage af straffetiden, og
d) den indsatte har gennemført en uledsaget udgang uden misbrug af udgangstilladelse,

5) en afgørelse efter § 25, stk. 3 om overførsel fra åbent til lukket fængsel,

6) en afgørelse efter § 26, nr. 5 om overførsel mellem ensartede afsoningsinstitutioner,

7) en afgørelse efter § 27, stk. 1 om nægtelse af overførsel fra arresthus til fængsel, hvis

a) der er forløbet 6 måneder fra indsættelsen i arresthus, og
b) der resterer mere end 60 dage af straffetiden,

8) en afgørelse efter § 28, stk. 1, nr. 1 og 2 eller efter § 28, stk. 3, jf. § 25, stk. 3 om overførsel fra fængsel til arresthus,

9) en afgørelse efter § 44 om nægtelse af tilladelse til uledsaget udgang, hvis

a) der er forløbet 6 måneder fra indsættelsen uden nogen uledsaget udgang eller 6 måneder fra seneste uledsagede udgang, og
b) der er forløbet halvdelen eller 8 år af straffetiden,

10) en afgørelse efter § 49 om nægtelse af tilladelse til besøg af nære pårørende eller lignende nærstående, hvis nægtelsen omfatter en sammenhængende periode på mere end 8 uger,

11) en afgørelse efter § 51 om tilbageholdelse af et brev,

12) en afgørelse efter § 58 om udelukkelse fra fællesskab, såfremt udelukkelsen fra fællesskab

a) omfatter en sammenhængende periode på mere end 4 uger, eller
b) skal gennemføres i særligt sikret afsnit eller opholdsrum i forskellige fængsler og arresthuse,

13) en afgørelse efter § 61 om hensættelse i sikringscelle, såfremt hensættelsen omfatter en sammenhængende periode på mere end I døgn,

14) en afgørelse efter § 62 om disciplinærstraf i form af strafcelle i mere end 7 dage,

15) en afgørelse efter § 68 om konfiskation af værdier over 1.000 kr.,

16) en afgørelse efter § 69 om indeholdelse af erstatningsbeløb over 1.000 kr.,

17) en afgørelse efter § 75 om nægtelse af prøveløsladelse i henhold til straffelovens § 38, stk. 1,

18) en afgørelse efter § 82, stk. 4 om genindsættelse af en prøveløsladt til udståelse af reststraffen i henhold til straffelovens § 40, stk. 2 eller 3, eller

19) en afgørelse efter § 104 om nægtelse af erstatning efter § 102 i anledning af uforskyldt udståelse af fængselsstraf i for lang tid, anbringelse i strafcelle, forhørscelle eller sikringscelle eller udelukkelse fra fællesskab.

§ 108. Indbringelse af sagen sker for byretten i den retskreds, hvor den institution, som har truffet den oprindelige afgørelse, er beliggende. Er den indsatte senere overført til en anden institution, kan sagen i stedet indbringes for byretten i den retskreds, hvor den institution, som den dømte er anbragt i, er beliggende. Er den dømte ikke frihedsberøvet, indbringes sagen for byretten i den retskreds, hvor den dømte bor eller opholder sig. Har den dømte ikke kendt bopæl eller opholdssted, indbringes sagen for Københavns Byret.
Stk. 2. Efter begæring kan retten tillade, at en indbragt sag overflyttes til en anden ret, der er lovligt værneting efter stk. 1, når dette på grund af vidners bopæl, den indsattes løsladelse eller af anden særlig grund skønnes hensigtsmæssigt til sagens fremme.
Stk. 3. Afgørelse af, om sagen skal henvises eller ikke, træffes ved kendelse. En kendelse, hvorved sagen henvises, kan ikke indbringes for højere ret.

§ 109. Sagen indbringes for retten uden unødigt ophold af Direktoratet for Kriminalforsorgen, der fremsender sagens akter med oplysning om den påklagede afgørelse, en kort redegørelse for de omstændigheder, der påberåbes, samt sagens bevisligheder.
Stk. 2. Justitsministeren fastsætter nærmere regler om sagernes indbringelse for retten.

§ 110. Retten kan stille krav om tilvejebringelse af yderligere bevismidler. Retten kan bestemme, at sagen skal behandles skriftligt. Er den dømte ikke frihedsberøvet og udebliver den pågældende uden at oplyse lovligt forfald, afgør retten, om afgørelsen kan prøves uden den dømtes tilstedeværelse, eller om sagen skal afvises eller udsættes.
Stk. 2. Såfremt retten finder det fornødent, beskikker den en advokat for den dømte, medmindre denne selv har antaget en sådan.
Stk. 3. Om salær og godtgørelse for udlæg til den beskikkede advokat gælder samme regler som i tilfælde, hvor der er meddelt fri proces. Retten kan, når der efter den dømtes forhold og sagens omstændigheder i øvrigt er særlig anledning dertil, pålægge den dømte helt eller delvis at betale sagens omkostninger.
Stk. 4. Sagens indbringelse for retten har ikke opsættende virkning, medmindre retten træffer bestemmelse herom.

§ 111. Retten afgør ved kendelse, om sagen skal afvises, eller om afgørelsen skal stadfæstes, ændres eller ophæves.
Stk. 2. Kendelsen kan påkæres efter reglerne i retsplejelovens kapitel 37. Bestemmelsen i retsplejelovens § 398, stk. 2, 3. pkt. finder dog kun anvendelse, når den dømte ikke er frihedsberøvet.

§ 112. Såfremt afgørelsen opretholdes, kan spørgsmålet på ny indbringes for retten, når der er forløbet 6 måneder fra kendelsens afsigelse. Afgørelser efter § 107, nr. 1, 5, 6, 8, 14-16, 18 og 19 kan dog ikke på ny indbringes for retten.

§ 113. Bestemmelserne i §§ 107-111 finder tilsvarende anvendelse ved klage fra andre end indsatte over en afgørelse efter § 68 om konfiskation af værdier over 1.000 kr. hos den pågældende.

Kapitel 20. Ikrafttræden mv.

§ 114. Loven træder i kraft den ....

§ 115. Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland, men kan ved kongelig anordning sættes i kraft for Færøerne med de afvigelser, som de særlige færøske forhold tilsiger.

Justitsministeriet Version 1.0 den 21. april 1998
Denne publikation findes på adressen: http://jm.schultzboghandel.dk
Copyright (c) Justitsministeriet 1998

Bilag 2
Arbejdsgruppens endelige udkast til forslag til lov om ændring af forskellige lovbestemmelser i forbindelse med gennemførelsen af en særlig lov om, fuldbyrdelse af straf mv.

UDKAST

til

forslag til lov om ændring af forskellige lovbestemmelser i forbindelse med gennemførelsen af en særlig lov om, fuldbyrdelse af straf mv.

§ 1.

I borgerlig straffelov, jf. lovbekendtgørelse nr. 607 af 6. september 1986 som ændret senest ved .... ophæves §§ 34-36, § 39, stk. 2, sidste pkt., §§ 45-49, § 52, stk. 2 og 3, § 57, stk. 2, § 59, stk. 1, og § 83, stk. 3, 2. pkt. og 3. pkt.

§ 2.

I lov om rettens pleje, jf. lovbekendtgørelse nr. 567 af 1. september 1986 som ændret senest ved .... foretages følgende ændringer:

1. § 997, stk. 4, og § 1001 ophæves.

2. I § 998, stk. 1, udgår: ", beregningen af frihedsstraffe, som er idømt eller træder i stedet for idømt straf, eller i andre henseender".

3. I § 999 indsættes efter stk. 1, som nyt stykke:

> "**Stk. 2.** Er domfældte varetægtsfængslet efter straffedommen, skal dommen fuldbyrdes, så snart det kan konstateres, at dommen er endelig".
>
> Stk. 2-4, bliver herefter stk. 3-5.

§ 3.,

I lov om udgifterne i strafferetsplejen, jf. lovbekendtgørelse nr. 744 af 11. juni 1986 affattes § 7 således:

"§ 7. Til sagsomkostninger henregnes udgifterne til befordring for de i strafferetsplejens tjeneste virkende embedsmænd, for så vidt deres ret til fri befordring er afløst ved overenskomster om et fast vederlag, jf. derhos lov om rettens pleje § 1008".

§ 4.

I lov om ikrafttræden af borgerlig straffelov m.m., jf. lovbekendtgørelse nr. 609 af 6. september 1986 foretages følgende ændringer:

1. § 11, stk. 3, ophæves.

2. 1 § 18, stk. 3, ændres "de den pågældende i medfør af straffelovens § 35 tillagte dagpenge" til: "det vederlag, som den pågældende får udbetalt i henhold til § 40 i lov om fuldbyrdelse af straf mv.".

§ 5.

Loven træder i kraft den ....

Stk. 2. Loven gælder ikke på Færøerne eller i Grønland, men § 1 kan ved kongelig anordning sættes i kraft for Færøerne med de afvigelser, som de særlige færøske forhold tilsiger.

Justitsministeriet Version 1.0 den 21. april 1998
Denne publikation findes på adressen: http://jm.schultzboghandel.dk
Copyright (c) Justitsministeriet 1998

Bilag 3

STRAFFELOVRÅDETS

UDTALELSE

om

AKTINDSIGT I SAGER OM

STRAFFULDBYRDELSE

December 1996

I N D H 0 L D S F 0 R T E G M E L S E

Afsnit I. Indledning side 1

Afsnit 2. Gældende ret side 5

2.1. Forvaltningsloven side 5

2.2. Offentlighedsloven side 7

Afsnit 3. Praksis side 8

3.1. Sagstyper side 8

3.1.1. Anbringelsessager ..... side 8

3.1.2. Overførelsessager side 10

3.1.3. Disciplinærsager side 12

3.1.4. Sager om udelukkelse fra fællesskab (enrumsanbringelse) side 15

3.2. Begrundelse af afgørelser om anbringelse og overførsel m.v. side 16

3.3. Beskyttelseshensyn side 16

Afsnit 4. Tidligere lovgivning og praksis vedrørende aktindsigt side 17

Afsnit 5. Baggrunden for de gældende regler om aktindsigt side 19

Afsnit 6. Flertallets overvejelser og forslag side 19

Afsnit 7. Mindretallets udtalelse side 31

BILAG 1. Udkast til lov om ændring af forvaltningsloven

BILAG 2. Kriminalforsorgens notat om organiserede kriminelle og aktindsigt

---

1. Indledning

1.1. I handlingsplanen om organiseret kriminalitet og rockerkriminalitet, der blev afgivet af en arbejdsgruppe under Justitsministeriet i marts 1995, behandlede man bl.a. spørgsmålet om aktindsigt i sager om straffuldbyrdelse. I arbejdsgruppen deltog repræsentanter for Justitsministeriet, rigsadvokaten, rigspolitichefen, politidirektøren i København, Politimesterforeningen, kriminalforsorgen, Dansk Politiforbund, Dansk Kriminalpolitiforening, Dansk Fængselsforbund og Fængselsinspektørforeningen.

Baggrunden for overvejelserne om aktindsigt i sager om straffuldbyrdelse var, at kriminelle, der f.eks. i kraft af tilhørsforhold til bestemte grupper indtager en magtposition, udgør et særligt problem i fængslerne. Der henvises herved bl.a. til et notat om organiserede kriminelle og aktindsigt fra Direktoratet for Kriminalforsorgen, der er optaget som bilag 2 til denne udtalelse.

Som det fremgår af notatet, blev der peget på et behov for, at fængselsmyndighederne kan foretage en række dispositioner for at modvirke tendensen til, at disse kriminelle bliver "overfanger" i fængslet, f.eks. anbringelse i lukket afsoningsinstitution og flytning mellem institutionerne. For at tilvejebringe det fornødne oplysningsgrundlag for sådanne dispositioner er det nødvendigt, at Direktoratet for Kriminalforsorgen modtager oplysninger fra andre indsatte og fra politiet. Den indsatte, som sagen vedrører, har som udgangspunkt krav på aktindsigt i disse oplysninger, jf. afsnit 2 nedenfor. Dette forhold kan bl.a. føre til, at kriminalforsorgen ikke kan få disse oplysninger fra medindsatte, fordi de frygter, at deres identitet bliver oplyst i forbindelse med, at der gives aktindsigt.

I handlingsplanen blev det på den baggrund foreslået, at forvaltningslovens regler om aktindsigt begrænses i forhold til sager om fuldbyrdelse af straf, således at der som udgangspunkt ikke er aktindsigt i sådanne sager, men at der kan gives aktindsigt, såfremt hverken private eller offentlige interesser taler imod det.

Det blev i den forbindelse fremhævet, at der i sager om disciplinærstraf og overførsel til lukket institution m.v., hvor der efter en sådan nyordning som udgangspunkt ikke gives aktindsigt, fortsat er adgang til at klage efter reglerne om administrativ rekurs og til at indbringe et afslag på aktindsigt for Folketingets Ombudsmand.

1.2. Muligheden for at begrænse adgangen til aktindsigt i sager om straffuldbyrdelse blev endvidere rejst over for justitsministeren ved et folketingsspørgsmål (nr. S 599 af 27. november 1995) 1 justitsministerens besvarelse af 5.

december samme år blev det anført, at forslaget om at begrænse adgangen til aktindsigt rejser vanskelige spørgsmål, herunder af principiel karakter. Justitsministeriet anmodede på den baggrund Straffelovrådet om at behandle handlingsplanens forslag i tilknytning rådets kommissorium om en straffuldbyrdelseslov.

1.3. Herudover afgav en arbejdsgruppe under Direktoratet for Kriminalforsorgen i marts 1996 en indstilling om stærke indsatte. Arbejdsgruppen bestod af repræsentanter for Direktoratet for Kriminalforsorgen, kriminalforsorgens fængsler og arresthuse samt Politimesterforeningen.

Med udtrykket "stærke" indsatte sigtede arbejdsgruppen til indsatte, der har en særlig magtposition, som skaber frygt hos de medindsatte og i visse tilfælde også hos personalet. De pågældende udnytter denne position til at skaffe sig negativ indflydelse på de medindsattes afsoningsforhold, der herved forringes i væsentlig grad. Dette sker bl.a. ved, at stærke indsatte skaffer sig fordele på de medindsattes bekostning. Den særlige magtposition kan være opstået i kraft af vold, trusler om vold eller truende adfærd. I mange tilfælde udspringer magtpositionen af, at den stærke indsatte tilhører en gruppe af personer, der er organiseret, og hvoraf flere i organisationen er dømt for at have begået alvorlig kriminalitet.

Arbejdsgruppen skønnede, at der til enhver tid er ca. 40 indsatte, der kan henregnes til den gruppe af stærke indsatte, med hensyn til hvilken der må antages at være behov for at kunne reagere med særlige midler for at begrænse muligheden for at udøve negativ indflydelse på medindsattes afsoningsforhold.

Arbejdsgruppen stillede på den baggrund forslag om, at der etableres særlige fængsler eller fængselsafdelinger, hvor de stærke indsatte kan placeres afsondret fra andre indsatte. Samtidig blev det foreslået, at beviskravet lempes i forbindelse med overførsel fra åbent til lukket fængsel, således at en indsat kan overføres, hvis der er bestemte grunde til at tro, at den pågældende udøver en stærk negativ indflydelse på medindsatte.

Desuden tilsluttede arbejdsgruppen sig forslaget i handlingsplanen vedrørende organiseret kriminalitet og rockerkriminalitet om at begrænse adgangen til aktindsigt i sager om straffuldbyrdelse, jf. pkt. 1.1. ovenfor. Der blev i den forbindelse peget på, at dette ville afskære de stærke indsatte fra at få aktindsigt i de sager, hvor der ellers er risiko for repressalier m.v. over for medindsatte, personale eller disses pårørende.

1.4. Arbejdsgruppens indstilling har været sendt til høring i kriminalforsorgens institutioner og organisationer. Justitsministeren har herefter på grundlag af en indstilling om foranstaltninger over for stærke indsatte fra Direktoratet for Kriminalforsorgen i september 1996 truffet beslutning om, at der skal indrettes separate afdelinger i to arresthuse med hver ca. 10 pladser til anbringelse af stærke indsatte, der har misbrugt deres magtposition til at udnytte eller dominere medindsatte. Disse afdelinger forventes at kunne tages i brug i begyndelsen af 1997.

I overensstemmelse med arbejdsgruppens forslag er det endvidere bestemt, at der administrativt skal indføres en udvidet og forenklet adgang til at overføre stærke indsatte til en af de to arresthusafdelinger. Dette gælder både overførsel fra lukket og åbent fængsel. For at begrænse virkningerne af en beslutning om overførsel vil der samtidig blive indført en lettere adgang til tilbageførsel af den pågældende til den oprindelige anstalt.

Der vil samtidig blive indført en tilsvarende udvidet og forenklet adgang til at udelukke stærke indsatte fra fællesskab (enrumsanbringelse) i tilfælde, hvor betingelserne for at overføre stærke indsatte til en af de to arresthusafdelinger er opfyldt, men hvor der på tidspunktet for en eventuel overførsel ikke er plads på afdelingerne.

1.5. Forslaget om at begrænse adgangen til aktindsigt skal også ses i sammenhæng med de øvrige overvejelser om en forstærket indsats mod kriminalitet, der begås af flere personer i forening, og justitsministeriets lovforslag om ændring af straffeloven, retsplejeloven og våbenloven (Styrkelse af politiets muligheder for at efterforske alvorlig kriminalitet, konfiskation, øget vidnebeskyttelse og skærpelse af straffen for våbenbesiddelse m.v. L 98), der blev fremsat for Folketinget den 28. november 1996. Justitsministeriet har bl.a. på baggrund af overvejelserne om dette lovforslag bedt Straffelovrådet om at fremskynde behandlingen af spørgsmålet om aktindsigt i sager om straffuldbyrdelse, således at rådets vurdering kan indgå i de videre overvejelser på dette område.

1.6. Straffelovrådet afgiver på den baggrund denne udtalelse om aktindsigt i sager om straffuldbyrdelse. I afsnit 2 redegøres for gældende ret, og i afsnit 3 gennemgås den nuværende praksis på området. Afsnit 4 indeholder en nærmere gennemgang af tidligere lovgivning og praksis, og i afsnit 5 omtales baggrunden for de nugældende regler.

Straffelovrådet har delt sig i spørgsmålet om at begrænse adgangen til aktindsigt i sager om straffuldbyrdelse. Afsnit 6 indeholder en redegørelse for flertallets overvejelser og forslag, og afsnit 7 rummer mindretallets udtalelse. Om enkelthederne i flertallets forslag henvises til lovudkastet i bilag 1 til udtalelsen.

Ved afgivelsen af udtalelsen har Straffelovrådet haft følgende sammensætning:

Højesteretsdommer Jacques Hermann (formand) Advokat Jørgen Bang Professor, lic.jur. Vagn Greve Statsadvokat Kaspar Linkis Politimester Annemette Møller Kontorchef Hanne Schmidt Direktør for kriminalforsorgen Christian Trønning Landsretspræsident Sven Ziegler

---

Hvervet som sekretærer er varetaget af fuldmægtig Ida-Louise Apostoli, Justitsministeriet, kontorchef Annette Esdorf og vicefængselsinspektør Lise Koch, begge Direktoratet for Kriminalforsorgen.

2. Gældende ret

2.1. Forvaltningsloven

Efter forvaltningslovens § 9, stk. 1, kan den, der er part i en sag, hvori der er eller vil blive truffet afgørelse af en forvaltningsmyndighed, forlange at blive gjort bekendt med sagens dokumenter. Forvaltningsloven indeholder i §§ 12-15 en række undtagelser med hensyn til visse dokumenter og visse oplysninger. Adgangen til at undtage oplysninger af hensyn til straffuldbyrdelsen er hjemlet i § 15:

"**§15.** Retten til aktindsigt kan i øvrigt begrænses, i det omfang partens interesse i at kunne benytte kendskab til sagens dokumenter til varetagelse af sit tarv findes at burde vige for afgørende hensyn til den pågældende selv eller til andre private eller offentlige interesser, herunder

1) .....

2) .....

3) forebyggelse, opklaring og forfølgning af lovovertrædelser, straffuldbyrdelse og lignende samt beskyttelse af sigtede, vidner eller andre i sager om strafferetlig eller disciplinær forfølgning.

Stk. 2. Gør hensyn som nævnt i stk. i sig kun gældende for en del af et dokument, skal parten gøres bekendt med dokumentets øvrige indhold."

Anvendelsen af undtagelsesbestemmelserne beror på en konkret afvejning i hvert enkelt tilfælde af partens interesse i at få kendskab til sagens dokumenter over for de modstående hensyn, der taler for at begrænse retten til aktindsigt. Der er således ikke hjemmel til administrativt at fastsætte generelle undtagelser fra partens ret til aktindsigt. Om baggrunden herfor hedder det i bemærkningerne til forslaget til forvaltningsloven, jf. Folketingstidende 1985/86, Tillæg A, sp. 141:

"Den gældende offentlighedslovs § 10, stk. 1, bygger på det hovedsynspunkt, at de hensyn, der begrunder reglerne om partens aktindsigt, er af en så betydelig vægt, at partens ret til at blive gjort bekendt med dokumenterne i sin egen sag kun bør vige, hvis der efter et konkret skøn i et foreliggende tilfælde er nærliggende fare for, at private eller offentlige interesser vil lide skade af

---

væsentlig betydning, dersom begæringen imødekommes. Efter justitsministeriets opfattelse bør dette

hovedsynspunkt fastholdes, og bestemmelserne herom i den gældende lovs § 10 foreslås derfor videreført uden væsentlige ændringer."

Såfremt der i medfør af § 15, stk. 1, jf. stk. 2, sker en begrænsning i partens adgang til aktindsigt, bør parten i almindelighed gøres opmærksom på, at visse oplysninger er tilbageholdt. Selv denne oplysning kan dog under ganske særlige omstændigheder tilbageholdes, jf. herved bl.a. John Vogter, Den kommenterede forvaltningslov, 1992, s. 202.

Det bemærkes, at sager om straffuldbyrdelse ikke er omfattet af bestemmelsen i forvaltningslovens § 9, stk. 3, der som udgangspunkt undtager "sager om strafferetlig forfølgning" fra lovens kapitel 4 om partens aktindsigt. Det skyldes, at sager om straffuldbyrdelse ikke har karakter af strafferetlig forfølgning. Om adgangen til at gøre undtagelse fra de almindelige regler om parters aktindsigt gælder således den beskrevne regel i forvaltningslovens § 15, stk. 1, nr. 3, der giver adgang til at nægte aktindsigt i det omfang, de hensyn, der nævnes i bestemmelsen, efter et konkret skøn gør det påkrævet.

Efter forvaltningslovens § 22 skal en afgørelse, når den meddeles skriftligt, være ledsaget af en begrundelse, medmindre afgørelsen fuldt ud giver den pågældende part medhold. I det omfang afgørelsen beror på et administrativt skøn, skal begrundelsen normalt angive de hovedhensyn, der har været bestemmende for skønsudøvelsen, jf. forvaltningslovens § 24, stk. 1, 2. pkt. Begrundelsen skal endvidere om fornødent indeholde en kort redegørelse for de oplysninger vedrørende sagens faktiske omstændigheder, som er tillagt væsentlig betydning for afgørelsen, jf. § 24, stk. 2.

Efter forvaltningslovens § 24, stk. 3, kan begrundelsens indhold begrænses, i det omfang partens interesse i at kunne benytte kendskab til denne til varetagelse af sit tarv findes at burde vige for afgørende hensyn til den pågældende selv eller til andre private eller offentlige interesser, jf. § 24, stk. 3, og § 15. Som det fremgår, beror anvendelsen af denne undtagelse i lighed med en eventuel begrænsning af partens adgang til aktindsigt efter forvaltningslovens § 15 på en konkret vurdering af partens interesse i at få kendskab til begrundelsen over for de modstående

---

hensyn, der taler for at begrænse indholdet af begrundelsen.

I det omfang politiet efter reglerne i forvaltningslovens § 28, stk. 1-3, om videregivelse af oplysninger til en anden forvaltningsmyndighed er berettiget til at videregive fortrolige oplysninger til kriminalforsorgen, følger det af bestemmelsen i lovens § 31, at politiet også er forpligtet hertil, såfremt kriminalforsorgen anmoder om det. Det indebærer bl.a., at politiet normalt er forpligtet til at videregive oplysninger om den dømte til brug for kriminalforsorgens afgørelse om anbringelse af den pågældende.

2.2. Offentlighedsloven

Offentlighedsloven gælder efter lovens § 2, stk. 1, ikke for sager inden for strafferetsplejen. Det indebærer, at de fleste sager om straffuldbyrdelse falder uden for offentlighedsloven. Sager om indsattes forplejning, beskæftigelsesforhold, undervisning og fritidsaktiviteter og lignende anses dag for undergivet aktindsigt efter lovens almindelige regler. I øvrigt henvises til Folketingets Ombudsmands beretning for året 1976, 9. 202. 1 den dér nævnte sag antog ombudsmanden i lighed med Direktoratet for Kriminalforsorgen, at klage over lægelig behandling i fængselsinstitutioner ikke var omfattet af udtrykket "sager inden for strafferetsplejen".

Hvis sager om straffuldbyrdelse ikke anses for omfattet af udtrykket "sager inden for strafferetsplejen", men indeholder oplysning om forhold, der vedrører anstalternes sikkerhed m.v., vil der dog være adgang til at undtage oplysningerne fra aktindsigt efter offentlighedslovens § 13, stk. 1, nr. 3. Efter denne bestemmelse kan retten til aktindsigt begrænses i det omfang, det er nødvendigt til beskyttelse af væsentlige hensyn til forebyggelse, opklaring og forfølgning af lovovertrædelser, straffuldbyrdelse og lignende samt beskyttelse af sigtede, vidner eller andre i sager om strafferetlig eller disciplinær forfølgning.

---

3. Praksis

3.1. Sagstyper

Handlingsplanen om organiseret kriminalitet og rockerkriminalitet indeholder bl.a. en beskrivelse af de tilfælde, hvor retten til aktindsigt giver problemer for kriminalforsorgen, jf. bilag 2 til Straffelovrådets udtalelse. Som det fremgår heraf, opstår spørgsmålet om begrænsning af aktindsigt i sager om anbringelse af dømte, herunder ved intern placering i fængslet, sager om overførsel af dømte og sager om disciplinærstraf.

3.1.1. Anbringelsessager

Direktoratet for Kriminalforsorgen træffer afgørelse om afsoningssted ("anmeldelse") i medfør af cirkulære nr. 122 af 29. august 1983 om anbringelse af personer, der er idømt frihedsstraf eller forvaring, og om overførsel af indsatte mellem kriminalforsorgens institutioner (1983-cirkulæret) . Forud for afgørelsen modtager direktoratet anmeldelsessagen fra politiet, der på et skema skal tilkendegive, om den domfældte er egnet til afsoning i åbent fængsel m.v. Der skal ligeledes på skemaet anføres forhold vedrørende domfældte, der er relevante for valget af afsoningssted.

Igennem flere år har det været kriminalforsorgens ønske på dette skema at modtage oplysning om den dømtes eventuelle tilhørsforhold til kredsen af stærke indsatte, f.eks. rockergrupper, jf. pkt. 1.3. ovenfor. Rigspolitichefen har på den baggrund i 1992 indskærpet over for politikredsene, at disse oplysninger skal påføres anmeldelsesskemaet.

En arbejdsgruppe under Direktoratet for Kriminalforsorgen foreslog i en indstilling af april 1994 om stærke og svage indsatte en ændret anmeldelsesprocedure, der bl.a. sigtede på at forbedre samarbejdet med politiet. Arbejdsgruppen bestod af repræsentanter for Direktoratet for Kriminalforsorgen, kriminalforsorgens fængsler og arresthuse samt Politimesterforeningen.

Forslaget indebar bl.a., at rockertilhørsforhold i sig selv med vægt skulle tale for anbringelse i lukket fængsel. Det sidstnævnte

---

forslag er gennemført ved en administrativ ændring af praksis vedrørende anbringelse af indsatte.

Som nævnt under pkt. 1.3. ovenfor, har en arbejdsgruppe under Direktoratet for Kriminalforsorgen i en indstilling af marts 1996 tilsluttet sig forslaget i handlingsplanen vedrørende organiseret kriminalitet og rockerkriminalitet om at begrænse adgangen til aktindsigt i sager om straffuldbyrdelse. Arbejdsgruppen anfører i den forbindelse, at det til brug for afgørelsen af, hvor den dømte skal afsone straffen, er væsentligt, at der foreligger så mange relevante oplysninger som muligt, herunder også fra politiet. Det er arbejdsgruppens indtryk, at det erfaringsmæssigt er meget vanskeligt at få relevante oplysninger fra politiet, idet politiet frygter, at oplysningerne videregives i forbindelse med, at de stærke indsatte anmoder Direktoratet for Kriminalforsorgen om aktindsigt i medfør af forvaltningsloven.

I anledning af et attentat mod et »medlem af en motorcykelklub i Statsfængslet ved Horserød udsendte Justitsministeriet den 29. april 1996 en cirkulæreskrivelse til politiet om sikkerheden i kriminalforsorgens åbne anstalter. I cirkulæreskrivelsen blev politikredsene bl.a. anmodet om ved udfyldelsen af skemaet vedrørende anmeldelse til Direktoratet for Kriminalforsorgen om domfældelse at være særligt opmærksom. på at anføre oplysninger om den dømtes tilknytning til rockermiljøet, der kan have betydning for direktoratets afgørelse af spørgsmålet om den pågældendes eventuelle anbringelse i åben anstalt. Sådanne oplysninger vil ofte foreligge under sagens efterforskning eller fremkomme under domsforhandlingen i forbindelse med gennemgangen af tiltaltes personlige forhold. Det bemærkedes herved, at der kan være anledning til at begære sådanne oplysninger tilført retsbogen.

Det er Direktoratet for Kriminalforsorgens opfattelse, at kriminalforsorgen efter udsendelsen af cirkulæreskrivelsen i flere, men ikke i alle sager, modtager relevante oplysninger om den dømtes tilhørsforhold til gruppen af stærke indsatte til brug for afgørelsen om, hvor straffen skal afsones. Som forklaring på, at oplysninger ikke gives i videre omfang, henviser man til den ovenfor omtalte frygt for, at den dømte i forbindelse med et ønske om aktindsigt

gøres bekendt med politiets påtegning på skemaet og især de oplysninger, der ligger til grund for politiets

---

påtegning. Som følge heraf får Direktoratet for Kriminalforsorgen fortsat i mange tilfælde kun oplysning om tilhørsforhold, der kan have betydning for spørgsmålet om anbringelse af den pågældende under afsoningen, gennem domsudskriften eller gennem sagens akter.

Fra maj 1992 til november 1994 havde Statsfængslet i Vridsløselille en særlig afdeling (B.III), hvor man anbragte en gruppe indsatte, der var medlemmer af Hells Angels eller havde en særlig tilknytning til disse, idet gruppen havde en negativ styrende indflydelse på de medindsattes afsoningsforhold. Indsatte på afdeling B.III var afskåret fra fællesskab med indsatte fra andre afdelinger i fængslet. Som det fremgår af kriminalforsorgens notat om organiserede kriminelle og aktindsigt, jf. bilag 2, tilkendegav Justitsministeriet, at en beslutning om at anbringe enkelte indsatte på en bestemt afdeling, hvortil der er knyttet nogle særlige regler, må opfattes som en afgørelse i forvaltningslovens forstand. Som følge heraf fik de indsatte, der blev placeret på afdeling B.III, ret til aktindsigt i medfør af forvaltningslovens 3 9, stk. I. Denne aktindsigt blev begrænset i medfør af forvaltningslovens § 15, stk. 1, nr. 3, således at der ikke af den meddelte aktindsigt fremgik navne eller episoder, der gjorde det muligt at identificere de personer, der havde givet de belastende oplysninger.

Som anført i notatet blev der i øvrigt på grund af ønsket om fuldstændig anonymitet for de pågældende foretaget destruktion af det materiale, der lå til grund for oprettelsen af afdeling B. III. Det var anstaltens opfattelse, at der ikke kunne sikres fuldstændig anonymitet, hvis der ikke blev foretaget destruktion. Der er efterfølgende tilvejebragt opbevaringsmuligheder, der er så sikre, at destruktion af materiale fremover formentlig ikke er påkrævet.

3.1.2. Overførselssager

Efter 1983-cirkulæret, jf. pkt. 3.1.1. ovenfor, kan indsatte i åben anstalt i visse tilfælde overføres til lukket anstalt. Overførsel forudsætter, at fortsat ophold i den åbne anstalt er åbenbart utilrådelig. Endvidere kræves det, at denne bedømmelse helt eller delvis beror på groft disciplinært forhold eller andre

---

bevislige forhold fra den indsattes side, som viser enten, at den pågældende ikke kan tilpasse sig forholdene i den åbne anstalt, herunder hvis der skønnes at være fare for undvigelse, eller, at der er risiko for uheldig indflydelse på medindsatte, if. cirkulærets § 12.

Efter cirkulærets § 13 afgør institutionens leder, om beslutning om overførsel i medfør af § 12 kan træffes på grundlag af de foreliggende indberetninger, eller om det af hensyn til klarlæggelse af sagens omstændigheder er påkrævet at indhente yderligere indberetninger eller foretage afhøring af personale eller indsatte. Beslutning om overførsel forudsætter, at den indsatte i fornødent omfang er gjort bekendt med de foreliggende indberetninger og eventuelle afhøringer samt har haft lejlighed til at udtale sig. Den indsatte skal endvidere altid gøres bekendt med begrundelsen for en beslutning om overførsel.

Om afgørelsen skal der gøres et notat, der skal indeholde en gengivelse af det indberettede og eventuelle forklaringer. Den afhørte skal have lejlighed til at godkende gengivelsen af sin forklaring, og det skal anføres, om godkendelse er sket. Notatet skal desuden indeholde en udførlig begrundelse for, at overførsel er anset for påkrævet. Den indsatte skal efter anmodning have udleveret udskrift af notatet. Oplysninger kan dag udelades i det omfang, hensynet til anstaltens sikkerhed eller enkeltpersoner klart tilsiger det.

Det er kriminalforsorgens erfaring, at det på grund af medindsattes frygt for repressalier kan være overordentligt vanskeligt at tilvejebringe de fornødne oplysninger til brug for afgørelser om overførsel af stærke indsatte, f.eks. rockere, til andre institutioner. Der vil således typisk være tale om oplysninger fra indsatte, der er så skræmte, at de ikke vil afgive eller stå ved oplysninger til personalet om andre indsattes adfærd. Overførselssagerne bliver derfor ofte opgivet på grund af mangel på oplysninger.

I den under pkt. 3.1.1. nævnte indstilling af april 1994 blev der på den baggrund stillet forslag om, at der i forbindelse med gennemførelsen af en lov om fuldbyrdelse af straf m.v. tilvejebringes udtrykkelig hjemmel til at

overføre stærke indsatte fra åbent

til lukket fængsel, hvis der er bestemte grunde til at antage, at den indsatte på utilbørlig måde har tvunget eller på anden måde har fået medindsatte til at gøre, tåle eller undlade noget, og overførsel må anses for nødvendig for at forhindre den indsatte i at begå forhold af denne karakter.

I indstillingen af marts 1996 om stærke indsatte, der omtales under pkt. 1.3., foreslås indført en tilsvarende adgang til at overføre stærke indsatte fra åbent til lukket fængsel, arresthus eller et af de særlige fængsler eller en af de særlige fængselsafdelinger, der foreslås etableret. Endvidere foreslås det I at der sker en lempelse af beviskravet for at kunne overføre stærke indsatte fra åbent til lukket fængsel, herunder til et af de foreslåede særlige fængsler eller en af de særlige fængselsafdelinger.

Som det fremgår, skal de nævnte forslag ses i sammenhæng med, at de nugældende regler om aktindsigt ifølge kriminalforsorgen medfører, at der udvises en betydelig tilbageholdenhed med at give oplysninger til brug for eventuel overførsel af stærke indsatte, idet de medindsatte frygter, at de stærke indsatte ved at anmode om aktindsigt i deres sag om overførsel til f.eks. et lukket fængsel gøres bekendt med, at nærmere angivne medindsatte har givet belastende oplysninger om de pågældende

3.1.3. Disciplinærsager

Over for dømte, der afsoner fængselsstraf, kan der bl.a. træffes afgørelse om hensættelse i strafcelle indtil 3 måneder og om udelukkelse fra arbejdsgodtgørelse eller inddragelse af allerede erhvervet arbejdsgodtgørelse, jf. straffelovens § 47, stk. 1, nr. 3 og 4. Nærmere regler om ikendelse af disciplinærstraf er fastsat i Justitsministeriets bekendtgørelse nr. 423 af 21. juni 1973 om fuldbyrdelse af frihedsstraf (fuldbyrdelsesbekendtgørelsen) . Efter bekendtgørelsens § 33 kan de indsatte bl.a. ikendes disciplinærstraf for overtrædelse af straffelovgivningen og pligten til at anvende en god omgangstone i forholdet til personalet og medindsatte og til at følge personalets anvisninger. Disciplinærstraf kan endvidere ikendes for overtrædelse af ordensbestemmelser m.v., som institutionens leder har fastsat, og for overtrædelse af andre regler, som institutionens leder har udfærdiget i

henhold til bestemmelser, der er fastsat af Direktoratet for Kriminalforsorgen.

Efter fuldbyrdelsesbekendtgørelsens § 35 skal der til brug for disciplinærsagens afgørelse foreligge fyldestgørende indberetninger om de formodede overtrædelser, ligesom der skal foretages de nødvendige undersøgelser i sagen, herunder eventuelle afhøringer. Endvidere skal den indsatte have lejlighed til at udtale sig.

Efter de nugældende administrative regler kan bøde og strafcelle, anvendes som disciplinærstraf, jf. § 1, stk. 1, i cirkulære nr. 44 af 10. marts 1976 om anvendelse og fuldbyrdelse af disciplinærstraf over for indsatte og om disciplinærsagers gennemførelse. Efter cirkulærets § 2 fastsættes bødens størrelse under hensyn til overtrædelsens art og omfang til et beløb, der i det enkelte tilfælde ikke overstiger 1 uges arbejdsfortjeneste. Bøden indeholdes i den indsattes arbejdspenge eller dagpenge. Normalt fastsættes varigheden af strafcelle under hensyn til overtrædelsens art og omfang til et tidsrum af højst 4 uger, jf. §§ 3 og 4. Strafcelle afsones normalt i enrum, jf. § 12.

Om fremgangsmåden ved ikendelse af disciplinærstraf er det bl.a. fastsat, at en indsat midlertidigt kan anbringes i forhørscelle under behandlingen af disciplinærsagen, såfremt der er begrundet

formodning om, at den pågældende har overtrådt bestemmelser, der må antages at medføre disciplinærstraf at strafcelle, og såfremt en sådan anbringelse er nødvendig af hensyn til undersøgelsens gennemførelse. Den indsatte skal i sådanne tilfælde snarest muligt orienteres om begrundelsen for anbringelsen og have lejlighed til at udtale sig, jf. § 6, stk. 1-2.

Disciplinærsager om ikendelse af bøder kan gennemføres uden den indsattes tilstedeværelse, såfremt overtrædelsen umiddelbart har kunnet konstateres, eller sagens omstændigheder i øvrigt må anses for fuldt klarlagte. I så fald skal den indsatte skriftligt underrettes om, hvilken afgørelse der agtes truffet, og om adgangen til at udtale sig i sagen.

Gennemførelse uden den indsattes tilstedeværelse forudsætter, at den pågældende ikke ønsker at udtale sig i sagen. I modsat fald gennemføres disciplinærsagen efter samme regler som disciplinærsager om ikendelse af strafcelle eller om ikendelse af bøder uden et umiddelbart tilstrækkeligt

---

klart bevismæssigt grundlag, jf. § 8, stk. 1-2.

I de sidstnævnte sagstyper skal den indsatte gøres bekendt med, hvad der er indberettet, og orienteres i hovedtræk om, hvad der måtte være fremkommet under eventuelle afhøringer i sagen. Afgørelsen træffes under den indsattes tilstedeværelse, efter at den pågældende har haft lejlighed til at udtale sig. Ønsker den indsatte ikke at give møde, kan sagen gennemføres uden den pågældendes tilstedeværelse, jf. herved § 9, stk. 1-2, og § 10, stk. 1-2.

Om hver disciplinærsag skal der i øvrigt udarbejdes et notat, der indeholder en gengivelse af det indberettede og de afgivne forklaringer. Notatet skal endvidere indeholde oplysning om, hvilke bestemmelser der anses for overtrådt, på hvilket grundlag dette anses for bevist, og oplysning om afgørelsen, jf. § 8, stk. 3, og S 9, stk. 3. Den indsatte skal efter anmodning have udleveret en udskrift af notatet om disciplinærsagen. Oplysninger kan dog udelades i det omfang, hensynet til "Institutionens sikkerhed eller til enkeltpersoner klart tilsiger det, jf. § 11.

Hvis den indsattes forhold har givet anledning til, at der i henhold til reglerne om fuldbyrdelse af frihedsstraf træffes andre foranstaltninger - bortset fra erstatning og konfiskation - på grund af misbrug eller utilladelig adfærd, må disciplinærstraf kun anvendes i det omfang, afgørende hensyn til opretholdelse af orden og sikkerhed i institutionen kræver det, jf. cirkulærets § 5. Som eksempel på anvendelse af disciplinærstraf ved siden af anden foranstaltning peges i betænkning nr. 1181/1989 om fuldbyrdelse af frihedsstraf på tilfælde, hvor der som følge af undvigelse eller udgangsmisbrug fra åbent fængsel i øvrigt alene sker tilbagekaldelse af tilladelse til udgang. Træffes der derimod bestemmelse om overførsel af den dømte til lukket institution, er det ved cirkulæret forudsat, at ikendelse af disciplinærstraf undlades, jf. betænkningen, bd. I, s. 236.

Kriminalforsorgen har oplyst, at stærke indsatte i særlig grad undgår disciplinærstraf, fordi ingen medindsatte tør afgive forklaring i forbindelse med disciplinærafhøring. Risikoen for repressalier indebærer, at kriminalforsorgen kun modtager oplysninger fra medindsatte om stærke indsatte, hvis der stilles absolut garanti for anonymitet. Kravet om anonymitet har ifølge kriminal-

---

forsorgen sammenhæng med, at de medindsatte frygter, at de stærke indsatte ved at anmode om aktindsigt i deres sag får kendskab til, at de medindsatte har givet belastende oplysninger om de pågældende.

3.1.4. Sager om udelukkelse fra fællesskab (enrumsanbringelse)

Når særlige omstændigheder taler derfor, kan der træffes bestemmelse om, at indsatte midlertidigt skal have ophold i enrum, jf. fuldbyrdelsesbekendtgørelsens § 4, stk. 2.

Efter cirkulære nr. 164 af 14. september 1978 om adgangen til at anbringe indsatte i enrum kan tvungen anbringelse i enrum kun finde sted i nærmere angivne tilfælde, bl.a. når det findes nødvendigt for at forebygge voldsom adfærd eller påkra2vet for at hindre fortsat strafbar virksomhed, herunder brug af euforiserende stoffer, eller hvis den indsatte udviser en sådan grov eller gentagen utilladelig adfærd, som gør fortsat ophold i fællesskab åbenbart uforsvarligt, if. § 2, stk. 2, nr. 2, 3 og 4.

14vis der på grundlag af de foreliggende oplysninger eller under hensyn til den udviste adfærd er begrundet formodning om, at den indsatte opfylder betingelserne for anbringelse i enrum eller for overførsel til lukket anstalt, kan den indsatte anbringes foreløbigt i enrum, mens sagens omstændigheder søges klarlagt. Den indsatte skal i disse tilfælde snarest muligt orienteres om begrundelsen for den foreløbige anbringelse og have lejlighed til at udtale sig, jf. § 2, stk. 3 og 4.

Beslutning om enrumsanbringelse forudsætter, at den indsatte i fornødent omfang er gjort bekendt med de foreliggende indberetninger og eventuelle afhøringer samt har haft lejlighed til at udtale sig. Endvidere skal den

indsatte altid gøres bekendt med begrundelsen for beslutningen om at anbringe den pågældende i enrum, jf. § 3, stk. 3 og 4. Desuden skal der udarbejdes et notat, der bl.a. indeholder en gengivelse af det indberettede og eventuelle forklaringer og en udførlig begrundelse for, at anbringelsen er anset for påkrævet. Den indsatte skal efter anmodning have udleveret udskrift af notatet. oplysninger kan dog udelades i det omfang, hensynet til institutionens sikkerhed eller til enkeltpersoner klart tilsiger det, jf. § 3, stk. 6 og 7.

Enrumsanbringelse sker på ubestemt tid. Anbringelsen skal bringes til ophør, når den ikke længere er påkrævet. Spørgsmålet om anbringelsens ophør skal i øvrigt tages op til overvejelse hver uge, og der skal udarbejdes et notat om de overvejelser, der i den forbindelse har fundet sted, jf. § 4, stk. 4-6.

Ifølge oplysning fra kriminalforsorgen forekommer der tilfælde, hvor der er behov for at udelukke stærke indsatte fra fællesskab for derved at forhindre dem i at udøve vold, trusler eller truende adfærd overfor medindsatte. I praksis er det imidlertid særdeles vanskeligt at tilvejebringe det fornødne bevismæssige grundlag for en afgørelse om udelukkelse fra fællesskab, fordi de medindsatte frygter repressalier, hvis de giver personalet oplysninger eller står ved oplysninger, som de har givet personalet om stærke indsattes voldsudøvelse eller trusler. Baggrunden for de medindsattes frygt for repressalier er risikoen for, at den stærke indsatte ved at begære aktindsigt i en sag om udelukkelse fra fællesskab, får kendskab til, at afgørelsen er truffet (bl.a.) på grundlag af belastende oplysninger afgivet af nærmere angivne medindsatte.

3.2. Begrundelse af afgørelser om anbringelse og overførsel m.v.

I praksis anvendes i et vist omfang adgangen efter forvaltningslovens § 24, stk. 3, til at begrænse indholdet af den begrundelse, der normalt skal ledsage en skriftlig afgørelse, jf. forvaltningslovens § 22 og § 24, stk. 1-2. Det gælder f.eks. afgørelser om udelukkelse fra fællesskab, disciplinærstraf eller overførsel til en anden institution, der bygger på oplysninger fra en medindsat. I disse tilfælde vil hensynet til at beskytte medindsatte mod repressalier efter omstændighederne kunne veje tungere end hensynet til den indsattes interesse i at kende den fuldstændige begrundelse for at kunne varetage sit tarv.

3.3. Beskyttelseshensyn

Som det fremgår af ovenstående gennemgang af praksis, er baggrunden for at udelade oplysninger fra aktindsigt normalt hensynet til at beskytte medindsatte, som har givet oplysninger til sagen, der er belastende for parten, eller til hvem sådanne oplysninger

---

kan spores.

I visse tilfælde kan der også være et beskyttelseshensyn i forhold til fængselspersonale og deres familier, idet der er eksempler på, at disse har været udsat for trusler som følge af personalets afgivelse af belastende rapporter eller udtalelser.

Selv om de nugældende regler i forvaltningslovens 3 15, stk. 1, nr. 3, jf. stk. 2, giver mulighed for at begrænse retten til aktindsigt efter en konkret vurdering, viser udviklingen på området, at bl.a. de medindsatte af frygt for repressalier er tilbageholdende med at give belastende oplysninger om stærke indsatte. En sådan tilbageholdenhed kan indebære, at kriminalforsorgen mangler det nødvendige grundlag for at træffe bl.a. hensigtsmæssige afgørelser om anbringelse og om overførsel af indsatte. Herved afskæres kriminalforsorgen fra at sikre de indsatte den nødvendige beskyttelse imod de stærke indsattes styring af de medindsatte gennem vold, trusler, chikane m.v.

4. Tidligere lovgivning og praksis vedrørende aktindsigt

Handlingsplanens forslag om at begrænse retten til aktindsigt skal bl.a. vurderes i lyset af den tidligere lovgivning på området.

Spørgsmålet om aktindsigt i sager vedrørende straffuldbyrdelse var tidligere reguleret i lov nr. 141 af 13. maj 1964

om partsoffentlighed i forvaltningen (partsoffentlighedsloven). Efter denne lovs § 11 omfattede loven ikke "sager inden for strafferetsplejen".

I 1970 blev partsoffentlighedsloven afløst af lov om offentlighed i forvaltningen, jf. lov nr. 280 af 10. juni 1970 (1970-offentlighedsloven). Ved denne lov blev den tidligere retstilstand opretholdt, idet 1970-offentlighedslovens § 6, stk. 1, bestemte, at adgangen til at få oplysninger ikke omfattede "sager inden for strafferetsplejen". Reglen gjaldt såvel for offentligheden som for parterne i en forvaltningssag.

Undtagelsesbestemmelserne hvilede navnlig på det synspunkt, at spørgsmålet om aktindsigt i sager inden for strafferetsplejen

---

burde overvejes særskilt ud fra særlige retsplejemæssige hensyn. Der henvises i den forbindelse bl.a. til s. 58-68 og s. 189 i betænkning nr. 325/1963 om offentlighed i forvaltningen og til Folketingstidende 1963/64, Tillæg A, sp. 1358, samt Folketingstidende 1969/70, Tillæg A, sp. 592.

I overensstemmelse med motivudtalelserne blev der i administrativ praksis anlagt en forholdsvis vid fortolkning af udtrykket "sager inden for strafferetsplejen". Omfattet af dette udtryk var således bl.a. sager om fordeling af domfældte mellem de enkelte anstalter, udsættelse med straffuldbyrdelse, benådning, prøveløsladelse, genindsættelse, udgangstilladelse og ikendelse af disciplinærstraffe, jf. herved pkt. 3.1. i Bestemmelser vedrørende fængselsvæsenet i Danmark, 1970, udgivet af Justitsministeriet, Direktoratet for Fængselsvæsenet. Reglerne skulle imidlertid administreres således, at begæringer om partsoffentlighed - uanset den generelle undtagelsesbestemmelse - i vidt omfang burde imødekommes ("meroffentlighedsprincippet").

Lignende synspunkter kom til udtryk i ombudsmandens praksis, jf. herved Folketingets Ombudsmands beretning for året 1976, s. 202. Her erklærede ombudsmanden sig enig i, at sager om meddelelse af udgangstilladelse var omfattet af § 6, stk. 1, men henstillede til direktoratet som en foreløbig ordning at praktisere aktindsigt i sager af denne art. Ombudsmanden henviste herved navnlig til, at undtagelsesbestemmelsen hovedsagelig var begrundet i et ønske om, at sager inden for strafferetsplejen blev gjort til genstand for særlige retsplejemæssige overvejelser, men ikke i sig selv udtryk for, at aktindsigt var uønsket. Ombudsmanden anførte endvidere, at offentlighedsloven var en minimumslov, og at der burde søges fastlagt et højt niveau for retssikkerhedsgarantier i relation til sager, der vedrører frihedsberøvelser.

Indtil forvaltningslovens og offentlighedslovens ikrafttræden den i. januar 1987 var retstilstanden imidlertid, at der som udgangspunkt ikke var aktindsigt i en række sager om straffuldbyrdelse, f.eks. sager om valg af afsoningsinstitution og ikendelse af disciplinærstraffe, men at en anmodning om aktindsigt i sådanne sager kunne imødekommes efter en konkret vurdering.

---

5. Baggrunden for de gældende regler om aktindsigt

De gældende regler om aktindsigt bygger bl.a. på Rapporten af i. april 1975 fra arbejdsgruppen vedrørende spørgsmålet om aktindsigt i sager inden for strafferetsplejen. Rapporten er optrykt som bilag til betænkning nr. 857/1978 om offentlighedslovens revision (s. 397-416).

Af arbejdsgruppens rapport fremgår, at Justitsministeriets daværende praksis vedrørende imødekommelse af anmodninger om aktindsigt spillede en væsentlig rolle i arbejdsgruppens overvejelser om ændring af bestemmelsen i offentlighedslovens § 6, stk. 1. Efter denne praksis kunne oplysninger i straffesager meddeles, såfremt ansøgeren kunne godtgøre en konkret saglig eller personlig anerkendelsesværdig interesse heri, og særlige hensyn ikke talte imod, jf. betænkning nr. 857/1978 om offentlighedslovens revision, s. 405-406. Efter arbejdsgruppens opfattelse var der bl.a. på den baggrund anledning til at overveje at gennemføre offentlighedsprincippet inden for strafferetsplejen uden for det område, der var reguleret ved retsplejeloven. Arbejdsgruppen sigtede hermed bl.a. til sager om straffuldbyrdelse.

Ifølge arbejdsgruppen måtte hensynet til retshåndhævelsens effektivitet og hensynet til beskyttelse af

enkeltpersoner nødvendigvis i vidt omfang medføre udelukkelse af adgangen til aktindsigt i sager inden for strafferetsplejen. Det var arbejdsgruppens konklusion, at den nævnte praksis på alle væsentlige punkter kunne tilgodese behovet for aktindsigt i rimeligt omfang og derfor var udtryk for en tilfredsstillende afvejning af på den ene side hensynet til gennem aktindsigt at sikre en velbegrundet interessevaretagelse og på den anden side de særlige betænkeligheder mod udlevering af straffeoplysninger, jf. betrækning nr. 857/1978 om offentlighedslovens revision, s. 410-411.

6. Flertallets overvejelser og forslag (Jacques Hermann, Kaspar Linkis, Annemette Møller, Hanne Schmidt, Christian Trønning og Sven Ziegler)

I handlingsplanen fra marts 1995 om organiseret kriminalitet og rockerkriminalitet, jf. pkt. 1.1. ovenfor, foreslås det, at

---

forvaltningslovens regler om aktindsigt begrænses i sager om straf fuldbyrdelse, således at der som udgangspunkt ikke er aktindsigt i sådanne sager, men kan gives det, såfremt hverken private eller offentlige interesser taler imod det ("meroffentlighedsprincippet").

Forslaget indgår også i indstillingen om foranstaltninger over for stærke indsatte, der er nærmere omtalt i pkt. 1.3. ovenfor.

Straffelovrådets flertal finder principielt, at udelukkelse af adgangen til aktindsigt kan give anledning til betænkeligheder. Forvaltningsloven bygger således på det hovedsynspunkt, at de hensyn, der begrunder reglerne om partens aktindsigt, er af en sådan betydelig vægt, at partens ret til at blive gjort bekendt med dokumenterne i sin egen sag kun bør vige under særlige omstændigheder. Heri ligger et krav om, at der efter et konkret skøn i det enkelte tilfælde skal være nærliggende fare for, at private eller offentlige interesser vil lide skade af væsentlig betydning, såfremt anmodningen om aktindsigt imødekommes.

At afskære den indsatte fra at få aktindsigt i en sag, der angår den pågældendes afsoning, kan være betænkeligt, fordi den indsatte ikke får lejlighed til at imødegå de faktiske oplysninger, der indgår i grundlaget for en beslutning om f.eks. at overføre den pågældende til lukket fængsel. Dette forhold har bl.a. betydning, når kriminalforsorgens afgørelse støttes på oplysninger fra medindsatte, idet medindsatte efter omstændighederne ud fra et hævnmotiv eller lignende kan have en interesse i at give urigtige oplysninger om den pågældende til fængselspersonalet.

Som nævnt i pkt. 2.1. ovenfor har parten normalt krav på, at en afgørelse begrundes, når afgørelsen ikke giver pågældende medhold fuldt ud. Forvaltningslovens § 24 giver under visse betingelser mulighed for at begrænse indholdet af begrundelsen. En sådan begrænsning forudsætter imidlertid i lighed med en begrænsning af adgangen til aktindsigt, jf. pkt. 2.1. ovenfor, at partens interesse i at kunne benytte kendskab til begrundelsen til varetagelse af sit tarv efter en konkret vurdering findes at burde vige for afgørende hensyn til private eller offentlige interesser, jf. forvaltningslovens § 24, stk. 3, og § 15.

Forslaget om at afskære den dømte fra aktindsigt i visse sager om straffuldbyrdelse indebærer efter flertallets opfattelse, at der også må tages stilling til, om forvaltningslovens regler om begrundelse bør fraviges, således at der ikke er krav om at begrunde afgørelser i sager, der undtages fra aktindsigt, f.eks. afgørelser om overførsel fra åbent til lukket fængsel.

De ovennævnte hensyn, der ligger bag reglerne om aktindsigt og begrundelse, må imidlertid afvejes over for andre hensyn, herunder hensynet til, at kriminalforsorgen kan varetage opgaven med straffuldbyrdelse.

Som det fremgår af afsnit 4 ovenfor, indebærer handlingsplanens forslag om at begrænse retten til aktindsigt en tilbagevenden til retstilstanden forud for forvaltningsloven. Baggrunden for forslaget er bl.a. et ønske om at styrke fængselsmyndighedernes mulighed for at tilvejebringe de nødvendige oplysninger fra indsatte i forbindelse med behandlingen af sager om anbringelse og overførsel af stærke indsatte, sager om disciplinærstraf og sager om udelukkelse fra fællesskab vedrørende de pågældende.

Straffelovrådets flertal finder, at det må tillægges betydelig vægt ved overvejelserne om at begrænse retten til aktindsigt, at kriminalforsorgen har mulighed for at opretholde orden og sikkerhed i fængslerne, således at de indsatte ikke udsættes for overgreb fra andre indsatte, der f.eks. i kraft af deres person eller tilhørsforhold til bestemte grupper, f.eks. rockergrupper og lignende, indtager en særlig magtposition i fængslet.

Som anført i afsnit 3 ovenfor medfører de gældende regler om aktindsigt, at kriminalforsorgen ofte ikke får tilstrækkelige oplysninger til at kunne træffe de afgørelser, der er nødvendige for at kunne opretholde orden og sikkerhed i fængslet. Herved forhindres kriminalforsorgen i at sikre de øvrige indsatte mod vold, trusler, chikane m.v.

En anden følge af de gældende regler er, at fængselsfunktionærer og deres familier undertiden udsættes for trusler, fordi personalet har afgivet belastende rapporter og udtalelser om trussels- og voldsepisoder m.v., som de stærke indsatte har været involveret i.

Flertallet er opmærksomt på, at det allerede efter de gældende regler i forvaltningslovens § 15 efter omstændighederne er muligt at hindre, at belastende oplysninger om stærke indsatte udleveres til de pågældende. Mindretallet anfører under henvisning hertil, at der derfor ikke er behov for lovændring på dette område, jf. afsnit 7 nedenfor.

For flertallet er det imidlertid afgørende, at erfaringen har vist, at kriminalforsorgen ikke gennem anvendelse af de omhandlede undtagelser opnår eller kan opnå de oplysninger fra medindsatte og andre, der er nødvendige for at beskytte disse og i øvrigt opretholde orden og sikkerhed i fængslerne. Risikoen for repressalier fra stærke indsatte er så betydelig, at kriminalforsorgen normalt kun modtager belastende oplysninger fra medindsatte og andre, hvis de pågældende kan garanteres anonymitet. Dette er imidlertid ikke muligt efter de gældende regler, idet adgangen til at begrænse aktindsigten beror på en konkret vurdering, jf. afsnit 2 ovenfor.

Dette forhold har i praksis ført til, at bl.a. medindsatte afstår fra at give oplysninger, idet de ikke har fuld tillid til, at belastende oplysninger om stærke indsatte ikke udleveres til de pågældende. En sådan tillid opnås kun, hvis oplysningerne generelt undtages fra aktindsigt, således at spørgsmålet om begrænsning af aktindsigt ikke beror på en konkret vurdering.

Flertallet finder det endvidere væsentligt, at indsatte trygt kan gå til fængslets personale og forklare om trussels- og voldsepisoder m.v., som de selv har været udsat for eller har fået kendskab til under afsoningen. Flertallet lægger i den forbindelse også vægt på, at kriminalforsorgen har ansvaret for, at orden og sikkerhed opretholdes i afsoningsinstitutionerne, og at kriminalforsorgen derfor har behov for at modtage de fornødne oplysninger fra medindsatte og andre for at forhindre, at stærke indsatte styrer medindsatte gennem trusler og vold m.v.

Desuden giver en ordning, der generelt afskærer adgangen til aktindsigt, mulighed for at afslå en anmodning om aktindsigt uden en konkret begrundelse, idet anmodningen kan afslås med henvisning til, at der efter forvaltningsloven ikke er aktindsigt i sager af

---

den omhandlede sagstype. Herved opnås bl.a., at den dømte ikke gennem afslaget på aktindsigt - der efter de nugældende regler skal begrundes med en henvisning til afgørende hensyn til private eller offentlige interesser, jf. forvaltningslovens § 15 - sættes i stand til at spore de personer, der har givet oplysninger.

De ovenfor nævnte hensyn til kriminalforsorgens mulighed for at træffe de afgørelser om placering af indsatte, som er nødvendige for at sikre orden og sikkerhed i fængslerne, taler efter flertallets opfattelse med betydelig vægt for at gennemføre begrænsninger i adgangen til aktindsigt.

Flertallet har på den baggrund overvejet, hvorledes forslaget om at afskære adgangen til aktindsigt kan udformes. Flertallet har i den forbindelse taget udgangspunkt i handlingsplanens forslag, der er omtalt ovenfor i pkt. 1.1. Dette forslag indebærer, at alle sagstyper inde n for straffuldbyrdelsen skal udelukkes fra aktindsigt.

Efter flertallets opfattelse er de hensyn, der begrunder reglerne om partens aktindsigt, af en sådan betydelig vægt, at partens ret til at blive gjort bekendt med dokumenterne i sin egen sag, kun bør vige under særlige omstændigheder. Flertallet finder derfor, at en begrænsning af adgangen til aktindsigt bør forbeholdes de sagstyper, hvor der er sådanne tungtvejende grunde til at indføre begrænsninger, at de overstiger de modstående hensyn. Flertallet finder således ikke, at der er grundlag for at undtage alle sagstyper inden for straffuldbyrdelsen.

Som det bl.a. fremgår af pkt. 1.3. ovenfor, skal forslaget om at afskære adgangen til aktindsigt i sager inden for straffuldbyrdelsen ses i sammenhæng med en række yderligere initiativer, der har til formål at forbedre kriminalforsorgens muligheder for at træffe afgørelse om en hensigtsmæssig placering af stærke indsatte. Der tænkes her bl.a. på beslutningen om at indrette to separate afdelinger i to arresthuse med hver ca. 10 pladser til anbringelse af stærke indsatte, der har misbrugt deres magtposition til at udnytte eller dominere medindsatte.

Flertallet finder på den baggrund, at adgangen til aktindsigt bør afskæres i sager om anbringelse og overførsel af indsatte, idet

---

en sådan ordning må antages at medvirke til at løse problemerne med stærke indsatte. Udelukkelse af aktindsigt i disse sagstyper må således antages at styrke kriminalforsorgens muligheder for at få nødvendige oplysninger, således at kriminalforsorgen får det fornødne grundlag for at træffe afgørelse om at placere stærke indsatte på steder, hvor de ikke kan udnytte andre indsatte.

For så vidt angår sager om valg af afsoningsinstitution i tilknytning til iværksættelsen af afsoning bemærkes i øvrigt, at de oplysninger, som kriminalforsorgen har behov for i den forbindelse, ikke sjældent stammer fra straffesagen mod den pågældende. De hensyn, der begrunder den gældende regel i forvaltningslovens § 9, stk. 3, hvorefter retten til aktindsigt ikke gælder i sager om strafferetlig forfølgning, taler således for på tilsvarende måde at begrænse adgangen til aktindsigt i sager om valget af afsoningssted ved afsoningens begyndelse.

Flertallet finder endvidere, at der også er grundlag for at fravige de nugældende regler om begrundelse, jf. pkt. 2.1. ovenfor, i således at afgørelser om anbringelse og overførsel ikke skal begrundes. Herved sikres det, at stærke indsatte ikke gennem begrundelsen for den pågældende afgørelse kan få kendskab til de personer, der har givet de belastende oplysninger. Med dette opnår man også, at de medindsatte kan have tillid til, at de oplysninger, der gives til kriminalforsorgen, ikke kommer til de stærke indsattes kendskab.

Flertallet har overvejet, om adgangen til aktindsigt også bør afskæres i *sager om disciplinærstraf og udelukkelse fra fællesskab* (enrumsanbringelse). Flertallet finder, at spørgsmålet giver anledning til tvivl.

Det kan således anføres, at der også i sager om disciplinærstraf og udelukkelse fra fællesskab kan være behov for at afskære aktindsigt med henblik på at imødegå de medindsattes frygt for, at deres oplysninger bliver videregivet til de stærke indsatte i tilfælde, hvor der alene rejses sag om disciplinærstraf eller udelukkelse fra fællesskab vedrørende de stærke indsatte. Som eksempel kan peges på tilfælde, hvor oplysningerne vedrører en enkeltstående trusselsepisode af mindre alvorlig karakter, og hvor kriminalforsorgen derfor ikke finder grundlag for at rejse sag om

---

overførsel af den stærke indsatte, men i stedet rejser en disciplinærsag eller en sag om udelukkelse fra fællesskab vedrørende den pågældende.

Afskæres adgangen til aktindsigt ikke også i sager om disciplinærstraf og udelukkelse fra fællesskab, kan den indsatte, der giver de belastende oplysninger, ikke garanteres anonymitet, idet adgangen til at begrænse aktindsigten i disse tilfælde fortsat beror på en konkret vurdering. Det kan indebære, at den indsatte afstår fra at give belastende oplysninger.

Det skal også tages i betragtning, at de separate afdelinger til stærke indsatte som udgangspunkt er forbeholdt indsatte, der har misbrugt deres magtposition i forhold til de medindsatte. Der vil derfor fortsat være behov for at

modtage oplysninger fra medindsatte om vold, trusler, udnyttelse og lignende med henblik på, at kriminalforsorgen kan tilvejebringe det fornødne grundlag for at overføre de stærke indsatte til en separat afdeling.

Endvidere har indsatte, der afskæres fra aktindsigt og nærmere begrundelse vedrørende en afgørelse om disciplinærstraf og udelukkelse fra fællesskab, fortsat mulighed for at klage til Direktoratet for Kriminalforsorgen. Den pågældende kan også indbringe sagen for Folketingets Ombudsmand.

De nævnte forhold taler for, at begrænsningen af adgangen til aktindsigt også omfatter sager om disciplinærstraf og udelukkelse fra fællesskab.

Efter flertallets opfattelse er det imidlertid betænkeligt at gå ind på en ordning, der indebærer, at den indsatte kan ikendes strafcelle og bøde uden nærmere begrundelse og uden, at den pågældende har haft lejlighed til at imødegå de faktiske oplysninger, som afgørelsen hviler på. Det skyldes først og fremmest, at afgørelser om *disciplinærstraf* har stor lighed med straffesager, idet der er tale om en sanktion over for den indsatte for en allerede foretaget handling. De retssikkerhedsmæssige hensyn er derfor særligt tungtvejende i disse sager.

Endvidere er der som nævnt bl.a. i pkt. 1.3. ovenfor truffet beslutning om at indføre en udvidet og forenklet adgang til at

---

overføre Stærke indsatte til anden afsoningsinstitution eller afdeling i en afsoningsinstitution- Det indebærer, at man i videre omfang end efter den nugældende ordning, jf. pkt. 3.1.2 ovenfor, kan løse problemer med stærke indsatte ved overførsel til anden institution i stedet for at reagere med disciplinærstraf. Behovet for at undtage disciplinærsager fra aktindsigt bliver derved væsentligt mindre.

Det skal også haves for øje, at der i tilfælde, der starter som en sag om disciplinærstraf, efter omstændighederne kan blive grundlag for at rejse straffesag mod den stærke indsatte f.eks. om vold og trusler, og at den medindsatte, der har været udsat for disse overgreb eller været vidne til dem, normalt har pligt til at afgive forklaring under straffesagen, jf. herved retsplejelovens § 168 og § 171. I sådanne sager vil det således være uden betydning at begrænse adgangen til aktindsigt.

Flertallet finder efter en samlet afvejning, at det må anses for overvejende betænkeligt generelt at afskære aktindsigt og begrundelse i sager om disciplinærstraf. Flertallet lægger i den forbindelse særlig vægt på, at denne reaktion har karakter af en sanktion og således på afgørende måde adskiller sig fra de øvrige i reaktionsmuligheder, der består med henblik på at opretholde orden og sikkerhed i afsoningsinstitutionerne. Disciplinærstrafsystemet retter sig således mod handlinger, som de indsatte har begået, og giver mulighed for at ikende de indsatte en tillægsstraf i form af bøde og strafcelle, der fuldbyrdes under afsoningen af den idømte frihedsstraf, jf. pkt. 3.1.3. ovenfor.

Flertallet finder det på den baggrund rigtigst, at de nugældende regler om aktindsigt og begrundelse opretholdes i sager om disciplinærstraf.

Christian Trønning tilføjer:

Dagliglivet i fængslerne er i de senere år undergået en sådan forråelse og er præget af en sådan frygt, at de indsatte ikke som tidligere tør fortælle personalet om overgreb, som de har været udsat for eller har kendskab til. Det er derfor nødvendigt at undtage visse sager inden for straffuldbyrdelsen fra den almindelige adgang til aktindsigt for derved at skabe tryghed for de

---

indsatte i fængslerne, således at de uden frygt for repressalier kan henvende sig til personalet og give oplysninger om medindsatte, der ved brug af vold, trusler eller anden misbrug af en særlig magtposition dominerer de indsatte i fængslerne.

Det ville på den baggrund isoleret set have været bedst, at også sager om disciplinærstraf blev undtaget fra den

almindelige adgang til aktindsigt. Det er på den anden side ikke foreneligt med de principielle betænkeligheder, der knytter sig til at afskære kravet om aktindsigt i sager om disciplinærstraf, jf. ovenfor.

Kriminalforsorgen vil imidlertid kunne tilrettelægge administrationen i fængslerne således, at oplysninger om vold, trusler m.v., der modtages fra indsatte, benyttes som grundlag for straks at enrumsanbringe de indsatte, der mistænkes for at stå bag volden, truslerne m.v., med henblik på at overføre dem til anden institution, herunder eventuelt til en af de særlige afdelinger for stærke indsatte.

Herved vil man kunne fremme trygheden i fængslerne.

Flertallet peger på - som det også fremgår af pkt. 3.1.4. ovenfor at *afgørelser om udelukkelse fra fællesskab* er fremadrettede, idet formålet med disse afgørelser bl.a. er at forebygge voldsom adfærd og hindre fortsat strafbar virksomhed, herunder brug af euforiserende stoffer. At disse afgørelser har et fremadrettet sigte, afspejles også ved, at udelukkelse fra fællesskab efter omstændighederne kan ske, hvis den indsatte udviser en sådan grov eller gentagen utilladelig adfærd, som gør fortsat ophold i fællesskab åbenbart uforsvarligt.

Afgørelser om udelukkelse fra fællesskab skal endvidere ses i sammenhæng med afgørelser om overførsel til anden afsoningsinstitution. Således kan der bl.a. ske foreløbig anbringelse i enrum, hvis der på grundlag af de foreliggende oplysninger eller under hensyn til den udviste adfærd er begrundet formodning om, at den indsatte opfylder betingelserne for overførsel til lukket anstalt, jf. § 2, stk. 3, i cirkulæret om adgangen til at anbringe indsatte i enrum.

Muligheden for udelukkelse fra fællesskab indgår da også blandt

---

de yderligere initiativer, der har til formål at styrke kriminalforsorgens muligheder for at træffe afgørelse om en hensigtsmæssig placering af stærke indsatte. Der sigtes i den forbindelse til, at der samtidig med indførelsen af en udvidet og forenklet adgang til at overføre stærke indsatte til en af de to arresthusafdelinger vil blive indført en tilsvarende udvidet og forenklet adgang til at anbringe stærke indsatte i enrum i tilfælde, hvor betingelserne for at overføre til en af de pågældende afdelinger er opfyldt, men hvor der på tidspunktet for en eventuel overførsel ikke er plads på afdelingerne, jf. pkt. 1.3. ovenfor.

Flertallet finder på den baggrund, at et forslag om at afskære adgang til aktindsigt i sager om udelukkelse fra fællesskab falder i tråd med de øvrige initiativer på området. Endvidere må udelukkelse af aktindsigt i denne sagstype antages at medvirke til at løse problemerne med stærke indsatte i kriminalforsorgens afsoningsinstitutioner. Flertallet finder herefter og under hensyn til, at udelukkelse fra fællesskab efter sit formål ikke har karakter af en sanktion, jf. ovenfor, at adgangen til aktindsigt også bør afskæres i sager af denne type. Af de samme grunde, som er anført ovenfor vedrørende begrundelse af afgørelser om anbringelse og overførsel, finder flertallet også, at afgørelser om udelukkelse fra fællesskab bør undtages fra kravet om begrundelse, jf. herved pkt. 2.1. ovenfor.

Flertallet foreslår på den baggrund, at der i forvaltningsloven indsættes en bestemmelse, der indebærer, at sager om valg af afsoningsinstitution, sager om overførsel til anden afsoningsinstitution eller afdeling i en afsoningsinstitution og sager om udelukkelse fra fællesskab ikke er undergivet aktindsigt.

Flertallets forslag er, som det fremgår af afsnit i ovenfor, en følge af den konstaterede uheldige udvikling i afsoningsinstitutionerne, hvor en mindre gruppe indsatte, bl.a. i kraft af tilhørsforhold til bestemte grupper, har skabt sig en magtposition, som de har udnyttet på en måde, der har forringet de medindsattes afsoningsforhold i en sådan grad, at det er nødvendigt, at der træffes modforholdsregler heroverfor. Ud fra mere overordnede hensyn, herunder retsbeskyttelseshensyn, har flertallet, som det fremgår af foranstående, ikke fundet at kunne foreslå mere vidtgående indskrænkninger af strafafsoneres aktindsigt.

Mindre tallet har sammenlignet flertallets forslag, der på et begrænset område er en tilbagevenden til en gennem mange år før 1987 gældende retstilstand, med gennemførelse af straffesager ved hjælp af anonyme vidner og

tilsvarende bevismateriale. Flertallet må tage afstand fra denne sammenligning. Der er juridisk tale om vidt forskellige situationer og afgørelser.

Flertallet finder, at dets forslag bør ledsages af en bestemmelse om, at forvaltningslovens regler vedrørende indholdet af begrundelsen for en afgørelse, jf. § 24, stk. 1, 2. pkt., og stk. 2, ikke gælder i sager, hvor der efter forslaget ikke er aktindsigt. Baggrunden for flertallets opfattelse er, at det uden udtrykkelige bestemmelser herom kan give anledning til tvivl, i hvilket omfang en afgørelse f.eks. om overførsel fra åbent til lukket fængsel skal begrundes, når der efter forslaget ikke er aktindsigt i den pågældende sag.

Flertallet forudsætter i øvrigt, at der udvises særlig opmærksomhed ved vurderingen af troværdigheden af de oplysninger, der indgår i de omhandlede sagstyper, således at det sikres, at afgørelser f.eks. om overførsel af stærke indsatte fra åbent til lukket fængsel ikke træffes på et urigtigt grundlag. Det indebærer, at rigtigheden af de oplysninger, der f.eks. gives af medindsatte om trussels- eller voldsepisoder, efter omstændighederne skal søges bekræftet f.eks. ved personalets observationer.

De sagstyper, hvor aktindsigten efter flertallets forslag skal afskæres, er omfattet af udtrykket "inden for strafferetsplejen" i offentlighedslovens § 2, stk. 1, og således som udgangspunkt undtaget fra aktindsigt for andre end sagens parter, jf. pkt. 2.2. ovenfor. Der findes derfor ikke grundlag for at foreslå ændring af reglerne i offentlighedsloven. Efter flertallets opfattelse er der heller ikke anledning til at foreslå ændringer i offentlighedslovens § 13, stk. 1, nr. 3, der tager sigte på tilfælde, hvor f.eks. akterne i en sag om anbringelse eller overførsel af den dømte udlånes til brug ved behandlingen af en sag uden for strafferetsplejen.

Flertallet foreslår herefter, at der som 2. pkt. i forvaltningslovens § 9, stk. 3, indsættes en bestemmelse med følgende ordlyd:

---

§ 9. ....

Stk. 2. ....

Stk. 3. (Bestemmelserne i dette kapitel gælder ikke sager om strafferetlig forfølgning af lovovertrædelser, jfr. dog § 18.) 1 forbindelse med fuldbyrdelse af frihedsstraf gælder bestemmelserne heller ikke sager om valg af afsoningsinstitution, sager om overførsel til anden afsoningsinstitution eller til afdeling i en afsoningsinstitution og sager om udelukkelse fra fællesskab.

Endvidere foreslås § 24, stk. 3, affattet således:

§ 24. ....

Stk. 2. ....

Stk. 3. § 24, stk. 1, 2. pkt., og stk. 2, gælder ikke i de sager, der er nævnt i § 9, stk. 3, 2. pkt. Begrundelsens indhold kan i øvrigt begrænses i det omfang, hvori partens interesse i at kunne benytte kendskab til denne til varetagelse af sit tarv findes at burde vige for afgørende hensyn til den pågældende selv eller til andre private *eller offentlige interesser,* jf. § 15.11

Forslaget om ændring af forvaltningslovens § 9, stk. 3, medfører, at der ikke er aktindsigt for parten i de typer af sager i forbindelse med fuldbyrdelsen af frihedsstraf, der opregnes i bestemmelsen. Straffelovrådet forudsætter dog, at der efter omstændighederne kan gives aktindsigt i det omfang, hverken private eller offentlige interesser taler imod ("meroffentlighedsprincippet"). For andre sager - herunder sager om disciplinærstraf gælder fortsat forvaltningslovens § 9, stk. 1. Det indebærer, at der som udgangspunkt er aktindsigt i sådanne sager, men at aktindsigten kan begrænses efter en konkret vurdering, jf. bl.a. forvaltningslovens § 15, stk. 1, nr. 3. 1 det omfang materiale fra sager, der er omfattet af den foreslåede bestemmelse i § 9, stk. 3, 2. pkt., indgår i andre sager, hvor den pågældende er part, vil adgangen til aktindsigt ligeledes kunne begrænses efter reglen i forvaltningslovens § 15, stk. 1, nr. 3.

For så vidt angår anmodning om aktindsigt fra andre end sagens parter, gælder offentlighedslovens § 2, stk. 1,

uændret. Det indebærer, at der ikke er aktindsigt i konkrete sager om straffuldbyrdelse. Indgår oplysninger fra sådanne sager i sager uden for strafferetsplejen, kan oplysningerne efter omstændighederne undtages fra aktindsigt efter en konkret vurdering, jf. offentlighedslovens § 13, stk. 1, nr. 3.

Udtrykket sager "I forbindelse med fuldbyrdelse af frihedsstraf,, indebærer, at forslaget alene omfatter sager vedrørende personer, der afsoner, skal afsone eller har afsonet frihedsstraf. Forslaget om begrænsning af retten til aktindsigt omfatter således bl.a. ikke sager vedrørende varetægtsarrestanter, jf. herved retsplejelovens § 770 og § 775, og forvaringsdømte, jf. straffelovens § 70. Det bemærkes i den forbindelse, at Straffelovrådet ikke er anmodet om at tage stilling til spørgsmålet om andre personers adgang til aktindsigt. Sager vedrørende varetægtsarrestanter og andre er således fortsat undergivet de nugældende regler om aktindsigt.

Forslaget om ændring af forvaltningslovens § 24, stk. 3, indebærer, at afgørelser i de typer af sager, der er undtaget fra aktindsigt efter forslagets § 9, stk. 3, 2. pkt., f.eks. afgørelser om overførsel af en indsat fra åbent til lukket fængsel, for så vidt angår begrundelsen alene skal indeholde en henvisning til de retsregler, i henhold til hvilke afgørelsen er truffet, jf. forvaltningslovens § 24, stk. 1, 1. pkt.

Om forslaget henvises i øvrigt til flertallets lovudkast, der er optaget som bilag 1 til udtalelsen.

7. Mindretallets udtalelse (Jørgen Bang og Vagn Greve)

Straffelovrådet har ved sine drøftelser konstateret, at alle de nævnte eksempler på behov for undtagelse af partsaktindsigt allerede er omfattet af begrænsningerne i forvaltningslovens § 15. Allerede af den grund ses der intet behov for at foretage en lovændring.

I den forbindelse må det også tillægges betydelig vægt, at der bør være et særligt højt niveau for retssikkerhedsgarantier i sager, der vedrører frihedsberøvelser. Efter den foreslåede regel skal aktindsigt i nogle af de allermest indgribende administrative afgørelser generelt have karakter af en nådesakt fra administrationens side. Det er et så betydeligt tilbageskridt, at der må kræves et klart dokumenteret behov for sådanne restriktioner, hvis de skal indføres. Og en sådan dokumentation foreligger ikke.

Situationen har en åbenbar lighed med de tilfælde, som man gentagne gange har drøftet i snart mange år, hvor spørgsmålet er, om der bør kunne gennemføres straffesager ved hjælp af anonyme vidner og tilsvarende bevismateriale. Dette er som bekendt forbudt i dansk retspleje. Ikke mindst sagerne om disciplinærstraf minder til forveksling om straffesager.

Eftersom der i Straffelovrådet er enighed om, at disciplinærstraffesager ikke skal være omfattet af begrænsningerne, er der ingen grund til at uddybe dette.

Det fælles for de tre typer af sager, som Straffelovrådets flertal foreslår unddraget fra partsaktindsigt og begrundelse er, at der er tale om meget betydelige indgreb. Der er ikke blot tale om, at en person anbringes under de ringere forhold i de lukkede fængsler end i de åbne, men også at en række dertil knyttede retspositioner, f.eks. udgang, påvirkes af anbringelsesstedet. Anbringelse i enrum på ubestemt tid er klart meget byrdefuldt i forhold til den almindelige anbringelse i fællesskab og i almindelighed meget mere belastende end den korte og tidsbegrænsede anbringelse i strafcelle. Selv om disse administrative afgørelser ikke formelt set har karakter af disciplinærstraffe, er de reelt væsentligt mere bebyrdende end de eksisterende disciplinærstraffe (i praksis bøder og ganske kortvarige anbringelser i strafcelle). Allerede af den grund må de almindelige retsgarantier i forbindelse med den administrative behandling af disse spørgsmål være mindst lige så betryggende som de retsgarantier, der skal opfyldes ved de formelle disciplinærstraffe.

Som det klart fremgår af det foranstående, herunder flertallets begrundelse for dets forslag, er afgørelsesgrundlaget i disse tilfælde endvidere af ganske samme karakter som grundlaget for anvendelse af de alvorlige disciplinærstraffe (vold, trusler m.m. mod ansatte og medindsatte).

Det er således ren formalisme uden dækning i virkeligheden, når disse tre afgørelsestyper ikke behandles som de disciplinærstraffe, som de reelt er.

Hovedparten af argumentationen fra Straffelovrådets flertal består i gengivelse af opfattelser fra kriminalforsorgen om stærke

---

fangers forhold i afsoningsinstitutionerne. Samtidig foreligger det oplyst, at der nu vil blive oprettet særlige afsoningsafdelinger for denne gruppe og gennemføres lettere adgang til overførsel hertil. Det gør det yderligere vanskeligt at forstå, at der skal indføres så kraftige restriktioner for *alle* fanger.

Når der henvises til muligheden for anvendelse af meroffentlighed ved "pæne fanger", er det lidet overbevisende. Hvis der kurant gives meroffentlighed, er der præcis de samme grunde for konkret mistanke hos den pågældende indsatte om baggrunden for nægtelse i disse afslagssager, som man ovenfor har ønsket at undgå.

Det må yderligere erindres, at de her omhandlede oplysninger i en stor del af tilfældene forudsættes at komme fra medindsatte. Hvor de anonyme vidner i straffesager er blevet forsvaret med, at de ofte vil være tilfældige borgere, der har overværet rockeroverfald eller lignende, og som ikke tør afgive forklaring, så er der al grund til at tro, at nogle af de medindsatte I som fremkommer med oplysninger af denne art om andre strafafsonere, ikke er neutrale borgere, som blot ønsker, at retfærdigheden skal ske fyldest. Betænkeligheden ved brug af anonyme vidner er derfor betydeligt større på straffuldbyrdelsesområdet end på nogle af de områder, der i den offentlige debat er blevet fremstillet som typetilfælde for brug af anonyme vidner i straffesager.

Hvis oplysningerne kommer fra ansatte i politiet eller kriminalforsorgen, må det være en åbenbar tjenestepligt, at de lægger navn til deres informationer.

Spørgsmålet er kort sagt, om man i retssamfund kan have et system, hvor der iværksættes betydelige indgreb mod en person, som holdes i uvidenhed om grundlaget. Den første forudsætning for et sådant system er, at samfundet og de ramte i stedet har eller bør have tilstrækkelig tillid til, at administrationen fungerer upartisk m.m. Selv om denne forudsætning faktisk er til stede, vil det imidlertid ofte være umuligt for den person, som rammes af indgrebet, at vide, hvad han eller hun skal afkræfte. Selv om han eller hun måtte have klare beviser for, at beslutningsgrundlaget er fejlagtigt, vil det være umuligt for ham eller hende at producere dem, når beslutningsgrundlaget ikke kendes. Det vil blive en kafkask proces.

BILAG 1

U D K A S T
til
lov om ændring af forvaltningsloven

§ 1

I forvaltningsloven, if. lov nr. 571 af 19. december 1985, som ændret ved § 2 i lov nr. 347 af 6. juni 1991, foretages følgende ændringer:

1. I *§ 9. stk. 3.* indsættes som 2. pkt.:

> "I forbindelse med fuldbyrdelse af frihedsstraf gælder bestemmelserne heller ikke sager om valg af afsoningsinstitution, sager om overførsel til anden afsoningsinstitution eller afdeling i en afsoningsinstitution og sager om udelukkelse fra fællesskab."

2. *§ 24. stk. 3.* affattes således:

> "§ 24, stk. 1, 2. pkt., og stk. 2, gælder ikke i de sager, der er nævnt i § 9, stk. 3, 2. pkt. Begrundelsens

indhold kan i øvrigt begrænses i det omfang, hvori partens interesse i at kunne benytte kendskab til denne til varetagelse af sit tarv findes at burde vige for afgørende hensyn til den pågældende selv eller til andre private eller offentlige interesser, jf. § 15."

§ 2

Loven træder i kraft den ...

Stk. 2. Forvaltningslovens § 9, stk. 3, 2. pkt., som affattet ved denne lovs § 1, nr. 1, gælder for dokumenter, der udarbejdes efter lovens ikrafttræden.

Bemærkninger til forslagets enkelte bestemmelser

Til § 1

Til nr. 1

Efter forvaltningslovens § 9, stk. 1, kan den, der er part i en sag, hvori der er eller vil blive truffet afgørelse af en forvaltningsmyndighed, forlange at blive gjort bekendt med sagens dokumenter. Denne bestemmelse omfatter også sager om straffuldbyrdelse.

Efter forvaltningslovens § 15, stk. 1, nr. 3, kan retten til aktindsigt imidlertid begrænses, i det omfang partens interesse i at kunne benytte kendskab til sagens dokumenter til varetagelse af sit tarv findes at burde vige for afgørende hensyn til den pågældende selv eller til andre private eller offentlige interesser, herunder forebyggelse, opklaring og forfølgning af lovovertrædelser, straffuldbyrdelse og lignende samt beskyttelse af sigtede, vidner eller andre i sager om strafferetlig eller disciplinær forfølgning.

Ved forslagets § 1, nr. 1, indføjes som 2. pkt. i forvaltningslovens § 9, stk. 3, en bestemmelse, der afskærer partens ret til aktindsigt i visse typer af sager i forbindelse med straffuldbyrdelsen. Det drejer sig om sager om valg af afsoningsinstitution og overførsel til anden afsoningsinstitution eller afdeling i en afsoningsinstitution og sager om udelukkelse fra fællesskab.

Forslaget indebærer, at der ikke er aktindsigt for parten i de typer af sager, der opregnes i bestemmelsen, f.eks. en sag om overførsel af den indsatte fra åbent til lukket fængsel eller fra fængsel til arresthus eller til en af de separate afdelinger, der etableres i tilknytning til to arresthuse, men at der efter omstændighederne kan gives aktindsigt i det omfang, hverken private eller offentlige interesser taler imod (meroffentlighedsprincippet) .

At der ikke er aktindsigt, medfører også, at en anmodning om

---

aktindsigt kan afslås uden nærmere begrundelse, idet der alene skal henvises til den foreslåede bestemmelse. Om begrundelse af afgørelsen i hovedsagen, f.eks. en sag om overførsel fra åbent til lukket fængsel, henvises til bemærkningerne nedenfor til forvaltningslovens § 24, stk. 3, som affattet ved forslagets § 1, nr. 2.

For andre typer af sager om straffuldbyrdelse gælder fortsat forvaltningslovens § 9, stk. 1. Det indebærer, at der som udgangspunkt er aktindsigt i sådanne sager, men at aktindsigten bl.a. kan begrænses, i det omfang betingelserne herfor i forvaltningslovens § 15, stk. 1, nr. 3, efter en konkret vurdering er opfyldt. Som eksempel kan nævnes sager om disciplinærstraf og udsættelse eller afbrydelse af straffuldbyrdelsen.

Forslaget om begrænsning af retten til aktindsigt retter sig alene mod sager vedrørende personer, der afsoner eller skal afsone frihedsstraf. Forslaget omfatter således bl.a. ikke sager vedrørende varetægtsarrestanter, jf. herved retsplejelovens § 770 og § 775, og forvaringsdømte, jf. straffelovens § 70. Sådanne sager er således fortsat undergivet de nugældende regler om aktindsigt.

Udtrykket "sager... om" i forvaltningslovens § 9, stk. 3, 2. pkt., som affattet ved forslagets § 1, nr. 1, udelukker ikke, at oplysninger fra en sag af den nævnte type indgår i en sag uden for dette område, f.eks. i socialforvaltningens sag om hjælpeforanstaltninger efter bistandsloven til den pågældendes børn. I sådanne tilfælde er der imidlertid fortsat mulighed for efter omstændighederne at undtage oplysninger af den omhandlede karakter fra aktindsigt i medfør af forvaltningslovens § 15, stk. 1, nr. 3. Spørgsmålet kan i øvrigt næppe antages at have større praktisk betydning. Det skyldes, at det f.eks. i en sag som den ovenfor nævnte er kriminalforsorgens oplysninger om den pågældendes sociale situation, der er relevante for socialforvaltningen, og ikke oplysninger af den karakter, der undtages fra aktindsigt af hensyn til straffuldbyrdelsen.

I det omfang oplysninger fra de sager, der nævnes i § 9, stk. 3, 2. pkt., eventuelt indgår i andre sager i forbindelse med straffuldbyrdelsen, må spørgsmålet om aktindsigt ligeledes vurderes efter reglen i forvaltningslovens § 15, stk. 1, nr. 3.

Det må endvidere tages i betragtning, at forslagets formål er at modvirke, at indsatte udsættes for overgreb fra medindsattes side under straffuldbyrdelsen. Forslaget sigter derimod ikke på at indføre et generelt forbud mod aktindsigt i oplysninger af den omhandlede karakter.

Ved forslagets § 1, nr. 1, gøres ingen ændring i offentlighedslovens regler. For så vidt angår anmodning om aktindsigt fra andre end sagens parter, gælder således offentlighedslovens § 2, stk. 1, 1. pkt., uændret. Efter denne bestemmelse omfatter offentlighedsloven ikke sager inden for strafferetsplejen. Det indebærer, at der ikke er aktindsigt i konkrete sager om straffuldbyrdelse.

Indgår oplysninger fra sådanne sager i sager uden for strafferetsplejen, kan oplysningerne som hidtil efter omstændighederne undtages efter en konkret vurdering i medfør af offentlighedslovens § 13, stk. 1, nr. 3. Efter denne bestemmelse kan retten til aktindsigt begrænses i det omfang, det er nødvendigt til beskyttelse af væsentlige hensyn til forebyggelse, opklaring og forfølgning af lovovertrædelser, straffuldbyrdelse og lignende samt beskyttelse af sigtede, vidner eller andre i sager om strafferetlig eller disciplinær forfølgning.

Til nr. 2

Efter forvaltningslovens § 24, stk. 1, skal en begrundelse for en afgørelse indeholde en henvisning til de retsregler, i henhold til hvilke afgørelsen er truffet. I det omfang afgørelsen efter disse regler beror på et administrativt skøn, skal begrundelsen endvidere angive de hovedhensyn, der har været bestemmende for skønsudøvelsen. Begrundelsen skal om fornødent også indeholde en kort redegørelse for de oplysninger vedrørende sagens faktiske omstændigheder, som er tillagt væsentlig betydning for afgørelsen, jf. § 24, stk. 2.

Forslaget indebærer, at begrundelsen af afgørelser i sager, der efter forvaltningslovens § 9, stk. 3, 2. pkt., som affattet ved forslagets § 1, nr. 1, er undtaget fra aktindsigt, f.eks. afgørelser om overførsel af en indsat fra åbent til lukket fængsel, alene skal indeholde en henvisning til de retsregler, i henhold til hvilke afgørelsen er truffet, if. forvaltningslovens § 24,

---

stk. 1, 1. pkt. Forslaget afviger herved fra den nugældende ordning, hvorefter begrundelsens indhold kan begrænses efter en konkret vurdering, jf. forvaltningslovens § 24, stk. 3. Forslaget udelukker ikke, at der i sager omfattet af § 9, stk. 3, 2. pkt., jf. forslagets § 1, nr. 1, efter omstændighederne kan gives en nærmere begrundelse for afgørelsen. Der sigtes her f.eks. til tilfælde, hvor der er givet aktindsigt i sagen efter meroffentlighedsprincippet, jf. bemærkningerne ovenfor til § 9, stk. 3, 2. pkt., i forslagets § 1, nr. 1.

Til § 2

Forslagets § 2 indeholder ikrafttrædelses- og overgangsbestemmelser. Forslaget indebærer, at den nye regel om begrundelse har virkning for afgørelser, der træffes efter lovens ikrafttræden. Med hensyn til undtagelsen af sager fra aktindsigt er det i § 2, stk. 2, udtrykkeligt angivet, at reglen finder anvendelse på dokumenter, der udarbejdes efter lovens ikrafttræden. For ældre sager om overførsel m.v. gælder således de hidtidige regler om partsaktindsigt.

JUSTITSMINISTERIET

Direktoratet for Kriminalforsorgen

Organiserede kriminelle og aktindsigt.

I medfør af forvaltningslovens § 9 har den, der er part i en sag, hvori der er eller vil blive truffet afgørelse af en forvaltningsmyndighed, ret til at blive gjort bekendt med sagens dokumenter. Denne bestemmelse modificeres af § 15, hvoraf det fremgår, at retten til aktindsigt kan begrænses, i det omfang partens interesse i at kunne benytte kendskab til sagens dokumenter til varetagelse af sit tarv findes at burde vige for afgørende hensyn til den pågældende selv eller andre private eller offentlige interesser, herunder forebyggelse, opklaring og forfølgning af lovovertrædelser, straffuldbyrdelse og lignende samt beskyttelse af sigtede, vidner eller andre i sager om strafferetlig eller disciplinær forfølgning. Anvendelsen af undtagelsesbestemmelsen beror således på en afvejning af forskellige interesser, og det kan på forhånd være vanskeligt med sikkerhed at gå ud fra, at aktindsigt ikke kan komme på tale.

Adgangen til aktindsigt afstedkommer vanskeligheder, fordi rockerne i vid udstrækning påberåber sig denne ret, og dette skaber frygt for efterfølgende repressalier over for "angivere", vidner eller andre implicerede i sagen. Det er endvidere hævdet, at rockerne systematisk registrerer oplysninger, som de er kommet i besiddelse af via aktindsigt, med henblik på en samlet fremstilling af offentlige myndigheders viden om gruppernes aktiviteter.

For kriminalforsorgen giver retten til aktindsigt anledning til problemer i følgende situationer:

Anbringelsessager.

Direktoratet for Kriminalforsorgen træffer i medfør af cirkulære af 29. august 1983 om anbringelse af personer, der er idømt frihedsstraf eller forvaring, afgørelse om afsoningssted ("anmeldelse"). Forud for denne afgørelse modtager

direktoratet anmeldelsessagen fra politiet, der på et skema har mulighed for at tilkendegive, om den domfældte er egnet til afsoning i åbent fængsel m.v. Der er ligeledes adgang til på skemaet at anføre forhold vedrørende domfældte, der er relevante for valget af afsoningssted. Igennem flere år har det været kriminalforsorgens ønske på dette skema at modtage oplysning om eventuelle rockertilhørsforhold m.v., hvilket der har været almindelig enighed om relevansen af. Rigspolitichefen har således indskærpet over for politikredsene, at disse oplysninger skal påføres anmeldelsesskemaet, men erfaringen har vist, at dette kun uhyre sjældent sker. Som forklaring angives frygt for, at domfældte i forbindelse med et ønske om aktindsigt vil blive gjort bekendt med politiets påtegning på skemaet og især de for politiets påtegning tilgrundliggende oplysninger.

Som følge heraf får Direktoratet for Kriminalforsorgen kun oplysning om eventuelt rockertilhørsforhold, såfremt dette fremgår af domsudskriften eller på anden måde af sagen.

En arbejdsgruppe under Direktoratet for Kriminalforsorgen har foreslået en forbedret anmeldelsesprocedure, der bl.a. indebærer et forbedret samarbejde med politiet, og at et rockertilhørsforhold i sig selv taler for anbringelse i lukket fængsel.

Intern placering i fængslet.

I forbindelse med oprettelsen af afdeling B III i Statsfængslet i Vridsløselille tilkendegav Lovafdelingen, at en beslutning om at anbringe enkelte indsatte på en bestemt afdeling, hvortil der er knyttet nogle særlige regler, må opfattes som en afgørelse i forvaltningslovens forstand. Som følge heraf havde de indsatte, der blev placeret på

afdeling B III, ret til aktindsigt i medfør af forvaltningsloven. Denne aktindsigt blev begrænset under henvisning til § 15, stk. 1, nr. 3, således at der ikke af den meddelte aktindsigt fremgik navne eller episoder, der gjorde det muligt at identificere "angivere" m.fl.

På grund af ønsket om fuldstændig anonymitet for "meddelerne"

---

blev der foretaget destruktion af det materiale, der lå til grund for oprettelsen af afdeling B III.

Det var anstaltens opfattelse, at der ikke kunne sikres fuldstændig anonymitet, hvis der ikke blev foretaget destruktion. Der er efterfølgende tilvejebragt opbevaringsmuligheder, der er så sikre, at destruktion af materiale fremover formentlig ikke bliver påkrævet.

Disciplinærsager.

De indsatte i kriminalforsorgens institutioner kan ikendes disciplinærstraf i medfør af Justitsministeriets bekendtgørelse af 21. juni 1973 om fuldbyrdelse af frihedsstraf. Som disciplinærstraf anvendes bøde og strafcelle (udelukkelse fra fællesskab).

Det er ikke kriminalforsorgens indtryk, at indsatte med tilknytning til rockergrupper i særlig grad gør sig skyldige i disciplinærovertrædelser. Det er også meget vanskeligt for kriminalforsorgen at danne sig overblik over, i hvilket omfang personer med tilknytning til rockergrupper fortsætter kriminelle aktiviteter under afsoningen. Det er imidlertid kriminalforsorgens opfattelse, at disse personer i særlig grad undgår disciplinærstraf, fordi ingen medindsatte tør afgive forklaring i forbindelse med disciplinærafhøring. Det er kriminalforsorgens opfattelse, at denne personkreds ikke sjældent er i stand til at styre medindsatte uden selv i nævneværdig grad at udøve fysisk vold, idet deres "terrorimage" udgør en fuldt tilstrækkelig motivationsfaktor.

Risikoen for repressalier betyder, at kriminalforsorgen kun modtager oplysninger fra medindsatte til rockere, hvis der stilles absolut garanti for anonymitet. Dette skisma illustrerer - i det små - den tilsvarende problemstilling vedrørende anonyme vidner i straffesager.

Overførselssager.

I medfør af direktoratets cirkulære af 29. august 1983 om bl.a. overførsel af indsatte mellem kriminalforsorgens

---

institutioner kan indsatte i åben anstalt overføres til lukket anstalt, hvis fortsat ophold i den åbne anstalt er åbenbart utilrådeligt, og denne bedømmelse helt eller delvist beror på groft disciplinært forhold eller andre beviselige forhold fra den indsattes side, som viser enten, at den pågældende ikke kan tilpasse sig forholdene i den åbne anstalt, herunder hvis der skønnes at være fare for undvigelse, eller at der er risiko for uheldig indflydelse på medindsatte.

Det er kriminalforsorgens erfaring, at det på grund af medindsattes frygt for repressalier kan være overordentligt vanskeligt at efterleve beviskravet i overførselssager om rockere. Der vil således typisk være tale om oplysninger fra medindsatte, der er så skræmt, at de ikke på nogen måde vil stå ved de oplysninger, som de har givet personalet om en rockers adfærd i det åbne fængsel. Overførselssagerne bliver derfor ofte nødlidende i bevismæssig henseende.

En arbejdsgruppe under Direktoratet for Kriminalforsorgen har foreslået, at reglerne om overførsel fra åbent til lukket fængsel ændres, således at det bliver muligt at overføre, hvis der foreligger "bestemte grunde til at antage, at den indsatte på utilbørlig måde har tvunget eller på andre måder har fået medindsatte til at gøre, tåle eller undlade noget, og overførsel er påkrævet for at forhindre den indsatte i at begå forhold af denne karakter".

Sammenfattende er det kriminalforsorgens opfattelse, at forvaltningslovens regler om aktindsigt i vid udstrækning betyder, at man ikke får tilstrækkelige informationer fra politiet, medindsatte og andre.

Som følge af ovenstående kunne der stilles forslag om en ændring af forvaltningsloven, således at der som udgangspunkt ikke er aktindsigt i sager om straffuldbyrdelse, men at der kan gives aktindsigt, såfremt det anses for ubetænkeligt af hensyn til private eller offentlige interesser. I sager om disciplinærstraf og overførsel til lukket institution, hvor der herefter ikke gives aktindsigt, beskyttes den indsatte af reglerne om administrativ rekurs og af adgangen til at indbringe sagen for Folketingets Ombudsmand.

Justitsministeriet Version 1.0 den 21. april 1998
Denne publikation findes på adressen: http://jm.schultzboghandel.dk
Copyright (c) Justitsministeriet 1998

Bilag 4 -
Notat af d. 25. august 1997 med bilag fra Direktoratet for Kriminalforsorgen om de &oshash;konomiske og administrative konsekvenser af forslagene i betænkning om lov om fuldbyrdelse af straf.

JUSTITSMINISTERIET
Direktoratet for Kriminalforsorgen
1. afdeling

Den 25. august 1997

NOTAT
om de økonomiske og administrative konsekvenser af forslagene i betænkning om lov om fuldbyrdelse af straf.

1. I notat af 14. maj 1996 blev det vurderet, at Kriminalforsorgens merudgifter ved et forventet årligt antal domstolsprøvelser på knapt 1300 sager med mundtlig retsforhandling ville være på ca. 40 årsværk, svarende til ca. 10,5 mio. kr., samt transportudgifter mv. på ca. 2 mio. kr. Ved mundtlig retsforhandling i halvdelen af sagerne kunne udgiftsskønnet samlet reduceres med ca. 5 mio. kr.

2. Straffelovrådet har i foråret 1997 opstillet tre nye modeller for domstolsprøvelser Direktoratet for Kriminalforsorgen har foretaget et skøn over, hvor mange sager, der kan forventes indbragt for domstolene, hvis der bliver mulighed for at indbringe klagerne for retten i henhold til de tre forskellige modeller. Skønnet over antallet af klager inden for de enkelte sagskategorier er vedlagt som bilag. Skønnet er behæftet med stor usikkerhed, navnlig fordi det er uvist, i hvilket omfang adgangen til at indbringe klagen for domstolene vil påvirke de indsattes tilbøjelighed til at klage.

Direktoratets skøn er bl.a. baseret på en undersøgelse af, hvor mange af de forskellige sagskategorier, der i en 2 måneders periode er påklaget til Direktoratet for Kriminalforsorgen efter de bestående regler. Herudover er der ved skønnet taget hensyn til, hvor indgribende afgørelser, der er tale om. For eksempel er det lagt til grund, at en stor del af de afgørelser, der vedrører afslag på prøveløsladelse og genindsættelse som følge af vilkårsovertrædelse, vil blive indbragt for domstolene. Disse afgørelser, der begge vedrører udstrækningen af straffetiden, beror i høj grad på en skønsmæssig vurdering af risikoen for recidiv, og direktoratet anser det for sandsynligt, at en stor del af de indsatte vil benytte en mulighed for at få efterprøvet dette skøn ved domstolene.

Det er direktoratets opfattelse, at skønnet over det forventede antal klagesager er realistisk, når henses til, at de indsatte ved at benytte en enkel adgang til domstolsprøvelse vil have "alt at vinde og intet at tabe". Direktoratet anser det for sandsynligt, at adgangen til at få indbragt afgørelsen for en uvildig instans vil øge de indsattes tilbøjelighed til at klage navnlig over de særligt indgribende afgørelser.

Med hensyn til ressourceforbruget ved de enkelte sager er beregningerne baseret på en antagelse af, at størstedelen

af klagerne vil blive rejst af indsatte med længere straffe, hvor det ikke sjældent vil være nødvendigt at transportere og fremstille de indsatte i retten. Det er endvidere lagt til grund, at der i vekslende omfang vil være behov for at indkalde fængselspersonale til afgivelse af vidneudsagn i retten.

3. Det er vurderet, at model 1 vil medføre 1.045 klagesager, model 2 610 klagesager og model 3 945 klagesager. På den baggrund er der foretaget nye beregninger over de økonomiske konsekvenser for Kriminalforsorgen ved gennemførelse af de forskellige modeller. Ved beregningerne er følgende forudsætninger lagt til grund (svarende til forudsætningerne for de hidtidige beregninger):

Der skal til forberedelse af hver sag anvendes ca. 15 timer. Heri er medregnet timeforbruget til skrivning mv. Til gennemførelse af retsmøder i Storkøbenhavn (1/4 af sagerne) forventes gennemsnitlig anvendt op til 4 timer pr. sag, incl. transporttid. Til retsmøder uden for Storkøbenhavn (3/4 af sagerne) forventes anvendt en hel dag, svarende til 7,4 timer. Ved hvert retsmøde skal der indkaldes medarbejdere som vidner, ligesom der skal bruges personale til transport og bevogtning. Personaleforbruget fra fængslerne forventes at blive op til ca. 4 medarbejdere pr. retsmøde. Ca. 1/5 af sagerne forventes at blive kæret til landsretten.

Lægges disse forudsætninger til grund, kan følgende oversigt opstilles:

ALLE BEH. MDT.	FORBEREDELSE	RETSMØDE	KÆRE	I ALT	årsværk	pris
JURISTER	13.063	6.845	1.728	21.635	11	3.935.678
SKRIVEPERSONALE	2.090		418	2.508	1	325.884
UNIFORMERET		21.457	6.186	27.644	17	5.026.133
I ALT				51.787	29	9.287.695
ANTAL ÅRSVÆRK					29	
ANTAL SAGER:	1.0451					
1/2 BEH. MIDT.	FORBEREDELSE	RETSMØDE	KÆRE	I ALT	årsværk	pris
JURISTER	13.063	3.422	1.073	17.558	9	3.193.976
SKRIVEPERSONALE	2.090		418	2.508	1	325.884
UNIFORMERET		10.729	3.093	13.822	8	2.513.067
I ALT				33.888	19	6.032.926
ANTAL ÅRSVÆRK					19	
ANTAL SAGER:	1.045					
ALLE BEH. MDT.	FORBEREDELSE	RETSMØDE	KÆRE	I ALT	årsværk	pris
JURISTER	11.813	6.190	1.562	19.565	10	3.559.058
SKRIVEPERSONALE	1.890		378	2.268	1	294.699
UNIFORMERET		19.404	5.594	24.998	15	4.545.164
I ALT				46.831	26	8.398.920
ANTAL ÅRSVÆRK					26	
ANTAL SAGER:	945					
1/2 BEH. MDT.	FORBEREDELSE	RETSMØDE	KÆRE	I ALT	årsværk	pris
JURISTER	11.813	3.095	970	15.878	8	2.888.332
SKRIVEPERSONALE	1.890		378	2.268	1	294.699
UNIFORMERET		9.702	2.797	12.499	8	2.272.582
I ALT				30.645	17	5.455.613
ANTAL ÅRSVÆRK					17	
ANTAL SAGER:	945					
ALLE BEH. MDT.	FORBEREDELSE	RETSMØDE	KÆRE	I ALT	årsværk	pris
JURISTER	7.625	3.996	1.009	12.629	7	2.297.381
SKRIVEPERSONALE	1.220		244	1.464	1	190.229
UNIFORMERET		12.525	3.611	16.137	10	2.933.915

I ALT				30.230	17	5.421.525
ANTAL ÅRSVÆRK					17	
ANTAL SAGER:	610					
1/2 BEH. MDT.	FORBEREDELSE	RETSMØDE	KÆRE	I ALT	årsværk	pris
JURISTER	7.625	1.998	626	10.249	5	1.864.426
SKRIVEPERSONALE	1.220		244	1.464	1	190.229
UNIFORMERET		6.263	1.806	8.068	5	1.466.958
I ALT				19.781	11	3.521.612
ANTAL ÅRSVÆRK						
ANTAL SAGER:	610					

---

	antal	årsværk	lønsum	øvrige udgifter	udgift i alt
model 1	1.045 sager				
mundtlig i alle sager		29	9,3	1,5	10,8
mundtlig i halvdelen		19	6,0	1,0	7,0
model 2	610 sager				
mundtlig i alle sager		17	5,4	0,9	6,3
mundtlig i halvdelen		11	3,5	0,6	4,1
model 3	945 sager				
mundtlig i alle sager		26	8,4	1,3	9,7
mundtlig i halvdelen		17	5,5	0,9	6,4

Forudsætninger pr. sag:

Jurister:	Forberedelse ca. 1,5 dag:	12,5 timer
	Retsmøde Storkøbenhavn (1/4 af sagerne):	4,0 timer
	Retsmøde øvrige land (3/4 af sagerne):	7,4 timer
	Retsmøde kære København	4,0 timer
	Retsmøde kære øvrige land	7,4 timer
Skrivepersonale:		2,0 timer
Fængselspersonale (4 pers.):	Fængslets retskreds (2/3 af sagerne)	16,0 timer
	Anden retskreds (1/3 af sagerne)	29,6 timer
	Kære (1/3 af sagerne)	29,6 timer
	andel kære:	5

1/2 BEH. MDT.	FORBEREDELSE	RETSMØDE	KÆRE	I ALT	årsværk	pris
JURISTER	18938	4962	2592	26491	14	4.130.685
SKRIVEPERSONALE	3030		1010	4040	2	524.948
UNIFORMERET		15554	7474	23028	12	2.992.204
I ALT				53559	28	7.647.837
ANTAL ÅRSVÆRK				28		

ANTAL SAGER: 1515

	antal	årsværk	lønsum	øvrige udgifter	udgift i alt
model 1	1.045 sager				
mundtlig i alle sager		29	9,3	1,5	10,8
mundtlig i halvdelen		19	6,0	1,0	7,0
model 2	610 sager				
mundtlig i alle sager		17	5,4	0,9	6,3
mundtlig i halvdelen		11	3,5	0,6	4,1
model 3	945 sager				
mundtlig i alle sager		26	8,4	1,3	9,7
mundtlig i halvdelen		17	5,5	0,9	6,4

		Model I	Model 2	Model 3
1.	Straffetidsberegning § 14 el. § 16	15	15	15
2.	Anbringelse i arresthus § 21, stk. 3, nr. 1,2 el. 3	10	-	10
3.	Anbringelse i lukket fængsel § 22, stk. 3 el. 4, nr. 1	60	-	60
4.	Nægtelse af overførsel fra lukket til åbent fængsel § 24, stk. I	80	-	80
5.	Overførsel fra åbent til lukket fængsel § 25, stk. 3, el. 4, nr. 1	40	-	40
6.	Nægtelse af overførsel fra arresthus til åbent fængsel § 27, stk. 1	5	-	5
7.	Overførsel fra åbent fængsel til arresthus § 28, stk. 1, nr. 1, 2 el. 3 el. stk. 2, j fr. § 25, stk .3	20	-	20
8.	Forbud mod offentliggørelse af bestemte artikler § 36, stk. 3	Meget fa	-	-
9.	Nægtelse af uledsaget udgang § 44	120	-	120
10.	Forbud mod besøg af nærmeste § 49 b	40	-	-
11.	Nægtelse af at have barn under 3 år hos sig § 50	5	-	-
12.	Tilbageholdelse af brev § 51, stk. 4 el. 5	5	5	5
13.	Begrænsning i kontakt til medierne § 55, stk. 2	10	-	-
14.	Tilbageholdelse af brev eller anden optegnelse § 56, stk. 6	5	-	-
15.	Enrumsanbringelse § 58	25	-	-
16.	Sikringscelle	15	-	-

	§ 61			
17.	Strafcelle § 62	25	25	25
18.	Konfiskation af genstande eller penge § 68	30	30	30
19.	Indeholdelse af erstatningsbeløb § 69	100	100	100
20.	Nægtelse af prøveløsladelse § 75	400	400	400
21.	Genindsættelse af en prøveløsladt § 82, stk. 4	25	25	25
22.	Indsættelse af en betinget benådet § 84, jfr. § 82, stk. 4.	25	25	25
23.	Nægtelse af erstatning § 194 (§ 102)	10	10	10
lalt		1045	610	945

Justitsministeriet Version 1.0 den 21. april 1998
Denne publikation findes på adressen: http://www.jm.dk/publikationer/bet1355/
Copyright (c) Justitsministeriet 1998

Bilag 5 -
Notat af d. 7. oktober fra præsidenten for Østre Landsret om de økonomiske og administrative omkostninger afforslagene i betænkningen om lov om fuldbyrdelse af straf.

PRÆSIDENTEN FOR ØSTRE LANDSRET
Bredgade 59, 1260 København K.
Tlf.: 33 97 02 00 Fax.: 33 14 59 22

Den 07/10-97
J.nr.Ø.L- 38A-17/97
Init

Notat om de økonomiske og administrative omkostninger af forslagene i betænkningen om lov om fuldbyrdelse af straf.

Efter de seneste skøn anslås det af Kriminalforsorgen, at de tre modeller, der er under overvejelse i Straffelovrådet, vil medføre domstolsprøvelse i henholdsvis **1.045, 610 og 945 sager om året.** Der er således tale om antal, der er betydeligt lavere end de tal, der hidtil er opereret med: 1.265 og 1.535 sager. Kriminalforsorgen anfører selv, at skønnene er forbundet med store usikkerhedsfaktorer. Det må formentlig antages, at de seneste tal i højere grad end de tidligere har karakter af *minimal*størrelser, hvorfor domstolenes ressourcer meget muligt vil blive belastet mere end nedenfor anslået.

Alle sager indbringes for byret. Såfremt adgangen til kære til landsretten ikke begrænses, må det antages, at et meget betydeligt antal af sagerne - der ikke på forhånd kan antages at fa et for den indsatte tilfredsstillende resultat i mange tilfælde - vil blive kæret til landsretten, idet der ikke vil være modforestillinger mod sådan kære. Det anslås, at mindst 85% af sagerne i så fald vil blive indbragt for landsretten. Gøres kæreadgangen - bortset fra de mest indgribende sager - betinget af tilladelse fra Procesbevillingsnævnet, kan **kærefrekvensen** forsigtigt **anslås til 20%**.

Sagerne skønnes at ville fordele sig med 2/3 til Østre Landsrets kreds, 1/3 til Vestre Landsrets kreds.

Under de nævnte forudsætninger kan det opgøres, at byretterne og landsretterne vil blive belastet på følgende måde:

1. Byretterne.

Det må anslås, at en mundtlig forhandling i gennemsnit vil tage 2,5 á 3 timer (1/2 dag). For de sagers vedkommende, der vil blive afgjort på skriftligt grundlag, vil behandlingstiden blive noget mindre, men ikke nødvendigvis meget mindre, da det medfølgende materiale, herunder mappen med personlige oplysninger, i hvert fald jævnlig vil have et ikke ubetydeligt omfang. På denne baggrund skønnes der til de enkelte sager at ville medgå ca. 1/2 dag.

Byretsressourcerne vil således blive belastet med i alt 305 á 523 dage om året. Antallet af retsdage p.a. må antages at være 156. Dette medfører et behov for yderligere 2,0 á 3,3 byretsdommere med sekretærbistand.

Omkostningerne til en byretsdommer, sekretærbistand og generalomkostninger udgør 1.095.847 kr. p. a.

2. Landsretterne.

Det anslås, at den gennemsnitlige tid, der vil medgå til behandlingen af det ovenfor forudsatte begrænsede udsnit af sagerne, der vil kunne indbringes for landsretten, vil svare til ca. 6 gange den tid, der medgår til behandlingen af kriminelle kæremål. Det forudsættes herved, at 2/3 af sagerne vil blive behandlet mundtligt og 1/3 skriftligt.

Landsressourcerne vil således blive belastet med i alt 46 á 79 dage om året. Antallet af retsdage p.a. må antages at være 156. Dette medfører et behov for yderligere 0,3 á 0,5 landsretsafdelinger med dertil hørende kontormedarbejdere (2,5 personer) og generalomkostninger.

Omkostningerne til en landsretsafdeling udgør 3.169.475 kr. p.a.

3. Udgiften til beskikkede advokater.

Efter udkastets § 110, stk. 2, beskikker retten, såfremt den finder det fornødent, en advokat for den dømte, medmindre denne selv har antaget en sådan.

Advokaten vil blive honoreret efter samme principper som i almindelige straffesager. Det anslås herefter, at salæret gennemgående vil blive ca. 5.500 kr. for mundtligt behandlede sager og ca. 2.000 kr. for skriftligt behandlede sager, alt inclusive I fængselsbesøg af normal varighed. *Disse beløb includerer ikke moms.*

Hvis man for byretternes vedkommende forudsætter, at 50 % af sagerne bliver behandlet mundtligt, og at der beskikkes en advokat i 50% af de øvrige tilfælde, anslås de samlede advokatomkostninger for byret til at blive ca. 2,0 á 3,1 mio. kr. excl. moms.

For landsretternes vedkommende gås ud fra advokatbeskikkelse i alle sager. De samlede advokatomkostninger anslås at ville udgøre ca. 2,7 á 4,5 mio. kr. excl. moms.

4. De samlede omkostninger

bliver ved det skønnede antal sager herefter

Antal sager	610	945	1045
Byretterne	2.142.521	3.319.152	3.670.385
+ advokatomkostninger	1.982.500	3.071.250	3.135.000
Landsretterne	929.510	1.439.978	1.592.356
+ advokatomkostninger	2.650.450	4.106.025	4.540.525
I alt	**7.704.981**	**11.936.405**	**12.938.266**

Underskrevet
ZiegIer

Justitsministeriet *Version 1.0 den 21. april 1998*
Denne publikation findes på adressen: http://jm.schultzboghandel.dk
Copyright (c) Justitsministeriet 1998

Bilag 6
Rapport af 1994 fra Direktoratet for Kriminalforsorgen om anvendelsen af straffelovens § 49, stk. 2 - en undersøgelse af samtlige sager i perioden 1987-92 sammenholdt med udviklingen i 1993.

RAPPORT OM

ANVENDELSEN AF

STRAFFELOVENS

§ 49, STK. 2

- en undersøgelse af samtlige sager i perioden 1987-92
sammenholdt med udviklingen i 1993

Direktoratet for kriminalforsorgen
1994

Direktoratet for kriminalforsorgen
5. kontor
Klareboderne 1
1115 København K.
tlf. 33 11 55 00

INDHOLDSFORTEGNELSE

		SIDE
I	Indledning	3
a.	Straffelovens § 49, stk- 2.	3
b.	Om undersøgelsen	4
II	Anvendelse af straffelovens § 49, stk. 2	5

a. 1.	Indikation for § 49,2-anbringelse	5
	- misbrug	5
	- ung alder	6
	- psykiske, fysiske, sociale grunde & udviklingshæmning	7
a.2.	Aldersfordeling	8
a. 3.	Kønsfordeling	8
a.4.	Sammenfattende om indikation	9
b. 1.	Anvendte institutionstyper	9
b.2.	Udviklingstendenser	10
e.l.	Gennemførelse af § 49,2-ophold	11
c.2.	Tilbagekaldelse af tilladelser til § 49,2-ophold	11
c. 3.	Om dommene	12
c. 4.	Status ved iværksættelse af § 49,2-foranstaltning	12
c.5.	Statsadvokathøringer	14
d.	Sammenfatning	15
III	Recidivundersøgelse	16
a.	Om undersøgelsen	16
b.	Sammenligning med andre undersøgelser	16
C.	Sammenfatning	19
IV	Resume og konklusion	19
	Tabeloversigt - side 22 - 32	21

I. INDLEDNING

Direktoratet for Kriminalforsorgen har med denne undersøgelse ønsket at beskrive anvendelsen af straffelovens § 49, stk. 2 med udgangspunkt i samtlige sager rejst i perioden 1987 - 92, samt at sammenholde resultatet af undersøgelsen med udviklingen i anvendelsen af straffelovens § 49, stk. 2 i 1993.

I. a. STRAFFELOVENS § 49, STK. 2.

"FINDES DET HENSIGTSMÆSSIGT PÅ GRUND AF DOMFÆLDTES ALDER, HELBREDSTILSTAND ELLER ANDRE SÆRLIGE OMSTÆNDIGHEDER KAN JUSTITSMINISTEREN BESTEMME, AT DEN PÅGÆLDENDE MIDLERTIDIGT ELLER FOR PESTEN AF STRAFFETIDEN SKAL OVERFØRES TIL HOSPITAL ELLER TIL EGNET HJEM ELLER INSTITUTION TIL SÆRLIG PLEJE ELLER FORSORG. "

Det juridiske grundlag for alternativ afsoning blev lagt med en lovændring i 1973. Der blev ikke på det tidspunkt fastsat nærmere regler for bestemmelsens anvendelsesområde, men det fremgår af forarbejderne, at man bl.a. har tænkt på situationer, hvor der på grund af den indsattes alder, legemlige svaghed, sindstilstand eller andre særlige forhold er åbenbare ulemper ved at lade den pågældende have ophold i et fængsel, og hvor man i den indsattes egen interesse og uden at komme i konflikt med strafanvendelsens formål bør anvende et andet institutionsmiljø end det fængselsmæssige,

Der viste sig efterfølgende behov for nærmere afklaring af forskellige tvivlsspørgsmål, og i 1978 udsendtes et cirkulære om § 49, 2-overførsel til psykiatrisk hospital. Det blev administrativt bestemt, at reglerne kunne anvendes analogt ved overførsler til andre institutioner. 1 1982 blev det afklaret, at overførsel til kriminalforsorgens pensioner faldt inden for bestemmelsens område. Samme år udsendtes en redegørelse vedrørende "foranstaltninger mod stofmisbrug i kriminalforsorgens anstalter og arresthuse og blandt den frie kriminalforsorgsklienter". Redegørelsen beskæftigede sig blandt andet med de betalingsmæssige forhold vedr. § 49,2-overførsler. I "At møde mennesket hvor det er

(Rapport fra Alkohol- og Narkotikarådets behandlingsudvalg. 1984) anbefaledes en udvidet anvendelse af retssystemets tvangsmidler - herunder alternativ afsoning.

Efter forhandlinger i 1983-84 besluttede socialministeriet, at bistandslovens regler vedr. døgnophold også kunne omfatte strafafsonere, og der opnåedes fra 1985 enighed om, at betalingsforpligtelsen skulle ligge hos de kommunale myndigheder. - Dog med en årlig overførsel på 2,5 mill. kr. fra justitsministeriet til bloktilskudspuljen som en kompensation for primærkommunernes forventede merudgifter i forbindelse med en udvidet anvendelse af alternativ afsoning.

Den 6. januar 1985 udsendtes et generelt cirkulære om bestemmelsens anvendelse. Dette førte til den ønskede øgede anvendelse, som den fremgår af tabel 1.

Folketinget har efterfølgende i debatter om indsatsen over for stofmisbrugere og unge lovovertrædere flere gange givet udtryk for, at man ønsker bestemmelsen anvendt i noget større omfang end hidtil. Kriminalforsorgen har tidligere skønnet, at mellem 200 og 300 fængselsdømte årligt har behov for alternativ afsoning. I dag vurderes behovet at ligge tæt på de 300 - bl.a. som følge af ændring af reglerne vedrørende 15-17 årige strafafsonere.

I betænkning nr. 1181/1989 om en lov om fuldbyrdelse af straf m.v. anbefales det, at man bevarer muligheden for alternativ afsoning og samtidig gennemfører administrative forenklinger med henblik på at øge antallet af anbringelser/overførsler.

Tilladelser i henhold til straffelovens § 49, stk. 2

§ 49.2 anbringelser	Kriminal-forsorgs-pension		Uden for kriminalforsorgen				I alt	
			Psykiatrisk hospital		Komm /amtslig institution			
1978/80	-	-	2	25%	6	75%	8	100%
1981	-	-	2	40%	3	60%	5	100%
1982	13	76%	3	18%	1	6%	17	100%
1983	3	20%	5	33%	7	47%	15	100%
1984	13	52%	4	16%	8	32%	25	100%
1985	15	36%	7	16%	20	48%	42	100%
1986	3	31%	5	10%	29	59%	49	100%
1987	15	32%	-	-	32	68%	47	100%
1988	22	37%	-	-	38	63%	60	100%
1989	31	28%	-	-	79	72%	110	100%
1990	35	36%	1	1%	61	63%	97	100%
1991	39	37%	-	0%	67	63%	106	100%
1992	40	31%	2	2%	85	67%	127	100%
1997-92	182	33%	3	0%	362	66%	547	100%
1993	57	40%	1	1%	83	59%	141	100%

I b. OM UNDERSØGELSEN

Kriminalforsorgen har foretaget en statistisk undersøgelse af samtlige 547 § 49,2-placeringer i

perioden 1987-92.

Til belysning af om bestemmelsen anvendes i overensstemmelse med forudsætningerne, er der indsamlet oplysninger om de §49,2-overførtes persondata, den anførte begrundelse for overførslen, kriminalitetens art, dommens længde samt opholdstiden i alternativ afsoning. Der er oplysninger om, hvilke institutionstyper, der har været anvendt, ligesom det er registreret (fra 1991), om statsadvokaten har udtalt sig i sagen.

Til belysning af om der kan påvises positive resultater i forbindelse med alternativ afsoning, er der foretaget en recidivundersøgelse over årgangene 1987-89. Undersøgelsens hovedresultater kan ses i tabellerne, optrykt side 22 - 32. Hovedresultaterne vil blive kommenteret nedenfor.

II ANVENDELSE AF STRAFFELOVENS § 49, STK. 2

Alternativ afsoning forudsætter, at den dømte har et behandlingsbehov, som ikke kan tilgodeses under afsoning på sædvanlige vilkår.

Tabel 2 viser, hvilke begrundelser der har været tale om i undersøgelsesperioden. Her følger en uddybning af de anførte indikationers indhold.

II a.1. INDIKATION FOR § 49,2-ANBRINGELSE.

Misbrug: omfatter alkohol -, narkotika- og blandingsmisbrug.

Af tabel 2 og 2. 1. fremgår, at misbrugere af rusmidler tegner sig for en meget stor del af samtlige anbringelser. Andelen har svinget mellem 43 og 65% og udgør 57% (314 personer) af 6-årsperiodens tabeltal.

§ 49, stk. 2 blev indført i 1973, hvor man i de foregående år havde oplevet en voldsom stigning i ungdomsnarkomanien. Narkomanernes berigelseskriminalitet havde klar sammenhæng med deres misbrug. Udgangspunktet blev derfor, at behandling af motiverede narkomaner ville være mere kriminalitetsforebyggende end afsoning af fængselsstraf.

De samme synspunkter gør sig til dels gældende over for alkohol- og blandingsmisbrugere, men her kan der tillige argumenteres med, at mennesker, der reagerer voldeligt ved indtagelse af alkohol, speed eller diverse blandinger, bør behandles for deres misbrug - ikke kun af hensyn til den dømte selv, men også af hensyn til mulige kommende ofre. Når misbrugere udgør så stor en del af de § 49,2-anbragte, er der således ikke alene tale om at tilgodese den enkelte misbrugers behandlingsbehov, men også om et forsøg på at varetage nogle klare samfundsinteresser.

En undersøgelse af kriminalforsorgens klientels alkoholvaner (Forskningsrapport nr. 31, september 1990) viste, at ca. 9% af dem, der idømtes frihedsstraf i løbet af et år, var stofmisbrugere, ca. 17 % var blandingsmisbrugere og ca. 34 % var alkoholmisbrugere.

Fordelingen blandt *de indsatte* afviger dog væsentligt fra disse tal p.gr.a. markante forskelle i domslængderne (mange korte hæftestraffe til spritbilister og længere domme for berigelseskriminalitet til narkomaner). Der foreligger ikke opgørelser over antallet af indsatte med alkoholmisbrug. Derimod opgøres det en gang årligt, hvor mange blandt de indsatte, der inden for det sidste halve år før indsættelsen var stofbrugere. I undersøgelsesperioden har denne gruppe udgjort mellem 26 og 30%.

Blandt de § 49, stk. 2-placerede var der i 6-årsperioden 29% stofmisbrugere, 8% blandingsmisbrugere og 20% alkoholmisbrugere.

For narkomanernes vedkommende har der været tale om en stigende tendens - fra 21 % af de overførte i 1987 til 32% i 1992 (40% i 1993).

Blandings- og alkoholmisbrugernes andel af de overførte har været mere stabil, men har dog svinget lidt fra år til år.

For blandingsmisbrugernes vedkommende kan det relativt lave antal overførte bl.a. forklares ved, at der ofte er problemer med at finde en egnet behandlingsinstitution, idet der kun er få tilbud til denne målgruppe.

Det samme gør sig til dels gældende overfor alkoholikerne, når der som her stilles krav om, at behandlingen skal foregå på døgninstitution. - Hvis den indsattes hjemamt overhovedet råder over sådanne døgnpladser, er der ofte ventetid på optagelse. Samtidig er der som regel tale om tidsbegrænsede behandlingsforløb (fra 2 uger til 3 måneder), hvilket kan gøre det vanskeligt at få "enderne til at mødes" i en § 49,2-planlægning.

Ung alder

Efter nogle års politiske overvejelser ratificerede Danmark i 1991 FN's konvention om børns og unges rettigheder. Konventionen indebærer bl.a., at frihedsberøvende sanktioner kun må anvendes som "sidste udvej", og at unge under 18 år ikke må anbringes sammen med voksne kriminelle. Som en følge heraf er der bl.a. fastsat en regel om, at anvendelse af § 49,2 altid skal overvejes, når den dømte er under 18 år.

Indikation "ung alder" er først i de senere år anvendt som en indikation, der kan "stå alene" uden subindikation. Tidligere havde mange unge subindikationen "sociale grunde", hvilket i disse sager hentydede til behovet for socialpædagogisk påvirkning/behandling. I undersøgelsesperioden er der i alt sket 104 overførsler, heraf 67 med subindikation.

Ung alder er næsten altid anført som hovedindikation for 15-17 årige, men der har dog været enkelte tilfælde, hvor psykiske problemer eller misbrug har vejet tungere.

Ung alder har endvidere været anført for 18-20 årige, hvis disse har fungeret umodent i forhold til deres alder. (Tabel 2, 2. 1. og 3)

De ændrede regler for unge afspejler sig i tallene for 92 og for 93, hvor 27 unge 15-17 årige blev § 49,2-anbragt).

De 15-17 årige, som i dag afsoner ubetingede domme i fængsler eller arresthuse, kan inddeles i 3 kategorier:

a) Unge med socialt acceptable forhold, med relativt korte domme og uden behov for institutionsophold. Disse unge ønsker ofte afsoningen hurtigt overstået og/eller lagt i en (ferie)periode, hvor den ikke ødelægger et uddannelsesforløb.

---

b) Unge der har været varetægts(surrogat)fængslet frem til dom - og på dette tidspunkt kun har kort tid tilbage før (prøve)løsladelse. Her kan det af tidsmæssige årsager vise sig umuligt at finde egnet, alternativ placering - især i de tilfælde, hvor den unges socialforvaltning ikke er villig til at gå aktivt ind i spørgsmålet og til at betale for anbringelsen.

c) Unge, som har begået så alvorlig kriminalitet, at hensynet til retshåndhævelsen taler imod tilladelse til alternativ placering - i hvert fald før der er forløbet en vis tid efter dom. I denne kategori kan man også placere enkelte unge, hvis kriminalitet måske ikke synes særlig alvorlig, men som ved deres adfærd umuliggør placering i de aktuelt eksisterende socialpædagogiske miljøer.

Psykiske grunde

Denne indikation anvendes ikke kun ved alvorlige psykiske lidelser/overførsler til psykiatriske hospitaler, men også

hvor der er tale om f.eks. Psykisk skrøbelige personer, som kan have svært ved at begå sig i det ofte noget hårde fængselsmiljø. 73 personer har været alternativt placeret med denne hovedindikation, heraf har 41 haft subindikationer, primært stofmisbrug og sociale grunde. I 6-årsperioden blev 13 % § 49,2-placeret med denne indikation. Andelen har ligget meget stabilt - fra 15 % i periodens start til 12 % de sidste par år.

Sociale grunde

Indikationen anvendes ikke særligt ofte (37 overførsler i 6-årsperioden, heraf 13 med subindikation). Der har i næsten alle tilfælde været tale om familiemæssige hensyn - f.eks. at den alternative placering har kunnet forhindre, at den dømtes børn måtte anbringes på døgninstitution - og om fortsættelse af igangværende sociale (behandlings)forløb.

I 6-årsperioden har disse overførslers andel svinget en del - fra 17 % i 1987 til 2 % i 1992 og med et gennemsnit på 7%. Der synes at være tale om en svagt faldende tendens (6% af de overførte i 1993).

Udviklingshæmning

Der er her tale om i alt 9 personer, som intelligens- eller funktionsmæssigt er vurderet som meget svage. Sådanne personer vantrives ofte så voldsomt i fængselsmiljøerne, at de må flyttes til alternativ placering for at undgå, at afsoningen påfører dem alvorlige psykiske mén, f.eks. forårsaget at chikanerier fra medindsatte. Der er oftest tale om personer, som (efter dom) viser sig at være på grænsen af strafegnethedsområdet (mangelfuld åndelig udvikling).

Fysiske grunde

Der har i 6-årsperioden kun været 8 overførsler (= 2 %) med denne hovedindikation, og heraf har de 7 haft subindikationer. Der har været tale om personer med alvorlige, kroniske lidelser, som vanskeligt har kunnet tilgodeses i fængselssystemet - og hvor man alligevel ikke, f.eks. på grund af kriminalitetens art eller andre retshåndhævelseshensyn, har fundet grundlag for benådning.

11 a.2. ALDERSFORDELING

De § 49,2-anbragtes alder på overførselstidspunktet har ligget nogenlunde jævnt i undersøgelsesperioden, ligesom den stigende anvendelse har fordelt sig nogenlunde ensartet i de forskellige aldersgrupper.

Der har i undersøgelsesperioden været meget markante udsving i aldersgruppen 18-19 år - fra 21 % i 1987 til 2 % i 1988 og et gennemsnit på 9 % (12 % i 1993).

Der har også været store udsving omkring de 20 - 24-årige, - fra 9 % i 1987 til 29 % i 1990 og med et gennemsnit på 21 %. 1 1993 udgjorde de 20 - 24-årige 21 %, og aldersgruppens andel synes således at have stabiliseret sig imellem 20 og 25 %.

Fordelingen fremgår af tabel 3.

Det må forventes, at de 15-17 åriges høje andel set i forhold til det beskedne antal ubetingede domme til aldersgruppen snarere vil udvise en stigende end en faldende tendens (jvf. afsnit 11 a. 1 - ung alder).

Hovedparten af de § 49,2-overførte er i alderen 15 - 30 år. De § 49,2-overførte er således gennemgående yngre end gennemsnittet af fængselsafsonere, (30,5 år på indsættelsestidspunktet iflg. kriminalstatistikken 1992).

Kriminalforsorgen har igennem årene konstateret en langsomt stigende gennemsnitsalder for indsatte narkomaner. Dette afspejler sig i § 49,2-tallene ved en moderat stigning i antallet af § 49,2-overførte, der er i trediverne. Tallet er faldet igen i 1993, hvilket formodes at hænge sammen med de i afsnit II b. anførte problemer vedrørende kommunale betalingstilsagn til ældre stofmisbrugeres døgnbehandling.

II a.3. KØNSFORDELING

Fordelingen med 87 % mænd og 13 % kvinder er markant afvigende fra fordelingen af mænd (95,2 %) og kvinder (4,8 %) indsat i kriminalforsorgens fængsler. Fordelingen fremgår af tabel 4.

Hele 44% af de overførte kvinder er stofmisbrugere, og 17% er overført med indikationen "sociale grunde".

Omvendt er kun 10% af kvinderne registreret med alkoholproblemer.

Kvindernes relativt høje andel af overførslerne svarer til, hvad man også ser i andre ordninger med alternativer til frihedsstraf (samfundstjeneste og spritbilistordning).

II a.4. SAMMENFATTENDE OM INDIKATION

Undersøgelsen viser - efter kriminalforsorgens vurdering - at anvendelsen af § 49, stk. 2 holder sig inden for de oprindeligt forudsatte områder. 57% af de anbragte har haft misbrugsproblemer og 19% har været anbragt på grund af ung alder, hvilket synes at være i overensstemmelse med Folketingets tilkendegivelser også om øget anvendelse af bestemmelsen. Opgørelsen for 1993 viser, at man kom op på 141 anbringelser, heraf 77 (svarende til 55 %) misbrugere og 27 (svarende ti] 19 %) unge. (Tabel 5 og 5. 1).

II b. 1. ANVENDTE INSTITUTIONSTYPER

Der har i perioden 87-92 været en ret konstant fordeling med ca. 1/3 anbragt på kriminalforsorgens pensioner og ca. 2/3 anbragt udenfor. (Tabel 1 og 5).

Kriminalforsorgens pensioner:

Kriminalforsorgen har i dag 6 pensioner, hvoraf de 5 (Brøndbyhus, Engelsborg, Lyng, Skejby og pensionen på Fanø) kan modtage § 49,2-afsonere.

Pensionen på Holsbjergvej er forbeholdt klienter på fri fod.

I undersøgelsen indgår også anbringelser på "Køngskolen", men denne institution blev nedlagt i begyndelsen af 1992.

Kriminalforsorgens pensioner er ikke indrettet eller normeret til at varetage egentlige behandlingsopgaver. Ved § 49,2-anbringelser vil der derfor ofte være tale om, at døgnopholdet på pensionen behandlingsmæssigt suppleres via diverse dagforanstaltninger og ambulante behandlingstilbud fra social- eller sundhedssystemet.

(Amts)kommunale institutioner:

Registreringen er her foretaget på den måde, at anbringelsen kaldes kommunal, hver gang der foreligger et kommunalt betalingstilsagn. I mange af disse situationer vil amterne være medfinansierende.

I enkelte tilfælde har § 49,2-afsoninger været gennemført på trods af manglende kommunal betaling.

Amtskommunale institutioner dækker over placeringer på behandlingshjem for alkoholmisbrugere (ophold på disse institutioner er en amtskommunal sygehusudgift ligesom psykiatriske hospitalsophold) og over placeringer på forsorgshjem, som finansieres med 25 % af amtet og 75 % af staten.

Psykiatrisk hospital.

Der er så få af disse overførsler, at de ikke er gjort til genstand for nærmere undersøgelse i forbindelse med 6-års-opgørelsen.

Anden institution:

Der har kun været 13 af disse placeringer i 6-årsperioden.

Kategorien dækker dels over AMU-center, Dragør (tidligere Træningsskolen), som hører under Arbejdsministeriet, og dels over placeringer i forskellige fællesskaber eller selvejende institutioner, hvor afsoneren selv har betalt for sit ophold eller har haft "friplads".

Anbringelse i familiepleje:

Det har været drøftet, om ophold i plejefamilier kunne siges at opfylde § 49, stk. 2's krav til døgndækning og sikkerhed. Udgangspunktet blev, at kun familieplejer af institutionslignende karakter kunne accepteres.

Udviklingen i det sociale system med etablering af mini-institutioner, socialpædagogiske opholdssteder m.v. gør det i dag vanskeligt at trække klare grænser mellem familieplejer og egentlige institutioner. (Det kan her nævnes, at Sønderbros sikrede afdeling for unge igennem nogle år har haft faste varetægtssurrogatpladser i en familiepleje på Sydsjælland, ligesom institutionen "Koglen" i flere tilfælde har haft surrogatanbragte i familieplejer).

Antallet af § 49,2-anbragte i familiepleje har i undersøgelsesperioden været yderst beskedent 41 i alt. Stort set alle disse anbringelser har været i etablerede familieplejer med supervision og overordnet behandlingsansvar i amt, plejehjemsforening eller narko-behandlingsinstitution. Der har således været tale om familieplejeophold under institutionslignende forhold - primært anvendt i forbindelse med unge eller stofmisbrugere i efterbehandling.

II b.2. UDVIKLINGSTENDENSER

Kriminalforsorgens tjenestesteder har igennem årene talt en del om, at man havde problemer med at få især kommunerne til at give de nødvendige betalingstilsagn. Direktoratet er dog ikke bekendt med ret mange konkrete afslag, - og en del af disse afslag er blevet omgjort af ankenævnene.

Opgørelserne for 1993 (tabel 5. 1.) viser en stigning i antallet af placerede i kriminalforsorgens egne institutioner. Stigningen vedrører:

a) Et antal unge under 18 år. Begrundelserne for disse anbringelser er formentlig, at kommunerne har været tilbageholdende med at iværksætte døgnforanstaltninger, - og at kriminalforsorgens afdelinger og pensioner finder det mere hensigtsmæssigt at lade disse unge afsone i kriminalforsorgens pensioner med mulighed for at fortsætte igangværende dagforanstaltninger, end at lade dem afsone i fængsel eller arresthus (hvor de fleste vil blive geografisk adskilt fra familie, sagsbehandlere m.fl. og få afbrudt igangværende uddannelse eller beskæftigelsesforløb).

---

b) Et antal stofmisbrugere, som placeres på kriminalforsorgens pensioner i Københavnsområdet med henblik på deltagelse i ambulante behandlingstilbud i deres hjemamt/-kommune. Denne udvikling er tilsyneladende et resultat af, at flere amter helt har nedlagt eller kraftigt beskåret antallet af pladser i døgninstitutioner for misbrugere. I kriminalforsorgen ser man med en del alvor på den situation.

Belægsprocenten på vore pensioner er høj, og der kan være flere måneders ventetid på optagelse. Man har allerede nu nået en situation, hvor det sker, at motiverede misbrugere ikke kan tilbydes relevant behandling, hverken i forbindelse med en alternativ afsoning eller i forbindelse med en (prøve)løsladelse.

II c. 1. GENNEMFØRELSER AF § 49,2-OPHOLD

Af 6 års periodens 547 overførsler er 419 (77%) blevet gennemført til løsladelse/prøveløsladelse uden misbrug af de vilkår, der altid fastsættes i forbindelse med afgørelsen.

Kriminalforsorgen finder gennemførelsesprocenten tilfredsstillende.

Det skal her bemærkes, at § 49, stk. 2 i en række tilfælde anvendes over for personer med en lang, kriminel løbebane - også personer, som har fået afslag på prøveløsladelse, fordi det skønnes utilrådeligt at løslade dem, før de matte have gennemført behandling mod misbrug. Fordelingen fremgår af tabel 6.

Det skal også bemærkes, at der - især for misbrugere - ofte er tale om, at overførslen sker på så skrappe betingelser, at der reelt på flere områder må siges at være tale om mindst lige så stramme vilkår som gældende for afsoning i åben anstalt. (f.eks. at afsoneren kun må forlade institutionen ifølge med medarbejder, ikke må tage på besøg/weekend i sit lokalområde de første 6 måneder el.lign.).

Det er lykkedes at bibeholde den høje andel af positivt gennemførte forløb i 6 års perioden, på trods af at antallet af alternative afsoninger er blevet mere end fordoblet.

Tallene for 1993 tyder på, at tendensen holder, men kan først endeligt opgøres i slutningen af 1994.

II c. 2.TILBAGEKALDELSER AF TILLADELSER TIL § 49,2-OPHOLD

Tabel 6 viser tilbagekaldelserne fordelt på anbringelsesindikation samt årsag til tilbagekaldelserne.

Af de ialt 128 tilbagekaldelser er de 15 sket *uden* overtrædelse af vilkårene. Der har dels været tale om ændrede forhold på anbringelsesinstitutionen, dels om indsatte, som selv har ønsket sig tilbageført med forskellige begrundelser.

1 113 tilfælde har der været tale om overtrædelse af anbringelsens betingelser/vilkår.

Tilbagekaldelserne er især sket inden for bestemmelsens hovedområde: misbrugere og unge lovovertrædere.

Ved væsentlig overtrædelse af vilkårene for overførslen, sker der omgående tilbageførsel til fængslet/arresthuset. Hvis den indsatte i forbindelse med vilkårsovertrædelsen er bortgået fra institutionen, bliver han/hun efterlyst via politiet, på samme måde som hvis der var tale om bortgang fra anstalt.

I ganske enkelte tilfælde er den indsatte efter en alvorlig indskærpelse af vilkårene og et kortere ophold i moderanstalten blevet genplaceret i § 49,2-institutionen, men i langt de fleste tilfælde tilbagekaldes tilladelsen ved vilkårsovertrædelser.

II c. 3. OM DOMMENE

Oplysninger om kriminalitetens art, domslængder og de beregnede opholdstider under alternativ afsoning fremgår af tabellerne 7, 8 og 9.

Fordelingen mellem de forskellige kriminalitetsarter har holdt sig ret stabilt igennem undersøgelsesperioden.

Hovedvægten ligger som forventet på straffelovsovertrædelserne, der tegner sig for gennemsnitlig 85% -med årsudsving fra 77-90% (i 1993 var 94% af de overførte dømt for overtrædelse af straffeloven).

I undersøgelsesperioden har tallet for overførsler med domme på over I år ligget ret konstant med omkring 25 om året.

Der er sket en vis udvidelse i antallet af domme på mellem 6 og 12 måneder, men den markante forøgelse de sidste år er sket inden for de korte dommes område.

Der er her primært tale om en ønsket og forudsigelig udvikling som følge af de ændrede regler for unge under 18 år. Ændringen i domslængderne har betydet en vis nedsættelse af den gennemsnitlige opholdstid i § 49,2-foranstaltningen - fra ca. 4 måneder i 1987 til ca. 3 måneder i 1993.

II c. 4. STATUS VED IVÆRKSÆTTELSE AF § 49,2-FORANSTALTNING

Af lovens formulering fremgår, at man primært mente, at bestemmelsen skulle anvendes overfor dømte, som *var* begyndt at afsone ("...overføres..."). Endvidere fremgår det af bemærkningerne, at baggrunden herfor normalt vil være, at man først efter dommens afsigelse er blevet opmærksom på de forhold, som taler "od sædvanlig straffuldbyrdelse. I følge forarbejderne kan bestemmelsen dog også tænkes anvendt i tilfælde, hvor der allerede på domstidspunktet forelå visse oplysninger herom, uden at det dog fandtes muligt eller hensigtsmæssigt at lade en dom til særlig anbringelse træde i stedet for frihedsstraf.

Justitsministeriets lovafdeling har fortolket § 49, stk. 2 således, at der i ganske særlige tilfælde kan træffes bestemmelse om anvendelse af bestemmelsen over for personer, som er på fri fod og derfor ikke skal "overføres" til anden institution. En sådan anvendelse af bestemmelsen er fundet særligt påkrævet i tilfælde, hvor de domfældte i forvejen er anbragt i institution, eller hvor der er tale om benådningslignende situationer, hvor stærke grunde taler imod et - selv korterevarende - ophold i en afsoningsinstitution.

Som det vil fremgå af tabel 10 og 10.1, har der i undersøgelsesperioden været en markant ændring i retning af, at stadig flere §49,2-foranstaltninger iværksættes over for frifodsfolk (fra 40% i 1987 til 60% i både 1991 og 92). Denne udvikling er fortsat i 1993, hvor 69% startede fra fri fod.

Med henblik på en nærmere belysning af, om der ved de givne tilladelser til § 49,2-afsoning til frifodsfolk reelt kan siges at forligge ændrede forhold i forhold til domstidspunktet, har kriminalforsorgen foretaget en undersøgelse af 50 sager fra 1994.

Undersøgelsen viste, at 13 personer overførtes til afsoning i henhold til § 49, stk.2 fra anstalt eller varetægt. 37 var på fri fod frem til afsoning i henhold til § 49, stk. 2 på institution.

I materialet indgik 12 unge under IS år (heraf Il på fri fod), hvor spørgsmålet om afsoning er behandlet efter reglerne i cirkulæret om 15 - 17-årige.

For de resterende 38 personer var der i 32 tilfælde tale om, at de omstændigheder, som begrundede tilladelsen til § 49,2-afsoning var indtruffet efter domstidspunktet.

Kun i 6 tilfælde blev der givet tilladelse til § 49,2-afsoning, uagtet at der ikke var ændrede omstændigheder efter dom. De nærmere omstændigheder omkring disse 6 tilladelser er beskrevet i et notat om undersøgelsen - optrykt som bilag I.

Kriminalforsorgen finder, at undersøgelsens resultater dokumenterer, at anvendelsen af § 49, stk. 2 over for frifodsfolk holder sig inden for de forudsatte rammer.

En del af udviklingen i retning af flere § 49,2-tilladelser til frifodsfolk skyldes de ændrede regler for unge under 18 år. Mange unge med korte domme f.eks. for vold, har enten ikke været varetægtsfængslet i forbindelse med sagen eller har måske haft et kortere ophold i varetægtssurrogat, hvorefter de løslades til senere afsoning eller domsafsigelse. Når de efterfølgende afsoner i henhold til § 49, stk. 2 bliver det derfor oftest med "frifodsstatus".

Efterhånden som muligheden for alternativ afsoning er blevet kendt i døgninstitutioner og socialforvaltninger, er flere og flere sager blevet rejst på initiativ "udefra". Institutioner og sagsbehandlere retter henvendelse til kriminalforsorgen, med anmodning om at det forhindres, at en afsoning p.gr.a. tidligere kriminalitet nu afbryder et positivt behandlingsforløb - med risiko for at de opnåede behandlingsresultater tabes på gulvet. Der er i disse tilfælde ofte tale om, at behandlingen først er iværksat efter, at den kriminelle, handling er begået, og efter domsafsigelsen (eller så tæt på dom, at det ikke har været dokumenteret, at den sigtedes motivation ville holde).

Det forekommer, at der i forbindelse med domsafsigelse i retten drøftes mulighed for, at en (generalpræventivt begrundet) ubetinget dom kan søges afsonet i henhold til § 49, stk. 2. Tilkendegivelser under retsmødet kan således få betydning for, om en afgørelse ankes eller ikke ankes af domfældte - og for om statsadvokaten efterfølgende

udtaler sig for eller imod en alternativ afsoning. I de tilfælde, hvor sådanne drøftelser tydeligt er fremgået af rets- eller dombog, har man i kriminalforsorgen tillagt dem stor vægt ved sagens afgørelse - og set mindre på, om den pågældende var på fri fod eller aktuelt afsonede. Sådanne sager har ikke hidtil givet anledning til problemer, idet de konkret har været veldokumenterede og har befundet sig inden for § 49, stk. 2's anvendelsesområde.

II.c.5. STATSADVOKATHØRINGER:

I kriminalforsorgens cirkulære om § 49,2-overførsler er der fastsat regler om, at statsadvokaten i visse sager skal høres før en eventuel tilladelse til overførsel. Reglerne følger de samme retningslinier, som er gældende i forbindelse med tilladelse til udgang under fængselsafsoning, hvor politiet altid høres, hvis der har været tale om alvorlig/personfarlig kriminalitet, og/eller den indsatte er recidiveret til kriminalitet gentagne gange.

Frem til foråret 1989 blev statsadvokaten endvidere hørt i samtlige sager, hvor det overvejedes at tillade § 49,2-afsoning til frifodsfolk, men denne regel afskaffedes - primært ud fra ønsket om at forenkle det administrative arbejde i disse sager, herunder at få nedsat sagsbehandlingstiden.

I 1990 udvidede kriminalforsorgen sin statistik på § 49,2-området, og man har først fra dette tidspunkt registreret, i hvor mange sager statsadvokaten har været hørt, og om man har udtalt sig imod overførsel i den konkrete sag.

I perioden 1990-92 er der i alt givet 23 tilladelser til § 49,2-afsoning, hvor statsadvokaten havde udtalt sig imod overførsel. I perioden blev statsadvokaten i alt hørt i 114 sager, hvoraf man i 91 tilfælde ikke havde indvendinger imod overførslen. (Tabel 11).

I opgørelsen for 1993 er det yderligere undersøgt, hvordan § 49,2-afsoningen er forløbet i de 10 sager, hvor statsadvokaten i 1993 udtalte sig imod overførsel. (Tabel Il. 1 og 11.2).

2 af de overførte (begge misbrugere) fik tilladelsen tilbagekaldt p.gr.a. vilkårsmisbrug. De øvrige 8 gennemførte § 49,2-afsoningen frem til løsladelse.

II d. SAMMENFATNING

Undersøgelsen af samtlige § 49,2-overførsler i perioden 1987-92 viser, at anvendelsesområdet holder sig inden for det i forarbejderne til loven forudsatte.

Når de alternativt placeredes kriminelle belastning og massive behandlingsbehov tages i betragtning, må det vurderes som tilfredsstillende, at 77% gennemfører det planlagte forløb, og at kun 21 % må tilbageføres til afsoning i anstalt p.gr.a. overtrædelse af de fastsatte vilkår for § 49,2-placeringen.

Forventningerne om, at de fleste § 49,2-afsoninger skulle iværksættes under fængselsafsoning, er ikke blevet indfriet. Dette skyldes dels de ændrede regler for unge under 18 år, hvorefter alternativ afsoning altid skal overvejes, hvad enten den unge er på fri fod eller ej, og dels de kommunale myndigheders manglende muligheder og/eller betalingsvilje i forbindelse med overførsel *under afsoning*. Omvendt oplever kriminalforsorgen en stor interesse og et vist pres fra de samme myndigheders side, hvis en positiv igangværende, behandlingsindsats trues af udsigten til at afbrydes via en afsoningsperiode.

Man har i kriminalforsorgen været meget opmærksom på denne udvikling. Men min har ikke fundet, at problemerne med at skaffe egnede institutionspladser og betalingstilsagn til behandlingstrængende fængselsafsonere, burde bevirke, at velbegrundede indstillinger på frifodsfolk måtte afvises - alene under henvisning til at et flertal af tilladelserne skulle gives til afsonere.

Til gengæld har man været meget opmærksom på at sikre sig, at der i langt den overvejende del af alle tilladelser til § 49,2-afsoning for frifodsfolk har været tale om, at pågældendes forhold har været ændrede i forhold til domstidspunktet.

---

http://www.statensnet.dk/betaenkninger/1201-1400/1355-1998/1355-1998_htm/bilag6.html[09-05-2014 22:38:26]

III RECIDIVUNDERSØGELSE.

I forbindelse med 6-års undersøgelsen er der gennemført en undersøgelse af recidiv til ny kriminalitet for alle § 49,2-overførte i årene 1987-89. Der mangler dog oplysninger på 2 personer, som er døde i den mellemliggende periode. Denne del af undersøgelsen vedrører således 217 personer.

Undersøgelsen viser, at 54 % af de § 49,2-overførte recidiverede til ny kriminalitet.

Deler man gruppen op efter gennemførelse/afbrydelse af § 49,2-opholdet, viser det sig, at recidivprocenten kun er 47 blandt dem, som gennemførte den alternative afsoning, mens den er 75 blandt dem, som fik tilladelsen tilbagekaldt.

III a. OM UNDERSØGELSEN.

Undersøgelsen er lavet ud fra de samme kriterier, som sædvanligvis anvendes i kriminalforsorgens recidivundersøgelser. Det vil sige, at alle retsafgørelser til højere straf end bøde inden for en 2-års periode efter løsladelse/prøveløsladelse registreres som recidiv.
Det skal bemærkes, at der - til forskel fra kriminalforsorgens sædvanlige recidivundersøgelser - ikke er taget højde for, at enkelte sigtelser/domme kan vedrøre forhold begået før § 49,2 afsoningen. Der kan således være tale om, at § 49,2-undersøgelsens recidivtal bliver lidt for høje, sammenlignet med andre recidivundersøgelser.
Tabel 12 viser recidivet for samtlige § 49,2-overførte i 1987-89.
Tabel 12. L viser recidivet blandt de, som gennemførte §49,2-opholdet frem til løsladelsen, mens tabel 12.2. viser tallene for de, som tilbageførtes til anstalt p.gr.a. overtrædelse af opholdsbetingelserne.

III b. SAMMENLIGNING AF RECIDIVTALLENE MED ANDRE UNDERSØGELSER

Da recidivprocenten i sig selv ikke umiddelbart giver holdepunkter for en vurdering af § 49,2 overførslers effekt, er tallene nedenfor sammenstillet med resultater fra kriminalforsorgens seneste generelle recidivundersøgelse vedrørende samtlige tilsynsklienter og strafafsonere i 1988.

Undersøgelsen af 1988-klientellet viste et samlet recidiv på 45 %, med en meget stor spredning blandt de forskellige kategorier - fra 29 % for de samfundstjenestedømte til 85 % for dem, som fik afslag på prøveløsladelse (Omkring 90% af alle fængselsafsonere med domme på 3 måneder og derover prøveløslades efter afsoning af 2/3 af straffen. Afslag på prøveløsladelse er stort set altid begrundet i, at risikoen for tilbagefald til kriminalitet vurderes til at være meget stor).

Fra recidivundersøgelsen 1988 er tabellen over de forskellige kategoriers recidivfrekvens fordelt på aldersgrupper - samt en grafisk oversigt optrykt som bilag 2.

1988-undersøgelsens samlede recidivprocent på 45 er ikke umiddelbart anvendelig i forhold til en sammenligning med § 49,2-undersøgelsens tal, idet der i 1988-tallet indgår betinget dømte, samfundstjenestedømte, afsonere af korte straffe m.fl. Disse kategorier recidiverer relativt sjældent og er kriminalitetsmæssigt væsentligt mindre belastede end gruppen af § 49,2-overførte.

De § 49,2-overførte er alle idømt ubetinget frihedsstraf, og deres behandlingsbehov vil normalt betyde, at der i forbindelse med en eventuel prøveløsladelse vil blive fastsat vilkår om tilsyn + eventuelt særvilkår. -Kun 21 % er tidligere ustraffede. (Tabel 13).

Det betyder, at gruppen er mest sammenlignelig med kategorien "prøveløsladte efter straffelovens § 38,1 med tilsyn".

Enkelte § 49,2-overførte skønnes så recidivtruede, at de får afslag på prøveløsladelse på 2/3-tid. De afsoner derefter i behandlingsinstitutionen til hele straffen er udstået, eller prøveløslades på et tidspunkt mellem 2/3 og fuld tid, hvor deres behandlingsmotivation har vist sig at holde.

Disse personer kan bedst sammenlignes med 1988-undersøgelsens kategori "afslag på prøveløsladelse", hvorfor

denne er medtaget i sammenstillingen.

Sammenligning af recidiv mellem § 49,2-overførte i perioden 1987-89 og kriminalforsorgens generelle recidivundersøgelse for 1988.

		Recidiv
Afslag på prøveløsladelse		85%
Pr. løsladte efter § 3 8, 1 +tilsyn		59%
Samtlige § 49,2-overførte 87-89		54%
Tilbagekaldte § 49,2-overførte 87-89	75%	
Gennemførte § 49,2-overførte 87-89	47%	

Ud fra en vurdering af de § 49,2-overførtes kriminelle belastningsgrad og behandlingsbehov kunne man umiddelbart forvente, at mindst 59% ville recidivere til ny kriminalitet.

Undersøgelsen af de overførte i perioden 1987-99 viser, at recidivet var på 54 % - og helt nede på 47% blandt dem, der gennemførte det alternative afsoningsforløb.

Recidivprocenter på 75 for dem, der overtrådte vilkårene for § 49,2-overførslen og blev tilbageført til afsoning i anstalt, finder kriminalforsorgen ikke forbavsende. Gruppen består for en stor del af ældre misbrugere, over for hvem fængselsafsoning har vist sig at være uden (special)præventiv effekt. Samtidig er der for de flestes vedkommende tale om, at de begår banal berigelseskriminalitet til finansiering af misbruget. Der er således tale om en gruppe, hvor tilladelse til alternativ afsoning næppe strider mod retsfølelsen, og hvor der - ud fra et samfundsaspekt - er "alt at vinde og intet at tabe" ved at forsøge at få misbruget bragt til ophør via den "gulerod", som en alternativ afsoning vil kunne virke som.

Undersøgelsens resultater dokumenterer alt i alt en positiv effekt af § 49,2-overførsler målt i forhold til kriminelt recidiv i almindelighed.

Denne effekt bliver endnu tydeligere, hvis man går ind og ser på arten af de domme, som de § 49,2-overførte efterfølgende idømmes. Der synes at være en ret klar positiv effekt i form af flere betingede domme - selv for den gruppe, som ikke gennemfører § 49,2-forløbet.

Når betinget dom idømmes, efter at en person tidligere har fået ubetinget dom og (for de flestes vedkommende) befinder sig inden for prøveløsladelsens prøvetid, må der enten være tale om, at recidivkriminaliteten er af mere bagatelagtig karakter, eller at den pågældendes personlige forhold er blevet ændret væsentligt i positiv retning.

Recidivdomme - sammenligning mellem § 49,2-overførte 87-89 og kriminalforsorgens generelle recidivundersøgelse for 1988.

RECIDIVDOM:	Ubetinget	Betinget	*Andet
Afslag på prøveløsladelse	94%	6%	-
Prøveløsladelse efter §38, 1 +tilsyn	87%	13%	-
Samtl ige §49,2-øverførsler 87-89	68%	30%	2%
Afbrudte §49,2-overførsler 87-89	75%	23%	2%
Gennemførte §49,2-overførsler 87-89	65%	32%	3%

* dom til behandling jvf. §68/69.

Endelig kan det nævnes, at undersøgelsen synes at vise nogle markant lavere recidivtal. for unge, især de 15-17 årige, men også for de 18-20 åriges vedkommende. Totaltallene for den undersøgte periode er så små, at man ikke

med rimelighed kan tillægge dem betydning. Men undersøgelsens resultater taler for, at der senere følges op med recidivundersøgelser af de 15-20 årige, især fra 1992 og frem, hvor stigningen i overførsler af unge har været markant.

III c. SAMMENFATNING

Recidivundersøgelserne dokumenterer en positiv effekt af § 49,2-overførsler i form af nedsat recidiv til kriminalitet.

Derudover viser recidivdommenes art, at der - selv for personer, som ikke gennemfører § 49,2-opholdet - synes at være sket en ændring i retning af mindre alvorlig kriminalitet og/eller en bedring af de personlige forhold.

IV RESUMÉ OG KONKLUSION:

Undersøgelsen af samtlige § 49,2-overførsler i 6-årsperioden 1987-92, suppleret med årsopgørelsen fra 1993, viser, at anvendelsen af bestemmelsen holder sig inden for det forudsatte område.

Dog er der en uoverensstemmelse mellem forudsætningen om, at de fleste overførsler skulle ske fra en iværksat afsoning, og den faktiske anvendelse, som viser en markant stigende andel af § 49,2-afsoninger iværksat fra "fri fod".

Uoverensstemmelse skyldes dels de ændrede regler for 15-17 åriges frihedsberøvelse efter Danmarks ratifikation af FN's børnekonvention, og dels problemer med at finde - og opnå kommunalt betalingstilsagn til - egnede døgninstitutionspladser ti] dømte, som allerede er i gang med at afsone.

Samtidig har det vist sig, at der i perioden mellem den kriminelle handling og indkaldelse til afsoning for de § 49,2-overførtes vedkommende ofte er indtrådt væsentlige forandringer i de personlige forhold - enten efter domstidspunktet eller uden at forholdene har været oplyst i retten.

Kriminalforsorgen mener stadig, at der i de danske fængsler opholder sig et antal personer, som p.gr.a. deres unge alder og/eller behandlingsbehov kunne overføres i henhold til § 49, stk. 2.

Antallet af overførsler ville efter kriminalforsorgens vurdering nærme sig 300 årligt, hvis egnede institutionspladser og finansieringen af opholdene var *tilstede. I* en sådan situation ville en større andel af § 49,2-afsoninger formentlig igen blive iværksat under afsoning.

Det kan her nævnes, at i udkast til forslag til en straffuldbyrdelseslov (Betænkning nr. 1181 fra 1989) foreslås straffelovens § 49, stk. 2 videreført (den ny lovs § 73) med en ændret formulering. Ændringen går bl.a. på at begrænse restriktionerne i forhold til dømte på fri fod, idet det tydeliggøres, at der kan træffes afgørelse om alternativ placering, før afsoningen påbegyndes.

Iøvrigt fremgår det af betænkningen, at et flertal af arbejdsgruppens medlemmer finder grundlag for en vis udvidelse af bestemmelsens faktiske anvendelse.

Undersøgelsen af de § 49,2-overførtes recidiv til ny kriminalitet dokumenterer, at behandlingsindsatsen -udover den mulige positive indflydelse på den dømtes (og familiens) livskvalitet kan fremvise resultater i form af færre recidiver. Samtidig synes en del af disse recidiver at være af mindre alvorlig karakter end den kriminalitet, som medførte § 49,2-overførsel.

Tallene viser ikke, at et enkelt ophold i behandlingsinstitution med et slag fjerner alle kriminelle tendenser. Men når det tages i betragtning, At der er tale om en persongruppe med dokumenterede behandlingsbehov, at 80% tidligere har været straffede, at 57% er misbrugere, og at en del (typisk ældre misbrugere) er nået dertil i deres kriminelle løbebane, at de får afslag på prøveløsladelse, vurderes de fundne recidivprocenter af kriminalforsorgen

som tilstrækkeligt positive til at begrunde en opretholdelse af bestemmelsen i straffelovens § 49,stk.2 og en vis udvidelse af den faktiske anvendelse af bestemmelsen, f.eks. i overensstemmelse med flertallets forslag i betænkning nr. 1181/1989 om en lov om fuldbyrdelse af straf m.v. (Kap. 37 og lovforslagets § 73 med bemærkninger).

Anvendelsen af § 49, stk. 2 har også vist sig at have væsentlig betydning for Danmarks muligheder for at efterleve bestemmelsen i Artikel 37 i FN's konvention om barnets rettigheder.

Tabeloversigt

Tabel 1. ANTAL ÅRLIGE § 49,2-OVERFØRSLER 1978-1993

§ 49.2 anbringelser	Kriminal-forsorgens-pension		Uden for kriminalforsorgen				I alt	
			Psykiatrisk hospital		Behandlings-institution			
1978/80	-	-	2	25%	6	75%	8	100%
1981	-	-	2	40%	3	60%	5	100%
1982	13	76%	3	18%	1	6%	17	100%
1983	3	20%	5	33%	7	47%	15	100%
1984	13	52%	4	16%	8	32%	25	100%
1985	15	36%	7	16%	20	48%	42	100%
1986	15	31%	5	10%	29	59%	49	100%
1987	15	32%	-	-	32	68%	47	100%
1988	22	37%	-	-	38	63%	60	100%
1989	31	28%	-	-	79	72%	110	100%
1990	35	36%	1	0%	61	63%	97	100%
1991	39	37%	-	-	67	63%	106	100%
1992	40	31%	2	2%	85	67%	127	100%
1993	57	40%	1	1%	83	59%	141	100%

Tabel 2. ANBRINGELSESINDIKATION

	1987		1988		1989		1990		1991		1992		TOTAL	
Alkohol	8	17%	17	28%	23	21%	18	19%	23	22%	21	17%	110	20%
narkotika	10	21%	13	22%	32	29%	30	31%	33	31%	41	32%	159	29%
blandet misbrug	2	4%	5	8%	6	5%	15	15%	4	4%	13	10%	45	8%
sociale grunde	8	17%	5	8%	8	7%	3	3%	10	9%	3	2%	37	7%
psykiske grunde	7	15%	9	15%	16	15%	13	13%	13	12%	15	12%	73	13%
ung alder	9	19%	10	17%	23	21%	16	16%	18	17%	28	22%	104	19%
udviklingshæmning	1	2%	-	-	1	1%	-	-	4	4%	3	2%	9	2%
fysiske grunde	2	4%	1	2%	1	1%	2	2%	1	1%	1	1%	8	1%
andet	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	2%	2	0%
TOTAL	47	100%	60	100%	110	100%	97	100%	47	100%	47	100%	547	100%

Alkohol-, narkotika-, og blandingsmisbrug slået sammen til *samlet misbrug*:

	1987		1988		1989		1990		1991		1992		TOTAL	
Alkohol	8	17%	17	28%	23	21%	18	19%	23	22%	21	17%	110	20%
narkotika	10	21%	13	22%	32	29%	30	31%	33	31%	41	32%	159	29%
blandet misbrug	2	4%	5	8%	6	5%	15	15%	4	4%	13	10%	45	8%
samlet misbrug	20	43%	35	58%	61	55%	63	65%	60	57%	75	59%	314	57%

Tabel 2. 1. HOVEDINDIKATION/KØN

Hovedindikation / køn	mand		kvinde		TOTAL	
	antal	%	antal	%	antal	%
Alkohol	103	22%	7	10%	110	20%
Narkotika	128	27%	31	44%	159	29%
Blandet misbrug	42	9%	3	4%	45	8%
Soc. Grunde	25	5%	12	17%	37	7%
Psykiske gr.	63	13%	10	14%	73	13%
Ung alder	98	21%	6	8%	104	19%
Udvikl. Hæmning	8	2%	1	1%	9	2%
Fysiske gr.	7	1%	1	1%	8	1%
Andet	2	0%	-	-	2	0%
TOTAL	**476**	**100%**	**71**	**100%**	**547**	**100%**

Alkohol-, narkotika-, og blandingsmisbrug slået sammen til samlet misbrug:

Misbrug / køn	mand		kvinde		TOTAL	
	antal	%	antal	%	antal	%
Alkohol	103	22%	7	10%	110	20%
Narkotika	128	27%	31	44%	159	29%
Blandet misbrug	42	9%	3	4%	45	8%
Samlet misbrug	**273**	**57%**	**41**	**58%**	**314**	**57%**

Tabel 3. ALDERSFORDELING

aldersgrupper	1987		1988		1989		1990		1991		1992		TOTAL	
15-17	8	17%	11	18%	18	16%	9	9%	10	9%	23	18%	79	14%
18-19	10	21%	1	2%	12	11%	7	7%	11	10%	8	6%	49	9%

20-24	4	9%	13	22%	17	15%	28	29%	26	25%	28	22%	116	21%
25-29	12	26%	16	27%	24	22%	24	25%	21	20%	29	23%	126	23%
30-34	7	15%	7	12%	11	10%	14	14%	19	18%	18	14%	76	14%
35-39	2	4%	6	10%	14	13%	11	11%	8	8%	10	8%	51	9%
40-44	2	4%	4	7%	8	7%	1	1%	5	5%	6	5%	26	5%
45-49	1	2%	-	-	4	4%	3	3%	2	2%	3	2%	13	2%
50-	1	2%	2	3%	2	2%	-	-	4	4%	2	2%	11	2%
TOTAL	**47**	**100%**	**60**	**100%**	**110**	**100%**	**97**	**100%**	**106**	**100%**	**127**	**127%**	**547**	**100%**

Tabel 4. KØNSFORDELING

/ Køn	mand		kvinde		TOTAL	
Aldersgruppe	antal	%	antal	%	antal	%
15-17	74	14%	5	1%	79	14%
18-19	44	8%	5	1%	49	9%
20-24	102	19%	14	3%	116	21%
25-29	102	19%	24	4%	126	23%
30-34	63	12%	13	2%	76	14%
35-39	45	8%	6	1%	51	9%
40-44	24	4%	2	0%	26	5%
45-49	11	2%	2	0%	13	2%
50-	11	2%			11	2%
TOTAL	**476**	**87%**	**71**	**13%**	**547**	**100%**

Tabel 5. ANBRINGELSESSTEDERNES ART/HOVEDINDIKATION - 1987-92

Anbringelsessteder	1987		1988		1989		1990		1991		1992		TOTAL	
KIF pension:														
Alkohol	1	2%	3	5%	2	2%	4	4%	3	3%	2	2%	15	3%
Narkotika	2	4%	3	5%	6	5%	9	9%	10	9%	10	8%	40	7%
Blandet misbrug	-	-	3	5%	2	2%	3	3%	2	2%	3	2%	13	2%
Sociale grunde	3	6%	3	5%	5	5%	2	2%	5	5%	2	2%	20	4%
Psykiske grunde	4	9%	5	8%	10	9%	8	8%	7	7%	7	6%	41	7%
Ung alder	4	9%	4	7%	5	5%	7	7%	9	8%	15	12%	44	8%
Udvikl. Hæmning	-	-	-	-	1	1%	-	-	3	3%	-	-	4	1%
Fysiske grunde	1	2%	1	2%	-	-	2	2%	-	-	-	-	4	1%

Andet	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1%	1	0%
Kommunal inst.:														
Alkohol	3	6%	7	12%	3	3%	2	2%	6	6%	6	5%	27	5%
Narkotika	8	17%	10	17%	23	21%	19	20%	22	21%	26	20%	108	20%
Blandet misbrug	2	4%	2	3%	4	4%	9	9%	1	1%	9	7%	27	5%
Sociale grunde	5	11%	2	3%	3	3%	1	1%	4	4%	1	1%	16	3%
Psykiske grunde	2	4%	2	3%	5	5%	3	3%	3	3%	6	5%	21	4%
Ung alder	5	11%	6	10%	14	13%	9	9%	8	8%	12	9%	54	10%
Udvikl. Hæmning	1	2%	-	-	-	-	-	-	1	1%	1	1%	3	1%
Fysiske grunde	1	2%	-	-	-	-	-	-	1	1%	1	1%	3	1%
Amtskomm. Inst.:														
Alkohol	3	6%	7	12%	18	16%	11	11%	13	12%	13	10%	65	12%
Narkotika	-	-	-	-	3	3%	1	1%	1	1%	3	2%	8	1%
Blandet misbrug	-	-	-	-	-	-	2	2%	1	1%	-	-	3	1%
Psykiske grunde	1	2%	2	3%	1	1%	1	1%	3	3%	1	1%	9	2%
Ung alder	-	-	-	-	2	2%	-	-	-	-	-	-	2	0%
Udvikl. Hæmning	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1%	1	0%
Fysiske grunde	-	-	-	-	1	1%	-	-	-	-	-	-	1	0%
andet	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1%	1	0%
Psykiatrisk hospital:														
Blandet misbrug	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1%	1	0%
Psykiske grunde	-	-	-	-	-	-	1	1%	-	-	1	1%	2	0%
Anden inst.:														
Alkohol	1	2%	-	-	-	-	1	1%	1	1%	-	-	3	1%
Narkotika	-	-	-	-	-	-	1	1%	-	-	-	-	1	0%
Blandet misbrug	-	-	-	-	-	-	1	1%	-	-	-	-	1	0%
Sociale grunde	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1%	-	-	1	0%
Ung alder	-	-	-	-	2	2	-	-	1	1%	1	1%	4	1%
Udvikl. Hæmning	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1%	1	0%
TOTAL	**47**	**100%**	**60**	**100%**	**110**	**100%**	**97**	**100%**	**106**	**100%**	**127**	**100%**	**547**	**100%**

Tabel 5. 1. ANBRINGELSESSTEDERNES ART/HOVEDINDIKATION - 1993

	KIF pension		Kommunal inst.		Amtskomm. Inst.		Psyk. hospital		andet		TOTAL	
Alkohol	3	2%	2	1%	10	-	-	-	-	-	15	11%
Narkotika	15	11%	33	23%	6	-	-	-	2	1%	56	40%
Blandet misbrug	1	1%	4	3%	-	-	-	-	1	1%	6	4%
Sociale grunde	6	4%	3	2%	-	-	-	-	-	-	9	6%
Psykiske grunde	6	4%	2	1%	-	-	1	1%	-	-	9	6%

Ung alder	23	16%	15	11%	1	1%	-	-	1	1%	40	28%		
Udvikl. Hæmning	1	1%	2	1%	-	-	-	-	-	-	3	2%		
Fysiske grunde	2	1%	-	-	1	1%	-	-	-	-	3	2%		
TOTAL	**57**	**40%**	**61**	**43%**	**18**	**13%**	**1**	**1%**	**4**	**3%**	**141**	**100%**		

Tabel 5.2. ANBRINGELSER l FAMILIEPLEJE

1987	1988	1989	1990	1991	1992	1993
5	5	11	9	7	4	8

Tabel 6. GENNEMFØRELSER/TILBAGEKALDELSER

TILBAGEKALDELSER	1987		1988		1989		1990		1991		1992		TOTAL	
GENNEMFØRT OPHOLD:														
Stofmisbrug	15	32%	29	48%	43	39%	48	49%	42	40%	59	46%	236	43%
Sociale grunde	5	11%	3	5%	7	6%	2	2%	9	8%	3	2%	29	5%
Psykiske grunde	7	15%	8	13%	15	14%	10	10%	7	7%	13	10%	60	11%
Ung alder	3	6%	8	13%	17	15%	12	12%	17	16%	20	16%	77	14%
Udvikl. Hæmning	1	2%	-	-	1	1%	-	-	4	4%	3	2%	9	2%
Fysiske grunde	1	2%	1	2%	-	-	2	2%	1	1%	1	1%	6	1%
Andet	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	2%	2	0%
TOTAL	**32**	**68%**	**49**	**82%**	**83**	**75%**	**74**	**76%**	**80**	**75%**	**101**	**80%**	**419**	**77%**
VILKÅRSMISBRUG:														
Stofmisbrug	5	11%	6	10%	14	13%	15	15%	15	14%	15	12%	70	13%
Sociale grunde	2	4%	2	3%	1	1%	1	1%	1	1%	-	-	7	1%
Psykiske grunde	-	-	1	2%	1	1%	2	2%	4	4%	2	2%	10	2%
Ung alder	5	11%	2	3%	6	5%	3	3%	1	1%	8	6%	25	5%
Fysiske grunde	1	2%	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	0%
TOTAL	**13**	**28%**	**11**	**18%**	**22**	**20%**	**21**	**22%**	**21**	**20%**	**25**	**20%**	**113**	**21%**
OPHOLD AFBRUDT AF ANDEN ÅRSAG														
Stofmisbrug	-	-	-	-	4	4%	-	-	3	3%	1	1%	8	1%
Sociale grunde	1	2%	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	0%
Psykiske grunde	-	-	-	-	-	-	1	1%	2	2%	-	-	3	1%
Ung alder	1	2%	-	-	-	-	1	1%	-	-	-	-	2	0%
Fysiske grunde	-	-	-	-	1	1%	-	-	-	-	-	-	1	0%

TOTAL	**2**	**4%**	**-**	**-**	**5**	**5%**	**2**	**2%**	**5**	**5%**	**1**	**1**	**15**	**3%**

Tabel 7. KRIMINALITETSART

Kriminalitetstype fordelt på år	1987		1988		1989		1990		1991		1992		TOTAL	
	antal	%	antal	%	antal	%	antal	%	antal	%	antal	%	antal	%
Straffelov	42	89%	46	77%	90	82%	87	90%	92	87%	107	84%	464	85%
Lov om euf.	1	2%	2	3%	3	3%	4	4%	3	3%	1	1%	14	3%
Færdselslov	4	9%	11	18%	17	15%	6	6%	11	10%	17	13%	66	12%
Andet	-	-	1	2%	-	-	-	-	-	-	2	2%	3	1%
TOTAL	**47**	**100%**	**60**	**100%**	**110**	**100%**	**97**	**100%**	**106**	**100%**	**127**	**100%**	**547**	**100%**

Tabel 7. 1. KRIMINALITETSART/KØN

Kriminalitet / køn	Mand		Kvinde		TOTAL	
Straffelovs §§	antal	%	antal	%	antal	%
119	6	1%	-	-	6	1%
158	1	0%	1	0%	2	0%
164	1	0%	3	1%	4	1%
171	3	1%	3	1%	6	1%
172	2	0%	-	-	2	0%
181	13	2%	1	0%	14	3%
191	17	3%	10	2%	27	5%
210	1	0%	-	-	1	0%
216	11	2%	-	-	11	2%
221	1	0%	-	-	1	0%
222	6	1%	-	-	6	1%
224	2	0%	-	-	2	0%
232	1	0%	-	-	1	0%
237	3	1%	1	0%	4	1%
241	2	0%	-	-	2	0%
244	36	7%	5	1%	41	7%
245	20	4%	2	0%	22	4%
246	1	0%	-	-	1	0%
252	4	1%	-	-	4	1%
260	2	0%	-	-	2	0%
266	1	0%	-	-	1	0%
276	157	29%	13	2%	170	31%
279	12	2%	4	1%	16	3%
280	1	0%	-	-	1	0%
284	1	0%	-	-	1	0%

285	2	0%	-	-	2	0%
288	87	16%	15	3%	102	19%
291	3	1%	-	-	3	1%
293	8	1%	1	0%	9	2%
Lov om euf.	10	2%	4	1%	14	3%
Færdselslov	58	11%	8	1%	66	12%
Andet	3	1%	-	-	3	1
TOTAL	**476**	**87%**	**71**	**13%**	**547**	**100%**

Tabel 8. STRAFFETIDER

Straffetider fordelt på år	1987		1988		1989		1990		1991		1992		TOTAL	
	antal	%	antal	%	antal	%	antal	%	antal	%	antal	%	antal	%
Under 1 md	2	4%	9	15%	17	15%	11	11%	12	11%	20	16%	71	13%
1 - 3 mdr	9	19%	11	18%	30	27%	21	22%	35	33%	33	26%	139	25%
3 - 6 mdr	3	6%	9	15%	13	12%	13	13%	14	13%	14	11%	66	12%
6 - 12 mdr	9	19%	10	17%	25	23%	27	28%	18	17%	32	25%	121	22%
Over 1 år	24	51%	21	35%	25	23%	25	26%	27	25%	28	22%	150	27%
TOTAL	**47**	**100%**	**60**	**100%**	**110**	**100%**	**97**	**100%**	**106**	**100%**	**127**	**100%**	**547**	**100%**

Tabel 8. 1. STRAFFETIDER/KRIMINALITETSART

Kriminalitet / straffetider	Straffelov		Lov om euf.		færdselslov		andet		TOTAL	
	antal	%	antal	%	antal	%	antal	%	antal	%
Under 1 md	37	7%	3	1%	29	5%	2	0%	71	13%
1 - 3 mdr	110	20%	6	1%	22	4%	1	0%	139	25%
3 - 6 mdr	53	10%	3	1%	10	2%	-	-	66	12%
6 - 12 mdr	115	21%	2	0%	4	1%	-	-	121	22%
Over 1 år	149	27%	-	-	1	0%	-	-	150	27%
TOTAL	**464**	**85%**	**14**	**3%**	**66**	**12%**	**3**	**1%**	**547**	**100%**

Tabel 9. OPHOLDSTIDER I § 49, STK. 2 - FORANSTALTNING

Opholdsdage indtil løsladelse/prøveløsladelse.

ÅR:	KIF pension	Kommunal instit.	Amtskomm. Instit.	Psykiatrisk hospital	Andet	I alt	Gm.sn. pr. prs.

1987	1683 dg.	3653 dg.	435 dg.	0 dg.	60 dg.	5831 dg.	124 dg.
1988	3010 dg.	2259 dg.	587 dg.	0 dg.	0 dg.	5856 dg.	98 dg.
1989	2955 dg.	4629 dg.	1008 dg.	0 dg.	205 dg.	8797 dg.	80 dg.
1990	3238 dg.	4625 dg.	1043 dg.	73 dg.	155 dg.	9134 dg.	94 dg.
1991	5309 dg.	3773 dg.	1830 dg.	0 dg.	105 dg.	11017 dg.	104 dg.
1992	3984 dg.	5640 dg.	791 dg.	140 dg.	198 dg.	10753 dg.	85 dg.

Tabel 10. STATUS VED § 49, STK. 2 - OVERFØRSEL. 1987-92.

Domfældtes status ved iværksættelse af overførslen	1987		1988		1989		1990		1991		1992		TOTAL	
	antal	%	antal	%	antal	%	antal	%	antal	%	antal	%	antal	%
Domfældte kom fra:														
Fri fod	19	40%	26	43%	53	48%	48	49%	64	60%	76	60%	286	52%
Surrogatanbringelse	6	13%	3	5%	7	6%	6	6%	8	8%	6	5%	36	7%
Frihedsberøvelse	22	47%	31	52%	50	45%	43	44%	34	32%	45	35%	225	41%
TOTAL	**47**	**100%**	**60**	**100%**	**110**	**100%**	**97**	**100%**	**106**	**100%**	**127**	**100%**	**547**	**100%**

Tabel 10.1 STATUS VED § 49, STK. 2 - OVERFØRSEL. 1993.

	TOTAL	
Status		
Fri fod	97	69%
Surrogat	4	3%
Frihedsberøvet	40	28%
TOTAL	141	100%

Tabel 11. STATSADVOKATHØRINGER/KRIMINALITETSART. 1990-92.

Statsadvokathøring og kriminalitetsart fordelt på år.	1990		1991		1992		TOTAL	
	antal	%	antal	%	antal	%	antal	%
SA ej hørt	*64*	*66%*	*76*	*72%*	*76*	*60%*	*216*	*65%*
- Straffelov	54	56%	62	58%	57	45%	173	52%
- Lov om euf.	4	4%	3	3%	1	1%	8	2%
- Færdselslov	6	6%	11	10%	16	13%	33	105

- Andet	-	-	-	-	2	2%	2	1%
SA ikke imod	*26*	*27%*	*23*	*22%*	*42*	*33%*	*91*	*28%*
- Straffelov	26	27%	23	22%	41	32%	90	27%
- Færdselslov	-	-	-	-	1	1%	1	0%
SA imod	*7*	*7%*	*7*	*7%*	*9*	*7%*	*23*	*7%*
- Straffelov	7	7%	7	7%	9	7%	23	7%
TOTAL	**97**	**100%**	**106**	**100%**	**127**	**100%**	**330**	**100%**

Tabel 11. 1. STATSADVOKATHØRING/KRIMINALITETSART. 1993.

Kriminalitet / straffetider	Straffelov		Lov om euf.		færdselslov		andet		TOTAL	
	antal	%	antal	%	antal	%	antal	%	antal	%
SA ej hørt	96	68%	1	1%	6	4%	2	1%	105	74%
SA ikke imod	26	18%	-	-	-	-	-	-	26	18%
SA imod	10	7%	-	-	-	-	-	-	10	7%
TOTAL	132	94%	1	1%	6	4%	2	1%	141	100%

Tabel 11.2. GENNEMFØRELSE I "UENIGHEDSSAGER"/HOVEDINDIKATI0N. 1993.

	TOTAL	
Gennemført ophold:		
Misbrug	3	30%
Sociale grunde	1	10%
Ung alder	3	30%
Fysiske grunde	1	10%
TOTAL	**8**	**80%**
Vilkårsmisbrug:		
Misbrug	2	20%
TOTAL	**2**	**20%**

Tabel 12. KRIMINELT RECIDIV INDEN FOR 2 ÅR EFTER ENDT OPHOLD

- højere straf end bøde -

Samtlige § 49,2-placerede i perioden 1987-1989.

	1987	1987	1988	1988	1989	1989	Total	Total
Intet Recidiv	19	40%	28	48%	52	47%	99	46%
+ Recidiv	28	60%	30	52%	58	53%	116	54%
Total	47	100%	58	100%	110	100%	215	100%
Betinget dom	6	13%	8	14%	20	18%	34	16%
Ubetinget dom	21	45%	22	38%	36	33%	79	37%
Andet	1	2%	-	-	2	2%	3	1%

Tabel 12. 1. KRIMINELT RECIDIV INDEN FOR 2 ÅR

- højere straf end bøde -

Gennemførte § 49,2-ophold 1987-89.

Kriminelt recidiv til højere straf end bøde	1987		1988		1989		TOTAL	
	antal	%	antal	%	antal	%	antal	%
RECIDIV INDEN 2 ÅR								
Intet recidiv	17	53%	27	56%	42	51%	86	53%
+ recidiv	15	47%	21	44%	41	49%	77	47%
TOTAL	**32**	**100%**	**48**	**100%**	**83**	**100%**	**163**	**100%**
Recidivets art:								
Betinget dom	2	6%	8	17%	15	18%	25	15%
Frihedsstraf	12	38%	13	27%	25	30%	50	31%
andet	1	3%	-	-	1	1%	2	1%

Tabel 12.2. KRIMINELT RECIDIV INDEN FOR 2 ÅR

- højere straf end bøde -

TIlbagekaldte anbringelser. 1987-89.

Kriminelt recidiv til højere straf end bøde	1987		1988		1989		TOTAL	
	antal	%	antal	%	antal	%	antal	%
RECIDIV INDEN 2 ÅR								
Intet recidiv	2	13%	1	10%	10	37%	13	25%
+ recidiv	13	87%	9	90%	17	63%	39	75%
TOTAL	15	100%	10	100%	27	100%	52	100%
heraf:								
Betinget dom	4	27%	-	-	5	19%	9	17%
Frihedsstraf	9	60%	9	90%	11	41%	29	56%
andet	-	-	-	-	1	4%	1	2%

Tabel 13. TIDLIGERE STRAFFE. SAMTLIGE § 49, STK. 2 - OVERFØRTE 1987-92.

http://www.statensnet.dk/betaenkninger/1201-1400/1355-1998/1355-1998_htm/bilag6.html[09-05-2014 22:38:26]

Kriminel belastning fordelt på år	1987		1988		1989		1990		1991		1992		TOTAL	
	antal	%	antal	%	antal	%	antal	%	antal	%	antal	%	antal	%
Tidl. Straffet:														
Ligeartet førstraf	26	55%	32	53%	55	50%	56	58%	66	62%	71	56%	306	56%
Uligeartet førstraf	11	23%	14	23%	25	23%	25	26%	23	22%	30	24%	128	23%
Ej tidligere straffet	10	21%	14	23%	30	27%	16	16%	17	16%	26	20%	113	21%
TOTAL	**47**	**100%**	**60**	**100%**	**110**	**100%**	**97**	**100%**	**106**	**100%**	**127**	**100%**	**547**	**100%**

Tabel 13. 1. TIDLIGERE STRAFFE BLANDT § 49, STK. 2 - OVERFØRTE 1993.

	antal	%
Ligeartet førstraf	82	58
Uligeartet førstraf	24	17
Ej tidl. straffet	35	25
TOTAL	141	100

[Forside] [Indholdsfortegnelse] [Top] [Forrige dokument]

Justitsministeriet Version 1.0 den 21. april 1998
Denne publikation findes på adressen: http://jm.schultzboghandel.dk
Copyright (c) Justitsministeriet 1998